BREVIS EXPOSITIO LITTERÆ MAGISTRI SENTENT.

CVM QVAESTIONIBVS, QVAE circa ipsam moueri possunt, & Authoribus, qui de illis disserunt.

Authore P. IOAN. MARTINEZ DE RIPALDA, Societatis IESV, pro eadem Societ. in Salmanticensi Academia Theologiæ publico Professore, & apud Supremum Fidei Senatum Censore.

EDITIO POSTREMA,

Ab ipsomet Authore recognita, & emendata.

Cui nunc demum necessarij Indices accedunt.

LVGDVNI,

Sumptib. Gabrielis Boissat, & soc.

M. DC. XXXVI.

CVM SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISSIMO
DOMINO, D.

IOANNI DE ZIRIZA, MARCHIONI DE MONTEIASSO,

A CONSILIO ARMORVM PHILIPPI IV. Hispaniarum Regis, Riueræ, & Azanchal Iacobæo Commendatario,

S. P.

ASTRVM dum te, Marchio Illustrissime, allicio, ad ingenij fœtum prouoco. Natalitium, sub quo & feliciter, & cum vsura lucis oriatur. Viuet tuo munere, ac be-

neficio tuo adoleſcet, & tuo Sole ductus, ac eductus radius ad orbem redit, *itq; reditq; viam.* Mihi tuum æs onus, honeſtum tamen impoſuit: vt diſſoluerem, nouum contraxi. Dirutus venio, ne obruar, ſoluo: ſed vti debitor: neque enim iuuat liberari, vbi vinciri decet. Quot me nomina tibi obſtringunt? officij, decori, patrocinij. Vt ſuſcipias, tua te claritudo hortatur. Ampliſſimum eſt tueri eum, qui opem efflagitat. Ebullit ſanguinis ſplendor in venis, vt egeratur in ſupplices. Erubeſcit contentus, & gelat conſtrictus. Nobiliùs purpurat effuſus beneficè. Tu Regni Nauarræ lumen, tu columen. Quidni illuſtres? Quidni ſuſtentes lumine, patrocinio? Tu in

ſpecula

ſpecula nobilitatis pharus virtutis. Quis officiat luci, ne ſplendeat? Vt enim diſſimules, modeſtia per ſtricturas te prodet. At ipſe virtutum concurſus faciet, ne virtuti detrahas, licèt occulere coneris. Singularis te pietas flectet in tutelam; imò & iuſtitiæ munus erit patrocinium mihi, tuo potiùs, quàm meo: quòd tui ſim iuris. Meus Petrus de Sarria tibi deuinctus, & aliqua parte luminis aſperſus. Hoc vt perfundar, per te liceat, cui adhæreo. Erit hoc monumentũ nominis, quod incidas magnificentiſſimo operi, Monialium Gynęceo, tuis, id eſt, Regia magnificentia dignis ſtructo. Vocales erunt lapides beneficio meo, quibus ego calamo voces inſpirem.

At vbi Nomen tuum ſilet, quod diuinum intonat, ego inclamem, vt reſpondeat.

Memineris, Heros inclyte, quàm tibi Curia aſſurrexerit; quàm tibi intenta curam tui egerit, ac te pręſente nihil deſiderauerit. Philippo III. tu ſolus integer Senatus es viſus; Regi, quem Cœlites impensè ornarunt; quem fides, & religio ſuſcepit. Huius iudicio probatus, aſſenſu Curiæ in cœlum euectus. Nunquam ſibi auguſtior viſa, ac in te Catones, Seruilios, Scipiones, Marcellos venerata eſt.

Magiſter ſententiarum te quærit. Quo iudicio? ſuo. Quo ſenſu? meo. Tutus vt alibi ſit, certè in gremio tuo & defenſus, & decoratus. Ego illi ſtipatores addo. Tu clypeum

clypeum obtendis. Quo ſtemmate inſignem ? quo Nauarra exultat, quo triumphat. Hunc tu cœlo cælatum virtutibus maiorem attollis ; & Atlas (& opus eſt Atlante) ſuſtines. Quin & cælas factis, & orbem inducis. Gladium ſi opus ſit diſtringere, non pudeat ſtillantem hoſtium ſanguine. Adhuc tepet mucro, & pingueſcit acies. Hanc non obtundet litterarum amor, & in litteratos, noſtrámque Societatem ſtudium : læuigabit, & deterget, vt ſplendeat. Pulchrè oleę Palma inſeritur ; Martio ardori molle ſapientiæ oleum blanditur. Tantùm vereor, ne non aut audeat, aut poſſit ad tui ſolij altitudinē Opus aſcendere. Da manum, & leua. Sin amor alas addat, quibus aduolet:

quas in lumine tuo incēdis,& soluis, nemo detrahat. Certè nunquā accessi timidior, opus fuerit beneuolentiæ tuæ flatu, & auctu. Erit honestum tuę amplitudini, imaginum fumo lucentiū numero hanc addere, quā illæ nobilitent. Neque iam vti reliquis fumus è luce, sed è fumo lux existat; quòd alij splēdorem colligāt, quo effulgeant, tu effundas, vt illustres. Vale, & viue æternùm Patriæ, Societati nostræ, communiq́ue bono. Vota hęc, maioráque, quæ pectori recondo, audiat Deus, quem continuò precatur

Tuus obseruantissimus seruus,

IOANNES MARTINEZ
DE RIPALDA.

A D

AD LECTOREM.

EN tibi, amice Lector, vtilius, quàm difficilius Opus impendimus; nec tamen adeò peruium, vt magno non steterit labore, Magistri mentem omninò exponere, ad scholasticúmque ritum breuiter, & dilucidè reuocare, quæ ille stylo obscuriori, & fusiori propalauit, vt doctiores quique post multam temporis, patientiæque iacturam experiuntur; ad hæc etiam varias quæstiones mouere, Scriptoré(s)que congerere, quibus Magistri doctrina illustrari, & exornari queat. Elapso proximè anno enixè à me discipuli efflagitarunt, vt eis hac in Academia Salmantina diebus festiuis primum librum Magistri elucidatum darem, reliquósque deinceps eodem ordine percurrerem, tanquam eis prorsus aptissimos, & necessarios ad Beneficia ecclesiastica, Collegia, Cathedras, & Canonicatus præmisso examine obtinendos: quippe subituris examen vigintiquatuor horarum spatio, vna ex distinctionibus Magistri sorte contingens enucleanda proponitur; & temporis angustiis, & doctrinæ illius, vel tenui, vel nullâ notitiâ, tribus maximè implicantur: primò, in litteræ sensu aperiendo: secundò, in quæstionibus circa illam agitandis: tertiò, in Authoribus, qui aptiùs illas exornant, inueniendis. Ab

ã 5 *eis*

cis ergo tandem exoratus, vt ipſorum votis indulgerem, primum librum omninò perlegi; litteram Magiſtri ſtylo ſuccincto, & facili declarans, Quæſtiones deinde excitans, Authores demum aßignans. Arriſit noſter labor plurimis, tótque ex illis eum tranſcribendum à me poſtulauêre, vt prælo dare, quàm omnium precibus acquieſcere, faciliùs iudicauerim. Ergo typis mandatum diſcipulis potiùs, quàm Magiſtris miniſtro, commodum tamen vtriſque allaturus; diſcipulis ſanè, vt quod proprio conatu non penitùs perciperent, auxilio noſtro aſſequantur; Magiſtris verò, vt cùm ſe obtulerit occaſio, hoc præ manibus habito labore, ſine diſpendio temporis in hiſce inſumendo, poßint aliis opportunè vacare. Quòd ſi ad nullum ex præſcriptis ſcopum hoc Opus deſideretur, ſufficiet ſaltem ad eius commendationem, in compendium perſpicuum redegiße totam Magiſtri Theologiam; quam æquiſsimum eſt, ab omni Theologo, quin ab eius retardetur difficultate, ſemel, & iterum legi, & intelligi; cùm à Sanctis Patribus omninò deprompta, à celebrioribus vetuſtis Theologis explanata, ab vniuerſa Eccleſia, omnibúſque Catholicis Academiis ſummo honore, & veneratione fuerit affecta. Sanè, ſi hoc obtineam, non quidem fruſtraneum arbitrabor, huic vacauiſſe Operi, dum ab ſcholarum Academicarum penſo, hoc anno vacarem. Quòd ſi tibi non diſpliceat, Commentarios etiam in doctrinam Magiſtri edam in lucem, à quibus non valdè diſcrepo elaborandis. V A L E.

A N N O

ANNOTATIONES proœmiales.

TRIA in hoc Opere pollicemur, & damus; Explicationem litterę Magistri; Quęstiones, quæ circa illam moueri possunt; & Authores, qui de illis disserunt. Vt autem nonnulla eius habeatur ratio, & præoccupentur, quæ in eo improbari possunt, sequentes in singula subiecta Annotationes præmittimus.

Annotationes circa explicationem litteræ.

PRimò, non Commentatorem Magistri, sed syncerum ipsius doctrinæ ago enarratorem, proptereáque meum erga illam sensum prætermitto; assertáque nonnulla, quibus enodandis Interpretes discordant, ambigua, vt apud ipsum iacent, profero, quippe non mei, sed Expositoris munus est mentem Authoris ad amussim aperire. Aliqua tamen loca obscuriora ipso contextu doctrina propalo; sed nec latùm vnguem ab eius mente, mea opinione, discedo.

2 Secundò, sæpè claritatis ergò probationes conclusionum ad formam argumentariam reduco, vbi hæc in Magistro desideratur: quapropter aliquas addidisse propositiones necessum fuit, quas explicitas ille non protulit; sed quæ implicitè in aliis ab eo expressis continentur.

3 Tertiò,

3 Tertiò, breuitatis causâ, testimonia sanctorum Patrum verbatim non refero; sed eorum tantùm sententiam expromo. Quòd si aliquando verba ipsa transcribo, Magistri textui ea concordo, non verò ipsorum Patrum exemplaribus recentibus, in quibus, non me latet, diuersa verba, non tamen sententias reperiri.

4 Quartò, distinctionum titulos eosdem, quos Magister, appono aptioribus aliis relictis, ne rudes, & ignari in æquiuoco laborent, longè aliam esse distinctionem cogitantes, si aliam etiam inscriptionem offendant.

5 Quintò, etiam claritatis gratiâ, in distinctionis exponendæ ordine Magistri vestigiis omninò non insisto; sed eam in propositiones, conclusiones, corollaria, vel argumenta rescindo; & nonnunquam etiam aliqua antepono, & postpono, prout opus esse iudico, vt faciliùs, & clariùs totus Magistri sensus mente concipiatur.

6 Sextò, quanuis à Commentatoris munere longè absim, tamen notatiunculas præfigo distinctionibus nonnullis, in quibus Magister fert communiter repulsam. Queis id contendo, vt vel Magister vtcunque sustineatur, vel à quouis sine rubore deseratur.

Annotationes circa quæstiones.

IN primis quæstiones, quæ à me toto huius libelli decursu excitantur, non solùm ab assertionibus Magistri depromo, sed ab illius etiam corollariis, argumentorum solutione, doctrinæ fundamentis ex syllo

ſyllogiſmorum maiori propoſitione,minori,vel conſequentia, & denique dubiis occurrentibus, queis materia,quæ agitatur,omninò patet.Nec licentiorem me in huiuſmodi quæſtionibus mouendis iudices: nam & celebriores Interpretes Magiſtri, quos inter D.Thomas,exemplo præiuêre,vt progreſſu libri conſideranti conſtabit.Et verè munus eſt Commentatoris(cui eas ſuppeditamus) omninò illuſtrare, tueri, & perpendere totam Magiſtri doctrinam; quod neutiquam præſtabit,ſi ex illis aliquam prætermittat. Moneo nihilominùs eum, à quo vnica duntaxat quæſtio fuerit exornanda, conari debere ex proximioribus aſſerto principi diſtinctionis illam exagitare, niſi illæ, vel nullam, vel leuem Theologorum diſputationem ſubeant, vel ingentior difficultas non in præcipuis Magiſtri prolatis,ſed in aliis affinibus ſit conſtituta.

Deinde aliquas, quas priſci Interpretes non attigêre,excito quæſtiones.Etenim circa eandem Authoris doctrinam non eædem ab omnibus, ſed aliæ ab aliis ſolent diſputationes moueri, cùm à Theologia nouæ in dies pullulent controuerſiæ, quibus priores Theologi non incubuerunt. Quod vel ex eo liquet, quia in Commentariis D. Thomæ plura nunc Theologi recentes,quorum antiqui non meminêre, diſceptamus. Quibus etiam apud Magiſtrum locum damus, quia anſam eis præbet locuples ipſius doctrina, eiſque iſta non leuiter confirmabitur. Hinc facilè capies, non propterea incongruè aliquam quæſtionem aptari diſtinctioni, quia apud antiquos omninò deſideratur.

Prætereà eandem quæſtionem ſæpè diuerſis in diſtinctionibus propono. Tum, quia mos id apud

Magiſtri-

Magiſtri, & D. Thomæ Commentatores obtinuit; exempli gratia, quæſtio illa, *vtrùm habitus ſit tota ratio agendi,* à nonnullis ſuper primam partem S. Thomæ enodatur, dum luminis gloriæ virtutem expendunt, & actiuitatem; ab aliis ſuper primam ſecundæ, dum habitus, & virtutes ſupernaturales in communi examinant; ab aliis ſuper ſecundam ſecundæ de charitatis habitu diſceptantibus, & ſic de reliquis. Tum, quia eademmet quæſtio competit doctrinæ plurium diſtinctionum illuſtrandæ, ſcilicet, vel concluſioni, vel probationibus, vel corollariis, aut argumentorum ſolutioni diuerſarum diſtinctionum. Nec refert Magiſtri Interpretes eiuſmodi quæſtionem non agitauiſſe circa eam diſtinctionem, circa quam à nobis excitatur, cùm enim illi diſtinctiones omnes percurrant, alibique commodiùs eam pertractarint, non expedit, eam ſæpiùs repetere, quantunuis non ineptè ibi poſſet dilucidari. Sic ille, qui diſputauit ſuper primam partem in quæſtione duodecima, an habitus ſit tota ratio agendi, eam non diſcutit ſuper primam ſecundæ, licèt ibi liceret idem diſſerere. Ergo, qui vnicæ tantùm diſtinctionis expoſitionem aggreditur, poteſt quæſtionem, vel quæſtiones, quas illi proximas iudicauerit, enodare, quaſi nunquam eas alibi enodaturus.

Rurſus aliqua interdum in quæſtionem adduco, ideò duntaxat, quia antiqui circa eam diſtinctionem adduxerunt, quanuis extra rem mihi fortè videantur. Etenim animus eſt, plures candidatis miniſtrare controuerſias, ex quibus eligant; vnicuſque Interpres eos valebit à nota importunitatis liberare.

Item, nonnullas diſputationes prætermitto à vetu-
ſtioribus

ſtioribus explanatas , quippe earum aliquæ de voce potiùs ſunt quàm de re, núncque à Theologis, vt inutiles non explorãtur: aliæ verò ſunt omninò philoſophicæ, nec doctrinę diſtinctionis penitùs neceſſariæ.

Denique animaduertat is , qui diſtinctionem aliquam enucleat , ſe ad vnicam tantùm diſcutiendam quæſtionem non cogi , imò poſſe vnius horæ ſpatio plures explanare, dum diſtinctioni conueniant. Cùm enim integra illi diſtinctio ſorte contigerit, poteſt in eius campo pro libito diſcurrere, & vna iam explorata quæſtione, aliam ordiri, muneríque ſuo prorſus ſatisfacere.

Annotationes circa Authores.

PRimò, Authores, quos in Quęſtionibus refero, in tres claſſes diſtribuo. Ad primam ſpectant Interpretes Magiſtri circa eam diſtinctionem, quam explano. Ad ſecundam D. Thomæ Expoſitores, qui eandem Angelici Pręceptoris methodum ſectantur; proptereáque ſolum articulum, & quęſtionem ipſius exprimo, ne prolixus habear, ſi diſputationes etiam, ſectiones, vel capita ſuorum Interpretum minutim adiungam. Ad tertiam omnes illi, qui nec D. Thomæ, nec Magiſtri methodo, ac ordini in ſuis Operibus alligantur, quos propriis in locis annumero.

Secundò Authores, qui ſuum obiter ſenſum circa quæſtionem protulêre, à me neutiquam referuntur; ſed illi duntaxat, qui eam ex profeſſo extricarunt, vt ipſi materiam candidatis ſuppeditent, qua ſuas diſputationes illuſtrent. Atque adeò plus neotericis, quàm

antiquis

antiquis congerendis incumbo. Et quia recentiores clariùs & copioſiùs controuerſias euiſcerant, & quia ipſi antiquos afferunt, quos ego prætermitto.

Tertiò nonnullis quæſtionibus nullum Scriptorem appono: ſunt enim prorſus ſingulares, vel noſtro æuo à recentioribus tantùm in manuſcriptis in controuerſiam adductæ, vel à me nunc primùm excogitatæ, examinéque Theologico, vt ratus ſum, dignæ; quibus in exornandis, & diſſertatione fœcundandis poterunt aliquorum ingenia ſui ſpecimen illuſtre præbere.

APPRO

APPROBATIO DOMINI *Don* IOANNIS DE ECHALAZ, *olim in maximo D. Bartholomæi togati, nunc Academiæ Salmantinæ in Theologia Magistri, Cathedræ Logicæ proprij Professoris, in Alma Ecclesia ad conciones Canonici.*

EX decreto Domini Licentiati Ludouici de Saldaña, huius Almæ Ecclesiæ Salmanticensis Canonici, & eiusdem Diœcesis, (Episcopali Sede vacante) Vicarij Generalis; hanc Expositionem Magistri Sententiarum auidus legi, attentus percurri. O quàm suum Authorem liber iste delineat! felicissimum ingenium, vel in sola alienæ mentis propalatione clarescit; inter obscura Magistri verba claritas, inter ardua facilitas, inter prolixa breuitas; mirum est, quàm fulgeant; quàm radient; quam in suauitatem redigant asperiora. Quæstiones, quas excitat, eruditionem præferunt, acumen spirant, innatæ omninò videntur. Totam Theologiam breues paginæ continent; quam equidem Author exponendo illustrat, indagando patefacit, exornando dilucidat. Non fidei vel iota absonat; imò prolata Magistri, quæ apud aliquos non benè audiunt, syncera expositione à theologicis censuris vendicat. Ergo non tantùm Authori potest sui laboris lux publica indulgeri, imò deberet exorari, vt illicò liber hic præla fatiget; ne communi vtilitate Theologi nouitij, & veterani priuentur; cùm illis nullus penè iam labor ad quælibet munia obeunda restet; his totius Magistri sine labore peruia doctrina suppeditetur. Sic sentio. Salmanticæ in Collegio Veteri D. Bartholomæi, Nonis Septembris, anno à nato Domino millesimo sexcentesimo trigesimoquarto.

Magister D. IOAN. DE ECHALAZ.

APPROBATIO REVERENDI admodum P. F. Ildefonsi de Herrera, in sacro Minimorum Ordine Prouinciæ Definitoris, Theologiæ Magistri, studiorúmque Regentis.

GRauem, ac breuem (rarenter hæc vnà, dos vnicuique contingit) discussionem distinctionum Magistri Sententiarum, à sapientissimo Patre Ioanne Martinez de Ripalda, Pompeiopolitanò, è Societate Iesu, in Salmantina Academia Theologiæ Professore, summo studio, pari diligentia elaboratam, miro quoque modo dispositam, & supremi Senatu iussu meo iudicio commissam, iterum, atque iterum, oculis, & mente lustraui. In qua ingenij aciem, acre studium, industriam, quam nauauit, peruigilémque sollicitudinem clarè ostentat, & religiosam pietatem Catholicæ fidei strictè consonam, breui papyro contentam palam eructat. Et quidem præceptum mihi hunc librum videndi iniunctum, quid aliud, quàm mihi inuidendi aliis ansam præbuit? Dum enim eum oculis mentis perlustro, me aliàs obscurum, facio perillustrem. Hoc interest deinceps (dicam ingenuè) inter Authorem huius libri, & eiusdem me Censorem, quod inter splendorem, & lucem, cùm hæc certam originem habeat, hæc suam, ille niteat alieno. Studia sua illum clarum, & nobilem efficiunt; me illa approbantem, & declarasse probanda. Nomen Attici (*affirmat Seneca epist.* 21.) perire Ciceronis epistolæ non sinunt. *Quod Attico Seneca, hoc mihi huius libri Censori egomet promitto. Prodeat ergo in lucem talis labor, labor tantus, prodeat quamprimùm. Interim viuat Author. In hoc Conuentu Matritensi Victoriano Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula, die 8. mensis Nouembris, anno Domini 1634.*

F. ILDEFONSVS DE HERRERA, Prouinciæ Definitor, & studiorum Regens.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV in Prouincia Castellæ.

EGo Ildefonsus del Caño, Præpositus Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia Castellæ; potestate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre nostro Mutio Vitelleschi, Præposito Generali, facultatem facio, vt Tomus inscriptus: *Expositio breuis litteræ Magistri, cum quæstionibus, quæ circa ipsam moueri possunt, & Authoribus, qui de illis disserunt*; *Authore Patre Ioanne Martinez de Ripalda, è Societate Iesu, & pro eadem Societate in Salmanticensi Academia Theologiæ publico Professore*; & eiusdem Societatis grauium, doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur: in quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus Salmanticæ in Regio nostro Spiritus sancti Collegio, die decimasexta Aprilis, anno millesimo sexcentesimo trigesimoquinto.

Ildefonsus del Caño.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV *in Prouincia Lugdunensi.*

IOANNES FILLÆVS, Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Lugdunensi, iuxta priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij, 1583. Henrico IV. 10. Decembris, 1606. & Ludouico XIII. nunc regnante, 14. Februarij, 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab eiusdem Societatis hominibus compositos absque Superiorum permissione imprimant, permittit GABRIELI BOISSAT, & Soc. Lugdunensibus Bibliopolis, vt Librum, qui inscribitur, *Breuis Expositio Litteræ Magistri Sententiarum, Authore P. Ioanne Martinez de Ripalda, eiusdem Societatis*, ad sex primos annos imprimere, ac liberè diuendere possint. Datum Roannæ, 20. Septembris, 1635.

IOANNES FILLÆVS.

CONSEN

CONSENSVS.

OPus,cui inſcriptio eſt, *Breuis Expoſitio Litteræ Magiſtri Sententiarum, Authore P. Ioanne Martinez de Ripalda*, *Societatis* IESV, mandari typis, & in lucem edi, ſumptibus GABRIELIS BOISSAT, & Soc. Bibliopolarum Lugdunenſium, ego Regius Aduocatus in Præfectura Lugdunenſi non impedio. Datum Lugduni die 16. Nouembris, 1635.

BOLLIOVD MERMET.

PERMISSIO.

LIbrum,qui inſcribitur, *Breuis Expoſitio Litteræ Magiſtri Sententiarum, Authore P. Ioanne Martinez de Ripalda, Societatis* IESV, à GABRIELE BOISSAT, & Soc. Bibliopolis Lugdunenſibus, in lucem edi permittimus. Datum Lugduni, die 19. Nouembris, 1635.

AVSTREM.

INDEX LIBRORVM, ET DISTINCTIONVM,

Quæ in hoc Volumine continentur.

LIBER I.

De Mysterio Trinitatis.

11. Quòd

LIBER II.

De Angelis, & hominibus.

LIBER III.

De Incarnatione.

26. De

LIBER IV.

De Sacramentis, & signis sacramentalibus.

FINIS.

LIBER

LIBER PRIMVS,
DE MYSTERIO TRINITATIS.

Deus est primum Theologiæ subiectum; ideò primus hic liber in Deum vnum, & trinum cognoscendum incumbit.

DISTINCTIO I.

HÆC distinctio complectitur in genere omnia obiecta sacræ Scripturæ, atque Theologiæ, necnon rationem, quare prima notitia incipienda est à Trinitate personarum. Omnia obiecta sacræ Scripturæ, atque Theologiæ, aut sunt signa instituta ad significandum aliud, vt Sacramenta; aut sunt res absolutæ, quæ ad aliorum significationem non sunt institutæ, vt Deus, & homo. Signorum alia sunt merè speculatiua, quæ non agunt, quod significant, vt Sacramenta veteris legis; alia practica, quæ id agunt, quod significant, vt Sacramenta nouæ legis. Rerum verò aliæ sunt, quibus fruendum est, hoc est,

FINIS.

LIBER

LIBER PRIMVS, DE MYSTERIO TRINITATIS.

Deus eſt primum Theologiæ ſubiectum; ideò primus hic liber in Deum vnum, & trinum cognoſcendum incumbit.

DISTINCTIO I.

HÆC diſtinctio complectitur in genere omnia obiecta ſacræ Scripturæ, atque Theologiæ, necnon rationem, quare prima notitia incipienda eſt à Trinitate perſonarum. Omnia obiecta ſacræ Scripturæ, atque Theologiæ, aut ſunt ſigna inſtituta ad ſignificandum aliud, vt Sacramenta; aut ſunt res abſolutæ, quæ ad aliorum ſignificationem non ſunt inſtitutæ, vt Deus, & homo. Signorum alia ſunt merè ſpeculatiua, quæ non agunt, quod ſignificant, vt Sacramenta veteris legis; alia practica, quæ id agunt, quod ſignificant, vt Sacramenta nouæ legis. Rerum verò aliæ ſunt, quibus fruendum eſt, hoc eſt,

inhærendum,tanquam vltimo fini,& beatitudini nostræ propter se solùm diligendæ, vt Trinitas personarum; aliæ, quibus vtendum est,hoc est,adhærendum tanquam mediis propter fruendum vltimum finem diligendis,vt omnia bona creata; aliæ,quæ bonis fruendis,atque vtendis fruuntur, atque vtuntur, vt creaturæ rationales.

2 Ex hac definitione fruendorum,& vtendorum colligit primò Magister, sola Trinitate diuinarũ personarum esse nobis fruẽdum;perfectè quidem in patria;imperfectè verò in via. Nam sola Trinitas est vltimus finis,& beatitudo animæ,cui propter se vltimò homo inhærere debet; perfectè quidem in patria per gaudium rei possessæ;imperfectè verò in via per eius spem,aut etiam per gaudiũ charitatis,quãuis nõ perfectum,ac plenum. Colligit secundò, hominẽ,neque seipso,neque aliis hominibus frui;sed vti:nam nullus hominũ est finis vltimus sufficiens beare animã.Colligit tertiò,Deum nõ frui hominibus:quia,licèt Deus operetur ad extra propter vtilitatem hominum, non verò propter homines tantùm, sed propter suam bonitatem. Colligit quartò, virtutibus non esse propriè fruendum: nam,licèt virtutes possint appeti propter se;sed non propter se vltimò,cùm omnes illæ in Trinitatem fruendam, tanquam in vltimum finem referantur. Vbi innuitur duplex fruitio: altera stricta, de qua est totus sermo huius distinctionis,videlicet,fruitio boni propter se vltimò: altera lata,videlicet,fruitio boni propter se abstrahentis ab vltimo,& non vltimo. Colligit denique, ante omnia præmittendam Theologis considerationem Trinitatis:nam Trinitas est finis vltimus fruendus, cuius notio præire debet

notionem

notionem mediorum vtendorum in finem. Itaque Magister priùs disserit de rebus, quàm de signis. In hoc primo libro de Deo vno,& trino. In secundo de ipsius operibus secundùm esse naturæ. In tertio de ipsius operibus secundùm esse gratiæ, atque adeò de redemptione per Christum. In quarto denique de Sacramentis,seu signis significantibus gratiam.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An fruitio abstrahens à perfecta, & imperfecta consistat in actu intellectus, an in actu voluntatis? De quo hìc S.Thom. *q.*1.*art.*1. Scotus *q.*3. Bonauent. *art.*2. *q.* 1. Okamus, & Gabriel *q.* 2. Gregorius *q.* 2. Durandus *q.* 1. Item,P. Suarez 1.2.*tract.* 2.*d.*7.*sect.*1. P. Tannerus 1.2. *disp.*2. *à n.*26. P.Raynaud. *discip. mor. d.* 3. *n.* 227. Valentia 1. 2. *d.* 2. *q.*6. *punct.*1.P.Granad.1.2.*controuers.*2.*tract.*4.*d.*3.P.Salas 1.2.*tr.*6.*d.*1.*sect.*8.& Interpretes S.Thomæ, Medina, Curiel.Zumel,Lorca,P.Vazquez,Conrad.Montes.& alij *in* 1.2.*q.*11.*art.*1.*&* 2.

Quæst. II. An beatitudo nostra consistat in visione,an in amore Dei?De quo hìc S.Thom. & Authores relati pro quæstione 1. Item,Caietanus, Conrad. Medina,Lorc.Cur.Montesin. P. Vazq. & alij cum S. Thom.1.2.*q.*3.*art.*4.Præterea,P.Suar. 1.2.*tr.*1.*d.*7. P. Granad.1.2.*controu.* 1.*tr.*2.*d.* 3. & Ægid. de Præsent. *lib.*4.*de beat.à q.*8.*ad* 12. P. Valent. 1. 2. *disp.* 1. *q.* 3. *punct.*4.P.Raynaud. *discip. mor. d.* 1. *num.*203. P.Salas *tract.*2. *disp.*2.*sect.*5. P.Tannerus 1. 2. *dist.* 1. *q.* 2. *dub.*3.cum aliis, quos ipsi referunt.

Quæst. III. An obiectum nostræ fruitionis, &

beatitudinis ſit ſolus Deus? De quo hîc S. Thom. *q*.2.*art*.1.Scot. *quæſt*.1. Bonauent. *art*.3.*quæſt*.1.*&* 2. Okam.& Gabr.*q*.4. Gregor.*q*. 3. Durand.*q*.2.Philip. Fab. *diſp*.10.P.Suarez 1.2.*tract*.1.*diſp*.5.*ſect*. 1.*&* 2. P.Granad.1.2.*tract* 2.*diſp*.1.P.Raynaudus *diſcipl.morali,diſp*.1.*à num*.48.P.Tannerus 1.2. *d*.1.*quæſt*.2.*dub*. 1.P.Valent.1.2.*diſp*.1.*punct*. 1.P. Salas 1.2.*tract*. 2. *diſp*.1.*ſect*.4. Interpretes S. Thomæ nuper relati 1.2. *q*.2.*art*.1.*&* *ſequentibus*.

Quæſt. IV. An poſſimus frui eſſentia Dei, quin fruamur perſonis, aut vnâ perſonâ, quin fruamur aliâ? De quo hîc S. Thom. *quæſt*.2.*art*. 2. Scot. *q*. 2. Okam.& Gabriel *q*.5.Aureol. *q*. 1.*art*.2. Philip.Fab. *d*.11.Item Bañez,Zumel,Gonçalez, Nazar.P.Molin. P.Vazq.P.Faſol.P.Arrub.& alij cum S.Thom.*in* 1.*p*. *quæſt*. 12. *art*. 7. *&* 8. Rurſus Sot. *in* 4.*d*. 49.*quæſt*.3. *art*.3.P.Suar.1.*p.lib*.2.*de attrib. negat. cap*. 23. P. Sal. 1.2.*q*.3.*tract*.2.*diſput*. 4. & Ægid. de Præſent. *lib*. 5. *de beat*.*q*.14.P.Tann.1.*p.diſp*.2.*q*.6.*dub*.7.P.Herice 1. *p.d*.50.*cap*.2.P.Alarcon *tract*.1.*diſp*.4.*cap*.2. Lorca 1. 2.*diſp*.13.cum pluribus aliis, quos ipſi referunt.

Quæſt. V. An apprehenſio vltimi finis neceſſitet ad eius amorem? De quo hîc Scot. *quæſt*.4.Okam.& Gabr.*q*.6.Philip.Fab. *diſp*.13. Item,S. Thom. 1. 2. *q*. 10.*art*.1.*&* 4.Bañez 1.*p.quæſt*.82. *art*.2.*dub*.2.P.Vazquez 1.2.*d*.39.*præſertim cap*. 4. *&* 5. P. Ruiz *tom. de proui d.diſp*.42.*ſect*.6.*&* 7.P.Gran. *controu*.2.*tract*.3.*d*. 4.P.Valent.1.2.*diſp*.2.*q*.5.*punct*.2.P.Raynaud. *diſt*.2. *diſciplinæ moralis,n*.173. *&* *ſequentib*. P. Tanner. 1.2. *diſp*. 2. *quæſt*. 2. *dub*. 3. P. Salas 1. 2. *tract*. 5. *diſp*. 4. *ſect*. 2.*&* 3.

Quæſt. VI. An detur actus voluntatis neuter, qui nec ſit

nec sit amor finis, nec amor mediorum? De quo hîc Gregorius *quæst*.1.Philip. Fab. *d.* 12. cum suo Scoto. Item,P.Vazq.1.2.*disp*.32.*cap*.3.P. Tannerus 1.2.*d*.1. *quæst*. 2. *num*.28. P. Salas 1. 2.*tract*.6. *disput*. 16. *à num*.108.

Quæst. VII. An vltimus finis possit esse duplex? De quo S.Thomas 1. 2. *q*. 1.*art*. 5. & cum eo Caiet. Medin. Conrad. Cur. Lorc. P. Vazq. & alij *ibidem*. Item,Ægid.de Præs.*lib*.1.*de beatit.q*.6.*art*.2.P.Suarez 1.2.*tract*.1.*d*.3.*sect*.2.3.*&* 4.P.Salas 1. 2. *tr*. 1. *d*. 8. *à sect*.2.P.Gran.1.2.*tract*.1.*d*.3. P. Valent. 1.2.*disp*.1.*q*. 1.*puncto* 6.P.Tanner.1.2.*d*.1.*quæst*. 1. *dub*. 6. P.Raynaudus *disciplina morali*, *disput*. 1. *num*. 33. *& sequentibus*.

Quæst. VIII. An Deus diligens creaturas operetur propter finem? De quo fusè Cur.1. 2.*q*.1.*art*.2. *dub*.1.& P.Salas 1.2.*tract*.1.*d*.4.*sect*.3.

Quæst. IX. An Deus diligat hominem propter bonitatem creatam, an solùm propter diuinam? De quo P.Ruiz *de volunt.d*.3. P. Herice 1.*p.d*. 18. *à cap*. 2.Aluiz *de volunt.d*.8.*sect*.2. P.Vazq.1.*p.d*.86. *cap*.2. P.Alarcon 1.*p.tract*.3.*d*.2. *cap*. 3. & communiter recentiores *tract. de voluntate*.

Quæst. X. An Deus in patria diligatur amore stricto distincto à gaudio? De quo fusè P. Ruiz *de volunt. d*. 52.*sect*. 1. *&* 2. P. Herice 1.*p.d*. 13. *à cap*. 2. Aluiz 1.*p.tract*.2.*d*.4.*sect*.3. P. Alarcon 1. *p. tract*. 3. *disp*.7.*c*.1.

Quæst. postrema. An Deus possit se ipsum diligere propter creaturas? De quo fusè P. Herice 1.*p. d*. 15.P. Alarcon 1.*p.tract*.3.*disp*.2.*c*.3.*n*.18.*&* 19.

DISTINCTIO II.

De myſterio Trinitatis, & vnitatis.

IN hac diſtinctione prima propoſitio eſt: Nihil priùs, ac firmiùs de Deo credendum eſt, quàm eſſe vnum in natura, & trinum in perſonis, quarum alia ſit Pater, alia Filius, alia Spiritus ſanctus. Nam omnes Eccleſiæ Patres, qui de hoc myſterio diſſeruerunt, nihil priùs, ac firmiùs, quàm iſtam veritatem conantur perſuadere.

2 Secunda propoſitio eſt: Hæc veritas non poteſt innoteſcere euidenter lumine naturali. Quod probat teſtimoniis Auguſtini. Item, quia nullum eſt myſterium, in quo faciliùs erretur, magíſque prætervolet omnia principia, quibus lumẽ rationis innititur.

3 Tertia propoſitio: Tamen hæc veritas poteſt perſuaderi lumine fidei. Quia tam in veteri, quàm in nouo Teſtamento ſunt plura teſtimonia, quorum alia vnitatem Dei, alia pluralitatem, & Trinitatem perſonarum teſtantur. Quod oſtendit erudita collectione eorum.

4 Vnde colligit duo: alterum eſt, non poſſe lumine naturali euidenter oſtendi repugnare hoc myſterium; ſed poſſe ſatisfieri argumentis naturalibus oppugnantibus ipſum: quia lumen fidei, licèt ſit ſupra rationem naturalem, non tamen contra illam; atque adeò, cùm hæc veritas ſit conformis fidei, non eſt contra lumen naturale rationis. Alterum eſt, inter diuinas perſonas non eſſe ſolitudinem, cùm ſit conſortium;

sortium; neque diuersitatem, cùm sit vnitas naturæ; neque singularitatem, cùm sit pluralitas: sed esse similitudinem, cùm sit distinctio coniuncta cum vnitate.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deum esse, sit per se notum? De quo hîc Scot. *q.* 2. Fab. *disp.* 14. Gregor. *q.* 1. *art.* 1. Item cum S. Thoma 1. *p.* *q.* 2. *art.* 1. Caiet. Bañez, Gonçalez, Nazar. P. Molina, Arrub. Vazquez, Fasol. Item, P. Gillius 1. *p. lib.* 1. *tract.* 8. *cap.* 3. P. Tannerus 1. *p. d.* 2. *quæst.* 1. *dub.* 2. P. Suarez 1. *p. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *& in Metap. d.* 26. P. Granad. 1. *p. controuers.* 1. *tr.* 1. *disp.* 1. *sect.* 1. & 2.

Quæst. II. An Trinitas possit ratione naturali euidenter ostendi? De quo S. Thomas 1. *p. q.* 32. *art.* 1. & cum eo Interpretes recentiores, Bañez, Zumel, Nazar. Aluiz, Torres, P. Molina, P. Vazquez, P. Arrubal, & alij. Item, P. Suarez 1. *tom. in* 3. *p. d.* 27. *sect.* 1. P. Ruiz *de Trinitate, d.* 41. & 42. Granad. *de Trinit. tr.* 6. Zuñiga *de Trinit. d.* 7. *dub.* 3. P. Tannerus 1. *p. disp.* 4. *q.* 1. *dub.* 2. P. Valentia 1. *p. disp.* 2. *q.* 6. *punct.* 1. P. Alarcon 1. *p. tract.* 5. *disp.* 1. *c.* 4. & 5.

Quæst. III. An natura diuina sit vna? De quo hîc S. Thom. *q.* 1. Scot. *q.* 3. Dur. *q.* 1. Okam. *q.* 10. Rursus D. Thomas 1. *p. q.* 11. *art.* 3. & cum eo Bañez, Zum. Nazar. Molin. Vazq. Fasol. Arrubal, & alij. Item, P. Valentia 1. *p. disp.* 1. *q.* 11. *punct.* 2. P. Suar. 1. *p. lib.* 1. *cap.* 6. *& in Metaph. disp.* 30. *sect.* 10. *disp.* 29. *sect.* 2. & 3. P. Tannerus 1. *p. disp.* 2. *q.* 5. *dub.* 3.

Quæst. IV. In quo consistat natura Dei omnibus personis communis? De quo P. Suarez 1. *p. tr.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. Arrubal 1. *p. dist.* 28. *cap.* 3. Fasol. 1. *p. q.* 4. *dub.*

 7. & 8.

7.*&* 8.Gillius 1.*p.lib.*2.*tr.*1.*cap.*12. Herice 1.*p.disp.*3. Zuñiga *de Trinit.d.*2.*dub.*10.*memb.*6.7. *&* 8. P.Tannerus 1.*p.disp.*2.*q.*1.*dub.*5.P. Granadus 1.*p.controuer.* 1.*tract.*2.*disp.*2.*&* *controu.*2.*tr.*1. *disp.*3. P.Alarcon 1. *p.tract.*2.*disp.*1.*cap.*5.*&* *tract.*5.*disp.*2. Gonzalez 1.*p. disp.*36.P.Ruiz *tom. de scientia*, *disp.* 8. Aluiz *tract.*1. *disp.*2.*sect.*5.*&* 6.

Quæst. V. An vnitas naturæ possit componi cum Trinitate? De quo hîc Okam.*q.*11.Scot.*q.*4.Capreol. *q.*3. & Interpretes Diui Thomæ suprà relati *in* 1.*p.q.* 28.*art.*3.P.Suarez 1.*p.lib.*4. *de Trinit. cap.* 2.*&* 3. & omnium latissimè Ruiz *de Trinitate*, *d.* 15. Alarcon 1.*p.tr.*5.*disp.*1.*c.*6.P.Granad. *de Trin. tr.* 1.*disp.*4. P. Tannerus 1.*p.disp.*4.*q.*1.*dub.*4.P. Valentia 1.*p. disp.* 2.*q.*4.*puncto* 4.

Quæst. VI. An attributa diuina, & relationes distinguantur inter se ratione ratiocinata? De quo hîc S.Thomas *art.*2.Durand.*q.*2.Okam.*quæst.*1.Item, fusè Fasol.1.*p.q.*4. *art.* 2. *dub.* 13. Ruiz *de Trinit.d.*12. Zuñiga *de Trinit.d.*3. Suarez *lib.* 4. *de Trinit.c.* 5. P. Tannerus 1.*p.d.*2.*q.*2.*dub.*3. *&* *sequentibus*, *&* *disp.*4. *q.*3.*dub.*2.P.Gran.1.*p.controu.*1.*tract.*2.*disp.*6. *&* 7.*&* *controu.*5.*tract.*3. *disp.*4. P. Alarcon 1.*p.tr.*5.*disput.* 2. *c.*7.*&* *sequentib.*P.Albertinus 7.*princ. coroll.* 1.*dub.*2. *&* 3.Aluiz *tr.*4.*disp.*3.*sect.*9.*&* *disp.* 10.*sect.* 6. & alij, quos ipsi referunt.

Quæst. VII. An attributa, relationes, & natura diuina distinguantur inter se ex natura rei? De quo hîc S. Thomas *art.*3. Scot.*q.*7. Okam.*q.*2. Fab.*disp.* 20. Item, cum S. Thoma 1. *p. q.* 28. *art.*1.*&* 2. Caiet. Torres, Bañez, Zumel, Nazar. Molin. Vazq. & cæteri Interpretes. Prætereà Ægidius *de beat. tom.* 1.

*lib.*5.

*lib.*5.*q.*5.*art.*3.Gillius 1.*p.lib.*2.*tr.*5.*à cap.*5.Fasol. *supra dub.* 12. *&* 13. Zuñiga *suprà dub.* 5. Suar. *suprà cap.*4. Valentia 1.*p.d.....q.*2.*p.*3. Albertinus *tom.* 1.7. *princ. coroll.* 1. *dub.* 1. *tom.*2. *præd. substantiæ, disp.* 1. *quæst.*5. Granad. 1.*p.controu.*1.*tr.*2.*d.*5. *& controuers.* 5.*tr.*3.*d.*3. Alarcon 1.*p.tr.*5.*d.*2.*à cap.*6. Tannerus 1. *p.d.*2.*q.*3.*d.*2. *& d.*4.*q.*3.*dub.*2. Aluiz *tr.*4.*d.*2. *sect.*7.

Quæst. VIII. An sint duæ tantùm productiones? De quo hîc Scot.*q.*7. & Fab. *d.* 16. *&* 17. Item, cum S. Thoma 1.*p.q.*27.*art.*3. *&* 5. Interpretes sæpiùs relati, & omnium latissimè Ruiz *de Trinitate, d.*3. Tannerus 1.*p.disp.*4.*q.*2.*dub.* 1. Zuñiga *de Trinit. disp.*2. *dub.*15. Suar. *lib.*1.*cap.*9. Valentia 1.*p.d.*2.*q.*1.*punct.*2. Granad. 1.*p. controu.* 5.*tr.* 2.*disp.*6. Alarcon 1.*p. tr.* 5. *disp.* 6. *cap.* 4.

Quæst. IX. An sint in Deo tres perfectiones relatiuæ, sicut tres personæ? De quo Interpretes relati S. Thomæ 1.*p.q.*28.*art.*3. *&* 4. & hîc Faber cum Scoto *d.* 22. Zuñiga *de Trinit. d.* 5. *dub.* 12. Suar. *lib.*3. *de Trinit. cap.*9. Ruiz *de Trinit. disp.*28. & 30. Gran. 1.*p. controu.*5.*tr.*3.*disp.*5. Tannerus 1.*p.disp.*4.*q.*3.*dub.* 4. Alarcon 1.*p.tr.*5.*disp.*3.*cap.*3. *&* 4. Albertinus *tom.* 2.*præd. relat. corol.*1.*q.*2. Aluiz *tr.*4.*d.*10.*sect.*4.

Quæst. X. An tres existentiæ relativæ? De quo hîc Fab. cum Scot.*d.*26.*cap.*1. Zuñiga *sup. dub.*11. Suar. *cap.* 5. Albertinus *tom.* 2.*prædic. relat. corol.* 1. *q.* 1. Alarcon 1.*p.tr.*5.*disp.*5.*cap.*4. Gran. 1. *p.controu.*5.*tr.* 5.*disp.*1.*sect.*3. Tannerus 1. *p.disp.* 4.*q.* 3. *dub.*4.*num.* 10. *& sequentibus.* Ruiz *de Trinitate, dis.*25. Aluiz *tr.* 4. *d.*10.*sect.*3. Rursus Interpretes S. Thomæ, Zumel, Nazar. Mol. Vasq. Arrubal. & alij 1.*p.q.*28. *art.* 4.

Quæst. XI. An detur natura subsistens, seu abso-

luta subsistentia communis tribus personis? De quo hîc Fab. cum Scot. *d.* 26. P.Suar. *tom.* 1. *in* 3.*p.d.* 11. *sect.*3.*&* 1.*p.tr.*3.*lib.*4.*cap.*11. Vazq. 1.*p.d.*125. Ruiz *de Trinit.d.* 34. *à sect.* 5. Zuñiga *de Trinit. d.* 5. *dub.* 10.*memb.*1.Tannerus 1.*p.disp.*4.*q.*1.*dub.*6. Gran. 1.*p. controu.* 5. *tr.*4.*disp.*5. Alarcon 1.*p.tr.*5.*disp.*4.*c.*4. Albertinus *tom.*2.*prædicamento substantiæ,corol.*11.Aluiz *tr.*4.*d.*4.*sect.*5.

Quæst. XII. An detur personalitas communis? De quo P.Suarez *lib.*4.*de Trinit. cap.*14. Ruiz *d.*32. Zuñiga *suprà dub.*7. Aluiz 1. *p. tr.*4.*disp.*4.*sect.* 4. & Interpretes D.Thomæ 1.*p.q.*29.*&* 30. *art.*4.

Quæst. XIII. An personæ diuinæ distinguantur, seu constituantur relationibus? De quo hîc Fab. cum Scot.*d.*23.Suar. *lib.*7.*de Trinit.cap.*6.*&* 7. Ruiz *d.*87. Zuñiga *d.* 15. *dub.* 5. *memb.*3.P. Tannerus 1. *p. disp,*4.*q.*3.*dub.*6. P.Valentia 1.*p.d.*2.*q.*14.*punct.*2. *&* 3. Granadus 1.*p.controu.*5. *tr.*12.*d.* 1.2. *&* 3. Alarcon 1.*p.tr.*5.*d.*4.*c.*6.*& seq.* Albertinus *tom.*2.*prædic.relat. corol.*10.*dub.*1. Aluiz *tr.*4.*d.*11. *sect.*3. *& sequentibus.* Rursus Caiet. Bannez, Zumel. Nazar. vterque Torres, Mol. Vazq. Arrubal, & alij Interpretes D.Thomæ 1.*p.q.*40.*art.*2.

Quæst. XIV. An inter diuinas personas detur relatio similitudinis? De quo Suarez *lib.*4.*de Trinit. cap.*15. Ruiz *d.* 103. Zuñiga *d.* 17. *dub.* 2. *&* 3. Granad. 1.*p.controuers.*5.*tract.*14.*d.*1.Pater Tannerus 1.*p. d.*4.*quæst.*1.*dub.*8. Aluiz *tract.* 4.*d.*13.*sect.*2. Item, Interpretes S. Thomæ nuper relati 1.*part. quæst.* 42. *art.*1.

DISTIN

DISTINCTIO III.

Quomodo per creaturam potuerit cognosci Creator?

PRæmisit Magister dist. præcedenti, potuisse cognosci ex reuelatione, & non potuisse cognosci lumine naturæ à priori. Nunc, an possit cognosci ex creaturis, & à posteriori: primò, quoad ea, quæ pertinent ad vnitatem: secundò, quoad ea, quæ pertinent ad Trinitatem.

2 Prima assertio est: Potest homo cognoscere Deum ex creaturis quoad attributa vnitatis. Primò ex Paulo Rom. 1. *Inuisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta cōspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus & diuinitas.* Nam per *creaturā mundi* intelligitur homo, participās aliquid omnis creaturæ corporeę, & incorporeæ. *Inuisibilia* verò Dei intelliguntur eius attributa, quæ significantur pluraliter, non quia realiter distinguantur inter se; sed, quia per ordinem ad creaturas, in quibus relucet multiplicata eorum perfectio, ad modum plurium apprehenduntur. Secundò, probatur facta inductione per quatuor attributa Dei. Primò enim cognoscitur eius potentia: quia non potest non esse potentissimus, qui fecit ex nihilo mundum, quem nulla creatura facere potest. Secundò, eius immutabilitas: quia non potest non esse immobilissimus, à quo omnia mobilia mouentur. Tertiò, summa bonitas. Quartò, summa pulchritudo: quia ab eo sunt omnia, quæ sunt præstantissima,

tiſſima, & pulcherrima inter creaturas. Similiter poſſunt aliæ perfectiones inueſtigari, vt æternitas ex perpetuitate creaturarum, ſapientia ex earum diſpoſitione, & ſic cæteræ perfectiones.

3 Aſſertio ſecunda: Aliquod Trinitatis veſtigium apparet in creaturis, quanuis ſecluſa reuelatione non poſſit eſſe certa notitia. Primò, quia in vnaquaque ſubſtantia datur origo omnium proprietatum, quæ refert Patrem: deinde, forma, ſeu pulchritudo ipſius, quæ refert Filium: rurſus appetitus, ſeu inclinatio in proprium bonum, quæ refert Spiritum ſanctum. Secundò, in mente humana potentiæ, & earum actus referunt Trinitatem. Potentiæ quidem: quia memoria, intellectus, & voluntas ſunt tres diſtinctæ, ſicut tres perſonæ: ſunt ad aliud, ſicut illæ: ſunt æquales quoad capacitatem, & extenſionem obiectorum, ſicut illæ. Rurſus ſunt vnum quoad eandem ſubſtantiam; non quòd ſubſtantiæ ſint, ſed quòd ſimul ſubſtantialiter exiſtant, hoc eſt, indiviſæ inter ſe, & à ſubſtantia, cùm non poſſint abeſſe, & adeſſe, ſicut reliqua accidentia ſeparabilia. Tamen hæc ſimilitudo non eſt adæquata; ſed cum duplici diſſimilitudine coniuncta. Prima eſt, quia tres potentiæ non ſunt vnus homo, ſicut tres perſonæ vnus Deus. Secunda, quia tres potentiæ non ſunt tres perſonæ, ſicut Pater, Filius, & Spiritus ſanctus. Actus denique repræſentant Trinitatem, quia mens eſt principium intelligendi, ſicut Pater; intellectio eſt principium amoris, ſicut Filius; & amor procedit ab vtroque, ſicut Spiritus ſanctus.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deum esse sit per se notum? De quo hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. & alij *apud distinctionem secundam, q.* 1.

Quæst. II. An Trinitas possit ratione naturali euidenter ostendi? De quo hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 4. Okam. *q.* 4. Bonau. *art.* 3. *q.* 3. & alij *apud distinctionem secundam, q. nostra* 2.

Quæst. III. An attributa Dei sint ratione ratiocinata plura? De quo hîc Okamus *q.* 3. & alij *apud distinctionem secundam, q.* 6.

Quæst. IV. An attributa Dei sint ex natura rei plura, seu distincta? De quo *apud distinctionem secundam, q.* 7.

Quæst. V. An potentiæ animæ distinguantur realiter ab eius substantia? De quo hîc Durandus *q.* 2. 3. *&* 4. Item, Auersa *q.* 47. *de anima, sect.* 1. P. Suar. *d.* 18. *Metaph. sect.* 3. *&* *lib.* 2. *de anima, à cap.* 1. Ruuius 2. *de anima, tr. de potentiis, cap.* 3. *quæst.* 1. Conimbricenses, & alij Interpretes Aristotelis 2. *de anima, cap.* 3. *&* 4.

Quæst. VI. An Deus possit cognosci ex creaturis per cognitionem supernaturalem? De quo nos *disp.* 20. *de ente supernaturali à sect.* 12. *ad* 17. Item, *disp.* 63. *sect.* 4. *&* 5.

Quæst. VII. An in omni creatura sit vestigium Trinitatis? De quo hîc omnes Interpretes Magistri.

DISTIN

DISTINCTIO IV.

An Deus genuerit ſe?

NEgat Magiſter. Primò, quia ait Auguſtinus, errare, qui putant, Deum genuiſſe ſe. Secundò, quia inter principium generans, & terminum genitum requiritur diſtinctio realis.

2 Obiicit primò: Deus genuit Deum; tum, quia in ſymbolo dicitur, *Deum de Deo, lumen de lumine.* tum, quia Deus Pater genuit Deum Filium. At non genuit alium Deum, cùm Deus ſit tantùm vnus. Ergo genuit Deum ſe. Negat conſequentiam: quia aliqua diſtinctio neceſſaria eſt inter principium generans, & terminum genitum. At non adæquata quoad Deitatem; ſed ſufficit inadæquata quoad perſonalitatem.

3 Obiicit ſecundò: Deus Pater genuit Deum. At non Deum, qui non eſt Pater: nam Deus non eſt, qui non ſit Pater. Ergo genuit Deum Patrem, atque adeò ſe ipſum. Reſpondet: Deus Pater genuit Deum, qui non eſt Pater quoad perſonalitatem; non verò genuit Deum, qui non eſt Pater quoad Deitatem. Vnde hæc propoſitio: Deus Pater genuit Deum, qui eſt Deus Pater. abſolutè eſt neganda: hæc verò; Genuit Deum, qui non eſt Deus Pater. eſt diſtinguenda.

4 Obiicit tertiò: quia Auguſtinus ait, Deum genuiſſe alterum ſe. Reſpondet, genuiſſe alterum ſe quoad perſonalitatem, non alterum quoad Deitatem, ideóque alterum omninò ſibi æqualem. Hinc colligit, ſicut Deus prædicatur de tribus perſonis, ita tres perſo

personas prædicari de Deo. Nam, sicut Pater, Filius, & Spiritus sanctus sunt vnus Deus; ita vnus Deus est Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Quod confirmat ex Augustino sæpiùs dicente, Deum esse Trinitatem, atque adeò esse tres personas.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deus supponat pro persona, an pro natura? De quo hîc Bonau. *quæst*. 4. Durand. *quæst*. 2. Greg. *quæst*. 4. Okam. & Gabr. *quæst*. 1. Interpretes D. Thomæ 1. *p. quæst*. 39. *art*. 4. *& in* 3. *p. quæst*. 16. *art*. 6. *&* 7. Item, P. Suar. 1. *p. lib*. 4. *de Trinit. cap*. 14. *& tom*. 1. *in* 3. *p. disp*. 11. *sect*. 5. & P. Vazq. *tom*. 1. *in* 3. *p. d*. 64. & fusè Ruiz *de Trinit. d*. 78. Granadus 1. *p. controu*. 5. *tr*. 11. *d*. 2. Alarcon 1. *p. tr*. 5. *d*. 4. *cap*. 5. Valentia 1. *p. d*. 2. *quæst*. 13. *puncto* 3. Zuñiga *de Trinit. d*. 14. *dub*. 1. *memb*. 1.

Quæst. II. An sit in Deo aliqua productio? De quo hîc Greg. *q*. 1. & Interpretes D. Thomæ, Caiet. Bañez, Zum. vterque Torres, Mol. Vazq. Arrub. 1. *p. q*. 27. *art*. 1. Valentia 1. *p. d*. 2. *q*. 1. *puncto* 1. Zuñiga *de Trinit. d*. 2. *dub*. 1. & Ruiz *disp*. 1. P. Tanner. 1. *p. d*. 4. *quæst*. 2. *dub*. 1. Suar. *de Trinit. lib*. 1. *cap*. 4. Aluiz 1. *p. tr*. 4. *d*. 1. *sect*. 2. Gran. 1. *p. controu*. 5. *tr*. 2. *d*. 1. Alarcon 1. *p. tr*. 5. *d*. 6. *cap*. 1. *&* 4.

Quæst. III. An sint in Deo duæ tantùm productiones? De quo hîc Greg. *q*. 2. & nos *apud distinctionem* 2. *q*. 8.

Quæst. IV. An requiratur distinctio realis inter principium producens, & terminum productum? De quo P. Suarez *tom*. 3. *in* 3. *p. d*. 50. *sect*. 4. P. Vazquez

ibidem,

ibidem, d. 181. *cap.* 7. & alij, quos ipsi referunt.

Quæst. V. An principium generans constituatur Deitate, an relatione? De quo Interpretes D. Thom. Caiet. Bañez, Zum. vterque Torres, Mol. Vazq. Arrub. 1. *p. q.* 41. *ar.* 5. Suar. *lib.* 6. *de Trin. c.* 5. Zuñiga *d.* 16. *dub.* 6. Ruiz *d.* 100. P. Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 15. *pun.* 2. Tanner. 1. *p. d.* 4. *q.* 2. *dub.* 5. Gran. 1. *p. controu.* 5. *tr.* 13. *d.* 3. Aluiz *tr.* 4. *d.* 1. *sect.* 9. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 6. *c.* 2. Albert. *tom.* 2. *præd. relat. corol.* 12. *dub.* 1.

Quæst. VI. An terminus genitus sit natura diuina, an persona Verbi, aut Spiritus sancti? De quo superiores Interpretes D. Thomæ 1. *p. q.* 27. *ar.* 4. Item, Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 1. *pun.* 4. Suar. *lib.* 9. *de Trin. c.* 1. Zuñiga *d.* 2. *dub.* 20. Ruiz *à d.* 4. *ad* 8. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 2. *dub.* 7. *&* 8. Gran. 1. *p. controu.* 5. *tr.* 2. *d.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 8. *c.* 11. *&* 12. Aluiz *tr.* 4. *d.* 2. *sect.* 2. *&* 3. Albertinus *tom.* 2. *præd. relat. corol.* 14. *dub.* 2.

Quæst. VII. An Deitas sit vna? De quo *apud distinctionem secundam, q.* 3.

Quæst. VIII. An Deus generet Deum, & alium Deum? De quo hîc omnes Interpretes Magistri. Et Interpretes relati S. Thomæ 1. 2. *q.* 39. *ar.* 4. & fusè P. Didacus Ruiz *de Trinit. d.* 79. Suar. *lib.* 6. *c.* 7. Granad. 1. *p. controu.* 5. *tr.* 11. *disp.* 2. Valent. 1. *p. disp.* 2. *q.* 13. *p.* 3.

DISTINCTIO V.

An Pater, siue essentia genuit ipsam essentiam, vel ipsa essentia genuit Filium?

DVas quæstiones complectitur. Prima est: An Pater, aut essentia generet ipsam essentiam?

tiam? E[illegible] partem negantem. Primò, quia essentia non opponitur relatiuè cum Patre. Opponeretur autem, si generaretur à Patre. Secundò, quia nulla res seipsam gignere potest. Gigneret autem seipsam, si Pater gigneret essentiam. Tertiò, quia Pater non constituitur in suo esse per terminum genitum, cùm terminus potiùs accipiat esse à principio producente, quàm principium producens à termino. Pater autem constituitur in suo esse per essentiam diuinam.

2 Obiicit Augustinum aientem, Patrem genuisse idem, quod ipse est. Essentia autem est idem, quod Pater. Respondet: Pater genuit idem, quod ipse est, non adæquatè, sed inadæquatè; nempe, Verbum quoad solam personalitatem productum, & quoad Deitatem identificatum.

3 Secunda quæstio est: An essentia genuit Filium? Etiam negat: quia essentia non est distincta à Filio. Generans autem, & genitum distincta sunt.

4. Obiicit primò Augustinum dicentem, sapientiam esse de sapientia, essentiam de essentia, substantiam de substantia. Respondet: Hæc non sunt intelligenda in sensu formali, sed identico, & materiali; hoc est, Filium, qui est sapientia, essentia, & substantia Dei, esse à Patre, qui est eiusdem sapientiæ, essentiæ, atque substantiæ.

5 Secundò obiicit Hilarium dicentem, nihil esse in Filio, nisi natum. In Filio autem essentia est. Ergo nata, & genita est. Respondet: Sensus Hilarij est, nihil esse in Filio, quod non sit per natiuitatem acceptum, vt ostenderet, etiam quoad essentialia aliquod discrimen Filij à Patre, qui ea non habet accepta ab alio, sicut Filius.

6 Ex dictis ad hæc argumenta colligit duo. Primò, Filium non esse ex nihilo, neque ex materia; cùm sit de substantia Patris, quæ aliquid est, & non materia, aut subiectum Filij, seu Filiationis. Secundò, solum Verbum esse naturâ Filium: quia solum Verbum suapte origine habet eandem naturam, atque substantiam cum Patre, vt ait Hilarius.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An inter principium producens & terminum productum requiratur distinctio realis? De quo *dist*. 4. *q*. 4.

Quæst. II. An principium generans constituatur aliquo absoluto, an etiam relatiuo? De quo *dist*.4.*q*.5.

Quæst. III. An solum Verbum, an etiam Spiritus sanctus sit naturâ genitus, & Filius? De quo *dist*.4.*q*.6.

Quæst. IV. An Filius, seu Verbum, procedat immediatè per naturam Patris, etiam supposita distinctione naturæ ab intellectu? De quo Interpretes S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel., Nazar. Mol. Vazq. Arrub. & alij 1.*p*.*q*.27.*art*.1. Item, Aluiz *tr. de Trinit*. *d*.1.*sect*.7. Ruiz *d*.2. Zuñiga *d*.2. *dub*. 2. Valent. *d*.2.*q*. 1.*punct*.3. Suar. *lib*.1.*c*.5. Gran. *tr*.2.*d*.2. P. Tanner. *d*.4. *q*.2.*dub*.2. Aluiz *tr*.4.*d*.1.*sect*. 4. Alarcon 1.*p*.*tr*.5.*d*.8. *c*.1. Albertinus *tom*.2.*præd*.*relat*.*corol*.11.*dub*.1.

Quæst. V. An absolutè verum sit, naturam diuinam generare? De quo hîc S. Thom. Bonau. Dur. Okam. & alij Interpretes Magistri. Item, Caiet. Bañez, Zum. Naz. Mol. Vazq. Arrub. & alij Interpretes D. Thom. 1.*p*.*q*.39.*art*.5. Suar. *lib*.6. *de Trin*.*c*.7. Zuñig. *d*.2.*dub*.20.*memb*.18. Ruiz *d*.80. Valent. 1.*p*.*d*.2.*q*.13. *punct*.

punct.3.Gran.1.*p.controu*. 5.*tr*. 11.*d*. 3. Alarcon 1.*p. tr*.5.*d*.2.*c*.14.

Quæst. VI. An Pater, siue natura se gerat tanquam principium materiale, & subiectum generationis immanentis Filij? De quo hîc S.Thom. *q*. 2. *art*.1.Bonau.*art*.1.*q*.2.Gregor.*q*.2.& 3.Scot.*q*.2. Aureol.*art*.1.Item,Suarez *lib*.6.*de Trinit.cap*.6. Zuñiga *d*.16.*dub*.3.Ruiz *d*.97.Alarcon 1.*p.tr*.5.*d*.6.*cap*. 5.*n*. 9.Valentia 1.*p.d*.2.*q*.15.*p*.3.Gran.1.*p.controu*. 5, *num*. 13.Aluiz *tract*.4.*d*. 12.*sect*.4. Albertinus *tom*. 2.*præd. relat.corol*.12.*dubit*.4.*num*.9.

Quæst. VII. An generatio actiua, & passiua realiter distinguantur? De quo hîc Aureolus *art*.3. Item, Interpretes D. Thomæ 1.*p.q*.40.*art*.2. & Suarez *lib*. 6.*de Trin.cap*.2.Ruiz *d*.84.*sect*. 2.3.& 4. Zuñiga *d*.2. *dub*.14.Aluiz *tract*.4.*d*.1.*sect*.2.Granad.1.*p. controu*.5. *tr*.2.*d*.3.*sect*.1.Alarcon 1.*p.tract*.5.*d*.6.*cap*.4.Albertinus *tom*.2.*præd.quant.corol*.12.*dub*.2.

Quæst. VIII. An natura diuina, licèt non sit terminus formalis productus, sit terminus formalis communicatus? De quo hîc Greg. *quæst*. 4. Aureol. *art*.4.Bonau.*art*.2.*q*.2.Item,Suar.*lib*.6.*de Trinit. cap*. 6.Ruiz *d*.80.*sect*.4.Granad.1.*p.controu*.5.*tr*.2.*d*.3.*sect*. 6.Alarcon 1.*p.tr*.5.*d*.6.*c*.6.Aluiz *tr*.4.*d*.12.*sect*.7.

DISTINCTIO VI.

An Pater voluntate genuerit Filium, an necessitate?

INtelligit Magister de voluntate præcedente, tanquam principio; & de necessitate contra nolitio-

nem cogente. Quare negat, tum genuisse Patrem voluntate, tum genuisse necessitate. Voluntate quidem: quia principium Verbi non est voluntas; sed, teste Orosio, sapientia; & Augustino teste, natura, seu substantia Patris. Necessitate verò: quia in Deo summè spontaneo, atque perfecto nulla est coactio.

2 Obiicit primò: In Deo voluntas est naturâ. Ergo, si Pater genuit natura, genuit voluntate. Negat consequentiam: quia ea, quæ realiter sunt idem, admittunt distinctionem virtualem, & rationis, qua possunt illis conuenire opposita prædicata; vt voluntas, & scientia sunt realiter idem; tamen de scientia dicitur præscire mala, & non dicitur de voluntate amare mala.

3 Obiicit secundò: Pater non genuit nolens, quia aliàs esset miser. Ergo genuit volens, atque adeò voluntate. Instat argumentum: Pater non est Deus nolens, cùm non sit miser. Ergo volens, atque adeò est Deus voluntate, tanquam principio Deitatis. Deinde respondet: Pater genuit volens, non voluntate antecedenti generationem, tanquam principio generandi, sed voluntate comitanti, quæ non est generationis principium.

4 Vnde reiicit Eunomium Hæreticum, dicentem, Verbum Dei esse Filium voluntatis liberæ Patris, quę non fuit ab æterno, sed accedens in tempore: tum, quia aliàs Deus esset mutabilis per accedentem voluntatem: tum, quia ait Hieronymus, Verbum semper fuisse cum Patre, & nullam, vt esset, voluntatem Patris præcessisse.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An generatio sit in Deo contingens, an necessaria? De quo hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Durand. *q.* 1. Greg. *q.* 2. Interpretes D. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. Arrubal, & alij 1. *p. q.* 41. *art.* 2. Item, Suar. *lib.* 6. *cap.* 3. *&* 4. & Ruiz *disp.* 92. Valent. 1. *p. disp.* 2. *q.* 15. *p.* 4. Tanner. 1. *p. disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 6. Aluiz *tract.* 4. *disp.* 12. *sect.* 2. Alarcon 1. *p. tract.* 5. *disp.* 6. *cap.* 8. Zuñiga *de Trinit. disp.* 16. *dub.* 1. Granad. 1. *p. controu.* 5. *tract.* 13. *disp.* 2. Vbi, an verbi processio sit ex cognitione contingenti futurorum? De quo Interpretes D. Thomæ 1. *p. q.* 34. *art.* 3. Ruiz *disp.* 63. Valentia *disp.* 2. *q.* 8. *punct.* 2. Zuñiga *disp.* 9. *dub.* 7. Suar. *lib.* 9. *cap.* 7. Aluiz *d.* 8. *sect.* 7. Tannerus 1. *p. disp.* 4. *q.* 4. *dub.* 3. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 8. *c.* 9. Granad. 1. *p. controu.* 5. *tract.* 9. *d.* 7.

Quæst. II. An voluntas, an natura sit immediatum principium Verbi? De quo hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 2. Durand. *quæst.* 2. Scot. *quæst.* 1. Gregor. *quæst.* 1. & 3. Okam. & Gabriel *q.* 1. Alij *apud distinctionem* 5. *q.* 4.

Quæst. III. An aliqua volitio præcedat in Patre ante Verbum? De quo hîc Bonau. *ar.* 3. *q.* 2. Scot. *q.* 1. Okam. & Gabr. *q.* 1. Greg. *q.* 4. Aureol. *ar.* 2. *&* 3. Fab. *disp.* 34. Interpretes D. Thomæ 1. *p. q.* 41. *art.* 2. Suar. *lib.* 6. *de Trinit. cap.* 4. Ruiz *d.* 93. *&* 94. Zuñiga *disp.* 16. *dub.* 1. *&* 2. Valentia 1. *p. disp.* 2. *quæst.* 15. *p.* 4. Tannerus 1. *p. disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 6. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 6. *c.* 8. Gran. 1. *p. controu.* 5. *tr.* 13. *d.* 1. Aluiz *tr.* 4. *d.* 12. *sect.* 2.

Quæst. IV. An Verbum accipiat, tanquam Filius,

naturam potius, quàm Spiritus sanctus, quia non est per volũtatem, sed per intellectum? De quo hîc Duran. *q.* 2. Aureol. *ar.* 1. Alij *apud distinctionem q.* 6.

Quæst. V. An voluntas distinguatur à natura diuina? De quo Interpretes D. Thomæ 1. *p. q.* 19. *art.* 1. Ruiz *de voluntate, d.* 1 *sect.* 3. Herice 1. *p. d.* 12. *c.* 2. & 3. Alarcon 1. *p. tr.* 3. *d.* 1. *c.* 6. Aluiz *tract.* 1. *d.* 2. *sect.* 6. Alij *apud distinctionem secundam, q.* 4.

Quæst. VI. An Deo possit accedere de nouo aliqua volitio libera? De quo Interpretes D. Thom. 1. *p. q.* 19. *art.* 7. Aluiz *tract.* 2. *d.* 7. *sect.* 1. & 2. Herice 1. *p. d.* 10. *cap.* 1. & 2. Alarcon 1. *p. tract.* 3. *d.* 1. *cap.* 5.

DISTINCTIO VII.

An Pater potuerit, vel voluerit gignere Filium?

CONclusio est affirmans: nam Pater generat Filium. Ergo potest generare; cùm ab actu ad potentiam bona sit consequentia. Item, Pater generat Filium. Ergo vult generare, cùm Pater velit, quidquid est in se, & agit circa Filium. Vbi nota duo. Alterum, posse istud non esse aliquid; sed ad aliquid; hoc est, non esse absolutum, sed relatiuum. Alterum, posse, & velle istud, non esse ante generationem actualem, sed duratione coniunctum cum illa, cùm Pater ab æterno genuerit Filium.

2 Obiicit primò: Pater non potest, neque vult aliquid, quod non possit, neque velit Filius. Sed Filius non potest, neque vult generare: quia Filius non potest, neque vult generare se ipsum, cùm generatio versetur

versetur inter distincta realiter; neque Patrem, cùm Pater sit ingenitus; neque Spiritum sanctum, cùm Spiritus sanctus non sit natus, & Filius; neque aliam personam; tum, quia non est alia; tum, quia alia persona genita generaret aliam, & alia aliam in infinitum. Ergo Pater non potest, neque vult generare Filium. In primis instat argumentum: Pater potest, & vult esse Pater; & Filius non potest, neque vult esse Pater, cùm Pater, & Filius distinguantur proprietatibus generationis, & natiuitatis. Ergo aliquid potest, & vult Pater, quod non potest, & vult Filius. Deinde, respondet, non posse Patrem, neque velle aliquid absolutum, quod non conveniat Filio: secùs verò aliquid relatiuum: at posse generare, esse relatiuum.

3 Secundò, obiicit Augustinum, qui contra Maximinum Hæreticum, asserentem, Patrem esse potentiorem Filio, quia Pater potest generare, quod non potest Filius, sic ait: *Neque enim non potuit, sed non oportuit*. Ergo potuit Filius generare; licèt non oportuerit. Explicat Augustinum. Aliud est, non posse generare ex impotentia, & limitatione essendi; aliud non posse ex proprietate personali cum infinitate essendi. Voluit igitur Augustinus, non posse Filium generare, non esse ex impotentia, & limitatione essendi; quæ denotat imperfectionem; sed ex proprietate personali, cum qua potest esse infinitas essendi, & in qua infinitate, idem est non oportere, ac non posse, cùm ea infinitas non possit coniungi cum aliqua dedecentia.

4 Tertiò obiicit: Pater naturâ est potens generare. Sed natura conuenit Filio. Ergo etiam posse generare. Respondet: Eadem natura tribuit Patri posse

generare, & Filio posse generari; atque adeò eadem potentia abstrahens ab activa, & passiva est in Patre, & in Filio, cùm sit eadem natura, quanvis ratione proprietatis personalis vtriusque determinetur natura, vel ad generare, vel ad generari.

5 Obiicit quartò: Eadem potentia est in Patre, & in Filio. Ergo etiam idem posse. Respondet: Eadem est potentia, quoad esse absolutum, non verò quoad esse relatiuum. Item, eadem potentia potest esse in Filio, quæ est in Patre, quanvis in Filio non exerceat generationem activam, sed tantùm passivam ratione proprietatis personalis vtriusque.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An potentia generandi constituatur aliquo absoluto, an etiam relativo? De quo hîc S. Thomas, Scot. Okam. Gabr. & Gregor. *quæst.* 1. Durand. *quæst.* 2. & alij *apud dist.* 4. *quæst.* 5.

Quæst. II. An absolutum, quod constituit potentiam generandi, sit immediatè natura, an intellectus, aut voluntas? De quo hîc Okam. & Gabriel, *quæst.* 2. Aureol. *artic.* 1. Alij *apud distinct.* 5. *quæst.* 4.

Quæst. III. An personæ diuinæ constituantur origine, an relatione? De quo relati *apud distinctionem* 2. *quæst.* 13.

Quæst. IV. An aliqua volitio præcedat in Patre generationem Filij? De quo relati *apud distinctionem* 6. *quæst.* 3.

Quæst. V. An Spiritus sanctus sit Filius? De quo hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 2. & alij *apud distinctionem* 4. *quæst.* 6.

Quæst

Quæst. VI. An generatio activa sit in Patre distincta realiter à passiua Filij? De quo hîc Gregor. *q.* 4. Alij *apud dist.* 5. *quæst.* 7.

DISTINCTIO VIII.

De veritate, & proprietate, de incommutabilitate, & simplicitate essentiæ Dei.

QVia per generationem diuinam, de qua Magister præcedentibus disserit, communicatur essentia; tria nunc de illa exponit: primò, veritatem, & proprietatem essentiæ: secundò, immutabilitatem: tertiò, simplicitatem.

Primò igitur statuit, Deo verissimè, ac propriissimè conuenire essentiam. Nam essentia, teste Augustino, dicitur ab essendo, siue ab eo, quod est. At nulli rei, cum maiori proprietate, ac veritate convenit esse, quàm Deo. Ergo nulli cum maiori proprietate, ac veritate conuenit essentia. Probatur minor primò: quia Deus dixit de se Moysi: *Ego sum, qui sum.* quasi comparatione Dei creaturæ non sint. Secundò, quia, teste Hieronymo, Deo sic competit semper, ac necessariò esse, vt in eo præteritum, ac futurum non sit.

2 Huic probationi obiicit, sæpè in Scripturis inueniri dictum de Deo, fuisse ab æterno, & futurum esse in æternum. Respondet cum Augustino: Id intelligi debet de fuisse, ac fore extrinseco, non intrinseco, hoc est, per comparationem ad nostra tempora præterita, & futura, per ordinem ad quæ significant

locutiones humanæ ; non verò per comparationem ad durationem intrinſecam æternitatis diuinæ, quæ abſque motu intrinſeco, & ſucceſſiuo conſtituit Deum ſemper præſentem, atque adeò fuiſſe, & fore Dei non eſt accipiendum, quaſi nunc, & ſemper non ſit.

3 Secundò ſtatuit, ſolius Dei eſſe immutabilitatem. Primò, authoritate Auguſtini. Secundò, quia, cùm Deus ſemper idem ſit, nec aliter vnquam ſit quoad eſſe intrinſecum, quàm anteà erat, propriè mutari non poteſt. Aliunde creaturæ mutantur loco, tempore, peccato, affectu, cognitione, & aliis accidentibus, quorum mutatio in Deum non cadit.

4 Tertiò ſtatuit, Dei ſolius eſſe ſummam ſimplicitatem. Primò authoritate Auguſtini, & Hilarij. Secundò, quia in Deo non eſt compoſitio accidentis, & ſubiecti ; neque materiæ, & formæ ; neque partium integralium ; neque alicuius perfectionis, ſeu formæ diſtinctæ ab habente illam. In creaturis autem, tam corporeis, quàm ſpiritualibus, aliqua harum compoſitionum inuenitur, vt inductione illarum probat.

5 Vnde colligit primò, prædicamenta dialectica eſſe extranea Deo : quia accidentia ſub eis comprehenſa à Deo aliena ſunt, vt facta cum Auguſtino inductione per omnia oſtẽdit. Secundò, Deo non conuenire propriè rationem ſubſtantiæ eo genere proprietatis, quo conuenit creaturis : quia non ſubſtat accidentibus, quibus ſubſtat creatura, à quo ſubſtantia dicta eſt. Tertiò, nihil eſſe in Deo, quod non ſit Deus; neque in eo id, quod habet, ab eo, quod habetur, diſtingui; aliàs enim excluderetur ſimplicitas. Quartò, multiplicitatem perſonarum in Deo apprehendendam

hendendam sine compositione : quia earum distinctio, seu multiplicitas, non est partium componentium vnum tertium, sed proprietatum identificatarum cum tertio.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sit essentia Dei? De quo hîc S.Th. *q.* 1. Okam.& Gab.*q.* 5.& alij *apud dist.*2. *q.*4.

Quæst. II. An existentia Dei possit ratione præscindi ab eius essentia? De quo hîc Aureol.*art.*4. Interpretes D.Thomæ, Caiet.Bañez, Zumel, Nazar.Ripa, Gonçales, Molina, Vazquez, Arrubal, Fasolus, & alij 1.*p.* *q.* 3. *art.* 4. Item, P.Suar. 1.*p.lib.*1. *de essentia Dei, cap.*2.Valent. 1.*p.d.*1.*quæst.*3.*punc.*4.Granad. 1.*p. tr.*2.*controu.*1.*d.*2.Tann. 1.*d.*2.*q.*1.*dub.*5.

Quæst. III. An essentia, & existentia differant in re creata? De quo hîc Aureol.*art.*1.& 2.Durand.*q.*2. Capreol. *q.* 1. Interpretes D. Thomæ 1.*p.* *q.* 3.*art.*4. Caiet.*de ente, & essentia, cap.*4.Suar.2.*tom.Metaph.d.* 31.Valent. 1.*p.d.*1.*q.*3.*p.*4.Albertinus *tom.* 2. *prædic. substantia, d.*2.*q.*1.& 2.Fonseca *lib.*4. *Metaph. cap.*2. *quæst.*4.Auersa *tom.*1.*Phys.pag.* 219. Hurtado *disp.* 8. *sect.*4.*Metaph.*Arriaga *disp.*11. *Metaph.* Molina 1.*p. q.*3.*art.*4.*d.*2. & communiter recentiores apud Physicam, & Metaphysicam.

Quæst. IV. An Deus sit præsens simul in æternitate omnibus futuris? De quo hîc S. Thomas *quæst.*2. & eius Interpretes, Caiet.Bañez, Zumel, Nazar.Gonçalez, Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal 1.*p.q.* 14. Item, Nauarretus *controuers.*52.Aluarez *lib.*2.*de auxiliis, d.*8.& 9.Suarez *lib.* 1. *de scientia, cap.*7.& 8. Ruiz de

*de scientia, disp.*28. Gillius *lib.* 2. *de essentia Dei, tract.* 10. *à cap.* 15. *vsque ad vltimum,* Herice *d.*6. *cap.*4. Granad. *tract.* 4. *de scientia, d.*3. Tanner. 1. *p.d.*2. *quæst.* 8. *dub.*6. Alarcon 1. *p. tract.* 2. *d.* 2. *cap.* 8. Albertinus *tom.* 1. *principio* 4. *corol.* 2. *quæst.* 2. *à num.* 13. Aluiz *tract.* 1. *disput.* 6. *sect.* 4. Valentia 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 14. *puncto* 5. §. 1.

Quæst. V. An inter attributa, relationes, & essentiam Dei detur aliqua distinctio rationis, aut ex natura rei? De quo hîc Aureol. *p.*3. Scot. *q.*4. & alij *apud distinct.* 2. *quæst.* 6. *&* 7.

Quæst. VI. An detur in Deo compositio rationis? De quo hîc Aureol. *p.*4. Interpretes D. Thomæ 1. *p. quæst.* 2. *art.* 7. Suar. *lib.* 1. *de essentia Dei, cap.* 4. *& disp.* 30. *Metaph. sect.* 4. *à num.* 28. Vazquez 1. *p. d.* 22. *cap.* 3. Granad. 1. *p. tract.* 2. *d.* 3. Tanner. 1. *p. d.* 2. *quæst.* 3. *dub.* 1. *num.* 9. Zuñiga *de Trinitate, d.* 15. *dub.* 3. Fasol. 1. *p. q.* 3. *art.* 7. *dub.* 4.

Quæst. VII. An Deus sit in aliquo genere? De quo hîc Gregorius *q.*3. Bonau. *art.* 3. *quæst.* 4. S. Thomas *quæst.* 4. *art.* 2. *&* 3. & eius Interpretes, Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazquez, Fasolus, Arrubal 1. *p. quæst.* 3. *art.* 5. Valentia 1. *p. quæst.* 3. *puncto* 5. Tanner. 1. *p. d.* 2. *quæst.* 3. *dub.* 1. *à num.* 9. Granad. 1. *p. controu.* 1. *tract.* 2. *d.* 3. *num.* 17. P. Suar. 1. *p. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 8. *& d.* 30. *Metaph. sect.* 4. *num.* 28.

Quæst. VIII. An solius Dei sit non posse mutari? De quo hîc S. Thom. *q.*4. Scot. *q.*4. Dur. & Greg. *q.*3. Okam. & Gab. *q.*7. Aureol. *p.*2. *art.* 2. Interpretes S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, Gonçal. Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal. 1. *p. q.* 9. *art.* 2. Va-

lent.

lent.1.*p.d.*1.*q.*9.*p.*2.Tannerus 1.*p.disp.*2.*quæst.*5.*dub.* 1.Suarez 1.*p.lib.*2.*cap.*3.*num.*6.

Quæst. IX. An solius Dei sit non posse mutari per peccatum? De quo Caiet. Zumel, Nazar. Bañez, Ripa, Putea. Vazq. Mol. Arrub. Torres, & alij Interpretes D.Thom. 1.*p.q.*63. Item, P.Suar.*lib.*3.*de Angelis, cap.*7.*& lib.*2.*cap.*3. Valent. 1. *p.d.*4.*q.*14. *punct.* 1. Sal.*tom.* 1.*in* 1.2.*q.*3.*tr.*2.*d.*3. Granad. 1.2. *controu.*2. *tr.*1.*d.*2.*sect.*2. Tanner. 1.*p. d.*5.*q.*6.*dub.* 3. *à num.* 3. Alar. 1.*p.tr.*1.*d.*2.*c.*9. *&* 10. Herice 1.*p. d.*48. *à num.* 54.& alij, quos ipsi referunt.

DISTINCTIO IX.

De distinctione trium personarum.

SCopus huius distinctionis est, componere distinctionem personarum per processionem vnius ab alia cum coæternitate ipsarum. Quod tribus propositionibus sibi cohærentibus comprehendit.

2 Prima est, personas diuinas esse distinctas personalitatibus, & indistinctas Deitate: quia Pater non est Filius; neque Pater, & Filius sunt Spiritus sanctus. Tamen omnes sunt vnus Deus.

3 Secunda est, personas diuinas esse coæternas, quin vna sit prior duratione, quàm alia: quia nulli potest deficere æternitas, cui non deficit Diuinitas, cuius propria est æternitas.

4 Tertia est, non obstare Filio processionem, & natiuitatem à Patre, vt sit coæternus Patri. Quod fusiùs

fuſiùs probat contra Arrium aſſerentem, Patrem fuiſſe duratione priorem Filio. Primò, quia Filius eſt Deus, ſicut Pater. Ergo etiam æternus, ſicut Pater. Secundò, quia Filius eſt ſapientia Patris: Pater autem nullam acquiſiuit tempore ſapientiam. Tertiò, quia aut prima perſona fuit ab æterno Pater, aut in tempore. Si ab æterno fuit Pater, etiam ab æterno fuit Filius, cùm Pater non poſſit eſſe abſque Filio. Si in tempore. Ergo Pater ſubiit in tempore aliquam mutationem intrinſecam, cùm Patri non ſit extrinſecum, ſed intrinſecum, eſſe Patrem. Quartò, quia producens, & productum poſſunt eſſe coæva, hoc eſt, eiuſdem durationis ſimultaneæ: nam Sol non eſt anterior luce, neque ignis ſplendore. Ergo perſona generans, & genita poſſunt eſſe in eadem duratione coæternæ. Quas probationes depromit Magiſter ex Auguſtino, Ambroſio, & Hieronymo.

5 Sed obiiciunt Arriani primò: Filius, qui naſcitur, principium habet. Ergo inceptionem ſupponentem tempus anterius. Reſpondet: Filius non habet principium inceptionis, ſed natiuitatis ſolius: quia ipſum naſci ſine inceptione eſt ſimul cum principio, vt quarta probatione præmiſimus.

6 Obiiciunt ſecundò. Filius fuit natus, vt eſſet. Ergo præceſſit non eſſe, à quo transferretur ad eſſe. Reſpondet. Filius diuinus natus eſt à principio neceſſario, & ſempiterno, & vt eſſet ſimul cum illo, atque adeò neceſſariò, & ſempiternè fuit. Quo differt à Filio creato, qui naſcitur à principio, quod non eſt neceſſariò, ac ſempiternè Pater, neque vt ſit ſemper cum illo.

7 At quærit primò, an hæc coæternitas Filij cum

Patre

Patre possit plenè, & euidenter ostendi? Negat cum Ambrosio: quia, sicut non potest generatio Filij plenè, & euidenter ostendi ratione naturali, ita nec eius coæternitas cum Patre.

8 Quærit secundò, an rectiùs dicatur Filius semper nasci, an semper natus? Gregorius ait, veriùs dici, Filium semper natum: Origenes, & Hilarius, semper nasci. Hos Patres sic componit. Dicitur Filius semper natus, vt ostendatur eius æternitas sine initio; semper nasci, vt ostendatur eius æternitas sine fine. At prior locutio vtenda est: tum, quia magis discedit ab Hæreticis Arrianis: tum, quia positiuè excludit natiuitatem imperfectam, & significat positiuè Filium perfectè, & omninò natum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sint tres æternitates, seu durationes æternæ in personis? De quo hîc Duran. *q.* 3. Aureol. *p.* 2. *art.* 3. Interpretes D. Thom. 1. *p. q.* 28. *art.* 4. Suar. *lib.* 3. *de Trinit. cap.* 11. Ruiz *de Trinit. d.* 28. Zuñig. *d.* 5. *dub.* 11. Granad. *tract.* 5. *d.* 1. *sect.* 4. Aluiz *tr.* 4. *d.* 10. *sect.* 5.

Quæst. II. An Filius coëxistat simul in æternitate omnibus futuris? De quo hîc Durand. *quæst.* 4. Aureol. *parte* 2. *artic.* 4. & alij *apud distinctionem* 8. *quæst.* 4.

Quæst. III. An generatio actiua sit aliquid intrinsecum Patri, distinctum realiter à passiua, ratione cuius mutaretur Pater intrinsecè, si esset temporalis? De quo *distinct.* 5. *q.* 7.

Quæst. IV. An personæ distinguantur personalitatibus,

tatibus,relationibus,aut originibus? De quo *distinct*. 2.*quæst*.13.

Quæst. V. An possit euidenter demonstrari processio personarum? De quo hîc Aureol.*parte* 1.*art*.4. & alij *distinct*.2.*q*.2.

Quæst. VI. An Pater sit prior natura, aut origine, quàm Filius? De quo hîc Aureolus *art*. 3. & Basol. *quæst.vnica*.Interpretes D. Thomæ 1.*part*. *q*. 33. *art*. 1.Zuñiga *de Trinit.disp*.2.*dub*.10.Ruiz *disp*. 49.Aluiz *d*.3.*sect*.3.Alarcon 1.*p.tr*.5.*d*.6.*c*.7.Valent.1.*p.d*.2.*q*.17. *puncto* 4.Suar.*lib*. 4. *cap*.15. Tanner.*d*.4 *quæst*.1.*dub*.8. *num*.8.

DISTINCTIO X.

Quòd Spiritus sanctus sit amor Patris, & Filij?

POstquam egit de Patre & Filio, aggreditur agere de Spiritu sancto, incipiens à nomine, quo nuncupatur, *amor*. Prima conclusio: Spiritus sanctus propriè dicitur amor, atque adeò est in Deo amor notionalis, & personalis, tertiæ personæ proprius. Primò, quia ab Augustino Spiritus sanctus dicitur charitas, quòd ab amore mutuo Patris, & Filij procedat. Secundò, quia à Ioanne dicitur esse dilectio in Deo, qui sit Deus ex Deo. At hæc dilectio, quæ est Deus ex Deo, non significatur esse Pater, cùm Pater non sit ex Deo; neque Filius, cùm mox addat Ioannes: *Quia de suo Spiritu dedit nobis*. Ergo hæc dilectio est Spiritus sanctus. Neque obstat, quòd à Ioanne Deus absolutè sumptus

sumptus dicatur, *charitas*: nam etiam sapientia est absoluta, & communis; tamen notionaliter dicitur, & appropriatur Verbo; sicut alia nomina pluribus communia appropriantur particularibus, vt legis nomine interdum significantur omnia præcepta diuina, interdum sola lex Moysis.

2 Secunda conclusio: Spiritus sanctus est amor substantialis, quo Pater æternus, & Filius diuinus inuicem se diligunt. Nam Hieronymus, & Augustinus eum vocant amorem amborum; aliunde est amor eiusdem substantiæ, atque æqualitatis cum Patre, & Filio. Vnde rectè etiam Spiritus sanctus dicitur, *vnio, charitas*, & fortè etiam *amicitia* vtriusque. Quæ voces in solum amorem cadunt. Item, propterea vox, *Spiritus sanctus*, quoad rem significatam communis tribus personis adaptatur tertiæ personæ: quia, asserente Augustino, amor communis congruè vsurpat sibi vocem communem.

QVÆSTIONES.

Quæst I. An Spiritus sanctus procedat, vt amor? De quo hîc S. Thomas *art.* 1. & eius Interpretes Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Molina, Vazq. Arrubal, Bartholom. & Ludouicus de Torres 1. *p. q.* 37. *art.* 1. Item, Suar. *lib.* 11. *de Trin. c.* 1. Ruiz *d.* 78. Granad. *tr.* 10. *d.* 8. Zuñiga *d* 12 *dub.* 1. Tann. *d.* 4. *q.* 4. *dub.* 4. *num* 5. Val. 1. *p. d.* 2 *q.* 11. *pun.* 1. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 9. *c.* 6.

Quæst. II. An Spiritus sanctus procedat ex amore Patris, & Filij, & totius Trinitatis? De quo Interpretes D. Thomæ *vbi suprà.* Item, Suar. *lib.* 11. *de Trinit. cap.* 2. & 3. Ruiz *disp.* 61. Granad. *tract.* 10. *disp.* 9.

Zuñiga *diſp.* 12. *dub.* 2. P. Tanner. *diſp.* 4. *q.*4.*dub.*3. Alarcon 1.*p.tract.* 5.*d.*8.*cap.*7.*&* 8. Aluiz *tr.*4.*d.*8.*ſect.* 4.*&* 5. Albertinus *tom.* 2. *prædic. relat. corol.*14.*dubit.* 1. Valent. 1.*p.d.*2.*q.*8. *puncto* 2.

Quæſt. III. An Spiritus ſanctus ſit amor, quo Pater, & Filius ſe mutuò diligunt, ita vt ab Spiritu ſancto conſtituantur diligentes? De quo hîc S. Thomas *art.*2. Aureol. *part.*1. *art.*2. Interpretes D. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Torres, Molina, Vazq. & Arrubal 1.*p.quæſt.* 37.*art.* 2. Item, Suar. *lib.* 11. *de Trin.* Valent. *d.* 2. *q.* 11. *punct.* 2. Ruiz *d.* 74. Gran. *tr.*10.*d.*10. Tanner. *d.*4.*q.*4.*dub.*8. Aluiz *tr.*4.*d.*9. *ſect.* 7.

Quæſt. IV. An proceſſio Spiritus ſancti ex amore Patris, & Filij ſit libera? De quo hîc Scotus, & Greg. *q.*1. Gabr. & Okam. *quæſt.* 2. Aureol. *art.* 5. & Faber fusè *diſp.*37. Item, Interpretes D. Thomæ *quæſt.*1. relati *in* 1.*p.quæſt.* 41. *art.*2. Suarez *lib* 6 *de Trinit. cap.* 4. & Ruiz *diſp.*92. Alij *diſtinct.* 6.*quæſt.*1.

Quæſt. V. An Spiritus ſanctus procedat vt amor creaturarum poſſibilium, & exiſtentium, ex amore ipſarum? De quo Interpretes D. Thom. 1.*p.q.*37.*art.* 1. Item, Suar. *lib.*11. *de Trin. cap.*2. Zuñiga *diſp.* 9.*dub.* 7. *memb.* 4.*&* *d.* 12. *dub.* 3. Gran. *tr.*10.*diſp.*9. Ruiz *d.* 13.*ſect.*5.*&* *d.*73.*ſect.*2.*num.*8. Item, relati *q.*2.

Quæſt. VI. An Spiritus ſanctus procedat immediatè per voluntatem, an immediatè per naturam diuinam? De quo hîc Gabr. Okam. Scot. & Greg. *q.*1. & alij *diſtinct.*5.*q.*4. *&* *diſtinct.*6.*q.*2.

Quæſt. VII. An principium Spiritus ſancti ſit ſola voluntas abſque aliquo relatiuo? De quo *diſt.*2. *q.*13.

Quæſt.

Quæst. VIII. An Spiritus sanctus non sit Filius, quòd procedat, vt amor? De quo *dist*. 4. *q*. 6.

Quæst. IX. An tantùm sint tres personæ in diuinis? De quo hîc S. Thomas *ar*. 5. Dur. *q*. 2. & alij *dist*. 2. *q*. 8.

DISTINCTIO XI.

Quòd Spiritus sanctus procedit à Patre, & Filio.

ID probat, quia sacra Eloquia Spiritum sanctum interdum significant esse Spiritum Patris, interdum Spiritum Filij, interdum missum à Patre, interdum missum à Filio. At Spiritus sanctus procedit ab eo, cuius est Spiritus, & à quo est missus. Ergo non solùm procedit à Patre, sed etiam à Filio.

2 Huic doctrinæ refragantur Græci negantes procedere Spiritum sanctum à Filio. Primò, quia in Euangelio dicitur: *Spiritus, qui à Patre procedit*. nulla facta mentione Filij. Secundò, quia in symbolo Nicæni Concilij Spiritus sanctus proponitur *procedens ex Patre, & cum Patre, & Filio coadorandus*; & in fine subiungitur anathema in eos, qui *aliud docuerint*.

3 Respondet: In Euangelio, & in Symbolo Nicæno, cùm dicitur Spiritus sanctus procedere à Patre, non negatur procedere etiam à Filio; atque adeò Latini addentes in symbolo à Patre, Filióque procedere, non docent oppositum Euangelio, aut Symbolo Nicæno. Neque Concilium anathematizat eos, qui explicant, aut addunt doctrinam Catholicam; sed eos, qui contrarium quidpiam docent: quod intelligitur

per *aliud docere*. Idque confirmat Magister authoritate Græcorum Patrum, Athanasij, Didymi, Cyrilli, & Chrysostomi, qui huic veritati assentiuntur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio? De quo hîc S. Th. Scot. Dur. Okam. & Gab. *q.* 1. Bonau. & Aureol. *ar.* 1. Interpretes D. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Mol. Vazq. Arrubal, & Aluiz *in* 1. *p. quæst.* 36. *art.* 2. Item, Suarez *lib.* 10. *de Trinit. cap.* 1. Valent. *quæst.* 10. *punct.* 2. Zuñiga *disp.* 11. *dub.* 2. Granad. *tract.* 10. *d.* 2. Ruiz *d.* 67. Tannerus 1. *p. d.* 4. *q.* 4. *dub.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 9. *cap.* 1. Albertinus *tom.* 2. *prædic. relat. corol.* 15. *dub.* 1.

Quæst. II. An Spiritus sanctus procedat à Patre, & Filio, in quantum suppositis distinctis? De quo hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 2. Bonauent. *q.* 2. *art.* 1. Durand. *q.* 3. Gregor. *quæst.* 2. Faber *disp.* 41. *cap.* 2. *&* 3. Interpretes D. Thomæ proximè relati *in* 1. *p. quæst.* 36. *art.* 4. Item, Suarez *lib.* 10. *de Trinit. cap.* 6. Ruiz *disp.* 71. Zuñiga *disp.* 11 *dub.* 4. Granad. *tract.* 10. *disp.* 4. Tannerus. 1. *p. disp.* 4 *quæst* 4. *dub.* 7. Albertinus *tom.* 2. *prædic. relat. corol.* 15. *dub.* 1. Alarcon 1. *par. tract.* 5. *disp.* 9. *cap.* 4 Aluiz *tract.* 4. *disp.* 9. *sect.* 4.

Quæst. III. An Pater, & Filius sint vnus Spirator, vnumque principium Spiritus sancti? De quo hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Faber cum Scoto *disp.* 41. *cap.* 4. Interpretes D. Thomæ *quæst.* 1. relati *in* 1. *p. q.* 36. *ar.* 4 Item, Suar. *lib.* 10. *de Trinit. cap.* 5. Valent. *quæst.* 10 *punct.* 5. Ruiz *disp.* 70. Zuñiga *disp.* 11. *dub.* 6. Granad. *tr.* 10. *d.* 5. Tanner. 1. *p. d.* 4 *q.* 4 *dub.* 7. Alarcon

con 1.*p.tract.*5.*d.* 9.*cap.* 4. Aluiz *tract.* 4. *d.* 9.*sect.* 5.

Quæst. IV. An si Spiritus sanctus non procederet à Filio, distingueretur ab illo? De quo hîc Scot. Durand. Okam. & Gabr. *quæst.*2. Greg. *q.*1. Aureol. *art.*2. Fab. *disp.*38. Interpretes relati *in* 1.*p. D. Thomæ, quæst.*36.*art.*2. Item, Suar. *lib.* 10. *de Trinit. cap.*2. Ruiz *disp.*68. Valent. *q.*10. *punct.*3. Zuñiga *d.*11.*dub.*3. Gran. *tr.*10.*d.*7. Tanner. 1.*p.d.*4.*q.*4.*dub.*6. Albertinus *tom.*2. *prædic.relat.corol.*15.*dub.*2. Alarcon 1 *p.tr.*5.*d.*9.*cap.*3. Aluiz *tr.*4. *d.*9.*sect.*6.

Quæst. V. An spiratio actiua sit intrinseca Patri, & Filio, distincta realiter à passiua? De quo hîc Aureol. *art.*3. Alij *apud dist.* 5. *quæst.*7.

DISTINCTIO XII.

Vtrùm Spiritus sanctus priùs, vel pleniùs procedat à Patre, quàm à Filio?

DVas proponit quæstiones. Prima est, an Spiritus sanctus priùs, scilicet, duratione, procedat à Patre, quàm à Filio. Secunda, an pleniùs, hoc est, potiùs, aut magis per se, & principaliùs procedat à Patre, quàm à Filio. In vtraque negat.

2 Prima ergo conclusio est: Non procedit priùs à Patre, quàm à Filio. Nam, vt habet Augustinus, processio Spiritus sancti est æterna, sicut Filij. Inter æterna autem non est vnum priùs duratione, quàm aliud. Quo satisfacit Hæreticis inquirentibus, an Spiritus sanctus processerit à Patre, ante, aut post genitum Filium.

lium. Quia duratione, neque ante, neque post natum Filium; sed simul cum illo, & ab illo processit, sicut Filius processit à Patre coæternus, & simultaneus duratione cum illo.

3 Secunda conclusio: Non procedit pleniùs, aut magis à Patre, quàm à Filio. Quia, sicut est æqualis æternitas; ita est æqualis perseitas, & necessitas vtriusque ad processionem Spiritus sancti.

4 Obiicit primò: quia Augustinus ait, Spiritum sanctum procedere à patre *principaliter*. Secundò Hieronymus, procedere à Patre *propriè*. Tertiò Hilarius, mitti à Patre per Filium. Respondet: His locutionibus significant Patres discrimen, quo Pater, & Filius habent virtutem producendi Spiritum sanctum; nimirum, Patrem habere illam à seipso, quin acceptam ab alio; Filium verò habere illam acceptam à Patre: quidquid enim est in Filio, est acceptum per generationem à Patre. Cæterùm, virtus accepta in Filio æqualiter est requisita per se ad productionem Spiritus sancti, ac virtus non accepta in Patre.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An generatio Filij præcedat aliquo modo processionem Spiritus sancti? De quo hîc D. Thomas *q.* 1. *art.* 1. Durand. *q.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. *&* 4. Interpretes D. Thomæ *q.* 36. *art.* 3. Ruiz *de Trinit. d.* 79. *&* *d.* 106. Zuñiga *d.* 11. *dub.* 5. Alij *apud dist.* 9. *q.* 6.

Quæst. II. An sint tres æternitates, seu durationes æternæ in diuinis personis? De quo *distinct.* 9. *quæst.* 1.

Quæst. III. An principaliùs, aut perfectiùs procedat

cedat à Patre, quàm à Filio? De quo hîc S. Thomas *quæst.*1.*art.*2.Durand.*q.*2.Bonauent.*art.*11.*quæst*2. Interpretes D.Thomæ 1.*p.quæst.*36.*art.* 3. Item Granad. *tract.*10.*d.*3. Ruiz *d.*69.Suarez *de Trinitate,lib.*10.*cap.* 3.*num.*8.Alarcon 1.*part.tract.*5. *d.*9.*cap.* 2. Zuñiga *de Trinitate,d.*11. *dub.*5.

Quæst. IV. An procedat à Patre per Filium? De quo hîc S.Thom. *q.* 1.*art.*3. Bonauent. *art.*1.*q.* 3. Durand.*q.*3.Interpretes D.Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar.Molina,Vazquez,Arrubal,& alij 1.*p* *q.*36.*art.* 3.Valent.*de Trinitate,q.*10 *puncto* 4. Granad. *tract.*10. *d.*3.Tanner.1.*p.disp.*4 *quæst.*4.*dub.*5.Alarcon 1.*p. tract.* 5.*d.*9.*cap.*2.Aluiz *tract.*4.*d.*9.*sect.*2.Suarez *de Trinitate,lib.*10.*cap.*2.

Quæst. V. An procedat à Patre, & Filio, vt à suppositis distinctis? De quo hîc Scot.*quæst.*2. Okam.& Gab. *quæst.* 2. Aureolus *art.* 3. Alij *apud dist.* 11.*q.* 2.

Quæst. VI. An Pater, & Filius sint vnus Spirator, vnúmque principium Spiritus sancti? De quo hîc Okam. & Gabriel *quæst.* 1. Aureol. *art.* 4. Alij *apud distinct.* 11. *quæst.* 3.

DISTINCTIO XIII.

Quare Spiritus sanctus, cùm sit de substantia Patris, non dicatur genitus, vel Filius; sed tantùm procedens?

TRia quærit. Primò, cur Spiritus sanctus non sit Filius, & genitus? Secundò, cur dicatur procedens

dens potiùs, quàm Filius. Tertiò, an dicendus sit ingenitus?

2 Prima conclusio: Spiritus sanctus, quamuis sit de substantia Patris, non est genitus, nec Filius Patris. Nam, si esset Filius Patris, etiam esset Filius Filij, cùm à Filio quoque procedat. Atqui Filius Filij dici non potest: nam nullus est filius duorum patrum; sed duorum, quorum alter sit pater, & altera mater. Ergo Spiritus sanctus non est Filius Patris. Sic Augustinus.

3 Secunda conclusio: Dicitur procedere: quoniam, licèt Filius, etiam Ioann. 16. dicatur procedere ex Patre; tamen, quia procedit natus, & Filius, quod non habet Spiritus sanctus, vt significetur hoc discrimen, Spiritus sanctus dicitur procedens, & Filius dicitur genitus, & natus. Addit tamen, hoc discrimen, quoad rem, & plenam notitiam, esse penitus inscrutabile; & inexplicabile.

4 Tertia conclusio: *Ingenitus* bifariam potest accipi. Primò, provt importat negationem omnis processionis. Secundò, provt importat negationem solius generationis. In prima significatione non dicitur Spiritus sanctus ingenitus, sed solus Pater; & ea ratione negatur à D. Augustino Spiritus sanctus ingenitus. In secunda potest admitti ingenitus: & sic vsurpatur à D. Hieronymo.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit in Deo processio? De quo hîc S. Thomas, Bonau. & Dur. *q.* 1. Alij *apud dist.* 4. *q.* 2.

Quæst. II. An processio in Deo sit tantùm vna?

De

De quo hîc S.Thom.*q.*1.*ar.*2.Alij *dist.*2.*q.*8.

Quæst. III. An processio Spiritus sancti sit generatio? De quo hîc S.Thomas *art.*3.Scot.Greg.Okam. & Gab.*q.*1.Dur.& Bonau.*q.*2.Aureól.*art.*1.Fab. *disp.*4.Alij *dist.*4.*q.*6.

Quæst. IV. An Spiritus sãctus sit ingenitus? De quo hîc Bonau.*ar.*1.*q.*4.Dur.*q.*3.Fab.*d.*49.*c.*1. Interpretes D.Th.Caiet.Bañez, Zum. Nazar.Mol.Vazq. Arrub. Aluiz,& alij *in* 1.*p.q.*33.*ar.*4.Item,Suar.*lib.*8.*de Trin. c.*2.Val.*q.*6.*punct.*4.Ruiz *d.*52.*&* 53.Zuñiga *d.*8.*dub.*2.Gran.*tr.*8. *d.*4.Tann.1.*p.d.*4.*q.*4.*dub.* 1. *a n.* 8.Alarcon 1.*p.tr.*5.*d.*5.*c.*7.Aluiz 1.*p.tr.*4.*d.*7.Albert. *tom.* 2. *prædic.relat.corol.*13.*dub.*1.

Quæst. V. An generatio, & spiratio actiua realiter, aut ex natura rei distinguantur? De quo hîc Aureol. *ar.*3.Scot.*q.*1.Dur.*q.*2.Fab.*d.*39.Alij *dist.*2.*q.*7.

Quæst. VI. An processio, & generatio in diuinis possint ratione naturali ostendi? De quo *dist.*2.*q.*2.

DISTINCTIO XIV.

Quòd gemina est processio Spiritus sancti.

DVplicem hîc difficultatem explicat. Primam, an præter processionem æternam Spiritus sancti, quam ex præcedentibus supponit, detur processio temporalis? Secundam, an processio temporalis non solùm sit à Patre, sed etiam à Filio, sicut æterna?

2 Prima conclusio: Præter processionem æter-

nam Spiritus ſancti, concedenda eſt temporalis. Quod probat: quia Spiritus ſanctus donatur, & mittitur temporaliter iuſtis. Ergo temporaliter procedit. Antecedens conſtat ex nouo Teſtamento, vbi duplex donatio viſibilis Spiritus ſancti expreſſa eſt, altera tempore Reſurrectionis, cùm inſufflans in Diſcipulos Chriſtus dixit: *Accipite Spiritum ſanctum.* altera poſt Reſurrectionem, cùm die Pentecoſtes ſuper Diſcipulos venit. Conſequentia probatur: quia donatio & miſſio Spiritus ſancti eſt quædam proceſſio. Ergo donatio, & miſſio temporalis eſt proceſſio temporalis. Hic diſcurſus eſt Auguſtini, & Bedæ.

3 Secunda concluſio: Etiam proceſſio temporalis Spiritus ſancti eſt à Filio. Probatur authoritate Auguſtini dicentis, Spiritum ſanctum ad ſanctificandas animas non ſolùm procedere, & mitti à Patre; ſed etiam à Filio. Proceſſio autem, & miſſio Spiritus ſancti ad ſanctificandas animas temporalis eſt. Ergo proceſſio temporalis eſt etiam à Filio. Secundò, quia, ſi donatio, & miſſio eſt temporalis proceſſio. Ergo Spiritus ſanctus procedit temporaliter ab eo, à quo mittitur, & donatur. At Spiritus ſanctus donatus, & miſſus fuit Apoſtolis à Filio, vt exprimit ſacer Textus. Ergo proceſſit temporaliter, non ſolùm à Patre, ſed etiam à Filio.

4 Si autem reſpondeas cũ aliquibus, Spiritum ſanctum non donari quoad ſuam perſonam, & ſubſtantiam; ſed tantùm quoad donum creatum gratiæ ſanctificantis; atque ita non eſſe duplicem proceſſionem perſonalem Spiritus ſancti à Filio: impugnat primò: quia, docente Auguſtino, ipſe Spiritus ſanctus datur iuſtis. Gratia autem creata nõ eſt ipſe Spiritus ſanctus.

Secundò,

Secundò, quia, docente Ambrosio, vnus & idem Spiritus datur omnibus Apostolis, Prophetis, & iustis. At omnibus non datur vna, & eadem gratia creata. Tertiò, quia, etiam docente Augustino, cùm, secundùm Apostolum, charitas diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, datur nobis donū æquale Deo. At donum creatum gratiæ non est æquale Deo.

5 Ex dictis colligit primò, à nulla creatura, quantumuis sanctissima, donari Spiritum sanctum. Nam Spiritus sanctus procedit ab eo, à quo donatur. At à nulla creatura procedit. Ergo à nulla donatur. Colligit secundò, nec donari posse: quia, sicut Spiritus sanctus non procedit actu à creatura; ita nec procedere potest. Quare docuit Augustinus, Christum effudisse Spiritum sanctum, quia Deus est.

6 Sed obiicit Apostolum de se dicentem, tribuisse Galatis Spiritum sanctum. Respondet: Id dixit Apostolus, tanquàm minister Christi, non tanquàm author, & principalis donator, & missor.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An processio Spiritus sancti sit temporalis? De quo hîc S. Th. Dur. Okam. & Gab. *q.* 1. Aureol. *ar.* 1. Interpretes multoties relati *in.* 1. *p.* D. Th. *q.* 43. *ar.* 2. Item, P. Suar. *lib.* 12. *de Trin. c.* 4. & 6. Ruiz *d.* 108. *à sect.* 7. Gran. *tr.* 15. *d.* 1. Zuñiga *d.* 18. *dub.* 2. Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 17. *p.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 9. *c.* 8. Tanner. 1. *p. d.* 4. *q.* 4. *dub.* 9.

Quæst. II. An aliqua ratione processio temporalis distinguatur ab æterna? De quo hîc S. Th. *q.* 1. Aureol. *ar.* 2. Dur. *q.* 2. Okam. & Gabr. *q.* 1. Interpretes D. Thomæ

mæ 1.*p.q.*43.*ar.* 2. & 3. P.Suar. *lib.* 12. *de Trin. c.* 1. Ruiz *d.* 108.*ſect.*6.Zuñiga *d.*18.*dub.*2.& 3.Valent. 1. *p.d.*2.*q.*17.*punct.*5.Tanner.1.*p.d.*4.*q.*4.*dub.*9.Granad. 1.*p.controu.*5.*tr.*15.*diſp.*1.Alarcon 1.*p.tr.* 5.*diſp.*9.*c.*8.

Quæſt. III. An Spiritus ſanctus donetur quoad perſonam,an ſolùm quoad donum creatum? De quo hîc S.Thomas,& Greg.*q.*1.Okam.& Gab.*q.*2.Dur.*q.* 3.Interpretes D.Thom. 1.*p.q.*43.*ar.*3.Ruiz *diſp.* 108. *ſect.*1.Granad.1.*p.controu.*5.*tr.*15.*d.*4.Alar.1.*p.tr.*5.*d.* 9.*c.*9.Suar.*de Trinit.lib.*12.*cap.*5.

Quæſt. IV. An quælibet perſona mittat quamlibet perſonam? De quo hîc Scotus *q.*1.Interpretes D.Thomæ,Caiet.Zum.Bañez,Nazar. Mol. Vazq. Arrub. & alij 1.*p.q.*43.*ab art.*4.*ad* 6.Item,Suar. *lib.* 12. *de Trin. c.*3.Ruiz *d.*106.*à ſect.*6.Granad.*tr.*15.*d.* 2. Zuñiga *de Trinit.d.*18.*dub.*4.Tanner.1.*p.d.*4.*q.*4.*dub.*9.Alarcon 1.*p.tr.*5.*d.*9.*c.*8.

Quæſt. V. An charitas infuſa iuſtis ſit donum creatum ab Spiritu ſancto diſtinctum? De quo Bañez, Aragon,& alij Interpretes D.Thomæ 2. 2. *q.*23.*ar.*2. Item,Bellarminus *tom.*3.*lib.*1.*de gratia,& lib.arb.* c. 8. 9.& agentes de charitate,Lorca *diſp.* 3. Valent. *d.*3.*q.* 1.*punct.*1.P.Suar.*d.*3.*ſect.*1.Coninch *d.* 21. Torres *d.* 66.*dub.*4.Gran.2.2.*contr.*3.*tr.*1.*d.*1. Hurtado *de charitate,d.*123.Tanner.2.2.*q.*2.*dub.*1.

Quæſt. VI. An poſſit aliqua creatura eſſe cauſa principalis gratiæ iuſtificantis, cum qua Spiritus ſanctus donetur? De quo hîc Dur.*q.*4.Interpretes D. Th. Conr.Med.Lorca,Vázq.Zum.Cur.& alij 1. 2.*q.* 112. *art.*1.Item,Suar.*lib.*6.*de gratia,c.*3.Gran.1.2.*contr.*8.*d.* 8.Torres *opuſculo* 3.*d.*1.*dub.*11.& nos *diſp.* 23. *de ente supern.ſect.* 11.

DISTIN

DISTINCTIO XV.

Vtrùm Spiritus sanctus à seipso detur?

EAndem difficultatem expendit de Patre, & Filio. Præmittit autem, Spiritum sanctum bifariam considerari: primò, tanquàm Deum indistinctum à Patre, & Filio: secundò, tanquàm donum personale ab illis distinctum.

2 Igitur, prima conclusio est: Spiritus sanctus, tanquàm Deus, dat se ipsum hominibus, tanquàm donum. Primò authoritate Augustini id expresse docentis. Secundò, quia opera Trinitatis ad extra sunt omnibus personis communia. Donatio autem temporalis est opus ad extra. Confirmatur: quia non possunt Pater, & Filius donare aliquid hominibus, quod non donet Spiritus sanctus. At Pater, & Filius donant Spiritum sanctum. Ergo etiam Spiritus sanctus donat seipsum. Vnde Spiritus sanctus temporaliter mittitur, & procedit à seipso. Nam donatio, vt præmissum est superioribus, est quædam processio, & missio. At Spiritus sanctus donatur à se. Ergo etiam mittitur, & procedit temporaliter à se.

3 Secunda conclusio: Etiam Filius mittitur, & temporaliter procedit à se. Tum, quia ita docet Augustinus in textu. Tú, quia Filius eo dicitur missus, quo incarnatus. At incarnatio, cũ sit actio ad extra, facta est ab ipso Filio. Quare etiam Filius mittitur ab Spiritu sancto, vt Ambrosius cum Esaia testatur: siquidem eadem est ratio de Spiritu sancto mittente Filium, quæ de ipso Filio. Porrò, duplex est missio temporalis Filij:

lij:altera viſibilis, quæ ſemel tantùm facta fuit Incarnatione: altera inuiſibilis,quæ ſæpè contingit hominibus,cũ Filius mente creaturæ rationalis percipitur.

4 Obiicitur primò:quia Filius eſt miſſus à Patre. Ergo non à ſe.Secundò,ipſe Filius ait de ſe: *A me ipſo non veni*. Reſpondet ad primum:Componitur Filium eſſe miſſum à Patre,& ſimul à ſe, quia vtrique communis eſt eadem voluntas: ſicut componitur,Filium eſſe ſanctificatum,& traditum à Patre, & ſimul à ſe, vt exprimit ſacer Textus. Ad ſecundum: Filius non venit à ſeipſo, quà homine:ſecùs verò,quà Deo.

5. Tertia concluſio: Pater non eſt miſſus,aut donatus à ſe, vel ab alia perſona. Tum, quia,referente Auguſtino, nullibi in ſacro Textu legitur Pater miſſus,aut datus. Tum,quia miſſio, & donatio, quæ eſt temporalis proceſſio, importat proceſſionem æternam.Pater autem,cùm ſit fons totius Trinitatis,à nulla perſona æternaliter procedit.

6 Obiicitur primò: Pater percipitur mente, ſicut Filius. Ergo miſſione, ſaltem inuiſibili,mittitur,ſicut Filius,qui dicitur inuiſibiliter miſſus, quia mẽte creaturæ perceptus.Secundò,quia,ſi Pater eſt mittens, & non mittitur,erit authoritate maior, quàm Filius, & Spiritus ſanctus,vt voluerunt plerique Hæretici. Reſpondet ad primum:Filius non mittitur miſſione inuiſibili ſolùm,quia mente noſtra percipitur:ſed etiam quia procedens ab alio ſupponitur, quod Patri extraneum eſt. Ad ſecundum: Mittere, & non mitti non denotat in Patre auctoritatem, & præſtantiam, ſed perſonalem proprietatem,qua origo eſt totius Trinitatis, nullam ſupponens perſonam priorem, à qua procedat, & mittatur.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

IN hanc distinctionem moueri possunt omnes quęstiones pręcedentis. Item, an possit esse missio æterna? Secundò, an possit esse missio Filij absque missione Spiritus sancti? Tertiò, an sit missio inuisibilis Filij, & ea facta sit ante Incarnationem, & plenior, quàm post Incarnationem? De quibus disserunt S. Th. Bonauent. Durand. Aur. & communiter Interpretes Magistri hîc. Item, Interpretes D. Thomæ *quæst.* 43. Suarez *lib.* 12. *de Trinit.* Ruiz *disp.* 108. *&* 109. Granad. *tract.* 15. Zuñiga *d.* 18. Tannerus 1. *p. d.* 4. *quæst.* 4. *dub.* 9. Alarc. 1. *p. tr.* 5. *d.* 9. *cap.* 8. *&* 9. Val. 1. *p. disp.* 2. *q.* 17.

DISTINCTIO XVI.

De duplici missione Spiritus sancti, visibili, & inuisibili.

PRima conclusio: Duplex est missio Spiritus sancti, sicut Filij: altera visibilis, altera inuisibilis. Nam Filius dicitur inuisibiliter missus; quia mente fidelium percipitur: & missus visibiliter; quia apparuit in signo visibili. Sed etiam Spiritus sanctus apparuit in signo visibili, vt die Pentecostes in specie ignis, & apud Iordanem in specie columbæ: item, quotidie inuisibiliter mentibus fidelium illabitur. Ergo etiam Spiritus sanctus visibilis, & inuisibilis mittitur.

2 Secunda conclusio: Missio visibilis Spiritus sancti non fecit eius substantiam visibilem; sed signis

tantùm

tantùm externis, operationibúsque cordi hominum internis illam demonstrauit. Nam Spiritus sanctus naturâ inuisibilis, & immutabilis est: quanquam possit nouis signis absque vllo sui motu, quasi de nouo veniens significari, & operari.

3 Tertia conclusio: Est discrimen inter missionem visibilem Spiritus sancti, & missionem Filij. Primò, quòd Filius est missus in natura creata sibi realiter vnita: at Spiritus sanctus non est missus in natura creata sibi realiter vnita, quippe non vniuit sibi naturam columbæ, neque verè fuit columba, sicut Filius fuit homo. Secundò, quia, teste Augustino, Filius, quà missus, est minor Patre; nam quà homo, minor est Patre: at Spiritus sanctus, quà missus, non est minor Patre; quia missione non est factus aliquid, quod sit minus Patre. Vnde notat, Filium, quà missum, scilicet, quà hominem, etiam esse minorem se ipso, & Spiritu sancto: quia, teste Augustino, Christus in forma serui minor est Deo: Filius autem, & Spiritus sanctus sunt Deus, sicut Pater. At obiicit Hilarium negantem, Filium esse minorem Patre, quanuis Patrem concedat maiorem. Sed admonet, piè legendum Hilarium: quia potest intelligi negare, Filium esse minorem Patre, solùm quà Deum; & Patrem admittere maiorem Filio, solùm quà homine.

QVÆSTIONES.

Etiam in hanc distinctionem veniunt explicandæ quæstiones distinctionis 14. & 15. Videantur Authores ibi relati etiam in quæstiones sequentes.

Quæst.

Quæst. I. An missio visibilis conueniat Spiritui sancto? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Durand. *quæst.* 1. Gabriel *q.* 1. *art.* 1. Aureol. *art.* 1. & 2. Item, Interpretes D. Thomæ 1. *p. quæst.* 43. *art.* 7.

Quæst. II. An missio visibilis Spiritus sancti facta sit ad Patres veteris Testamenti? De quo S. Thomas *art.* 2. Durand. *q.* 2. Gabriel *q.* 1. *art.* 2. Aur. *art.* 4. Ruiz *de Trinit. d.* 109. *sect.* 9. & Interpret. D. Thom. 1. *p. q.* 43. *art.* 6.

Quæst. III. An missio visibilis fiat tantùm in specie corporea? De quo S. Thom. *art.* 3. Dur. *q.* 3. Gabr. *q.* 1. *art.* 3. Aureol. *art.* 5. Ruiz *d.* 109. *sect.* 11. & Interpretes S. Thom. 1. *p. q.* 43. *art.* 2. & *sequentibus.*

Quæst. IV. An species missionis visibilis sint formatæ ministerio Angelorum? De quo S. Thom. hîc *art.* 4. Ruiz *de Trinitate, d.* 109. *sect.* 10.

Quæst. V. An Spiritus sanctus possit inuisibiliter missus inhabitare animam, constituens illam iustam, & acceptam in gloriam, absque aliquo dono inhærenti? De quo hîc Greg. *q.* 1. *concl.* 3. Interpretes S. Thom. 1. *p. q.* 43. *art.* 3. Suar. *lib.* 7. *de gratia, c.* 7. *à n.* 33. Vazq. 1. 2. *d.* 205. *c.* 3. & 4. Valentia 1. 2. *d.* 8. *q.* 5. *puncto* 5. Lorca 1. 2. *disput.* 37. *de gratia.* Ruiz *de Trin. d.* 109. *sect.* 7. Item, Interpretes S. Thomæ, Caiet. Conr. Zumel, Medina, Curiel, & alij 1. 2. *q.* 113. *art.* 1. & 2.

Quæst. VI. An missio inuisibilis Spiritus sancti fiat pèr operationes internas gratiæ quoad substantiam supernaturales, ab operationibus naturæ differentes? De quo Gonçalez 1. *p. d.* 74. Aluarez *de auxiliis, disp.* 1. & *lib.* 3. *responsionum, c.* 8. Lorca *de gratia, d.* 3. *memb.* 4. & 5. & *disp.* 7. Lessius *de auxiliis, c.* 10. *in appendice à n.* 31. Vazq. 1. 2. *disp.* 189. *cap.* 6. Turrianus *Opusculo* 2.

de gratia,d.4.dub.28.& Ruiz de prouidentia,disp.33.& nos *lib.5.de ente supernat.*fusè.

Quæst. VII. An missio inuisibilis Spiritus sancti moueat mentes hominum per auxilia gratiæ intrinsecè efficacia? De quo relati *lib.2.dist.24.q.5.*

DISTINCTIO XVII.

De missione inuisibili Spiritus sancti.

TOta doctrina huius distinctionis duabus propositionibus comprehenditur. Prima est: Spiritus sanctus non solùm est charitas, qua Pater, & Filius se, & homines diligunt, quod omnes concedunt; sed etiam est charitas, qua nos diligimus Deum. Secunda est: Spiritus sanctus tunc dicitur inuisibiliter mitti, & dari nobis, cùm nos diligimus Deum, qui per hanc dilectionem manet in nobis, & nos in Deo.

2 Prima propositio probatur primò: Ioannes, & Augustinus vocant Deum dilectionem, qua ex charitate diligimus fratrem. At Deus, qui est dilectio, non est Pater, neque Filius, quorum propria non sunt attributa amoris. Ergo erit Spiritus sanctus. Secundò, Augustinus ait, inter dona Dei nullum esse maius charitate. At Spiritus sanctus est donum Dei, quo nihil est maius. Ergo Spiritus sanctus est charitas. Tertiò, secundùm Ioannẽ dilectio nostra, qua manemus in Deo, & Deus in nobis, dicitur esse Deus ex Deo. At dilectio, quæ est Deus ex Deo, est Spiritus sanctus, vt idem Ioannes declarat addens: *Quia de suo Spiritu dedit nobis.* Ergo dilectio nostra est Spiritus sanctus.

3 Si

3 Si autem dicas, dilectionem nostram dici Deum, solùm causaliter, & non identicè; sicut Deus dicitur patientia nostra, spes nostra, quia ab illo procedunt: contrà est: quia Augustinus docet, Deum non dici charitatem, sicut patientiam, & spem nostram: quia hæc dicuntur de Deo, solùm quia à Deo sunt; illud verò, quia Deus est: quare Deus non dicitur charitas mea, sicut patientia mea; sed absolutè Deus charitas est. Ergo Deus non est charitas solùm causaliter, sed etiam identicè. Neque obstat, Spiritum sanctum esse identicè charitatem, qua Deus diligit nos. Nam secundùm diuersas considerationes dicitur Spiritus sanctus charitas, qua Deus diligit nos; & charitas, qua nos diligimus Deum: vni enim, & eidem charitati possunt munia conuenire diuersa, tum reddendi Deum diligentem nostri, tum nos diligentes Dei.

4 Opponit primò: Charitas minuitur, & augetur. At Spiritũ sanctum minui, & augeri repugnat. Secundò, charitas datur de nouo non habentibus illam. At Spiritus sanctus nulli aduenit de nouo, cùm semper, & vbique præsens sit. Tertiò, secundùm Apostolum, & Augustinum, charitas nostra est ab Spiritu sancto, sicut fides. At Spiritus sanctus non est à seipso. Quartò, charitas est affectus, & motus animæ secundùm Augustinum: Spiritus sanctus verò non est affectus, & motus animæ.

5 Ad primum respondet: Spiritus sanctus, & charitas non minuitur, neque augetur in se: at augetur, & minuitur, prout est in nobis, seu prout participatur à nobis. Sic Deus exaltatur, & magnificatur in nobis, quanvis in se exaltari, & magnificari repugnat.

Quod testimoniis Augustini illustrat. Ad secundum: Aliud est, Spiritū sanctū adesse omnibus; aliud haberi, & participari ab omnibus; adest enim Spiritus sanctus creaturis irrationalibus, à quibus nō habetur, nec participatur. Primū igitur nunquā est nouū; secùs verò secundū. Ad tertiū: Charitas est ab Spiritu sancto; quia datur ab Spiritu sancto, qui se ipsū dare potest: quo differt charitas à fide, quæ etiā datur ab Spiritu sancto, sed non est Spiritus sanctus donans se ipsum cum fide. Ad quartum: Spiritus sanctus dicitur affectus, & motus animæ: quia operatur affectū, & motū, quo anima diligit Deū; sicut ea ratione Deus dicitur patientia mea, & spes mea. Si autem vrgeas: Ergo non alio modo tribuitur Spiritui sancto charitas actualis, quàm actualis fides, & spes. Sed negat: quia actum fidei, & spei operatur Spiritus sanctus mediis virtutibus; actum charitatis verò non operatur media virtute creata; sed per seipsum immediatè.

6 Iam secunda propositio facilis probatu est. Nā, si charitas, qua diligimus, Spiritus sanctus est. Ergo, cùm nobis donatur charitas, Spiritus sanctus donatur. Secundò, quia ait Augustinus, charitatem esse donum præstantissimum omnium, quæ homini donantur, sine quo cætera nihil prosunt, & cum quo omnia prosunt. Donum autem omnium præstantissimum est Spiritus sanctus. Ergo donata charitate donatur Spiritus sanctus. Vnde, cùm Spiritus sanctus sit donum, & per Spiritum sanctum distribuantur singulis hominibus dona, concedendum est, per vnum donum omnibus commune distribui hominibus varia, ac multiplicia dona.

Dubitationes

Dubitationes circa litteram præcedentem.

1 PRætermitti non potest in hac distinctione explicatio duorum dubiorum. Primum est: an Magister disserat in ea de charitate actuali, an de habituali? Secundum: an in ea neget charitatem habitualem, quæ sit donum creatum nobis inhærens? Cõmunis enim antiquorum, & recentiorum sententia est, disserere de charitate habituali; & hanc negare esse creatam, & nobis inhærentem. Ideò communiter ab omnibus hæc sententia deseritur, & ab aliis erronea, ab aliis temeraria censetur.

2 Ego verò pro munere præsenti benignus sum in Magistrũ, duóque ab aliis seorsim censeo. Primũ est, Magistrum agere indiscriminatim de charitate actuali, & habituali, seu agere de charitate, provt ab actuali, & habituali præscindit. Secundum est, improbabile non esse, Magistrũ neutiquam negare charitatem habitualem creatam, nobísque inhærentem; sed tantùm velle, eam esse Spiritum sanctum per formalem participationem, aliis virtutibus minimè conuenientem; provt nunc à plerisque Theologis docetur, asserentibus, charitatem esse præ aliis virtutibus sanctificantem, Diuinitatísque participem. Cui sententiæ ego quoque suffragium tuli *tract. de gratia iustificante.*

3 Primum igitur probo: Quia interdum agit Magister de charitate, quæ est dilectio, interdũ de charitate, quæ facit, & operatur dilectionẽ. At charitas, quę est dilectio, est actualis; charitas verò, quæ facit, & operatur dilectionem, est habitualis. Ergo agit indeterminatè de charitate præscindente ab actuali, &

 habituali.

habituali. Confirmatur : Magiſter diſſerit de ea charitate, de qua ſermo eſt Ioanni, & Auguſtino, in teſtimoniis, quæ adducit. At communi Theologorum, & Patrum interpretatione in eis teſtimoniis ſermo eſt potior de charitate actuali, quàm habituali. Confirmatur ſecundò : Eodem modo vocat Magiſter Spiritum ſanctum charitatem, qua nos diligimus, quo charitatem, qua Deus diligit. At Spiritus ſanctus dicitur charitas actualis, qua Deus diligit. Ergo etiam dicitur charitas actualis, qua nos diligimus.

4 Secundum probo : Cùm Spiritus ſanctus dicitur charitas actualis, qua nos diligimus Deum, non negatur à Magiſtro charitas creata, quæ ſit actus elicitus à noſtra voluntate, diſtinctus ab Spiritu ſancto: incredibile enim eſt, à tanto viro negari, nos diligere per actũ nobis inhærentem. Ergo, quòd Spiritus ſanctus dicatur charitas, non negatur habitualis, & creata. Solùm igitur intendit, charitatẽ creatam nobis inhærentẽ eſſe Diuinitatis participẽ, & eſſe Spiritũ ſanctum per formalem participationẽ, ſibi peculiarem, & aliis virtutibus alienã. Confirmatur: nam, cùm Magiſter ſibi obiicit Spiritum ſanctum non accipere crementum, neque decrementum ; reſpondet, quanuis Spiritus ſanctus non ſit capax crementi, neque decrementi in ſe; tamen eius eſſe capacẽ, prout participatur à nobis per charitatẽ. Ergo præter Spiritum ſanctum in ſe aliud quid eſt noſtra charitas, participans Spiritum ſanctum. Eſt igitur donum creatum, quod participatione formali dicitur Spiritus ſanctus.

5 Obiicies, Magiſtrum ſuprà ad quartum conſtituere hoc diſcrimẽ inter dilectionem Dei, & actum fidei, ac ſpei, quòd dilectio Dei nõ efficitur à Spiritu ſancto virtute

virtute media, sicut actus spei, & fidei. Resp. Id sic est accipiẽdũ, vt actus fidei efficiatur virtute media, quæ non sit, & dicatur Spiritus sanctus: quia non participat formaliter Spiritum sanctũ: dilectio verò efficiatur ea virtute creata, quæ dicatur, & sit Spiritus sanctus: quia participat Spiritũ sanctum, quod sufficiebat ad scopũ Magistri. In quo autẽ hæc formalis participatio consistat, exposui *tract. de iustificatione*; ostendens charitatem esse sanctificantem: quò pertinet ea explicatio. Præsentis autem instituti erat in re Theologis blennissima breuiter saltem Magistri mentem inuestigare, & probabilitate aliqua à censuris vindicare.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An charitas habitualis sit nobis inhærens, & à Spiritu sancto distincta? De quo hîc S.Th. Scot. Durand. Gregor. Aureol. Okam. & Gabr. *quæst.* 1. Alij relati *dist.* 14. *quæst.* 15.

Quæst. II. An charitas habitualis sit tota virtus agendi? De quo hîc Scot. *q.* 2. & 3. Aureol. 3. *p. distinctionis*. Item, Aluarez *de auxiliis, disp.* 64. & 85. Nazar. 1. *p. q.* 12. *art.* 5. *contr.* 2. & Sotus *in* 4. *dist.* 49. *q.* 3. *art.* 2. Rursus, Suarez 1. *p. lib.* 2. *de visione Dei, c.* 9. & 10. & *lib.* 6. *de gratia, c.* 5. Arrub. 1. *p. d.* 19. *c.* 5. & 6. Torres 2. 2. *d.* 45. *dub.* 2. Coninch 2. 2. *disp.* 5. *dub.* 5. Fasol. 1. *p. q.* 12. *art.* 5. *dub.* 7. Herice 1. *p. disp.* 45. *cap.* 3. Hurtado *de charitate, disp.* 124. Tannerus 1. *p. d.* 2. *quæst.* 6. *dub.* 4. Albertinus *tomo* 1. *principio* 1. *à n.* 11. Alarcon 1. *p. tr.* 1. *disp.* 3. *cap.* 1. & nos *de ente supernaturali, d.* 30. & alij, quos ibi referimus *sect.* 2. 20. & 21.

Quæſt. III. An diuinitùs poſſit fieri actus charitatis per auxilium extrinſecum? De quo Greg. *in hac q.* 1. Item, Nauarrete 1. *p. controu.* 39. §. 1. & 2. Aluar. *de auxiliis, d.* 67. Albelda 1. *p. d.* 27. *ſect.* 3. Arrub. 1. *p. d.* 20. Suar. *lib.* 6. *de gratia, c.* 6. Tanner. 1. *p. d.* 2. *q.* 6. *dub.* 3. *à n.* 12. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 2. *punct.* 3. Alarcon 1. *p. tr.* 1. *d.* 3. *c.* 4. & nos *de ente ſupernaturali, diſp.* 34. & 35. Heice 1. *p. d.* 47. Hurtado *de charitate, d.* 126. Lorca *tomo* 1. *in* 1. 2. *d.* 30. & 2. 2. *d.* 4. *de charitate.* Ægidius de Præſentatione *tomo* 2. *lib.* 9. *q.* 6. Item, Zumel, Molina, Bañez, Vazq. Nazar. Ripa, Faſol. & alij Interpretes D. Thom. *in* 1. *p. quæſt.* 12. *art.* 1.

Quæſt. IV. An charitas habitualis efficit actum diſponentem ad ipſam? De quo hîc Gabriel, & Okam. *q.* 3. Interpretes D. Thom. Caiet. Medin. Conrad. Cur. Zumel, & alij *in* 1. 2. *q.* 113. *art.* 8. Item, Suar. *lib.* 8. *de gratia, c.* 11. Aluarez *de auxiliis, d.* 66. Mõteſin. 1. 2. *d.* 34. *q.* 4. Lorca *de gratia, d.* 38. Valentia 1. 2. *diſp.* 4. *q.* 3. *puncto* 4. & 5. Vazq. 1. 2. *d.* 21. Tor. 2. 2. *d.* 77. Coninch 2. 2. *d.* 6. *dub.* 7. Hurtado 2. 2. *diſp.* 127. Tanner. 1. 2. *d.* 6. *q.* 5. *d.* 5. Granad. 1. 2. *controu.* 8. *tract.* 10. *d.* 2. & nos *de ente ſupernaturali, diſp.* 77.

Quæſt. V. An actus charitatis ſit iuſtificans? De quo Vazq. 1. 2. *diſp.* 203. & *in* 3. *p. d.* 2. Torres *Opuſculo* 6. *de gratia, d.* 4. *dub.* 19. & 20. Suar. 1. *tom. in* 3. *p. d.* 8. *ſect.* 8. & *lib.* 7. *de gratia, cap.* 8. & 23. Tanner. *tom.* 2. *d.* 6. *quæſt.* 5. *à num.* 4. Granad. *controu.* 8. *de gratia, tract.* 8. *d.* 3. *ſect.* 2. Coninch 2. 2. *d.* 6. *à num.* 28. Lorca *de gratia, d.* 35. Ioannes Vincentius *lib. de gratia Chriſti, q.* 1. *concluſ.* 6. Bellarm. *lib.* 2. *de iuſtificatione, cap.* 15. Albertinus *tom.* 1. *princip.* 1. *corol.* 18. *à num.* 63. & alij, quos ipſi referunt.

Quæſt

Quæst. VI. An charitas augeatur per additionem gradus ad gradum? De quo hîc S.Thom. *quæst*.2.*art*. 2.Scot.*à quæst*.3.*vsque ad* 6. Durand.*q*.5. Interpretes D.Thom. 1.2.*q*.52.*art*.2. *&* 3. *&* 2.2.*q*.24.*art*.5.Vbi Malder. Bañez, & Aragon. Item, Lorca *sect*. 3. *d*.14. Coninch *d*. 22. *dub*. 3. Vazq. 1.2.*d*.82.*cap*.8. Suarez *tom*.2. *Metaph*.*d*.42.*sect*.2. Hurtado 2.2.*d*.140.Gran. *de charitate,tract*.3.*d*.1.Torres 2. 2. *d*. 68. *dub*. 1. Valent.2.2.*d*.3.*quæst*.2.*punct*.3.*assertione* 4.*&* 5.

Quæst. VII. An charitas solùm augeatur per actus intensiores,aut æquales? De quo hîc S.Thom. *quæst*.2. *art*. 3. Interpretes D.Thomæ, Caiet. Bañez, Arag. Lorca 2.2.*q*. 24. *art*. 6.Victoria *relectione de augmento charitatis*.Torres *d*.68.*dub*.3.Coninch *disp*.8. *dub*.9. Monsæus *d*. 8.*cap*.5.Granad. 2.2. *controu*. 3. *de charitate,tract*.3.*d*.9.Hurtado 2.2.*d*.144. Tanner.2.2. *d*.2.*q*.2.*dub*.4.Valentia 2.2.*d*.3.*q*.2.*p*.3.*assert*.8.*&* 9.& nos *de ente sup. lib*. 4. Granad.2.2. *controu*.3. *tr*. 3.*d*.7. 8. *&* 9.

Quæst. VIII. An augmentum charitatis habeat aliquem terminum?De quo hîc S.Thom.*art*.2.Greg. *q*.6.Interpretes S.Thom. superiùs relati 2.2.*quæst*.24. *art*.7. Item,Lorca *de charitate,d*.19. Nazar.*in* 3.*p*.*q*.2. *art*.11.*controu*. 1. Fab.*in* 3.*d*.29.*cap*. 2.Vazquez 3.*p*.*d*. 46.*&* 47. Suar.3.*p*.*tom*.1.*d*.22.*sect*.2.Torres 2.2.*d*.68. *dub*.6. Coninch. *d*. 22. *dub*.5.Valent.2.2.*d*.3.*q*.2.*p*.3. *assert*.2. Hurtado 2.2.*d*.147.148.*&* 149. Granad.2.2. *controu*. 3. *tract*.3.*d*.2. *&* 3. Nos *de ente supernaturali*, *lib*. 4.

Quæst. IX. An habitualis charitas possit diminui? De quo hîc S.Thom.*q*.2.*art*.5. Durand. *q*.10.Greg.*q*. 5.*dub*. 2. Interpretes D. Thom. Bañez, Malder. Arag.

Lorca, & Torres 2.2.*quæst*.24.*art*.10. Victor. *relectione de augmento charitatis*. Coninch 2.2.*disp*.22.*dub*.8. Valent.2.2.*d*.3.*q*.2.*p*.5. Hurtado 2. 2.*d*.152. Granad. 2.2.*controu*.3.*tract*.4.*d*.4.Torres 2.2.*disp*.72.*d*.1. Nos *de ente supernaturali, lib*. 4.

Quæst. X. An aliquis possit esse iustus sine dono inhærenti? De quo hîc Gregor. *quæst*. 1. Alij *apud distinct*.16.*quæst*.5.

Quæst. XI. An possit esse meritum sine charitate, aut gratia iustificante. De quo hîc Durand. Okam. & Gabr. *quæst*.2.Item, Caiet. Zumel, Conrad. Medinæ, Vazquez, Lorca, & alij Interpretes S.Thomæ *in* 1.2. *quæst*.109.*art*.2.*&* *q*.114.*art*.2.Item, Tanner.1.2.*d*.6. *q*.6.*dub*.2.Valent.1.2.*d*.8.*q*.6.*p*.3.Granad.1.2.*controu*. 8.*tract*.11. *disp*.2.*sect*.1. Coninch 2.2.*d*.8.*dub*.4. Ragusa *tom*. 1.*in* 3.*p*.*d*.4.§.1.

Quæst. XII. An actus charitatis diligens charitatem, pertineat ad charitatem? De quo S.Thom. hîc *quæst*.1.*art*.5. P. Torres 2.2. *d*. 37.*dub*.8. & nos fusè *de ente supernaturali, dist*.64.

DISTINCTIO XVIII.

Vtrùm eadem ratione Spiritus sanctus dicatur donum, & datum, siue donatum?

CONclusio est: Spiritus sanctus non eò est donum, quò datum, seu donatum. Ita Augustinus, qui tria discrimina nouit inter Spiritum sanctum donum,

num, & Spiritum sanctum donatum. Primò, Spiritus sanctus est ab æterno donum: quia ab æterno est donabilis. At non est ab æterno, sed in tempore donatus: quia in tempore actu donatur. Secundò, consequenter donum est, quia procedit à Patre, & Filio: donatus verò, quia procedit, & mittitur in tempore etiam à seipso. Tertiò consequenter, prout donum, refertur ad Patrem, & Filium; prout donatus verò refertur ad nos, quibus donatur.

2 Obiicitur: Etiam Filius procedit à Patre donabilis nobis: nam, sicut in tempore Filius datus est nobis, ab æterno dabilis fuit. Ergo esse donum non est proprietas Spiritus sancti. Respondet: Filius ex vi suæ processionis non est donabilis, sed genitus: at Spiritus sanctus ex vi suæ processionis donabilis est, quippe Filius non procedit vt amor, nec ex amore, cuius est donare, sicut procedit Spiritus sanctus. Cæterùm vterque sua processione accipit essentiam. Filius quidem nascendo, & Spiritus sanctus procedendo. Productione tamen non sunt essentia, sed Filius, & Spiritus sanctus: quia natiuitas Filij non solùm tribuit secundæ personæ esse Deum, sed etiam esse Filium: similiter processio Spiritus sancti, præter esse Deum, tribuit tertiæ personæ esse Spiritum sanctum.

3 Ex dictis colligitur, Spiritum sanctum posse dici spiritum nostrum, vt dicitur in sacro Textu spiritus Eliæ, & spiritus Moysis: quia re vera datur nobis: at non spiritum, quo sumus, & viuimus; hic enim spiritus animus est: sed spiritum, quo iusti sumus, cùm Spiritus sanctus donetur nobis per charitatẽ sanctificãtem. Verùm nõ dicitur *Spiritus sanctus noster*: nam, provt Spiritus sanctus est, non est noster, sed Patris, &

Filij,

Filij,ad quos solùm refertur.Filius verò dicitur *panis noster*:quia hac ratione ad nos refertur. At nō dicitur Filius noster : quia sub hac ratione refertur ad solum Patrem.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An esse donum sit essentiale tribus personis? De quo hîc S.Thomas,Durand.Okam.& Gab. *q*.1.Interpretes D.Thom. Caiet.Nazar.Vazq.Arrub. 1.*p*.*q*.38.*art*.1. Suar. *lib*.1.*de Trinit*.*cap*.4.Valentia 1. *p*.*disp*. 2. *quæst*. 10.*punct*.1.Ruiz *disp*.75.Zuñiga *d*.3. Granad. *tract*.10.*d*.12. Alarcon *tr*.5.*d*.9.*c*.6.Tanner. *d*.4.*q*.4.*dub*. 4. *n*.13.*& seqq*. Aluiz *tract*. 4.*d*.9.*sect*.9. *&* 10.

Quæst. II. An esse donum sit proprium Spiritus sancti? De quo hîc S.Thomas *art*.2 Scot.*q*.1.Aureol. *ar*.1.Faber *d*.43.Item,Interpretes S.Thom.nuper relati 1.*p*.*quæst*.38.*art*.2. Rursus,Suarez,Ruiz,Zuñiga, Granad.& Alarcon *vbi suprà*,Tannerus *disp*.4. *quæst*. 4.*dub*.4.*n*.10.*& sequentibus*, Aluiz *tr*. 4.*disp*.9.*sect*.10.

Quæst. III. An Spiritus sanctus donatus per charitatem sanctificet animam? De quo *dist*.17.*q*.4.

Quæst. IV. An Spiritus ex vi processionis accipiat essentiam? De quo hîc S.Thom. *ar*.4. Dur.*q*.2. Item,Zuñiga *de Trinit*.*d*.2.*dub*.20.*à membro* 6. Alarcon *tr*. 5.*d*. 8. *c*. 13. Aluiz *tr*. 4. *d*. 2.*num*.14.Ruiz *de Trinit*.*d*.7.*sect*.2.*& sequentibus*,& relati *dist*.4.*q*.6.

Quæst. V. An Spiritus sanctus non sit Filius , & natus, quia donum ex amore procedit ? De quo relati *dist*. 4. *q*.6.

Quæst. VI. An Spiritus donetur Patri,aut Filio? De quo hîc Gabr.*q*.1.*ar*.2.& Ruiz *de Trin*.*d*.75.*sect*. 3.Aluiz

3. Aluiz *tr.4.d.9.sect.9.* Suar. *de Tr.lib.* 11.*c.*4.*n.*3.& 4.

Quæst. VII. An esse donum conueniat Spiritui sancto ab æterno? De quo hîc Gab.*q.*1. Suar. *de Trin. lib.* 11.*c.*4. Aluiz *tr.*4.*d.*9.*sect.*9. Tann.*d.*4.*q.*4.*dub.*4.*n.*16. Ruiz *de Trinit. d.*75.*sect.* 2.*à n.*11. Valent. 1.*p. d.* 2.*q.*12.*punct.*2. Interpretes D. Thomæ superiùs relati 1.*p.q.*38.*ar.*2.

DISTINCTIO XIX.

De æqualitate trium personarum.

CONclusio est: Tres personæ sunt omninò æquales. Probat: quia, docente Augustino, nulla persona superat aliam, æternitate, magnitudine, aut potestate. Vbi notat, hæc attributa, quanuis significentur tanquam diuersa, re ipsa in Deo non esse diuersa, sed vnum: quia in Deo summè simplici non est varietas, seu diuersitas perfectionum. Ergo ęqualitatem personarum in æternitate supponit ex distinctione 9. & 11. Æqualitatem in potestate exponet distinctione sequenti. Nunc æqualitatem magnitudinis, seu perfectionis declarat, & probat: quia, iuxta Damascenum, omnis perfectio Deitatis est in Patre, omnis in Filio, omnis in Spiritu sancto. Ergo perfectione essendi nō est maior vna persona, quàm alia. Confirmatur: Pater est perfectus Deus; Filius etiam, & Spiritus sanctus. At, si aliqua perfectione Pater esset maior, quā Filius; defectu talis perfectionis esset Filius imperfectus. Ergo nulla perfectione maior est vna persona, quàm alia.

alia. Secundò, veritas essentiæ diuinæ non est maior in vna persona, quàm in alia: nec enim vna veriùs est Deus, quàm alia. Ergo nec bonitas, seu perfectio maior est: nam veritas, & bonitas æqualiter sectantur essentiam.

2 Vnde colligit primò, duas personas simul, non esse maius aliquid, quàm vnam solam seorsim: quia, quidquid perfectionis essētiæ est simul in duabus, aut tribus, est in vna sola seorsim. Secundò, vnāquanque personam esse per circuminsessionem in alia: quia in vnaquaque est magnitudo, & perfectio essentiæ, quæ est in alia: vt exponūt Ambrosius, Augustinus, & Hilarius. Tertiò, nullam personam esse partem Dei, vt docet Augustinus *lib. 2. contra Maximinum, cap. 10.* quia singulæ continēt totam perfectionem essentiæ, quin vna essentiæ superaddat perfectionē supra aliā. Pars autem nō continet perfectionem totius, sed superaddit parti aliquam perfectionis partem. Quartò, Deum non esse triplicem, sed trinum: quia, teste Augustino, triplicitas denotat perfectionis augmentum; Trinitas verò solum numerum. At, quanuis tres personæ augeant numerum personarum supra vnam tantùm, non tamen augēt perfectionem. Denique, essentiam diuinam non esse vnam in tribus personis vnitate generis, sicut est animal comparatione hominis, & leonis; neque vnitate speciei, sicut est homo comparatione Petri, & Pauli; neque vnitate materiæ, sicut est aurū comparatione calicis, & patenæ; neque vnitate similitudinis, sicut est ingenium, comparatione duorum hominum. Tum, quia essentia diuina non multiplicatur in personis; genus autem multiplicatur in speciebus, species in indiuiduis, materia in compo-

sitis,

sitis, natura in eis, quæ in ea similia sunt. Tum, quia duæ personæ non sunt maius aliquid, quàm vna tantùm. Sunt autem maius duæ species, duo indiuidua, duo composita, & duo similia, quàm singula eorum.

3 Huic postremo corollario obiicit Damascenum asserentem, Deum esse speciem communem, sicut hominem; & tres personas esse indiuidua numero, non naturâ differentia, sicut Petrum, & Paulum. Respondet: Damascenus benignè interpretandus est, vt modus loquendi ipsius non aduersetur Augustino, & præseferat aliquid dissonum fidei. Itaque solùm voluit significare aliquam similitudinem speciei conuenire essentiæ, & aliquam similitudinem indiuiduorum personis. Nam, sicut species *homo* prædicatur de pluribus; ita Deus, quanquam non multiplicetur in illis, sicut species *homo*. Item, sicut indiuidua sunt plura logicè subiicibilia, quæ non continent sub se alia inferiora: ita personæ diuinæ, quanquam earum pluralitas non sit quoad naturam, sicut pluralitas indiuiduorum. Similitudo igitur, & acceptio speciei, & indiuidui apud Damascenum est inadæquata, & larga, & non rigorosa.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An inter personas diuinas sit æqualitas? De quo S.Thom.Dur.Scot.Gab.Greg.Bonau.*q.* 1. Aureol. *part.* 2. *ab ar.* 1. Interpret. S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Molin. Vazq. Arrub. & Aluiz *in* 1.*p. q.*42.*art.*1. Item, Suar. *lib.* 4.*de Trin.c.*15. Ruiz *disp.*103. Gran. *tr.*14.*d.*2. Zuñiga *d.*17.*dub.*1. Alarcon *tr.*5.*d.*3.*c.*5. Tannerus *d.*4.*q.*1.*dub.*8.

Quæst. II. An, & quomodo sit circuminsessio, qua

vna

vna persona est in alia? De quo hîc S. Thom. *q.3.ar.2.* Durand. *q.3* Scot. *q.2.* Aureol. *part.1.ab art.1.* Okam. & Gab. *q. 2.* Bonau. *ar.1.q.4.* Fab. *disp.43.* Interpretes superiores S. Thomæ 1. *p.q.42.art.5.* Item, Suar. *lib. 4. de Trinit. cap. 16.* Ruiz *d.107.* Gran. *tr.14.d.3.* Zuñiga *d.17.dub.5.& 6.* Alarcon *tr.5.d.3.c.5.* Tanner. *d.4. q.1.dub.8. à num. 14.*

Quæst. III. An vna persona ita sit in alia, vt viuat physicè per immanentiam ipsius? De quo Zuñiga *d.3.dub.12.* Alarcon 1. *p.tr.5.d.3.c.5.num.4.* Gran. 1. *p. controu.5.tr.14.d.3.* Aluiz *tr.4. d.1. sect.3.*

Quæst. IV. An esse æternum, & præsentia simultanea durationis conueniat Deo? De quo hîc S. Th. & Dur. *q.2.* Interpretes superiores 1. *p. q.10.art.2.4. & 5.* Alij *dist. 8. q.4.*

Quæst. V. An in diuinis sit totum integrale? De quo hîc S. Th. *q.4.ar.1.* Bonau. *p.2.art.1.q.1.* Aureol. *p.2.ar.5.* Ruiz *de Trin.d.38.* & Gran. 1. *p. controu. 1. tr. 2.d.3.* præsertim *num. 8.* Suar. *lib.1.c.10.à num.7.* Interpretes D. Thom. 1. *p.q.31.art.1.*

Quæst. VI. An sit in Deo totum vniuersale? De quo hîc S. Thomas *q.4.art.2.* & Bonau. *parte 2.art.1. q.2.* Item, Suar. 1. *p.tr.3 lib.1.c.3* Ruiz *de Trin.d.22.* & Zuñiga *d.5.dub.5. & 6.* Tanner. 1. *p.d.2.q.5.dub.3. num.4. & d.4.q.1.dub.5.num.18.* Alarcon 1. *p.tr.5.d.4. c.2.* Interpretes D. Thom. 1. *p.q.30.art.4.*

Quæst. VII. An, & quæ sit relatio similitudinis, & æqualitatis inter personas diuinas? De quo *dist.2. quæst. 14.*

Quæst. VIII. An sint in personis tres perfectiones relatiuæ? De quo *dist.2.q.9.*

Quæst. IX. An diuinæ perfectiones inter se, & ab

ab essentia distinguantur ratione, aut ex natura rei. De quo *dist.2.q.6.& 7.*

Quæst. X. An inter personas cum æqualitate detur quasi specifica differentia? De quo hîc Aureol. *p.2.art.*4.Item,Suar.1*.p.tr.*3*.lib.*1*.cap.*3*.& lib.*3*.c.*10*.num.*10.Ruiz *de Trinit.d.*22. Zuñiga *d.*5*.dub.*5*.&* 6. Gran.1*.p.tr.*3*.d.*2.Alarcon 1*.p.tr.*5*.d.*4*.cap.* 2*. num.*8. Aluiz *tr.*4*.d.* 4*.sect.* 5*. & d.* 13*. à num.* 6. Interpretes D.Thom.1*.p.q.*28*.art.*3*.&* 4.

DISTINCTIO XX.

Quòd alia persona non excedat aliam potentia.

PRæmissa æqualitate personarum quoad æternitatem,& magnitudinem,probat nunc æqualitatem quoad potentiam. Quam inter Patrem,& Filium cõtra Maximinum Hæreticum ostendit primò ex illo Ioann.16.*Omnia,quæ habet Pater,mea sunt.* At in Patre est omnipotentia. Ergo eadem est in Filio,& omnimoda æqualitas cũ Patre.Secundò,aut Filius est inæqualis Patri potestate: quia Pater non potuit conferre illi suam omnipotentiam;aut, quia potẽs noluit conferre? Si Pater nõ potuit, infirmus est,atque adeò omnipotens non est: nam defectus cõmunicationis omnipotentiæ oriretur ex infirmitate, & limitatione potentiæ, cùm oriri nõ possit ex oppositione relatiua quoad potentiam.Si potens cõmunicare Filio, noluit Pater,inuidus est: quia nolle habere Filiũ sibi æqualem,cùm possit, dedecens est naturam rationalem.

Confirmatur: Pater creatus generat Filium sibi omninò æqualem, dum potest. Ergo etiam diuinus. Ergo, si nō generat æqualem, id nō ex voluntate, sed ex infirmitate proficiscitur, sicut contingit Patri creato.

2 Si autem dicas, Patrē esse maiorem Filio, quanuis Filio sit æqualis potestas cum Patre, quia Pater à nullo habet potestatē; Filius verò habet illā à Patre. Contrà est, quia aliud est, Filium habere omnem potestatem, & cæteras perfectiones, quas Pater; aliud, illas habere eodem ordine, quo Pater. Vt Filius sit per omnia æqualis Patri, sufficit primum, quanuis desit secūdum, quod efficiet quidem Filium origine distinctum à Patre, non verò inæqualem, & minorem. Ex quibus deprehenditur etiam æqualitas Spiritus sancti cum Patre, & Filio; siquidem eodem modo comparatur Spiritus sanctus cum Patre, & Filio, quo Filius comparatur cum Patre.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An potentia producendi ad intra pertineat ad omnipotentiam, qua Filius est æqualis cum Patre? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. Greg. Scot. Okam. & Gabr. *q.* 1. Aureol. *ab art.* 1. Fab. *disp.* 46. Interpretes S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Vazq. Molina, Arrubal, & Aluiz 1. *p. q.* 42. *art.* 6. *&* *q.* 25. *art.* 3. Item, Suar. *lib.* 4. *de Trin. c.* 10. *&* 15. Ruiz *d.* 101. Valent. *q.* 16. *punct.* 2. Gran. *tr. de diuina potentia, d.* 6. *&* *de Trin. tr.* 13. *d.* 5. *&* *tr.* 14. *d.* 2. Zuñiga *d.* 17. *dub.* 4. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 6. *c.* 2. *n.* 17.

Quæst. II. An potentia producēdi ad intra, importet in Patre perfectionē relatiuā, quæ non sit in Filio, aut

aut Spiritu sancto? De quo *distinct. 2. quæst. 9.*

Quæst. III. Quo constituatur potentia producendi ad intra? De quo *dist. 4. q. 5.*

Quæst. IV. An, & quæ sit relatio similitudinis, & æqualitatis in diuinis? De quo hîc Fab. *d.* 47. Alij *dist. 2. quæst. 14.*

Quæst. V. An, & quis ordo originis, aut naturæ sit inter Patrem, & Filium? De quo hîc S. Thom. *art. 2.* Bonau. *art. 1. q. 1. & 2.* Dur. *q. 2.* Alij *dist. 9. q. 6.*

Quæst. VI. An communicatio actiua omnipotentiæ sit libera Patri? De quo *dist. 6. q. 1.*

Quæst. VII. An generationem passiuam Filij præcesserit aliqua voluntas necessaria Patris? De quo *distinct. 6. quæst. 3.*

DISTINCTIO XXI.

Quomodo possit dici, solus Pater, *vel* solus Filius, *vel* solus Spiritus sanctus, *cùm sint inseparabiles?*

PRima conclusio: Concedendæ sunt propositiones, in quibus termini personales de personalibus terminis cum dictione exclusiua prædicantur, vt solus Pater generat: solus Pater est tantus, quantus Pater, & Filius simul. Nam, cùm dicitur *solus*, non significat Patrem esse solitarium, & seiunctum à Filio; sed esse à Filio distinctum proprietate Patris, quæ Filio non conuenit.

2 Secunda conclusio: Negãdæ sunt propositiones,

in quibus termini eſſentiales de terminis perſonalibus cũ excluſione affirmãtur, vt ſolus Pater eſt Deus, aut Pater eſt ſolus Deus. Quia hæ propoſitiones videntur excludere prędicata eſſentialia à perſonis diſtinctis ab ea, de qua prædicantur. Quod verum non eſt, cùm omnibus indiſcriminatim omnia eſſentialia conueniant. Atque ita *ſolus Deus, ſolus ſapiens, ſolus potens*, totam Trinitatem ſignificant; per quam excluſionem nolumus Trinitatem eſſe diuiſam à ſocietatę Angelorum, & hominum; ſed à communi cum illis Deitate, poteſtate, atque ſapientia.

3 Notat tamen cum Auguſtino, vbi eſſentialia ſolùm de Patre, aut ſolùm de Filio, aut Spiritu, aut ſolùm de duabus perſonis dicuntur, non eſſe excludẽdas alias perſonas, ſed vnius nomine omnes comprehendendas, vt excluſio ſolùm comparata creaturis accipiatur, vt cũ dicitur Matth. 11. *Nemo nouit Patrem, niſi Filius.* comprehenduntur ſub Filio Pater, & Spiritus ſanctus. Ea enim eſt omniũ perſonarum, quoad eſſentialia, communio, vt quidquid de vna aſſeritur, niſi relatiuũ ſit, de omnibus aſſertum intelligatur.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An dictio excluſiua addi poſſit termino eſſentiali, aut perſonali, ex parte ſubiecti, aut ex parte prædicati? De quo hîc S. Thom. & Dur. *quæſt.* 1. & 2. Bonau. *art.* 1. & 2. Okam. & Gabr. *quæſt.* 1. Aur. *art.* 3. Interpret. S. Th. Caiet. Bonau. Zum. Nazar. Torres, Mol. Vazq. Arrub. Aluiz 1. *p.q.* 31. *art.* 3. & 4. Item, Ruiz *d.* 40. *de Trin.* Gran. *tr.* 5. *d.* 2. Zuñiga *d.* 6. *dub.* 1. Valent. *d.* 2. *q.* 5. *punct.* 3. & Suar. *lib.* 2. *de Trin. cap.* 4.

cap. 4. Tanner. 1. *p. d.* 4. *quæst.* 1. *dub.* 7. *num.* 26.

Quæst. II. Quibus proprietatibus excludantur, seu distinguantur, ac constituantur personæ diuinæ? De quo *dist*. 2. *q*. 13.

DISTINCTIO XXII.

De nominum differentia; quibus vtimur loquentes de Deo?

EXplicatis rebus, quæ pertinẽt ad vnitatẽ essentiæ, & Trinitatẽ personarũ, exponit nomina, quibus significandæ sunt. Prima propositio est: Quinque sũt differentiæ nominũ, quibus Deum exprimimus. Primò sunt nomina notionalia, proprietates personales singularũ personarũ exprimentia, vt Pater generans, Filius genitus, Spiritus spiratus. Secundò, nomina essentialia, omnibus, & singulis personis cõmunia, vnitatem, & perfectionẽ essentiæ significantia, vt intelligens, volẽs, iustus, omnipotẽs. Tertiò, metaphorica, & translatitia, similitudinẽ cum creaturis referentia, vt agnus, leo, lapis. Quartò, ex tempore cõuenientia; alia omnibus cõmunia, vt Dominus, Creator; alia singularũ propria, vt incarnatus, missus, Quintò, tribus personis collectiuè, & nõ seorsim cõueniẽtia, vt Trinitas.

2 Secunda propositio. Nomina notionalia dicuntur relatiuè, & non substantialiter, hoc est, non dicuntur de omnibus singulatim, sicut substantia, & essentia Dei; sed de vna, aut duabus tantùm, sicut relationes, prout illæ ab aliis distinctæ significantur, vt Pater, Filius, Spirator, Spiratus.

3 Tertia propoſitio: Nomina eſſentialia non dicuntur relatiuè, ſed ſubſtantialiter, & communiter de omnibus, & ſingulis perſonis, vt ſapiẽs, æternus, omnipotẽs. Quare, licèt Pater ſit ſapiens, & Filius ſapiẽs, & Spiritus ſapiens; ſimiliter potens, & æternus; tamen nec ſunt tres ſapientes, tres potentes, & tres æterni; quia nec tres ſapientiæ, nec tres potentiæ, nec tres æternitates, ſicut nec tres eſſentiæ, & Deitates: eodem enim, quo vnaquæque perſona eſt Deus, etiam eſt ſapiens, æterna, & potens.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An Deus ſit propriè nominabilis? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. *&* 2. Dur. *q.* 1. Scot. *q.* 2. Interpretes S. Th. Bañ. Nauarret. Ripa, Nazar. Gonzalez, Zum. Mol. Vazq. Arrub. & Faſol. 1. *p. q.* 13. *art.* 1. *&* 2. Suar. 1. *p. tr.* 1. *lib.* 2. *c.* 3. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 13. *punct.* 1. Tann. 1. *p. diſp.* 2. *q.* 7. *dub.* 1. Granad. 1. *p. contr.* 5. *diſp.* 2.

Quæſt. II. An poſſit imponi nomen ſignificans Deum, prout eſt in ſe? De quo Scot. *q.* 1. Aureol. *art.* 2. Okam. & Gab. *q.* 1. Fab. *d.* 48. Interpretes S. Thomæ nuper relati *q.* 13. *art.* 2. Item, Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 13. *punct.* 2. Granad. *controu.* 1. *tr.* 5. *d.* 1. Tanner. 1. *p. d.* 2. *q.* 7. *dub.* 4. Suar. *lib.* 2. *de attrib. c.* 31. *à n.* 10.

Quæſt. III. An, & quod ſit nomen ſignificans eſſentiã Dei? De quo Aureol. *art.* 2. Scot. *q.* 1. Okam. & Gab. *q.* 1. Tann. 1. *p. d.* 2. *q.* 7. *dub.* 5. Gran. 1. *p. controu.* 1. *tr.* 5. *d.* 2. Suar. *lib.* 2. *de attrib. c.* 32. *à n.* 15. Alij *d.* 2. *q.* 4.

Quæſt. IV. An ſit poſſibile nomen comprehenſiuum Dei? De quo hîc S. Thom. *art.* 2. eius Interpret. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazq.

Vazq. Arrub. Fasol. & alij 1. *p. q.* 12. *ar.* 7. Item, Suar. 1. *p. tr.* 1. *lib.* 2. *c.* 5. *& in* 3. *p. tom.* 1. *d.* 26. *sect.* 2. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 12. *punct.* 7. Salas 1. 2. *d.* 4. *sect.* 6. Granad. 1. *p. controu.* 1. *tr.* 5. *d.* 13. Moncæus *d.* 2. Lorca 1. 2. *d.* 33. Tann. 1. *p. d.* 2. *q.* 6. *dub.* 6. Trigosius 1. *p. q.* 7. *art.* 1. *dub.* 7. Albertinus *tom.* 1. *q.* 4. *Theolog. in* 4. *coroll. ex* 1. *principio, n.* 15. *& à n.* 29. & alij ab ipsis relati.

Quæst. V. An Dei nomina sint vniuoca creaturis? De quo Aureolus *art.* 2. Interpretes S. Thomæ *q.* 13. *art.* 5. Item, *q.* 3. *art.* 5. vbi Caiet. Bañez, Zum. Rip. Nazar. Arrub. & Fasol. Item, Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 13. *punct* 3. Tanner. 1. *p. d.* 2. *q.* 7. *dub.* 3.

Quæst. VI. An multiplicitas nominum, quibus Deus significatur, arguat distinctionem rationis, aut ex natura rei inter perfectiones diuinas? De quo *dist.* 2. *q.* 6. *&* 7.

Quæst. VII. An sint in Deo tres æternitates, aut tres immensitates? De quo *dist.* 9. *q.* 1.

DISTINCTIO XXIII.

Quòd nomen persona, cùm secundùm substantiam dicatur; tamen pluraliter, non singulariter accipitur.

HIc expendit dubium, quod occurrebat contra regulam præscriptam tertia propositione distinctionis præcedentis. Nam *persona* pluraliter dicitur in Deo, cùm Pater, Filius, & Spiritus sanctus, non sint vna persona, sed tres personæ.

Tamen nomen *perſona* non ſignificat relatiuè, ſed ſecundùm ſubſtantiam, & ad ſe: nam, vt ait Auguſtinus in textu: *Cùm dicimus perſonam Patris, non aliud dicimus, quàm ſubſtantiam Patris, ad ſe quippe perſona dicitur, non ad Filium, nec ad Spiritum ſanctum, ſicut ad ſe Deus dicitur, & magnus, & iuſtus, & bonus.* Ergo etiam nomina, quæ non ſignificant relatiuè, ſed ſecundùm ſubſtantiã, & abſolutè, plurificantur in Deo.

2 Reſpondet, à regula ſuperiori excipiendũ eſſe nomen, *perſona,* quod, licèt ex modo ſignificandi ſit abſolutũ, tamen vſu Eccleſiæ ex parte rei ſignificatæ eſt relatiuum in Deo. Rationem reddit cũ Auguſtino: quia ex inopia vocũ non eſt vna vox, qua ſimul Pater, Filius, & Spiritus ſanctus, relatiuè ſignificêtur. Vt ergo vna voce, quid tres illi ſint, exprimamus, vtimur perſonæ nomine, quod ex modo ſignificandi ſonat abſolutè; quoad rẽ verò ſignificat relatiuè, nempè, incommunicabilitatem vnius cum alio omnibus perſonis ex ſingulis relationibus cõmunem. Eadẽ ratione, qua à Latinis *tres perſonæ,* à Græcis *tres ſubſtantiæ,* & *tres hypoſtaſes* dicuntur: quanuis vox, *ſubſtantia,* & *hypoſtaſis* ad ſe, & abſolutè ſignificet: quia etiam Græcis deeſt vox vna, qua ſimul ea, quæ in Deo ſunt tria, quid ea ſint, pluraliter manifeſtentur. Ideò igitur multiplicantur perſonæ, quanuis perſona ſignificet abſolutè: quia vſu Eccleſiæ ſignificat ex obiecto proprietates relatiuas, quæ in Deo tres ſunt.

3 At vrgebis, eodem pacto dici poſſe tres Deos, ſicut tres perſonas, ſiquidẽ commune eſt tribus, eſſe Deũ, ſicut eſſe perſonã, & perſona non magis ſignificat relatiuè, quàm Deus. Negat: quia id contradicunt ſacræ Litteræ, à quibus vox Dei impoſita eſt ad ſignifi

significandam solam vnitatem, seorsim à pluralitate: prædicant enim, Deum esse vnum, & nullibi exprimunt personam esse vnam.

4 Si autem rursus vrgeas, sacras Litteras, sicut non affirmant, tres esse vnam personam; ita nec affirmare esse tres personas. Respondet: Sufficit non contradicere esse tres personas, vt Ecclesia voce personæ vtatur liberè ad trium pluralitatem simul exprimendam.

5 At obiicies, liberum fore, prædicare tres essentias, quia nec sacræ Litteræ id contradicunt, cùm nullibi vnam essentiam affirment. Negat: quia vox essentiæ ex parte rei significatæ vsurpata est ad exprimendam naturam, eiúsque pluralitas periculũ faceret Hæreticis ad diuersitatem naturæ prædicandam. Igitur, quia secundùm fidem concipienda est in Deo vnitas, & pluralitas; voce essentię vtimur ad exprimendam vnitatem, & voce personæ ad exprimendam pluralitaté.

6 Hinc cum Augustino, Ambrosio, & Hilario docet, Deum non esse admittendum solitarium, singularem, aut diuersum: quia solitudo, & singularitas excludit pluralitatem personarum; diuersitas verò vnitatem essentiæ.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An detur subsistentia realiter absoluta, & communis? De quo *dist.* 2.*q.* 11.

Quæst. II. An detur personalitas realiter absoluta & communis? De quo *dist.*2.*q.*12.

Quæst. III. Quibus constituantur, & multiplicentur personæ? De quo *dist.* 2.*q.*13.

Quæst. IV. An tres personæ sint tres substantiæ, seu

seu tres subsistentes? De quo Bonau. hîc *ar.2.q.1.* Interpretes S. Thomæ, Bañez, Zum. Nazar. Ripa, Mol. Vazq. Arrub. Torres, & alij 1.*p.q.30.ar.2.* Item, Suar. *tom.1.in 3.d.11.sect.4.* Ruiz *de Trin.d.34.* Zuñiga *d.5. dub.1.* & Gran. *tr.4.d.4.* Tanner. 1.*p. d.4.q.1.dub.1.à num.11.* Alarcon 1.*p.tr.5.d.4.c.3.& d.5.c.3.* Valent. 1. *p.d.2.q.3.p.2.* Aluiz *tr. 4.d.4.sect.3.*

Quæst. V. An, & quomodo detur ratio personæ abstracta per intellectum, & communis tribus personis? De quo Aureol. hîc *ab art.1.* Scot. & Gab. cum Okam. *q.1.* Interpretes S. Thom. relati *suprà q.29.ar.1.& q.30.ar.4.* Item, Suar. *de Trin.lib.1.c.3.n.10.& sequentib.* Valent. *q.4. punct.3.* Ruiz *d.35.* Zuñiga *d.5. dub.4.* Tann. 1.*p.d.4.q.1.dub.5.* Alarcon 1.*p.tr.5.d.4. c.2.* Aluiz *tr.4.d.4.sect.5.*

Quæst. VI. An ratio personæ constituatur positiuo, aut negatiuo conceptu? De quo hîc Scot. *q.1.* Interpretes *q.29.ar.1.* Suar. *tom.1.in 3.partem, d.11.sect. 3.& lib.1.de Trinit.c.3.& tom.2.Metaph.d.14.sect.2.* Ruiz *de Trinit.d.39.sect.5.* Aluiz *tr.4.d.4.sect.1.* Tanner. 1.*p.d.4.q.1.dub.5.* Valentia 1.*p.d.2.q.3.p.3.* Alarcon 1.*p.tr.5.d.4.c.1.* Zuñiga *d.4.dub.1.à num.4.*

DISTINCTIO XXIV.

Quid significetur in Deo his nominibus, vnus, *vel* vna; duo, *vel* duæ; tres, *vel* tria; plures, *vel* pluralitas; distinctio, *vel* distinctæ.

PRima propositio: Vocibus vnitatis vtimur ad remouendam multiplicitatem eius rationis, quæ prædicatur

prædicatur vna. Deus enim vnus dicitur, & Pater vnus, vt remoueatur pluralitas Deorum, & Patrum.

2 Secunda propositio: Voces numerales pluralitatis introductæ sunt in Deo ad excludendam singularitatem, solitudinem, & vnitatem personarum. Sic personæ dicuntur plures, vt negetur esse vnam; dicuntur tres, vt negetur esse tantùm duas, aut esse quatuor; similisque est significatio Trinitatis.

3 Tertia propositio: Vocibus distinctionis, & discretionis personarum vtimur ad relegandam confusionem, & permixtionem earum contra Sabellium. Cùm autem distinctas addimus proprietatibus personas, reiicimus distinctionem per naturam, tantúmque pluralitatem significamus proprietatum, quibus personæ constituuntur, & distinguuntur.

4 Obiicit Isidorum asserentem, in Deo esse vnitatem singularem, & Trinitatem multiplicem, & numerabilem: quod videtur aduersari Augustinó, Ambrosio, & Hilario adductis *distinct. præcedenti, numero vltimo.* Respondet: *Singulare,* Isidorus accipit idem, quod, *vnum*; & *multiplex*, idem, quod *plura*; ideóque solùm contendit, naturam esse vnam, & personas plures. Vnde non re, sed voce tantùm discrepat ab aliis Patribus.

Notationes.

1 DVo in hac distinctione communiter improbantur ab Scholasticis. Primum, quòd Magister docet, voces numerales in Deo potiùs esse introductas, quàm proprias. Secundum, eas voces non significare aliquid positiuum, sed negatiuum.

2 Sanum tamen, ac verum sensum habere possunt.

Primam

Primam propoſitionem ſic intellige: Numerus primæua ſignificatione denotat numerũ arithmeticum, in quo partes numeri differunt ſubſtantialiter, & minus quid ſunt, quàm totus numerus. Vnde tranſlata eſt vox ad numerum tranſcendentalem, qui ſolam plurium diſtinctionem importat. Quia igitur in Deo non eſt arithmeticè numerus, ſed tranſcendentaliter; ideò vſus vocum numeralium dicitur à Magiſtro introductus, & non proprius; ſcilicet, proprietate arithmetica, & primæua huius vocis. Qua ratione prima propoſitio traditur ſana, & vera à S. Thoma *in hac quæſt.* 1. *artic.* 2. Scot. *quæſt. vnica,* & Aureolo *artic.* 1. *propoſitione* 2. *&* 3.

3 Secundam propoſitionem ſic explica: Numerus ſignificat partim poſitiuum, partim negatiuum; ſed vltimò negatiuum: quippe ſignificat entitatem poſitiuam, quam ſequitur excluſio alterius entitatis. Qua ratione hanc propoſitionem docent veram in præſenti S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. *&* 4. *&* 1. *p. q.* 30. *art.* 3. Capreol. *art.* 2. *concl.* 2. *&* 3. & Carthuſianus *quæſt.* 3.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An numerus conueniat Deo propriè? De quo hîc S. Thom. Scot. Ricard. Carthuſ. & Capreol. *q.* 1. Interpretes S. Thom. ſæpiùs relati 1. *p. q.* 30. *art.* 3. *&* *q.* 31. *art.* 1. Item, Ruiz *de Trinit. diſp.* 37. cum aliis, quos ipſe refert. Alarcon 1. *p. tract.* 5. *d.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. Suar. *de Trinit. lib.* 3. *cap.* 7. Tanner. 1. *p. diſp.* 4. *q.* 1. *dub.* 3. *num.* 42. *&* 43.

Quæſt. II. An numerus in Deo importet poſitiuum, an negatiuum? De quo hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 3. *&* 4.

Bonauent.

Bonauent. *art.* 2.*q.* 1. Durand. *q.* 1. Interpretes S. Th. relati 1.*p.q.* 30.*art.* 3. Item, Ruiz *de Trinit.d.* 37.*sect.* 4. & 5. cum aliis, quos ipse refert. Tannerus 1.*p. d.* 4.*q.* 1.*dub.* 3.*num.* 42. & 43. Albertin. *tom.* 2.*prædic. relat. coroll.* 1. *q.* 2.

Quæst. III. An vnitas cum pluralitate componatur? De quo *dist.* 2. *q.* 5.

Quæst. IV. An numerus personarum importet compositionem integralem? De quo *dist.* 19.*quæst.* 5.

Quæst. V. Quibus constituantur, & multiplicentur personæ? De quo *dist.* 2.*quæst.* 13.

DISTINCTIO XXV.

Quid significatur, cùm dicitur pluraliter, tres personæ, *vel* duæ personæ?

TRibus propositionibus tota littera continetur. Prima est: Persona significat essentiam in Deo. Probatur ex Augustino, primò, quia ait, personam esse ad se, sicut Deum, & idem significare, quod Deum. At Deus significat essentiam. Ergo etiam persona. Secundò, quia ait, ideò Patrem esse personam; item Filium, & Spiritum sanctum: quia persona significat aliquid tribus commune. At sola essentia est tribus communis. Ergo persona significat essentiam.

2 Secunda propositio: Persona etiam significat subsistentiam, & proprietatem personalem, & relatiuam. Probatur ex eodem Augustino primò: quia ait, nomine personæ vti ad significandum, quid sint tres, vel tria, quæ in Trinitate realiter distinguuntur. At

non

Primam propoſitionem ſic intellige: Numerus primæua ſignificatione denotat numerũ arithmeticum, in quo partes numeri differunt ſubſtantialiter, & minus quid ſunt, quàm totus numerus. Vnde tranſlata eſt vox ad numerum tranſcendentalem, qui ſolam plurium diſtinctionem importat. Quia igitur in Deo non eſt arithmeticè numerus, ſed tranſcendentaliter; ideò vſus vocum numeralium dicitur à Magiſtro introductus, & non proprius; ſcilicet, proprietate arithmetica, & primæua huius vocis. Qua ratione prima propoſitio traditur ſana, & vera à S. Thoma *in hac quæſt.* 1. *artic.* 2. Scot. *quæſt. vnica*, & Aureolo *artic.* 1. *propoſitione* 2. *&* 3.

3 Secundam propoſitionem ſic explica: Numerus ſignificat partim poſitiuum, partim negatiuum; ſed vltimò negatiuum: quippe ſignificat entitatem poſitiuam, quam ſequitur excluſio alterius entitatis. Qua ratione hanc propoſitionem docent veram in præſenti S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. *&* 4. *&* 1. *p. q.* 30. *art.* 3. Capreol. *art.* 2. *concl.* 2. *&* 3. & Carthuſianus *quæſt.* 3.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An numerus conueniat Deo propriè? De quo hîc S. Thom. Scot. Ricard. Carthuſ. & Capreol. *q.* 1. Interpretes S. Thom. ſæpiùs relati 1. *p. q.* 30. *art.* 3. *&* *q.* 31. *art.* 1. Item, Ruiz *de Trinit. diſp.* 37. cum aliis, quos ipſe refert. Alarcon 1. *p. tract.* 5. *d.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. Suar. *de Trinit. lib.* 3. *cap.* 7. Tanner. 1. *p. diſp.* 4. *q.* 1. *dub.* 3. *num.* 42. *&* 43.

Quæſt. II. An numerus in Deo importet poſitiuum, an negatiuum? De quo hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 3. *&* 4.

Bonauent.

Bonauent. *art.* 2.*q.* 1. Durand. *q.* 1. Interpretes S. Th. relati 1.*p.q.*30.*art.*3. Item, Ruiz *de Trinit.d.*37.*sect.*4. & 5. cum aliis, quos ipse refert. Tannerus 1.*p. d.*4.*q.* 1.*dub.*3.*num.*42. & 43. Albertin. *tom.* 2.*prædic. relat. coroll.* 1. *q.*2.

Quæst. III. An vnitas cum pluralitate componatur? De quo *dist.* 2. *q.*5.

Quæst. IV. An numerus personarum importet compositionem integralem? De quo *dist.* 19.*quæst.*5.

Quæst. V. Quibus constituantur, & multiplicentur personæ? De quo *dist.* 2.*quæst.*13.

DISTINCTIO XXV.

Quid significatur, cùm dicitur pluraliter, tres personæ, *vel* duæ personæ?

TRibus propositionibus tota littera continetur. Prima est: Persona significat essentiam in Deo. Probatur ex Augustino, primò, quia ait, personam esse ad se, sicut Deum, & idem significare, quod Deum. At Deus significat essentiam. Ergo etiam persona. Secundò, quia ait, ideò Patrem esse personam; item Filium, & Spiritum sanctum: quia persona significat aliquid tribus commune. At sola essentia est tribus communis. Ergo persona significat essentiam.

2 Secunda propositio: Persona etiam significat subsistentiam, & proprietatem personalem, & relatiuam. Probatur ex eodem Augustino primò: quia ait, nomine personæ vti ad significandum, quid sint tres, vel tria, quæ in Trinitate realiter distinguuntur. At non

non significamus, ea esse tres essentias. Ergo significamus esse tres subsistentias, & proprietates personales. Secundò, quia ait, idem à Latinis accipi nomine personæ, quod à Græcis nomine hypostasis. At à Græcis nomine hypostasis non significatur essentia, sed relatiua subsistentia. Ergo eadem significatur à Latinis nomine personæ. Probatur minor: quia ait Augustinus, à Græcis nomine hypostasis significari substantiam, aliter quàm à nobis substantia significatur. Ergo à nobis accipitur substantia pro essentia, ab illis verò pro relatiua subsistentia. Quare admittunt Græci in Deo tres substantias, sicut tres hypostases, & subsistentias. Ergo nomine hypostasis non significatur à Græcis essentia, nec à nobis nomine personæ, sed relatiua subsistentia.

3 Si obiicias, nomine personæ cum Augustino explicari à nobis, quid sint in Trinitate tres illi, quos confitemur distinctos: quid autem illi sint, non explicari, nisi per quidditatem, & essentiam. Respõdet, nomine personæ significari, quid sint tres illæ res, qua ratione ab inuicẽ sunt distinctæ, non qua sunt vnum. At qua ratione distinctæ sunt, non explicatur per essentiam, sed per proprietatem relatiuam, & personalem. Itaque nomine personæ solùm explicatur, quid illę sint proprietate personali, non verò essentia communi. Vbi obiter notat Magister, posse tres personas nuncupari tres res: quia Augustinus eas vocat pluraliter *res, quibus nobis fruendum est*, quanquam simul sint vna solùm res, & essentia.

4 Tertia propositio: Persona diuerso modo significat essentiam, & subsistentiam: nam subsistentiam relatiuam significat in recto, & essentiam in obliquo; & ideò

& ideò plurificatur persona, sicut relatiua subsistētia. Probatur primò ex Augustino dicente, alium esse in persona Patrem, alium Filium, alium Spiritū sanctum. Si autem persona significaret in recto naturam, non esset alius in persona Pater, alius Filius, & Spiritus sāctus; cùm in natura alius non sit Pater à Filio, sed omninò vnus, & idem. Secundò, quia ait Hieronymus, personas esse proprietates personales. In recto autem significatur id, quod persona esse dicitur, quādo, quid sit persona, definitur. Tertiò, quia Damascenus explicat personam per hypostasim, & subsistentiam. Id autem, per quod persona explicatur, importatur in recto. Denique, quia persona multiplicatur in Patre, Filio, & Spiritu sancto. Multiplicatio autem, & distinctio prouenit à multiplicatione, & distinctione eius, quod significatur in recto. Cùm igitur nō multiplicetur, neque distinguatur essētia, sed sola proprietas, & subsistentia relatiua, non significat persona in recto essentiā, sed proprietatē, & relatiuā subsistentiā.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An persona significet in recto essentiam, an proprietatem relatiuam? De quo hîc Bonau. *ar*. 1. *q*. 1. Ricard. *art*. 2. *q*. 1. Aureol. *ar*. 3. Scot. Gab. Okam. *q*. 1. Item, Caiet. Zum. Bañez, Nazar. Ripa, Aluiz, Mol. Vazq. Arrub. & Torres *in* 1. *p*. *q*. 29. *ar*. 4. Item, Val. *de Trin*. *q*. 3. *punct*. 4. Suar. *lib*. 3. *c*. 3. Zuñiga *d*. 5. *dub*. 7. Granad. *tr*. 4. *d*. 3. Ruiz *d*. 32. *à sect*. 7. Tann. 1. *p*. *d*. 4. *q*. 1. *dub*. 1. *n*. 7. Alarcon 1. *p*. *tr*. 5. *d*. 4. *c*. 1.

Quæst. II. Quam proprietatem constitutiuam importet persona, an originem, an relationem? De quo *dist*. 2. *q*. 13.

Quæst.

Quæst. III. An persona significet formaliter negationem? De quo hîc Aureol. *ar.* 2. §. *Quapropter.* Alij *dist.* 23. *q.* 6.

Quæst. IV. An detur personalitas absoluta, & communis? De quo hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. Durand. *q.* 2. Aureol. *ar.* 1. *& sequentibus*, & alij *dist.* 2. *quæst.* 12.

Quæst. V. An persona dicatur vniuocè de Deo, & creatura? De quo hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Dur. *q.* 1. & alij *dist* 22. *q.* 5.

Quæst. VI. An à personis diuinis possit abstrahi ratio ipsis vniuocè communis? De quo hîc S. Thom. *supra.* Aureol. *ar.* 2. Gab. *ar.* 1. & alij *dist.* 23. *q.* 5.

Quæst. VII. An sint admittendæ in Deo tres substantiæ, aut tres subsistentiæ? De quo *dist.* 23. *q.* 4.

DISTINCTIO XXVI.

De proprietatibus personarum: sed priùs de hoc nomine, hypostasis.

EXpositis nominibus, quibus loquimur de Deo, proprietates, & notiones exponit, quibus distinguimus personas. Præmittit tamen, quid nomine *hypostasis* intelligendum sit. Hæretici enim, referente Hieronymo, ea voce abutebantur ad decipiendum fideles, iam eâ significantes essentiam, iam personalitatem, & incommunicabilem subsistentiam. Quare consilio Hieronymi, nobis differentibus cum Hæreticis præmittenda est explicatio vocis, vt vna, aut triplex hypostasis concedatur personis, ne abusu vocis, & æquiuocatione incautè, aut triplicem essentiam, aut

aut vnam tantùm personam admittamus. Itaque, si in disputatione conueniatur, per hypostasim significari *ousiam*, seu essentiam, vna tãtùm hypostasis admittenda est: si verò significari personam; non vna, sed tres hypostases sunt prædicandæ. Quod seclusis æquiuocis vocibus securiùs, fideliúsque dicemus, esse vnam tantùm essentiam, & tres personas.

2 Iam conclusio est: Notiones, seu proprietates personarum sunt Paternitas, Filiatio, & Spiratio; quæ aliis vocibus sút, generatio, natiuitas, & processio; seu genuisse, natum esse, & procedere. Probatur: Hæc tria realiter distinguuntur inter se. Ea autem, quæ realiter distinguuntur inter se, sunt proprietates personarum, provt ab inuicem sunt distinctæ. Ergo ea sunt proprietates personarum. Minor, & consequentia constant. Maior probatur primò: quia id expresè asseritur ab Augustino in contextu. Secundò, quia ea tria sunt relatiua. Quæ autem relatiua sunt, ab inuicem distinguuntur.

3 Vnde constat primò, in Deo esse aliqua prædicata, quæ non sunt essentialia, seu substantialia Deo, nempe, proprietates personarũ. Nam prædicata essentialia cõmunia sunt personis. Proprietates autẽ relatiuæ non sunt cõmunes. Secundò, prædicata relatiua, & propria personarum esse media inter substantialia, & accidentalia: quia relatiua, & propria, nec sunt essentialia, nec accidentalia. Non sunt essentialia, quia non sunt communia. Non accidentalia, quia non sunt personis contingentia, & separabilia: Patri enim non est contingens, & separabilis Paternitas, & generatio, cùm semper inseparabiliter fuerit genitor, & Pater. Consequenter neque Filio est contingens natiuitas,

ſeu filiatio: ſimiliter Spiritui ſancto ſpiratio, ſeu proceſſio. Tertiò conſtat, propriũ eſſe primę perſonæ eſſe genitorem, & Patrem; ſecundæ eſſe natum, & Filium; tertiæ eſſe Spiritum ſanctum, & donum: quandoquidem in eſſe talium conſtituuntur per proprietates relatiuas enumeratas. Vbi notat, in tertia perſona relationem ad alias duas non exprimi nomine Spiritus ſancti, ſicut nomine doni; quia Spiritus ſanctus non exprimit oppoſitionem cum illis, ſicut donum.

4 Obiicit primò: Etiam homines ſunt filij Dei. Ergo non eſt proprium ſecundæ perſonæ eſſe Filium Dei. Reſpondet: Eſt diſcrimen inter homines, & ſecũdam perſonam. Primò ex Hilario, quòd ſecunda perſona eſt Filius Dei naturalis, & non adoptiuus; homines verò ſunt adoptiui, & non naturales. Secundò ex Auguſtino, & Hilario, quòd ſecũda perſona eſt Filius ſolius primæ perſonæ; homines verò per gratiam iuſtificantem ſunt filij totius Trinitatis, cùm ab omnibus perſonis æqualiter adoptentur in filios.

5 Obiicit ſecundò: Tota Trinitas eſt Spiritus ſanctus, cùm nulla ſit perſona, quæ non ſit Spiritus, & ſancta. Ergo eſſe Spiritum ſanctum non eſt proprietas tertiæ perſonæ. Reſpondet: Spiritus ſanctus bifariam ſumitur; primò eſſentialiter, prout ſignificat immaterialitatem, & ſanctitatem; ſecundò notionaliter, & relatiuè, prout ſignificat ſpirationem, & proceſſionem amoris. Primo modo tota Trinitas eſt Spiritus ſanctus. Secundo modo ſola tertia perſona, eáque ratione, eſſe Spiritum ſanctum, eius proprietas dicitur.

6 Obiicit tertiò: Pater non eſt Spiritus ſancti Pater, aliàs Spiritus ſanctus eius eſſet Filius; neque Filius eſt Spiritus ſancti Filius, aliàs Spiritus ſanctus

eſſet

esset eius Pater. Ergo Spiritus sanctus nõ est relatiuus ad Patrem, & Filium, cùm in eis non sit correlatio ad Spiritum sanctum. Respondet: Quanuis Pater, & Filius non sint voces correlatiuæ ad Spiritum sanctum, potest Spiritus sanctus ad eos referri: quia aliis vocibus potest eorum correlatio explicari, vt voce spiratoris, atque datoris.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit in Deo hypostasis, & personalitas absoluta, & communis: De quo hîc Dur. *q.* 1. Alij *dist.* 2. *q.* 12.

Quæst. II. An origines, & relationes personarum distinguantur inter se? De quo Interpretes S. Thom. 1 *p. q* 40 *ar.* 2. Item, Suar. *lib* 6. *de Trin. cap.* 1. Ruiz *d.* 83. 84 *&* 85. Zuñiga *d* 3. *dub.* 7 Gran. *tr.* 12. *d.* 4. Valent. 1. *p. d* 2 *q.* 2. *p.* 4. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 3. *c* 2.

Quæst. III. An personę originibus, an relationibus cõstituãtur, aut distinguãtur? De quo hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 2. Dur. Greg. Scot. Gabr. & Okam. *q.* 1. Alij *dist.* 2. *q.* 13.

Quæst. IV. An seclusis relationibus distinguantur personæ, vt si Spiritus sanctus non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? De quo hîc S. Th. *ar.* 2. Dur. & Scot. *q.* 1. Aureol. *ar.* 4. Alij *dist.* 11. *q.* 4.

Quæst. V. An relationes, etiam secundùm esse *ad*, sint in Deo reales. De quo hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 1. Interpretes, Caiet. Zum. Nazar. Bañez, Ripa, Molina, Vazq. Arrubal, Torres, & Aluiz 1. *p. q.* 28. *art.* 2. Item, Suar. *lib.* 5. *de Trin. c.* 1. Valent *q.* 2. *punct.* 1. Ruiz. *d.* 9. Gran. *tr.* 3. *d.* 1. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 3. *cap.* 1. Albert. *tom.* 2. *præd. relat. corol.* 3. *q.* 2. Tanner. 1. *p. disp.* 4. *q.* 3 *dub.* 1. *num.* 11.

ſeu filiatio: ſimiliter Spiritui ſancto ſpiratio, ſeu proceſſio. Tertiò conſtat, propriū eſſe primę perſonæ eſſe genitorem, & Patrem; ſecundæ eſſe natum, & Filium; tertiæ eſſe Spiritum ſanctum, & donum: quandoquidem in eſſe talium conſtituuntur per proprietates relatiuas enumeratas. Vbi notat, in tertia perſona relationem ad alias duas non exprimi nomine Spiritus ſancti, ſicut nomine doni; quia Spiritus ſanctus non exprimit oppoſitionem cum illis, ſicut donum.

4 Obiicit primò: Etiam homines ſunt filij Dei. Ergo non eſt proprium ſecundæ perſonæ eſſe Filium Dei. Reſpondet: Eſt diſcrimen inter homines, & ſecūdam perſonam. Primò ex Hilario, quòd ſecunda perſona eſt Filius Dei naturalis, & non adoptiuus; homines verò ſunt adoptiui, & non naturales. Secundò ex Auguſtino, & Hilario, quòd ſecūda perſona eſt Filius ſolius primæ perſonæ; homines verò per gratiam iuſtificantem ſunt filij totius Trinitatis, cùm ab omnibus perſonis æqualiter adoptentur in filios.

5 Obiicit ſecundò: Tota Trinitas eſt Spiritus ſanctus, cùm nulla ſit perſona, quæ non ſit Spiritus, & ſancta. Ergo eſſe Spiritum ſanctum non eſt proprietas tertiæ perſonæ. Reſpondet: Spiritus ſanctus bifariam ſumitur; primò eſſentialiter, prout ſignificat immaterialitatem, & ſanctitatem; ſecundò notionaliter, & relatiuè, prout ſignificat ſpirationem, & proceſſionem amoris. Primo modo tota Trinitas eſt Spiritus ſanctus. Secundo modo ſola tertia perſona, eaque ratione, eſſe Spiritum ſanctum, eius proprietas dicitur.

6 Obiicit tertiò: Pater non eſt Spiritus ſancti Pater, aliàs Spiritus ſanctus eius eſſet Filius; neque Filius eſt Spiritus ſancti Filius, aliàs Spiritus ſanctus eſſet

esset eius Pater. Ergo Spiritus sanctus nō est relatiuus ad Patrem, & Filium, cùm in eis non sit correlatio ad Spiritum sanctum. Respondet: Quanuis Pater, & Filius non sint voces correlatiuæ ad Spiritum sanctum, potest Spiritus sanctus ad eos referri: quia aliis vocibus potest eorum correlatio explicari, vt voce spiratoris, atque datoris.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit in Deo hypostasis, & personalitas absoluta, & communis? De quo hîc Dur. *q.* 1. Alij *dist.* 2. *q.* 12.

Quæst. II. An origines, & relationes personarum distinguantur inter se? De quo Interpretes S. Thom. 1 *p. q* 40 *ar.* 2. Item, Suar. *lib* 6. *de Trin. cap.* 1. Ruiz *d.* 83. 84 *&* 85. Zuñiga *d* 3. *dub.* 7 Gran. *tr.* 12. *d.* 4. Valent. 1. *p. d.* 2 *q.* 2. *p.* 4. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 3. *c* 2.

Quæst. III. An personę originibus, an relationibus cōstituātur, aut distinguātur? De quo hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 2. Dur. Greg. Scot. Gabr. & Okam. *q.* 1. Alij *dist.* 2. *q.* 13.

Quæst. IV. An seclusis relationibus distinguantur personæ, vt si Spiritus sanctus non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? De quo hîc S. Th. *ar.* 2. Dur. & Scot. *q.* 1. Aureol. *ar.* 4. Alij *dist.* 11. *q.* 4.

Quæst. V. An relationes, etiam secundùm esse *ad,* sint in Deo reales. De quo hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 1. Interpretes, Caiet. Zum. Nazar. Bañez, Ripa, Molina, Vazq. Arrubal, Torres, & Aluiz 1. *p. q.* 28. *art.* 2. Item, Suar. *lib.* 5. *de Trin. c.* 1. Valent *q.* 2. *punct.* 1. Ruiz. *d.* 9. Gran. *tr.* 3. *d.* 1. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 3. *cap.* 1. Albert. *tom.* 2. *præd. relat. corol.* 1. *q.* 2. Tanner. 1. *p. disp.* 4. *q.* 3 *dub.* 1. *num.* 11.

Quæſt. VI. An,& quot ſint notiones in Deo? De quo hîc S.Th.& Dur.*q*.2. Interpret. S.Th.nuper relati 1.*p.q*.32.*ar*.1.*&* 2.Item Suar.*lib*.5.*de Trin.c*.9.*&* 10. Val.*q*.6.*punct*.2 3.*&* 4.Ruiz *d*.46. *&* 47. Zuñiga *diſp*. 7.*dub*.4.Gran *tr*.7.*d*.1. *&* 2.Tann. 1.*p. d*.4.*q*.3. *dub*.5. Alarcon 1.*p.tr*.5.*d*.5.*c*.6.*&* 7.

Quæſt. VII. An origines actiuæ, & paſſiuæ diſtinguantur inter ſe? De quo *diſt*.5.*q*.7.

Quæſt. VIII. An proprietates relatiuæ importẽt perfectionẽ ſuperadditam eſſentiæ? De quo *diſt*.2.*q*.9.

Quæſt. IX. An eſſe genitum, & Filium ſit proprium ſecundæ perſonæ? De quo *diſtinct*.4.*quæſt*.6.

Quæſt. X. An hominem eſſe filium adoptiuum Dei ſit effectus formalis gratiæ iuſtificantis abſque nouo fauore Dei? De quo Bellarm.*lib*.2.*de iuſtificatione,cap*.16.Leſſius *lib*. 12. *de diuinis perfectionibus*, *cap*. 11.Coninch.2.2.*d*.21.*dub*.8.Suar. *lib*.7. *de gratia,cap*. 1.Vazquez 1.2.*d*.240.Torres 2.2.*d*.72.*dub*.2.Lorca *de gratia,d*.36.Tanner.1.2.*d*.6.*q*.5.*dub*.3. Granad. 1.2.*tr*. 8.*d*.4. Valent. 1.2.*d*.8.*q*.5 *punct*. 5. Curiel 1.2. *quæſt*. 113.*ar*.2.*dub*.1.vbi Medina,Conr.Zum. & alij Interpretes S.Thom. cum pluribus antiquorum, quos ſuperiores Authores referunt.

DISTINCTIO XXVII.

An eaſdem proprietates aſsignent Auguſtinus, & Hilarius; & an iſtæ ſint Paternitas, Filiatio, & Proceſsio?

Dixit Auguſtinus, proprietates perſonarum eſſe generationem, natiuitatem, & proceſſionem; Hilarius

Hilarius verò eſſe paternitatem,filiationem , & ſpirationem. Nunc quærit,an origines , quas Auguſtinus proprietates perſonarum docuit , diſtinguantur à relationibus,quas docuit eſſe proprietates Hilarius.

2 Prima concluſio:Origines,& relationes ex parte obiecti idem omninò ſunt ; & ſolis nominibus diſtinguuntur.Nam Pater eo apprehenditur Pater,quo generans;& eo generans,quo Pater : & Filius eo apprehenditur Filius,quo genitus;& eo genitus,quo Filius:ſimiliter Spiritus ſanctus eo ſpiratus, quo procedẽs ex amore;& eo ex amore procedẽs, quo ſpiratus.

3 Secunda concluſio : Origines,& relationes aliter ſignificantur in concreto,aliter in abſtracto. Nam Pater,Filius,& Spiritus ſanctus;item,Deus,generans, genitus,& procedens, in concreto ſignificant directè perſonalitates ad modũ perſonæ per ſe ſtantis , & per ſpecies perſonæ creatæ. Paternitas verò , Filiatio , & ſpiratio;item,generatio,natiuitas,& proceſſio,in abſtracto ſignificant proprietates ad modum adiacentium perſonis , & non perſonarum per ſe ſtantium, apprehenduntúrque per ſpecies originis,& relationis accidentalis creatæ.

4 Tertia concluſio : Proprietates enumeratæ, tam origines,quàm relationes,ex parte obiecti conſtituũt, &diſtinguunt perſonas , & ſunt proprietates incommunicabiles perſonarum : tum,quia ex ſententia Damaſceni, perſonæ non conſtituuntur , & diſtinguuntur per eſſentiam , ſed per characteriſtica idiomata, quæ ſunt proprietates relatiuæ:tum,quia proprietates relatiuæ ab inuicem diſtinguuntur, & mutuò incommunicabiles ſunt.Ergo perſonę conſtituuntur incommunicabiles, & diſtinguuntur per illas. Notat tamen

cum Damaſceno, hanc diſtinctionem, & incommunicabilitatem conuenire perſonis abſque diuiſione, & diſtantia earum inter ſe: quia cum ea diſtinctione proprietatũ componunt perſonæ identitaté eſſentiæ.

5 Quarta concluſio: Eaſdem proprietates perſonales Patris, & Filij deſignant hæc nomina, *genitor*, & *genitus*. Item, ex parte Filij, *Verbum*, & *imago*. Nam Pater eo eſt Pater, quo genitór; & Filius, eo Filius, quo genitus: & ſicut Pater ad Filium, & Filius ad Patrem; ſic genitor ad genitum, & genitus ad genitorem refertur. Item, ex parte Filij hæc nomina, *Verbũ*, & *imago*, non ſunt communia Patri; ſed propria, & relatiua Filij: neque enim Pater eſt Verbum, & imago ſui, quanuis ſit ſapientia ſui: verbum enim realiter profertur, ſeu producitur à loquente, in eumque refertur; & imago naturalis exprimitur, ſeu producitur ab eo, quem repræſentat, referturque in ipſum.

6 Vnde colligitur, eſſentialia nõ eſſe propria, ſed communia: quia de omnibus perſonis dicuntur; & relatiua non ſunt. Nec obeſt dici, *Deum de Deo, lumen de lumine*, cùm *Deus*, & *lumen*, eſſentialia ſint. Nam, licèt *Deus*, & *lumen*, abſque addito eſſentialia ſignificent, poſſunt cum addito perſonalia ſignificare, vt *Deus generans* denotat Patré: & *Deus genitus, mortuus, paſſus*, denotat Filium. Similiter igitur *Deus de Deo*: quia, licèt Pater Deus ſit, non tamen Deus de Deo, quia dictio, *de*, interpoſita termino communi exprimit proceſſionem realem vnius ab alio, quod ſibi identificatur quoad rem ſignificatam per terminum communem. Quare termino communi perſonali non poteſt ea dictio interponi; nec enim dicitur Verbum de Verbo, Filius de Filiõ, ſicut Deus de Deo.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

IN hac distinctione moueri possunt omnes quęstiones, quæ in distinctione præcedenti; quarum materia vna, & eadem est. Præterea quæstiones sequentes.

Quæst. I. An origines sint priores relationibus? De quo hîc S. Th. & Dur. *q.* 1. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, Molina, Vazquez, Arrubàl, Aluiz, vterque Torres 1. *p. q.* 40. *art.* 4. Item, Ruyz *de Trinit. q.* 41. Suar. *lib.* 6 *de Trinit. cap.* 1. Valent. *q.* 14. *punct.* 4. Granad. *tr.* 12. *disp.* 4. Tanner. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 5. *à n.* 29 Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 6. *cap.* 7. Zuñiga *de Trinit. disp.* 15. *dub.* 5. *memb.* 5.

Quæst. II. An Verbum sit in Deo essentiale, & commune? De quo hîc S. Th. *quæst.* 1. *art.* 1. Durand. *q.* 3. Interpretes S. Th. nuper relati 1 *p. q.* 34. *art.* 1. Item, Suar. *de Trinit. lib.* 9. *cap.* 3. Valent. *q.* 8. *punct.* 1. Ruiz *disput.* 57. Zuñiga *disp.* 9. *dub.* 2. Gran. *tr.* 9. *d.* 2. Tanner. 1. *p. d.* 4. *q.* 4. *dub.* 2. *&* 3. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *disp.* 8. *cap.* 3.

Quæst. III. An Verbum procedat ex cognitione totius Trinitatis, & essentiæ? De quo hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 3. Interpretes S. Thom. iam relati *vbi suprà*. Item, Suarez *lib.* 9. *de Trinit. cap.* 4. *&* 5. Ruiz *disput.* 61. Zuñiga *dist.* 9. *dub.* 34. *&* 5. Granad. *tract.* 9. *disput.* 5. Tanner. 1. *p. disp.* 4 *q.* 4. *dub.* 3. Valent. 1. *p. disp.* 2. *quæst.* 8. *puncto* 2. Albertin *tom* 2. *prædic. relat. corol.* 14 *dubitat.* 1. Alarcón 1. *p. tract.* 5. *disp.* 8. *cap.* 7. *&* 8. Aluiz *tr.* 4. *disput.* 8. *sect.* 4.

Quæst. IV. An Verbum procedat ex cognitione omnium creaturarum possibilium, & existentium?

De quo hîc S.Th.*q.2.art.3*.Interpretes S.Thom.relati *vbi suprà*.Item,Suar.*de Trinitate,lib.9.cap.6.&* 7.Ruiz *d.62.&* 63.Zuniga *d.9.dub 6.&* 7.Val.*q.8.punct.2* Granad.*tr.9.d.6*.Tann. 1.*p.d* 4 *q.4. dub.* 3. Albert. *tom.* 2. *præd.relat.corol.* 4.*dub.*1. Alarcon 1.*p.tr.* 5.*d.8. cap.9.* Aluiz *tract.4.d.8.sect.6.&* 7.

DISTINCTIO XXVIII.

Quòd non tantùm tres prædictæ proprietates sunt in personis; sed etiam, quæ aliis significantur nominibus, vt ingenitus.

PRima conclusio:Esse ingenitum est notio propria Patris,& à paternitate distincta.Nam esse ingenitum non est aliud, quàm esse improductum ab alio priori. At hoc est proprium Patris, cùm aliæ personæ non sint improductæ. Rursùs,hoc est,secundùm Augustinum,distinctum ab esse Patris. Primò, quia apprehenditur persona improducta, quin apprehendatur Pater:nam apprehenditur improducta solùm,quia cogitatur non procedens ab alia, quamuis non apprehendatur producens aliam.At non apprehenditur Pater, quin apprehendatur aliam personam producens. Secundò,quia apprehenditur Pater, quin persona apprehendatur improducta ab alia:plures enim sunt patres creati,qui sunt ab aliis producti. Vnde esse ingenitum,relatiuum est: nam,sicut genitum ad genitorem;ita ingenitum ad non genitorem refertur: ingenitus enim relationem importat ad negationem eius, quod respiceret Pater, si esset genitus.

2 Obiicit

2 Obiicit primò: Spiritus sanctus est ingenitus, cùm non sit genitus, ac Filius. Ergo esse ingenitum non est notio Patris. Respondet: Spiritus sanctus non est ingenitus, quanuis non sit genitus: quia, licèt inspecta etymologia vocis idem sit ingenitus, ac non genitus: tamen ex vsurpatione vocis idem non est; quia ea vox accommodata est Patri ad significandam dignitatem innascibilitatis primæ personæ propriam, quæ sola ab alia priori improducta est.

3 Secundò obiicit: Ingenitus, & genitus non sunt eiusdem naturæ. Ergo Pater ingenitus non erit eiusdem naturæ cum Filio. Ambrosius omittit antecedēs: quia, Patrem esse ingenitum, non est expressum in sacris Litteris; esse verò eiusdem naturæ cum Filio, expressum est. Interdum tamen dissimulanda est Hæreticis veritas, quæ non est expressa in Scripturis, ne derogent veritati in ipsis expressæ. Deinde, Magister negat antecedens: quia, vt ingenitus distinguatur à genito, non requiritur distinctio naturæ; sed sufficit distinctio proprietatis relatiuæ: quanuis enim diuersum sit esse ingenitum, & esse genitum, sicut esse Patrem, & esse Filium, quia notio, & proprietas Patris diuersa est à notione, & proprietate Filij; cæterùm non est diuersum esse ingeniti, seu Patris, ab esse geniti, seu Filij: quia essentia diuersa non est, quæ significatur per esse Patris, aut per esse simpliciter.

4 Secunda conclusio: Sicut esse Verbum, & imaginem Patris est proprietas Filij; ita & esse sapientiam natam, vel genitam. Quia hoc cōpetit soli Filio, & nō aliis personis. Verùm, vt notat August. non est notio distincta à notione imaginis, & Verbi: quia eo ipso, quòd Filius, Verbū, & imago est, etiā nata, seu genita

ſapientia eſt. Vnde, licèt ſapientia abſolutè notet eſſentiā, quia Deo idem eſt eſſe, quod ſapere; at verò ſapientia nata denotat relationem, per quam communis ſapientia Filij propria & notionalis ſignificatur. Equidem, eſſe ſapientiam natam non poteſt affirmari de Patre, aut Spiritu ſancto. Similiter, eſſe imaginem, iuxta Auguſtinum, & Hilarium, exprimit interdum naturam tribus perſonis communem, cùm homo dicatur conditus ad imaginem Dei toti Trinitati communem: at verò eſſe imaginem Patris exprimit ſolam relationem Filij; quia ei ſoli competit adæquatè, & naturaliter referre Patrem.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An, & quot ſint notiones perſonarum? De quo hîc Gab. *art.* 3. & Faber *diſp.* 49. Alij *diſtinct.* 26. *quæſt.* 6.

Quæſt. II. An ratio ingeniti ſit propria Patris? De quo hîc S. Thom. Scot. & Durand. *q.* 1. Bonau. *ar.* 1. *q.* 3. Gab. *art.* 2. Alij *diſt.* 13. *q.* 4.

Quæſt. III. An Pater conſtituatur innaſcibilitate, an generatione, ſeu relatione? De quo hîc S. Thom. *quæſt.* 1. *art.* 2. Aureol. *art.* 3. Scot. *q.* 2. *&* 4. Durand. *q.* 2. Alij *diſt.* 2. *quæſt.* 13.

Quæſt. IV. An innaſcibilitas importet poſitiuum, an negatiuum? De quo hîc Bonau. & Aureol. *art.* 1. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Ripa, vterque Tor. Molin. Vazq. & Arrub. 1. *p. q.* 33. *ar.* 4. Ruiz *de Trinit. d.* 53. Zuñiga *d.* 8. *dub.* 2. Surr. *lib.* 8. *de Trinit. cap.* 2. *à n.* 5. Granad. *tr.* 7. *d.* 2. *à n.* 4. *&* *tr.* 8. *d.* 4. *n.* 5. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 4. *dub.* 1. *n.* 10. Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 6. *punct.*

punct. 4. Aluiz *tract.* 4. *d.* 7. Alarcon 1.*p.tr.* 5.*d.*7.*c.* 1.*num.* 9.

Quæst. V. An innascibilitas distinguatur à paternitate? De quo hîc Bonauent.& Dur.*q.*2.*art.*4. Interpretes S.Th.nuper relati 1.*p.q.*33.*art.*4.Item, Ruiz *d.* 63. Zuñiga *d.*8.*dub.*2. & *disp.*15.*dub.* 1. Suar. *lib.*8. *de Trinit.cap.*2 *à n.*8. Albertin.*tom.* 2.*prædict.relat. corol.* 13.*dub.*2.Alarcon 1.*p.tract.*5. *disp.*7.*cap.*1.*à num.* 15. Granad. 1.*p.tract.*7.*disp.*2.*à num.*6.Tanner.1.*p.disp.*4. *quæst.*3.*dub.*5.*à num.*26.

Quæst. VI. An ratio imaginis sit essentialis, an notionalis Verbo? De quo hîc S.Th.*quæst.*2.*art.*3.Durand.*q.*3.Interpretes S.Th. Bonau. Zumel, Ripa, Nazar.Molin.Arrub. Vazq. & alij 1.*p.q.* 35.*art.*1.Item, Ruiz *de Trin.d.*64.Zuñiga *d.*10.*dub* 2 Val.*q.*9.*punct.*1. Gran.*tr.*9.*d.*11. Albert. *tomo* 2.*præd. rel.corol.* 14. *d.* 3. Alarcon 1.*p.tract.*5.*disp.*8.*cap.*10.Tanner. 1.*p.d.* 4.*q.*4. *dub.*2.Aluiz *tr.*4.*d.*8.*sect.*8.& *sequentib.*

Quæst. VII. An Spiritus sanctus sit imago Patris, & Filij? De quo hîc S.Thom.*art.*4.Eius Interpretes 1. *p.q.*35.*art.*2.Item, Suar.*de Trinitate,lib.*11.*cap.* 6. Valent.*quæst.*9. *punct.* 2. Ruiz *disp.*64. Zuñiga *disp.* 10. *dub.*4.5.& 6.Granad.*tr.*9.*disp.*11.*à sect.*2.Albert. *tomo* 2.*præd.relat.corol.*14.*disp.*3.Alarcon 1.*p.tract.*5.*disp.*8. *cap.*16.Tanner.1.*p.disp.*4.*quæst.*4.*dub.*2.Aluiz *tract.*4. *disp.*8.*sect.*8.& *sequentibus.*

Quæst. VIII. An Spiritus sanctus non sit genitus, & Filius? De quo *distinct.*4.*q.*6.

Quæst. IX. An ratio ingeniti sit relatiua? De quo Tann.1.*p.d.*4.*q.*4.*dub.*1.*n.*11.Alarcon 1.*p.tract.*5.*d.*7. *cap.*1.*à num.*16.Granad. 1.*p.controu.*5. *tract.*8. *disp.* 4. *n.*4.Interpretes S.Thom.1.*p.q.*33.*art.*4.

DISTIN

DISTINCTIO XXIX.

De principio, quod relatiuè dicitur, & multiplicem notat relationem.

PRincipium est relatiuum ad id, quod à principio procedit. At, quia multiplici modo Deus principium est; ideò multiplicem exprimit relationem: quod sequentibus conclusionibus explanatur.

2 Prima est: Esse principium totius Diuinitatis, est notio solius Patris, notans relationem ipsius. Quia solus Pater à nullo est, & ab eo est omnis communicatio Deitatis, tam Filio, quàm Spiritui sancto. Hoc auté est, esse totius Trinitatis principium: nam principium Deitatis nō dicitur, quòd producat Deitaté; sed quòd producat omnes personas, quibus Deitas communicatur: à Patre enim generatur Filius, & procedit Spiritus sāctus, & vtrique Diuinitas cōmunicatur. Vnde, iuxta Hilarium, Pater dicitur initium, & principium sine principio. Cæterùm, hæc notio nō est distincta à notione ingeniti, Paternitatis, & spiratoris: nam eo, quo ingenitus est, sine principio est; & quo Pater, & Spirator est, principium est omnium personarum, quibus Deitas communicatur.

3 Secunda conclusio: Esse principium Spiritus sancti est notio denotans relationem Patri, & Filio communem. Ita Aug. docens Patrem, & Filium esse vnum principium Spiritus sancti. Vtrique enim competit producere Spiritum sanctum, quin in ea ratione magis

magis opponantur inter se, quàm in ratione principij creaturarum. Sicut ergo vterque est vnus Creator, ita & vnus Spirator. At hoc non competit Spiritui sancto. Ergo notio est relatiua propria vtriusque. Hæc notio à Patribus speciali aliquo nomine expressa non est, & ideò ea vox prætermittitur à Magistro. Nunc verò iam à Theologis voce *Spiratoris*, & *spirationis actiuæ* declaratur.

4 Tertia conclusio: Esse principium creaturarum non denotat specialem aliquam relationem personalem, sed omnibus communem. Quia nō solùm Pater, nec solū Filius, nec solus Spiritus sanctus; sed omnes tres personæ sunt creaturarum principium: hoc enim eis competit, quà Deus, & omnipotens sunt, à quo iuxta Paulum, & Augustinum fiunt omnia creata. At Deum, & omnipotentem esse, omnibus commune est. Ergo etiam esse principium creaturarum. Vnde non sunt plura principia, sed vnum; nec plures Creatores, quàm vnus: tum, quia personæ, quà Deus, non sunt plura, sed vnum: tum, quia ratione principij creaturarum non opponuntur; sola autem oppositio multiplicat in diuinis.

5 Nota primò, personas non esse causam peccatorum: quia, iuxta Augustinum, principium sunt omnium naturalium; peccata autem sunt contra naturalia, seu contra naturam. Secundò, rationem Creatoris, seu relationem principij creaturarum non esse in Deo æternam, vt alias relationes; sed temporalem: quia Deus cœpit in tempore esse principium creaturarum. At Pater non incipit in tempore esse Filij principium, neque Pater, & Filius principium Spiritus sancti.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An ratio principij ſit vnivoca perſonis producentibus,& creaturis?De quo hîc S.Thom.*art.* 2.Aureol.*art.*3.Scot.Duran.Gabriel, & Okam. *quæſt.* 1.Alij *diſtinct.*22.*q.*5.

Quæſt. II. An Pater, & Filius ſint vnum principium Spiritus ſancti?De quo hîc S.Thom. *art.*4. Durand. *quæſt.* 2. Alij *diſtinct.* 11. *q.*3.

Quæſt. III. An Spiritus ſanctus procedat per ſe à Patre, & Filio, tanquam à duobus ſuppoſitis diſtinctis?De quo hîc Dur.*q.*3. Alij *diſt.*11.*q.*2.

Quæſt. IV. An ſpiratio actiua in Patre, & Filio ſit tantùm vna? De quo hîc Bonau.*ar.*2.*q.*1. *&* 2. S.Th. *art.*3. Eius Interpretes 1.*p.q.*28.*art.*4. *& quæſt.*32.*art.* 2.Item,Suarez *de Trinit.lib.*5.*cap.*6.Ruiz *d.*18.*ſect.*2. *&* 3.Zuñiga *d.*3.*dub.*12.Granad.*tract.*3.*d.*2.Valent.*in controu.de Trinit.lib.*2.*cap.*14.*&* 1.*p.d* 2.*q.*6.*p.*2.Alarcon 1.*p.tract.*5.*d.*9.*cap.*1.*&* 2.Aluiz *tr.*4.*d.*3.*ſect.*3.*&* 5.Tann.1.*p.d.*4.*q.*3.*dub.*1.*à n.*14.

Quæſt. V. An principium producens, & terminus productus neceſſariò diſtinguantur? De quo *diſtinct.* 4. *quæſt.*4.

Quæſt. VI. An, & quot ſint notiones in diuinis? De quo hîc Aureol. *ar.*4.Alij *diſt.*26.*quæſt.*6.

Quæſt. VII. An Trinitas perſonarum requiratur per ſe ad productionem creaturarum? De quo Ruiz *de Trinit.diſp.*111.& Zuniga *d.*11.*dub.* 4. Suar. *lib.*1.*de Trinit.cap.*11.Granad. 1.*p.controu.*5.*tr.*9.*d.*4. *n.*6.*& tract.*10.*d.*8.*à n.*5.*& tr.de potentia Dei,d.*3. Valent.1.*p.d.*3.*q.*2.*punct.*3.Vazq.1.*p.d.*152.*n.*5. Alarcon

1.*p.tract.*

1.*p.tract.*5.*disp.*10.Interpretes S.Thom. 1.*p.q.*33.*art.* 3.& 4.*quæst.*5.*art.*6.

Quæst. VIII. An Deus, quà omnipotens, referatur transcendentaliter ad creaturas possibiles? De quo *distinct.sequ.quæst.*3.

Quæst. IX. An Deus sit causa peccati? De quo S. Thom. & eius Interpretes, Caiet. Med. Conr. Zum. Lorc. Cur. Vazq. & alij 1.2.*q.*79.*art.*1.& 2. Item, Suar. 1.2.*tract.de peccatis,d.*6. Salas 1.2.*tr.*13.*disp.*10. Gran. 1.2.*controu.*6.*tract.*7.*d.*1. Raynaudus *in disciplina moral.dist.*4.*n.*209.& *à n.*337. Aluarez *de auxil.d.*18. 24. & 101. Tann. 1.2. *d.*4.*q.*9. *dub*.... Molin. *in concord.q.*14.*art.*13.*d.*30.& *sequentibus.*

DISTINCTIO XXX.

De iis, quæ temporaliter de Deo dicuntur, & relatiuè secundùm accidens, quod non Deo, sed creaturis accidit.

PRima propositio est: Deus refertur ad creaturas in tempore. Ita Augustinus: & probatur: Deus refertur ad creaturas, quatenus est Creator, Dominus, Pater, & refugium illarum. At hoc competit Deo in tempore, cùm incipiunt esse creaturæ: nam Creator esse non potest, quin sit creatura; Dominus, quin sit seruus; Pater, quin sit Filius. Ergo Deus refertur in tempore ad creaturas.

2 Obiicit: Deus est Dominus temporis. At non est Dominus temporis in tempore: quia tempus in tempore

pore non est. Ergo relatio Domini non conuenit Deo in tempore. Respondet: Licèt Deus non cœperit in tempore Dominus esse temporis; cœpit tamen cum tempore Dominus esse temporis: nam, cùm tempus non semper fuerit, neque Deus semper fuit Dominus temporis; atque ita talis relatio non est verè æterna; sed temporalis.

3 Secunda propositio: Relatio temporalis non importat mutationem aliquam intrinsecam Deo, sed intrinsecam creaturæ, & extrinsecam Deo: tum, quia Deus immutabilis est: tum, quia sufficit mutatio creaturæ, vt Deus acquirat nouas denominationes relatiuas, sicut nummus accipit valorem absque mutatione sibi intrinseca; & vnus homo fit amicus alterius sola mutatione voluntatis alterius. Sic igitur Deus dicitur refugium nostrum, solùm, quia nos confugimus ad eum; Pater noster, quia per gratiam nobis intrinsecam regeneramur in filios; Creator, & Dominus, quia, cùm nondum essemus, ab ipso creamur, & sub eius potestate constituimur.

4 Tertia propositio: Cùm Spiritus sanctus dicitur donatus, refertur ad eum, qui donat, & ad eum, cui donatur. Donatus enim apprehendi non potest, quin ab aliquo, & alicui donetur. Quia verò non solùm donatur à Patre, & Filio, sed etiam à se, refertur etiam ad se; tamen, quia vt donatus importat relationem, & processionem; ideò non refertur ad se secundùm substantiam æternam, sed tantùm secundùm mutationem temporalem factam in creatura, cui donatur; quam donatio essentialiter comprehendit.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deus referatur relatione prædicamentali ad creaturas existentes? De quo hîc S. Th. *ar.* 1. Durand. Gabr. Okam. & Bonau. *q.* 1. Item, Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Nazar. Ripa, Mol. Vazq. & Fasol. 1. *p. q.* 13. *art.* 7. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 13. *punct.* 4. Granad. *de Trin. tr.* 3. *d.* 1. *n.* 7. Tanner. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 1. Albertinus *tom.* 1. *princip.* 1. *corol.* 4. *n.* 11. *&* *tom.* 2. *prædic. relat. corol.* 1. *q.* 1. Suar. *tom.* 2. *Metaph. d.* 27. *sect.* 15. *à n.* 16 Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 3. *c.* 2. *n.* 6.

Quæst. II. An relatio prædicamentalis Dei ad creaturas sit realis, an rationis; intrinseca, aut extrinseca? De quo hîc S. Thom. *ar.* 3. Aureol. *ar.* 1. Durand. *q.* 2. *&* 3. Gabr. & Okam. *q.* 3. 4. *&* 5. Bonau. *q.* 3. Interpretes S. Thom. cum Valent. Fasol. Tannero, Albertino, Suario, & aliis *vbi q.* 1.

Quæst. III. An Deus referatur ordine transcendentali ad creaturas possibiles? De quo hîc Greg. *q.* 3. Interpr. S. Th. 1. *p. q.* 25. *art.* 1. præsertim Vazq. *d.* 104. *c.* 6. Suar. *tom.* 2. *Metaph. d.* 47. *sect.* 3. *&* 15. *&* 1. *p. tr.* 1. *lib.* 2. *c.* 26. *n.* 14. *&* *lib.* 3. *c.* 6. *n.* 12. Arrub. 1. *p. d.* 29. *n.* 17. *&* *d.* 30. *n.* 6. *&* 11. Fasol. 1. *p. q.* 14. *art.* 5. *n.* 4. *&* 42. Sal. 1. 2. *tr.* 2. *d.* 4. *sect.* 4. *n.* 45. *&* 52. Hurtado *d.* 15. *Metaph. sect.* 9. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 1. *assert.* 1. *&* *q.* 4. *dub.* 3. *à n.* 30. Albert. *tom.* 2. *prædic. relat. corol.* 1. *q.* 2. Alarcon 1. *p. tr.* 2. *d.* 2. *c.* 4. Aluiz *tr.* 2. *d.* 5. *à num.* 38. Ruiz *de scientia, d.* 5. *sect.* 2.

Quæst. IV. An relationes æternæ secundùm esse *ad*, sint in Deo reales? De quo hîc Aureol. *art.* 3. Alij *dist.* 26. *quæst.* 5.

pore non eſt. Ergo relatio Domini non conuenit Deo in tempore. Reſpondet: Licèt Deus non cœperit in tempore Dominus eſſe temporis; cœpit tamen cum tempore Dominus eſſe temporis: nam, cùm tempus non ſemper fuerit, neque Deus ſemper fuit Dominus temporis; atque ita talis relatio non eſt verè æterna; ſed temporalis.

3 Secunda propoſitio: Relatio temporalis non importat mutationem aliquam intrinſecam Deo, ſed intrinſecam creaturæ, & extrinſecam Deo: tum, quia Deus immutabilis eſt: tum, quia ſufficit mutatio creaturæ, vt Deus acquirat nouas denominationes relatiuas, ſicut nummus accipit valorem abſque mutatione ſibi intrinſeca; & vnus homo fit amicus alterius ſola mutatione voluntatis alterius. Sic igitur Deus dicitur refugium noſtrum, ſolùm, quia nos confugimus ad eum; Pater noſter, quia per gratiam nobis intrinſecam regeneramur in filios; Creator, & Dominus, quia, cùm nondum eſſemus, ab ipſo creamur, & ſub eius poteſtate conſtituimur.

4 Tertia propoſitio: Cùm Spiritus ſanctus dicitur donatus, refertur ad eum, qui donat, & ad eum, cui donatur. Donatus enim apprehendi non poteſt, quin ab aliquo, & alicui donetur. Quia verò non ſolùm donatur à Patre, & Filio, ſed etiam à ſe, refertur etiam ad ſe; tamen, quia vt donatus importat relationem, & proceſſionem; ideò non refertur ad ſe ſecundùm ſubſtantiam ęternam, ſed tantùm ſecundùm mutationem temporalem factam in creatura, cui donatur; quam donatio eſſentialiter comprehendit.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deus referatur relatione prædicamentali ad creaturas existentes? De quo hîc S. Th. *ar.*1. Durand. Gabr. Okam. & Bonau. *q.*1. Item, Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Nazar. Ripa, Mol. Vazq. & Fasol. 1.*p.q.* 13.*art.*7. Valent. 1.*p.d.* 1. *q.* 13.*punct.*4. Granad. *de Trin.tr.*3.*d.*1.*n.*7. Tanner. 1.*p.d.*4.*q.*3.*dub.* 1. Albertinus *tom.* 1.*princip.*1.*corol.* 4. *n.* 11. *& tom.*2. *prædic.relat.corol.*1.*q.*1. Suar. *tom.*2. *Metaph.d.*27.*sect.* 15. *à n.* 16 Alarcon 1.*p.tr.*5.*d.*3.*c.*2.*n.*6.

Quæst. II. An relatio prædicamentalis Dei ad creaturas sit realis, an rationis; intrinseca, aut extrinseca? De quo hîc S. Thom. *ar.*3. Aureol. *ar.*1. Durand. *q.*2. *&* 3. Gabr. & Okam. *q.*3.4. *&* 5. Bonau. *q.*3. Interpretes S. Thom. cum Valent. Fasol. Tannero, Albertino, Suario, & aliis *vbi q.*1.

Quæst. III. An Deus referatur ordine transcendentali ad creaturas possibiles? De quo hîc Greg. *q.*3. Interpr. S. Th. 1.*p.q.*25.*art.*1. præsertim Vazq. *d.*104. *c.*6. Suar. *tom.*2. *Metaph.d.*47.*sect.*3. *&* 15. *&* 1.*p.tr.*1. *lib.*2.*c.*26.*n.*14. *& lib.*3.*c.*6.*n.*12. Arrub. 1.*p.d.*29.*n.*17. *& d.*30.*n.*6. *&* 11. Fasol. 1.*p.q.*14.*art.*5.*n.*4. *&* 42. Sal. 1.2.*tr.*2.*d.*4.*sect.*4.*n.*45. *&* 52. Hurtado *d.*15. *Metaph. sect.*9. Tann. 1.*p.d.*4.*q.*3.*dub.*1.*assert.*1. *& q.*4.*dub.*3. *à n.*30. Albert. *tom.*2.*prædic.relat.corol.*1.*q.*2. Alarcon 1. *p.tr.*2.*d.*2.*c.*4. Aluiz *tr.*2.*d.*5.*à num.*38. Ruiz *de scientia, d.*5.*sect.*2.

Quæst. IV. An relationes æternæ secundùm esse *ad*, sint in Deo reales? De quo hîc Aureol. *art.*3. Alij *dist.*26.*quæst.*5.

Quæst. V. An possit esse in Deo aliqua relatio æterna, & contingens? Item, VI. An aliqua personarum possit terminare relationem prædicamentalem, aut transcendentalem, quam aliæ non terminent? Hæ quæstiones Scriptoribus in disputatione non sunt; indigent tamen examine Theologorum.

DISTINCTIO XXXI.

Quomodo dicatur Filius æqualis, & similis Patri; an secundùm substantiam, an secundùm relationem?

PRima conclusio: Inter personas diuinas datur relatio æqualitatis, & similitudinis. Nam datur vera æqualitas, & similitudo. Æqualitas autem, & similitudo, secundùm Hilarium, relatiua est ad aliud: nã nulla res est sibi æqualis, & similis; sed alteri ab ipsa distincto. A priori: quia ad relationem æqualitatis, & similitudinis duo sufficiunt: primum, distinctio realis extremorum: secundum, eorum vnitas, & conuenientia. Inter personas autem datur distinctio realis cum summa vnitate, & conuenientia.

2 Secunda conclusio: Personæ diuinæ non sunt æquales, & similes in proprietate relatiua, sed in natura diuina. Ita Augustinus asserés, Patrẽ nõ esse æqualẽ Filio secundùm esse relatiuũ, sed secũdũ esse absolutũ substãtiæ. Nã, in eo dicũtur extrema æqualia, & similia, in quo sunt conuenientia. At summa vnitas, & conuenientia personarum non est in proprietate, sed

ſed in natura : prouenit quidem à proprietate diſtinctio; vnitas verò, & conuenientia à natura. In ea igitur eſt ſumma æqualitas, & ſimilitudo perſonarum.

3 Tertia cõcluſio: Relatio æqualitatis, & ſimilitudinis inter perſonas diuinas non denotat aliquid poſitiuum diſtinctũ à natura, & proprietatibus perſonalibus; ſed ſolã negationẽ exceſſus, & diſtantiæ inter illas. Nã eo ipſo, quòd apprehẽdamus diſtinctionẽ perſonarũ per relatiuas proprietates, & earũ vnitatẽ per naturã cum negatione maioris, & minoris perfectionis, differẽtiſque naturæ, ſecluſo quouis alio poſitiuo, apprehenduntur perſonæ omninò æquales, & ſimiles. Ergo talis relatio non exigit aliquid poſitiuum à natura, & proprietatibus diſtinctum.

4 Obiicit primò obſcura quædam verba Hilarij dicentis, *in Patre eſſe æternitatem; ſpeciem in imagine*, hoc eſt, in Filio; *vſum in munere*, hoc eſt, in Spiritu ſancto: quæ videntur denotare aliquam inæqualitatẽ, & diſſimilitudinem perſonarũ quoad eſſentialia prædicata. Exponit cũ Auguſtino Hilarium: quippe ait, his nominibus nõ explicari eſſentialia; ſed perſonalia, & relatiua perſonarũ. Scilicet, *æternitas* appropriata Patri ſignificat proprietatem ingeniti, qua Pater non eſt ab alio principio, ſicut æternitas ſine principio eſt. *Species* attributa Filio denotat proprietatẽ imaginis, qua Patris pulchritudinẽ repræſentat. *Vſus* verò Spiritui ſancto adſcriptus ſignificat proprietatem doni, quo Pater, & Filius fruuntur, & alia dona in noſtram vtilitatem largiuntur.

5 Obiicit ſecundò Auguſtinum dicentem, *in Patre eſſe vnitatem, in Filio æqualitatẽ; in Spiritu ſancto verò vnitatis, æqualitatiſq; concordiã*. Reſpõdet: His Augu-

ſtinus nullam inſinuat inæqualitatem, aut diſſimilitudinem perſonarum; ſed per attributionem declarat proprietates earum. *Vnitas* igitur tribuitur Patri: quia eſt primum Trinitatis principium, ſicut vnitas numeralis eſt primum numeri principium. *Æqualitas* adſcribitur Filio: quia eſt imago adæquata omninò Patri. *Concordia* verò Spiritui ſancto: quia eſt amoris nexus, & vnio inter Patrem, & Filium.

6 Quarta concluſio: Ratione vnitatis eſſentiæ, qua perſonæ ſunt ſimiles, & æquales, poſſunt dici Pater, & Filius eſſe vnum; non verò eſſe vnus ſubſtantiuè, ſed tantùm adiectiuè vnus Deus, vnus Creator. Quia, *Pater, & Filius ſunt vnum*, ſignificat vnitatem naturæ; at verò, *ſunt vnus*, denotat vnitatem ſuppoſiti. At Pater, & Filius, quanuis ſint vnius naturæ, non ſunt vnius ſuppoſiti.

Obſeruatio.

IN hac diſtinctione non probatur Pariſienſibus, & aliis communiter, quod à Magiſtro aſſeritur, æqualitatem, & ſimilitudinem in perſonis non importare poſitiuum, ſed negatiuũ. Verùm eo modo, quo à nobis concluſione tertia explicatũ eſt, non eſt improbabile; videlicet, nõ importare aliquid poſitiuũ à natura, & proprietatibus diſtinctũ; ſed poſitiuũ ab eis indiſtinctum ſimul cũ negatione diuerſitatis, atque diſtãtiæ perſonarũ: nam in §. *Hoc idem.* vbi ea cõcluſio traditur, manifeſtè docet Magiſter, nomine æqualitatis, & ſimilitudinis importari vnitatem eſſentię; & ſolùm negat, ſupra illam nihil poſitiuum poni, ſed remoueri, videlicet, diuerſitatem, atque diſtantiam.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quænam sit relatio similitudinis, & æqualitatis inter personas diuinas? De quo hîc Dur. Okam. Gab. & Scot. *q.* 1. Aureol. *ab art.* 1. Alij *dist.* 2. *quæst.* 14.

Quæst. II. An similitudo, & æqualitas in diuinis importet positiuũ, an negatiuũ? De quo hîc S. Th. *art.* 1. Dur. *q.* 2. Bonau. *ar.* 1. *q.* 1. Aureol. *ar.* 3. *proposit.* 3. Scot. *q.* 1. Interpr. S. Thom. 1 *p. quæst.* 42. *ar.* 1. Ruiz *de Trin. d.* 103. *sect.* 3.

Quæst. III. An similitudo, & æqualitas personarũ sit in relationibus? De quo hîc Bon. *ar.* 1. *q.* 2. Interpr. S. Th. 1. *p. q.* 42. *ar.* 4. Ruiz *de Trin. d.* 103. *sect.* 6. Zuñiga *d.* 17. *dub.* 3. *à n.* 3. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 1. *dub.* 8. *à n.* 5. Suar. *lib.* 4. *de Trin. c.* 15. *n. vlt.* Val. 1. *p. d.* 2. *q.* 16. *p.* 1. *ad* 4. Aluiz *tr.* 4. *d.* 13. *à n.* 6. *&* *à n.* 13.

Quæst. IV. An essentialia debeant appropriari personis? De quo hîc Dur. *quæst.* 3. Gabr. *quæst.* 1. *dub.* 5. Bonau. *art.* 2. *q.* 3. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Nazar. Ripa, Zum. Mol. Vazquez, & Arrub. 1. *p. quæst.* 39. *art.* 8. Ruiz *de Trin. d.* 82. Tann. 1. *p. d.* 4. *quæst.* 1. *dub.* 7. *assert.* 2.

Quæst. V. An imago in diuinis sit essentialis, an notionalis? De quo hîc Bonau. *p.* 2. *art.* 1. *quæst.* 1. Alij *dist.* 28. *q.* 6.

Quæst. VI. An imago dicatur de Filio potiùs, quàm de Spiritu sancto? De quo hîc Bonau. *suprà q.* 3. Alij *dist.* 28. *q.* 7.

DISTINCTIO XXXII.

Vtrùm Pater, vel Filius, Spiritu sancto diligat, cùm diligere idem Deo sit, quod esse?

AD plenam lucem eorum, quæ per appropriatiōnē dicūtur de personis, exponit Magister, an Pater diligat Spiritu sancto, & sapiat Filio? Prima conclusio: Pater, & Filius diligunt se Spiritu sancto, & per Spiritum sanctum. Quia Augustinus ait, Spiritum sanctum esse, *quo vterque coniungitur, & quo genitus à gignente diligitur, genitorémque diligit.*

2 Obiicit, in Deo, diligere pertinere ad esse. Ergo Pater, & Filius habent esse per Spiritū sanctum. Respondet cum Augustino: Pater & Filius diligunt se, tum amore essentiali, tum notionali; quia diligere sumitur essentialiter, & notionaliter: essentialiter sumitur pro amore communi tribus personis, qui solùm pertinet ad esse commune: notionaliter verò, pro termino, aut nexu producto, qui non pertinet ad esse commune, sed ad proprietatem Spiritus sancti.

3 Secunda conclusio: Pater non est sapiens sapientiâ genitâ. Quoniam Augustinus negat, Patrem esse sapientem eâ sapientiâ, quâ genuit: quia, cùm in Deo sit idem sapere, quod esse; si saperet per sapientiam genitam, haberet esse per illam. Neque obstat, Filium esse sapientiam Patris: quia Patris sapientia non dicitur, quòd Pater reddatur sapiens per Filium; sed quòd Pater sit principium producens illius.

4 Sed in promptu est obiectio: Pater diligit Spiritu sancto,

sancto, quin habeat esse per Spiritum sanctum. Ergo potest sapere Filio, quin habeat esse per Filium. Respondet, difficultatem esse insuperabilem. Discrimen tamen est: quia *diligere*, apud Ecclesiæ Patres non solùm accipitur essentialiter, sed etiã notionaliter propter inopiam vocum, quibus exprimimus processionẽ nexus voluntarij à Patre, & Filio, quo vterque coniungitur: *sapere* verò & *intelligere* accipitur tantùm essentialiter; quia aliæ sunt voces, quibus notionalis productio verbi exprimitur, vt *loqui, dicere, exprimere*, quibus dicimus, Patrem exprimere se, dicere se, & loqui se verbo producto. His ergo vocibus respondet *diligere se* in Spiritu sancto.

5 His annectit duas quæstiones. Prima est, an Filius sit sapiens sapientiâ genitâ, an ingenitâ? Respondet: Si sapientia absolutè sumatur, & absque addito, eâdẽ sapiẽtiâ sapiẽtes sunt tres personæ diuinę; quia sapiẽtia, absolutè, & absque addito notat sapientiã essentialẽ, & communem: si verò sapientia sumatur cum addito, *genita*, aut *ingenita*, significat personalitatẽ Patris, aut Filij; sicut Deus absolutè notat Deitatem communem; Deus verò ingenitus personam Patris, & Deus genitus personam Filij. Sicut ergo Deus absolutè est vnus, & idem, quanuis Deus genitus, & ingenitus sint personæ distinctæ; ita sapiẽtia absolutè est eadem, quanuis sapientia genita, & ingenita sint proprietates distinctæ. Hac ergo ratione Filius est sapiẽs sapientiâ genitâ, tanquam principio formali, & intrinseco, cùm sapientia genita à Filio indistincta sit; non verò tanquàm principio producente, & extrinseco, quia à seipso genita, & communicata sapientia non est, sed à Patre. E contrà verò Filius est sapiens

ſapientiâ ingenitâ, tanquam principio producente, & extrinſeco; non verò tanquàm principio formali, & intrinſeco. Vnde Filius ſeipſo, & per ſe ipſum ſapiens eſt; quia id denotat identitatem formalem ſapientiæ: non verò eſt ſapiens à ſe, & de ſe; quia id denotat communicationem, & productionem, quam à ſe non habet.

6 Secunda quæſtio eſt, an ſit vna ſapientia Patris? Reſpondet, vnam eſſe: quia ſapientia abſolutè, & ſine addito exprimit ſcientiam communem. Vnde non obſtat, ſapientiam genitam, & ingenitam diſtingui: quia ſapientia cum addito, *genita*, & *ingenita*, exprimit proprietates generantis, & geniti, quas ſapientia abſolutè, & ſine addito non exprimit.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An Pater, & Filius ſe diligant Spiritu ſancto? De quo hîc S. Thom. Durand. Bonau. & Scot. *q.* 1. Gab. *q.* 2. Aureol. *art.* 1. Alij *diſt.* 10. *q.* 3.

Quæſt. II. An Pater, & Filius diligant Spiritu ſancto creaturas? De quo Authores ſuperiùs relati, & Gran. *de Trin. tract.* 10. *d.* 11. Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 4. *dub.* 8.

Quæſt. III. An Pater, aut Filius ſit ſapiens ſapientiâ genitâ? De quo hîc S. Thom. Dur. & Scot. *q.* 2. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Aureol. *ar.* 2. Interpr. S. Thom. *q.* 37. *art.* 2. *&* *q.* 41. *ar.* 1. Item, Suar. *de Trinit. lib.* 9. *c.* 10. *n.* 3. *&* *lib.* 11. *c.* 3. Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 11. *punct.* 2. Ruiz *de Trin. d.* 74. *sect.* 4. & Granad. *tr.* 10. *d.* 10. Tann. 1. *p. d.* 4. *dub.* 8. à *n.* 12. Alarcon. 1. *p. tract.* 5. *d.* 8. *c.* 4. & omnes relati *pro quæſt.* 1.

DISTIN

DISTINCTIO XXXIII.

Vtrùm proprietates personarum sint ipsa persona, vel diuina essentia?

COnclusio est: Proprietates ab inuicem distinctæ, non sunt distinctæ à natura, nec à personis. Primò, quia proprietates sunt intrinsecæ personis, cùm personæ per eas constituantur, & distinguantur. At quidquid est personis intrinsecum, constitutiuúmque personarum, ab ipsis indistinctum est. Secundò, quia proprietates sunt ab æterno. At nihil distinctum à Deo, & personis est ab æterno; quidquid enim non est Deus, aut persona diuina, creatum est, ac per consequens in tempore existens. Tertiò, quia Hieronymus proprietates vocat personas, hypostases, & subsistentias. Quartò, quia *superiùs dist*. 8. authoritate Patrum statutum est, Deum esse summè simplicem. Si autem esset distinctio proprietatum à natura, esset in Deo compositio. Confirmatur: Ratione summæ simplicitatis est in Deo identitas inter id, quod habetur, & habet, nisi obstet relationis oppositio. At inter naturam, & proprietates non obstat relationis oppositio. Denique, quia Hilarius, natiuitatem Filij, dicit, esse naturam.

2 Obiicit à ratione. Primò: Personæ constituuntur, & distinguuntur proprietatibus. Ergo non sunt proprietates: quia nulla res potest constitui, & distingui se ipsa. Secundò: Proprietates distinguuntur inter se. Ergo non sunt idem cum natura, nam, si essent

eadem vni tertio, eſſent eadem inter ſe. Tertiò: Natura non generat, neque generatur. Proprietas autem generatur, aut generat. Ergo proprietas & natura diſtinguuntur; nam eidem rei non poſſunt conuenire contradictoria. Ad primum reſpondet: Poteſt res ſeipſa diſtingui: quia, aſſerente Hieron. perſonæ ſeipſis differunt. Item, poteſt conſtitui: quia ea, quæ realiter, & ex natura rei idem ſunt, poſſunt ratione, ſeu virtualiter diſtingui: quod ſufficit ad conſtitutionem perſonarum. Ad ſecundum Hilarius reſpondet, eam difficultatem excedere intellectum humanum, & in altitudinem, ac infinitatem Dei eſſe reuocandam. Quaſi diceret, illud principium tantùm eſſe verum in rebus finitis; non verò in eis, quæ infinitę ſunt, & ratione ſuæ eminentiæ poſſunt æquiualere pluribus realiter diſtinctis. Ad tertiũ: Quanuis natura, & proprietas idem ſunt realiter, diſtinguuntur virtualiter: quia natura non conſtituit, & diſtinguit ſuppoſitum, quod propriè generat, & generatur, ſicut cõſtituit, & diſtinguit proprietas. Hæc autem diſtinctio ſufficit, vt eis contradicentia conveniant, quod etiam cum Hilario in Dei infinitatem refundit.

3 Deinde obiicit authoritatem Auguſtini. Primò, quia ait, Patrem non eo eſſe Patrem, quo Deus eſt; neque eo eſſe Deum, quo Pater eſt: quia habet eſſe Deum Deitate, qua Pater nõ eſt; & habet eſſe Patrem Paternitate, qua Deus non eſt. Secundò, quia ait, Verbum ſapientia, & Deitate eſſe idem cum Patre: at verò proprietate Verbi ab eo diſtingui. Reſpõdet: Aliud eſt; eſſentiam, ſeu ſapientiam, qua perſona Deus eſt, non eſſe Patrem; item Paternitatem, qua Pater eſt, non eſſe Deum; aliud non eſſe Patrem ſapientiâ, ſeu eſſentiâ,

essentiâ, neque esse Deum Paternitate. Primum arguit distinctionem realem, & ex natura rei; secundum verò solam distinctionem formalem, & rationis. Augustinus autem non asseruit primū, sed secundum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An inter relationes, & naturam detur distinctio realis? De quo hîc S. Thom. Dur. & Gab. *q.* 1. Aureol. *ar.* 1. Interpretes S. Thom. Çaiet. Bañ. Zum. Ripa, Nazar. vterque Torres, Mol. Vazq. & Arrubal 1. *p. q.* 28. *ar.* 2. Item, Ruiz *de Trin. d.* 11. Gran. *tr.* 3. *d.* 3. Valent. 1. *p. d.* 2. *q.* 2. *puncto* 3. *&* *q.* 13. *punct.* 1. Suar. *de Trin. lib.* 4. *c.* 2. *& seq.* Tanner. 1. *p. d.* 1. *q.* 2. *dub.* 1. Zuñiga *de Trinit. d.* 3. *dub.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 5. *d.* 2. *c.* 5. Aluiz *tr.* 4. *d.* 3. *sect.* 6. Albertinus *tom.* 2. *prædic. relat. corol.* 1. *q.* 2.

Quæst. II. An inter illas detur distinctio rationis? De quo hîc S. Th. *ar.* 4. Aureol. *ar.* 2. Alij *d.* 2. *q.* 6.

Quæst. III. An inter illas detur distinctio ex natura rei? De quo hîc Greg. *q.* 1. Alij *dist.* 2. *q.* 7

Quæst. IV. An natura, & relationes mutuo conceptu includantur? De quo Interpretes S. Th. *q.* 40. *ar.* 2. *& q.* 28. *ar.* 2. Item, Suar. *de Trin. lib.* 4. *c.* 5. *& seqq.* Ruiz *d.* 13. *&* 14. Zuñiga *d.* 3. *dub.* 13. *& seqq.* Gran. *tr.* 3. *d.* 4. Valent. *d.* 2. *q.* 13. *punct.* 1. Fasol. 1. *p. q.* 4. *ar.* 2. *dub.* 1. *& seqq.* Tann. 1. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 3. Alarcon 1. *p. tract.* 5. *d.* 2. *c.* 11. *& sequentib.* Aluiz *tract.* 4. *d.* 3. *sect.* 7. & alij relati *pro q.* 2.

Quæst. V. An mysterium Trinitatis repugnet principiis metaphysicis, ac dialecticis de identitate cū vno tertio eorū, quæ identificantur inter se? De quo

Interpretes

Interpretes S.Thom. *q.1.* relati 1.*p.q.28.ar.1.* Suar. *de Trin.lib.4.c.3.* Ruiz *d.* 15. Gran. *tr.3.d.3.sect.3.* Tann. 1.*p.d.4.q.1.dub.* 4. Alarcon 1.*p.tract.* 5.*d.1.c.6.* Aluiz *tract.4.d.3.sect.* 10. Zuñiga *de Trinit.disp.3.dub.* 11.

Quæst. VI. An personæ constituantur, aut distinguantur proprietatibus relatiuis? De quo *d.2.q.13.*

DISTINCTIO XXXIV.

Opinio quorundam dicentium, non idem esse personas, & essentiam; & essentiam non esse Patrem, Filium, & Spiritum sanctum.

DOctrina huius distinctionis eadem est cum præcedenti, eisdémque, quibus præcedens, probatur. Itaque statuendum iterum est, proprietates ab essentia realiter non distingui. Tantùm nunc additur expressiùs, eas distingui ratione, probatúrque: quia essentia est communis realiter personis: proprietates verò non sunt communes realiter illis. At hæc varietas sufficit ad distinctionem rationis.

2 Sed opponuntur Hæretici contendentes, realiter distingui. Primò, quia, si essentia esset Pater, & Filius; eadem res esset generans, & genita: quod repugnat. Secundò, quia Hilarius ait, rem naturæ, & naturam non esse idem. Proprietas autem res naturæ est, & essentia est natura. Ad primum respondet: Potest essentia identificari generanti, & genito, quin ipsa generetur, aut generet: quia essentia non identificatur Patri adæquatè secundùm omnia, quæ ipsi identificantur,

cantur, sed inadæquatè, cùm Pater, & Filius secundùm absoluta tantùm sint idem, & secundùm relatiua distincti;ad quod sufficit distinctio rationis,& virtualis essentiæ, à proprietatibus relatiuis. Ad secundum: Hilarius rem naturæ distinguit à natura in creatis,non verò in diuinis:nam loquens de Deo, expressè testatur,Deitatem nõ esse aliam ab iis,*quæ sua sunt, & eidem insunt*;scilicet,attributis,& personalitatibus.

3 Ex quibus colligit,attributa essentiæ, vt sapientiam, bonitatem, &c. eandem identitatẽ habere cum personis,quam habet ipsa essentia: eadem enim ratio est de illis,quæ de essentia est. Vnde confirmat,omninò approbandam esse vocem,*homousion*,quæ in Concilio Nicæno contra Arrianos propugnata est:quia ea vox solùm significat consubstantialitatem personarum. Consubstantialitas autem admittenda est, vbi omnes personæ sunt eiusdem substantiæ, attributorum, & essentiæ.

4 Ad plenam superiorum explicationem, quærit primò,an,sicut personæ dicuntur esse vnius essentiæ; sic Deus dicatur esse trium personarum? Respondet, dici non posse:quia personas esse eiusdem essẽtiæ,solùm significat,personis conuenire eandem essentiam; quod verum est:at Deum esse trium personarum, significat Deum esse dominũ, aut authorem personarum, vt cùm dicitur Deus Abraham, Isaac, & Iacob, aut creaturarum Deus; quod verum non est.

5 Quærit secundò,quare Patri tribuatur potentia, Filio sapientia,& bonitas Spiritui sancto,cùm hæc attributa omnibus communia sint. Respondet,ea sic attribui personis, vt ab eis remoueamus imperfectiones; quibus apprehendimus creaturas, ad quarum simili

ſimilitudinem, & ſpeciem diuinas apprehendimus perſonas. Itaque Patrem dicimus poten tem, ne concipiamus eum generatione, & ætate debilitatum, & infirmum, ſicut patrem creatum: Filium dicimus ſapientem, ne eum, ſicut humanum, natiuitate ignorantem ſuſpicemur: Spiritū verò bonum, ne eum tumidum, & rigidum arbitremur, ſicut humanos ſpiritus, in quibus vox, *ſpiritus*, rigorem, & tumorē exprimit.

6 Tandem, vt totam de Trinitate materiam, & nomina, quorum meminit *diſt.* 22. quæ ſupererant explicanda, penitùs abſoluat, quærit tertiò, quid dicendum de nominibus tranſlatiuis, quibus Deus dicitur ſpeculum, ſplendor, leo, &c. Reſpondet breuiter, ea non ſecundùm proprietatem adſcribenda Deo; ſed tantùm ſecundùm ſimilitudinem, quibus finem imponit quæſtionibus de Trinitate,

QVÆSTIONES.

Ad hanc diſtinctionem ſpectant omnes quæſtiones diſtinctionis præcedentis, cuius doctrinam complectitur, & illuſtrat. Inſuper addo primò, an vox, *homouſion*, vſurpanda ſit? De quo hîc Aureol. *art.* 3. Gran. *tract.* 9. *de Trinit.* *d.* 1. & eruditè, ac fusè Ruiz *d.* 21. Item ſecundò, an attributa communia poſſint appropriari perſonis? De quo *diſt.* 31. *q.* 4. Rurſus tertiò, an nomina tranſlatiua dicantur propriè de Deo? De quo hîc S. Th. Bonau. Durand. Aureol. & communiter Interpretes Magiſtri.

DISTINCT.

DISTINCTIO XXXV.

De quibusdam, quæ secundùm substantiam de Deo dicuntur, ac primùm de scientia, & præscientia.

HVcusque disseruit Magister de iis, quæ Deo competunt in ordine ad se; nunc de quibusdam attributis disputationem instituit, quæ in ordine ad creaturas conueniunt. Ac primùm de scientia.

1 Prima conclusio est: Scientia Dei, quanuis realiter vna sit, variis tamen nominibus pro varietate obiectorum distinguitur: Deus enim omnia perfectissimè cognoscit: in primis, seipsum comprehēdit, quem nulla creatura valet comprehendere: deinde, extra se cognoscit omnia possibilia, & futura, necessaria, & cōtingentia. Notitia igitur Dei comparatione omniū obiectorum, *scientia* dicitur. Rursus tamen, quia erga contingentia, & futura non se gerit eodem modo, varias alias denominationes sortitur: nam, provt fertur ad omnia futura, tam bona, quàm mala, dicitur *præscientia*; provt fertur ad bona, quæ ab ipso intenduntur, ac fiunt, dicitur *dispositio*, ac *prouidentia*; provt verò fertur in eos, qui re ipsa saluandi sunt, & ea, quibus perducūtur in salutē, *prædestinatio* appellatur.

2 Secunda conclusio: Deficientibus futuris non esset in Deo scientia quoad denominationem scientis futura; secùs verò quoad entitatem, & perfectionē scientię. Idémque dicendum de præscientia, prędestinatione, & prouidentia. Prima pars probatur: quia

Deum

Deum ſcire futura eſt denominatio relatiua ad futura. Ergo, deficiẽtibus futuris, non eſſet in Deo denominatio ſcientis futura: Deus enim ſcire non poteſt eſſe futurum, quod re ipſa futurum non eſt: ſicut Deus non ſcit, futuros eſſe homines poſſibiles, qui nunquam ſunt futuri. Probatur ſecunda pars: Scientia, quoad entitatem, & perfectionem, eſt ipſa eſſentia Dei: id autem, quod Deus eſt, defectibile realiter non eſt. Vnde talis denominatio non deficeret in Deo ex defectu perfectionis ſcientiæ, ſed ex defectu exiſtentiæ obiecti. Quo præoccupatur argumentum, quod obiicitur ex eo, quòd deficiente obiecto deficit ſcientia illius. Quippe deficit quoad denominationem ex defectu obiecti; non verò quoad entitatem, & perfectionem ex defectu ſcientiæ.

3 Tertia concluſio: Deus non aliter ab æterno prænouit futura, quàm præſentia. Primò ex Auguſtino: quia, ſi Deo non eſſent ab æterno nota futura, ſicut in tempore innoteſcunt præſentia, eſſet in Deo viciſſitudo ſcientiæ, quæ à Deo releganda eſt. Secundò ex Ambroſio, qui illud Roman. 4. *Vocat ea, quæ non ſunt, tanquam ea, quæ ſunt.* ideò verum putat, quia futura, quæ nondum ſunt, cognoſcit Deus, tanquàm ea, quæ iam præſentia ſunt.

4 Vnde explicat primò, quare omnia futura dicantur fuiſſe ab æterno in Deo, & quæ facta ſunt, eſſe vitam in ipſo: quia omnia fuerunt in cognitione æterna Dei, quæ vita eſt in Deo. Secundò, quare præterita, & futura dicantur Deo præſentia: quia præſentiſſima ſunt notioni diuinæ eodem modo, quo ei præſentia ſunt, quando in ſeipſis exiſtunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An scientia Dei demonstretur lumine naturali, præsertim ex immaterialitate ipsius? De quo hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 1. Aur. *p.* 1. *ar.* 2. Gab. *q.* 1. Rubione *q.* 1. *ar.* 1. Interp. S. Th. Caiet. Bañ. Zum. Nazar. Gonçal. Ripa, Mol. Vazq. Arrub. 1. *p. q.* 14. *ar.* 1. Item, Ruiz *de scientia, d.* 1. *sect.* 2. & 4. Her. *d.* 1. *c.* 2. & 3. Tann. 1. *p. d.* 2. *q.* 8. *d.* 1. *n.* 5. Val. 1. *p. d.* 1. *q.* 14. *p.* 1. Suar. *d.* 30. *Metaph. sect.* 15. Albert. *tom.* 1. *princip.* 4. *corol.* 1. Gran. 1. *p. contr.* 2. *tr.* 1. *d.* 1. Aluiz *tr.* 1. *d.* 1. Alarc. 1. *p. tr.* 2. *d.* 1. *c.* 2.

Quæst. II. An scientia actualis sit de essentia Dei? De quo Aureol. *hîc p.* 1. & 3. *art.* 3. Gab. *q.* 1. *conclus.* 3. Gregor. *q.* 1. Interpretes S. Th. 1. *p. q.* 14. *art.* 4. Herice 1. *p. disp.* 2. Ruiz *de scientia Dei, disp.* 8. Gran. 1. *p. controu.* 2. *tr.* 1. *disp.* 3. Tanner. 1. *p. disp.* 2. *quæst.* 8. *dub.* 1. *n.* 11. Suar. *disp.* 30. *Metaph. sect.* 15. Aluiz *tr.* 1. *disp.* 2. *sect.* 5. Alarcon 1. *p. tract.* 2. *disp.* 1. *c.* 5. Aliique relati *distinct.* 2. *q.* 4.

Quæst. III. An sit in Deo scientia per modũ potentiæ, & actus primi? De quo hîc S. Th. *ar.* 5. Aureol. 1. *p. ar.* 3. Rubione *q.* 1. *ar.* 2. Interpretes S. Thom. 1. *p. q.* 14. *art.* 1. Ruiz *de scientia, disp.* 3. Her. *d.* 2. Gran. *controu.* 2. *tr.* 1. *d.* 1. Tanner. 1. *p. disp.* 2. *q.* 8. *dub.* 1. *assert.* 5. Suar. *d.* 30. *Metaph. sect.* 15. Aluiz *tr.* 1. *disp.* 2. *sect.* 3. & 4. Alarcon 1. *p. tr.* 2. *d.* 1. *c.* 1.

Quæst. IV. An Deus se comprehendat, & solus? Dur. *q.* 1. *concl.* 2. Interpretes relati S. Th. 1. *p. q.* 14. *art.* 3. Item, Ruiz *de scientia, disp.* 6. Her. *disp.* 4. *c.* 4. Tann. 1. *p. disp.* 8. *dub.* 2. *à num.* 3. Valent. 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 14. *punct.* 2. Aliique relati *dist.* 22. *q.* 4.

Quæst. V. An essentia Dei sit motiuũ adæquatum

ſcientiæ Dei? De quo Aureol.*p.2.art.1.&* 2.Rubione *q.1.ar.*3.Interpr. relati S.Th.1.*p.q.*14.*ar.*2.*&* 3.Item, Suar.*lib.*3.*de attributis,c,*2.Granad. 1.*p.controu.*2.*tr.*1. *d.*2.Ruiz *de ſcientia,d.*5.Alarcon 1.*p.tr.*2.*d.*2.*c.*1.

Quæſt. VI. An Deus cognoſcat creaturas? De quo hìc S. Th.*art.*2.Tann.1.*p.d.*2.*q.*8. *dub.* 3. Valentia 1. *p.d.*1. *q.*14.*p.*3. Suar.*lib.*3.*de attributis,c.*2.*&* 3.Gran. *p.*1.*controu.*2.*tr.*2.*&* 4. Aluiz *tr.*1.*d.* 4. Alarcon 1.*p.d.* 2.*cap.*3. *& ſequentib.* Interpretes S.Th. Caiet.Bañez, Zumel,Nazar.Ripa, Gonçalez, Mol. Vazq. Arrubal, Faſol.1.*p.q.*14.*art.*5.

Quæſt. VII. An Deus cognoſcat creaturas in ſeipſo,an in ſeipſis? De quo hìc Gabr. *q.*3.*art.* 3. Greg. *q.*1.*ad argumenta Aur.p.*2. *ar.*1. *&* 2.Scot. *q.*1. Ægidius *q.*3.Interpr.S.Thom.1.*p.q.*14.*ar.*5.*&* 6.Herice *d.* 5.Ruiz *d.*10.Tanner.1.*p.d.* 2.*q.*8.*dub.*3.Valent.1.*p.d.* 1.*q.*14.*p.*3. Suar.*lib.* 3. *de attributis, c.* 2. Granad. 1.*p.* *controu.*2.*tr.*2. *&* 4. Aluiz *tr.*1.*d.*5. *&* 6. Alarcon 1.*p.* *diſp.*2.*c.*3.*& ſequentib.*

Quæſt. VIII. An Deus cognoſcat creaturas ex ſeipſo, aut ex alio per diſcurſum? De quo hìc Aureol. *p.*4.*ar.*4.Interp. S. Th.*ſup.* relati *ar.*7.Ruiz *de ſcientia Dei,d.*14.Her.*d.*5.*c.*3.*&* 5.Tann.1.*p.d.*2.*q.*8.*n.*1.Val. 1.*p.q.*14.*p* 8.Suar.*lib.*3.*de attributis,c.*1.*n.*4. Gran.1.*p.* *controu.*2.*tr.*3.§.3.Aluiz *tr.*1.*diſp.*3.*ſect.*3. *&* 4. Alarc. 1.*p.tract.*2. *diſp.*1.*c.*2.*n.*8.

Quæſt.IX. An, & quomodo ſcientia Dei poſſit diuidi in plures? De quo hìc Aureol.*p.*2. *art.*3. Ruiz *de ſcientia,.d.* 2. Herice *d.*9.Tann. 1.*p. d.* 2.*q.* 8. *dub.*9. Suar.*lib.*3.*de attrib.c.*4.*&* *d.*30.*Metaph.ſect.*15.Aluiz *tract.*1.*d.vlt.*Alarcon 1.*p.tr.* 2. *d.* 1. *cap.* 3. *& d.*5.*per totam.*

Quæſt.

Quæst. X. An scientia Dei rectè diuidatur in scientiam mediam inter necessariam, & liberam? De quo Interpretes D. Thom. Zumel, Ripa, Gonçalez, Mol. Arrub. Fasol. & Aluiz 1. *p. q.* 14. *ar.* 13. Her. *disp.* 7. Gran. *tr.* 5. *d.* 1. *& sequentib.* Valent. 1. *p. d.* 1. *punct.* 5. Ruiz *de scientia, lib.* 4 *per totũ.* Tann. 1. *p. d.* 2. *q.* 8. *dub.* 5. Suar. fusè *opusc.* 2. *lib.* 2. *& tom.* 1. *de gratia, prolog.* 2. Albert. *tom.* 1. *principio* 4. *corol.* 3. *& dub.* 2. Aluiz *tract.* 1. *d.* 7. Alarcon 1. *p. tr.* 2. *d.* 4. Montepilosus *tom.* 2. *d.* 31. Item, agentes *de auxiliis gratiæ.* Aluarez *lib.* 2. Rispolis *lib.* 1. *quæst.* 1. *conclus.* 2. Verdu *relectione de scientia.* Cantarellus *q.* 22. Nauarrete *controu.* 56. Cabrera *tom.* 1. *in* 3. *p. q.* 1. *art.* 3. §. 22. Curiel. *controu.* 7. Diotaleuius *opusculo de scientia conditionata.* Mascarenas *d.* 2. Mendoza *quæst.* 7. *scholast.* Fonseca *lib.* 6. *Metaph. cap.* 2. *quæst.* 4. *sect.* 8. *&* 9. Lessius *de auxiliis, cap.* 19. *&* 20. Moncæus *d.* 3.

Quæst. XI. An obiecta futura sint Deo in æternitate præsentia? De quo *dist.* 8. *quæst.* 4.

Quæst. XII. An Dei scientia sit variabilis, aut defectibilis? De quo *dist.* 39. *quæst.* 2.

Quæst. XIII. An prouidentia, & prædestinatio sit actus scientiæ? De quo *dist.* 39. *quæst.* 9.

DISTINCTIO XXXVI.

Vtrùm concedendum sit, omnia esse in Dei essentia, vel in eo per essentiam; vt omnia dicuntur esse in Dei cognitione, vel præscientia?

PRima conclusio: Quanuis omnia sint in cognitione Dei, quæ est eius essentia, nõ sunt omnia in

essentia Dei, vel in Deo per essentiam. Nam ea dicũtur esse in essentia Dei, vel in Deo per essentiam, quæ sunt eiusdem essentiæ cum Deo. At omnia non sunt eiusdem essentiæ cum Deo. Ideò Augustinus dixit, Deum ante mundi constitutionem habuisse apud seipsum electos; non in natura sua, sed in sua cognitione, & præscientia.

2 Secunda conclusio: Quanuis mala culpæ sint in cognitione Dei, non sunt in Deo, sicut bona. Quia hæc sunt per approbationem, secùs mala. Item, peccata dicuntur à sacris Scriptoribus esse longè à Deo, & Deo abscondita; scilicet, quia fugiunt scientiam approbationis, quam bona non fugiunt. Ergo aliter sunt in Deo mala, quàm bona. Rursus, quia, teste Ambrosio, idem est realiter, *omnia esse in ipso*, ac *esse ex ipso, & per ipsum*. At mala non sunt ex ipso, & per ipsum, cùm Deus eorum author non sit. Ergo nec sunt in ipso. Confirmatur ex Augustino, qui omnia, quæ sunt in ipso, exponit esse, quæ sunt iuxta rationalem naturam Dei; non verò, quæ sunt contra naturam rationalem, qualia sunt peccata.

3 Animaduertit duo. Primò, cùm omnia dicuntur esse ex ipso, in ipso, & per ipsum, non constitui discrimen inter Patrem, & Filiũ, & Spiritum sanctũ: quia omnia creata æqualiter sunt in tribus personis, ex illis, & per illas, cùm omnibus communis sit eadẽ scientia approbationis, & virtus creatiua, per quam in Deo, ex Deo, & per Deum esse creaturæ dicuntur. Secundò, omnia, quæ sunt de ipso, esse etiam ex ipso; non verò omnia, quæ sunt ex ipso, esse etiam de ipso. Nam omnia creata sunt ex ipso, & non de ipso: personæ verò diuinæ, quæ sunt à Patre productæ; & sunt

ex

ex ipso,& de ipso.Nam,vt res sit ex ipso, sufficit procedere ab ipso, tanquàm à principio : vt autem sit de ipso, vlteriùs exigitur, esse eiusdem substantiæ cum ipso.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quomodo Deus cognoscat mala? De quo hîc D.Th.*q*.1.*art*.2.Bonau. *ar*.3.*q*.1. Dur. *q*.1.Interpr.S.Thom.Caiet.Bañez,Zum.Nazar.Ripa, Gonçal.Mol.Vazq.Arrub.Fasol. & Aluiz 1.*p*.*q*.14.*ar*. 10.Item,Valent.*disp*.1.*q*.14.*punct*.7.Ruiz *de scientia*,*d*. 18.*&* 19. Herice *disp*.8.*c*.2. Tann.1.*p*.*disp*.2.*q*.8.*dub*.8. Granad.1.*p*.*controu*.2.*tract*.4.*disp*.5. Alarcon 1.*p*. *tr*.2. *disp*.3. *&* 4.

Quæst. II. An Deus cognoscat priuationes,& negationes,& quomodo? De quo hîc S.Thom.*q*.1.*ar*.2. Bonau.*ar*.3.*q*.2.Interpr.S.Th.nuper relati 1.*p*.*q*.14.*ar*. 9.Item,Valent.*vbi suprà*. Ruiz *de scientia*,*d*.17.Gran. 1.*p*.*controu*.2.*d*.5.Herice *d*.8.*à n*.7. Tann. 1.*p*.*d*.2.*q*.8. *dub*.8.Gran.1.*p*.*controu*.2.*tr*.4. *d*.5. Alarcon 1.*p*.*tr*.2.*d*. 3.*c*.4.Aluiz *tr*.1.*d*.9.

Quæst. III.An Deus cognoscat entia rationis? De quo Interpr.S.Th.1.*p*.*q*.14.*art*.9.Ruiz *de scientia*,*disp*. 17.*sect*.2.*&* 3.Herice *disp*. 8. *cap*.1. Tann. 1.*p*. *disp*.2. *quæst*.8.*dub*.8.Gran.1.*p*.*controu*.2.*tr*.4.*disp*. 5. Alarcon 1.*p*.*tr*.2.*disp*.3.*c*.6.

Quæst. IV. An futura sint præsentia Deo in æternitate realiter,an solùm intentionaliter? De quo hîc Aur.& Bonau.*art*.1.Alij *dist*.8.*q*.4.

Quæst. V. An creaturæ cognoscantur à Deo,quia continẽtur in eo? De quo Authores relati *dist*.35.*q*.7.

Quæſt. VI. An Deus ſit cauſa peccati? De qúo relati *diſt.29.q.9.*

Quæſt. VII. An ſint in Deo, & quid, ac quotuplices ideæ creaturarum? De quo hîc S.Th. *quæſt.2.* Durand.*q.3.*Aureol.*p.2.ar.* 1. *&* 2.Interpr. S. Thom. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Ripa, Molina, Vazq. & Faſol.1.*p.q.*15.*ar.*2.*&* 3.Item, Ruiz *de ſcientia, d.* 83, *&* 84.Granad.*controu.*2.*tr.*7.*d.*1. *& ſequentib. & tr.*4. *d.*4.*ſect.*3.Valent.1.*p.d.*1.*q.* 15.*puncto* 1. *& ſequentib.* Tann.1.*p.q.*9.*dub.*1. *&* 2. Suarez 1.*p.lib.* 3.*de attributis,c.*5.*& diſp.*25.*Metaph.ſect.*1.Albertin.*tom.*1.*principio 6.num.*22.

DISTINCTIO XXXVII.

Quibus modis dicatur Deus eſſe in rebus.

QVia diſtinctione præcedenti expoſuit, quomodo res creatæ ſint in Deo; proximum ſibi viſum eſt exponere, quomodo Deus in rebus ſit? Quod tribus propoſitionibus trademus.

1 Prima propoſitio eſt: Deus eſt in omnibus rebus per potentiam, prȩſentiam, & eſſentiã. Per potentiam eſt; quia omnia producit: per præſentiam; quia omnia cognoſcit: per eſſentiam; quia ſua imméſitate replet omnia, vbique totus exiſtens, & ab omni loco, & creatura indiſtans. Id probat authoritate Auguſtini, Gregorij, Hilarij, & Ambroſij. Auguſtinus enim ait, *Æterna ſtabilitate in ſeipſo manentem totum adeſſe rebus omnibus, & ſingulis totum.* Gregorius, *Deum communi modo omnibus rebus ineſſe, præſentia, potentia, & ſubſtantia.*

substantia. Hilarius, *Immensæ virtutis viuenti potestate, nusquam non adesse, non deesse vsquam; & vbi sua sunt, ipsum esse.* Ambrosius verò, *Spiritum sanctum Deum esse: quia in omnibus, & vbique semper est, & omnia replet.*

2 Secunda propositio: Deus speciali modo est in iustis, scilicet, eos inhabitans per gratiam. Itaque, quanuis Deus in omnibus sit; tamen non habitat in omnibus: vnde excellentiori modo est inhabitans in Christo, cùm in eo habitet per gratiam substantialem, & infinitam vnionis. Hanc doctrinam probat primò: quia iusti Esaiæ 66. dicuntur esse *sedes Dei*; peccatores verò *scabellum pedum eius*. Secundò, Sapient. 7. & 9. dicuntur esse *thronus Dei*. Tertiò, aliis in locis dicuntur esse *Dei templum*. At hæc manifestè arguunt modum aliquem peculiarem essendi in iustis, quo Deus in peccatoribus, & aliis rebus non sit. Quod confirmat pluribus Augustini testimoniis.

3 Tertia propositio: Quanuis Deus sit in loco, & tempore; localis tamen, & temporalis non est, sicut sunt omnes substãtiæ creatæ, spirituales, & corporeæ. Primò, quia Deus non mouetur loco, & tempore, sicut substantiæ creatæ, cùm immutabilis sit. Secundò, quia Deus, neque loco, aut tempore circunscribitur, aut definitur, sicut illæ. Circunscribi enim loco (quod de corporibus dicitur) est esse in loco cum distantia partium locati, & loci: vnde dimensiones latitudinis, longitudinis, & profunditatis in eis cogitamus. Definiri verò loco (quod de spiritibus dicitur) est esse in definito loco, quin sit in omnibus. Quod proportione explicandum de tempore. At Deus non occupat hoc pacto locum, aut tempus.

Deus enim nõ habet diſtantiã partiũ,neque ſui interpoſitione eã cauſat in loco;neque ita eſt in vno loco, vt omnia non repleat: creaturæ verò non ſolùm corporeæ,ſed etiã ſpirituales, primò mouētur ſecundùm locum,vt teſtantur Ambroſius,& Beda,cùm tranſeāt de loco in locum, adeóque mittantur in varia loca. Secundò, locis determinatis continentur, cùm vbique non ſint. Ergo Dei proprium eſt non eſſe localem, & temporalem.

4 At obiicies: Deus incipit eſſe in rebus, quæ denuò fiunt,cùm antea in eis non eſſet.Ergo Deus mouetur ſecundùm locum.Negatur conſequentia: quia Deum incipere,aut deſinere eſſe in rebus creatis,non eſt denominatio intrinſeca,ſed extrinſeca Deo, quæ non exigit mutationem Dei; ſed mutationem ſolius creaturæ,& loci.

5 Ad exactam ſuperiorum lucem duo hîc Magiſter inquirit.Primò,quomodo Deus vbique ſit per eſſentiam?Reſpondet cum Chryſoſt. difficultatem eſſe inſuperabilem.Quod enim quidam dicunt,Deum eſſe in omnibus per eſſentiam; quia producit omnia loca,& locata;non ſatisfacit: quoniam Patres diſtinguunt inter eſſe per potentiam, & eſſe per eſſentiam. At omnia producere pertinet ad eſſe per potentiam: aliud ergo eſt eſſe per eſſentiam. Nihilominùs diſcurſu diſtinctionis, id per aliquas negationes declarat; primò, dicens, Deum eſſe in rebus diſtinctis, & diſtantibus abſque diſtinctione, & diſtantia partium ipſius Dei; ſecundò, eſſe, quin cauſet diſtantiam inter partes loci, interpoſitione ſui; tertiò, quin eius eſſentia mutetur; quartò,quin locis definiatur; vltimò,quin eorum ſordibus inquinetur.

6 Inqui

6 Inquirit secundò, vbinàm erat Deus, antequàm fierent creaturæ? Respondet cùm Augustino, Deum esse, & habitare in se ipso. Nam Deus, vt sit, non indiget loco, & habitaculo creaturarum, vt eis cadentibus cadat, sicut domus cadit fundamento cadente: Deus enim non innititur creaturis, sed creaturæ potiùs innituntur Deo.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quid sit, Deum esse in rebus, per essentiam, præsentiam, & potentiam? De quo hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 2. Durand. 1. *p.* *q.* 1. Bonau. 1. *p.* *ar.* 3. Gab. *q. vnica, art.* 1. Aureol. *art.* 1. *&* 3. Faber cum Scoto *d.* 52. *cap.* 1. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zum. Ripa, Nazar. Gonçal. Molina, Vazq. Arrub. Fasol. & alij 1. *p.* *q.* 8. *ar.* 3. Suar. 1. *p.* *lib.* 2. *cap.* 2. Tanner. 1. *p.* *d.* 2. *q.* 4. *dub.* 3. *à num.* 10. Gran. 1. *p. contr.* 1. *tr.* 3. *d.* 3. *sect.* 6. Val. 1. *p.* *q.* 8. 1. *p.* Albert. *tom.* 2. *prædic. quant. corol.* 7. Montepilosus 1. *p, d.* 18. *ar.* 6.

Quæst. II. An Deus sit in rebus influens immediatè in omnes effectus creatos? De quo hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Duran. 1. *p.* *q*... Gab. *q. vnica, ar.* 2. Interpretes S. Thom. 1. *p.* *q.* 8. *art.* 1. *&* *q.* 22. *art.* 3. *&* *q.* 104. *ar.* 1. *&* 2. *&* *quæst.* 105. *art.* 5. Item, Montepilosus 2. *p.* *d.* 7. *ar.* 1. *&* *sequentib.* Suar. *lib. de auxiliis, cap.* 4. *&* *disp.* 22. *Metaph. sect.* 1. Aluarez *lib.* 3. *de auxiliis, d.* 1. Molina *in concordia, q.* 14. *art.* 13. *disp.* 25. *&* 26. Auersa *tom.* 1. *Philos. à pag.* 426. Ruiz *de prouidentia, disp.* 5. *sect.* 11. *&* 12. Hurtado *disp.* 10. *Phys.* Arriag. *disp.* 10. *Philos.*

Quæst. III. An ex influxu immediato omnipotentiç Dei, rectè colligatur eiusdem imměsitas, & in-

distantia à rebus? De quo hîc S.Thomas *quæst.* 1.*ar.* 1. Durand. 1.*p.quæst.* 1.Scot.*quæst.* 1.Gabriel *q. vnica, ar.* 3. Aureol.*ar.* 2.Faber *disp.* 52. Interpretes S. Thomæ, Caiet.Bañez,Zum.Nazar. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazquez,Fasol.Arrubal,& alij 1.*p.q.*8.*ar.* 1.& 3.Suarez *lib.*2.*de attributis,cap.*2.Tanner. 1.*p.disp.*2.*quæst.* 4.*dub.*3.*à n.*5.Valent. 1.*p.disp.* 1.*quæst.*8.*p.* 1.Gran. 1.*p. controu.* 1.*tr.*3.*d.*3.*sect.*5. Montepilos. 1.*p. d.* 18.*ar.*5.

Quæst. IV. An esse vbique sit proprium Dei,quin vlli creaturæ possit concedi? De quo hîc S.Th.*quæst.* 2.*ar.* 1. & 2.Durand. 1.*p.quæst.*2. Gabriel *quæst.vnica, ar.*3.Interpretes S.Thomæ *q.* 1. relati 1.*p.quæst.*8. *ar.* 4.Suar. 1.*p.lib.*2.*cap.*2.*n.*12. Tanner. 1. *p. disp.* 2.*q.*4. *dub.*3.*à num.*12.Valentia 1.*p.disp.*1.*quæst.*8.*p.*4. Gran. 1.*p.controu.* 1.*tract.* 3. *disp.*3.*sect.*7.Montepilos. 1.*p. disp.*18.*ar.*4.

Quæst. V. An Deus fuerit, & nunc sit in spatiis imaginariis extra mundum corporeum? De quo hîc Maior *q.*2.S.Thom.*q.*2.*ar.*2. Bonau. *ar.*2.*q.*3.Dur. *q.* 2.Faber *disp.*52.*cap.*3.Interpretes S.Th.Zum.Bañez, Molina,Vazq.Fasol.& alij 1.*p.q.*8.*ar.*2. & 3. Suar. *d.* 30.*Metaph.sect.*7.*à num.*30.Fonseca 5. *Metaph. cap.* 15.*q.*9.*sect.*4. Valent. 1.*p. disp.*1.*q.*8.*p.*1. Sotus *lib.*4. *Physic.quæst.*2.Gillius *lib.*2.*tr.*9.*cap.*18.Gran.1.*p. controu.*1.*tr.*3.*disp.*3.Albertin. *tom.*2.*prædic.vbi,quæst.*2. Monceus fusè *disp.*1.Montepilos.1.*p.disp.*18.*ar.*3.

Quæst. VI. An Deus habitet modo speciali in iustis absque gratia inhærenti? De quo hîc Aureol. *ar.* 3.Item,relati *dist.*16.*q.*5.

Quæst. VII. An esse ab æterno sit proprium Dei, & nulli creaturæ possibile? De quo hîc S.Th. *q.* .*ar.*3. Eius Interpretes Caiet.Bañez,Zumel,Nazar.Gonçal. Molina,

Molina, Vazquez, Fasol. & Arrub. 1.*p.quæst*.10.*ar*.5. Suar.1.*p.lib*.2.*c*.4.*&* *disp* 50.*Metaph.* Tanner.1.*p.d*.2.*quæst*.5.*dub*.3.Gran. 1.*p.* *controu*.1.*tr*.3.*d*.5.Valent. 1.*p.d*.1.*q*.10.*p*.1.*&* 2.Montepilos.1.*p.d*.17.*ar*.9.

Quæst. VIII. An, & quomodo Angelus sit in loco? De quo hîc S.Th.*q*.3.*ar*.1. Dur. 2.*p.q*.1. Interpretes S.Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Molin. Vazq. Arrub. Bubalus, & alij 1.*p.q*.52.*ar*.1. Suar. *de Angelis, lib*.4.*à cap*.1. Tanner. 1.*p.d*.5.*q*.2.*dub*.1.*&* *seqq.* Gran.1.*p.controu*.6.*tr*.9.*d*.3.Val. 1.*p.d*.4.*q*.3.*p*.1. *&* 2.Alarcon 1.*p.tr*.6.*d*.6.*c*.1.*&* *seqq*.Albertin. *tom*.1. *princ*.1.*corol*.16.*dub*.2.*tom*.2.*prædic.quant.&* *vbi, corol*. 1.Montepilos. 2.*p.d*.18.*ar*.1.*&* 2.

Quæst. IX. An vnus Angelus possit esse simul in pluribus locis? De quo hîc S.Th. *q*.3.*ar*.2. Dur.2.*p.q*.1.Interpretes relati S.Thom. 1.*p.q*.52.*ar*.2. Suar. *lib*.4.*de Angelis, c*.10. Tann.1.*p.d*.5.*q*.2.*dub*.4. Gran.1.*p.* *controu*.6.*d*.3.*sect*.3.Val.1.*p.d*.4.*q*.3.*punct*. 3. Alarcon 1.*p.tr*.6.*d*.6.*c*.5.*n*.9. Montepilos. 2.*p.d*.18 *ar*.6.

Quæst. X. An plures Angeli possint simul esse in eodem loco? De quo hîc S.Thom. *q*.3.*ar*.3. Dur.2.*p.q*.1. Interpretes relati S. Thomæ 1.*p.q*.52. *ar*. 3. Suar. *lib*.4.*de Angelis, c*.9.Tann.1.*p.d*.5.*q*.2.*dub*.5.Gran.1.*p.* *controu*.6.*d*.3.*sect*.3.Val.1.*p.d*.4.*q*.3.*punct*. 4. Alarcon 1.*p.tr*.6.*d*.6.*c*.5.*n*.9. Montepilos.*p*.2.*d*.18.*ar*.7.

Quæst. XI. An, & quomodo Angelus moueatur secundùm locum? De quo hîc S.Th. *q*.4.*ar*.1.Dur.2.*p.q*.2.Interpretes S.Thom. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Molin. Vazq. Bubal. & Arrub.1.*p.q*.53.*ar*.1. Suar. *lib*.4.*de Angel.cap*.1.*à num*.14.*&* *cap*.12.Tann.1.*p.disp*.5.*q*.2.*dub*.6.Granad.1.*p.controu*.6.*d*.1.Valent.1.*p.disp*.4.*q*.4.*p*.1.Montepilosus *p*.2.*d*.19.*art*.1. *&* *sequentibus*.

Quæst.

Quæſt. XII. An Angelus moueatur ab extremo in extremum, quin pertranſeat medium? De quo hîc S.Thom. *q*.4.*art*.2. Dur. 2.*p*.*q*.4. Interpretes relati S. Thomæ 1.*p*.*q*.53.*ar*.2. Suar. *lib*.4.*de Angelis, à cap*.18. Tanner. 1.*p*.*diſp*.5.*q*.2.*dub*.7. Valent. 1.*p*.*d*.4.*q*.4.*p*.1. Alarcon 1.*p*.*tr*.6.*d*.6.*cap*.5.*n*.7. Albert. *tom*.1.*princip*. 1.*corol*.16.*dub*.1. & 2. Montepiloſ. *p*. 2.*diſp*.19.*art*.7.

Quæſt. XIII. An motus localis Angeli ſit inſtantaneus, an ſucceſſiuus? De quo hîc S.Th.*q*.4.*art*. 3. Dur.2.*p*.*q*.2. Interpretes relati S.Thom. 1.*p*.*q*.53.*ar*. 3. Suar.*lib*.4 *de Angelis*, *c*.20.& 21. Tanner. 1.*p*.*d*.5.*q*. 2.*dub*.8. Valent. 1.*p*.*d*.4.*q*.4.*p*.2. Albertin. *tom*.1.*princ*. 1.*cor*.16.*d*.3.& *ſeqq*. Montep.*p*.2.*diſp*.19. *art*. 4. & 5.

Quæſt. XIV. An ſubſtantia ſpiritualis, & corporea poſſit exiſtere, quin ſit alicubi? De quo Interpretes S.Thom. 1.*p*.*q*.52.*ar*.1. Bañez *dub*.1. *ad ſeptimum*. Zum.*q*.4.*ad* 10. Vazq.*d*.196.*cap*.2. & 3. Alarcon 1.*p*. *tr*.6.*d*.6.*cap*.5.*num*.7.& *cap*.7.*à num*.10. Suar. *de Angelis, lib*. 4.*cap*. 3. Moncæus fusè *diſp*.1. *cap*.8. & *ſequentib*. Arriaga *diſp*.14.*Phyſ*.*ſect*.4.

Quæſt. XV. An poſſit eſſe ſubſtantia rationalis, quæ non poſſit moueri à ſe ſecundùm locum? aut irrationalis ita eſſentialiter affixa determinato loco, vt neque ab alio dimoueri ab eo poſſit? De quo nullus ſcribit; ſed non leuis, & importuna poterit hîc eſſe diſputatio.

DISTINCTIO XXXVIII.

Hîc redit ad propoſitum, repetens ſuperiùs dicta, vt addat alia.

REdit ad diſputationem de futurorum ſcientia, & mouet quæſtionem, an ea ſcientia ſit cauſa futurorum?

futurorum? an futura, causa scientiæ? Nam pro sententia affirmante, & negante argumenta non desunt.

1 Scientiam esse futurorum causam, & non è contrà, suadetur primò, quia futura aliter euenire non possunt, quàm sciuntur à Deo: quia scientia Dei falli non potest: falleretur autem, si aliter euenire possent. At, si scientia non esset causa futurorum, possent futura aliter euenire, quàm præscita sunt: quia non potest ex alia causa, quàm ex scientia Dei, illis euenire necessitas existendi. Ergo futurorum scientia eorundem causa est. Secundò, quia, iuxta August. res non ideò præsciuntur à Deo, quia futuræ sunt; sed ideò sunt futuræ, quia præsciuntur. Tertiò, quia scientia Dei est increata, & diuina. At res creatæ non possunt esse causa alicuius increati, & diuini.

2 Oppositum verò, scilicet, res futuras esse causam præscientiæ Dei, & non præscientiam, causam futurorum, probatur primò, quia scientia Dei æqualiter fertur in mala, ac in bona. At malorum causa non est. Ergo futurorum causa non est præscientia Dei. Secundò, quia, iuxta Origenem, Deus ideò præscit rem esse futuram, quia ipsa futura est; non verò ideò est futura, quia præscitur à Deo.

3 Vt tota lis dirimatur, præmittitur primò, causam bifariam sumi; tum propriè pro principio influente esse rei; tum impropriè pro sola conditione antecedenti, sine qua res esse non potest. Pręmittitur secundò, etiam futurorum scientiam bifariam considerari; tum compositam, & coniunctam beneplacito, & decreto Dei; tum simplicem seorsim à beneplacito Dei.

4 Iam prima conclusio est: Si causa sumatur propriè,

priè, futura non sunt causa scientiæ Dei, neque scientia seiuncta à decreto Dei est causa futurorum; secùs coniuncta cum decreto. Probatur: Nam futura non possunt influere esse increatum, & diuinum in scientiam Dei; neque scientia Dei simplici notione futurorũ tribuit esse futuris, cùm nouerit mala, quibus Deus esse non tribuit. At verò scientia coniuncta decreto Dei tribuit esse bonis, quę decernũtur à Deo; nõ verò malis, quę à Deo decerni nequeunt. Quod argumenta primæ sententiæ probant, & August. confirmat.

5 Secunda conclusio: Si causa sumatur impropriè pro conditione antecedenti, possunt futura esse causa solius scientiæ seiunctæ à decreto, & non è contrà simplex scientia causa futurorum. Hoc probatur argumentis secundæ sententiæ. Neque Augustinus adductus pro prima sententia repugnat, cùm disserat de scientia bonorum, prout coniuncta beneplacito Dei, de qua iam diximus, causam esse futurorum; neque ideò præsciri futura tali scientia, quia sunt futura; sed ideò esse futura, quia scientia approbationis, & beneplaciti præsciuntur.

6 Solùm superest dilui prima probatio, quomodo, scilicet, scientia Dei non sit causa necessitans libera contingentia. Respondetur: Libera contingentia possunt aliter euenire, quàm præscita sunt in sensu diuiso scientiæ, quanuis non in sensu composito, ne diuina scientia reddatur falsa. Neque hæc necessitas in sensu composito libertati creatę repugnat: quia suppositio solius scientiæ à decreto seiunctæ non antecedit, sed subsequitur vsum futurum libertatis creatæ: siquidem, vt præmisimus conclusione secunda, futura sunt causa, sine qua non, antecedens scientiam,

tiam, & non è contrà. At necessitas ex sensu composito subsequenti vsum libertatis non præiudicat libertati.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An futura contingentia habeant determinatam veritatem in se? De quo hîc Aureol. *ar.* 3. Greg.Gab.Scot.& Bon.*q.*1.Interpretes S.Thom.Nazar.Gonçal.Molin.Vazq.Arrub. & Fasol.1.*p.q.*14.*ar.* 13.Tann.1.*p.d.*2.*q.*8.*dub.*6. Albert.*tom.*1.*princip.*4.*q.*4. *Philos.* Val.1.*p.d.*1. *q.*14.*p.*5.*q.*2.,Suar. *opusc.*2.*lib.*1. Ruiz *de scientia, d.* 23. Alarcon 1.*p.tr.*2.*d.*4.*c.*1. *&* 2. Montepilos. 1.*p.d.*30.*ar.*2. Herice *d.*6.*c.*7.Aluiz *tr.* 1. *d.* 6. *sect.* 2.

Quæst. II. An, & quomodo sit in Deo scientia futurorum absolutè? De quo hîc S.Thom.*quæst.*1.*ar.* 5,Aureol. *ar.*1. Gabr. & Okam. *q. vnica, art.*2.*&* 3. Greg.*q.*2.Dur.*q.*3.Fab.*d.*54. Interpretes S.Th. Caiet. Bañez,Zum.Naz. Gonçalez,Molin.Vazq. Arrub. & Fasol.1.*p.q.*14.*ar.*3. Aliique relati *dist.*35.*q.*7.

Quæst. III. An, & quomodo sit in Deo scientia futurorum sub conditione? De quo hîc Faber *d.*54. aliique relati *dist.*35.*q.*8.

Quæst. IV. An scientia visionis sit causa futurorum,an futura causa scientiæ? De quo hîc S.Th. *q.*1. *ar.*1.Bonau.*ar.*1.*q.*1.*&* 2.Scot.& Dur.*q.*1. Interpretes S.Thom. Caiet. Bañ. Zum. Ripa, Nazar. Mol.Vazq. Arrub.Fasol.& alij 1.*p.q.*14.*ar.*8.Val.1.*p.d.*1.*q.*14.*p.*5. §.3.Aluarez *de auxiliis,d.*16. Tanner.1.*p.d.*2.*q.*8. *dub.* 10. *à num.* 4. Suar. *de auxil. lib.* 1.*c.*13.Ruiz *de scientia,d.*15.16.33.*&* 36.Ledesma *de auxil.d.*2.*de scientia, d.*1.*dub.*

*d.*1.*dub.*4.Alarcon 1.*p.tr.*2.*disp.*5.*cap.*4.*conc.*5.Herice 1.*p.disp.*10.*c.*1.*&* 2.Moncæus *d.*3.*c.*19.

Quæst. V. An scientia visionis, aut quæuis alia suppositio antecedens causalitate futura deroget libertati creatæ? De quo hîc Greg.*q.*1.*art.*2. *&* *q.*2.*art.* 3. Gab.cum Okam.*q.vnica.*Faber cum Scoto *d.*54.*c.* 5.Valent.1.*p.d.*1.*q.*14.*p.*5.§.3. Gran.1.*p. controu.*2.*tr.* 4.*d.*6.Tanner.1.*p.d.*2.*q.*8.*dub.*11.Albert.*tom.*1.*princ.* 4.*corol.*1.*p.*9.Ruiz *de scientia,d.*33.*& seqq.* Alarcon 1. *p.tr.*2.*d.*5.*c.*8.Montepilos.1.*p.d.*30.*ar.*11.Herice *d.*6. *c.*8.Aluiz.*tr.*1.*d.*6.*sect.*11.*&* 13.

Quæst. VI. An scientia simplicis intelligentiæ sit causa futurorum,& practica? De quo hîc S.Th. Bonau.Scot.& Dur.*q.*1. Interpretes relati S.Thom.1.*p.* *q.*14.*ar.*8.Valent.1.*p.d.*1.*q.*14.*p.*8.Tanner. 1.*p.d.*2.*q.* 8.*dub.*10.*à num.*4. Suar. *de auxil.lib.*1.*cap.*13.*à n.* 15. Alarcon 1.*p.tr.*2.*d.*5.*c.*4.Ruiz *de scientia,d.*15.*&* 16. Montep.1.*p.d.*27.*ar.*11.*&* 12.Suar.*lib.*3.*de attrib.c.*4.

Quæst. VII. An Deus cognoscat futura præsentia in æternitate sua? De quo hîc Aureol. *ar.*1. Itèm, relati *dist.* 8.*q.*4.

Quæst. VIII. An,& quomodo sit in Deo scientia priuationum,entium rationis,& malorum culpæ? De quo hîc S.Th.*q.*1.*ar.*4.Alij relati *d.*36.*q.*1.2.*&* 3.

Quæst. IX. An Deus cognoscat futura componendo,& diuidendo? De quo hîc Dur. *q.*2. Richard. *ar.*1.*q.*4.Marsil.*art.*1.*conc.*8. Interpretes S.Th. Caiet. Bañ. Zum. Nauarrete, Nazar. Gonçalez, Ripa, Mol, Vazq. Arrub.& Fasol.1.*p.q.*14.*ar.*7. *&* 14. Val. 1.*p.d.* 1.*q.*14.*p.*8.Ruiz *de scient.d.*13.Alarc.1.*p.tr.*2.*d.*3.*c.*4.

Quæst. X. An Deus sit causa malorum culpæ? De quo relati *distinct.*39. *quæst.* 9.

DISTINCT.

DISTINCTIO XXXIX.

Vtrùm scientia Dei possit augeri, vel minui, vel aliquo modo mutari?

Conclusio est: Scientia Dei nullius mutationis, augmenti, aut diminutionis capax est. Tum, quia Augustinus ait, scientiam Dei esse inamissibilem, & inuariabilem: si autem mutationis esset capax, posset variari, & amitti. Tum, quia scientia Dei est eius essentia. At essentia Dei expers est mutationis. Ergo etiam scientia. Etenim scientia nullam fert mutationem, quia mutatio redolet imperfectionem: at scientia identificata essentiæ infinitæ Dei, nullam imperfectionem ferre potest.

2 Obiicitur primò: Potuit Deus non scire futura, quæ nunc scit futura: nam futura potuerunt non esse futura, ac proinde neque præscita à Deo futura. Ergo potuit Deus amittere scientiam futurorum. Item, potuit scire futura plura, quàm nunc sunt futura. Nam ex possibilibus potuerunt futura esse plura, quā nunc sunt futura, quæ, si forent, scirentur à Deo. Ergo augeri potuit in Deo futurorum scientia. Respondetur: Deficientibus futuris, quæ nunc sunt futura, aut existentibus aliis, quæ non sunt futura, nulla foret mutatio intrinseca Dei, sed extrinseca creaturarum. Nam infinitas scientiæ diuinæ exigit, vt potuerit ferri, & non ferri ad hæc & alia futura absque diminutione, & augmento entitatis, & perfectionis scientiæ pro sola diminutione, & augmento obiecti; aliàs scientia Dei imperfectionibus nostræ scientiæ subiaceret.

3 Obiicit ſecundò: Si poteſt Deus ſcire ab æterno alia futura, quàm nunc ſcit, abſque mutatione intrinſeca Dei, etiam poterit in tempore ſcire, quæ non ſciuit ab æterno abſque ſui intrinſeca mutatione. Nam, ſi Deus ſciens ab æterno alia, quàm nunc ſcit, non eſſet intrinſecè alius ab eo, qui nunc eſt: ergo neque ſciens in tempore alia, quàm ſcivit ab æterno, erit in tempore alius intrinſecè ab eo, qui fuit ab æterno. Confirmatur: Dixit Hieronymus, *abſurdum eſſe ad hoc deducere Dei maieſtatem, quòd ſciat per momenta, quot culices naſcantur, quótve moriantur*, &c. Ergo Deus nō ſcit ſemper, & ſingulis momentis omnia, quæ ſcit. Reſpondet: Deus poteſt in tēpore ſcire, quæ ab æterno non ſciuit, in ſenſu diuiſo, non verò in ſenſu cōpoſito; repugnat enim cōponi, Deum ab æterno non ſciuiſſe aliquid futurū, & in tēpore ſcire illud futurum: quia Deus in tempore neque ſcit, neque non ſcit, niſi ea, quæ ab æterno ſciuit, aut nō ſciuit. Quidquid enim in tēpore ſcibile eſt, ſcibile fuit ab æterno: eo autē ipſo, quòd ab æterno ſcibile fuit, non potuit illud latere ſcientiam infinitam Dei, cuius eſſet imperfectio obiectum ſcibile ignorare. Ad confirmationem: Hieronymus non negat notitiam ab æterno, & ſimultaneam irrationalium, ſed notitiam ſucceſſiuam tantùm, quam indicat illud, *per momenta ſingula*. Deinde non negat omnem notitiam; ſed notitiam prouidentiæ omninò æqualem cum illa, quam habet creaturarum rationalium. Ideò mox addit: *Non ſimus tam fatui adulatores Dei, vt dum prouidentiam eius ad ima detrudimus, in nos ipſos iniurioſi ſimus, eandem rationalium, & irrationalium prouidentiam eſſe dicentes.*

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An contingentia habeant determinatam veritatem? De quo hîc Scot.*q.*1. Aureol. *ar.*2. Greg. *q.* 1. *ar.*2. Alij relati *dist.*38. *quæst.*1.

Quæst. II. An scientia Dei sit immutabilis? De quo hîc S. Th. *q.*1. *ar.*1. & 2. Bonau. *ar.*2. *q.*2. Aureol. *ar.*4. Gab. *q. vnica, ar.*2. Dur. & Greg. *q.*1. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zum. Nauarret. Nazar. Ripa, Gonçalez, Molin. Vazq. Arrub. & Fasol. 1. *p. q.*14. *ar.* 15. Val. 1. *p. d.*1. *quæst.*14. *p.*8. Tann. 1. *p. disp.*2. *quæst.*8. *dub.*10. Granad. *controu.*2. *tr.*6. *disp.*1. Alarcon 1. *p. tr.*2. *d.*1. *cap.* 4. Aluiz *tr.*1. *d.*10. *sect.* 3. Herice *disp.*10. *cap.* 3. Ruiz *de scientia, disp.* 37. & 91. Suar. *lib.*2. *de attrib. cap.* 3. & *disp.* 30. *Metaph. sect.*9.

Quæst. III. An Deus cognoscat præsentia eadem indiuisibili visione, quâ ipsa prænouit futura? De quo hîc S. Th. *q.*1. *ar.*2. Gab. *ar.*3. Greg. *ar.*1. Interpretes S. Th. *q.*14. & 15. Herice *d.*10. *c.*3. Albert. *tom.*1. *princip.* 4. *corol.*1. *n.*26. Aluiz *tr.*1. *d.*5. *sect.*5. Ruiz *de scientia, d.* 37. *sect.*3. & 4. Alarcon 1. *p. tr.*2. *c.*4. *à n.*3. Suar. *lib.*2. *de attrib. c.*4. *à n.*3. Gran. 1. *p. controu.*2. *tr.*6. *d.*1.

Quæst. IV. An, & quomodo Deus cognoscat creaturas possibiles, & futuras, absolutas, & conditionatas. Hîc Bon. *ar.*1. & 2. Scot. *q.*1. Alij relati *dist.*35. *q.*7. & 10.

Quæst. V. An cum certitudine scientiæ Dei componatur libertas contingentium? De quo hîc Scot. *q.* 1. Aureol. *ar.*1. Alij relati *distinct.*38. *quæst.*4.

Quæst. VI. An Deus cognoscat componendo, & diuidendo? De quo hîc Gabr. *q.*1. *ar.*1. Greg. *ar.*2. Alij relati *dist.*38. *q.*9.

Quæst. VII. An Deus nouerit infinita per scien-

tiam simplicis intelligentiæ, & visionis? De quo hîc S.Th.*q.*1.*ar.*3. Dur. *q.*2. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nauarrete, Nazar. Ripa, Gonçal. Mol. Vazq. Arrubal, Fasol. & alij 1.*p. quæst.* 14.*ar.* 12. Tann. 1.*p.d.*2.*quæst.*8.*dub.*4. Val. 1.*p.d.*1.*q.*14.*p.*6. Granad. 1. *p.controu.*2.*tract.*2.*disp.*1. Ruiz *de scientia, disp.*20. Albert. *tom.*1.*princip.*5.*Philos. à n.*21. Alarcon 1.*p.tract.*2. *disp.*3.*cap.*3. Herice *tr.*1 *disp.*5.*cap.*6. Montepilos. 1. *p. disp.*27.*art.*8. Aluiz *tract.*1.*disp.*4.*sect.* 4. *& sequentib.* Suar. *tom.*1.*in* 3.*p.d.*26 *sect.*3.

Quæst. VIII. An Deus eadem cognitione se, & creaturas cognoscat? De quo hîc Bonau. *ar.*2.*q.*1.

Quæst. IX. An prouidentia Dei sit actus scientiæ? De quo hîc S. Th. *q.* 2.*ar.* 1. Interpretes ipsius, Caiet. Bañez, Zumel, Nauarrete, Nazar. Ripa, Gonçalez, Molina, Vazq. Fasol. Arrub. & alij 1.*p.quæst.*22. *art.* 1. Valent. 1.*p.d.*1.*q.*22.*p.*1. Bellarm *lib.*2.*de gratia, & lib. arbitrio, c.*9. Tanner. 1.*p.d.*3.*q.*1.*dub.*1.*& quæst.*2.*dub.* 2. Granad. 1.*p.controu.*4 *tr.*1.*d.*2.*& tr.*5.*d.*2.*&* 3. Suar. *lib.* 1.*de prædest.cap.* 17. Ruiz *de prouid.d.* 3. *& de prædestinatione, d.*1. Alarcon 1.*p.tr.*4.*d.*1.c.2. Montepilos. 1.*p.d.*36.*ar.*3 Herice *d.*22. Aluiz *tr.*3.*d.*3.

Quæst. X. An Deus omnibus creatis in singulari, & immediatè prouideat? De quo hîc S.Th.*q.*2.*art.*2. Dur.*q.*3. Interpret. S.Th.*q.*7. relati 1.*p.q.*22.*art.*2. Val. 1.*p.d.*1.*quæst.*14.*p.*2. Tannerus 1.*p.disp.*3.*quæst.*1.*dub.* 3. Granad. 1.*p.contr.*4.*tr.*2.*disp.*1.*&* 2. Suarez *lib.* 3.*de attribut.cap.*10. Ruiz *de prouidentia, d.*1. Alarcon 1.*p. tract.*4.*d.*1.*cap.*1.

Quæst. XI. An existente obiecto pro solo imperio voluntatis diuinæ, possit non esse in Deo aliquis actus scientiæ diuino intellectui possibilis? De quo nullus

nullus scribit, & plures mihi dubitandi rationes occurrunt, & fortè consideranti occurrent, quæ explicationem desiderant.

DISTINCTIO XL.

Quid sit prædestinatio, & in quo differat à præscientia?

PRima conclusio: Prædestinatio est præscientia, & præparatio gratiæ, & bonorum, quibus homines saluandi sunt. Vnde eo differt à præscientia, quòd prędestinatio complectitur scientiam: scientia verò non complectitur prædestinationem. Prædestinari enim non possunt nisi bona, & homines saluandi; præsciri autem possunt mala, & homines reipsa damnandi. Ita Augustinus.

2 Secunda conclusio: Prædestinatus non potest damnari, nec reprobus saluari, *coniunctim*, hoc est, in sensu composito; sed *disiunctim*, hoc est, in sensu diuiso. Quo etiam sensu numerus electorum dicitur certus. Nam hæc duo repugnant componi, & hominem esse prædestinatum, & damnari: item, esse reprobum, & saluari. Petro tamen prædestinato potuerunt subtrahi à Deo auxilia efficacia gratiæ, solis sufficientibus relictis, quo casu non esset prædestinatus: item, Iudæ reprobo disponi auxilia efficacia gratiæ, cum quibus non esset reprobus.

3 At obiicies: In sensu composito, seu ex suppositione prædestinationis non potest homo damnari. At non est in potestate prædestinati, vt non sit talis sup-

positio prædestinationis. Ergo non est in potestate prædestinati, vt sit damnatio, atque adeò non erit libera, sed necessaria prædestinato consequutio salutis. Respondet, se in hac difficultate malle doceri, quàm docere. Tamen ait, eandem difficultatem esse de præscientia salutis, quæ est de prædestinatione. Itaque, sicut est in potestate hominis, vt Deus ab æterno non præscierit salutem futuram; quia, vt dictum est *dist.* 38. non ideò est salus futura, quia præscitur à Deo; sed ideò præscitur, quia futura est: ita etiam est in potestate hominis, vt non sit ab æterno prædestinatus, cùm prædestinatio præscientiam complectatur. Cæterùm, ex suppositione, quòd ab æterno salus præscita, & prædestinata est, non est in potestate hominis, vt non præsciatur, aut prædestinetur in tempore: quia præscientia, & prædestinatio, quæ ab æterno fuit, non potest in tempore non esse, aut è contrà.

4 Tertia conclusio: Sicut prædestinatio est præscientia, & præparatio gratiæ, & bonorum, quibus homines certissimè liberantur; ita reprobatio est præscientia malitiæ, & præparatio pœnæ eorum, qui in æternum damnantur. Vnde differt prædestinatio à reprobatione, quòd prædestinatione præsciuntur, & præparantur à Deo non solùm gloria, sed etiam media, quibus homines illam consequuntur; reprobatione verò solùm præparatur pœna; præsciuntur verò, & non præparantur media, scilicet, peccata, quibus homo perducitur in pœnam, vt illustrant optimè Augustinus, & Fulgentius.

5 Quarta conclusio: Effectus prædestinationis sũt dona gratiæ, tam actualia, quàm habitualia, quibus primùm iustificationem, deinde perseuerantiam, ac

tandem

tandem beatitudinem adipiscimur. Effectus verò reprobationis sunt mala pœnæ æternæ; non verò culpæ. Etenim effectus prædestinationis, & reprobationis sunt ea, quæ prędestinatione in gloriam, & reprobatione præparantur in pœnam. Hæc autem sunt, quę prædestinatione in gloriam, & reprobatione præparantur in pœnam. Addit tamen obdurationẽ, *quodammodo* esse effectum reprobationis æternæ: quia absolutè effectus non est; fortè quia non est effectus reprobationis *positiuæ*; sed negatiuæ tantùm, subtrahentis auxilia efficacia gratię, in qua sola subtractione obduratio consistit. Neque Deus illa subtrahit ex intentione peccati, aut pœnę ęternę, prout requiritur ad reprobationẽ positiuã; sed ob causas, & fines nostro iudicio occultissimos, vt Augustin. cũ Apostolo docet.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & in quo actu intellectus constituta sit prædestinatio? De quo hîc S. Thom. *quæst.* 1. *art.* 2. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 2. Gregor. *quæst.* 1. *ar.* 1. Scot. *quæst.* 1. Gab. *quæst. vnica, art.* 1. Aureol. *ar.* 1. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zum. Nauar. Nazar. Ripa, Gonçal. Molin. Vazq. Fasol. Arrubal, & alij 1. *p. q.* 22. *ar.* 1. *&* *q.* 23. *ar.* 1. Alij relati *dist.* 39. *quæst.* 9.

Quæst. II. An præscientia conditionata, seu media, meritorum prædestinati, sit necessaria ad prædestinationem? De quo Suar. *lib.* 1. *de prædest. c.* 7. *& lib.* 2. *opuscul. cap.* 2. Granad. 1. *p. contron.* 4. *tr.* 5. *disp.* 4. Tanner. 1. *p. d.* 3. *quæst.* 2. *dub.* 2. Herice *disput.* 22. *sect.* 3. Lessius *de auxil. cap.* 4. *num.* 16. Fonseca *tomo* 3.

Metaph.lib.6.cap.2.q.4.sect.9. Ruiz *de prædest.disp.55. à sect.6.* Aluiz *tr.3.sect.3.* Montepilos. *1.p.disp.36. art.7.concl.4.* Interpretes S.Th. Zumel, Nazar. Nauarrete, Gonçalez, Molina, Vazq. Fasol, & Arrubal *1. p. quæst. 23.art.1.& 4.*

Quæst. III. An ad prædestinationem pertineat electio efficax ad gloriam ante præuisa merita? De quo hîc Bonau. *ar.2.q.2.* Maior *q.2.* Greg. *q.1.art.1.& 2.* Scot. & Gab. *q.1.* Interpretes S.Th. Caiet. Bañez, Zumel, Nauarrete, Nazarius, Ripa, Gonçalez, Molina, Vazq. Arrubal, Fasol. & alij *1.p.q.23.art.4.& 5.* Val. *1. p.d.1.q.23.p.4.à §.3.* Tanner. *1.p.d.3.q.5.dub.3.& seq.* Catharinus *opusc.de prædestinat. lib.1. cap. vltimo, & lib.3.c.1.& 2.* Lessius *disp.de prædest. à sect. 2.* Ecquius *in Chrysop.cent.7.& seq.* Suar. *lib.1. de prædest.cap.8.& lib.3.de auxil.cap. 16.* Cabrera *in 3.p.q.1.ar. 3.disp.1.* Corduba *lib. 1. q. 56. & lib.3.q.14.* Moncæus *disp. 4.* Ruiz *de prædest. à disp. 8.* Herice *disp. 23.* Aluarez *de auxil.disp.37.* Ledesma *de auxil.art.18.1. dif. post dub. 4.* Alarcon *1.p.tr.4.disp.2.à cap.4.* Aluiz *tr. 3.disp.5. à sect.3.* Montepilos. *1.p.disp.36.art.7.* Bellarm. *lib.2. de gratia, cap.15. & 16.* Carthag. *de prædestinat. discursu 10.* Henriq. *de fine hominis, cap.11.& 12.*

Quæst. IV. An prædestinatio sit certa, & ea certitudo proueniat ex efficacia intrinseca auxiliorum gratiæ, an ex sola præscientia Dei, seu consensu præuiso arbitrij creati? De quo hîc S.Thom. *q.3.ar.1.* Eius Interpretes, Bañez, Zumel, Naz. Nauar. Gonçal. Molina, Vazquez, Fasol. Arrubal *1.p.q.23.art. 6. & 7.* Valentia *1.p.disp.1. quæst.23.p.5.* Tanner. *1.p. disput. 2. quæst.10.dub.8.& disp.3.quæst.6. dub. 2.* Ruiz. *de prædest.disp.53.* Granad. *1.p.controu.4.tr.11.disp.1.* Alar-

con

con 1.*p.tr.*4.*disp.6.cap.* 1. Item, iidem Authores, & alij, vbi disserunt, an efficacia voluntatis diuinæ præfinientis actus liberos creatos præsupponat scientiam conditionatam consensus creati? Rursus omnes, qui examinant, an efficacia auxiliorum gratiæ sit per se intrinseca, an extrinseca, quos retulimus *distinct.* 16. *quæst.* 7.

Quæst. V. An prædestinatio sit in potestate prædestinati? De quo hîc Greg. & Gab. *q.* 1. Ægid. *ar.* 2. Interpr. *suprà* relati S. Th. 1. *p. q.* 23. *ar.* 6. & 7. Ruiz *de prædest. d.* 55. *sect.* 1. & *seq.* Alarcon 1. *p. tr.* 4. *d.* 4. *cap.* 7. Granad. 1. *p. controu.* 4. *tr.* 11. *d.* 5. Tanner. 1. *p. d.* 3. *q.* 6. *dub.* 3. Aluiz *tr.* 3. *d.* 20. Ecquius *cent.* 4. Valent. 1. *p. disp.* 1. *q.* 23. *p.* 4. §. 8.

Quæst. VI. An certitudo, & efficacia prædestinationis diuinæ componatur cum libertate voluntatis creatæ? De quo hîc S. Th. *q.* 3. *ar.* 1. Bonauent. *ar.* 2. *q.* 1. & 2. Greg. *q.* 1. *ar.* 3. Gab. *quæst. vnica.* Scot. *q.* 1. Aureol. *ar.* 4. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Gonçalez, Molina, Vazquez, Fasol. & Arrub. 1. *p. q.* 23. *ar.* 6. & 7. Suar. *lib.* 3. *de prædestin. cap.* 9. & 10. Tanner. 1. *p. d.* 3. *q.* 6. *dub.* 3. Bellarm. *lib.* 3. *de iustificatione, c.* 14. & 15. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 23. *p.* 4. §. 8. Herice *disp.* 31. Montepilos. 1. *p. disp.* 39. *ar.* 9. Granad. 1. *p. controu.* 4. *tr.* 11. *disp.* 2. Aluiz *tr.* 3. *disp.* 11. Ruiz *de prædestinatione, disp.* 55.

Quæst. VII. An reprobatio sit ante præuisa demerita? De quo hîc D. Thom. *quæst.* 4. *ar.* 1. Bonau. *ar.* 3. *q.* 1. Heruæus *quæst. vnica, ar.* 2. Greg. *q.* 1. Durand. *quæst.* 2. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarrete, Gonçalez, Ripa, Molina, Vazquez, Fasol. & Arrubal 1. *p. q.* 23. *art.* 3. & 5. Ruiz *de præ-*

*destinat.disp.*15. Valent. 1.*p.disp.*1.*q.*23.*p.*2.*puncto* 3. Tanner. 1.*p.d.*3.*q.*7.*dub.*3. Suar.*lib.*5.*de prædest. cap.*3. Ecquius *de prædestin. cent.* 3. Herice *disp.* 33. Montepilos. 1.*p.disp.*40.*ar.*2.Granad. 1.*p.controu.*3.*tr.*8.*d.vnica.* Alarcon 1.*p. tract.* 4. *disp.* 5.*concl.* 1. Aluarez *de auxil.disp.*110. Ruiz *tract.*3.*d.*9.*sect.*1.

Quæst. VIII. An peccatum, aut permissio peccati sit effectus reprobationis, aut prædestinationis? De quo hîc Bonau. *art.* 3. *q.* 1. & 2. S. Thom. *q.* 4.*ar.* 2. Durand.*q.*2.Interpretes S.Thom.Caiet. Bañez,Zum. Nauarrete,Gonçal.Nazar. Ripa,Molin. Vazq. Arrubal,Fasol.& alij 1.*p.q.*23.*art.*3.& 4.Valentia 1.*p.disp.* 1.*q.*23.*p.*2.*punct.*2.Ruiz *de prædest.disp.*23. Tann.1.*p. disp.*3.*quæst.*3.*dub.*3.& *q.*7.*dub.*2.Suarez *lib.*3.*de prædestinatione,cap.*8.& *lib.*5. *cap.*7.Herice *d.*30.*cap.* 6.& *d.*34.*cap.*3.Montepilos. 1.*p.d.*39.*ar.* 7. & 8.*d.*40.*ar.*6. & 7.Granad. 1.*p.controu.*4.*tr.*6.*d.*5.Alarcon 1.*p. tr.*4. *d.*4.*cap.*5.& *d.*5.*cap.*5.Aluiz *tr.*3.*d.*4.*à sect.*11.& *d.*8. *sect.* 2.

Quæst. IX. Quæ bona sint prædestinationis effectus? De quo hîc Greg. & Gab. *q.* 1. Interpretes S. Thom.proximè relati *ad ar.* 2.& 4. Val.1.*p.q.*23.*p.*3. Ruiz *de prædestin.disp.*21.& 22.Tanner.1.*p. disp.* 3.*q.* 3.*dub.*1.& 2.Suar.*lib.*3.*de prædestinat. à cap.* 3. Herice *disp.*30.*à cap.*2.Montepilos.1.*p.disp.* 39.*ab art.*2.Granad. 1.*p.controu.*4.*tr.* 6.*disp.* 3. & 4. Alarcon 1.*p.tr.*4. *disp.*4.*à cap.*1.Aluiz *tr.*3.*disp.*4.*à sect.*3.

DISTINCTIO XLI.

Vtrùm aliquod sit meritum obdurationis, & misericordiæ?

PRæmittendum est, idem esse meritum misericordiæ, seu gratiæ, quod meritum prædestinationis: item, meritum obdurationis, seu pœnæ, quod meritum reprobationis. Nam esse meritum prædestinationis, aut reprobationis non est, esse meritum illorum actuum, qui ab æterno prædestinationem, aut reprobationem constituunt. Nam, cùm actus sint idem, quod Deus, sub meritis hominum non cadunt. Igitur meritum prædestinationis, & reprobationis solùm erit meritum gratiæ, & pœnæ, qui sunt effectus illarum.

2 Ergo conclusio est: Prædestinationis diuinæ nulla præcedit causa meritoria ex parte prædestinati; secùs reprobationis ex parte reprobi. Probatur: quia prædestinatio est actus misericordiæ, & gratuitus. Si verò præcederet meritum illius, non esset merè gratuita, vt ait Paulus *ad Roman*. 4. At reprobatio est opus iustitiæ, in quod Deus non fertur, nisi nostris operibus prouocetur. Secundò, quia ante primum effectum prædestinationis, qui est gratia Dei, nullum est meritum: nam opus elicitum solis viribus naturæ, meritorium non est. At verò ante primum effectum reprobationis potest esse demeritum, quia viribus naturæ possunt fieri peccata.

peccata. Ergo ante prædeſtinationem non eſt meritum prædeſtinationis, quanuis ſit antecedens meritum reprobationis.

3 Huic doctrinæ aduerſati ſunt Semipelagiani, quos ſectatus fuit Auguſtinus, antequàm Epiſcopus fieret; dicens, Iacob fuiſſe electum: quia Deus præſciuit eum futurum fidelem. Tamen Auguſtinus poſteà hunc errorem correxit duplici argumento. Primò, quia electio ad gratiam, & gloriam prædicatur à Paulo omninò gratioſa: vbi autem locus datur merito antecedenti hominis, euacuatur gratia Dei. Secundò, quia ait Paulus nos electos, vt eſſemus credentes. Ergo non, quia eramus credentes. Quibus corrigenda ſunt omnia, quæ in Operibus Auguſtini videntur contraria.

4 Eidem ſententiæ contradixit alius error ſentientium, animas hominum ante vnionem cum corpore mereri, & demereri apud Deum; & propter hæc merita, aut demerita, his, vel illis corporibus includi, & in mortem, aut vitam æternam deſtinari. Hic error depellitur eiſdem argumentis, quibus præcedens. Item, quia teſtatur Paulus, Iacob dilectum; Eſaii verò odio habitum; *cùm nondum nati eſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali*.

5 Vt verò claudat totam de prædeſtinatione, & reprobatione doctrinam, explicat duo. Primò, hominem non reprobari, vt ſit infidelis, & peccator; ſicut prædeſtinatur, & eligitur, vt ſit fidelis, & iuſtus: quia prædeſtinatio Dei poteſt eſſe cauſa noſtræ iuſtitiæ, & fidei; reprobatio verò cauſa non eſt noſtræ infidelitatis, & malitiæ. Secundò, Deum prædeſtinantem, & reprobantem homines, ea, quæ ſemel ſciuit,

sciuit, eadem semper scire, quanuis obiecta in eodem statu futuritionis, præsentiæ, & præteritionis semper non sint: quia eadem prorsus obiecta, quæ sunt futura, sunt præsentia, & eadem prorsus præterita. Ergo eadem etiam semper est futurorum, præsentium, & præteritorum scientia, mutatione tantùm facta extrinsecus ex parte temporis successiui, sicut eadem est fides, qua ante Christum natum credebatur nasciturus, & qua nunc creditur esse natus. Cæterùm, eadem scientia, variatione extrinseca temporis potest variare vsurpationem *præscientiæ*. Quia vsurpatur *præscientia* solùm extrinsecè, quatenus est futurorum scientia, seu scientia duratione antecedens præsentiam. Atque adeò obiectorum iam præsentium, & præteritorum notitia non tam *præscientia*, quàm *scientia* dicenda est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An electio efficax prædestinatorum ad gloriam antecedat præuisionem meritorum? De quo hîc S.Thom. *quæst*. 1. *ar*. 3. Scot. *q*. 1. Bonau. *art*. 1. *q*. 1. *&* 2. Dur. *q*. 1 Greg. *q*. 1. *ar*. 1. Aureol. *art*. 1. Gab. *q*. 1. *ar*. 2. Alij relati *dist. præcedenti, quæst*. 3.

Quæst. II. An Deus reprobet hominem ante præuisa demerita? De quo hîc Greg. & Gab. *quæst*. 1. Aureol. *art*. 1. Alij relati *dist. præcedenti, q*. 7.

Quæst. III. An sit in Deo electio aliqua prædestinatorum ad gloriam ordine executionis, subsequẽs præuisionem meritorum, & distincta ab electione antecedenti merita ordine intentionis? De quo hîc S.Thom. *q*. 1. *art*. 1. Gab. *q. vnica, ar*. 2. Duran. *q*. 1. Item,

Tanner.

Tanner. 1.*p.d.*3.*q.*5.*dub.*2. *aſſert.* 4. & 5. Ruiz *de prædeſtinat.diſp.*12.*ſect.*7. Arrubal 1.*p.diſp.*74.*cap.*2. Granad.1.*p.controu.*4.*tr.*7 *d.*4.*à num.*33. Suarez *lib.* 3. *de auxil. cap.*19.*à num.*4.& *lib.*1. *de prædeſtinat. cap.* 14. Montepiloſ. 1. *p.diſp.* 38. *ar.*3.*num.* 4. Gonçalez 1. *p. diſput.*73. *concluſ.*2. Herice *diſput.* 23. *cap.* 11. Aluiz *tract.* 3. *diſput.* 5. *ſec.* 2.& 6. Alarcon 1. *p. tract.*3.*diſp.* 5. *cap.*4.

Quæſt. IV. An opera naturalia elicita abſque auxilio gratiæ ſint meritoria de congruo noſtræ prædeſtinationis ad gratiam, ſeu gloriam? De quo hîc Duran.*q.*2. Gabr. *q. vnica,ar.*3. Greg. *q.* 1.*ar.* 2. Aureol. *ar.*1. Scot.*q.*1. S.Thom.*q.*1.*ar.*3. Maſcarenas *de auxil. d.*1.*p.*5. Lorca 1. 2.*diſp.* 11. & 50. *de gratia.* Bellarm. *lib.*6.*de gratia,à cap.*1. Valentia *controu. de gratia,p.*2. *c.*2.& 1.*p.d.*1.*q.*23.*p.*4.§.3.& 4.& 1.2.*diſp* 8. *quæſt.*5. *punct.* 4. Suarez *lib.*2.*de prædeſtinat.à cap.*6.& *lib.*8. *de gratia,cap.*7. Sotus *lib.*2.*de natura & gratia, cap.*3.& 4. Molina *in concordia,d.*1.*num.*4. Leſſius *de auxil.cap.* 10. Torres *opuſcul.*4.*diſp.* 1. Pennotus *lib.*6. *de lib.arb. cap.*13. Montepiloſ. 1.*p.diſp.*38.*art.*2. & 4. Tanner. 1. *p.diſp.*3.*q.*4.*dub.* 4 & 5.& 1.2. *diſp.*6. *quæſt.*3.*dub.*7. Ruiz *de prædeſtinat. diſp.*5. & *de prouident.diſp.* 21.& *ſequentib.* Vega *lib.*6.*in Trident.c.*17.& 20. & nos fusè *de ente ſupernaturali, diſput.* 17. Herice *d.*25. & 26. Alarcon 1. *p.tract.* 4.*d.*3. *à cap.* 1. Interpretes S. Th. 1. *p. quæſt.* 23. *ar.* 4. & 5. & 1. 2.*quæſt.*109.*ar.*6.& *q.* 112.*ar.*3.

Quæſt. V. An opera naturalia elicita abſque auxilio gratiæ, ſint diſpoſitio, ſaltem ex lege Dei, ad prædeſtinationem gratiæ, & gloriæ? De quo hîc Dur. *q.*2. Gab. *q. vn.ar.*3. Aureol.*ar.*1. Scot.*q.*1. S.Thom.*q.*

1.*ar.*3.

1.*ar*.3.Greg. *q*.1.Suar.2.*de prædest*.*cap*. 7. Granad. 1. *p.controu*.4. *tr*. 7.*disp*. 2. & 1.2.*contr*. 8.*tr*.6.*d*.1.*sect*.7. Torres *opusc*.4.*d*.1.*dub*.2. Vazquez 1.*p*.*d*.91.*cap*. 10. Molina *in concordia*, *disp*. 10. Gonçalez 1.*p*.*disp*. 74. *sect*. 2. Herice *disp*.25. & 26. Zumel 1.2.*q*. 112. *ar*.3. *disput*.1.Lessius *de auxil.cap*.10.Pennotus *lib*. 6. *de libertate*,*cap*.13. Lorca *disp*. 11. *de gratia*. Valent. 1. 2. *d*.8.*quæst*.6.*p*.4.& 1.*p*.*disput*.1.*q*.23.*p*.4.§.3. & 4. Sotus *lib*.2. *de natura*, & *gratia*, *cap*. 3. & 4. Montepilos.1.*p*.*disput*.38.*ar*.4.Tannerus 1.*p*.*disput*.3.*quæst*. 4. *dub*.4.& 5.& 1. 2. *disput*.6.*quæst*.3.*dub*.7. Bellarm. *lib*.2.*de gratia*,& *lib*.*arb*.*cap*.9.Vega *lib*.6. *in Trident*. *cap*.17.& 20.Victor. *relect*. *vlt*.*de peruen*. *ad vsum rationis*,*p*.3.Carthag. *de prædestin*. *discursu* 8. Aragon 2. 2.*q*.10.*ar*.4.*conclus*.3.Aluarez *de auxil*.*disp*.56. & 57. Ruiz *de prouident*. *disput*. 21. & 22. cum aliis ab ipso relatis:& nos fusè *de ente supernaturali*,*disp*.18.Interpretes S.Thom.*vbi quæst*.*præcedenti*.

Quæst. VI. An illud axioma: *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam.* faueat prædestinationi gratiæ ex dispositione naturæ? De quo nos fusè *disp*. 20.*de ente supernaturali*. Ruiz *de prouidentia*, *disp*. 22. Palacios, Castro, vterque Medina, Victoria, Sotus, Viguerius,Molina,Vega,& alij relati ab ipso *disp*. 21. Suarez *lib*.2.*de prædestinat*.*cap*.7.Herice *disp*. 27. Aluarez *de auxil*.*disp*.56.Granad.*controu*.8. *de gratia*, *tr*. 6.*disp*.1.Zumel 1.2.*quæst*.109.*art*.3.*disp*.1.Lorca *disp*. 11.& 26. *de gratia*. Interpretes S. Thom. & alij relati *quæst*.*præcedenti*.

Quæst. VII. An opera prædestinati subsequentia gratiam possint esse causa meritoria prædestinationis ad gratiam,vel gloriam? De quo hîc Dur.*q*.2. Aureol.

ar.1.

*ar.*1 §.*Reſtat nunc.* Argentinas *ar.*1.*&* 2.Bonau. *ar.* 1. *q.*1.*&* 2.Ecquius *de prædeſtinat.cent.*3.*à num* 2. Pigius *lib.*8.*de lib.arbit.cap.*8 Ruiz *de prædeſt.diſp.* 7. præſertim *ſect.*3. Granad. 1. *p. controu.* 4.*tr.*7. *diſp.*3.*&* 4.*&* *diſp.*6.Suarez *lib.*2.*de prædeſt.cap.* 20. Herice *diſp.* 28. Aluiz *tr.*3.*diſp.*7.*ſect.*7. Alarcon 1.*p.tr.*4.*diſp.*3.*cap.*4. §.3.Interpretes ſæpiùs relati S.Th.1.*p. quæſt.*23.*art.*5.

Quæſt. VIII.An opera gratiæ elicita ab vno iuſto ſint cauſa meritoria prędeſtinationis alterius? De quo hîc S. Th. *q.*1. *ar.* 4.Dur. *q.*3. Item,Montepiloſ. 1. *p.* *d.*38.*ar.*9.Tanner.1.*p.d.*3.*q.*4.*dub.*2.*aſſert.*5. Suar. 1.*p.* *lib.*2.*de prædeſtinat.cap.*21. *&* 24. Ruiz *de prædeſtinat.* *d.*58.Granad.1.*p.controu.* 4. *tr.*7.*diſp.*4.*ſect.* 5. Herice *diſp.*29.*cap.*5.Alarcon 1.*p.tr.*4.*diſp.*3.*cap.*6. Interpretes S.Thomæ,Bañez,Zumel, Nazarius,Ripa,Gonçalez, Molina, Vaſquez, Arrubal, Faſol. & alij 1.*p. q.* 23.*ar.*8.

Quæſt. IX. An noſtra prædeſtinatio adeò fuerit gratuita Deo,vt non fuerit ex meritis Chriſti?De quo Suarez *lib.* 2. *de prædeſtinat.cap.*21.*&* 24. Tanner.1.*p.* *diſp.*3. *quæſt.*4.*dub.*2. Valent. 1.*p.diſp.*1.*q.*23.*p.* 4.§.1. Ruiz *de prædeſtinat. diſp.* 57. Herice *diſp.* 29.*à cap.* 1. Alarcon 1.*p.tr.*4.*diſp.*3.*cap.*4.§.2.*& cap.* 5. Montepiloſ. 1.*p.diſp.*38.*ar.*8.Interpretes S.Th.1.*p.quæſt.*23. *ar.* 5.*&* 8.*&* 3.*p.quæſt.*24.*ar.*4.

Quæſt. X. An eadem ſit ratione noſtra ſcientia, qua Deus nouit obiecta futura, præſentia,atque præterita? De quo hîc S.Thom. *q.*1.*ar.*5. Bonauent. *ar.*2. *quæſt.*2.Alij relati *diſtinct.* 39.*quæſt.*3.

DISTIN

DISTINCTIO XLII.

De omnipotentia Dei; vbi prius consideratur, quare sit omnipotens?

PRima propositio: Deus est omnipotens: quia potest facere omnia, quæ intrinsecè possibilia sunt. Tum, quia id expressè traditur ab Augustino in textu. Tum, quia id exigit infinitas virtutis Dei.

2 Obiiciuntur plura, quæ Deus non potest; primò, ambulare; secundò, peccare; tertiò, mori, vel falli. Ergo non potest omnia. Ad primum respondet: Vt Deus sit omnipotens, non requiritur, vt possit in se agere omnes effectus; sed vt eos possit in creaturis, quæ eorum capaces sunt. Ad secundum: Potentia peccandi non spectat ad omnipotentiam: quia peccare non est potentiæ, sed infirmitatis, & imperfectionis. Ad tertium: Virtus passiua non pertinet ad omnipotentiam: sed actiua effectuum in subiectis, quæ eorum capacia sunt. Posse autem mori, virtutis passiuæ est, non actiuæ. Erit igitur Deus omnipotens: quia mortem in omnes creaturas, & nulla creatura in Deum inducere potest.

3 Secunda propositio: Etiam dicitur omnipotens: quia potest, quidquid vult. Vbi triplex sensus huius causalis propositionis distinguitur. Primus est, quia potest, quidquid vult se posse. Secundus, quia potest, quidquid vult se facere. Tertius, quia potest, quidquid vult fieri, siue à se, siue ab alio. Postremo

duntaxat sensu Deus dicitur omnipotens: quia potest, quidquid vult: nam aliis duobus etiam Beatus potest, quidquid vult: nam, cùm eius voluntas recta sit, nihil vult se posse, aut facere, nisi, quæ re ipsa potest facere. Tertio autem sensu duæ perfectiones omnipotentiæ significantur. Prima est, efficacia agendi, qua à nullo potest impediri effectus à Deo efficaciter volitus. Secunda est extensio virtutis ad omnia, quæ vel ab ipso solo, vel ab ipso cum creaturis fieri possunt: nam, cùm voluntas ad omnia possit extendi, omnipotentiæ est, posse quoque efficaciam virtutis extendi ad omnia. Conclusio sic exposita traditur expressè ab Augustino, & Chrysostomo, adductis à Magistro.

4 At notat, vt aliquis sit omnipotens, non requiri, vt omnia possit à se; sed ex se, vel per se. Nam secundùm Hilarium, Filius, & Spiritus sanctus non possunt à se, quæ Pater potest, quanuis sint omnipotentes: quia non habent omnipotentiam à se, sed à Patre. Sufficit ergo habere omnipotentiam sibi naturalem, & propriam, quanuis communicatam ab alio.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An omnipotentia Dei demonstretur euidenter ratione naturali? De quo hîc Scot. & Gabr. *q.*1. Aureol. *p.*2.*ar.*1. Item, Montepilos. 1.*p.d.*42.*art.*2. 7.& 8. Gran. 1.*p.tr.de potentia Dei, disp.*5.

Quæst. II. An omnipotentia sit attributum ratione distinctum à voluntate, & essentia Dei? De quo hîc S. Th.*q.*1.*ar.*1. Aureol.*p.*1.*ar.*2. Interpr. S. Thom.

Caiet.

Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Ripa, Vazq. Molina, & alij 1.*p.q.25.ar.1.& 5*. Tann.1.*p. d.2.q. 11.dub.2*. Val. 1.*p. d.1.q.25.p. 1*. Suar.*d.30. Metaph. sect.17.& lib. 3.de attributis,c.9*. Montepilos.1.*p.d.42.ar.2*. Gran. 1. *p.tr.de potent.d.2*. Pennotus *lib.3.cap.13. & lib.4.c.3.*

Quæst. III. An omnipotentia Dei influat immediatè in omnes effectus creatos? De quo hîc S.Thom. *quæst.2.art.1*. Scot.*q.1*. Gab. *quæst. 1. art. 2*. Alij relati *dist.37. quæst.2*.

Quæst. IV. An omnipotentia Dei sit causa peccati? De quo hîc S.Thom.*q.2.art. 1*. Gabr. *q. 1.art.3*. Greg.*q.1*. Alij relati *dist.29.q.9*.

Quæst. V. An omnipotentia possit facere, quidquid non implicat contradictionem? Et an sit ab omnipotentia Dei implicantia, & non implicãtia creaturarum? De quo hîc S.Th. *q.2.ar.2. & 3*. Scot.*quæst.1*. Bonau.*ar.1.q.1.& 4*. clariùs, & fusiùs Aureol.*p.2.art. 2.& 3*. Greg.*q.1*. Interp. S.Thom. Bañez, Zum. Nazar. Mol. Vazq. & alij *q.25.art.2.& 3*. Tann.1.*p.d.2.q.11. dub.3*. Suar.*lib.3.de attributis,c.9*. Valent.1.*p.disp.1.q. 25.punct.3*. Montepilos.1.*p.d.42,art.6*. Granad.1.*p.tr. de potent. Dei,d.5.& 7*.

Quæst. VI. An omnipotentia referatur ordine transcendentali ad creaturas possibiles? Implicitè hîc Interpretes Magistri relati *quæst.præcedenti:* explicitè verò relati *dist.30.q.3*.

Quæst. VII. An omnipotentia possit facere sine causa creata, quidquid potest cum illa? De quo hîc S.Thom.*q.2.ar.1*. Scot.*q.1*. Bonau. *art.1.q.2*. Durand. *q.2*. Gabriel *q.1.art.1.& 2*.

Quæst. VIII. An auxilia gratiæ debeãt esse intrinsecè efficacia, vt integra sit perfectio omnipotẽtiæ ad

agendum de arbitrio creato, quidquid voluerit? De quo relati *d.ſt.16.quæſt.7.*

Quæſt.IX. An omnipotentiæ Dei correſpondeat ex parte creaturarum potentia obedientialis, vt agat de illis effectus ſupra virtutem naturalem ipſorum? De quo Aur.hîc *p.1.ar.3.*Bonau.*q.3.*Dur.*q.2.*Nos fusè *de ente ſupernaturali.diſp.40.&* 41.Vazq.1.*p.d.136. c.3.& in 3.p.d.57.c.5.& d.132.à c.3.* Raguſa *tom. 1.in 3.p.d.107.à §.6.*Coninch 3.*p. q. 62. art. 4.dub.vnico.* Fonſeca 9.*Metaph.c.1.q.4.ſect.3.&* 4.Suar. *tom. 1. in 3.p.diſp.31.*Ledeſma *de perfectione Dei, q. 8. art. 8. in ſuo articulo.* Ioannes Vincentius *relatione de gratia Chriſti,q.6* Nauarrete *tom.2.controu.15. §. 6.* Cabrera *3.p.q.62.art.2.diſp.4.*Valent.*tomo 4. diſp.5.q.3.puncto 1.*Tann.3.*p.diſp.1.q.5.dub.7.*Bellarm.*tomo 3. lib. 1. de effectu Sacrament.cap.11.* Præpoſitus 3.*p. q.13. art.1.* Ægid.de Præſent.*lib.10.de beatitudine, q. 2.* Albertin. *princip.2.philoſophico, q.1. theologica, dubit. 1. 2. & 3.* Interpretes S. Thom.3.*p.quæſt. 13.ar.2. & quæſt. 62. art.1. & ſeq.*

DISTINCTIO XLIII.

Opinio quorundam dicentium, Deum nihil poſſe, niſi quod facit.

PRoponit ſententiam aliquorum dicentium, ſphæram omnipotentiæ diuinæ non porrigi vltra ea, quæ facit; nec alia eſſe poſſibilia, præter ea, quæ duratione temporali exiſtentia ſunt. Primò, quia Deus facere non poteſt, niſi quod bonum eſt. Non eſt

autem

autem bonum, nisi quod re ipsa facit: nam, si aliud esset bonum, etiam illud Deus faceret, cùm non possit non facere, quod bonum est. Respondet: Vt Deus possit aliquid facere, non est opus, vt illud sit absolutâ existentiâ bonum; sed, vt esset bonum, si re ipsa existeret. At plura sunt præter existentia, & futura, quæ si re ipsa existerent, bona essent.

2 Secundò, quia Deus non potest facere, nisi quod iustitia, aut ratio exigit, seu debet. At iustitia, aut ratio non exigit, seu debet efficere alia quàm existentia; aliàs Deus prætermitteret illa contra iustitiam, contra rationem, & debitum. Respondet: In Deo non est propriè debitum, nec exigentia quidquam agendi. Item, non est alia ratio, neque iustitia, nisi ipsius voluntas. Vnde potest Deus facere alia, quàm ea, quæ nunc absolutè eius iustitia, seu ratio exigit, seu debet: quia, vt alia possit, sufficit, vt ea exigeret, seu deberet facere iustitia, & rationabilis voluntas Dei, si re ipsa fierent à Deo.

3 Tertiò, quia Augustinus ait, Deum id solùm nõ posse, quod non vult. At non vult alia, quàm ea, quæ facit. Ergo non potest facere alia. Itẽ, ait, voluntatem non esse maiorẽ, quàm potentiam; neque potentiam maiorẽ, quàm voluntatem. Esset autem maior potentia, quàm voluntas, si posset plura, quàm vult. Ad primum respondet: Deus non potest facere, quod non vult, scilicet, se posse; secùs quod non vult se facere; nam non velle facere plura, quàm existentia, potest oriri ex libertate Dei, non ex impotentia, vt oritur in nobis, qui plura possumus, quæ non volumus. Ad secundum: Potentia non est maior, quàm voluntas ex parte Dei, cùm vtraque sit vna, & eadem

res; ſecùs ex parte obiecti actualiter voliti; quia pro ſua libertate non vult Deus plura, quæ poſſet velle, & facere, vt iam probamus.

4 Igitur concluſio eſt: Deus poteſt producere plura, quàm ea, quæ re ipſa producit. A priori, quia omnipotentia Dei eſt infinita, quæ termino finito quoad entitatem, & cumulum exhauriri non poteſt. A poſteriori, quia Deus potuit iuſtificare, & ſaluare plures homines, quàm iuſtificat, & ſaluat; potuit enim iuſtificare, & ſaluare Iudam. Denique ex ſacris Literis: tum, quia Matth. 26. dicitur, potuiſſe Patrem exhibere Filio in ſui defenſionem, pluſquàm duodecim legiones Angelorum, quas re ipſa non exhibuit: tum, quia iuxta eundem Matth. potuit Deus facere apud Tyrios, & Sidonios virtutes, quæ factæ ſunt apud Iudæos; quanuis re ipſa non fecerit. Ergo plura prætermiſit Deus, quæ agere poſſet, ſi vellet. Conſequentia manifeſta eſt, & ab Auguſtino colligitur ex ſuperioribus.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An potentia Dei ſit infinita, & eius infinitas demonſtretur ratione naturali, tã à priori, quàm à poſteriori? De quo hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Dur. *q.* 1. Aureol. *art.* 1. *& ſequentib.* Greg. *q.* 3. Bonau. *q.* 1. *&* 2. Albert. *tom.* 1. *principio* 1. *corol.* 4. *& tom.* 2. *prædic. quantitatis, corol.* 6. Suarez *lib.* 3. *de attributis, c.* 9. Granad. 1. *p. tr. de potentia Dei, d.* 4. Tann. 1. *p. diſp.* 2. *q.* 11. *dub.* 3. Montepiloſ. 1. *p. d.* 42. *ar.* 3. Val. 1. *p. d.* 1. *q.* 25. *p.* 2. Faſol. 1. *p. q.* 7. *art.* 1. *dub.* 1. Interpr. S. Th. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Molina, Vazq. & alij 1. *p. q.* 25. *ar.* 2.

Quæſt.

Quæst. II. An Deus possit facere aliquod infinitum in actu? De quo hîc Durand.*q*.2.Greg.*q*.4.Gab. *q*.1.*art*.4.Bonau.*art*.1. *quæst*.3.Maior *q*.10.Interpr. S. Thom.1.*p*.*q*.7. *ar*.3. *&* 4. vbi Caiet. Bañez, Zumel, Nauarret.Nazar.Mol.Vazq. & Fasol. Item, Fonseca 2.*Metaph*.*c*.2.*quæst*. 1.Valent.1.*p*. *quæst*.7.*p*. 2. *&* 3. Asturicensis *de gratia Christi*, *q*. 3. *art*. 2. Conimb.3. *Physic*.*c*.8.*q*.2.Trigos.1.*p*.*quæst*.5.*art*.3.Albert.*tom*.2. *prædic*.*quantitat*.*disp*.4. *quæst*.4.*&* 5.Suar. *tom*. 1.*in* 3. *p*.*disp*.22.*sect*.1.*&* *in* *Metaph*.*disp*.30.*sect*. 17. Vazq. 3.*p*.*disput*.46.Hurtado *disput*. 13.*Phys*. Arriaga *d*. 13. *Phys*.Tanner.1.*p*.*d*.2.*quæst*.4.*dub*.2. Montepilos.1.*p*. *d*.42. *art*. 10.

Quæst. III.An supposito possibili infinito in actu possit Deus producere simul omne creabile, aut intra rationem entis, aut intra idem genus,& speciem? De quo hîc Albert. *art*.2.Mayron.*quæst*.10.*art*.2.*diffic*.4. Item,Vazquez 1.*p*.*d*.26.*cap*.3. Fasol.1.*p*.*q*7.*art*.3. *&* 4.*dub*.13.Nauarrete,*ibidem*,§.3.Asturicensis *de gratia*, *q*.3.*art*.2.*conc*.2.Suar.*tom*.1. *in* 3. *p*. *disput*. 32.*sect*.1. Tanner. 1.*p*.*disp*.2.*quæst*.11.*dub*.4.*assert*.11.Caprcol. Aureol.Dur.Conimb. Cabrera, & alij plures relati à Fasolo *suprà*.

Quæst. IV. An Deus agat ex necessitate naturæ? De quo hîc S.Thom.*q*.2.*art*.1.Dur. *q*.4.Gabr.*quæst*.1. Interpretes S.Th.1.*p*.*quæst*.19.*art*. 3. Pennotus *lib*. 2. *cap*.1.*&* *lib*.4.*cap*.3. *&* 4. Vualdensis *lib*. 1. *doctr*.*fid*. *cap*.10.15.*&* 21.Vazq.1.*p*.*disp*.81.Suar.*d*.30.*Metaph*. *sect*. 16.Val. 1.*p*.*d*.1.*q*.19.*punct*.4.*assert*.2.Vazq.1.*p*.*d*. 79.*&* 80.Ruiz *de volunt*.*d*.7.Montepilos.1.*p*.*d*.33.*ar*. 3.Gran.1.*p*.*contrlandeu*.3.*tr*.3.*disp*.4.Alarc.1.*p*.*tr*.3.*d*.4.*c*.2.

Quæst. V. An, si Deus ageret ex necessitate natu-

ræ, ageret creatura rationalis liberè? De quo hîc S. Thom. *q.* 2. *ar.* 1. Dur. *quæst.* 4. Gabr. *q.* 1. Item, Suar. *tom.* 1. *Metaph. disp.* 19. *sect.* 3. Vazq. 1. *p. disp.* 100. Ruiz *de scientia, d.* 52. *sect.* 2. *&* 3. Corduba *lib.* 1. *quæstionarij, quæst.* 55. *dub.* 4. Palacios *in* 1. *disp.* 38. *disp.* 2. Molinæ 1. *p. q.* 14. *art.* 3. *dub.* 11. Aluarez *de auxil. disp.* 26. Pennotus *lib.* 4. *cap.* 6. Arrub. 1. *p. disp.* 62. Trigosius 1. *p. quæst.* 15. *art.* 2. Tann. 1. *p. disp.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 6. *assert.* 3 *&* 4. Interpr. S. Thom. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Ripa, Nazar. Nauarret. & Fasol. 1. *p. quæst.* 19. *artic.* 8.

Quæst. VI. An Deus possit agere quidquam obligatus ex iustitia, ita vt non agens esset iniustus? De quo hîc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 2. Durand. *quæst.* 5. Interpretes S. Thomæ 1. *p. quæst.* 21. *art.* 1. vbi Caiet. Bañ. Zum. Nauarrete, Ripa, Gonçalez, Pesantius, Mol. Vazq. Arrub. & Fasol. Rursus Vazq. 1. 2. *disp.* 223. *&* 3. *p. disp.* 7. *& sequent.* Suar. *opuscul.* 6. *de iustit. Dei, & tom.* 3. *de gratia, lib.* 12. *c.* 30. *& tom.* 1. *in* 3. *p. disp.* 4. *sect.* 5. *&* 6. Valent. 1. *disp.* 1. *q.* 21. *p.* 1. Trigosius 1. *p. q.* 17. *ar.* 1. Torres 2. 2. *tom.* 2. *disp.* 5. *dub.* 1. 2. *&* 5. Coninch 2. 2. *d.* 8. *dub.* 3. Lorca 1. 2. *disp.* 44. *de gratia, &* 3. *p. disp.* 8. Lessius *de diu. perfect. lib.* 13. *c.* 2. Aluarez 3. *p. disp.* 4. Cabrera 3. *p. quæst.* 1. *art.* 2. *disp.* 7. *&* 8. Ragusa 3. *p. d.* 3. Zumel 1. 2. *quæst.* 114. *artic.* 1. *disp.* 3. *&* 4. Ruiz *de volunt. d.* 58. Tann. 1. *p. disput.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 2. *à num.* 14. Montepilosus 1. *p. disp.* 43. *art.* 8. *&* 9. Granad. 1. *par. controu.* 3. *tract.* 7. *dub.* 4. *d.* 4. *&* 5. Alarcon 1. *p. tract.* 3. *disp.* 8. *cap.* 5. *& seqq.* Lugus 3. *p. d.* 3.

Quæst. VII. An impossibilitas, aut possibilitas intrinseca rerũ pendeat ab omnipotentia Dei, tanquàm

à prin

à principio? De quo hîc Gab. *quæst*. 2. Scot. *q. vnica*. Alii relati *dist. præcedenti, q*. 5.

Quæst. VIII. An omnipotentia Dei sit connexa ordine transcendenti cum possibilitate intrinseca creaturarum? De quo hîc Scot. *q. vnica, illat*. 3. Alij relati *dist*. 30. *q*. 3.

Quæst. IX. An omnipotentia possit communicari creaturæ? De quo hîc S. Thom. *q*. 1. *ar*. 2. Dur. *q*. 3. Item, Montepilos. 1. *p. dis*. 42. *art* 14 Aluarez, Cabrera, Suarez, Vazquez, Ragusa, Lorca, & alij Interpretes S. Thom. 3. *p. q* 13 *art*. 1.

DISTINCTIO XLIV.

An Deus possit facere aliquid melius, quàm facit?

QVi *distinct. præcedenti* arbitrati sunt, Deum non posse producere alia, quàm re ipsa existentia, & futura; simul arbitrantur, neque ea, neque alia posse producere meliora, neque modo meliori. Nam, si posset, & non fecisset, inuidus esset. Quo argumento probauit Magister cum Augustino *dist*. 20. Patrem genuisse Filium sibi æqualem: quia, si potens non genuisset æqualem, inuidia esset non genuisse. Respondet: Discrimen est inter Filium Dei, & creaturam: quia Filius est de substantia Patris, hoc est, per communicationem substantiæ Patris, atque adeò aut non potuit, aut debuit illum gignere ęqualem; & non genuisse æqualem, esset iniquum, & inuidiosum Patri. Cæterùm, creatura non producitur per communica-

tionem substantiæ Dei, atque adeò potest illam producere meliorem, & meliorem, quin exhauriatur tota perfectio, quam Deus potest creaturæ conferre.

2 Ergo prima conclusio est: Deus potest producere; tum ea, quæ producit; tum alia; meliora, quàm sunt. Primò, quia vniuersitas rerum creatarum non est summè bona, aliàs æquaretur summæ bonitati Creatoris. Ergo hæc vniuersitas non consummat, seu exhaurit totam virtutem Dei. Ergo manet Deo potestas ad eadem, & alia producenda meliora. Neque satisfacies, si dicas, impossibilitatem non oriri ex defectu virtutis Dei, sed ex defectu capacitatis creaturarum. Quia, sicut spectat ad infinitam virtutem Dei tribuere illis bonitatem; ita & tribuere capacitatem. Ergo per capacitatem finitam non est exhausta, & consummata virtus Dei. Secundò, quia Augustinus ait, Deum potuisse producere creaturam rationalem, quæ nec peccare posset, nec vellet. Talis autem creatura melior esset, quàm omnes nunc productæ.

3 Secunda conclusio: Si modus producendi consideretur ex parte scientiæ diuinæ, non potest esse melior; secùs verò ex parte rei creatæ: quia scientia Dei non potest esse maior, nec melior, quàm est. At verò media, & alia, quæ Deus assequitur possibilia per scientiam, meliora sunt. Quare dixit Augustinus, multiplicem modum reparandi hominem fuisse Deo possibilem.

4 Tertia conclusio: Ad ea, quæ præterita sunt, manet in Deo eadem potentia, quæ erat ad eadem futura, atque præsentia. Nam potentia non destruitur per actum: sicut enim priùs quàm esset, eum respiciebat futurum, & cùm esset, respiciebat præsentem; ita,

postquàm

postquàm fuerit, eadem potentia respicit præteritum. Explicatur exemplo voluntatis, & scientiæ, quæ semper eadem obiecta respiciunt iam futura, iam præsentia, iam præterita. Itaque, licèt tempora varientur, & propterea comparatio potentiæ cum effectu diuersa sit; potentia tamen eadem manet in ordine ad effectum, quem semel potuit producere. Vnde Deus modò potest mortuum fuisse, & resurrexisse pro tempore, pro quo mortuus fuit, & resurrexit: sicut modò vult, & scit resurrectionem, & mortem pro eo tempore existentem. Cæterùm, sicut Deus non vult, neque scit se modò mori, atque resurgere, sed pro tempore præterito; ita neque potest nunc primò mori, primóque resurgere in sensu composito, quo mors, & resurrectio præterita iam est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Deus teneatur velle, & producere optimum, quod potest? De quo hîc Scot. *q.* 1. Ruiz. *de volunt. d.* 9. *& seq.* Gran. 1. *p. tr.* 2. *de volunt. d.* 8. Lugus *in* 3. *p. d.* 2. Alarcon 1. *p. tr.* 3. *d.* 3. *c.* 7. Herice 1. *p. d.* 20. *c.* 5. Valent. 1. *p. d.* 1. *q.* 25. *p.* 3. Item, Interpretes S. Th. Caiet. Bañ. Zumel, Nazar. Nauarrete, Ripa, Pesantius, Mol. & Vazq. 1. *p. q.* 25. *ar.* 6.

Quæst. II. An Deus possit producere orbem meliorem, quàm productum? De quo hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 2. Gab. *q.* 1. Dur. *q.* 3. Bonau. *ar.* 1. *q.* 1. *& seq.* Aureol. *ar.* 5. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarr. Ripa, Pesantius, Molina, Vazq. & alij 1. *p. q.* 25. *ar.* 6. Tannerus 1. *p. d.* 2. *q.* 11. *dub.* 4. *assert.* 6. *& sequentib.*

Granadus

Granadus 1.*p.* *tract.* *de potentia Dei*, *d.* 9.

Quæst. III. An Deus possit producere species infinitas rerũ perfectiores, & perfectiores sine fine? De quo hîc Gabr.*quæst*.1.*ar*.2.Durandus *q*.2.Aureol. *art*.4.Heruæus *quæst*.1.*ar*.2. Bacconus *quæst*. 1.*ar*.2. Interpretes S.Thom. Caietan. Bañez,Nazar.Zumel. Nauarrete,Gonçalez, Pesantius,Molina,& Vazquez 1.*p*.*q*.25.*ar*.6.Fasol.1.*p*.*quæst*.7.*ar*.3.& 4.*dub*.11. *à n*. 14.Valent.1.*p*.*disp*.1.*q*.25.*p*.5. Suar. *lib*. 3.*de attrib*.*c*. 9.& *disp*.30.*Metaph*.*sect*.17. Tannerus 1.*p*.*disp*.2.*q*. 11.*dub*.4.Gran.1.*p*.*tr*.*de potentia Dei*,*d*.9.*sect*.3.Montepilosus 1.*p*.*disp*. 42.*art*. 10. Arriaga *d*. 13. *Physicor*. *sect*. 3.

Quæst. IV. An Deus possit producere species rerum imperfectiores,& imperfectiores sine fine? De quo hîc Aureol. *ar*.4.Granad.1.*p*.*tr*.*de potentia Dei*,*d*. 9.*sect*.5. Arriaga *d*. 13. *Physicorum*, *sect*.3. Rari sunt, qui hac de re differant.

Quæst. V. An Deus possit producere creaturam infinitæ perfectionis? De quo hîc Durand. *quæst*. 2. Aureol.*ar*.3.Item,Fasol. 1.*p*.*quæst*.7.*ar*.3.& 4.*dub*.13. *corol*.2.Tanner.1.*p*.*disp*.2.*quæst*.4.*dub*.1.*assert*. 5. Val. 1.*p*.*disp*.1.*quæst*.7.*p*.2.Hurtado *disp*.13.*Physicor*. *sect*. 1.Interpretes S.Thom. Caiet.Bañez, Zumel,Nazar. Ripa, Pesant. Nauarret. Mol. Vazquez 1.*p*.*q*.7.*ar*.2.

Quæst. VI. An possit Deus producere creaturam rationalem naturâ impeccabilem? De quo hîc Gabr. *q*.1.*ar*. 3. & nos fusè *disp*. 23. *de ente supernaturali*, *à sect*. 7.Suarez *lib*. 3. *de Angelis*, *cap*.7.& *lib*.7.*cap*.3. Valent. 1.*p*. *disp*.4.*q*.14.*p*. 1. Vazquez 1.*p*. *disp*. 231. Arrubal. 1.*p*.*d*.177. Salas *in* 1.3.*q*.3.*tract*.2.*d*.3. Gran. 1.2.*controu*.2.*tract*.1.*d*.2. Tanner.1.*p*.*disp*.5.*q*.6.*dub*. 3.Albert.

3. Albert. 1. *p. q.* 3. Bañez 1. *p. q.* 63. *tit.* 1. *conc.* 1. Zum. *ibidem, quæst.* 1. Nazar. *ibidem, controu. vnica.* Ripa, & Puteanus *dubit.* 1. Herice *disp.* 48. Alarcon 1. *p. tr.* 1. *c.* 9. & 10. Montepilos. *tom.* 4. *disp.* 21. *art.* 3.

Quæst. VII. An Deus possit producere magnitudinem, aut multitudinem actu infinitam? De quo hîc Aureol. *ar.* 1. & 2. Alij relati *distinct. præcedenti, quæst.* 2.

DISTINCTIO XLV.

De voluntate Dei, quæ essentia Dei est, vna, & æterna; & de signis eius.

INcipit differere de voluntate Dei; primáque conclusio est: Voluntas Dei, etiam libera, qua obiecta creata amat, non distinguitur ab essentia. Primò, quia bonitas sanctitatis, & honestatis non distinguitur ab essentia. Hæc autem bonitas est intrinseca, & essentialis amori, quo Deus prosequitur opera honesta, ac sancta. Secundò, quia voluntas creaturarum est in Deo æterna. Nihil autem à Deo distinctum æternum est. Tertiò, quia voluntas distincta esset motus internus Dei, cùm sit vitalis. At in Deo nullus est motus internus, cùm intrinsecè immutabilis sit.

2 Obiicit: Si Deo idem est velle, quod esse. Ergo, sicut Deus dicitur velle omnia, dicetur esse omnia. Instat argumentum in scientia: nam in Deo idem est scire, quod esse. Tamen non dicitur esse omnia; sicut dicitur scire omnia. Similiter, idem est posse, quod esse.

eſſe. Dicitur tamẽ poſſe omnia;non verò omnia eſſe. Deinde, aliter ſignificantur *omnia*, cùm Deus dicitur eſſe omnia;ac cùm dicitur velle,aut ſcire omnia:nam Deum eſſe omnia, ſignificat, Deum identificari omnibus;quod falſum eſt : Deum verò velle omnia,tantùm ſignificat, omnia eſſe obiecta voluntatis, quæ identificatur Deo; quod verum eſt.

3 Secunda concluſio : Nulla eſt quærenda cauſa voluntatis diuinæ, atque adeò non eſt quærendum, quare Deus creauit cœlum,& terram,aut ſimilia.Primò,quia,ſecundùm Auguſtinum, qui quærit cauſam voluntatis diuinæ,quærit aliquid maius voluntate diuina.Nihil autem eſt maius voluntate diuina.Secundò, cauſa voluntatis diuinæ antecedit ipſam. Nihil autem antecedit voluntatem diuinam. Tertiò, voluntas diuina eſt cauſa omnium. Ergo ipſius nulla eſt cauſa. Vnde

4 Tertia concluſio eſt: Voluntas Dei eſt prima cauſa omnium. Primò, quia ſapientia Dei pertingit à fine,vſque ad finem,fortiter, & diſponit omnia ſuauiter. Hæc autem à ſapientia diſponi non poſſunt,niſi interuentu voluntatis. Secundò,quia,iuxta Auguſtinum,nullus eſt effectus, ſiue ſolitus,ſiue inſolitus, & rarus,qui contingat ſine voluntate Dei.

5 Quarta concluſio : Quanuis voluntas Dei ſit realiter vna; conſideratione tamen, & loquutione noſtra multiplex eſt. Alia enim eſt voluntas beneplaciti, quæ eſt beneplacitum, ſeu decretum abſolutum, & efficax Dei, cui reſiſti non poteſt, & quod opere ſemper impletur : alia eſt voluntas ſigni, quæ ſecundùm proprietatem voluntas non eſt; ſed per figuram,quatenus ſolùm indicat voluntatem Dei,ſiue impleatur,

impleatur, siue non. Qua ratione in sacris Literis, & ab Ecclesiæ Patribus dicuntur *voluntas Dei*, & in plurali etiam *voluntates*, præceptum, prohibitio, consilium, permissio, & operatio. Vnde voluntas signi potest non impleri: quia plura continentur in sacris Literis à Deo præcepta, quę non sunt impleta. Ideò, cùm in sacro Textu legitur *voluntas Dei*, diligenter obseruandum est, an de voluntate beneplaciti, cui resisti non potest; an de voluntate signi, quę frustrari potest, sermo sit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit in Deo voluntas, & rectè colligatur ex intellectu? Vbi, an possit esse substantia intellectiua, non volitiua? De quo hîc S. Thomas *ar.* 1. Durand. *q.* 1. Bonau. *q.* 1. Interpretes S. Thomæ 1. *p. quæst.* 19. *artic.* 1. vbi Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Gonçalez, Molina, Vazq. Fasol. Arrub. & alij. Item, Valentia 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 1. Herice 1. *p. disp.* 11. *cap.* 2. & 3. Ruiz *de voluntate*, *disp.* 1. Tannerus 1. *part. disput.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 1. Granadus *tract.* 1. *de voluntate, disp.* 1. Montepilos. 1. *part. disput.* 33. *artic.* 1. Aluiz *tract.* 2. *d.* 1.

Quæst. II. An Deus velit creaturas existentes, & possibiles? De quo hîc S. Thom. *ar.* 2. Bonau. *q.* 2. Interpretes S. Thom. 1. *p. quæst.* 19. *ar.* 2. vbi Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Gonçalez, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Fasol. & Arrub. Item, Tannerus 1. *p. dist.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 1. Valentia 1. *p. d.* 1. *q.* 9. *p.* 3.

Gran.

Gran.*tr.*2.*de volunt.d.*1.*&* 2.Ruiz *de volunt.d.*5.Alarcon 1 *p.tr.*3.*d.*3.*cap.*4.*&* 6.Aluiz *tract.*2.*diſp.*4.*ſect.* 1. Herice 1.*p.diſp.*18.

Quæſt. III. An volitio libera creaturarum ſit adęquatè identificata naturæ diuinæ; & quid illa ſit? De quo hîc Scot.*q.vnica.* Aureol.*ar.* 1.*& ſequenti.* Interpretes S.Thom. 1.*p.q.*19.*ar.*2.*&* 3. Caiet. Bañez, Zumel,Nazar.Nauarret.Gonçalez, Ripa, Leſantius, Molina,Vazquez,Faſol. & Arrubal.·Item,Suar. *diſp.* 30.*Metaph.ſect.*9.Valent. 1.*p.diſp.*2.*q.*19.*p.*3. Tann. 1.*p.diſp.*2.*q.*10.*dub.*4.Albert.*tom.*1.*principio* 6.*coroll.* 2.*q.*2.Gran.*tract.*3.*de voluntat.diſp.*4. Montepiloſ. 1. *p.diſp.*33.*ar.*4.Ruiz *de volunt.diſp.*11. *&* 12. Alarcon 1.*p.tract.*3.*diſp.* 4. *cap.* 4. *& ſequenti.* Fonſeca 3. *tom. Metaph.lib.*7.*cap.*8.*q.*5.*ſect.* 3. Salas 1.2.*tract.*3.*diſp.* 1.*ſect.*8.§.7.Herice 1.*p.diſp.*16.Salazar *de concept.cap.* 24.*ſect.*3.Legionenſis 1.*p.variarum, q.* 6.*ſcholaſt.cap.* 5.Aluiz *tr.*2.*d.*5.*ſect.*2.*& ſequentibus.*

Quæſt. IV. An voluntas Dei ſit cauſa immediata rerum? De quo hîc S.Thom.*ar.*3. Durand.*q.*2.Gregor.& Gabr.*q.vnica.*Bonau.*ar.* 1.*q.* 1.*&* 2.Interpretes S.Thom.*q.*19.*ar.*4. vbi Caietan.Bañez,Zumel, Naz. Nauarret.Gonçalez,Molin.Vazquez, Faſol.& Arrubal.Item,Gran.*tr.*4.*de volunt.d.*5.Ruiz *de volunt.d.*14. Aluiz *tr.*1.*diſp.penultima,ſect.vltima.*

Quæſt. V. An bonitas creata poſſit eſſe cauſa, ſeu ratio motiua voluntatis diuinæ? De quo relati *diſt.* 1. *quæſt.*9.

Quæſt. VI. An rectè diuidatur voluntas Dei in voluntatem beneplaciti, & ſigni? De quo hîc S.Th. *ar.*4.Bonau.*ar.*3.*q.*1. Interpretes S.Thom. 1.*p.quæſt.* 19.*ar.*11. vbi Caietan. Bañez,Zumel,Nauarret.Naz.

Gonçalez,

Gonçalez, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Fasol. & Arrub. Item, Tann. 1. *p. d.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 3. Val. 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 2. Gran. *tr.* 5. *de volunt. d.* 2. Montepilos. 1. *p. disp.* 33. *art.* 11. Ruiz *de volunt. d.* 17. Alarcon 1. *p. disp.* 6. *tract.* 3. *c.* 1. Aluiz *tr.* 2. *d.* 9. *sect.* 2. Pennotus *lib.* 4. *c.* 22. Suar. *lib.* 3. *de attrib. c.* 8.

Quæst. VII. An sit in Deo voluntas beneplaciti absoluta, & efficax actuum liberorum creaturæ? De quo hîc Capreol. *q.* 1. *conc.* 1. Valentia 1. *p. q.* 19. *p.* 6. *&* *quæst.* 23. *p.* 3. *&* *quæst.* 23. *p.* 4. Molina 1. *p. quæst.* 14. *art.* 13. *disp.* 18. Vazquez 1. *p. disp.* 89. *c.* 10. *&* *disp.* 99. *c.* 3. *&* *tom.* 1. *in* 3. *p. disput.* 74. *c.* 7. Suarez *opuscul.* 1. *lib.* 1. *c.* 16. *&* *lib.* 1. *de prædestinat. cap.* 8. Tann. 1. *p. disp.* 2. *quæst.* 19. *dub.* 8. Granad. *tract.* 4. *de voluntate, d.* 3. Ruiz *de prouidentia, disput.* 6. *&* *sequentib.* Alarcon 1. *p. tract.* 4. *disput.* 1. *c.* 6. Arrubal 1. *p. disp.* 67. Herice 1. *p. disput.* 19. *&* 23. Aluiz *tr.* 3. *disp.* 5. *sect.* 8. *&* 9. Moncæus *disp.* 4. Aluarez *de auxiliis, disp.* 22. Bellarmin. *lib.* 1. *de gratia, & lib. arbit. c.* 12. Curiel *lib.* 1. *controu.* 7. *art.* 4. Pennotus *lib.* 4. *c.* 8. *&* *sequentib.*

Quæst. VIII. An sit in Deo aliqua voluntas beneplaciti conditionata, & inefficax? De quo Valent. 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 6. Gran. *tract.* 4. *de voluntate, disp.* 1. *&* 2. Montepilos. 1. *p. disp.* 33. *art.* 10. Alarcon 1. *p. tract.* 3. *disp.* 5. *à c.* 8. Aluiz *tract.* 2. *disp.* 9. *sect.* 2. Aluar. *de auxiliis, disp.* 34. Aliique referendi *dist. sequenti, quæst.* 4. Pennotus *lib.* 4. *c.* 20.

DISTINCTIO XLVI.

Sententiæ, qua dictum est, Dei voluntatem non posse cassari, quædam videntur obuiare.

EX dictis *distinct. præcedenti* statuenda est hæc conclusio: Voluntas beneplaciti in Deo non potest frustrari. Tum, quia Propheta clamat: *Omnia, quæcunque voluit, fecit in cœlo, & in terra.* Et Apostolus: *Voluntati eius quis resistet?* Tum, quia derogaret efficaciæ infinitæ voluntatis omnipotentis Dei effectu frustrari.

2 At tria obiecta explicationem desiderant. Primũ est, quia 1. Tim. 1. *Deus vult omnes homines saluos fieri.* Tamen omnes homines non fiunt salui. Secundò, quia Matth. 23. ait Dominus: *Quoties volui congregare filios tuos, & noluisti.* Vbi queritur Deus de resistentia sibi facta, & sua voluntate à Synagoga frustrata. Tertiò, quia Deo nolente peccata fieri, peccata fiunt. Ad primum respondet: Sensus Pauli non est, Deum velle, vt omnes homines salui fiant; sed omnes homines, qui salui fiunt, Deo volente saluari: vt, cùm dicitur Petrus docere omnes pueros huius ciuitatis; sensus non est, nullum esse puerum in ciuitate, quem Petrus nõ doceat: sed nullum doceri, qui à Petro nõ doceatur. Quo sensu Ioan. 1. Christus dicitur illuminare omnem hominem venientem in hũc mundum, cùm plures in mundũ veniant, qui à Christo illuminati non sunt: quia nullus illuminatur in salutem, qui à Christo lumen nõ habeat. Ad secundũ: Sensus

Sensus est : Quoties volui congregare,& congregaui filios tuos,te nolente, & reluctante ? Itaque,quod volui, perfeci ; sed te inuita, & renitente frustrà. Ad tertium : Peccata non fiunt ab homine, Deo nolente,aut volente fieri ; sed tantùm permittente.

3 Quare secunda conclusio est : Deus permittit fieri peccata,quin sit positiua nolitio,aut positiua volitio peccatorum ; sed solùm non volitio priuatiua. Nolitio non est : quia aliàs à voluntate peccatoris vinceretur, & frustraretur voluntas Dei. Neque est volitio : quia Deus non est author peccati, neque vt homo deterior fiat.

4 Opponitur primò : Peccata fiunt Deo concurrente.Ergo etiam volente.Secundò,teste Augustino, bonum est Deo fieri peccata, aliàs Deus non permitteret peccata. Ergo potest velle, vt fiant. Tertiò, verum est fieri peccata. At omnis veritatis causa est voluntas Dei. Ergo etiam veritatis peccatorum causa est.Ad primum : Vt peccata fiant,non requiritur cōcursus Dei volitus ; sed tantùm permissus, hoc est, non impeditus per nolitionem.Ad secundum : Multipliciter dicitur bonum. Primò est bonum in se, & ei,cui fit ; sed non facienti : vt,dare eleemosynā pauperi propter vanam gloriam.Secundò , est bonum in se,& facienti;sed non ei,cui fit:vt, prædicare propter Deum obstinatis.Tertiò,est bonū in se,& facienti,& ei,cui fit ; vt,prædicare prædestinatis. Quartò,dicitur bonū,quod in se, & facienti malū est ; solùm quia ex illo reportantur aliqua bona. Hac solùm ratione peccata esse, bonum est Deo : & propter istam bonitatem potest Deus peccata permittere ; sed nulla ratione positiuè velle. Ad quartum : Deus est causa

veritatis formalis orationis enunciantis peccata; quia in ea nulla malitia eſt; ſecùs verò veritatis obiectiuæ peccatorum, in qua intrinſecè continetur malitia.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An voluntas abſoluta, & eff cax Dei poſſit fruſtrari? De quo hîc Scot. *q. vnica*, Durand. *quæſt.* 1. Gabr. *quæſt. vnica*. Gregor. *quæſt. vnica*. Interpretes S. Thomæ, Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Gonçalez, Molina, Vazquez, Arrubal, & Faſol. 1. *p. q.* 19. *art.* 6. Item, Valent. 1. *p. diſp.* 1. *quæſt.* 19. *p.* 6. Tann. 1. *p. diſp.* 2. *quæſt.* 10. *dub.* 8. Gran. *tr.* 4. *de voluntate Dei, diſp.* 3. Ruiz *de voluntate, diſp.* 18. Aluarez *de auxil. diſp.* 32. Pennotus *lib.* 4. *c.* 22. Montepiloſ. 1. *p. diſp.* 33. *art.* 9. Alarcon 1. *p. tr.* 3. *diſp.* 5. *c.* 7.

Quæſt. II. An poſſit eſſe in Deo voluntas abſoluta, & efficax noſtrorum actuum, ſalua ipſorum libertate? De quo hîc Scot. *q. vnica*. Dur. *q.* 1. Alij relati *diſt. præcedenti, quæſt.* 7.

Quæſt. III. An ſit in Deo aliqua voluntas beneplaciti, quæ non impleatur? De quo hîc Gabriel *quæſt. vnica, art.* 2. Bonau. *art.* 1. Alij relati *diſt. præcedenti, quæſt.* 8.

Quæſt. IV. An ſit in Deo voluntas, & qualis ſit, qua vult omnes homines ſaluos fieri? De quo hîc S. Th. *art.* 1. Scot. *q. vnica*. Dur. *q.* 1. Gabr. *q. vnica, art.* 1. Gregor. *quæſt. vnica, art.* 3. Bonau. *art.* 1. Interpretes S. Thomæ, Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Gonçalez, Ripa, Peſant. Molina, Vazquez, Arrubal, & Faſol. 1. *p. quæſt.* 19. *art.* 6. Valent. 1. *p. diſp.* 1. *q.* 19. *p.* 2. & 6. Tann. 1. *p. diſp.* 2. *quæſt.* 10. *dub.* 4. *à n.* 5.

Suarez

Suarez *lib.4.de prædestinat. c.* 8. Granad. 1. *p. tr.* 4. *de volunt.d.*4.Ruiz *de voluntate,disp.* 19. & 20. Aluarez *de auxil.disp.*33. Pennotus *lib.* 5. *c.* 10. Montepilosus 1.*p.disp.*33. *art.* 10. Alarcon 1. *p. tract.* 3.*disp.* 6. *c.* 3. Aluiz *tr.*2.*disp.*9.*sect.*2.

Quæst. V. An Deus voluntate salutis tribuerit omnibus hominibus sufficientia ad salutem? De quo hîc S.Thom.*art.*1.Scot.*quæst.vnica.*Durand.*quæst.* 1. Gabr.*quæst.vnica,art.*2.Ruiz *de prædestinat.à disp.*39. præsertim 45. & 46 Driedo *de captiuit. & redempt.c.* 3. & 4. Palacios *in* 2. *dist.* 26. *disp. vnica.* Carthag. *discursu* 8. *de prædestinat. dub.* 1. & 2. Zumel *tom.* 1. *opusc.disp.*5.*sect.*2.Bellarmin.*lib.*2.*de gratia,& lib.arb. à c.*1.Molina *in concord.q.*14. *art.* 13.*disp.* 10. & 11. Valentia 1.*p.d.*8.*q.*3.*p.*4.§.*de gratia sufficient.* Suar. *lib.* 4.*de prædestin.c.* 3. & *lib.*3.*de auxil. cap.*6. Vazq. 1.*p. disp.*97. & 1.2. *disp.*193. Aluarez *de auxil. disp.*112. Pennotus *lib.*7.*c.* 19. & *sequentib.* Herice 1.*p.disp.*34. *à c.*4. & *d.* 35.Alarcon 1.*p.tract.* 4. *disp.* 5. *c.* 8. & 9. Aluiz *tr.* 3.*d.*10.*sect.*5. & 6.Lessius *de prædestinat.sect.* 6.*assert.* 1.

Quæst. VI. An Deus præfiniat voluntate positiua,& efficaci actum peccati? De quo hîc S. Thom. *art.*4. Durand. *q.*2. Gabriel *q.vnica, art.*3. Gregor.*q. vnica,conclus.*2.Bonau.*quæst.*2.Interpretes S.Thomę, Caiet.Bañez,Zumel,Nazar.Nauarrete,Ripa,Gonçalez,Molina,Vazq. Arrubal,& Fasol. 1.*p.q.* 19.*art.* 9. Tann.1.*p.d.*2.*q.*10.*dub.*7.Suar.*lib.*2.*opuscul.cap.*4.Val. 1.*p.disp.*1.*q.*19.*p.*3.Gran.*tr.*4.*de volun.d.*3.*sect.*2.Ruiz *de voluntate,à disp.*27.*ad* 51. Aluarez *de auxil. d.* 24. Pennot.*lib.*4.*c.*8. Montepil. 1.*p.disp.*33.*ar.*7. Her.1.*p.*

disp. 19. *cap.* 5. Alarcon *tract.* 4. *disput.* 1. *cap.* 5.

Quæst. VII. Quænam sit in Deo voluntas antecedens, & consequens? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Dur. *quæst.* 1. Gabriel *quæst. vnica, art.* 1. Greg. *quæst. vnica.* Bonau. *quæst.* 1. Interp. S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Arrubal, & Fasol. 1. *p. quæst.* 19. *art.* 6. & 11. Valent. 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 2. Tann. 1. *p. disput.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 3. Gran. 1. *p. tract.* 5. *de voluntate, d.* 1. Ruiz *de voluntate*, *disp.* 18. Aluarez *de auxil. d.* 34. Pennotus *lib.* 4. *c.* 21. Montepilos. 1. *p. d.* 33. *art.* 11. Suar. *lib.* 3. *de attribut. c.* 8. Alarc. 1. *p. tr.* 3. *d.* 6. *c.* 2. Aluiz *tr.* 2. *disp.* 9. *sect.* 2.

Quæst. VIII. An sit in Deo voluntas, quæ sit potentia, & actus primus volendi? De quo hîc Aureol. *art.* 1. Scot. *quæst. vnica.* Interpr. S. Thomæ 1. *p. q.* 14. & 19. *art.* 1. Suar. *lib.* 3. *de attributis, cap.* 1. & *in Metaph. disp.* 30. *sect.* 15. Vazq. 1. *p. disput.* 102. *num.* 1. Tann. 1. *p. disput.* 2. *quæst.* 11. *dub.* 5. Gran. 1. *p. tract.* 1. *de voluntate, disp.* 1. Gonçalez 1. *p. d.* 50. *sect.* 2. Arrubal 1. *p. disp.* 44. Raynaudus *Theolog. natur. distinct.* 8. *à num.* 52. Ruiz *de voluntate*, *disp.* 2. & *de Trinitate, disp.* 8. *sect.* 10. Herice 1. *p. disp.* 12. Alarc. 1. *p. tract.* 3. *disp.* 1. *cap.* 1. Aluiz *tract.* 2. *disp.* 2. *sect.* 1. & relati *dist.* 35. *quæst.* 3.

Quæst. IX. An rectè diuidatur voluntas Dei in voluntatem beneplaciti, & signi? De quo hîc Aureol. *art.* 3. Greg. *quæst. vnica, art.* 1. Alij relati *distinct. præcedenti, q.* 6.

Quæst. X. An possit esse in Deo pura omissio circa peccatum, & aliud obiectum, absque volitione, & nolitione positiua? De quo relati *dist. sequenti, q.* 7.

Quæst-

Quæst. XI. Quænam sit in Deo voluntas permittens? De quo relati *dist. sequenti, q. 6.*

DISTINCTIO XLVII.

Quòd voluntas Dei semper impletur de homine, quocunque se vertat.

Conclusio est: Voluntas Dei semper impletur, non solùm in agentibus necessariis; sed etiam in liberis, quocunque se vertant, siue in bonum, siue in malum. Primò, quia id pertinet ad efficaciam omnipotentis voluntatis Dei. Secundò, quia, vt docet Augustinus, voluntas Dei impletur, non solùm quando homo operatur benè; sed etiam quando operatur malè contra eius voluntatem. Nam, cùm operatur benè, peragit homo, quod à Deo volitum est: cùm verò operatur malè, agit Deus de homine peccante, quod vult, vel ipsi condonando peccatum, vel ipsum castigando.

2 Dicitur autem, hominem peccantem agere contra Dei voluntatem, quod præter eam non est: quia, vt præmisimus *dist.* 45. voluntas Dei alia est beneplaciti, quæ est decretum efficax Dei de opere agendo, aut non agendo: alia signi, quæ est præceptum, aut prohibitio obligans ad agẽdum, vel non agendũ: quanuis non habeat decretum de opere agendo. Peccata ergo dicuntur esse præter voluntatem beneplaciti; quia nulla est volitio, aut nolitio positiua peccati agendi: esse verò contra voluntatem signi; quia sunt contra præceptum, aut prohibitionem Dei.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An omnis voluntas beneplaciti in Deo sit absoluta,& efficax?De quo hîc S. Thom. *artic.* 1. Scot.*q.vnica.* Alij relati *dist.*45.*q.*8.

Quæst. II. An voluntas absoluta, & efficax possit frustrari? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Scot. *q. vnica.* Aur.*art.*2.Alij relati *dist. præcedenti,q.*1.

Quæst. III. An voluntas libera, & efficax sit adæquatè identificata Deo, an inadæquatè importet actionem extrinsecam Dei; aut quid ea sit? De quo hîc Aur.*ar.*1.*&* 2. Alij relati *dist.*45.*q.*3.

Quæst. IV. An Deus præfiniat efficaciter actus nostros, quos præcipit? De quo hîc S.Thom. *art.* 4. Dur.*q.*3.Alij relati *dist.*45.*q.*7.

Quæst. V. An Deus possit præcipere actus malos? De quo Dur.*q.*4. Gabriel *quæst. vnica.* Bonauent.*art.* 2.Ruiz *de voluntate, disp.*44.*sect.* 3. *& de prouidentia, disp.*12.

Quæst. VI. Quid sit in Deo permissio peccati? De quo hîc S.Thom.*art.*2.Scot. *quæst.vnica.* Valentia 1. *p.disput.*1.*q.* 19.*p.* 2. §. *De permissione.* Ruiz *de voluntate,disp.*31.Pennot.*lib.*7.*c.*6.*num.*7. Montepilos. 1.*p. disput.*33.*art.*8. Herice 1.*p. disput.* 27.*num.* 10. *& disput.*30.*num.* 29.Raynaud.*disciplinæ moralis disp.* 4.*à num.*350.

Quæst. VII. An in Deo possit esse pura omissio actus absque volitione,& nolitione positiua? De quo hîc S. Thomas *art.*2.Scot.*quæst.vnica.* Durand.*quæst.* 1.Valent 1.*p. disputat.* 1. *quæst.* 23.*parte* 2.*puncto* 1. Albertinus *tomo* 1.*princip.* 4. *q.* 4.*dubio* 2. Ruiz *de*

voluntate,

voluntate, disp.8.sect.3.conclus.2. Vazquez 1.*p.disp.79. à num.*17. Suar. *disp.*30.*Metaph.sect.9.num.*59.Fonseca *lib.7.Metaph.cap.8.quaest.5.sect.*3.Salas 1.2.*tract.* 3.*disp.*1.*sect.*7. Montepilos. 1.*p. disp.*33.*ar.*8.*cap.*1.& 3.Aluiz *tract.*2.*disp.*6.*sect.*3.

DISTINCTIO XLVIII.

Quòd aliquando homo bona voluntate, aliud vult, quàm Deus; & aliquando malâ, id quod Deus bonâ voluntate vult.

PRima propositio: Potest esse mala voluntas, quæ conformatur diuinæ in volito materiali. Nam malus filius vult mala voluntate mortem patris, quam Deus decernit. Tum, quia ad bonam voluntatem non sufficit velle bonum; sed etiam ex fine bono. Tum, quia Deus potest velle aliquid fieri à se, aut aliâ causâ, & simul prohibere, vt alius id velit: quia Dominum supremum plura decere possunt, quæ non decent alios sibi inferiores.

2 Secunda propositio: Potest esse bona voluntas, quę non conformatur diuinæ in volito materiali. Nam bonus filius bonâ voluntate desiderat vitam patris, Deo volente mortem ipsius: nam ea, quæ honestant voluntatem Dei, possunt non honestare voluntatem hominis.

3 Tertia propositio: Voluntas exequens obiectum volitum à Deo potest esse mala. Nam voluntas inferens Christo mortem erat mala: & tamen exequeba-

tur obiectum volitum à Deo. Ratio eſt: quia, licèt Deus volebat, vt Iudæis inferentibus mortem, Chriſtus acceptaret illam; quia ea acceptatio conferebat in redemptionem generis humani: cæterùm non volebat, vt Iudæi illam inferrent. Neque refert, non potuiſſe mortem acceptari, niſi illatam ab aliquo, ſcilicet, Iudæis: quia ea acceptatio erat volita ſub conditione, quòd inferretur mors à Iudæis; aut potuit eſſe volita abſolutè, quin vellet, ſed tantùm permitteret actionem malam Iudæorum: ſiquidem volitio peccati Iudæorum non erat neceſſaria; ſed ſufficiebat permiſſio, vt eſſet mors, & acceptatio bona Redemptoris.

4 Vnde primò potuerunt iuſti complacere in paſſione Chriſti, quatenus nobis ſalutifera; quamuis non poſſent in ea complacere, quatenus à Iudæis illata, & Chriſto nociua; quaſi afflictio, & nocumẽtum Chriſti eſſet motiuum placendi, ſed ſola redemptio. Secundò, plura eſſe, propter quæ poſſimus velle paſſionem Chriſti, quàm paſſionem Martyrum; cùm plura ſint bona, quæ nobis attulerit paſſio Chriſti, quàm Martyrum paſſio: quanquam & Martyrum paſſionem gratam habere nobis liceat propter bona, quæ ipſis Martyribus, & Eccleſiæ vniuerſæ accreſcunt.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An rectitudo moralis creaturæ rationalis ſumatur ex conformitate cum voluntate diuina? De quo hîc Scot. *quæſt*. 1. Granad. 1. 2. *controu*. 2. *tract*. 13. *diſp*. 4. Suar. 1. 2. *diſp*. 11. *de actibus humanis*. Salas 1. 2. *tract*. 7. *diſp*. 5. Tanner. 1. 2. *diſp*. 2. *quæſt*. 6. *dub*. 6. Valent. 1. 2. *diſp*. 2. *quæſt*. 14. *p*. 8. Raynaudus

diſciplinæ

*disciplinæ moral.disp.4.num.*47.Interpretes S.Thomæ, Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez,& alij 1.2.*quæst.*19.*ar.*9. & 10.

Quæst. II. An, & quomodo teneamur conformare nostram voluntatem diuinæ? De quo hîc omnes Interpretes Magistri. Item, Granad. 1.*p.tr.*8.*de prædestinatione, à num.*60. fusiùs 1. 2.*controu.*2. *tract.* 13. *à disp.*1.Suar.1.2.*disp.* 11.*de actibus humanis.* Salas 1.2.*tr.*7.*disp.*5. Tanner. 1. 2. *disp.*2.*quæst.*6.*dub.*6. Val. 1.2.*disp.*2.*quæst.* 14.*p.*8. Raynaud. *disciplinæ moral.disp.*4.*num.*48. Interpretes S.Thom. Caiet.Conrad.Medina,Zumel,Lorca,Vazquez,& alij 1.2.*quæst.* 19.*ar.*9. & 20.

Quæst. III. An Deus velit, ante præuisum peccatum , passionem Christi, aut aliud obiectum connexum cum peccato? De quo relati *dist.* 40. *quæst.*8.

Quæst. IV. An possimus velle damnationem nostram, aut alienam, saltem post reuelationem illius? De quo hîc Gregor.*quæst.vnica, ar.*3. Gabriel *ibidem*, & alij Interpretes.Granad, 1.*p.tract.*8.*de prædestinat. à n.*60.Suar. 1.2.*disp.*11. *de actibus humanis, sect. vlt.* Lorca 1.2. *de actibus humanis, disp.* 43. *memb.*3. Salas 1.2.*tr.* 7. *disp.* 5.*sect.* 3. Valent. 1. 2. *disp.*2.*q.*14.*p.*8. Tanner.1.2.*disp.*2.*quæst.*2. *dub.* 6.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

In hoc Libro agit Magister de operibus Dei, præsertim creaturis rationalibus, Angelis, scilicet, & hominibus.

DISTINCTIO I.

Vnum esse rerum principium ostendit, non plura.

PRima conclusio: Deus est primum rerum creatarum efficiens principium. Probatur ex illo Genes. 1. *In principio creauit Deus cælum, & terram.* Vbi notanda sunt duo, quibus Deus agens ad extra differt ab Angelis, & hominibus ad extra agentibus. Primò, Deus creare potest: Angeli verò, & homines non creare, sed facere, aut agere possunt. *Creare* enim est, quidpiam ex nihilo producere. *Facere* verò, seu *agere*, est, producere quidpiam ex præsupposito

sito subiecto. At solus Deus potest quidpiam ex nihilo producere: Angeli verò, & homines indigent subiecto, in quo, aut ex quo quidpiam producant. Vnde solus Deus dicitur propriè, & strictè Creator: quanquam interdum fusa significatione etiam ea, quæ in subiecto fiunt, creari dicantur. Secundò, Deus in tempore incipit agere absque mutatione intrinseca sui: Angeli verò, & homines cum mutatione sui. Nam Angeli, & homines nequeunt ad extra agere, quin præcedat in ipsis, aut noua volitio, aut agitatio, seu motio localis interna. At Deus potest de nouo agere, quin de nouo incipiat velle, aut motu interno agitari, solùm quia ab æterno voluit, vt tali tempore res inciperent esse de nouo: sicut Sol plura ad extra producit, quin vllam in se mutationem subeat.

2 Vnde duo errores præciduntur. Primus est Platonis, constituentis tria principia, sine principio rerum, Deum, scilicet, exemplar, & materiam. Secundus est Aristotelis, volentis, mundum fuisse ab æterno, & huius principia fuisse materiam, formam, & Deum. Etenim constat ex sacro Textu, Deum solum esse primum rerum principium, & non ab æterno, sed in tempore agens.

3 Secunda conclusio: Bonitas diuina est vltimus finis, seu prima causa finalis rerum creatarum. Nihil enim erat, quod Deum impelleret ad creãdum mundum, nisi summa bonitas communicatiua sui; cuius infinitatem decebat esse primam causam finalem creaturarum, sicut omnipotentiam esse primam causam efficientem. Vnde dixit Augustinus, ideò nos creatos bonos, quia Deus summè bonus est; neque aliam quærendam finalem causam, quare Deus nos

Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar, Molina, Vazq. & alij 1.*p.q.*45.*art.*3. Suar. *d.*20.*sect.*5. Fonseca *lib.*7.*Metaph.c.*8.*q.*4. Montepilos. *tom.*4.*d.*1. *ar.*5.*&* 6.Gran. 1.*p.controu.*6.*tr.*1.*d.*2. Tanner. 1.*p.d.* 6.*q.*1. *dub.*1. Hurtad.*d.*12. *Physic.sect.*3. Arriaga *d.*9. *Physic. sect.*4.Valent.1.*p.d.*3.*q.*2.*p.*1.

Quæst. V. An Deus immediatè concurrat in effectus creaturarum? Dur.*q.*5.Gab.*q.*2. Alij relati *lib.*1. *dist.* 37. *q.* 2.

Quæst. VI. An creatura, tam permanens, quàm successiua, potuerit esse ab æterno? S.Thom. *quæst.*1. *ar.*5.Durand.*quæst.*2.*&* 3.Scot.*quæst.*3. Gab. *quæst.*3. Gregor.*q.*3.Fab.*d.*5.Aureol.*q.*1.*ar.*2.*&* 3. Interpretes S.Thomæ 1.*p.q.*46.*ar.*1. *&* 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar.Mol.Vazq. & alij. Rursus, Valentia 1.*p.d.*3.*q.* 3.*p.*2. Fasol. 1.*p. quæst.* 2. *ar.* 3.*dub.*4. Conimb.*lib.*8. *Physicor.c.*2.*q.*6. Montepilos. *tom.* 4. *d.*3. *ar.*5. *& seq.* Tanner. 1.*p.d.*6.*q.*1.*dub.*3.Hurtad.*d.*16.*&* 18.*Physic.* Arriag.*d.*17.*Phys.sect.*2.Auersa *q.*31.*Phil.sect.*8.*&* 9. Rub.*lib.*8.*Phys.q.*2. *& seq.*

Quæst. VII. An Deo competat agere propter finem? S.Thom.*q.*2.*ar.*1.Dur.*q.*8.Gab.*q.* 5.Alij relati *lib.*1.*dist.*1. *q.*8.

Quæst. VIII. An Deus velit creata propter suam bonitatem. Hîc S. Thom. *q.*2. *ar.*2. Alij relati *lib.*1. *dist.*1. *q.* 9.

Quæst. IX. An velit creata propter bonitatem hominis, aut alicuius creaturæ. Hîc S.Thom.*q.*2.*ar.* 3. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 1.*q.*9.

Quæst. X. An animus exigat vnionē cum corpore. Hîc S.Th.*q.*2.*ar.* 4. Conimb. *tr.de anim.d.*2.*ar.*2. Auers.*de anima,q.*59.*sect.*1.Hurt.*d.*18.*de anima, sect.*3.

Bub.

Bub. *de Ang*. q.5.*a*. 4. §. 10. Arriaga *d*. 10. *de anima, sect*.2.

Quæst. XI. An animus indiuiduus sit ex se indifferens ad plura corpora indiuidua? Hîc S.Th. *quæst*. 2. *art*.5. Vide Authores agentes *de indiuiduatione formæ per materiam*, relatos *dist*.3.*quæst*.2.

Quæst. XII. An Trinitas personarum sit per se requisita Deo ad creationem? Hîc Scot. *q*.1. Fab.*d*.1. Alij relati *lib*.1.*dist*.29.*q*.7.

Quæst. XIII. An Angeli sint incorporei? Hîc Fab.*d*.9.Caiet. Bañez, Zumel, Nauar. Nazar.Pesant. Mol. & Vasq.1.*p*.*q*.50.*ar*.1.Suar. *de Ang*.*lib*.1.*c*.5.& 6.Val.1.*p*.*d*.4.*q*.1.*p*.2.Gran.1.*p*.*contr*.7.*tr*.1.*d*.1.Tann. 1.*p*.*d*.5.*q*.1.*dub*.2.Arrub.1.*p*.*d*. 148.Montepilos. *tom*. 4.*d*.8.*art*.6.Alarcon 1.*p*.*tract*.6.*d*.1.*cap*.4.

Quæst. XIV. An sint compositi? Hîc Fab. *d*.10. Alij *dist*.3.*q*.1.

Quæst. XV. An sint incorruptibiles? Hîc Fab. *d*. 10.*c*.2.Caiet. Bañez, Zumel, Naz. Nauar. Pesant Mol. & Vazq.1.*p*.*q*.50.*a*.5.Suar.*de Ang*. *lib*.1.*c*.9. Val.1.*p*. *d*.4.*q*.1.*p*.4.Granad.*de Ang*.*tr*.1.*d*.3.Tanner. 1.*p*.*d*.5. *q*.1.*dub*.3.Arrubal 1.*p*. *d*. 151. Montepilos. *tom*.4.*d*.8. *art*.10.Alarcon 1.*p*.*tract*.6.*disp*.1.*c*.6.

DISTINCTIO II.

Quæ consideranda sunt de angelica natura.

PRoponit in genere ea, quæ de Angelis differenda sunt. Primò de tempore, & loco, in quo creati

disp. 19. *cap.* 5. Alarcon *tract.* 4. *disput.* 1. *cap.* 5.

Quæst. VII. Quænam sit in Deo voluntas antecedens, & consequens? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Dur. *quæst.* 1. Gabriel *quæst. vnica, art.* 1. Greg. *quæst. vnica.* Bonau. *quæst.* 1. Interp. S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Ripa, Pesant. Molina, Vazquez, Arrubal, & Fasol. 1. *p. quæst.* 19. *art.* 6. *&* 11. Valent. 1. *p. disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 2. Tann. 1. *p. disput.* 2. *quæst.* 10. *dub.* 3. Gran. 1. *p. tract.* 5. *de voluntate, d.* 1. Ruiz *de voluntate*, *disp.* 18. Aluarez *de auxil. d.* 34. Pennotus *lib.* 4. *c.* 21. Montepilos. 1. *p. d.* 33. *art.* 11. Suar. *lib.* 3. *de attribut. c.* 8. Alarc. 1. *p. tr.* 3. *d.* 6. *c.* 2. Aluiz *tr.* 2. *disp.* 9. *sect.* 2.

Quæst. VIII. An sit in Deo voluntas, quæ sit potentia, & actus primus volendi? De quo hîc Aureol. *art.* 1. Scot. *quæst. vnica.* Interpr. S. Thomæ 1. *p. q.* 14. *&* 19. *art.* 1. Suar. *lib.* 3. *de attributis, cap.* 1. *& in Metaph. disp.* 30. *sect.* 15. Vazq. 1. *p. disput.* 102. *num.* 1. Tann. 1. *p. disput.* 2. *quæst.* 11. *dub.* 5. Gran. 1. *p. tract.* 1. *de voluntate, disp.* 1. Gonçalez 1. *p. d.* 50. *sect.* 2. Arrubal 1. *p. disp.* 44. Raynaudus *Theolog. natur. distinct.* 8. *à num.* 52. Ruiz *de voluntate*, *disp.* 2. *& de Trinitate, disp.* 8. *sect.* 10. Herice 1. *p. disp.* 12. Alarc. 1. *p. tract.* 3. *disp.* 1. *cap.* 1. Aluiz *tract.* 2. *disp.* 2. *sect.* 1. & relati *dist.* 35. *quæst.* 3.

Quæst. IX. An rectè diuidatur voluntas Dei in voluntatem beneplaciti, & signi? De quo hîc Aureol. *art.* 3. Greg. *quæst. vnica, art.* 1. Alij relati *distinct. præcedenti, q.* 6.

Quæst. X. An possit esse in Deo pura omissio circa peccatum, & aliud obiectum, absque volitione, & nolitione positiua? De quo relati *dist. sequenti, q.* 7.

Quæst-

Quæst. XI. Quænam sit in Deo voluntas permittens? De quo relati *dist. sequenti, q. 6.*

DISTINCTIO XLVII.

Quòd voluntas Dei semper impletur de homine, quocunque se vertat.

CONclusio est: Voluntas Dei semper impletur, non solùm in agentibus necessariis; sed etiam in liberis, quocunque se vertant, siue in bonum, siue in malum. Primò, quia id pertinet ad efficaciam omnipotentis voluntatis Dei. Secundò, quia, vt docet Augustinus, voluntas Dei impletur, non solùm quando homo operatur benè; sed etiam quando operatur malè contra eius voluntatem. Nam, cùm operatur benè, peragit homo, quod à Deo volitum est: cùm verò operatur malè, agit Deus de homine peccante, quod vult, vel ipsi condonando peccatum, vel ipsum castigando.

2 Dicitur autem, hominem peccantem agere contra Dei voluntatem, quod præter eam non est: quia, vt præmisimus *dist.* 45. voluntas Dei alia est beneplaciti, quæ est decretum efficax Dei de opere agendo, aut non agendo: alia signi, quæ est præceptum, aut prohibitio obligans ad agẽdum, vel non agendũ: quanuis non habeat decretum de opere agendo. Peccata ergo dicuntur esse præter voluntatem beneplaciti; quia nulla est volitio, aut nolitio positiua peccati agendi: esse verò contra voluntatem signi; quia sunt contra præceptum, aut prohibitionem Dei.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An omnis voluntas beneplaciti in Deo sit absoluta, & efficax? De quo hîc S. Thom. *artic.* 1. Scot. *q. vnica.* Alij relati *dist.* 45. *q.* 8.

Quæst. II. An voluntas absoluta, & efficax possit frustrari? De quo hîc S. Thom. *art.* 1. Scot. *q. vnica.* Aur. *art.* 2. Alij relati *dist. præcedenti, q.* 1.

Quæst. III. An voluntas libera, & efficax sit adæquatè identificata Deo, an inadæquatè importet actionem extrinsecam Dei; aut quid ea sit? De quo hîc Aur. *ar.* 1. & 2. Alij relati *dist.* 45. *q.* 3.

Quæst. IV. An Deus præfiniat efficaciter actus nostros, quos præcipit? De quo hîc S. Thom. *art.* 4. Dur. *q.* 3. Alij relati *dist.* 45. *q.* 7.

Quæst. V. An Deus possit præcipere actus malos? De quo Dur. *q.* 4. Gabriel *quæst. vnica.* Bonauent. *art.* 2. Ruiz *de voluntate, disp.* 44. *sect.* 3. *& de prouidentia, disp.* 12.

Quæst. VI. Quid sit in Deo permissio peccati? De quo hîc S. Thom. *art.* 2. Scot. *quæst. vnica.* Valentia 1. *p. disput.* 1. *q.* 19. *p.* 2. §. *De permissione.* Ruiz *de voluntate, disp.* 31. Pennot. *lib.* 7. *c.* 6. *num.* 7. Montepilos. 1. *p. disput.* 33. *art.* 8. Herice 1. *p. disput.* 27. *num.* 10. *& disput.* 30. *num.* 29. Raynaud. *disciplinæ moralis disp.* 4. *à num.* 350.

Quæst. VII. An in Deo possit esse pura omissio actus absque volitione, & nolitione positiua? De quo hîc S. Thomas *art.* 2. Scot. *quæst. vnica.* Durand. *quæst.* 1. Valent 1. *p. disputat.* 1. *quæst.* 23. *parte* 2. *puncto* 1. Albertinus *tomo* 1. *princip.* 4. *q.* 4. *dubio* 2. Ruiz *de*

voluntate,

voluntate, disp. 8. *sect.* 3. *conclus.* 2. Vazquez 1. *p. disp.* 79. *à num.* 17. Suar. *disp.* 30. *Metaph. sect.* 9. *num.* 59. Fonseca *lib.* 7. *Metaph. cap.* 8. *quæst.* 5. *sect.* 3. Salas 1. 2. *tract.* 3. *disp.* 1. *sect.* 7. Montepilos. 1. *p. disp.* 33. *ar.* 8. *cap.* 1. & 3. Aluiz *tract.* 2. *disp.* 6. *sect.* 3.

DISTINCTIO XLVIII.

Quòd aliquando homo bona voluntate, aliud vult, quàm Deus; & aliquando malâ, id quod Deus bonâ voluntate vult.

PRima propositio: Potest esse mala voluntas, quæ conformatur diuinæ in volito materiali. Nam malus filius vult mala voluntate mortem patris, quam Deus decernit. Tum, quia ad bonam voluntatem non sufficit velle bonum; sed etiam ex fine bono. Tum, quia Deus potest velle aliquid fieri à se, aut aliâ causâ, & simul prohibere, vt alius id velit: quia Dominum supremum plura decere possunt, quæ non decent alios sibi inferiores.

2 Secunda propositio: Potest esse bona voluntas, quę non conformatur diuinæ in volito materiali. Nam bonus filius bonâ voluntate desiderat vitam patris, Deo volente mortem ipsius: nam ea, quæ honestant voluntatem Dei, possunt non honestare voluntatem hominis.

3 Tertia propositio: Voluntas exequens obiectum volitum à Deo potest esse mala. Nam voluntas inferens Christo mortem erat mala: & tamen exequebatur

tur obiectum volitum à Deo. Ratio est: quia, licèt Deus volebat, vt Iudæis inferentibus mortem, Christus acceptaret illam; quia ea acceptatio conferebat in redemptionem generis humani: cæterùm non volebat, vt Iudæi illam inferrent. Neque refert, non potuisse mortem acceptari, nisi illatam ab aliquo, scilicet, Iudæis: quia ea acceptatio erat volita sub conditione, quòd inferretur mors à Iudæis; aut potuit esse volita absolutè, quin vellet, sed tantùm permitteret actionem malam Iudæorum: siquidem volitio peccati Iudæorum non erat necessaria; sed sufficiebat permissio, vt esset mors, & acceptatio bona Redemptoris.

4 Vnde primò potuerunt iusti complacere in passione Christi, quatenus nobis salutifera; quamuis non possent in ea complacere, quatenus à Iudæis illata, & Christo nociua; quasi afflictio, & nocumētum Christi esset motiuum placendi, sed sola redemptio. Secundò, plura esse, propter quæ possimus velle passionem Christi, quàm passionem Martyrum; cùm plura sint bona, quæ nobis attulerit passio Christi, quàm Martyrum passio: quanquam & Martyrum passionem gratam habere nobis liceat propter bona, quæ ipsis Martyribus, & Ecclesiæ vniuersæ accrescunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An rectitudo moralis creaturæ rationalis sumatur ex conformitate cum voluntate diuina? De quo hîc Scot. *quæst*.1. Granad. 1.2.*controu*.2. *tract*.13.*disp*.4. Suar. 1.2. *disp*. 11. *de actibus humanis*. Salas 1.2.*tract*.7.*disp*.5. Tanner. 1. 2. *disp*. 2. *quæst*.6. *dub*. 6. Valent. 1. 2. *disp*.2.*quæst*.14.*p*.8. Raynaudus *disciplina*

*disciplinæ moral.disp.4.num.*47.Interpretes S.Thomæ, Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez,& alij 1.2.*quæst.*19.*ar.*9. & 10.

Quæst. II. An, & quomodo teneamur conformare nostram voluntatem diuinæ? De quo hîc omnes Interpretes Magistri. Item, Granad. 1.*p.tr.*8.*de prædestinatione, à num.*60. fusiùs 1. 2.*controu.*2. *tract.* 13. *à disp.*1.Suar.1.2.*disp.* 11.*de actibus humanis.* Salas 1.2.*tr.*7.*disp.*5. Tanner. 1. 2. *disp.*2.*quæst.*6.*dub.*6. Val. 1.2.*disp.*2.*quæst.* 14.*p.*8. Raynaud. *disciplinæ moral.disp.*4.*num.*48. Interpretes S.Thom. Caiet.Conrad.Medina,Zumel,Lorca,Vazquez,& alij 1.2.*quæst.* 19.*ar.*9. & 20.

Quæst. III. An Deus velit, ante præuisum peccatum, passionem Christi, aut aliud obiectum connexum cum peccato? De quo relati *dist.* 40. *quæst.*8.

Quæst. IV. An possimus velle damnationem nostram, aut alienam, saltem post reuelationem illius? De quo hîc Gregor.*quæst.vnica, ar.*3. Gabriel *ibidem,* & alij Interpretes.Granad, 1.*p.tract.*8.*de prædestinat. à n.*60.Suar. 1.2.*disp.*11. *de actibus humanis, sect. vlt.* Lorca 1.2. *de actibus humanis, disp.* 43. *memb.*3. Salas 1.2.*tr.* 7. *disp.* 5.*sect.* 3. Valent. 1. 2. *disp.*2.*q.*14.*p.*8. Tanner. 1.2.*disp.*2.*quæst.*2. *dub.* 6.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

In hoc Libro agit Magister de operibus Dei, præsertim creaturis rationalibus, Angelis, scilicet, & hominibus.

DISTINCTIO I.

Vnum esse rerum principium ostendit, non plura.

PRima conclusio: Deus est primum rerum creatarum efficiens principium. Probatur ex illo Genes. 1. *In principio creauit Deus cœlum, & terram.* Vbi notanda sunt duo, quibus Deus agens ad extra differt ab Angelis, & hominibus ad extra agentibus. Primò, Deus creare potest: Angeli verò, & homines non creare, sed facere, aut agere possunt. *Creare* enim est, quidpiam ex nihilo producere. *Facere* verò, seu *agere*, est, producere quidpiam ex præsuppo-sito

sito subiecto. At solus Deus potest quidpiam ex nihilo producere: Angeli verò, & homines indigent subiecto, in quo, aut ex quo quidpiam producant. Vnde solus Deus dicitur propriè, & strictè Creator: quanquam interdum fusa significatione etiam ea, quæ in subiecto fiunt, creari dicantur. Secundò, Deus in tempore incipit agere absque mutatione intrinseca sui: Angeli verò, & homines cum mutatione sui. Nam Angeli, & homines nequeunt ad extra agere, quin præcedat in ipsis, aut noua volitio, aut agitatio, seu motio localis interna. At Deus potest de nouo agere, quin de nouo incipiat velle, aut motu interno agitari, solùm quia ab æterno voluit, vt tali tempore res inciperent esse de nouo: sicut Sol plura ad extra producit, quin vllam in se mutationem subeat.

2 Vnde duo errores præciduntur. Primus est Platonis, constituentis tria principia, sine principio rerum, Deum, scilicet, exemplar, & materiam. Secundus est Aristotelis, volentis, mundum fuisse ab æterno, & huius principia fuisse materiam, formam, & Deum. Etenim constat ex sacro Textu, Deum solum esse primum rerum principium, & non ab æterno, sed in tempore agens.

3 Secunda conclusio: Bonitas diuina est vltimus finis, seu prima causa finalis rerum creatarum. Nihil enim erat, quod Deum impelleret ad creãdum mundum, nisi summa bonitas communicatiua sui; cuius infinitatem decebat esse primam causam finalem creaturarum, sicut omnipotentiam esse primam causam efficientem. Vnde dixit Augustinus, ideò nos creatos bonos, quia Deus summè bonus est; neque aliam quærendam finalem causam, quare Deus nos

nos creauerit, nisi propter suam bonitatem.

4 Tertia conclusio: Finis secundarius creationis mundi, fuit creatura rationalis beanda possessione Dei. Tum à priori: quia finis primarius Dei fuit, summam suam bonitatem, & beatitudinem aliis communicare. Nulla autem creatura est particeps eius summæ bonitatis, ac beatitudinis, sicut creatura rationalis, quæ intelligendo, & amando potest illam possidere, eáque frui. Tum à posteriori: quia omnia creata seruiũt creaturæ rationali, & in eius vtilitatem destinata sunt; increata verò in eiusdem fruitionem conceduntur. Vnde superiora, æqualia, & inferiora bona in eius vtilitatem referuntur. Superiora, scilicet, diuina, vt eis fruatur; æqualia, scilicet, aliæ creaturæ rationales, vt cum eis possit conuiuere. Inferiora verò, scilicet, irrationalia, vt eius seruitio incumbant.

5 Quarta conclusio: Creaturam rationalem creauit Deus incorpoream, & corpoream. Incorporea est Angelus, qui purè spiritus est: corporea est homo, qui ex corpore & spiritu est constitutus. Creauit autem spiritum corpori coniunctum. Tum, vt beatificam Dei cum homine vnionem suaderet possibilem: nam faciliùs creditu erit, diuinam essentiam nostris mentibus vniri posse, si consideremus, spiritum longè distantem à corpore, adeò strictè cum corpore colligari, vt eo spoliari recuset, Paulo attestante, qui ait 1. Corinth. 15. *Nolumus spoliari, sed superuestiri.* Tum, vt subditus passionibus corporeis, & humilem corporis conditionem patienter ferens mereretur in consortium aliorum spirituum, altissimámque sui, & corporis gloriam subleuari. Ergo, cùm subiectum huius Libri sint opera creationis Dei; & omnium

præstan

præstantissima sint creaturæ rationales; & creaturarum rationalium, Angeli; ideò primùm disputationes aggreditur de Angelis.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sint plura principia prima? Hîc S. Thom. *q.*1.*ar.*1. Gregor. *q.*1.*ar.*2. Interpretes S. Thomæ 1.*p.q.*2.*ar.*3. *&* *q.*11. *ar.*3. Fasol. *ibidem.* Fonseca *lib.*2.*Metaph.cap.*2.*q.*1. Suar. *disp.*29.*Metaph.* Arriaga *d.*10.*Physic.sect.*1. Pennot. *lib.*8.*de lib. arb. c.*1. *&* *seq.* Perer. *lib.*15.*de principiis rer. natur.*

Quæst. II. An creatura possit aliquid efficere? Hîc S. Thom. *q.*1.*ar.*3. Interpretes S. Thomæ 1.*par. q.*115.*ar.*1.*&* 2. Suar. *disp.*18. *Metaphys. sect.*1. Hurtado *disp.*9.*Physic.sect.*2. Montepilos. *tom.* 4. *disp.*5. *ar.* 1. Fonseca *lib.* 5. *Metaph. cap.* 2. *quæst.* 7. Auersa *tom.* 1. *Physic. pag.* 354. Arriaga *dub.* 11. *Physic. sect.* 1.

Quæst. III. An creatura possit creare. Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.*2. Dur. *q.*4. Gabr. *q.*4. Fab. *d.*4. Interpretes S. Thomæ, Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Molina, Vazquez, & alij 1.*p.q.*45.*ar.*5. Suar. *d.*20. *Metaph.sect.*2. Montepilos. *tom.*4.*d.*2.*ar.*3. *&* 4. Hurtado *d.*12.*Physic.sect.*7. Arriaga *d.*11.*Physic.sect.*5. Fonseca *lib.*5.*cap.*2.*q.*8. Granad. 1.*p.controu.* 6.*tr.*1.*d.*3. *&* 4. Tannerus 1.*p.d.*6.*q.*1.*dub.*2. Val. 1.*p.d.*3.*q.*3.*p.*4. Pennot. *lib.*8.*de lib. arb. c.* 7. *&* 8.

Quæst. IV. An creatio sit actio distincta à Deo, & termino creato? Hîc Scot. *q.*4. Gabr. *q.* 1. Gregor. *q.* 5. *&* 6. Fab. *disp.*8. Aureol. *quæst.* 2. *artic.* 1. *&* 2.

Interpretes

Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez , Zumel, Nazar, Molina,Vazq. & alij 1.*p.q*.45.*art*.3. Suar. *d*.20.*sect*.5. Fonseca *lib*.7.*Metaph.c*.8.*q*.4. Montepilos. *tom*.4.*d*.1. *ar*.5.*&* 6.Gran. 1.*p.controu*.6.*tr*.1.*d*.2. Tanner. 1.*p.d*. 6.*q*.1. *dub*.1. Hurtad.*d*.12. *Physic.sect*.3. Arriaga *d*.9. *Physic. sect*.4.Valent.1.*p.d*.3.*q*.2.*p*.1.

Quæst. V. An Deus immediatè concurrat in effectus creaturarum? Dur.*q*.5.Gab.*q*.2. Alij relati *lib*.1. *dist*. 37. *q*. 2.

Quæst. VI. An creatura, tam permanens, quàm successiua,potuerit esse ab æterno ? S.Thom. *quæst*.1. *ar*.5.Durand.*quæst*.2.*&* 3.Scot.*quæst*.3. Gab. *quæst*.3. Gregor.*q*.3.Fab.*d*.5.Aureol.*q*.1.*ar*.2.*&* 3. Interpretes S.Thomæ 1.*p.q*.46.*ar*.1. *&* 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar.Mol.Vazq. & alij. Rursus, Valentia 1.*p.d*.3.*q*. 3.*p*.2. Fasol. 1.*p. quæst*. 2. *ar*. 3.*dub*.4. Conimb.*lib*.8. *Physicor.c*.2.*q*.6. Montepilos. *tom*. 4. *d*.3. *ar*.5. *& seq*. Tanner.1.*p.d*.6.*q*.1.*dub*.3.Hurtad.*d*.16.*&* 18.*Physic*. Arriag.*d*.17.*Phys.sect*.2.Auersa *q*.31.*Phil.sect*.8.*&* 9. Rub.*lib*.8.*Phys.q*.2. *& seq*.

Quæst. VII. An Deo competat agere propter finem ? S.Thom.*q*.2.*ar*.1.Dur.*q*.8.Gab.*q*. 5.Alij relati *lib*.1.*dist*.1. *q*.8.

Quæst. VIII. An Deus velit creata propter suam bonitatem. Hîc S. Thom. *q*.2. *ar*.2. Alij relati *lib*.1. *dist*.1. *q*. 9.

Quæst. IX. An velit creata propter bonitatem hominis,aut alicuius creaturæ.Hîc S.Thom.*q*.2.*ar*.3. Alij relati *lib*. 1. *dist*. 1.*q*.9.

Quæst. X. An animus exigat vnionẽ cum corpore. Hîc S.Th.*q*.2.*ar*.4. Conimb. *tr.de anim.d*.2.*ar*.2. Auers.*de anima*,*q*.59.*sect*.1.Hurt.*d*.18.*de anima*,*sect*.3.

Rub.

Bub. *de Ang. q.5.a.* 4. §. 10. Arriaga *d.* 10. *de anima, sect.*2.

Quæst. XI. An animus indiuiduus sit ex se indifferens ad plura corpora indiuidua? Hîc S.Th. *quæst.* 2. *art.*5. Vide Authores agentes *de indiuiduatione formæ per materium*, relatos *dist.*3.*quæst.*2.

Quæst. XII. An Trinitas personarum sit per se requisita Deo ad creationem? Hîc Scot. *q.*1. Fab.*d.*1. Alij relati *lib.*1.*dist.*29.*q.*7.

Quæst. XIII. An Angeli sint incorporei? Hîc Fab.*d.*9. Caiet. Bañez, Zumel, Nauar. Nazar. Pesant. Mol. & Vasq. 1.*p.q.*50.*ar.*1. Suar. *de Ang.lib.*1.*c.*5.*&* 6. Val. 1.*p.d.*4.*q.*1.*p.*2. Gran. 1.*p.contr.*7.*tr.*1.*d.*1. Tann. 1.*p.d.*5.*q.*1.*dub.*2. Arrub. 1.*p.d.* 148. Montepilos. *tom.* 4.*d.*8.*art.*6. Alarcon 1.*p.tract.*6.*d.*1.*cap.*4.

Quæst. XIV. An sint compositi? Hîc Fab. *d.*10. Alij *dist.*3.*q.*1.

Quæst. XV. An sint incorruptibiles? Hîc Fab. *d.* 10.*c.*2. Caiet. Bañez, Zumel, Naz. Nauar. Pesant Mol. & Vazq. 1.*p.q.*50.*a.*5. Suar. *de Ang. lib.*1.*c.*9. Val. 1.*p. d.*4.*q.*1.*p.*4. Granad. *de Ang.tr.*1.*d.*3. Tanner. 1.*p.d.*5. *q.*1.*dub.*3. Arrubal 1.*p. d.* 151. Montepilos. *tom.*4 *d.*8. *art.*10. Alarcon 1.*p.tract.*6.*disp.*1.*c.*6.

DISTINCTIO II.

Quæ consideranda sunt de angelica natura.

PRoponit in genere ea, quæ de Angelis differenda sunt. Primò de tempore, & loco, in quo creati

ſunt. Secundò, quales extiterunt, qui receſſerunt à Deo per culpam, & qui acceſſerunt Deo per amorem. Tertiò, de excellentia, & differentia ipſorum. Quartò, de officiis, & nominibus, quibus diſtinguuntur; & aliis huiuſmodi.

2 Prima ergo concluſio eſt: Angeli non ſunt creati ante mundum corporeum, ſed ſimul cum illo. Probatur primò ex illo Eccleſiaſt. 8. *Qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul.* Secundò ex Geneſis 1. *In principio creauit Deus cœlum, & terram.* Nam, Interprete Auguſtino *ſuper Geneſim, lib. 5. cap. 1.* per cœlum intelligitur creatura ſpiritualis; & per terram, creatura corporea. In principio autem creata ſunt, quia initio temporum ſunt condita. Nam, docente Auguſtino, ante Angelum creatum, nulla tempora realia præceſſerunt; nec ante tempora vlla creatura præceſſit.

3 Obiicit primò illud Eccleſ. 1. *Primò omnium creata eſt ſapientia.* Ibi enim *ſapientia* non intelligitur Filius Dei, qui non eſt ſapientia creata. Ergo intelligitur Angelus primò omnium creatus. Secundò, Hier. *in Epiſt. ad Tit.* dicentem, ante noſtrum tempus præceſſiſſe ſæcula, in quibus Angeli ſeruierunt Deo. Ad primum reſpondet: Angelus primò omnium dicitur creatus prioritate dignitatis, non temporis. Ad ſecundum: Hieronymus eam ſententiam vt alienam refert, non probat vt ſuam.

4 Secunda concluſio: Angeli creati ſunt in cœlo Empyreo. Deprehenditur ex illo Lucæ 10. *Videbam Satanam cadentem de cœlo.* Vbi nomine cœli intelligunt Empyreum Strabus, & Beda, & communiter Interpretes, quoties ſacer Textus cœli meminerit. Item, quia cæteri cœli non primo die cum Angelis, ſed ſecundo

cundo die facti sunt. Nec refert, illud Esaïæ 14. *Ascendam in cœlum, & similis ero Altissimo.* tribui Angelo peccanti. Quia cœlum, in quod angelica superbia anhelauit, non erat corporeum; sed celsitudo, & æqualitas cum Deo.

5 Tertia conclusio: Non solùm creatura corporea, sed etiam angelica, ex vi suæ creationis informis condita fuit. Nam, sicut res corporeæ primùm creatæ sunt absque distinctione, & forma, quam deinde sortitæ fuerunt: ita Spiritus angelici decorati primùm non sunt eis ornamentis gratiæ, quæ præcedente conuersione perfecta in Deum, posteà induerunt. Quanquam cessa naturæ dona sibi debita etiam tunc denegata non sunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quando creati sunt Angeli? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Gregor. *q.* 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Pesant. Molina, & Vazquez 1. *p. q.* 61. *art.* 2. & 3. Suar. *de Ang. lib.* 1. *c.* 3. Valent. 1. *p. disp.* 3. *quæst.* 3. *p.* 1. & *disp.* 4. *quæst.* 12. *p.* 2. Granad. *de Ang. tr.* 10. Tanner. 1. *p. disp.* 5. *q.* 1. *dub.* 1. Arrub. 1. *p. q.* 61. *num.* 1. & 2. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 8. *art.* 3. Alarcon *tr.* 6. *d.* 1. *c.* 3.

Quæst. II. Quo differt æuum Angeli ab æternitate, & tempore? Hîc S. Thom. *quæst.* 1. *art.* 1. Gabr. *q.* 1. Scot. *quæst.* 1. Fab. *d.* 11. Aureol. *quæst.* 2. *ar.* 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Gonçal. Nauarret. Ripa, Pesant. Mol. Vazq. Fasol. & alij 1. *p. q.* 10. *art.* 4. & 5. Suar. *d.* 50. *Metaph. sect.* 5. Val. 1. *p. d.* 1. *q.* 10. *p.* 3.

Granad.*de attrib.d.*5.*sect.*5.Tanner.1.*p.d.*2.*q.*5.*dub.*2. Montepil.*tom.*4.*d.*9.*ar.*1.

Quæst. III. An duratio Angeli sit modus distinctus à substantia Angeli? Hîc S.Thom.*q.*1.*art.*2 Dur. *q.*3.Gabr.*q.*1.Scot.*q.*2.Fab.*d.*12.Aureol.*q.*2.*ar.*2.Suar. *d.*50.*Metaph.sect.*1.*&* 2.Fasol. 1.*p.q.*10.*art.*1.*dub.* 2. Percr.*lib.*12.*cap.*5.*p.*3.*&* 4.Gillius 1.*p.lib.*2.*tract.* 10.*c.* 5.*&* 6.*Conimb.*4.*Physic.c.*14.*q.*2.*ar.*1. *&* 2. Valent. 1. *p.d.*1.*q.* 10.*p.*1.Montepilos.*tom.*4.*d.* 9.*ar.*3.*& seq.*

Quæst. IV. Vbinam creati sint Angeli? Hic S.Th. *quæst.*2.Scot.*q.*5.Aureol.*quæst.*3.*art.* 2 Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pesantius, Molina, Vazquez, & alij 1.*p.quæst.*61.*art.*4 Suarez *de Angelis, lib.* 1.*cap.* 4.Valent.1.*p.disp.*4.*quæst.*12.*p.*3. Granad. *de Angelis, tract.*10.*à n.* 14.Tanner.1.*p.disp.*5.*q.*1.*dub.*1. Montepilos.*tom.*4.*disp.*8.*ar.*4.Alarcon 1.*p.tr.*6.*d.*1.*c.*3.

Quæst. V. An, & quomodo Angelus sit in loco? Hîc Greg.*quæst.*2.Gab.*q.*2.Scot.*q.*6.Fab. *d.* 15. *&* 16. Bonauent.*art.* 1.*q.*1.Alij relati *lib.*1.*dist.*37.*q.*8.

Quæst. VI. An Angelus possit simul occupare duo loca? Hîc Greg.*q.*3.Gab.*q.*2.Scot. *quæst.*7.Fab *d.* 18. Bonau.*art.*2.*q.*2.Alij relati *lib.* 1.*dist.*37.*q.*9.

Quæst. VII. An duo Angeli possint occupare eundem locum? Hîc Gab.*q.*2.Scot.*q.*8.Fab.*disput.*19. Bonau.*art.*2.*q.*4.Alij relati *lib.*1.*dist.*37.*q.*10.

Quæst. VIII. An Angelus moueatur secundùm locum? Hic Gab.*q.*3.Scot.*q.*9.*&* 10.Fab.*d.* 20. Alij relati *lib.*1.*dist.*37.*q.*11.

Quæst. IX. An moueatur instantaneè, an successiuè? Hîc Gabr. *q.* 3. Scot. *q.*11. Fab.*d.*21. Alij relati *lib.*1.*dist.*37.*q.*13.

Quæst. X. An possit transire ab extremo in extremum

mum,quin pertranseat medium? Hîc Gabr.*q.* 5.Scot. *q.* 12.Fab.*disp.* 22.Alij relati *lib.* 1.*dist.* 37.*q.* 12.

Quæst. XI. An sit in loco diuisibili,& per vbi intrinsecum diuisibile?Hîc Bonau.*art.* 2.*quæst.* 3. Suarez *de Angelis,lib.* 4.*cap.* 17.*tom.* 3. *in* 3.*p.disp.* 48.*sect.* 1. *in Metaph.disp.* 30.*à num.* 49.*&* *disp.* 51. *num.* 36. Vazq. 1.*p.disp.* 188.*cap.* 7. Granad. *de Angel. tract.* 9. *disp.* 3. *sect.* 3.Tann. 1.*p.disp.* 5.*quæst.* 2.*dub.* 2.Arrub. 1.*p. disp.* 155. Montepilos. *tom.* 4. *dis.* 18. *art.* 3. Alarcon 1. *p. tract.* 6. *disp.* 6.*cap.* 4.Albertin. *tom.* 1. *prædic.quant.&* *vbi,corol.* 1.

Quæst. XII. An possit creari, quin sit alicubi? De quo *lib.* 1.*distinct.* 37.*quæst.* 14.

Quæst. XIII. An possit creari incapax motus localis ab intrinseco?De quo *lib.* 1.*dist.* 37.*q.* 15.

Quæst. XIV. An Angeli sint creati absque donis gratiæ? Hîc Caiet. Bañez, Zumel, Nazar.Nauarret. Pesant.Molina,Vazq. 1.*p.q.* 62.*art.* 3.Suarez *de Angel. lib.* 5.*c.* 4. Val. 1.*p.d.* 4.*q.* 13.*p.* 1. Granad. *de Angel. tr.* 11.*d.* 3.*&* 6.Tann. 1.*p.d.* 5.*q.* 6.*dub.* 1.Arrubal 1.*p. disp.* 174.Montepilos.*tom.* 4.*disp.* 20.*art.* 3.*&* 4. Alarcon 1. *p.tract.* 6.*disp.* 8.*cap.* 1.

DISTINCTIO III.

Quales facti fuerint Angeli; & quòd quatuor eis attributa sunt in ipso initio suæ conditionis.

PRima conclusio: Angeli creati sunt primò, naturâ simplices,& immateriales. Secundò, personalita-

tibus discreti. Tertiò, virtute intelligendi perspicaces. Quartò, voluntate, & potestate liberi. Hæc non probantur: quia spectant ad definitionem, & primum naturæ angelicæ conceptum.

2 Secunda conclusio: Differens, & inæqualis fuit in Angelis primò, substantia; secundò, vis intellectiua; tertiò, libertatis potestas. Probatur: creaturæ corporeæ conditæ sunt naturâ, & proprietatibus differentes, & inæquales. Ergo etiam incorporeæ. At ad naturam spectat substantia; ad proprietates verò intellectus, & libertas. Ergo hæc in Angelis differentia, & inæqualia sunt. Præterea, Angelis concessa sunt dona gratiæ iuxta conditionem naturalium. At dona gratiæ varia, & inæqualia concessa sunt. Ergo naturalia etiam sunt inæqualia, & varia. Vbi obseruandum est, inæqualem intelligentiam oriri ex inæqualitate naturæ; & inæqualem libertatem ex inæqualitate intelligentiæ, quæ radix est libertatis. Item, inæqualem libertatem esse posse, quin inferior intelligentia necessitatem agendi inducat, sicut nullam inducit ignorantiam.

3 Tertia conclusio: Cum inæqualitate naturæ, & superiorum proprietatum æqualis fuit Angelis immaterialitas, & immortalitas. Quia hæ proprietates important negationem quantitatis, & mortis, quam omnes Angeli æqualiter fundant, cùm omnes æqualiter quantitati, & morti repugnent.

4 Quarta conclusio: Omnes Angeli primùm creati sunt boni, atque adeò in primo instanti immunes fuerunt peccati. Boni creati dicuntur; non, quia in primo instanti virtutibus supernaturalibus adepti sunt iustitiam supernaturalem; sed, quia innocentes

innocentes sunt conditi absque malitia peccati. Ideò enim Augustinus *lib. 1. super Genes. cap.* 1. ait, angelicam naturam primò creatam informem, & cœlum obscurum; deinde verò formatam, & illustratam luce: quia primò data eis non fuit forma, & splendor gratiæ, quam posteà propriâ dispositione adepti sunt. Iam probatur conclusio primò, quia si in primo instanti crearetur natura mala, Deus esset author malitiæ, cùm natura secundùm se totam in eo instanti formaretur à Deo. Secundò, quia malitia naturæ non esset malitia voluntatis, atque adeò Deus non damnaret voluntatem, sed naturam; quod iniquum esset. Tertiò, quia, vt arguit Augustinus *suprà*, si natura angelica non esset producta bona, verum non esset illud Genes. 1. *Omnia fecit Deus valdè bona.*

5 Opponitur primò illud Iobi 4. *Hoc est initium figmenti Dei, quod fecit Deus, vt illudatur ei.* Secundò, illud Ioannis 8. *Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit.* Quæ intelliguntur de Dæmone. Ad primum respondet cum Augustino: Angelus malus dicitur initium figmenti Dei factum, vt illudatur ei: quia Deus eum fecit; quamuis prænouit posteà peccaturũ, prouidẽs simul plura bona, quæ ex eius peccato, & tẽtationibus euenirent iustis in illusionem eiusdem. Ad secundum respondet etiam cum Augustino: Diabolus ab initio dicitur homicida: quia continuò post initiũ deliquit; vel, quia ab initio hominis, nõ ipsius Angeli hominem interemit. Imò ex eodẽ testimonio cõfirmatur conclusio: nam, si in veritate non stetit. Ergo priùs erat in veritate: nam à veritate cadere, aut veritatẽ deserere nõ posset, nisi priùs in illa esset, vt arguit

Augustinus *lib. 2. de Genesi ad litteram, cap. 23.*

6 Quinta conclusio: Angelorum intellectus prima conditione nouit speculatiuè seipsum, alios Angelos, & Deum; practicè verò quid amore, & quid odio sibi prosequendum erat. Rursus ex hac notione voluntas in naturalem sui, & conditoris amorem, absque merito tamen, exarsit. Hæc non probat Magister: quia simplici propositione probabilia, & credibilia sunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Angelus sit, possitve esse compositus ex partibus essentialibus, aut integralibus, aut ex natura, & personalitate? Hîc S. Thom. *q. 1. ar. 1. & 2.* Dur. *q. 1. & 2.* Aureol. *q. 1. ar. 3. & 4.* Bonau. *ar. 1. & 2.* Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauar. Pesant. Mol. Vazq. & alij 1. *p. q. 50. ar. 2.* Suar. *lib. 1. de Ang. c. 6. & 7.* Valent. 1. *p. d. 4. q. 1. p. 4.* Granad. *de Ang. tr. 1. d. 2.* Tanner. 1. *p. d. 5. q. 1. dub. 2.* Arrub. 1. *p. d.* 149. Montepil. *tom. 4. d. 8. ar. 7. & 8.* Alarcon 1. *p. tr. 6. d. 1. c. 5.*

Quæst. II. An plures esse possint vnius speciei? Hîc S. Th. *quæst. 1. art. 4.* Durand. *quæst. 3.* Scot. *q. 7.* Gabr. *q. 1.* Fab. *d. 23.* Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauar. Pesant. Molin. Vazq. Bubalus, & alij 1. *p. q. 50. ar. 3. & 4.* Suar. *de Angel. lib. 1. cap. 15. & in Metaph. disp. 5. sect. 1. à num. 23.* Valent. 1. *p. d. 4. q. 1. p. 3.* Granad. *de Ang. tr. 1. d. 4.* Tanner. 1. *p. d. 5. q. 1. dub. 5.* Arrubal 1. *p. d.* 150. Montepil. *tom. 4. d. 8. ar. 11.* Alarcon 1. *p. tract. 6. d. 1. cap. 7.*

Quæst. III. An sint re ipsa specie diuersi? Hîc S. Thom. *quæst. 1. ar. 5.* Gab. *q. 1.* Caiet. Bañez, Zum. Naz. Nauar.

Nauar. Pesant. Molina, Vazq. Bubalus, & alij 1.*p.q.*50. *ar.*4. Suar. *de Angel. lib.* 1. *c.* 12. *& sequenti.* Valent. 1. *p. d.*4. *q.* 1. *p.* 3. Granad. *de Angel. tr.* 1. *d.* 4. Tannerus 1. *p. d.* 5. *q.* 1. *dub.* 5. Arrubal 1. *p. d.* 150. *c.* 1. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 8. *ar.* 11. *& d.* 23. *ar.* 1. *&* 2. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 1. *c.* 7. *&* 8.

Quæst. IV. An potuerit in primo instanti peccare? Hic S. Thom. *q.* 2. Greg. *q. vnica.* Bonau. *art.* 1. *q.* 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarrete, Pesant. Molina, Vazquez & alij 1. *p. q.* 63. *ar.* 5. Suar. *de Angel. lib.* 3. *c.* 9. *& lib.* 7. *c.* 20. Valent. 1. *p. d.* 4. *q.* 14. *p.* 4. Granad. *de Angel. tr.* 13. *d.* 4. Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 6. *dub.* 2. *&* 3. Arrub. 1. *p. d.* 179. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 15. *ar.* 9. *& d.* 21. *art.* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 5. *c.* 3.

Quæst. V. An indigeat speciebus ad cognoscendum, & eas sumat à rebus? Hic S. Thom. *q.* 3. *ar.* 1. Dur. *q.* 6. Scot. *q.* 10. *&* 11. Gab. *q.* 2. Fab. *d.* 26. *&* 27. Bonau. *ar.* 2. *q.* 1. Caiet. Bañ. Zum. Naz. Nauar. Pesant. Mol. Vazq. Bub. & alij 1. *p. q.* 54. *ar.* 4. *& q.* 55. *ar.* 1. *&* 2. Suar. *de Ang. lib.* 2. *c.* 3. *& seq.* Valent. 1. *p. d* 4. *q.* 6. *p.* 1. *&* 2. Gran. *de Ang. tr.* 3. *d.* 1. *& seq.* Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 3. *dub.* 2. Arrub. 1. *p. d.* 163. *&* 164. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 12. *ar.* 4. *&* 5. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 3. *c.* 1. *&* 2. Albert. *tom.* 1. *princip.* 1. *corol.* 7. *&* 8.

Quæst. VI. An superior cognoscat per vniuersaliores species? Hic S. Thom. *q.* 3. *art.* 2. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauar. Pesant. Molina, Vazquez, & alij 1. *p. q.* 55. *art.* 3. Suarez *de Angel. lib.* 1. *cap.* 15. Valent. 1. *p. d.* 4. *q.* 6. *p.* 3. Granad. *de Angel. tract.* 3. *disp* 4. Tann. 1. *p. disp.* 5. *quæst.* 3. *dub.* 2. Arrub. 1. *p. d.* 165. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 12. *ar.* 8. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 3. *c.* 3. Albert. *tom.* 1. *princip.* 1. *corol.* 9.

Quæst.

Quæst. VII. An possit elicere cognitiones obiectorum particularium inadæquatas speciebus. Hîc S. Thom.*q.*3.*art.*3.Caiet.Bañez,Zum.Nazar. Nauarret. Pesant. Mol. Vazq. & alij 1.*p.q.*58.*ar.*1.*&* 2. Suar. *de Ang.lib.*2.*c.*34.Val.1.*p.d.*4.*q.*9.*p.*1.*&* 3.Gran.*de Ang. tr.*7. *d.* 2. Tann.1.*p.d.*5.*q.*3. *dub.*8. Arrub. 1.*p.d.* 165. Montepilos.*tom.*4.*d.*12.*ar.*7.Alarc. 1.*p.d.*2.*cap.*4.

Quæst. VIII. An plura simul possit cognoscere? Hîc S.Th. *q.*3.*art.*4.Caiet.Bañez,Zum.Naz. Nau.Pesant. Molin. Vazq.& alij 1.*p.q.*58.*ar.*2. Suar. *de Ang. lib.*2.*c.*37.Val.1.*p.d.*4.*q.*9.*p.*3 Gran. *de Ang. tr.*7. *d.*2. Tann.1.*p.d.*5.*q.*3.*dub.*8. Arrub.1.*p.d.* 165. Montepil. *tom.*4.*d.*13.*ar.*4.*&* 5. Alarc.1.*p.d.*2.*c.*4.

Quæst. IX. An in primo instanti creatus sit absque donis gratiæ? Hîc S. Thom. *quæst.* 3. *ar.* 5. Alij *dist.*2.*q.*14.

Quæst. X. An destitutus donis gratiæ possit Deum super omnia diligere? Hîc S.Th.*q.*3. *art.* 6. Bonauent. *art.*3.*q.*1.Caiet. Bañez, Zumel. Naz. Nauar. Pesant. Molina,Vazquez,& alij 1.*p.quæst.*60.*art.*5.*&* *q.*62.*ar.* 2.Suarez *de Angelis, lib.* 3.*cap.* 5. *& lib.* 5. *cap.* 7. *& sequentib.* Valentia 1. *p. disp.* 4.*quæst.* 11.*p.* 2. Granad. *de Angelis, tract.* 11. *disp.* 1. Tannerus 1.*p. disp.* 5. *quæst.* 4. *dub.* 1. *&* *quæst.* 6. *dub.* 1. Arrubal 1. *p. quæst.* 60. *num.* 4. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 15. *art.* 5. *&* 6.

Quæst. XI. An seipsum necessariò cognoscat? Hîc Durand.*q.*8.Scot.*q.*8.Fab.*disp.*24.Caiet.Bañez, Zum. Nazarius,Nauarrete,Pesant.Molina, & Vazq. 1.*p.q.* 56.*ar.*1.*&* *q.*58.*art.*1. Suar. *de Angelis,lib.* 2. *cap.* 35. Valentia 1.*p.disp.*4 *q.*9.*p.* 1. Granad. *de Angelis, tr.* 4. Tanner.1.*p.disp.*5.*q.*3. *dub.* 3. Arrubal 1.*p. disp.* 166. *cap.*1.

cap. 1. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 12. *ar.* 1. *&* 3. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 2. *cap.* 3.

Quæst. XII. An seipsum necessariò diligat? Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarrete, Pesant. Mol. Vazquez, & alij 1. *p. q.* 60. *art.* 3. Valent. 1. *p. d.* 4. *q.* 11. *puncto* 2. Granad. *de Angel. tr.* 8. Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 4. *dub.* 1. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 15. *ar.* 4. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 5. *cap.* 2.

Quæst. XIII. An Deum in via per species nouerit? Hîc Scot. *q.* 9. Gab. *q.* 2. Fab. *d.* 25. Bonau. *ar.* 2. *q.* 2. Interpretes relati S. Th. 1. *p. q.* 56. *art.* 1. Suar. *de Angelis, lib.* 2. *cap.* 17. *&* 18. Valent. 1. *p. disp.* 4. *q.* 7. *p.* 3. Granad. *de Angelis, tr.* 4. *num.* 18. Tann. *d.* 5. *q.* 3. *dub.* 3. Arrub. 1. *p. d.* 166. *cap.* 2. Montepilos. *tomo* 4. *d.* 12. *ar.* 13. *&* 15. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 3. *cap.* 4.

DISTINCTIO IV.

An perfectos, & beatos creauit Deus Angelos; an miseros, & imperfectos?

PRima conclusio: Angeli non sunt creati miseri: nam Angeli non sunt creati cum peccato: miseria autem creaturæ rationalis peccatum est.

2 Secunda conclusio: Angeli non sunt creati beati. Nam Angeli mali creati non sunt beati. Ergo nec boni. Quia ante peccatum nulla facta est inter bonos, & malos discretio. Antecedens probatur: quia incerti erant de beatitudine retinenda. Cum hac autē incertitudine non poterant esse beati, vt docet Aug. *lib.* 11. *super Genes. cap.* 10. *&* 17. Item, aut Angeli mali ignorarunt

ignorarunt id,quod de ipsis futurum erat, aut præsciuerunt. Si ignorarunt,non poterant cum ea ignorantia esse beati.Si præsciuerunt casum,& supplicium futurum,& illud vitare non valuerunt,miserrimi erant: si valuerunt,& noluerunt,erant stultissimi.Ergo nulla ratione beati.

3 Obiicit Augustinum dicentem,reuelatum fuisse Angelis bonis statum futurum, qui malis occultus fuit. Respondet: Augustinus id non asserendo, sed opinando proposuit. Nam continuò subdit,ante peccatum non fuisse bonos à malis discretos: quia non fuit Deus priùs vltor,quàm Angelus peccator.

4 Tertia conclusio: Angeli creati sunt perfecti quoad naturalia; secùs verò quoad supernaturalia. Nam eis contulit Deus omnia bona naturalia, quæ primæ creationi debebantur: secùs verò supernaturalia,quæ ad eorum beatitudinem, & gloriam attinebant.Vbi distinguit trifariam perfectum. Primò enim Angelus dicitur perfectus, quia non deficit ei, quod secundùm circunstantiam temporis debitum est:qua ratione in primo instanti fuit perfectus.Secundò,quia non deficit omne illud, quod ad eius beatitudinem exigitur: & hac ratione fuit Angelus perfectus post opera viæ. Tertiò,quia non deficit omnis perfectio, quæ intra vniuersam latitudinem entis continetur: quo pacto solus Deus perfectus est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Angelus sit creatus in gratia? Hîc S.Th.*art*.3.Dur.*quæst*.2.Aureolus *ar*.1.Gabr. *quæst*. 1. Bonau.*ar*.1.*q*.2.Alij relati *distinct*.2.*quæst*.14.

Quæst.

Quæst. II. An in gloria? Hîc S. Thomas *art.* 1. Durand. *quæst.* 1. Gabriel *quæst.* 1. Scot. *quæst.* 1. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarrete, Pesant. Molina, & Vazquez 1. *p. quæst.* 62. *art.* 1 Suar. *lib.* 5. *de Angelis, cap.* 2. Valentia 1. *p. disp.* 4. *quæst.* 13. *p.* 2. Granad. *de Angelis, tr.* 11. *disp.* 2. Tannerus 1. *p. disp.* 5. *quæst.* 6. *dub.* 1. Arrubal 1. *p. disp.* 162. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 20. *art.* 2. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 8. *c.* 2.

Quæst. III. An damnationem, aut beatitudinem futuram prænouerit? Hîc S. Thomas *art.* 2. Dur. *q.* 3. Gabriel *quæst.* 5. Bonau. *art.* 2. *quæst.* 1. & 2.

Quæst. IV. An potuerit in primo instanti peccare? Hîc Aureol. *ar.* 2. & 3. Greg. *quæst. vnica.* Gabriel *q.* 1. Fab. 28. Alij relati *distinct.* 2. *quæst.* 4.

DISTINCTIO V.

De conuersione, & confirmatione stantium; & auersione, & lapsu cadentium.

PRima propositio: Aliqui Angelorum continuò post creationem à Deo auersi sunt; quia Deum odio habuerunt, aut inuiderunt per superbiam: alij verò in Deum sunt conuersi, quia charitate Deo adhæserunt. Porrò liberum illis erat arbitrium, quo poterant eligere, & deserere bonum, quod vellent. Ideò, iuxta sacrum Textum, *Diuisit Deus lucem à tenebris*; id est, bonos Angelos à malis. *Et lucem appellauit diem, & tenebras noctem.* quia bonos Angelos gratiâ suâ

ſuâ illuminauit: malos verò ſubſtractione gratiæ illuminantis excæcauit.

2 Vnde primò per conuerſionem alij facti ſunt iuſti, alij per auerſionem iniuſti. Conuerſio enim non fuit à malo in bonum; ſed à bono naturæ in bonum gratiæ, ſiue à dilectione naturali in dilectionem ſupernaturalem, qua poterant eſſe iuſti. Secundò, ante iſtam dilectionem, ſeu conuerſionem, conceſſit Deus bonis Angelis gratiam cooperantem, non verò gratiam operantem. Nam gratia cooperans eſt, quæ voluntatem adiuuat ad agendum opus ſupernaturale promouens in ſalutem: operans verò eſt gratia, qua homo, vel Angelus de impio fit pius, & de malo bonus. At Angeli ante conuerſionem in Deum nō erant impij, & mali; erant verò ſuis viribus inſufficientes ad conuerſionem ſupernaturalem. Ergo non indigebant gratia operante, ſed cooperante. Tertiò, hæc gratia cooperans non eſt conceſſa malis Angelis: quia illis non operantibus conuerſionem, non eſt Deus cooperatus per gratiam.

3 Sed obiicitur: Ergo non fuit illis culpabilis auerſio à Deo, cùm non poſſent ſine gratia conuerti. Negatur conſequentia: quia poterant ſine gratia non auerti à Deo per dilectionem naturalem, quæ erat in ipſorum poteſtate, quam deſerentes amiſerunt gratiam paratam à Deo ad dilectionem, & conuerſionem ſupernaturalem; & ideò ſua culpa deſtituti ſunt gratia. Neque propterea alij ſuo merito illam habuerunt: quia dilectio naturalis, quæ præceſſit, non erat meritoria gratiæ, quanuis auerſio naturalis ſit demeritoria.

4 Secunda concluſio: Probabilius eſt, per hanc conuer

conuersionem non meruisse Angelos bonos beatitudinem supernaturalem; sed per obsequia nobis exhibita in obedientiam Dei subsequentia beatitudinem. Supponit enim cum aliis, in eo instanti, in quo in Deum supernaturali dilectione conuersi sunt, accepisse pro posteriori naturæ beatitudinem, & gratiam habitualem. At in eo instanti non poterant mereri beatitudinem: tum, quia in eodem instanti non potest esse meritum beatitudinis, & præmium; via enim, & terminus, iuxta prouidentiam ordinariam, simul esse non possunt: tum, quia ante gratiam habitualem meritum condignum non est. Meruerunt igitur illam per opera subsequentia. Quia non restant alia opera, quibus beatitudinem mererentur. Ideò deserit eorum sententiam, qui volunt, in eo instanti, in quo conuersi sunt, per ipsam conuersionem meruisse beatitudinem.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Angelus post creationem possit peccare contra præcepta supernaturalia, & naturalia? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 1. Dur. *q.* 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1. *p. quæst.* 63. *ar.* 1. *&* 2. Suarez *de Angelis, lib.* 3. *cap.* 7. *& lib.* 7. *cap.* 3. Valentia 1. *p. d.* 4. *q.* 14. *p.* 1. Granad. *de Angelis, tr.* 13. *disp.* 1. Tannerus 1. *p. disp.* 5. *q.* 6. *dub.* 2. *&* 3. Arrubal 1. *p. disp.* 177. *à num.* 11. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 15. *ar.* 7. *& disp.* 21. *art.* 2. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 5. *cap.* 3.

Quæst. II. An potuerit diuinitatem ambire? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Dur. *quæst.* 1. Bonauent. *ar.* 1. *quæst.* 1. *&* 2.

& 2. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1.*p.q.*63.*art.* 3. Suarez *de Angelis, lib.*7.*cap.*12. Valent. 1.*p.disp.*4.*q.*14.*p.*2. Granad. *de Angelis, tr.*13.*disp.*2.*sect.*5. Tanner. 1.*p.disp.*5. *q.*6.*tr.* 6. *dub.*4. Arrubal 1.*p.d.* 178. Montepilos. *tomo* 4.*d.* 21. *ar.* 8. & 9. Alarcon 1.*p. tract.* 6. *d.* 9. *cap.* 1. & 2.

Quæst. III. Quodnam fuerit re ipsa primum Dæmonis peccatum? Hîc S. Thom. *q.* 1.*ar.* 3. Durand. *quæst.*1. Bonauent. *ar.*1.*q.*1.& 2. Interpretes S. Thomæ, Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1.*p.q.*63.*ar.*3. Suarez *de Angelis, lib.*7.*cap.*9.& *sequentibus,* Valentia 3.*p.d.*4.*q.* 14. *p.*3. Granad. *de Angelis, tr.*13. *disput.* 2. Tann. 1.*p.d.*5. *q.*6.*dub.*4. Arrubal 1.*p. disp.* 178. Montepilos. *tomo* 4. *disp.*21.*ar.*7.& *seq.* Alarcon 1.*p.tr.*6.*disp.*9.*cap.*1.& 2.

Quæst. IV. An eguerit auxilio gratiæ ad conuersionem in Deum disponentem ad iustificationem? Hic S. Th. *q.*2.*ar.*1. Bonau. *art.*3.*q.*1. Interpretes S. Th. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazq. 1.*p.q.*62.*ar.*2. Suar. *de Angelis, lib.* 5.*cap.*8 & *seq.* Valent. 1.*p.d.*4.*q.*13.*p.*1.& 1.2.*d.*8.*q.* 3. *p.*3.*prop.*8. Granad. *de Angelis, tr.*11.*d.*5. Tann. 1.*p.d.* 5.*q.*6.*dub.* 1. Arrub. 1.*p. disp.* 175. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 20. *ar.* 1.& 5. Alarc. 1.*p.tr.*6.*disp.*8.*cap.*4.

Quæst. V. An malis Angelis data sint auxilia gratiæ præuia ad conuersionem in Deum? Interpretes relati S. Th. 1.*p.q.*62.*art.*2.& 3. Suarez *lib.* 5.*cap.* 8. Val. 1.*p.disp.*4.*quæst.* 13.*p.*1. Granad. *de Angelis, tract.* 11. *disp.* 5. Tanner. 1.*p.disp.* 5.*q.* 6. *dub.* 1. Arrub. 1.*p. d.* 175.& 176.*c.*3. Montepilos. *tom.*4.*d.*20.*ar.*5. Alarc. 1.*p. tr.*6.*disp.*8.*cap.*1.& 4.

Quæst.

Quæst. VI. An boni suam beatitudinem meruerint? Hîc S.Thom.*q.2.art.2.*Gabr.*q.vnic.*Aureol.*art.*1.Dur.*q.3.*Scot.*quæst.*1.Fab.*d.29.*Bonau.*art.3.q.2.*Interp.S.Th.Caiet.Bañez,Zum.Naz.Nauarret. Pesant. Molina, Vazquez, & alij 1.*p. quæst.62. art.* 4. Suar. *de Angelis,lib.5.de Angel.cap.9. & lib. 6. cap.* 4. Val. 1.*p.d.4.quæst.*13.*p.*2.Gran. *de Ang. tract.12.disput.*1. *&* 2.Tann.1.*p. disput. 5. q.6 dub.*2.Arrub.1.*p.disput.*176.Montepilos.*tomo* 4.*disp.*20.*art. 6.* Alarcon 1.*p.tr.* *6.d.8.c.6.& 7.*

Quæst. VII. An potuerint eam mereri per actus solùm naturâ, & non tempore antecedentes beatitudinem? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 2. Gabr. *quæst. vnic.* Aureol.*art.*2.Durand.*quæst.*3. Sot. *quæst.*1. Fab. *disp.* 29. Bonau. *art.* 3. *q.* 2. Interpretes S. Thom. Caiet. Bañez, Zumel,Nazar.Nauarrete, Pesantius,Molina, & Vazquez 1.*p.quæst.62.art.* 4. *&* 5.Suarez *de Angelis,lib.6.c.*4.Valentia 1.*p.disp.* 4.*q.* 13.*p.*2.Granad. *de Angelis,tr.*12.*disp.*3.Tann.1.*p.disp.*5.*q.*6.*dub.* 2. Arrubal 1.*p.d.*176.Montepilos.*tomo* 4.*d.*20. *art.* 6. *&* 7. Alarcon 1.*p.tr.6.d.8.c.6.*

Quæst. VIII. An per actus consequentes beatitudinem? Hîc S. Thom.*quæst.*2.*art.*2.Gabr.*quæst.vnica.*Aureol.*art.*2. Durand. *quæst.*3. Scot. *quæst.* 1. Fab. *disp.*29. Bonau.*artic.3.quæst.*2. Interpretes S. Thom. *vbi q.præced.* Suar. *lib.6.cap.*4. Valent. 1. *p.d.*4. *q.*13. *p.*2.Granad.*de Angelis, tr.*12.*disput.*3. Tanner. 1.*p.d.* 5.*q.6.dub.*2. Arrub.1.*p.disp.*176.Montepilos.*tomo* 4. *disp.20.artic.6.* Alarc. 1. *p. tract. 6.disp. 8. cap.6.& 7.*

Quæst. IX. Quotnam fuerint instantia viæ Angelorum? Hîc Gabr. *q.vnica.*Aureol. *art.*2. Durand. *q.*2.Scot.*q.*1. *&* 2.Fab.*disp.*30.*c.*3. Interpretes sæpius

relati S. Thom. 1. *p. q.* 62. *artic.* 5. & *q.* 63. *artic.* 6. Suar. *de Angelis, lib.* 6. *c.* 1. & 2. & *lib.* 7. *c.* 21. & *lib.* 8. *cap.* 3. Valentia 1. *p. d.* 4. *q.* 13. *p.* 2. Gran. *de Angelis, tr.* 12. *d.* 4. Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 6. *dub.* 2. & 3. Arrub. 1. *p. disp.* 176. *c.* 2. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 20. *art.* 7. & 8. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 8. *c.* 7. & 8.

Quæst. X. An Angelus potuerit in primo instanti per actum bonum mereri, aut per peccatum demereri beatitudinem? Hîc Greg. *q. vnic.* Durand. *q.* 2. Scot. *q.* 2. Fab. *disp.* 28. Alij relati *dist.* 3. *q.* 4.

Quæst. XI. An in primo instanti re ipsa fuerint boni beati, & mali miseri? Hîc Scot. *q.* 2. Alij relati *dist.* 2. *q.* 14.

Quæst. XII. An possit esse Angelus naturâ impeccabilis? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Dur. *q.* 1. Interpret. S. Thom. Bañez, Zumel, Nazar. Nauar. Pesant. Molina & Vazq. 1. *p. q.* 63. *art.* 1. Suarez *de Angelis*, *lib.* 3. *c.* 7. & *lib.* 7. *c.* 3. Valent. 1. *p. disp.* 4. *quæst.* 14. *p.* 1. Gran. 1. 2. *contr.* 2. *tr.* 1. *disp.* 2. Tann. 1. *p. disput.* 5. *quæst.* 6. *dub.* 3. Arrubal 1. *p. d.* 177. Montepilos. *tom.* 4. *disp.* 21. *artic.* 3. Alarc. 1. *p. tract.* 1. *d.* 2. *cap.* 9. & *sequentib.* Salas 1. 2. *quæst.* 3. *tract.* 2. *d.* 3. Herice 1. *p. d.* 48. Albertinus 1. *princip. quæst.* 3.

DISTINCTIO VI.

Quòd de maioribus, & minoribus quidam ceciderunt, inter quos vnus fuit celsior, scilicet, Lucifer.

PRima propositio: Ex Angelis cadentibus alij aliis excellentiores fuerunt. Primò, quia inter eos refertur

refertur Lucifer, tanquam omnium supremus, qui Iobi 40. dicitur *principium viarum Dei*. Ezech. 28. *signaculum similitudinis, plenus scientia, & perfectione, decorus in deliciis Paradisi*. Quia, Gregorio interprete 32. Moral. & homilia de cētum ouibus: *Quò in eo subtilior fuit natura, eò magis in illo imago Dei insinuatur impressa*. Item, *in eodem capite* Ezechielis dicitur: *Omnis lapis preciosus operimentum eius*. Quia eodem Gregorio interprete, cæteris omnibus clarior fuit. Quare dixit Isidorus *lib. 1. de summo bono, c. 12.* consideratione suæ excellentiæ superbiisse, & ambiuisse æqualitatem cum Deo, iuxta illud Esaïæ 14. *In cælum ascendam super astra cœli, & similis ero Altissimo*. Secundò, quia *Apocalyp.* 12. dicitur, Draconem, hoc est, Luciferum, cadentem de cœlo secum traxisse tertiam partem stellarum, hoc est, aliorum Angelorum; qui, sicut stellæ claritate differunt, nobilitate inæquales sunt.

2 Secunda propositio: Angeli cadentes, sicut naturâ; ita officio, & munere inæquales sunt. Primò, quia inter eos, sicut inter homines seruatur ordo vnius reipublicæ ad perniciem hominum, quam intendunt. Hic autem ordo exigit, vt alij aliis prælati sint, & in varia munera distribuantur. Secundò, quia eorum alij dicuntur præesse vni prouinciæ, alij his hominibus, alij illis, alij vitio superbiæ, alij luxuriæ: vnde dictus est spiritus superbiæ, spiritus auaritiæ; imò & Dæmonis nomine vocantur diuitiæ, hoc est, *Mammona*, quia eis vtitur Dæmon ad perdendos homines. Vbi id ex Origene *homil. 15. super Iosue*, notare est, eos, qui à iustis in aliqua materia superantur, priuari potestate tentandi in eadem materia,

vt eis exprobretur ineptitudo tentandi in illa.

3 Tertia propositio: Locus, à quo Lucifer cum suis consortibus cecidit, est cœlum Empyreum; in quem verò fuit deiectus, est aër. Locus *a quo* habetur Apocalyp. 12. *Draco de cœlo cadens.* Item, quia in cœlo fuerunt creati, & commorabantur ante peccatum. Locus *in quem* exprimitur Ephes. 6. *Collutatio est nobis contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus.* quia luctamur cum Dæmonibus, qui spiritus sunt, & incolunt aërem, qui cœlum in sacro Textu appellatur. Item, quia Diabolus *Ephes.* 2. Princeps aëris dicitur: quia suum domicilium, & regnum habet in aëre. Prætereà, quia in cœlo esse non debet, cùm cœlum non sit locus doloris, & pœnæ; sed delectationis, & gaudij: nec in terra esse expedit, cùm nimis in homines sæuirent. Ergo in aëre collocati sunt, hominibus vicini, vt, cùm Deus permiserit, carcere fracto, præstò cum hominibus certamen, & tentationem inire queant.

4 At obseruandum est primò, hunc carcerem eis deputatum fuisse solùm vsque ad postremum iudicij diem. Tunc enim omnes in Inferos detrudentur iuxta illud Matthæi 25. *Ite, maledicti, in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius.* Secundò, plures eorum etiam modò occupare Infernum: quia animæ damnatorum illuc descendunt torquendæ: tortores autem sunt Dæmones. Tertiò, varia esse iudicia circa locum, quem incolit Lucifer. Alij enim arbitrantur, Luciferum, ex quo de cœlo eiectus est, religatum semper fuisse, & nunc esse in Inferno, quin inde exire aliquando permissus sit. Alij verò volunt, permissum fuisse egressum, primò, vt tentaret Adamum; secundò, vt

tentaret

tentaret Christum, à quo victus iterum in vincula coniectus est. De quo tamen nihil certò potest decerni. Illud certius est, tempore Antichristi liberiorem illi futurum accessum ad homines, & magis solutam ad tentandum potestatem. Quia *Apocalyp.* 20. dicitur: *Cùm consummati fuerint anni, soluetur Satanas de carcere suo, & exiet, & seducet gentes.* Quod prædicitur de tempore Antichristi, in quo Matth. 24. *Tanta erit tribulatio, vt etiam, si fieri potest, moueantur electi.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An inter Angelos sit necessaria inæqualitas specifica, quin sit possibilis sola numerica? De quo *dist.* 3. *q.* 2.

Quæst. II. An Lucifer fuerit nobilitate supremus Angelorum? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Durand. *quæst.* 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarrete, Pesant. Mol. & Vazq. 1. *p. q.* 63. *ar.* 7. Suarez *de Angel. lib.* 7. *c.* 16. Val. 1. *p. d.* 4. *quæst.* 14. *p.* 5. Gran. *de Angel. tract.* 13. *d.* 2. *sect.* 6. *& tract.* 16. *d.* 6. Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 6. *dub.* 3. Arrub. 1. *p. q.* 63. *art.* 7. *n.* 1. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 21. *art.* 10.

Quæst. III. An potuerit appetere Diuinitatem? Hîc Gabr. *q. vnica.* Aureol. *art.* 2. Scot. *q.* 1. Fab. *disp.* 31. Alij relati *dist.* 5. *q.* 2.

Quæst. IV. Quodnam fuerit primum eius, & aliorum peccatum? Hîc Gabr. *q. vnica.* Aur. *ar.* 1. Scot. *q.* 2. Fab. *disp.* 32. *&* 33. Alij relati *dist.* 5. *q.* 3.

Quæst. V. An potuerit pœnitere peccati ex natura rei? Hîc Gabr. *quæst. vnica.* Caiet. Bañez, Zumel,

Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1. *p. quæst.* 64. *art.* 2. Suar. *de Angelis, lib.* 3. *cap.* 10. Valent. 1. *p. disp.* 4. *q.* 15. *p.* 2. Granad. *de Angelis, tr.* 14. *disp.* 1. Tann. 1. *p. disp.* 5. *q.* 4. *dub.* 2. Arrubal 1. *p. disp.* 18. Montepilos. *tom.* 4. *disp.* 15. *art.* 10. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 5. *c.* 4. *&* *disp.* 9. *c.* 5.

Quæst. VI. An, & quomodo extra Infernum crucientur Dæmones ab igne? Hîc Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina, & Vazquez 1. *p. q.* 64. *art.* 3. *&* 4. Suarez *de Angelis, lib.* 8. *c.* 12. 13. 14. *&* 16. Valentia 1. *p. disp.* 4. *q.* 15. *p.* 3. Gran. *de Angelis, tr.* 14. *disp.* 4. Tanner. 1. *p. disp.* 5. *q.* 6. *dub.* 6. Arrubal 1. *p. disp.* 181. Montepilos. *tom.* 4. *disp.* 22. *art.* 3. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 9. *c.* 9. *& sequentib.* Albert. *tom.* 1. *princip.* 2. *corol.* 4.

Quæst. VII. An Angelus possit moueri secundùm locum? Hîc Gregor. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *distinct.* 37. *quæst.* 11.

Quæst. VIII. An possit moueri successiuè? An etiam instantaneè? Hîc Gregor. *q.* 2. *&* 3. Alij relati *dist.* 37. *quæst.* 13.

DISTINCTIO VII.

Quòd boni Angeli adeò sunt confirmati per gratiam, vt peccare non possint; & mali ita obdurati in malo, vt benè viuere nequeant.

PRima conclusio: Angeli beati peccare non possunt. Primò, quia ita sunt confirmati in gratia, vt Deus

Deus non reliquerit in potestate ipsorum amissionem gratiæ, volens, vt ea perpetuò duret independenter ab ipsorum arbitrio. Secundò, quia Deus potest per gratiam reddere impeccabilem voluntatem. Ea autem gratia est concessa, & debita statui beatitudinis Angelorum. Tertiò, quia, teste Augustino *in Enchirid. c.* 105. Angeli beati volunt necessariò esse beati, quin velle possint esse miseri. Si autem peccare possent, etiam possent velle miseri esse, cùm peccatum maxima miseria sit.

2 Obiicit: Angeli beati sunt liberi. Ergo possunt peccare. Nam secundùm Hieronymum *tract. de filio prodigo*, liberũ arbitrium creatum vertibile est in malũ: quia solus Deus est, in quem peccatum non cadit. Respõdet: Angeli beati naturâ vertibiles sunt in malũ, quia in primordio creationis, & posteà, ante beatitudinẽ, peccare poterant, sicut mali. At per gratiam inuertibiles facti sunt. Vnde Hieronymus intelligẽdus est, solum Deum esse naturâ impeccabilẽ; creaturam verò, quæ liberi arbitrij est, flecti posse naturâ in malũ. Quod confirmat illud Isidori lib. 1. de summo bono, c. 12. *Angeli mutabiles sunt naturâ: immutabiles per gratiam.* Itẽ illud Augustini lib. 3. cõtra Maximinum, c. 13. *Cuicunque creaturæ rationali præstatur, vt peccare non possit; non est hoc naturæ propriæ, sed gratiæ.* Nihilominùs Angeli beati liberi sunt: quia nulla cogẽte necessitate possunt velle, & nõ velle plura bona; quãuis nulla possint velle mala. Nã hæc indifferẽtia ad bonũ sufficit ad libertatem, vt constat in Deo, qui liber est absque indifferentia volendi malum. Quare rectè ait Augustinus *in Enchir. c.* 105. libertatem ad peccandum potiùs esse ad seruitutem: *Quippe liberius est*

arbitrium, quod non potest seruire peccato.

3 Secunda conclusio: Angeli damnati non possunt benè moraliter operari. Nam sunt obstinati in malo. Obstinatione autem nõ possunt bonum amare. Item, ratione damnationis sunt destituti omni auxilio gratiæ efficacis, tam naturalis, quàm supernaturalis. At in statu damnationis non possunt velle bonũ morale, absque auxilio gratiæ. Nam in eo statu habent liberũ arbitrium omninò corruptum, atque depressum magis, quàm homines viatores in statu naturæ lapsæ; atque adeò eis saltem difficile, & moraliter impossibile est sine gratia, opus bonum Deo gratum elicere; sicut hominibus grauem tentationem superare.

4 Obiicit: Dæmones volunt plura conformia voluntati Dei, vt torquere animas damnatorum. Ergo volunt plura moraliter bona. Respondet: Volunt bona, sed non voluntate bona: nam, vt voluntas moraliter bona sit, non sufficit velle bonum; sed etiam velle illud propter se, & non propter malum finem, in quem semper Dæmones intendunt.

5 Tertia conclusio: Quamuis Dæmones priuentur potestate, siue physica, siue morali agendi bonum morale, priuati non sunt potestate assequendi plura per cognitionem naturalem. Nam Dæmones assequuntur plura; tum perspicacitate naturali sui intellectus; tum experimento temporum; tum illuminatione, & reuelatione aliorum Angelorum. Sic testatur Isidorus *suprà*. Quare plura futura naturalia certò, plura libera diuinando prædicunt.

6 Quarta conclusio: Interdum sinitur Dæmonibus potestas agendi ad extra plura opera mira, vel in admonitionem, vel in tentationẽ fidelium. Sic habet Augustinus

Augustinus *lib. 3. de Trinitate; cap. 7.* Et probatur: quia ministerio Dæmonum Magi Pharaonis fecerunt serpentes, & alia mirabilia, vt habetur *Exodi 7. & 8.* etenim magicarum artium peritissimi sunt. Ergo, vbi eis non prohibetur vsus earum, poterũt mira operari.

7 Vbi obseruandum primò, hanc potestatem non esse illis omninò expeditam, & liberam; sed impeditam à Deo. Tum, quia Magi Pharaonis, qui fecerunt serpentes, non valuerũt efficere cyniphes: tamen possent, si non arcerentur à Deo. Tum, quia aliàs inuerterent plura, quæ ad rectam moderationem vniuersi necessaria sunt. Secundò, nõ creari à Dæmonibus animalia, quæ ipsorum artibus fiunt. Nam ea nõ efficiunt ex nihilo, sed educunt ex virtute causarum naturalium, in quibus continebantur, applicando actiua passiuis. Sicut nec parentes creant prolem, nec agricolæ fruges, nec Prædicatores gratiam iustificantem, quamuis eorum ministerio fiant effectus.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Angeli beati possint peccare? Hîc S. Thom. *q. 1. ar. 1.* Bonau. *p. 1. ar. 2. q. 1.* Gabr. *q. 1.* Dur. *q. 1.* Greg. *q. 2.* Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarret. Pesant. Molin. & Vazquez 1. *p. q.* 82. *ar.* 8. Suar. *de Ang. lib. 6. c. 7. &* 1. 2. *tr. de beat. d.* 10. *sect.* 1. Val. 1. 2. *d.* 1. *q.* 4. *p.* 1. Gran. 1. 2. *controu.* 1. *tr.* 3. *d.* 1. Tanner. 1. 2. *d.* 1. *q.* 3. *dub.* 3.

Quæst. II. An impotentia peccandi possit conuenire creaturæ rationali ex natura, quin ex gratia? Hîc Gabr. *q.* 1. Alij relati *distinct.* 5. *q.* 12.

Quęst. III. An Angeli damnati possint benè mo-

raliter operari? Hîc S. Thom. *quæst*. 1. *ar*. 2. Bonauent. *p*. 1. *ar*. 1. *quæst*. 11. Greg. *q*. 1. Gabr. *q*. 1. Scot. *q*. 1. Durand. *q*. 2. Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pesant. Molina & Vazq. 1. *p*. *q*. 64. *ar*. 2. Suar. *de Ang*. *lib*. 8. *c*. 8. Valent. 1. *p*. *d*. 4. *q*. 15. *p*. 2. Granad. *de Ang*. *tr*. 14. *d*. 3. Tannerus 1. *p*. *d*. 5. *q*. 6. *dub*. 5. Arrub. 1. *p*. *d*. 180. Montepil. *tom*. 4. *disp*. 22. *ar*. 8. Alarcon 1. *p*. *tr*. 6. *d*. 9. *cap*. 6.

Quæst. IV. An impotentia benè moraliter operandi possit conuenire creaturæ rationali ex sua natura, quin ex statu damnationis? Interpretes relati S. Thom. 1. *p*. *q*. 63. *ar*. 4. Suar. *de Ang*. *lib*. 7. *c*. 2. Gran. 1. 2. *controu*. 2. *tr*. 1. *d*. 2. *sect*. 3. Tanner. 1. *p*. *d*. 5. *quæst*. 6. *dub*. 3. Montepilos. *tom*. 4. *disp*. 21. *ar*. 4.

Quæst. V. An ex natura rei, secluso statu damnationis, possit Angelus retractare sua decreta libera? Hîc Bonauent. *p*. 1. *ar*. 1. *quæst*. 1. Aureol. *ar*. 2. S. Thom. *q*. 1. *ar*. 2. Alij relati *d*. 6. *q*. 5.

Quæst. VI. An Angelus possit cognoscere futura? Hîc Bonau. *p*. 2. *ar*. 1. *q*. 3. Durand. *q*. 3. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauar. Pesant. Molin. & Vazq. 1. *p*. *q*. 57. *ar*. 3. Suar. *de Ang*. *lib*. 2. *c*. 9. & 10. Valent. 1. *p*. *d*. 4. *q*. 8. *p*. 3. Granad. *de Ang*. *tr*. 5. *d*. 1. Tanner. 1. *p*. *d*. 5. *q*. 3. *dub*. 5. Arrub. 1. *p*. *d*. 167. & 168. Montepilos. *tom*. 4. *d*. 12. *ar*. 11. Alarcon 1. *p*. *tr*. 6. *d*. 3. *c*. 7. Albertinus *tom*. 1. *princip*. 1. *corol*. 12.

Quæst. VII. An possit cognoscere præsentia secreta cordis alterius? Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pesant. Molina, & Vazquez 1. *p*. *q*. 57. *ar*. 4. Suar. *de Angel*. *lib*. 2. *c*. 31. & *sequent*. Valent. 1. *p*. *d*. 4. *quæst*. 8. *p*. 4. Granad. *de Angelis*, *tract*. 5. *disp*. 2. Tanner. 1. *p*. *d*. 5. *quæst*. 3. *dub*. 6. Arrubal 1. *p*. *disp*. 169. & 170.

Montepilos.

Montepilos. *tom.4.d.11.ar.3.& sequent.* Alarcon 1. *p. tract.6.disp.3.cap.*10.*& sequenti.*Albertin.*tom.*1.*princ.* 1. *corol.* 10.

Quæst. VIII. An possit esse in Angelo circa præsentia error, aut circa præterita obliuio? Hîc Bonauent. *p.2.ar.1.quæst.*1.*&* 2.Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauar. Pesant. Molina, & Vazquez 1.*p.quæst.* 58.*ar.*5.Suar.*lib.2.de Angel.cap.*39. Valentia 1.*p.d.*4. *q.9.p.*4.Granad. *de Angel.tract.7.d.*5. Tanner. 1.*p.d.* 5.*q.3.dub.*8. Montep. *tom.*4. *d.*12. *ar.*10.*& d.*13.*ar.*9.

Quæst. IX. An res per species cognoscat, & eas à rebus ipsis accipiat? Hîc Greg. *q.* 3. *&* 4. Alij relati *dist.3.q.6.*

Quæst. X. An possit quidquam agere circa alias creaturas? Hîc S. Thom. *quæst.3.ar.*1.Bonauent.*p.2.ar.* 2.*q.2.*Interpretes S. Thomæ sæpiùs relati *q.*110.*ab ar.* 1.*ad* 4. Suar.*lib.4.de Angel.c.*25.*& seq.* Valent. 1.*p.d.* 4.*q.2.p.3.& d.5.q.1.p.3.&* 4. *& d.8.q.5.p.1.&* 2.Gran. *de Ang.tr.9.d.5.&* 6. Tanner. 1.*p.d.5.q.5.dub.* 2. *& seq.* Montepilosus *tom.* 4. *d.*26. Alarcon 1.*p.tr.6.d.7. cap.* 4.

Quæst. XI. An aliqua creatura possit creare? De quo relati *distinct.* 1. *q.*3.

DISTINCTIO VIII.

Vtrùm Angeli omnes corporei sint?

PRima cõcl. Probabilius est, Angelos esse incorporeos. Primò, quia maior pars Catholicorũ Scriptorũ Angelos tuetur incorporeos. Secũdò, quia Angeli assumunt

aſſumunt corpora in miniſterium Dei, vt hominibus loquantur nomine Dei, vel alicuius perſonæ Trinitatis, ſicut tradunt ſacræ Litteræ. At, ſi corporei eſſent, non poſſent corpora aſſumere in hoc miniſterium, cùm ſubſtantia corporea penetrabilis non ſit cum alia corpulenta ſubſtantia, ſicut penetrantur Angeli aſſumentes corpora in miniſterium Dei.

2 Hanc ſententiam, tanquàm omninò exploratam, non tradit. Quia plerique viri docti oppoſitum docent, tanquam Auguſtino conformius. Primò, quia Auguſtinus *ſuper Geneſim* habet, Dęmones dici aërea animalia, & ex corpore aëreo conſtantia, vt poſſint ab igne torqueri. Secundò, quia *lib. 3. de Trinitate, c. 1.* quærens, an Deus in forma corporea hominibus apparens, nouam aliquam ſubſtantiam corpoream, in qua appareret, creauerit; an huic miniſterio ſeruierint ſubtilia corpora Angelorum, craſſiores, & viſibiles qualitates induentia? quæſtionem ancipitem reliquit, verúmque ſuppoſuit, Angelos corporibus conſtare. Nihilominùs reſpondet cum aliis, hæc Auguſtinum non ſuppoſuiſſe ex ſuo. Sed ex aliorum iudicio, vt coniicere eſt ex loco *ſuper Geneſim*, vbi non habet; *Dæmones ſunt*, ſed, *dicuntur aërea animalia*, quia ab aliis corporei dicebantur.

3 Vnde colligitur, Deum nunquam immediatè, & per ſpeciem propriam mortalibus oculis viſibilem apparuiſſe. Quia ſemper apparuit viſibilis in corporea ſubſtantia creaturæ ab Angelis formata, & aſſumpta. Inſuper, quia *Exodi* 33. dixit Deus Moyſi: *Non videbit me homo, & viuet*, & Ioannes 1. *Deum nemo vidit vnquam*. ſcilicet, viſione corporea per ſpeciem propriam elicita. Propterea, quia quidquid viſione corporea

porea visibile est, mutabile est per accidentia corporea, quæ sunt eius visionis obiecta. At Deus immutabilis est.

4 Secunda conclusio: Dæmones ingredientes hominum corpora non intrant substantialiter in illa, nec essentialiter illabuntur mentibus eorum. Supponimus, Dæmones ingredi corpora hominum, quia Euangelistæ testantur, homines fuisse à Dæmonibus obsessos, & virtute Christi Dæmones eiectos. Conclusio probatur: quia, vt testantur Gennadius, & Beda, Dæmones solas operationes accidentales possunt exercere in homines, quos obsident, illos vexando, & in malum commotione spirituum, & phantasiæ inducendo. Vt autem substantialiter ingrederentur, & illaberentur, opus erat, vt vel eis substantialiter vnirentur, vel actione substantiali eos conseruarent, & eo titulo dominarentur cordibus, mouendo illa, quò vellent. Quod solius Dei est, & Dæmonibus datum non est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Angeli sint corporei? Hîc S. Thom. *q.*1.*ar.*1. Bonauent. 1.*p.ar.*1.*quæst.*1. Durand. *q.*1. Aureol. *ar.*1. Gab. *q.*1. Alij relati *dist.* 1.*q.*13.

Quæst. II. An assumant corpora? & quid sit eorum assumptio? Hîc S. Thom. *quæst.*1.*ar.*2. Bonau. *p.* 1.*ar.*1.*q.*2. Durand. *q.*2. Gabr. *q.*1. Fab. *disp.*42. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarr. Pesant. Mol. & Vazq. 1.*p.q.*51.*ar.*2. Suar. *de Angel. lib.*4.*cap.*33.& *seq.* Valent. 1.*p.d.*4.*q.*2.*p.*2. Granad. *de Ang. tr.*9.*d.*2. Tanner. 1.*p.d.*5.*q.*5.*dub.*5. Arrub. 1.*p.d.*152.*cap.*2.& 3. Monte-

tepil.

tepil. *tom.4.d.17.ar.1.* & *2.* Alarcon *1.p. tract.6.d.7. cap.3.*

Quæst. III. Quos effectus, & an vitales possint agere in corporibus assumptis? Hîc S.Thom.*q.1.ar.4.* Bonau.*p.1.ar.3.*Durand.*quæst.2.*Aureol.*ar.4.* Scot.*q.1.*Gabr.*q.1.*Fab.*d.42.c.3.* Caietan.Bañez,Zumel,Nazar.Nauarr.Pesant. Molina, & Vazq. *1.p.q.51. ar.3.* Suar.*de Ang.lib.4.c.38.* & *39.*Valent. *1.p.d.4.q.2.p.3.* Granad.*de Ang.tr.9.d.2.* Tanner. *1.p.d.5.q.5.dub.5.* Arrub. *1.p.d.152.c.4.* Montepilos. *tom.4. d.15.ar.4.* & *5.*Alarcon *1.p. tr. 6. d.7.c.4.*

Quæst. IV. An Deus ipse, an Angelus loco Dei in figuris corporeis apparuerit? Hîc S.Thom. *q.1. ar. 6.*Gab.*q.1.* Ægid. *q.2.* Interpretes S.Thom. proximè relati *ar.2.*Suar.*lib.6.de Ang.c.10.* & *21.* Valent. *1.p. d.4.q.2.p.2.*Gran. *de Ang.tr.9.d.2.sect.1.* Tannerus *1. p.d.5.q.5.dub.5.num.1.12.* & *13.*Alarcon *1.p.tr.6.d.7. cap. 3.*

Quæst. V. An Deus immediatè visus sit ab aliquo viatore? Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarr.Pesant. Ripa,Gonçal.Arrub.Mol.Vazq. & Fasol.*1.p.q.12.ar. 11.*Suarez *lib.2.de attribut.c. 30.* Valent. *1.p.d.1.q.12. p.7.*Granad.*de visione,tr.7.d.1.* & *2.*Tanner. *1.p. d.2. q.6.dub.1.* Alarcon *1.p.tr.1.d.1.c.4.*

Quæst. VI. An Deus possit videri in se oculis corporeis? Hic S.Thom.*q.1.ar.6.* Caiet. Bañez, Zum. Nazar.Nauarr.Pesant.Ripa,Gonçal. Arrub. & Fasol. *1.p.q.12.ar.3.*Suar.*lib.2.de attrib.c.6.*Valent. *1.p.d.1. q.12.p.8.* Granad.*de visione,tr.4.d.1.* Tanner.*1.p.d.2.q. 6.dub.1.*Arrub. *1.p.d.18.*Alarcon *1.p.tr.1.d.1.c.5.*

Quæst. VII. An Dæmones obsidentes hominem, valeant quidquam in hominis voluntatem? Hîc S. Thom.

S.Thom.*q*.1.*ar*.5.Bonauent.*p*.2.*quæst*.4. & 5.Dur.*q*. 4.Gab.*q*.2.Fab.*d*.42.*c*.4. Interpretes S.Thom. sæpiùs relati 1.*p*.*q*.111.*ar*.1.& 2. Suar. *de Angel. lib*. 6. *c*.16. *lib*.8.*c*.18.Valent. 1.*p*.*d*.8.*q*.6.*p*.1. Gran. *de Ang. tom*. 16.*d*.8.Tanner.1.*p*.*d*.5.*q*.6.*dub*. 7. & 8. & 1-2.*d*.2.*q*. 2.*dub*.5.Montepilos.*tom*.4.*d*.28.*ar*.5. Alarcon 1.*p*.*tr*. 6.*d*.9.*c*.12.& *d*.10.*c*.5.Azor.*lib*. 1.*c*.20.*q*.9. Salas 1.2. *tr*.5.*d*.3.*sect*.1.

Quæst. VIII. An possit Dæmon naturali intelligentia assequi affectus, & cogitationes cordis humani.Hic Bonauent.*p*.2.*q*.6.Dur.*q*.5. Alij relati *d*.7.*q*.7.

Quæst. IX. An possint Angeli diuinitùs vniri intrinsecè cum corpore? Hîc Aureol. *ar*.2. Interpretes S.Thomæ 1.*p*.*q*.51.*ar*.1. & 2.Suar. *lib*. 4. *de Angel*.*c*. 36.& *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.13.*sect*.4. Tann. 1.*p*.*disp*.5.*q*.1.*d*. 2.Montepil.*tom*.4.*d*.8.*ar*.9. Alarcon 1.*p*.*tr*.6.*d*.1.*c*.5.

DISTINCTIO IX.

De ordinum distinctione?

PRima conclusio: Omnes Angeli in nouem ordines distributi sunt,scilicet,Angelos,Archangelos, Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Thronos,Cherubim,& Seraphim.Qui omnes ad tres Hierarchias spectant, complectentes tria terna; primam & supremam, continentem Seraphim, Cherubim,& Thronos;secundam,& mediam, Dominationes,Virtutes,& Potestates; tertiam, & vltimã,Principatus, Archangelos, & Angelos. Id probatur; tum authoritate Patrũ,presertim Dionysij *lib*. 1. *de cœlesti Hier.c.6.*tum,quia in sacris Litteris eorum mentio fit.

Porrò

Porrò ordo est multitudo Angelorum inter se præcellenti aliquo dono gratiæ similium; vt Seraphim, ardore charitatis; Cherubim, plenitudine scientiæ; & sic de aliis. Donum autem, quo vnus ordo distinguitur ab alio, commune etiam est aliis; Seraphini enim præditi sunt scientiâ, quæ Cherubinos distinguit. Distinguit tamen ordinem ab aliis; primò, quia inter dona illius ordinis cęteris donis præstantius est. Secundò, quia in eo dono superat inferiores ordines. Quare, licèt scientia Seraphinorum maior sit, quàm Cherubinorum, non distinguit scientia Seraphinos à Cherubinis: quia Seraphini altiori alio dono gratiæ, scilicet, charitatis illustrati sunt.

3 Secunda conclusio: Hæc ordinum distinctio à primordio creationis facta non est. Quia à primordio creationis non fuerunt illis infusa dona gratiæ, per quæ hæc distinctio facta est.

Obiicitur, Luciferum fuisse ex ordine supremo, & eius consortes ex aliis ordinibus, & Dæmones ab Apostolo *Eph.* 5. dici Principes, & Potestates. Respõdetur: Ideò Dæmones appellantur vocibus ordinum, eísque adscribuntur: quia, si non obstitisset peccatum, ad eos ordines pertinerent.

Tertia conclusio: Omnes Angeli eiusdem ordinis æquales non sunt. Nam Lucifer spectans ad primum ordinem cæteris præstantior prædicatur, vt constat *ex distinctione 6.* Rectè enim in eodem ordine inæqualitas esse potest: nam, neque omnes Apostoli pertinentes ad vnum ordinem, neque omnes Martyres pertinentes ad alium inter se æqualis dignitatis habentur.

6 Quarta conclusio: Homines prędestinati non constituunt decimum ordinem. Nam homines prædestinati

destinati dicuntur reparare ruinas Angelorum, qui ceciderunt, iuxta Apostolum *Eph.* 1. Item, quia ait Gregorius *homilia* 34. *in c.* 15. *Lucæ,* homines prædestinatos iuxta dona gratiæ, quibus eminent, in ordinibus Angelorum collocari. Nihilominus dicitur, ex illis compleri decimus ordo; solùm, quia tanta erit eorum multitudo, vt suppetat ad ordinem conficiendum. Quanta autem futura sit prædestinatorum multitudo, incertum est. Nam Gregorius *suprà* arbitratur, æqualem fore multitudini Angelorum permanentium in cœlo, propter illud Deuteronomij 32. *Statuit terminos populorum iuxta numerum Angelorum Dei.* Augustinus verò, æqualem fore multitudini Angelorum cadentium de cœlo, quia in perfectum eorum numerum reparandum succedunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An in primo instanti data sint Angelis dona gratiæ, per quæ facta est ordinum distinctio? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 7. Alij relati *dist.* 2. *q.* 14.

Quæst. II. An dona inæqualia gratiæ distinguentia ordines Angelorum, concessa sint iuxta inæqualitatem naturæ? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 5. Bonau. *q.* 3. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesant. Molina, & Vazq. 1. *p. quæst.* 62. *art.* 6. Suar. *de Angel. lib.* 5. *c.* 10. *& lib.* 6. *c.* 4. Val. 1. *p. d.* 44. *q.* 13. *p.* 3. Gran. *de Ang. tr.* 11. *d.* 7. Tann. 1. *p. d.* 5. *q.* 6. *dub.* 1. Arrubal 1. *p. d.* 174. *à n.* 14. Montepil. *tom.* 4. *d.* 20. *art.* 5. Alarc. 1. *p. tract.* 6. *d.* 8. *c.* 5.

Quæst. III. An cũ æqualibus donis gratiæ præ inæqualitate, & differẽtiâ naturæ, sint inæquales, & diffe-

rentes operationes supernaturales gratiæ? Hîc S. Th. *quæst.* 1. *art.* 7. Bonau. *quæst.* 3. Durand. *q.* 2. Caietan. Bañez, Zum. Nazar. Nauar. Ripa, Pesant. Gonçalez, Molina, Vazquez, Arrub. & Fasol. 1. *p. quæst.* 12. *art.* 6. Suar. *lib.* 2. *de attrib. c.* 19. *& sequent.* Val. 1. *p. d.* 1. *q.* 12. *p.* 4. Gran. *de visione Dei, tr.* 5. *d.* 8. *&* 11. Tann. 1. *p. d.* 2. *quæst.* 6. *dub.* 5. Arrub. 1. *p. d.* 22. Alarcon 1. *p. tract.* 1. *d.* 3. *cap.* 6.

Quæst. VI. An in eodem ordine Angelorum repugnet esse sola differentia numerica illorum? Hîc S. Thom. *quæst.* 1. *art.* 5. Bonau. *quæst.* 8. Aureol. *quæst.* 3. *art.* 4. Gabr. *quæst.* 1. *litera D, & I.* Alij relati *dist.* 3. *quæst.* 2.

Quæst. V. An maiora sint dona gratiæ, & merita Angelorum, quàm hominum prædestinatorum? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 8. Bonauent. *quæst.* 5. Durand. *quæst.* 2. Gabr. *quæst.* 1. Interpretes S. Thomæ sæpiùs relati 1. *p. quæst.* 108. *art.* 8. Suarez *de Angelis, lib.* 6. *c.* 4. *à n.* 16. Gran. *de Angel. tr.* 16. *disp.* 3. Tann. 1. *p. disp.* 5. *quæst.* 1. *dub.* 5. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 23. *art.* 3.

Quæst. VI. An multitudo prædestinatorum hominum æquet, excedátve multitudinem Angelorum bonorum, an malorum? Interpr. S. Thomæ relati 1. *p. q.* 23. *art.* 7. Suar. *lib.* 6. *de prædest. c.* 3. Val. 1. *p. d.* 1. *q.* 23. *p.* 6. Gran. *de prædest. tract.* 11. *d.* 3. Montepilos. *tom.* 4. *d.* 8. *art.* 12. Alarc. 1. *p. tr.* 4. *d.* 6. *c.* 2.

Quæst. VII. An inter Angelos sit loquutionis communio? Hîc Scot. *quæst.* 2. Aur. *quæst.* 1. *art.* 4. Gabr. *quæst.* 2. Faber *d.* 35. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pesant. Mol. Vazq. & alij 1. *p. quæst.* 107. *art.* 1. Suar. *de Angel. lib.* 2. *cap.* 26. *&* 27. Valent. 1. *p. d.* 8. *quæst.* 4. *p.* 2. Gran. *de Angel. tract.* 5. *d.* 4. Tanner. 1. *p.*

disput. 5.*q*.4.*dub*.3.Arrub.1.*p.d*.171.Montepilos.*tom*. 4.*d*.14.*art*.1.Alarc.1.*p.tr*.6.*d*.4. Albert.*tom*. 1.*princ*. 1.*coroll*.11.

Quæst.VIII. In quo consistat Angelorum loquutio? Hîc Scot.*q*.2.Aureol.*quæst*.1.*art*.4. Gabriel *quæst*. 2. Greg. *quæst*. 1. Interpretes S. Thomæ proximè relati *artic*.1.& 2.Suar.*lib*. 2. *cap*. 26. & 27. Valent. 1. *p.disp*.8.*quæst*.4.*p*.2.Gran. *de Angel. tract*.5. *disput*.4. Tannerus 1.*p.disp*.5.*q*.4.*dub*. 3. Arrubal 1.*p*. *disp*. 171. Montepil.*tom*.4.*d*.14.*art*.2.& 3. Alarcon 1.*p.tr*.6.*d*.4. Albert.*tom*.1.*princip*.1.*corol*.11.

Quæst. IX. An Angeli superiores illuminent inferiores? Hîc Aureol. *art*. 3. Scot. *q*. 1. Gabr. *quæst*. 2. Caiet.Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Pesant. Mol. Vazq.& alij 1.*p.q*.106. *art*.1.Suarez *de Angelis, lib*.6. *c*.11.& *sequenti*.Valent.1.*p.d*.8.*q*.4.*p*.1. Gran. *de Angelis, tract*.5.*disp*.3. Tanner. 1.*p.disp*.5.*quæst*.4. *dub*.6. Arrubal 1.*p.disp*.173.Montepil. *tom*.4.*d*.24. Alarc. 1. *p.tr*.6.*d*.4.*c*.10. & 11.

Quæst.X. An Angeli superiores videant cognitiones Angelorum inferiorum? Hîc Aur. *ar*. 1. Gabr.*q*. 2.Greg.*q*.1.Fab.*disp*.35.Alij relati *dist*.7.*q*.7.

DISTINCTIO X.

An omnes Spiritus cælestes mittantur?

PRima sententia est, non mitti omnes, sed eorum aliquos perpetuò assistere Deo in cælesti Ierusalem; aliquos in hæc inferiora descendere. Primò,

quia Danielis 7. dicitur : *Millia millium ministrabant ei, & decies centena millia assistebant ei.* Vbi recensentur alij assistentes Deo ; alij verò deputati, vt in Dei ministeria mittantur. Secundò, quia Dionysius ait, superiora agmina ab intimis nunquam recedere : quia exteriora officia inferiorum sunt propria.

2 Secunda sententia, omnes à Deo mitti. Primò, quia Esaïas c.7. ait : *Volauit ad me vnus de Seraphim.* Seraphim autem superioris ordinis sunt. Secundò, quia, iuxta Apostolum Heb.2. *Omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium missi.* Neque enim dedecet supremorum dignitatem mitti : cùm Filius Dei in hunc mundum à Patre missus sit. Si autem quæratur, cur vnus tantùm ordo, Angelorum nomine vocetur, qui nuncij interpretantur, siquidem omnes sunt nuncij Dei, seu à Deo missi ? Respondetur, ideò esse, quia vnus inter omnes ad id munus deputatus est, quanuis alij etiam interdum, & rariùs ei muneri seruiant.

3 Conclusio est : Vtraque sententia est probabilis ; & neutra omninò certa. Quia vtraque probabilibus nititur rationibus, quæ ab alia facilè diluuntur. Nam argumenta primæ sententiæ sic dilui possunt. Nimirum, superiora agmina secundùm Danielem Deo assistere, & secundùm Dionysium nunquam recedere ; quippe ex officio, cum quo componitur, vt aliquando rarissimè mittantur. Argumenta verò secundæ sententiæ sic explicantur. Ideò Seraphinum dici volauisse, quia detulit præceptum Dei, vt inferior Angelus volaret. Qui Angelus inferior dici potuit Seraphim, quia ab ardore *Seraphim* dicitur, & ille incendere iussus est labia Prophetæ. Secundò, ideò omnes

omnes dici administratorij spiritus; vel, quia omnes mittuntur ad alios Angelos, quanuis non ad homines; vel, quia nomine *omnium* comprehensi sunt tantùm omnes ordinis Angelorum.

4 Quibus hæ duæ sententiæ videntur componi per tertiam sententiam mediam, quæ tuetur, nõ mitti omnes ad homines, & hæc inferiora, quanuis ad alios Angelos, aut homines, omnes mittantur. Quippe Angeli supremi mittuntur ad medios, vt eis significent præcepta Dei, & medij ad infimos, vt infimi tandem illa in hæc inferiora exequantur. Nam omnes dicuntur Angeli, seu nuncij Dei. Item, omnes administratorij spiritus. Ergo omnes in aliquod ministerium mittuntur. At, quia inæquales sunt iuxta suam dignitatem, hoc ministerium inæqualiter exercent. Ergo superiores ad medios, & medij ad inferiores, inferiores verò ad homines mitti debent.

5 At obiicies, certò constare missos esse à Deo Michaëlé, Gabrielé, Raphaëlé, qui pertinent ad supremũ ordinem. Respondet: Non constat, hæc nomina esse singularium, & determinatorum Spirituum, pertinentium ad certum, & determinatum ordinem. Sunt enim, qui volunt, indeterminatè conuenire posse variis Spiritibus ratione alicuius facinoris, aut officij, quod gesserint. Michaël enim dicitur, *Quis vt Deus*; Gabriel, *Fortitudo Dei*; Raphaël, *Medicina Dei*. Sicut Dæmon dicitur *Diabolus*; quia criminator est; *Satan*, quia aduersarius; *Belial*, quia apostata; & *Leuiathan*, quia additamentum. Sic sunt alia nomina, quæ pluribus possunt esse communia.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & qui Angeli, & ad quos mittantur? Hîc S. Thom. *art.* 2. *&* 3. Bonau. *artic.* 1. *q.* 1. *&* 2. Dur. *q.* 1. Scot. *q.* 1. Aureol. *art.* 1. Gabr. *q.* 1. Fab. *disp.* 42. *c.* 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, & Molina 1. *p. quæst.* 112. *art.* 1. *&* 2. Vazquez 1. *p. disp.* 244. Suarez *lib.* 6. *de Angel. c.* 9. *&* 10. Valentia 1. *p. d.* 8. *q.* 6. *p.* 2. Granad. *de Angelis, tr.* 16. *disput.* 4. & Tann. 1. *p. disp.* 5. *q.* 6. *dub.* 8. Montepilos. *tomo* 4. *disp.* 27. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 10. *c.* 1.

Quæst. II. An Angeli ad Angelos missi eos illuminent, & instruant? Hîc S. Bonauent. *artic.* 2. *q.* 1. Alij relati *dist.* 9. *q.* 9.

Quæst. III. An Angeli ad Angelos missi cum eis loquantur? Hîc Bonau. *art.* 3. *q.* 1. Gregor. *q.* 1. Alij relati *dist.* 9. *q.* 7.

Quæst. IV. Quid sit Angelorum loquutio? Et an ea fieri possit Angelis absentibus, & aliis non audientibus? Hîc Bonau. *art.* 3. *q.* 1. Greg. *q.* 1. Alij relati *dist.* 9. *q.* 8.

Quæst. V. An Angeli missi ad homines ministrent eis illustrationes, & affectiones gratiæ? Hîc Bonau. *art.* 2. *quæst.* 1. *&* 2. Fab: *disput.* 42. *cap.* 4. Caietan. Zumel, Nazar. Nauarrete, Pesantius, Molina, & alij 1. *p. quæst.* 111. *art.* 1. *&* 2. Suar. *de Angelis, lib.* 6. *cap.* 16. *&* 19. Vazquez 1. *p. d.* 245. *cap.* 1. Valentia 1. *p. disp.* 8. *q.* 6. *p.* 3. Gran. *de Angelis, tr.* 16. *disp.* 5. *sect.* 3. Tann. 1. *p. disp.* 5. *q.* 6. *dub.* 7. *&* 8. *&* 1. 2. *d.* 2. *q.* 2. *dub.* 5. Montepilos. *tomo* 4. *d.* 28. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *d.* 10. *c.* 5.

Quæst. VI. An Angeli beati sint liberi in exequendo

quendo ministerio, ad quod mittuntur? De quo nihil ex professo Scriptores. Mutuare lucem ab iis, qui disserunt de libertate Christi.

Quæst. VII. An Angeli possint assequi naturali cognitione mysteria gratiæ, quibus homines, aut alios Angelos instruunt? Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Naiar. Pesant. Molina, & Vazq. 1. *p.q.* 57. *art.* 5. Suar. *de Angelis, lib.* 2. *c.* 29. Valent. 1. *p. d.* 4. *q.* 8. *p.* 4. Gran. *de Angelis, tr.* 6. *disput.* 2. Tanner. 1. *p. d.* 5. *q.* 3. *dub.* 7. Arrubal 1. *p. disput.* 172. Montepilos. *tom.* 4. *disp.* 11. *art.* 7. Alarcon 1. *p. tr.* 6. *disp.* 3. *cap.* 14. Albertinus *tomo* 1. *princip.* 1. *corollar.* 13. Nos *de ente supern. disput.* 11. *cap.* 12.

Quæst. VIII. An ad omnia sui ministerij obsequia dirigantur Angeli ex visione beata? Hîc S. Thom. *artic.* 4. Nihil ex professo alij; res tamen est theologico examine digna, & in qua vtrinque non leuibus argumentis certari potest.

DISTINCTIO XI.

Quòd quæque anima habet Angelum bonum ad sui custodiam delegatum, & malum ad exercitium.

PRima conclusio: Cuilibet homini deputatus est Angelus bonus ad sui custodiam. Primò ex illo Matth. 18. *Angeli eorum vident faciem Patris mei.* Vbi Angeli dicuntur esse paruulorum, quia eorum Custodes, atque Rectores inuisibiles sunt.

Secundò, quia Hieronymus in eum locum testatur, *Vnāquāque animā habere ab ortu suæ natiuitatis Angelum ad sui custodiam deputatum*. Tertiò, quia Gregorius quoque ait, bonos Angelos saluti hominum studere, & malos similiter exercitio, & tentationi eorum. Confirmatur ex Tobiæ 5. & Act. 12. vbi legitur, Tobiam, & Petrum habuisse Angelos suarum viarum comites, & socios. Ex quibus colligitur primò, etiam malos Angelos deputari ad hominum exercitium. Secundò, quanuis omnes Angeli boni expetant vniuscuiusque hominis salutem, & mali omnes perniciem; cum tamen, qui custodis, & insidiatoris officio fungitur, speciali studio in salutem, aut perniciem cuiuscunque hominis per internas admonitiones, & suggestiones intendere.

2 Secunda conclusio: Vnus, & idem Angelus incumbit custodiæ plurium hominum successiuè. Nam homines prædestinati, æquales sunt numero Angelis prædestinatis, vt *distinctione nona* dictum est. At Angeli prædestinati non solùm incumbunt custodiæ hominum prædestinatorum, sed reproborum. Ergo ex tota collectione hominum necesse est, vt eidem Angelo incumbat custodia plurium hominum. Cum quo tamen stat, vnunquenque hominem habere suum Angelum proprium. Quia simul non custodit Angelus plures homines, cùm singulis hominibus simul viuentibus singuli Angeli deputari possint.

3 Tertia conclusio: Angeli beati per obsequia Deo præstita in custodiam hominum augent merita, & beatitudinis præmium. Augere merita probatur: Augent obsequia, nostræ custodiæ intenta in obedientiam

dientiam Dei. Hæc obsequia sunt merita. Ergo augent merita. Augere pręmium beatitudinis probatur: Cum his obsequiis augent dilectionem Dei, ac per consequens etiam eiusdem cognitionem, ex qua dilectio proficiscitur. Cognitio autem, & dilectio Dei est Angelorum beatitudo. Ergo augent beatitudinem. Secundò, quia Angeli profecerunt in cognitione Incarnationis, ac per consequens etiam in cognitione Deitatis, in qua beatitudo consistit. Nam Esaïæ 63. admirantur Angeli: *Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* Et Psalm. 23. *Quis est iste Rex gloriæ?* Vbi proponuntur Angeli noscentes de nouo Diuinitatem Christi sibi ignotam. Quare dixit Paulus Eph. 3. hoc mysterium fuisse *absconditum à sæculis*, & postea, *innotuisse Principibus, & Potestatibus in cœlestibus.* Quippe, expendente Hieronymo, quia Angeli non nouerunt illud, donec passio Christi impleta est.

4 Obiicitur Augustinus *lib. 5. supra Genes. cap. 16.* dicens: *Non latuisse Angelos hoc mysterium.* Respondet cum Haymone in eum locum, primò, Hieronymum velle, vt fuerit ignotum Angelis inferioribus: Augustinum verò, notum fuisse superioribus, Secundò, Augustinum velle, fuisse superioribus ex parte notum, & posteà superioribus, & inferioribus innotuisse perfectè, ac plenè, quod Hieronymus intendit.

5 Secundò obiicitur Isidorus *lib. 1. de summo bono, cap. 12.* dicens: *Angeli in verbo Dei omnia sciunt, antequàm fiant.* Item, Gregorius lib. 2. Moral. cap. 3. *Quid est, quod ibi nesciant, vbi scientem omnia sciunt?* Ergo eis nihil fuit ignotum. Ad Isidorum respondet: Non dixit, omnes Angelos omnia scire; atque adeò aliquibus aliquid latere potuit. Item, non dixit, omnia

ſcire Angelos perfectè, & adæquatè; vnde perfecta, & adæquata notio ſuperuenire potuit. Ad Gregorium: Angeli beati ſciunt omnia, quæ ad eorum beatitudinem neceſſaria ſunt, vt Trinitatem, & vnitatem Dei. Cum quo ſtat, non fuiſſe notionem, quæ ad augmentum beatitudinis ſpectat, vt Incarnationis Chriſti, & aliorum.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An vnicuique hominum deputatus ſit Angelus cuſtos? Hîc S. Thom. *quæſt*. 1. *art*. 1. Bonauent. *art*. 1. *q*. 1. Aureol. *q*. 1. *art*. 1. Gabriel *q*. 1. Caietan. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Peſant. Molina, & alij 1. *p*. *q*. 113. *art*. 1. & 2. Vazquez 1. *p*. *diſp*. 245. *cap*. 1. Suar. *lib*. 6. *de Angelis*, *cap*. 17. & 18. Val. 1. *p*. *diſp*. 8. *q*. 6. *p*. 3. Granad. *de Angelis*, *tr*. 16. *diſp*. 5. Tanner. 1. *p*. *diſp*. 5. *quæſt*. 6. *dub*. 8. Montepiloſ. *tom*. 4. *d*. 29. *art*. 1. & *ſequentib*. Alarçon 1. *p*. *tract*. 6. *diſp*. 16. *cap*. 2.

Quæſt. II. An Angelus cuſtos poſſit miniſtrare homini illuſtrationes, & affectiones gratiæ auxiliantis? Hîc Scot. *q*. 1. Aureol. *q*. 1. *ar*. 2. Gabriel *q*. 1. Fab. *d*. 42. *c*. 4. Alij relati *diſt*. 10. *q*. 5.

Quæſt. III. An Angelus cuſtos ſit liber in agenda cuſtodia hominis, cui deputatur à Deo? De quo *diſtinct*. 10. *quæſt*. 6.

Quæſt. IV. An mereatur obſequiis Deo exhibitis in cuſtodiam hominis, eíſque ſuam beatitudinem augeat? Hîc S. Thom. *q*. 2. *art*. 1. Bonauent. *ar*. 2. *q*. 2. Gab. *q*. 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarr. Peſant. Molin. & Vazquez 1. *p*. *q*. 62. *art*. 9. Suar. *de Angel*. *lib*. 6. *cap*. 6. & *ſeq*. Valent. 1. *p*. *d*. 14. *q*. 13. *p*. 4. Granad. *de Angel*.

tr. 12.

*tr.*12.*d.*5.Tanner.1.*p.d.*5.*q.*6.*dub.*1. Arrub. 1.*p.d.*176. *q.*1. Montepilos. *tom.* 4.*d.*20.*art.*6.*à num.*6. Alarcon 1.*p.tract.*6. *disp.* 8.

Quæst. V. An doleat, tristetúrve de hominis à se custoditi damnatione? Hîc S. Thomas *quæst.*1.*ar.* 5.Bonauent.*ar.*2.*quæst.*3. Gabriel *q.* 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, & Molina 1.*p.q.* 113. *art.*7.Suarez *de Angelis,lib.*6.*cap.*19.*num.*12.Valentia 1.*p.d.*8.*q.*6.*p.*3.Granad.1.2.*tr.*3.*de beatit.d.*2.Tanner. 1.*p.disp.* 5.*q.*6. *dub.*8.

Quæst. VI. An Angelus indigeat illuminatione alterius ad noscendum mysteria gratię? Hîc S.Thomas *quæst.* 2. *ar.* 2.Durand.*q.*3. Alij relati *distinct.*10. *quæst.*7.

Quæst. VII. An Angeli mutua loquutione de aliquibus sibi occultis instruantur? Vbi quid eorum loquutio sit? Hîc S.Thomas *q.*2.*art.*3. Durand. *q.*2. Alij relati *distinct.* 9. *quæst.*7.*&* 8.

Quæst. VIII. An omnia, quorum species habet, possit simul distinctè cognoscere? Hîc Gregor. *q.* 1. Aureol.*q.*3.*art.*3. Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina & Vazquez 1.*p. quæst.* 58.*art.*1.*&* 2.Suarez *de Angelis, lib.*2.*cap.*34.Valent. 1.*p.d.*4.*q.*9.*p.*1. *&* 3. Granad.*de Angelis, tr.* 7.*disp.*1. Tannerus 1.*p.disp.* 5.*q.*3.*dub.*8. Arrubal 1.*p.disp.* 165. Montepilos.*tom.*4.*disp.*13. Alarcon 1.*p.tract.* 6.*disp.*2. *cap.*4.

DISTIN

DISTINCTIO XII.

De aliarum rerum creatione, & præcipuè de operum sex dierum distinctione.

POstquàm disseruit de Angelis, exponit creationem aliarum rerum eo ordine, quo à Moyse refertur. Prima conclusio est: Non creauit Deus simul cum Angelis totam vniuersitatem creaturarum. Quo deseritur sententia Augustini *lib.* 1. *super Genes. cap.* 15. volentis, omnia fuisse creata simul. Hæc sententia præfertur: primò, quia conformior est Historiæ Moysis distinguentis *in Genesi* opera creationis per spatia sex dierum. Secundò, quia communior est Ecclesiæ Patribus, Gregorio, Hieronymo, Bedæ, & aliis.

2 Secunda conclusio: Simul cum Angelis creata fuit materia, seu massa totius vniuersi informis, & rudis. Constat *ex cap.* 1. Genes. *In principio creauit Deus cœlum, & terram. Terra autem erat inanis, & vacua.* Vbi nomine cœli intelliguntur Angeli: terræ verò nomine materia vniuersa elementorum. Quare eadem etiam nomine aquæ significatur, ibi: *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* quia humor aquæ conferebat ad rerum naturalium productionem. Item, *inanis, & vacua* dicitur: quia informis, & rudis condita est. Quod etiam significatur à Græcis illam nuncupantibus *Chaos.* Necnon cùm vocatur *Abyssus,* iuxta illud: *Et tenebræ erant super faciem abyssi.* Hæc ruditas, & informitas materiæ ex duplici capite procedebat. Primò, quia offusis tenebris nullus apparebat splendor. Secundò, quia deerat dispositio, & dis-

tinctio

tinctio formarum, quæ posteà in eam materiam inductæ sunt.

3 Cæterùm duo animaduertenda sunt. Primum, eam materiam non adeò fuisse informem, vt omni penitùs forma substantiali caruerit; hoc enim materiæ impossibile est; sed formis duntaxat substantialibus, & accidentalibus, quibus posteà disposita, & distincta fuit. Secundum, eas tenebras materiæ illi offusas, non fuisse quidpiam positiuum, sed priuationem tantùm lucis, sicut silentium est priuatio soni; & nuditas, priuatio vestis. Nec obest Dan. 3o. tenebras inter creaturas conuocari ad benedicendum Deum: *Benedicite, lux, & tenebræ, Domino.* Quia, licèt propriè tenebræ, priuatio sint lucis; interdum etiam, earum nomine, aër obscurus significatur.

4 Tertia conclusio: Hæc materia idem spatium, eundémque situm occupabat, quem modò vniuersa corporum materia occupat. Quia nulla legitur facta in ea mutatio loci. Vnde plerique sentiunt; eò vsque illam porrigi, vt supra firmamentum ascenderet, cùm aquæ supra firmamentum adesse narrentur, iuxta illud Psalm. *Et aquæ, quæ super firmamentum sunt, laudent Dominum.*

5 Quarta conclusio: Totam illam materiam elaborauit Deus spatio sex dierum, quin deinceps nouam formam in eam induxerit. Nam apud Genesim Deus refertur sex diebus intentus in constructionem omnium creaturarum, & die septimo vacans ab omni opere creandi. Quod de nouo opere creationis accipiendum est. Nam operibus sex dierum semper Deus incumbit, iuxta illud Ioann. 5. *Pater meus operatur vsque nunc, & ego operor.* Porrò quatuor modis, docente

cente Alcuino *super Genes.* Deus operari dicitur. Primò, ab æterno producendo Verbum, per quod omnia creauit, & in quo omnia disposuit. Secundò, in primordio mundi, edendo materiam omnium creaturarum. Tertiò, spatio sex dierum, inducendo in illam varias species formarum. Quartò deinde, eam quotidie reformando; tum similibus formis, quæ primarum interitum substituant; tum etiam aliis, quæ in earum semine & virtute continebantur. Postremo igitur modo nunc Deus operari dicitur. Cum quo stat, die septimo à creatione nouarum formarum, quæ in prioribus non continentur, requieuisse.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An mundus fuerit in tempore creatus? Hîc S. Thomas *art.* 2. Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 2. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 2. Valent. 1. *p. disp.* 3. *q.* 3. *p.* 1. Perer. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Salianus *tom.* 1. *cap.* 4. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *versic.* 1. Tanner. 1. *p. d.* 6. *quæst.* 1. *dub.* 3. Auersa *quæst.* 31. *Philos. sect.* 7. Rubius *lib.* 8. *Physicorum, quæst.* 1. Caiet. Zumel, & alij Interpretes S. Thom. 1. *p. q.* 46. *art.* 1. *&* 2.

Quæst. II. An potuerit ab æterno creari? De quo *dist.* 1. *q.* 6.

Quæst. III. An Deus mundum simul creauerit? An successiuè sex diebus naturalibus? Hîc S. Thomas *art.* 2. *&* 3. Bonauent. *artic.* 1. *quæst.* 1. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 10. 11. *&* 12. Valentia 1. *parte, disp.* 5. *quæst.* 2. *par.* 2. Perer. *in Genes. lib.* 1. *disp.* 1. Salian. *tomo* 1. *cap.* 5. Caietan. & Zumel,

cum

cum S. Thom. 1. *p. quæst.* 74. *art.* 2. Molina 1. *p. tract. sex dierum, disp.* 1. Granadus 1. *controuers.* 8. *tract.* 3. *disp.* 5. Tanner. 1. *p. disp.* 6. *quæst.* 1. *dub.* 4. Hurtado *disp.* 3. *de cœlo, sect.* 1.

Quæst. IV. An Angeli simul cum cœlo fuerint creati? Hîc S. Thomas *art.* 5. Alij relati *distinct.* 2. *quæst.* 1.

Quæst. V. An simul cum cœlo creata fuerint elementa? Hîc S. Thomas *art.* 5. Bonauent. *art.* 1. *q.* 3. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 8. Perer. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Salian. *tom.* 1. *cap.* 11. Tanner. 1. *p. disp.* 6. *q.* 2. *dub.* 2.

Quæst. VI. Quodnam sit cœlum in principio creatum? Suarez *lib.* 1. *de sex diebus, cap.* 3. *& sequentib.* Valentia 1. *p. disp.* 5. *q.* 2. *p.* 1. Pereir. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Salian. *tom.* 1. *cap.* 6. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Molina 1. *parte, tract. sex dierum, disputat.* 3. Granad. 1. *parte, controu.* 8. *tract.* 2. *disputat.* 1. Tanner. 1. *parte, disputat.* 6. *quæst.* 2. *dub.* 1. *&* 2. Hurtado *disp.* 3. *de cœlo, sect.* 2. Caietan. Zumel, & alij cum Sancto Thoma 1. *p. q.* 66. *art.* 3.

Quæst. VII. An materia fuerit informis creata? Hîc Sanctus Thomas *art.* 4. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. Gabriel *quæst.* 1. Durandus *quæst.* 2. Scot. *quæst.* 2. Aureol. *art.* 2. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 8. Valentia 1. *parte, disputat.* 5. *quæst.* 2. *parte* 1. §. *Secundò quæritur.* Salian. *tom.* 1. *cap.* 11. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 2. Molin. 1. *parte, tract. sex dierum, disputat.* 4. Conimb. 1. *Physic. cap.* 9. *q.* 6. *art.* 3. Caietan. Zumel, & alij 1. *p. q.* 66. *art.* 1.

Quæst. VIII. An potuerit informis creari ex naturâ rei, aut de potentia absoluta? Hîc S. Th. *ar.* 4. Bon.

art. 1.

ar.1.*quæst*.1.Gregor.*q*.2.Gab.*q*.1. Durand. *q*.2.Scot.*q*. 2.Aureol.*art*.2. Suar. *lib*. 1. *de sex dieb.cap*.8. *&* *disp*. 13.*Metaph.sect*.4.*&* 5.*&* *disp*.15.*sect*.2. Valent. 1.*p*. *disp*.5.*q*.2.*p*.1.§.*Tertiò quæritur*.Scot.*lib*.1.*Physic.q*.6. Conimb. 1. *Physic.cap*.9.*quæst*.6.*art*.3. Hurtado *disp*. 2.*Physic.sect*.9.Auersa *tomo* 1.*Philosoph.col*.528. *& sequentib*. Arriaga *disput*. 2. *Physic.sect*.6. Rubius *lib*. 1. *Physic.tract*. 2.*quæst*.5.

Quæst. IX. An materia cœlestis, & sublunaris sint eiusdem speciei? Hîc S.Thom.*art*.1.Bonauent.*art*.2. *quæst*.1.Gabriel *quæst*.2. Durand.*q*.1. Suar. *disput*.13. *Metaphysic.sect*.11.*&* *lib*.1.*sex dier.cap*.5.Valentia 1. *p.disp*.5.*q*.2.*p*.1. §. *Quartò quæritur*. Molin.1.*p*. *tract*. *sex dierum*.*disp*.5. Tann.1.*p.d*.6.*quæst*.2.*dub*.4. Vallesius *Philos.sac.cap*.89. Delrius *in Genes.cap*.1. Salmeron *tomo vlt.in* 2. *Petri, cap*.3.*disp*.4. Fonseca *in Metaph.cap*.4.*quæst*.2.Hurtad. *disp*.1.*de cœlo,sect*.2. Auersa *de cœlo,quæst*.33.*sect*.1. *&* 6.Arriaga *disp*.2. *Physic. sect*.11.Rub.*de cœlo,lib*.1.*cap*.1.*quæst*.6. Caiet. Zumel, & alij cum S.Thom. 1.*p.quæst*. 66.*art*.2.

Quæst. X. An sit creata, aut potuerit materia cœlestis ex se ad vnicam tantùm formam determinata? Caietan.1.*p.quæst*.66.*art*.2. Achillin. *lib*.1.*de Orbibus, cap*.2.Suar. *disp*.13.*Metaph.sect*.11.Conimb.1.*de cœlo, cap*.2.*q*.6.*art*.4.Rub.*cap*.2. *quæst*. 8. Albertus *de quatuor coæuis,q*.2.*art*.6. Auersa *q*.33.*de cœlo,sect*.9.

Quæst. XI. An cœlum sit corpus simplex, potueritve corpus esse simplex absque compositione materię, & formæ? Tannerus 1.*p.disp*.6.*q*.2. *dubit*. 4. Rub.*lib*.1.*de cœlo,cap*.2.*q*.5. Hurtado *d*.2.*de anima*, §. 49.*&* *d*.1.*de cœlo,sect*.1.Suarez *d*.13.*Metaph.sect*. 10. Conimb.1.*de cœlo,cap*.2.*q*.4.*art*.3.Auersa *quæst*.33.*de*

cœlo,

cœlo, sect. 5. Zimara *theorem.* 107. Zabarel. *de cœlo, c.* 6. Piccolom. *c.* 10. Raguseius *d.* 13. *peripat. c.* 7. & 8 Caiet. Bañez, Zumel, & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 66. *art.* 2. Venetus *de cœlo, c.* 2. Sotus 2. *Physic. quæst.* 1. Cremomnus *de cœlo, sect.* 3. Arriaga *disp.* 5. *Physic. sect.* 3.

Quæst. XII. An formæ substantiales primùm sint productæ per veram creationem, an per generationem? Suar. *lib.* 1. *sex. dier. c.* 1. Molina 1. *p. tr. sex dier. d.* 2. Auersa *q.* 31. *Phil. sect.* 6.

Quæst. XIII. An omnes formæ substantiales corporeæ nunc existentes, quoad species in principio creatæ sint, aut in creatis in principio contineantur? Suar. *lib.* 2. *sex. dier. c.* 11. Valent. 1. *p. d.* 5. *q.* 4. *p.* 1. Caiet. Zumel, & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 73. *ar.* 1. & 2.

DISTINCTIO XIII.

Quæ fuerit prima distinctionis operatio.

CONclusio est: Post Angelos conditos, & creatam rudem, & informem omnium corporũ massam, primò Deus edidit lucem, quæ tempora in dies, noctésque distingueret. Constat ex illo Genes. 1. *Dixit Deus: Fiat lux, & facta est lux; & diuisit lucem à tenebris; appellauitque lucem diem, & tenebras noctem: & factum est vespere, & manè dies vnus.* Accedit congruens ratio. Expediebat enim, vt Deus præualeret ornatui creaturarum per lucem, quæ eximias earum differentias patefaceret. Sed in hoc opere efformando aliquot dubitationes occurrunt.

omnium creaturarum productiuum: tum, quia nulla tunc erat lingua corporea, quæ illam ederet vocem: tum, quia nullus erat corporeus *auditus*, in quem dirigeretur. Illa igitur loquutio tantùm fuit æterna sui Verbi, atque Filij prolatio. Quare Psalm. 103. dicitur: *Omnia in sapientia fecisti.* hoc est, in Filio. Ad Hebr. 1. *Per quem fecit & sæcula.* Psalmo 32. *Verbo Domini cœli firmati sunt.* Quibus significatur, simul cum Patre Verbum, seu Filium, cum Spiritu sancto conuenisse in productionem creaturarum.

7 Volunt vltrà Hæretici, etiam significari, Verbum fuisse instrumentum, quo Pater vsus fuit ad formandum creaturas: quia Filius non dicitur operari per Patrem, sicut Pater dicitur operari per Filium. Sed respondetur: Hæc loquutionis diuersitas non arguit Filium esse instrumentum Patris; sed Filium operari per virtutem acceptam à Patre; Patrem verò per virtutem, quam habet à se, & non à Filio, neque ab alia persona, quod indicat authoritatem Patris. Item, Patrem genuisse Filium opificem creaturarum; non verò è contra: sicut Pater dicitur iudicare per Filium, quia Filium genuit iudicem creaturarum. Ita Chrysostomus *hom. 2. in cap. 1. ad Heb.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam fuerit lux primo die creata; spiritualis, an corporea; substantialis, an accidentalis; distincta, an indistincta quoad speciem à luce Solis? Hic S. Thom. *art. 2. & 3.* Bonauent. *artic. 1. & 2. quæst. 1.* Gabriel *art. 1.* Scot. *quæst. 1.* Durand. *quæst.*

quæst.1.Aureol.*art*.1.Suarez *lib*.2.*sex dier.cap*.1. & 2. Valentia 1.*p.disp*.5.*quæst*.3.*p*. 1. Perer. *in Genes. cap*. 1. *versic*. 3. Salian. *tomo* 1. *die* 1. *à num*. 2. Cornel. *in Genes. cap*. 1. *versic*. 3. Molina 1. *p. tract. sex dier. disp*. 7. Granad. 1. *p. controuers*. 8. *tract*. 2. *disput*. 2. Tanner. 1.*p.disp*.6.*q*.6.*dub*. 3. Arriaga *disp*. 1. *de cœlo, sect*.6.Caiet. Zumel,& alij cum S. Thoma 1.*p. quæst*. 67. *artic*. 1. & *sequenti*.

Quæst. II. Quo loco, & tempore lux illa extiterit? Hîc S.Th.*ar*.4.Gab.*ar*.3.Aureol.*art*.1.Suarez *lib*. 2.*sex dier. c*. 3. Perer. *in Gen. c*. 1. *versic*. 3. Tanner. 1.*p.d*.6.*q*.2.*dub*.3.

Quæst. III. Qua ratione factus sit primus dies? Hîc Bonauent. *artic*. 1. *quæst*. 2. Gabr. *artic*. 2. & 3. Valent. 1.*p.disp*. 5. *quæst*.3.*p*.1.Perer. *in Genes.cap*.1. *versic*.3.Salian. *tomo* 1.*die* 1. *à num*. 8. Cornel. *in Gen. cap*.1.*vers*.5.Molina 1.*p.tr.sex.dier.d*.7.& 8. Granad. 1.*p.controu*.8.*tr*.2. *disp*. 2.Tann. 1.*p.d*.6.*q*.2.*dub*.3.

Quæst. IV. An verbo aliquo creato Deus produxerit lucem? Hîc Bonauent. *in lit. dub*. 3. Cornel. *in Gen.c*.1.*vers*.3.

Quæst. V. An produxerit Verbo increato, aut Spiritu sancto per se conferentibus ad creaturarum distinctionem? Hîc S.Th.*art*.5.Bonauent. *in lit. dub*. 3. Alij *lib*.1.*dist*.29.*q*.7.

DISTINCTIO XIV.

De opere secundæ diei, qua factum est firmamentum.

PRima conclusio: Secundo die factum est cœlum sydereum, interiectum aquis superioribus, &

ſcire Angelos perfectè, & adæquatè; vnde perfecta, & adæquata notio ſuperuenire potuit. Ad Gregorium: Angeli beati ſciunt omnia, quæ ad eorum beatitudinem neceſſaria ſunt, vt Trinitatem, & vnitatem Dei. Cum quo ſtat, non fuiſſe notionem, quæ ad augmentum beatitudinis ſpectat, vt Incarnationis Christi, & aliorum.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An vnicuique hominum deputatus ſit Angelus cuſtos? Hîc S. Thom. *quæſt.* 1. *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. Aureol. *q.* 1. *art.* 1. Gabriel *q.* 1. Caietan. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Peſant. Molina, & alij 1. *p. q.* 113. *art.* 1. & 2. Vazquez 1. *p. diſp.* 245. *cap.* 1. Suar. *lib.* 6. *de Angelis, cap.* 17. & 18. Val. 1. *p. diſp.* 8. *q.* 6. *p.* 3. Granad. *de Angelis, tr.* 16. *diſp.* 5. Tanner. 1. *p. diſp.* 5. *quæſt.* 6. *dub.* 8. Montepiloſ. *tom.* 4. *d.* 29. *art.* 1. & *ſequentib.* Alarcon 1. *p. tract.* 6. *diſp.* 16. *cap.* 2.

Quæſt. II. An Angelus cuſtos poſſit miniſtrare homini illuſtrationes, & affectiones gratiæ auxiliantis? Hîc Scot. *q.* 1. Aureol. *q.* 1. *ar.* 2. Gabriel *q.* 1. Fab. *d.* 42. *c.* 4. Alij relati *diſt.* 10. *q.* 5.

Quæſt. III. An Angelus cuſtos ſit liber in agenda cuſtodia hominis, cui deputatur à Deo? De quo *diſtinct.* 10. *quæſt.* 6.

Quæſt. IV. An mereatur obſequiis Deo exhibitis in cuſtodiam hominis, eiſque ſuam beatitudinem augeat? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 1. Bonauent. *ar.* 2. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarr. Peſant. Molin. & Vazquez 1. *p. q.* 62. *art.* 9. Suar. *de Angel. lib.* 6. *cap.* 6. & *ſeq.* Valent. 1. *p. d.* 14. *q.* 13. *p.* 4. Granad. *de Angel. tr.* 12.

tr. 12.*d.* 5. Tanner. 1.*p.d.* 5.*q.* 6.*dub.* 1. Arrub. 1.*p.d.* 176. *q.* 1. Montepilos. *tom.* 4.*d.* 10.*art.* 6.*à num.* 6. Alarcon 1.*p.tract.* 6. *disp.* 8.

Quæst. V. An doleat, tristetúrve de hominis à se custoditi damnatione? Hîc S. Thomas *quæst.* 1.*ar.* 5. Bonauent.*ar.* 2.*quæst.* 3. Gabriel *q.* 1. Caiet. Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, & Molina 1.*p.q.* 113. *art.* 7. Suarez *de Angelis, lib.* 6.*cap.* 19.*num.* 12. Valentia 1.*p.d.* 8.*q.* 6.*p.* 3. Granad. 1.2.*tr.* 3.*de beatit.d.* 2. Tanner. 1.*p.disp.* 5.*q.* 6. *dub.* 8.

Quæst. VI. An Angelus indigeat illuminatione alterius ad noscendum mysteria gratię? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *ar.* 2. Durand.*q.* 3. Alij relati *distinct.* 10. *quæst.* 7.

Quæst. VII. An Angeli mutua loquutione de aliquibus sibi occultis instruantur? Vbi quid eorum loquutio sit? Hîc S. Thomas *q.* 2.*art.* 3. Durand. *q.* 2. Alij relati *distinct.* 9. *quæst.* 7.*&* 8.

Quæst. VIII. An omnia, quorum species habet, possit simul distinctè cognoscere? Hîc Gregor. *q.* 1. Aureol.*q.* 3.*art.* 3. Caietan. Bañez, Zumel, Nazarius, Nauarrete, Pesantius, Molina & Vazquez 1.*p. quæst.* 58.*art.* 1.*&* 2. Suarez *de Angelis, lib.* 2.*cap.* 34. Valent. 1.*p.d.* 4.*q.* 9.*p.* 1. *&* 3. Granad.*de Angelis, tr.* 7.*disp.* 1. Tannerus 1.*p.disp.* 5.*q.* 3.*dub.* 8. Arrubal 1.*p.disp.* 165. Montepilos.*tom.* 4.*disp.* 13. Alarcon 1.*p.tract.* 6.*disp.* 2. *cap.* 4.

DISTIN

DISTINCTIO XII.

De aliarum rerum creatione, & præcipuè de operum sex dierum distinctione.

POstquàm disseruit de Angelis, exponit creationem aliarum rerum eo ordine, quo à Moyse refertur. Prima conclusio est: Non creauit Deus simul cum Angelis totam vniuersitatem creaturarum. Quo deseritur sententia Augustini *lib.* 1. *super Genes. cap.* 15. volentis, omnia fuisse creata simul. Hæc sententia præfertur: primò, quia conformior est Historiæ Moysis distinguentis *in Genesi* opera creationis per spatia sex dierum. Secundò, quia communior est Ecclesiæ Patribus, Gregorio, Hieronymo, Bedæ, & aliis.

2 Secunda conclusio: Simul cum Angelis creata fuit materia, seu massa totius vniuersi informis, & rudis. Constat *ex cap.* 1. Genes. *In principio creauit Deus cœlum, & terram. Terra autem erat inanis, & vacua.* Vbi nomine cœli intelliguntur Angeli: terræ verò nomine materia vniuersa elementorum. Quare eadem etiam nomine aquæ significatur, ibi: *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* quia humor aquæ conferebat ad rerum naturalium productionem. Item, *inanis, & vacua* dicitur: quia informis, & rudis condita est. Quod etiam significatur à Græcis illam nuncupantibus *Chaos.* Necnon cùm vocatur *Abyssus,* iuxta illud: *Et tenebræ erant super faciem abyssi.* Hæc ruditas, & informitas materiæ ex duplici capite procedebat. Primò, quia offusis tenebris nullus apparebat splendor. Secundò, quia deerat dispositio, & distinctio

tinctio formarum, quæ posteà in eam materiam inductæ sunt.

3 Cæterùm duo animaduertenda sunt. Primum, eam materiam non adeò fuisse informem, vt omni penitùs forma substantiali caruerit; hoc enim materiæ impossibile est; sed formis duntaxat substantialibus, & accidentalibus, quibus posteà disposita, & distincta fuit. Secundum, eas tenebras materiæ illi offusas, non fuisse quidpiam positiuum, sed priuationem tantùm lucis, sicut silentium est priuatio soni; & nuditas, priuatio vestis. Nec obest Dan. 30. tenebras inter creaturas conuocari ad benedicendum Deum: *Benedicite, lux, & tenebræ, Domino.* Quia, licèt propriè tenebræ, priuatio sint lucis; interdum etiam, earum nomine, aër obscurus significatur.

4 Tertia conclusio: Hæc materia idem spatium, eundémque situm occupabat, quem modò vniuersa corporum materia occupat. Quia nulla legitur facta in ea mutatio loci. Vnde plerique sentiunt; eò vsque illam porrigi, vt supra firmamentum ascenderet, cùm aquæ supra firmamentum adesse narrentur, iuxta illud Psalm. *Et aquæ, quæ super firmamentum sunt, laudent Dominum.*

5 Quarta conclusio: Totam illam materiam elaborauit Deus spatio sex dierum, quin deinceps nouam formam in eam induxerit. Nam apud Genesim Deus refertur sex diebus intentus in constructionem omnium creaturarum, & die septimo vacans ab omni opere creandi. Quod de nouo opere creationis accipiendum est. Nam operibus sex dierum semper Deus incumbit, iuxta illud Ioann. 5. *Pater meus operatur vsque nunc, & ego operor.* Porrò quatuor modis, docente

cente Alcuino *super Genes.* Deus operari dicitur. Primò, ab æterno producendo Verbum, per quod omnia creauit, & in quo omnia disposuit. Secundò, in primordio mundi, edendo materiam omnium creaturarum. Tertiò, spatio sex dierum, inducendo in illam varias species formarum. Quartò deinde, eam quotidie reformando; tum similibus formis, quæ primarum interitum substituant; tum etiam aliis, quæ in earum semine & virtute continebantur. Postremo igitur modo nunc Deus operari dicitur. Cum quo stat, die septimo à creatione nouarum formarum, quæ in prioribus non continentur, requieuisse.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An mundus fuerit in tempore creatus? Hîc S.Thomas *art.*2.Bonauent.*art.*2.*quæst.*2. Suarez *lib.*1.*de opere sex dierum, cap.*2. Valent.1.*p.disp.*3.*q.*3. *p.*1. Perer. *in Genes.cap.*1.*vers.*1. Salianus *tom.*1.*cap.*4. Cornel.*in Genes.cap.*1.*versic.*1. Tanner. 1.*p.d.*6.*quæst.*1.*dub.*3. Auersa *quæst.* 31. *Philos. sect.* 7. Rubius *lib.*8. *Physicorum, quæst.*1. Caiet. Zumel, & alij Interpretes S.Thom.1.*p.q.*46.*art.*1. & 2.

Quæst. II. An potuerit ab æterno creari? De quo *dist.*1. *q.*6.

Quæst. III. An Deus mundum simul creauerit? An successiuè sex diebus naturalibus? Hîc S.Thomas *art.* 2. & 3. Bonauent. *artic.* 1. *quæst.* 1. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 10. 11. & 12. Valentia 1. *parte, disp.* 5. *quæst.* 2. *par.* 2. Perer. *in Genes. lib.* 1. *disp.*1. Salian. *tomo* 1. *cap.* 5. Caietan. & Zumel,

cum

cum S. Thom. 1. *p. quæst.* 74. *art.* 2. Molina 1. *p. tract. sex dierum, disp.* 1. Granadus 1. *controuers.* 8. *tract.* 3. *disp.* 5. Tanner. 1. *p. disp.* 6. *quæst.* 1. *dub.* 4. Hurtado *disp.* 3. *de cælo, sect.* 1.

Quæst. IV. An Angeli simul cum cœlo fuerint creati? Hîc S. Thomas *art.* 5. Alij relati *distinct.* 2. *quæst.* 1.

Quæst. V. An simul cum cœlo creata fuerint elementa? Hîc S. Thomas *art.* 5. Bonauent. *art.* 1. *q.* 3. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 8. Perer. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Salian. *tom.* 1. *cap.* 11. Tanner. 1. *p. disp.* 6. *q.* 1. *dub.* 2.

Quæst. VI. Quodnam sit cœlum in principio creatum? Suarez *lib.* 1. *de sex diebus, cap.* 3. *& sequentib.* Valentia 1. *p. disp.* 5. *q.* 2. *p.* 1. Pereir. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Salian. *tom.* 1. *cap.* 6. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 1. Molina 1. *parte, tract. sex dierum, disputat.* 3. Granad. 1. *parte, controu.* 8. *tract.* 2. *disputat.* 1. Tanner. 1. *parte, disputat.* 6. *quæst.* 2. *dub.* 1. *&* 2. Hurtado *disp.* 3. *de cælo, sect.* 2. Caietan. Zumel, & alij cum Sancto Thoma 1. *p. q.* 66. *art.* 3.

Quæst. VII. An materia fuerit informis creata? Hîc Sanctus Thomas *art.* 4. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. Gabriel *quæst.* 1. Durandus *quæst.* 2. Scot. *quæst.* 2. Aureol. *art.* 2. Suarez *lib.* 1. *de opere sex dierum, cap.* 8. Valentia 1. *parte, disputat.* 5. *quæst.* 2. *parte* 1. §. *Secundò queritur.* Salian. *tom.* 1. *cap.* 11. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *vers.* 2. Molin. 1. *parte, tract. sex dierum, disputat.* 4. Conimb. 1. *Physic. cap.* 9. *q.* 6. *art.* 3. Caietan. Zumel, & alij 1. *p. q.* 66. *art.* 1.

Quæst. VIII. An potuerit informis creari ex naturâ rei, aut de potentia absoluta? Hîc S. Th. *ar.* 4. Bon.

art. 1.

ar.1.*quæſt*.1.Gregor.*q*.2.Gab.*q*.1. Durand. *q*.2.Scot.*q*.2.Aureol.*art*.2. Suar. *lib*. 1. *de ſex dieb.cap*.8. *&* *diſp*. 13.*Metaph.ſect*.4.*&* 5.*&* *diſp*.15.*ſect*.2. Valent. 1.*p*. *diſp*.5.*q*.2.*p*.1.§.*Tertiò quæritur*.Scot.*lib*.1.*Phyſic.q*.6. Conimb. 1. *Phyſic.cap*.9.*quæſt*.6.*art*.3. Hurtado *diſp*. 2.*Phyſic.ſect*.9.Auerſa *tomo* 1.*Philoſoph.col*.528. *&* *ſequentib*. Arriaga *diſput*. 2. *Phyſic.ſect*.6. Rubius *lib*.1. *Phyſic.tract*. 2.*quæſt*.5.

Quæſt. IX. An materia cœleſtis,& ſublunaris ſint eiuſdem ſpeciei? Hîc S.Thom.*art*.1.Bonauent.*art*.2. *quæſt*.1.Gabriel *quæſt*.2. Durand.*q*.1. Suar. *diſput*. 13. *Metaphyſic.ſect*.11.*&* *lib*.1.*ſex dier.cap*.5.Valentia 1. *p.diſp*.5.*q*.2.*p*.1. §.*Quartò quæritur*. Molin.1.*p. tract. ſex dierum.diſp*.5. Tann.1.*p.d*.6.*quæſt*.2.*dub*.4. Valleſius *Philoſ.ſac.cap*.89. Delrius *in Geneſ.cap*.1. Salmeron *tomo vlt.in* 2. *Petri, cap*.3.*diſp*.4. Fonſeca *in Metaph.cap*.4.*quæſt*.2.Hurtad. *diſp*.1.*de cœlo,ſect*.2.Auerſa *de cœlo,quæſt*.33.*ſect*.1. *&* 6.Arriaga *diſp*.2. *Phyſic. ſect*.11.Rub.*de cœlo,lib*.1.*cap*.1.*quæſt*.6. Caiet. Zumel, & alij cum S.Thom.1.*p.quæſt*. 66.*art*.2.

Quæſt. X. An ſit creata,aut potuerit materia cœleſtis ex ſe ad vnicam tantùm formam determinata? Caietan.1.*p.quæſt*.66.*art*.2. Achillin. *lib*.1.*de Orbibus, cap*.2.Suar. *diſp*.13.*Metaph.ſect*.11.Conimb.1.*de cœlo, cap*.2.*q*.6.*art*.4.Rub.*cap*.2. *quæſt*. 8. Albertus *de quatuor coæuis,q*.2.*art*.6.Auerſa *q*.33.*de cœlo,ſect*.9.

Quæſt. XI. An cœlum ſit corpus ſimplex, potueritve corpus eſſe ſimplex abſque compoſitione materię,& formæ? Tannerus 1.*p.diſp*.6.*q*.2. *dubit*. 4. Rub.*lib*.1.*de cœlo,cap*.2.*q*.5. Hurtado *d*.2.*de anima*,§. 49.*&* *d*.1.*de cœlo,ſect*.1.Suarez *d*.13.*Metaph. ſect*. 10. Conimb.1.*de cœlo,cap*.2.*q*.4.*art*.3.Auerſa *quæſt*.33.*de*

cœlo,

cælo,sect. 5. Zimara *theorem.* 107. Zabarel.*de cælo,c.6.* Piccolom.*c.* 10.Raguseius *d.* 13.*peripat.c.*7.*&* 8 Caiet. Bañez,Zumel,& alij cum S.Th.1.*p.q.66.art.*2.Venetus *de cælo,c.*2.Sotus 2.*Physic.quæst.*1.Cremomnus *de cælo,sect.*3.Arriaga *disp.*5.*Physic.sect.*3.

Quæst. XII. An formæ substantiales primùm sint productæ per veram creationem, an per generationem? Suar.*lib.*1.*sex.dier.c.*1. Molina 1. *p.tr.sex dier.d.* 2.Auersa *q.*31.*Phil.sect.*6.

Quæst. XIII. An omnes formæ substantiales corporeæ nunc existentes,quoad species in principio creatæ sint, aut in creatis in principio contineantur? Suar.*lib.*2.*sex.dier.c.*11.Valent.1.*p.d.*5.*q.*4.*p.*1.Caiet. Zumel,& alij cum S.Th.1.*p.q.*73.*ar.*1.*&* 2.

DISTINCTIO XIII.

Quæ fuerit prima distinctionis operatio.

CONclusio est:Post Angelos conditos, & creatam rudem, & informem omnium corporũ massam, primò Deus edidit lucem, quæ tempora in dies, noctésque distingueret. Constat ex illo Genes. 1. *Dixit Deus: Fiat lux,& facta est lux ; & diuisit lucem à tenebris ; appellauitque lucem diem, & tenebras noctem : & factum est vespere, & manè dies vnus.* Accedit congruens ratio. Expediebat enim, vt Deus præualeret ornatui creaturarum per lucem, quæ eximias earum differentias patefaceret. Sed in hoc opere efformando aliquot dubitationes occurrunt.

2 Prima dubitatio est: An ea lux fuerit spiritualis, an corporea? Augustinus *lib. 1. de Gen. ad litt. c. 3.* voluit esse spiritualem, nempe, splendorem gratiæ iustificantis, qua Angeli boni priùs creati informes sine gratia, & sub creatione cœli comprehensi, posteà dono gratiæ illustrati sunt, & à malis tenebrarum Principibus diuisi. Verùm litterali sensu ea lux corporea fuit, quippe lucidum corpus ex præiacenti materia formatum, ex se emissiuum lucis. Proprius enim sensus superioris textus lucem corpoream significat.

3 Secunda dubitatio est: Vbinam ea lux corporea producta fuit? Ibi primùm eam luce apparuisse verisimile est, vbi sol quotidiano cursû circunuehitur. Is enim aptior erat locus, vt cæteris operibus præluceret, & eodem tramite circunuectus primùm occidens, deinde oriens, vespere, & mane, diem, & noctem distingueret. Neque obstabat abyssus omnem altitudinem tegens. Nam aquæ tunc rariores erant, eóque capiendæ lucis aptiores; nautæ enim rarefacientes aquas oleo emisso ex ore, reddunt illustriores eas, vt profunda maris perlustrent.

4 Tertia dubitatio: Quomodo accipiatur dies cum illa luce incipiens. Interdum dies accipitur lux ipsa illius corporis lucidi tenebras priores depellens, seu actio illuminatrix ipsius seorsim à tenebris. Veriùs tamen dies accipitur spatium vigintiquatuor horarum, complectens illuminationem lucis, & noctem, iuxta illud: *Factum est vespere, & mane dies vnus.* Vnde lux illa suo cursu priùs fecit vespere, & posteà mane spatio vigintiquatuor horarum, quæ diem integrum expleuerunt. At primus dies mane non habuit; sed primum mane, quod ea luce factum est, non inclusiuè,

sed

sed exclusiuè ad primum diem pertinuit. Mane enim est initium diei nondum plenam lucem complectens. At illud corpus plena luce incepit illustrare orbem. Itaque primum mane fuit initium secundæ diei, quæ vsque ad mane secundum exclusiuè computatur. Vnde prima computatione dies naturales à mane vsque ad mane, comprehendentes noctem, postremam sui partem, recensebantur. Postea verò à vespere ad vespere comprehendentes noctem, primam sui partem, computati sunt, vt mysticè significaretur peccatum hominum præcedens, & lux mundi Christus tenebrarum depulsor superueniens, iuxta illud Pauli Eph. 5. *Eramus aliquando tenebræ; nunc autem lux in Domino.* Porrò noctes illo triduo omninò tenebrosæ fuerunt, obscurioresque sequentibus, cùm nondum creata fuissent luminaria, quæ nocti prælucerent.

5 Quarta dubitatio: Quare Sol posteà creatus est, siquidem ad illustrandum orbem, & distinguendum dies, corpus illud lucidum sufficeret? Ratio potest esse: vel, quia corpus illud superiora tantùm corpora illustrabat; & Sol ad illustranda inferiora necessarius fuit: vel, quia in illa ruditate mundi non fuit lux omninò adulta, & perfecta, qualis fuit splendor Solis ad rerum generationes necessarius. Vnde Sol ex illius corporis materia formatus fuit, aut in eam partem cœli, ex qua Sol formatus fuit, successit, quin superiori Solis luce valeat discerni.

6 Quinta dubitatio: Quænam fuerit loquutio illa, qua dixit Deus; *Fiat lux?* Augustinus *lib.* 1. *super Genes. cap.* 1. 4. & 9. respondet: Non fuit formatio aliqua temporalis, & corporea vocis; sed loquutio æterna, qua Verbum expressit lucis, &

omnium creaturarum productiuum: tum, quia nulla tunc erat lingua corporea, quæ illam ederet vocem: tum, quia nullus erat corporeus *auditus*, in quem dirigeretur. Illa igitur loquutio tantùm fuit æterna sui Verbi, atque Filij prolatio. Quare Psalm. 103. dicitur: *Omnia in sapientia fecisti.* hoc est, in Filio. Ad Hebr. 1. *Per quem fecit & sæcula.* Psalmo 32. *Verbo Domini cæli firmati sunt.* Quibus significatur, simul cum Patre Verbum, seu Filium, cum Spiritu sancto conuenisse in productionem creaturarum.

7 Volunt vltrà Hæretici, etiam significari, Verbum fuisse instrumentum, quo Pater vsus fuit ad formandum creaturas: quia Filius non dicitur operari per Patrem, sicut Pater dicitur operari per Filium. Sed respondetur: Hæc loquutionis diuersitas non arguit Filium esse instrumentum Patris; sed Filium operari per virtutem acceptam à Patre; Patrem verò per virtutem, quam habet à se, & non à Filio, neque ab alia persona, quod indicat authoritatem Patris. Item, Patrem genuisse Filium opificem creaturarum; non verò è contra: sicut Pater dicitur iudicare per Filium, quia Filium genuit iudicem creaturarum. Ita Chrysostomus *hom.* 2. *in cap.* 1. *ad Heb.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam fuerit lux primo die creata; spiritualis, an corporea; substantialis, an accidentalis; distincta, an indistincta quoad speciem à luce Solis? Hîc S. Thom. *art.* 2. & 3. Bonauent. *artic.* 1. & 2. *quæst.* 1. Gabriel *art.* 1. Scot. *quæst.* 1. Durand. *quæst.*

quæst.1.Aureol.*art*.1.Suarez *lib*.2.*sex dier.cap*.1. & 2. Valentia 1.*p.disp*.5.*quæst*.3.*p*. 1. Perer. *in Genes. cap*. 1. *versic*. 3. Salian. *tomo* 1. *die* 1. *à num*. 2. Cornel. *in Genes. cap*. 1. *versic*. 3. Molina 1.*p*. *tract*. *sex dier. disp*. 7. Granad. 1. *p.controuers*. 8. *tract*. 2. *disput*. 2. Tanner. 1.*p.disp*.6.*q*.6.*dub*. 3. Arriaga *disp*. 1. *de cœlo, sect*.6.Caiet. Zumel,& alij cum S. Thoma 1.*p*. *quæst*. 67. *artic*. 1. & *sequenti*.

Quæst. II. Quo loco, & tempore lux illa extiterit? Hîc S.Th.*ar*.4.Gab.*ar*.3.Aureol.*art*.1.Suarez *lib*. 2.*sex dier*. *c*. 3. Perer. *in Gen*. *c*. 1. *versic*. 3. Tanner. 1.*p.d*.6.*q*.2.*dub*.3.

Quæst. III. Qua ratione factus sit primus dies? Hîc Bonauent. *artic*. 1. *quæst*. 2. Gabr. *artic*. 2. & 3. Valent. 1.*p.disp*. 5. *quæst*.3.*p*.1.Perer. *in Genes.cap*. 1. *versic*.3.Salian. *tomo* 1.*die* 1. *à num*. 8. Cornel. *in Gen. cap*. 1.*vers*.5.Molina 1. *p.tr.sex.dier.d*.7.& 8. Granad. 1.*p.controu*.8.*tr*.2. *disp*. 2.Tann. 1.*p.d*.6.*q*.2.*dub*.3.

Quæst. IV. An verbo aliquo creato Deus produxerit lucem? Hîc Bonauent. *in lit. dub*. 3. Cornel. *in Gen.c*.1.*vers*.3.

Quæst. V. An produxerit Verbo increato, aut Spiritu sancto per se conferentibus ad creaturarum distinctionem? Hîc S.Th.*art*.5.Bonauent. *in lit. dub*. 3. Alij *lib*.1.*dist*.29.*q*.7.

DISTINCTIO XIV.

De opere secundæ diei, qua factum est firmamentum.

PRima conclusio: Secundo die factum est cœlum sydereum, interiectum aquis superioribus, & inferiori

inferioribus. Constat ex sacro Textu: *Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis: diuisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab iis, quæ erant super firmamentum.* Nam, vt sentit Beda, nomine firmamenti significatur cœlum sydereum. Vnde hoc cœlum ex materia aquæ confectum est, videlicet, illâ, quæ occupabat spatium, quod cœlo ipso repletum est. Potest enim ex aquis corpus solidum, & perspicuum formari; cùm crystallus ex aquis coalescat. Eadem soliditate aquæ supra cœlum coaluerunt. Neque mirum est, eas natura labiles supra cœlum teneri, cùm aquæ in nubes addensatæ in aëre consistentes sint. Quo autem fine aquæ supra cœlum asseruentur, Deus nouit.

2 Hæc tamen omninò certa non sunt. Nam Augustinus arbitratur, cœlum sydereum non ex aquis, sed ex igne confectum. Item, aquas cœlo superiores non solidas, sed fluidas existere, & in vapores leuissimos exhalare. Ad hæc, non est notum, cuius figuræ cœlum sit. Item, an sit mobile, an immobile? Vt mobile iudicetur, non obest firmamentum dici: nam firmamentum dici potuit propter constãtem, & incorruptibilem existentiam; quanuis motione locali volubilem. Neque vt immobile sit, obest, astra ei insidentia moueri: quia cum eius quiete potest esse in eo astrorum motus. Secretum etiam est, quare Deus non laudauerit cœlum sydereum, sicut alia opera, dicens: *Vidit Deus, quòd esset bonum.* Fortè, quia factum est die secundo: binarius enim numerus initium diuisionis est.

3 Secunda conclusio: Die tertio congregauit Deus aquas cœlo inferiores in vnum locum, serenauit aërem, & fœcundauit terram. Sic sacer Textus: *Congregentur*

gregentur aquæ in locum vnum. Et apparuit arida. Congregatæ dicuntur aquæ: quia primùm rarissimæ poductæ, & in nubes vsque in cœlum expansæ, & hoc die concretæ, & condensatæ sunt, vt minùs loci spaium occuparent. Quò illæ intra concauitates terræ, & intra maris terminos concludi potuerunt. Locus autem dicitur vnus: quia fluuij, & fontes ex terræ concauis manantes continui sunt cum mari, in quod omnes luunt. Eo factum est, vt aër illustrior, & lucidior existeret, & terra germinibus aptior; atque ita eodẽ die protulit herbã virentẽ, arboresque fructiferas.

4 Teria conclusio: Quarto die ornauit Deus firmamentum, Sole, Luna, & stellis in temporum signa. *Dixit Deu: Fiant luminaria in firmamento cœli*, &c. Hoc die incepit Deus ornare principes partes mundi, scilicet, firmamentum, aërem, aquam, & terram, quas diebus præcedentibus dispoſuit. Quia verò inter omnes præstantissimum est cœlum, ideò primum ei ornatum pulcherrimis luminaribus dedit: deinde verò aër volatilibus, aqua piscibus, terra animalibus sua ornamenta acceperunt. Porrò Sol dispositus est illustrando orbi, saluti hominum, fœcunditati terræ, eiúsque absentia in nocte consulit necessariæ quieti, & somno. Solis vicaria dedit nocti cætera astra, vt ea hominibus, & animalibus prælucerent, eorúmque operibus seruirent. Omnia luminaria *in signa & tempora* nobis data à Deo dicuntur. *In signa*, scilicet, qualitatum, quæ nobis nociuæ, aut proficuæ de cœlis deriuantur. *In tempora*, scilicet, Ver, Æstatem, Autumnum, & Hyemem. Aut *in signa, & tempora*, in diuisionem horarum, dierum, & annorum, quibus tempora distinguantur, & annotentur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An supra cœlum sydereum sint aquę naturales? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 1. Gab. *ar.* 1. Dur. *quæst.* 1. Suar. *lib.* 2. *sex dierum, cap.* 4. Valent. 1. *p. disp.* 5. *quæst.* 3. *p.* 2. Perer. *in Genes. versic.* 6. Salian. *tomo* 1. *die* 2. *à num.* 13. Cornel. *in Genes. cap.* 1. *versic.* 6. Molina 1. *p. tract. sex dier. d.* 10. Grand. 1. *p. controu.* 8. *tract.* 2. *d.* 3. Tann. 1. *p. disp.* 6. *quæst.* 2 *dub.* 1. Hurtad. *d.* 3. *de cœlo, sect.* 3. Caiet. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. *p. q.* 68. *ar.* 2.

Quæst. II. An materia cœli syderei sit eiusdem speciei cum materia sublunari? Hîc S. Thom. *ar.* 2. Bonau. *ar.* 1. Alij *dist.* 12. *q.* 9.

Quæst. III. Quænam fuerit aquarum diuisio? Suarez *lib.* 2. *sex dierum, cap.* 4. Valent. 1. *p. d.* 5. *q.* 3. *p.* 2. Perer. *in Genes. versic.* 6. Salian. *tomo* 1. *de* 3. Granad. 1. *p. controuers.* 8. *tract.* 2. *d.* 3. Caiet. Zumel, & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 68. *ar.* 3.

Quæst. IV. Quid sit firmamentum? Hîc S. Thom. *art.* 2. Bonau. *art.* 1. *&* 2. Scot. *quæst.* 2. Suarez *lib.* 2. *sex dierum, cap.* 5. Salian. *tomo* 1. *die* 2. *à num.* 1. Granad. 1. *p. controuers.* 8. *tract.* 2. *disp* 3. Tannerus 1. *p. disp.* 6. *quæst.* 3. *dub* 1. Hurtad. *disp.* 3. *de cœlo, sect.* 3. Caiet. Zum. & alij 1. *p. q.* 68. *art.* 1.

Quæst. V. An cœlum moueatur ab Angelo, an à se, aut immediatè à Deo. Hîc S. Thomas, *art.* 3. Bonau. *art.* 3. Gabr. *art.* 3. Aureolus *quæst.* 2. Perer. *in Genes. lib.* 2. *quæst.* 5. Tanner. 1. *p. disp.* 6 *quæst.* 4. *dub.* 3. Lessius *de perfect. diuin. cap.* 8. Conimbric. *lib.* 2. *de cœlo, cap.* 6. *quæst.* 5. Sotus 2. *Physic. quæst.* 11. Auersa *de cœlo,*

quæst.

quæst.34.*sect*.7.Toletus *ibidem*. Suarez *disp*. 18. *Metaph.sect*.3.*num*.36.Rubius *lib*.1.*de cœlo,cap*.2.*quæst*.8. Valles. *controuers*. 11. Albertin. de Saxon. 8. *Physic. quæst.vltima*.Arriaga *disp*.1.*de cœlo,sect*.5.

Quæst. VI. Quinam sit cœlorum numerus? Hîc S.Thomas *art*. 4. Gabr.*art*.2.Scotus *quæst*.2.Perer. *in Gen.lib*.2.*quæst*.4. Molina 1.*p. tract. sex dierum, disp*. 10.Tannerus 1.*p.disp*.6.*quæst*.4.*dub*.4.Rubius *lib*.2.*de cœlo,cap*.5.*quæst*.2.Hurtado *disp*.2.*de cœlo,sect*.1.Auersa *de cœlo q*.32.*sect*.5.Arriaga *disp*.1.*de cœlo,sect*.4.Conimb.2.*de cœlo,c*.5.*quæst*.1.Caiet. Zum. & alij cum S. Thom.1.*p.q*.68.*ar*.4.

Quæst. VII. An motus localis sit naturalis cœlo? Hîc S.Thomas *art*.3.Gabriel *art*. 3.Dur. *quæst*.2. Conimbric.*c*.1.*de cœlo,cap*.2.*quæst*.3.*art*.1. Hurtado *disp*. 2. *de cœlo,sect*.4 Arriaga *d*.1.*de cœlo, sect*. 5. Rubius *de cœlo,lib*.1.*c*.1.*q*.2.

Quæst. VIII. Quomodo aquæ in vnum locum fuerint congregatæ? Suarez *lib*. 2.*sex dierum, cap*. 6. Val.1.*p.disp*.5.*quæst*.3.*p*.3.Perer. *in Gen. cap*. 1. *versic*. 9.Salian.*tomo* 1.*die* 3. Cornel. *in Gen. cap*. 1. *versic*.9. Mol.1.*p.tract.sex dierum,disp*.11.Granad. 1.*p.controu*. 8.*tract*.2.*disp*.4.Tanner.1.*p.disp*.6.*q*. 4. *dub*. 1. Caiet. Zum & alij 1.*p.q*.69.*art*.1.

Quæst. IX. An cœli influant in hæc inferiora? & an immediatè? Hîc Gabr. *art*.3.*dub*.3. Scotus *quæst*. 3. Durand.*p*.2.*q*.1.S.Thom.*art*.2.Bonau. *art*.4. *quæst*.2. Hurtad. *disp*.2.*de cœlo,sect*.6. Auersa *de cœlo,quæst*.35. *sect*.4.& 5.Suarez *lib*.1.*sex dierum, cap*. 5. & *disp*. 22. *Metaph.sect*.5.Conimb.2.*de cœlo,cap*.3. *quæst*.2. & 3. Zimara *theorem*.45.Zabarel. *de calore cœli,cap*.9.Piccolomin.*c*. 39. Rubius *de cœlo,cap*.3.*quæst*. 2.Fonseca 5.

*Metaph.c.2.q.9.sect.2.& lib.7.c.7.q.3.*Sotus 2.*Physic.* *q.4.*Arriaga *d.1.de cœlo,sect.6.*

Quæst. X. An cœli, & astra habeant vim mouendi arbitrium creatum? Indéque possint Astrologi prædicere euentus ab arbitrio pendentes? Hîc Gabriel *art.3.* *dub.3.*Scot.*quæst.3.*Dur.*p.2.q.2.*S.Thom *art.3.* Bonauent. *ar.4.q.3.*Perer.*in Gen.lib.2.c.1.& sequenti.*Auersa *de cœlo,q.35.sect.10.* Pennotus *de lib.arb.lib.10. c.2.* *& 3.* Rub. *de cœlo,c.3.q.6.*Salas 1.2.*tr.5.d.2.*Tannerus 1.2.*d.2.q.2.dub.5.*

Quæst. XI. An plantæ tertio die productæ sint viuentes? Suarez *lib.1.de anima,cap.4.* Hurt. *d.3.de anima,sect.1.* Auersa *de anima,q.46.sect.4.* Arriaga *d.2.de anima.* Interpretes Aristotelis 1. *de anima,tex.3.* & S. Thom.1.*p.q.18.ar.1.*

Quæst.XII. An tertio die Paradisus productus sit? Qualis, & vbi? Suarez *lib.2.sex dierum,c.7.num.13.&* 14.*& lib.3.c.6.* Valent. 1.*p.d.7.q.6.p.1.* Perer. *in Gen.* *lib.3.*Salian.*tomo 1.die 3.à num.26.*Cornel. *in Gen.cap.* *2.versic.8.*Molin.1.*p.tract.sex dierum,d.18.*Granad. 1. *p.controuers.8.tract.9.d.1.*Caiet.Zum.& alij 1.*p.q.102.* Bellarm. *de gratia primi hominis,c.10.& sequenti.*

Quæst. XIII. An ante cœli motum præcesserit tempus aliquod reale,aut imaginarium, quod potuerit esse mensura motuum? Suarez *lib.1.sex dierum, c.* *9.*Valent. 1.*p.d.5.q.2.p.1.§. Sextò quæritur.* Cornel. *in* *Gen.cap.1.vers.1.*Gran. 1.*p.contr.8.tr.2.d.1.n.11.*Tann. 1.*p.d.6.q.1.dub.4.*Caiet.Zum.& alij 1.*p. q.66. art. 4.*

Quæst.XIV. An omnia astra suam lucem mutuentur à Sole? Perer.*in Gen.cap.1.vers.14.* Auersa *de cœlo,* *q.35.sect.2.& 3.*Conimbr.2.*de cœlo,cap.7.quæst.4.*Rubius *quæst.1.*Molina 1.*p.tract.sex dierum,disp.15.*Phil-

lateus

lateus *de cœlo, ad text.* 55. Galilæus *de maculis Solis, epist.* 3. Camillus *de cometis, lib.* 5. *cap.* 1.

Quæst. XV. Quanta sit præstantia Solis? Et an aliqua viuentia nobilitate vincat? Marsilius 1. *quæst.* 1. *art.* 2. *disp.* 6. & 7. Zumel, & Bañez 1. *p. quæst.* 3. *art.* 1. Perer. *lib.* 2. *Physic. cap.* 6. Rubius 2. *de cœlo, cap.* 1. *quæst.* 2. referens Ferraram, Capreolum, Soncinatem, Richardum, Gabrielem, & alios.

Quæst. XVI. An cœlum sydereum sit corpus simplex? Positiue esse? Hic Gabr. *art.* 3. *dub.* 2. Scot. *q.* 1. Aureol. *q.* 1. *art.* 1. & 2. Alij relati *dist.* 12. *quæst.* 11.

DISTINCTIO XV.

De opere quintæ diei, quando creauit Deus ex aquis volatilia, & natatilia.

PRima conclusio: Quinto die formauit Deus aues, & pisces. Sic textus: *Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile super terram,* &c. Quibus Deus ornauit duo elementa, aërem, & aquam. Quanquam aues, & pisces ex vna materia aquæ construxerit.

2 Secunda conclusio: Sexto die creauit Deus animalia terrestria: & postremò totius orbis Principem hominem. Ita Textus: *Producat terra animã viuentem, iumenta, & reptilia, & bestias terræ secundùm species suas.* Quibus adiungit: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Quo infimum elementum, terram, decorauit.

3 Sed dubitatur primò: An animalium venena nocerent homini, si non deliquisset in Deum? Negat,

nociua

nociua tunc fore venenosa animalia. Quia in solam peccati vindictam noxia esse cœperunt.

4 Dubitatur secundò: An omnia terrestria animalia eo die producta sint? Affirmat producta omnia, quæ per generationem fiunt; non verò ea, quæ ex aliorum corruptione nascuntur, vt muscæ, vermes, & similia: quia nulla tunc aderat putrefactio, ex qua manarent; atque ita ea solùm in materia, & semine eo die cœperunt.

5 Dubitatur tertiò: Quare homo postremus conditus sit? Scilicet, quia homo est totius orbis corporei dominus, & Princeps, cui congruebat priùs parari domum, quam incoleret; creaturas, quæ seruirent; bonaque omnia, quæ eius dominio subiacerent.

6 Dubitatur quartò: Quare operum creatio distincta sit per sex dies, cùm plerique sentiant, omnia esse creata simul, maximè cœlum, & quatuor elementa. Voluit Augustinus, ideò per dies esse distincta, vt rudes populi, quibus Moyses historiam retulit, clariùs ea perciperent, & simultanea omnium editione minimè confunderentur. Verius tamen est, esse distincta per dies: quia re vera successiuis interuallis condita sunt: tum, quia is sensus Scripturæ sacræ est germanior: tum, quia omnibus Scriptoribus Catholicis probatior.

7 Tertia conclusio: Die septimo finem imposuit Deus fabricæ creaturarum: scriptum est enim: *Requieuit die septimo ab omni opere, quod patrarat.* Requieuisse dicitur, non, quia labore operis defatigatus significetur; sed, quia ab agendo nouas species rerum cessauit; sicut *Apoc.* 4. dicitur: *Non habebant requiem dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus.* hoc est, non cessabant

bant

bant Dei sanctitatem prædicare. Quanuis tamẽ à nouo creaturarum genere condendo vacauerit Deus: cæterùm semper intendit in conseruationem, & reformationem priorum, & aliarum, quę in earum semine continentur, eductionem, iuxta illud Ioan. 5. *Pater meus vsque modò operatur.* de quo vide *dist.* 12. *conc.* 4.

8 At obiicitur: Die septimo dicitur Deus, *compleuisse opus suum*, vel, iuxta aliam translationem, *consummauisse.* Ergo aliquid die illo circa sua opera elaborauit. Respondetur: Deus eo die opus suum compleuisse refertur; non, quia quidquam denuò creauit; sed, quia sua benedictione, & sanctificatione impleuit: vidit enim Deus cuncta, quæ fecerat, & ea inuenit *valdè bona:* quia non solùm in ordine ad se; sed etiam in ordine ad constitutionem totius vniuersi bona contuitus est. Ideò *Benedixit diei septimo, & sanctificauit illum.* Quo dies septimus, scilicet, Sabbathum, referens eum diem mysticè; *sanctificatus* dicitur, & tanquàm sanctus lege coli, obseruarique præcipitur, iuxta illud Exodi 20. *Memento sanctificare diem Sabbathi.* En quare die septimo opus suum Deus compleuisse, seu consummasse dicitur. Nisi velis aliter id intelligi, scilicet, quia eo die illud completum, & omnibus numeris absolutum contemplatus est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An animalia quinto die producta, bin tantùm producta sint? Suarez *lib. 2. sex dierum, cap.* 10 Salian. *tom* 1. *die* 5. *à n.* 17.

Quæst. II. An omnes species animalium eo die productæ sint? Suar. *lib. 2. sex dierum, c.* 10. Val. 1. *p. d.* 5 *q.* 3. *p*

q.3.p.6.Perer.*in Genes.c.*1.*vers.*24.Salian.*tomo* 1.*die* 6, Cornel.*in Genes.cap.*1.*vers.*24. Molin.1.*p.tr. sex,dier. cap.*20.Granad.1.*p.controu.*8.*tr.*3.*d.*3.Tann.1.*p.d.*6.*q.* 5.*dub.* 1.

Quæst. III. An animæ brutorum, siue perfectorum, siue imperfectorum, indiuisibiles creatæ sint? Conimb.*lib.*2.*de anima,cap.*1.*q.*8. Hurtado *disp.* 2. *de anima,sect.*4.Tolet.*lib.*1.*de anima,q.* 5.Perer.6. *Physicor.cap.*3. Rubius 2. *de anima,cap.*1. & 2. *q.* 3. Murcia *ibidem,d.*1.*q.*5.Marcellus 1. *de anima,cap.* 9. Auersa *q.* 46.*de anima,sect.*3. Arriaga *d.*2.*de anima, sect.*4. Suar, *lib.*1.*de anima,cap.*13.

Quæst. IV. An elementa maneant formaliter in mixtis animantibus? Hîc Gab.Greg.& Scot. *q.* 1. Aureol.*q.*1.Conimbric. 1.*de generatione,c.*10.*q.*3. Hurtado *d.*6.*de generatione,sect.*2.Suar.*d.*15.*Metaph.sect.*10. Tolet.1. *de generatione,cap.* 10.Vallesius *lib.* 1.*controu. cap.* 1. Aresius *lib.* 1. *de generatione, quæst.* 51.*sect.* 4. Auersa *quæst.*43.*de generatione,sect.*3. Arriaga *disp.* 11. *Physicorum.*

Quæst. V. Quomodo Deus sexto die hominem condiderit? Suarez *lib.*3.*sex dierum,cap.*1. & *sequentibus.*Valent.1.*p.disp.*7.*quæst.*1.*p.* 1.& 2. Salian. *tomo* 1. *die sexto,à num.*13.Cornel.*in Genes.cap.*2.*vers.*7. Mol. 1.*p.tract.sex dierum,disp.* 11. & *sequenti.*Tanner. 1.*p. disp.*6.*quæst.*5.*dubio* 1.Hurtado *disp.*3. *de cœlo, sect.* 6. Caiet. Zumel, & alij 1.*p.quæst.*91.& 92.Granad.1.*p. controu.*8.*tr.*4.*disp.*2.

Quæst. VI. An, & qua ratione homo conditus sit ad imaginem,& similitudinem Dei? Suarez *lib.*3.*sex dierum,cap.*8.Valent. 1.*p.disp.*7.*quæst.* 3.*p.*1.Salianus *tomo* 1. *die sexto,à num.* 38. Perer.*in Genes.lib.*4. Cornel.

nel. *in Genes. cap. 1. vers. 26.* Tanner. 1. *p. disp. 6. quæst. 5. dub.* 1. Caiet. Zumel, & alij 1. *p. quæst.* 93. Ruiz *de Trinitate, disp.* 44. *sect.* 5. *& sequentibus.* Granad. 1. *p. contr.* 8. *tr.* 4. *disp.* 5.

Quæst. VII. An homo conditus sit à Deo, non solùm vt vno, sed etiam vt trino? De quo relati *lib.* 1. *distinct.* 29. *quæst.* 7.

Quæst. VIII. An sexto die Deus sic compleuerit opus suum, vt deinde nullam speciem creaturarum denuò produxerit? De quo relati *dist.* 12. *q.* 13.

Quæst. IX. An sex dies creationis mundi sint successiui, & naturales; an intentionales, & simultanei? Hic S. Th. *q.* 3. *art.* 1. Alij relati *dist.* 12. *q.* 3.

DISTINCTIO XVI.

De hominis creatione.

PRimùm egit Magister de creatura purè incorporea, scilicet, Angelo: deinde de purè corporea, scilicet, de orbe materiali. Nunc aggreditur differere de creatura partim corporea, partim incorporea, scilicet, homine. Quia verò *ex distinctione præcedenti* eum supponit in lucem editum; modò qualis editus sit, incipit explanare; explanaturus deinde, quando lapsus, & reparaturus fuerit.

2 Igitur prima conclusio est: Homo conditus est ad imaginem, & similitudinem Dei, vnius, & trini. Constat ex illis verbis Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Vbi, interprete

Beda,

Beda, illud, *faciamus*, denotat Trinitatem personarum; & opus indiuisum illarum, hominis creationem fuisse. Illud verò, *ad imaginem & similitudinem nostram*, earum vnitatem, & æqualitatem demonstrat. Porrò, *imago* ibi duas significationes complectitur: alteram, qua bona prædicetur imago Dei: alteram, qua ipsa natura diuina proponatur imago, vt intellexit Beda. Cęterùm hæc postrema impropria est. Nam imago id propriè dicitur, quod ad aliud repræsentandum productum est. Natura autem diuina, neque producta est, neque aliud à se repræsentat, cùm aliud à se non sit, nisi creatura, in quam repræsentandam natura diuina destinari non potest.

3 Vnde improbantur aliquorum interpretamenta, primò, ea verba non esse à Patre ad Angelos directa; sed ad Filium, & Spiritum sanctum. Quia Dei, & Angelorum non est vna, & communis imago, & similitudo, ad quam hominem condendum Angelis proponat. Secundò, imaginem ibi homini adscribi; & non soli Filio Dei; ideoque hominem esse imaginem Dei, & non solùm factum ad imaginem Dei, scilicet, filium: tum, quia homo ab Apostolo dicitur 1. Corint. 12. *Imago, & gloria Dei*. tum, quia Filius solius Patris imago est. Homo autem factus dicitur à Patre *ad imaginem nostram*, scilicet, totius Trinitatis. Tertiò, hominem non esse factum ad imaginem Filij, & similitudinem Spiritus sancti; sed ad imaginem, & similitudinem totius Trinitatis, vt communiter intelligitur.

4 Secunda conclusio: Homo est imago, & similitudo Dei secundùm animam. Primò, quia homo est imago, & similitudo Dei, prout antecellit irrationales

substantias.

ſubſtantias. Antecellit autem per animam. Secundò, quia anima plura continet, quibus refert Deum; nempè, tres potentias rationales in vna ſubſtantia; innocentiam, & iuſtitiam, cognitionem veritatis, & amorem virtutis; immortalitatem, & indiuiſibilitatem. Tertiò, quia Auguſtinus *lib. de quant. animæ*, ait, animam factam ſimilem Deo.

¶ Tertia concluſio: Alia longè eſt in homine, alia in Filio increato ratio imaginis Dei. Primò, quia homo factus dicitur; Filius Dei genitus, & non factus. Secundò, homo eſt imago ad imaginem Dei; Filius Dei eſt imago, & non ad imaginem. Nempe, homo eſt imago per æmulationem, & ſimilitudinem aliquam coniunctam cum infinita diſtantia à Deo; Filius Dei eſt imago Patris per identitatem naturæ cum omnimoda æqualitate.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. Quomodo Deus hominem formauerit? De quo relati *diſt. præcedenti, q.* 5.

Quæſt. II. An, & quomodo homo ſit imago Dei? Hîc S. Thom. *art.* 2. Bonau. *art.* 1. Alij relati *diſtinct. præced. quæſt.* 6.

Quæſt. III. An homo eò ſit Trinitatis imago, vt procedat à Deo, non ſolùm vt vno, ſed etiam vt trino? De quo relati *lib.* 1. *diſt. q.*

Quæſt. IV. An homo ſit imago Trinitatis quoad potentias realiter diſtinctas ab anima? Hîc Greg. *q.* 3. Scot. & Gabriel cum Okamo *q.* 1. Suarez *lib.* 3. *ſex dierum, cap.* 8. *num.* 26. *&* *lib.* 2. *de anima, cap.* 1. *&* *diſp.* 18. *Metaph. ſect.* 3. Auerſa *de anima, quæſt.* 47. *ſect.* 1.

Conimb. 2. *de anima*, *c*. 3. *q*. 4. Fonseca 5. *Metaph. c.* 5. *q*. 1. Tolet. 2. *de anima*, *c*. 3. *q*. 9. Zabarel. *lib. de facult. animæ*, *c*. 4. Sotus *in* 4. *dist*. 9. *q*. 2. *art*. 5. Apollinar. 2. *de anima*, *q*. 7. Caiet. Bañez, Zum. & alij cum S. Thom. 1. *p*. *q*. 77. *ar*. 1. & *q*. 93. *art*. 7. Hurtado *disput*. 4. *de anima*. Arriaga *disp*. 3. *sect*. 3. Val. 1. *p*. *disp*. 6. *q*. 3. *p*. 2. Rubius *de anima*, *lib*. 2. *c*. 3. *q*. 1.

Quæst. V. An esse imaginem Dei adeò sit proprium hominis, vt Angelo eadem proprietate commune non sit? Hîc S. Thom. *art*. 3. Bonau. *ar*. 2. Suar. *lib*. 3. *sex dierum*, *c*. 8. *à num*. 18. Tann. 1. *p*. *disp*. 6. *quæst*. 5. *dubio* 1. Salianus *tomo* 1. *die sexto*, *num*. 39. Perer. *lib*. 4. *in Genes*. *quæst*. 4. Valentia 1. *p*. *disp*. 7. *quæst*. 3. *p*. 1. Caietan. Zumel, & alij cum S. Thom. 1. *p*. *quæst*. 93. *art*. 3.

Quæst. VI. An esse imaginem in Deo sit essentiale, an notionale, & proprium Verbi? De quo relati *lib*. 1. *dist*. 28. *q*. 6.

DISTINCTIO XVII.

De creatione animæ.

PRima quæstio est: An anima hominis facta sit ex nihilo? Sententia affirmans vera est. Quia non est facta ex corpore, neque ex substantia Dei. Aliud autem non est, ex quo fieri posset. Ex corpore quidem factam non esse, constat ex illis verbis Genes. 2. *Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ*. quibus animæ productio describitur. Tum, quia ex illis anima spiritus

ſpiritus eſt : ſi autem de corpore fieret, non eſſet ſpiritus. Tum, quia ea verba notant, animam eſſe corpori infuſam, non ex corpore eductam. Infuſa autem non eſſet, ſed educta, ſi de corpore fieret. Inſpiratio enim, ſeu iuxta aliam litteram, inſufflatio animæ non fuit corporea, quaſi faucibus facta; ſed incorporea omninò, facta ſolâ voluntate Dei, independenter à ſubiecto. Neque eſſe factam ex ſubſtantia Dei, oſtenditur. Quia, ſi de ſubſtantia Dei fieret, non poſſet mutari, neque decipi, neque in peccatum adduci, neque aliis imperfectionibus ſubiici, quibus Dei ſubſtantia ſubiecta non eſt.

2 Obiiciunt Manichæi, & Priſcilianiſtæ: Deus fecit animam inſufflando, ſeu inſpirando, vt ex verbis ſuperioribus cõſtans eſt. Inſpirare autem, ſeu inſufflare eſt de ſe ſpiritũ educere, ſeu emittere. Ergo de ſua ſubſtantia emiſit illam. Reſpondet: Deus dicitur inſufflaſſe in hominem tropicè, ſolùm quia hominis flatum, ſeu ſpiritũ fecit. Iuxta illud Eſaiæ: *Omnem flatũ ego feci.* ſcilicet, omnẽ ſpiritũ, ſeu animã rationalem.

3 Quæſtio ſecunda: An anima hominis facta ſit extra corpus? Si primum hominem excipiamus, certiſſimum eſt, animas reliquorum hominum coniunctas corpori creari. Error enim fuit Origenis, & aliorum, omnes animas ſeiunctas à corpore ſimul cum Angelis creatas, & ex præſcientia operum ipſarum in his, vel illis corporibus, tanquàm in carcere, concluſas. Si verò de anima primi hominis ſermo eſt, nihil certò decernitur. Nam Auguſtinus *lib. 7. de Gen. ad lit. cap.* 24. docet, illam productam eſſe cum Angelis; poſteà verò corpore iam formato, infuſam eſſe. Alij verò ſentiunt, eam vnitã corpori, fuiſſe creatam.

Quod colligunt ex illis verbis; *Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ.* Quibus indicatur, simul fuisse creatam, & corpori infusam. Per faciem enim totum corpus exprimitur: quia in facie existunt omnia organa vitæ, quam anima corpori tribuit.

4 Quæstio tertia: An anima infusa sit corpori iam adulto in ætate virili? Tenenda est sententia affirmans, quam tuetur Augustinus *lib.6 de Genes. ad lit. cap.*13.& 14. Quia, licèt causæ secundæ id agere non poterant, poterat agere causa prima, cui causæ secundæ suapte natura obediunt. Congruens autem erat, vt in prima creatione, ita vteretur Deus sua potestate. Vnde talis formatio contra naturam non fuit.

5 Quæstio quarta: An Deus formauerit, seu animauerit hominem extra Paradisum? Affirmat Moyses *Genes.* 2. dicens, hominem priùs formatum *tulisse Deum, & posuisse in Paradiso voluptatis, quem plantauerat à principio.* Nam, si posteà in Paradiso positus est. Ergo priùs fuit extra Paradisum formatus. Quod ideò factum est, vt incolatum Paradisi non adscriberet homo naturæ, sed gratiæ.

6 Porrò Paradisus, in quem homo translatus est, ab aliis accipitur tantùm spiritualiter, pro Ecclesia; ab aliis tantùm materialiter; ab aliis vtroque sensu, materiali, & spirituali. Quibus assentiendum est. Itaque Paradisus, cuius homo incola fuit, locus erat corporeus, amœnus, fœcundus, deliciis plenus, & omnium fructuum feracissimus, versùs Orientem situs, & vsque ad circulum lunarem altus, quem aquarum diluuia non inuaserunt. Inter varia arborum genera, duæ principes erant. Altera vitæ, quæ comedentibus stabilem, & immortalem sanitatẽ occulta, diuináque

virtute

virtute præstabat. Altera scientiæ boni, & mali, quæ comedentibus, scientiam experimentalem boni, & mali cõferebat. Quippe comestio eius prohibita erat, & transgredientem pręceptum Dei sectabantur acerbissimæ pœnæ, quarum experientia manifestabat, quantùm boni in eius obedientia, & quantùm mali in eius inobedientia constitutum erat. Vnde etiam ante peccatũ eo nomine distinguebatur ab aliis, distingueretur que, quamuis parentes non peccauissent: quia eius comestioni superior experientia annexa erat. Atque adeò solùm ex lege Dei, non ex ipso arboris genio ea scientia comedentes sequebatur. Sicut ipsius comestio non ex se mala erat; sed, quia præcepto diuino prohibita. Plura enim ex se non mala, quia prohibentur à superiore, mala sunt, cui æquum est etiam in eis obedientiam exhibere.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An anima rationalis sit spiritualis? Hîc S. Thom. *q.1.art.2.* Suarez *de anima, lib.1. c.9.* Valent. *1.p.disp.6.quæst.1.p.1.* Caiet. Zumel, & alij cum S. Th. *1.p.quæst.57.art.1.* Auersa *q.57.de anima, sect.11.* Conimb. *2.de anima, c.1.q.1.art.2.* Hurtado *disput.2.sect.1.* Arriaga *disp. 1.sect.13.*

Quæst. II. An anima rationalis sit producta per creationem ex nihilo? Hîc Bonau. *art.1.q.2.* Gabr. *q.1.* Valent. *1.p.disput.6.q.8.p.2.* Caiet. Zumel, & alij *1.p.q.90.art.2.* Molina *1.p.q.45.art.1.* Auersa *q.57.de anima, sect.3.* Conimbricens. *2.de anima, c.1.q.3.* Arriaga *disput.1.de anima, sect.11.*

Quæst. III. An anima spiritualis sit indiuisibilis?

Hîc S.Thomas *q.*1.*art.*2.Suar.*lib.*1.*de anima, c.* 9. 13. *&* 14.Val.1.*p.disp.*6.*q.*2.*p.*4. Caiet. Zum. & alij cum S.Th.1.*p.q.*76. *art.* 8. Auersa *q.* 57. *de anima, sect.* 1. Conimbric.2.*de anima,c.*1.*q.*8.*art.*1.Hurtado *disp.*2. *sect.*1.*&* 3. Arriaga *disput.*1.*sect.*4.*&* 5.

Quæst.IV. An anima Adæ extra corpus producta sit? Hîc S. Th. *q.*2. *art.*2. Bonau.*art.* 1.*q.*3.Scot. *q.*1. Dur.*q.*1.Suar.*lib.*3.*sex dierum,c.*7. Val. 1.*p.d.*6.*q.*8.*p.* 2.Caiet. Zum. & alij cum S.Thom. 1. *p. q.* 90. *art.*4. Salian.*tomo* 1.*die sexto,n.*30.*&* 31.Auersa *q.*76. *de anima,sect.*3.Conimb.2.*de anima,c.*10.*q.*3.*ar.*2.Hurtado *disp.*1.*sect.*7.Arriaga *disp.*1.*sect.*10.

Quæst.V.An animus rationalis possit diuinitùs generatione educi ex subiecto?Hurtado *disp.*12.*Physic. sect.*6. & Recentiores *in manuscriptis*.

Quæst. VI. An indiuiduatio animæ sumatur ex corpore? Hîc S.Thomas *q.*1.*ar.*1.Aureol.*ar.*3.Caiet. Zumel,& alij cum S.Thom. 1.*p.q.*76.*art.*2.Valent.1. *p.disput.*6.*q.*2.*p.*2. Conimb. 2.*de anima* , *c.*1.*q.*7.Alij *distinct.*3.*q.*2.

Quæst. VII. Quinam sit Paradisus, in quo homo constitutus est?Hîc S.Thom.*q.*3.*ar.*2.Bonau.*in litter. dub.*3.Gabriel *q.*2.Durand.*q.* 3. Scot. *q.* 2. Alij relati *distinct.*14.*q.*12.

Quæst. VIII. An lignum vitæ naturali virtute posset conseruare vitam immortalem? Suarez *lib.* 3. *de sex diebus,c.*15.Molina 1.*p.tr.sex dierum* , *disp.* 28. Val. 1.*p.disp.*7.*q.*4.*p.*1.*&* 2. Caiet.Zumel,& alij cum S.Thom.1.*p.q.* 97. *art.* 4. Delrius *in Genes. c.* 2. *vers.* 17. Bellarminus *de gratia primi hominis* , *c.* 18. *&* 19. Vinsfeldius *de statu innocentiæ, sect.* 1. *memb.*8. Perer. *lib.* 3.*in Genes. de arbore vitæ* , *quæst.* 3. *&* 4. Vallesius

sac.

sac. Philos. c. 6. Catharin. & Oleast. *Genes.* 2. Tannerus 1. *p. disput.* 6. *quæst.* 5. *dubio* 2. Salianus *tomo* 1. *die tertio, à num.* 45. Cornelius *in Genes. cap.* 2. *vers.* 9. Torniellus *die tertio.* Auersa *q.* 50. *de anima, sect.* 10. Conimb. 2. *de generat. c.* 10. *q.* 1. Hurtad. *disp.* 1. *de generat. sect.* 10. *subsect.* 4. Arriaga *disp.* 2. *sect.* 5. *subsect.* 4. Gran. 1. *p. controu.* 8. *tr.* 5. *disp.* 2. 3. & 4. Alij referendi *dist.* 19. *quæst.* 3.

DISTINCTIO XVIII.

De formatione mulieris.

CONclusio est: Post Adamum creatum, & in Paradisum translatum, formata est Eua de costa Adami dormientis. Sic Genes. 2. *Cúmque obdormisset Adam, tulit vnam de costis eius, & formauit eam in mulierem.* Primò, mulier non fuit producta simul cum viro. Tum, vt confunderetur Diabolus, qui volens superbè esse similis Deo, non obtinuit: homo verò id humiliter, non volens accepit: siquidem eo factum est primum totius generis humani principiũ, sicut Deus, primum omnium creaturarum principiũ est. Tum, vt homines amore iungerentur, qui in vno parente, communique principio omnes coniuncti sunt. Secundò, de latere viri mulier formata est. Quia voluit Deus ostendere, mulierem esse sociam, & collateralem viri. Ideoque non de capite formata, ne putaret, se esse dominam; nec item ex pedibus, ne se ancillam contemneret. Tertiò, formata est de viro,

non vigilante, ſed dormiente. Tum, vt Adam non ſentiret dolorem ex detractione coſtæ. Tum, vt oſtẽderetur Dei mirabilis potentia, qui tam ſuauiter latus dormientis aperuit, vt ne quidem à ſomno excitaretur. Tum, vt figuraretur myſterium Eccleſiæ, quæ ex latere Chriſti in Cruce dormientis formata eſt: nam ex latere Chriſti fluxerunt ſanguis, & aqua, ſignificantes Sacramenta, quibus condita eſt Eccleſia.

2 Quæres primò: An coſtæ Adæ adiunxerit Deus aliam portionẽ materiæ, qua fieret quantitas neceſſaria ad formandũ corpus integrum mulieris? Plerique affirmant. Rectiùs alij negãt: quia aliàs mulier potiùs diceretur de materia ſuperueniente formata, quàm de coſta Adæ, cùm ea materia, Adæ coſtam quantitate ſuperauiſſet. Igitur de ſola coſta Adæ formata fuit: quia diuina virtute multiplicata fuit eius materia, ſicut benedictione Chriſti Domini quinque panes multiplicati fuerunt ad quinque mille hominum ſatietatem. Vnde, quanuis miniſterio Angelorum extracta ſit coſta, & corpus mulieris formatum; Angeli tamen mulieris creatores non ſunt: quia eorum virtus non extenditur ad creandum quidpiam, aut creatione multiplicandum; ſed ſolùm ad applicandam, aptandámque materiam.

3 Quæres ſecundò: An virtute naturali, an obedientiali cauſarum ſecundarum ea formatio facta ſit? Sententia affirmans vera, & Auguſtini eſt, qui lib. 9. *de Geneſ. ad lit. c.* 17. duo cauſarum genera diſtinguit. Aliæ ſunt ſeminales, quæ in Deo, & creaturis ſunt, quibus fiunt effectus naturales iuxta virtutem, & naturam, quam Deus creaturis indidit, vt homini ad generandũ hominem, arbori ad ferendũ fructum.

Aliæ

Aliæ ſunt primordiales, quæ in Deo tantùm ſunt, & omninò abſconditæ, quibus fiunt opera gratię, & ſupernaturalia, vt quòd homo iuſtificetur, quòd ſterilis pariat, quòd virga repentè floreat, fructumque ferat. Quæ dicuntur primordiales cauſæ; quia præcedunt omnes cauſas creatas: item plures; quanuis à Dei potentia, atque voluntate indiſtinctæ ſint, quia plures ſunt effectus, quos continent. Ad quos licèt cauſæ creatæ natiuam virtutem non conferant; poſſunt tamen obedientiam, ſeu obedientialem virtutem conferre diuinæ poteſtati ſubiectam, vt de vnaquaque, quod ſibi libuerit, efficiat. Hac igitur virtute de coſta Adæ mulier formata eſt, obediente illi materia, vt in eam formationem aptaretur.

4 Quæres tertiò: An anima mulieris ex anima viri formata ſit, ſicut mulieris corpus ex viri corpore formatum eſt; & ſimiliter an, vel quæ animæ per traducem actione generatiua corporibus infundantur? Origeniſtæ volunt, omnes animas ſimul cum Angelis ex nihilo creatas. Luciferiani verò, per actionem generatiuam in corpora cum ſemine traduci. At catholica doctrina eſt, neque ab initio fuiſſe creatas, neque actione generatiua in corpora traduci. Quod Hieronymus probat ex Pſalm. 32. *Qui finxit ſigillatim corda eorum.* Ibi enim anima non ſimul, neque ex anima; ſed ſigillatim, & ex nihilo dicitur creata. Præterea, animæ creantur à Deo, & ſimul corporibus infunduntur. At, ſi initio forent creatę, non eſſent ſimul cum creatione corporibus infuſæ. Si verò actione generatiua per traducem fierent, non creatæ, ſed genitæ dicerentur. Actio igitur generatiua ſolùm in aptandum, & compingendum corpus ad vnionem cum

animo incumbit. Sed compacto, dispositóque corpore anima rationalis à solo Deo independenter à corpore producitur, deindéque virtute seminis, & animæ generantis corpori colligatur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An corpus Euæ formatum sit ex costa Adæ absque accessione alterius materiæ? Hîc S.Th. *q*.1.*art*.1.Bonauent.*ar*.1.*q*.1.Gabr. *quæst*.1. Durand.*q*. 1.Henricus *quodlibet*. 7.*quæst*.9. Gregor. *q*.1. Suarez *lib*.3.*sex dierum*,*c*.2.Molina 1.*p*.*tract*.*sex dierum*,*d*.21. Salian.*tom*.1.*die* 6.*à num*.107.Valent.1.*p*.*d*.7.*q*.1.*p*.2. Perer.*lib*.4.*in Genes*.*quæst*.5.Granad.1.*p*. *controu*. 8.*tr*. 4. *disp*. 3. Cornel. & alij Interpretes *in Genes*. *cap*.2. *versic*.22.Caietan.Zumel, & alij cum S. Thoma 1.*p*. *quæst*.92. *art*.3.

Quæst. II. An Angeli potuerint assumi ad creandum corpus? Hîc S.Thom. *quæst*.2. *art*.2. Bonauent. *in litter*.*dub*.1. Alij relati *dist*.1.*q*.3.

Quæst. III. An insit materiæ, & cuilibet creaturę potentia obedientialis ad effectus superantes virtutem naturalem? Hîc S.Thom. *q*.1.*ar*.2. & 3.Bonau. *ar*.1.*q*.2.Gab.*q*.1. Dur.*q*.2.Scotus *q*.1. Alij relati *lib*. 1. *dist*.42. *q*.9.

Quæst. IV. An anima rationalis per generationem producatur? Hîc S.Thom.*q*.2.*ar*.1. Bonau. *art*.2.*q*.2. Gabr.*q*.1. Durand.*q*.3. Alij relati *dist*. *præced*.*q*.2.

Quæst. V. An diuinitùs possit per generationem produci? De quo relati *d*.*præcedenti*,*q*.5.

Quæst. VI. An anima rationalis ante corpus producatur? Hîc Bonau.*art*.2.*q*.2. Alij relati *dist*.*præced*. *quæst*.4.

DISTIN

DISTINCTIO XIX.

De primo hominis statu ante peccatum; scilicet, qualis fuerit secundùm corpus, & secundùm animam.

EXpositis iis, quæ homini secundùm naturam conueniunt, proximum est, exponere ea, quæ ei conueniunt secundùm statum innocentiæ, in quo primùm creatus fuit. Quorum alia ad corpus, alia ad animam spectant. Nunc de pertinentibus ad corpus; ac primùm de immortalitate; scilicet, an immortale fuerit, disputationem instituit.

2 Conclusio prima est: Homo in statu innocentiæ fuit mortalis, & immortalis quodammodo. Nam potuit mori, & eò mortalis erat: item, potuit non mori, & eò erat immortalis. Potuit quidē mori: quia vitam agebat non solùm rationalem, sed etiam sentientem, & vegetantem, quæ ad sui conseruationem alimento corporeo indigebat, quo detracto subiret mortem. Potuit item non mori: quia potuit non peccare. Deficiente autem peccato abesset mors, quæ soli peccato erat annexa, quo solo in genus humanum fuit introducta. Vnde mortalitas, & immortalitas non erat homini necessaria, sed libera; ideóque mortalitas erat potentia, non erat necessitas moriendi, seu impotentia non moriendi: item immortalitas erat potentia non moriendi, non impotentia moriendi. Quo mortalitas ante peccatum differebat à mortalitate post peccatum: quia ante peccatū non erat moriendi necessitas, qualis nunc post peccatum est. Item, immortalitas innocentiæ,

innocentiæ, alia est ab immortalitate corporis gloriosi: quia in resurrectione erit impotentia moriendi, quæ in eo statu non fuit. Quam doctrinam tradunt Augustinus *lib.* 5. *de Gen. ad lit. cap.* 15. & Beda *Gen.* 2.

3 Secunda conclusio: Mortalitas erat naturalis; immortalitas verò ex beneficio Dei. Ita Augustinus *lib.* 6. *de Gen. ad literam, cap.* 25. Quia homo de sua conditione habet esse obnoxium morti, cùm ex se pendeat ad tuendã vitam cibo corruptibili, & defectibili. Ergo immunitas à morte erat ex beneficio cõditoris.

4 Tertia conclusio: Beneficium immortalitatis erat pendens à ligno vitæ. Ita August. *de Genesi ad lit. lib.* 3. *cap.* 3. docens, eò differre immortalitatem innocentiæ ab immortalitate glorię, quòd immortalitas in statu innocentiæ pendebat ab alimento, & esu ligni vitæ; immortalitas verò gloriæ ab omni cibo independens est.

5 At alij opinantur oppositum, potuisse, scilicet, hominem tueri vitam immortalem absque ligno vitę: quia, si non peccaret, quamuis non vesceretur ligno vitæ, immortalis consisteret. Sed deserendi sunt; quia Augustino contradicunt. Ad argumentum respondetur: Non potuit homo innocens esse, quin eo ligno vesceretur; ac per consequens nec potuit absque illius esu immortalis durare. Nam, sicut ei fuit prohibitum comedere de ligno scientiæ; ita eidem fuit præceptum comedere de ligno vitæ, atque adeò si non comederet, peccaret, & peccato beneficium immortalitatis amitteret.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An anima rationalis sit naturâ immortalis? Hîc S. Thomas *art.* 1. Bonauent. *quæst.* 1. Suarez *lib.* 1.

*lib.1.de anima,cap.*10.Valentia 1.*p.disp.6.q.1.p.3.* Tolet.3.*de anima,quæst.*15.Conimb.*de anima separata,q.*3.*& sequenti.*Murcia *de anima separata,d.*1. Auersa *q.*57.*sect.*4.*&* 5.Hurtad.*d.*18.Arriaga *disp.*10.Eugubin. *lib.9.de perenni Philos.*Dandinus *lib.3.digress.* 23. Piccolomin.*lib.2. de hum. mente.* Rursus Lagalla, Farsumius,Lęlius,Vincent.Pontan.Gratarol. Andreas Camutius,Petrus Duodus,Ambrosius Lemosen. Nicolaus Fauentin. Iacobus Antonius, Bartholomæus de Spina,Guaschus,Lessius, & alij plures, qui de hoc argumento specialia Opuscula ediderunt,

Quæst. II. An homo esset immortalis,si non peccasset?Hîc S. Thom. *art.*2. Bonauent. *art.*2. *quæst.*1. Scot.*q.*1.Durand.*q.*1.Aureol.*art.*1.Gabr.*q.*1. Angles *diff.*3.*&* 5.Bellarm.*de primo homic.c.*28. Molin.1.*p.tr. sex dier.d.*28.Valent. 1.*p.d.*7.*q.*4.*p.*1. Caiet. Zum. & alij cum S.Thom.1.*p.q.*97.*art.*1. Castro, *verb. Adam, hær.*4.Delrius,Cornel.& alij Interpretes *in Genes.c.*2. *vers.*17.Perer.*lib.*5.*in Genes.quæst.* 1.*&* 2.Suar. *lib.* 3. *sex dierum, cap.*14. Gran. *de concept.d.*1.*c.*2.*sect.*1.

Quæst. III. An immortalitas in statu innocentiæ esset effectus naturalis arboris vitæ?Hîc S. Thom. *ar.*5.Bonauent.*ar.*2. *quæst.*2. Scot.*quæst.*1. Dur.*q.*1. Aureol.*ar.*1.Gab.*q.*1.Alij relati *dist.* 17. *q.*8.

Quæst. IV. An immortalitas esset debita homini non peccanti?Hîc S.Thom.*art.*4.Bonauent.*art.*3.*q.*1. Bellarm.*de primo homine,c.*9.Perer.*lib.*5.*in Genes.q.*51. Hurtad.*d.*1.*de generatione,sect.*10.*subsec.*4. Nos *d.* 22. *de ente supernaturali.*

DISTIN

DISTINCTIO XX.

De modo procreationis filiorum, si non peccassent primi parentes, & quales nascerentur filij.

PRima propositio: Primi parentes, si non peccarent, etiam in Paradiso coïrent, & filios generarent. Quod est aduersùs aliquos arbitrantes, non potuisse esse coïtum absque corruptione, & macula, quę ante peccatum esse non posset. Probatur primò, authoritate Augustini *lib.9.supra Genes.cap.*10.dicentis, potuisse esse in Paradiso honorabiles nuptias, & thorum immaculatum, sine ardore libidinis, sine labore pariendi. Secũdò, quia eis concessit Deus instrumenta gignendi, quibus possent dominari, atque actionem generatiuam homini naturalem imperare absque libidine vrenti, sicut pedibus suos motus, absque vllo carnis pruritu imperarent. Ergo, sicut aliis, ita & eis instrumentis absque vllo inordinato motu vterentur. Nec obest, re ipsa ante peccatum in Paradiso non coïuisse: tum, quia creationem mulieris mox transgressio sequuta est, & Paradisus interdictus: tum, quia nullum fuit præceptum, vt eo tempore coïrent. Vbi autem concupiscentia non angebat, potuit expectari præceptum Dei.

2 Secunda propositio: Incertum est, quandiu primis parentibus duraret officium gignendi filios. Certum quidem est, aliquando tandem transferendos primos parentes in cœlestem beatitudinem nulla pręcedenti morte. Quia in beatitudinem animæ, superiorem

riorem fœlicitate Paradisi creati sunt, in qua absque esu ligni vitæ immortalitate, & visione beatâ fruerentur. Sicut enim homo corpore, & animo constat: ita duplex ei fœlicitas parata fuit, altera in Paradiso, altera in cœlo; altera sine merito, altera cum merito obedientiæ comparanda. Id tamen duobus modis posset contingere. Primò, vt Paradisum incolerent, & generationi vacarent, donec impleretur numerus filiorum, & hominum, qui à Deo in eam cœlestem vitam electi sunt; & eo impleto omnes simul transferrentur in illam. Secundò, vt certum tempus esset primis parentibus, & eorum filiis præscriptum ad incolendum Paradisum, & eo completo relinquentes propagationem filiis, primi, & sequentes parẽtes successiuè transferrentur. Quinam autem horum modus prouidentiæ esset seruandus, Augustino *super Genes. lib.8.cap.4.* & aliis ambiguum est.

3 Tertia propositio: Filij nascerentur pueri, & paulatim in perfectam viri quantitatem accreuissẽt. Probat Augustinus *de peccatorum meritis, & remissione, c.* 37. quia alioqui maternus vterus nõ posset eos capere. Cæterùm, cum eodem Augustino verisimile est, pueros recèns natos potuisse vti expeditè suis membris ad motum absque adiutorio alieno. Quia id pluribus animalium pullis concessum est; & infirmitatis est, pueros ad eos motus præpediri. Quanquàm aliis non improbandis videtur, id esse proprium condionis humanæ. Atque adeò sicut pueri nascerentur egeni ciborum, & lactis; ita & alieni auxilij ad suos motus. Huic tamen probationi duo obiiciuntur. Primò, eos pueros posse innocentes viuere absque vllo cibo, atque adeò etiam à morte alienos. Secundò, nullam eis

cis fore famem, quę pœna peccati est. Ad primum respondetur: Præceptum erat parentibus, & filiis, vt cibos ad vitam corpoream necessarios sumerent. Atque adeò non sumentes rei essent peccati, ac per consequens mortis. Ad secundum: Tunc nulla esset fames angens, quæ est pœna peccati; tamen esset fames ordinata, quæ ad alendam vitam necessaria est.

4 Quarta propositio: Credibile est, nascituros filios absque integro rationis vsu. Nam, sicut est credibile perfectionem corporis fore illis successiuam; ita & perfectionem animę, quæ in vsu rationis consistit. Neque obest, ignorantiam esse pœnam peccati: quia defectus scientiæ in eo statu non esset ignorantia, sed nescientia: ignorans enim non dicitur, nisi qui destitutus est scientiâ, quam poterat, & tenebatur habere. Ignorantia igitur, quæ pœna peccati fuit, est obscuritas mentis, quâ ea, quæ possemus, & tenebamur cognoscere, non assequimur. Tunc autem pueri neque possent, neque tenerentur scientiâ, & ratione vti.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An in statu innocentię foret commixtio sexuum, & generatio? Hîc S. Th. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *&* 2. Gab. *q.* 1. Dur. *q.* 1. Aureol. *art.* 3. Caiet. Zum. & alij cum S. Thom. 1. *p. q.* 98. *art.* 1. Suarez *lib.* 5. *sex dier. cap.* 1. Molina 1. *p. tract. sex dier. d.* 29. Granad. 1. *p. controu.* 8. *tract.* 8. *d.* 1. Valent. 1. *p. d.* 7. *q.* 5. *p.* 1. Tanner. 1. *parte, d.* 6. *q.* 4. *dub.* 2.

Quæst. II. An filij nascerentur corpore perfecti? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *ar.* 1. Bonauent. *lit. dub.* 5. Dur.

quæst. 4.

q.4.Caiet.Zum.& alij cum S.Thom.1.*p.q.* 99. *art.* 1. Suar. *lib.* 5.*sex dier.c.* 5.Mol. 1.*p.tr.sex dier.d.* 30.Gran. 1.*p.controu.* 8.*tr.* 8.*d.* 2.Val.1.*p.d.* 7.*q.* 5.*p.* 2. Tanner. 1. *p.d.* 6.*q.* 2.*dub.* 2.

Quæst. III. An nascerentur cum rationis vsu? Hîc S.Thom.*q.* 2.*ar.* 2. Bonau. *art.* 6. Richard. *q.* 4. Suar. *lib.* 5.*sex dier.c.* 8.Caiet.Zum.& alij 1.*p.q.* 105. *art.* 2. Perer.*lib.* 5.*in Gen.excell.* 1. *status innocent.q.vlt.* Mol. 1.*tr.sex dier.d.* 30.Gran. 1.*p.contr.* 8.*tr.* 8.*d.* 3. Valent. 1. *p.d.* 7.*q.* 5.*p.* 3.Tann. 1.*p.d.* 6.*q.* 5.*dub.* 2.

Quæst. IV. An nascerentur cum gratia? Hîc S. Thom.*q.* 2.*art.* 3.Gabr.*q.* 1. Durand.*q.* 5.Scot.*q.* 1.Aur. *art.* 2.Caiet.Zum.& alij 1.*p.q.* 110. *art.* 1. Suar. *lib.* 5. *sex dier.c.* 8.Molina 1.*p.tr.sex dier.d.* 32.Perer.*lib.* 5.*in Gen.excell.* 2.*q.* 3.Gran. 1.*p.controu.* 8.*tr.* 8.*d.* 3.Val. 1.*p. d.* 7.*q.* 5.*p.* 3.Tanner. 1.*p.d.* 6.*q.* 5.*dub.* 2.

Quæst. V. An omnes nascerentur prædestinati? Hîc Gab.*q.* 1.Scot.*q.* 1.& 2.Aureol.*art.* 1. Richard.*ar.* 2.*q.* 4.Suar.*lib.* 5.*sex dier.c.* 9.Perer. *lib.* 4. *in Gen. q. de procreat.& lib.* 5.*excell.* 2.*q.* 4. Caiet. Zum.& alij cum S.Thom. 1.*q.* 100.*ar.* 2.Molina 1. *p. tr. sex dier. d.* 32. Valent. 1.*p.d.* 7.*q.* 5.*p.* 3.Tann. 1.*p.d.* 6.*q.* 5.*dub.* 2.

Quæst. VI. An nascerentur iidem, qui modò nascuntur? Hîc Gabr.*q.* 1.Scot.*q.* 2.Aureol.*art.* 1. Fasol. *q.* 2.Suar. *lib.* 5.*sex dier.c.* 4.Mol. 1.*p. tr. sex dier. d.* 33. Valentia 1.*p.d.* 7.*q.* 5.*p.* 1.

Quæst. VII. Quando essent in gloriam transferendi? Hîc Bonau.*lit.dub.* 4. Suar. *lib.* 5.*sex dierum,c.* 12.Perer.*lib.* 5.*in Gen.excellent.* 2.*q.* 5. Barcepha 1.*p.de Paradiso c.* 24. Vinsfeldius *sect.* 1. *de statu innocent. memb.* 8.Bellarm.*de gratia primi hominis,c.* 19.

Quæst. VIII. An in statu innocentiæ seruaretur

non vigilante, ſed dormiente. Tum, vt Adam non ſentiret dolorem ex detractione coſtæ. Tum, vt oſtẽderetur Dei mirabilis potentia, qui tam ſuauiter latus dormientis aperuit, vt ne quidem à ſomno excitaretur. Tum, vt figuraretur myſterium Eccleſiæ, quæ ex latere Chriſti in Cruce dormientis formata eſt: nam ex latere Chriſti fluxerunt ſanguis, & aqua, ſignificantes Sacramenta, quibus condita eſt Eccleſia.

2 Quæres primò: An coſtæ Adæ adiunxerit Deus aliam portionẽ materiæ, qua fieret quantitas neceſſaria ad formandũ corpus integrum mulieris? Plerique affirmant. Rectiùs alij negãt: quia aliàs mulier potiùs diceretur de materia ſuperueniente formata, quàm de coſta Adæ, cùm ea materia, Adæ coſtam quantitate ſuperauiſſet. Igitur de ſola coſta Adæ formata fuit: quia diuina virtute multiplicata fuit eius materia, ſicut benedictione Chriſti Domini quinque panes multiplicati fuerunt ad quinque mille hominum ſatietatem. Vnde, quamuis miniſterio Angelorum extracta ſit coſta, & corpus mulieris formatum; Angeli tamen mulieris creatores non ſunt: quia eorum virtus non extenditur ad creandum quidpiam, aut creatione multiplicandum; ſed ſolùm ad applicandam, aptandámque materiam.

3 Quæres ſecundò: An virtute naturali, an obedientiali cauſarum ſecundarum ea formatio facta ſit? Sententia affirmans vera, & Auguſtini eſt, qui lib. 9. *de Geneſ. ad lit. c.* 17. duo cauſarum genera diſtinguit. Aliæ ſunt ſeminales, quæ in Deo, & creaturis ſunt, quibus fiunt effectus naturales iuxta virtutem, & naturam, quam Deus creaturis indidit, vt homini ad generandũ hominem, arbori ad ferendũ fructum.

Aliæ

Aliæ sunt primordiales, quæ in Deo tantùm sunt, & omninò absconditæ, quibus fiunt opera gratię, & supernaturalia, vt quòd homo iustificetur, quòd sterilis pariat, quòd virga repentè floreat, fructumque ferat. Quæ dicuntur primordiales causæ; quia præcedunt omnes causas creatas: item plures; quamuis à Dei potentia, atque voluntate indistinctæ sint, quia plures sunt effectus, quos continent. Ad quos licèt causæ creatæ natiuam virtutem non conferant; possunt tamen obedientiam, seu obedientialem virtutem conferre diuinæ potestati subiectam, vt de vnaquaque, quod sibi libuerit, efficiat. Hac igitur virtute de costa Adæ mulier formata est, obediente illi materia, vt in eam formationem aptaretur.

4 Quæres tertiò: An anima mulieris ex anima viri formata sit, sicut mulieris corpus ex viri corpore formatum est; & similiter an, vel quæ animæ per traducem actione generatiua corporibus infundantur? Origenistæ volunt, omnes animas simul cum Angelis ex nihilo creatas. Luciferiani verò, per actionem generatiuam in corpora cum semine traduci. At catholica doctrina est, neque ab initio fuisse creatas, neque actione generatiua in corpora traduci. Quod Hieronymus probat ex Psalm. 32. *Qui finxit sigillatim corda eorum*. Ibi enim anima non simul, neque ex anima; sed sigillatim, & ex nihilo dicitur creata. Præthereà, animæ creantur à Deo, & simul corporibus infunduntur. At, si initio forent creatę, non essent simul cum creatione corporibus infusæ. Si verò actione generatiua per traducem fierent, non creatæ, sed genitæ dicerentur. Actio igitur generatiua solùm in aptandum, & compingendum corpus ad vnionem cum

animo incumbit. Sed compacto, dispositóque corpore anima rationalis à solo Deo independenter à corpore producitur, deindéque virtute seminis, & animæ generantis corpori colligatur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An corpus Euæ formatum sit ex costa Adæ absque accessione alterius materiæ? Hîc S.Th. *q.1.art.1.*Bonauent.*ar.1.q.1.*Gabr. *quæst.1.* Durand.*q.1.*Henricus *quodlibet.7.quæst.9.* Gregor. *q.1.* Suarez *lib.3.sex dierum,c.2.*Molina *1.p.tract.sex dierum,d.21.* Salian.*tom.1.die 6.à num.107.*Valent.*1.p.d.7.q.1.p.2.* Perer.*lib.4.in Genes.quæst.5.*Granad.*1.p. controu. 8.tr.4. disp. 3.* Cornel. & alij Interpretes *in Genes. cap.2. versic.22.*Caietan.Zumel, & alij cum S. Thoma *1.p. quæst.92. art.3.*

Quæst. II. An Angeli potuerint assumi ad creandum corpus? Hîc S.Thom. *quæst.2. art.2.* Bonauent. *in litter.dub.1.* Alij relati *dist.1.q.3.*

Quæst. III. An insit materiæ, & cuilibet creaturę potentia obedientialis ad effectus superantes virtutem naturalem? Hîc S.Thom. *q.1.ar.2. & 3.*Bonau. *ar.1.q.2.*Gab.*q.1.* Dur.*q.2.*Scotus *q.1.* Alij relati *lib.1. dist.42. q.9.*

Quæst. IV. An anima rationalis per generationem producatur? Hîc S.Thom.*q.2.ar.1.* Bonau. *art.2.q.2.* Gabr.*q.1.* Durand.*q.3.* Alij relati *dist. præced.q.2.*

Quæst. V. An diuinitùs possit per generationem produci? De quo relati *d.præcedenti,q.5.*

Quæst. VI. An anima rationalis ante corpus producatur? Hîc Bonau.*art.2.q.2.*Alij relati *dist.præced. quæst.4.*

DISTIN

DISTINCTIO XIX.

De primo hominis statu ante peccatum; scilicet, qualis fuerit secundùm corpus, & secundùm animam.

EXpositis iis, quæ homini secundùm naturam conueniunt, proximum est, exponere ea, quæ ei conueniunt secundùm statum innocentiæ, in quo primùm creatus fuit. Quorum alia ad corpus, alia ad animam spectant. Nunc de pertinentibus ad corpus; ac primùm de immortalitate; scilicet, an immortale fuerit, disputationem instituit.

2 Conclusio prima est: Homo in statu innocentiæ fuit mortalis, & immortalis quodammodo. Nam potuit mori, & eò mortalis erat: item, potuit non mori, & eò erat immortalis. Potuit quidē mori: quia vitam agebat non solùm rationalem, sed etiam sentientem, & vegetantem, quæ ad sui conseruationem alimento corporeo indigebat, quo detracto subiret mortem. Potuit item non mori: quia potuit non peccare. Deficiente autem peccato abesset mors, quæ soli peccato erat annexa, quo solo in genus humanum fuit introducta. Vnde mortalitas, & immortalitas non erat homini necessaria, sed libera; ideóque mortalitas erat potentia, non erat necessitas moriendi, seu impotentia non moriendi: item immortalitas erat potentia non moriendi, non impotentia moriendi. Quo mortalitas ante peccatum differebat à mortalitate post peccatum: quia ante peccatū non erat moriendi necessitas, qualis nunc post peccatum est. Item, immortalitas innocentiæ,

innocentiæ, alia est ab immortalitate corporis gloriosi: quia in resurrectione erit impotentia moriendi, quæ in eo statu non fuit. Quam doctrinam tradunt Augustinus *lib.5.de Gen. ad lit.cap.15*. & Beda *Gen.2*.

3 Secunda conclusio: Mortalitas erat naturalis; immortalitas verò ex beneficio Dei. Ita Augustinus *lib. 6.de Gen.ad literam, cap.25*. Quia homo de sua conditione habet esse obnoxium morti, cùm ex se pendeat ad tuendā vitam cibo corruptibili, & defectibili. Ergo immunitas à morte erat ex beneficio cōditoris.

4 Tertia conclusio: Beneficium immortalitatis erat pendens à ligno vitæ. Ita August. *de Genesi ad lit. lib. 3.cap.3*. docens, eò differre immortalitatem innocentiæ ab immortalitate gloriç, quòd immortalitas in statu innocentiæ pendebat ab alimento, & esu ligni vitæ; immortalitas verò gloriæ ab omni cibo independens est.

5 At alij opinantur oppositum, potuisse, scilicet, hominem tueri vitam immortalem absque ligno vitç: quia, si non peccaret, quamuis non vesceretur ligno vitæ, immortalis consisteret. Sed deserendi sunt; quia Augustino contradicunt. Ad argumentum respondetur: Non potuit homo innocens esse, quin eo ligno vesceretur; ac per consequens nec potuit absque illius esu immortalis durare. Nam, sicut ei fuit prohibitum comedere de ligno scientiæ; ita eidem fuit præceptum comedere de ligno vitæ, atque adeò si non comederet, peccaret, & peccato beneficium immortalitatis amitteret.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An anima rationalis sit naturâ immortalis? Hîc S.Thomas *art*. 1. Bonauent. *quæst*. 1. Suarez *lib*. 1.

*lib.1.de anima,cap.*10.Valentia 1.*p.disp.6.q.1.p.3.* Tolet.3.*de anima,quæst.*15.Conimb.*de anima separata,q.* 3.*& sequenti*.Murcia *de anima separata,d.*1. Auersa *q.* 57.*sect.*4.*&* 5.Hurtad.*d.*18.Arriaga *disp.*10.Eugubin. *lib.9.de perenni Philos.*Dandinus *lib.3.digress.* 23. Piccolomin.*lib.2. de hum. mente.* Rursus Lagalla, Farsumius,Lęlius, Vincent.Pontan.Gratarol. Andreas Camutius,Petrus Duodus,Ambrosius Lemosen. Nicolaus Fauentin. Iacobus Antonius, Bartholomæus de Spina,Guaschus,Lessius, & alij plures, qui de hoc argumento specialia Opuscula ediderunt,

Quæst. II. An homo esset immortalis,si non peccasset?Hîc S. Thom. *art.*2. Bonauent. *art.*2. *quæst.*1. Scot.*q.*1.Durand.*q.*1.Aureol.*art.*1.Gabr.*q.*1. Angles *diff.*3.*&* 5.Bellarm.*de primo homic.c.*28. Molin.1.*p.tr. sex dier.d.*28.Valent. 1.*p.d.7.q.4.p.*1. Caiet. Zum. & alij cum S.Thom.1.*p.q.97.art.*1. Castro, *verb. Adam, hær.*4.Delrius,Cornel.& alij Interpretes *in Genes.c.*2. *vers.*17.Perer.*lib.5.in Genes.quæst.* 1.*&* 2.Suar. *lib.* 3. *sex dierum, cap.*14. Gran. *de concept.d.1.c.2.sect.*1.

Quæst. III. An immortalitas in statu innocentiæ esset effectus naturalis arboris vitæ?Hîc S. Thom. *ar.* 5.Bonauent.*ar.*2. *quæst.*2. Scot.*quæst.*1. Dur.*q.*1. Aureol.*ar.*1.Gab.*q.*1.Alij relati *dist.* 17. *q.*8.

Quæst. IV. An immortalitas esset debita homini non peccanti?Hîc S.Thom.*art.*4.Bonauent.*art.*3.*q.*1. Bellarm.*de primo homine,c.*9.Perer.*lib.5.in Genes.q.*51. Hurtad.*d.1.de generatione,sect.*10.*subsec.*4. Nos *d.* 22. *de ente supernaturali.*

DISTIN

DISTINCTIO XX.

De modo procreationis filiorum, si non peccassent primi parentes, & quales nascerentur filij.

PRima propositio: Primi parentes, si non peccarent, etiam in Paradiso coïrent, & filios generarent. Quod est aduersùs aliquos arbitrantes, non potuisse esse coïtum absque corruptione, & macula, quę ante peccatum esse non posset. Probatur primò, authoritate Augustini *lib.9.supra Genes.cap.* 10. dicentis, potuisse esse in Paradiso honorabiles nuptias, & thorum immaculatum, sine ardore libidinis, sine labore pariendi. Secũdò, quia eis concessit Deus instrumenta gignendi, quibus possent dominari, atque actionem generatiuam homini naturalem imperare absque libidine vrenti, sicut pedibus suos motus, absque vllo carnis pruritu imperarent. Ergo, sicut aliis, ita & eis instrumentis absque vllo inordinato motu vterentur. Nec obest, re ipsa ante peccatum in Paradiso non coïuisse: tum, quia creationem mulieris mox transgressio sequuta est, & Paradisus interdictus: tum, quia nullum fuit præceptum, vt eo tempore coïrent. Vbi autem concupiscentia non angebat, potuit expectari præceptum Dei.

2 Secunda propositio: Incertum est, quandiu primis parentibus duraret officium gignendi filios. Certum quidem est, aliquando tandem transferendos primos parentes in cœlestem beatitudinem nulla pręcedenti morte. Quia in beatitudinem animæ, superiorem

riorem fœlicitate Paradisi creati sunt, in qua absque esu ligni vitæ immortalitate, & visione beatâ fruerentur. Sicut enim homo corpore, & animo constat: ita duplex ei fœlicitas parata fuit, altera in Paradiso, altera in cœlo; altera sine merito, altera cum merito obedientiæ comparanda. Id tamen duobus modis posset contingere. Primò, vt Paradisum incolerent, & generationi vacarent, donec impleretur numerus filiorum, & hominum, qui à Deo in eam cœlestem vitam electi sunt; & eo impleto omnes simul transferrentur in illam. Secundò, vt certum tempus esset primis parentibus, & eorum filiis præscriptum ad incolendum Paradisum, & eo completo relinquentes propagationem filiis, primi, & sequentes parẽtes successiuè transferrentur. Quinam autem horum modus prouidentiæ esset seruandus, Augustino *super Genes. lib.* 8. *cap.* 4. & aliis ambiguum est.

3 Tertia propositio: Filij nascerentur pueri, & paulatim in perfectam viri quantitatem accreuissẽt. Probat Augustinus *de peccatorum meritis, & remissione, c.* 37. quia alioqui maternus vterus nõ posset eos capere. Cæterùm, cum eodem Augustino verisimile est, pueros recèns natos potuisse vti expeditè suis membris ad motum absque adiutorio alieno. Quia id pluribus animalium pullis concessum est; & infirmitatis est, pueros ad eos motus præpediri. Quanquàm aliis non improbandis videtur, id esse proprium condionis humanæ. Atque adeò sicut pueri nascerentur egeni ciborum, & lactis; ita & alieni auxilij ad suos motus. Huic tamen probationi duo obiiciuntur. Primò, eos pueros posse innocentes viuere absque vllo cibo, atque adeò etiam à morte alienos. Secundò, nullam

eis

q.4.Caiet.Zum.& alij cum S.Thom.1*.p.q.99.art.*1. Suar. *lib.*5*.sex dier.c.*5.Mol. 1*.p.tr.sex dier.d.*30.Gran. 1*.p.controu.*8*.tr.*8*.d.*2.Val.1*.p.d.*7*.q.*5*.p.* 2. Tanner.1. *p.d.*6*.q.*2*.dub.*2.

Quæst. III. An nascerentur cum rationis vsu? Hîc S.Thom.*q.*2*.ar.* 2. Bonau. *art.*6. Richard. *q.* 4. Suar. *lib.*5*.sex dier.c.*8.Caiet.Zum.& alij 1*.p.q.* 105*.art.* 2. Perer.*lib.*5*.in Gen.excell.*1*.status innocent.q.vlt.* Mol. 1*.tr.sex dier.d.*30.Gran.1*.p.contr.*8*.tr.*8*.d.*3. Valent. 1. *p.d.*7*.q.*5*.p.*3.Tann.1*.p.d.*6*.q.*5*.dub.*2.

Quæst. IV. An nascerentur cum gratia? Hîc S. Thom.*q.*2*.art.*3.Gabr.*q.*1. Durand.*q.*5.Scot.*q.*1.Aur. *art.*2.Caiet.Zum.& alij 1*.p.q.*110. *art.* 1. Suar. *lib.* 5. *sex dier.c.*8.Molina 1*.p.tr.sex dier.d.*32.Perer.*lib.*5*.in Gen.excell.*2*.q.*3.Gran. 1 *.p.controu.*8*.tr.* 8*.d.*3.Val.1*.p. d.*7*.q.*5*.p.*3.Tanner.1*.p.d.*6*.q.*5*.dub.*2.

Quæst. V. An omnes nascerentur prædestinati? Hîc Gab.*q.*1.Scot.*q.*1.*&* 2.Aureol.*art.*1.Richard.*ar.* 2*.q.*4.Suar.*lib.*5*.sex dier.c.*9.Perer. *lib.* 4. *in Gen. q. de procreat.& lib.*5*.excell.*2*.q.*4. Caiet. Zum.& alij cum S.Thom.1*.q.*100*.ar.*2.Molina 1. *p. tr. sex dier. d.* 32. Valent.1*.p.d.*7*.q.*5*.p.*3.Tann.1*.p.d.*6*.q.*5*.dub.*2.

Quæst. VI. An nascerentur iidem, qui modò nascuntur? Hîc Gabr.*q.*1.Scot.*q.*2.Aureol.*art.*1. Fasol. *q.*2.Suar. *lib.*5*.sex dier.c.*4.Mol. 1*.p. tr. sex dier. d.* 33. Valentia 1*.p.d.*7*.q.*5*.p.*1.

Quæst. VII. Quando essent in gloriam transferendi? Hîc Bonau.*lit.dub.*4. Suar. *lib.* 5*.sex dierum,c.* 12.Perer.*lib.*5*.in Gen.excellent.*2*.q.*5. Barcepha 1*.p.de Paradiso c.* 24. Vinsfeldius *sect.* 1. *de statu innocent. memb.*8.Bellarm.*de gratia primi hominis,c.*19.

Quæst. VIII. An in statu innocentiæ seruaretur

virginitas? Hîc S.Th. *art.2.* Dur. *q.* 1. Richard. *q.4.* Ægid. *q.1.* Suarez *lib.5.sex dier.c.2.* Perer. *lib.4.in Gen. de propagat.q.4.* Caiet. Zum. & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 98. *art.2.ad 3.* Gran. 1. *p. controu.8.tr.8.d.1.sect.3.*

Quæst. IX. An esset tunc maior sanctificatio hominum, quàm nunc in statu naturæ lapsæ, & reparatæ per Christum? Caiet. Zumel, & alij cum S. Thoma 1. *p.q.95.art.4.* Bonau. Dur. Gabr. & alij referendi *dist.* 29. Perer. *lib.5.in Gen. de grat. status innoc. q.5.* Gran. 1. *p. controu.8.tr.6.d.2.*

DISTINCTIO XXI.

De inuidia Diaboli, qua ad tentandum hominem accessit.

PRima dubitatio est: Quæ causa Diabolum impulit ad tentandum hominem? Inuidia fuit. Nam videns hominem obedientem Deo euehendum esse in eam altitudinem, de qua ipse eiectus fuit, inuidit homini dignitatem suam, eamque demoliri cupiens, hominis obedientiam inuasit. Quo Angelus, qui priùs dictus fuit *Diabolus*, hoc est, deorsum lapsus, deinde appellatus est *Satan*, hoc est, aduersarius.

2 Secunda dubitatio: Quare priùs aggressus est mulierem, quàm virum? Quia mulier debilior est, quippe in qua rationis vigor est infirmior. Ideò illam non coniunctam viro, sed solitariam aggreditur.

3 Tertia dubitatio: Quare in serpentis specie tentauit? Duæ causæ conuenerunt. Altera, quod ipse voluit se occultare mulieri, ne cognitus ab ea facilè repelleretur.

repelleretur. Altera, quòd Deus noluit, vt in specie columbæ, aut alia placidiori, quam fortè Diabolus suo arbitrio relictus elegisset; sed in horrida serpentis forma, mulierem circũueniret; ne fraus esset omninò occulta, sed facilè posset deprehendi. Ideóque serpens dictus est Gen. 3. *Callidior cunctis animantibus terræ.* non, quia ipse intelligeret fraudem, cui seruiebat; sed, quia Dæmonis astutia serpente vsa est ad decipiendum hominem; sicut *Num.* 12. vsus est Angelus asina Balaam ad loquendum, monendumque.

4 Quarta dubitatio: Quomodo contigit tentatio? Primùm Diabolus explorauit animum mulieris, quærens ab illa: *Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis de ligno Paradisi?* Deinde, muliere respondẽte, id esse præceptum, *ne fortè moriamur*; deprehendit, mulierem quasi ambiguam euentus addidisse præcepto Dei illud, *ne fortè*, cùm Deus absque dubio affirmauerit: *Quacunque die comederitis ex eo, morte moriemini.* Iam eò spe victoriæ plenior dixit ad illam: *Nequaquam moriemini.* Vt autem id firmius faceret, adiunxit: *Scit enim Deus, quòd in quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri; & eritis sicut Dij, scientes bonum, & malum.* Quibus prouocauit illam, primò, ad gulam, scilicet, ad esum immoderatum cibi vetiti; secundò, ad vanam gloriam, scilicet, amorem inordinatum propriæ excellentiæ; tertiò, ad auaritiam, nempè, cupiditatem immoderatam sciendi.

5 Quinta dubitatio: An hæc tentatio fuerit tantùm exterior, an etiam interior? Duæ enim sunt tentationis species, exterior, scilicet, & interior. Exterior est, quæ impetum habet externum, & visibilem, qualis suggeritur ab alio homine, & interdum à

Dæmone. Interior, quæ impetum habet internum, & inuisibilem, qualis ſuggeritur à carne. Prior faciliùs ſuperatur: poſterior difficiliùs, & à peccato initium habet. Ideò illa tentatio exterior fuit, & facilè ſuperabilis, eóque ex capite malitia peccati grauior; quò maius fuit voluntarium illius.

6 Sexta dubitatio: Quare dixerit mulier: *Præcepit nobis Deus.* cùm præceptum ſoli Adamo ante mulierem creatam iniunctum ſit? Quia vir eſt ſuperior, & Doctor mulieris, à quo mulier inſtitutionem, & leges Dei doceri debet, iuxta illud Apoſtoli 1. Corinth. 14. *Si quid diſcere voluerint, domi viros ſuos interrogent.* Mulier enim ſemper leges, inſtitutionem, doctrinámque viri ſectari debet.

7 Septima dubitatio: Quare homo potiùs, quàm Angelus, redemptus fuit? Primò, quia homo alio prouocante deliquit; Angelus verò à nemine prouocatus fuit. Æquū enim erat, vt is, qui alium habuit, per quem caderet; alium, per quem reſurgeret, haberet. Secundò, quia peccato hominis tota natura periit: peccato verò Angeli, ſola pars periit multitudinis angelicæ. Vt autem æqualis eſſet ſors vtriuſque naturæ, diſpoſitum à Deo eſt, vt adueniente Redemptore pars etiam naturæ humanæ efficaciter repararetur, qua Angelorum ruina reſtauraretur in cœlis.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An Deus poſſit tentare ad peccatum? Hîc S. Thom. *quæſt.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Durand. *q.* 1. Gab. *q.* 1. Caiet. & alij interpretes cum S. Thom. 1. *p. quæſt.* 114. *art.* 2. *&* 1. 2. *q.* 79. *art.* 2. Salmeron, & alij

Inter

Interpretes *in Epist. Iacobi* 1. Roffensis *art.* 36. Ruard. *art.* 7. *prop.* 10. Sotus 1. *de natura & grat. cap.* 17. & 18. Vega *lib.* 2. *in Trident. c.* 14. & 15. Bellarm. *tom.* 3. *contr.* 2. *lib.* 2. Val. 1. 2. *d.* 6. *q.* 9. *p.* 1. Vazquez *disp.* 129. *c.* 1. Ruiz *de volunt. d.* 37.

Quæst. II. An Deus, qui non tentat hominem ad peccatum, prædeterminet ad peccatum? Bañez 1. *p. q.* 14. *art.* 13. Nauarrete *controu.* 59. & 60. Cabrera 3. *p. q.* 18. *art.* 8. *d.* 2. Aluarez *de auxil. d.* 24. Lorca 1. 2. *d.* 38. *de peccatis.* Albelda 1. *p. d.* 59. *sect.* 2. *concl.* 3. Nazar. 1. *p. quæst.* 22. *art.* 4. *controu.* 3. Verdu *de auxil.* 1. *p. conc.* 12. Suarez *in opusc. lib.* 2. *c.* 2. *à num.* 9. Molin. *in concord. quæst.* 14. *art.* 13. *d.* 27. 33. & 55. *memb.* 2. & 3. Tann. 1. 2. *d.* 4. *quæst.* 9. *dub.* 5. cumulatissimè omnium Ruiz *de volunt. Dei, à d.* 27. *ad* 51. & magis ad rem *d.* 37. Pennotus *de liber. arbitr. lib.* 4. *cap.* 16. *& sequenti.* Lælius Ballionius *de prædestin. c.* 8. Zumel. 1. *p. quæst.* 22. *art.* 4. *disput.* 1. *dub. annexo, &* 1. 2. *quæst.* 19. *art.* 2. *disput.* 3. & *q.* 79. *ar.* 2. *d.* 3. Ripa 1. *p. q.* 19. *ar.* 8. *d.* 1. *c.* 4. & 5.

Quæst. III. An Dæmon possit tentare hominem mouendo immediatè voluntatem hominis? Hic Bonau. *art.* 2. *quæst.* 2. Gabr. *q.* 1. Alij *dist.* 8. *q.* 7.

Quæst. IV. An in statu innocentiæ potuerit esse peccatum veniale sine mortali? Hic S. Th. *q.* 2. *art.* 3. Bonau. *art.* 3. *q.* 1. Durand. *q.* 4. Scot. *q.* 1. Aureol. *art.* 1. Richard. *art.* 3. *q.* 1. Argentin. *q.* 1. *art.* 1. Almain. *tr.* 3. *morali, c.* 22. Sotus *lib.* 1. *de nat. & grat. c.* 6. Suar. *lib.* 3. *sex dier. c.* 13. Caiet. Medina, Conrad. Lorca, Zum. Vazq. Curiel. & alij cum S. Thoma 1. 2. *controu.* 6. *tr.* 4. *d.* 1. *sect.* 1. Tann. 1. 2. *d.* 4. *q.* 5. *dub.* 4. Sal. *tr.* 13. *d.* 17. *sect.* 3. & 4. Azor *lib.* 4. *c.* 10. *q.* 1. Suarez *tract.* 5. *de peccatis, d.* 2. *sect.* 7.

Quæſt. V. An peccatum primorum parentum fuerit omnium grauiſſimum? Hîc S. Thom. *q.2. artic.2.* Bonau. *art.3. quæſt.3.* Durand. *quæſt.3.* Scot. *quæſt.2.* Richard. *art.3.q.2.* Ægid. *q.2. art.2.* Suarez *lib.4. ſex dierum, c.6.* Salian. *tom.1. die 13. n.63. & 66.* Perer. *lib. 6. in Gen. de grauit. peccati parent. q.1.* Bellarm. *tom.3. controu.2. lib.3. c.10.*

Quæſt. VI. An Chriſtus venerit propter peccatum primorum parentum, non venturus, ſi non peccaſſent? De quo relati *lib.3. diſt.1. q.6.*

Quæſt. VII. An Chriſtus venerit etiam propter Angelos, ita vt eis prouiſa ſint dona gratiæ propter merita Chriſti? Suar. *tomo 1. in 3. p. d.42. ſect. 1.* Val. *q.8. p.2.* Salmeron *tomo 13. in Epiſt. ad Roman. diſp.40.* Vazquez *tomo 1. in 3. p. diſp.49.* Gran. *controu. 1. tr.14. diſput.3.* Lugus *diſp.27. ſect.3.* Lorca *diſp.66.* Catharin. *de prædeſtinat. Chriſti*, & frequenter Interpretes S. Thomæ *3. p. quæſt.19. art.4.* Galatinus *lib.3. de arcanis, c.4.* Pennotus *lib.6. de libero arbitrio, cap.29. à num.3.* Ruiz *de prædeſtinatione, diſp.57. ſect.10.* Tann. *3. p. diſp.1. q.6. dub.5.* Val. *diſput.1. q.8. p.3.* Cabrera *3. p. quæſt.8. art.4. diſp.1. §.5.*

Quæſt. VIII. An peccatum Diaboli ex ſe ſit irremiſſibile potiùs quàm hominis, quia irretractabile? Hîc S. Bonau. *art.3. quæſt.2.* Alij *diſtinct.6. q.5.*

Quæſt. IX. An peccatum ex concupiſcentia ſit minoris malitiæ, quòd minuat voluntarium? Caiet. Conrad. Medina, Zum. Lorca, Curiel, Monteſ. Vazq. & alij cum S. Thoma *1.2. quæſt.6. art.7. & q.77. art.6.* Tannerus *1.2. diſp.2. quæſt.1. dub.7. & diſp.4. q.9. dub.3.* Val. *1.2. diſp.2. quæſt.1. p.5. & diſp.2. q.7. p.2.* Gran. *1.2. controu.2. tr.2. diſp.9. & controuerſ.6. tr.5. diſp. vlt.*

Salas

Salas 1.2.*tr*.3.*disp*.3.*sect*.3.& *tr*.13.*disp*.9.*sect*.5.Suar. 1.2.*de voluntar*.*disput*.3.*sect*.4.

DISTINCTIO XXII.

De origine illius peccati.

PRima conclusio: Origo contraueniendi præcepto Dei fuit elatio superba, qua homo æqualitatem cum Deo ambiuit. Primò, quia Augustinus *lib.* 11.*de Genes.ad litteram,c.*5. & 30.casum hominis refert in superbam ambitionem Diuinitatis: ideò enim à Deo permissam ait transgressionem præcepti, vt elatio comprimeretur præcedens, & experimento conuinceretur homo, quàm falsa sibi fuerit admissa præsumptio. Secundò,quia Diabolus prouocauit hominem ad Diuinitatis ambitionem.Nullus enim erat tunc affectus immoderatus validior,& facilior naturæ humanæ, quàm propriæ excellentiæ amor: præsertim, cùm mulier crediderit Dæmoni, quæ proposuit: nam, cùm sciret, mysterio plenam esse prohibitionem illius ligni, & non assequeretur causam mysterij,facilè adduci potuit, vt crederet, eam esse; quia, si comederent de vetito ligno, de æqualitate cum Deo iure contenderent.

2 Quo præoccupatur obiectio, quæ ex sententia Augustini fieri potest. Nam, si elatio præcedens causa fuit, vt mulier Diabolo suggerente caderet. Ergo priùs deliquit à se peccato superbiæ, sicut Diabolus, quàm ab ipso prouocaretur ad esum

prohibitum; atque adeò contra ea, quæ præmisimus *distinctione præcedenti, dubitatione septima,* non erat casus hominis potiùs reparandus quàm Angeli. Sed Augustinus sic exponẽdus est, vt elatio mulieris præcessisse intelligatur, non suggestionem diabolicam, sed transgressionem præcepti diuini. Itaque priùs Diabolus Diuinitatem comedentibus proposuit: deinde mulier illam ambiuit: tandem deserto præcepto diuino comedit. En præcessit tentatio elationem superbam, & elatio superba præcepti diuini transgressionem.

3 Secunda conclusio: Alia fuit elatio viri, alia mulieris. Nam mulier credidit possibilem æqualitatem cum Deo à Diabolo propositam; vir autem non credidit. At ardentiùs expetimus bonum creditum possibile, quàm impossibile. Ergo mulier ardentiùs, quàm vir, expetiuit æqualitatem cum Deo. Maior est Augustini *super c.* 42. Item, Pauli Roman. 5. *Adam non est seductus, sed mulier.* Vnde *Genes.* 3. Adam non excusauit peccatum dicens: *Mulier seduxit me.* sed dicens: *Dedit mihi, & comedi.* Mulier verò dixit: *Serpens seduxit me.* At mulier seducta dicitur, non vir; quia adducta fuit, vt crederet, quod à Diabolo propositum fuit. Ergo credidit mulier, quod à viro creditum non fuit. Cæterùm, quodammodo vir seductus fuit. Quia videns mulierem comedentem de ligno non periisse, credidit; tùm præcepti transgressionem non fuisse mortalem, sed venialem; tum transgressioni præcepti non esse annexam mortem. Item, quamuis in eo non fuerit tanta elatio superbiæ, quanta fuit in muliere; aliqua tamen elatio etiam eum perculit: tum, quia Augustinus *suprà* indicat, etiam

etiam viro elationem fuisse; tum, quia affici potuit vir in æqualitatem cum Deo creditam impossibilem affectu inefficaci, & conditionato.

4 Tertia conclusio: Grauius fuit peccatum mulieris, quàm viri. Primò, quia maior fuit in muliere Diuinitatis ambitio, quàm in viro, vt constat ex conclusione præcedenti. Secundò, quia vir comedit cogitans suum peccatum esse veniale; quod non cogitauit mulier. Tertiò, quia vir comedit ex affectu amicabili vitandę mulieris tristitiæ, & conueniendi cum illa: qui affectus, licèt omninò non abstulit malitiam, eleuauit tamen illam. Quartò, quia vir non peccauit in proximum; sed in se, & in Deum, cùm mulierem non induxerit ad peccandum. At mulier peccauit non solùm in se, & in Deum, sed etiam in proximum, cùm virum prouocauerit ad peccãdum. Quintò denique, quia Deus grauiùs castigauit mulierem, quàm virum, cùm mulieri dictum sit: *In dolore paries filios.*

5 Sed contrà est primò. Quia Augustinus *lib.* 11. *de Genes. ad litteram, cap.* 35. ait, virum, & mulierem *pari fastu* peccasse. Secundò, idem ad illud Psalm. 68. *Quæ non rapui, tunc exoluebam.* & aliis in locis apud textum tradit, primum hominem ambiuisse æqualitatem cum Deo. Ergo æqua fuit viri, atque mulieris ambitio. Tertiò, quia minor est culpa procedens ex ignorantia, quàm procedens ex industria. At culpa mulieris ex ignorantia fuit; viri verò ex industria; cùm mulier fuerit seducta, & non vir.

6 Ad primum respondetur: Augustinus ibi agit de excusatione, quam Adam, & Eua exhibuerunt de peccato suo, & dixit esse parem vtriusque fastum, scilicet, fastum, quo peccatum excusatum est, non verò quo

rò quo commiſſum. Ad ſecundum: Etiam vir Diuinitatem ambiuit, quanuis apprehenſam impoſſibilem. Tamen ſegniùs,& frigidiùs, quàm mulier, quæ illam cogitauit poſſibilem. Præterea Adam ambiuiſſe Diuinitatem dicitur, quia Eua ex ipſo formata ambiuit: ſicut per vnum hominem peccatum in mundum intraſſe dicitur; quanuis mulier fuerit initium peccati, quia mulieris peccatum cum peccato viri connexum fuit. Ad tertium: Eua non ignorauit, prohibitum fuiſſe à Deo comedere de ligno vitæ: neque in eo ſeducta fuit; ſed in effectu peccati, quem putauit fore æqualitatem cum Deo. Vbi autem non ignoratur præceptum, non eſt ignorantia excuſans peccantem. Eſt enim ignorantia inuincibilis, quæ nulla ratione tolli poteſt; & hæc excuſat peccatum: & ignorantia vincibilis, quæ poteſt tolli; & non excuſat. Rurſus, vincibilis ignorantia, alia eſt affectata, & poſitiuè volita, quæ neque excuſat, neque minuit peccatum; alia ſupina, neque poſitiuè volita, neque nolita, quæ ſaltem peccatum minuit. Nullam harum ignorantiam habuit mulier, quæ certiſſimè nouit præceptum Dei.

7 Quarta concluſio: Peccatum primorum parentum ex nullo vitio proceſſit, ſed ex Diaboli oppugnatione, & libero ipſorũ arbitrio. Nam ante primum peccatum nullum præceſſit vitium naturæ, ſed ſolùm Diaboli oppugnatio, & libertas hominis bona potens Diabolo conſentire, atque reſiſtere. Vnde, neque primum affectum malum anteceſſit voluntas mala, quia voluntas à ſe mala non eſt; ab alio autem affectu mala eſſe non potuit ante primum affectum malum. Cæterùm præceſſit affectus malus, & eo voluntas mala ipſam tranſgreſſionem externam, quia externa actio

actio comedendi, effectus fuit voluntatis præcedentis malæ.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An peccatum primorum parentum fuerit superbia? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. Aureol. *art.* 3. Gabr. *q.* 1. Durand. *q.* 1. Caiet. & alij cum S. Thoma 2.2. *q.* 163. *ar.* 1. Suarez *lib.* 4. *sex dier. cap.* 3. Bellarmin. *lib.* 3. *de peccato primi parent. cap.* 4. *&* 5. Perer. *lib.* 6. *in Genes. cap.* 3. *vers.* 3. Salian. *tom.* 1. *die* 13. *num.* 30. *& schol.* 8. Cornel & alij Interpretes in Gen. *c.* 3. *vers.* 5. *&* 6. Mæratius *de pecc. d.* 14. *& sect.* 4.

Quæst. II. An possimus appetere æqualitatem cum Deo creditam impossibilem? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Bonauent. *art.* 1. *q.* 2. Durand. *q.* 2. Alij relati *dist.* 5. *quæst.* 2.

Quæst. III. An primi parentes in statu innocentiæ decipi potuerint? Caiet. Zum. & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 94. *art.* 4. Suar. *lib.* 3. *sex dierum, cap.* 10. Molina 1. *p. tr. sex dierum, disp.* 26. Bellarm. *lib.* 3. *de peccato primorum parent. c.* 7. Perer. *lib.* 6. *in Genes. cap.* 3. *vers.* 3. *q.* 1. Cornel. Delrius, & alij *in Genes. cap.* 3. *vers.* 5. *&* 6. Vinsfeldius *sect.* 1. *de statu innoc. memb.* 5. *conc.* 12. Lorca *disp.* 15. *de grat. diff.* 1. *prop.* 4. Salian. *tom.* 1. *die* 6. *n.* 64.

Quæst. IV. An mulier grauiùs peccauerit, quàm vir? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. Bonauent. *art.* 1. *q.* 3. Gab. *q.* 1. Suar. *lib.* 4. *sex dierum, cap.* 5. Bellarm. *lib.* 3. *de peccato primorum parent. cap.* 9. Perer. *lib.* 6. *in Genes. cap.* 3. *vers.* 3. *q.* 2. Salian. *tom.* 1. *die* 13. *num.* 65. Cornel. & alij Interpretes *in Genes. cap.* 3. *vers.* 6.

Quæst. V. An, & quæ ignorantia excuset peccatum?

catum? Hîc S. Thom. *q*.2.*art*.3. Bonauent. *art*.2.*quæst*. 3. Gab. *q*.2. Durand. *q*.4. Caiet. Zum. Medina, Conrad. Lorca, Vazquez, & alij 1.2.*q*.76.*art*.3. Valent. 1. 2.*d*. 6.*q*.6.*p*.3. Bellarmin. 2.*de grat*. & *lib.arb.cap*.7. Sayr. *lib*.2.*cap*.9.*n*.27. & *seq*. Azor. *tom*.1. *lib*.1.*cap*.14.*q*.4. *disp*.35.*q*.18.& 19. Salas 1.2.*tr*.13. *disp*.8.*sect*.5. & *sequent*. Gran. 1.2.*controu*.6.*tr*.5.*disp*.3. & *sequent*. Suar. 1.2.*tr*.3.*d*.4. Mæratius *de peccatis*, *d*.9.*sect*.5.

Quæst. VI. An omne peccatum præcedat ignorantia, seu error? Hîc Gab. *q*.2. Caietan. Medin. Conr. Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1.2.*q*.77.*art*. 2. Valent. 1.2.*disp*.6.*q*.8.*p*.1. Azor *tom*.1. *lib*.4.*cap*.23. *q*.5. Bellarm. 3. *de grat*. & *lib.arb.cap*.8. Corduba *lib*.2. *q*.12.& 13. Salian. *cap*.2.*tr*.13.*disp*.8.*sect*.8. Molin. 1.*p*. *quæst*.63.*art*.3.*memb*.5. Suarez *lib*.7.*de Angelis*, *cap*.4. & *sequent*. Granad. 1.2.*controuers*.2.*tract*.4. *disputat*.2. *sect*. 3.

Quæst. VII. An Adamo non peccante peccatum Euæ perdidisset genus humanum? Hîc Gab. *q*.1. Caiet. Med. Conrad. Curiel, Lorca, Vazq. & alij cum S. Th. 1.2.*q*.81.*art*.5. Valentia 1.2.*disp*.6.*quæst*.11.*p*.2. Bellarm. 4.*de amiss.grat.cap*.13. Azor *lib*.4.*cap*. 30.*q*. 9. Salas 1.2.*tract*.13.*disp*.11.*sect*.5.*q*.4. Suar. 1. 2. *tract*. *de peccat.disp*.9.*sect*.3.*num*.8. Mæratius *de peccat.disp*. 14.*sect*.1.

Quæst. VIII. An Adamus infidelitate peccauerit, fidémque perdiderit? Bellarm. *lib*.3.*de peccat. primi parent.cap*.6. Suar. *lib*.4.*sex dier.cap*.4. Cornel. & alij *in Genes.cap*.3.*vers*.5. Mæratius *de peccat.d*.14. *sect*.4.

Quæst. IX. An peccatum Adæ fuerit omnium grauissimum? Hîc Gab. *q*.1. Alij relati *dist*.21. *quæst*. 5.

Quæst. X. An primum peccatum in statu obedientiæ

dientiæ potuit esse veniale? Hîc Gabriel *quæst*. 1. Alij relati *dist*. 21. *quæst*. 4.

Quæst. XI. An primum peccatum possit esse à voluntate mala, quòd suapte natura sit determinata ad malum? De quo relati *dist*. 7. q. 4.

DISTINCTIO XXIII.

Quare Deus permiserit hominem tentari, sciens eum esse casurum?

PRima conclusio: Non defuerunt Deo rationes ad prouidentiam, qua hominis viam ante lapsum disposuit. Nam primò eum tentari permisit: quia, scilicet, præbuit potestatem resistendi, qua laudabilius erat homini, tentationi resistere, quàm omninò à tentatione vacare. Secundò, peccaturum prænoscens creauit: quia simul prænouit plura bona, quę ex peccato futura erant, tum ipsi homini, tum aliis, tum Deo congruentia. Tertiò, eum non creauit impeccabilem: quia Angelum bonum impeccabilem fecit; & melius erat vtranque naturam, tum peccabilem, tum impeccabilem creare, quàm solam naturam impeccabilem producere. Quartò, salutem arbitrio hominis reliquit: quia voluit, vt esset meritorum præmium, & demeritorum pœna. Quintò denique, potens inflectere hominis voluntatem in bonum, noluit: quia voluit, vt essent nobis inscrutabilia consilia Dei, & deputaremus ipsius gratiæ, cùm adhæserimus bono.

2 Secunda conclusio: Homo ante lapsum illustratus

ſtratus fuit triplici ſcientia, rerum naturalium, Creatoris,& ſui. Primò nouit res naturales. A priori : quia earum omnium creatus eſt dominus, & gubernator, ad quem pertinet noſſe, quæ ſuæ prouidentiæ demādantur. A poſteriori: quia animantibus, quæ inter naturalia præſtantiora ſunt, nomina impoſuit, iuxta ſingulorum conditionem,& naturam. Secundò, Creatorem nouit: quia ſibi conſtabat, à quo ſibi eſſent bona, quæ poſſidebat. Quæ Dei cognitio fuit diuinitùs infuſa; neque ænigmatica,& obſcura, qualis eſt notitia fidei ; neque intuitiua,& clara, qualis eſt viſio beata. Tertiò, nouit ſeipſum ſpeculatiuè,& ſua practicè: ſpeculatiuè ; quia aſſequebatur ſuam naturam, conditionem,& dignitatem : practicè verò; quia perfectè nouerat, quæ ſibi, tanquàm ſuperiori,& capiti; quæ aliis, tanquàm inferioribus & membris incumbebant.

3 Tertia concluſio : Nihilominùs homo præſcius non fuit caſus futuri,& aliorum, quæ poſteà ſibi euenerunt. Nam ad eius ſtatum ſolùm pertinebat, ſcire practicè quid erat agendum ; non verò ſpeculatiuè quid erat futurum. Ideò iniuncta fuerunt præcepta agendorum ; non verò reuelati euentus futurorum. Quod illuſtratur exemplo Angelorum, quibus caſus futurus præcognitus non fuit, vt cum Auguſtino præmiſſum eſt, *diſtinct*. 4.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An,& in quo medio nouit Deus peccaturum Adamum, ſi crearetur? De quo *lib*.1. *diſt*. 35. *quæſt*.10.

Quæſt. II. An Deus poſſit permittere peccatum ex

ex intentione pœnitentiæ, aut alterius boni ſupponentis peccatum? Hîc S.Thom.*q*.1.*art*.2. Bonauent. *art*.1.*q*.2. Alij relati *lib*.1.*diſt*.40.*quæſt*.8.

Quæſt. III. An poſſibilis creatura rationalis impeccabilis à natura? Hîc S.Thom. *quæſt*.1. *art*.1. Gab. *quæſt*.1.Durand.*q*.1.Scot.*q*.1. Alij relati *diſt*.5.*q*.12.

Quæſt. IV. An Adamo, aut alicui hominum conceſſa ſit in hac vita viſio beata? Hîc S.Thom.*q*.2.*ar*.1. Bonau.*art*.2.*q*.3. Durand.*q*.2. Alij relati *diſt*.8.*q*.5.

Quæſt. V. An potuit Adamus videre immediatè Deum per ſpeciem propriam, quin eſſet beatus? Hîc Bonau.*artic*.2.*quæſt*.3. Durand. *q*.2. Alij relati *diſt*. 3. *q*.13.

Quæſt. VI. An habuerit Adamus ſcientiam perfectam naturalium rerum? Hîc S.Thom.*quæſt*.2.*ar*.2. Bonauent.*art*.2.*q*.1.Gabr.*quæſt*.1. Caietanus, Zumel, & alij cum S. Thoma 1.*p*. *quæſt*. 94.*art*.3. Suar.*lib*.3. *ſex dierum, cap*.9. Molin.1.*p*.*tract*.*ſex dierum, diſp*.25. Lorca *diſp*.15. *de gratia*. Vinsfeldius *de ſtatu innocentia, memb*.5.Perer.*lib*.5.*in Geneſ*.*diſp*.*de ſcientia Adæ, quæſt*. 1.Salian. *tom*. 1. *die ſexto, num*.58.& *ſequentib*. Tanner.1.*p*.*diſp*.6.*quæſt*.5.*dub*.2.

Quæſt. VII. An habuerit ſcientiam ſupernaturalium? Hîc S.Thomas *quæſt*.2.*art*.2.Bonau. *art*.2.*q*.1. Gabriel *q*.1. Caietan. Zumel, & alij cum S.Thom.1. *p*.*q*.94.*art*.3.Suar.*lib*.3.*ſex dierum, cap*.18. Perer.*lib*.5. *in Geneſ*.*diſp*.*de ſcientia Adæ, q*.4.Valent.1.*p*.*diſp*.7.*q*. 2.*p*. 1.Vazquez 3.*p*.*diſp*.12.*cap*.3. Vinsfeldius *de ſtatu innocent*.*memb*.5.Molin.1.*p*.*tr*.*ſex dierum, diſp*.25.Lorca *diſp*.15.*de gratia*. Salian. *tom*. 1. *die* 6.*num*.6. & *ſequentib*.Tanner.1.*p*.*diſp*.6.*quæſt*.5.*dub*.2.

Quæſt. VIII. An potuerit aſſequi ſupernaturalia cognitione

cognitione naturali? De quo relati *dist*. 10.

Quæst. IX. An potuerit decipi in statu tia? Hîc S.Thom. *q*.2.*art*.3.Bonauent.*art*. rand.*q*.3.Alij relati *dist*. 22. *quæst*.3.

Quæst. X. An Deo sint auxilia intrinse cia ad inflectendam voluntatem Adami? De lati *lib*.1. *dist*.16.*q*.7.

DISTINCTIO XXIV.

De gratia hominis, & de potentia ante ca

PRima conclusio: Homo cum sola gratia cre potuit stare sine casu culpæ: cæterùm non opus meritorium vitæ æternæ perficere. S hominem creatum sine auxilio gratiæ iustifica trinsecè supernaturali, sicut de Angelis dic *dist*. 2. *&* 3. Prior pars probatur, quia, si ho posset vitare culpam, immeritò censeretur reu & pœnæ, cùm cecidit: siquidem absque pote uendi illam, peccatum esse repugnat. Confirm Augustino *in Enchirid. cap*. 107. *& de correp gratia, cap*. 10. *&* 11. docente, creatum esse ho cum voluntate recta, qua posset malum vitare, let. Posterior pars probatur: quia sola facultas natura- lis non sufficit ad meritum vitæ æternæ.

2 Duæ difficultates occurrunt. Prima, quomodo homini initio data est voluntas recta & bona, si per eam mereri vitam æternam non potuit, nec sine culpa stare voluit. Secunda, quomodo mereri non potuit, si tentationi impellenti in peccatum resistere valuit.

Ad

Ad primam respondetur : Hominis voluntas in primo instanti bona, & recta fuit : tum, quia in eo aliquid mali velle non potuit : tum, quia, esto posset; re tamen ipsa in eo instanti, nec aliquo tempore sequenti non voluit : genus enim quoddam rectitudinis, & bonitatis est, malo carere. Ad secundam, vt resistentia tẽtationis meritum sit, requiritur, vt superetur aliqua difficultas orta ex causa interius impellente ad peccandum; tunc enim superadditur auxilium gratiæ supernaturalis ad victoriam tentationis: quare in natura lapsa talis resistentia meritoria est. At in natura integra nulla erat talis difficultas ex impulsu tentationis in peccatum, quare nec boni Angeli meruerunt, quòd steterunt sine culpa.

3 Secundà conclusio: Adiutorium homini datum in prima creatione est liberum arbitrium. Nam liberum arbitrium est facultas indifferens ad bonum, & malum. Liberum enim dicitur; quia ad vtrunlibet flecti potest: arbitrium verò; quia inter bonum, & malũ potest discernere. Qua parte liberum est, voluntatem indifferentem complectitur; quà parte verò arbitriũ est, rationem discernentem boni, & mali comprehendit. Aliter tamen in bonum, aliter in malum refertur. Malum enim velle, & cauere potest efficaciter virtute suæ naturæ : bonum verò salutare efficaciter non potest, nisi virtute gratiæ: quanquam affectu inefficaci, hoc est, qui nullius effectus in salutem sit, bonum velle, arbitrium naturæ relictum valet. Quo homo à brutis discernitur, quæ arbitrio, & libertate carent. Quanuis cum eis communis homini sit sensualitas, qua sensibilia percipere, & appetere potest.

4 Ratio itaque liberum arbitrium constituens

est prima differentia,qua à bestiis discernimur. Quæ duas complectitur partes, superiorem,& inferiorem. Pars superior supernis conspiciendis, vel consulendis intendit ; inferior verò temporalibus disponendis prospicit.Hæ duæ partes quasi coniugio coniunctæ, viri , & fœminæ imaginem ferunt ; & cùm homo in peccatum labitur , primi illius peccati progressus sequuntur. Pars enim superior est ceu vir , cui inferior pars, ceu fœmina subesse debet ; sensualitas verò,ceu serpens est,quæ delectabilia prohibita sequenda suadet.Cùm itaque cogitatio,aut sensatio interior bona turpia proponit,suggestio serpentis adest ; cùm in ea pars inferior allicitur , mulier consensum præbet ; cùm denique pars superior eadem prosequenda decernit,vir peccato mulieris cedit.Si motus,aduertente ratione,in parte sentiente sistat ; veniale,ac leuissimum peccatum est. Si verò delectatio rationem inferiorem teneat ; grauius peccatum est ; sed non est lethale , nisi diu , hoc est,pleno consensu delectatio admittatur. Si vlteriùs ratio superior exequutionem statuat ; plena,& consummata est malitia peccati.Interdum tamen mulier , seu ratio inferior , reluctatur serpenti,scilicet, sensualitati ; interdum vir , seu pars superior inferiori , motus inordinatos compescens. Tunc autem pugna in meritum , & coronam cedit. Quæ deducit Magister ex Augustino *lib.* 12.*de Trin. c.*12.*& lib.*2.*ad Gen.de lit.c.*14. Quo natura liberi arbitrij,quod homini in creatione auxilium datum est, relinquitur explicata.Cæterùm alia de ipsa erunt *dist. sequenti* explicanda.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit possibile liberum arbitrium creatum natura determinatum ad honestum? Hîc Bonau. *p.*1.*art.*1.*q.*1. Alij relati *dist.*5.*q.*12.

Quæst. II. An sit possibile arbitrium naturâ suâ determinatum ad turpe? Hîc Bonau. *in lit. dub.*3. Alij relati *dist.*7. *q.*4.

Quæst. III. An libertas arbitrij resideat in intellectu, an in voluntate? Vbi an stante iudicio indifferenti possit necessitari voluntas? Hîc S. Thomas *q.*1. *art.*3. Durand. *q.*3. Bellarmin. *lib.*3. *de lib. arbit. prop.*5. *& lib.*4.*c.*14. Suar. *lib* 1. *de auxil. c.*2. *& d.*19. *Metaph. sect.*6. *& tom.*1. *de grat. prol.*1.*c.*6. Lessius *de auxil. c.*5. Pennotus *de lib. arbit. lib.*1.*c.*7. *&* 8. Medina 1. 2. *q.*6. *art.*2. Aluarez *de auxil. d.*115. *&* 116. *& sequenti.* Mol. 1.*p.q.*14.*art.*13.*d.*2. Fonseca 6. *Met. c.*2. *quæst.*2. Salas 1.2. *tract.* 3. *disput.* 1. *sect.* 11. Azor *tom.* 1.*c.*20.*q.*14. Corduba *lib.*2.*q.*11. Ruiz *de scientia, d.*53. *à sect.*1 *ad* 4. Gran. 1.2. *controuers.*2. *tract.*1. *disp.*1. Tannerus 1.2. *disp.*2.*q.*1. *dub.*1. Val. 1.*p.d.*6.*q.*6.*p.* 3. Conimb. 2.2. *disp.*2. *dub.*4.

Quæst. IV. An libertas possit conuenire potentiæ tantùm passiuæ, & non actiuæ? Hîc Durand. *q.*2. Pennotus *lib.*1. *de lib. arbit. c.* 9. Ruiz *de scientia, disp.* 52. *sect.*1. *& sequenti.* Bellarm. *lib.*3. *de lib. arbit. c.*10. *&* 11. Tann. 1.2. *disput.*2.*q.*1.*dub.*1. Suarez *tom.*1. *de grat. prol.*1.*cap.*2.

Quæst. V. An libertas exigat indifferentiam nulla ratione prædeterminatam à Deo? Bellarm. *lib.*1. *de lib. arb. c.* 12. *&* 13. Ruiz *de scientia, d.* 34. *& sequenti.*

Pennot *lib.8.de lib.arb.c.24.& sequenti, & lib.9.c.15.* Aluarez *de auxil.d.22.83.& sequenti.* Tann. 1.2. *d.6. q.2.dub.3.&* 1.*p.d.2.q.11.dub.*1.Mæratius *de grat.d....* Molin.*in concord. q.14.art.13.disp. 37.& 38. & q. 23. art.4.& 5.d.1.*Valent.1.2.*d.8.q. 3.p.4.* §. 2.Fonseca 6. *Metaph.c.2.quæst.5.sect.*10.Vazq.1.*p.d.*88.*c.6.* Suar. *tribus libris opuscul.*Coninch 2.2. *d. 2. dub.3.* Lessius *opusc.de grat.efficaci.* Mascarenas *de auxil. d.2.p.2. &* 3.Fasol.1.*p.q.*14.*art.*13.*dub.7.p.6. & sequenti.* Bañez 1.*p.q.*14.*art.* 13. & Zumel *ibidem, & tom.*1.*variar. à disp.*1.Ripa,1.*p.q.23.art.5. d.*1. *cap.5.*Rispolis *lib.2.de auxil.* Verdu *de auxil,* Cabrera *in* 3.*p. q.18.art.4.d.6. dub.*8. Nauarrete *controu. in q. 23. art.13.* Ledesma *de auxil.à q.* 1. Montepilos.*tom.2. à d.* 46.

Quæst. VI. An in statu innocentiæ posset arbitrium absque auxilio gratiæ vitare peccatum, legemque naturalem implere absque merito salutis? Hîc S.Thom. *q.1.art.4.*Bellarm. *lib.de grat.primi hom.c.4. & lib.5.de lib.arb.c.4.& seq.*Tanner. 1.2.*d.6.q.3.dub.* 2.*& sequenti.*Sot. *lib.1.de natur. & grat.c.22.* Mol. *in concord.q.14.art.13.d.3.& sequenti.* Gran.1.2.*contr. de grat.tr.2.d.1.tr.3.d.5.*Mærat.*de grat.d... sect...*Suar.*lib.* 1.*de grat.c.25.*Caiet. Conrad.Medina,Lorca,Zumel, Vazq.& alij 1.2.*q.*109. Aluarez *de auxil.d.*106.

Quæst. VII. An id posset absque auxilio gratiæ cum merito salutis? Hîc S.Thomas *q.1.art.*4.Bellarm. *lib.de grat.primi homin.c.4. & sequenti, & lib.6.de lib. arb.c.4.& sequenti.*Tanner.1.2.*disp.6.q.3. dub.5.7. &* 9.Mol.*in concordia,q. 14. art.13.d.3. & 4.* Gran. 1. 2. *controuer.de grat.tr.1. d.4 tr.3.disp. 5.* Mærat. *de grat. d... sect...* Suarez *lib. 2. de grat. per totum.* Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zum. Vazquez, & alij cum

S.Thom.

S.Thom.1.2.*q*.109. Aluar. *de auxil. disput*. 106. Coninch 2.2.*disp*.8.*dub*.4.

Quæst. VIII. An auxilium gratiæ necessarium ad meritum salutis debeat esse intrinsecè supernaturale? De quo relati *lib*.1. *dist*.16.*q*.6.

Quæst. IX. An pura omissio libera peccati possit esse moraliter bona, & meritoria salutis? Hîc Bon. *in litt. dub*.2.Zum.1.2.*q*.114.*art*.3.*d*.3.Suar. *lib*. 12. *de grat*. *c*.2.Salas 1.2.*tom*.2.*tr*.13.*d*.2.*n*.140.Vazq. 1.2.*d*.189. *n*.123.Ruiz *de prouid.d*.37.*sect*.2.*n*.13. Herrera 2. *d*. 30.*c*.5.Angestus *in moral.c*.10.§. *antepenult*. Nos copiosè *d*.70.*de ente supernat*. cum aliis, quo referimus *sect*.1.

Quæst. X. An Adamus in primo instanti potuit peccare? De quo videantur relati *dist*.3.*q*. 4.

Quæst. XI. An Adamus in primo instanti creatus fuit cum gratia? Hîc Albertus *art*.1. Bellarmin.*lib.de grat.primi homin*. c.1.& *seq*. Vinsfeldius *sect*.1.*de statu innocent.memb*.6.Molin.*de opere sex dierum*, *d*. 27. & *in concord.q*.14.*art*.13.*d*.3. & 4 Lorinus *Ecclesiast*. 7.*versic*.30.Sot.1.*de nat.& grat*. *c*. 4. & 7.Valent.1.*p*. *disp*.7.*q*.2.*p*.2.Salian.*tom*.1.*die* 6. *n*.65.& 66.Perer. *in Gen.lib*.5.*de grat. Adami*,*q*.2. Suar. *lib*.3.*sex dierum*,*c*. 17.Tann.1.*p.d*.6.*q*.5. *dub*. 2. Caiet. Zum. & alij cum S.Thom.1.*p.q*.95.*art*.1.

Quæst. XII. An in motu concupiscentiæ possit esse peccatum absque consensu rationis, cum solo defectu dissensus? Hîc S.Thom. *q*.3.*art*.3. & 5. Bonau. *p*.2.*art*.2.*quæst*.1. Gabr. *q*.1. Durand. *quæst*. 5. Caiet. Conrad. Medina, Curiel, Lorca, Zumel, Vazq. & alij cum S.Thom.1.2.*q*.74.*art*.3.& 4. Valentia 1. 2. *disp*. 6.*quæst*.4.*p*.3.Azor *tom*.1.*lib*. 4. *c*. 21. *quæst*. 5. Sayrus

*lib.8.c.7.*Herrera 2.*sentent. d.33.q.7.* Cordub. *lib.1.q.* 23.Salas 1.2.*tr.13.d.6.sect.3.* Thomas Sanchez *lib.9. de matrimonio,d.45.* Tannerus 1.2.*d.4.q.8.dub.4.*Lessius *lib.4.c.3.n.* 117. *& sequenti.* Sotus *in* 4.*d.* 12.*q.*1. *art.7.*Granad. 1.2.*controu.6.tr.4.disp.vltim.* Suar. 1.2. *tr.de peccatis, d.5.sect.6.*

Quæst. XIII. An delectatio morosa voluntatis in peccato sit peccatum?Hîc S.Thom.*q.3.art.5.*Dur. *q.6.* Caiet. Medina,Conrad.Lorca,Zum.Valent.1.2. *d.6.q.4.p.3.*Sotus *d.12.q.1.ar.7.*Ledesma 1.*p.* 4.*q.*21. *ar.7.*Salas 1.2.*tr.13.d.6.sect.4.&* 5.Lessius 4.*de virtut. c.3.dub.15.*Tanner.1.2.*d.4.quæst.8.dub.4.*Granad.1.2. *controu.6. tract.* 4.*d.* 4. *&* 5. Thomas Sanchez *de matrimonio,lib.9.d.44.& sequenti.*Suar. 1. 2.*tract. de peccatis,d.5.sect.7.*

Quæst. XIV. An peccatum veniale possit fieri mortale,& è contrà?Hîc S.Thomas *q.3.art.6.* Caiet. Conrad.Medina,Zumel, Lorca, Curiel, Vazq. & alij cum S. Thoma 1.2.*q.88.ar.4.*Valentia 1.2.*d.6.q.18.p.* 2.*&* 3.Sayrus *lib.2.c.13.*Soto *sect.7. de peccat.*Salas 1. 2.*tr.13.d.16.sect.24. & seq.* Almainus 3. *moral. c.* 21. Azor *tom.1.lib.4.c.9.q.9.*Tanner. 1.2.*d.4.quæst.5.dub.* 3.Gran. 1.2. *controu.6.tr.2.d.2.* Suar.1. 2.*tract.de peccat.disp.2.sect.6.*

DISTINCTIO XXV.

Redit ad liberi arbitrij considerationem.

PRima conclusio : Liberum arbitrium est facultas voluntatis, & rationis, indifferens ad opposita extrema,

extrema, vt amorem boni, & odium mali. Nam, seclusa facultate ad extrema opposita indifferenti, non erit potentia libera, sed necessaria. Vnde primò ad liberum arbitrium requiritur iudicium rationis indifferens, scilicet, proponens bonum, & malum; aut sic proponens bonum, vt illud possit voluntas amare, & non amare. Secundò, liberum arbitrium non est ad extrema opposita iam præsentia, aut præterita, sed futura; scilicet, non est ad ea extrema in sensu composito, seu ex suppositione, quòd præsentia sunt, aut fuerunt; sed in sensu diuiso seorsim ab existentia præsenti, seu præterita: nam ex suppositione, quòd est, aut fuit in voluntate amor, non est facultas in voluntate, vt is amor non sit, aut cum eo sit odium: quia, scilicet, amare, & non amare, aut amare, & odisse simul repugnat. Atque ita facultas libertatis non supponit extrema præsentia, aut præterita; sed respicit contingenter futura pro posteriori naturæ: requiritur enim ad illam indifferentia antecedens, non consequens. Tertiò, comparatur libertas ad extrema contingenter futura, quæ causalitate voluntatis possunt fieri præsentia: nam, si à causalitate voluntatis independentia sunt, non erit eorum existentia in liberæ potestate voluntatis, prout exigit arbitrij libertas.

2 Secunda conclusio: Liberum arbitrium in diuersis subiectis, diuersę quoque conditionis est. Nam in Deo est liberum arbitrium, vt docet Augustinus *lib. 12. de Trinitate, cap. vlt.* & Ambrosius *lib. de fide, cap. 3.* cum Paulo *1. Cor. 12.* Tamen alia est ratio liberi arbitrij in Deo, ac est in creaturis rationalibus, vt tradit Hieronymus *tom. 3. in epist. ad Damasum*: nam

Deus non potest flectere voluntatem in malum, sicut potest creatura rationalis. Liberum ergo arbitrium in creatura est facultas ad bonum, & malũ; in Deo verò ad bonũ tantùm, & non ad malũ; quia bonum creatum, quod Deus amat, non necessitate amat, cùm posset, si vellet, non amare. Rursus, Beati libero arbitrio præditi sunt; tamen peccare non possunt, sicut viatores possunt. Vtrunque tradit Augustinus *lib. 20. de Ciuitate, c. 30.* & *in Enchirid. c. 105.* Neque enim ad libertatem exigitur potestas peccandi: tum, quia sine potestate peccandi potest esse facultas benè agendi à coactione, & necessitate libera: tùm, quia peccatum potiùs seruam, quàm liberam reddit voluntatem, iuxta illud Ioan. 8. *Qui facit peccatum, seruus est peccati.* Quippe peccato minuitur libertas ad bonum, quæ est princeps creaturæ rationalis, & libera facultas.

3 Tertia conclusio: In eodem subiecto, iuxta varios status eiusdem, varia quoque est liberi arbitrij conditio. Nam quadruplex fuit status naturę rationalis, & in singulis statibus diuersa fuit arbitrij conditio. Primus status fuit naturæ integræ ante peccatum, in quo homo erat robustus, & facilis ad bonum: quia omnia prouocabant ad bonum, & nihil erat, quod impelleret ad malum. Secundus naturæ lapsæ post peccatum, in quo homo extitit adeò infirmus ad prosequendum bonum, vt impellente concupiscentia in malum, & destitutus auxilio gratiæ, fuerit moraliter impotens cauere peccatum mortale. Tertius naturæ reparatæ, in quo, licèt manserit concupiscẽtia, & difficultas ad amplectendum bonum: præmunitus tamen auxilio gratiæ, potest moraliter perseuerare sine peccato mortali, quanuis sine veniali non possit.

Quartus

Quartus denique est naturæ beatæ, & confirmatæ in bono,in quo nullum peccatum possibile est. Ergo libertas ad bonum varia est naturæ rationali in variis statibus ipsius.

4 Quarta conclusio : Liberum arbitrium corruptum, & depressum fuit per peccatũ.Nam ad bonum supernaturale omninò periit:ad bonum verò naturale imminutum,& deprauatum fuit. Etenim per peccatum amisit omnia principia supernaturalia , tam habitualia , quàm actualia , sine quibus nullus potest fieri actus supernaturalis.Ergo ad actus supernaturales omninò deperdita fuit libertas arbitrij. Item , per peccatum amisit integritatem naturæ,& obediẽtiam partis inferioris ad superiorẽ , qua facilè poterat prosequi naturalia bona;contraxitque rebellionem concupiscentiæ,qua difficilis facta est prosequutio illorũ. Ergo in ordine ad bona naturalia imminuit,& depressit peccatum libertatem arbitrij. Vtrumque significat homo ille,qui Luc.2. proponitur à latronibus vulneratus,& spoliatus;scilicet,in naturalibus bonis vulneratus:quia,licèt mansit cum vita ad ea agenda ; adeò tamen debilis , & infirmus , vt vix in bonum aliquod surgere possit. Spoliatus verò donis supernaturalibus, & omninò gratuitis, quia omninò eis destitutus fuit. Quare Augustinus *in Enchiridio* dixit,hominem malè vtentem libero arbitrio , & se , & liberum arbitrium perdidisse.

5 Porrò libertas arbitrij,quam per peccatum perdidit homo , non est omnis libertas à necessitate antecedenti ; sed libertas à peccato,& à miseria.Nam, si antecedentem necessitatem contraheret per peccatum , nullum esset peccatum post lapsum : quia sine

libertate fieri peccatum non potest. Cæterùm à peccato non mansit liber:quia contraxit seruitutẽ illius. Item, miseriæ subiectus extitit; tum,quia subiacuit peccato,quod est summa miseria; tum pœnis debitis peccato.

6 Quinta conclusio:Liberum arbitrium instaurauit per Christum libertatem, quam amisit per peccatum.Nam in primis instaurauit libertatem à peccato, cùm per Christum redemptus sit à seruitute peccati, iuxta illud Ioan.8. *Si filius vos liberauerit, verè liberi eritis*.Et Rom.5.*Cùm serui essetis peccato,liberi estis iustitiæ*. Secundò,reparata est homini libertas à necessitate;non omnimoda, quia omnimoda libertas deperdita non fuit; sed libertas antecedens ad bona opera supernaturalia, & libertas consequens, seu moralis possibilitas ad naturalia, quæ per peccatum fuerunt amissæ. Etenim per Christum concessa sunt homini auxilia gratiæ, quibus potest absolutè agere opera supernaturalia,& superare difficultatem ad opera naturalia. Tertiò, liberatur à miseria: quia, licèt in via subditus sit ærumnis contractis per peccatum;tamen in patria ab omni erit miseria immunis cum libertate gloriæ filiorum Dei, vt ait Apostolus *Rom*. 8.

7 Sexta conclusio: Libertas ad malum, in quam deiecit hominem peccatum, & libertas ad bonum, in quam extulit gratia,eadẽ omninò est. Nam voluntas hominis ex se aliquo modo libera est. Si per peccatũ destituatur auxilio gratiæ,erit libera ad malum:si verò eleuetur per gratiam, eadem erit libera ad bonum. Igitur,libertas ad peccatum,non est pronitas superaddita voluntati, vt quidam arbitrantur;neque libertas ad bonum est noua facultas,quę auxilio gratiæ super-

additur

additur voluntati, vt alij opinantur: sed eadem omninò facultas voluntatis, nunc relicta seruituti peccati est libertas ad malum, nunc eleuata per gratiam est libertas ad bonum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit possibile liberum arbitrium ex se determinatum ad honestum? De quo relati *d.5.q.12.*

Quæst. II. An sit possibile ex se determinatum ad turpe? De quo relati *dist.7.q.4.*

Quæst. III. An liberum arbitrium conueniat aliis, quàm vtentibus ratione? Hîc Bonauent. *p.1.art.1.q.1.* Durand. *quæst.2.* Alij relati *dist.24. quæst.3.*

Quæst. IV. An libertas formalis intellectui, aut soli voluntati conueniat? Hîc Bonauent. *p.1.art.1.q.6.* Gab. *quæst.1.* Alij relati *distinct.24.q.3.*

Quæst. V. An, & qua ratione Deo conueniat libertas? Hîc S. Thom. *q.1.ar.1.* Alij relati *lib.1.d.45.q.5.*

Quæst. VI. An suppositio physicæ prædeterminationis antecedens consensum arbitrij, destruat libertatem eiusdem? De quo relati *dist.24.q.5.*

Quæst. VII. An naturæ rationali post peccatum relictæ sint vires ad cauendum peccata, & quidquam boni agendum intra ordinem naturæ sine auxilio gratiæ? De quo relati *dist.18.q.1. & seq.*

Quæst. VIII. An relictæ sint vires ad merendum, seu impetrandum dona salutaria sine auxilio gratiæ? De quo relati *dist.24.q.7. & lib.1.dist.41.q.4. & 5.*

Quæst. IX. An liberum arbitrium cum principio supernaturali sit immediatè actiuum actuum supernaturalium, quin tota virtus agendi sit principium supernaturale? Hîc attingunt Gregorius, Gabriel, & Scot. *q.1.* Aureol. *a.1.* Suar. *lib.6. de grat.c.5.* Fonseca

9. Metaph.

9.*Metaph.cap.*2.*q*.4.*sect*.4. Arrub. 1.*p.d*.19. *c*.5.*&* 6. Tannerus 1.*p.d*.2.*q*.6.*dub*.4. Torres 2. 2. *d*.38.*dub*.2. Coninch. 2.2. *d*.5. *dub*.5. Fasol. 1.*p.q*.12.*art*.5.*dub*.7. Herice 1.*p.d*.45.*c*.13. Hurtado 2.2.*d*.124. Aluarez *de aux. d*. 64. Curiel 1.2.*q*.5. *art*.5.*dub.vnic*. §.5. *& seq*. Montesin. 1. 2. *d*.3. Antonius Perez, Laur. Salmant. *certam*.6.*schol.c*.10.Zum. 1.*p.q*.12.*art*.5.*q*.2.Ægid. de Præsent. *lib*.9.*de beatit. q*.6.*ar.vnic*. Nos fusè *d*.30.*de ente supern*.cũ pluribus aliis, quos adducimus *sect*. 20.

Quæst. X. An liberum arbitrium possit necessitari, stante iudicio indifferenti? De quo relati *dist*.24.*q*.3.

Quæst. XI. An possit cogi, vimque pati in agendo actus elicitos? Hîc S. Thomas *art*.2. Bonau. *p*.2.*art*.1. *quæst*.4.*&* 5.Gab.*quæst*.1.Durand.*q*.4.Caiet.Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Curiel. Vazq. & alij cum S. Thoma 1.2.*quæst*.6.*art*.4.Valentia 1.2.*disp*. 2.*q*.1.*p*.3. Fonseca *lib*.9.*Metaph.cap*.2.*quæst*.2.*sect*.3. Azor *lib*. 1.*cap*.9.*quæst*.6.Almain 1.*moral.c*.2. Salas 1.2.*tract*.3. *d*.1.*sect*.5.Sotus *in* 4.*dist*.29.*quæst*.1.*art*.1.Granad.1.2. *controu*.2.*tr*.2.*dub*.6. Tannerus 1.2.*d*.2.*quæst*.1.*dub*.5. Suarez 1.2.*tr.de violento,d*.2.*sect*.4. *& seq*.

Quæst. XII. An libertas possit exerceri per puram omissionem sine actu? Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Curiel, Vazquez, & alij 1.2.*q*.6.*art*.3. *& q*.71.*art*.5.Valentia 1.2.*d*.6.*q*.1.*p*.4.Azor *tom*.1.*lib*. 4.*c*.3.*q*.3.Herrera 2.*d*.30.*q*.1.Soto *lect*.6.*de peccat*.Salas 1.2.*tr*.13.*d*.2.*sect*.5.Granad.1.2.*controu*. 2. *tr*.2.*d*.3. Tan. 1.2.*d*.4.*q*.4 *dub*.1. Suar. 1.2.*tr.de pecc.d*.3.*sect*.2. Hurt.*de anima,d*.15.*sect*.7.Arriag.*de anima,d*.8.*sect*.6.

Quæst. XIII. An libertas sit intrinseca actibus liberis volnntatis, vt actus liber nequeat fieri necessarius, aut è contra? Suar.*d*.10. *Metaph.sect*. 2. *lib*.2. *de Angelis*,

Angelis, *cap*. 35. *n*. 9. & fusiùs 1.2. *tract. de voluntario*, *d*. 1. *sect*. 3. Valent. 1.2. *d*. 2. *q*. 13. *p*. 1. Zumel 1.2. *quæst*. 71. *art*. 6. *d*. 2. *concl*. 2. Vazq. 1.2. *d*. 55. *n*. 13. Tanner. 1. 2. *d*. 2. *quæst*. 1. *dub*. 2. *n*. 33. & *seq*. Hurtad. *d*. 15. *de anima*, *sect*. 6. Salas 1.2. *tr*. 3. *d*. 1. *sect*. 6. *n*. 62. & *tr*. 7. *d*. 2. *sect*. 5. *à num*. 47. Arriaga *d*. 8. *de anima*, *sect*. 4. Coninch 2.2. *d*. 2. *dub*. 8.

Quæst. XIV. An liberum arbitrium ita sequatur rationis ductum, vt nō possit eligere obiectum, quod illa remissiùs, & debiliùs proponit? Vazq. 1. *p*. *d*. 98. *c*. 6. & 7. *p*. 2. *d*. 128. *c*. 5. Coninch 2.2. *d*. 2. *dub*. 5. Estius *in* 2. *d*. 24. §. 3. & 4. Suar. *lib*. 1. *de grat*. *c*. 12. *à num*. 15. & *lib*. 7. *de Ang*. *cap*. 5. Salas 1.2. *tr*. 6. *d*. 1. *sect*. 5. *q*. 8. Fonseca 6. *Metaph*. *c*. 2. *q*. 5. *sect*. 15. Arrub. 1. *p*. *d*. 177. *c*. 1. Tanner. 1.2. *d*. 6. *q*. 2. *dub*. 7.

Quæst. XV. An vt liberum arbitrium eligat bonum, necessarium sit iudicium, an sufficiat simplex apprehensio illius? Vazq. 1.2. *d*. 44. *c*. 2. & *seq*. Suarez 1.2. *d*. 6. *sect*. 5. & *d*. 23. *Metaph*. *sect*. 7. *lib*. 7. *de Angel*. *c*. 10. *à n*. 12. *c*. 11. *n*. 10. *c*. 12. *n*. 11. Val. 1. 2. *d*. 2. *quæst*. 4. *p*. 1. Azor *tom*. 1. *lib*. 1. *cap*. 28. *q*. 6. Salas 1.2. *tract*. 6. *d*. 3. *sect*. 1. Tann. 1.2. *d*. 2. *q*. 2. *dub*. 2. Granad. 1.2. *controu*. 2. *tr*. 12. *d*. 1. Hurtad. *d*. 14. *de anima*, *sect*. 7. Bellarm. *lib*. 3. *de lib*. *arb*. *c*. 8. *prop*. 6. Medina 1.2. *q*. 10. *ar*. 3. Lorca 1.2. *de actibus human*. *d*. 10. Nos fusè *d*. 62. *de supernat*. *sect*. 1.

Quæst. XVI. An possit arbitrium eligere bonum absque iudicio practico, seu imperio illius? Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Th. 1.2. *q*. 13. *art*. 6. & *q*. 17. *art*. 3. Valent. 1.2. *d*. 2. *q*. 4. *p*. 1. & *quæst*. 12. *p*. 1. Tannerus 1.2. *d*. 2. *q*. 3. Gran. 1. 2. *tr*. 12. *d*. 3. *num*. 12. Almain. 3. *Moral*. *c*. 2. Fonseca 9. *Metaph*. *c*. 2. *q*. 1. *sect*. 3. Azor *tom*. 1. *lib*. 1. *c*. 29. *quæst*. 2.

Suar.

Suar. 1.2.*d*.6.*de volunt.sect.*5.*d*.19.*Metaph*
7.*lib*.7.*de Angel.c*.7.Salas 1.2.*tr*.1.*d*.5.*n*.20
2.*sect*.3.Nos fusè *d*.62.*de supernat*.

DISTINCTIO XXV

De gr tia operante, & cooperante.

PRima conclusio: Gratia operans, & coope
cessaria est ad volendum, & agendum
opus salutare. Gratia operans est, quæ præue
luntatem, vt velit opus salutis, v.g. credere: co
verò, quæ iuuat voluntatem, vt opus volitu
Conclusio probatur ex Augustino pluribus st
necessitatem gratiæ contra Pelagianos, qui tu
arbitrium sine gratia posse velle, & agere op
tis: & contra Semipelagianos, qui velle, & in
tribuebant arbitrio; agere verò, & perficere
gratiæ. Primò in lib. de gratia, & lib. arbitrio,
*Vt velimus, Deus operatur: cùm autem volum
volumus, vt perficiamus, nobis cooperatur: & ta
illo operante, vt velimus, vel cooperante, cùm vol
na pietatis opera, nihil valemus.* Secundò illustr
gustinus *lib. contra Iulianum*, illo Prouerbior
*Paratur voluntas hominis à Deo, & à Domin
hominis diriguntur.* Vbi omnis bonus affectus,
que motus, seu gressus, in Deum præuenienter
catur. Item, duobus testimoniis Pauli. Alteru
lud 1. Corinth. 15. *Non autem ego, sed gratia*
cum. vbi Paulus non negat, se plura salutaria

agere; sed ea neque velle, neque agere solum arbitrium, sed adiutum gratia Dei. Alterum est illud Rom. 9. *Non est volentis, neque currentis; sed miserentis Dei.* Non enim ideò miseretur Deus, quia homo voluit, & cucurrit; sed ideò voluit, & cucurrit, quia misertus est Deus. Si autem dicatur, ideò opus salutare, scilicet, fidem, esse miserentis Dei; quia, licèt possit arbitrium incipere suis viribus volendo, non potest illud perficere sine auxilio misericordiæ Dei: sic redarguit *in Enchiridio, cap.* 32. Ergo eodem modo potest dici non esse Dei miserentis, sed hominis volentis. Nam, sicut voluntas sola suis viribus non peragit totum opus; ita neque solus Deus sine voluntate peragit illud: nã, sicut auxilio gratiæ Deus peragit postremas partes; ita volũtas suis viribus incipit primas. Ergo, cùm Apostolus dicat, opus esse Dei miserentis, & non hominis volentis, totum quidem opus quoad initium, & finem auxilio Dei adscribẽdum est, quatenus Deus præparat voluntatem, vt velit, & adiuuat, vt perficiat. Vnde *epist.* 106. decernit, ante gratiam Dei nihil meriti humani præire, neque voluntatem humanam ducere, sed comitari gratiam, & pedissequam esse, non præuiam illius.

2 Secunda conclusio: Inter gratias operantes, & præuenientes numeranda est fides, quæ per dilectionem operatur. Hoc etiam probatur ex Aug. *in epist.* 106. Primò, quia *Roman.* 3. dicimur iustificari ex fide, hoc est, ad opera iustitiæ promoueri ex fide. Aliunde 1. *Corinth.* 4. dicimur iustificari per gratiam. Ergo fides, gratia est, qua ad opera iustitiæ promouemur. Secundò, fides est donum Dei, & principium operum iustitiæ: quare gratis datur, quidquid

propter

propter fidem datur. Ergo fides eſt auxilium præueniens gratiæ. Nam donum Dei, quod eſt principium operum iuſtitiæ, auxilium eſt gratiæ. Tertiò *lib. 1. Retract. cap. 9.* ait, fidem Chriſti eſſe beneficium præueniens voluntatem, vt caueat peccata, & rectè viuat. At hoc eſt, & non aliud, auxilium præueniens gratiæ. Ergo fides eſt auxilium præueniens gratiæ.

3 Tertia concluſio: Non ſolùm actus fidei, ſed etiam plures affectus deliberati virtutum, qui præueniuntur auxilio gratiæ, poſſunt referri inter gratias præuenientes comparatione aliorum. Nam affectus boni ſunt dona Dei mouentia voluntatem ad opera bona. At dona Dei mouentia voluntatem ad opera bona, ſunt auxilia præuenientia gratiæ. Aſſumptum probatur: Primò, quia fides per dilectionem charitatis operatur plures actus virtutum. Ergo non ſolùm fides, ſed etiam dilectio charitatis eſt donum operans actus virtutum. Secundò ex Auguſtino *in Enchiridio cap. 32.* vbi ait, plures affectus bonos numerari inter dona Dei, quæ ipſos præueniunt, quia iuuat ad alios, quos ipſi præcedunt. Quò adducit illud Pſalm. 58. *Et miſericordia eius præueniet me.* & illud Pſalm. 22. *Et miſericordia Dei ſubſequetur me.* Quippe quia priuſquàm velim, præuenit, vt velim; & deinde me iam volentem ſubſequitur, vt præcedens affectus mouens ad vlteriora opera iuſtitiæ non fruſtretur effectu, quem voluit.

4 Quarta concluſio: Fides eſt gratia præueniens opera, quæ iuſtificationem aſſequuntur, & vitam æternam promerentur; non verò omnia opera bona. Prior pars probatur: Primò, quia Auguſtinus *ſuper Pſalm. 66.* ait, fide per dilectionem iuſtificari impium,

& ex

& ex illa omnia merita incipere. Secundò, quia *in epistola* 144. *ad Anastasium*, non esse liberam à peccato voluntatem, nisi eam liberet gratia per legem fidei, seu fides operans per dilectionem charitatis. Posterior pars probatur: quia ante fidem præcedunt aliqua opera bona elicita auxilio gratiæ; quæ tamen, quia impiorum sunt, vitam non promerentur æternam. Primò enim præcedit affectus fidei, qui ad credendum Deo per se necessarius est. Secundò, quia præcedit cogitatio, qua fidei mysteria credibilia approbamus, quæ viribus arbitrij haberi non potest, vt colligit Augustinus *de prædestinatione Sanctorum, cap.* 2. ex illo Pauli 2. Corinth. 3. *Non quòd simus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis.* Imò credere per fidem, ideò probat esse ex gratia Dei: quia cogitare, quod fidem præcedit, non sufficit arbitrium sine gratia Dei. Tertiò, quia Augustinus ad illud Psalm. 119. *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas.* obseruat hunc ordinem gratiarum, vt priùs præcurrant ante assensum perfectum fidei, & opera iustificationis affectus aliqui imperfecti amoris efficacis ipsorum; deinde sequatur amor; & postremò ipsum opus.

5 Quinta conclusio: Eadem gratia potest esse operans, & cooperans. Nam eadem gratia potest obire munus vtrunque operandi, & cooperandi: potest enim præuenire voluntatem mouendo, vt velit; & eandem posteà iuuare, ne frustrà velit, sed efficaciter operetur.

6 Sexta conclusio: Gratia operans, & vsus liberi arbitrij, elicitus ex gratia, inter virtutes animæ, & magna bona hominis referri possunt. Nam Augustinus

libro primo Retract. cap. 9. & *lib. 2. de libero arbitrio, cap. 19.* docet, virtutem esse, qua nemo malè vtitur. At gratia operante, & bono vsu liberi arbitrij nemo malè vtitur. Ergo virtutes sunt. Hoc tamen discrimine, quòd gratia operans potest esse virtus, quin sit opus morale virtutis; vsus verò bonus arbitrij virtus est, & opus virtutis. Vnde vtrunque inter magna bona hominis recensetur. Nam docente Augustino *suprà*, bona hominis sunt magna, minima, & media. Magna sunt, quibus rectè viuimus, & malè vti non possumus, vt virtutes. Minima, quibus malè vti possumus, & sine quibus benè viuimus, vt bona corporis. Media, quibus malè vti possumus, & sine quibus non benè viuimus, vt liberum arbitrium. At gratia operans, & bonus vsus arbitrij sunt bona, quibus rectè viuimus, & malè vti non possumus. Ergo inter magna bona referri debent.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An gratia iustificans sit animo inhærens? Hîc S. Thomas *ar.* 1. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Curiel, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst.* 110. *art.* 1. *& quæst.* 113 *art.* 1. *&* 2. Valentia 1. 2. *disp.* 8. *quæst.* 5. *p.* 2. Coninch 2. 2. *disp.* 6. *dub.* 1. Tannerus 1. 2. *disput.* 6. *quæst.* 5. *dub.* 1. Bellarmin. *lib.* 2. *de iustificatione.* Stapletonius *lib.* 5. *&* 7. Granadus 1. 2. *controuers.* 8. *tract.* 8. *disput.* 2. Suarez *lib.* 6. *de gratia, cap.* 1. *& seq.* Sotus *lib.* 2. *de natura, & gratia, cap.* 17. *& seq. & in* 4. *dist.* 1. *quæst.* 3. *art.* 1. Canus *lib.* 7. *de locis, cap.* 2. Torres 2. 2. *disp.* 46. *dub.* 4. Antonius Perez *cert.* 7. *scholast. cap.* 4. Fonseca 9. *Metaph. cap.* 5. *quæst.* 1. *sect.* 2.

Quæst.

Quæst. II. An gratia iustificans sit distincta ab habitu charitatis? Hîc S. Thomas *art*.4. Durand. Gab. & Scot. *quæst*.1. Aureol. *art*.1. Caiet. Conrad. Medina, Curiel, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Th. 1.2. *quæst*.110. *art*.3. Coninch 2.2. *disp*.21. *dub*.7. Bellarm. *lib*.1. *de gratia, & lib. arb. cap*.6. Vega *lib*.7. *in Trident. cap*.25. Mæratius *tr. de charitate, disp.... sect....* Sotus 2. *de natura, & gratia, cap*.17. & 18. Lessius *lib*.2. *de summo bono, cap*.1. Salmeron *ad Galatas, disp*.3. Suarez *lib*. 8. *de gratia, cap*.12. Henriquez *de fine hominis, cap*.14. Tannerus 1.2. *disp*.6. *quæst*.4 *dub*.2. Torres 2.2. *disput*. 68. *dub*.9.

Quæst. III. An gratia auxilians actualis sit distincta ab illustrationibus intellectus, & affectionibus voluntatis? De quo relati *lib*.1. *d*.3. *q*.4.

Quæst. IV. An gratia sanctæ affectionis sit nouum beneficium à gratia illustrationis distinctum? De quo nos tantùm *lib*.5. *de ente supernaturali*, copiosè.

Quæst. V. An gratia sanctæ affectionis, præter illustrationis gratiam, ad omnem consensum meritorium necessaria sit? De quo rari ex professo. Attingunt Vazquez 1. *p. disp*.88. *n*.24. & 1.2. *disp*.185. *cap*.6. *fine*. Montesinus 1.2. *disp*.31. *quæst*.2. *num*.54. Granad. 1.2. *controuers*.8. *tr*.5. *disp*.2. *sect*.5. §.4. Suar. *lib*.3. *de auxil. cap*.4. *num*.3. & *cap*.5. *n*.8. Lorca *de gratia, disp*.18. *fine*. Copiosiùs Albelda 1. *p. disp*. 58. *sect*. 4 Ruiz *de prouident. disp*.2. *sect*.2. Nos latissimè *lib*.5. *de supernat*.

Quæst. VI. An inter illustrationes, & affectiones gratiæ recenseri debeant assensus, & affectus absoluti, & deliberati; an solùm simplices, & indeliberati? De quo ex professo nullus. Attingit Suarez *lib*. 3. *de auxiliis, cap*. 4. *num*. 3. & *cap*.5. *num*.8. & Aluarez

de auxiliis, disp. 75. *n.* 2. Nos abundè *lib.* 5. *de supernat.* Huc adduci possunt, qui gratiam subsequentem, & cooperantem indistinctam tuentur à consensu absoluto voluntatis inducente ipsam ad operis externi, vel alterius interni perfectionem.

Quæst. VII. An gratia actualis influat in genere causæ efficientis in consensum? Bellarmin. *lib.* 1. *de gratia, cap.* 13. *ad primum.* Molina *in concord. quæst.* 14. *art.* 13. *disp.* 37. Lessius *de auxiliis, cap.* 15. *num.* 3. *& cap.* 17. *num.* 10 Mascarenas *de auxil. disp.* 1. *p.* 4. *num.* 9. Vazq. 1. 2. *d.* 185. *cap.* 9. Valent. 1. 2. *d.* 8. *p.* 3. Arrub. 1. *p d.* 20. *num.* 27. Becanus *opusc. de auxil. cap.* 2. Sot. 1. *de natura & gratia, cap.* 16. Albelda 1. *p. disp.* 58. *sect.* 3. *ad quartum, & sect.* 5. *diff.* 2. Curiel 1. 2. *quæst.* 111. *dub.* 1. *concl.* 5. Suar. 3. *de auxil. c.* 4. *num.* 11. Tanner. 1. 2. *disp.* 6. *q.* 3. *à num.* 263. Granad. 1. 2. *controu.* 8. *tr.* 8. *disp.* 2. *sect.* 6. Lorca 1. 2. *disp.* 18. *de gratia.* Zumel 1. 2. *q.* 111. *art.* 2. *disp.* 2. *conclus.* 4. *& tom.* 1. *de auxil. disput.* 2. *conclus.* 1.

Quæst. VIII. An gratia actualis sit motio intrinsecè, & quoad substantiam supernaturalis? an solùm extrinsecè, & quoad modum? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 16. *quæst.* 6.

Quæst. IX. An ad omnem actum meritorium gratia auxilians sit necessaria? Hîc Greg. *q.* 1. Alij relati *dist.* 14. *q.* 7. & relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 4.

Quæst. X. An sit necessaria gratia, vt homo se disponat ad gratiam? Hîc Greg. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 5.

Quæst. XI. An ad agendum quodvis bonum morale, etiam naturale, sit necessaria gratia? Hîc Gregor. *q.* 1. Alij relati *dist.* 28. *q.* 1.

Quæst.

Quæst. XII. An actus intrinsecè naturalis conferat in salutem? Aut conferens in salutem sit intrinsecè supernaturalis? De quo nos fusè *disp.* 44. *de ente supernat. sect.* 3. *& sequentib.* Coninch 2. 2. *disp.* 4 *dub.* 3. Molina *in concord. q.* 14. *art.* 13. *disp.* 6. Vazquez 1. 2. *disp.* 217. *num.* 54. Item, qui differunt, an iustus mereatur per actus virtutum moralium elicitos sine gratia? Zumel 1. 2. *q.* 114. *art.* 4. *disp.* 1. Vega *q.* 12. *de iustificat.* Suar. *lib.* 12. *de grat. cap.* 7. Vazquez 1. 2. *disp.* 29. *cap.* 5. Torres *de merito, disp.* 1. *dub.* 11. *& disp.* 6. *num.* 17. Sotus 3. *de natura. & grat. cap.* 4 & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst.* 114. *art.* 4. Necnon qui differunt, an eiusmodi actus eliciti auxilio gratiæ intrinsecè naturalis, aut mereri, aut disponere ad iustificationem queant?

Quæst. XIII. An omnis actus salutaris procedat ex fide infusa? Hîc Bonau. *in litt dub.* 3. De quo ex professo pauci. Attingunt Vazq. 1. 2. *disp.* 189. *num.* 137. *&* 138. *& disp.* 210. *cap.* 4. *& disp.* 290 *n.* 131. Torres 2. 2. *disp.* 41. *dub.* 5. Coninch 2. 2. *disp.* 14. *dub.* 6.

Quæst. XIV. An dilectio supernaturalis Dei possit haberi sine fide infusa? Sotus 2. *de natura & gratia, cap.* 11. *& in* 4. *disp.* 1. *q.* 1. *art.* 3. *& d.* 5. *q.* 1. *art.* 2. Suar. 2. 2. *disp.* 8. *sect.* 7. *cap.* 8. *& disp.* 12. *sect.* 3. Torres 2. 2. *d.* 25. *dub.* 3. *& disp.* 46. *dub.* 5. *&* 6. Granad. *contron.* 8. *de gratia, tr.* 9. *d.* 3. Lorca 2. 2. *disp.* 31. *&* 1. 2. *de gratia, disp.* 31. *n.* 3. Coninch *disp.* 14. *dub.* 8. Vega *lib.* 6. *in Trid. cap.* 21. Nos fusè *de supernat. disp.* 10. *sect.* 22. *&* 23. *disp.* 49. *sect.* 4. *& disp.* 63. *sect.* 4 *&* 5.

Quæst. XV. An actum fidei præcedat iudicium, aut apprehensio naturalis? Nos fusè *disp.* 49. *sect.* 4. *&* 5. *& disp.* 60. Suar. 2. 2. *disp.* 6. *sect.* 8. Torr. *disp.* 46. *dub.* 5

Coninch *disp.*13.*num.*19.Albert.3. *principio philosoph. q.*5.*theolog.*Granad.2.2.*controu.*1.*tr.*9.*disp.*5.

Quæst. XVI. An gratia operans moueat voluntatem,& an physicè prædeterminando?Hîc Bonauent. *art.*1.*q.*6.Alij relati *dist.*24.*q.*5.

Quæst. XVII. Quo differant gratia operans, & cooperans? Hîc S. Th.*art.*5. Durand. *q.* 3. Gab. *q.* 1. Caietan.Conrad.Medina,Lorca,Curiel,Zumel,Vazquez,& alij 1.2.*quæst.*111.*art.*2.Aluarez *de auxil.disp.* 84.*&* *sequenti.*Pennotus *lib.*9.*de liber.arb.cap.*6.Sotus 1.*de nat.& grat.c.*16.Suar.3.*de auxil.cap.*5.Tanner. 1. 2.*disp.*6.*q.*1.*dub.*4.Bellarm.*lib.*6.*de grat.& lib.arb.cap.* 10.*&* 14.Granad. 1. 2. *controu.*8. *tr.*5.*disp.* 2. Ruiz *de prouid.d.*31.*& seq.* Rursus Vazq. 1.*p.d.*88.Val.1.2.*d.*8. *q.*3.*p.*5.Molina *in concord.q.*14.*art.*13.*disp.*42.Driedo *lib.*2.*de gratia,tract.*1.*cap.*2.Ruard.*art.*7.

Quæst. XVIII. An præter gratiam requisitam ad voluntatem efficacem operis, sit necessaria gratia ad operis executionem? Hîc S.Thom.*art.*6. Durand. *q.* 3.Gab.*quæst.*1. Vazquez 1. *p.disp.* 88. *cap.* 10. Bellarmin.*lib.*1.*de gratia,cap.*14.*& lib.*6.*cap.vlt. sentent.* 11. Granad.1.2.*controu.*8.*tr.* 5.*disp.* 3. Ruiz *de prouident. disp.*38.

Quæst. XIX. An voluntas creata sit causa immediata, & partialis simul cum gratia omnis actus meritorij? De quo relati *dist.*25.*q.*9.

Quæst. XX. An actus virtutis supernaturalis procedens ex gratia possit infici malitia? Nos fusè *disp.* 50. *de supernatural.* Valent. 1. 2. *disp.* 5. *quæst.* 1. *p.* 2. Tanner. 1.2.*disp.*3.*quæst.*2.*num.*16. *&* 22. Bañez 2. 2. *quæst.* 4. *art.* 5. *dub.* 2. Nauarrete 1. *p. tom.* 2. *controu.* 26. §. 2. Basilius Pontius 1. *p. variarum*, *relect.* 2.

Suarez

Suarez *de fide*, *d*.6 *sect*.7. & *lib*.2 *de gratia*, *cap*. 3. *num*. 14. & *lib*. 12. *cap*. 11. Vazquez 1. 2. *disp*. 53. *cap*. 4. *disp*. 54. *cap*. 3. *d*. 84. *cap*. 3. & *d*. 186. Torres 2. 2. *d*. 33. *dub*. 1. 2. & 3. Coninch 1. 2. *d*. 14. *dub*. 3. Vega *in Trident*. *lib*. 11. *cap*. 17. Corduba *lib*. 2. *quaest*. 3. Sotus 1. *de nat*. & *grat*. *cap*. 22. *concl*. 2. & *in* 4. *disp*. 6. *q*. 1. *art*. 6. & *disp*. 1. *q*. 6. *ar*. 8. Salas 1. 2. *tr*. 7. *d*. 3. *n*. 165. & 169. & *tr*. 11. *n*. 55. Granad. 1. 2. *controu*. 2. *tr*. 9. *d*. 3. Antonius Perez *lect*. 1. *exam*. *p*. 3. *cap*. 15. Hurtado 2. 2. *disp*. 46.

DISTINCTIO XXVII.

De virtute, quid sit, & quid sit actus eius?

PRima conclusio: Virtus propriè, & strictè sumpta est *bona qualitas mentis, qua rectè viuitur, & qua nullus malè vtitur, & quam Deus solus in homine operatur*. Hæc conclusio non indiget probatione, nisi quoad postremam partem. Ea probatur. Primò, quia hæc definitio virtutis est Augustini *lib*. 2. *de libero arbitrio*, *cap*. 18. Secundò, quia Augustinus *tomo* 8. *concione* 26. *in Psalm*. 118. exponens illa verba: *Feci iudicium, & iustitiam*. ait, nomine iustitiæ ibi non intelligendam virtutem iustitiæ, sed eius actum, quia *virtutem non facit homo*. Tertiò, quia Apostolus *Ephes*. 2. scribit, virtutem fidei non esse ex nobis; sed esse purè donum Dei, vt ab Ecclesiæ Patribus exponitur. Quartò, quia gratia operans est virtus animæ, vt præmisimus *dist*. *praecedenti*.

At gratia operans non eſt à libero arbitrio, cùm ſanet infirmitatem arbitrij, præueniátque omnem ſalutarem actionem ipſius. Vnde colligitur, virtutem propriè, & preſsè acceptam non eſſe affectum liberi arbitrij. Nam virtus à ſolo Deo eſt, & non à libero arbitrio. At affectus arbitrij ab arbitrio eſt.

2 Secunda concluſio: Omnis motus, vel affectus meritorius eſt à virtute, ſeu gratia, & ſimul à libero arbitrio; ſicut germen eſt à pluuia deſuper effuſa, & ſimul à terra cooperante cœleſti pluuiæ. Primò ex illo primæ Corinth. 15. *Gratia Dei ſum, id quod ſum; ſed gratia eius in me vacua non fuit. Abundantiùs cæteris laboraui. Non autem ego, ſed gratia Dei mecum.* Labores enim ſalutares primò refert in gratiam Dei; deinde in arbitrium: quia, neque ſola gratia ſine arbitrio, neque arbitrium ſolum ſine gratia eos perficere poteſt. Sic exprimit Auguſtinus *de libero arbitrio, cap. 5. & 6.* Item *epiſtola* 105. *ad Sixtum*, docet, ex gratia, & libero arbitrio procreari in anima omnem bonum affectum. Tertiò, quia omnis affectus bonus, & donum Dei eſt, & meritum hominis: quare Auguſtinus *in eadem epiſtola* ait, cùm coronat Deus merita noſtra, nihil aliud coronare, quàm munera ſua. At bonus affectus, quà Dei donum eſt, procedit à gratia: quà verò meritum hominis eſt, procedit à libero arbitrio.

3 Sed obſeruanda ſunt duo. Alterum, gratiam, à qua meritum hominis eſt, non eſſe gratis dantem, quæ Deus eſt; ſed gratis datam, quæ arbitrio inhærens eſt, illudque præuenit ad agendum. Nam à Deo eſſe, commune eſt omnibus effectibus creatis. Ergo ſingularis excellentia meriti, & operis ſupernaturalis

eſt,

est, esse à Deo per auxiliũ speciale gratię arbitrio infusum. Alterum, causalitatem magis principalem tribuendam gratiæ, & minùs principalem arbitrio. Tum, quia gratia excitat, & eleuat arbitrium ad agendum; arbitrium verò non excitat, nec eleuat gratiam. Tum, quia interdum merita ex sola gratia esse dicuntur; non verò esse ex solo libero arbitrio. Quod verum esse non potest, nisi quia causæ principalitas adscribitur gratiæ.

4 Tertia conclusio: Actus, & vsus virtutis lata quadam significatione dicitur virtus, quanuis in strictâ, & rigorosâ non sit. Prior pars probatur. Primò, Augustinus *distinctione præcedenti* bonum vsum liberi arbitrij dixit virtutem. Secundò, quia interdum apud sacros, & catholicos Scriptores actus fidei, charitatis, & iustitiæ dicuntur fides, charitas, & iustitia. Dicitur enim homo mereri per fidem, per charitatem, per iustitiam: quia per actus harum virtutum meretur. Posterior pars constat ex conclusione prima. Quam vlteriùs confirmat: quia Augustinus *lib. 2. quæstionum euangelicarum, cap. 39. & lib. 13. de Trinitate, cap. 2.* definit virtutem fidei esse, *qua creduntur ea, quæ non videntur*. At id, quo credimus, non est ipsum credere actuale. Ergo fidei virtus in stricta significatione non est ipse actus credendi.

5 At volunt aliqui, actus bonos internos animæ esse virtutes; actiones verò externas esse opera virtutum: eoque componi testimonia Augustini, quæ contradicentia videntur. Nam Augustinus *tract. 40. in Ioannem, cap. 10.* ait: *Fides est credere, quod non vides.* Credere autem actus est. Item, lib. 2. de doctrina Christiana: *Charitatem voco motum animi.*

Hæc ſententia omninò non repellitur, quia ſolùm videtur ſtatuere, & probare primam partem ſuperioris concluſionis de fuſa vſurpatione virtutis. Cæterùm, quia etiam videtur negare aliam vſurpationem ſtrictam virtutis à ſolo Deo procedentis, & ab actibus bonis diſtinctæ, ideò neque omninò probatur. Reſpondetúrque, Auguſtinum in eis locis nomine fidei, & charitatis fusâ ſignificatione intelligere actus. At aliis in locis ſtrictiùs ſignificare earum nomine principia actuum, vt ex ſuperioribus notum eſt.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An, & qua certitudine dentur virtutes infuſæ? Hîc S.Th. *art.* 1. Aur. *art.* 1. *de virtutibus theologicis.* Sot. *lib.* 2. *de natura, & gratia, cap.* 17. *& ſequent. & in* 4. *d.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 1. Canus *lib.* 7. *de locis, cap.* 2. Vazquez 1. *p. diſp.* 42. 1. 2. *diſp.* 36. *cap.* 2. *diſput.* 79. *cap.* 1. *d.* 85. *cap.* 1. *& diſp.* 91. *cap.* 4. Torres 2. 2. *diſp.* 46. *dub.* 4. Anton. Perez *certam.* 7. *ſchol. cap.* 4. Vega *lib.* 7. *in Trident. cap.* 24. Lorca *diſp.* 8. *de virtut.* Peſant. 1. 2. *quæſt.* 10. *art.* 1. *diſp.* 2. Valent. 1. 2. *diſput.* 4. *quæſt.* 3. *p.* 4. Suarez *lib.* 6. *de gratia, cap.* 4. Fonſeca 9. *Metaph. c.* 5. *q.* 1. *ſect.* 2. Granad. 1. 2. *controuerſ.* 4. *diſp.* 2. De virtutibus moralibus verò, Valent. 1. 2. *diſp.* 5. *q.* 6. *p.* 1. *&* 2. Conimb. *in Ethicis, diſp.* 7. *quæſt.* 6. *art.* 2. Vazquez 1. 2. *diſp.* 86. *cap.* 2. *& ſeq.* Suarez *lib.* 6. *de gratia, cap.* 9. *&* 1. 2. *tract. de virtutibus, diſp.* 3. *ſect.* 5. Tannerus 1. 2. *diſp.* 3. *quæſt.* 4. *dub.* 2. Granad. *controu.* 5. *de virtut. tract.* 1. *diſp.* 5. Coninch 2. 2. *diſput.* 6. *dub.* 2. Vega *ſup.* Anton. Perez *ſup.* Lorca 1. 2. *de virt. diſput.* 1. Caiet.

Conrad. Medina, Zum. & Curiel 1.2.*q*.63.*art*.3. & 4. Nos fusè *de supernat. disp*.73.

Quæst. II. An actibus virtutum infusarum comparentur aliquæ virtutes acquisitæ supernaturales, aut naturales? Suar. *lib*.6.*de gratia, cap*. 14. Coninch 2.2.*disp*.7.*dub*.3. Salas *tom*.2.*in* 1.2.*tract*. 10. *disp*. 15. *num*.58. & 63. Vazquez 1.2.*disp*.29.*num*. 84. Granad. 1.2.*controu*.4.*disp*.4.*num*.12. Torres 2.2.*disp*.46. *dub*. 9. Lorca 1.2.*de virtutibus, disp*. 19. Hurtado *de anima, disp*.16.*sect*.8.

Quæst. III. An virtus infusa, seu gratia, sit causa partialis agens cum anima actum meritorium? De quo relati *dist*.25.*q*.9.

Quæst. IV. An virtutis actu possimus malè vti, referendo eum in malum finem? Hîc S. Thom. *ar*.2. Alij relati *dist. præced. q*.20.

Quæst. V. An voluntas agens cum gratia actum supernaturalem, sit causa principalis, an instrumentalis? Nos fusè *de supernat. disp*.31. Bañez 1.*p*.*q*.12.*art*.5. *dub*.3. Zumel *ibidem, disp*.2. & 1.2.*quæst*.109.*ar*.1.*d*.1. *conclus*.1. Nauarrete *tom*.1.*contr*.39.§.1.*concl*.1. Ledesma *de diuin. perfect. art*. 8. *concl*.1. Aluarez *de auxil. d*. 68. Albelda 1.*p*.*d*.27.*n*.54. Ægid. de Præsent. *lib*. 10. *de beatitud*.*q*.3.*ar*.5. Anton. Perez *in Laur. Salmant. certam*.6.*schol. cap*.4. Bellarmin. *lib*.4. *de gratia, cap*. 15. Vazq. 1.*p*.*d*.43.*num*.15. & *d*.176.*cap*.4. & 5. Salas 1.2. *tom*.2.*d*.5.*sect*.5. Herice 1.*p*.*d*.46.*cap*.2. Tanner. 1.*p*.*d*. 2.*q*.6.*dub*.4. Becan. 1.*p*.*tr*.1.*cap*.9.*q*.4. Machin. 1.*p*.*d*. 16.*sect*.3.*conclus*.1. Suarez 3. *de auxil. cap*.15. & *lib*.6. *de gratia, cap*.6. & 7. Albertin. *tomo* 1. *princip*. 2. *philosoph. quæst*. 6. Arrub. 1.*p*. *d*.19.*num*.30. Fasol. 1.*p*.*q*. 12.*art*.5.*n*.27. Granad. 1.*p*.*tr. de visione, d*.6.*n*.22.

Quæst.

Quæst. VI. An ratio meriti sit actibus supernaturalibus intrinseca seorsim à lege Dei? Hîc S. Thom. *art.* 3. Durand. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Bonau. *ar.* 2. *q.* 3. Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zumel, & alij 1. 2. *q.* 114. *ar.* 1. 2. & 3. Vazq. 1. 2. *d.* 214. Suar. *lib.* 12. *de gratia, cap.* 17. Coninch 2. 2. *d.* 8. *dub.* 4. Ragusa *in* 3. *p. d.* 10. §. 2. Granad. 1. 2. *contr.* 8. *de gratia, d.* 3. *sect.* 1. Philip. Faber *in* 3. *d.* 42. *cap.* 2. & 3. Torres *opusc.* 8. *disp.* 1. *dub.* 3. & 2. 2. *disput.* 70. *dub.* 2. Moncæus *d.* 12. *cap.* 10. Tanner. 1. 2. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 3. Lindanus *lib.* 3. *panop. cap.* 20. Bellarmin. *lib.* 5. *de iustificatione, cap.* 17. Valent. 1. 2. *disp.* 8. *q.* 6. *p.* 2. Nos *d.* 16. *de supernat. sect.* 11.

Quæst. VII. An condignitas meritorum sit æqualis gloriæ æqualitate mathematicâ, & rei ad rem? Hîc S. Thom. *art.* 3. Durand. *q.* 2. Bonauent. *art.* 2. *q.* 3. Nos fusè *d.* 16. *de supernat. sect.* 3. & *seq.* Vasquez 1. 2. *disp.* 116. *cap.* 2. & *disp.* 214. *cap.* 10. & 11. Lorca 1. 2. *de merito, d.* 45. Philip. Faber *in* 3. *d.* 42. *cap.* 2. & 3. Coninch 2. 2. *disp.* 8. *dub.* 3. Granad. 1. 2. *controu.* 8. *tr.* 11. *d.* 3. Ruiz *de prouidentia, disp.* 59. *sect.* 1.

Quæst. VIII. An merita obligent ex iustitia ad retributionem præmij? Hic Gab. *q.* 1. Bonau. *ar.* 2. *q.* 3. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 43. *q.* 6.

Quæst. IX. An actibus elicitis sine gratia dignè mereamur gratiam? Hîc S. Thom. *ar.* 4. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 3.

Quæst. X. An actibus elicitis sine gratia disponamur ad gratiam? Hîc S. Thom. *ar.* 4. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 5.

Quæst. XI. Qua ratione sit verum, facienti, quod in se est, non denegari gratiam? Hîc Gab. *q.* 1. Alij relati *dist.* 41. *quæst.* 6.

Quæst.

Quæst. XII. An actus merè naturales, eliciti sine gratia, possint eleuari diuinitùs ad merendum de condigno gratiam? Hîc Scot. *q.* 1. Nos fusè *d.* 16. *de supernat.* Caiet. 1.2. *q.* 114. *ar.* 2. Medina *ibi conc.* 2. & 4. Zum. *d.* 1. Vazq. 1.2. *d.* 214. *à c.* 4. & *d.* 16. Coninch 2.2. *d.* 8. *à num.* 105. Lorca 1.2. *d.* 45. Suarez *lib.* 12. *de grat. cap.* 17.

Quæst. XIII. An actibus procedentibus ex gratia possimus mereri, saltem diuinitùs, ipsam gratiam? Hîc Bonauent. *ar.* 2. *quæst.* 1. S. Thomas *art.* 4. Gab. *q.* 1. Zum. 1.2. *q.* 114. *art.* 5. *d.* 4. Vigu. *inst. c.* 9. §. 3. Suarez *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 10. *sect.* 4. Coninch 2.2. *d.* 8. *dub.* 7. Tapia *in* 3. *p. q.* 21. *art.* 1. Vazquez 1. *p. d.* 229. *c.* 3. & *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 21. *c.* 5. Valent. 1.2. *d.* 8. *q.* 5. *p.* 4. Ragusa 3. *p. d.* 43. §. 4. Torres *opusc.* 8. *d.* 1. *dub.* 2. Vincent. *de grat. Christi, q.* 5. *art.* 3. Medin. 3. *p. quæst.* 2. *art.* 11. *ad* 5. & 6. Aliique relati *lib.* 1. *d.* 41. *quæst.* 7. Nos *d.* 77. *de ente supernat. sect.* 7.

Quæst. XIV. An, & quibus actibus mereamur augmentum gratiæ? Hîc S. Thom. *ar.* 5. Bonau. *ar.* 2. *q.* 2. Alij relati *lib.* 1. *d.* 17. *q.* 7.

Quæst. XV. An gratia iustificans sit distincta à charitate? Hîc Scot. *q.* 1. Alij relati *dist.* 16. *q.* 2.

Quæst. XVI. An sint possibiles variæ species gratiæ iustificantis? Hîc Bonau. *ar.* 1. *q.* 1. Vincent. *relect. de grat. Christi, q.* 3. Gran. 1.2. *controu.* 8. *tr.* 4. *d.* 4. Suar. *lib.* 8. *de grat. c.* 3. Torres *opusc.* 3. *d.* 1. *dub.* 11. Zumel, Curiel, & Montesin. 1.2. *q.* 112. *ar.* 1. & 2.

Quæst. XVII. An virtutes infusæ efficiantur quoad primam productionem, vel quoad intensionem actibus præuiis ipsarum? Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1.2. *q.* 51. *ar.* 2. & 4.

Cordub.

Cordub. *lib.*1.*q.*9.Sotus *lib.*2.*de nat.& grat. c.*9. Suar. *lib.*8.*de grat.c.*4.Torres 2.2.*d.*45.*dub.*7.Hurt.2.1.*d.*62. *sect.*2.Salas 1.2.*tr.*11.*d.*6.*sect.*9. Coninch 2.2.*d.* 7. *dub.* 2. Anton. Perez *in Laur.Salmant. certam.* 7.*scholast. cap.*1.*& sequenti.*Aragon 1.2.*q.*14.*ar.*6.*dub.*2.Vega 8. *in Tridentin.cap.*9.Valentia 1.2.*d.*4.*q.*3.*p.*4.

Quæst. XVIII. An actus virtutum infusarum possint habere obiectum formale naturale; & virtutum acquisitarúm actus obiectum formale supernaturale? De quo nos fusè *d.*45.*de super.* Suar. *lib.* 2. *de grat.c.*9.Arrubal 1.*p.d.*14.*c.*6.Fasol.1.*p.q.*11.*art.*1.*n.*9. *& ar.*8.*n.*42.Tanner.1.2.*d.*6.*q.*3.*n.*153. *&* 154. Curiel 1.2.*q.*109.*ar.*1.*dub.*3.§.4.*conc.*1. Zum. *ibidem,d.*1. *&* 2. *& ar.*3.*d.*3.Medina 1.2.*q.*62.*ar.*2.Bañez 2.2. *q.* 1. *ar.* 2.*q.*6.*ar.*1.*& q.*2.*ar.*2.Molina *in concord.q.*14.*ar.*13.*d.* 7.13.14.*&* 32.Coninch 2. 2. *d.*5.*dub.*3. *& d.*14.*n.* 5. Herice 1.*p.d.*38.Gran. 1.2.*contr.*8.*tract.* 1.*d.* 4.*sect.*3. Lorca *de grat.disp.*9.*concl.*1.*&* 2.Vinsfeldius *sect.*3. *de lib.arb.memb.*4.*concl.*12.

DISTINCTIO XXVIII.

Prædicta repetit, vt alia addat de gratia, & libero arbitrio contra Pelagianos.

DOctrina huius distinctionis eadem est cum præcedenti: scilicet, liberum arbitrium sine gratia præueniente, & adiuuante, Dei superadditâ naturæ, nullum agere posse simpliciter meritum salutis; atque adeò ante gratiam Dei nullum esse meritum, quo aduocemus gratiam. Constat satis ex

præce

præcedentibus. Item, quia oppositum fuit hæresis Pelagiana ab Augustino, & vniuersa Ecclesia damnata.

2 Igitur huic doctrinæ aduersarius fuit Pelagius, qui primò docuit, opera salutaria, vt credere, diligere Deum, & præcepta diuina implere, arbitrium posse sine gratia supernaturali, quanuis non possit sine gratia creationis naturali. Secundò, gratiam supernaturalem cadere sub meritum operum naturalium præcedentium ipsam. Tertiò, eam gratiam nostris meritis aduocatam, non ad simpliciter, sed ad facilè tantùm posse esse necessariam. Quartò, eam non in aliquo dono interno infuso à Deo; sed in externa solùm instructione prædicationis, & legis esse constitutam. Ita Augustinus *lib. 1. Retract. cap. 9. & lib. de hæres. cap. 88.*

3 Ad quod muniendum, sequentes propositiones Augustini obiiciebant Pelagiani. Primam *ex lib. 3. de lib. arb. cap. 18.* non esse imputanda ad culpam ea, quæ homo facere non potest. Secundam *ex lib. de duabus animabus, cap. 11.* nullum hominem esse peccati reum, quia non fecit, quod facere non potuit. Tertiam *ex lib. contra Adamantium, cap. 26.* in nostra positum esse potestate mutare in melius voluntatem. Quartam *ex cap. 27. eiusdem libri,* in nostra potestate esse, vt vel inseri bonitati Dei, vel excidi eius seueritate mereamur. Quintam *ex lib. exposit. Epist. ad Rom. art. 60. & 61.* nostrum esse credere, & velle. Sextam *ex lib. de prædestinatione Sanctorum, cap. 5.* posse habere fidem, & charitatem, naturæ esse hominum. Etenim his omnibus propositionibus tribuitur homini posse ad opera salutaria: ergo ad posse agere illa non indiget auxilio gratiæ.

4 Verùm

4 Verùm omnes propositiones obiectæ vnica solutione explicantur; scilicet, arbitrium habere potestatem ad illa, & sine illa neminem prætermittentem ea opera, peccare posse: cæterùm, talem potestatem conuenire arbitrio præuento, & adiuto gratia; non verò sine illa. Quia verò gratia semper adest, ideò semper adest ea potestas. Neque alicubi docuit Augustinus, talem potestatem inesse soli arbitrio seorsim à gratia. Itaque Augustinus ea opera arbitrio tribuit, vt libertatem assereret nostræ voluntatis. At, quia simul cum libertate voluntas ex se infirma est ad ea opera: ideò aliis in locis auxilium gratiæ necessarium adstruxit. Quod illustratur ex Hieronymo *tom. 4. in explanatione fidei*, asserente, liberum sic confitendum arbitrium, vt necessarium Dei nō negetur auxilium. Ergo duobus continetur doctrina Catholica: primò, voluntati creatæ libertatem adesse: secundò, adesse quoque illi necessariam gratiam. Primum est contra Manichæum negantem, hominem peccatum cauere posse; & contra Iouinianum negantem, hominem posse peccare. Secundum verò contra Pelagium, negantem, esse necessarium auxilium superadditum gratiæ, vt possit libertas arbitrij cum salutis fructu, aut bonum opus efficere, aut peccatum aliquod cauere.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sine gratia Dei possit fieri aliquod bonum opus morale? Hîc S. Thomas *art.* 1. Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 3. Durand. *quæst.* 2. Gab. *quæst.* 1. Gregor. *quæst.* 1. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Lorca, Curiel, Montesin. Vazq. & alij cum S. Th. 1. 2. *quæst.*

*quæst.*109.*ar.*2.Valent. 1.2.*d.*8.*quæst.* 5.*p.*3.Suar.*lib.*3. *de auxil.c.*17. latiùs *lib.*2.*de prædestin. c.*10. *& seq.* & latissimè *lib.*1.*de grat.à cap.*8.Molin. *in concord. quæst.* 14.*art.*13. *d.*5. Vinsfeldius *de gratia, & lib.arb.sect.*3. *memb.* 5. Carthagena *de prædestin. discurs.* 9. Sotus *lib.* 1. *de natur. & grat. cap.* 20. Bellarmin. *lib.* 5. *de grat.& lib. arb.cap.*9.Ruardus *art.*7. Tanner. 1.2.*d.*6. *quæst.*3.*dub.*3.Gran. 1.2. *controu.* 8.*tr.* 1.*d.*2. Mæratius *de gratia,d*....

Quæst. II. An possimus sine gratia Dei resistere tentationi graui, vel leui? Hîc S.Thom. *art.*2.Bonau. *art.* 2. *q.* 2. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Vazq.& alij cum S.Thom.1.2.*q.*109.*ar.* 2.Suar.*lib.*1.*de gratia,c.*23. Bellarmin. 5.*de grat.& lib. arb.c.*7.*& seq.* Sotus 1.*de nat.& grat.c.*21.Vega *de iustific.q.*12.*& sequenti.*Val. 1.2.*d.*8.*q.*1.*p.*3.*&* 5.Molin. *in concord.q.*14.*art.*13.*d.*19.*memb.* 6. Vinsfeldius *sect.* 3.*de lib.arb.memb.*5.*concl.*11.Gran. 1. 2. *controuers.*8. *tract.*2.*disp.*3.Tann. 1.2.*disp.*6.*quæst.*3 *dub.* 4. Ruard. *art.*7.Mæratius *de grat. d*....

Quæst. III. An possimus cauere peccata per omissionem meritorum? De quo *dist.*24. *q.*9.

Quæst. IV. An possimus implere totam legem sine gratia actuali, aut habituali? Hîc S.Thom. *art.*3. Bonau.*art.*1 .*quæst.*3. Dur.*q.*4. Gabr.*q.*1. Caiet. Conrad. Medina, Zum. Curiel, Montesinus, Lorca, Vazq. & alij cum S.Thom. 1.2. *q.* 109. *art.* 4. Suar.*lib.* 1. *de grat.c.de iustific.q.* 12.*&* 13. Stapleton.*de iustificat. c.* 13.Tanner. 1.2.*d.*6.*q.*3.*dub.*5.Gran. 1. 2.*controu.* 8. *tr.* 2.*d.*1.*& seq.*Mæratius *de grat.d*...Molin. *in concord, q.* 14.*art.*13.*d.*17.Perer.*in Gen.lib.*5.*d.*3.

Quæst. V. An possimus in natura eleuata diligere

Deum super omnia dilectione efficaci naturali? Hîc Scot.*q.* 1. S. Thom.*art.* 3. Bonau.*art.* 1. *quæst.* 3. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thoma 1.2.*q.*109.*art.* 3. Suar.*lib.* 1.*de grat.c.*31. *& sequenti.* Sot. *de natur. & grat.c.* 22. Molina *in concord.quæst.*14.*art.*13. *d.* 14. *membr.* 3. *& disp.*19.*memb.*6. Tanner.1.2.*d.*6.*q.*3.*dub.*4. Gran. 1. 2. *controu.*8.*tr.*1.*disp.*3. Val. 1.2.*d.*8.*quæst.*1.*p.*4. Aluarez *de auxil.d.*51. Vinsfeldius *sect.*3. *de lib. arb. membr.* 6. Vega *de iustificat.q.*10.*& lib.*6.*in Trident. c.*22.*&* 28. Bellarm.6.*de grat.& lib.arb.c.*7. *&* 8. Nos *d.*14.*de supernat.sect.*3.*& d.*49.*sect.* 3.

Quæst. VI. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium, sit intrinsecè supernaturalis, an etiam naturalis? De quo relati *lib.* 1.*dist.*16.*q.*6.

Quæst. VII. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium sit physicè prædeterminans? De quo relati *dist.*24.*q.*5.

Quæst. VIII. An gratia requisita à Patribus contra Pelagium, sit adæquata virtus agendi, an solùm partialis? De quo relati *dist.*25.*q.*9.

Quæst. IX. An sine gratia Dei possit homo se disponere ad gratiam? Hîc S. Thom. *ar.*4. Bonau.*ar.*.. *q.*1. Dur.*q.*5. Alij relati *lib.*1. *dist.*41.*q.*5.

Quæst. X. Qua ratione sit verum, facienti, quod in se est, non denegari gratiam? Hîc S. Thom. *art.* 4. Bonau.*ar.*2.*q.*1. Alij relati *lib.*1.*dist.*41.*q.*6.

Quæst. XI. An affectu naturali possimus appetere gratiam, & alia dona supernaturalia efficaciter? Hîc Bonau.*ar.*2.*q.*1. Nos fusè *d.*14.*de supernat.* Vazq. 1.2. *d.*22.*c.*4. Suarez 1.3.*d.*16.*sect. vlt.de beatit.* Val. 1. 2. *d.*1.*q.*5.*p.*1. Arrub.1.*p.d.*14.*c.*5. Anton. Perez *in Laur. Salmant.*

Salmant.certam. 5.*scholast.dub.*3. Bañez 1.*p.q.* 12.*art.* 1.*concl.*1. Salas 1.2.*tr.*2.*d.*12.*sect.*3. Herice 1.*p. d.*38. *c.*1.Gran.1.2.*contr.*1.*tr.*3.*d.*5.*sect.*2.Zum.1.*p.q.*12.*art.* 1.*concl.*1.Machin.1.*p.d.* 14.*sect.* 4. Lorca 1.2.*d.* 29. *membr.*2.Ripa 1.*p.q.*12.*art.*1.*dub.*1.Albelda 1.*p.d.*24. *sect.*2.Nauarr.*tom.*1.*contr.*35.§.3. Medina 1.2.*q.*3.*art.* 8. & *q.*114.*art.*2.*concl.*3.Nazar.1.*p.q.*12.*art.*1.*concl.*4. Ægidius de Præsent.*tom.*3.*de beatit.in appendice,q.*3. *ar.*3.Hieron.Perez 1.*p.q.* 12.*art.*1.*dub.*2.Tann.1.2.*d.* 1.*q.*5.*à n.*25.Raynaud. *in sua morali discip. dist.* 1. *n.* 274.Fasol.1.*p.q.*12.*ar.*1.*dub.*1.

DISTINCTIO XXIX.

Vtrùm homo ante peccatum eguerit gratia operante, & cooperante?

PRima conclusio: Eguit homo ante peccatum gratia operante, & cooperante ad agẽdum opus meritorium; non verò ad consequendam libertatem à peccato. Probatur prima pars: quia Augustinus *in Enchiridio*, *c.* 106. ait, hominem sine gratia nullum meritũ habere potuisse. Probatur pars secunda: quia ante peccatum non contraxit seruitutem peccati, à qua redimeretur per gratiam. Item, quia, licèt poterat liberari à contrahenda seruitute peccati; tamen ad eã libertatem non indigebat gratia: quia, sicut viribus naturæ poterat peccare; ita eisdem poterat peccatum cauere, quod sine potestate cauendi esse non potest.

2 Secunda conclusio: Homo ante lapsum præditus fuit virtutibus. Primò, quia August. *tom.* 3. *epist.*

 41. ait

41.ait, Adamum perdidiſſe charitatem per peccatum. Item, fuiſſe ante peccatum pudicitia armatum, temperantia compoſitum, charitate ſplendidum. Secundò, Ambroſius *ſuper Pſal.* 114. *ſerm.* 8. hominem ante peccatum fuiſſe beatiſſimum, & eam beatitudinem ſine virtutibus non potuiſſe habere.

3 Tertia concluſio: Homo per peccatum ſpoliatus fuit virtutibus, & de Paradiſo eiectus. Prior pars docetur ab Auguſtino, & Ambroſio *ſuprà*, qui virtutes proponunt Adamo ante peccatum conceſſas, vt oſtendant dona, quæ per peccatum amiſit. Poſterior pars continetur *Gen.* 3. ibi: *Ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat de ligno vitæ, & comedat, & viuat in æternum, emiſit eum Deus de Paradiſo voluptatis.* Quæ verba non ſic intelligenda ſunt, vt poſt peccatum victurus immortalis, ſi de ligno vitæ comediſſet. Nam per peccatum ſubiectus fuit morti, quam cauere non potuiſſet. Ideò igitur eiectus fuit, quia factus eſt indignus, vt incoleret Paradiſum, & vitam degeret immortalem comedens de ligno vitæ, quam, ſi non peccaſſet, habuiſſet. Ingreſſum Paradiſi adeò interdixit Deus, vt collocauerit ante Paradiſum Cherubim, & gladium igniferum, quibus arceretur à via ligni vitæ. Quod iuxta literam intelligi poteſt: quia Angelis commiſit cuſtodiam Paradiſi, & circundedit Paradiſum flammis igneis minantibus ſupplicium peccati. Myſticè verò intelligi poteſt, quòd in Paradiſum cœleſtem redire homo non poteſt ſine charitate ſignificata per Cherubim, & ſine tolerantia laborum, & dolorum ſignificata per gladium flammigerum.

4 At rogabis: An homo ante peccatum comederit de ligno vitæ? Reſpondet Auguſt. *lib. 2. de Bapt. paruulorum,*

paruulorum, siue de peccatorum meritis, & remissione cap. 22. credibile esse, comedisse de ligno vitæ, quod sibi ad comedendum concessum fuit. Quia aliquo tempore habitauit Paradisum, in quo ad vitam erat necessarius cibus, cùm referat sacer Textus, eum in Paradiso deditum fuisse somno, & animalibus ante ipsum adductis nomina imposuisse. In quo non exiguum temporis spatium absumptum est. Neque obest, eum posteà mortuum fuisse. Nam vis tuendi vitam immortalem non inerat ligno vitæ, nisi continuo esu, & vsu ipsius.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quid sit gratia operans, & cooperans? De quo relati *dist.26.q.17.*

Quæst. II. An possit homo in statu innocentiæ mereri quidpiam salutare sine gratia auxiliante? Hîc S.Thom. *art.*1.Bon.*art.*1.*q.*2. Durand. *q.* 1. Gabr. *q. vn.*Alij relati *dist.*24.*q.*7.

Quæst. III. An posset legem implere, peccataque cauere in eo statu sine gratia auxiliante? Hîc S. Th. *ar.*1.Durand.*q.*1. Alij relati *dist.*24.*q.*6.

Quæst. IV. An possit homo iustificari sine dono inhærenti gratiæ? Hîc Bonau.*art.*1.*q.*1.Gab. *q.* 1. Alij relati *lib.*1.*dist*... *q*...

Quæst. V. An iustitia originalis, & alia gratiæ dona fuerint connaturalia primę constitutioni hominis? Hîc Scot.*q.*1.Nos fusè *d.*22.*de supernatur.*Conrad.& Medina 1.2.*q.*85.*ar.*5.*&* 6.Driedo *lib.*1.*de grat.& lib. arbitr.c.*3.Vega *lib.*2.*in Trid. c.*11.Sotus *lib.* 1. *de nat. & grat.c.*13. Albertus Pighius *controu.* 1. Vinsfeldius

*sect.1.de statu innocent.memb.6.concl.5.*Peltanus *tr.12.de peccato origin.*Perer.*lib.5. in Genes. de iust. origin.q.1.*Mol.*tr.sex dierum,d.27. & in concord. quæst.14. art.13.d.3.&* 4.Valentia *1.2.d.6.quæst.15.p.1.* Salas *1.2.tr.13.d.13.sect.1.* Suar.*prolog.4.de grat.c.5.& lib.3.sex dierum,c.20.*

Quæst.VI. An homo in primo instanti creatus sit cum gratia iustificante? Hîc S.Thom.*ar.2.*Bonau.*ar.2.q.2.*Aureol.*q.1.*Gabr.*q.1.* Alij relati *dist.24.q.11.*

Quæst. VII. An in eo primo instanti peccare potuerit? Hîc Bonau.*dub.1.* Alij relati *dist.3.q.4.*

Quæst. VIII. An fuissent merita, & sanctitas innocentiæ tanta, quanta nunc est naturæ lapsæ. Hîc S.Thom.*art.3.&* 4.Bonau.*art.5.*Dur.*q.3.* Gabriel *q.1.* Alij relati *dist.20.q.9.*

DISTINCTIO XXX.

Quòd per Adam peccatum, & pœna transiit in posteros.

PRima conclusio: Ex peccato Adæ transiit peccatum originale in pueros descendentes ab Adam. Probatur ex illo Rom.5. *Sicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit; ita in omnes homines mors pertransiit.* Iuxta Paulum, ex peccato Adæ transiit peccatum in eos, in quos transiit mors. At mors transiit etiam in pueros. Ergo in eos etiam transiit peccatum. At peccatum puerorum non potest esse actuale, quod sine actuali vsu rationis fieri non potest. Ergo erit originale.

2 Respon

2 Respondent Pelagiani, peccatum, quod ex Adã transiit in homines, non esse originale, quod generatione contrahitur; sed actuale, quod imitatione, ac similitudine transfunditur, atque adeò nullum peccatum inficere pueros, qui nullo actu delinquunt. Ita refert Augustinus *de peccatorum meritis, & remissione, c.61*. Sed eos redarguit Augustinus. Nam, si peccatum sola imitatione traduceretur in homines, rectiùs diceretur traductũ ex Diabolo, quàm ex homine: nam primum peccandi exẽplar, quod homines imitantur, Diabolus est, iuxta illud Sap. 9. *Inuidia Diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Imitantur autem eum, qui sunt ex parte ipsius.* Ergo, cùm docet Paulus, intrasse per vnũ hominem peccatũ in homines, non imitatione tantùm, sed propagine, & origine intelligendum.

3 Secunda conclusio: Hoc peccatum originale pueros inficiens est in eis vera culpa, & non solùm reatus pœnæ debitæ parentis culpæ. Nam Ecclesiæ Patres originale peccatum definiunt, esse culpam nobis intrinsecam. Gregorius apud Glossam, Exod. 15. *Ex carnis delectatione concepti culpam originalem nobiscum traximus.* Augustinus de natura & gratia, c.4. *Peccatum primi hominis non solùm ipsum, sed omne necauit genus humanum; quia ex eo damnationem simul, & culpam suscepimus.* Eadem habet super Psalm. 50. cap.22. & aliis in locis. Ergo peccatum originale vera culpa est.

4 Tertia conclusio: Peccatum originale puerorum est fomes peccati actualis, seu concupiscentia. Nam Augustinus videtur esse huius sententiæ. Primò, quia *in lib. de Baptismo paruulorum*, concupiscentiam vocat, *malum, languorémque naturæ.* Quod

ſolùm, quia concupiſcentia peccatum originale eſt, verum eſſe poteſt. Secundò, quia *tract. de verbis Apoſtol. ſerm.* 45. *de tempore*, vocat illam *vitium naturæ.* Tertiò, *lib. de Baptiſmo paruulorum*, *cap.* 9. *&* 10. ait: *Adam præter imitationis exemplum occulta etiam tabe carnalis concupiſcentiæ tabificauiſſe omnes de ſua ſtirpe venturos.* Igitur concupiſcentia dici poteſt macula originalis paruulorum. Neque enim concupiſcentia nunc ſumitur pro actu ipſo concupiſcendi; ſed pro innata, & radicali concupiſcentiæ propenſione, quæ paruulis quoque communis eſt.

5 Quarta concluſio: Peccatum originale, licèt origine vnum ſit, propagatione tamen eſt multiplex, ſuum vnicuique inhærens. Arguitur ex illo Rom. 5. *Per inobedientiam vnius peccatores conſtituti ſunt multi.* Vbi ſignificatur, quamuis origo fuerit vnum actuale peccatum Adami; deriuatum tamen ex illo in multos homines, multiplex peccatum originale. Quare etiam dicitur, in vno Adam omnes homines peccaſſe: quia vnus ille omnes homines erat: quia in illo, tanquam in materia, & maſſa omnes homines erant, vt exponemus ad argumenta.

6 Aduersùs ſuperiora obiiciunt Pelagiani. Primò, quia peccatum, quod per inobedientiam intrauit in mundum, innuitur fuiſſe inobedientiam. At inobediẽtia peccatũ actuale eſt, & non originale. Ergo non intrauit originale. Secundò, nullum apparet principium peccati originalis inhærentis puero hodie nato. Quia non peccat ipſe, qui naſcitur, neque qui genuit, neque qui condidit, neque nunc peccat Adamus. Nullum igitur exiſtit principium, quod eius peccati cauſa ſit. Tertiò, omne peccatum eſt voluntarium: originale

originale autem peccatum voluntarium esse non potest; quia nulla est voluntas, à qua sit. Quartò, quia, vt deriuetur propagatione carnis, opus est, vt puerorum caro esset in Adamo. At tanta carnis quantitas, quanta in omnes homines à parentibus traducitur, non potuit in Adami carne præcessisse. Ergo carnis propagine non deriuatur.

7 Ad primum respondetur: Per inobedientiam hominis dicitur intrauisse peccatum; quia inobedientia actualis Adami principium fuit peccati in posteros traducti; non verò, quia peccatum in eos traductum inobedientia actualis sit. Ad secundum: Principium peccati originalis fuit peccatum actuale Adami: non, quia illud modò sit physicè; sed, quia moraliter est in pueris quoad vim eos maculandi persistens. Similiter ad tertium: Originale peccatum voluntarium est à voluntario Adami, quod modò perseuerat in pueris, non physicè, sed moraliter. Ad quartum: Caro omniũ hominum præcessit in primo parente quoad primam originem, & massam præcipuã, ex qua cuiusque corpus compingitur. Nam Adamus contulit partem suæ substantiæ corporeæ filiis, ex qua posteà multiplicatione sui absque nouæ materiæ adiectione essentiales corporis partes formatæ sunt; sicut ex vna Adami costa absque additione alterius materiæ totum Euæ corpus fuit compactum. Deinde filij Adæ contulerunt suis filiis ex massa accepta ab Adamo aliam portionem materiæ, quæ augmento sui absque nouæ materiæ appositione ad partes corporis essentiales sufficit. Itaque ad alios posteros similiter eadem caro Adæ deriuata est, quæ in Adamo præcessit.

8 Oppones, cibos extrinsecùs transumptos conuerti

uerti in eam ſubſtantiam, quæ ab Adamo deſcendit, ideóque in eius materiæ locum externam ciborum materiam, quæ ad Adamum neutiquam pertinuit, ſubſtitui. Reſpōdetur: Cibus non conuertitur in partes primogenias tranſmiſſas ab Adam, & conſtituentes veritatem eſſentialem ſubſtantiæ humanæ, ſed in alias carnis, ſanguinis, & humorum partes, quæ non ad eſſentialem, ſed integralem ſubſtantiæ humanæ conſtitutionem attinent. Atque adeò primæ illæ partes ſemper conſiſtunt eædem, & ſui multiplicatione abſque acceſſione nouæ materiæ ſufficiunt ad conſiſtentiam ſubſtantiæ humanæ. Hæc ſingularis cogitatio ſuadetur primò: quia eo pacto exponitur rectè, quomodo ab Adamo propagetur caro noſtra, & in eo ipſa præextiterit. Secundò, quia Matthæi 15. dicitur: *Omne, quod intrat in os, in ventrem vadit, & in ſeceſſum emittitur.* Ergo cibus in ſeminales partes corporis non conuertitur. Tertiò, quia puer tenera ætate defunctus reſurget poſteà in ea corporis quantitate, quam habiturus erat, ſi viueret ætatem triginta annorum. Ergo eadem portio materiæ abſque nouæ acceſſione poteſt augeſcere in quantitatem maiorem. Quare ſenes in reſurrectione deponent, tanquàm ſuperfluas, alias corporis partes extrinſecùs aduentitias, quæ ciborum fomento toto vitæ ſpatio acquiſitæ ſunt.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An peccatum primi hominis verè transfundatur in filios? Hîc S. Thomas *art.* 2. Bonauent. *ar.* 1. *quæſt.* 2. Durand. *quæſt.* 2. Scot *quæſt.* 1. Caietanus, Medina, Conradus, Zumel, Lorca, Curiel, Monteſimus,

nus, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1.2.*quæst*.81.*art*. 1. Valentia 1.2.*disputat*.6.*quæst*.11.*p*.1. Bellarmin. *lib*. 4.*de amis*.*grat*.*cap*. 1. *&* *seq*. Sotus 1. *de natura & gratia*, *cap*.7. Driedo *lib*.1.*de gratia*, *&* *lib*.*arbit*. *tract*. 3. Decanus *art*.2. Stapleton. *lib*.1. *&* 2. *de iustificatione*, Salmeron *Rom*.5.*disputat*.44. *&* *seq*. Azor *tom*. 1.*lib*. 4.*cap*.25.*&* *seq*. Salas 1.2.*tract*.13.*disputat*. 11.*sect*. 1. Granad. 1.2.*controu*.6.*tract*.8. *disputat*.2. Tanner. 1.2. *disputat*.4.*quæst*.7.*dub*.1. Suarez 1.2. *tract*. *de peccat*. *disputat*.9.*sect*.1.

Quæst. II. An in omnes descendentes, etiam in Virginem Mariam, transfusum sit? Hîc Greg. *quæst*.2. Durand. *quæst*. 2. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1.2.*q*.81.*art*.3.*&* 4. Bellarmin. 4.*de amissione gratiæ*, *à* *c*. 15. Salmeron *Roman*.5.*disp*.49.*&* *sequent*. Suar. *tom*.2. *in* 3.*p*.*disp*.3. Valent. 1.2.*disp*.6.*quæst*.11.*p*.2. Azor *lib*. 4.*cap*.34. Catharin. *lib*.*de peccat*.*origin*. Henric. 3.*Sum*. *c*.11.§.4.*&* *sequent*. Tanner. 1.2.*disp*.4.*quæst*.7.*dub*.2. Salas 1.2.*tract*.13.*disp*.11.*sect*.5.*quæst*.11.

Quæst. III. An, & quod pactum fuerit necessarium ad transfusionem peccati originalis? Caietanus, Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1.2.*quæst*.81.*art*. 1. *&* 3. Catharinus *de peccat*. *origin*. *cap*. *vlt*. Pighius *controuers*.1.*de peccat*. *origin*.§. 8. Sotus 1. *de natura & gratia*, *cap*.10. Vega 2. *in Trident*.*cap*.2.*&* 6. Salmer. *Rom*.5.*disp*.45. *&* 47. Salas 1.2.*tract*.13.*disp*.11.*sect*.5. *quæst*.2. Tann. 1.2.*disp*.4. *quæst*. 7. *dub*.1.*à* *num*.16. Valentia 1.2.*disput*.6. *quæst*.11.*p*.1.

Quæst. IV. Quidnam sit in hominibus originale peccatum, an concupiscentia, an priuatio gratiæ, an aliud?

aliud? Hîc S. Thomas *art.* 3. Bonauent. *art.* 2. Gregor. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Durand. *quæst.* 3. Sotus *quæst.* 2. Aureol. *art.* 2. Caietanus, Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thoma *quæst.* 81. *art.* 1. *&* *quæst.* 82. *art.* 3. Suarez 1. 2. *tract. de peccatis, disp.* 9. *sect.* 2. Sotus 1. *de natura, & gratia, cap.* 9. Pighius *controuers.* 1. *de peccat. origin.* Ruard. *art.* 2. Bellarminus 5. *de amiss. grat. cap.* 17. Valent. 1. 2. *disp.* 6. *q.* 11. *p.* 1. Azor *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 26. *&* 27. Salas 1. 2. *tract.* 13. *disp.* 11. *sect.* 3. Tanner. 1. 2. *disp.* 4. *quæst.* 7. *dubio* 3. *&* 4. Gran. 1. 2. *controu.* 6. *tract.* 8. *disp.* 3. Salmeron *Rom.* 5. *disp.* 46. Stapleton. *lib.* 1. *controu. cap.* 7.

Quæst. V. An aliquis posterorum Adæ, scilicet, Virgo Beata, excepta sit à debito contrahendi originale peccatum? Catharinus *lib. de peccat. origin. cap. vlt. & lib. de concept. Virg. p.* 1. *cap.* 1. Galatin. *de arcanis, lib.* 7. *cap.* 10. Salmeron *Rom.* 5. *disp.* 45. Valentia 1. 2. *disp.* 6. *quæst.* 11. *p.* 2. Henriq. *lib.* 3. *Sum. cap.* 11. §. 3. Zumel 1. 2. *q.* 81. *art.* 3. *prop.* 3. Bellarmin. 4. *de amiss. grat. cap.* 16. Suar. *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 3. *sect.* 2. *&* 1. 2. *tr. de peccat. disp.* 9. *sect.* 4. Caietan. & Medina 1. 2. *quæst.* 81. *art.* 3. Salas 1. 2. *tract.* 13. *disp.* 11. *sect.* 5. *quæst.* 11. Azor *lib.* 4. *c.* 34. *q.* 3. Tanner. 1. 2. *disp.* 4. *dub.* 2. *assert.* 5.

Quæst. VI. An, sicut peccatum primi hominis deriuatum est in filios, potuerit deriuari in eos meritum eiusdem? De quo soli recentiores nonnulli, & nos attigimus *d.* 16. *de supernat. num.* 43. *&* 44.

DISTIN

DISTINCTIO XXXI.

Quo modo peccatum originale à patribus transeat in filios, an secundùm animam, an secundùm carnem.

FVerunt nonnulli, scilicet, Luciferiani, qui arbitrati sunt, peccatum originale traduci à parentibus in filios secundùm animam, & non secundùm carnem duntaxat: quia putabant, animam filij extrahi generatione ex anima patris, sicut ipsius caro ex patris carne extrahitur; & quia anima patris infecta fuit peccatò, ideò animam infectam peccato à patre communicari filio.

2 Sed catholica doctrina est, peccatum Adæ transire in filios, non quia anima ex traduce sit; sed, quia est ex traduce caro, cui infunditur anima. Primò, quia anima filij non traducitur, neque extrahitur ex anima patris, sed sola caro. Ergo peccatum originale non traducitur in filium, quia traducitur anima; sed, quia caro. Consequentia bona est. Antecedens ostensum est *dist.* 18. Secundò, peccatum originale, vt præmisimus *dist. præterita*, est concupiscentia carnis. At carnis concupiscentia transmittitur in filios cum carne. Tertiò, quia peccatum, & concupiscentia dicitur habitare in carne. Ergo in carne transit ad filios.

3 Secunda conclusio: Ideò secundùm carnem dicitur peccatum transmitti, quia corruptio carnis causa est peccati inficientis animam. Itaque peccato Adami non solùm eius anima; sed etiam caro corrupta, & vitiata fuit: nam, cùm ante peccatum nullus esset in generationem

generationem prolis ardor libidinis, nullus concupiſcentiæ feruor, continuò poſt peccatum cœpit inordinatis motibus ardere, ferueréque concupiſcentia. Effrænata igitur concupiſcentiȩ libido, corruptio, & vitium carnis Adami fuit. Quia verò in filios caro traducta eſt cum ea corruptione, & vitio, ideò anima ei carni infuſa infecta fuit malitia, & corruptione peccati. Sicut vitium vaſis cauſa eſt, vt vinum ex ſe dulce in eo infuſum aceſcat. Cæterùm, hoc vitium, & corruptio carnis non eſt dicenda culpa, prout ſolùm in carne conſideratur; ſed radix, & cauſa originalis culpæ, quæ ſoli animæ tanquàm ſubiecto ineſt. Nam caro ſcorſim ab animo irrationalis eſt. Nulla autem irrationalis ſubſtantia ſubiectum culpæ eſſe poteſt. Erit igitur tantùm vitium, & tabes naturæ, continens in ſemine, & virtute maculam, & culpam originalem.

4 Explicata concluſio probatur primò: quia peccatum dicitur manere in carne. At non, quia formaliter quoad culpam in ea ſit, vt expoſuimus. Ergo, quia eſt in carne, tanquàm in cauſa, virtute, ſeu ſemine culpæ. Secundò, quia Ambroſ. *tract*. 4. *in caput* 7. *ad Roman*. ait, peccatum habitare in carne, quia corruptio carnis robur tenens diuinæ iuſtitiæ, cauſa eſt inducens in animam peccatum, quo maculatur. Tertiò, quia Auguſtinus *in ſermone quodam de verbis Apoſtoli*, & *lib*. 4. *contra Iulianum, cap*. 4. & 9. docet, animam ex carne contrahere vitium, quo inficitur ipſa anima, quia in carne eſt concupiſcentiæ vitium.

5 Vnde colligitur, quare paruulorum peccatum *originale* dicatur: ſcilicet, quia ex vitioſa origine, & carnis libidinoſa concupiſcentia traducitur. Vnde non

non sufficit ad contrahendum peccatum originale, concipi hominem ex materia, seu carne deducta ex Adamo: nam Christus Dominus conceptus fuit ex simili materia, & carne descendente ab Adamo; tamen nullam contraxit originalem labem. Prætereà igitur necessarium est, vt talis materia traducatur ex vitio, & corruptione concupiscentiæ, quæ causa est maculæ originalis; à qua corruptione caro Christi aliena fuit. Ideò Augustinus *in lib. de fide ad Petrum, cap.2.* docet, *peccatum in paruulos non transmitti propagatione, sed libidine; nec fœcunditate humanæ naturæ, sed fœditate concupiscentiæ.* Quam fœditatem respexit Dauid Psalm. 50. dicens: *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.*

6 Sed aduersùs præterita duæ difficultates occurrunt. Prima est, quia plures filij gignuntur à parentibus, qui nulla tunc sunt infecti macula originalis peccati. Ergo ab illis non potest traduci peccatum in filios. Secundò, quia in ipsa conceptione, in qua peccatum transmitti dicitur, non infunditur anima corpori; sed priùs efformatur corpus in vtero, & post aliquot dies corpori iam disposito anima infunditur, vt docent Medici, & supponitur *Exod. 21.* Ergo peccatum non transmittitur origine vitiosæ carnis. Ad primam respondetur: Potest macula peccati esse formaliter deleta à parentibus, & virtualiter quasi in semine contineri macula filiorum in vitiosa concupiscentia parentum: sicut ab homine circunciso nascitur homo præputiatus, & ex grano depurato crescunt grana paleis circunsepta. Quas similitudines adducit Augustinus *lib. 3. de Baptismo paruulorum, capite 8. & 9.* Ad secundam: Peccatum dicitur conceptione

conceptione transmitti; non, quia tunc sit formaliter originale peccatum, sed virtualiter tantùm, & in semine, & virtute causæ; nimirum, quia tunc traducitur caro vitio concupiscentię corrupta, ex qua, cùm anima coniungitur corpori, deriuatur in eam peccatum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An anima sit ex traduce per generationem producta? Hîc Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. & relati *dist.* 17. *quæst.* 2.

Quæst. II. An concupiscentia sit peccatum originale, vel quid illud sit? Hîc Gab. *q.* 1. Alij relati *dist. præced. q.* 4.

Quæst. III. An omnes descendentes ab Adam, etiam Virgo Beata, contrahant originale peccatum? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Gab. *q.* 1. Alij relati *dist. præced. quæst.* 2.

Quæst. IV. An omnes traducti ex semine contrahant saltem debitum peccati originalis? Hîc S. Th. *quæst.* 1. *art.* 2. Gab. *q.* 1. Alij relati *dist. præced. quæst.* 5.

Quæst. V. An si quis miraculosè formaretur absque concupiscentia carnis, & seminis traductione, contraheret peccatum originale? Hîc Durand. *quæst.* 2. Caiet. Conrad. Medina, Zum. Cur. Montesin. Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. *q.* 81. *art.* 4. Bellarm. 4. *de amiss. grat. cap.* 12. Valentia 1. 2. *d.* 6. *q.* 11. *p.* 2. Azor *lib.* 4. *cap.* 30. *q.* 5. Salas 1. 2. *tr.* 13. *disp.* 11. *sect.* 5. *q.* 1. Tann. 1. 2. *d.* 4. *q.* 7. *dub.* 2. *assert.* 1. Suar. 1. 2. *tr. de peccat. d.* 9. *sect.* 4. Granad. 1. 2. *controu.* 6. *tr.* 8. *disp.* 4.

Quæst. VI. Quodnam sit subiectum originalis peccati,

peccati, an caro, an anima, an aliqua eius potentia? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. & 3. Dur. *q.* 3. Scot. *q.* 1. Caiet. Conrad. Medina, Zum. Curiel, Montesinus, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. *q.* 83. *art.* 1. & 2. Azor *lib.* 4. *q.* 31. Salas 1. 2. *tr.* 13. *disp.* 11. *sect.* 5. *q.* 10. Suar. 1. 2. *tr. de peccat. d.* 9. *sect.* 3. Tanner. 1. 2. *d.* 4. *q.* 7. *dub.* 5. Val. 1. 2. *disp.* 6. *q.* 13. *p. vnic.* Granad. 1. 2. *controu.* 6. *tr.* 8. *disp.* 4.

Quæst. VII. An peccatum originale æqualiter inficiat omnes posteros Adæ? Hîc Bonau. *in lit. dub.* 2. Caiet. Conrad. Medina, Lorca, Zumel, Curiel, Montesinus, Vazquez, & alij cum S. Thom. 1. 2. *q.* 82. *ar.* 4. Salas 1. 2. *tract.* 13. *disp.* 11. *sect.* 4. *q.* 7.

DISTINCTIO XXXII.

Quomodo originale peccatum dimittatur in Baptismo, cùm, & post, sit illa concupiscentia, quæ dicitur originale peccatum?

SVpponuntur tria. In primis, peccatum originale dimitti per Baptismum: nam Baptismus est Sacramentum institutum ad remissionem peccati originalis. Secundò, post Baptismum remanere concupiscentiam, cùm non extinguatur per illum omninò libido carnis, & inordinata sensualitatis cupido. Tertiò, peccatum originale esse concupiscentiam carnis, quod *dist.* 30. statutum est. Vnde prompta est ratio dubitandi. Nam, si per Baptismum extinguitur peccatum originale, & non extinguitur concupiscentia.

Ergo peccatum originale non est concupiscentia. Aut, si peccatum originale concupiscentia est, & concupiscentia non destruitur per Baptismum. Ergo peccatum originale non destruitur per Baptismum. In hanc difficultatem explicandam præsens distinctio instituta est.

2 Duæ sunt solutiones illius. Prima est: Peccatum originale est concupiscentia dominatrix, & imperatrix animæ, trahens illam necessitate quadam morali ad peccata actualia, à quibus diu abstinere non potest homo non baptizatus. Concupiscentia igitur superans virtutem animæ, imperánsque cum dominio affectus ipsius, destruitur per Baptismum: tum, quia virtute Baptismi augentur vires gratiæ auxiliantis, quibus concupiscentia frangi, & superari potest: tum, quia simul debilitantur concupiscentiæ motus, quibus illa in hominé non baptizatum in eis euentibus, qui ad peccandum occurrunt, ferociret. Itaque, quia hoc imperium, & dominium concupiscentiæ per Baptismum tollitur, ideò remanente concupiscentia tollitur originale peccatum. Remanet quidem post Baptismum concupiscentia, non regnans, sed certans; vt pugnet, non vt vincat; ad meritum, & gloriam animæ, non ad seruitutem, & perniciem ipsius. Ideò Augustinus *lib.* 1. *de Baptismo paruulorum*, *c.* 39. ait, Baptismate non agi, vt concupiscentia omninò pereat; sed vt auxilio gratiæ superetur, ad victoriamque certaminis seruiat, quæ prius ad mortem regnabat. Item, *lib.* 2. *cap.* 28. ad illud Roman. 6. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore*. docet, non sic regnare peccatum in membris eorum, qui ex aqua, & Spiritu sancto renati sunt; quia sic manet superatum, vt

non

non ipsa concupiscentia, sed nostra voluntas possit illam in dominationem reuocare. Ergo peccatum originale per Baptismum destruitur: quia regnum concupiscentiæ euertitur.

3 Secunda solutio est: Peccatum originale post Baptismum non manet: quia non manet concupiscentia reatu, sed actu; manet tanquàm pœna, non tanquàm culpa. Itaque concupiscentia non est peccatum originale secundùm esse physicum, sed secundùm esse morale, quo ratione peccati Adæ nobis concupiscentia imputatur ad culpam, & ei annectitur reatus, quo Deus nobiscum, tanquàm cum reis, & peccatoribus agit. Igitur, quia concupiscentia virtute Baptismi secundùm hoc esse morale dissoluitur; ideò nobis peccatum originale deletur. Quò pertinet illud Augustini lib. 2. contra Iulianum, initio: *Lex ista, quæ est in membris, remissa est regeneratione spirituali, & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est Sacramento, quo renascuntur fideles: manet autem, quia operatur desideria, contra quæ dimicant ipsi fideles.* Quid clarius? Item lib. 1. contra duas epistolas Pelag. *Per gratiam Baptismatis solutus est & ipse concupiscentiæ reatus, cum quo eras natus.* Rursus de nuptiis, & concupiscentia, cap. 3. *Dimittitur concupiscentia carnis in Baptismo, non vt non sit; sed vt non imputetur in peccatum.* En ideò peccatum Baptismo dimittitur, quia reatus, & imputatio peccati tollitur. Vnde, sicut peccata personalia prætereunt actu, & remanent reatu; sic è conuerso concupiscentia post Baptismum præterit reatu, & manet actu.

4 Nunc ad plenam præsentis instituti explicatio-

nem enodandæ sunt breuiter sequentes quæstiones. Prima, an caro etiam per Baptismum à fœditate vitiosæ libidinis purgetur? Secunda, à quonam sit concupiscentia, quæ est peccatum remissibile per Baptismum? Tertia, quo iure homini imputetur ad culpam concupiscentia, quæ vitari non potuit? Quarta, an peccatum originale dicendum sit liberum, an necessarium? Quinta, cur Deus animam infundit corpori, sciens contracturam maculam originalem, & confestim perituram? Sexta, an anima in primo instanti sit, qualis à Deo creatur? Septima, an dona creationis naturalia, omnibus animabus æqualia sint?

5 Ad primam respondetur: Supponitur *ex dist.* 31. carnem ipsam seorsim ab anima peccato vitiatam, & corruptam. Nunc probabilis est, tum pars affirmans, tum negans, non solùm animam, sed etiam carnẽ per Baptismum mundari. Pars affirmans: quia re ipsa caro per peccatum Adæ contraxit fœditatem, & vitium; vnde Christus instituit Baptismum in ablutione carnis per aquam, quæ carnis munditiem significare videtur. Negans verò: quia carnis vitium, & corruptio consistit in ardore libidinis, quo caro polluitur. Hic autem per Baptismum non tollitur. Vnde in filiis carnis pollutio, & corruptio absque præiudicio potest concedi maior, quàm in parentibus, cùm filiorum caro non solùm inficiatur tabe concupiscentiæ contracta ex libidine parentum, sed etiam ex propria, sicut infecta fuit caro Adami. Ad secundam: Concupiscentia, quatenus pœna, & in esse physico, à Deo est: quatenus culpa verò, & in esse morali, à Diabolo, & homine est. Ad tertiam: Quidam respondent, ideò concupi

concupiſcentiam imputari animæ ad culpam; quia anima, cùm primùm corpori infunditur, condelectatur carni. Sed non rectè: quia eo pacto non originale, ſed actuale eſſet peccatum. Rectiùs ergo ideò iure imputatur ad culpam: quia voluntas noſtri capitis potuit carnis corruptionem vitare, vt docet Auguſtinus *lib.4. de ciuitate, c.4.* Ad quartã: Peccatũ originale voluntario perſonali neceſſariũ eſt: quo ſenſu ait Dauid Pſalm. 24. *De neceſſitatibus meis erue me.* At volũtario capitis liberum eſt, vt exponit Auguſtinus *lib. 1. Retract. c. 15.* Ad quintã: Infuſio animæ in carnem contaminatam peccato, & confeſtim interituram, referri primò poteſt in iudicia inſcrutabilia Dei: ſecundò, in exigentiam ordinariæ prouidentiæ, qua Deus tenetur prouidere neceſſaria ad multiplicationem ſpeciei humanæ, & conſequenter infuſionem animæ, cùm cauſæ ſecũdæ diſponunt ſubiectum ad illam; præſertim, cùm vitiũ contrahendum ab anima non ſit à Deo, ſed à volũtate creaturæ. Ad ſextã: Anima in primo inſtãti talis eſt inadæquatè, qualis à Deo creatur; non verò adæquatè: quia eſt ſimul naturaliter bona, & moraliter mala. A Deo naturaliter bona: ab Adamo verò, & non à Deo, moraliter mala. Ad ſeptimam: Probabile eſt, dona naturalia animabus, ſicut Angelis, inæqualia diſponi. Cæterùm inæqualitas ingenij, memoriæ, aliorumque donorum non confert ad inæqualitatem præmij, nec pœnæ futuram.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An peccatum originale ſit concupiſcentia, aut quid illud ſit? De quo *diſt. 30. q. 4.*

Quæſt. II. An peccatum originale tollatur virtute Baptiſmi? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *quæſt.* 1. Durand. *quæſt.* 1. Scot. *quæſt.* 1. Aur. *art.* 2. Caiet. Cabezud, Coninch, Præpoſitus, Suar. Vazq. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 69. *art.* 1. Tann. 3. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 2. Bellar. *lib. de Baptiſmo.* Gran. *tr.* 2. *in* 3. *p. controu.* 4. *tom.* 5. *diſp.* 1. *ſect.* 3. Valent. 3. *p. diſp.* 4. *quæſt.* 4. *p.* 1. Mærat. *tr. de Baptiſmo, diſput.* 4. *ſect.* 5.

Quæſt. III. An ſuſcipiens Baptiſmum cum fictione, mundetur peccato originali per Baptiſmum? Hîc Gabr. *q.* 1. Caiet. Cabezud, Suar. Vazq. Coninch, Præpoſitus, & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 69. *art.* 9. & 10. Tann. 3. *p. d.* 4. *q.* 3. *dub.* 2. Valent. 3. *p. diſp.* 4. *quæſt.* 4. *p.* 2. Sotus *in* 4. *diſt.* 6. *quæſt.* 1. *ar.* 8. Gran. *tom.* 2. *in* 3. *p. controu.* 4. *tr.* 5. *diſp.* 3. Henriq. *c.* 27. Mæratius *tract. de Baptiſmo, diſp.* 4. *ſect.* 5.

Quæſt. IV. An deleri potuit peccatum originale abſque infuſione gratiæ? Hîc Gabr. *q.* 1. Caiet. Medina, Conrad. Curiel, Monteſin. Zumel, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. *q.* 113. *ar.* 2. Tanner. 1. 2. *d.* 6. *q.* 5. *dub.* 4. Bellarm. *lib.* 2. *de iuſtificat. c.* 16. Val. 1. 2. *d.* 8. *q.* 5. *p.* 5. Vega 5. *in Trid. c.* 2. Sotus *in* 4. *diſt.* 15. *quæſt.* 1. *art.* 2. *quæſt.* 1. Medina *de pœnit. tr.* 1. *quæſt.* 7. & 12. Suar. 3. *p. tom.* 4. *diſp.* 9. *ſect.* 4. & *lib.* 7. *de grat. cap.* 23. Gran. 1. 2. *controu.* 8. *tract.* 8. *d.* 5. Mærat. *de iuſtific. d.... ſect....*

Quæſt. V. A qua cauſa efficiente ſit originale peccatum? Hîc S. Thom. *q.* 3. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 2. Dur. *q.* 2. Scot. *q.* 1. Interpret. S. Th. 1. 2. *q.* 81. *art.* 1. Gran. 1. 2. *controu.* 6. *tract.* 8. *d.* 4. Suar. 1. 2. *tract. de peccat. d.* 9. *ſect.* 3. Salas 1. 2. *tract.* 13. *d.* 11. *ſect.* 5. *q.* 9. Tanner. 1. 2. *d.* 4. *quæſt.* 7. *dub.* 5.

Quæſt.

Quæst. VI. An, & quomodo voluntarium sit nobis originale peccatum? Hîc Scot. *q.* 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vazq. & alij cum S. Thom. 1. 2. *quæst.* 81. *art.* 1. Valent. 1. 2. *d.* 6. *q.* 11. *p.* 1. Cunerus *de peccat. original. c.* 6. Ficinus *de Christiana relig. c.* 33. Salas 1. 2. *tr.* 13. *d.* 11. *sect.* 4. *q.* 1. *n.* 49. Bellarm. 4. *de amiss. grat. c.* 10. *obiect.* 3. Azor. *lib.* 4. *c.* 29. Tann. 1. 2. *d.* 6. *quæst.* 7. *dub.* 1. *à n.* 10. Granad. 1. 2. *controu.* 6. *tr.* 8. *d.* 2. *n.* 17. Suarez 1. 2. *tr. de peccat. d.* 9. *sect.* 2. *num.* 28. *& seq.*

DISTINCTIO XXXIII.

An peccata omnium præcedentium patrum paruuli originaliter trahant, vt peccatum Adæ?

PRima conclusio est: Filij non contrahunt peccata aliorum parentum, sed solùm primi parentis peccatum. Primò, quia Ezechielis 18. ait Deus: *Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij. Iustitia iusti super eum erit, & impietas impij erit super eum.* Vbi satis exprimitur, filio non imputari iniquitatem patris, sicut non imputatur iustitia. Secundò, quia Augustinus *in Enchiridio, c.* 93. docet, *mitissimam fore eorum pœnam, qui præter peccatum, quod origine contraxerunt, nullum insuper addiderunt.* Si autem filiis imputarentur parentum peccata, leuior non esset pœna paruulorum, qui nullo actuali peccato deliquerunt, quàm suorum parentum.

2 Huic doctrinæ aduersantur nonnulli apud Augustinum *in Enchiridio, c.* 47. Primò, quia paruuli dicuntur baptizati, *in remissionem peccatorum*. At, si solùm contraherent peccatum Adami, non baptizarentur *in remissionem peccatorum*, in plurali; sed in remissioné peccati, in singulari, cùm peccatum Adami vnũ fuerit in singulari. Confirmatur ex illo Psal. 50. *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Vbi peccata conceptione contracta plurali numero significantur. Secundò, quia Exodi 20. ait Deus: *Ego sum Deus visitans iniquitates patrum vsque in tertiam, & quartam generationem.* Nam, si filiis non imputarentur iniquitates patrum, iniquè vlcisceretur Deus in filiis iniquitates patrum. Limitat autem vsque in tertiam, & quartam generationem: quia miseratio Dei moderatur iram suam, ne importabili & nimia sarcina peccatorum paruuli grauarentur. Quæ sententia videtur esse Augustini *suprà* adducentis, & non soluentis argumenta.

3 Respondetur: In primis superior sententia non est Augustini. Tum, quia oppositum docet *loco superiùs adducto* pro sententia Magistri. Tum, quia argumenta pro secunda sententia non è sua, sed aliorum opinione proponit. Quare eis propositis concludit, se eam sententiam temerè affirmare non audere. Ad primum respondetur: Peccatum Adæ significatur plurali numero. Tum, quia, vt docet Augustinus *in Enchiridio, cap.* 45. vnum Adæ peccatum continet plura peccata, seu plures species peccatorum, scilicet, superbiæ, sacrilegij, auaritiæ, & aliorum. Tum, quia vsus est frequens in Scriptura, plurali numero significare singularem, vt Matthæus cap. 2. loquens

de

de Herode: *Mortui sunt, qui quærebant animam pueri.* Et Exod. 32. *fecerunt Deos aureos.* cùm vnum fecerint vitulum. Ergo similiter vnum originale peccatum potest plurali numero significari. Ad secundum Hieronymus respondet *tom. 5. in cap. 8. Ezechielis.* Visitat Deus iniquitates patrum in filiis, non, quia eos puniat propter iniquitates patrum; sed propter iniquitates ipsorum filiorum, imitantium iniquitatem patrum, vt colligitur ex verbis testimonio obiecto adiunctis, *vsque in tertiam, & quartam generationem eorum, qui oderunt me.* Quibus innuitur, ipsos filios odio hæreditario parentum odisse Deum, ideóque comminari Deum in eos vindictam.

4 Sed vrgebit aliquis: Deus propter peccata personalia filiorum non irascitur solùm in tertiam, & quartam generationem; verùm etiam in omnes generationes vsque ad finem futuras. Item, peccata personalia filiorũ non solùm imitantur iniquitates patrum; sed aliorum quoque peccantium. Ergo, cùm Deus visitare dicitur iniquitates patrum in tertiam, & quartã generationem, non sunt peccata personalia filiorum, quæ prouocant iram Dei. Respondetur: Visitat Deus iniquitates patrum, potiùs quàm aliorum in filiis: quia filij imitari solent iniquitates patrũ, potiùs quàm aliorum, quibus neque sanguine, neque dilectione adeò coniuncti sunt. Item, in tertiam, & quartam generationem tantùm: quia parentes tandiu viuunt, quandiu filios tertios, & quartos habeant, qui cernentes iniquitates patrum, hæredes impietatis paternę imitatione fiunt.

5 Hæc de superiori testimonio in sensu literali. At in sensu mystico parentes sunt motus primi sugge-

ſtione, vel cogitatione excitati; filij ſunt conſenſus deliberatus voluntatis; nepotes pertinentes ad tertiam generationem ſunt opera externa, quibus affectus interni complentur; pronepotes verò ad quartam generationem ſpectantes ſunt moroſæ delectationes præteritorum operum. Sed obſeruandum eſt, primos cogitationum pulſus non eſſe peccata, neque obiecta viſitationis diuinæ, quia libertate carent.

6 Iam difficultas occurrit, an peccatum Adæ grauitate malitiæ ſuperet omnia aliorum hominum peccata? Nam aliorum hominum peccata non attulerunt tantum damnum toti generi humano, quantum attulit peccatum Adæ. At grauitas peccati augeſcit ex damno, quod infert. Item, quia aliorum peccatorum malitia minuitur ex difficultate, qua eis reſiſtitur. At Adamus facillimè potuit ſuo peccato reniti, cùm nulla cupiditate impelleretur in illud. Propterea plerique affirmanti ſententiæ ſuffragium tulerunt.

7 Secunda tamen concluſio eſt: Peccatum Adæ grauitate malitiæ non excedit cætera peccata. Primò, quia peccatum Adæ remiſſibile fuit, ſiquidem de facto fuit Adamo remiſſum, vt tradit Auguſtinus *lib. 2. de Baptiſmo paruulorum, cap.* 34. Peccatum verò in Spiritum ſanctum remiſſibile non eſt, neque in hoc ſæculo, neque in futuro, vt traditur Matth. 12. At peccatũ remiſſibile minùs graue eſt, quàm peccatũ contra Spiritum ſanctum. Secundò, quia peccatum, quò grauius eſt, grauiori pœna punitur. At peccatum Adę nõ punitur grauiori pœna, quàm reliqua peccata, cùm peccatum originale paruulorum, quod ſecum trahit malitiam illius peccati, non puniatur tanta pœna; neque Adam, ſi damnationem ſubiret, tanta puniretur, quanta

quanta plures alij puniti sunt. Ergo peccatum Adæ cæteris aliis grauius non est. Ad argumentum oppositum respondetur: Damnum illatum ex peccato Adami non fuit per se ex grauitate peccati; sed per accidens ex conditione subiecti, in quo, tanquam in capite, ex lege extrinseca Dei tota operabatur natura. Quare tale damnum non fuit maius cæteris intensiuè, sed extensiuè; scilicet, quia in plures diffusa est malitia illius peccati, quàm aliorum; non verò, quia vni & eidem subiecto, v.g. Adamo magis nocuerit, quàm aliorum peccatorum malitia nocuisse potuisset.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An peccata personalia proximorum parentum transeant in filios? Hîc S.Thomas *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. Gabr. *q.* 1. Durand. *quæst.* 1. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vazquez & alij cum S. Thoma *cap.* 2. *q.* 81. *art.* 2. & *q.* 87. *art.* 8.

Quæst. II. An posteri Adæ, sicut peccauerunt in Adam, sic potuerunt mereri, aut satisfacere in illo? Hîc Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 2. Alij relati *dist.* 30. *q.* 6.

Quæst. III. An peccatum Adæ fuerit omnium grauissimum? De quo relati *dist.* 21. *q.* 5.

Quæst. IV. An peccatum originale æqualiter inficiat omnes posteros Adæ? Hîc Bonauent. *art.* 2. *q.* 1. Alij relati *dist.* 31. *q.* 7.

Quæst. V. An peccatum originale contineat plures species malitiæ? Hîc S.Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 3. Gab. *q.* 1. Caiet. Conrad. Medin. Zumel,

DISTINCTIO XXXIV.

Quæ de peccato animaduertenda sint?

NVnc aggreditur differere de peccato actuali, postquàm de originali differuit. Ac primùm de origine,& subiecto peccati. Quæ tribus assertionibus explanantur.

Prima est: Origo prima peccati res bona fuit. Primò, quia ante peccatum nihil erat malum. At origo peccati ante peccatum fuit.Ergo res bona fuit. Confirmatur:Inter bonum,& malum non est medium.At origo peccati non fuit quidpiam malum, aliàs peccatum sui ipsius origo esset. Ergo fuit quidpiam bonũ. Iterum confirmatur:Prima causa peccati actualis fuit Angelus,& homo: nam Deus eius causa non fuit.At Angelus, & homo sunt naturâ boni, cùm eorum natura à Deo sit. Ergo prima causa peccati bona natura fuit. Secundò, quia Augustinus assertum ex professo probat contra Iulianum *lib.1.cap.3.& lib.2.de nupt.& concupiscent. cap.* 28. quia peccatum incepit cum prauo affectu Angeli,& hominis. At hic affectus fuit ex præcedenti natura vtriusque, quæ bona fuit.

2 At obiicit Iulianus apud Augustinum *sup*. Natura,quæ peccat, mala est. At causa libera peccati peccat. Ergo mala est. Respondet Augustinus: Natura peccans mala est ex superuenienti peccato. Non est mala ex se,prout antecedit peccatum. Atque adeò ex se bona est. Nam ex se est natura rationalis. Natura autem

autem rationalis, cùm sit opus Dei, bona, & laudanda natura est.

3 Secunda assertio: Causa secundaria malorum culpæ, & pœnæ, mala est. Nam peccatum Angeli, & primi hominis fuit initium, & causa cæterorum peccatorum & pœnarum, quas homines patiuntur, vt docet Augustinus *in Enchiridio, cap.* 23. *&* 24. At non fuit primaria, cùm primaria causa fuerit natura rationalis ipsius Angeli, & hominis, quæ bona est. Ergo peccatum fuit secundaria causa.

4 Assertio tertia: Subiectum peccati est natura bonum. Primò, quia peccatum eatenus est malum naturæ rationali, quatenus eam priuat aliquo bono: nam, vt ait Augustinus *in Enchiridio, cap.* 11. sicut morbus est corpori malus, quia priuat sanitate, quæ est bona: ita peccatum est animo malum; quia eum priuat naturali bono. Etenim, si subiectum integrum relinquitur suo bono, nihil patitur damni. Vbi autem nihil patitur damni per peccatum, non potest peccatum subiecto esse malum. Ergo subiectum peccati secundùm se bonum est. Nam, si secundùm se bonum non esset, non posset pati diminutionem boni. Secundò, quia subiectum peccati est natura rationalis, vt rationalis est. At natura rationalis, vt rationalis est, bona est. Ergo subiectum peccati natura bonum est.

5 Vnde colligitur primò, bonitatem naturalem subiecti coniungi cum malitia morali; nec aliud esse, naturam esse malam, quàm bonum subiectum esse malum. Nam subiectum componitur cum forma inhærente subiecto. At subiectum malitiæ moralis est natura bonum. Ergo bonum naturæ coniungitur cum malitia morali. Cæterùm, si cum Augusti-

no

no *sup*. quæras, quonam subiectum sit bonum, & quo malum, discernendum est: nam non est malum eo, quo bonum est, neque eo bonum, quo malum: nam homo est bonus, quia homo, non quia peccator; malus verò quia peccator est, non quia homo. Secundò colligitur, bonitatem naturæ rationalis, & malitiam moralem non esse ex illis contrariis, quæ mutuò se expellunt è subiecto, vt albedo, & nigredo, amaritudo, & dulcedo. Nam bonum naturæ, & malum peccati, vt vidimus, componuntur inter se, imò vnum aliud essentialiter supponit. Nec propterea nos comprehendit illa sententia Esaiæ 5. *Væ his, qui dicunt bonum malum, & malum bonum.* Nam, vt Augustinus exponit *sup. cap.* 13. *&* 19. intelligenda ea est de bono virtutis, & de malo vitij, quæ accidentaliter, & tanquam formæ reddunt subiectum bonum, & malum, hoc est, de iis, qui prædicant virtutem malam, & vitium bonum. Non de bono naturæ, quod ex parte subiecti supponitur ad bonum, & malum moris, hoc est, de iis, qui hominem natura bonum dicunt esse suo vitio moraliter malum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An possibilis sit natura rationalis suapte natura mala, & determinata ad solum turpe? Hîc Bonauent. *artic.* 1. *quæst.* 1. Alij relati *distinct.* 4. *quæst*...

Quæst. II. An peccatum, qua malum, sit disconueniens naturę rationali, & in ea disconueniētia consistat malitia, an in oppositione cum lege? Hîc Dur.

quæst.

quæst. 1. Aureol. *art*. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Vazquez & alij 1.2.*q*.19.*art*.4. & *q*.71. *art*.6. Tanner. 1.2.*disp*.2.*quæst*.5.*dub*.2.& 3.*disp*.4.*q*.1.*dub*.4. Salas *tract*.7.*disp*.2.*sect*.1.& *tract*.13.*disputat*. 2.*sect*.4. Vega *in Trident*.6.*cap*.39.& *lib*.14.*c*.13. Corduba *lib*.3.*quæst*.10. Herrera 2.*sentent*. *disp*. 29.*quæst*.4. Anton. Perez *certam*.8.*scholast*.*p*.2. Almain. 3.*Moral*.*cap*.15.& 16. Azor *lib*.4.*cap*.24. Suar. 1.2.*tract*. *de actib*.*human*.*d*.2.*sect*.2. Gran. 1.2.*controu*.6.*tr*.1.*d*.3.& 4. Valent. 1.2.*d*.2.*q*.14.*p*.3.& *seq*.

Quæst. III. An malitia peccati consistat in priuatione boni? Hîc S. Thomas *art*.2. Bonauent. *art*.2.*q*.3. Durand.*q*.2. Gabr.*q*.1. Aureol. *art*.2, Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesin. Vazquez, & alij 1.2.*quæst*.18.*art*.1.& 2.& *quæst*. 71. *art*. 6. Anton. Perez *certam*.8.*scholast*.*p*.1. Valent. 1.2.*d*.2.*quæst*.13.*p*.3.& *disp*.6.*quæst*.1.*p*.1. Azor *tom*. 1. *lib*. 4.*c*.1. Bellarm. *de peccat*.*lib*.2.*c*.5.& 18. Tanner. 1.2.*disp*.2.*q*.5.*dub*.2. Suar. 1.2.*tr*.*de malitia*, *d*.7.*sect*.4.& *seq*. Petrus Soto *de peccat*.*lect*.5.& 6. Salas 1.2.*tr*.13.*disp*.2.*sect*.3. Granad. 1.2.*controu*.6.*tract*.1.*d*.1. Salmer.*tom*.2.*tr*.14.

Quæst. IV. An malitia peccati possit esse à voluntate, vt intendente illam propter se? Hîc S. Th. *art*.3. Bonau. *art*.1.*q*.3. Durand.*q*.3. Gabr. *quæst*.1. Aureol. *art*.3. Scotus *quæst*.1. Gabr. *quæst*.1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazquez, & alij 1.2.*q*.8. *art*.1. Azor *tom*.1.*lib*.1.*cap*.20. *quæst*.5. Suarez *tom*. 1. *Metaph*.*d*.23.*sect*.5. Conimbric. *in Ethic*. *d*.2.*quæst*.2. Salas 1.2.*tr*.1.*d*.6.*sect*.1. Corduba *lib*.2. *quæst*.12. Tan. 1.2.*d*.2. *quæst*.2. *dub*.1.

Quæst. V. An peccatum quoad materiale sit à voluntate adæquatè, quin Deus immediatè concurrat ad

ad illud? Hîc Gregor. *quæst.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 29. *quæst.* 9.

Quæst. VI. An peccatum quoad formale sit adæquatè à voluntate, an inadæquatè simul cum Deo? Hîc Bonau. *art.* 1. *q.* 2. Greg. *q.* 1. Aureol. *ar.* 3. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 39. *q.* 9.

DISTINCTIO XXXV.

Quid sit peccatum?

PRima conclusio: Peccatum consistit in oppositione cum lege. Primò, quia peccatum definitur ab Augustino lib. 22. contra Faustum Manichæum, cap. 27. *Dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei.* Secundò, quia *lib. de duabus animabus*, *c.* 20. *& lib.* 1. *Retract. c.* 15. definitur peccatum: *Voluntas retinendi, vel consequendi, quod iustitia vetat.* Tertiò ab Ambros. *lib. de Paradiso, cap.* 8. describitur: *Legis diuinæ præuaricatio, & cœlestium inobedientia præceptorum.* Quæ omnes definitiones peccatum exprimunt per contrarietatem cum lege, & præcepto Dei. At nunc est difficultas; vbinam hæc contrarietas, & peccati malitia inueniatur? An, scilicet, in affectu interno, an in opere externo? Alij enim volunt, eam solùm inesse affectui interno. Alij vtrique actui, tam interno, quàm externo. Alij verò, neque interno, neque externo actui inesse; sed esse merè nihil, & puram priuationem boni.

2 Secunda conclusio sit: Malitia peccati conuenit actui interno, & externo; sed primariò interno: secun-

dariò verò externo. Probatur prima pars: quia in actu interno,& externo inuenitur oppositio, & contrarietas cum lege Dei, quæ prohibet vtrunque actum,tam internum,quàm externum. Ergo malitia, quæ in ea contrarietate consistit, inuenitur in vtroque actu. Probatur pars secunda: Tum, quia malitia operis externi deriuatur ex affectu interno, sine quo opus externum non potest esse peccatum, quanuis affectus internus possit peccatum esse sine opere externo. Tum, quia Augustinus secunda definitione describit peccatum per affectum, & non per actionem externam contrauenientem prohibitioni legis. Ergo primariò malitia peccati afficit affectum internum.

3 Tertia conclusio: Probabilis est aliquorum sententia asserens, peccatum complecti; tum entitatem positiuam, quæ bona est; tum priuationem boni, quæ est formalis malitia. Probatur primò; quia peccatum est affectus, vel actus oppositus cum lege Dei. At,qua parte est affectus,vel actus,complectitur aliquid positiuū:qua parte verò opponitur cum lege, complectitur priuationē conformitatis cum lege. Secūdò,quia peccatū nō potest esse adæquatè positiuū, neque adæquatè priuatiuum.Nō esse adæquatè positiuum probatur; quia omne positiuum est bonū,& à Deo. At peccatū, quà peccatum,non est bonum,& à Deo.Ergo non est adæquatè positiuum. Consequentia est bona. Minor constat: quia peccatum, quà peccatum, reddit hominem prauum, & longè abest à voluntate Dei, vt notat Augustinus *lib.83. qq.qu.3.* Ergo peccatum, quà peccatum, non est bonum, & à voluntate Dei. Nam, quod hominem facit iniquum,

quum, & declinat à voluntate Dei, non potest esse bonum, & à voluntate Dei. Maior probatur ex Augustino *pluribus in locis*. In primis, *ex distinctione superiori*, vbi cum Augustino peccatum diximus esse priuationem boni. Quod etiam tradit *lib.* 83. *quæstionum, quæst.* 6. Item, quia *ibidem, quæst.* 22. ait, omnia esse à Deo, quatenus entia sunt, & quatenus à Deo sunt, bona esse, & non peccata. Tertiò, quia *ibidem, quæst.* 27. decernit, omnia entia esse à Dei prouidentia, & voluntate; & ideò quà entia, bona esse, & non mala. Ergo peccatum non potest esse adæquatè positiuum ens. At neque esse adæquatè priuationem probatur: quia idem Augustinus *in Enchiridio, cap.* 13. docet, omne malum, continere aliquid boni, neque malum esse posse sine aliquo bono. Ergo peccatum continere debet aliquid positiuum, quod sit bonum.

4 Obiicitur primò: Adulterium, & homicidium, & similia sunt entia positiua. Ergo sunt à Deo volente illa, ac per consequens non erunt peccata. Respondetur: Adulterium, homicidium, & similia non denotant solùm actionem positiuam, sed etiam deformitatem, & priuationem bonitatis, atque adeò non sunt adæquatè bona, & à voluntate Dei.

5 Secundò obiicitur: Plures omissiones sunt peccata, vt non credere in Deum, non audire Missam. At hæ omissiones nihil continent positiuum. Ergo peccatum non continet aliquid positiuum. Respondetur: Cùm omissiones peccata sunt, comprehendunt aliquid positiuum, quamuis significentur ad modum priuationis; vt, non credere, denotat

incredulitatem poſitiuam; non audire Miſſam, ſignificat contemptum, aut propoſitum internum non audiendi Miſſam.

6 Tertiò: Priuatio boni eſt pœna peccati, quæ à Deo eſt. At malitia à Deo non eſt. Ergo malitia non eſt boni priuatio. Reſpondetur: Priuatio boni ſumitur actiuè, & paſſiuè, hoc eſt, per modum cauſæ, & per modum effectus: rectè enim poteſt vna priuatio eſſe cauſa alterius, vt exponit Auguſtinus *de natura, & gratia, cap.* 20. nam defectus cibi inducit defectum vitæ, & defectus cognitionis defectum amoris. Sic in homine peccante priuatio conformitatis cum lege, actiuè, & per modum cauſæ inducit priuationem virtutum ſupernaturalium, vt conſtat ex parabola Luc. 10. hominis, qui incidens in latrones ſpoliatus fuit ſuis bonis. Item, priuatur conſortio, & participatione Dei per gratiam iuſtificantem. Necnon in corpore, beneficio immortalitatis, & aliarum dotium, quibus peccatores deſtituuntur. Igitur priuatio actiuè, & per modum cauſæ in peccante non eſt pœna, ſed malitia peccati. Priuatio verò paſſiuè, & per modum effectus pœna eſt. Hæc autem à Deo eſſe poteſt. Quæ in hac tertia concluſione ex aliorum iudicio proponit Magiſter, pleno iudicio non probat, vt colligere eſt *ex diſt.* 37.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An malitia peccati ſumatur ex oppoſitione cum lege Dei? Hic S. Thom. *art.* 2. Bonau. *in litt. dub.* 4. Gabriel *quæſt. vnic.* Alij relati *diſt. præced. q.* 2.

Quæſt. II. An malitia peccati conſiſtat in priuatiuo, an in

an in positiuo? Hîc Bonau. *in lit. dub.* 6. *& art.* 1. *q.* 1. Argent. *q.* 1. *art.* 2. Gabr. *q. vnica.* Scot. *q.* 1. Aureol. *art.* 2. Alij relati *dist. praeced. q.* 3.

Quaest. III. An malitia formalis conueniat actui externo supra internum, & priusquàm interno? Hîc S. Thom. *art.* 4. Dur. *q.* 5. Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. *quaest.* 20. *art.* 1. *&* 4. Azor *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 6. *& cap.* 20. *quaest.* 6. Antonius Perez *lect.* 1. *examin. num.* 25. *&* 26. Salas 1. 2. *tract.* 7. *disp.* 6. *sect.* 1. *&* 7. Valentia 1. 2. *disp.* 2. *quaest.* 15. *p.* 1. Suarez 1. 2. *tract. de act. humanis, disput.* 10. *sect.* 1. Granad. 1. 2. *controu.* 2 *tract.* 14. *disp.* 2. *&* 6. Coninch 2. 2. *disput.* 3. *dub.* 5. *&* 7.

Quaest. IV. An actui externo conueniat meritum distinctum ab interno? De quo relati *quaest. praeced.* Nos *d.* 68. *de ente supernaturali, sect.* 4. Item, Suarez *lib.* 12. *de gratia, cap.* 11. Zumel 1. 2. *quaest.* 114. *art.* 4. *disp.* 2. Salas 1. 2. *tract.* 6. *d.* 2. *num.* 66. Coninch 2. 2. *d.* 27. *num.* 12.

Quaest. V. An sit possibile peccatum per puram omissionem absque actu? Hîc S. Thom. *art.* 3. Bonau. *in litt. dub.* 1. Durand. *quaest.* 2. Alij relati *distinct.* 25. *quaest.* 12.

Quaest. VI. An supposito peccato per puram omissionem boni, possibile sit meritum per puram omissionem mali? Hîc S. Thom. *art.* 3. Dur. *quaest.* 2. Alij relati *dist.* 24. *q.* 9.

Quaest. VII. An Deus sit causa peccati? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 29. *q.* 9.

DISTINCTIO XXXVI.

Quædam simul sunt peccata, & pœna peccatì; quædam peccata, & causa peccati; alia verò peccata, & causa, & pœna peccati.

PRima conclusio: Potest peccatum esse pœna peccati. Huius sententiæ est Augustinus *super Psal.* 57. ad illud: *Supercecidit ignis*, &c. dicens: *Multa, quæ peccata sunt, pœna peccati sunt.* Item, Greg. *super Ezechiel. homilia* 11. *in cap.* 1. dicens: *Peccatum, quod per pœnitentiam citiùs non deletur, aut peccatum est, & causa peccati; aut peccatum, & pœna peccati; aut peccatum simul, & causa, & pœna peccati.* Quod indicant sacræ Litteræ, vt illud Dauid Psalm. 68. *Appone iniquitatem super iniquitatem eorum.* Vbi iniquitatem deprecatur castigari iniquitate. Eo sensu proponit Paulus 1. *Thessalonic.* 2. punitos homines suis peccatis: *Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ*, &c.

2 Secunda conclusio: Peccatum non est pœna peccati, quatenus peccatum est; sed quatenus est causa plurium malorum subsequentium peccatum. Nam pœna, vt docet Augustinus *lib.* 1. *Retract. cap.* 9. iusta est, seu obiectum iustitiæ, quod à Deo directè appeti, & intendi possit. At peccatum iustum non est, seu obiectum iustitiæ, quod à Deo directè appeti, & intendi possit. Est igitur peccatum pœna peccati, quatenus est causa inferens peccanti plura mala,

quæ

quæ à Deo intendi possunt. Sicut ignis æternus est pœna peccati; non, quia in se, & formaliter pœna sit, & malus damnatis; sed, quia causa est cruciatuum, quibus illi torquentur. Quo sensu exponit Augustinus illud Apostoli: *Tradidit illos Deus in passiones ignominiæ.* Quia, licèt Apostolus significet peccata fuisse peccati pœnas; cæterùm noluit peccata, quà peccata, fuisse intenta à Deo; sed, quæ illis annexæ sunt passiones ignominiæ, quæ à Deo in pœnam peccati appeti possunt.

3 Tertia conclusio: Licèt omne peccatum mortale sit pœna peccanti; non tamen omne peccatum est pœna peccati. Prior pars probatur. Pœna peccantis dicitur, quidquid est causa adducens peccanti mala à peccato distincta, quibus ipse formaliter punitur. At omne peccatum causa est plurium malorum, quibus peccans formaliter punitur. Probatur pars posterior: Nullum peccatum est pœna sui ipsius, sed alterius præcedentis peccati; sicut nullum peccatum est causa sui ipsius, sed alterius subsequentis peccati. Ergo, vt peccatum dicitur esse causa peccati, solùm quando subsequitur aliud peccatum: sic peccatum dicitur esse pœna peccati solùm, quando antecedit aliud peccatum. At omne peccatum non antecedit aliud peccatum. Ergo omne peccatum non est pœna peccati. Cui doctrinæ consonat Augustinus *lib. 5. contra Iulianum, cap. 5.* dicens: *Præcedentis est hæc pœna peccati, & tamen etiam ipsa peccatum est.* Item, Gregor. *lib. 25. Moralium, cap. 12.* docens, idem peccatum esse posse pœnam, & causam peccati, pœnam peccati antecedentis, & causam subsequentis.

4 Quarta conclusio: Vt peccatum sit pœna antecedentis peccati, probabile est, non requiri, vt semper subsequatur malum à peccato, quod est pœna, distinctum; sed ipsum essentialiter peccatum, quà molestum, & incommodum, rationem pœnæ posse subire. Primò, quia plura peccata se ipsis immediatè sunt incommoda, & molesta peccanti, vt inuidia, ira, cupiditas, & tristitia, quæ docente August. *lib.*83.*qq.q.*77. perturbant, & affligunt animum, & sui passione cruciant. Secundò, quia tradit August. *lib.retract.c.*9. *& lib.*3.*de lib. arbit.c.*18. quadam necessitate pati hominem, quæ mala sunt, & eadem pœna peccati sunt, vt illud Apostoli Roman. 7. *Non quod volo, facio bonum; sed quod odi malum; hoc ago.* Item illud ad Galat. 3. *Caro concupiscit aduersùs spiritum, & spiritus aduersùs carnem.* Hæc enim pugna ineuitabilis prauorum affectuum cum probis molesta homini est, & ex iusta damnatione profecta.

5 Huic tamen probationi aduersari videtur Hieronymus *in explanatione fidei ad Damasum Papam,* censens, blasphemum esse, peccata necessitate fieri, & non posse vitari. Respondetur: Augustinus disserit de necessitate, & impossibilitate morali, profecta ex nimia difficultate, qua in natura lapsa renitimur affectibus vitiosis, præsertim venialibus. Hieronymus verò de libertate, & potestate physica, qua omnia caueri possunt mortalia peccata. Nam ad molestiam pugnæ, quam Augustinus contendit, sufficit impotentia moralis ex nimia difficultate renitendi vitiosis affectibus, præsertim ex surreptione, & inaduertentia irrepentibus profecta. Præmissa in hac, & præcedenti distinctione ex aliorum opinione probabilia

probabilia videntur: quanquam plura eorum non probabilia solùm, sed omninò certa, & extra controuersiam admittenda sunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An peccatum possit esse pœna peccati, & qua ratione? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 3. Scotus, Bonauent. Durand. Ægid. Richar. Gabr. *q.* 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1.2. *quæst.* 87. *art.* 2. Val. 1.2. *disp.* 6. *q.* 17. *p.* 3. Salas 1.2. *tract.* 13. *disp.* 15. *sect.* 2. Tanner. 1.2. *disp.* 4. *quæst.* 10. *dub.* 3. Herrera 2. *disp.* 42. *quæst.* 2. Granad. 1.2. *controu.* 6. *tr.* 9. *disp.* 5. Suarez 1.2. *tr. de peccatis, disp.* 7. *sect.* 2.

Quæst. II. An peccatum sit à Deo, ideóque etiam pro formali sit pœna peccati? Hîc Bonauent. *in litt. dub.* 3. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 29. *q.* 9.

Quæst. III. An Deus ex intentione efficaci puniendi hominem, antecedenti præuisionem peccati, possit permittere peccatum? Hîc Bonauent. *art.* 3. *q.* 1. *&* 2. Richard. *art.* 3. *quæst.* 2. Gabr. *quæst.* 1. *dub.* 4. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 40. *quæst.* 8.

Quæst. IV. An peccatum sit causa peccati, referendo illud in suum finem, & tribuendo extrinsecè nouam malitiam? Hîc Aureol. *art.* 2. Caiet. Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Lorca, Montesinus, Vazq. & alij cum S. Thoma 1.2. *quæst.* 18. *art.* 3. *&* 4. Valent. 1.2. *disp.* 2. *quæst.* 13. *p.* 2. Tanner. 1. 2. *disp.* 2. *quæst.* 1. *dub.* 4. Suar. *tr. de act. hum. disp.* 6. *sect.* 3. Granad. 1.2. *controu.* 2. *tom.* 10. *disp.* 6. *sect.* 3. Salas 1.2. *tr.* 7. *disp.* 3. *sect.* 8. Coninch 2.2. *disp.* 3. *dub.* 9.

Quæst. V. An peccatum, ficut eſt cauſa peccati, poſſit eſſe cauſa actus boni ſupernaturalis, referendo illum in finem malum? De quo relati *diſt.27.quæſt.20.*

DISTINCTIO XXXVII.

Aliorum ponit ſententiam, qui dicunt, malos actus nullo modo eſſe à Deo, nec eſſe bonos, ſiue in eo, quod ſunt, ſiue alio modo.

PRima concluſio: Non eſt improbabilis eorum ſententia, qui aduersùs tertiam concluſionem *diſtinctionis* 15. tuentur, peccatum eſſe adæquatè poſitiuum, atque adeò ſecundùm eſſe poſitiuum, Deum non eſſe authorem, & cauſam peccati. Nam actus peccati ſecundùm eſſe poſitiuum eſt oppoſitus legi. Ergo ſecundùm eſſe poſitiuum eſt formaliter peccatum, quod in oppoſitione cum lege conſiſtit. Probatur antecedens: Lex directè prohibet eſſe poſitiuum actus. Ergo actus ſecundùm eſſe poſitiuum eſt contrarius legi. Hinc autem ſecundùm eſſe poſitiuum non eſſe à Deo probatur: quia Deus non eſt author peccati, quà peccatum eſt. At peccatum, quà peccatũ, eſt poſitiuum. Ergo peccati, quà poſitiuum eſt, Deus author non eſt. Vnde eſt aliquid poſitiuum, quod eſt ab homine, & nõ ſit à Deo. Nam peccatum, quà peccatum, eſt ab homine, & non à Deo. Hoc autem poſitiuum eſt. Quod indicare videtur Auguſtinus *in Enchirid. cap.19.* expendens illud Iſaïæ 5. *Væ his, qui dicunt bonum malum.* dictum eſſe de ipſis rebus, quibus homines

homines sunt mali, non de ipsis hominibus. Ergo peccata, quibus homines sunt mali, res sunt, quæ fiunt ab homine, & non à Deo.

2 His opponitur: Illud Ioan. 1. *Sine ipso factum est nihil.* intelligitur de peccato, quod nihil est. Ergo peccatum non debet numerari inter entia positiua. Secundò, quia Augustinus *dist. 35. conclus. 3.* docet, omne esse positiuum, quà positiuum, & ens, esse bonum, & à Deo. Ergo malitia peccati positiua non est. Ad primum respondetur: Peccatum dicitur esse nihil, nō, quia formaliter priuatio sit; sed, quia non est aliquod esse verè bonum, sed esse malum, quod non meretur inter entia numerari. Item, quia causa est priuationis gratiæ, & rectitudinis, qua à vero esse, & participatione Dei recedimus. Ad secundum respondetur: Augustinus in eis locis differit de esse substantiali, & naturali, hoc est, de substantia, & natura, & eis, quæ naturaliter consequuntur substantiam, atque naturam; non verò de actibus ipsius naturæ, qui nomine substantiæ, atque naturæ minimè comprehenduntur. Colligitur hæc mens Augustini: Primò, quia *lib. 1. Retract. cap. 23.* tradit, quod de substantiis, atque naturis dictum est, non esse de bonis actionibus, atque peccatis intelligendum. Ergo inter naturam, seu substantiam, & actus, seu actiones naturæ discernit Augustinus. Secundò, quia *lib. 4. contra Pelagium, in prima responsione*, notat, *opera Diaboli, quæ vitia dicuntur, actus esse, non res.* Item, in quarta, *peccatum naturam non esse, sed actum. Quamobrem quod natura non est, Deus non fecit: quia natura est omne, quod fecit.* Ergo distinguit inter actum, & naturam, seu rem. Ergo, cùm in eis locis differat August. in genere de iis, quæ

res,

res,ſubſtantiæ, & naturæ ſunt,non de actibus;potuit ſtatuere, omnes res, ſubſtantiam, & naturas eſſe bonas,& à Deo, quin ſub eis actus peccati comprehenderet. Tertiò,quia in ſacra Scriptura dicitur Deus non eſſe author malorum. At,ſi omnia, quæ ſunt,intelligeret Auguſtinus eſſe bona, & à Deo,Deum faceret authorem malorum, cùm ea ſint actus naturæ rationalis. Quartò,quia Auguſt. *ſuper Pſalm.* 68. ad illud: *Non eſt ſubſtantia*.docet,iniquitatem non eſſe à Deo: quia non eſt ſubſtantia; hoc eſt,quia non eſt natura, quà homines ſumus.

3 Secunda concluſio : Quanquam catholicis Scriptoribus liberũ ſit affirmare , vel negare, actum peccati ſecundùm eſſe poſitiuum eſſe bonum, & à Deo, de quo varia ſunt Catholicorum iudicia , & nihil hîc à Magiſtro conſtanter decernitur : duo tamen omnibus conſtantia ſũnt : primum,Deum non eſſe authorem malorum culpæ : ſecundum,eſſe authorem malorum pœnæ. Primum conſtat:tum,quia ſacræ Litteræ expreſsè tradunt,Deum non eſſe authorem culpæ: tum,quia etiam Theologi,qui volunt, actum peccati ſecundùm eſſe poſitiuum eſſe bonum , & à Deo, negant , Deum eſſe authorem eius actus, quà malus,& peccatum eſt : quia ea ratione non eſt aliquid,ſed nihil.Nihili autem Deus author non eſt. Secundũ probatur:quia Amos 3. dicitur : *Non eſt malum in ciuitate,quod Dominus non fecerit.* Item, Iſaïæ 45. *Ego ſum Deus creans malum,& faciens bonum.* En Deus dicitur creare,& facere malum.At non malum culpæ,vt premiſimus.Ergo malum pœnæ. Quo Auguſtinus *lib.* 1. *Retract. cap.* 26. explicat, quod *lib.* 83. *qq. quæſt.* 21. dixerat , Deum non eſſe authorem mali , intelligendum

dum esse de malo culpæ, non de malo pœnæ, quod à Deo esse negari non potest. Item, eò componit illud Sapientiæ 1. *Deus mortem non fecit*, & illud Eccles. 11. *Mors, & vita à Domino est*, quæ videntur contraria. Quippe Deus non fecit mortem moralem culpæ; fecit tamen mortem naturalem pœnæ.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An malitia formalis peccati sit positiua, an priuatiua? Hîc S. Thom *art.* 1. Bonauent. *in litt. dub.* 1. *& seq.* Alij relati *dist.* 34. *q.* 3.

Quæst. II. An Deus sit author peccati? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 1. Bonauent. *art.* 2. *q.* 1. Ægidius *p.* 2. *quæst.* 1. *art.* 2. Richardus *art.* 3. *q.* 1. Argentin. *quæst.* 1. *art.* 4. Scotus, & Gabr. *quæst.* 1. Durand. *quæst.* 2. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 29. *quæst.* 9.

Quæst. III. An Deus præstet concursum immediatum efficientem peccati? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 2. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. Scot. Gab. Durand. Greg. Ægid. *q.* 1. Aureol. *art.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 37. *q.* 2.

Quæst. IV. An Deus prædeterminet physicè ad entitatem materialem peccati? Hîc Gabr. *q.* 1. *littera F*. Alij relati *dist.* 21. *q.* 2.

Quæst. V. An pœna possit intendi efficaciter à Deo ante præuisionem culpæ? Hîc S. Thom. *q.* 3. *ar.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 40. *q.* 8.

Quæst. VI. An Deus sit, aut possit esse causa falsitatis, & erroris? Hîc Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 3. Richard. *art.* 3. *q.* 2. Stephan. Brulef. *quæst.* 6. Nos *de ente supernaturali, disp.* 56. *&* 59. Bañez 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 3. *dub.* 2. *conclus.* 4. Torres 2. 2. *disputat.* 3. *&* 4. Coninch 2. 2.

disp.

*disp.*10.*dub.*4. Hurtado 2.2. *disp.*19.*sect.*3. & 4. Suar. *de fide, disp.*6.*sect.*5. Vazquez 1.2.*d.*90. *num.* 11. & 1. 2. & 3.*p.disp.* 61.*num.*59.

DISTINCTIO XXXVIII.

De voluntate, & eius fine, ex quo & ipsa iudicatur.

PRima conclusio: Ex fine voluntatis deprehenditur, an ea recta, an praua sit. Nomine voluntatis *in hac distinctione* non intelligitur potentia, sed affectus voluntatis. Probatur conclusio ex Augustino *lib.* 11. *de Trinit. cap.*6. vbi: *Ex fine suo*, ait, *voluntas cognoscitur, vtrùm recta, an praua sit.* Secundò, inductione desumpta ex Augustino *ibidem.* Nam omnis affectus bonus respicit finem bonum, scilicet; beatitudinem æternam, aut Deum; aut aliquid conducens in beatitudinem, aut Deum. Affectus verò malus respicit finem malum, scilicet, delectationem prohibitam, aut aliquid aliud prohibitum. Ergo ex fine arguenda est probitas, aut prauitas affectus voluntatis.

2 Secunda conclusio: Omnis affectus moraliter bonus, & meritorius in finem charitatis referri debet, aut actualiter, aut virtualiter. Primò, quia Augustinus illud Psalm. 118. *Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.* exponit de charitate, cuius latum mandatum est, & cuius finis, omnis consum

consummationis, hoc est, omnis bonæ voluntatis, & actionis finis est. Secundò, quia ipse *in Enchirid. cap.* 121. illud 2. Timot. 1. *Finis præcepti est charitas.* ideò dictum esse docet, quia omnia opera virtutum præcepta, vt rectè, & provt oportet, fiant, in finem charitatis referenda sunt. Vnde ea referri debent in Deum, quia finis charitatis, imò & ipsa charitas, Deus est. Item, referri debent in Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, qui etiam Deus sunt, atque adeò vnus finis, non plures fines charitatis, & bonorum operum sunt, sicut vnus Deus, non plures Dij sunt. Rursus in Christum etiam referuntur: quia etiam Christus Deus est, de quo propterea dictum est Roman. 10. *Christus finis legis ad iustitiam omni credenti.* vt exponit Augustinus *in lib. sent. Prosperi.*

3 Tertia conclusio: Quanuis omnes affectus meritorij vnum habeant vltimum finem charitatis; præter illum tamen, plures alios respiciunt fines intermedios sibi proprios, & intrinsecos. Primò, quia Augustinus *lib.* 11. *de Trinit. capit.* 6. ait: *Aliæ, atque aliæ voluntates suos proprios fines habent; qui tamen referuntur ad finem illius voluntatis, qua volumus beatè viuere.* En varij affectus relati in vitam beatam suos præter illum proprios fines habent. Secundò, quia possunt esse in voluntate plures affectus respicientes plures fines intrinsecos subordinatos, quorum alter referibilis sit in alterum. Nam potest esse voluntas videndi indeterminatè, cuius finis intrinsecus, in quo sistat, sit visio alicuius obiecti indeterminatè: deinde alia voluntas videndi determinatè fenestram, cuius finis intrinsecus, in quo sistat, sit visio determinata fenestræ: deinde alia voluntas videndi

transeuntes,

transeuntes, cuius finis sit visio transeuntium. En plures voluntates respicientes plures fines intrinsecos subordinatos, quorum alter in alterum refertur. Ergo similiter potest contingere affectibus virtutum, qui respicientes suos proprios fines, referibiles sint in eundem finem charitatis, in quo omnes virtutum actus connexi sint.

4 Obiicitur Augustinus *lib. 2. de serm. Domini in monte, cap.* 24. admonens, ne duos nobis fines constituamus, scilicet, ne euangelizemus, vt manducemus; sed manducemus, vt euangelizemus: quia propter regnum Dei tantùm debemus operari omnia. Respondetur: Augustinus prohibet nobis constituere duos fines non subordinatos, quorum alter sit æternus, & alter merè temporalis, qui in æternum non referatur; atque adeò suadet, operari propter regnum Dei, tantùm, tanquàm propter finem vltimum, in quem alij fines referantur. Nam ipse monens manducare, vt euangelizemus, & euangelizare propter regnum Dei, approbat voluntatem, cuius finis sit euangelizare, & aliam, cuius sit finis, regnum Dei.

5 Quarta conclusio: Voluntas, intentio, & finis distinguuntur. Ex definitione eorum constabit distinctio. Finis est bonum, quod volumus propter se. Qui rursus est duplex; aut vltimus, propter quem cætera volumus, quin ipsum propter alium; aut intermedius, quem rursus volumus propter alium. Omnis finis voluntatis est delectatio, hoc est gaudium de possessione boni amati, vt docet Augustinus tom. 8. in illud Psalm. 7. *Scrutans corda, & renes Deus*. Item, in Psalm. 9. ad illud: *Comprehensus est pes eorum.* Voluntas est affectus, quo volumus bonum propter se.

Intentio

Intentio verò est affectus, quo volumus bonum propter se,& alia propter ipsum. V.g. cùm volumus reficere esurientes propter vitam æternam; finis intermedius est refectio esurientis; vltimus verò vita æterna: voluntas est affectus refectionis; intentio verò affectus vitæ æternæ. Vnde finis realiter distinguitur à voluntate,& intentione. Voluntas verò, & intentio sic comparantur inter se, vt omnis intentio voluntas sit,quanuis omnis voluntas non sit intentio; quando, scilicet, ex præcedenti affectu voluntatis in alium finem refertur: tunc enim præcedens affectus rationem intentionis; subsequens verò rationem voluntatis meræ,& electionis sortitur.

6 Quinta conclusio: Constans nõ est inter Theologos, an vno, & eodem actu possimus velle finem intermedium, & vltimum, an necessitate diuerso, vt reficere esurientem, & vitam æternam. Nam alij volunt, eodem actu vtrunque finem appeti posse, qui propter varietatem obiectorum tanquam multiplex apprehenditur ad multiplicem virtutem spectans. Alij verò sentiunt, vtrunque finem necessariò appeti affectibus diuersis. Qua de re vnicuique decernendum relinquitur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An finis vltimus determinatus nostræ beatitudinis supernaturalis possit cognosci naturali ratione? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 1. Alij relati *dist.* 10.*q.*7.

Quæst. II. An vt actus sit moraliter bonus, finis intrinsecus, seu obiectũ formale debeat esse bonum?

Hîc S.Th.*art.*5.Bon.Ægidius; Richard. Dur.Argent. & Greg.*q.*1.Caiet.Conrad.Med.Zum. Curiel, Montesin.Lorca, Vazq. & alij 1.2. *quæst.*1.*art.* 3. *&* *q.* 18. *art.* 1.*&* 4.Coninch 2.2.*disp.*3.*dub.*4.Suarez 1.2.*tract. de actib.hum.d.*6.*sect.*1. Tanner.1.2.*d.*2.*q.*5.*dub.*4. Salas 1.2.*tract.*7.*d.*2.*sect.*7.Antonius Perez *lect.* 1. *examin.p.*3.*cap.*19.*& seq.*Azor. *tom.*1. *lib.*2.*c.*5.*q.*4.Gran. 1.2.*controu.*2.*tr.*10.*d.*2.*&* 6.

Quæst. III. An vt actus sit bonus, referri debeat in finem charitatis, saltem extrinsecè? Hîc S.Th.*art.*2. Bonau. *in litt.dub.*2. *&* *art.*1.*q.*2. Richard. *q.* 2. *&* 3. Marsil.*q.*22.*ar.*1. Greg. *q.*1.*ar.*1. *concl.* 2. Sotus 1. *de nat.& grat.c.*10.*&* *lib.*3.*c.*4.Vega *de iustific.q.* 14. Becanus *ar.*7.Salas 1.2.*tr.*7.*d.*2.*à n.*126.Gran.1.2. *contr.* 2.*tr.*10.*d.*6.*sect.*1.

Quæst. IV. An idem actus possit habere plures fines intrinsecos, seu plura obiecta formalia intrinseca? Hîc Bonau.*ar.*1.*q.*3.S.Th.*art.*1.Ægidius *q.*1.*ar.*2. Richard.*q.*2.*ar.*2.Dur.*q.*4.Argent.*q.* 1.*ar.* 3. Nos fusè *d.* 47.Suar. 1.2.*tr.de act.hum.d.*4.*sect.*3.*&* *tom.*1.*in* 3.*p.* *d.* 5.*sect.*4. Salas 1. 2.*tr.*6.*d.*1.*à n.*16.*&* *tr.* 7.*d.*2. *sect.* 9. Azor *tom.*1.*lib.*1.*c.*25.*q.*6.Mol.1.*p.q.*1.*ar.*1. *d.*1. Fonseca 6.*Metap.c.*1.*q.*1.*sect.*5.Gran.*tom.*1.*in proœm.d.*5. *n.*17.Conimbr.1.*poster.cap.*25. *q.*2.*ar.*4. Fassol. 1.*p.q.* 12.*ar.*8.*dub.*6.

Quæst. V. An vnus actus virtutis possit extrinsecè referri, seu imperari in finem alterius? & qua ratione id fiat? Nos fusè *d.*65.*&* 67.*de supernat.*Salas 1.2.*tr.*7. *d.*2.*sect.*16.*&* 18.Vazq. 1.2.*d.*51.*c.*5.Almain. *tr.* 1. *moral.c.*20.Sotus *de nat.& grat.lib.*1.*c.*22.Caiet. Medin. Conrad. & alij 1.2.*q.*18.*art.*3.4.*&* 6.Lorca 2. 2.*q.* 23. *d.*11.Val. 1.2.*d.*1.*q.*4.*p.*3.*&* *d.* 3.*q.*9.*p.*1.Suar. 1. 2. *de act.*

*act.hum.d.6.sect.*3. *&* *d.*10.*sect.*1. Azor *lib.* 1.*c.*2. *q.* 2. Tanner. 1.2.*d.*11.*q.*5.*n.*95. Coninch 2.2.*d.*3.*n.*121.

Quæst. VI. Per quos actus, & quo influxu referat vna virtus in suum finem actus alterius? Nos fusè *d.* 66.*&* 67. *de supernat.* Suar.*lib.*12.*de grat.c.*9.Hurtad. 2.2.*d.*135.137.*&* 138.Zum. 1.2.*q.*114.*art.*4.*d.*2.*ap-pend.* Lorca 2.2.*d.*12.*de charit.*

Quæst. VII. An virtus imperfectior possit referre in suum finem actus virtutis perfectioris, v.g. charitatis? Nos *disp.*65.*sect.*4.*de supernat.* Caiet. Bañez, Lorca, & alij cum S.Th.2.2.*q.*23.*ar.*1. Coninch 2.2. *d.*17.*n.* 11.*& seq.* Val.2.2.*d.*3.*q.*9 *p.*1.

Quæst. VIII. An intentio finis, & electio mediorum sint actus necessariò distincti? Hîc S.Th. *art.* 4. Bonauent. *in lit.dub.*4. Durand.*q.*3. Caiet. Conrad. Medina, Zum. Curiel, Lorca, Montesinus, Vazq.& alij cum S.Thoma 1.2.*q.*8. *art.*3. *&* *q.*12.*art.*4. Suar.1.2. *tr.de elect.d.*8.*sect.*3. Tannerus 1.2.*d.*2.*quæst.*3.*dub.*4. Val. 1.2.*d.*2.*quæst.*3.*p.*3. Salas 1.2.*tract.*6.*disp.*1.*sect.*4. Antonius Perez *lect.*1.*examin.p.* 3.*cap.*5. *&* 6. Gran. 1.2.*controuers.*2.*tract.*5.*d.*3. Hurtad.*d.*14.*sect.*3.*de anima.* Arriaga *ibidem, d.*7.*sect.*5.

DISTINCTIO XXXIX.

Cùm voluntas sit de iis, quæ homo naturaliter habet; quare peccatum fore dicatur, cùm nullum aliud naturale peccatum sit?

IN *hac distinctione* nihil iudicio proprio, sed alieno Magister decernit. Quærit auté duo. Primum est, an

voluntas transgrediens legem retineat boni
turalem simul cum malitia morali; sicut ea
intellectus, & memoria, quamuis vitiis obn
& subiaceant, vt Augustinus supponit *lib.*
nitate, cap. 8. Siquidem voluntas inter hom
ralia recensetur, sicut alia, quæ homini insun
dum est, an idem sit motus, seu affectus,
afficitur in bonum, & in malum, quando
Apostoli Rom. 7. *Non quod volo, illud ago; se*
lo, illud facio. voluntas simul tangitur affect
boni, & mali; siquidem vtrunque velle nat
separabile homini est.

2 In prima quæstione distinguenda est vo
actu primo, quæ est potentia, à voluntate in actu
cundo, quæ est affectus deliberatus potentiæ. Vol
tatem, quæ est potentia, omnes Theologi tuentur
tinere cum malitia morali bonitatem natur
malitia moralis ipsi aduenit contingenter, &
naturalis ei semper identificata est, cùm talis
semper ad naturalem hominis constitutio
neat. At de affectu voluntatis dissensio Th
est. Nam, qui aiunt malitiam moralem co
priuatione, admittunt, eum affectum secun
positiuum continere bonitatem naturalem, & phy
cam, cùm ideò negāt secundùm esse positi in
malitiam, quia secundùm illud esse bonus est. Quib
si obiicias, non posse ex bonitate naturali affectus
luntatis resultare malitiam, seu priuationem
nis moralem, sicut non resultat ex bonitate actus
tellectus, & memoriæ. Respondetur, discrim
inter affectus voluntatis, & actus aliarum poten
rum. Nam actus voluntatis ex se mouet, & prouo
voluntatem

voluntatem ad existentiam, & consecutionem obiecti; ac ideò cùm obiectum malum est, affectus illius est malus: actus verò intellectus, & memoriæ ex se non habent mandare executioni obiectum, & ideò potest malum cognosci, quin actus cognitionis sit malus. Quanquam & hi actus possunt esse mali, cùm subiaceant imperio voluntatis abutentis illis. At verò, qui malitiam formalem adæquatè positiuam sentiunt, negant, affectum malum esse naturaliter bonum: quia eum affectum volunt non referri inter hominis naturalia, sed potiùs contra naturalia, cùm non iuxta, sed contra naturam rationalem sit.

3 In secunda quæstione volunt plerique, motum inefficacem in bonum esse distinctum à motu voluntatis in malum. Primò, quia affectus voluntatis in bonum conuenit arbitrio ex prima, & naturali constitutione naturæ: quare is affectus dicitur ab Ambrosio *tom.4. in cap.7. ad Roman. cap.18.* homini naturalis; & ab Augustino *tom.3. de fide ad Petrum, cap.* 25. hominem creatum fuisse bonum, & rectum, hoc est, appetentem bonum; & ab Hieronymo *in cap.* 1. *Ezechielis*, scintillam rationis, quæ etiam in Caïn extincta non est, semper velle bonum, & odisse malum. At verò affectus in malum conuenit arbitrio ex corruptione naturæ per peccatum. Ergo hi affectus distincti sunt. Secundò, quia affectus in malum inclinat in peccatum, & absente gratia illud efficaciter operatur. Affectus verò in bonum inclinat in opus bonum, & auxiliante gratia illud efficaciter operatur. At eidem affectui non possunt conuenire inclinationes, & operationes contrariæ. Ergo ij affectus diuersi sunt. Nihilominùs non desunt, qui vtrunque munus ei-

dem affectui inefficaci adſcribant. Quod arg... eo, quod voluntas ſimul, & inſeparabiliter v... ctu inefficaci bonum, & malum, ideoque ſimul ... & mala naturaliter ſit.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An peccatum in priuatione conſiſ... quo relati *diſt*. 34. *q*. 3.

Quæſt. II. An idem affectus poſſit eſſe bonus ... malus? Hic S. Th. *q*. 2. *art*. 2. Salas 1. 2. *tr*. 7. *d*. 3. ... Gran. 1. 2. *contr*. 2. *tr*. 9. *d* 3. Med. 1. 2. *q*. 20. *art*. 6. ... Tanner. 1. 2. *d*. 2. *q*. 5. *dub*. 8. Val. 1. 2. *d*. 2. *quæſt*. 15. ... Azor *tom*. 1. *lib*. 2. *c*. 5. *q*. 9. Tapper. *art*. 11. Vega *lib*. ... *in Trid*. *c*. 25. Suar. 1. 2. *tr*. *de actib*. *hum*. *d*. 8. *ſect*. 1. C... ninch 2. 2. *d*. 3. *dub*. 11. Lorca 1. 2. *de act*. *hum*. *d*. ... Vazq. 1. 2. *d*. 70. *cap*. 2. Alij cum S. Th. 1. 2. *q*. 20. *art*. ...

Quæſt. III. An idem affectus poſſit eſſe ſimul amor boni, & odium mali? De quo nullum vidi diſſerentem ex profeſſo. Ad rem tamen diſputatione dignum eſt.

Quæſt. IV. An omne peccatum præcedat aliquis error conſcientiæ practicæ, aut ſpeculatiuæ? Hic Dur. *q*. 1. Alij relati *diſt*. 21. *q*. 6.

Quæſt. V. An teneamur ſequi conſcientiam errantem? Hic S. Th. *q*. 5. *art*. 3. Bonau. *art*. 1. *q*. 3. Ægid. *quæſt*. 3. *art*. 3. Richard. *art*. 2. *q*. 3. Dur. *q*. 5. Gab. *q*. 1. *art*. 3. *dub*. 2. Aureol. *art*. 1 Caiet. Conrad. Med. Zum. Lorca, Curiel, Monteſin. Vazq. cum S. Th. 1. 2. *q*. 19. *art*. 5. *&* 6. Suar. 1. 2. *de actib*. *hum*. *d*. 12. *ſect*. 4. Valent. 1. 2. *d*. 2. *q*. 14. *p*. 4. Tannerus 1. 2. *d*. 2. *q*. 6. *dub*. 2. Salas 1. 2. *tr*. 8. *d*. 1. *ſect*. 3. Granad. 1. 2. *controu*. 2. *tr*. 12. *d*. 7. Azor *tom*. 1. *lib*.

2. *cap*.

1.*cap*.8.*q*.3.Ant.Perez *cert*.10.*scholast*.*à n*.23. Corduba *lib*.3.*q*.4.Thomas Sanchez *lib*.1.*Decalog*.*c*.11.

Quæst. VI. An ex conscientia errante & proponente vtrunque contradictorium esse peccatum, voluntas necessitetur ad peccandum? Interpretes *quæst. praeced.*relati.Gran.1.2.*contron*.2.*tr*.12.*d*.7.*sect*.2.Corduba *lib*.3.*quæst*.4.Angest.*moral. cap*.6. Thomas Sanchez *lib*.1.*Decalog*.*cap*.11.*à n*.13. Salas 1.2.*tr*.8.*d*.1. *à n*.17.Medina 1.2.*q*.19.*art*.6.*q*.1.Vazq.1.2.*d*.60.*cap* 2.

Quæst. VII. An possit ratio errare, proponendo amandum malum, & odio prosequendum bonum? Hîc S.Th.*q*.3.*art*.1.Bonauent.*in litt.dub*.1.& *art*. 2. *quæst*.2.Ægidius *q*.2.*art*.3.Richard.*art*.3.*q*.2.Durand. *quæst*.5.Gabr.*quæst*.1.*art*.3.Aureol.*art*.2. Vazquez 1. 2.*disp*.122.*cap*.2.Val.1.2.*disp*.6.*quæst*.6.*p*.1 Azor *lib*.1. *cap*.13.*quæst*.1. Thomas Sanchez *lib*. 1. *Decalog*. *cap*. 16.*n*.33.Tann.1.2 *d*.4.*q*.9.*n*.14.& 15.Salas 1.2.*tract*. 13.*d*.8.*à n*.17.Corduba *lib*.1.*q*.4.*conclus*.1.Conrad. *de contract.quæst*.100.Caiet Medina, Zumel, Curiel, & & alij 1.2.*q*.76.*ar*.2.

Quæst. VIII. An voluntas sit libera circa bonum in communi libertate contrarietatis, aut contradictionis? Hîc S.Thom. *q*.2.*art*.1.

Quæst. IX. An possit affectus esse malus, quin eius obiectum directum, aut indirectum sit malum? Hîc Bonauent. *litt. dub*.1. Gran. 1.2.*contron*.2.*tr*.10. *d*. 4. Tannerus 1.2.*d*.2.*q*.5.*dub*.7.Suarez 1.2.*de act.lib.hum*. *d*.7.*sect*.7.Salas 1.2.*tract*.7.*disp*.3.*sect*.4. Zumel 1.2. *q*. 72.*art*.9.*d*.1.Val.1.2.*d*.2.*q*.13.*p*.4.Azor *tom*.1. *lib*.1.*c*. 4.Lorca 1.2.*d*.34.Curiel 1.2.*q*.18.*ar*.2.*dub*.2.

DISTINCTIO XL.

An ex fine omnes actus pensari debeant, vt simpliciter boni, vel mali dicantur?

DVo præmittenda. Primò, per actus hîc intelligi actiones externas, quæ sunt obiecta affectuum internorum. Secundò, bonitatem, & malitiam, de qua disseritur, non esse naturalem, & physicam; sed moralem, & remunerabilem, à qua actiones morales absolutè, & simpliciter dicuntur bonæ, vel malæ. Iam duo quæruntur. Alterum, an ex intentione, & fine actiones externæ sint moraliter bonæ, vel malæ? Alterum, an seorsim ab intentione, & fine extrinseco, seipsis immediatè bonæ, vel malæ sint, an indifferentes? Sunt enim, qui velint, seipsis immediatè nihil bonitatis, aut malitiæ ferre; sed omnes fieri posse bonas ex intentione bona, & omnes malas ex intentione mala. Alij verò sentiunt, aliquas seipsis essentialiter adeò esse malas, vt nulla intentione possint fieri bonæ; alias seipsis essentialiter adeò esse bonas, vt nulla intentione possint fieri malæ; alias verò ex se indifferentes esse, vt ex intentione bona fiant bonæ, & ex mala intentione malæ. Alij denique admittunt, aliquas quidem seipsis esse malas, quin possint fieri bonæ: negant verò vllas esse seipsis bonas, quin possint fieri malæ.

2 Prima conclusio: Actiones externæ sumunt bonitatem moralem ex intentione bona, & malitiam ex mala. Primò ex illo Ambrosij lib. 1. Offic. cap. 30.

Affectus

Affectus tuus operi tuo nomen imponit. Hoc est, ex affectu dignoscitur, an opus sit bonum, vel malum? Secundò ex illo Augustini præfat. in Psalm. 31. *Bonum opus intentio facit. Non valdè attendas, quid homo faciat; sed quid, cùm faciat, attendat*. Itaque ex fine bonitas operis arguenda est. Tertiò ex illo Matthæi 7. *Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere.* Vbi nomine arboris intelligunt Ecclesiæ Patres affectum internum, cuius fructus sunt actiones externæ; bonæ quidem, si affectus fuerit bonus; malæ verò, si malus.

3 Secunda conclusio: Nulla est actio exterior seipsa, immediatè seorsim ab actu interno adeò bona, vt non possit fieri mala. Sic Augustinus tomo 4. lib. contra mendacium, cap. 7. ibi: *Ea opera hominum, si causas habuerint bonas, vel malas, nunc sunt bona, nunc mala, quæ non sunt per se ipsa peccata.* Ergo quæcunque opera, quæ peccata non sunt, possunt fieri mala ex causa, seu intentione mala: Probatur ab Augustino ibidem: quia nullum est opus externum adeò bonum, quod non possit referri in finem malum, vt reficere esurientem in finem gloriæ vanæ. At opus relatum in finem malum non est bonum; sed malum, vt constat ex superiori conclusione.

4 Tertia conclusio: Aliquæ sunt actiones externæ se ipsis adeò malę, vt nullo affectu interno queant fieri bonæ. Ita Augustinus *suprà*. Nam aliqua sunt opera externa, quæ seipsis immediatè, & directè sunt peccata, & prohibita lege Dei, vt furta, mendacia, blasphemiæ, & similia. Quis autem dicat, peccata posse fieri iusta, & moraliter bona? Confirmat Augustinus longa inductione plurium, quæ nullo fine nobis licere

possunt. Neque enim licet furari diuitibus, vt ... mus pauperibus; falsa testimonia proferre, vt tu... innocentem; vera testamenta supprimere, & ficta ... ponere, vt hæredibus caueantur pericula delin... di: si enim hæc & similia licerent, peruerti poss... punè, & iustè omnis recta institutio reipublicæ. ... aliqua sunt, quæ nullo fine honestari possunt.

5 Adde, meritò ab aliquibus dubitari, an ea ... possint fieri ex causa bona. Nam affectus intern... rum bonus non est, cùm obiectum habeat pro... tum, & malum; neque finis est bonus, cùm eius ... sequutio per media turpia bona esse repugnet. Nulla igitur potest esse causa illorum, quæ sit bona. Vnde propter duo ea opera ex causa bona honestari ... gnat; tum, quia esto ea detur bona, sufficit ... tia intrinseca ipsorum, vt bona non sint; ... quia absolutè talis causa esse bona repugnat.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An bonitas & malitia sint differentiæ essentiales actus humani? Hîc S. Thomas *art.* 1. Bonau. *in litt. dub.* 1. Caiet. Medina, Conrad. Curiel, Zum. Montesin. Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. *q.* 18. *&* 19. *ar.* 1. Suar. 1. 2. *de act. hum. d.* 8. *sect.* 3. Salas 1. 2. *tr.* 7. *d.* ... *sect.* 13. Tanner. 1. 2. *d.* 2. *q.* 5. *dub.* 3. Almain. *tr.* 1. *Moral. c.* 6. Valent. 1. 2. *d.* 2. *q.* 13. *p.* 1. *&* *q.* 14. *p.* 1. Gran. 1. ... *controu.* 2. *tr.* 9. *d.* 2.

Quæst. II. An actui externo conueniat bonitas, aut malitia formalis distincta, & superaddita interno? Hîc S. Thomas *artic.* 3. Bonauent. *artic.* 2. Richard. *artic.* 1. *quæst.* 4. *&* *art.* 2. *quæst.* 1.

Ægidius

Ægidius *quæst*. 1. *art*. 2. Gregor. *quæst*. 1. Alij relati *dist*. 35. *quæst*. 3.

Quæst. III. An actioni externæ conueniat meritum distinctum à merito actus interni? Hîc Bonau. *art*. 2. *quæst*. 3. Brulef. *q*. 6. Alij relati *dist*. 35. *q*. 4.

Quæst. IV. An intentio finis boni sit mala ex mala electione, & è contra? Hîc Bonauent. *art*. 1. *quæst*. 1. Gabr. *q*. 1. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Lorca, Montesin. Vazquez, & alij 1. 2. *quæst*. 18. *ar*. 4. *q*. 19. *ar*. 7. *&* 8. Almain. *tract*. 1. *moral. cap*. 11. Salas 1. 2. *tr*. 7. *d*. 3. *sect*. 11. Coninch 2. 2. *disp*. 3. *dub*. 11. Granad. 1. 2. *controu*. 2. *tract*. 10. *d*. 6. Tanner. 1. 2. *d*. 2. *q*. 5. *dub*. 7.

Quæst. V. An eadem actio possit esse simul bona & mala? Hîc S. Thom. *ar*. 4. Durand. *q*. 3. Alij relati *dist. praeced. q*. 2.

Quæst. VI. An sint actus naturales indifferentes in indiuiduo? Hîc S. Thomas *art*. 5. Durand. *quæst*. 1. Aureol. *art*. 1. Caiet. Conrad. Medina, Curiel, Zumel, Montesin. Lorca, Vazquez, & alij cum S. Thoma 1. 2. *q*. 18. *art*. 9. Suar. 1. 2. *de actib. hum. d*. 9. *sect*. 3. Salas 1. 2. *tr*. 7. *d*. 4. *sect*. 3. Azor *tom*. 1. *lib*. 2. *cap*. 4. Conimbr. *in Ethic. d*. 5. *q*. 2. Valent. 1. 2. *d*. 2. *q*. 13. *p*. 6. Tanner. 1. 2. *d*. 2. *quæst*. 5. *dub*. 6. Gran. 1. 2. *controu*. 3. *tr*. 11. *d*. 2.

Quæst. VII. An sint actus supernaturales indifferentes secundùm speciem? De quo rari. Nos fusè *d*. 69. *de supernat*. Suar. 1. 2. *de act. hum. d*. 9. *sect*. 2. Salas 1. 2. *tom*. 7. *d*. 4. *sect*. 2.

Quæst. VIII. An actus supernaturales adeò sint boni, vt vitiari nequeant ex fine malo? De quo relati *dist*. 26. *q*. 20.

DISTIN

DISTINCTIO XLI.

An omnis intentio, vel actio eorum, qui carent fide, sit mala?

PRima propositio: Iuxta aliquorum sententiam omnes actus morales, tam interni, quàm externi infidelium, peccata sunt extrinsecè, non intrinsecè. Prior pars probatur: Primò ex illo Apostol. 14. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est.* Nam infidelium actus ex fide non sunt. Secundò ex Augustino lib. sent. Prosperi 106. *Omnis infidelium vita, peccatum est.* Tertiò, quia omnis actus relatus in malum finem malus est. At omnis actus interior, & exterior infidelium in malum finem relatus est, aut in gloriam vanam, aut in commoda temporalia, aut in genere Numen vanum, quod adorant. Si autem eis obiicias, Augustinum testari *lib. 2. Confess. cap.* 12. aliqua opera fieri bona, quanuis non benè; atque ita plura ab infidelibus fieri bona, quanuis non benè, vt vestire nudos, seruare iustitiam, & similia. Respondent, ea opera dici bona ex genere, & materia ipsorum: non verò ex specie, & circunstantiis, quibus fiunt. Posterior verò pars superioris propositionis probatur. Nam plures sunt affectus interni, & externi infidelium, qui si fierent ex directione fidei, & intentione charitatis, essent boni. Ergo, quòd mali sint, non est eis intrinsecum, sed extrinsecum.

2 Secunda propositio: Iuxta aliorum sententiam plura opera fiunt ab infidelibus absolutè bona. Nam infideles

infideles eliciunt plura opera virtutum moralium ducti pietate, & honestate, seu æquitate naturali rationis; vt subuenire egeno, & ius suum vnicuique tribuere. Hoc autem sufficit, vt ea absolutè bona sint. Neque obstat, ea ab Augustino negari bona: imò affirmari mala: quia ex fide non fiunt. Quoniam negantur bona bonitate meritoria vitæ æternæ, quæ proculdubio operibus inesse non potest absque fide, & charitate. At præter eam bonitatem potest eis bonitas moralis ex obiecto competere. Item, dicuntur mala à malitia subiecti, quod ea agit; non à malitia operum, quæ subiectum deturpet.

3 Tertia propositio: Omne peccatū voluntarium, & liberum est. Ita Augustinus *tom. 1. lib. de vera religione, cap. 14. tom. 6. lib. de duabus animabus, cap. 10. lib. 1. Retract. cap. 15. & 16. & lib. 2. cap. 13.* Nam peccatum committi non potest nisi à volente, qui potest illud cauere, si velit. Quod autem à volente sic fit, voluntarium, & liberum est. Explicatur: peccatum aut naturæ integræ est elicitum à primis parentibus, aut naturæ lapsæ post eorum peccatum. Elicitum à primis parentibus omninò voluntarium fuit, cùm in eis non esset, quod tolleret voluntarium. Elicitum verò in natura lapsa, licèt omninò voluntarium non sit, quia ignorantia, & concupiscentia minuit voluntarium; tamen absolutè voluntarium, & liberum est: quia opus, quod agitur, absolutè prætermitti potuit. Igitur nullum est peccatum, quod non sit voluntarium, ac liberum.

4 Quarta propositio: Non solùm actus externus, sed etiam affectus internus voluntarius est. Sic Augustinus *libro 1. de libero arbitrio, cap. 12. & lib. 1.*

Retract.

*Retract.cap.*9. *&* 12. Tum, quia affectus internus est peccatum. Peccatum autem voluntarium est. Tum, quia affectus internus est liber voluntati, quippe in potestate voluntatis constitutus. Actus autem liber voluntarius est. Tum, quia voluntarium est, quod est à voluntate. At affectus peccati adeò est à voluntate, vt prima causa peccati sit sola voluntas.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An diuisio actus in bonum, & malum sit per differentias essentiales? Hîc Bonau.*art*.1.*q*.2. Brulef.*q*.2. Alij relati *dist.præced.quæst*. 1.

Quæst. II. An bonitas, & malitia possit simul eidem actui conuenire? Hîc Bonau.*art*.1.*quæst*.1. Brulef. *quæst*.2. Alij relati *dist*.39.*q*.2.

Quæst. III. An sit actus naturalis in indiuiduo indifferens? Hîc Bonauent.*ar*.1.*q*.3. Brulef.*q*.3. Scot.*q*.1. Alij relati *dist.præced.q*.6.

Quæst. IV. An sit actus supernaturalis indifferens secundùm speciem? De quo relati *dist.præced.q*.7.

Quæst. V. An sine auxilio gratiæ infideles agant actus naturales moraliter bonos? Hîc Bonau. *in litt. dub*.2. S. Thomas *q*.1.*art*.2. Alij relati *dist*.28.*q*.1.

Quæst. VI. An infidelibus prouideantur auxilia gratiæ intrinsecè supernaturalia ad actus intrinsecè supernaturales? De quo nos fusè *disp*. 20. *de supernat. sect*.12.*& seq*. Ruiz *de præd.disp*.6. & rari ex professo.

Quæst. VII. An omnis actus meritorius, aut impetratorius dirigatur per fidem, ideoque infideles careant eiusmodi actibus? Hîc S. Thom.*quæst*. 1. *art*. 1. Bonauent. *in litt.dub*. 1. Durand. *quæst*. 1. Gab. *quæst*. 1. Alij relati *dist*.26.*quæst*.13.

Quæst.

Quæst. VIII. An infideles, dum fide theologica carent, possint elicere actum charitatis, quo iustificationem obtineant? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 2. S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Alij relati *dist.* 26. *quæst.* 14.

Quæst. IX. Qua ratione verum sit, infidelibus facientibus, quod in se est, non denegari gratiam? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 6.

Quæst. X. An omne peccatum sit voluntarium, & liberum, ideóque repugnet peccatum per puram omissionem sine actu? Hîc Bonauent *in lit. dub.* 3. Gab. *q.* 1. *ar.* 3. *dub.* 3. Alij relati *dist.* 25. *quæst.* 12.

DISTINCTIO XLII.

An voluntas, & actio mala in eodem homine, & circa eandem rem, sint vnum peccatum, an plura?

IN *hac distinctione* explicantur variæ diuisiones, seu distinctiones peccati. Prima est, qua peccatum diuiditur in internum, & externum. Et quæritur, an opus externum constituat peccatum distinctum à peccato interno? Plerique enim volunt, esse omninò distinctum. Alij verò non esse distinctum; sed maius. Quia ex affectu interno, & opere externo constituitur moraliter vnum peccatum, vna transgressio, & operatio moralis. Quæ sententia probabilior apparet.

2 Obiicitur primò: Opus externum est peccatum. Aliunde est distinctũ ab affectu interno. Ergo & peccatum

peccatum distinctum ab illo. Negatur consequentia: Quia potest opus externum esse physicè distinctum ab affectu interno, & non esse peccatum distinctum, quia moraliter non est distinctum: nam seorsim ab affectu interno, sicut liberum, & morale non est, sic neque est peccatum; sed pars constituens cum illo vnum, & idem peccatum.

3 Obiicitur secundò: Maiorem pœnam meretur, qui affectu, & opere simul delinquit, quàm qui solo affectu delinquit. Ergo peccatum internum aliud est ab externo. Respondetur, vt pœna volentis, & simul exequentis maior sit, non requiritur, vt exequutio addat nouum, & distinctum peccatum; sed sufficit, vt augeat priorem malitiam, seu vt prior malitia extendatur in aliud subiectum.

4 Obiicitur tertiò: Affectus, & opus transgrediuntur diuersa præcepta: nam aliud præceptum est: *Non furaberis.* aliud: *Non concupisces.* Ergo affectus, & opus sunt diuersa peccata. Negatur consequentia. Quia obiecta diuersorum præceptorum constituunt moraliter vnam actionem pertinentem ad eandem speciem malitiæ.

5 Secunda diuisio peccati est in actuale, & habituale. Actuale, est affectus, seu actio physicè existens contra legem Dei, qua homo constituitur actu peccans. Habituale est, quod remanet post actuale peccatum constituens hominem peccatorem. Dicitur autem peccatum iam præteritum fieri habituale, cùm iam transactum actu manet reatu, quia postquàm transiit actus, manet reatus culpæ, & reatus pœnæ. Reatus culpæ: quia moraliter censetur reus peccati, ac si actu peccaret. Reatus verò pœnæ: quia

quia iudicatur dignus pœna. Quæ alia est æterna, alia temporalis. Reatus ad pœnam æternam sequitur peccatum mortale; reatus verò ad pœnam temporalem sequitur peccatum veniale.

6 Tertia diuisio est peccati procedentis ex cupiditate, & procedentis ex timore: sub qua diuisione comprehenduntur omnia peccata. Nam, vt ait Augustinus ad illud Psal. 79. *Incensa igni, & suffossa.* omnia peccata committuntur, aut ex cupiditate malè incendente, aut ex timore malè humiliante.

7 Quarta diuisio est in peccatum cogitationis, sermonis, & operis. Quam tradit Hier. *sup. Ezec. c.* 43. volens sub ea contineri omnia peccata. Quibus additur peccatum consuetudinis, quod in quatriduano Lazaro significatur.

8 Quinta diuisio est peccati in Deum, in proximum, & in seipsum. In Deum peccat homo, cùm indignè, & malè sentit de Deo, vt hæreticus, & periurus. In proximum, cùm proximum iniustè lædit. In se verò, cùm sibi tantùm, & non aliis, peccando, nocet.

9 Sexta diuisio peccati est in peccatum, & delictum, seu in peccatum commissionis, & omissionis. Peccatum commissionis, quod absolutè peccatum dicitur, est facere opus positiuè malum contra legem prohibentem. Peccatum omissionis, quod delictum, seu derelictum dicitur, est omittere, seu derelinquere opus positiuè bonum contra legem præcipientem. Quanquam interdum *delictum* absolutè dicitur, quòd ignoranter; peccatum verò, quod scienter committitur; interdum vtrunque indiscriminatim sumitur.

10 Septima, & postrema diuisio peccati est in septem vitia capitalia, scilicet, superbiam, iram, &c. Quę consideratione Chrysostomi significata sunt in septem populis, qui terram promissionis tenebant. Dicuntur capitalia: quia ex eis emanant omnia peccata: cùm nullum sit, quod ex aliquo eorum originem non deducat. Imò inter ea numeratur superbia, quæ omnium peccatorum origo dicitur. Sic Eccles. 10. *Initium omnis peccati est superbia.* Gregorius lib. 31. Moral. cap. 31. *Radix cuncti mali est superbia.* Cuius ab eodem Gregorio lib. 23. Moral. cap. 7. quatuor distinguuntur species. Prima bonum re ipsa possessum suæ actiuitati tribuere. Secunda, bonum actiuitate Dei infusum tribuere meritis propriis. Tertia, iactare bona, quæ non possidet. Quarta, ostentare se inter alios singularem, & excellentiorem. Neque huic doctrinæ obstat, ipsam superbiam interdum ex cupiditate proficisci, iuxta 1. Timot. vlt. *Radix omnium malorum est cupiditas.* Nam superbia, & cupiditas dicuntur radix omnis peccati: quia genera singulorum peccatorum, non quia singula generum emanent ex illis. Vnde potest esse superbia ex affectu cupiditatis, & cupiditas ex affectu superbiæ. Nam, vt docet Augustinus *tomo 3. lib. 11. super Genes. cap. 15.* plerique cupiunt diuitias, quibus alios antecellant; plerique antecellere dignitate volunt, vt diuitias augeant.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An opus externum superaddat malitiam, aut bonitatem affectui interno? Hîc S. Thom.

art. 1.

art.1.Bonau. *artic*.1.*q*.2.Gabr.*quæst*.1. Ægid. *p*.2.*q*.1. *artic*.2.Richard.*quæst*.2.Aureol.*art*. 1. Alij relati *dist*. 35.*quæst*.3.

Quæst. II. An opus externum superaddat meritum, aut demeritum affectui interno? Hîc Bonau.*art*. 1.*q*.2.Gabr.*q*.1.Dur.*q*.2.Alij relati *dist*. 35.*q*.4.

Quæst. III. An actus positiuus distinguat peccatum commissionis à peccato omissionis? De quo relati *dist*.25.*q*.12.

Quæst. IV. An, & quid sit peccatum habituale transacto actuali? Hîc S.Thom.*art*.2.Dur.*q*.3.Caiet. Conrad.Medina,Zumel,Curiel,Lorca, Montesinus, Vazq.& alij 1.2.*q*.86.*art*.1.& 2.Valent. 1.2.*disp*.6.*q*. 16.*p*.1.Gran.1.2.*controu*.6.*tr*.8.*disp*. 1. Sotus *lib*.1. *de nat.& grat.c*.9.Staplet.*lib*.1.*de peccato origin.c*.3.Corduba *lib*.1.*q*.10.Suar. 1.2.*tr.de peccat. disp*. 8. & *lib*.7. *de grat.c*.20.*à n*.7.Salas 1.2.*tr*.13.*disp*.14.*sect*.1.& *seq*. Azor *tomo* 1.*lib*.4.*c*.24.Bellarm.*de amiss.gratia,cap*.19. Tanner.1.2.*disp*.4.*q*.6.*dub*.1.

Quæst. V. Quo differat peccatum mortale à veniali? Hîc S. Thom.*art*.4. Bonau.*art*.2.*q*.1.Scot.*q*.4. Ægid. *q*. 1.*ar*.3. Richard. *art*.3.*q*.1.Dur.*q*.6.Argent. *q*.1.*art*.4.Aureol.*art*.3.Caiet.Conrad. Medina,Zum. Curiel, Lorca, Vazq. & alij cum S.Thom. 1.2.*q*.88. *art*.1.Val.1.2.*disput*.6.*q*.18. *p*.1. Petrus de Soto *lect*. 7. *de peccatis*.Tann.1.2.*disp*.4.*q*.5.*dub*.2. Azor *tom*.1. *lib*.4.*c*.8.& 9.Salas 1.2.*tr*.13.*disp*.16.*sect*.8.& *seq*.Vega *in Trident.lib*.14.*c*.11.& 12.Suar.1.2. *tr. de peccat. disp*.2.*sect*.5.Gran.1.2.*controu*.6.*tr*.2.*disp*.2.

Quæst. VI. An peccatum veniale habeat reatum pœnæ æternæ coniunctum mortali? Hîc S. Thom. *ar*.5.Bonau.*ar*.2.*q*.2.Ægid.*q*.1. *art*.4. Richard.*art*.3.

*quæst.*2.Dur.*q.*7. Caiet. Conrad. Med. Zum. Curiel, Montesinus, Lorca, Vazquez, & alij cum S.Thom. 1. 2.*q.*87.*art.*5.*&* *q.*88.*art.*2. Suarez 1. 2. *tr. de peccatis, disp.*7.*sect.*4. Salas 1.2.*tr.*13. *disp.* 15.*sect.* 11. *&* *disp.* 16.*sect.*8. Granad. 1.2.*controu.* 6. *tr.*9.*disp.*2. Tann. 1. 2.*disp.*4.*q.*10.*dub.*4. Valent. 1.2.*disp.*6.*q.* 17.*p.*4. Sot. *in* 4.*d.*10.*q.*10.*ar.*4. Azor.*lib.*4.*c.*10.*quæst.* 5. Vega *in Trid.lib.*14.*c.*16.

Quæst. VII. An grauitas peccati mortalis, quà differt à veniali, sit infinita? De quo Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Lorca, Cabrera, Suarez, Vazq. Ragusa, Aluarez, & alij cum S.Thoma 1.2.*q.*73. *art.*9.*&* 3.*p. quæst.*1.*art.*2. Item, Suarez 1.2.*tract. de peccatis, disp.* 2.*sect.* 3. Vazq. 1. 2. *disp.* 99.*cap.*8.*&* *disp.*100.*cap.*5. Valent. 1. 2. *disp.*6. *quæst.* 6.*p.*3.*q.*17.*p.*4. *&* 3.*p.disp.* 1.*quæst.*1.*p.*5. Salas 1.2. *tr.* 13.*disp.* 15.*sect.*5. Gran. 1. 2. *controuers.*6.*tr.* 3. *disput.* 5. Ioannes Medina *de pœnitent. tract.*3. *quæst.*1. Bellarmin.1. *de amiss. grat. cap.* 14. Herrera 2. *disp.* 32. *quæst.* 5. Tanner. 3.*p. disp.* 1. *quæst.*5.*dub.*2.

DISTINCTIO XLIII.

De peccato in Spiritum sanctum, quod dicitur etiam peccatum ad mortem.

INter peccata, quæ in genere diuisa sunt *dist. preced.* grauissimum omnium est peccatum in Spiritum sanctum, & peccatum ad mortem, de quo *in hac distinctione* disseritur. Peccatum in Spiritum sanctum continetur Matth. 12. ibi: *Qui peccauerit in Spiritum sanctum*

sanctum non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro. Peccati ad mortem meminit Ioannes in epist. 1. cap. 5. *Est peccatum ad mortem, non pro eo dico, vt quis oret.* Vnde peccatum in Spiritum sanctum, & peccatum ad mortem idem sunt: quia vtrunque irremissibile dicitur, & pro quo orationes Ecclesiæ prodesse non possunt.

2 Sed est prima dubitatio, quodnam sit peccatum in Spiritum sanctum. Triplicem speciem huius peccati proponit Magister. Prima est obstinatio, quæ est induratæ mentis in malitia pertinacia. Secunda est desperatio, qua quis diffidit penitùs de bonitate Dei, æstimans suam malitiam diuinæ bonitatis magnitudinem excedere. Tertia est inuidentia fraternæ gratiæ, & reconciliationis cum Deo, contendens fratrem deturbare à gratia, & reconciliatione Dei. Primæ, & secundæ speciei meminit Augustinus *homilia* 33. *super Ioannem*. Tertiæ verò speciei *lib*. 1. *de sermone Domini in monte, non longè à fine*. Probatur, tria enumerata peccata esse contra Spiritum sanctum: quia sunt contra bonitatem, benignitatem, & amorem attributum Spiritui sancto. Obstinatio, quia pertinaciter inhæret malitiæ, contra bonitatem Spiritus sancti. Desperatio, quia malitiam humanam æstimat superiorem bonitate Dei. Inuidentia contra fratrem, quia est contra amorem, & benignitatem, qua Spiritus sanctus nobis communicatur.

3 Secunda dubitatio est: an omnis obstinatio, vel desperatio, vel inuidentia fraternæ gratiæ sit peccatum in Spiritum sanctum? Plerique sententiæ affirmanti adhærent arbitrantes, peccatum in Spiritum sanctum dici irremissibile in hoc sæculo, solùm

quia difficilè remittitur, non quia omninò remitti non possit. Sed rectiùs alij docent, ea peccata non esse contra Spiritum sanctum, nisi eis adiungatur impœnitentia finalis, quæ nullo modo remitti potest. Tum, quia huius sententiæ est Augustinus *epistola 50. ad Bonifacium, & lib. 1. Retract. cap. 19. & sermone 11. de verbis Domini, post medium.* Tum, quia nullus est homo in hoc sæculo, qui quantumuis obstinatus sit, & desperet de misericordia diuina, inuideatque fraternæ gratiæ, pœnitere non possit auxilio gratiæ diuinæ, & per pœnitentiam assequi remissionem peccati. At peccatum in Spiritum sanctum est irremissibile. Ergo, dum non adiungitur impœnitentia finalis, non est peccatum in Spiritum sanctum. Nam sola impœnitentia finalis est, quæ propriè in hoc sæculo remissibilis non est, neque orationibus iustorum iuuari potest. At peccatum in Spiritum sanctum est, quod proprio, & rigoroso sensu in hoc sæculo, neque remitti, neque orationibus iuuari potest.

4 Porrò notandum est, impœnitentiam, quæ dicitur peccatum in Spiritum sanctum, non esse impœnitentiam negatiuam, seu negationem pœnitentiæ finalis, cum qua decedunt omnes reprobi, aliàs nullus esset reprobus, qui non peccaret contra Spiritum sanctum; sed impœnitentiam positiuam, qua positiuè resistitur pœnitentiæ finali: & hæc pœnitentia difficilis redditur, quales sunt obstinatio, desperatio, & inuidentia alienæ reconciliationis cum Deo. Vnde ex duobus coalescit peccatum in Spiritum sanctum, & impœnitentia positiua, qua in Spiritum sanctum delinquitur. Primò, ex peccato opposito peculiari affectu bonitati Spiritus sancti, & pœnitentiæ

tentiæ finali. Secundò, ex defectu re ipsa sequuto talis pœnitentiæ.

5 Tertia dubitatio est, an peccatum in Spiritum sanctum sit iniuria specialis contra Spiritum sanctum, quæ non sit contra Patrem, & Filium? Respondet Ambrosius *tomo 2. lib. 1. de Spiritu sancto, c. 3.* nullam esse iniuriam contra Spiritum sanctum, quæ non sit etiam iniuria contra Patrem, & Filium. Quia bonitas, maiestas & dignitas Spiritus sancti communis est omnibus personis. Ergo iniuria irrogata Spiritui sancto, etiam est omnibus communis. Itaque Matth. 12. non diuiditur peccatum in peccatum contra Patrem, peccatum contra Filium, & peccatum contra Spiritum sanctum, ex eo quòd possit offendi vna persona, quin alia; sed ex eo, quòd vnum peccatum est contra attributum appropriatum vni personæ, & non contra appropriatum alteri: scilicet, contra Patrem, quod fit per infirmitatem; quia potentia appropriata est Patri: peccatum contra Filium, quòd fit per ignorantiam; quia sapientia appropriatur Filio: peccatum contra Spiritum sanctum, quod fit contra bonitatem appropriatam Spiritui sancto, prout *superius* exposuimus.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quid sit peccatum in Spiritum sanctum? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *in litt. dub.* 2. *&* *art.* 2. *quæst.* 1. Gabr. *q.* 1. Scot. *q.* 1. Caiet. & alij Interpretes S. Thom. 2. 2. *q.* 14. *ar.* 1. *&* 2.

Quæst. II. An peccatum in Spiritum sanctum constituat speciem malitiæ peculiarem distinctam à

reliquis? Hîc S. Thom. *art*.2. Bonau. *art*. 1. *q*.2. Scot. Ægid. Richard. Argent. Gabr. Durand. *q*.1. Caiet. & alij Interpret. S. Thomæ 2.2. *q*.14. *art*.1.

Quæst. III. An possit voluntas peccare in Spiritum sanctum speciali malitia, qua non peccet contra Patrem, & Filium? Hîc Aureol. *ar*. 1. Dur. & Scot. *q*. 1. Caiet. & alij Interpretes S. Th. 2.2. *q*.14. *ar*.1.

Quæst. IV. An peccans ex malitia contra Spiritum sanctum possit ferri in malum sub ratione mali? Hîc Scot. *q*. 1. Gabriel *q*.2. Alij relati *dist*. 34. *q*.4.

Quæst. V. An obduratis negentur auxilia gratiæ, quibus possint conuerti? De quo nos fusè *lib*. 5. *de supernat*. Ruiz *de prædest*.

Quæst. VI. An sit aliquod peccatum grauius peccato in Spiritum sanctum irremissibili à Deo? Hîc Bonau. & Richard. *ar*.2. *q*.1. Brulef. *q*.3. Aureol. *art*.2. Caiet. & alij Interpret. S. Thom. 2.2. *q*.14. *art*.3.

DISTINCTIO XLIV.

De potentia peccandi, an sit homini, vel Diabolo à Deo?

SVpponitur, potentiam rectè agendi nobis esse à Deo. Nam ait August. *lib. de fide ad Petrum, cap.* 3. neque Angelum habere à se bonæ voluntatis initium, sed illud à Deo tribui. Ergo etiam homo illud habet à Deo, & non à se, cùm natura angelica ex se liberior, & potentior sit ad bonum, quàm natura humana, quæ passionibus corporeis in malum inducitur. Difficultas igitur est, an similiter potentia

potentia peccandi sit à Deo? Sunt enim, qui volunt, potentiam peccandi non esse à Deo, sed à nobis; sicut ipsum peccatum à nobis est, & non à Deo.

2 Verior tamen, & sacris Litteris, ac sanctis Patribus conformior sententia est, potētiam peccandi esse à Deo. Primò ex sacris Litteris. Nam Apostolus Rom. 13. ait: *Non est potestas, nisi à Deo.* Neque hæc potestas intelligenda est de sola potestate boni. Nam Ioan. 19. dixit Christus Pilato: *Non haberes in me potestatem, nisi datum esset tibi desuper.* At potestas condemnandi Christum, est potestas in malum. Item Iobi primo deprecatur Diabolus Deum, vt sibi tribuat potestatem nocendi Iobo. Hęc autem potestas non erat ad bonū, sed ad malum. Secundò ex Patribus. Nam Aug. *tom.* 8. *conc.* 2. *ad Psal.* 32. docet, ex malitia hominum esse cupiditatem nocendi; potestatem verò esse à Deo. Item, Gregorius *in lib.* 26. *Moralium, cap.* 24. ait, potentiam elationis à Deo tribui; elationem verò nostræ malitiæ adscribi. Tertiò, ratione: quia potentia peccandi nullam continet malitiam, sicut peccatum. Ergo nihil prohibet eam potentiam esse à Deo, sicut prohibet malitia, ne à Deo peccatum sit.

3 Obiicitur: Apostolus ait Rom. 13. *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Ergo, si potestas nocendi data est Diabolo à Deo, non erit licitum resistere potestati Diaboli. Respondetur: Apostolus loquitur de potestate iurisdictionis, cui non licet resistere in his, quæ iusta sunt: quia Deus iubet obedire omnibus Superioribus in his, quæ legitimè inferioribus præcipiuntur: secùs, si illis iniqua præcipiantur; quia ea sunt contra supremam potestatem, &

iurisdictionem Dei, cui præ omnibus parendum est, vt rectissimè monet Augustinus *sermone 6. de verbis Domini.* At potestas diaboli non est iurisdictionis potestas, sed physica; neque eam exercet in rebus iustis, sed iniustis, quæ Dei legibus, & ordinationibus repugnant. Ideò potestati Diaboli parendum non est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An homo habeat potestatem benè moraliter operandi à Deo creante naturam, an à Deo prouidente auxilia gratiæ? De quo relati *dist.* 28. *q.* 1.

Quæst. II. An potentia peccandi sit à Deo? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonauent. Scot. Ægid. Durand. Argent. Gabr. Brulef. *q.* 1. Richard. *q.* 2. Aureol. *art.* 2. Vazq. 1. 2. *d.* 129. *c.* 10. Driedo *de captiuit. & redempt. c.* 3. *p.* 1. *memb.* 2.

Quæst. III. An similiter peccatum sit à Deo? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 29. *quæst.* 9.

Quæst. IV. An potentia peccandi sit essentialiter annexa creaturæ rationali, & liberæ, quin ea possit esse ex se impeccabilis? Hîc Aureol. *art.* 1. Alij relati *dist.* 5. *q.* 12.

LIBER

LIBER TERTIVS.

Hic liber complectitur Incarnationem Dei, per quam instauratus est mundus, per peccatum corruptus: de quo superiori libro dissertum est.

DISTINCTIO I.

De persona incarnata.

PRima conclusio: Filius Dei incarnatus est. Est de fide ex illo Galat. 4. *Cùm venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret.* Vbi Filius dicitur missus, & ex muliere factus, quia incarnatus. Item, venisse plenitudinem temporis, quia eius aduentu gratia, & veritas adimpleta est. Gratia, quia post Christum natum maius, quàm antè, extitit augmentum

gmentum gratiæ, & charitatis. Veritas, quia per aduentum Christi impleta sunt promissa diuina de redimendo genere humano.

2 Secunda conclusio: Congruum fuit, vt Filius assumeret carnem, potiùs quàm Pater, & Spiritus sanctus. Primò, quia Filius est Sapientia Patris, in qua omnia condita sunt. Ergo eâdem Sapiētiâ omnia reparari expediebat. Quare ea comparatur mulieri euágelicæ, quæ accendens lucernam, reperit drachmam perditam. Secundò, quia Filius est prima persona procedens à Patre. At, quia à Patre procedit, expediebat, Filium mitti, potiùs quàm Patrem, ne si Pater mitteretur, putaretur Pater ab alio procedere, vt August. admonuit *tom.3.lib.4.de Trinitate, cap.*10. Quia verò Filius est primò procedens, debuit priùs, & potiùs mitti, quàm Spiritus sanctus: quia ordo cōgruus missionis temporalis sectatur ordinem processionis æternæ. Tertiò, quia congruebat, vt idem esset Dei, & hominis filius, ne si esset filius temporalis, qui non esset Filius æternus, filiatio æterna Dei confunderetur cum temporali, vt Augustinus *de ecclesiasticis dogmatibus, tom.3.cap.2.*

3 Tertia conclusio: Poterant Pater, & Spiritus sanctus incarnari, sicut Filius. Probatur: quia omnia, quæ reddunt Filium capacem incarnationis, conueniunt Patri, & Spiritui sancto; & omnia, quæ Patri, & Spiritui sancto obesse possunt, obstant similiter Filio.

4 Quarta conclusio: Quanuis solus Filius est incarnatus, omnes tres personæ operatæ sunt incarnationem. Probatur cum Augustino *lib.13.de Trinitate, cap.*11. Quia incarnatio est opus ad extra. Opera autem

tem ad extra indiuisa sunt toti Trinitati. Ergo tota Trinitas operata est incarnationem. Cæterùm, tota Trinitas non est incarnata: quia personam incarnari non est operari incarnationem, sed terminare vnionem cum carne humana. At, quanuis omnes tres personæ operatæ sint incarnationem, non tamen omnes terminant vnionem cum carne humana: sicut neque omnes tres personæ descenderunt in specie columbę; sed solus Spiritus sanctus, quanuis descensus, & motus columbæ indiuiduè factus sit à tota Trinitate.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An sit possibile, Deum hypostaticè vniri cum natura humana? Hîc S. Thom. *quæst.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Aureol. *q.* 3. *art.* 1. Sab. *quæst.* 1. Scot. *quæst.* 1. Durand. *q.* 1. Fab. *d.* 1. Caiet. Cabrera, Aluar. Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit Syluius, Lorca, & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 1. *art.* 1. Valentia 3. *p. d.* 1. *quæst.* 1. *p.* 2. Granad. 3. *p. tom.* 1. *tract.* 1. *d.* 2. Becan. *tom.* 4. *cap.* 1. *quæst.* 1. Tanner. 3. *p. d.* 1. *q.* 1. *dub.* 1. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 1.

Quæst. II. An possibilitas huius vnionis possit ostendi ratione naturali? Hîc S. Thomas *art.* 2. Gabr. *q.* 1. Fab. *d.* 1. *c.* 3. & 4. Scot. *q.* 1. Granad. *tom.* 1. *in* 3. *p. tr.* 1. *d.* 3. & 4. Val. 3. *p. d.* 1. *q.* 1. *p.* 2. Tann. 3. *p. d.* 1. *q.* 1. *dub.* 1. Suarez *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 3. *sect.* 1. Lugo *d.* 1. *sect.* 1. Nos *d.* 11. *de ente supernat.* Alij relati *lib.* 2. *dist.* 10. *q.* 7.

Quæst. III. An fuerit Deo libera incarnatio ex eo, quòd non sit liberum Deo velle optimum, quod potest? De quo relati *lib.* 1. *distinct.* 44. *quæst.* 1.

Quæst. IV. An cuilibet personæ diuinæ sit possibile

ſibile vniri cum natura humana? Hîc S.Thomas *q.2. art.5.* Bonauent. *art.1.q.4.*Gabr.*q.2.* Caiet.Cabrera, Aluar.Suar.Vazq.Raguſa,Lorca,Præpoſ.Sylu. & alij cum S.Thoma *3.p.q.3.art.5.*Valent.*3.p.q.3.p.2.*Gran. *tom.1.in 3.p.tr.5.d.1.* Tanner.*3.p.d.1.q.4.dub.1.*

Quæſt. V. An vnio perſonæ diuinæ cum natura humana ſit ab extremis diſtincta?& quid ea ſit? Hîc Gab.*q.1.*Scot.*q.1.* Baccon.*quæſt.1. art.1.* Fab. *d.1.cap. 1.& d.3.*Caiet.Cabrera, Aluar. Lorca,Suarez,Vazq. Raguſa,& alij cum S.Thom.*3.p.quæſt.2.art.7.*Valent. *3.p.d.1.quæſt.2.p.5.*Granad.*tom. 1. in 3.p.tract.4. d.2. & ſeq.*Becan.*tom.4.cap.2.quæſt.1.& ſequenti.* Tanner. *3.p.d.1.q.3.dub.4.& ſequenti.* Lugo *tom.1.in 3.p.d.11.* Mærat.*de incarnat. d.13.*

Quæſt. VI. An homine non peccante, Deus fuiſſet vnitus cum natura humana?Hîc S.Thom. *quæſt.1. art.3.*Bonauent.*art.2.quæſt.2.* Caiet.Medina, Cabrera, Aluar. Lorca, Suarez,Vazquez, Raguſa, Præpoſ. Sylu. & alij cum S.Thom.*3.p.quæſt.1.art.3.& 4.*Val. *3.p.d.1.quæſt.1.p.7.*Granad.*tom.1.in 3.p.tr.3.d.1.* Becan. *tom. 4. cap.1. quæſt.7.* Tan.*3.p.d.1. quæſt.2.dub.5.* Albertinus *tom.1. princip. 6. corol.1.* Pighius *lib. 8. de lib. arb. cap. 1. art. 2. & 3.* Galatinus *lib.7.de arcanis, cap.2.*Salmer.*tom.15.d.3.*Lugo *tom.1.in 3.p.d.7.* Mærat.*de incarn. d.9.* Mendoça *in quodlib. q.1.ſchol. à n. 5.*Vincent. *relect.de grat.q.6.*

Quæſt. VII. An Deus potuiſſet vniri cum natura humana peccatrice?Hîc Gabr.*q.2.*Caiet.Medina,Cabrera,Aluar.Lorca,Suar.Vazq.Raguſa,& alij cum S. Thoma *3.p.quæſt.15.art.1.*Valentia *3.p.d.1.quæſt.15. p.2.* Granad.*tom.1. in 3.p.tract.10.d.2. & controuerſ.2. tract.1.d.2.*Becan.*tom.4.cap.12.quæſt.3. & 4.*Tan.*3.p. d.1.*

*d.*1.*q.*5. *dub.* 8. Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*26.Moncæus, *disp.*9. Mærat. *de incarnat.disp.*34. Alij relati *distinct.* 12.*quæst.* 2.

Quæst. VIII. An potuisset vniri cum natura irrationali? Hîc Gab.*quæst.*2. Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. Sylu. & alij cum S.Thoma *quæst.*4.*art.*1.5. *&* 6. Val. 3.*p.d.*1.*q.*4.*p.*1.Granad. *tom.*1. *in* 3.*p.tr.*6.*d.*3. Becan. *tom.*4.*c.*5.*q.*3. Tanner. 3.*p.d.*1.*q.*4. *dub.* 2. Mirandul. *apol. prop.* 4. Fab. *hic d.* 8.*cap.*1.Mæratius *de incarnat. disputat.*19.

Quæst. IX. An potuisset vniri cum accidenti? Hîc Gab.*q.*2.Aureol. *quæst.*2.*art.*3. Valent. 3.*p.d.*1.*quæst.* 4.*p.*1.Granad.*tom.*1.*in* 3.*p.tr.*6.*disputat.*1. Becan. *tom.* 4.*c.*5.*q.*5.Tannerus 3.*p.d.*1.*quæst.*4.*dub.*2.Suar. *tom.*1. *in* 3.*p.d.*14.*sect.*4. Vazquez *d.*30. *c.*5. Cabrera *in* 3.*p. quæst.*4.*art.*1.*d.*5.Fab.*hic d.*6.*c.*2. Mæratius *de incarn. d.* 19.

Quæst. X. An natura diuina vnita sit, potueritve immediatè vniri cum natura humana seorsim à personalitate diuina, aut simul cum illa? Hîc Aureol. *q.*1. *& quæst.*2.*art.*1.Gabr.*q.*1.Scot.*quæst.*5.Durand.*quæst.* 3.Fab.*disp.*7.Caiet.Medina,Cabrera,Aluarez,Lorca, Suarez,Vazquez, Ragusa, & alij 3.*p.quæst.*3.*art.*1.*&* 2.Valent.3.*p.d.*1.*quæst.*3.*p.*5. Granad. *tom.*1. *in* 3.*p.tr.* 5.*disp.*1.Becan.*tom.*4.*cap.*4.*quæst.*2.Tanner. 3.*p. disp.* 1.*quæst.*4.*dub.*1.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*12.Mæratius *de incarnat.disp.*11.16.*&* 18.

Quæst. XI. An natura creata possit assumi à persona diuina subsistens cum propria subsistentia creata? Hîc Bonau.*art.*1.*quæst.*3.Aureol.*q.*3.*art.*2. Caiet. Cabrera, Aluar. Suarez, Vazquez, Lorca, Ragusa, & alij

alij cum S.Thoma 3.*p. quæst*.4. *art*.2.Valent. 3.*p. d*.1. *quæst*.4.*p*.2.Granad.*tom*.1.*in* 3.*p.tract*.6.*disp*.2.Becan. *tom*.4.*cap*.5.*quæst*.6. Tannerus 3.*p.disp*.1. *quæst*.4.*d*.2. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p.disp*.13.*sect*.2.Mærat.*de incarn.d*.20.

Quæst. XII. An eadem natura creata possit assumi simul à pluribus personis diuinis? Hîc S.Thomas *quæst*.2.*art*.6.Bonauent.*art*.1.*quæst*.2.Aureol. *quæst*.4. *art*.1. Scot.*quæst*.2. Durand. *q*.2. Fab.*disp*.4.Caietan. Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. Sylu. & alij cum S. Thoma 3.*p.q*.3.*artic*.6. Valentia 3.*p.d*.1.*q*.3.3.*p*.Granad. *tom*.1.*in* 3.*p.tract*.5. *d*.2.Becan.*tom*.4.*c*.4.*q*.3. Tannerus 3.*p.d*.1.*q*.4.*dub*.1. Mærat.*de incarnat.d*.18.

Quæst. XIII. An eadem persona diuina possit simul assumere plures naturas creatas?Hîc S.Thomas *q*.2.*art*.7.Aureol.*q*.4.*art*.2.Scot.*q*.3.Faber *d*.5.Caiet. Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit.Sylu. & alij cum S.Thoma 3.*p.q*.3. *artic*.7. Valent.3.*p.d*.1.*q*.3.*p*.4.Granad. *tom*.1.*in* 3.*p.tract*.5.*d*. 2.Becan.*tom*.4.*cap*.4.*q*.4.Tannerus 3.*p.d*.1.*q*.4. *dub*.1. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p.d*.13.*sect*.3.Mærat.*de incarnat.d*. 18.

Quæst. XIV. An Trinitas personarum sit principium efficiens incarnationis, quà Trinitas est; an solùm quà vnus Deus est?Hîc Bonauent.*in litt.dub*.4. Alij relati *lib*.1.*dist*.29.*q*.7.

DISTINCTIO II.

Quare totam humanam naturam accepit?

PRima conclusio: Filius Dei assumpsit totam naturam humanam secundùm corpus, & animam.

Primò,

Primò, quia tota natura humana secundùm carnem, & animam corrupta fuit per peccatum. Congruum autem erat, vt Deus sanaret, & sanctificaret in homine totum, quod corruperat peccatum. Confirmat Damascenus *lib. 3. de orthodoxa fide, cap. 6.* dicens, Verbum assumpsisse omnia, quæ in natura nostra plantauit, scilicet, corpus, & animam intellectualem, & eorum proprietates, vt assumens totum hominem, toti homini salutem conferret. Secundò, quia Verbum assumpsit naturam humanam. At natura humana constat essentialiter ex corpore, & animo. Quæ ratio colligitur ex Hieronymo *tom. 4. ad Damasum Papam, in explanatione symboli.* Vnde reiicitur eorum error, qui dicebant, humanitatem, quam Verbum assumpsit, non substantiam, sed hominis quandam proprietatem significare. Quod vlteriùs exploditur à Damasceno *suprà, cap. 4.* asserente, Diuinitatis, & humanitatis nomen in Christo substantias, & naturas referre. Item *c. 3.* Verbum in Christo non assumpsisse naturam humanam, secundùm quod vna est vnitate communi speciei; quia aliàs plures, imò omnes humanitates essent assumptæ: sed secundùm quod vna est vnitate compositionis ex duabus substantiis diuersis, corpore, scilicet, & animo coalescentis.

2 Secunda conclusio: Dei Filius assumpsit corpus, mediante anima. Primò, quia Damascenus *suprà, c. 6.* ait, Verbum suscepisse corpus per animam. Secundò, quia, vt Verbum spiritualissimum vniretur corpori materialissimo, & irrationali, congruum erat, vnionem Verbi priùs natura fieri cum animo spirituali, & intellectuali sibi simillimo: nam quò animus est natura propinquior Deo, etiam est vnioni

aptior, & prior. At hoc est, & non aliud Verbum assumere corpus mediante anima. Ergo. Adhuc tamen hæc vnio inexplicabilis est, vt testatur Ioannes *c.* 2. Quam difficultatem non ingerit compositio puritatis eius cum fæce corporea, qua aliqui ducti tribuunt Christo corpus phantasticum. Nam, sicut radij solares inter sordes corporeas seruantur mundissimi : sic potest Diuinitas suam puritatem immaculatam tueri corpori vnitam. Ergo ea difficultas ex vnionis sublimitate petenda est.

3 Tertia conclusio : Cæterùm anima duratione temporali non fuit priùs assumpta, quàm corpus; sed vtraque pars simul assumpta fuit. Primò, quia Augustinus *lib. de fide ad Petrum, cap.* 18. *& lib.* 1. *de Trinitate, cap. vlt,* docet, carnem Christi incarnatione Verbi conceptam, nec in vtero fuisse, quin à Verbo susceptam. Secundò, quia Gregorius *lib.* 18. *Moral. cap.* 31. ait, Verbum Angelo nunciante, & Spiritu adueniente, simul in vtero, & simul carnem intra vterum fuisse.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quo ordine Verbum assumpserit corpus & animam? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. Bonau. *art.* 3. *quæst.* 1. Ægidius *p.* 2. *quæst.* 2. Richard. *art.* 2. *quæst.* 2. Brulef. *quæst.* 7. Fab. *quæst.* 1. Scot. *quæst.* 2. Palud. *quæst.* 4. Aureol. *art.* 1. *&* 3. Durand. *quæst.* 2. Fab. *d.* 9. Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Suarez, Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 6. *art.* 3. *&* 5. Valent. 3. *p. d.* 1. *quæst.* 6. Gran. *tom.* 4. *tr.* 6. *d.* 5. Becan. *tom.* 4. *cap.* 5. *quæst.* 2. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p.* *d.* 15.

*d.*15. Tannet.*tom.*4. *d.*1.*quæst.*4. *dub.* 5. Mærat. *de incarnat.d.*22.

Quæst. II. An Verbum assumpserit sanguinem? Caiet.Medina,Aluarez,Cabrera,Lorca, Suar. Vazq. Ragusa,Præpos.& alij cum S.Thoma 3.*p.* *q.*5. *art.* 2. Val.3.*p.d.*1.*q.*5.*p.*1.Gran.*tom.*4.*tr.*6.*d.*4.*sect.*3.Becan. *tom.*4.*c.*5.*q.*1.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*14.Tann. *tom.*4. *d.* 1.*q.*4.*dub.*3.Mærat.*de incarnat.d.*21.

Quæst. III. An Verbum assumpserit immediatè vnionem essentialem corporis,& animæ? De quo ex professo solus Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*12.*sect.* 5. Attingit Suar.*tom.*1.*in* 3.*p.disp.*17.*sect.*5.§.*Secundo modo.*& Tann.*tom.*4.*d.*1.*q.*4.*n.*164.*& seq.*

Quæst. IV. An vnio hypostatica sit ab extremis distincta? De quo relati *dist.*1.*q.*5.

Quæst. V. An vnio hypostatica sit maxima vnionum,& entitate præstantissima? Hîc Faber *d.*8.Caiet. Medina,Aluar.Cabrera,Suar. Vazq. Ragusa,Præpos. Sylu.Lorca,& alij cum S. Thoma 3.*p.q.*2.*art.*9. Val. 3.*p.d.*1.*q.*2.*p.*6.Gran.*tom.*4.*tr.*4.*d.*5.*&* 6. Becan. *tr.*4. *c.*2.*q.*4.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*11.*sect.*4. Tann.*tom.*4.*d.* 1.*q.*3.*dub.*6.Mærat.*de incarnat.disp.*13.*sect.*6.

Quæst. VI. An vnionem hypostaticam præcesserit in anima gratia habitualis? Hîc S. Thomas *q.*2.*art.* 4.Bonau.*ar.*3.*q.*2.Scot.*q.*1.Ægid.*p.* 2. *q.* 3. Richard. *art.*2.*q.*3.Dur.*q.*3.Aur.*art.*3. Fab. *disp.* 9.*c.* 5. Caiet. Medina,Aluar.Cabrera,Suar. Vazq.Ragusa,Præpos. & alij cum S. Thom.3.*p.q.*6.*art.* 6. *&* *quæst.* 7.*ar.*13. Gran.*tom.*4. *tr.*7.*d.*3. Becan.*tom.*4.*c.*2.*q.*6. Tann.*tom.* 4.*d.*1.*q.*3.*dub.*7.

Quæst. VII. An Verbum possit assumere naturam irrationalem? Hîc S.Thom.*q.*1. *art.* 1. Durand.

& Paludan. *quæst*. 1. Fab. *d*. 8. *c*. 1. Alij relati *distinct*. 1. *quæst*. 8.

Quæst. VIII. An homine non peccante Verbum assumpsisset naturam rationalem? Hîc Gabriel *q*. 1. *art*. 3. Alij relati *dist. præced. q*. 6.

Quæst. IX. An possit assumi à Verbo natura rationalis sine visione beata? Hîc Scot. *q*. 1. Fab. *disp*. 8. Henric. *quodlib*. 6. *q*. 6. Mirand. *apol. q*. 4.

Quæst. X. An sola vnio hypostatica sufficiat beare naturam rationalem, sine visione Deitatis? De hoc disseri potest non sine fundamento rationis consequenter ad præcedentem quæstionem; quanuis nullus hac de re disputationem instituat.

DISTINCTIO III.

De carne, quam Verbum assumpsit, qualis antè fuerit, & qualis assumpta sit?

PRima conclusio: Caro assumpta à Verbo priùs fuit obnoxia peccato; immunis verò ab omni contagione peccati extitit, vbi Verbo vnita fuit. Prior pars probatur: Quia ea caro de Virgine extracta est. Caro autem Virginis obnoxia peccato fuit. Probatur posterior ex illo Angeli ad Mariam Lucæ 1. *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: ideóque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Nam Spiritus sanctus superueniens in Mariam, virtus Altissimi obumbrans, fœtus sanctificatus, potentia generandi absque viri semine miraculosa, & supernaturalis, indicant eam generationem,

tionem, & conceptionem ab omni peccato alienam fuisse, carnemque assumptam ab omni fuisse labe purgatam. Quod colligit Damasc. *lib.* 3. *de orthodoxa fide, c.* 2. dicens, Spiritum sanctum post consensum Mariæ purgasse ipsam, & potentiam Verbi receptiuam, & simul generatiuam præparauisse; atque adeò ex sanctissimis, & purissimis Virginis sanguinibus carnem Christi fuisse animatam.

2 Vnde colligit primò, Mariam in conceptione Verbi à fomite peccati liberatam fuisse; vel, quia fomes omninò extinctus fuit; vel, quia adeò debilitatus, vt nulla deinceps peccandi occasio ei extiterit. Nam fomes peccati ad reliquias peccati originalis pertinet. Caro autem Virginis ad concipiendum Verbum omninò purgata, & sanctificata fuit. Secundò colligit, Mariam deinceps omni peccato actuali immunem extitisse. Quod deprehendit August. *tom.* 7. *lib. de nat. & grat. cap.* 36. ex dignitate Deiparæ, & honore debito conceptioni Filij Dei. Tertiò colligit, Christum decimatum non fuisse in Abraham Sacerdoti Melchisedech. Nam, licèt Christus contineretur in lumbis Abrahæ, sicut Leui, & alij descendentes ab ipso; cæterùm ab illo non descendit secundùm legem communem; scilicet, secundùm carnem peccatricem, & ardore libidinis conceptam. At in Abraham decimati non sunt, nisi descendentes ab ipso secundùm carnem peccatricē, & ardore libidinis conceptā, in cuius purgationem decimæ oblatæ sunt. Sic etiam Christus fuit in Adā, à quo secundùm carnē descēdit. Tamen non peccauit in illo: quia non est propagata caro in Christū secundùm legem communē, cum viri, & fœminæ cōcubitu, ardorisque libidine cōcepta.

3 Secunda conclusio: Quanuis Verbum non assumpsit carnem peccatricem; accepit tamen similitudinem carnis peccatricis quoad pœnas contractas per peccatum. Probatur ex illo Rom. 2. *Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati.* Nam hæc similitudo, & conuenientia Christi secundùm carnem humanam, non fuit quoad culpam. Ergo fuit quoad pœnam. Explicatur: Pœna peccati est, quod caro sit obnoxia morti, & passionibus corporeis, vt siti, fami, doloribus, & similibus. At Verbum assumpsit carnem mortalem, & passibilem, siti, fami, & doloribus obnoxiam. Ergo assumpsit similitudinem carnis peccatricis quoad pœnam.

4 Tertia conclusio: Caro Christi ab instanti conceptionis fuit debita membrorum distinctione animata, & formata. Nam ab instanti conceptionis fuit caro assumpta à Verbo simul cum animo, atque adeò simul fuit concepta, & animata. Caro autem non animatur, nisi debita membrorum distinctione formata sit. Confirmatur ex Damasceno *lib. 3. de orthodoxa fide, cap. 7.* asserente, Verbum non successiuè, sed simul secundùm totam carnem fuisse incarnatum. Vnde caro Christi elaborata non fuit spatio quadraginta dierum, sicut caro aliorum hominum, priusquàm anima induceretur in illam.

5 Obiicitur Augustinus *tom. 9. tract.* 10. *in Ioan.* vbi expendens illud à Iudæis obiectum Christo: *Quadraginta, & sex annis ædificatum est hoc templum, & in tribus diebus excitabis illud?* ait Augustinus: *Hic numerus perfectioni Dominici corporis conuenit: quia, vt dicunt Physici, tot diebus forma humani corporis perficitur.* Quæ verba plerique sic intelligunt,

vt tot

vt tot diebus forma Dominici corporis suis organis distincta sit, & deinde animata, & assumpta à Verbo. Sed non rectè: quia Augustinus tantùm voluit ante quadraginta dies adeò tenuem, & imperceptibilem fuisse membrorum distinctionem, vt vix discerni posset; & post eos dies integram, & discretam fuisse carni Dominicæ perfectionem membrorum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Virgo Beata contraxerit peccatum originale? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *p.* 1. *ar.* 1. *q.* 2. Scot. *q.* 1. Ægid. *q.* 2. Richard. *q.* 2. Dur. *q.* 4. Gabr. *q.* 1. Argent. *q.* 1. *ar.* 1. Mayron. *q.* 2. Bassol. *q.* 1. Baccon. *q.* 2. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 30. *q.* 2.

Quæst. II. An contraxerit debitum peccati originalis? De quo relati *q. præced. & lib.* 2. *dist.* 30. *q.* 5.

Quæst. III. An Virgo Beata obnoxia fuerit peccato actuali? Hîc S. Thomas *q.* 1. *artic.* 5. Bonau. *p.* 1. *artic.* 2. *q.* 1. Ægid. *q.* 3. Marsil. *q.* 4. *artic.* 1. Gabr. *q.* 1. *art.* 3. Alex. 3. *p. q.* 9. *memb.* 3. *art.* 2. Caiet. Præpos. Suar. Vazquez, & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 27. *artic.* 4. Tann. 3. *p. disp.* 2. *q.* 1. *dub.* 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 2. *quæst.* 1 *p.* 3.

Quæst. IV. An Virgini Beatæ ablata sit potentia delinquendi peccato actuali? Hîc S. Thomas *q.* 1. *ar.* 2. *&* 6. Dur. *q.* 4. Bonau. *p.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. Ægid. *quæst.* 4. Gabr. *q.* 2. Argent. *q.* 4. Richard. *q.* 4. Alexand. 3. *p. quæst.* 9. *memb.* 3. *artic.* 1. Caietan. Suarez, Vazquez, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 27. *artic.* 4. *&* 6. Tann. *tom.* 4. *disp.* 2. *quæst.* 1. *dub.* 2. Valent. *tom.* 4. *disp.* 2. *quæst.* 1. *p.* 3.

Quæst. V. An Beatæ Virgini extinctus sit fomes peccati? Hîc S.Th.*q.*1.*art.*2.Bonau.*p.*1.*art.*2.*quæst.*2. Ægid.*q.*3.Richard.*q.*4. Argent. *q.*1.*ar.*3.Gabr.*quæst.* 2.Dur.*q.*3. Caiet. Suar. Vazq. Præpos. & alij cum S. Th.3.*p.q.*27.*ar.*3.Tann.*tom.*4. *disp.* 2.*q.*1.*dub.*2. Val. *tom.*4.*disp.* 2.*q.*1.*p.*4.Corduba *lib.*1.*quæst.*45.*p.*2.

Quæst. VI. An Verbum vnitum sit, vnirive potuerit cum humanitate obnoxia peccato? Hîc S. Thom.*quæst.*4.Gab.*quæst.*2.Scot.*q.*2.Fab.*disp.*11.Alij relati *disp.*1.*quæst.*7.

Quæst. VII. An humanitas Christi in primo conceptionis instanti fuerit sanctificata? Hîc S. Thomas *q.* 5. *art.* 3. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3.*p.q.*7.*art.*1.& 13. Val. *tom.*4.*disp.*1. *q.* 7. *p.* 1. Tann. *tom.*4.*disp.* 1.*q.*5.*dub.*1.Gran.*tom.*4.*tr.* 7. *disp.* 1. & 2. Becan.*tom.*4.*c.*8.*q.*2.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p. disp.* 16. Mærat.*de incarn.disp.*23.*sect.*3.

Quæst. VIII. An fuerit sanctificata ex vi vnionis hypostaticæ seorsim à gratia habituali? Hîc S.Thom. *q.*5.*art.*3. Caiet. Cabrer. Medin. Aluar. Lorca, Suar. Vazq.Ragus.Præpos.& alij 3.*p.q.*7.*art.*1. Tann.*tom.* 4.*disp.*1.*q.*5.*dub.*1.Val.*tom.*4.*disp.*1.*q.*7.*p.*1. Gran. *tom.* 4.*tr.*7.*disp.*1.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*16.Salm.*tom.*2.*tr.* 28.Mærat.*de incarn.disp.* 23.*sect.*1.& 2.

Quæst. IX. An fuerit sanctificata ratione ipsius vnionis immediatè, an ratione hypostasis, an ratione naturæ diuinæ? De quo Vazq.*tom.*1.*in* 3.*p.disp.*30.& 41.Suar.*disp.*18.Lorca *disp.*36.Lugo *disp.*16.Granad. *tract.*7.*disp.*1.Ragusa *disp.*67.Mærat.*de incarn.disput.* 23.*sect.*1.& 2.

DISTINCTIO IV.

Quare in Scriptura sæpiùs tribuatur incarnatio Spiritui sancto?

TRes loquendi modi sacræ Scripturæ difficultatem ingerunt, & explicationem desiderant. Primus est, quo incarnatio dicitur *opus Spiritus sancti.* Nam, vt præmisimus *dist.* 1. incarnationem operata est tota Trinitas. Ergo non est opus Spiritus sancti potiùs, quàm Patris, & Filij. Respondetur: Incarnatio dicitur opus Spiritus sancti. Tum, quia eo ipso dicitur opus esse totius Trinitatis: quidquid enim vni personæ, tanquam principio, tribuitur, toti Trinitati tribuitur. Vnde non dicitur opus Spiritus sancti, vt excludantur aliæ personæ, sed vt Spiritus sancti nomine aliæ etiam personæ comprehendantur. Sic Augustinus *tom.* 3. *in Enchirid. cap.* 38. Tum, quia incarnatio est opus charitatis Dei, & donum omnium præstantissimum, quod Deus hominibus largitur. At Spiritus sanctus dicitur charitas, & donum supremum Dei, cui tribuuntur omnia dona, & diuinæ charitatis opera.

2 Secundus modus est, quo Christus dicitur *de Spiritu sancto conceptus, & natus.* Eo enim videtur Christus esse Filius Spiritus sācti, quà homo est; sicut est Filius Patris, quà Deus; & Mariæ Filius, quà homo: nam esse filium, & natum, idem sunt. Sed respondetur: Non est Christus Filius Spiritus sancti, quà homo est, sicut est Mariæ Filius: nam id nullus fidelium admisit. Neque verum est, Filium esse Spiritus sancti,

qui natus dicitur de Spiritu ſancto. Nam capilli, & pediculi naſcuntur de homine, & non ſunt hominis filij. Item, baptizati dicuntur *Ioan.* 3. naſci ex aqua, & Spiritu ſancto; non tamen dicuntur filij aquæ. Sicut, è conuerſo, plures dicuntur alicuius filij, qui non dicuntur de illo nati; vt filij adoptiui non dicuntur ex adoptante nati; & reprobi *Matth.* 40. appellantur gehennæ filij, de qua tamen nati non ſunt. Chriſtus igitur, quà homo, dicitur natus de Spiritu ſancto, quamuis non ſit Filius Spiritus ſancti. Primò, vt ſignificetur natiuitate ſanctus, & gratus Deo abſque vllo merito ipſius Chriſti: nam, cùm Spiritus ſanctus ſit charitas, & donum Dei, eíque attribuatur ſanctitas, & gratia naturæ creatæ, tanquàm donum præſtantiſſimum Dei, & ſupremum diuinæ charitatis argumentum, rectè exprimitur ſanctitas eſſe Chriſto natiua, ſeu naturalis, cùm de Spiritu ſancto naſci prædicatur. Secundò, Chriſtus de Spiritu ſancto natus dicitur, vt Spiritus ſanctus author, & operator natiuitatis Chriſti denotetur. Sic Amb. *tom. 2. lib. 2. de Spir. ſancto, c. 5.*

3 Tertius loquendi modus eſt, quo Chriſtus Rom. 1. *Factus ex ſemine Dauid.* & ad Galat. 4. *Factus ex muliere* dicitur; cùm alij homines non facti, ſed nati dicantur. Reſpondetur: Mos iſte loquendi oſtendit diſtantiã conceptionis Chriſti à conceptione aliorum hominum. Quippe Chriſtus ſic eſt natus, vt etiam ſit factus: quia ſola operatione, & virtute ſupernaturali Spiritus ſancti, abſque commixtione ſeminis, in vtero Virginis formatus eſt. Alij verò homines purè nati ſunt: quia ex ſeminis commixtione, & virtute educuntur in lucem: quare etiam parentes non facere, ſed generare filios dicuntur.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An incarnatio sit opus Dei, vt vnius, an vt trini? Hîc S.Thom.*quæst*.1.*artic*.1. *& seq*. Bonauent. *artic*. 1. *quæst*. 1. Ægid. Richard. Guillelmus, Palud. Durandus *quæst*.1. Alij relati *lib*. 1. *dist*. 29. *quæst*.7.

Quæst. II. An Christus, quà homo, sit Filius naturalis totius Trinitatis? Hîc S.Thom.*quæst*.1.*artic*. 6.Bonauent.*artic*.1.*quæst*.3. Scot.Ægid. Richard. Bacon.Argent. Gab. *quæst*.1.Caietan.Medina,Çabrera, Aluarez,Lorca,Suarez,Vazq.Ragusa, Præpos. & alij 3.*p*.*quæst*.23.*art*.4. Granad.*tom*.4.*tract*.16. *disputat*. 1. Becan.*tom*.4.*cap*.18.*quæst*.5. Tanner. *tom*. 4. *disputat*. 1.*q*.7.*dub*.5. Lugo *tom*. 1. *in* 3.*p*.*disp*. 31. Mæratius *de incarnat*.*disp*.51.

Quæst. III. An gratia sanctificans sit naturalis Christo, seu debita natiuitati ipsius? Hîc S.Thom.*q*.3. *art*.2.Bonauent.*art*.2.*q*.3. Ægid.*p*.3.*q*.2.Richard.*art*. 3.*quæst*.2.Durand.*q*.3.Caiet. Medina,Cabrera, Aluarez,Lorca,Suarez,Vazquez,Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thom.3.*p*.*q*.2.*art*.12. Valent. *tom*. 4. *disp*.1.*q*. 2.*p*.7.Granad.*tom*.4.*tr*.4.*disp*.4.*sect*. 1. *&* *tr*.7. *disp*. 3. Tannerus *tom*.4.*disp*.1.*q*.3.*dub*.6. Lugo *tom*. 1. *in* 3.*p*. *disp*.11.*sect*.5.Mæratius *de incarn*.*disp*.23.*sect*.4.

Quæst. IV. An gratia habitualis dimanet physicè ab vnione hypostatica? Hîc S.Thom.*q*.3.*art*.2.Bonauent.Ægid.Richard.Durand. *vbi supra*. Item, Suarez *tom*.1.*in* 3.*p*.*disp*.18.*sect*.3.Valent.*tom*.4. *disput*. 1. *q*.7.*p*.1.Vazquez *in* 3.*p*.*disp*.41. *c*.*vlt*. Vincent. *relect*. *de grat*.*q*.2.*ar*.2.Tolet. *annot*.47. *in cap*.1.Ioann.Med.

3.*p*.

3.*p.q.*7.*art.*13.*dub.* 1. Granad.*tom.*4.*tr.*6.*disp.*3. Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*16.*num.*100.*& seq.*Mærat.*de incarn. disp.*13.*sect.*6.*& disp.*23.*sect.*4.

Quæst. V. An incarnationem Verbi promeruerint antiqui Patres,& Virgo Beata? Hîc S.Thom.*q.*3. *art.*1.Bonauent.*art.*2.*q.*1.*&* 2.Ægid.*p.*3.*q.*1. Richardus *art.*3.*q.*1.Marsil.*q.*5.*art.*1. *&* 2.Gab.*quæst.*1.*dub.*3. Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez,Suarez, Vazquez, Ragusa,Lorca,Præpos. & alij cum S.Thoma 3.*p.q.*2. *art.*11.Valent. *tom.*4. *disp.*1.*q.*2.*p.*8. Tan. *tom.* 4.*disp.* 1.*q.*3.*d.*7.Gran.*tom.*4.*tr.*14.*disp.*7.*&* 8. Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*8.*sect.*3.*& seq.*Mærat.*de incarn.disp.*15.

Quæst. VI. An dignitas Matris Dei æquiualeat dignitati iustitiæ, sufficiátque, Virginem iustificare, seclusa gratia habituali? Hanc difficultatem nullus, quem viderim, examinat. Plura tamen illustrare possunt, præsertim in sententia negante gratiæ habituali oppositionem physicam cum peccato, & solam tribuente moralem ex condignitate iustitiæ,vt nõ coniungatur spurcitiæ peccati;quam moralem condignitatem præseferre videtur supernaturalis excellentia Matris Dei, vt arguere est ex iis, quæ ob illam liberant Mariam à peccato originali.

Quæst. VII. An Virgo Beata præstiterit concursum efficientem in vnionem hypostaticam Christi? Suarez *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*10.*sect.*1.Granad. *tom.* 4.*tr.* 4.*disputat.vlt.sect.*1. Medina 3.*p.q.*31.*art.*4. Vazquez *tom.*1.*in* 3.*p.disp.*25.*cap.*1.Becan.*tom.*4.*cap.*2.*quæst.*5. Tannerus *tom.*4.*disp.*1.*q.*5.*num.*223.*& seq.*Mærat. *de incarnatione, disputat.* 13.*sect.*5.

DISTIN

DISTINCTIO V.

Si persona, vel natura, personam, vel naturam assumpsit, & si natura Dei incarnata sit?

TAm ex parte hominis, quàm ex parte Dei considerare est, tum naturam, tum personalitatem, seu personam. Iam triplex comparatio, seu quæstio est. Prima, an personalitas Verbi assumpsit, seu vniuit sibi naturam hominis? Secunda, an natura Verbi eandem hominis naturam assumpsit? Ac per consequens etiam, an natura Dei incarnata sit? Tertia, an personalitas, seu natura Verbi assumpsit personalitatem naturalem hominis.

2 Prima conclusio: Persona Verbi assumpsit naturam humanam. Hac de re nullus Catholicus ambigit. Expressit Augustinus in lib. de fide ad Petrum, cap. 2. post medium: *Deus vnigenitus veritatem carnis accepit.* Et continuò: *Hic Deus humanam naturam in vnitatem personæ suscepit.* Item: *Deus Verbum non accepit personam hominis, sed naturam.*

3 Secunda conclusio: Etiam natura Dei assumpsit naturam humanam. Hæc conclusio inter Catholicos omninò constans non est. Sed probatur primò ex Augustino. Nam *lib. de fide ad Petrum, cap.* 2. ait: *Illa natura, quæ semper genita manet ex Patre, naturam nostrã sine peccato suscepit.* Cæterùm in hoc testimonio natura Dei semper genita intelligi potest persona Verbi: quia propriè natura diuina non generatur, sed persona, vt *lib.* 1. traditum est, ne eadem res admittatur

generare

generare seipsam. Clariùs id habet *lib.1.de Trinitate, cap. 2.* ibi : *Forma Dei accepit formam serui.* Formæ enim nomine natura significatur, docente ipso Augustino *de fide ad Petrum, suprà,* & Hilario *lib. 12. de Trinitate, nō longè à principio.* Accedit illud in eodem libro de fide ad Petrum, cap.2. *Humanitatem sibi vnitam summa Diuinitas gerit.* Secundò ex Hieronymo tom.4. *in explanationem Symboli ad Damasum,* ibi: *Passus est, non secundùm illam substantiam, quæ assumpsit; sed secundùm illam, quæ assumpta est.* Quid enim substantia ibi, nisi natura intelligitur?

4 Vnde colligitur, naturam diuinam esse incarnatam. Nam natura diuina assumpsit carnem humanam. Assumere autem, incarnari est: ideò enim persona Verbi incarnata est; quia carnem assumpsit. Quod confirmat Damascenus *lib. 3. de orthodoxa fide, cap. 6.* dicens : *In humanatione Dei Verbi aimus omnem, & perfectam naturam Deitatis in vna eius hypostaseon incarnatam esse, id est, vnitam humanæ naturæ.* Rursus cap.7. *Quando dicimus naturam Verbi incarnatam esse secundùm Athanasium, & Cyrillum, Deitatem dicimus esse vnitam carni, & vnam naturam Dei Verbi incarnatam confitemur.* Quibus satis exprimit, Deitatem esse incarnatam; & rationem esse, quia sibi vniuit carnem humanam.

5 Aduersùs hanc doctrinam obiiciuntur, primò Concilium Toletanum sextum, & vndecimum, asserentia, *solum Filium accepisse hominem in singularitatem personæ, non in vnitate diuinæ naturæ; id est, id, quod est proprium filij; non, quod commune est Trinitati.* Vbi excluditur assumptio secundùm naturam diuinam toti Trinitati communem. Confirmatur: quia, si natu-

ra

ra diuina esset incarnata, etiam Pater, & Spiritus sanctus essent incarnati, cùm natura diuina omnibus personis communis sit. Hoc autem catholicè admitti nõ potest. Secũdò, quia natura diuina nõ dicitur facta caro. Ergo neque incarnari, seu vniri carni. Tertiò, natura diuina non dicitur esse homo, vel facta homo, sicut persona Verbi. Ergo nõ assumpsit humanitatem, sicut persona Verbi. Ad primum respondetur: Cùm dicitur, proprium Filij, non, quod commune est Trinitati, accepisse naturam humanam, sic debet intelligi, vt non sola natura, sed etiam hypostasis propria Filij absque hypostasi aliarum personarum humanitatem assumpserit. Vnde ad confirmationem respondetur: vt Pater, & Spiritus sanctus dicerentur incarnari, oportebat, vt natura diuina assumeret humanitatem, etiam secundùm hypostasęs Patris, & Spiritus sancti. Ad secundum: Natura diuina non dicitur caro facta, sicut incarnata, ne ansa detur Hæreticis cogitandi, naturam diuinam fuisse conuersam in carnem, vt sonat is modus loquendi. Ad tertium: Natura non dicitur facta homo, sicut persona Verbi: quia natura diuina non est facta vna natura cum humana, sicut homo factus est vna persona cum diuina. Quam vnitatem significaret modus ille loquendi.

6 Tertia conclusio: Nec persona, nec natura Verbi assumpsit personam hominis. Primò ex illo Augustini suprà: *Deus Verbum non accepit personam hominis, sed naturam.* Secundò, quia corpus, & anima Christi non subsistunt in se, sed in Verbo, cui sunt vnita vnione distincta ab ea, qua vniuntur inter se. At, si in seipsis subsisterent, & personam componerent, excluderent vnionem cum alio.

7 Obiicitur

7 Obiicitur primò: Quia persona definitur *rationalis naturæ indiuidua substantia*. At eiusmodi est anima Christi assumpta à Verbo. Ergo à Verbo assumpta est persona. Secundò, quia, vt ait Augustinus *pluribus in locis*, Verbum assumpsit hominem, & innuit Propheta Psal. 64. ibi: *Beatus, quem elegisti, & assumpsisti*. Ergo assumpsit personam. Nam homo in concreto persona est. Ad primum respondetur: Anima, dum est alteri vnita, non est persona, neque indiuidua rationalis naturæ substantia; sed pars constituens indiuiduam rationalis naturæ substantiam. Igitur solùm, quando est per se separata à corpore, persona est; non verò quando est corpori vnita. Ad secundum: Verbum dicitur assumpsisse hominem secundùm naturam, non verò secundùm personam. Quæ natura, licèt integraliter non sit homo; est tamen substantialiter, & essentialiter homo.

Notatio.

HIc annotandum est, inter propositiones à Parisiensibus improbatas in Magistro, vnam esse eam, qua *in hac distinctione, num.* 7. dicitur anima à corpore separata esse persona. Nam etiam separata à corpore non est substantia completa, provt esse debet persona; sed incompleta, quippe pars ex se constitutiua substantiæ humanæ completæ. Verùm id à Magistro non negatur; sed solùm asseritur, separatam à corpore subsistere per se, tanquàm substantiam, seu personam completam. Quod etiam à nemine improbatur. Vnde in Magistro vox potiùs, quàm res improbanda est.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An natura diuina immediatè simul cum personalitate, aut seorsim ab illa assumpserit, assumeréve potuerit naturam creatam? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. & 4. Ægid. *p.* 2. *q.* 2. & 3. Richard. *q.* 1. & 2. Argentinas, Palud. & Durand. *quæst.* 1. Alij relati *dist.* 1. *q.* 10.

Quæst. II. An persona diuina assumpserit, assumeréve possit personam creatam? Hîc S. Thom. *quæst.* 3. *art.* 3. Bonauent. *ar.* 2. *quæst.* 2. Richard. Gab. Mayron, & Baccon. *quæst.* 1. Scot. & Dur. *quæst.* 2. Fab. *disp.* 13. Alij relati. *dist.* 1. *quæst.* 11.

Quæst. III. An vnio hypostatica sit ab extremis distincta, & quid ea sit? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 1. Alij relati *dist.* 1. *quæst.* 5.

Quæst. IV. An ea vnio sit vnionum maxima, & entitate nobilissima? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 2. Durand. *q.* 3. Palud. *q.* 3. Alij relati *dist.* 1. *q.* 5.

DISTINCTIO VI.

De intelligentia harum loquutionum: Deus factus est homo. Deus est homo.

DVo quæruntur. Primò, an sensus harum propositionum, *Deus est homo.* &, *Deus factus est homo.* sit Deum esse, aut factum esse aliquid, quod priùs non erat? Secundò, an è côtra in eo sensu veræ sint hæ propositiones: *Homo est Deus.* &, *Homo factus est Deus?*

2 Conclusio. Non est constans omninò de re proposita iudicium. Nam in ea tres fuerunt variantes sententiæ pluribus Patrum testimoniis munitæ. Quarum resolutio Lectoris iudicio relinquitur.

3 Prima sententia affirmat primò, corpus, & animam priùs natura, quàm vniantur cum Verbo, vniri inter se ad constituendum humanitatem subsistentem, seu hominem, & posteriùs natura eum hominem, seu humanitatem subsistentem vniri cum Verbo. Secundò negat, eum hominem subsistentem esse personam, sed constitui personam per vnionem, & personalitatem Verbi; sicut natura diuina subsistens subsistentiâ absolutâ est Deus, & non persona, & constituitur persona per subsistentiam relatiuam. Tertiò negat, hominem in Christo esse compositum ex natura diuina, & humana; sed tantùm ex corpore, & animo: quia homo in Christo non complectitur essentialiter personam Verbi, sed humanitatem subsistentem ante vnionem cum Verbo. Quartò denique affirmat, ideò Deum esse, seu factum esse hominem; & è contra hominem ideò esse, seu factum esse Deum: quia Deus vnione cum homine cœpit esse homo subsistens, quod ab æterno non erat; & homo subsistens cœpit esse Deus, quod non erat pro priori naturæ, in quo erat homo.

4 Hæc sentētia pluribus Augustini testimoniis innititur. Quæ ad quatuor propositiones reuocātur. Prima est *lib. 13. de Trinitate, cap. 19.* cùm Verbum caro factum est, Deum coniunctum esse cum homine, & hominem coniunctū cum Deo. Secunda est *ibid. cap. 35.* Christum aliud esse propter Verbum, aliud propter hominem. Tertia *ibidem, cap. 36.* hominem nulla opera egisse,

egisse, quibus mereretur esse Deum. Quarta *lib. de prædestinatione Sanctorum, cap.* 15. *& lib.* 13. *de Trinitate, cap.* 17. hominem gratiâ Dei factum esse Filium Dei. Nam, si homo coniunctus est cum Deo; si aliud est homo, aliud est Deus; si homo potuit seorsim à Deo operari; si homini gratiosa est filiatio Dei. Ergo Christus, qua homo, non complectitur subsistentiam Verbi; sed aliam subsistentiam, qua in concreto sit homo. Quibus accedit Hilar. *lib.* 10. *de Trinit. multò post medium*, dicens, Filium hominis in Christo ex anima, & corpore constitisse. Ergo non est compositus ex natura, aut persona Verbi.

5 Secunda sententia affirmat, corpus, & animam, priusquàm vniantur cum Verbo, non constituere hominem; sed naturam humanam, quæ vnione cum Verbo constituitur subsistens, & hominem constituit. Vnde homo Christus subsistit personalitate Verbi, & compositus est ex natura humana, atque diuina; quanuis Verbum in se sit omninò simplex. At tandem Deum esse, aut fieri hominem, non est esse, aut fieri absolutè subsistentem; quia de nouo nulla ei subsistentia coniuncta est, vt adstruit prima sententia; sed esse, aut fieri subsistentem hominem cum addito, seu subsistere in natura humana, cùm priùs subsisteret in sola diuina. Hæc sententia fulcitur authoritate Prosperi, Damasceni, & Augustini testantium expressè, Christum esse personam compositam ex duabus naturis Deitate, & humanitate. Quorum testimonia videri possunt in textu.

6 Tertia sententia tuetur, corpus, & animam, priusquàm vniantur cum Verbo, non esse vnita inter se ad constituendum hominem, neque vnione cum

Verbo hominem intrinsecè constituere, sed ei tantùm extrinsecè accedere, sicut accedit vestis corpori, quod vestem induit; atque adeò personam Verbi non componere hominem, neque intrinsecè, sed extrinsecè tantùm esse hominem. Dici tamen esse, & fieri hominem: quia induit extrinsecè humanitatem, qua apparet homo in forma visibili hominis. Probatur primò: quia, si Deus assumẽs naturam humanam esset intrinsecè homo. Ergo assumens sexum fœmineum esset intrinsecè fœmina. Quod videtur absurdum. Secundò, quia ad Philip. 2. Deus dicitur, *habitu inuentus vt homo.* scilicèt, vt exponit Augustinus *tom. 4. lib. 83. quæstionum, quæst. 73.* quia secundùm habitum tantùm factus est homo, atque adeò solùm extrinsecè. Quem habitum vlteriùs comparat vesti, quæ, cùm induitur, nouam accipit formam, quam anteà non habebat. Ergo figurâ solùm, & formâ factus est homo. Idem explicat Augustinus *lib. 4. de Trinitate, cap. 21.* dicens, Deum factum carnem, quia apparuit indutus membris carnalibus, *lib. 2. contra Maximinum, cap. 19.* quia visibilis inter homines apparuit homo. Similiter aliis in locis. Hilarius quoque *lib. 10. de Trinitate, ante medium*, ait, Dei Filium esse Mariæ Filium: quia forma, & habitu hominis repertus est homo. Ergo apparenter, & extrinsecè, non substantialiter & intrinsecè homo fuit. Vide annotationes distinctionis sequentis.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quo ordine assumptę sint à Verbo, & inter se vnitæ partes humanitatis? De quo relati *dist. 2. q. 1.*

Quæst.

Quæst. II. An Verbum assumpserit, aut assumere potuerit humanitatem subsistentem personalitate creatâ? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 4. & 7. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. *art.* 2. *q.* 1. Palud. *q.* 2. Durand. *quæst.* 1. Alij relati *dist.* 1. *q.* 11.

Quæst. III. An Christus sit persona composita, & ex quibus? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 3. Gabriel *quæst.* 1. Scot. *quæst.* 3. Palud. *quæst.* 1. *art.* 2. Fab. *d.* 16. Durand. *quæst.* 3. Richard. *q.* 2. Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p.* *q.* 2. *art.* 4. Valent. *tom.* 4. *d.* 1. *quæst.* 2. *p.* 4. Becan. *tom.* 4. *c* 4 *q.* 3. Granad. *tom.* 4. *tr.* 4. *d.* 8. Lugo *tom.* 1 *in* 3. *p.* *d.* 6. Tanner. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 3. *dub.* 4. Mærat. *de incarnat. disp.* 12.

Quæst. IV. An, & quomodo vnio humanitatis cum verbo sit intrinseca Verbo? Vbi, quid, & quod sit subiectum, & terminus eius vnionis? Hîc Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 1. Paludan. *quæst.* 1. *art.* 3. Durand. *q.* 4. Granad. *tomo* 4. *tract.* 4. *disp. vlt. sect.* 2. Lugo *tomo* 1. *in* 3. *p. disp.* 11. *sect.* 6. Suarez *tom.* 1. *in* 3. *p. disp.* 8. *sect.* 3. & 4. Lorca *in* 3. *p.* *d.* 15. Lessius *de perfectione diu. c.* 6. Tanner. *tom.* 4 *d.* 1. *q.* 3. *dub.* 8. Vazq. *tom.* 1. *in* 3. *p.* *d.* 64. *c.* 4. Mærat. *de incarnat. d.* 13. *sect.* 4.

Quæst. V. An ea vnio sit maxima vnionum? Hîc Bonauent. *art.* 2. *q.* 3. Richard. *art.* 2. *q.* 4. Brulef. *q. vltima.* Alij relati *dist.* 2. *quæst.* 5.

Quæst. VI. An esse existentię in Christo sit vnum solum, eoque humanitas existat per solam existentiam Verbi? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 2. Scotus *quæst.* 1. Gabriel *quæst.* 2. Paludan. *quæst.* 3. Faber *disp.* 14. Durandus *quæst.* 2. Caietan. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij

cum S. Thoma 3. *par. quæst.* 17. *art.* 2. Valent. *tomo* 4. *disp.* 1. *quæst.* 17. *par.* 1. Granadus *tomo* 4. *tract.* 12. *disp.* 1. Tannerus *tomo* 4. *disput.* 1. *quæst.* 6. *dub.* 3. Mæratius *de incarnatione, disput.* 40.

Rursus in hanc distinctionem veniunt quæstiones distinctionis sequentis, quæ idem obiectum cum præcedenti considerat.

DISTINCTIO VII.

Positis sententiis, intelligentias propositarum loquutionum prosequitur secundùm singulas sententias.

DVo explicantur in hac distinctione. Primò, quid iuxta sententias propositas *distinctione præcedenti*, importetur in recto, ex parte subiecti, & prædicati, in his propositionibus: *Deus est homo.* vel, *Deus factus est homo.* & è cõuerso in his: *Homo est Deus.* vel, *Homo factus est Deus.* Secundò, qua ratione iuxta illas Christus prædestinatus est Filius Dei? Conclusio est similis præcedenti. Non est vnus omnium explicandi modus, sed multiplex, adeóque difficilis, vt certa omninò sententia ferri non possit. Quod probatur propositis variis explicationibus, quas tradunt Authores superiorum sententiarum.

2. Igitur iuxta primam sententiam ex parte hominis importatur in recto in eis propositionibus substantia rationalis subsistens, quæ non erat Deus, atque adeò Deum esse, & factum esse hominem, aut hominem esse, & factum esse Deum, non est aliud, quàm Deum, aut hominẽ incipere esse aliquid, quod prius

priùs non erat. Vnde rectè etiam dicitur Christus, in quantum homo, prædestinatus esse, vt sit Filius Dei: quia substantia rationalis subsistens, quam homo importat in recto, non est suâpte essentiâ; sed beneficio diuino Filius Dei. Si autem obiicias: Ergo aliquid, quod non est Deus, prædicatur de Deo. Admittitur consequentia cum Origene, qui *tom. 3. in c. 1. Epist. ad Rom.* ait: *Factus est sine dubio id, quod priùs non erat.* Quanquam ille id non absolutè, sed cum addito, *secundùm carnem*, concedat.

3 Secunda verò sententia tuetur, ex parte hominis, in recto, non importari naturam, seu substantiam humanam, quæ non est Deus; sed solùm personam Verbi; ex parte Dei verò importari, tum personalitatem, tum naturam diuinam realiter identificatas inter se; atque adeò Deum esse, seu factum esse hominem, non esse, Deum esse, seu factum esse aliquid, quod priùs non erat, vt adstruit prima sententia: sed personam subsistentem in natura diuina, aut naturam diuinam subsistentem personalitate Verbi, esse personam Verbi subsistentē in natura humana, & è contrà. Nam ea, quæ ex parte prædicati, & subiecti importantur in recto, identificari debent, vt propositiones veræ sint; esto ea, quæ importantur in obliquo, distincta sint. At persona subsistens in natura humana identificatur cum persona subsistente in natura diuina, & cum ipsa etiam natura diuina. Quanuis natura humana, tum à persona, tum à natura diuina distincta sit. Vnde aliter Deus, aliter homo supponit: nam homo supponit in recto solùm pro persona Verbi, & in obliquo pro natura humana: Deus verò non solùm pro persona, sed etiam pro natura diuina supponere

in recto potest. At verò, cùm Christus dicitur prædestinatus Filius Dei, non in quantum Deus, sed in quantum homo prædestinatus intelligitur; hoc est, subsistens in natura humana prædestinatum esse, vt sit subsistens in natura diuina, cum eaque vnam personam componat.

4. Huic sententiæ ab Authoribus primæ obiicitur primò: Homo dicitur assumptus à Verbo, vt constat *ex distinctione praecedenti, n.* 4. At persona Verbi non dicitur assumpta. Ergo homo in recto non significat personam Verbi. Secundò, *ibidem* Christus dicitur esse aliud propter Verbum, aliud propter hominem. Aliud autem, & aliud significat distinctionem, & diuisionem suppositorum, & subsistentiarum. Tertiò, Augustinus *lib.* 3. *contra Maximinum, cap.* 10. testatur, neque Deum, neque hominem esse partes Christi, aliàs Deus in se non esset omninò completus, & capere posset complementum, seu augmentum. At, si Christus esset persona composita ex Deo, & homine; Deus, & homo essent partes Christi.

5. Ad primum respondetur: Homo dicitur assumptus à Verbo, non secundùm personam, quam homo importat in recto; sed secundùm naturam humanam, quam importat in obliquo. Nam homo dicitur assumptus à Verbo in singularitatem personæ. Ergo non est assumpta personalitas, sed natura in personalitatem, & subsistentiam Verbi. Ad secundùm; Verbum, & homo dicuntur aliud, & aliud solùm secundùm naturam, non verò secundùm supposita. Quare Augustinus *tract.* 69. *in Ioannem, & lib. contra Felicianum, cap.* 11. *&* 12. *& lib.* 1. *de Trinit. cap.* 10. licèt concedat, aliam substantiam esse Verbum, aliam hominem, negat

aliam

aliam esse personam. Item, licèt aliud, & aliud vtrunque fateatur; diffitetur tamē esse alium, & alium. Quià primum significat solam distinctionem, & diuisionem naturarum; secundum verò distinctionem & diuisionem subsistentiarum, & personalitatum. Quinimò Hilarius *lib. 9. de Trinitate, in medio*, negat, Verbum, & hominem esse aliud, & aliud, ne putetur esse distinctio, seu diuisio suppositorum, sed naturarũ duntaxat. Quod exposuit Damascenus *lib. 3. de orthodoxa fide, cap. 3.* dicens, Christum esse compositum secundùm personam, non verò secundùm naturam: quia ex natura diuina, & humana non est facta vna natura; sed vtraque distincta, & incomposita permansit inter se, quamuis vtraque in vnâ, & eâdem sit composita personâ. Ergo aliud, & aliud non excludit compositionem vnius personæ, sed vnius duntaxat naturæ. Ad tertium: Deus negatur ab Augustino pars Christi, qua pars dicitur, quæ conuenit in compositionem totius cum alia, quæ superaddit illi perfectionem, quę in ipsa non contineatur. At homo non superaddit Deo perfectionem, quæ non contineatur in Deo. Negatur igitur, Christum esse aliquod totum coalescens ex partibus, non verò compositum, quod ex pluribus simul positis, siue illæ partes sint, siue non, constare dicitur. Aliter iuxta alios, Deus negatur ab Augustino pars Christi: quia nomine Dei non intelligit Deitatem, sed personam. Persona autem rectè negatur pars personæ.

6 Tertia sententia docet, in superioribus propositionibus ex parte hominis, & Dei importari personam in recto, & naturam diuinam, & humanam in obliquo; sed cum discrimine: nam Deus importat na-

turam diuinam, tanquàm intrinsecam, & essentialem personæ importatæ in recto; homo verò naturam humanam, tanquàm extrinsecam, & accedentẽ personæ. Vnde, Deus est, seu factus homo: quia persona, quæ est Deus, est, seu facta est persona habens, seu induens extrinsecè humanitatem, seu quia est, seu facta persona humanata, vt ait Cassiodorus *in caput 1. ad Rom.* Vbi, factam esse personam humanatam, non est, factam esse personam; sed factam esse humanitatem humanantem personam: sicut hominem peccatorem fieri hodie iustum, non est fieri hodie hominem; sed fieri hodie iustum. In hac sententia, Christum, in quantum hominem, prædestinatum esse Filium Dei, non est aliud, quàm ab esse possibili in esse actuale, & ab esse æterno in esse temporale personam humanatam, quæ est Filius Dei, absque vllo merito transferri.

7 Tamen in hac sententia obseruanda sunt duo: Primò, licèt Deus dicatur humanatus: hominem tamen non dici deificatum, vt monet Damascenus *lib. 3. de orthodoxa fide, cap. 2.* Quia prædicata, quæ subiecto conueniunt essentialiter, non dicuntur denominatiuè. At personæ Verbi, quæ importatur in recto, conuenit intrinsecè, & essentialiter Deitas; extrinsecè verò humanitas. Secundò, Christum non dici hominem dominicum propter eandem rationem, vt notauit Augustinus *lib. 1. Retract. cap. 19.*

Annotationes in duas præcedentes distinctiones.

IN lucem trium sententiarum præcedentium, quæ valdè implicitæ sunt, tria annotare libet. Primò, eas in

in quibus conueniunt. Secundò, ea, in quibus differunt. Tertiò, ea, quæ impunè defendi possunt.

Ergo, primò conueniunt superiores sententiæ, quòd agnoscunt in Christo vnam tantùm personam contra Nestorium, qui duas agnouit. Secundò, quod agnoscunt in Christo duas naturas, diuinam, & humanam, contra Eutychium, qui vnã agnouit ex vtraque compositam. Tertiò, quòd veram admittunt humanitatem contra Manichæum, qui solam admisit phantasticam. Quartò, quòd humanitatem Christi diffitentur priùs tempore existentem, quàm assumptam à Verbo, contra Hæreticos, quos refert Damascenus *lib. 3. de orthodoxa fide*, volentes, priùs tempore extitisse, quàm vniretur Verbo.

At verò differunt, primò, quòd prima sententia asserit, in Christo duo per se subsistentia *vt quod*: secunda, vnum tantùm subsistens per se: tertia, vnum subsistens in duplici natura; in altera per se, & intrinsecè; in altera per accidens, & extrinsecè. Secundò, quod consequenter prima sententia tuetur, assumptum esse hominem; secunda, solam humanitatem; tertia, per se, neque hominem, neque humanitatẽ, cuius vnionem intrinsecam per se cum Verbo negat. Tertiò, quòd prima sententia negat, corpus, & animam esse partes componentes personam; sed affirmat esse partes componẽtes humanitatem, & hominem: secunda, esse partes componentes personam, humanitatem, & hominem; tertia, neque esse per se componentes personam, neque humanitatem, aut hominem. Quartò, quòd prima sententia asserit, in hac propositione, *Deus est*, aut, *factus est homo*, prædicari in recto aliquid, quod nõ est Deus; secunda, prædicari in recto personam Verbi,

quæ

quæ eſt Deus,& in obliquo humanitatem per ſe ; tertia,in obliquo humanitatem per accidens.

Rurſus,quanuis Magiſter nullam ex tribus ſententiis eligit , non cenſet omnes probabiles. Nam prima communiter iudicatur erronea ; tertia, hæretica ; ſecunda,catholica:Sola ergo ſecunda approbanda. Nihil igitur certò decernere,non eſt , quamlibet probabilem tradere ; ſed omnes ad plenam rei explicationem , & lucem manifeſtam inſufficientes aperire.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. Qua ratione ſint veræ hæ propoſitiones: *Deus eſt homo. Homo eſt Deus. Deus factus eſt homo.*& ſimiles ? Vbi,quid importetur in recto ex parte ſubiecti , & prædicati,an perſonalitas , an natura , an vtrunque ? Hîc S. Thomas *quæſt.* 1. *&* 2. Bonauent. *art.* 1. Gabr. *quæſt.* 1. Scot. *quæſt.* 1. *&* 2. Faber *diſp.* 18. Paludan.*quæſt.*1.*&* 2.Durand.*quæſt.*1.*&* 2.Ægid. Richard.Argent.*quæſt.*1.*& ſeq.* Marſil. *quæſt.*6.Caiet. Medina,Aluarez,Gabr.Lorca,Suar. Vazquez , Raguſa,Præpoſ.& alij cum S.Thoma 3.*p. quæſt.*16.*art.*1. *&* 2.6.*&* 7. Valent. *tom.*4. *d.*1. *q.*16.*p.* 1. *& ſeq.* Becan. *tomo* 4. *c.*7. *quæſt.* 1. *& ſequenti.* Granad. *tom.* 4. *contr.* 1.*tract.* 11. *d.* 1. *& ſequenti.* Lugo *tomo* 1.*in* 3.*p.d.*23. Tannerus *tom.*4.*d.*1.*quæſt.*6.*dub.*2. Mæratius *de incarnat. d.* 38.

Quæſt. II. An , & quomodo prædicata Dei dicantur de homine , & prædicata hominis de Deo per idiomatum communicationem ? Hîc Gab.*q.* 1. & alij proximè relati,Caiet.Medina, Cabrera,Aluar. Lorca, Suar.Vazq.Raguſa,Præpoſ.& alij cum S.Th.3.*p.q.* 16. *art.*1.

*art.*1.*& seq.*Valent.*tom.*4.*d.*1.*q.*16.*p.* 1. *& seq.* Becan. *tom.*4 *c.*7.*q.*1.*& seq.*Gran.*tom.*4.*tr.*11.*d.*1.*& seq.*Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*23. Tanner. *tom.*4.*d.*1. *q.*6.*dub.*1. *&* 2. Mærat. *de incarnat.d.*38.

Quæst. III. An homo Christus sit prædestinatus Filius Dei? Hîc S.Th.*q.*3.*art.*1.Bonau.*art.*2.*q.* 3. Scot. *q.*3.Fab.*d.*19.Palud.*q.*3.Dur.*q.*3. Richard. *art.* 2.*q.*3. Brulef.*quæst.ult.*Caiet.Medina,Aluar.Cabrera,Lorca, Suar.Vazq.Ragusa,Præposit. & alij cum S.Thoma 3. *p.q.*24.*ar.*1.*&* 2.Val.*tom.*4.*d.*1.*q.*23.*p.* 2. Becan. *tom.* 4.*c.*19.*q.*2.Gran.*tom.*4.*tr.*16.*d.*2.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p. d.* 32.Tann.*tom.*4.*d.*1.*q.*7.*dub.*6.Mærat.*de incarnat.d.*52.

Quæst. IV. An Filius Dei prædestinatus sit esse homo? Hîc S.Th.*q.*3.*art.*2.Bonau.*ar.*2.*q.*2.Palud.*q.*3. Dur.*q.*3.Ægid.*p.*2.*q.*2.Richard.*art.*2.*q.* 2. Brulef. *q.*5. Caiet.Medina,Cabr.Aluar Lorca,Suar.Vazq.Ragusa, Præpos.& alij cum S.Thoma 3.*p.q.*24.*ar.* 1. *&* 2. Val. *tom.*4.*d.*1.*q.*23.*p.*2.Becan.*tom.*4.*cap.*19.*q.*1.Gran.*tom.* 4.*tr.*16.*d.*2.Lugo *tomo* 1.*in* 3.*p.disp.*32.Tann.*tom.*4 *d.* 1.*quæst.*7.*dub.*6.Mæratius *de incarn. disp.* 52.

Rursus in hanc distinctionem veniunt quæstiones distinctionis præcedentis, quæ in eandem considerationem intendit.

DISTINCTIO VIII.

An diuina natura debeat dici nata de Virgine?

CONclusio: Diuina natura non est de Virgine nata. Nam non est nata de Patre, siquidem non est

est à Patre genita. Quod autem de Patre natum non est, neque de Virgine nascitur. Neque obstat Augustinus *lib. de fide ad Petrum, c. 2.* dicens: *Naturam æternam, atque diuinam temporaliter esse conceptam, & natam ex natura humana.* Quoniam hæc verba identicè accipienda sunt de natura, & formaliter de persona Verbi. Item, non obstat, naturam diuinam esse incarnatam, & assumpsisse humanitatem de Virgine natam. Quia non est capax huius denominationis, quod non est capax natiuitatis à Patre. Sola autem persona, & non natura diuina est capax natiuitatis à Patre.

2 Vnde persona potest dici bis nata semel à Patre sine matre, iterum à Patre cum matre. Illustratur ex sanctis Patribus, qui duas Christi natiuitates agnoscunt. Sic Augustinus suprà: *Vnigenitus Deus secundò natus est, ex Patre semel, ex matre semel; & vtraque natiuitas vnius est Filij Dei.* Damascenus lib. 3. cap. 7. *Duas Christi natiuitates veneramur, vnam ex Patre,* &c. Ergo Christus bis, & duplici natiuitate natus asserendus est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An natura diuina sit nata de Virgine? Vbi, an prædicata naturæ humanæ, atque diuinæ dicantur mutuò in abstracto per communicationem idiomatum? Hîc S. Th. *art.* 3. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Ægid. *p.* 2. *quæst.* 2. Richard. *q.* 1. Gabr. *q.* 1. *dub.* 3. Alij relati *dist. præced. q.* 2.

Quæst. II. An in Christo sint duæ filiationes reales naturales, altera æterna à Patre, altera temporalis à matre?

matre? Hîc S. Th. *art.* 6. Bonau. *art.* 2. *q.* 2. & 3. Scotus, Argentin. Gabriel. *q.* 1. Ægid. *p.* 3. *q.* 2. Richard. *art.* 1. *q.* 2. Dur. *q.* 3. Marsil. *q.* 7. *art.* 2. Palud. *q.* 2. Fab. *disp.* 21. Caiet. Suar. Vazq. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 35. *art.* 5. Valent. *tom.* 4. *disput.* 2. *q.* 2. *p.* 4. Tanner. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 7. *dub.* 5. *à n.* 105. Gran. *tom.* 4. *controu.* 2. *tr.* 2. *comment.* 8. *à n.* 6.

Quæst. III. An Christus natiuitate temporali sit Filius naturalis Dei, & totius Trinitatis? De quo relati *dist.* 4. *q.* 2.

DISTINCTIO IX.

De adoratione humanitatis Christi.

AN humanitati Christi eadem, quæ Deitati, adoratio exhibenda sit; illa, scilicet, quæ *latria* dicitur, & propria Creatoris est, & in venerationem excellentiæ diuinæ, seruitutémque creaturæ intendens? Sunt enim, qui negant: nam humanitas Christi creatura est. Colere autem creaturam cultu latriæ, quo colitur Creator, idololatria censetur. Ideò adorationem humanitatis Christi in *duliam* referunt, qua sanctitas, & excellẽtia creaturæ adoratur. Cæterùm, quia excellentia humanitatis Christi supra alias creaturas altissimè assurgit, nolunt, eam adorari adoratione duliæ cæteris Sanctis communi; sed distinguunt duas species duliæ; aliam, quæ in solam venerationem humanitatis Christi; aliam, quæ in cultum reliquorum iustorum intendat.

2 Statuendum tamen est, eádem humanitati Christi, & Diuinitati adorationẽ exhiberi posse. Nam humanitas

manitas Christi bifariam adorari potest, tum propter sanctitatem creatam, tum propter diuinam sibi adiunctam. At, quanuis latriæ cultu adorari non possit propter sanctitatem creatam; potest tamen propter sanctitatem increatam, & diuinam, quæ est obiectum formale latriæ. Neque hic cultus in idololatriam declinat, cùm in venerationem Diuinitatis formaliter intendat, & solùm materialiter in venerationem creaturæ. Sic Damascenus lib. 3. de orthodoxa fide, c. 8. *Vnus Christus est Deus perfectus, & homo perfectus, quem adoramus cum Patre, & Spiritu vna adoratione cum incontaminata carne eius. Non creaturæ venerationem præbentes; non enim vt nudam carnem adoramus: sed vt vnitam Deitati.* Quid manifestius? Similiter Augustinus serm. 58. de verbis Domini: *Ego dominicam carnem imperfectam in Christo humanitatem ideò adoro, quòd à Diuinitate suscepta, & Deitati vnita est, vt non alium, & alium; sed vnum eundémque Deum, & hominem Filium Dei esse confitear.* En humanitatem à Diuinitate adoratio Augustini non diuidit. Quod exemplo sic illustrat: *Velut, si quis purpuram, vel diadema regale inueniat iacens; nunquid eam conabitur adorare? cùm verò Rex fuerit indutus, periculum mortis incurrit, si eam cum Rege adorare quis contempserit. Ita in Christo,* &c. Idem habet *tomo* 8. ad illud Psalm. 98. *Adorate scabellum eius, quoniam sanctum est.* Vbi rationem reddit: nam, qui carnem Christi manducat, illam priùs adorat: sed, qui adorat, non carnem intuetur; sed Deum potiùs, propter quem adorat.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An virtus latriæ sit theologica? Hîc S. Th.*quæst*.1.*art*.4.Bonau.*art*.2.*q*.3.Ægid.& Richard. *quæst*. 3. Aureol. *artic*. 1. Gabr. Durand. & Paludan. *quæst*.1.Caiet. Aragon. & alij Interpretes S.Thomæ 2.2.*quæst*.81.*art*.5.Suarez *tom*. 1.*de religione,lib*.3.*c*.3. Azor *tom*.1.*lib*.9.*c*.10.Valent. *tom*. 3. *disp*. 6.*q*.1.*p*.1. Tanner.*tom*.3.*disp*.5.*q*.1.*dub*.2. Torres 2. 2. *disp*.60. *dub*.2.

Quæst. II. An humanitas Christi sit adoranda adoratione latriæ? Hîc S. Thom. *q*. 1. *art*.6. Bonau. *art*.1.*quæst*.1.Scot.Argent.Gabr. Brulef. *q*. 1. Ægid. *p*.2.*q*.1.Richard. *art*.2.*quæst*.1.Marsil. *q*.8.*art*.2. Dur. *q*.2.Fab. *disp*.22. Caietan. Medina, Cabrera, Lorca, Aluarez,Suar.Vazquez,Ragusa, Præpos.Sylu. & alij cum S.Thoma 3.*p*.*q*.25.*art*.1.*&* 2.Valent.*tom*.4.*disp*. 1. *q*.24.*p*.1.Granad. *tom*. 4. *controu*. 1. *tr*. *vlt*. *disp*. 2. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*disp*.34.*sect*.2. Tann. *tom*. 4. *disp*.1. *q*.7.*dub*.7.Vvaldens.*tom*.1. *de Sacram*. *c*. 119. Mærat. *de incarnat.disp*.53.*sect*.2.

Quæst. III. An humanitas Christi possit etiam adorari adoratione duliæ, aut hyperduliæ distincta à latria? Hîc Paludan.*q*.2.Fab.*disp*.22.*c*.3.*&* 4.Almain. *q*.1.Aureol.*art*.3.Valent. *tom*.4. *disp*. 1.*q*.2.*p*.1.Gran. *tom*.4.*controu*.1.*tr*.*vlt*.*disp*.2. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*. *disp*. 35.*sect*.3.Tanner.*tom*.4. *disp*.1.*q*. 7. *dub*. 7. Mirandul. *Apolog*.*q*.3.Corduba *lib*.1.*q*.5. *dub*. 3. Canisius *lib*.5. *de Beata Virgin*.*c*.15.Suar.*tom*.1.*in* 3.*p*.*disput*.53.*sect*. 2.*&* 3.Vazq.*disp*. 96. *&* *lib*. 1. *de adorat*. *disp*. 4. *c*. 4. Mærat.*de incarnatione,disp*.53.*sect*.3.

Quæst. IV. An, & qua adoratione possint adorari Virgo Beata, & Sancti Ecclesiæ? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 8. *&* 10. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 3. *&* 5. Ægid. *p.* 2. *q.* 4. *&* 5. Richard. *art.* 2. *q.* 4. *&* 5. Brulef. *q.* 3. *&* 5. Durand. *q.* 2. Aureol. *art.* 3. Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. Sylu. & alij cum S. Th. 3. *p.* *q.* 25. *art.* 5. Val. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 24. *p.* 2. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* *vlt.* *disp.* 3. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p.* *disput.* 35. Tann. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 7. *dub.* 7. *à n.* 136. Mærat. *de incarnat. disp.* 55.

Quæst. V. An, & quæ adoratio debeatur Cruci Christi, Imaginibus, & Reliquiis Sanctorum? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 7. *&* 9. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. *&* 4. Ægid. *p.* 2. *q.* 2. *&* 3. Richard. *art.* 2. *q.* 2. *&* 3. Gabr. *q.* 1. *art.* 2. Bassol. *art.* 2. Fab. *disp.* 22. *c.* 5. *& seq.* Durand. *q.* 2. *&* 3. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Th. 3. *p.* *q.* 25. *ar.* 3. 4. *&* 6. Val. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 24. *p.* 2. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* *vltim.* *disp.* 4. *&* 5. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p.* *disp.* 36. *&* 37. Mærat. *de incarn. disp.* 54.

Quæst. VI. An creaturæ irrationales possint adorari absque idololatria? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 7. Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, & alij 3. *p.* *q.* 25. *art.* 6. Gran. *tom.* 4. *controuers.* 1. *tr.* *vlt.* *disp.* *vlt.* Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p.* *disp.* 37. *sect.* 1. Mærat. *de incarn. disp.* 54. *sect.* 4.

Quæst. VII. An specialis cultus latriæ possit exhiberi Patri, aut Filio, aut Spiritui sancto, qui non exhibeatur aliis personis diuinis? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 16. Granad. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 5. *disp.* 4.

Quæst. VIII. An actibus merè internis possit exhiberi adoratio? Hîc Dur. *q.* 1. Suar. *tom.* 1. *in* 3. *p.* *disp.* 51.

Vazq.

Vazq. *disp.* 93. & *lib.* 1. *de adoratione, disp.* 1. *c.* 4. Lugo *disp.* 33. *sect.* 2. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr. vlt. d.* 1. Val. *tom.* 3. *disp.* 6. *q.* 3. *p.* 1. Bellarm. *lib.* 1. *de cultu Sanct. cap.* 12. Lorca *in* 3. *p. disp.* 87. *dub.* 3. Tann. *tom.* 3. *disp.* 5. *q.* 1. *dub.* 3.

DISTINCTIO X.

An Christus, secundùm quod homo, sit persona, vel aliquid?

TRia indagantur in hac distinctione. Primò, an Christus secundùm quod homo, sit persona? Secundò, an secundùm quod homo, sit Filius adoptiuus? Tertiò, an secundùm quod homo, sit prædestinatus ratione personalitatis diuinæ, an ratione naturæ humanæ?

2 In prima quæstione, Christum secundùm quod homo, esse personam, probatur: Christus, secundùm quod homo, est aliquid. Non accidens. Ergo substantia. Non substantia irrationalis. Ergo rationalis. At persona est substantiæ rationalis indiuidua substantia. Ergo secundùm quod homo, est persona Secundò, Christus, secundùm quod homo, est prædestinatus, vt sit Filius Dei. At sola persona potest esse Filius Dei. Ergo secundùm quod homo est persona. At pro sententia negante sic arguitur: Christus secundùm quod homo non est Deus. Ergo secundùm quod homo, non est persona. Nam secundùm quod homo, non est quarta persona superaddita Trinitati. Ergo, si est persona, erit vna ex

personis Trinitatis. At quævis persona ex personis Trinitatis est Deus. Ergo, si secundùm quod homo est persona, secundùm quod homo est Deus.

3 Conclusio est: Christus secundùm quod homo, non est persona in sensu reduplicatiuo, & formali; secùs in sensu specificatiuo, & materiali. Nam, vt notat Magister, vox illa, *secundùm*, vtrunque sensum, & multiplicem admittit. Christum secundùm quod homo, in sensu reduplicatiuo, & formali esse personam; non est aliud, quàm ab humanitate formaliter (quam exprimit sensus reduplicatiuus, & à Diuinitate distinguit) esse personam: Christum verò secundùm quod homo in sensu specificatiuo, & materiali esse personam, non est aliud, quàm Christum, vt subsistentem in natura humana, esse personam. At Christus ab humanitate non est persona: quia ab humanitate neque est persona personalitate creata, neque increata, cùm neutram inducat; subsistens verò in natura humana re ipsa persona est, quia subsistit personalitate Verbi. Ergo non est persona reduplicatiuè, & est persona specificatiuè.

4 Ad primum, pro sententia affirmante respondetur: Potest Christus, secundùm quod homo, esse substantia rationalis etiam reduplicatiuè, & non esse persona: quia animus vnitus corpori est substantia rationalis formaliter, & non est persona. Quia prætereà requiritur, vt sit subsistens per se. At Christus ab humanitate formaliter non est subsistens per se. Ad secundum, Christus secundùm quod homo, est prædestinatus Filius Dei in sensu specificatiuo, & materiali; non verò in reduplicatiuo, & formali. Ad argumentum sententiæ negantis respondetur: Si Christus, secundùm

cundùm quod homo, in sensu reduplicatiuo, & formali esset persona; etiam secundùm quod homo, esset Deus: secùs verò in sensu reduplicatiuo, & materiali.

5 In secunda quæstione conclusio est: Christus secundùm quod homo, non est Filius adoptiuus, sed naturalis. Dicitur Filius naturalis, non quòd naturâ, seu essentiâ sit Filius; sed quòd natiuitate, & origine Filius est. Probatur: quia Filius adoptiuus est, qui, cùm non esset Filius Patris, adoptione, seu voluntate sit Filius; sicut nos, qui cùm essemus Filij iræ, per gratiam facti sumus Filij Dei. At Christus, secundùm quod homo, semper ac necessariò est, ac fuit Filius. Ergo non est adoptiuus. Accedunt Ecclesiæ Patres id testatissimè tradentes. August. tract. 82. in Ioannem: *Nos sumus filij Dei gratiâ, non naturâ: vnigenitus autem naturâ, non gratiâ. An hoc etiam in ipso Filio ad hominem referendum est? Ita sanè.* Hieronymus lib. 1. in cap. 1. Epist. ad Ephes. *Christus quidem naturâ Filius est, nos verò adoptione. Ille nunquam non fuit Filius, nos, antequàm essemus, prædestinati sumus, & spiritum adoptionis accepimus.* Hilarius lib. 3. de Trinitate: *Non solo nomine contestatus est, se esse Filium Dei, sed etiam proprietate. Nos sumus Filij Dei; sed non talis hic Filius. Hic enim verus, & proprius est Filius, origine, non adoptione; veritate, non nuncupatione; natiuitate, non creatione.* Ambrosius lib. 1. de fide, c. 9. *Christus Filius est, non per adoptionem, sed per naturam.*

6 Opponitur: Christus non est Filius Virginis naturâ. Ergo Filius gratiâ, ac per consequens adoptiuus. Antecedens probatur: Quia non est Filius Virginis naturâ humanâ, neque diuinâ, cùm potuerit non esse

Filius. Respondetur: Christus, etiam Virginis est Filius naturalis, & non adoptiuus. Nam est naturaliter Filius, iuxta illud Augustini de fide ad Petrum, cap. 2. *Factus est naturaliter Filius hominis, qui est naturaliter Filius Dei.* Vnde est Filius naturâ, non naturâ sumptâ pro essentia, sed sumptâ pro natiuitate, & naturali coniunctione. Item, est Filius gratiâ, non gratiâ adoptionis, seu electionis, facta Christo à Virgine; sed gratiâ natiuitatis, & coniunctionis naturalis facta Virgini à Deo: quia potuit esse Christus, quin nasceretur ex Virgine, & gratiâ Dei fuit, vt Virgo esset Mater Christi.

7 In tertia quæstione est conclusio: Christus est prædestinatus Filius Dei quoad personam, & quoad naturam humanam. Est prædestinata persona: quia assumens humanitatem destinata fuit in filiationem Dei, tanquam in finem, cùm posset destinatio talis assumptionis alium finem respicere. Est prædestinata natura humana, quia ea producta fuit, vt assumeretur à Filio Dei.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quid importet in recto Christus secundùm quod homo, an personalitatem diuinam, an naturam humanam, vt eo affirmetur, vel negetur Christum secundùm quod homo est esse personam, & Deum? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. *& seq.* Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Ægid. Richard. Brulef. Gabr. Durand. *q.* 1. Alij relati *dist.* 7. *q.* 1.

Quæst. II. An Christus secundùm quod homo, sit Filius adoptiuus, an naturalis duntaxat? Hîc S. Th. *quæst.*

quæst.1.*art*.4.Bonau. *artic*.2.*q*.1. Scot. Ægid.Gabr.& Argent. *quæst*. 1. Richard. *artic*.2. *quæst*. 1. Durand. *quæst*.2.Fab. *disp*.28. Aureol. *art*. 3. Alij relati *dist*.4. *quæst*.2.

Quæst. III. An iusti sint filij adoptiui Christi? Hîc S.Thomas *q*.1.*artic*.10. Bonau. *art*.2. *q*. 3. Ægid. *p*.2.*quæst*.2.Richard.*art*.3.*q*.2.Brulef. *q*.7.Nec plures alij ex professo.

Quæst. IV. An iustis conueniat filiatio adoptiua per gratiam iustificantem,absque nouo fauore superaddito gratiæ? Hîc Bonauent. *artic*.2. *q*. 2. Dur.*q*.2. Alij relati *lib*.3.*dist*. 19.*q*.10.

Quæst. V. An, si possibilis esset substantia supernaturalis naturaliter sancta,& beata, competeret illi filiatio adoptiua, an naturalis? Hîc Durand. *quæst*.2. Nos *de supernaturali, disp*. 23.*sect.vltima*.Torres 1.*p*. *q*.63.*art*.1.*dub*.2.

Quæst. VI. An Christus secundùm personalitatem diuinam, aut naturam humanam sit prædestinatus esse Filius Dei,aut solùm exaltari tanquàm Filius? Hîc S.Thomas *quæst*.2.*art*.1.Gabr.*q*.1.Alij relati *dist*. 7.*q*.3.& 4.

Quæst. VII. An prædestinatio Christi sit causa nostræ prædestinationis? Hîc S. Thom. *q*. 2. *artic*.3. Durand.*quæst*.3.Caietan. Medin. Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3.*p*.*q*.24.*art*.3. & 4. Alij relati *lib*. 1. *dist*.41.*q*.9.

DISTINCTIO XI.

Vtrum Christus sit creatura, vel creatus, vel factus?

COnclusio est: Christus absolutè, & simpliciter non est creatura, vel creatus, vel factus; secùs verò cum addito: Christus secundùm naturam humanam. Quare Augustini monitum est lib. 1. de Trinit. c. 13. *Cum de Christo loquimur, quid, secundùm quid, & propter quid dicatur, prudens, & diligens, ac pius lector intelligere debet.* Priorem partem conclusionis probat primò Augustinus *ibidem, c. 6. & lib. 83. qq. q. 67.* omnis creatura absolutè facta est per Christum, iuxta illud Ioannis 1. *Omnia per ipsum facta sunt.* At Christus absolutè non est factus per seipsum. Ergo Christus absolutè non est creatura. Secundò, Ambrosius *lib. 1. de fide, c. 6.* Euangelium mandatum est Marci vlt. prædicari vniuersæ creaturæ. Christo autem prædicari mandatum non est. Tertiò, idem Ambrosius ibidem: *Omnis creatura,* iuxta Apostolum Rom. *6. vanitati subiecta est.* Christus autem non est vanitati subiectus. Vnde detestanda est perfidia Arrij contendentis, Christum esse puram creaturam. Qui tamen suæ pertinaciæ pœnas luens effudit viscera, atque crepuit medius, prostratus in faciem.

2 Posteriorem partem probat Ambrosius *lib. 1. de fide, c. 6.* licèt Filius Dei, quà Deus, non sit factus, sed natus; tamen secundùm carnem homo factus est,

est,iuxta illud Apostoli Galat. 4. *Misit Deus Filium suum, factum ex muliere.* At esse factum, & esse creatum, seu creaturam, idem est. Ergo Christus secundùm carnem creatus,seu creatura est.Itaque,ne factura,seu creatura Diuinitati adscribatur, non est dicendus Christus absolutè creatus, sed cum addito,*secundùm carnem*, aut *secundùm humanitatem*, vt monet Ambros.Nam,vt addit c.7. *Absurdum est creaturam in Creatore concedere.*

3 Neque valet arguere, Christum esse absolutè creaturam: quia creatura est secundùm naturam humanam. Nam mala est argumentatio à prædicato secundùm quid, ad prædicatum simpliciter, siue à loquutione tropica ad loquutionem absolutam,& non tropicam,vt Æthiopem esse absolutè album, quia secundùm dentes albus est.Item,non valet,Apostolum Galat.4.*suprà*,& alios Scriptores interdum Christum absque addito non solùm natum, sed etiam factum proferre. Quia breuitatis causâ additamentum omittitur. Absque illo tamen non est intelligenda loquutio, vt in eis locis exponunt frequenter Patres.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus absolutè, an cum addito, *quà homo*,dicatur creatura? Hîc S.Thom.*quæst*.1.Bonau. *art*.2. *q*.1. Scot.Argent.Richard. Durand. Gabr. Palud.& Aur.*q*.1.Fab.*d*.24.*&* 25. Caiet.Med. Aluar. Cabr.Lorca,Suar. Vazq. Ragusa,Præpos. Silu. & alij cum S.Th.3.*p*.*q*.16.*art*.8. Valentia *tom*.4.*d*.1. *q*.16.*p*. 2.Granad.*tom*.4.*contr*.1.*tr*.11.*disp*.3.Lugo *tom* 1. *in* 3. *p*.*disp*.28.*sect*.4.Tannerus *tom*.4.*disp*.1.*q*.6.*dub*.2. Be-

can.*tom.4.cap.7.q.2.*Mærat.*de incarnat. disp.38.sect.4.*

Quæst. II. An, & quomodo detur communicatio idiomatum inter prædicata naturæ diuinæ,& humanæ? Hîc S.Thom. *ar.4.* Durand. *quæst.2.*Fab.*disp.24.cap.1.*Scot.*q.1.*Alij relati *dist.7.quæst.2.*

Quæst. III. An Christus incepit esse? Hîc Bonau. *art.2.q.3.* Scotus *q.3.* Fab. *d.26.* Richardus *art.3.q.1.* Brulef.*q.5.*Alij referendi *dist. seq.q.1.*

Quæst. IV. An humanitas sit omnipotens, aut creatrix omnium ab omnipotentia Dei, sicut est subsistens,& sancta à subsistentia,& sanctitate Dei? Hîc Gab. *q.1.* Caiet.Med. Cabr. Aluar.Lorca,Suar.Vazq. Rag.Præp.Sylu. & alij cum S.Th.*3.p.q.13.art.1.*Val. *tom.4. d.1.q.13.p.1.* Becan. *tom.4.cap.10.q.1.* Granad. *tom.4.tr.9.d.1.*Lugo *tom.1.in 3.p.d.16.num.11. & seq.* Tan.*tom.4.d.1.q.5. d.7.* Mærat. *de incarn.d.31.* Item, relati *dist. 7.q.2.*

Quæst. V. An Christus sit prædestinatus ad filiationem Dei? Hîc Bonau.*art.1.q.1.*Brulef.*q.1.*Alij relati *dist. 7. q.3. & 4.*

Quæst. VI. An Christus sit causa nostræ prædestinationis? Hîc Bonauent. *art. 3. q.1.*Brulef.*q.3.* Alij relati *dist. præced. q. 7.*

DISTINCTIO XII.

An homo ille semper fuerit, vel cæperit esse?

HÆc distinctio quatuor quæstiones complectitur. Prima est,an Christus cœperit esse? Secũda, an Deus potuit assumere aliam naturam humanam

ex descendentibus ab Adam, aut aliunde, quàm ab Adam descendentem? Tertia, an Christus potuit peccare deperdendo vnionem hypostaticam, & Diuinitatem, sicut potest iustus peccare deperdendo iustitiam? Quarta, an potuit assumi à Deo natura humana in sexu muliebri?

2 In prima quæstione conclusio est: Christus, quà Deus, semper fuit, & esse non cœpit: quà homo verò cœpit esse, & semper non fuit. Probatur: Deus semper fuit, natura humana verò non fuit semper. Ergo Christus, quà Deus, semper fuit: quà homo verò semper non fuit. Item, pleraque testimonia Christum prædicant incipientem esse; pleraque semper existentem, & non incipientem. Hæc autem aliter componi non possunt, nisi alia Christo quà Deo, alia quà homini adscribantur. Ergo quà homo incepit esse, non verò quà Deus. Christum cœpisse esse, habet Augustinus tract. 105. in Ioannem: *Priusquàm mundus esset, nec nos eramus, nec ipse mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus.* Item, *tract.* 106. *& aliis in locis.* At semper existentem proponit se Christus Ioan. 8. dicens, se esse principium, & fuisse ante Abraham. Item Glossa Matth. 2. dicens, quòd puer Christus creauit stellas.

3 In secunda quæstione est conclusio: Potuit Deus assumere aliam humanitatem descendentem ab Adam, & aliam ab Adam non descendentem, sed immediatè à solo Deo formatam, seu productam. Probatur ex Augustino *lib.* 13. *de Trinit. cap.* 18. *&* 19. Deus liberè, & gratuitò hanc humanitatem assumpsit. Ergo posset aliā, quam vellet, similiter assumere. *Potuit itaque Deus hominem*, ait Augustinus, *aliunde suscipere*,

ſuſcipere, in quo eſſet mediator Dei, & hominum, non de genere Adam; ſicut ipſum non de genere alicuius creauit. Cæterùm congruentius fuit, de genere Adam humanitatem ſuſcipere, vt de ipſo genere, quòd inimicus vicerat, vinceretur.

4 In tertia quæſtione ſit concluſio: Perſona Chriſti, quà hominis, non potuit peccare, & Diuinitatem deperdere: item, neque natura humana Verbo coniuncta; ſecùs verò à Verbo diuiſa. Itaque, vt naturæ humanæ conueniat potentia peccandi, cogitari debet à Verbo ſeparata: nam aliter impeccabilis eſt. Hæc Magiſter non probat: quia cenſet eſſe abſque ambiguitate certa.

5 Sed opponunt nonnulli: Chriſtus eſt liberi arbitrij. At liberum arbitrium in bonum, & malum flecti poteſt. Secundò illud Eccleſ. 31. *Qui potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus; facere malum, & non fecit.* Quod de Chriſto etiam dicendum eſt. Ad primum reſpondetur: Poteſt eſſe liberum arbitrium, & impeccabile, vt conſtat in Beatis. Ergo etiam in Chriſto, in quo vnionem cum Verbo altiora munera ſectantur, quàm in Beatis viſionem. Ad ſecundum: Illud teſtimonium non eſt dictum de Chriſto, ſed de membris ipſius. Aut pars de Chriſto, pars de membris; ſcilicet, de Chriſto, quòd non eſt tranſgreſſus, non fecit malum; de membris verò, quòd potuerunt.

6 In quarta quæſtione concluditur: Potuit Deus humanitatem ſuſcipere in ſexu muliebri; ſed conuenientius fuit, illam ſuſcipere in virili. Sic decernit Auguſtinus *tom.* 4. *lib.* 83. *qq. quæſt.* 2. vbi ait, ideò in virili ſuſceptam: quia hic ſexus honorabilior eſt. Tamen voluiſſe, vt vir Deus à fœmina naſceretur: vt

caro

caro etiam muliebris, scilicet, ex Virgine extracta susciperetur à Verbo, & ea ratione in vtroque sexu fieret redemptio peccati.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus incepit esse? Hîc S. Th. Palud. & Durand. *quæst*. 1. Caiet. Medina, Aluar. Cab. Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst*. 16. *art*. 9. Val. *tom*. 4. *d*. 1. *q*. 16. *p*. 2. Granad. *tom*. 4. *contr*. 1. *tract*. 11. *d*. 3. Tannerus *tom*. 4. *d*. 1. *q*. 6. *dub*. 2. Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 23. *sect*. 5. Becan. *tom*. 4. *c*. 7. *q*. 2. Mærat. *de incarnat*. *d*. 38. *sect*. 5. Alij relati *dist*. *praeced*. *quæst*. 3.

Quæst. II. An Christus ex vi vnionis hypostaticæ sit impotens elicere peccatum cum vnione hypostatica coniunctum? Hîc S. Thomas *q*. 2. Bonauent. *art*. 2. *q*. 1. Scot. Argent. Gab. Brulef. *q*. 1. Richard. *ar*. 2. Dur. *q*. 2. Fab. *d*. 27. Aureol. *art*. 1. Palud. *q*. 2. Alij relati *d*. 1. *q*. 7.

Quæst. III. An humanitas vnita Verbo, seclusâ visione beatâ, possit diuinitùs deperdere vnionem hypostaticam per peccatum? Hîc Gab. *quæst*. 1. Palud. *quæst*. 2. Suar. *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 35. *sect*. 2. Vazq. *d*. 61. *c*. 6. & 7. Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 26. *sect*. 5. Mærat. *de incarn*. *d*. 35. Moncæus *d*. 9. *cap*. 4. Gran. *tom*. 4. *controu*. 1. *tr*. 10. *d*. 2. *n*. 16. & *seq*. Tannerus *tom*. 4. *d*. 1. *q*. 5. *dub*. 8. *assert*. 2. Albertinus *tom*. 1. *ex* 5. *princip*. *corol*. 3.

Quæst. IV. Quomodo cum impeccabilitate Christi componatur libertas adimplendi præceptum mortis? De quo Granad. *tom*. 4. *tr*. 13. *d*. 3. Mæratius *de incarnat*. *d*. 44. *sect*. 1. & 2. Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 26. *sect*.

61. &

61.*& seq.*Suar.*tom.*1.*in* 3.*p.d.*37. Vazquez *d.*74. Val. *tom.*4.*d.*1.*q.* 15. *p.*3. Lessius *de prædest. Christi, sect.* 3. Moncæus *d.*9.*cap.*6. *& sequenti.* Gran.*tom.*4.*controu.* 1.*tract.*13.*d.*3.Becan.*tom.*4.*c.*13.*q.*2. Tann.*tom.*4.*d.*1. *q.*6.*dub.*4. Albert. *tom.*4.*princip.*5.*corol.*3.Cabr.3.*p.q.* 18.*ar.*4.*d.*4.Lorca *in* 3.*p.d.*63.Fonseca 6.*Met.c.*2.*q.*5.

Quæst. V. An Christus possit admittere imperfectionem moralem agens actus imperfectiores perfectioribus relictis? De quo soli recentiores Societatis, Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*26.*sect.*10. *&* 11. Ex professo attingunt Suar. *tom.* 1. *in* 3.*p.d.*37.*sect.*3.§. *Quomodo autem. & sect.*4.§. *Aduertendum secundò.* Vazquez *d.* 74.*n.*36.Valent.*tom.*4.*d.*1.*q.*19. *p.*2. *circa finem.* Salas *tom.*1.*in* 1.2.*tr.*2.*d.*7.*sect.*8. *in fine.*

Quæst. VI. An sit possibile arbitrium creatum, quod seclusâ gratiâ vnionis, aut visionis beatæ sit ex se impeccabile? Hîc Aureol.*ar.*1.Scot.& alij Interpretes Magistri relati *q.*2.Alij relati *lib.*2. *dist.*5.*q.*12.

DISTINCTIO XIII.

Si Christus secundùm naturam hominis in sapientia, & gratia proficere potuit, vel profecit?

PRæmittitur, Christum ab instanti conceptionis fuisse plenum sapientia, & gratia. Tum, quia, iuxta Apostolum ad Coloss. 2. *In ipso habitat plenitudo Diuinitatis corporaliter.* Quod exponens Augustinus epist. 57. ad Dardanum, ait; *Ita verò habitat, quòd omni*

gratia

gratia plenus est. Tum, quia cæteris iustis datus est spiritus gratiæ, & sapientiæ cum mensura: Christo verò sine mensura datus est. Si autem plenus non esset gratiâ, & sapientiâ Christus, accepisset spiritum gratiæ cum mensura. Tum, quia Christus est caput, de cuius plenitudine omnes accepimus. Sicut enim ex capite deriuantur spiritus vitæ in membra, in eóque sunt omnes sensus humani, visus, auditus, gustus, olfactus, & tactus, cùm in membris solus inueniatur tactus: sic in Christo existit omnis plenitudo gratiarum, è qua sua pars vnicuique membro descendit. Tum, quia Christus ab instanti conceptionis prædicatur vir perfectus. Hierem. 31. *Mulier circundabit virum*. Id autem denotat plenitudinem sapientiæ, & gratiæ, qua præuentus fuit. Nunc igitur difficultas est, an Christus cremento ætatis aliquod gratiæ, aut sapientiæ crementum susceperit?

2 Conclusio est: Christus in se ab instanti conceptionis nullum augmentum gratiæ, aut sapientiæ suscepit. Primò, quia tanta fuit in Christo homine plenitudo sapientiæ, & gratiæ, vt maior esse non possit, sicut tanta est dignitas, vt altior esse non possit. Secundò, quia Christus prædicatur ab instanti conceptionis vir perfectus. Ergo, sicut vir nullum capit crementum corporis; ita Christus nullum crementum sapientiæ, & gratiæ. Aliàs Christi sapientia, & gratia, non virilis, & adulta; sed adolescẽs esset prædicanda. Tertiò, quia spiritus datus est ei absque mensura. At non esset absque mensura, si continuò augesceret sapientia, & gratia.

3 Opponitur primò illud Lucæ 2. *Iesus proficiebat sapientia, ætate, & gratia apud Deum, & homines*. Secũdò,

dò, Ambrosius *in libro de incarnationis Dominicæ Sacramento, cap.* 7. dicens, in Christo esse duplicem sensum, geminamque sapientiam; alteram diuinam, quæ augmenti expers est; alteram humanam, quæ proficiebat in Christo, & secundùm quam puer patrem & matrem ignorabat, iuxta illud Esaïæ 8. *Priusquàm sciat puer vocare patrem, aut matrem, accipiet spolia Samariæ.* Ad primum respondetur cum Gregorio apud Glossam, seu cum Beda, *homilia* 11. *super Lucam.* Christus non proficiebat in se sapientiâ & gratiâ; sed in aliis. Tum, quia aliis erat quotidie manifestior. Tum, quia in aliis nouos quotidie profectus operabatur: sicut sapientia, & gratia Prælati proficere dicitur, cùm nouos profectus in subditis operatur. Ad secundum admittenda est duplex sapientia in Christo, sicut duplex natura & sanctitas cum vnitate personæ. Altera increata conueniens Christo, quà Deo; altera creata, & infusa conueniens Christo, quà homini. At verò vtraque sine augmento successiuo & intrinseco agnoscenda est: quia tale augmentum diffitetur Ecclesia. Vnde Ambrosius de augmento extrinseco quoad manifestationem, & operationem in aliis factam, exponendus est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus, quà homo, fuerit sanctus sanctitate increata? Hîc S.Thomas *q.* 3. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Richard. Palud. Argent. *q.* 1. Fab. *d.* 28. Aureol. *art.* 1. Alij relati *dist.* 3. *q.* 8.

Quæst. II. An sanctitas increata humanitatis sit personalitas Verbi, an natura diuina, an vtraque? Hîc Bonauent.

Bonauent.*art*.2.*qu*.1.Fab.*d*.28.Alij relati *dist*.3.*q*.9.

Quæst. III. An præter sanctitatem increatam sanctus fuerit per gratiam habitualem creatam? Hîc S. Thomas *q*.1.*art*. 1. Bonau. *art*. 1. *q*.1. Scot.Gabr. Palud. Argent.Brulef.Guillelm.*q*.1.Richard.*art*.3.*q*. 1.Fab. *d*.28.Aur.*art*.1. Dur.*q*.1.Caiet. Medina, Cabr. Aluar.Lorca,Suar.Vazq.Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thom.3.*p*.*q*.7.*ar*.1.Val.*tom*.4. *d*.1.*q*.7.*p*. 1. Becan. *tom*.4.*c*.8.*q*.1.Gran.*tom*.4.*controuers*.1.*tr*.7.*d*.2.Tann. *tom*.4.*d*.1.*q*.5.*dub*.1.Lugo *tom*.1. *in* 3. *p*. *d*. 16.*sect*. 5. Mæratius *de incarnat*.*disp*.23.*sect*.4.

Quæst.IV.An gratia creata conueniat Christo ab instãti conceptionis, & cõnaturalis ei sit?Hîc Bonau. *art*.1.*q*.3.Richard.& Brulef.*q*.3. Alij relati *dist*.3.*q*.7.

Quæst.V.An gratia creata potuerit augeri in Christo?Hîc S.Thom.*q*.1.*art*.2.Bonau.*art*.1.*q*. 2. Gabr.*q*. 1.Scot.*q*.2.Faber *d*.29. Dur.*quæst*.1. Caiet. Medina, Aluarez,Cabrera,Suar.Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij cum S.Thoma 3.*p*.*quæst*.7.*art*. 12. Valent. *tom*.4.*d*.1.*quæst*.7.*p*. 2. Becan. *tom*. 4. *cap*. 8. *quæst*. 4. Granad.*tom*.4. *tr*. 7. *d*.4.Tanner. *tom*.4. *d*. 1. *quæst*. 5. *dub*. 1. Lugo *tom*. 1. *in* 3.*p*.*d*.16.*sect*. 6. Mærat.*de incarnat*.*d*.23.*sect*.5.

Quæst.VI. An gratia creata fuerit intensione infinita?Hîc S. Th.*q*.1.*art*.2.Bonau.*ar*.1.*q*.2. Richard.*q*. 2.Argent.*q*.1.*art*.3.Gabr.*q*.1.Scot.*q*.1.& 2. Fab.*d*.29. Aur.*ar*.3.Dur.*q*.1.Caiet.Med.Aluar. Cabrera,Lorca, Suar.Vazq.Ragusa,Præposit.& alij cum S.Th. 3.*p*.*q*. 7. *art*. 11. Val. *tom*.4.*d*.1.*q*.7.*p*.2. Becan. *tom*.4.*c*.8.*q*. 3.Gran.*tom*.4.*controu*.1.*tr*.7.*d*.4. Tanner. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*.5.*dub*.1.Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.16.*sect*.6.Mæratius *de incarnat*.*d*.23.*sect*.4.

Quæst. VII. An gratia creata dimanet physicè à gratia vnionis. Hîc S. Thom. *quæst*. 3. *art*. 2. Alij relati *dist*. 4. *q*. 3.

Quæst. VIII. An gratia Christi fuerit gratia capitis? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. *art*. 1. Bonauent. *art*. 2. *quæst*. 1. Richard. Gabr. & Argent. *quæst*. 1. Aureol. *art*. 2. Durand. *quæst*. 2. Caietan. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. Sylu. & alij cum S. Thom. 3. *p. quæst*. 8. *artic*. 1. Val. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*. 8. *p*. 1. Becan. *tom*. 4. *cap*. 20. *quæst*. 1. Granad. *tom*. 4. *controu*. 1. *tr*. 7. *d*. 6. Tanner. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*. 5. *dub*. 2 Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 17. Mærat. *de incarnat*. *disp*. 24. *sect*. 3.

Quæst. IX. An Christus fuerit caput Angelorum, & omnium hominum? Hîc S. Thom. *quæst*. 2. *artic*. 2. Bonauent. Richard. *artic*. 2. *quæst*. 3. Brulef. *quæst*. 6. Gabr. *quæst*. 1. Caietan. Medin. Aluarez, Cabrera, Suarez, Vazquez, Lorca, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p*. *quæst*. 8. *artic*. 3. *&* 4. Valent. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*. 8. *p*. 2. *&* 3. Becan. *tom*. 4. *cap*. 20. *quæst*. 2. *&* 3. Granad. *tom*. 4. *controu*. 1. *tr*. 7. *disput*. 6. Tanner. *tom*. 4. *d*. 1. *q*. 5. *dub*. 2 Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*, 17. Mærat. *de incarnat*. *disp*. 24. *sect*. 4.

Quæst. X. An Christus sit caput aliorum per gratiam increatam, aut creatam? Vbi, an purus homo per gratiam creatam possit in alios gratiam influere? Hîc S. Thomas *quæst*. 3. *art*. 2. Bonau. *art*. 2. *quæst*. 2. Richard. *art*. 3. Caietan. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p*. *q* 8. *ar*. 5. *&* 6. Valent. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*. 7. *p*. 3. Becan. *tom*. 4. *c*. 20. *quæst*. 4 Gran. *tom*. 4. *controuer*. 1. *tract*. 7. *dispu*. 6. *&* 7. Tanner. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*. 5. *dub*.

*dub.*2.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.* 17. Mærat. *de incarnat. d.* 24.*sect.*5.

Quæst. XI. An gratiam Christi sectatæ sint omnes virtutes theologicæ, & morales? Eisque eguerit Christus ad actus supernaturales? Hîc S. Thomas *quæst.*1.*art.*2. Paludan. *q.*2. Caiet.Medina, Aluarez, Cabrera,Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S.Th.3.*p.q.*7.*art.*2.*& sequenti*, Val.*tom.* 4.*d.*1.*q.* 7.*p.*3.Becan.*tom.*4.*c.*8.*q.*7.8.*&* 9.Gran.*tom.*4.*controu.* 1.*tr.*7.*d.*5.Tanner.*tom.*4.*disp.*1.*quæst.*5. *dub.* 1. Lugo *tom.* 1. *in* 3.*p. d.* 16. *sect.* 7. Mæratius *de incarnat. d.* 24.*sect.*1.

Quæst. XII. An eam gratiam sectata sint dona, & præsertim timoris? Hîc S.Thom. *q.*1.*art.* 2. Durand. *q.* 1. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.*8.*art.*5. *&* 6.Val. *tom.*4.*d.*1. *quæst.*7.*p.*4. Becan. *tom.*4.*cap.*8.*quæst.* 10.Gran. *tom.* 4. *controuer.* 1: *tract.* 7. *disp.* 5. Tannerus *tom.* 4.*disput.* 1. *quæst.* 5. *dub.* 1. Lugo *tom.* 1. *in* 3.*p. d.* 16.*sect.* 7. Mærat. *de incarnat. d.*24.*sect.*1.

Quæst.XIII.An Christus ab instanti conceptionis habuerit simul cum gratia gloriam, & eam infinitam? Hîc Scot. *quæst.*3. Aureol.*q.* 2. Faber *d.* 30. Caietan. Medina, Aluar. Lorca, Suar.Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thom. 3.*p. q.*9.*art.*2.*& quæst.*10. *art.* 1. Val.*tom.*4.*d.*1.*q.*10. *p.*1. *&* 2. Becan. *tom.* 4. *c.* 9.*q.* 2. Granad.*tom.* 4. *contr.* 1.*tract.*8.*d.*2. Tanner.*tom.*4.*d.*1. *q.*5. *dub.*4.Lugo *tom.*1.*in* 3.*p.d.*19.*sect.*1.*&* 2.Mærat. *de incarn.d.*25.

Quæst. XIV. An Christus eguerit auxiliis gratiæ actualis ad actus supernaturales? Hîc Aur.*q.*3. Becan.

*tom.4.c.8.quæſt.5.*Tann.*tom.4.d.1.q.5.dub.1.& tom.2. d.1.quæſt.3.dub.2.&* 3. Suar.*tom.1.in 3.p.d.18.ſect.4.* Vazq.*d.21.n.51.*

Quæſt. X V. An Chriſto prouideri poſſint auxilia gratiæ ad actus præceptos, & non præceptos à Deo remiſſa, & debilia, vt difficultate operandi detur impotentia moralis ad illos? De quo nullus differit. Expendi tamen momentis rationis poteſt ad impeccabilitatem Chriſti ſtatuendam, ad quam videtur requiri, vt cum poteſtate phyſica eliciendi actus præceptos non detur impotentia moralis, quæ exigit cum defectu operationis moraliter impoſſibilis coniungi. Conferre poſſunt, quæ attingunt relati *diſt.* 15.*q.*3.

DISTINCTIO XIV.

Si anima Chriſti habuerit ſapientiam parem cum Deo; & ſi omnia ſcit, quæ Deus?

PRima concluſio: Anima Chriſti nouit per ſcientiam infuſam omnia, quæ Deus. Cæterùm eius ſcientia non fuit æqualis ſcientiæ Dei. Prior pars probatur: Primò, quia ait Ioannes *c.* 3. datum eſſe Chriſto ſpiritum gratiæ, & ſcientiæ, abſque menſura. At, ſi aliqua eſſent, quæ non nouiſſet eius ſcientia, data eſſet cum menſura ſapientia. Ergo eius ſcientia nouit omnia. Secundò, quia Fulgentius teſtatur, animam Chriſti nouiſſe omnia, ex illo Apoſtoli ad Coloſſen. 2. *In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ abſconditi.* Tertiò, quia in Chriſto nullius rei eſt ignorantia. Eſſet autem ignorantia, ſi aliqua ignoraret eorum,

eorum, quæ assequitur scientia Dei. Posterior pars probatur. Quia ad perfectionem scientiæ spectat modus sciendi. At Deus modo perfectiori, scilicet, clariori, certiori, & magis adæquato, & comprehensiuo rerum cognouit omnia, quàm anima Christi; aliàs anima Christi comprehenderet Deum. Ergo maior, & perfectior est scientia Dei, quàm scientia infusa Christi.

2 Contra primam partem huius conclusionis arguunt nonnulli: Primò, quia si anima Christi nouisset omnia, quæ Deus, par esset eius scientia cum scientia Dei. Secundò, quia Dauid Psalm. 138. ait in persona Christi: *Mirabilis facta est scientia tua ex me, & non potero ad eam.* Quod verum putat Cassiodorus: *Quia assumptus homo diuinæ substantiæ non potest æquari, vel in scientia, vel in alio.* Tertiò, quia ait Apostolus 1. Cor. 2. *Nemo nouit, quæ sunt Dei, nisi Spiritus Dei, qui solus scrutatur omnia etiam profunda Dei.* Si solus Spiritus Dei scrutatur omnia. Ergo non scientia animæ Christi. Ad primum, & secundum respondetur. Anima Christi non potest peruenire ad sciētiam parem cum Deo: quia, licèt obiecta scita paria sint; modus tamen sciendi par non est, sed altior in Deo. Ad tertium: Spiritus Dei, qui solus scrutatur omnia, non est spiritus increatus, sed etiam creatus, & infusus, cùm mox subiungat Apostolus: *Nos autem Spiritum Dei habemus.* Hic autem Spiritus infusus est Christo absque mensura. Ergo Spiritus infusus est scrutator omnium absque termino, & mensura.

3 Secunda conclusio: Anima Christi non nouit omnia, quæ Deus, practicè, sed speculatiuè; hoc est licèt nouerit omnia, quæ Deus secundùm prædicat.

suscipere, in quo esset mediator Dei, & hominum, non de genere Adam; sicut ipsum non de genere alicuius creauit. Cæterùm congruentius fuit, de genere Adam humanitatem suscipere, vt de ipso genere, quod inimicus vicerat, vinceretur.

4 In tertia quæstione sit conclusio: Persona Christi, quà hominis, non potuit peccare, & Diuinitatem deperdere: item, neque natura humana Verbo coniuncta; secùs verò à Verbo diuisa. Itaque, vt naturæ humanæ conueniat potentia peccandi, cogitari debet à Verbo separata: nam aliter impeccabilis est. Hæc Magister non probat: quia censet esse absque ambiguitate certa.

5 Sed opponunt nonnulli: Christus est liberi arbitrij. At liberum arbitrium in bonum, & malum flecti potest. Secundò illud Eccles. 31. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus; facere malum, & non fecit.* Quod de Christo etiam dicendum est. Ad primum respondetur: Potest esse liberum arbitrium, & impeccabile, vt constat in Beatis. Ergo etiam in Christo, in quo vnionem cum Verbo altiora munera sectantur, quàm in Beatis visionem. Ad secundum: Illud testimonium non est dictum de Christo, sed de membris ipsius. Aut pars de Christo, pars de membris; scilicet, de Christo, quòd non est transgressus, non fecit malum; de membris verò, quòd potuerunt.

6 In quarta quæstione concluditur: Potuit Deus humanitatem suscipere in sexu muliebri; sed conuenientius fuit, illam suscipere in virili. Sic decernit Augustinus *tom. 4. lib. 83. qq. quæst. 2.* vbi ait, ideò in virili susceptam: quia hic sexus honorabilior est. Tamen voluisse, vt vir Deus à fœmina nasceretur: vt

caro

caro etiam muliebris, scilicet, ex Virgine extracta susciperetur à Verbo, & ea ratione in vtroque sexu fieret redemptio peccati.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus incepit esse? Hîc S. Th. Palud. & Durand. *quæst.* 1. Caiet. Medina, Aluar. Cab. Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 16. *art.* 9. Val. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 16. *p.* 2. Granad. *tom.* 4. *contr.* 1. *tract.* 11. *d.* 3. Tannerus *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 6. *dub.* 2. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 23. *sect.* 5. Becan. *tom.* 4. *c.* 7. *q.* 2. Mærat. *de incarnat. d.* 38. *sect.* 5. Alij relati *dist. præced. quæst.* 3.

Quæst. II. An Christus ex vi vnionis hypostaticæ sit impotens elicere peccatum cum vnione hypostatica coniunctum? Hîc S. Thomas *q.* 2. Bonauent. *art.* 2. *q.* 1. Scot. Argent. Gab. Brulef. *q.* 1. Richard. *ar.* 2. Dur. *q.* 2. Fab. *d.* 27. Aureol. *art.* 1. Palud. *q.* 2. Alij relati *d.* 1. *q.* 7.

Quæst. III. An humanitas vnita Verbo, seclusâ visione beatâ, possit diuinitùs deperdere vnionem hypostaticam per peccatum? Hîc Gab. *quæst.* 1. Palud. *quæst.* 2. Suar. *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 35. *sect.* 2. Vazq. *d.* 61. *c.* 6. *&* 7. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 26. *sect.* 5. Mærat. *de incarn. d.* 35. Moncæus *d.* 9. *cap.* 4. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 10. *d.* 2. *n.* 16. *& seq.* Tannerus *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 5. *dub.* 8. *assert.* 2. Albertinus *tom.* 1. *ex* 5. *princip. corol.* 3.

Quæst. IV. Quomodo cum impeccabilitate Christi componatur libertas adimplendi præceptum mortis? De quo Granad. *tom.* 4. *tr.* 13. *d.* 3. Mæratius *de incarnat. d.* 44. *sect.* 1. *&* 2. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 26. *sect.*

61. *&*

61.*& seq*.Suar.*tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.37. Vazquez *d*.74. Val. *tom*.4.*d*.1.*q*. 15. *p*.3. Lessius *de prædest*. *Christi*, *sect*. 3. Moncæus *d*.9.*cap*.6. *& sequenti*. Gran.*tom*.4.*controu*. 1.*tract*.13.*d*.3.Becan.*tom*.4.*c*.13.*q*.2. Tann.*tom*.4.*d*.1. *q*.6.*dub*.4. Albert. *tom*.4.*princip*.5.*corol*.3.Cabr.3.*p*.*q*. 18.*ar*.4.*d*.4.Lorca *in* 3.*p*.*d*.63.Fonseca 6.*Met*.*c*.2.*q*.5.

Quæst. V. An Christus possit admittere imperfectionem moralem agens actus imperfectiores perfectioribus relictis? De quo soli recentiores Societatis,Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.26.*sect*.10. *&* 11. Ex professo attingunt Suar. *tom*. 1. *in* 3.*p*.*d*.37.*sect*.3.§. *Quomodo autem*. *& sect*.4.§. *Aduertendum secundò*. Vazquez *d*. 74.*n*.36.Valent.*tom*.4.*d*.1.*q*.19. *p*.2. *circa finem*. Salas *tom*.1.*in* 1.2.*tr*.2.*d*.7.*sect*.8. *in fine*.

Quæst. VI. An sit possibile arbitrium creatum, quod seclusâ gratiâ vnionis, aut visionis beatæ sit ex se impeccabile? Hîc Aureol.*ar*.1.Scot.& alij Interpretes Magistri relati *q*.2.Alij relati *lib*.2. *dist*.5.*q*.12.

DISTINCTIO XIII.

Si Christus secundùm naturam hominis in sapientia, & gratia proficere potuit, vel profecit?

PRæmittitur, Christum ab instanti conceptionis fuisse plenum sapientia, & gratia. Tum, quia, iuxta Apostolum ad Coloss.2. *In ipso habitat plenitudo Diuinitatis corporaliter*. Quod exponens Augustinus epist. 57. ad Dardanum, ait; *Ita verò habitat, quòd omni gratia*

gratia plenus est. Tum, quia cæteris iustis datus est spiritus gratiæ, & sapientiæ cum mensura: Christo verò sine mensura datus est. Si autem plenus non esset gratiâ, & sapientiâ Christus, accepisset spiritum gratiæ cum mensura. Tum, quia Christus est caput, de cuius plenitudine omnes accepimus. Sicut enim ex capite deriuantur spiritus vitæ in membra, in eoque sunt omnes sensus humani, visus, auditus, gustus, olfactus, & tactus, cùm in membris solus inueniatur tactus: sic in Christo existit omnis plenitudo gratiarum, è qua sua pars vnicuique membro descendit. Tum, quia Christus ab instanti conceptionis prædicatur vir perfectus. Hierem. 31. *Mulier circundabit virum*. Id autem denotat plenitudinem sapientiæ, & gratiæ, qua præuentus fuit. Nunc igitur difficultas est, an Christus cremento ætatis aliquod gratiæ, aut sapientiæ crementum susceperit?

2 Conclusio est: Christus in se ab instanti conceptionis nullum augmentum gratiæ, aut sapientiæ suscepit. Primò, quia tanta fuit in Christo homine plenitudo sapientiæ, & gratiæ, vt maior esse non possit, sicut tanta est dignitas, vt altior esse non possit. Secundò, quia Christus prædicatur ab instanti conceptionis vir perfectus. Ergo, sicut vir nullum capit crementum corporis; ita Christus nullum crementum sapientiæ, & gratiæ. Aliàs Christi sapientia, & gratia, non virilis, & adulta; sed adolescẽs esset prædicanda. Tertiò, quia spiritus datus est ei absque mensura. At non esset absque mensura, si continuò augesceret sapientia, & gratia.

3 Opponitur primò illud Lucæ 2. *Iesus proficiebat sapientia, ætate, & gratia apud Deum, & homines*. Secũdò,

dò, Ambrosius *in libro de incarnationis Dominicæ Sacramento, cap.* 7. dicens, in Christo esse duplicem sensum, geminamque sapientiam; alteram diuinam, quæ augmenti expers est; alteram humanam, quæ proficiebat in Christo, & secundùm quam puer patrem & matrem ignorabat, iuxta illud Esaïæ 8. *Priusquàm sciat puer vocare patrem, aut matrem, accipiet spolia Samariæ.* Ad primum respondetur cum Gregorio apud Glossam, seu cum Beda, *homilia* 11. *super Lucam.* Christus non proficiebat in se sapientiâ & gratiâ; sed in aliis. Tùm, quia aliis erat quotidie manifestior. Tum, quia in aliis nouos quotidie profectus operabatur: sicut sapientia, & gratia Prælati proficere dicitur, cùm nouos profectus in subditis operatur. Ad secundum admittenda est duplex sapientia in Christo, sicut duplex natura & sanctitas cum vnitate personæ. Altera increata conueniens Christo, quà Deo; altera creata, & infusa conueniens Christo, quà homini. At verò vtraque sine augmento successiuo & intrinseco agnoscenda est: quia tale augmentum diffitetur Ecclesia. Vnde Ambrosius de augmento extrinseco quoad manifestationem, & operationem in aliis factam, exponendus est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus, quà homo, fuerit sanctus sanctitate increata? Hîc S. Thomas *q.* 3. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Richard. Palud. Argent. *q.* 1. Fab. *d.* 28. Aureol. *art.* 1. Alij relati *dist.* 3. *q.* 8.

Quæst. II. An sanctitas increata humanitatis sit personalitas Verbi, an natura diuina, an vtraque? Hîc Bonauent.

Bonauent.*art*.2.*qu*.1.Fab.*d*.28.Alij relati *dist*.3.*q*.9.

Quæst. III. An præter sanctitatem increatam sanctus fuerit per gratiam habitualem creatam? Hîc S. Thomas *q*.1.*art*. 1. Bonau. *art*. 1. *q*.1. Scot.Gabr. Palud. Argent.Brulef.Guillelm.*q*.1.Richard.*art*.3.*q*. 1.Fab. *d*.28.Aur.*art*.1. Dur.*q*.1.Caiet. Medina, Cabr. Aluar.Lorca, Suar.Vazq.Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thom.3.*p*.*q*.7.*ar*.1.Val.*tom*.4. *d*.1.*q*.7.*p*. 1. Becan. *tom*.4.*c*.8.*q*.1.Gran.*tom*.4.*controuers*.1.*tr*.7.*d*.2.Tann. *tom*.4.*d*.1.*q*.5.*dub*.1.Lugo *tom*.1. *in* 3.*p*. *d*. 16.*sect*. 5. Mæratius *de incarnat*.*disp*.23.*sect*.4.

Quæst.IV.An gratia creata conueniat Christo ab instāti conceptionis, & cōnaturalis ei sit?Hîc Bonau. *art*.1.*q*.3.Richard.& Brulef.*q*.3. Alij relati *dist*.3.*q*.7.

Quæst.V.An gratia creata potuerit augeri in Christo?Hîc S.Thom.*q*.1.*art*.2.Bonau. *art*.1.*q*. 2. Gabr.*q*. 1.Scot.*q*.2.Faber *d*.29. Dur. *quæst*.1. Caiet. Medina, Aluarez,Cabrera,Suar. Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3.*p*. *quæst*. 7. *art*. 12. Valent. *tom*.4.*d*.1.*quæst*.7.*p*. 2. Becan. *tom*. 4. *cap*. 8. *quæst*. 4. Granad.*tom*.4. *tr*. 7. *d*.4.Tanner. *tom*.4. *d*. 1. *quæst*. 5. *dub*. 1. Lugo *tom*. 1. *in* 3.*p*.*d*.16.*sect*. 6. Mærat.*de incarnat*.*d*.23.*sect*.5.

Quæst.VI. An gratia creata fuerit intensione infinita?Hîc S. Th.*q*.1.*art*.2.Bonau.*ar*.1.*q*.2. Richard.*q*. 2.Argent *q*.1.*art*.3.Gabr.*q*.1.Scot.*q*.1.& 2. Fab.*d*.29. Aur.*ar*.3.Dur.*q*.1.Caiet.Med.Aluar. Cabrera,Lorca, Suar.Vazq.Ragusa,Præposit.& alij cum S.Th. 3.*p*.*q*. 7. *art*. 11. Val. *tom*.4.*d*.1.*q*.7.*p*.2. Becan. *tom*.4.*c*.8.*q*. 3.Gran.*tom*.4.*controu*.1.*tr*.7.*d*.4. Tanner. *tom*. 4. *d*. 1. *quæst*.5.*dub*.1.Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.16.*sect*.6.Mæratius *de incarnat*.*d*.23.*sect*.4.

Quæst. VII. An gratia creata dimanet physicè à gratia vnionis. Hîc S.Thom. *quæst.* 3.*art.*2. Alij relati *dist.* 4.*q.*3.

Quæst. VIII. An gratia Christi fuerit gratia capitis? Hîc S.Thomas *quæst.*2. *art.*1. Bonauent. *art.*2. *quæst.*1. Richard. Gabr. & Argent. *quæst.* 1. Aureol. *art.* 2. Durand. *quæst.* 2. Caietan. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. Sylu. & alij cum S. Thom. 3.*p. quæst.* 8. *artic.*1. Val. *tom.*4.*d.*1.*quæst.*8.*p.* 1. Becan. *tom.* 4. *cap.* 20.*quæst.*1. Granad.*tom.*4.*controu.*1.*tr.*7. *d.*6. Tanner. *tom.*4.*d.*1. *quæst.*5.*dub.*2 Lugo *tom.*1.*in* 3.*p. d.* 17. Mærat. *de incarnat.disp.* 24.*sect.*3.

Quæst. IX. An Christus fuerit caput Angelorum, & omnium hominum? Hîc S.Thom.*quæst.*2.*artic.*2. Bonauent. Richard. *artic.*2. *quæst.* 3. Brulef.*quæst.*6. Gabr. *quæst.* 1. Caietan. Medin. Aluarez, Cabrera, Suarez, Vazquez, Lorca, Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thoma 3.*p.quæst.*8.*artic.*3. & 4. Valent.*tom.*4. *d.*1. *quæst.*8.*p.*2.& 3. Becan. *tom.* 4. *cap.* 20. *quæst.* 2. & 3. Granad. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.*7. *disput.*6. Tanner. *tom.*4.*d.*1.*q.*5.*dub.*2. Lugo *tom.* 1.*in* 3.*p. d.* 17. Mærat. *de incarnat.disp.*24.*sect.*4.

Quæst. X. An Christus sit caput aliorum per gratiam increatam, aut creatam? Vbi, an purus homo per gratiam creatam possit in alios gratiam influere? Hîc S. Thomas *quæst.* 3. *art.* 2. Bonau. *art.* 2. *quæst.*2. Richard. *art.* 3. Caietan. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S.Thoma 3.*p.q* 8.*ar.*5.& 6. Valent.*tom.*4.*d.*1.*quæst.*7. *p.*3. Becan.*tom.*4.*c.*20. *quæst.*4 Gran. *tom.* 4. *controuer.* 1. *tract.* 7. *disput.* 6. & 7. Tanner. *tom.* 4.*d.*1.*quæst.*5. *dub.*

dub. 2. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 17. Mærat. *de incarnat. d.* 24. *sect.* 5.

Quæst. XI. An gratiam Christi sectatæ sint omnes virtutes theologicæ, & morales? Eisque eguerit Christus ad actus supernaturales? Hic S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 2. Paludan. *q.* 2. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 7. *art.* 2. *& sequenti,* Val. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 7. *p.* 3. Becan. *tom.* 4. *c.* 8. *q.* 7. 8. *&* 9. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 7. *d.* 5. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 1. *quæst.* 5. *dub.* 1. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 16. *sect.* 7. Mæratius *de incarnat. d.* 24. *sect.* 1.

Quæst. XII. An eam gratiam sectata sint dona, & præsertim timoris? Hic S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Durand. *q.* 1. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 8. *art.* 5. *&* 6. Val. *tom.* 4. *d.* 1. *quæst.* 7. *p.* 4. Becan. *tom.* 4. *cap.* 8. *quæst.* 10. Gran. *tom.* 4. *controuer.* 1: *tract.* 7. *disp.* 5. Tannerus *tom.* 4. *disput.* 1. *quæst.* 5. *dub.* 1. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 16. *sect.* 7. Mærat. *de incarnat. d.* 24. *sect.* 1.

Quæst. XIII. An Christus ab instanti conceptionis habuerit simul cum gratia gloriam, & eam infinitam? Hic Scot. *quæst.* 3. Aureol. *q.* 2. Faber *d.* 30. Caietan. Medina, Aluar. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 9. *art.* 2. *& quæst.* 10. *art.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 10. *p.* 1. *&* 2. Becan. *tom.* 4. *c.* 9. *q.* 2. Granad. *tom.* 4. *contr.* 1. *tract.* 8. *d.* 2. Tanner. *tom.* 4. *d.* 1. *q.* 5. *dub.* 4. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 19. *sect.* 1. *&* 2. Mærat. *de incarn. d.* 25.

Quæst. XIV. An Christus eguerit auxiliis gratiæ actualis ad actus supernaturales? Hic Aur. *q.* 3. Becan.

*tom.4.c.8.quæst.5.*Tann.*tom.4.d.1.q.5.dub.1.& tom.2.d.1.quæst.3.dub.2.&* 3. Suar. *tom.1.in 3.p.d.18.sect.4.* Vazq.*d.21.n.51.*

Quæst. XV. An Christo prouideri possint auxilia gratiæ ad actus præceptos, & non præceptos à Deo remissa, & debilia, vt difficultate operandi detur impotentia moralis ad illos? De quo nullus differit. Expendi tamen momentis rationis potest ad impeccabilitatem Christi statuendam, ad quam videtur requiri, vt cum potestate physica eliciendi actus præceptos non detur impotentia moralis, quæ exigit cum defectu operationis moraliter impossibilis coniungi. Conferre possunt, quæ attingunt relati *dist.* 15. *q.* 3.

DISTINCTIO XIV.

Si anima Christi habuerit sapientiam parem cum Deo; & si omnia scit, quæ Deus?

PRima conclusio: Anima Christi nouit per scientiam infusam omnia, quæ Deus. Cæterùm eius scientia non fuit æqualis scientiæ Dei. Prior pars probatur: Primò, quia ait Ioannes *c.* 3. datum esse Christo spiritum gratiæ, & scientiæ, absque mensura. At, si aliqua essent, quæ non nouisset eius scientia, data esset cum mensura sapientia. Ergo eius scientia nouit omnia. Secundò, quia Fulgentius testatur, animam Christi nouisse omnia, ex illo Apostoli ad Colossen. 2. *In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi.* Tertiò, quia in Christo nullius rei est ignorantia. Esset autem ignorantia, si aliqua ignoraret

corum,

eorum, quæ assequitur scientia Dei. Posterior pars probatur. Quia ad perfectionem scientiæ spectat modus sciendi. At Deus modo perfectiori, scilicet, clariori, certiori, & magis adæquato, & comprehensiuo rerum cognouit omnia, quàm anima Christi; aliàs anima Christi comprehenderet Deum. Ergo maior, & perfectior est scientia Dei, quàm scientia infusa Christi.

2 Contra primam partem huius conclusionis arguunt nonnulli: Primò, quia si anima Christi nouisset omnia, quæ Deus, par esset eius scientia cum scientia Dei. Secundò, quia Dauid Psalm. 138. ait in persona Christi: *Mirabilis facta est scientia tua ex me, & non potero ad eam.* Quod verum putat Cassiodorus: *Quia assumptus homo diuinæ substantiæ non potest æquari, vel in scientia, vel in alio.* Tertiò, quia ait Apostolus 1. Cor. 2. *Nemo nouit, quæ sunt Dei, nisi Spiritus Dei, qui solus scrutatur omnia etiam profunda Dei.* Si solus Spiritus Dei scrutatur omnia. Ergo non scientia animæ Christi. Ad primum, & secundum respondetur. Anima Christi non potest peruenire ad sciētiam parem cum Deo: quia, licèt obiecta scita paria sint; modus tamen sciendi par non est, sed altior in Deo. Ad tertium: Spiritus Dei, qui solus scrutatur omnia, non est spiritus increatus, sed etiam creatus, & infusus, cùm mox subiungat Apostolus: *Nos autem Spiritum Dei habemus.* Hic autem Spiritus infusus est Christo absque mensura. Ergo Spiritus infusus est scrutator omnium absque termino, & mensura.

3 Secunda conclusio: Anima Christi non nouit omnia, quæ Deus, practicè, sed speculatiuè; hoc est licèt nouerit omnia, quæ Deus secundùm prædicata

eſſentialia eorum, & modum etiam, quo fieri poſſunt à Deo; tamen non potuit anima Chriſti efficere omnia. Ratio eſt: quia non eſt ei communicata omnipotentia. Tum, quia non expediebat, ne Chriſti anima putaretur eſſe Deus. Tum, quia non poterat communicari, ſicut ſciẽtia: nam anima Chriſti poteſt ſe ipſam noſſe; non poteſt autem ſe ipſam creare. Atque adeò capax eſt accipere omnium ſcientiam; ſed non omnium potentiam. Propterea tamen negandum non eſt, conceſſam ei fuiſſe potentiam ſupernaturalem ad agendum plura, quæ virtus naturalis animæ Chriſti agere non poteſt: nam huius potentiæ capax eſt anima Chriſti.

4 Obiicitur Beda *homilia* 3. *in cap.* 1. *Lucæ*, aſſerens, ideò Chriſtum prædicari ab Angelo magnum futurum: quia potentiam, quam Dei Filius ab æterno naturaliter habet, erat ipſe accepturus in tempore. Reſpondetur: Hoc teſtimonium non eſt intelligendum de natura, ſed de perſona hominis in Chriſto, in quo per communicationem idiomatum prædicatur de homine omnipotentia Dei, eáque in tempore futura dicitur: quia, licèt exiſtentia omnipotentiæ, & perſonæ fuerit æterna; tamen communicatio talis perſonæ cum natura humana, ad conſtituendum hominem, eique tribuendum idiomata Dei, non fuit æterna, ſed temporalis.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An Chriſtus nouerit quidquam per ſcientiam increatam? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. *de veritat.* *q.* *ſt.* 40. *ar.* 4. *opuſc.* 3. *c.* 18. Bonauent. Gabriel, Scot. Richard.

Richard. Durand. Argent. Palud. *quæst*. 3. *art*. 3. Aureol. *quæst*. 2. Caiet. Medina, Aluar. Cabr. Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst*. 9. *artic*. 1. Valent. *tom*. 4. *quæst*. 9. *p*. 1. Becan. *tom*. 4. *cap*. 9. *quæst*. 1. Granad. *tom*. 4. *controu*. 1. *tr*. 8. *d*. 1. Lugo *tom*. 1. *in* 3. *p*. *d*. 18. Tann. *tom*. 4. *d*. 1. *q*. 5. *dub*. 3.

Quæst. II. An Christo concessa sit scientia beata, & quanta? Hîc S. Thom. *q*. 1. *art*. 2. Bonau. Richard. & Brulef. *q*. 3. Palud. *q*. 1. Aureol. *q*. 2. Durand. *q*. 1. Alij relati *dist*. *præced*. *q*. 13.

Quæst. III. An ad scientiam beatam eguerit ex natura rei lumine gloriæ. Hîc S. Th. *art*. 1. *q*. 2. Bonau. *art*. 1. *q*. 1. *&* *ar*. 2. *q*. 1. Scot. *q*. 1. Fab. *d*. 32. Palud. *q*. 1. *art*. 3. Dur. *q*. 1. Caiet. Nauarr. Nazar. Gonçal. Ripa, Zumel, Bañ. Mol. Vazq. Arrub. Fassol. Pesant. Præpos. & alij cum S. Th. 1. *p*. *q*. 12. *art*. 5. Suar. 1. *p*. *tr*. 1. *lib*. 2. *c*. 14. Salas 1. 2. *tr*. 2. *d*. 5. *sect*. 3. Trigos. 1. *p*. *q*. 7. *ar*. 1. *dub*. 4. Val. *tom*. 1. *d*. 1. *q*. 12. *p*. 3. Tann. *tom*. 1. *d*. 2. *q*. 6. *d*. 3. Gran. 1. *p*. *controu*. 1. *tr*. 4. *d*. 6. Alarc. 1. *p*. *tr*. 1. *d*. 3. *cap*. 1. Herice 1. *p*. *d*. 47. Mærat. *tom*. 1. *tr*. *de Deo*, *d*. 11. *&* 12. Nos *de supernat*. *d*. 35.

Quæst. IV. An eguerit lumine intrinseco de potentia absoluta? Hîc S. Thom. *art*. 1. *quæst*. 2. Scot. *q*. 1. Bassol. *q*. 1. *art*. 1. Fab. *d*. 32. *cap*. 3. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarret. Gonçal. Ripa, Vazquez, Arrubal Fassol. Pesant. Præpos. & alij 1. *p*. *quæst*. 12. *art*. 5. Salas 1. 2. *tract*. 2. *d*. 5. *sect*. 4. Becan. *tom*. 1. *tract*. 2. *cap*. 9. *q*. 4. Albert. *tom*. 2. *fol*. 23. Aragon 2. 2. *quæst*. 23. *artic*. 2. Suarez, 1. *p*. *tract*. 1. *lib*. 2. *cap*. 16. *&* *lib*. 6. *de gratia*, *cap*. 5. Aluarez *de auxil*. *d*. 67. Ledesma *de diuin*. *perfectionib*. *quæst*. 8. *sub artic*. 8. *conclus*. 2. Sot. *in* 4.

disp.49. *quæst*. 2. *art*. 4. Lorca 1.2.*disp*.30. Montesin. 1.2.*disp*.39.*q*.2.Fonseca 9.*Metaphys*. *c*.1. *q*. 4.*sect*. 4. Valent. *tom*. 1. *disp*. 1. *q*. 12.*p*.3.Turrian.2.2.*disp*.38. *dub*.2.& *disp*.77.*dub*.2. Tann. *tom*.1. *d* 2. *q*.6.*dub*. 3. Gran.*tom*. 1.*de visione*,*d*.6.*sect*.4.Hurtad.2.2.*disp*.126. Alarcon 1.*p*.*tr*.1.*d*.3.*c*.4. Mærat.*tom*.1.*de Deo*, *d*. 12. Antonius Perez *certam*.6.*scholast*.*c*. 10. Herice 1.*p*.*d*. 47.Nos fusè *de supernat*. *d*.34.

Quæst. V. An intellectus Christi fuerit causa immediata partialis eius visionis, an solus Deus, aut solùm lumen adæquata causa illius? Hîc S.Th. *ar*.1.*q*.2. Scot.*q*.1.Fab.*d*.32.*c*. 2. Gabr. & Dur. *q*. 1. Alij relati *lib*.2.*dist*. 25.*q*.9.

Quæst. VI. An intellectus perfectior cum æquali lumine edat visiones perfectiores, ideóque Angelus perfectiorem, quàm Christus? Hîc cum Scoto, Fab. *d*.33.Durand.*q*.1.Alij relati *lib*.2.*dist*.9.*q*.3.

Quæst.VII. An sit re ipsa, aut sit possibilis species impressa ad videndum Deum? Hîc Richard.*art*.1.*q*.3. Tarant.*quæst*.1.Argent.*q*.1.*art*.1. Carthus. *quæst*.3. & cum Scoto, Faber *d*.34. Caiet. Bañez, Zumel, Ripa, Nazar.Nauarret.Vazquez, Arrub.Fassol. & alij cum S. Th. 1.*p*.*q*.12.*art*. 2.Palat.*in* 1.*dist*.1.*d*. 4. Rada *controu*.10.*art*.1.Suar.1.*p*.*tract*.1.*lib*.2.*c*.13. *in Metaph*.*d*. 30.*sect*.11.*à n*.27.*ad* 33.& 3.*p*.*tom*. 1. *disp*. 29. *sect*.2. Valentia *tom*.1.*d*.1.*q*.12.*p*.2.Salas 1.2.*tract*. 2. *d*.5.*sect*. 2. Becan.*tom*.1.*tr*.1.*c*.9.*q*. 2. Sot.*in* 4.*d*.49. *q*. 2. *art*.3. Trigos.1.*p*.*q*.7.*ar*.1.*dub*.6.

Quæst. VIII. An in Deo viderit creaturas? Hîc S.Thom.*quæst*.1.*art*.1.*quæst*.4.*de verit*. *quæst*. 8. *art*.4. Bonau. & Richar. *artic*. 2. *quæst*. 1. Brulef. *quæst*. 4. Gabr.*q*.1.*art*.1.Faber cum Scoto *disp*.35. Caiet.Med.

Aluarez,

Aluarez, Cabrera, Suarez, Lorca, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij 3 *p. quæst*. 10. *art*. 2. *&* 3. Item, Caietan. Bañez, Zumel, Nazar. Nauarr. Gonçalez, Vazq. Arrubal, & Fassol. 1. *p. quæst*. 12. *art*. 8. Becan. *tom*. 1. *tract*. 1. *c*. 9. *quæst*. 13. Suarez 1. *p. tract*. 1. *lib*. 2. *cap*. 25. Salas 1. 2. *tract*. 2. *disp*. 4. *sect*. 4. Albertin. *tom*. 1. *fol*. 32. Valent. *tom*. 1. *disp*. 1. *quæst*. 12. *p*. 6. Fonseca 2. *Metaph. cap*. 2. *quæst*. 2. *sect*. 4. Herice 1. *p. d*. 51. Alarcon 1. *p. tract*. 1. *disp*. 4. *cap*. 3. Mærat. *tom*. 1. *tract. de Deo, d*. 18. Granad. *de visione Dei, tr*. 6. *disp*. 1.

Quæst. IX. An potuerit Deum comprehendere? Hîc S. Thomas *q*. *art*. 2. *de verit. quæst*. 20. *art*. 5. Bonauent. Scot. Richard Brulef. *quæst*. 2. Argent. *q*. 1. *art*. 1. Alex. 3. *p. quæst*. 13. *memb*. 7. Gabr. & Durand. *q*. 1. Alij relati *lib*. 1. *dist*. 35. *q*. 4.

Quæst. X. An potuerit omnes creaturas in Deo videre? Hîc S. Thomas *q*. 2. *art*. 2. *de verit. q*. 8. *art*. 4. *quodlibet*. 3. *q*. 2. *art*. 1. Bonauent. & Richard. *art*. 2. *q*. 3. Scot. & Durand. *q*. 2. Brulef. *q*. 6. Faber *d*. 35. Gabriel, Aureol. *q*. 1. Durand. *q*. 2. Caiet. Aluar. Cabr. Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom. 3. *p*. *q*. 10. *art*. 2. Item, Caiet. Bañez, Zum. Nazar. Nauarret. Ripa, Gonçal. Vazq. Arrubal, Fassol. Pesant. Præpos. & alij cum S. Thom. 1. *p. quæst*. 12. *art*. 8. Suarez 1. *p. tr*. 1. *lib*. 2. *c*. 25. Valent. 1. *p. d*. 1. *quæst*. 12. *p*. 6. Salas 1. 2. *tract*. 2. *d*. 3. *sect*. 7. Albertin. *tom*. 1. *q*. 4. *theolog. coroll*. 4. *ex* 1. *princip*. Ghil. Herice 1. *p. disp*. 51. *c*. 4. Tannerus *tom*. 1. *d*. 2. *quæst*. 6. *dub*. 12. Mærat. *tractat. de Deo, disp*. 20. Alarcon 1. *p. tract*. 1. *disputat*. 4. *cap*. 4. Granad. *de vis. tr*. 5. *disp*. 13.

Quæst. XI. An potuerit Deum videre nulla visa particulari creatura? Hîc Gabr. *quæst*. 1. Bassol. *quæst*. 2.

art.2 Richard.*art*.2. *quæst*.2. Sotus *in* 4.*d*.49. *quæst*.3. *concluf*.3.Bañez,& Zumel 1.*p*.*quæst*.12.*art*.8. *concluf*. 5.Nazar.*ibidem*,*controu*.2. Nauar.1.*p*.*controu*.43.*concl*. 12.Valent.1.*p*.*disp*.1.*quæst*.12.*p*.6.Salas 1.2.*tr*.2.*disp*. 4.*sect*.4 Arrubal 1.*p*.*disp*.26.*cap*.6.Suar.1.*p*.*tr*.1.*lib*.2. *cap*.26.*num*.9.& 12. Faſſol.1.*p*.*quæst*.12.*art*.8.*dub*.19. Herice 1.*p*.*disp*.51.*cap*.6. Tann. *tom*.1. *disp*.2.*quæst*.6. *dub*.11. Alarcon 1.*p*.*tract*.1. *disputat*.4.*cap*.3.

Quæſt. XII. An potuerit per cognitiones elicitas lumine gloriæ diſcurrere,ex eiſque viſionem beatam colligere? De quo nos tantùm *de ſupernatural*. *d*. 55.

Quæſt. XIII. An præter ſcientiam beatam habuerit ſciētiam infuſam, qua viderit creata extra Verbum?Hîc S.Thomas *art*.1.*q*.5.*de verit*.*quæst*.20.*art*.2. *opuſc*.9.*cap*.223.Bonauent.*art*.3.*quæst*.1.Scot.*quæst*.3. Bruleſ.*quæst*.7.Fab.*disp*.36. Palud. *quæst*.2. Gabriel *q*. 1.Aureol. *quæst*.1.& 2.Durand.*q*.3.Caietan.Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca,Suarez,Vazquez, Raguſa, Præpoſ.Sylu.& alij cum S.Thom.3.*p*.*quæst*.9.*artic*.3. Val.*tom*.4.*disp*.1.*q*.9.*p*.2.& *q*.11.*p*.1.Becan.*tom*.4.*cap*. 9.*q*.3.Gran.*tom*.4.*controuerſ*.1.*tr*.8.*disp*.3.*sect*.1. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*disp*.20.*sect*.1. Tannerus *tom*.4.*disp*.1.*q*.5. *dub*.5.Mærat. *de incarnat*.*disp*.28.

Quæſt. XIV. An ſcientia infuſa ſit habitus à ſpeciebus ſupernâturalibus diſtinctus? Hîc S.Thom. *quæst*.1.*art*.3.Fab.*disp*.37. Gab.*quæst*.1.Aureol. *quæst*. 3. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez,Raguſa,Præpoſ.& alij cum S.Thom.3.*p*.*q*. 12.*art*.5.& 6. Valent. *tom*.4.*disput*.1.*q*.11 *p*.1. Becan. *tom*.4. *cap*.9.*q*.4. Granad. *tom*.4. *controuerſ*.1. *tract*.8. *disput*.3.*sect*.2. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*disp*.20. *sect*.4. & 5.

Tanner.

Tanner. *tom.*4. *disp.*1. *q.*5. *dub.*5. Mærat. *de incarnat. disp.*27. *&* 28.

Quæst. XV. Quæ nouerit Christus per scientiam infusam? An futura, & mysterium Trinitatis? Hîc Gabriel *quæst.*1. Aureol. *quæst.*1. *&* 3. Durand. *quæst.* 3. Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *parte, quæst.*11. *art.*1. Val. *tom.*4. *disp.*1. *q.*11. *p.*2. Becan. *tom.*4. *cap.*9. *q.*7. *&* 8. Granad. *tom.*4. *controu.*1. *tr.* 8. *disp.* 3. *sect.*4. Lugo *tom.*1. *in* 3. *p. disp.*20. *sect.*2. *&* 3. Tanner. *tom.*4. *disp.*1. *q.*5. *dub.*5. Mærat. *de incarnat. disp.*26.

Quæst. XVI. Qualis fuerit hæc scientia, an discursiua, & à phantasmatibus dependens? Hîc S. Th. *art.*3. Aureol. & Durand. *quæst.*3. Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. Sylu. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 11. *artic.*2. *&* 3. Valentia *tom.*4. *disp.*1. *quæst.*11. *p.*2. Becan. *tom.*4. *cap.*9. *quæst.*4. *&* 5. Granad. *tom.*4. *d.*1. *quæst.*5. *dub.*5. Mærat. *de incarnatione, disp.*29. Nos *de supernatur. disp.* 55. *sect.*5.

Quæst. XVII. An habuerit scientiam acquisitam? In eáque profecerit? Hîc S. Thom. *art.*3. *q.*5. *de verit. q.*20. *art.*6. Alexand. 3. *p. q.*13. *memb.* 2. Scot. & Durand. *q.*3. Richard. *art.*3. *q.*2. Brulef. *q.*8. Bonauent. *art.*3. *quæst.*2. Paludan. *quæst.*2. Gabriel *quæst.* 1. Dur. *q.*4. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.*9. *art.*4. *& quæst.*12. *art.*2. Valent. *tom.*4. *quæst.*9. *p.* 2. *& q.*12. *p.*1. Becan. *tom.*4. *cap.*9. *q.*6. Granadus *tom.*4. *controuers.*1. *tract.*8. *disp.*4. Lugo *tom.*1. *in* 3. *parte, disp.* 21. Tanner. *tom.*4. *disp.*1. *q.*5. *dub.*6. Mærat. *de incarn. disp.*30.

Quæst.

Quæſt. XVIII. An Chriſto poſſibilis ſit error? De quo *diſtinct. ſequenti, quæſt.* 2.

Quæſt. XIX. An cognitio ſcientiæ beatæ, aut ſcientiæ infuſæ, poſſit in puro homine diuinitùs fieri falſa? De quo nos fusè *de ſupernat. d.* 59. Hurtado 2. 2. *diſp.* 19. nec plures alij.

Quæſt. XX. An Chriſtus habuerit omnipotentiam? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 4. Alexand. 1. *p. q.* 21. *memb.* 1. *art.* 4. Bonauent. *art.* 3. *q.* 3. Richard. *art.* 5. *q.* 1. Brulef. *q.* 9. Guillelm. *q.* 1. Palud. *q.* 3. *art.* 1. Gabr. *q.* 1. Durand. *quæſt.* 4. Alij relati *diſt.* 11. *quæſt.* 4.

Quæſt. XXI. An potentiam obedientialem actiuam ad agendum effectus ſupernaturales? Hîc Bonauent. *in littera, dub.* 4. Paludan. *q.* 3. *art.* 2. Durand. *q.* 4. Alij relati *lib.* 1. *diſt.* 42. *q.* 9.

DISTINCTIO XV.

De hominis defectibus, quos aſſumpſit Chriſtus in humana natura.

DEfectus hominis dicuntur mala ipſius. Quorum alij ſunt corporis, alij defectus animæ. Corporis defectus ſunt mala, quæ anima ſentit medio corpore; vt fames, ſitis, dolórque ſenſibilis. Itaque non dicuntur defectus corporis, quòd corpus illos patiatur ſine anima: nam, vt ait Auguſtinus *lib.* 12. *ſuper Geneſ. cap.* 24. corpus non ſentit mala, ſed anima per corpus. Dicuntur ergo defectus corporis, quod anima illos experiri non poteſt, niſi in corpore, & per corpus, ſenſione, ſcilicet, corporea. Alij verò ſunt defectus animæ,

mæ, quos anima experitur independenter à corpore experientia spirituali, & incorporea, vt timorem, & tristitiam. Rursus defectus animæ alij sunt defectus culpæ, vt peccatum; alij defectus pœnæ, vt tristitia, ignorantia, difficultas moraliter operandi, & similes, quæ sine culpa esse possunt.

2 Prima igitur conclusio est: Assumpsit Christus plures defectus corporis, & animę in natura humana, vt ostenderet sibi esse verum corpus, & veram animam. Nam Christus assumpsit humanitatem passibilem, in qua experiebatur plura mala corporis, vt famem, sitim, dolorémque sensibilem: item animæ mala, vt timorem, & tristitiam. Ergo.

3 Secunda conclusio: Non assumpsit Christus omnes defectus naturæ humanæ; sed eos tantùm, qui expediebant ad munus Redemptoris. Nam in primis non assumpsit defectus culpæ. Deinde, ex defectibus pœnæ non assumpsit ignorantiam, & difficultatem benè moraliter operandi, quas homo experitur propter culpã Adæ, sine culpa personali. Nam, vt ait Augustinus *lib. 3. de lib. arbitrio, cap.* 18. ignorantia inuincibilis, & difficultas bonæ actionis, non sunt culpa, sed pœna hominis damnati. Potuerunt quidem hi defectus præcedere in homine ante culpam, quin essent pœna; cæterùm, quia re ipsa non præcesserunt, & solius culpæ causâ existunt, ideò inter pœnas recensentur: sicut defectus gratiæ iustificantis pœna est; quia modò sola culpa causa est talis defectus, quamuis possit præcedere omnem culpam, quin sit pœna.

4 Obiicitur Leo Papa *epist.* 10. *ad Flauianum, & serm. secundo de Natiuitate Domini*, dicens: *Quòd Dominus noster in se suscepit omnia infirmitatis nostræ prater*

præter peccatum. Ergo præter peccatum nullus eſt defectus naturæ humanæ, qui non ſit ſuſceptus à Chriſto. Exponitur Leo; quòd ſuſcepit Deus præter peccatum omnes defectus conuenientes muneri Redemptoris. Plures enim defectus ſunt, quos non ſuſcepit, nec expediebat ſuſcipere, vt ignorantiam, difficultatem benè agendi, variaque morborum genera, à quibus immunis omninò fuit.

5 Tertia concluſio: Defectus naturæ humanæ, dolorem ſenſibilem, paſſionem, timorem, triſtitiam, & ſimiles ſuſcepit Chriſtus cum omni proprietate veros; & non putatiuos, & quoad ſimilitudinem ſolùm, vt plerique Hæretici effutiuerunt. Primò, quia ſic teſtatur ſacer Textus Eſaïæ 53. *Verè languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit*. Vbi expende illud, *verè*. Secundò, quia ſic exponunt Eccleſiæ Patres Scripturas, quæ hos defectus Chriſto adſcribunt, vt illud Pſal. 87. *Repleta eſt malis anima mea*, hoc eſt, doloribus, vt Auguſt. exponit. De quibus agens Hieron. tom. 4. in explicatione fidei ad Damaſum: *Paſſus eſt Filius Dei non putatiuè, ſed verè*. Item, illud Matth. 26. & Ioan. 13. *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte*. Quod exponens Ambroſ. lib. 2. de fide, cap. 3. *Timet ergo Chriſtus, dum Petrus non timet. Vtrunque verum eſt, & rationis plenum*. Item, illud Matth. 26. & Marci 14. *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem*. Cuius triſtitiæ veritatem probat Auguſtinus *tom. 8. in expoſitione 2. ad Pſalm*. 21. ad illud: *Clamabo, & non exaudies*. hoc argumento: *Si enim triſtis non fuit, cùm Euangeliſta dicat: Triſtis eſt anima mea. Ergo, & quando dicit, dormiuit Ieſus, non dormiuit; vel quando dicit, manducaſſe, non manducauit: & ita nihil*

ſanum

ſanum relinquitur, vt dicatur etiam, quia corpus eius non erat verum. En nihil humanitatis poteſt tribui Chriſto verum, ſi hos defectus non tribuimus veros. Tertiò probatur: quia Chriſtus ſuſcepit veram naturam humanam, veréque paſſibilem, & mortalem. Ergo etiam veros defectus ſequentes conditionem talis naturæ.

6 His obiicitur primò Auguſtinus *ſupra* dicens, Chriſtum verè non timuiſſe mori: ſiquidem Paulus non timuit; ſed ardebat diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Secundò, Hieronymus *comment. Matthæi 26.* dicens: *Erubeſcant, qui putant, Saluatorem timuiſſe mortem, & paſſionis pauore dixiſſe: Tranſeat à me calix iſte.* Tertiò, Hilarius *lib. 10. de Trinitate, ante medium,* tradens, ictus, & vulnera ſic in Chriſtum incidiſſe, vt paſſionis dolorem non incuterent; ſicut telum tractum per aërem, vel aquam, aliáve corpora doloris incapacia. Reſpondetur: Hi Patres non diffitentur in Chriſto verum timorem, verum dolorem, verámque triſtitiam, cùm aliis in locis *ſuprà*, hos defectus fateantur veros. Tantùm igitur volunt, Chriſtum non ſuſtinuiſſe illos, ſicut nos; vel, quia in Chriſto non ſubuertebant rationis imperium, nec eum à rectitudine detrahebant, ſicut in nobis: quare in nobis *paſſiones,* in Chriſto verò *propaſſiones* ſunt. Secundò, quia nos neceſſitate, & coacti patimur illos; Chriſtus verò voluntate, & libera diuertendi poteſtate. Tertiò, quia in nobis cauſa illorum defectuum peccatum eſt: in Chriſto verò non eſt peccatum, ſed amor noſtræ libertatis à peccato.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus susceperit, susciperéve potuerit defectum culpæ? Hîc S.Thom.*quæst*.1.*art*.2. Bonauent.*art*.1.*q*.2.Richard.*q*.3. Alij relati *dist*.1.*q*.7. & *dist*.12. *quæst*.3.

Quæst. II. An Christus potuerit suscipere ignorantiam, aut errorem? Hîc S.Thomas *quæst*.1. *art*.3. Bonauent.& Richard.*art*.2.*quæst*.1. Argent. *quæst*.1. *art*.2.Brulef.*quæst*.4.Fab. *disputat*.30. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma 3.*p*. *quæst*.15. *artic*.3. Valent.*tom*.4.*disp*.1.*q*.15.*p*.1. Granad. *tom*.4.*controu*.1. *tract*.10.*disp*.3. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*. *disputat*. 21.*sect*.3. Tanner. *tom*. 4. *d*.1.*q*.5.*dub*.8.

Quæst. III. An Christus potuit habere difficultatem,& moralem impotentiam peccandi? Hîc S.Th. *quæst*.1.*artic*.2.Bonauent.*art*.1.*quæst*.2. Richard.*q*.3. Attingunt Caietan.Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Th. 3.*p*.*q*.14.*art*.4. Vide, quod attigimus *dist*.13.*quæst*.15.

Quæst. IV. An potuit suscipere fomitem peccati? Hîc S.Thom. *quæst*.1. *art*.2. Bonauent.*art*.1.*quæst*.2. Richard.*quæst*.3.Fab. *disputat*. 30. Caietan. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thom.3.*p*.*q*.15. *art*.2. Valent. *tom*.4.*d*.1.*q*.15.*p*.3. Granad. *tom*.4. *controu*.1.*tr*.10.*d*.4. Becan.*tom*.4.*cap*.12.*q*.5. Lugo *tom*.1. *in* 3.*p*.*disput*. 26. *sect*.4.Mærat.*de incarn*.*disp*.36.Tan.*tom*.4.*d*.1.*quæst*.5. *dub*. 8.

Quæst. V. An suscepit veram tristitiam? Hîc S. Thom.

Thom. *q.2.art.2.de verit.q.26.ar.8.* Alexand. *3.p.q.5. memb.2.*Bonauent.*art.2.q.2.*Scot. Argent. Baccon. & Gab.*q.1.*Richard.*ar.3.q.1.*Brulef. *q.5.* Durand. & Palud.*quæst.2.*Fab.*disp.39.* Caiet. Medina, Cabrera, Aluarez, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Thoma *q.15.a.6.*Valent.*tom.4. disp.1.q.15.p.4.*Granad. *tom.4. controu.1.tr.10.disp.4.* Becan.*tom.4. cap.12.q.6.& 7.*Lugo *tom.1.in 3.p.disp.12.sect.2.*Mærat.*de incarnat.disp.37.* Tanner. *tom.4. disp.1. quæst.5. dub.8.*

Quæst. VI. An timorem, & quem? Hîc S. Thom.*q.2.ar.2.*Bonauent.*in lit.dub.3.*Durand. *q.2.*Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazquez, Ragusa, Præpos. & alij cum S. Th.*3.p.q.15.ar.7.*Val.*tom.4.d.1. q.15.p.4.*Granad.*tom.4.tr.10.d.4.*Becan.*tom.4.cap.12. q.8.*Lugo *tom.1.in 3.p.d.22.sect.3.* Mærat.*de incarnat. d.37.*Tanner.*tom.4.disp.1.quæst.5.dub.8.*

Quæst. VII. An passiones, & dolores sensitiui, & corporei potuerint esse in Christo intrinsecè supernaturales? Nos fusè *d.44.sect.9.& seq. de supernat.* Attingunt Granad. *tom.2.controu.5.tr.1.d.3.n.8. & controu.8.tr.3.disp.2.n.19.*Salas *tom.1.in 1.2.tr.11.disp.6. sect.4.num.55.*Molina *in concord.disp.42.*Medina *1.2. q.63.ar.3.fine.*Lorin.*in Psal.83.vers.3.* Lorca *de virtut. disp.16.memb.3.fine.*

Quæst. VIII. An passio, & dolor exterior Christi contulerit ad meritum, & satisfactionem distinctam à merito, & satisfactione affectus interni? Hîc S. Th. *q.1.ar.1.*Bonau.*art.1.q.1.*Richard.*q.2.* Gabr. Scot. & Durand.*q.1.*Alij relati *lib.2.dist.35.q.4.*

Quæst. IX. An, & quomodo fuerit communicatio idiomatum inter Deum, & hominem, quoad defectus

naturæ humanæ, & perfectiones oppositas naturæ diuinæ? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 1. Alij relati *dist.* 7. *q.* 2.

Quæst. X. An, & quomodo passiones sensitiuæ Christi subiacuerint ipsius libertati? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. Bonau. & Richard. *q.* 3. Gabr. Palud. & Dur. *q.* 1. Caiet. Med. Cabrer. Aluarez, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præpos. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 14. *art.* 2. & 3. Valent. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 14. *p.* 1. Granad. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 10. *disput.* 4. Mærat. *de incarnat. disp.* 37. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 5. *dub.* 8.

DISTINCTIO XVI.

An in Christo fuerit necessitas patiendi, & moriendi, quæ est defectus generalis?

NOn est dubium, Christum suscepisse aptitudinem patiendi, atque moriẽdi, cùm naturam susceperit passibilem, atque mortalem. Difficultas est, an etiam susceperit patiendi, atque moriendi necessitatem, quæ nostræ competit naturæ, & ab aptitudine passionis, & mortis distinguitur? Quippe ante peccatum conueniebat homini aptitudo patiendi, atque moriendi; tamen non conueniebat necessitas, quam solum peccatum induxit. Ratio dubitandi est: quia Christus passus est, & mortuus voluntate, & non necessitate, scilicet, quia ipse voluit. Ergo non accepit necessitatem moriendi.

2 Prima conclusio est: Christus suscepit necessitatem patiendi, atque moriendi liberâ suâ voluntate, nullaque suscipiendi necessitate. Scilicet, Christus subiectus

ſubiectus fuit cauſis naturalibus neceſſariò inducentibus paſſionem, & mortem. Cæterùm, hæc ſubiectio voluntaria, & libera fuit Chriſto: quia ipſe illàm voluit, potens, ſi vellet, diuertere. Primò, quia omnimoda neceſſitas paſſionis, & mortis contracta eſt per peccatum. At Chriſtus à peccato immunis fuit. Ergo ſola ſua voluntate, non naturæ conditione, & neceſſitate moriendi neceſſitatem contraxit. Secundò, quia Gloſſa ad illud Hebr. 9. *Statutum eſt hominibus ſemel mori*. ſic habet: *Sicut hominibus aliis, & iure, & lege naturæ ſtatutum eſt ſemel mori: ita & Chriſtus eadem neceſſitate, & iure naturæ ſemel oblatus eſt, & non ſæpè*. Itaque, quia Chriſtus voluntariè oblatus eſt, libera fuit ipſi mors, & paſſio: quia verò voluit parere legi, & iuri naturæ nunc vitiatæ, ex tali ſuppoſitione neceſſaria iam fuit. Fuit itaque radicaliter libera, proximè verò neceſſaria. Tertiò, quia Chriſtus voluntariè ſuſcepit defectus naturæ humanæ conferentes in redemptionem hominum. Inter hos autem defectus exiſtit neceſſitas patiendi, atque moriendi. Ergo voluntariè illam ſuſcepit.

3 Secunda concluſio: Chriſtus ſuſcepit aliquid de omni ſtatu naturæ humanæ. Nam ſtatus naturæ humanæ quadruplex eſt: primus innocentiæ ante peccatum; ſecundus, peccati, & pœnæ ante gratiam; tertius, gratiæ; quartus, gloriæ. At de primo ſtatu accepit Chriſtus immunitatem à peccato; de ſecundo, aliquas pœnas; de tertio, plenitudinem gratiæ; de quarto verò, impotentiam peccandi, & claram intuitionem Dei: nam, licèt Chriſtus fuerit viator, etiam ſimul fuit comprehenſor. Ergo de omni ſtatu aliquid Chriſtus ſuſcepit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An mors, & passio fuerit Christo necessaria, an libera? & quomodo? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 2. *&* 3. Bonauent. *art.* 1. *q.* 3. Scot. Dur. Argent. Palud. & Gab. *q.* 1. Richard. *q.* 2. Brulef. *q.* 3. Fab. *disp.* 41. Alij relati *dist. præced. q.* 10.

Quæst. II. An Christo fuerit impositum præceptum moriendi? Hîc attingit Scot. *q.* 2. Lorca *in* 3. *p. disp.* 63. Medina *in* 1. 2. *quæst.* 114. *art.* 1. Suarez *tomo* 1. *in* 3. *p. disp.* 43. *sect.* 3. Vazquez *disp.* 74. *cap.* 4. Valentia *tomo* 4. *disp.* 1. *quæst.* 19. *p.* 2. Fonseca 6. *Metaphys. cap.* 2. *quæst.* 5. *sect.* 12. Tolet. & Maldonat. *in cap.* 10. *Ioan.* Lugo *tomo* 1. *in* 3. *p. disp.* 26. *sect.* 8. Velazquez *in cap.* 2. *ad Philip. vers.* 4. Mærat. *de incarnatione, disp.* 44. *sect.* 1. Granad. *tomo* 4. *controuers.* 1. *tr.* 13. *disp.* 3. *sect.* 1. Albert. *tom.* 1. *ex* 5. *princip. corol.* 3. *dub.* 1. *&* 2. Moncæus *disp.* 9. *cap.* 27. Cabrera *in* 3. *p. quæst.* 18. *art.* 4. *disp.* 4. Tann. *tomo* 4. *disp.* 1. *q.* 6. *n.* 138.

Quæst. III. An cum præcepto mortis stet in Christo libertas? De quo relati *dist.* 12. *q.* 4.

Quæst. IV. An in morte, & passione Christi fuerit aliquod meritum distinctum à merito affectus interni acceptantis mortem? Hîc Gabr. *q.* 1. Scot. *q.* 2. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 35. *q.* 4.

Quæst. V. An passibilitas, & mortalitas Christi decreta fuit à Deo eodem priori, atque decreto, quo decreta fuit substantia incarnationis; scilicet, an substantia ante peccatum, & passibilitas post peccatum? De quo relati *dist.* 1. *q.* 6.

Quæst. VI. An Christus susceperit passionem timoris,

moris, atque tristitiæ, & alias pertinentes ad portionem rationis? Hîc Bonauent. *ar.* 1. *q.* 2. *& in litt. dub.* 3. Scot. & Brulef. *q.* 1. Richard. *q.* 2. Aureol. *q.* 2. *ar.* 3. Alij relati *dist. præced. q.* 2. *& sequent.*

Quæst. VII. An gloria, & claritas corporis, quam Christus retraxit ratione passibilitatis, & restituit in Transfiguratione, & Resurrectione, fuerit intrinsecè naturalis, an intrinsecè supernaturalis. Hîc S. Th. Dur. & Palud. *q.* 2. Nos *de supernat. d.* 44. *sect.* 10. Rich. *in* 4. *dist.* 49. *ar.* 4. *q.* 6. Scot. *q.* 15. Sotus *q.* 4. *ar.* 8. Parisiens. 1. *de vniuers. p.* 2. *fol.* 162. *col.* 2. Suarez *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 31. *sect.* 1. *& disp.* 48. *sect.* 2. Salas 1. 2. *tr.* 2. *disp.* 14. *sect.* 16. *n.* 130. Thireus *lib. de Transfiguratione, n.* 23. *& seq.*

Quæst. VIII. An Christus susceperit ex quarto statu naturæ impotentiam peccandi? De quo relati *dist.* 1. *q.* 7. *& dist.* 12. *q.* 3.

Quæst. IX. An ex quarto statu naturæ susceperit visionem beatam, & qualem? De quo relati *distinct.* 13. *quæst.* 13.

Quæst. X. An ex tertio statu naturæ susceperit plenitudinem gratiæ? De quo relati *dist.* 13. *q.* 1. *& seq.*

DISTINCTIO XVII.

Si omnis Christi oratio, vel voluntas expleta sit?

RAtio dubitandi est: quia Christus voluit, & orauit Patrem, vt à se auerteret calicem passionis, Matth. 26. *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste.* Tamen hæc oratio, & voluntas Christi expleta non

fuit. Ergo aliqua oratio, & voluntas Christi non fuit expleta.

2 Conclusio est: Quod Christus orauit, & voluit voluntate humana sensualitatis, semper expletum non fuit. Pro quo præmitto, in Christo non fuisse vnam tantùm voluntatem, sed duas; alteram diuinam; & alteram humanam. Tum, quia Christus habuit duplicem naturam rationalem, diuinam, scilicet, & humanam. Omnis autem natura rationalis prædita est voluntate sibi respondenti, & propria. Tùm, quia ita definitum est in Synodo Constantinopolitana aduersùs Macarium, Archiepiscopum, constituentem simplicem voluntatem in Christo. Tum, quia ita frequenter docent Ecclesię Patres aduersùs Eutychianos eidem adhærentes errori, vt perspicuis testimoniis tradunt Beda, Hieronymus, Augustinus, & Ambrosius *in hoc text. §. Ex affectu ergo.* quorum vna sententia est, in Christo, præter voluntatem diuinam, admittendam quoque humanam. Prætereà præmitto, voluntatem humanam duplex affectuum genus elicere, alterum rationis, sensualitatis alterum. Affectus rationis sunt, qui dirigũtur ex ratione, & bonum respiciunt conueniens naturæ humanæ, prout rationalis est: affectus sensualitatis, qui diriguntur ex notione sensitiua; & bonum respiciunt conueniens naturæ humanæ, prout sensitiua est. Nam, cùm natura humana sit rationalis, & sensitiua, affectus habet expetentes bona suæ naturæ, prout rationali, & sensitiuæ conuenientia. Quod in viris sanctis experimento cernitur, qui affectu rationis volunt pro Christo mori, & affectu sensualitatis refugiunt

giunt mortem: quia mors suscepta pro Christo, bona est naturæ humanæ, prout rationali; mala verò naturæ humanæ, prout sentienti. Sic censet Augustinus *tom.9.sr.*123.de Petro, & *epistola* 120.*c.6*.de Paulo; vtrunque, scilicet, affectu rationis voluisse; affectu verò sensualitatis noluisse mortem. Igitur, similes affectus agnoscendi sunt in Christo, qui etiam, cùm rationalis, & sentitiuus fuerit, fragilitati suæ naturæ concessit recusare mortem affectu consulenti bono sensualitatis; quam tamen expetebat ardenter affectu consulenti bono rationis. Quod ratio dubitandi conuincit. Ergo, cùm is affectus fugiendi mortem expletus non sit, aliquis fuit in Christo affectus, qui non fuit expletus.

3 Sed obiicitur primò. In Christo caro non concupiscit aduersùs spiritum: nam *hoc nonnullum vitium est*, vt ait Augustinus *lib* 19.*de ciuitate, cap.* 4. At, si affectu sensualitatis vellet aliquid, quod nollet spiritus rationis, caro concupisceret aduersùs spiritum. Secundò, quia frustrà petitur, quod præscitur non concedendum. Christus autem præsciebat, non vitandam esse suam mortem. Tertiò, quia secundùm Ambrosium *lib.* 2. *de fide*, *cap.* 3. Christus dubitauit de affectu Patris, an posset, aut vellet vitare suam mortem, vt indicant illa verba: *Pater, si possibile est.* At Christus velle non poterat, quod dubitabat impetrandum à Patre. Quartò, quia secundùm Hilarium *lib.* 10. *de Trinitate, ante medium,* Christus non orauit, vt à se transferretur calix Passionis; sed, vt eius amaritudo leuaretur in suis discipulis, quos præsciebat mactandos morti. At hoc re ipsa obtinuit, cū absque horrore mortis illā obierint.

Ergo non voluit, nec orauit quidquam, quod à Patre factum non sit.

4 Ad primum respondetur: In Christo caro non concupiscit aduersùs spiritum. Nam tunc caro aduersùs spiritum concupiscit, cùm anima in carne appetit aliquid, quod spiritus prohibet concupisci. At in Christo non prohibebat spiritus, vt anima secundùm carnem concupisceret vitam; sed potiùs id spiritus præscribebat, vt argumenta darentur veræ humanitatis in Christo. Ad secundum: Orabat Christus prudenter, quod præsciebat, non impetrandum à Patre: quia simul nouerat velle Patrem orationem suam, & eam expedire, vt homines docerentur orare, cùm tribulationibus premerentur; & diuinæ voluntati humanam conformare, cùm optata bona negarentur. Ad tertium: Christus non dubitauit re ipsa de potestate, aut affectu Patris; sed personam tantùm dubitantis gessit, vt suam humanitatem hominibus persuaderet. Ad quartum: Hilarius pia consideratione accipiendus est, ne si verba eius iuxta scopum argumenti intelligantur, cogitetur, docuisse aliquid cæteris Ecclesiæ Patribus contrarium. Sanum tamen eorum sensum, & conclusioni consonum Magister non exponit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christi animus possit reddi volens per actus voluntatis diuinæ? De quo relati *dist.*14.*q.*1.

Quæst. II. An in Christo sint duæ voluntates rationales? Hîc S.Th.*q.*1.*art.*3.*opusculo* 3.*cap.*239. Alex. 3.*p.quæst.*15.*membr.* 1. Bonauent.*art.* 1.*quæst.*2. Scot. Richard. Durand. Palud. Argent. Gabr.*q.* 1. Caietan. Medina,

Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3.*p.quæst*.18. *art*.3. Val.*tomo* 4.*disp*.1.*q*.18.*p*.1. Becan.*tomo* 4.*cap*.13. *q*.1. Granad.*tomo* 4. *controu*.1.*tract*.13.*d*. 1. Lugo *tom*. 1.*in* 3.*p.d*.25. Mærat.*de incarnat.d*.41. Tanner.*tom*.4.*d*. 1.*q*.6.*dub*.3.

Quæst. III. An voluntas humana Christi potuerit aliquo affectu licito, saltem inefficaci, aut conditionato, discordare à diuina? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. *art*. 2.*opuscul*.3.*cap*.239. Alex. 3.*p*. *q*. 15. *membr*. 2. Bonauent. 1.*quæst*.3. Richard.*q*.2.*&* 3. Argent. *q*. 1.*art*.2. Brulef. *q*.3. Gabr. Palud. & Durand.*q*.1. Caietan. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3.*p.quæst*.18.*art*. 6. Valentia *tom*.4.*disp*.1.*q*.18.*p*.2. Becan. *tomo* 4.*cap*.13. *q*. 3. *&* 4. Granad. *tom*.4.*tract*.13.*d*. 1. Lugo *tom*. 1.*in* 3. *p*. *d*. 25. Mærat. *de incarnat.d*.42. Tanner. *tom*. 4. *d*.1. *q*. 6. *dub*. 3.

Quæst. IV. An cum notitia euidenti decreti efficacis Dei de actu Christi, neque præcepto, neque consulto componatur libertas ad omittendum eum actum quoad substantiam, etiamsi non fuerit ea libertas ad actum præceptum? De quo vtrinque varia argumenta confici possunt, præsertim si notitia decreti Dei ponatur Christo non libera.

Quæst. V. An sit libertas in Christo ad contraueniendum voluntati diuinæ præcipienti? Hîc in genere relati *q*.3. in specie verò, relati *dist*.12.*q*.2.3.*&* 4.

Quæst. VI. An sit libertas ad contraueniendum voluntati diuinæ consulenti? Hîc in genere relati *q*. 3. in specie verò relati *dist*.12.*q*.5.

Quæst. VII. An fuerit in Christo, esseve potuerit

aliqua rebellio appetitus sensitiui aduersùs spiritum? Hìc Bonau.*ar.* : .*q*.3.S.Thom. *ar*.2.*q*.2.Gab.*q*.1. Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.12.*sect*.1.Vazq. *d*.61.*c*.8. Mærat. *de incarnat*.*d*.16.Alij relati *dist*.15.*q*.10.

Quæst. VIII. An fuerint in Christo motus appetitus anteuertentes libertatem? Hìc in genere relati *q*.7.in specie verò relati *distinct*.15.*q*.10.

Quæst. IX. An omnis Christi oratio exaudita sit? Hìc S.Th.*q*.3.*ar*.3.*opusc*.3.*c*.240. Alexand. 3.*p*.*q* 16. *memb*.2.Bonauent.*art*. : .*q*.2.Richard.*art*.1.*q*.4. Paludan.*q*.2.Dur.*q*.3.Guillelmus,& Gabr. *q*.1.Brulef. *q*.5. Caiet. Medina,Cabrera,Aluarez, Lorca, Suar. Vazq. Ragusa,Præposit.& alij 3.*p*.*q*.21.*art*.4.Becan. *tom*.4.*c*.13.*q*.5.Valent.*tom*.4.*d*.1.*q*.21.*p*.2.Granad.*tom*.4.*contr*.1.*tr*.15.*d*.4.Lugo *tom*. 1. *in* 3.*p*.*d*.27. *sect*.4. Mærat. *de incarnat*.*d*.49.Tanner.*tom*.4.*d*.1.*q*.7.*dub*.2.

Quæst. X. An in Christo fuerit, aut esse potuerit dubitatio de aliquo? Hìc Bonau. *in litt*. *dub*. 3. S.Th. *ar*.4.Gab.*q*.1.Lugo *tom*.1.*in* 3.*p*.*d*.21.*sect*. 3. & alij relati *dist*.15.*q*.2.

DISTINCTIO XVIII.

Si Christus meruit sibi, & nobis: & quid sibi, & quid nobis?

PRima conclusio: Christus meruit sibi corporis immortalitatem, animæ impassibilitatem, & nominis Dei claritatem. Probatur ex illo Pauli ad Philip. 2. *Christus*

Christus factus est obediens vsque ad mortem: propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomē, quod est super omne nomen. Vbi merito humilitatis, & obediētiæ passionis tribuitur exaltatio Resurrectionis Christi. At hæc exaltatio consistit in corporis immortalitate, in animæ impassibilitate, & nominis Dei claritate. Ergo hæc sibi meruit humilitate, & obedientiā passionis. Illustrat Augustinus *tract. 104. in Ioannem*, ad illud cap. 17. *Clarifica filium tuum.* dicens: *Vt Christus Resurrectione clarificaretur, prius humiliatus est passione. Humilitas claritatis est meritum; claritas humilitatis est præmium.* Item, Ambrosius *tom.* 4. in eum locum Pauli: *Quid, & quantum humilitas mereatur, hic ostenditur.* Ergo negandum non est, ea dona sibi meruisse Christum.

2 At quæres primò: Quomodo Christus meruerit nomē Dei, cùm Christus re ipsa fuerit, vocatúsque sit Deus ante passionem independenter à merito? Secundò, an Christus meruerit tale nomen sibi, quà Deo; an sibi, quà homini? Tertiò, an impassibilitas per affectus tristitiæ, timoris, & similes concessa sit animæ Christi post mortem ante Resurrectionem corporis, an simul cum illa? Quartò, an Christus post mortē fuerit melior, aut beatior, quā ante illam? Ad primā quæstionem respondetur: Christus dicitur meruisse nomē Dei; nō, quia illud non haberet seorsim à merito; sed, quia manifestationē, & venerationē illius apud homines obtinuit merito. Ad secundam: August. *lib. 2. cōtra Maximinum, cap. 2. & 5.* respondet, tale nomen donatū esse homini: quia in ea forma meruit Christus donari sibi, in qua crucifixus fuit, & passus. Ambrosius *tom. 4. in locum Pauli ad Philip. 2.* ait, donatū esse illud nomen Deo,

Deo,& non homini. Componuntur Patres. Quippe Augustinus loquitur de donatione gratuita temporali,& extrinseca, quæ Christo vt homini facta est. Ambrosius verò de donatione naturali,æterna,& intrinseca,quæ facta est Christo, vt Deo. Ad tertiam: Nihil expressum habemus apud sacros Scriptores, & Ecclesiæ Patres; ideoque impassibilitas concessa est animæ Christi, aut continuò immediatè post mortem,aut in ipso Resurrectionis instanti, vt non priùs anima impassibilitatem, quàm caro immortalitatem indueret. Ad quartam: Christus post mortem non fuit melior,quàm antè: quia neque sanctitas, neque virtutes cumulatiores fuerunt. Item, neque essentialiter, & absolutè beatior fuit: quia visio Dei, in qua beatitudo consistit, non fuit maior. Secùs integraliter: quia gloria corporis, & alia dona pertinentia ad beatitudinis integritatem de nouo superuenerunt.

3 Secunda conclusio: Christus ea dona sibi meruit à primo conceptionis instanti. Probatur: quia Christus à primo conceptionis instanti habuit virtutum habitus & actus, quos habuit in vltimo instanti passionis,tam obedientiæ,quàm charitatis. Aliunde valor meriti tantus inest vni actui Christi, quantus pluribus, cùm hic valor sit infinitus, & augeri non possit. Ergo, quæ Christus meruit tempore Passionis, meruit etiam momento conceptionis. Confirmatur: Christus meruit in primo instanti conceptionis. At non meruit sibi augmentum gratiæ, & gloriæ essentialis,aut virtutum: quia in his Christus non profecit. Ergo meruit sibi ea dona, quæ corporis Resurrectione obtinuit. Illustrat Gregorius *lib. 1. super Ezech.*

Ezech.hom.6.paulò post initium, dicens ; *Non habuit omninò Christus, iuxta animæ meritum, quo potuisset proficere.* Ergo idem prorsus meritum, ac per consequens etiam præmium conuenit Christo in primo, & vltimo instanti vitæ : idem, inquam, quoad valorem meriti, licèt non quoad numerum : nam merita Christi potuerunt esse plura ; sed non maiora.

4 Tertia conclusio : Ea dona, quæ Christus obtinuit merito, potuit absque merito possidere. Nam Christus potuit assumere humanitatem impassibilem, & immortalem, suamque Diuinitatem aliter hominibus manifestare. Item, potuit ea adipisci per meritum, quin interueniret passio : nam ad ea obtinenda idem valor inerat aliis virtutum actibus, qui tolerantiæ passionis. Potuit igitur ea adipisci meritoriè per actus charitatis, aut misericordiæ, quin cruor passionis accederet. Cæterùm, ex suppositione, quòd Christus extitit passibilis, & mortalis, ac per consequens viator, non potuit non esse meritum ad ea dona impetranda ; quia actus virtutum eliciti à Christo viatore, passibili, scilicet, & mortali, intrinsecè meritorij sunt.

5 Quarta conclusio : Passionis meritum fuit hominibus necessarium, vt eis esset forma humilitatis, & causa gloriæ, & libertatis. Nam hominum superbia non poterat peruenire ad humiliandum se vsque ad mortem propter Deum, nisi proposito exemplari hominis Dei, qui se vsque ad mortem humiliauit propter homines. Ergo Passio Christi necessaria fuit, vt esset exemplar humilitatis hominibus. Rursus, non poterat homo liberari à peccato, & ingredi regnum gloriæ, nisi humilitas hominis Dei eam libertatem:

tatem, & ingressum mereretur. Ergo Passio Christi fuit causa meritoria necessaria eius libertatis, & gloriæ. Probatur antecedens: Decreuit Deus, non liberare hominem à peccato; neque eum admittere ad regnum gloriæ, nisi per humilitatem hominis, quæ esset tanti meriti, quanti demeriti fuit superbia primi hominis, vt docet Ambrosius *sup. cap. 5. ad Rom.* vt ea ratione humilitas hominis resarciret ad æqualitatem damna illata per superbiam hominis. At nullius hominis humilitas potuit esse æqualis meriti, & compensationis cum demerito superbiæ hominis, nisi humilitas hominis Dei, qui se in Cruce obtulit hostiam reconciliationis nostræ. Ergo humilitas hominis Dei fuit necessaria hominibus ad meritum condignum libertatis à peccato, & gloriæ. Confirmat Ambrosius apud Glossam super cap. 9. ad Hebr. *Tantum fuit peccatum nostrum, vt saluari non possemus, nisi vnigenitus Dei Filius pro nobis moreretur.* Ergo mors Christi ad nostram libertatem, & salutem necessaria fuit. Necessaria quidem asseritur; non, quia aliter non potuit homo salutem adipisci; sed, quia aliter non potuit adipisci illam per hostiam, & oblationem, seu satisfactionem æqualem. Nec obstat, potuisse Christum mereri condignè salutem hominis per alios actus, quàm per mortis patientiam. Quia de facto decreuit Deus, vt illa non concederetur, nisi humilitati passionis. Quare ait Magister, per eam meruisse Christum hominibus, quod per alios actus antecedentes non meruit: quia eorum actuum efficacia consummata est per mortem, à qua pendebat, lege Dei, nostræ redemptionis effectus.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An valor meritorum Christi fuerit infinitus? Hîc Faber *d.44.cap.* 2. Caiet. Medina, Aluarez, Cabrera, Lorca, Suarez, Vazquez, Ragusa, Præposit. & alij cum S. Thoma 3.*p. quæst.* 1. *ar.* 2. Valent. *tom.* 4. *disp.* 1. *quæst.* 1. *p.* 5. Becan. *tom.* 4. *cap.* 14. *quæst.* 1. Granad. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 2. *d.* 2. Albertin. *tom.* 1. *ex* 1. *princip. coroll.* 18. *à num.* 48. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. d.* 6. Mæratius *de incarnat. d.* 6. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 1. *quæst.* 2. *dub.* 3. *& sequenti.* Sotus *lib.* 3. *de natur. & grat. cap.* 6. *& in* 4. *disp.* 19. *quæst.* 2. *art.* 2. Driedo *de captiuit. c.* 2. Vega *lib.* 7. *in Trid. c.* 8. *&* 9. Ioannes Medina *cod. de pœnit. tr.* 3. *q.* 3.

Quæst. II. An ad meritum requiratur gratia sanctificans? Hîc Faber *disp.* 42. Durand. *q.* 2. Caiet. Medina, Conrad. Zumel, Curiel, Montesin. Lorca, Vazquez, & alij 1. 2. *q.* 114. *art.* 2. *&* 3. Bellarm. *lib.* 5. *de iustific. c.* 12. Valentia *tom.* 2. *d.* 8. *q.* 6. *p.* 3. Suarez *lib.* 12. *de gratia, c.* 14. Granadus 1. 2. *controuers.* 8. *tract.* 11. *disp.* 2. Ragusa *in* 3. *p. disp.* 4. *propos.* 2. *&* 4. Tannerus *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 2. Mæratius *de gratia, disp.* 14. *sect.* 1.

Quæst. III. An gratia sanctificans tribuens valorem operibus, sit necessariò antecedẽs opera? De quo Zumel 1. 2. *q.* 114. *art.* 2. *disp.* 3. Lorca *disp.* 49. *dub. incid.* & alij Interpret. S. Th. *ibid.* Sot. *in* 4. *disp.* 14. *q.* 6. *art.* 6. *& disp.* 16. *q.* 1. *art.* 1. Canus *relect. de pœnit.* 1. *p.* §. *Ad secundum verò.* Vega *q.* 6. *de iustific. ad* 9. *argum.* Albert. *ex* 1. *principio, coroll.* 18. *q.* 18. Suar. *lib.* 12. *de gratia, cap.* 28. *n.* 26. Vazq. 1. 2. *d.* 229. *n.* 20. Granad. 1. 2. *controu.* 8. *tract.* 11. *disp.* 2. *n.* 13. Tanner. *tom.* 2. *d.* 6. *q.* 6. *dub.* 6. Mæratius *de gratia, disp.* 14. *sect.* 5. *& d.* 15. *sect.* 2.

Quæst. IV. An ex maiori gratia sanctificante cæteris

teris paribus augeſcat meritum? De quo Valentia *tom.2.d.8.q.6.p.3.* Lugo *tom.1.in 3.p.diſp.6.ſect.2.& 3.* Moncæus *diſp.8.c.18.* Suar.*tomo 1.in 3.p.diſp.4.ſect.4.& lib.12.de gratia, c. 22.* Salas *1.2.tr.13.diſp.5.ſect.17.* Albert. *ex 1.principio,dub.3.& quæſt. 18. theolog. à n.50.* Gran. *tom.2. controuerſ.8. tract.11.diſp.2. ſect.2.* Coninch *2.2.diſput.22. num. 57.* Henriq. *de fine hom. cap.2. §. 1.* Raguſa *tom.1.in 3.p. diſput. 17.* Vazquez *tom. 1. in 3. p. diſput.6. cap. 4.* Cabreta *in 3. p. quæſt. 1. diſput.4. num. 41.* Zumel *1. 2. quæſt. 114. art.2. d. 3.* Tann. *tom. 2. d. 6. quæſt. 6. dub. 5.* Mæratius *de incarnat.d.6.ſect.3.*

DISTINCTIO XIX.

Qualiter à Diabolo, & à peccato nos redimit per mortem?

PRima concluſio: Chriſtus nos redimit per mortem à peccato, à pœna, & à Diabolo, quatenus per mortem Chriſti iuſtificati ſumus, iuxta illud Rom.3. *In ſanguine ipſius iuſtificati ſumus.* Probatur: Quia iuſtificatione deſtruitur peccatum: iuſtificatus enim non poteſt manere peccator. At deſtructo per iuſtificationem peccato tollitur pœna æterna debita peccato, & iuſtificatione Baptiſmi remittitur etiam pœna temporalis, & eadem pœna pœnitentiæ iuſtificatione minuitur: itẽ, ſoluuntur vincula, quibus Diabolus nos adſtringit; alia enim non ſunt vincula, quibus Diabolus nos ligat, quàm peccata. Ergo Chriſtus hominem

hominem redimit per mortem suam à culpa, à pœna, & seruitute Diaboli, quatenus illi per suam mortem, iustificationem largitur.

2 Porrò multiplex est modus, quo Christus per suam mortem hominem iustificat. Primò, quia mors Christi obiectiuè nos accendit in dilectionem Dei, per quam iustificamur. Secundò, quia fides mortis Christi dispositiuè nos iustificat, vt Rom. 3. *Iustitia Dei est per fidem Iesu Christi*. Item ibidem: *Quem Deus proposuit propitiatorem per fidem in sanguine ipsius*. id est, per fidem sanguinis, & mortis ipsius: nam, vt olim Hebræi aspicientes in serpentem æneum in ligno erectum, à morsibus serpentum sanabantur: sic nos fidei intuitu intendentes in Christum sublatum in Cruce, à veneno peccatorũ liberamur. Tertiò, quia Christus merito mortis suæ per Sacramenta omnes culpas prçteritas extinguit, & per vberiora auxilia gratiæ nobis disposita præcauet futura. Nam, licèt post Christi mortem Diabolus impetat hominem; tamen eius impetus debiliores sunt, vt vires nostræ ad eum superandum fortiores. Quare Petrus, qui ante Christum mortuum, voce ancillæ victus fuit, post eũ mortuum Regibus, & Præsidibus non cessit. Nam, vt fert parabola Christi Lucæ 11. fortior veniens in domum fortis alligauit fortem, hoc est, Christus habitans corda hominum, quæ Diabolus occupabat, illum omninò compescuit, & superauit. Quod Augustinus *tom 3. lib. 2. de agone Christiano, cap. 2.* exposuit: *Incideramus enim in principem huius sæculi, qui seduxit Adam, & seruum fecit, cœpitque nos quasi vernaculos possidere; sed venit Redemptor, & victus est deceptor. Tetendit ei muscipulam Crucem suam: posuit ibi quasi escam sanguinem*

ſuum. Sed, quare Deus eripuit hominem à poteſtate Diaboli factus homo, & mortuus? Vt ereptio hominis non eſſet violenta, ſed iuſta. Quippe Diabolus per peccatum acquiſiuit ius perdendi hominem, & hoc ius extingui non poterat per aliam ſatisfactionem, quàm hominis Dei, offerentis pretium redemptionis ſanguinem ſuum.

3 Secunda concluſio: Quanuis tota Trinitas poſſit dici Saluator hominis; ſtrictiùs tamen, & ſingulariùs Chriſtus Saluator fuit. Nam tota Trinitas dicitur ſaluare hominem, ſolùm, quia ſua poteſtate homini iuſtificationem, & ſalutem largitur. At verò Chriſtus prætereà hominem ſaluat, quia per ſuam Paſſionem pretium noſtræ redemptionis exhibuit. Vnde Saluator eſt, quà Deus, & quà homo. Quà Deus eſt Saluator poteſtate iuſtificandi, communi tribus perſonis; quà homo verò humilitatis, & Paſſionis merito, & effectu. Ergo ſtrictiùs, & ſingulariùs, quàm tota Trinitas, Saluator eſt.

4 Tertia concluſio: Solus Chriſtus eſt mediator inter Deum, & hominem. Itaque, licèt toti Trinitati competat ſaluare hominem; ſoli verò Chriſto competit mediare inter Deum, & hominem. Tum, quia id teſtatur Paulus 1. Timoth. 2. *Vnus mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Ieſus*. Tum, quia id, quod mediat inter duo extrema, debet complecti aliquid, per quod ab extremis diſtinguatur, & extremis accedat. At aliæ perſonæ diuinæ non habent aliquid, per quod diſtinguantur à Deo, nec per quod hominibus accedant; ſicut habet Chriſtus, qui humanitate à Deo diſtinguitur, & eadem hominibus appropinquat, vti Diuinitate, Deo. Ergo ſolus Chriſtus inter

inter Deum, & homines mediator est. Vnde secundùm humanitatem mediare dicitur: quia secundùm illam à Deo distinguitur, & hominibus accedit. Etiam Christus reconciliator dicitur: nam, vt ait Apostolus Rom. 5. *Reconciliati sumus per mortem Christi.* Quippe peccatum inimicitias intulit inter Deum, & homines; & Christus ablato per suam mortem peccato eas inimicitias subuertit, hominemque in amicitiam cum Deo restituit. Cæterùm hæc reconciliatoris prærogatiua non ita est propria Christi, vt toti etiam Trinitati non conueniat, iuxta illud 2. Corinth. 5. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.* quia tota Trinitas operatur iustificationem, in qua reconciliatio consistit. Sola igitur mediatoris conditio propria Christi est, quin cæteris personis sit communis.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An meritum passionis Christi fuerit sufficiens satisfactio pro peccato? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *in lit. dub.* 2. & *art.* 1. *quæst.* 1. Richard. Gabr. & Brulef. Scot. Paludan. & Durand. *quæst.* 1. Alij relati *dist.* 18. *quæst.* 1.

Quæst. II. An meritum passionis Christi fuerit necessarium ad satisfactionem pro peccato, quin pura creatura potuerit pro illo satisfacere? Hîc S. Thom. *ar.* 1. Scot. *q.* 1. Fab. *d.* 47. Item, relati *dist.* 18. *q.* 15.

Quæst. III. An meritum passionis Christi fuerit infinitum? Hîc Gabr. *q.* 1. Scot. *q.* 1. Fab. *d.* 45. Item, relati *dist.* 18. *quæst.* 1.

Quæst. IV. An Christus satisfecerit pro peccato ex

iustitia? Hîc Bonau. *in littera, dubio* 4. *& ar*. 1. *q*. 2. Gabr. *q*. 1. Faber *d*. 46. Item, relati *dist*. 18. *q* 14.

Quæst. V. An passioni externæ competat meritum distinctum à merito affectus interni? Hîc Bonauent. *in littera, dubio* 2. *& art*. 1. *q*. 1. Paludan. *q*. 2. Alij relati *dist*. 18. *quæst*. 9.

Quæst. VI. Quanam potestate, & seruitute Diabolo subdantur peccatores? Hîc S. Thomas *artic*. 2. Bonauent. *in littera, dub*. 3. *& art*. 1. *q*. 2. Vazquez *tom*. 1. *in* 3. *p. disp*. 1. *c*. 1. Alij relati *lib*. 2. *dist*. 8. *quæst*. 7.

Quæst. VII. An dilectio Dei excitata per passionem Christi sit forma iustificans? De quo relati *lib*. 1. *dist*. 17. *quæst*. 5.

Quæst. VIII. An sola fides passionis sufficiat ad iustificationem? De quo Bellarm. *lib*. 1. *de iustificat*. *c*. 12. *& seq*. Valentia *tom*. 3. *disp*. 1. *q*. 4. *p*. 4. Tann. *tom*. 2. *disp*. 6. *q*. 4. *dub*. 3. *& tom*. 3. *disp*. 1. *q*. 6. *dub*. 2. Vazquez 1. 2. *disp*. 210. Castro *de hæres. verbo, Fides*. 2. Sotus *lib*. 2. *de natura, & gratia*, *c*. 3. *& seq*. Vega *in opusculo de iustificat*. *q*. 1. *&* 2. Ruardus *art*. 8. Hosius *in confess. cathol. c*. 60. Suar. *lib*. 8. *de gratia*, *c*. 17. Pet. Hurtado 2. 2. *disp*. 52.

Quæst. IX. An forma iustificans sit nobis inhærens, an sola extrinseca iustitiæ, & passionis Christi deputatio? De quo relati *lib*. 1. *dist*. 14. *q*. 15.

Quæst. X. An formæ inhærenti, qua per passionem Christi iustificamur, sit annexa necessariò remissio peccati? an illi ad remissionem peccati nouus fauor Dei per applicationem passionis Christi necessarius sit? Hîc Palud. *q*. 1. *art*. 1. & Durand. *q*. 1. Caiet. Medina, Curiel, Zumel, Lorca, Conrad. Vazq. & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst*. 113. *artic*. 2. Suar. *lib*. 7. *de*

gratia,

gratia, c. 12. 19. & 20. Medina *cod. de pœnitent. q.* 12. Mærat. *tom.* 2. *tr. de gratia, disp.* 9. Tanner. *tom.* 2. *disp.* 6. *quæst.* 5. *dub.* 3. Valent. *tom.* 2. *disp.* 8. *quæst.* 5 *p.* 2. Bellarm. *lib.* 2. *de iustificatione*, *cap.* 16. Lessius *lib.* 2. *de summo bono*, *cap.* 1. Coninch 2. 2. *disp.* 21. *à num.* 212. Torres 2. 2. *d.* 72. *dub.* 4. & *opusc.* 6. *disp.* 2. *dub.* 1. Azor *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 24. *q.* 4. Gran. *tom.* 2. *controuers.* 8. *tr.* 8. *disp.* 4.

Quæst. X I. An solus Christus sit mediator inter Deum, & hominem, vel an id munus conueniat aliis personis Trinitatis? Hîc S. Thomas *art.* 4. Bonau. *ar.* 2. *q.* 2. Richard. *quæst.* 3. & 4. Brulef. *q.* 6. Gabr. *q.* 1. *dub.* 4. Dur. *q.* 2. Caietan. Cabrera, Medina, Aluarez, Lorca, Suar. Vazq. Sylu. Præposit. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 26. *art.* 1. Becan. *tom.* 4. *cap.* 21. §. 2. & 3. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 7. *dubio* 8. Valent. *tom.* 4. *disput.* 1. *q.* 22. *p.* 3. Mærat. *de incarnat. disp.* 50. *sect.* 2. Granad. *tom.* 4. *controuers.* 1. *tr.* 15. *disp.* 5.

DISTINCTIO XX.

Quòd alio modo potuit liberare hominem, & quare potiùs isto?

PRima conclusio: Potuit Deus alio modo redimere hominem; tamen redemptio, per Christum facta, conuenientior fuit. Prima pars probatur: quia potestati infinitæ Dei cuncta subiacent, quæ non repugnant. Probatur posterior: Tum, quia modus redemptionis per Christum fuit aptior ad excitandam hominum charitatem, & spem, quæ

tanta dilectione Dei non possunt non accendi. Tum, quia modo isto superatur Diabolus iustitiâ, non potentiâ. Conuenientior autem modus fuit superare Diabolum iustitiâ, quàm potentiâ. Etenim certo quodam iustitiæ modo traditum est genus humanum ratione peccati in potestatem Diaboli. Æquum autem fuit, vt ius istud extingueretur per iustam compensationem Christi soluentem debita peccati. Porrò iustitia tradendi hominem in potestatem Diaboli, non innitebatur in iure, quod Diabolus acquisierit ad perdendum hominem; sed in iure, quod acquisiuit Deus, vt homo pateretur tyrannidem illius, vbi Deus permisisset Dæmoni, illum in hominē sæuire. Quare Deus, etiamsi vteretur potentiâ, alio modo redimens genus humanum, nullam iniuriam Diabolo irrogasset: quia ille nullo sui iure captiuum tenebat hominem; sed iure solius Dei: ipse enim iniustè inuasit hominē, eúmque seduxit; & homo etiam iniustè se dominio Dæmonis mancipauit, atque adeò tanquàm ab iniusto possessore poterat Deus hominē ex eius eripere potestate. At verò post satisfactionem Christi, etiam ius Dei tradendi hominem in potestatem Diaboli acquisitum per peccatum omninò extinctum fuit cum ipso peccato; ideóque Diabolus nullo iure, neque Dæmonis, neque ipsius Dei potest hominem captiuum tenere. Ad hunc ergo finem conuenientior fuit redemptio facta per Christum.

2 Secunda conclusio: Christus redimens per Crucem genus humanum, simul fuit Sacerdos, & hostia pro peccato. Sacerdos fuit: quia ipse obtulit toti Trinitati hostiam reconciliationis nostræ cum Deo. Hostia fuit: quia se ipsum, & non aliud obtulit in ara

Crucis

Crucis pretium redemptionis nostræ. Hæc tamen hostia, licèt fuerit sufficiens ad salutem omnium hominum; tamen omnibus hominibus efficax non fuit; sed tantùm prædestinatis, qui re ipsa consequuntur salutem.

3 Vnde Christus non solùm traditus fuit in mortem à Iudæis, & Iuda; sed etiam à seipso, & Patre. A seipso fuit traditus: quia Sacerdos fuit sponte se offerens hostiam redemptionis nostræ: à Patre verò, quia volente Patre, & tota Trinitate passus est. Traditus est à Iuda ipsum prodendo; à Iudæis verò tortores instigando. Quo passio Christi, teste Augustino *hom. 7. in cap. 4. epist. 1. Ioannis,* vnum fuit opus Patris, Christi, Iudæorum, & Iudæ; quamuis voluntates, quibus peractum est, fuerint diuersæ. Quippe voluntas Christi, & Patris bona fuit; Iudæorum verò, & Iudæ mala. Quocirca potest esse voluntas mala circa bonum: bonum enim erat, quod Iudæi, & Iudas amabant; cùm idem fuerit, quod Christus, & Pater amauerunt, nempe, passionem Christi in se, & nobis bonam: cæterùm, quia iniquo affectu ferebantur in illud; ideò eorum voluntas mala fuit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An adeò fuerit congrua Deo reparatio naturæ humanæ per incarnationem, vt non fuerit libera Deo? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 1. Bonauent. *ar.* 1. *q.* 1. Scot. Gabr. Richard. Durand. Brulef. *q.* 1. Mairon. *q.* 2. Alij relati *dist.* 1. *q.* 3.

Quæst. II. An satisfactio Christi pro peccato hominis fuerit ex iustitia? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 4. Bonau.

art. 1. *quæst.* 2. Richard. *quæst.* 3. Argentin. *quæst.* 1. *art.* 3. Brulef. *q.* 2. Gabriel *q.* 1. *art.* 2. Durand. *q.* 1. Alij relati *dist.* 18. *quæst.* 15.

Quæst. III. An pura creatura possit satisfacere pro peccato proprio, vel alieno? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 4. *&* *q.* 3. *ar.* 1. Scot. *q.* 1. Richard. *q.* 3. *&* 5. Brulef. *q.* 3. *&* 4. Durand. *q.* 2. Alij relati *dist.* 18. *quæst.* 15.

Quæst. IV. Quo iure Dæmon subdat suæ potestati peccatorem? De quo relati *dist. præced. q.* 6.

Quæst. V. An Christus fuerit verus Sacerdos, & hostia pro peccato? Caiet. Medina, Aluar. Cabrera, Lorca, Sylu. Suar. Vazq. Præpos. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 22. *art.* 1. *&* 2. Val. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 22. *p.* 4. Tann. *tom.* 4. *disp.* 1. *q.* 7. *dub.* 3. *&* 4. Gran. *tom.* 4. *controu.* 1. *tr.* 15. *disp.* 3. Becan. *tom.* 4. *cap.* 22. §. 2. *&* 3. Mærat. *de incarnat. disp.* 50. Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. disp.* 29. Bellarmin. *lib.* 1. *de Missa, cap.* 6.

Quæst. VI. An Pater voluerit tradere Christum passioni ante præuisum peccatum Iudæorum? Hîc Bonau. *in littera, dub.* 4. Carthusian. *q.* 2. S. Th. *quæst.* 1. *art.* 5. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 40. *q.* 8.

Quæst. VII. An voluntas, qua Christus voluit tradere se Iudæis, abstulerit à peccato Iudæorum rationem iniuriæ strictæ? De quo Lugo *tom.* 1. *in* 3. *p. disp.* 3. *sect.* 4. Lessius *lib.* 2. *de iustitia, cap.* 7. *dubio* 3. Val. 2. 2. *disp.* 5. *q.* 3. *p.* 2. Sotus *lib.* 3. *de iustitia, quæst.* 3. *art.* 3, Molina *tomo* 1. *de iustitia, tr.* 1. *disp.* 11. Aragon 2. 2. *quæst.* 59. *art.* 3. Mærat. *de iustitia, disp.* 7. *sect.* 1. *&* 2. Gasp. Hurtado *de incarnat. disp.* 1. *dif.* 20. *&* *de peccat. d.* 1. *dif.* 7.

DISTINCTIO XXI.

Si in Christo diuisio in morte fuit animæ, vel carnis à Verbo.

SCilicet, an dissoluta vnione corporis cum animo per mortem, dissoluta quoque fuerit vnio corporis, aut animæ cum Verbo? Fuerunt enim, qui voluerunt, in morte Christi dissolutam esse vnionem corporis cum Verbo, licèt vnio animæ cum Verbo integra permanserit. Primò, quia corpus vnitum est cum Verbo mediante vnione corporis cum anima. At in morte facta est separatio corporis ab anima, vt docet Augustinus *tom.8.conclus.2. in Psalm.*48. Ergo etiam separatio corporis à Verbo. Quod Ambrosius *tom.*4. *in cap.*23.*Lucæ*, expendens clamorem Christi: *Deus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* confirmare videtur: *Clamat homo separatione Diuinitatis moriturus. Nam mors ibi esse non poterat, nisi vita discederet: quia vita Diuinitas est.* Ergo separatione Diuinitatis vita discessit. Respondetur: Vnio corporis cum Verbo pependit ab vnione eiusdem corporis cum animo quoad primam productionem: secùs verò quoad conseruationem, vt euincet inferior conclusio. Ambr. verò non iuuat: quia separatio Diuinitatis apud illum exponenda est, sicut derelictio Diuinitatis. Derelictio autem Diuinitatis in Christo pendente in Cruce non fuit dissolutio vnionis cum Diuinitate. Nam, si ea derelictio esset vnionis cum Deo dissolutio, priùs esset dissoluta humanitatis vnio cum Deo, quàm vnio

corporis cum animo : ſiquidem ante mortem,& diſſolutionem vnionis corporis cum animo , clamauit Chriſtus ſe derelictum à Deo. At hoc dici non poteſt : quia aliàs aliquo tempore eſſet Chriſtus viuus, qui cùm eſſet homo, non eſſet Deus. Ea igitur derelictio,& Diuinitatis ſeparatio, non fuit vnionis ſolutio;ſed diuinæ protectionis ſubtractio,qua Chriſtum furori Iudæorum reliquit. Quare dixit Heſychius apud Gloſſam,cap. 16. Leuit. *In cœlum tempore paſſionis Diuinitas abiiſſe dicitur , quodammodo virtutem cohibens,vt poſſent impij conſummare paſſionem.* Abſentia igitur,& ſeparatio Diuinitatis tempore paſſionis,cohibitio fuit diuinæ protectionis.

2 Secundò arguunt ex Athanaſio *lib. 6. de Beatitudine filij Dei*,ſic aiente: *Maledictus,qui totum hominem,quem aſſumpſit Dei Filius , denuò aſſumptum , vel liberatum,tertia die à mortuis reſurrexiſſe non confitetur.* Si enim in reſurrectione homo denuò aſſumptus fuit.Ergo in morte fuit à Deo dimiſſus.In primis hoc argumentum non ſolùm probat corpus eſſe in morte dimiſſum à Verbo;ſed etiam animum:quia totus homo , qui in incarnatione fuit aſſumptus , denuò fuit aſſumptus in reſurrectione ; quod tamen aduerſarij diffitentur. Deinde, homo totus de nouo aſſumptus dicitur in reſurrectione : quia ante illam ſolas partes humanitatis retinebat aſſumptas;non verò totam humanitatem : quia partes humanitatis, ſcilicet,corpus, & anima,non conſtituunt totum, niſi inter ſe vnitæ. Quia igitur in reſurrectione denuò illæ partes inter ſe vnitæ ſunt,& ideò denuò conuenerunt in compoſitionem totius hominis,ideò verè Athanaſius ait,denuò totú hominem fuiſſe in reſurrectione aſſumptú.

3 Igitur

3 Igitur conclusio est: In morte Christi non est facta diuisio corporis, aut animæ à Verbo. Primò ex Augustino tractatu 47. in cap. 10. Ioannis: *Mors ad tempus carnem, & animam separauit; sed neutrum à Verbo Dei.* Item tomo 6. lib. de vnit. Trinitat. cap. 14. *Christus in sepulcro carnem suam commoriendo non deseruit.* Secundò ex Ambrosio tomo 2. in libro de Incarnationis Dominicæ Sacramento, cap. 5. *Emisit spiritum, non amisit; pendebat in Cruce, & omnia commouebat*, scilicet, virtute Diuinitatis sibi vnitæ. Tertiò, ratione desumpta ex Augustino, & Ambrosio. Deus dicitur mortuus, sepultus, & resurgens. At non ratione Diuinitatis, quæ in se mori, sepeliri, & resurgere non potest. Ergo ratione corporis, cui Diuinitas erat vnita. Nam animus mortuus non fuit, neque sepultus, aut resurgens, sed solùm corpus. Sicut ergo Deus passus dicitur ratione corporis sibi vniti, quod viuum cum animo patiebatur: sic mortuus, sepultus, & resurrexisse dicitur: quia corpus, cui Deus erat vnitus, mortuum, sepultum, & resurrexisse dicitur. Sic Augustinus *super Psalm.* 130. *& serm.* 3. *in Cœna Domini*, & Ambrosius *in libro de incarnationis Dominicæ Sacramento, cap.* 5. Quare Christus mori, & non mori; pati, & non pati; sepeliri, & non sepeliri; resurgere, & non resurgere dicitur: quia Diuinitate, & carne constabat, & Diuinitas in se non moriebatur, patiebatur, sepeliebatur, aut resurgebat: secùs verò caro vnita Deo, propter quam Deus etiam, & Christus ea idiomata admittebat.

Annotatio.

Annotatio.

ETiam repellitur Magister, quòd in hac distinctione doceat, posse dici de Christo, quòd patiebatur, & non patiebatur; moriebatur, & non moriebatur: nam, cùm propositio negatiua sit malignantis naturę, & totum destruens, admitti verè non potest. Tamen id est verum, cùm eius sensus non constat limitatus esse, & non vniuersalis, & absolutus, vt in præsenti, videlicet, Christum non pati, nō mori secundùm Diuinitatẽ, vt ipse Magister exponit. Quin eum loquendi modum decerpsit Magister ex Ambrosio *libro de Incarnationis Dominicæ Sacramento, cap.* 5 *.initio,* cuius hæc adducit verba: *Idem ergo Christus patiebatur, & non patiebatur; moriebatur, & non moriebatur; sepeliebatur, & non sepeliebatur; resurgebat, & non resurgebat. Resurgebat secundùm carnem, quæ mortua fuerat; non secundùm Verbum, quod apud Deum manebat.* Excusabilis igitur Magister est.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An mortuo Christo Diuinitas ab humanitate dissoluta sit? Hîc S.Th. *q.*1.*art.* 1. *quodlibet.* 2.*art.*1.Bonauent.*art.*1.*q.*1.Richard. Argentin.Gabr. Brulef.Durand.Scot. Carthusian.*q.*1.Alexand. 3.*p.q.* 19.*membro* 1. Marsil.*in* 3.*p. q.*13.*art.*1. Caietan. Suar. Medina, Sylu.& alij cum S.Thom.3.*p.q.*50. *art.* 2. & 3.Tan.*tom.*4.*disp.*2.*q.*3.*dub.*2.Granad. *tom.*4. *controu.* 2.*tract.*2.*comment.* 22.

Quæst. II. An Diuinitas duplici vnione, an vnica tantùm

tantùm fuerit vnita corpori, & animo? Hîc Bonauent. *art.*1. *quæst.* 3. Richard. *q.*4. Brulef. *quæst.* 3. Gabriel *quæst.* 1. Becan. *tom.*4.*cap.*2.*quæst.*2. Granadus *tom.*4. *controuers.*1.*tr.*4. *disp.*4. *sect.*2.

Quæst. III. An vnio corporis, & animæ inter se fuerit prior, quàm vnio vtriusque cum Verbo? De quo relati *dist.*2.*quæst.*1.

Quæst. IV. An corpus Christi in triduo mortis induerit formam substantialem cadaueris? Hîc Durandus *q.*2. Marsil. *quæst.*3.*artic.*1. & *quæst.*13. *artic.*1. Henric. *quodlibet.*2.*quæst.*2. Scotus *in* 4. *distinct.*1.*q.*3. Caietan. Sylu. Suarez, Vazquez, & alij cum S.Th. 3.*parte, quæst.*50.*art.*5. Tanner. *tom.* 4. *disp.*2.*quæst.*3. *num.*34. & 35. Granadus *tom.*4.*controu.* 1.*tr.*6.*disp.*7. Cabrera 3.*p.q.*4.*art.*1.*disp.*2. & 3.

Quæst. V. An mors Christi exterior fuerit causa nostræ salutis in ipso instanti, quo vnio animæ cum corpore dissoluta est? De quo Caietan. Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S.Thoma 3.*p.quæst.*50.*art.*6. Val. *tom.*4.*disp.*2.*quæst.*3.*parte* 3. Tannerus *tom.* 4. *disp.*2. *quæst.* 3.*dub.*2. Vbi expende, an extra statum vitæ sit meritum? De quo relati *dist.*18.*q.*6. Item, an opus externum augeat valorem affectui interno? De quo relati *lib.*2.*dist.*35.*q.*4. Rursus, an mors Christi potuerit in genere causæ efficientis operari nostram salutem? De quo relati *lib.*1.*dist.*41.*q.*9.

Quæst. VI. An anima in triduo mortis Christi fuerit impassibilis? Hîc Bonauent, & Richardus *art.*2. *quæst.*1. Brulef. *q.*4. Carthusianus, & Gabriel *q.* 1. Suar. *tom.*2.*in* 3.*p.disp.*43.*sect.*1. Granadus *tom.*4.*controuers.*2.*tr.*2.*comment.* 24. *num.*6. & 7. Medina *in* 3.*p.q.*52. *art.*8. Bellarm. *lib.*4.*de Christi anima, cap.*8.

Quæst.

Quæst. VII. An Deus verè dicatur mortuus, & passus per communicationem idiomatum? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 3. Bonauent. *art.* 2. *q.* 3. Richard. *q.* 4. Brulef. *q.* 6. Alij relati *dist.* 7. *q.* 2.

Quęst. VIII. An corpus Christi ab anima separatum subiaceret corruptioni, & vermibus? Hîc S.Th. *q.* 1. *art.* 2. Durand. & Carthusianus *q.* 2. Scotus, & Gabr. *q.* 1. Caietan. Medina, Suarez, Sylu. & alij cum S.Thoma 3. *p.* *quæst.* 51. *art.* 3. Henriq. *quodlibet.* 12. *q.* 12. Valentia *tom.* 4. *disp.* 2. *q.* 4. *p.* 1.

Quæst. IX. An corpus Christi verè resurrexerit die tertia? Hîc S.Thom. *q.* 2. *art.* 1. *&* 2. Caietanus, Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S.Thoma 3. *p.* *q.* 53. *art.* 1. *& seq.* Tannerus *tom.* 4. *disp.* 2. *quæst.* 3. *dub.* 4. Gran. *tom.* 4. *controuers.* 2. *tract.* 2. *comment.* 25. Valentia *tom.* 4. *disp.* 2. *quæst.* 5. *parte* 1.

Quæst. X. Qualis resurrexerit Christus? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 2. *&* 3. Caietan. Medina, Suarez, Sylu. & alij cum S.Thoma 3. *p.* *q.* 53. *art.* 2. *& seq.* Granad. *tom.* 4. *controu.* 2. *tr.* 2. *comment.* 26. Valent. *tom.* 4. *disp.* 2. *q.* 5. *p.* 1. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 2. *q.* 3. *dub.* 4.

DISTINCTIO XXII.

Si Christus in morte fuit homo?

PLerique arbitrantur, Christum in triduo mortis non fuisse hominem. Tum, quia Christus, quà homo, mortuus est. Homo autem mortuus desinit esse homo. Ergo in illo triduo non erat homo. Tum, quia

quia homo non potest non esse mortalis, aut immortalis. At Christus in illo triduo non erat mortalis, nec immortalis: quia erat mortuus. Ergo homo non erat. Respondetur cum Ambrosio *lib.* 1. *de fide*, *cap.* 5. Sacramenta fidei ab arguttiis Dialecticorum sunt libera: & vbi fides quæritur, Dialectica non auditur. At quęritur, an mortuus Christus fuerit homo, non eo modo, quo Petrus, & Ioannes homines sunt, in quibus ea argumenta vim habent; sed alio modo, quem Philosophia non assequitur; scilicet, ratione vnionis, qua caro, & anima Christi erant vnitæ cum Verbo? Quod sequenti conclusione explicatur.

2 Prima igitur conclusio est: Christus in triduo mortis verè erat homo; sed non eo modo, quo ante mortem erat homo. Nam homo constituitur ex corpore, & animo subsistentibus vnica personalitate, & vnitis inter se, aut vnitis in vno tertio. At in triduo mortis corpus, & anima erant vnita in Verbo, quanuis non essent vnita inter se, sicut erant ante mortem. Ergo constituebant hominem, quanuis non eo modo, quo hominem constituebant ante mortem. Aut aliter idem argumentum confice. Homo Christus in recto importat personam Verbi, & in obliquo corpus, & animam, aut vnita inter se, aut vnita vni tertio. Sed in triduo mansit persona Verbi connotans in obliquo corpus, & animam, vnita Verbo, quanuis non sicut anteà vnita inter se. Ergo in illo triduo mansit Verbum homo, quanuis non sicut anteà. Confirmatur ex Augustino *libro* 1. *de Trinitate*, *cap.* 13. dicente: *Talis erat susceptio illa, quæ Deum hominem faceret, & hominem Deum.* Vbi Deus dicitur fieri homo ab vnione, & assumptione Verbi.

At

At hæc vnio, & assumptio Verbi mansit eadem. Ergo etiam Verbum mansit homo. Itaque Verbum erat homo: quia erat persona subsistens in corpore, & animo vnitis vni tertio. Mortuus verò est homo: quia non subsistit in corpore viuo, & vnito cum animo, sicut anteà; ideóque homo ille non est mortalis, nec immortalis: quia, sicut mortuus, & viuus dicitur ab vnione corporis, & animæ inter se, pereunti, aut perseueranti; ita etiam mortalis, aut immortalis. At hæc vnio non erat. Atque adeò homo mortuus erat, & non immortalis, nec mortalis.

3 Secunda conclusio: Christus in illo triduo non erat homo vbique; sed vbi erat corpus, aut anima. Prior pars constat: quia nunquam Christus vbique fuit homo: quia, licèt eius Diuinitas vbique sit; tamen humanitas numquam fuit vbique. Probatur posterior pars: Vbicunque erat corpus solum, aut anima sola, erat vnio Verbi cum vtroque; quia Verbum vnica, & indiuisibili vnione cum vtraque parte vnitum fuit. At Verbum est homo ab ea vnione cum vtraque parte. Ergo vbicunque erat corpus solum, aut anima sola, Verbum erat homo. Itaque in sepulcro erat homo: quia ibi erat corpus vnitum Verbo, & simul vnio animæ cum eodem Verbo, quamuis non esset ibi anima. Item, in Inferno erat homo: quia ibi erat anima vnita Verbo, & simul vnio corporis cum eodem Verbo, quamuis ibi non esset corpus. Sic etiam Augustinus lib. de fide ad Petrum, cap. 2. *In sepulcro erat homo, & in Inferno erat.*

4 Obiicies: Si Verbum assumpsisset solum corpus, non esset homo in sepulcro, vbi esset corpus; nec si solam assumpsisset animam, esset in Inferno homo,

vbi

vbi esset anima. Ergo nec modò ibi est homo, cùm ib solùm sit corpus, & anima sola. Conceditur antecedens, & negatur consequentia. Quia, si solùm corpus esset assumptum à Verbo, aut anima sola, non esset cum corpore, aut cum anima vnio Verbi cum vtraque parte, à qua dicitur homo. At modò cum solo corpore existit in sepulcro vnio Verbi cum vtraque parte: nam existit etiam vnio cum anima existenti in Inferno: quia in sepulcro existit vnio Verbi cum corpore, & modò eadem indiuisibili vnione vnitum est Verbum cum anima.

5 Tertia conclusio: Licèt Christus non sit vbique homo; rectè tamen dicitur Christus esse vbique totus; sed non vbique totum. Prior pars probatur ex Augustino tom. 6. de vnitate Trinit. cap. 14. *Non dimisit Patrem Christus, cùm venit in Virginem, vbique totus, vbique perfectus.* Vtraque pars probatur: quia *totus* refertur ad personam; *totum* verò ad omnia, quæ complectitur persona, atque adeo ad naturas. At persona vbique existit tota, atque perfecta; sed non cum omni natura: nam humana vbique non est. Sic totus Christus est homo, & totus Deus; sed non totum homo, nec totum Deus: quia non est tantùm homo, nec tantùm Deus. Tradit Damascenus lib. 3. de fide, cap. 7. *Totus Christus est Deus perfectus; non autem totum Deus est: non enim solùm Deus est, sed & homo. Et totus homo perfectus, non autē totū homo; non solùm enim homo, sed & Deus* Rationémque addit: *Totus enim naturæ est repræsentatiuum. Totum autem hypostaseos.* Exemplóque declarat: *Sicut aliud quidem est naturæ; aliud verò hypostaseos.*

6 Vnde attendendum est, quid dicatur secundùm

naturam,& secundùm personam, vt ea, quæ dicuntur de Filio Dei,& de Deo, dicantur etiam de filio hominis,& de homine. Sic idem dicitur ascendisse in cœlum, qui descendit de cœlo: quia persona eadem est. Item, Deus gloriæ dicitur crucifixus: quia homo, quæ est eadem persona cũ Deo, est crucifixus. Si verò attendamus naturas, Filius Dei dicetur descendere,& Filius hominis ascendere; Deus esse vbique,& homo esse in cœlo, aut in terra; Filius Dei non passus, & filius hominis passus. *Quid ergo, propter quid,& secundùm quid dicatur, prudens,& diligens,& pius lector intelligat*, monet Augustinus *lib.1. de Trinit. c.13.*

Annotatio.

INter propositiones notatas in Magistro, & communiter repulsas, vna est, Christum in triduo mortis hominem fuisse. Verùm, si attentè res consideretur, constabit, vocalem tantùm esse dissensionem. Nã id, quod alij re ipsa negãt, cùm Verbum in triduo hominem esse diffitentur, scilicet, personam subsistenté in corpore,& animo vnitis inter se, minimè Magister affirmat, ideoque ipse in triduo mortis hominé esse, sicut erat ante morté, negat. Id etiam, quod Magister affirmat, cùm Verbũ in triduo hominé vocat, scilicet, personã subsistentem in corpore,& animo vnitis vni tertio, nullus Theologorũ re ipsa negat. Num autem hæc res, aut illa, quæ inter se ab omnibus admittũtur, differre, voce hominis significanda sit, nécne, controuersia de voce est. Neq; vox Magistri omninò culpãda, cũ cõsonare videatur modo loquendi Patrũ,& ré significet, quę in dissolutione puri hominis nõ existat.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus in triduo mortis fuerit homo? Hîc S.Th.*q*.1.*ar*.1.*&* *quodlib*.3.*ar*.4.Bon. *art*.1.*q*. 1.Scot.Richard.Durand. Argent.Bru lef.Carthusian. Gabr.*quæst*.1. Marsil. *quæst*.13. *art*. 2. Alexand. 3.*p*. *quæst*.19.*membr*.3.Caietan.Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S. Thoma 3.*p*.*quæst*.50. *art*. 4. Tann. *tom*.4. *d*.2.*q*.3.*num*.32.*&* 33. Granad. *tom*. 4.*controu*. 2.*tr*.2. *comment*.22.

Quæst. II. Christus quà homo, quid in recto significet? Hîc Bonau. Carthus. & Gabr. *q*.1.Alij relati *dist*.7.*q*.1.

Quæst. III. An Christus, quà homo, sit vbique? S.Thomas *q*.1.*art*.2. Bonau. *art*.1. *quæst*. 2. Richard. Carthus. Brulef. & Durand. *quæst*. 2. Gabr. *quæst*. 1. Val.*tom*.4.*d*.1.*q*.2.*p*.3. *& libris quatuor contra Vbiquistas*.Bellarminus *lib*.3.*de Christo*.Sanchez *repetit*.4. *de Eucharist*. Tannerus *tom*.4.*d*.1.*q*.6.*dub*.1.Granad. *tom*. 4.*controu*.1.*tr*.4.*d*.1.*sect*.3.Suarez *in* 3.*p*.*d*.31.*sect*.4.

Quæst. IV. An Verbum vnica indiuisibili vnione assumpserit corpus, & animam? De quo relati *dist*. 21. *quæst*.2.

Quæst. V. An corpus Christi triduo fuerit sepultum? Hîc Bonauent. *art*. 1.*quæst*. 3. Richard. *art*. 2. *quæst*. 2. Brulef. *quæst*. 3. Gabr. *quæst*. 1. *art*. 2. Carthus. *quæst*.3. Alex. 3.*p*.*q*.19.*memb*. 5. Caiet. Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S. Thoma 3.*p*. *quæst*.51.*art*. 4.*&* *opusc*.3.*c*.243.Valent. *tom*.4.*d*.2.*quæst*.4 *p*.1.Tannerus *tom*.4.*d*.2.*q*.3.*dub*. 3. Granad. *tom*. 4. *controu*. 1. *tract*. 2. *comment*. 23.

Quæst. VI. An corpus Christi in sepulcro subiacuerit corruptioni? De quo relati *dist*.21.*q*.8.

Quæst. VII. An anima Christi verè secundùm substantiam descenderit ad Inferos? Hîc S. Thom. *quæst*.2. *artic*. 1. Bonau. *artic*. 1. *quæst*. 4. Richardus *artic*. 2. *quæst*. 1. Argent. *quæst*. 1. *artic*. 4. Brulef. *quæst*.4. Gabriel *quæst*. 1. *dub*. 3. Durand. *quæst*. 3. Carthus. *quæst*.6. Caietan. Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S. Thom. 3. *p*. *quæst*. 52. *artic*. 1. Alexand. 3. *p*. *quæst*. 19. *memb*. 4. Valent. *tom*.4. *d*. 2. *q*. 4. *p*. 2. Tann. *tom*.4. *d*. 2. *quæst*. 3. *dub*. 3. Granad. *tom*. 4. *contr*. 2. *tr*. 2. *comment*. 24.

Quæst. VIII. Quid operata sit anima Christi ad Inferos descendens? Hîc S. Thom. *quæst*. 2. *artic*. 2. Bonau. *art*. 1. *quæst*. 5. Richard. *art*. 3. *quæst*. 2. Brulef. *quæst*. 5. Marsil. *quæst*. 13. *art*. 2. Gabr. *quæst*. 1. Carthus. *quæst*. 6. Caietan. Medina, Sylu. Suarez, & alij cum S. Thoma 3. *p*. *quæst*. 52. *artic*. 5. Valent. *tom*.4. *d*. 2. *q*. 4. *p*. 3. Tannerus *tom*.4. *d*. 2. *q*. 3. *dub*. 3. Granad. *tom*.4. *controu*. 2. *tr*. 2. *comment*. 24.

Quæst. IX. An verè resurrexerit tertia die? Hîc Dur. *q*. 5. *&* 6. Carthus. *q*. 5. Alij relati *dist*. 21. *q*. 9.

Quæst. X. Qualis resurrexerit? Hîc relati *q*. *præced*. *&* *dist*. 21. *q*. 10.

Quæst. XI. An in cœlos ascenderit; qua virtute, & quo motu locali? Hîc S. Thom. *q*. 3. *art*. 1. *&* 2. Durand. *q*. 7. *&* 8. Carthus. cum Bonauent. Alexand. Vdalrico, & aliis *q*. 7. Caiet. Medina, Sylu. Suar. & alij cum S. Thom. 3. *p*. *q*. 57. *art*. 1. *&* *sequenti*. Val. *tom*. 4. *d*. 2. *q*. 6. *p*. 1. Tanner. *tom*. 4. *d*. 2. *q*. 3. *dub*. 5. Gran. *tom*. 4. *controu*. 2. *tr*. 2. *comment*. 29.

DISTIN

DISTINCTIO XXIII.

Si Christus habuerit fidem, spem, & charitatem?

POstquam exposuit ea, quæ ad substantiam incarnationis, & efficaciam redemptionis nostræ spectant, proponit agere de virtutibus theologicis, quæ Christo conueniunt. Sed notandum primo, in hac distinctione licèt proponat agere de fide, spe, & charitate; tamen ex professo solùm differere de fide. Secundò, non decernere, an ea Christo conueniat, de quo decernit *dist*.26. sed eam tantùm in genere definire, atque describere.

2 Prima propositio est: Fides theologica definitur, *Virtus, qua creduntur, quæ non videntur*. Sumitur ex Augustino *lib*.2.*qq. euang.c*.29. In primis explicãdum definitum: fides enim bifariam sumitur, vt docet Augustinus *lib*. 13. *de Trinit.c*.2. tum pro habitu, quo credimus; tum pro obiecto, quod credimus, vt constat ex Symbolo Athanasij: *Fides catholica, quam nisi quisque firmiter, fideliterque crediderit, saluus esse non poterit*. Vtraque fides in omnibus fidelibus vna est, iuxta Apostolum ad Ephes.4. *Vnus Dominus, vna fides*. Nam id, quod omnibus credendum proponitur, vnum, & idem est. Item, virtus, qua id creditur, dicitur vna, non numero, sed genere, & similitudine; sicut facies, & voluntas duorum hominum dicitur vna, quanuis numero differant; quia similitudine vna est. Igitur, fides, quæ nunc definitur, non est fides sumpta pro obiecto; sed pro habitu.

3. Deinde, in definitione fides dicitur *virtus*. Est enim habitus, quo credimus, qui virtus est; & habitus, qui non est virtus. Nam, qui cum charitate coniungitur, virtus est: quia, docente Ambrosio, charitas informat omnes virtutes, & sine illa virtus nō est; eáque est fides, quæ, iuxta Apostolum, per dilectionem operatur, & viua, iustificans, formatáque dicitur. Qui verò sine charitate reperitur, vt in peccatoribus, & Dæmonibus, qui etiam credunt, & contremiscunt, verè virtus non est; sed qualitas quædam mentis ad credendum disponens, mortua, inanis, & vacua. Cæterùm in peccatoribus donum Dei esse potest, quia etiam peccatoribus Deus sua dona largitur. Si autem inquiras, an eadem fides, quæ cum charitate virtus est, maneat in peccatore, quin sit virtus; verius quidem est, eandem esse vtrique statui iustitiæ, atque peccati communem: quanquam sine erroris periculo oppositum possit defendi. Igitur nunc definitur fides iustificans, & per charitatem formata, & ideò virtus asseritur.

4 Rursus fides *virtus* dicitur, *qua creduntur*, &c. Vbi de habitu, quo credimus in Deum, accipienda est. Aliud enim est credere Deum, credere Deo, & credere in Deum. Credere Deū, est credere Deum esse, siue ex testimonio humano, siue diuino. Credere Deo, est credere aliquid ex testimonio diuino. Credere verò in Deū est rursus in Deum per dilectionē intendere. Vnde primo, & secundo modo possunt credere peccatores, & Dæmones. Tertio verò modo soli iusti, qui fidem habent iustificantem, & per dilectionem operantem, quam solam nunc definimus.

5 Denique per fidem theologicam dicuntur credi, *qua non videntur*: non omnia, quæ non videntur: nam

nam plura non visa possunt discredi à Catholicis absque dispendio fidei theologicæ; sed ea tantùm, quę ad nostram spectant religionem, scilicet, quæ à Deo reuelata nobis Ecclesia credenda proponit. At verò ea, quæcunque sint, debent esse non visa. Nam fides propriè non apparentiũ est, vt Apostolus describit Hebr. 11. *Fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentiũ.* Vnde Gregorius *homilia 26. sup. Euangel. & lib. 4. Dialect. cap.* 5. ait: *Apparentia non habent fidem, sed cognitionem.* Rationémque reddit: *Nam credi iam non potest, quod videri potest. Thomas aliud vidit, aliud credidit: hominem vidit, & Deum confessus est.* Similiter Augustinus tract. 27. & 30. in Ioanné: *Quid est fides, nisi credere, quod non vides? Fides ergo est, quod non vides, credere.* Sed notat Augustinus *lib. 13. de Trinitate, cap.* 1. Quanuis fides sit eorum, quæ non videntur; ipsam tamen fidem ab vnoquoque credente in corde videri, non oculis corporeis, aut sensione aliqua interna, sed notione intellectuali euidenti, & certa: licèt enim ea, quæ creduntur, absentia sint; tamen ipsa fides cordi præsentissima est, & experimento noscibilis. Imò ideò argumentum est non apparentium, quia percepta manifestè fide, & non perceptis manifestè eis, quæ per fidem noscuntur, arguitur esse aliqua, quæ re ipsa non apparent.

6 Secunda propositio: Fides theologica est omninò certa. Primò, quia ex Paulo *sup.* est substantia sperandarum rerum. Scilicet, quia ea, quæ futura sunt, & nondum possidemus, subsistunt in nobis certitudine fidei, qua credimus futura. Quæ quidem, si certa non esset, nutaret, & vacillaret spes. Secundò, quia dicitur argumentum, vel conuictio non

apparentium. Scilicet, quia conuincit, & facit adhærere firmiter, & certò intellectum eis, quæ sibi non apparent. Quod bifariam conuenit fidei. Tum, quia ea, quæ ex medio aliquo manifesto probari non possunt, probat nobis ex testimonio infallibili Dei lato per Prophetas, aut Euangelistas. Tum etiam, quia ipsa fides manifestatur intellectui; & ex ipsa, aut in ipsa arguuntur, & probantur esse non apparentia, quæ creduntur per fidem, vt nuper dicebatur.

7 Tertia propositio: Fides est fundamentum spei, & charitatis quoad actus, non verò quoad habitus. Prior pars probatur: quia non potest esse actus spei, aut charitatis, quin præcedat actus fidei: potest autem esse actus fidei, quin sit actus spei, aut charitatis. Potest enim bonum credi, quin speretur, aut ametur; tamen sperari, aut amari nō potest, quin credatur. Quod docet Augustinus *in Enchirid. cap.* 8. & Gregorius *homilia* 16. *super Ezech.* vnde deprehenditur nonnullum discrimen fidei, ab spe, & charitate. Probatur posterior pars. Tum, quia fides virtus non potest esse sine charitate, quamuis posset esse, quæ non est virtus. Tum, quia habitus fidei non est causa præcedens habitum spei, sicut est actus fidei actum spei, quidquid alij aliter sentiant. Tum, quia virtus fidei non potest præcedere charitatem; esto præcedat spem: primò, quia charitas dicitur mater virtutum: secundò, quia charitas est Spiritus sanctus, quem nulla virtus antecedit.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & qua certitudine dentur virtutes infusæ? Hîc Durand. *q.*5. S. Thomas *q.*1. *art.*1. & 5. Gabr. *q.*2. Carthus. *q.*1. Alij relati *lib.*2. *dist.*27. *q.*1.

Quæst. II. An virtus infusa sit simpliciter necessaria ad agendum aliquos actus? Hîc S. Thom. *q.*1. *ar.*1. & 3. Durand. *q.*1. Carthus. *q.*1. Alij relati *dist.*14. *q.*3.

Quæst. III. An ita sit necessaria, vt nec diuinitùs fieri queant actus supernaturales per auxilium extrinsecum? De quo relati *dist.*14. *q.*4.

Quæst. IV. An virtus infusa sit tota ratio agendi actus supernaturales? Hîc Gabr. *q.*2. Alij relati *lib.*2. *dist.*25. *q.*9.

Quæst. V. An virtus infusa tribuat facilitatem agendi? Hîc Durand. *quæst.*1. & 4. Gabriel *quæst.* 2. Nos fusè *lib.*4. *de supernatur.* Suar. *lib.*6. *de gratia, cap.* 14. Vazquez 1.2. *disp.*29. Coninch 2. 2. *disp.* 7. *dub.* Salas 1.2. *tom.*2. *tract.*10. *disp.*51. Granad. 1.2. *controu.* 4. *disp.* 4. Hurtado *disput.*16. *de anima, sect.*8. & 2. 2. *disp.*60. *sect.*1. *subsect.*2.

Quæst. VI. An virtutes theologicæ sint tantùm tres? Hîc S. Th. *quæst.*1. *art.*5. Durandus *quæst.*5. Caietan. Medina, Conrad. Zumel, Lorca, Vazquez, Pesantius, & alij cum S. Thoma 1.2. *quæst.*62. *art.*3. Mærat. *tom.*2. *tract. de fide, disp.*14. *sect.*2. *à num.* 2. & *disp.* 3. *sect.*1. *à num.* 5.

Quæst. VII. Quænam sit definitio, & acceptio fidei? Hîc S. Thom. *quæst.*2. *art.*1. & 2. Bonauent. *art.* 1. *quæst.*5. Scot. *q.*1. Gab. *q.*2. Richard. *art.*4. *q.*1. Brulef. *q.*5. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Torres, & alij

cum S.Thom.2.2.*quæst*.2.*art*.1. Valent. *tom*.3. *disp*.1. *quæst*.2.*p*.1.*&* *q*.4.*p*.1. Tannerus *tom*.3.*d*.1.*q*.1.*dub*.1. Suarez 2.2.*d*.6.*sect*.1. *&* 2. Coninch 2.2.*disp*.14. *dub*. 1.Granad.2.2.*controu*. 1.*tr*.1.*d*.1. *&* *tr*.9.*d*.1. Mærat. *d*.1. *&* 8.Petr. Hurtad.2.2.*d*.49.

Quæst. VIII. An fides sit virtus,& qualis? Hîc S.Thomas *q*.2.*art*.4.Bonauent.*art*.1.*quæst*.1.Richard. *art*.4.*quæst*.2.Argentin.*quæst*.1.*art*.4.Brulef. & Gabr. *q*.1.Durand. *q*.6. Carthuf. *q*.2. Caiet.Bañez,Aragon. Lorca,Sylu.Torres,Pesant. & alij cum S.Thoma 2.2. *quæst*.4.*art*.5. Valentia *tom*.3. *disp*.1.*quæst*.4.*p*.5. Tan. *tom*.3.*d*.1.*quæst*.6.*dub*.2.Suarez 2.2.*tract*.1.*disp*.7.*sect*. 1.Coninch 2.2.*d*.16.*dub*.3. Granad. 2.2. *controu*. 1.*tr*. 12.*d*.2.Mærat.*d*.22.Petr. Hurtad.*d*.55.

Quæst. IX. An sit infusa, & supernaturalis? Hîc S.Thom. *q*.3.*art*.2. Bonauent. *art*.2. *q*.2. Brulef.*q*.7. Gab.*q*.2.Caiet.Bañez, Arag. Lorca, Sylu. Torres, & alij cum S.Thom.2.2.*q*.6.*art*.1. *&* 2. Valentia *tom*.3. *d*.1.*q*.6.*p*.1.Alij relati *lib*.2. *dist*.27.*q*.1.

Quæst. X. Qua ratione distinguantur fides formata, & informis? Hîc S.Thomas *quæst*.3.*art*.4. Bonauent.*art*.2.*q*.1.*&* *art*.2.*quæst*.4.Richard. *art*.4.*q*.3. Brulef. *q*.6. Gabr. *q*. 2. Carthuf. *q*.3.Caietan.Bañez, Aragon,Lorca, Torres, Pesant. & alij cum S.Thoma 2.2.*quæst*.4.*art*.4.Valentia *tom*.3.*disputat*. 1.*q*.4.*art*.4. Tannerus *tom*.3. *disp*.1. *quæst*.6. *dub*.2. Suarez 2.2. *tr*. 1.*disp*.7.*sect*.3.Coninch 2.2.*disp*.16. *dub*... Granadus 2.2.*controuers*. 1.*tract*.12.*disputat*.5. Mærat. *d*.23. Petrus Hurtad. 2.2.*d*.54.

Quæst. XI. An fides formetur per charitatem,& quomodo? Hîc S.Thomas *q*.3.*art*.1. Bonauent. *artic*. 2.*q*.5.Brulef.*quæst*.10.Durand. *quæst*.8.Gabr. *quæst*.1.

Caiet.

Caiet. Banez, Aragon, Lorca, Torres, Pesant. & alij cum S. Thom. 2.2. *quæst*. 4. *art*. 3. Valent. *tom*. 3. *d*. 1. *q*. 4. *p*. 3. Tan. *tom*. 3. *d*. 1. *q*. 6. *dub*. 2. Con. 2.2. *d*. 16. *dub*. 4. Gran. 2.2. *contr*. 1. *tr*. 12. *d*. 5. Mær. *d*. 23. Pet. Hurt. *d*. 51.

Quæst. XII. An fides pertineat ad intellectum? Hîc S. Th. *q*. 2. *art*. 3. Bonauent. *art*. 1. *quæst*. 2. Scotus *quæst*. 1. Richard. *art*. 6. *q*. 2. Durandus, Gabr. Carthus. & Brulef. *quæst*. 2. Caietan. Bañez, Aragon, Lorc. Torres, Pesant. & alij cum S. Thom. 2.2. *quæst*. 4. *ar*. 2. Valentia *tom*. 3. *d*. 1. *quæst*. 4. *p*. 2. Tan. *tom*. 3. *d*. 1. *q*. 6. *dub*. 1. Suarez 2.2. *d*. 7. *sect*. 1. Coninch 2.2. *d*. 16. *dub*. 1. Granadus 2.2. *controuers*. 1. *tract*. 12. *d*. 1. Mæratius *d*. 22. Petrus Hurtad. *d*. 50.

Quæst. XIII. An fides Dæmonibus conueniat? Hîc S. Thom. *quæst*. 3. *art*. 3. Bonauent. *art*. 2. *q*. 3. Richard. *art*. 6. *q*. 3. Brulef. *q*. 8. Durand. *quæst*. 9. Gab. *q*. 2. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S. Thoma 2.2. *q*. 5. *art*. 2. Valent. *tom*. 3. *d*. 1. *q*. 5. *p*. 2. Tanner. *tom*. 3. *d*. 1. *q*. 6. *dub*. 4. Suar. 2.2. *d*. 6. *sect*. 9. Coninch *d*. 17. *dub*. 2. Granad. 2.2. *controu*. 1. *tr*. 13. *sect*. 1. Mærat. *d*. 24. *sect*. 3. Petr. Hurtad. *d*. 59. *sect*. 2.

Quæst. XIV. An Hæreticus discredens vni articulo fidei possit credere fide diuina aliis articulis fidei? Hîc Durandus *q*. 9. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst*. 5. *art*. 3. Valent. *tom*. 3. *d*. 1. *quæst*. 5. *p*. 3. Tanner. *tom*. 3. *d*. 1. *quæst*. 6. *dub*. 4. Suarez 2.2. *disp*. 6. *sect*. 9. Coninch *d*. 17. *dub*. 3. Granadus 2.2. *controu*. 1. *tr*. 13. *sect*. 2. Mæratius *d*. 24. *sect*. 4. Petrus Hurtad. *d*. 59. *sect*. 5. Nos *de supernat*. *lib*. 4.

Quæst. XV. An per assensum naturalē possimus credere quidquam ex motiuo supernaturali reuelationis diuinæ?

diuinæ? Hîc Durand. *q.9.* Gab.*q.2.* Alij relati *lib.2.d.27.q.18.*

Quæst. XVI. Quodnam sit obiectum materiale fidei? Hîc Gabriel, & Carthus. *q.2.* Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Sylu. Torres, & alij cum S. Th. 2.2.*quæst.1.art.1.& 2.* Valent.*tom.3.d.1.q.1.p.1.& 2.* Tanner.*tom.3.d.1.quæst.1.dub.2.* Suarez 2.2.*d.2.* Coninch 2.2.*d.9.dub.1.& 2.* Granadus 2.2.*controuers.1.tractat.1.d.6.& sequenti.* Mærat. *d.4.* Petrus Hurt. *d.16.*

Quæst. XVII. Quodnam sit obiectum formale? Hîc Gabr. & Carthus. *q.2.* Bonauent. *in litt. dub.3.* Caietan. Bañez, Arag. Lorca, Pesant. Sylu. Torres, & alij cum S. Thom. 2.2.*q.1.ar.1.& 2.* Valentia *tom.3.d.1.q.1.p.1.* Tanner. *tom.3.d.1.q.1.dub.3.* Albertin. *ex 3. princip. philosoph. diffic.2.* Suar. 2.2.*d.3.* Coninch 2.2.*d.9.dub.3.& seq.* Gran. 2.2.*controu.1.tr.1.d.2.& seq.* Mærat.*d.2.& 3.* Petr. Hurt.*d.5.& seq.*

Quæst. XVIII. In quid resoluatur fides? Hîc Gabr. *q.2.* Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Sylu. Torres, & alij cum S. Thoma 2.2.*quæst.1.art.1.& 2.* Valent.*tom.3.d.1.q.1.p.1.* Tann.*tom.3.d.1.quæst.1.dub.4.& quæst.5.dub.4.* Albertin. *ex 3. principio philosoph. coroll.4.* Suarez 2.2.*d.3.* Coninch 2.2.*d.9.dub.3.& seq.* Granadus 2.2.*controuers.1.tract.1.d.5,* Mærat.*d.17.* Petr. Hurtad. *d.15.*

Quæst. XIX. An actus fidei possit componi cum visione intuitiua obiecti? Hîc Bonauent. *in litt. dub.1.* Alij relati *dist. seq. q.1.*

Quæst. XX. An possit componi cum scientia abstractiua? Hîc Bonauent. *in litt. dub.1.* Alij relati *dist. seq. q.1.*

Quæst.

Quæst. XXI. An habitus fidei præcedat tempore primam infusionem charitatis & gratiæ? Hîc S.Th. *q.2.art.5.* Bonauent. *in litt.dub.6.* Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S.Thom. 2.2. *q.4. art.7.* Item, Caietan. Conrad. Medina, Zumel, Vazq. & alij cum S.Th. 1.2. *q.62.art.4.* Valent. *tom.3. d.1.q.4.p.7.* Tanner. *tom.2.d.3.quæst.5.dub.2.&* 3. Coninch 2.2. *disp.16.dub.4.* Granad. 2.2. *controu.1.tr.12. disp.5.* Mærat. *disp.25.sect.2.&* 3. Hurtado *disputat.* 57. Nos *de supernat. lib.* 4.

Quæst. XXII. An actus fidei sit necessarius ad actum charitatis? Hîc S.Thom. *quæst.2.art.5.* Bonau. *in littera, dubio 6.* Alij relati *dist.26.quæst.16.*

Quæst. XXIII. An amissa charitate perseueret fides? Hîc Durandus *q.9.* Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S.Th. 2.2. *q.4.art.4. & 6.* Item, Caietan. Medina, Conrad. Vazq. Pesant. Zumel, & alij cum S.Th. 1.2. *q.65.art.4.* Val. *tom. 3. disp.1.q.4.* Tanner. *p.4.tom.3.disp.1.q.6.dub.2.* Suarez 2.2. *disp.7.sect.3.* Coninch 2.2. *disp.16. dub.4.* Granad. 2.2. *controu.1.tr.12.disp.5.* Mærat. *disput.23.* Petr. Hurtado *disp.53.* Nos *de supernat. lib.4.*

Quæst. XXIV. An actus fidei superet certitudine scientias naturales? Hîc S.Th. *quæst.2.art.5.* Bonauent. *art.1. quæst.4.* Richard. *art.8. quæst.1.* Brulef. *q.4.* Durandus *q.7.* Gabriel *q.2.* Caietan. Bañez, Arag. Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S.Thoma 2.2. *quæst.4.art.8.* Valentia *tom.3. disp.1. quæst.4.p.8.* Tannerus *tom. 3. disp.1. quæst.6. dubio 3.* Suarez 2.2. *disp.6.sect.5.* Coninch 2.2. *quæst.14.dubio 4.* Granadus 2.2. *controu.1.tract.12.disp.4.* Mæratius *disp.12.* Petrus Hurtado *disp. 58.*

Quæst.

Quæst. XXV. An certò cognoſcamus fidem nobis inhærentem? Hîc S. Thomas *quæſt*. 1. *art*. 2. Bonau. *in littera, dubio* 4. Scotus *quæſt*. 1. Gabriel *quæſt*. 2. *art*. 2. *concluſ*. 2. Tanner. *tom*. 3. *diſp*. 1. *quæſt*. 6. *dub*. 5. Coninch 2. 2. *diſp*. 14. *dub*. 14. Ruardus *art*. 9. & 14. Vega *lib*. 9. *in Tridentin*. *cap*. 3. Ayala *de tradit*. *parte* 2. *cap*. 1. Sotus *lib*. 3. *de natura & gratia, cap. vltimo*. Valent. *tom*. 3. *diſp*. 1. *q*. 6. *p*. 1. Bañez 2. 2. *quæſt*. 6. *art*. 1. Caietanus, Medina, & Zumel, 1. 2. *q*. 112. *art*. 5. Vazquez 1. 2. *diſp*. 201. Nos *de ſupernat*. *lib*. 4.

Quæſt. XXVI. An dignoſcamus certò nobis inhærentem charitatem, & iuſtitiam? Hîc S. Thomas *q*. 1. *art*. 2. Bonauent. *in littera, dubio* 4. Caietanus, Medina, Conradus, Peſantius, Lorca, Curiel, Vazquez, Mart. & alij cum S. Thom. 1. 2. *quæſt*. 112. *art*. 5. Tan. *tom*. 2. *diſp*. 6. *quæſt*. 4. *dub*. 5. Albertinus *coroll*. 6. *ex* 1. *princip. philoſoph*. Suarez *lib. de gratia, cap*. 3. Mæratius *de gratia, diſp*. 8. *ſect*. 2. Sotus *lib*. 3. *de gratia, cap*. 10. & *ſeq*. & *opuſcul. contra Catharin*. Ruardus *art*. 9. Vega *lib*. 9. *in Trident*. Stapleton. *lib*. 9. *de iuſtificatione*. Sander. *lib*. 3. *de iuſtificatione*, Bellarminus *lib*. 3. *de iuſtificatione, cap*. 2. & *ſeq*. Valent. *tom*. 2. *diſp*. 6. *quæſt*. 4. Cathar. *opuſc. de hac re*.

Quæſt. XXVII. An actus fidei ſupponat per ſe affectum voluntatis, & ſupernaturalem? Hîc S. Th. *quæſt*. 2. *art*. 2. & 3. Bonauent. *art*. 1. *q*. 2. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Peſant. Torrez, & alij cum S. Th. 2. 2. *q*. 4. *art*. 2. Val. *tom*. 3. *diſp*. 1. *quæſt*. 4. *p*. 2. Tan. *tom*. 3. *diſputat*. 1. *quæſt*. 6. *dubio* 1. Albertinus *ex* 3. *princip. philoſoph. corollar*. 5. Suarez 2. 2. *diſputat*. 6. *ſect*. 6. & 7. Coninch 2. 2. *diſputat*. 13. *dubio* 4. & 5. Granadus 2. 2. *controuerſ*. 1. *tract*. 9. *diſputat*. 2. & 3.

Mærat.

Mærat. *disp.* 15. Petr. Hurtado *disputat.* 45. & 46. Nos *de supernat. disp.* 49. *sect.* 4. & 5.

Quæst. XXVIII. Quo differant credere Deum, credere Deo, & credere in Deum? Hîc Bonauent. *in littera, dub.* 3. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S. Thoma 2. 2. *q.* 2. *art.* 2. Valentia *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 2. *p.* 1. Tannerus *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 7. *dub.* 1. Suar. 2. 2. *d.* 6. *sect.* 3. Mærat. *de fide, d.* 9. *sect.* 1.

Quæst. XXIX. An actus fidei infusæ possit esse falsus ex natura rei? Hîc Gabriel *q.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Torres, Sylu. & alij cum S. Thoma 2. 2. *q.* 1. *art.* 3. Valentia *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *p.* 3. Tanner. *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *dub.* 5. Suarez 2. 2. *disp.* 3. *sect.* 13. Coninch 2. 2. *disp.* 10. *dub.* 4. Granadus 2. 2. *contr.* 1. *tr.* 1. *disp.* 7. & 8. Mærat. *disp.* 7. Petrus Hurtado *disp.* 19. Nos *de supernat. disp.* 58.

Quæst. XXX. An possit esse falsus potestate absoluta Dei? De quo nos fusè *de supernat. disp.* 59. & Petr. Hurtado 2. 2. *disput.* 19. *sect.* 3. Videantur relati *quæst. præcedent.*

DISTINCTIO XXIV.

Quomodo intelligitur, quod scriptum est: Vt, cùm factum fuerit, credatis.

PRæcedenti distinctione assertum est, fidem esse de iis, quæ non videntur. Nunc obiicitur illud Ioannis 14. dictum Apostolis à Christo: *Nunc dico vobis, priusquàm fiat, vt cùm factum fuerit, credatis*; scilicet, resurrectionem sui corporis. Nam, cùm

cùm res facta fuerit, scilicet, cùm Christi corpus resurrexerit, videbitur. Tamen, ait Dominus, quòd credetur. Respondetur: In eo, quod factum cernitur, aliud est, quod videtur; aliud, quod creditur; quia omnia, quæ in eo sunt, non videntur. Vnde semper creditur, quod non videtur.

2 Itaque prima conclusio est: Id, quod videtur, potest esse obiectum fidei, ratione alicuius, quod in eo non videtur. Nam Thomas Apostolus vidit Christum resurgentem, & credidit esse Deum, quod non videbat; ideóque illi dictum est Ioan. 20. *Quia vidisti me, Thoma, credidisti.* Item, D. Petrus vidit Christum patientem. Tamen credidit esse Deum, quod non videbat. Rationem reddit Augustinus *tract.* 79. *in Ioan. initio, & enarratione in Psalm.* 101. quia fides est laudabilis, & meritoria. At, si non esset in obiecto aliquid obscurum, & non visum credenti, non esset laudabilis, & meritoria: laus enim, & meritum fidei consistit in eo, quòd assensum præbeat obiecto, quod non videtur: nam assentiri obiecto viso necessarium, & non liberum est, ideóque nec laudabile, nec meritorium. Petrus igitur ideò laudabilis fuit in fide passionis præ pagano: quia, licèt vterque assensum præbuit passioni Christi; solus tamen Petrus, & non paganus assensum præbuit patientis Diuinitati, quam neuter videbat.

3 Obiicies primò, Ioannem in superioribus testimoniis rationem credendi statuere: quia obiectum visum est. Secundò, Augustinum *lib. 2. quæst. euangelic. cap.* 39. asserere, esse fidem eorum, quæ præsentia cernimus, vt cùm per speciem manifestam contemplabimur sapientiam Dei. Ad primum respondetur:

Ratio

Ratio credendi dicitur esse, quia obiectum videtur; quoniam miracula,& ea,quæ videntur, reddunt credibilia alia,quæ non videntur. Ad secundum: Augustinus ibi disserit de fide latè,& impropriè sumpta pro omni notitia certa rei, quamuis euidenti, non de fide strictè,& propriè sumpta pro cognitione obscura, de qua nunc disseritur.

4 Secunda conclusio: Licèt fides excludat visionem exteriorē sui obiecti:cęterùm admittit notionem interiorem rationis naturalis,atque adeò fides non est de incognitis,sicut de nō visis. Primò,quia plura credimus,quæ ratione naturali assequimur, vt Deū esse. Secundò,quia iuxta August.serm.18.in Psal.118. *Alia sunt,quæ nisi intelligamus,non credimus; alia, quæ nisi credamus,non intelligimus.* Videlicet,ea,quæ sunt assequibilia per rationem naturalem, non creduntur, nisi pręnoscantur;ea verò,quæ illā excedunt,non cognoscuntur,nisi credātur, quia eorum notitia aliunde venire non potest, nisi per fidem. De quibus est illud Esaïæ 7. *Nisi credideritis, non intelligetis.* Item Augustini lib.9.de Trinitate, cap.1. *Certa fides, vtcunque inchoat cognitionem.* Necnon Ambrosij: *Vbi fides, non statim cognitio: vbi cognitio est, fides præcedit.* Itaque, aliquorum credibilium fidem præcedit naturalis cognitio; aliorum verò cognitionem præcedit fides, ex qua per deductionem theologicam colligitur. Cæterùm, omnium credibilium cognitio in hac vita imperfecta est,& perficietur in futura.

5 Si autem obiicias: Ergo aliqua fides est eorum, quæ ignorantur, videlicet, ea, quæ præcedit cognitionem sui obiecti. Distinguitur: Est de ignoratis aliquatenus, non verò penitus ignoratis: quia etiam

ante eorum fidem præcedit aliqua apprehensio, & propositio credibilium. Nam fides ex auditu est, non quidem semper exteriori, vt docet Augustinus *lib.* 13. *de Trinitate, cap.* 2. sed vel exteriori, vel interiori.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An assensus fidei possit coniungi cum visione intuitiua rei? Hîc S. Thomas *q.* 1. *a.* 2. Bonau. *ar.* 2. *q.* 1. Richard. *q.* 4. Carthusianus, & Gabriel *q.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Pesantius, Lorca, Torres, Sylu. & alij cum S. Thoma 2. 2. *q.* 1. *ar.* 4. Valentia *tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *p.* 4. Tannerus *tomo* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *dubio* 6. Canisius *lib.* 12. *de locis, cap.* 1. Molina 1. *p.* 4. *disp.* 3. *sect.* 7. *& seq.* Coninch 2. 2. *disp.* 11. *dubio* 1. Granadus *tomo* 3. *controuers.* 1. *tract.* 2. *disp.* 7. Mærat. *tomo* 2. *tr. de fide, disp.* 13. Petr. Hurtado *disp.* 30.

Quæst. II. An actus fidei coniungi possit cum scientia abstractiua? Hîc S. Thomas *q.* 1. *ar.* 2. Bonau. *ar.* 2. *q.* 3. Scotus, Carthusianus, Bacconius, Gabriel, *q.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Sylui. Torres, & alij cum S. Th. 2. 2. *q.* 1. *ar.* 5. Valent *tomo* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *ar.* 4. Tannerus *tomo* 3. *disp.* 1. *q.* 1. *dub.* 6. Suarez 2. 2. *disp.* 3. *sect.* 7. *& seq.* Coninch 2. 2. *disp.* 11. *dubio* 1. Granad. *tomo* 3. *controu.* 1. *tr.* 2. *disp.* 7. Mærat. *de fide, disp.* 13. Petr. Hurtado 2. 2. *disp.* 30.

Quæst. III. An actus fidei sit meritorius, & laudabilis? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 3. Durand. *q.* 3. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Pesant. Syluius, Torres, & alij cum S. Th. 2. 2. *q.* 2. *ar.* 9. Valentia *tomo* 3. *disp.* 1. *q.* 2. *p.* 7. Tann. *tomo* 3. *disp.* 1. *q.* 7. *dubio* 4. Suarez 2. 2. *disp.* 6. *sect.* 7.

Coninch

Coninch 2. 2. *disp.* 14. *dubio* 5. Granadus *tomo* 3.*controu.* 1.*tr.* 10.*disp.* 2.Mærat. *de fide, disp.* 18. Petr. Hurtado 2.2.*q.*47.

Quæst. IV. An sit meritorius merito distincto à merito piæ affectionis imperantis? De quo relati *lib.* 2.*dist.* 35.*q.* 4.

Quæst. V. An possit imperari ex fine malo, eóque deturpari? Hîc Durand. *q.* 3. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 26. *quæst.* 20.

Quæst. VI. An possit per discursum haberi? De quo Caietan. Bañez, Arag. Lorca, Pesant. Sylu. Tor. & alij cum S. Th. 2.2.*q.* 1. Valent.*tom.* 3.*disp.* 1.*q.* 1.*p.* 2. Tann. *tom.* 3.*d.* 1.*q.* 1.*p.* 2.*n.* 105.*& seq.* Suar. 2.2. *disp.* 6. *sect.* 4. Coninch 2 2.*d.* 9.*dub.* 7.*&* 8.Gran. *tom.* 3.*controu.* 1.*tr.* 9.*disp.* 1. Vazq. 1.*p.disp.* 5.*cap.* 3. Mærat. *de fide, disp.* 9. Petr. Hurtado 2.2.*disp.* 39. Albertinus *tom.* 1.*ex* 3.*princip.corol.* 4. Nos *de supernat.disp.* 55.*sect.* 5. *& seq.*

Quæst. VII. Quæ apprehensiones assensus fidei præcedant? De quo relati *lib.* 2.*dist.* 26.*q.* 15.

Quæst. VIII. An, & qui affectus per se illum præcurrat? Hîc Gab.*q.* 1. Alij relati *dist. præced.q.* 27.

Quæst. IX. Quodnam sit obiectum materiale fidei? Hîc S. Thomas *q.* 1. *ar.* 1. *&* *q.* 2.*art.* 1. Bonauent. *ar.* 1.*q.* 2.*&* 3. Richard.*q.* 1. *&* 2. Dur. & Argent.*q.* 1. *ar.* 1. Alij relati *dist. præced.q.* 16.

Quæst. X. Quodnam sit obiectum formale fidei? Hîc S. Thomas, Bonauent. Richard. & Argentin. relati *quæst. superiori.* Item, relati *dist. præcedenti, q.* 17.

Quæst. XI. An mysteria fidei sint euidenter credibilia? Hîc Carthus. & Gabriel *q.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Syluius, Pesant. & alij 2. 2. *q.* 1. Valentia *tomo* 3.*disp.* 1.*q.* 1.*p.* 7. Tanner. *tomo* 3.*disp.*

1.*q*.1.*dub*.2.*&* 4. Suarez 2.2.*disp*.4.*sect*.3.Coninch 2.2.*disp*.11.*dubio* 3.Granad.*tom*.3.*contr*.1.*tr*.2.*disp*.1. *& seq*.Mærat.*de fide*,*disp*.16.Petr.Hurtad.2.2.*disp*.22.

Quæst. XII. An absque externa propositione Ecclesiæ possit esse res credibilis per fidem diuinam? Hîc Carthus.& Gabriel *q*.1.Caietan.Bañez, Aragon, Lorca,Syluius,Pesant.Torres,& alij 2.2.*q*.1. Valentia *tom*.3.*disp*.1.*q*.1.Tannerus *tomo* 3.*disp*. 1.*q*. 2.*dubio* 2. *& seq*.Suarez 2.2.*disp*.4.*sect*.2. Coninch 2. 2.*disp*. 9. *dub*.5.*&* 6.Granad.*tomo* 3.*controu*.1.*tr*.2.*disp*.3.Mærat. *de fide*,*disp*.16.Petr.Hurtado 2.2 *disp*.14.

Quæst.XIII.An actus fidei possit esse falsus ex natura rei?Hîc S.Thom.*q*.1.*ar*.1. Bonau. *ar*. 1.*q*. 1. Richard.*q*.4.Durand.*q*.2.Argent.*q*.1.*ar*.2.Alij relati *dist*. *præced*.*q*.29.

Quæst. XIV. An possit esse falsus potestate absoluta Dei? De quo relati *quæst*.*superiori*, *& dist*.*præced*.*quæst*.30.

DISTINCTIO XXV.

De fide antiquorum.

HOc est,quæ fides necessaria, & sufficiens fuerit antiquis ad salutem? Præmittitur primò, fidem decursu temporum magnos profectus habuisse; tum expressione eorũ, quæ semper de Deo credita sunt;tũ accessione nouorum credibilium, seu articulorum; tum constantia, & deuotione credentium. Præmittitur secundò, aliquam semper fidem necessariam fuisse ad salutem,saltem existentiæ Dei, & remunerationis

tionis æternæ ab ipso faciendæ, iuxta illud Apostoli Hebr. 11. *Oportet accedentem credere, quia Deus est, & quòd remunerator est sperantium in se.* Præmittitur tertiò, nobis, qui Christo posteriores sumus, præterea esse necessariam fidem eorum, quæ ad Christi incarnationem spectant, cùm necessaria sit fides eorum, quæ in symbolo continentur. Igitur, difficultas est, an eadem fides Christi fuerit necessaria etiam antecessoribus Christi? An eis sufficeret credere, quòd Deus est, & ipse remunerator est?

2 Prima conclusio: Semper etiam ante aduentum Christi necessaria fuit ad salutem fides Christi venturi. Probatur primò: quia sic testatur Augustinus epistola 155. ad Optatum: *Christi hominis, eiusdémque Dei saluberrima fide, etiam illi iusti salui facti sunt, qui priusquàm veniret in carne, crediderunt, in carne venturum. Eadem enim fides est, & illorum, & nostra.* Item, de correptione, & gratia, cap. 7. *Nemo liberatur à damnatione, quæ per Adam facta est, nisi per fidem Iesu Christi.* Rursus libro secundo de nuptiis, & concupiscentia, cap. 2. *Eadem fides mediatoris, quæ nos saluat, saluos faciebat iustos antiquos, pusillos cum magnis: quia, sicut credimus, Christum in carne venisse; ita illi venturum: & sicut nos mortuum; ita illi moriturum, resurrecturum, & ad iudicium viuorum, & mortuorum venturum.* Secundò, quia idem censet Gregorius homil. 17. super Ezechiel. *Et qui præibant, & qui sequebantur, clamabant dicentes: Osanna filio Dauid: quia omnes electi, qui in Iudæa esse potuerunt, siue qui nunc in Ecclesia sunt, in mediatorem Dei, & hominum crediderunt, & credunt.* Similiter alij Patres. Ergo præter fidem Dei, fides etiam Christi semper necessaria fuit.

3 Obiicitur primò: Multitudo plurium hominum ſimplicium, quibus ante Chriſtum, incarnatio Chriſti propoſita non fuit; & tamen aderat ſufficientia ad ſalutem. Secundò, Cornelius, qui *Act.* 10. proponitur iuſtus, antequàm mitteretur ad eum Petrus, vt nunciaret aduentum Chriſti. Ad primum reſpondetur: Ante Chriſti aduentum omnibus propoſita fuit incarnatio credenda, aut explicitè, aut implicitè. Explicitè maioribus, & ſuperioribus, vt Abrahæ, Moyſi, & aliis; implicitè ſimplicioribus, & rudioribus, quibus proponebatur, & incumbebat credere in genere omnia, quæ credebant maiores, & doctiores. Sicut nunc etiam ruſtici homines credunt tantùm implicitè plura, quæ illis proponuntur, & non capiunt, ſcilicet, credentes in genere quidquid profitetur Eccleſia. Ad ſecundum: Cornelius credebat reuelatione Dei incarnationem Chriſti; ſed ignorabat, an ea facta fuerit. Petrus igitur miſſus fuit, vt iam factam nuntiaret. Vnde, quod ait Auguſtinus lib. 1. de prædeſtinatione Sanctorum, cap. 7. *Cornelio dictum eſſe per Angelum: Acceptæ ſunt eleemoſynæ tuæ, & orationes tuæ. antequàm in Chriſtum crederet.* intelligendum eſt, antequàm in Chriſtum crederet iam incarnatum, non verò aliquando incarnandum: mox enim addit: *Nec tamen ſine aliqua fide donabat, & orabat, Sed ſi poſſet ſine fide Chriſti eſſe ſalus, non ad eum mitteretur architectus Eccleſiæ Petrus.* Miſſus ergo eſt, vt perficeretur fides imperfecta Chriſti præcedens.

4 Si autem inquiras, an priſcis fidelibus neceſſarium fuerit credere de Chriſto omnes articulos, quos nunc credimus; nihil certò decernitur. Nam alij arbitrantur, quatuor fuiſſe credendos, ſcilicet, Natiuitatem,

tiuitatem, Mortem, Resurrectionem, & Aduentum in iudicium: quia eorum meminit Augustinus *suprà*. Alij verò solam Natiuitatem, & Iudicium: quia de morte Christi, & descensu ad Inferos ante resurrectionem dubitasse videtur Baptista per discipulos interrogans: *Tu es, qui venturus es? an alium expectamus?* Quam interrogationem Gregorius *homil. 1. super Ezechiel. & homil. 6. super Matth.* refert in descensum Christi ad Inferos post mortem. Sed rectiùs alij censent, Baptistam non dubitasse verè; sed dubitantis personam egisse, vt humilitatis Christi admirationem ostenderet.

5 Secunda conclusio: Sic est fides necessaria ad actus conferentes in salutem, vt fidei intensionem, & perfectionem sectentur æqualiter spes, & charitas, & operationes virtutum. Sic Greg. hom. vlt. super Ezech. *Fidem, spem, charitatem, atque operationem, dum in hac vita viuimus, æquales sibi esse apud nos inuenimus.* Et probat: *Quia, quantùm credimus, tantùm amamus; & quantùm amamus, tantùm de spe præsumimus; & tantùm operamur, quantùm credimus, & amamus, & speramus.* Hæc æqualitas intelligenda est quoad intensionem, & accidentalem perfectionem actuum: nam quoad virtutes, & perfectionem essentialẽ maior est charitas, vt notat ipse Gregorius, cũ in patria sola illa permaneat, & deficientibus spe, & fide, illa nostram beatitudinem compleat. Item, quia charitas est mater, & causa omnium virtutum. Neque obest, quod ait Apostolus 1. Timoth. 1. *Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.* Vbi nomine bonæ conscientiæ intelligitur spes iuxta Augustinum *lib. 1. de doctrina Christiana, cap. vlt.* atque adeò charitas esse

de ſpe bona,& fide non ficta. Nam ideò tantùm aſſeritur à Paulo : quia charitas eſſe non poteſt ſine ſpe, & fide, quanuis ſpes, & fides poſſint eſſe ſine charitate. Non verò, quia fides, & ſpes cauſalitate aliqua charitatem præcedant.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An actus fidei infuſæ ſit neceſſarius ad ſalutem? Hîc S. Thom. *q*. 2. *ar*. 1. Dur. *q*. 1. Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Syluius, Peſant. Torres, & alij cum S. Th. 2. 2. *q*. 2. *ar*. 3. Valent. *tom*. 3. *diſp*. 1. *q*. 2. *p*. 2. Suarez 2. 2. *diſp*. 11. *ſect*. 1. & 2. Coninch 2. 2. *diſp*. 14. *dub*. 8. Granad. *tomo* 3. *controuerſ*. 1. *tr*. 10. *diſp*. 1. Pet. Hurtado 2. 2. *diſp*. 40. & 41. Tanner. *tomo* 3. *diſp*. 1. *q*. 7. *dub*. 2. Mærat. *de fide, diſp*. 19.

Quæſt. II. An fides incarnationis fuerit omnibus antiquis neceſſaria? Hîc S. Thomas *q*. 2. *art*. 2. Bonau. *art*. 1. *quæſt*. 2. Scotus, Durand. & Gab. *q*. 1. Richard. *art*. 3. *q*. 1. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Syluius, Peſant. Torres, & alij cum S. Thom. 2. 2. *q*. 2. *ar*. 7. Valent. *tomo* 3. *diſp*. 1. *q*. 2. *p*. 4. Suarez 2. 2. *diſp*. 12. *ſect*. 4. Coninch 2. 2. *diſp*. 14. *dubio* 9. & 10. Granad. *tom*. 3. *contro*u. 1. *tr*. 10. *diſp*. 2. & 3. Petr. Hurtado 2. 2. *diſp*. 44. *ſect*. 1. Tanner. *tom*. 3. *diſp*. 2. *q*. 7. *dub*. 2. & 3. Mær. *de fide, diſp*. 19.

Quæſt. III. An omnium articulorum ſymboli fides neceſſaria ſit? Hîc S. Thomas *quæſt*. 1. *art*. 2. Richardus *art*. 2. *q*. 1. Argentin. *q*. 1 *art*. 4. Gabriel, Bonauentura, & Carthuſianus *q*. 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Syluius, Peſantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. *q*. 2. *art*. 3. & *ſequent*. Valent. *tomo* 3. *diſp*. 1. *q*. 2. *par*. 2. Suarez 2. 2. *diſp*. 12. & 13. Coninch 2. 2. *diſp*.

*disp.*14.*dubio* 9.& 10.Granad.*tomo* 3.*controu.* 1.*tr.*10. *disp.*2.& 3.Petr.Hurtado 2.2.*disp.*44. Tannerus *tomo* 3.*disp.*1.*q.*7.*dubio* 2.& 3.Mæratius *de fide,disp.*19.

Quæst.IV. An hæc fides necessaria debeat esse explicita? Hîc S.Thomas *q.*2.*art.* 1. Bonauentura *art.* 1. *q.*3 Richardus *art.*3.*q.*2. Brulef. *q.* 2. Durandus, Carthusianus,& Gabriel *quæst.*1.Caietanus,Arag.Pañez, Lorca,Syluius,Torres,Pesantius,& alij cum S.Thom. 2.2.*quæst.*2.*art.*5.& *sequent.* Valent. *tomo* 3.*disp.*1.*q.*2. *parte* 3. Suarez 2.2.*disp.*12.& 13. Coninch 2.2.*disp.* 14 *dubio* 9.& 10. Granadus *tomo* 3.*controuers.*1.*tr.* 10. *disp.*2.& 3.Petr.Hurtado 2.2.*disp.*40. & *seq.* Tanner. *tomo* 3.*disp.*1.*q*.7.*dub.*2.& 3.Mærat.*de fide,disp.*19.

Quæst. V. An de cursu Ecclesiæ creuerit numerus credendorum? Hîc S.Thomas *q.*1.*art.*2. Bonauentura *art.*1.*q.*1. Richardus *art.* 5. *quæst.*1. Carthusianus, & Gabriel *q.*1.Caietanus,Aragon,Bañez,Lorca,Syluius, Pesantius,Torres, & alij cum S.Thoma 2.2.*q.*1.*ar.*7, Suarez 1.2.*disp.*13. *sect.*3.

Quæst. VI. An infideles,quibus non est prædicatum Euangelium,possint adipisci salutem? Hîc Gabr. *q.*1.Dur.*q.*3.Alij relati *lib.*2.*dist.*26.*q.*14.

Quæst. VII. An species impressæ credendorum necessariæ ad actum fidei sint intrinsecè naturales, an supernaturales? De quo nos fusè *de supernatural. disp.* 54.Granadus *tomo* 3.*controuers.*1. *tr.* 12. *disp.*7. Torres 2.2.*disp.*58. *dubio.* 5.

Quæst. VIII. An habitus fidei obtineat intensionem inæqualem habitui charitatis? Hîc Bonauentura *in littera,dubio* 4.Petr. Hurtado 2.2 .*disp.*61. Coninch 2.2.*disp.*6.*dub.*4.Valentia *tomo* 3.*disp.*1.*q.*5 *p.*4. Torres 2.2.*disp.*45.*dub.*1.

Quæst. IX. An sine fide infusa possit esse aliquis actus salutaris? Hîc S. Thom. *q. 2. art.* 1. Alij relati *lib. 2. dist. 26. quæst.* 13.

DISTINCTIO XXVI.

De spe, quid sit?

PRima conclusio: Spes est virtus, qua æterna bona sperantur futura. Quia virtus est, illam præcedit charitas, quę mater est, & forma virtutũ. Quia per illã sperãtur æterna bona, obiectũ principale, & formale spei est beatitudo futura. Quia spes præsumptio non est, innititur in gratia Dei, & meritis præcedentibus bonum speratum, aut etiam spem; sperare enim tanta bona sine meritis, & viribus propriis, præsumptio est. Quia verò speramus futura, quæ non videmus, spes est de non visis, sicut fides. Nam, vt ait Augustinus in Enchir. cap. 8. *De spe quoque dicitur: Spes, quæ videtur, non est spes. Quod enim videt quis, quid sperat.* Quanuis autem spes in hac conditione conueniat cum fide, differt ab illa in pluribus. Primò, quòd spes est tantùm bonorum; fides verò etiam malorum. Secundò, quòd spes est tantùm futurorum; fides verò etiam præteritorum, & præsentium. Tertiò, quòd spes tantùm eorum, quæ ab alio ventura sunt; fides verò etiam eorum, quæ à nobis sunt ventura.

2 Secunda conclusio: Non fuit in Christo virtus spei, aut fidei. Nam fides, & spes sunt eorum, quæ non videntur. At Christus clarissimè, & non ęnigmaticè cernebat futuram suam resurrectionem, & alia bona.

bona. Confirmatur: quia ea sola ratione in hominibus, & Angelis beatis non datur fides, aut spes, quia bona agnoscunt intuitiuè, & clarè futura. Ideò, quamuis Christus, & Beati dicantur credere, & sperare diem iudicij futurum, hæc fides, & spes non est intelligenda de nostra fide, & spe, quæ à sciẽtia distinguitur, & obscura, ac ænigmatica est, solaque strictè, ac propriè fides, & spes dicitur; sed de alia, quæ cum scientia confunditur, & impropriè, ac latè dicitur fides, & spes. Vnde non obstat, antiquos Patres Inferis detentos per veram fidem, & spem credidisse, & sperasse beatitudinem. Quia illorum cognitio erat ænigmatica, & obscura, non intuitiua, & clara, sicut Christi.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An spes sit virtus, & theologica? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. *&* 3. Richard. *art.* 3. *quæst.* 1. *&* 2. Argent. Baccon. Durand. Scot. Carthus. Gabr. *quæst.* 1. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesant. Torres, & alij cum S. Thoma 2. 2. *q.* 17. *art.* 1. *&* 7. Val. *tom.* 3. *d.* 2. *q.* 1. *p.* 1. Suar. *tr. de spe, d.* 1. Coninch 2. 2. *d.* 19. Tann. *tom.* 3. *d.* 2. *q.* 1. *dub.* 1. Mærat. *d.* 33. *sect.* 3. Petr. Hurtad. 2. 2. *d.* 98. *&* 101. Gran. *tom.* 3. *controu.* 2. *tr.* 1. *d.* 5.

Quæst. II. Quod sit obiectum formale spei? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 1. Bonau. *ar.* 2. *q.* 4. Richard. *ar.* 4. *q.* 1. Argent. *q.* 1. *art.* 3. Gabr. *q.* 1. *dub.* 7. Caiet. Bañ. Arag. Lorc. Pesant. Sylu. Torr. & alij cum S. Th. 2. 2. *q.* 17. *art.* 2. Val. *tom.* 3. *d.* 2. *q.* 1. *p.* 1. Suar. *de spe, d.* 1. *sect.* 2. *&* 3. Coninch 2. 2. *d.* 19. *dub.* 4. Tann. *tom.* 3. *d.* 2. *q.* 1. *dub.* 1.

*dub.*1.Mærat.*d.*30.*& seq.*Petr.Hurtad.2.1.*d.*79.Gran. *tom.*3.*controu.*2.*tr.*1. *d.*1.

Quæſt. III. An ſpe theologica ſperemus aliis bona? Hîc Bonau.*in litt.dub.*4.Caiet. Bañ.Arag.Lorca, Peſant.Syluius, Torres,& alij cum S. Thoma 2. 2. *q.* 17.*art.*3.Val.*tom.*3.*d.*2.*q.* 1.*p.*1. Coninch 2. 2. *d.* 19. *dub.*5. Tannerus *tom.*3.*diſp.*2.*q.*1. *dub.* 1. Mæratius *d.* 33.*ſect.*1.Petr.Hurtad.*diſp.*99.

Quæſt. IV. An ſpes ſit in Beatis,& Chriſto? Hîc S. Thom.*q.*2.*art.*5.Bonauent.*in litt.dub.* 5. Caiet. Bañ. Aragon,Lorca,Sylu.Peſant.Torres,& alij cum S.Th. 2.2.*q.*18.*art.*2.Valent.*tom.*3.*d.*2.*q.*1.*p.*3. Coninch 2. 2. *d.* 19. *dub.* 10. *&* 11. Tann. *tom.* 3.*d.* 2.*q.*1.*dub.*2. Vazquez *in* 3.*p.d.*44.*c.*22.Mærat.*d.*34. Petr. Hurtad. 2.2.*d.*108.Granad.*tom.*3.*controu.*2.*tr.*2.*d.*1.

Quæſt. V. An is, cui facta eſt reuelatio damnationis,poſſit ſperare ſalutem? Hîc Palat.*q.* 2. Maior *q.* 3.Caiet.Bañ.Aragon,Lorca,Peſant. Sylu. Torres, & alij cum S. Thoma *q.*18.*art.*3. *&* 4.Coninch 2. 2. *d.* 20.*dub.*13.Petr.Hurt.2. 2.*d.*119. Gran.*tom.*3.*controu.* 2.*tr.*2.*d.*4.Val.*tom.*3.*d.*2.*q.*4.*p.*1. Azor *tom.* 1.*lib.*2.*c.* 21.*q.*3.Suarez 2.2.*de ſpe,d.*2.*ſect.*2.

Quæſt. VI. An,& qua ratione ſpes ſit certa? Hîc S. Thom. *quæſt.*2.*art.*4.Bonau.*ar.*1.*q.*5.Brulef. *quæſt.*4. Durand. *q.* 3. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Peſant. Sylu.Torres,& alij cum S.Thom.2.2.*q.*18.*art.*4.Val. *tom.*3.*d.*2.*q.*1.*p.*4.Coninch 2.2.*d.* 19. *dub.* 7. Tanner. *tom.*3.*d.*2.*q.*1.*dub.*2.Mærat. *d.*32.*ſect.* 3. *ad* 2. Petrus Hurtad.2.2.*d.*112.Granad. *tom.*3. *controuer.*2.*tract.*2. *diſp.* 5.

Quæſt. VII. An ſpes componatur cum præſentia, ſeu poſſeſſione boni ſperati? Hîc Bonau. *in litt.*

*dub.*4.

dub.4.Petr.Hurtado 2.2.*distinct*.96.*sect*.6.Torres 2.2. *d*.60.*dub*.1. nec plures alij.

Quæst. VIII.An spes existat absente charitate,aut fide?Hîc Bonauent.*art*.1.*q*.4.Brulef.*q*.4.Caiet.Bañez, Arag. Lorca, Pesant. Sylu. Torres, & alij cum S. Th. 2.2.*quæst*.17.*art*.7.& 8.Valent.*tom*.3.*d*.2.*q*.1.*p*.2.Suarez *de spe*,*d*.1.*sect*.8.Coninch 2.2.*d*.19.*dub*.8.& 12. Petrus Hurtad. 2.2.*d*.111.

DISTINCTIO XXVII.

De charitate, qua diligitur Deus,& proximus, quæ in Christo, & in nobis est.

PRima conclusio:In Christo est charitas,quamuis in eo non sit fides, neque spes. Nam maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Christus autem illam posuit pro amicis,& pro inimicis.

2 Secunda conclusio:Charitas est dilectio,qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum. Itaque finis intrinsecus, & obiectum formale charitatis vnus est Deus; obiecta diligenda verò sunt duo, scilicet,Deus, & proximus. Quia obiectum formale vnum est,vna etiam,& eadem charitas est,& dilectio, qua Deus,proximúsque diligitur. Nam,vt ait August. lib.8.de Trin.cap.8. *Ex vna,eadémque charitate Deũ, proximúmque diligimus. Sed Deum propter se;nos verò, & proximum propter Deum.* Scilicet, charitas est vna: quia vnus est Deus, propter quem duo diliguntur. Item,est vna:quia non solùm charitas,qua Deus; sed etiam

etiam qua proximus diligitur, est Spiritus sanctus. At Spiritus sanctus vnus, & idem est. Sumitur etiam ex Augustino suprà: *Si fratrem, quem videt humano visu, spirituali charitate diligeret, videret Deum, qui est ipsa charitas.* Scilicet, visu interiori ipsam charitatem cognoscendo. Tamen, quia obiecta diligenda sunt duo, præcepta charitatis duo sunt, eaque habentur Deuteronom. 6. Primum est: *Diliges Deum tuum ex toto corde, ex tota mente, & ex tota anima.* Secundum: *Diliges proximum, sicut teipsum.* Propterea ait Paulus 1. Timoth. 1. *In his duobus mandatis tota lex pendet, & Prophetæ.* Ergo, quamuis obiectum formale charitatis sit vnum; præcepta tamen sunt duo.

3 Sed obiicitur primò: Dilectio Dei, & proximi est vna, & eadem. Ergo etiam præceptum diligendi Deum, & proximum est vnum, & idem. Secundò: Apostolus *Roman.* 13. ait, omne mandatum legis instaurari, seu contineri in hoc verbo: *Diliges proximum sicut te ipsum.* Vbi vnum tantùm mandatum proponitur. Item, Christus vnum tantùm proposuit Ioann. 13. *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Ergo mandata charitatis non sunt duo. Ad primum respondetur: Quanuis dilectio sit vna, mandata sunt duo: quia vna dilectione præcipiuntur duo diligi, ex quorum geminatione etiam interdum dilectio gemina dicitur. Item, licèt dilectio sit vna quoad finem intrinsecum, non est vna quoad motus, seu actus, quibus tendimus in eum finem, quia alio motu possumus Deum solùm propter se, & alio proximum diligere propter Deum. Ad secundum: Quanuis mandata sunt duo,

vnum

vnum interdum asseritur propter connexionem vnius cum alio, seu quia vnum continetur in alio. Qui enim proximum diligit propter Deum, non potest non diligere Deum propter se; & qui Deum diligit propter se, etiam diligit proximum propter Deum.

4 Tertia conclusio: Ad charitatem pertinet non solùm diligere, sed etiam modus diligendi proximum, & Deum. Nam *Deuter. 6.* proximum iubemur diligere, sicut nos ipsos; Deum verò ex toto corde, ex tota mente, & tota anima. Vbi non solùm dilectio, sed modus etiam dilectionis præcipitur. Proximum ergo iuberis diligere, sicut teipsum, scilicet, in salutem, & bonum, non in perniciem, & malum, vt Augustinus exponit. Nam teipsum diligere debes per charitatem, vel quia amicus Dei es, vel vt Dei amicus sis. Qui ergo amat homines, ait Augustinus lib. 8. de Trinit. cap. 6. *vel quia iusti sunt, vel vt iusti sint, amare debet: hoc est, in Deo, vel propter Deum. Hic enim & se ipsum amare debet.* Item *lib.* 14. *cap.* 14. cùm teipsum diligis in peccatum, magis te odio, quàm amore prosequeris, cùm maius tibi velis malum, quàm bonum. Ergo, cùm proximum iuberis diligere, sicut teipsum, iuberis diligere in bonum salutis, ne aliter eum magis odio, quàm amore prosequaris. Deum autem iubemur diligere ex toto corde, ex tota mente, & ex tota anima; scilicet, omnes affectus, cogitationes, operationes, & vitam conferens in Deum, qui omnia contulit nobis.

5 Sed obiicies: Præceptum diligendi Deum hoc modo non potest impleri in hac vita, in qua, sicut ex parte tãtùm cognoscimus Deum; ita ex parte, & non

ex

ex toto diligimus: nam, vt ait Augustinus lib. de perfectione humanæ iustitiæ, ad 16. rationem Cœlestij; *Cùm adhuc est aliquid carnalis concupiscentiæ, non omnimodo ex tota anima diligitur Deus.* Ergo is non est modus diligendi præceptus. Nam præcipi non potest modus nobis impossibilis. Respondetur: Verum est, hoc præceptum omninò, & adæquatè non posse impleri in hac vita; sed in futura. Nihilominùs in hac vita præceptum proponitur, vt quoad possit homo in eam dilectionis perfectionem contendat, finémque videat, in quem cursum dirigat. Sicut igitur præceptum implet, qui currit in finem sibi præceptum, quanuis nondum in eum non perueniat; sic & nos diligendo, quoad possumus, Deum, præceptum implemus; quanuis nondum ad omnem dilectionis modum, & finem præscriptum perueniamus.

6 Quarta conclusio: Obiecta materialia per charitatem diligenda tantùm sunt ea, quæ in Deum referri possunt. Nam obiecta materialia alicuius virtutis sunt ea, quæ possunt referri in finem, & obiectum formale ipsius. Deus autem est finis, & obiectum formale charitatis. Ergo ea tantùm, quæ in Deum referri possunt, erunt obiecta materialia. Vnde alius homo, Angelus, nostrum corpus, & alia etiam bona, quæ in Deum amorem ferunt, poterunt diligi per charitatem.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An charitas sit virtus creata nobis inhærens? Hìc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 2. Bonau. & Scot. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 14. *q.* 5.

Quæst.

Quæst. II. An sit distincta ab habitu gratiæ? Hîc Bonau.*art*. 1.*q*. 3. Scot. Durand. & Gabr. *q*. 1. Richard. *art*. 9. *q*. 2. Alij relati *lib*. 2. *dist*. 26. *q*. 2.

Quæst. III. An charitas distincta à gratia sit iustificans? Hîc Bonau. *art*. 1. *q*. 4. Richard. *art*. 9. *quæst*. 2. Brulef. *q*. 4. Alij relati *lib*. 1. *dist*. 17. *q*. 5.

Quæst. IV. An, & quomodo sit forma cæterarum virtutum? Hîc Bonau. *art*. 2. *q*. 1. S. Thom. *q*. 2. *art*. 4. Richard. *art*. 9. *q*. 1. Carthus. & Gabr. *q*. 1. Alij relati *dist*. 23. Item, *lib*. 2. *dist*. 38. *q*. 3. 5. *&* 6.

Quæst. V. An sint possibiles plures species charitatis? Hîc S. Thom. *q*. 2. *art*. 4. Bonauent. *art*. 1. *q*. 1. Richard. *art*. 6. *q*. 1. Alij relati *lib*. 1. *dist*. 17 *q*. 16.

Quæst. VI. Quodnam sit obiectum formale charitatis? Hîc S. Thomas *quæst*. 3. *art*. 1. Carthus. & Gabriel *quæst*. 1. Caiet. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylui. Pesant. & alij cum S. Thoma 2. 2. *q*. 23. *&* 25. *art*. 1. Suar. *de charitate, disp*. 1. Val. *tom*. 3. *d*. 3. *quæst*. 1. *p*. 1. §. 2. Coninch 2. 2. *d*. 21. *dub*. 2. Tanner. *tom*. 3. *d*. 2. *q*. 2. *dub*. 1. Gran. *tom*. 3. *controu*. 3. *tr*. 5. *d*. 1. *& sequenti*. Mærat. *de charit*. *d*. 36. *&* 38. Petr. Hurtad. 2. 2. *d*. 128.

Quæst. VII. An amor, qui mouetur ex bonitate naturali Dei, possit esse charitatis infusæ? De quo relati *lib*. 2. *dist*. 27. *q*. 18.

Quæst. VIII. An amor Dei, vt authoris supernaturalis, possit esse intrinsecè naturalis, & non à charitate infusa? De quo relati *lib*. 2. *distinct*. 27. *quæst*. 18.

Quæst. IX. An in natura eleuata possit Deus diligi efficaciter super omnia dilectione naturali? Hîc Gabr. *q*. 1. Alij relati *lib*. 2. *dist*. 28. *q*. 5.

Quæst. X. An charitate theologica diligamus proximum propter se, quà iustum, & charum Deo? Hîc Bonauent.*art*.2.*q*.2.Richard. *art*. 7.*q*.1. Suar. *de charit*.*d*.2.*sect*.2.Val.*tom*.3.*d*.3.*q*.1.*p*.1.*& quæst*.3.*p*.1. Coninch 2.2.*d*.24.*dub*.1.Tanner.*tom*.3.*d*. 2.*q*. 2.*à n*. 57.Aragon 2.2.*q*.25.*ar*.1.Caiet.Bañez,Lorca,Torres, Sylu.Pesant.& alij *ibidem,& q*.23.*art*.5. Lessius *lib*.2. *de iust*.*c*.38.*dub*.2.Gran.*tom*.3.*controuers*.3.*tr*.1.*disp*.3. *sect*.4.*&* 5.*& disp*.5.*sect*. 4. Mæratius *de charitate*, *d*. 38.Petr.Hurtad.2.2.*q*.131.

Quæst. XI. An actus charitatis viæ possit esse æqualis charitati patriæ?Hîc S.Th.*q*.3.*art*.4.Durand. *q*.3.Caiet.Bañ.Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S.Th.2.2.*q*.24.*ar*.8.Suar.*de charitate,disp*. 3.*sect*.4.Val.*tom*.3.*disp*.3.*q*.2.*p*. 2. Coninch 2. 2. *disp*. 22.*dub*.6.*& disp*.23.*dub*.3.*&* 4.Tann. *tom*.3.*disp*.2.*q*. 1.*dub*.3.Gran.*tom*.3.*controu*. 3.*tr*.3.*d*. 4. Petrus Hurt. 2.2.*d*.150.

Quæst. XII. An Deus sit diligendus sine modo? Hîc S.Thomas *q*.3.*art*.3.Bonau.*art*. 2.*q*. 5. Richard. *art*.8.*q*.1.Durand.*q*.2.Caiet.Bañez,Arag.Lorca,Torres,Syluius,Pesant.& alij cum S.Thom.2.2.*q*.27.*art*. 6.Tanner.*tom*.3.*d*.2.*q*.4.*n*.13.

Quæst. XIII. An actus charitatis possit eo modo fieri,vt inficiatur malitia?Hîc Gabr.*q*.1. Alij relati *lib*.2.*dist*.26.*q*.20.

Quæst. XIV. An sine relatione charitatis sint meritorij actus aliarum virtutum ? Hîc S. Thomas *q*.2.*art*.4.Bonau. *art*. 2. *quæst*.1. Richardus *art*.9.*q*.1. Carthus. & Gabr. *q*. 1. Alij relati *lib*.2. *distinct*. 38. *quæst*.3.

DISTIN

DISTINCTIO XXVIII.

Si illo præcepto iubemur diligere totum proximum, & nos totos?

PRima conclusio : Præcepto dilectionis proximi iubemur diligere nos totos, & proximum totum, hoc est, secundùm corpus, & animam, volendo illi, & nobis, bona corporis, & animæ. Hîc August. lib. 1. de doctrina Christiana, c. 26. *Si te totum diligas, id est, animam, & corpus, & proximum tuum, id est, animam, & corpus eius (homo enim ex anima constat, & corpore;) nullum rerum diligendarum genus in his præceptis prætermissum est.* Colligitur ex Augustino ratio. Homo constat ex anima, & corpore. At iubemur diligere proximum hominem, sicut nos, atque adeò etiam nos iubemur diligere. Ergo iubemur diligere non solùm animam, sed etiam corpus, tam proximi, quàm nostrum.

2 Obiicies, Augustinum *suprà, cap.* 23. *&* 24. docere, nulla esse danda præcepta de diligendo nos, & corpus nostrum : quia nemo vnquam carnem suam odio habuit ; ideoque viros iustos corpus suum cruciantes; non corpus, sed vitia, & grauamen corporis odisse. Respondetur : Augustinus tantùm voluit, non esse danda præcepta de diligendo nos, & corpus nostrum, specialia, & diuisa à præcepto dilectionis proximi : quia vbi præcipimur diligere proximum, sicut nos ipsos ; simul præcipimur diligere nos, & corpus nostrum. Itaque, non præceptum

diligendi nos,ſed expreſſionem,& diuiſionem à præcepto diligendi proximum, Auguſtinus negauit.

3 Secunda concluſio: Vbi iubemur diligere proximum, non tantùm hominem, ſed etiam Angelum iubemur diligere. Nomine proximi, omnem hominẽ intelligi manifeſtum eſt. Nam in parabola hominis ſemiuiui relicti, vocatur proximus is, qui miſericordiam exhibuit,& qui illam expertus eſt;nam alter nõ poteſt eſſe proximus ſine altero, cùm nomen proximi ſit relatiuum ad alium nobis proximum. At omnis homo iubetur eſſe miſericors erga alterum, cùm etiã inimicis benè facere iubeamur. Vnde etiam Angeli comprehenduntur nomine proximi:quia plura nobis ab eis impenduntur beneficia. Ergo præcepto dilectionis proximi homo,& Angelus continetur. Quãuis autem Deus,quà nobis beneficus eſt, etiam proximus dici queat,iuxta Pſal. 34. *Quaſi proximum, & quaſi fratrem noſtrum ſic complacebam.* Tamen, quia Deum ex toto corde,&ſupra nos ipſos ſpeciali pręcepto iubemur diligere, ideò ſub præcepto dilectionis proximi non comprehenditur. Comprehenditur verò Chriſtus, quà homo, quanuis pluſquàm nos ipſos eius humanitatem diligere debeamus: quia eum diligere non debemus tanta dilectione, quanta Deum.

4 Vnde non vno modo proximus dicitur. Eſt enim proximus primò conditione primæ natiuitatis, vt omnis homo à primo homine deſcendens. Secundò, ſpe conuerſionis, vt omnis infidelis,& peccator. Tertiò, propinquitate cognationis, vt conſanguinei. Quartò, ratione beneficij exhibiti, vt Angelus, & Chriſtus.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An charitas sit amicitia cum Deo? Hîc S.Thom. *q.1.ar.1.&* 2.Durand. & Gabriel *q.1.*Caiet. Bañez, Sylu. Pesant. Aragon, Lorca, Torres, & alij cum S.Thoma *2.2.q.23.art.1*. Suar. *de charitate, disp. 3.sect.2*.Valent.*tom.3.d.3.q. 1. p. 1*. Coninch 2. 2. *d. 21.dub.3*.Tann. *tom. 3. d. 2. quæst. 2. dub. 1*. Granad. *tom. 3. controu. 3. tract. 1. d. 3*. Mærat. *de charitat. d. 36*. Petr. Hurt. 2. 2. *d.* 120. *& seq.* Ruiz *de volunt. d. 52. sect. 6.*

Quæst. II. An ipsa charitas possit diligi ex charitate propter se? Hîc S. Thomas *q.1. art. 1*. Bonau. *art. 1. q. 5*. Caiet. Bañ. Arag. Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S.Thoma 2.2. *quæst. 25. art. 2*. Alij relati *lib. 1. dist. 17. q. 12*.

Quæst. III. An creaturæ irrationales sint ex charitate diligendæ? Hîc S. Thom. *quæst. 1. art. 2*. Bonau. *art. 1. q. 1*. Richard. *q. 4*. Argent. Carthus. Gabr. & Dur. *q. 1*. Caiet. Bañ. Arag. Lorca, Pesant. Sylu. Torres, & alij cum S.Thoma 2.2.*q.25.art.3*. Suar. *de charit. d. 1. sect. 1*. Val. *tom. 3. d. 3. q. 3. p. 1*. Tann. *tom. 3. d. 2. q. 3. dub. 1*. Gran. *tom. 3. controu. 3. tr. 6. d. 4*. Petr. Hurt. 2. 2. *d. 153. sect. 2*.

Quæst. IV. An peccatores sint diligendi ex charitate? Hîc S.Th. *q. 1. art. 4*. Richard. *q. 3*. Bonau. *ar. 1. q. 3*. Argent. *q. 1. art. 4*. Gabr. Dur. & Carthus. *q. 1*. Caiet. Bañ. Arag. Lorca, Sylu. Pesant. Torres, & alij cum S. Th. 2.2.*q.25.art.6*. Suar. *de charit. d. 1. sect. 1*. Val. *tom. 3. d. 3. q. 3. p. 2*. Tann. *tom. 3. d. 2. q. 3. dub. 1*. Gran. *tom. 3. controu. 3. tr. 6. d. 4*. Petr. Hurtad. 2. 2. *d. 153. sect. 2*.

Quæſt. V. An inimici ſint diligendi ex charitate? De quo relati *diſt*.30.*q*.1.

Quæſt. VI. An Angeli ſint ex charitate diligendi? Hîc S. Thom.*q*.1.*ar*.3.Bonau.*in litt.dub*.4.Durand. Carthuſ.& Gab.*q*.1.Caiet. Bañ.Aragon,Lorca,Torr. Syluius,Peſant.& alij cum S.Thom.2.2. *quæſt*.25.*ar*. 10.Suar.*de charitate,d*.1.*ſect*.1.Val.*tom*.3.*d*.3.*q*.3.*p*.1. Tann.*tom*.3.*d*.2.*quæſt*.3.*dub*.1.Granad.*tom*.3.*controu*. 3.*tr*.6.*d*.3.Petr.Hurtad.2.2.*d*.153.*ſect*.2.

Quæſt. VII. An Dæmones & damnati? Hîc S. Thomas *quæſt*.1.*ar*.5.Bonau. *art*.1.*q*. 2. Richard. Argent.Gabr.Dur. & Carthuſ.*q*.1.Caiet. Bañez, Arag. Lorca, Sylu. Peſant.Torres, & alij cum S. Th. 2.2.*q*. 25.*art*.11.Suar.*de charit.d*.1.*ſect*.1. Val.*tom*.3.*d*.3.*q*.3. *p*.1.Tann.*tom*.3.*d*.2.*q*.3.*dub*.1.Gran.*tom*. 3.*contr*.3.*tr*. 6.*d*.7.Petrus Hurtad.2.2.*d*.153.*ſect*.2.

Quæſt. VIII. An nos ipſos,etiam quoad corpus, ex charitate diligamus?Hîc S.Thomas *q*.1.*art*.6.*&* 7. Richard.& Durand.*q*.2.Gabriel,& Carthuſian. *q*. 1. Caiet.Bañez,Aragon,Lorca,Torres, Syluius,Peſant. & alij cum S.Thoma 2.2.*q*.25.*art*.4.*&* 5.Suar.*de charitate,diſp*.1.*ſect*.1.Val.*tom*.3 *diſp*.3.*q*.3.*p*.1.Tannerus *tom*.3.*diſp*.2.*q*.3.*dub*.1.Gran.*tom*.3.*controu*.3.*tr*.6.*diſp*. 2.Pet.Hurtado 2.2.*diſp*.153.*ſect*.1.*&* 2.

Quæſt. IX. An, & quomodo poſſit charitas diligere, & imperare actus aliarum virtutum? Hîc S. Thomas *q*.1.*art*.1.Bonau.*art*.1.*q*. 5. Alij relati *lib*. 2. *diſt*.38.*q*.3.5.*&* 6.

DISTIN

DISTINCTIO XXIX.

De ordine diligendi: quid priùs, quid posteriùs?

PRima conclusio: Charitas non diligit omnia æqualiter; sed alia priùs, alia posteriùs. Primò ex illo Canticor. 2. *Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinauit in me charitatem.* Nam ordinari charitatem, vt Augustinus exponit *lib. de doctrina Christiana, c.* 27. est præscribere illi ordinem, quo dilectionem exhibere debet, priorem vni, posteriorem alij; maiorem isti, minorem illi; aut nullam, aut aliquam aliis. Secũdò, aliqua sunt, quæ charitas nullo modo diligere debet; aliqua, quæ debet; aliqua, quæ magis, & priùs; aliqua, quæ minùs, & posteriùs. Ergo conuenit charitati aliquis dilectionis ordo. Antecedens probatur: Nam omnis peccator, quà peccator, non est diligendus; & omnis homo, quà homo, diligendus est: quare Deus præcipit diligere inimicos quà homines; & odisse parentes, & filios quà peccatores. Rursus, Deus, qui propter se ipsum diligitur, priùs, & magis diligitur, quàm homo, qui diligitur propter Deum. Item, de hominibus magis diligenda est anima proximi, quæ Deo frui potest, quàm corpus proprium, quod Deo frui non potest. Consequenter Augustinus *lib. 1. de doctrina Christiana, cap. 34. & 36.* enumerans quatuor diligenda per charitatem, primò ponit Deum, qui supra nos est; secundò, nos ipsos: tertiò, proximum,

qui iuxta nos est: quartò, corpus, ordine enumerationis ordinem dilectionis insinuans. Ergo quædam priùs, quædam posteriùs diligenda sunt.

2 Secunda conclusio: Probabilius est, omnes homines non esse æqualiter diligendos, sed aliquos aliis præferendos; non solùm quoad effectum externum, seu exhibitionem bonorum; sed etiam quoad affectum internum, seu amorem. Sunt enim, qui volunt, omnibus parem deberi affectum internum; quamuis non omnibus paria debeantur officia externa. Probant aliqui conclusionem: quia parentes præcipimur honorare præ aliis. Sed non benè, quia hoc tantùm probat imparitatem obsequij externi, non verò affectus interni. Meliùs probatur ex Ambrosio, qui exponēs illud Cant. 2. *Ordinauit in me charitatem.* sicait: *Multorū charitas inordinata est: quod in primo est, ponūt tertiū, vel quartū. Primò, Deus diligēdus est, secundò parentes, inde filij, post domestici, qui si boni sunt, malis filiis præponendi sunt.* Vbi loquitur de affectu dilectionis, quo parentes præfert filiis, & filios domesticis. Quod vlteriùs confirmat: quia Deus præcipitur diligi ex toto corde. Proximus non ex toto corde, sed sicut ipse diligens; inimicus verò simpliciter solùm, & non sicut ipse diligens. Scilicet, quia Deus, magis quàm proximus, & proximus, & nos ipsi, magis quàm inimici, dilectionem ferre debent.

3 Obiiciunt aduersarij Augustinum. Primò, quia *libro* 1. *cap.* 28. ait: *Omnes homines æquè diligendi sunt.* Secundò, in expositione Epistolæ ad Galatas 6. *Omnibus pari dilectione vita æterna optanda est, etsi non omnibus eadem possunt exhiberi dilectionis officia.* Tertiò, libro 8. de Trinitate, cap. 8.

Incom

Incomparabiliter plus charitatis Deo, quàm fratri debemus impendere: fratri verò, quantum nobis. En Augustino docente, omnes homines æquè, pari dilectione, & tantùm, quantùm nos ipsi, diligendi sunt. Respondetur: Augustinus ait, omnes homines æquè, pariter, & tantùm, quantùm nos, esse diligendos: quia omnibus æquale, par, & tantùm, quantùm nobis bonum diligendum est; omnibus enim in hac vita par gratia, & sanctitas, & in alia par beatitudo est optanda; sed non omnibus pari, & æquali affectu. Item, quamuis omnibus par sit affectus, non est intelligenda paritas affectus quoad eius quantitatem, sed similitudinem.

4 Si autem inquiras, an mali parentes, vel filij, vel fratres posthabendi sint aliis iustis, ac bonis: plenè quæstio non decernitur. Tamen posthabendos esse, indicat Ambrosius *suprà* asserens, domesticos bonos præferendos filiis malis. Item, Beda *Matth.* 12. ad illa verba: *Mater mea, & fratres mei sunt, qui verbum Dei faciunt*: rationem reddens, *quia religiosiores sunt copulæ mentium, quàm corporum*; hoc est, præferendi sunt, qui vinculo animorum sunt coniunctiores, quàm corporum.

5 Tertia conclusio: Varij sunt charitatis gradus. Nam charitas primò dicitur incipiens, quæ cauet peccata; deinde proficiens, quæ incumbit in virtutum officia. Deinde, perfecta, quæ cupit dissolui, & esse cum Deo. Deinde, perfectior, quæ fruitur bonitate Dei possessa. Denique, perfectissima, quæ in eam bonitatem possessam altissima, & intentissima omnium dilectione exardescit, qualis est charitas Christi. Sic etiam Augustinus *tract.* 5. *in epist. Ioan.* docet,

charitatem primò nasci: deinde nutriri, rursus roborari, ac denique perfici.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quis sit ordo dilectionis in charitate? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *quæst.* 1. Richard. Argentina, Durandus, Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 26. *art.* 1. Suar. *de charitate, disput.* 1. *sect.* 4. & 5. Valent. *tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 4. *p.* 1. Coninch 2.2. *disp.* 25. *dub.* 1. Tanner. *tom.* 3. *disp.* 2. *quæst.* 3. *dub.* 2. Granad. *tom.* 3. *controuers.* 3. *tr.* 7. *disp.* 1.

Quæst. II. An Deus sit plùs diligendus, quàm nos, & proximi? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 2. Richard. Durandus, & Brulef. *quæst.* 2. Argentina, Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 26. *art.* 3. Suar. *de charitate, disp.* 1. *sect.* 4. & 5. Valent. *tom.* 3. *disp.* 3. *quæst.* 4. *p.* 2. Coninch 2.2. *disp.* 25. *dub.* 1. & 2. Tannerus *tom.* 3. *d.* 2. *quæst.* 3. *dub.* 2. & 3. Granadus *tom.* 3. *controuers.* 3. *tr.* 7. *disp.* 2. Petr. Hurtado 2.2. *disp.* 154. *sect.* 1.

Quæst. III. An nos plùs, quàm proximi? Hîc S. Thomas *art.* 5. Bonauentura *art.* 1. *quæst.* 3. Richardus, & Brulef. *quæst.* 2. Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 26. *art.* 4. Suarez *de charitate, disp.* 1. *sect.* 4. & *disputat.* 9. *sect.* 1. & 2. Valentia *tom.* 3. *disputat.* 3. *quæst.* 4. *parte* 3. Coninch 2. 2. *d.* 25. *dub.* 4. & *sequent.* Tanner. *tom.* 3. *disp.* 2. *quæst.* 3. *d.* 4.

Granad.

Granad. *tom.* 3.*controuerſ.* 3.*tract.* 7. *diſp.* 3. *& ſequent.* Petr. Hurtado 2.2.*diſp.* 154.*ſect.* 2.*& ſeq.*

Quæſt. IV. An omnes proximi pari affectu ſint diligendi? Hîc S. Thomas *art.* 2. Bonauentura *quæſt.* 6. Bruleſ. *quæſt.* 5. Guillelmus, Gabriel, & Carthuſianus *quæſt.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Peſantius, & alij cum S. Thom. 2.2.*quæſt.* 26.*ar.* 6. Suar. *de charitate*, *diſput.* 1.*ſect.* 4. *& diſp.* 9.*ſect.* 4. Valent.*tom.* 3.*diſput.* 3.*quæſt.* 4.*p.* 4. Coninch 2.2.*diſp.* 24.*dub.* 4.*& diſp.* 25.*dub.* 8. Tanner. *tom.* 3. *diſp.* 2. *q.* 3. *dubio* 5. Gran. *tom.* 3 *controu.* 3.*tr.* 7.*diſp.* 7. Petrus Hurtado 2.2.*diſp.* 154.*ſect.* 5.

Quæſt. V. An iuſti extranei ſint plus diligendi, quàm propinqui peccatores? Hîc S. Thomas *artic.* 6. Richard.*q.* 6. Bruleſ.*q.* 5. Guillelm. Carthuſian. & Gab. *q.* 1. Durandus *quæſt.* 4. Caietan. Bañez, Aragon, Lorc. Torres, Sylu. Peſant. & alij cum S. Thoma 2.2.*q.* 26. *art.* 13. Suarez *de charitate*, *diſp.* 9.*ſect.* 4. Valent.*tom.* 3. *diſp.* 3.*q.* 4.*p.* 5. Coninch 2.2. *diſp.* 25. *dubio* 9. Tann. *tom.* 3.*diſp.* 2.*q.* 3.*dub.* 5. Granadus *tom.* 3. *controu.* 3.*tr.* 7.*diſp.* 7. Petrus Hurtado 2.2. *diſp.* 154. *ſect.* 5.

Quæſt. VI. An beati inæqualiter diligant inæqualiter Beatos, & Sanctos? Hîc Gab.*q.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon. Lorca, Torres, Sylu. Peſant. & alij cum S. Thoma 2.2. *q.* 26. *art.* 13. Suarez *de charitate*, *diſp.* 9.*ſect.* 4. Valentia *tom.* 3.*diſp.* 3.*q.* 4.*p.* 6. Tannerus *tom.* 3.*diſp.* 2.*q.* 3.*dub.* 2. *&* 5. Granadus *tom.* 3. *controu.* 3.*tr.* 7.*diſp.* 8. Alij relati *diſt.* 31.*q.* 9.

Quæſt. VII. An charitas viæ ſit inæqualis charitati patriæ? De quo relati *diſt.* 27.*quæſt.* 11.

Quæſt. VIII. An charitas incipiens poſſit efficaciter deteſtari vnũ peccatũ, quin omnia efficaciter ſub

eodem

eodem motiuo deteſtetur? Hîc S. Thomas *art.* 8. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *p. diſp.* 4. *ſect.* 8. Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *q.* 6. *num.* 37. *&* 38. Corduba *lib.* 1. *q.* 15. Medina *tr.* 1. *de pœnit. q.* 3. *&* 12. Coninch *in* 3. *p. de pœnit. diſp.* 1. *dubio* 5. Granad. *tom.* 5. *controuerſ.* 7. *tract.* 3. *diſp.* 7. *num.* 2. *& ſeq.*

DISTINCTIO XXX.

Si melius eſt diligere amicos, quàm inimicos?

CErtum eſt, melius, & magis meritorium eſſe diligere amicos, & inimicos ſimul, quàm diligere ſolos amicos: nam prior dilectio habet totam bonitatem, & meritum poſterioris ex amore amicorum vtrique communi, & inſuper addit perfectionem, & meritum ex amore inimicorum ſibi peculiari. Ergo quæſtio eſt, an amor ſolius amici collatus cum amore ſolius inimici, ſi ab eo diuiduus eſt, ſit potior, & remuneratione dignior.

2 Concluſio eſt: Melior, ac dignior eſt præmio amor amici, quàm ſolius inimici. Quia ſemper ille eſt feruentior, & intenſior, quàm iſte: ſiquidem amor inimici retardatur, & remittitur ex difficultate, qua animus fertur in inimicum; amor amici verò facilitate, & propenſione animi ſemper intenditur.

3 Obiicitur Auguſtinus *in Enchir. cap.* 73. dicens, dilectionem inimicorum eſſe paucorum, & eorum tantùm, qui magnos in charitate profectus fecerunt: dilectionem amicorum verò eſſe multorum: licèt enim

enim plerique amicos diligant, & inimicis etiam iniurias condonent, vt sibi à Deo condonentur peccata, à pluribus nanque ex corde dicitur: *Dimitte nobis debita nostra; sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* rari tamen sunt, qui benefaciunt, & orant pro persequentibus se; aliud enim est odium deponere, aliud amorem beneficum exhibere. Respondetur: Augustinus confert eos, qui diligunt amicos, & inimicos simul, cum eis, qui tantùm amicos diligunt, & eos sanctiores, & perfectiores esse, indubitatum est. At verò conclusio posita confert dilectionem solius inimici cum dilectione solius amici; de quo Augustinus non agit: quia vix sola inimici dilectio absque amicorum dilectione, ac per consequens absque maiori sanctitate, & perfectione reperitur.

4 Vrgebis: Ergo potest inueniri, qui charitatem habeat solùm diligens amicos, & non habens odio inimicos; quin tamen inimicos diligat: nam, iuxta Augustinum, perfectorum tantùm est, diligere inimicos; plurium verò iustorum, amicos diligere, & inimicos non odisse, vt ipsi non habeantur odio à Deo, & in eius charitate permaneant. Plerique id concedunt, arbitrantes, omnibus hominibus solùm esse præceptum, non odisse inimicos; eos verò diligere imperfectis esse sub consilio, perfectis verò sub præcepto. Sed non benè: quia omnibus præceptum est diligere proximum, sicut se ipsum. Inimici autem proximi sunt. Ergo omnibus est præceptum, non solùm non odisse, verùm etiam diligere inimicos. Rectiùs dicitur, Augustinum ibi non quancumque dilectionem inimicorum solis perfectis adscribere; sed dilectionem perfectam, qua inimicis non sola bene-

ficia

ficia necessaria, quæ sunt sub præcepto, sicut aliis proximis; sed plura alia, sicut amicis larga beneuolentia exhibentur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An teneamur diligere inimicum, quantùm ad affectum? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonauentura *artic.* 1. *quæst.* 4. Scotus, Richardus, Durandus, Argentin. Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 25. *art.* 8. Valentia *tom.* 3. *disput.* 3. *quæst.* 3. *parte* 2. Suarez *de charitate, disputat.* 5. *sect.* 5. Coninch 2.2. *disput.* 24. *dubio* 5. *&* *sequent.* Tannerus *tom.* 3. *disputat.* 2. *quæst.* 3. *dubio* 1. Granad. *tom.* 3. *controu.* 3. *tract.* 6. *disp.* 5. *&* 6. Petrus Hurtado 2.2. *disp.* 153. *sect.* 3.

Quæst. II. An teneamur diligere inimicum, quantùm ad effectum, & qualem? Hîc S. Thom. *q.* 1. *artic.* 2. Richardus, Durandus, Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Bonauentura *quæst.* 5. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *q.* 25. *artic.* 9. Valentia *tom.* 3. *disput.* 3. *q.* 3. *p.* 2. Suarez *de charitate, disput.* 5. *sect.* 5. Coninch 2.2. *disput.* 24. *dub.* 5. *&* *sequent.* Tannerus *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *dubio* 1. Granadus *tom.* 3. *controuers.* 3. *tractat.* 6. *disp.* 5. *&* 6. Petrus Hurtado 2.2. *disp.* 153. *sect.* 3.

Quæst. III. An possit quis diligere Deum dilectione efficaciter remouente voluntatem ab aliis peccatis, & non ab odio inimici? Hîc Bonauentura *artic.* 1. *q.* 1. Richard. *q.* 3. Brulef. & Guillelmus *q.* 1. Alij relati *dist. præcedent. q.* 8.

Quæst.

Quæſt. IV. An pura depoſitio odij inimicorum abſque vlla dilectione, & actu ſit meritoria? De quo relati *lib.2. diſt.24.q.9.*

Quæſt. V. An cæteris paribus diligere amicum ſit ex ſe magis meritorium, quàm diligere inimicum? Hîc S.Thomas *art.3.* Bonauentura *q.6.* Richardus *q.3.* Guillelmus, & Gabriel *q.1.* Durandus *q.2.* Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Peſantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *q.* 27. *artic.* 7. Valent. *tom.3. diſp.3.q.5.p.3.* Suarez *de charitate, diſput.2.ſect.3.* Coninch 2.2. *diſp.24.dub.8.*

Quæſt. VI. An poſſit eſſe meritum alicuius dilectionis abſque dilectione Dei? Hîc S.Thomas *ar.5.* Carthuſian. *q.3.* Gab. *q.1.* Alij relati *lib.2.d.38.q.3.*

Quæſt. VII. An ſit habitus amicitiæ ſupernaturalis diſtinctus à charitate? De quo relati *d.27. q.10.*

Quæſt. VIII. An affectus amicitiæ ſupernaturalis poſſit moueri ex honeſtate, aut bonitate naturali donorum amici? De quo relati *lib.2. diſt.27.q.18.*

Quæſt. IX. An cæteris paribus creſcat meritum ex maiori cremento gratiæ habitualis? Hîc Gab. *q.1.* Alij relati *diſt.18.q.4.*

Quæſt. X. An meritum alicuius actus charitatis poſſit æquari, & excedi merito virtutis ignobilioris, ratione intenſionis actus, aut obiecti materialis, aut alterius circunſtantiæ? Hîc Gabriel *q.1.* Durandus *q.2.* necnon S.Thomas *art.4.* Tannerus *tom.2. diſputat. 4.q.3.dub.2.* Valentia *tom.2. diſp.3. q.2.p.2.* Azor *lib.4.cap.* 19. *q.4.* Medina, Conradus, Lorca, Vazquez, Zumel, & alij 1.2.*q.73.art.3. &* 5. Salas *tom.2. in* 1.2. *tract.13.diſp.5.ſect.2.* Suarez 3.*p.tom.3.diſp.66.ſect.2.* Herrera 2. *diſp.32. q.3.*

DIS

DISTINCTIO XXXI.

Si charitas semel habita amittatur.

PRima conclusio: Charitas semel acquisita plerunque deperditur. Primò, quia plures fuerunt iusti, qui posteà sunt peccatores. At cum peccato deperditur charitas. Secundò, quia Lucæ 10. dicitur, plurium nomina scripta esse in libro vitæ, qui posteà abierunt retrò; scilicet, qui secundùm præsentem iustitiam, & charitatem pertinebant ad librum vitæ, posteà deserentes illam, rei mortis facti sunt. Quare Ambrosius tom. 4. in cap. 9. ad Roman. ait: *Quibusdam gratia data est in vsum, vt Sauli, & Iudæ. Frequenter enim antè sunt mali, qui futuri sunt boni, & aliquoties priùs sunt boni, qui futuri sunt, & permansuri mali, secundùm quod dicuntur scribi in libro vitæ, & deleri.*

2. Sunt tamen, qui charitatem inamissibilem esse tuentur, ac per consequens illam nunquam reprobis donari. Primò ex illo Pauli: *Charitas nunquam excidit.* Secundò ex Augustino in conc. 1. ad Psalm. 103. *Charitas, quæ deseri potest, nunquam vera fuit.* Item: *Charitas est fons bonorum, cui non communicat alienus,* id est, vt ipse exponit, damnandus. Rursus tract. 9. in epistol. Ioan. *Charitas ardente Sole crescere non potest.* Tertiò ex Beda in cap. 1. Ioannis: *In sanctis, quandiu mortale corpus gestauerint, semper manere Spiritum Domini, vt possint habere virtutes.* Quartò ex Gregorio lib. 1. homilia 5. super Ezechielem, & lib. 2. Moral. cap. 41. & 42. *In sanctorum cordibus secundùm quas-*

dam

dam virtutes semper manere spiritum. Ergo charitas semel habita nunquam euanescit.

3 Ad primũ respondetur: Paulus nunquam excidere charitatem dicit, vt ostendat eius dignitatẽ præ fide, & spe, quæ in patria nõn retinentur: charitas verò perpetuiò durat. Ad secundum: Charitas, quæ deseritur, negatur ab Augustino vera, non quoad essentiam charitatis, sed quoad effectũ constituendi hominem beatũ, & merentem efficaciter beatitudinis. Itẽ, charitati non communicare, alienum, seu reprobum dicitur, quia in extremo vitæ reprobis cum iustis charitas non est communis. Item, ad omnia obiecta respondetur: Cùm charitas semper permanens in Sanctis prædicatur à Patribus, intelligenda est charitas altissimè perfecta, non verò qualiscunque; interdum enim charitas ad eam altitudinem perfectionis peruenit, in qua moraliter sit inamissibilis per peccatum, atque ita semper re ipsa permaneat, quanuis physicè amissibilis sit, & possit deficere per peccatum. Semper tamen ex suppositione, quòd existit, repugnat peccato: quia cum illo componi non potest, vt Augustinus ait.

4 Secunda conclusio: Charitas non euanescit in patria, sicut in via. Nã Apostolus ait: *Charitas nunquam excidit*. Quod, vt superiùs diximus, in solo statu patriæ verũ est. Sic supponit Hesychius *super Leuit. lib.* 1. *c.* 12. quærẽs: *Cùm omne, quod ex parte est, euacuetur; cur charitas excipitur, quæ dicitur, nunquam excidere?* Quippe obiicitur fides, quæ in patria euanescere dicitur: quia nunc ex parte est: nunc enim ex parte solùm cognoscimus Deum; in patria verò ex toto, ac perfectè. At etiam ex parte nunc solùm diligimus, & nõ ex toto. Ergo charitas etiam euanescit in patria, vbi ex

Hîc S.Thom.*q.*2.*art.*2.Gabr.*q.*1.Carthuſ.*q.*6.Alij relati *diſt.*27.*q.*11.

Quæſt.VII. An ſpes maneat in Beatis? Hîc S.Th. *quæſt.*2.*art.*1.Gabr.& Carthuſ.*q.*1. Bonau.*art.*2.*q.*3. Richard.*art.*3.*q.*2.Argent.*q.*1.*art.*2. Alij relati *diſt.*26.*quæſt.*4.

Quæſt.VIII. An fides cum viſione patriæ cohæreat? Hîc S.Th.*q.*2.*art.*1.Bonau.*art.*2.*q.*1. Richard. *art.*3.*q.*1.Argent.*q.*1.*art.*3.Gabr.*q.*1. Durand.*q.*3.& 4.Alij relati *diſt.*24.*q.*1.

Quæſt.IX. An ordo charitatis ſeruetur in patria? Hîc S.Thom.*q.*2.*art.*3.Bonau.& Richard.*art.*3.*q.*3. Gabr.*q.*1.Argent.*art.*3.Alij relati *diſt.*29.*q.*6.

DISTINCTIO XXXII.

De charitate Dei.

AGitur nunc de charitate, qua Deus diligit nos: quia præcedentibus egimus de charitate, qua nos diligimus Deum. Vtraque autem charitas vna, & eadem eſt, vt explicatum eſt *lib.*1.*diſt.*17.ſcilicet, Spiritus ſanctus, aut ipſe Deus. Ergo conſequenter ad præcedentia nunc aſſertio eſt; etiam Deum habere ordinem diligendi, & non omnia æqualiter, ſed alia magis, alia minùs diligere. Probatur ex Auguſtino *homi.*110.*ſuper Ioan.* Nam; licèt immutabilis ſit dilectio Dei; alia odio habet, ſcilicet, peccata, quæ nos facimus; alia amore proſequitur, ſcilicet, cuncta, quæ ipſe fecit, iuxta illud Sap.11. *Nihil odiſti eorum, quæ feciſti.* Rurſus, inter ea, quæ fecit, magis diligit

humanitatem

humanitatem vnigeniti sui, quam ad consortium Diuinitatis euexit, quàm omnes creaturas rationales. Item, rationales, quæ sunt membra Christi, magis quàm irrationales; & inter rationales magis prædestinatos, quàm reprobos. Ergo ordine quodam magis diligit alia, quàm alia; quanuis in omnia à se creata dilectione feratur.

2 Obiicies: Dilectio Dei est immutabilis; & intensionis, & remissionis expers. Ergo, si omnia diligit, non est maior dilectio vnius, quàm alterius. Respondetur: Deus omnia à se creata diligit, quatenus sunt opera Dei: quia omnia sunt in se bona, & placentia eius voluntati, iuxta illud Gen. 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona.* Alia tamen plùs diligere dicitur, quàm alia: quia diligere, est velle alicui bonum, & plura bona vult Deus aliis, quàm aliis; prædestinatis enim maiora auxilia, & beneficia disponit, quàm reprobis. Quod sic explicatur: Dilectio Dei potest considerari, vel quoad essentiam, vel quoad efficientiam: quanuis dilectio vnius non sit maior, quàm alterius, quoad essentiam: quia vtraque identificatur essentiæ infinitæ Dei, vt Deus est. Cæterùm maior est vna, quàm alia quoad efficientiam: quia maiora bona operatur vna, quàm alia.

3 Hinc explicatur primò, quare Deus dicatur incipere amare eum, qui de nouo iustificatur. Tunc enim incipere dicitur, non, quia amor incipiat quoad essentiam, nam quoad essentiam is amor ab æterno fuit; sed, quia incipit quoad efficientiam, nam tunc incipit operari nouum beneficium iustificationis; quod ab æterno disposuit. Sic exponit Augustin. *lib. 5. de Trinit. cap. 16.* Secundò explicatur, quomodo Deus eun-

charitatem primò nasci : deinde nutriri, rursus roborari, ac denique perfici.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quis sit ordo dilectionis in charitate? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *art*. 1. Bonauent. *art*. 1. *quæst*. 1. Richard. Argentina, Durandus, Carthusianus, & Gabriel *quæst*. 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst*. 26. *art*. 1. Suar. *de charitate, disput*. 1. *sect*. 4. & 5. Valent. *tom*. 3. *disp*. 3. *q*. 4. *p*. 1. Coninch 2.2. *disp*. 25. *dub*. 1. Tanner. *tom*. 3. *disp*. 2. *quæst*. 3. *dub*. 2. Granad. *tom*. 3. *controuers*. 3. *tr*. 7. *disp*. 1.

Quæst. II. An Deus sit plùs diligendus, quàm nos, & proximi? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *art*. 3. Bonau. *art*. 1. *quæst*. 2. Richard. Durandus, & Brulef. *quæst*. 2. Argentina, Carthusianus, & Gabriel *quæst*. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst*. 26. *art*. 3. Suar. *de charitate, disp*. 1. *sect*. 4. & 5. Valent. *tom*. 3. *disp*. 3. *quæst*. 4. *p*. 2. Coninch 2.2. *disp*. 25. *dub*. 1. & 2. Tannerus *tom*. 3. *d*. 2. *quæst*. 3. *dub*. 2. & 3. Granadus *tom*. 3. *controuers*. 3. *tr*. 7. *disp*. 2. Petr. Hurtado 2.2. *disp*. 154. *sect*. 1.

Quæst. III. An nos plùs, quàm proximi? Hîc S. Thomas *art*. 5. Bonauentura *art*. 1. *quæst*. 3. Richardus, & Brulef. *quæst*. 2. Carthusianus, & Gabriel *quæst*. 1. Caietan. Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst*. 26. *art*. 4. Suarez *de charitate, disp*. 1. *sect*. 4. & *disputat*. 9. *sect*. 1. & 2. Valentia *tom*. 3. *disputat*. 3. *quæst*. 4. *parte* 3. Coninch 2. 2. *d*. 25. *dub*. 4. & *sequent*. Tanner. *tom*. 3. *disp*. 2. *quæst*. 3. *d*. 4.

Granad.

Granad. *tom.* 3.*controuers.* 3.*tract.* 7. *disp.* 3. *& sequent.* Petr.Hurtado 2.2.*disp.* 154.*sect.* 2.*& seq.*

Quæst. IV. An omnes proximi pari affectu sint diligendi? Hîc S.Thomas *art.* 2.Bonauentura *quæst.* 6. Brulef. *quæst.* 5.Guillelmus,Gabriel, & Carthusianus *quæst.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu.Pesantius,& alij cum S.Thom. 2.2.*quæst.* 26.*ar.* 6. Suar. *de charitate*, *disput.* 1.*sect.* 4. *& disp.* 9.*sect.* 4. Valent.*tom.* 3.*disput.* 3.*quæst.* 4.*p.* 4.Coninch 2.2.*disp.* 24.*dub.* 4.*& disp.* 25.*dub.* 8. Tanner. *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *dubio* 5.Gran. *tom.* 3 *controu.* 3.*tr.* 7.*disp.* 7.Petrus Hurtado 2.2.*disp.* 154.*sect.* 5.

Quæst. V. An iusti extranei sint plus diligendi, quàm propinqui peccatores? Hîc S. Thomas *artic.* 6. Richard.*q.* 6.Brulef.*q.* 5.Guillelm.Carthusian.& Gab. *q.* 1.Durandus *quæst.* 4.Caietan.Bañez,Aragon,Lorc. Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S.Thoma 2.2.*q.* 26. *art.* 13.Suarez *de charitate,disp.* 9.*sect.* 4.Valent.*tom.* 3. *disp.* 3.*q.* 4.*p.* 5. Coninch 2.2. *disp.* 25. *dubio* 9.Tann. *tom.* 3.*disp.* 2.*q.* 3.*dub.* 5. Granadus *tom.* 3. *controu.* 3.*tr.* 7.*disp.* 7.Petrus Hurtado 2.2. *disp.* 154. *sect.* 5.

Quæst. VI. An beati inæqualiter diligant inæqualiter Beatos,& Sanctos? Hîc Gab.*q.* 1.Caietanus, Bañez, Aragon. Lorca, Torres, Sylu. Pesant. & alij cum S.Thoma 2.2. *q.* 26. *art.* 13. Suarez *de charitate*, *disp.* 9.*sect.* 4.Valentia *tom.* 3.*disp.* 3.*q.* 4.*p.* 6. Tannerus *tom.* 3.*disp.* 2.*q.* 3.*dub.* 2. *&* 5. Granadus *tom.* 3. *controu.* 3.*tr.* 7.*disp.* 8. Alij relati *dist.* 31.*q.* 9.

Quæst. VII. An charitas viæ sit inæqualis charitati patriæ? De quo relati *dist.* 27.*quæst.* 11.

Quæst. VIII. An charitas incipiens possit efficaciter detestari vnũ peccatũ, quin omnia efficaciter sub eodem

eodem motiuo deteſtetur? Hîc S. Thomas *art.* 8. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *p. diſp.* 4. *ſect.* 8. Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *q.* 6. *num.* 37. *&* 38. Corduba *lib.* 1. *q.* 15. Medina *tr.* 1. *de pœnit. q.* 3. *&* 12. Coninch *in* 3. *p. de pœnit. diſp.* 1. *dubio* 5. Granad. *tom.* 5. *controuerſ.* 7. *tract.* 3. *diſp.* 7. *num.* 2. *& ſeq.*

DISTINCTIO XXX.

Si melius eſt diligere amicos, quàm inimicos?

CErtum eſt, melius, & magis meritorium eſſe diligere amicos, & inimicos ſimul, quàm diligere ſolos amicos : nam prior dilectio habet totam bonitatem, & meritum poſterioris ex amore amicorum vtrique communi, & inſuper addit perfectionem, & meritum ex amore inimicorum ſibi peculiari. Ergo quæſtio eſt, an amor ſolius amici collatus cum amore ſolius inimici, ſi ab eo diuiduus eſt, ſit potior, & remuneratione dignior.

2 Concluſio eſt : Melior, ac dignior eſt præmio amor amici, quàm ſolius inimici. Quia ſemper ille eſt feruentior, & intenſior, quàm iſte : ſiquidem amor inimici retardatur, & remittitur ex difficultate, qua animus fertur in inimicum; amor amici verò facilitate, & propenſione animi ſemper intenditur.

3 Obiicitur Auguſtinus *in Enchir. cap.* 73. dicens, dilectionem inimicorum eſſe paucorum, & eorum tantùm, qui magnos in charitate profectus fecerunt : dilectionem amicorum verò eſſe multorum : licèt enim

enim plerique amicos diligant, & inimicis etiam iniurias condonent, vt sibi à Deo condonentur peccata, à pluribus nanque ex corde dicitur: *Dimitte nobis debita nostra; sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* rari tamen sunt, qui benefaciunt, & orant pro persequentibus se; aliud enim est odium deponere, aliud amorem beneficum exhibere. Respondetur: Augustinus confert eos, qui diligunt amicos, & inimicos simul, cum eis, qui tantùm amicos diligunt, & eos sanctiores, & perfectiores esse, indubitatum est. At verò conclusio posita confert dilectionem solius inimici cum dilectione solius amici; de quo Augustinus non agit: quia vix sola inimici dilectio absque amicorum dilectione, ac per consequens absque maiori sanctitate, & perfectione reperitur.

4 Vrgebis: Ergo potest inueniri, qui charitatem habeat solùm diligens amicos, & non habens odio inimicos; quin tamen inimicos diligat: nam, iuxta Augustinum, perfectorum tantùm est, diligere inimicos; plurium verò iustorum, amicos diligere, & inimicos non odisse, vt ipsi non habeantur odio à Deo, & in eius charitate permaneant. Plerique id concedunt, arbitrantes, omnibus hominibus solùm esse præceptum, non odisse inimicos; eos verò diligere imperfectis esse sub consilio, perfectis verò sub præcepto. Sed non benè: quia omnibus præceptum est diligere proximum, sicut se ipsum. Inimici autem proximi sunt. Ergo omnibus est præceptum, non solùm non odisse, verùm etiam diligere inimicos. Rectiùs dicitur, Augustinum ibi non quancumque dilectionem inimicorum solis perfectis adscribere; sed dilectionem perfectam, qua inimicis non sola bene-

ficia

ficia necessaria, quæ sunt sub præcepto, sicut aliis proximis; sed plura alia, sicut amicis larga beneuolentia exhibentur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An teneamur diligere inimicum, quantùm ad affectum? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonauentura *artic.* 1. *quæst.* 4. Scotus, Richardus, Durandus, Argentin. Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 25. *art.* 8. Valentia *tom.* 3. *disput.* 3. *quæst.* 3. *parte* 2. Suarez *de charitate, disputat.* 5. *sect.* 5. Coninch 2.2. *disput.* 24. *dubio* 5. *&* *sequent.* Tannerus *tom.* 3. *disputat.* 2. *quæst.* 3. *dubio* 1. Granad. *tom.* 3. *controu.* 3. *tract.* 6. *disp.* 5. *&* 6. Petrus Hurtado 2.2. *disp.* 153. *sect.* 3.

Quæst. II. An teneamur diligere inimicum, quantùm ad effectum, & qualem? Hîc S. Thom. *q.* 1. *artic.* 2. Richardus, Durandus, Carthusianus, & Gabriel *quæst.* 1. Bonauentura *quæst.* 5. Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *q.* 25. *artic.* 9. Valentia *tom.* 3. *disput.* 3. *q.* 3. *p.* 2. Suarez *de charitate, disput.* 5. *sect.* 5. Coninch 2.2. *disput.* 24. *dub.* 5. *&* *sequent.* Tannerus *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 3. *dubio* 1. Granadus *tom.* 3. *controuers.* 3. *tractat.* 6. *disp.* 5. *&* 6. Petrus Hurtado 2.2. *disp.* 153. *sect.* 3.

Quæst. III. An possit quis diligere Deum dilectione efficaciter remouente voluntatem ab aliis peccatis, & non ab odio inimici? Hîc Bonauentura *artic.* 1. *q.* 1. Richard. *q.* 3. Brulef. & Guillelmus *q.* 1. Alij relati *dist. præcedent. q.* 8.

Quæst.

Quæst. IV. An pura depositio odij inimicorum absque vlla dilectione, & actu sit meritoria? De quo relati *lib.2. dist.24.q.9.*

Quæst. V. An cæteris paribus diligere amicum sit ex se magis meritorium, quàm diligere inimicum? Hîc S. Thomas *art.3.* Bonauentura *q.6.* Richardus *q.3.* Guillelmus, & Gabriel *q.1.* Durandus *q.2.* Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Sylu. Pesantius, Torres, & alij cum S. Thoma 2.2. *q. 27. artic. 7.* Valent. *tom.3. disp.3.q.5.p.3.* Suarez *de charitate, disput.2.sect.3.* Coninch 2.2. *disp.24.dub.8.*

Quæst. VI. An possit esse meritum alicuius dilectionis absque dilectione Dei? Hîc S. Thomas *ar. 5.* Carthusian. *q.3.* Gab. *q.1.* Alij relati *lib.2.d.38.q.3.*

Quæst. VII. An sit habitus amicitiæ supernaturalis distinctus à charitate? De quo relati *d.27. q.10.*

Quæst. VIII. An affectus amicitiæ supernaturalis possit moueri ex honestate, aut bonitate naturali donorum amici? De quo relati *lib.2. dist.27.q.18.*

Quæst. IX. An cæteris paribus crescat meritum ex maiori cremento gratiæ habitualis? Hîc Gab. *q.1.* Alij relati *dist.18.q.4.*

Quæst. X. An meritum alicuius actus charitatis possit æquari, & excedi merito virtutis ignobilioris, ratione intensionis actus, aut obiecti materialis, aut alterius circunstantiæ? Hîc Gabriel *q.1.* Durandus *q.2.* necnon S. Thomas *art.4.* Tannerus *tom.2. disputat. 4.q.3.dub.2.* Valentia *tom.2. disp.3. q.2.p.2.* Azor *lib. 4.cap. 19. q.4.* Medina, Conradus, Lorca, Vazquez, Zumel, & alij 1.2.*q.73.art.3. &* 5. Salas *tom.2. in 1.2. tract.13.disp.5.sect.2.* Suarez 3.*p.tom.3.disp.66.sect.2.* Herrera 2. *disp.32. q.3.*

DIS

DISTINCTIO XXXI.

Si charitas semel habita amittatur.

PRima conclusio: Charitas semel acquisita plerunque deperditur. Primò, quia plures fuerunt iusti, qui posteà sunt peccatores. At cum peccato deperditur charitas. Secundò, quia Lucæ 10. dicitur, plurium nomina scripta esse in libro vitæ, qui posteà abierunt retrò; scilicet, qui secundùm præsentem iustitiam, & charitatem pertinebant ad librum vitæ, posteà deserentes illam, rei mortis facti sunt. Quare Ambrosius tom. 4. in cap. 9. ad Roman. ait: *Quibusdam gratia data est in vsum, vt Sauli, & Iudæ. Frequenter enim antè sunt mali, qui futuri sunt boni, & aliquoties priùs sunt boni, qui futuri sunt, & permansuri mali, secundùm quod dicuntur scribi in libro vitæ, & deleri.*

2. Sunt tamen, qui charitatem inamissibilem esse tuentur, ac per consequens illam nunquam reprobis donari. Primò ex illo Pauli: *Charitas nunquam excidit.* Secundò ex Augustino in conc. 1. ad Psalm. 103. *Charitas, quæ deseri potest, nunquam vera fuit.* Item: *Charitas est fons bonorum, cui non communicat alienus*, id est, vt ipse exponit, damnandus. Rursus tract. 9. in epistol. Ioan. *Charitas ardente Sole crescere non potest.* Tertiò ex Beda in cap. 1. Ioannis: *In sanctis, quandiu mortale corpus gestauerint, semper manere Spiritum Domini, vt possint habere virtutes.* Quartò ex Gregorio lib. 1. homilia 5. super Ezechielem, & lib. 2. Moral. cap. 41. & 42. *In sanctorum cordibus secundùm quas-*

dam

dam virtutes semper manere spiritum. Ergo charitas semel habita nunquam euanescit.

3 Ad primũ respondetur: Paulus nunquam excidere charitatem dicit, vt ostendat eius dignitatẽ præ fide, & spe, quæ in patria non retinentur: charitas verò perpetuò durat. Ad secundum: Charitas, quæ deseritur, negatur ab Augustino vera, non quoad essentiam charitatis, sed quoad effectũ constituendi hominem beatũ, & merentem efficaciter beatitudinis. Itẽ, charitati non communicare, alienum, seu reprobum dicitur, quia in extremo vitæ reprobis cum iustis charitas non est communis. Item, ad omnia obiecta respondetur: Cùm charitas semper permanens in Sanctis prædicatur à Patribus, intelligenda est charitas altissimè perfecta, non verò qualiscunque; interdum enim charitas ad eam altitudinem perfectionis peruenit, in qua moraliter sit inamissibilis per peccatum, atque ita semper rè ipsa permaneat, quanuis physicè amissibilis sit, & possit deficere per peccatum. Semper tamen ex suppositione, quòd existit, repugnat peccato: quia cum illo componi non potest, vt Augustinus ait.

4 Secunda conclusio: Charitas non euanescit in patria, sicut in via. Nã Apostolus ait: *Charitas nunquam excidit.* Quod, vt superiùs diximus, in solo statu patriæ verũ est. Sic supponit Hesychius *super Leuit. lib.* 1. *c.* 12. quærẽs: *Cùm omne, quod ex parte est, euacuetur; cur charitas excipitur, quæ dicitur, nunquam excidere?* Quippe obiicitur fides, quæ in patria euanescere dicitur: quia nunc ex parte est: nunc enim ex parte solùm cognoscimus Deum; in patria verò ex toto, ac perfectè. At etiam ex parte nunc solùm diligimus, & nõ ex toto. Ergo charitas etiam euanescit in patria, vbi ex

toto, & perfectè diligimus. Ad quod respondetur: Etiam charitas euanescit in patria, quatenus ex parte est, scilicet, quoad imperfectionem, qua nunc diligimus Deum. Tamen perseuerat absolutè: quia ea imperfectio tollitur, quin absolutè charitas destruatur: nam ea imperfectio consistit in remissione, qua Deus nunc diligitur. At hæc remissio tollitur per augmentum, & intensionem dilectionis, perseuerante charitate viæ. At verò fides ita est ex parte, & imperfecta, vt eius imperfectio non consistat in remissione graduali cognitionis; sed essentiali, scilicet, in obscuritate, qua Deum cognoscit, quæ per augmentum graduale non adimitur: atque adeò ipsa quoad entitatem destruitur. Vnde etiam perseuerat scientia supernaturalis, quæ augmento charitatis, & cognitionis potest perfici in patria.

5 Tertia conclusio: Charitas in patria seruat ordinem diligendi præcepto præscriptum, & ideò Christus, quà homo, eum ordinem diligendi seruauit. Nam, qui sunt in patria Beati, adeò sunt diuinæ voluntati addicti, vt solùm velint, quod Deo libitum est; scilicet, vt prædestinati salutem efficaciter consequantur; reprobi verò sufficienter tantùm. Quo solos prædestinatos, sicut se ipsos diligunt, non verò reprobos. Vnde etiam Christus, quà homo, qui erat Beatus, solos prædestinatos, qui re ipsa saluarentur, diligit, sicut se ipsum; non verò reprobos, quibus salutem solùm sufficienter disponi exoptat. Atque ita voluntas Christi semper expletur. Ergo in Beatis, & Christo ordo diligendi seruatur. Siquidem magis alij, quàm alij diliguntur.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An charitas semel habita deperdatur per peccatum? S. Thom. *ar.* 1. Bonau. Richard. Argent. Gabr. Dur. *q.* 1. Caiet. Bañez, Arag. Lorc. Tor. Syluius, Pesant. & alij cum S. Thom. 2. 2. *q.* 24. *art.* 11. Val. *tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 2. *p.* 4. Coninch 2. 2. *disp.* 22. *dub.* 9. Tanner. *tom.* 3. *disp.* 2. *q.* 2. *dub.* 6. Gran. *tom.* 3. *controu.* 3. *tr.* 4. *disp.* 1.

Quæst. II. An charitas sit iustificans, & repugnans peccato habituali? Hîc S. Thomas *ar.* 1. Bonau. *in litt. dub.* 1. Alij relati *dist.* 17. *q.* 5.

Quæst. III. An possit esse actus efficax charitatis adeò imperfectus, vt repugnet vni peccato actuali, & non omnibus? Hîc S. Thom. *art.* 1. Bonau. *in litt. dub.* 1. Alij relati *dist.* 29. *q.* 10.

Quæst. IV. An charitas amissa reuiuiscat per iustificationem sequentem, cum æquali intensione? Hîc S. Thomas *art.* 4. Bonauent. & Dur. *quæst.* 2. Carthus. & Gabr. *q.* 1. Caiet. Cabeçud. Vazq. Torres, Coninch & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 89. *art.* 1. & 2. Suar. *opusc. de reuiuiscent.* *d.* 2. Vazq. 1. 2. *d.* 201. Tann. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 5. *dub.* 1. Val. *quæst.* 6. *p.* 1. Henric. *lib.* 4. *c.* 34. Palac. *in* 4. *dist.* 14. *disp.* 5. Bañez 2. 2. *q.* 24. *art.* 6. *dub.* 6. Soç. *in* 4. *dist.* 16. *q.* 2. Ledes. 1. *p.* 4. *q.* 30. *art.* 2. & 5. Gran. *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 6. *d.* 1. & *seq.*

Quæst. V. An charitas habitualis sit in patria inamissibilis per peccatum? Hîc S. Thomas *ar.* 1. Bonau. *q.* 1. Alij relati *lib.* 2. *distinct.* 7. *q.* 1.

Quæst. VI. An charitas viæ possit æquari charitati patriæ, quoad perfectionem intensionis, aut speciei?

Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 2. Gabr. *q.* 1. Carthuſ. *q.* 6. Alij relati *diſt.* 27. *q.* 11.

Quæſt. VII. An ſpes maneat in Beatis? Hîc S. Th. *quaſt.* 2. *art.* 1. Gabr. & Carthuſ. *q.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Richard. *art.* 3. *q.* 2. Argent. *q.* 1. *art.* 2. Alij relati *diſt.* 26. *quaſt.* 4.

Quæſt. VIII. An fides cum viſione patriæ cohæreat? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Richard. *art.* 3. *q.* 1. Argent. *q.* 1. *art.* 3. Gabr. *q.* 1. Durand. *q.* 3. & 4. Alij relati *diſt.* 24. *q.* 1.

Quæſt. IX. An ordo charitatis ſeruetur in patria? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 3. Bonau. & Richard. *art.* 3. *q.* 3. Gabr. *q.* 1. Argent. *art.* 3. Alij relati *diſt.* 29. *q.* 6.

DISTINCTIO XXXII.

De charitate Dei.

AGitur nunc de charitate, qua Deus diligit nos: quia præcedentibus egimus de charitate, qua nos diligimus Deum. Vtraque autem charitas vna, & eadem eſt, vt explicatum eſt *lib.* 1. *diſt.* 17. ſcilicet, Spiritus ſanctus, aut ipſe Deus. Ergo conſequenter ad præcedentia nunc aſſertio eſt; etiam Deum habere ordinem diligendi, & non omnia æqualiter, ſed alia magis, alia minùs diligere. Probatur ex Auguſtino *homi* 110. *ſuper Ioan.* Nam licèt immutabilis ſit dilectio Dei; alia odio habet, ſcilicet, peccata, quæ nos facimus; alia amore proſequitur, ſcilicet, cuncta, quæ ipſe fecit, iuxta illud Sap. 11. *Nihil odiſti eorum, quæ feciſti.* Rurſus inter ea, quæ fecit, magis diligit

humanitatem

humanitatem vnigeniti sui, quam ad consortium Diuinitatis euexit, quàm omnes creaturas rationales. Item, rationales, quæ sunt membra Christi, magis quàm irrationales; & inter rationales magis prædestinatos, quàm reprobos. Ergo ordine quodam magis diligit alia, quàm alia; quanuis in omnia à se creata dilectione feratur.

2 Obiicies: Dilectio Dei est immutabilis; & intensionis, & remissionis expers. Ergo, si omnia diligit, non est maior dilectio vnius, quàm alterius. Respondetur: Deus omnia à se creata diligit, quatenus sunt opera Dei: quia omnia sunt in se bona, & placentia eius voluntati, iuxta illud Gen. 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona.* Alia tamen plùs diligere dicitur, quàm alia: quia diligere, est velle alicui bonum, & plura bona vult Deus aliis, quàm aliis; prædestinatis enim maiora auxilia, & beneficia disponit, quàm reprobis. Quod sic explicatur: Dilectio Dei potest considerari, vel quoad essentiam, vel quoad efficientiam: quanuis dilectio vnius non sit maior, quàm alterius, quoad essentiam: quia vtraque identificatur essentiæ infinitæ Dei, vt Deus est. Cæterùm maior est vna, quàm alia quoad efficientiam: quia maiora bona operatur vna, quàm alia.

3 Hinc explicatur primò, quare Deus dicatur incipere amare eum, qui de nouo iustificatur. Tunc enim incipere dicitur, non, quia amor incipiat quoad essentiam, nam quoad essentiam is amor ab æterno fuit; sed, quia incipit quoad efficientiam, nam tunc incipit operari nouum beneficium iustificationis, quod ab æterno disposuit. Sic exponit Augustin. *lib. 5. de Trinit. cap. 16.* Secundò explicatur, quomodo Deus eun-

dem hominem magis diligit pro vno tempore, quàm pro alio : ſcilicet quoad efficientiam, non verò quoad eſſentiam : nam, licèt dilectio hominis quoad eſſentiam omni tempore exiſtat in Deo, tamen omni tempore non operatur æqualiter in homine, ſed modò illi maiora, modò minora beneficia largitur. Tertiò explicatur, quare prædeſtinati dicantur ſimpliciter ab æterno dilecti: reprobi verò non dicantur ſimpliciter ab æterno dilecti, ſed ſecundùm quid, & cum addito, quatenus opera Dei ſunt? Scilicet, quia prædeſtinatis ab æterno ſunt efficaciter volita ea, quæ ſunt ſimpliciter bona, nempe, dona efficacia gratiæ, & gloriæ; reprobis verò ea bona non ſunt efficaciter volita, ſed mala pœnæ ſuis peccatis debita; ideóque eoſdem odiſſe potiùs, quàm dilexiſſe dicitur; iuxta illud Roman. 9. *Iacob dilexi, Eſaü odio habui.*

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An, & quomodo Deus inæqualiter diligat creaturas exiſtentes? Hîc S. Thom. *art.* 4. Bonau. *q.* 3. Scot. Dur. Argent. Carthuſ. & Gabr. *quæſt.* 1. Caiet. Bañez, Zumel, Gonçalez, Nazar. Ripa, Peſant. Molina, Vazquez, Arrubal, Faſſol. Præpoſit. & alij cum S. Th. 1. *p. q.* 20. *art.* 3. Ruiz *tomo de voluntat. Dei, d.* 53. Granadus *tom.* 1. *de vol. tr.* 6. *d.* 1. *ſect.* 4.

Quæſt. II. An Deus diligat creaturas poſſibiles? Hîc S. Thom. *art.* 2. Gabr. *q.* 1. Alij relati *lib.* 2. *diſt.* 45. *q.* 2.

Quæſt. III. An Deus diligat creaturas propter bonitatem creatam, tanquam propter obiectum formale? De quo relati *lib.* 1. *diſt.* 1. *q.* 9.

Quæst. IV. An dilectio libera creaturarum existentium sit adæquatè identificata Deo, & quid illa sit? De quo relati *lib.* 1.*dist*.45.*q*.3.

Quæst. V. An dilectio creaturarum possit incipere in tempore? Hîc S. Thomas *art*. 3. Bonauent. Argent. Guillelm. Gabriel, & Carthus. *quæst*. 1. Caiet. Bañez, Zumel, Nazar. Gonçalez, Vazq. Arrub. Fassol. Ruiz, Pesant. Ripa, Molina, & alij cum S. Thoma 1.*p*. *q*. 19.*art*.7. Alij relati *lib*. 1.*distinct*.39.*q*.2.

Quæst. VI. An Deus diligat prædestinatos præ reprobis ante ipsorum merita? De quo relati *lib*. 1. *dist*. 40.*quæst*. 3.

Quæst. VII. An Deus odio æterno antecedente peccata prosequatur reprobos? De quo relati *lib*.1.*dist*. 40.*q*.7.

Quæst. VIII. An Deus efficaciter prædefiniat peccata quoad eorum entitatem? Hîc S.Thom. *ar*.2. Alij relati *lib*.1.*dist*.46.*q*.6.

Quæst. IX. An Deus magis diligat humanitatem Christi, quàm totum genus humanum? Hîc S.Th.*art*. 5.Bonau.*q*.5.Richard.*art*.2.*q*. 4. Guillelm. & Gabr. *q*. 1.Ruiz *de volunt*.*d*.53.*sect*.5.*& seq*.Caiet.Bañ. Gonçalez, Mol. Vazq. Arrub. Fassol. & alij 1.*p*.*q*.20. *art*.4. Granad. *tom*.1.*de vol*.*tr*.6.*d*.1.*sect*.4.

DISTINCTIO XXXIII.

De quatuor virtutibus principalibus.

POst theologicas virtutes in explicationem adducuntur cardinales, & quæritur, an fuerint in Christo? Hæ sunt Iustitia, Fortitudo, Prudentia, Temperantia, quarum mentio fit Sapient. 8.

Sobrietatem, & Prudentiam docet, Iustitiam, & Virtutem. Vbi sobrietas vocatur temperantia, & virtus fortitudo. Eas descripsit Augustinus lib. 14. de Trinit. c. 9. *Iustitia est in subueniendo miseris, Prudentia in præcauendis insidiis, Fortitudo in perferendis molestiis, Temperantia in coërcendis delectationibus prauis.* Vbi tamen non actus adæquati, sed inadæquati harum virtutum describuntur, vt mox constabit. Dicuntur *cardinales,* teste Augustino *lib. 12. de Trinit. c.* 14. quia eis potissimùm in hac mortalitate benè viuitur: eisdemque posteà ad æternam felicitatem peruenitur.

2 Conclusio est: Fuerunt in Christo cardinales virtutes. Primò, quia fuerunt in Christo earum actus. Secundò, quia, docēte Augustino *lib. 14. de Trinitate, c. 9.* hæ virtutes inueniūtur in Beatis, non quoad vsus, quibus deseruiunt in via; (ibi enim nullum est periculum erroris, quod præcaueat prudentia; nulla molestia, quam perferat fortitudo; nulla libido, quam temperantia coërceat:) sed quoad alios vsus, patriæ felicitate dignos. Iustitiæ enim ibi est, Deo regenti subesse; prudentiæ, obsequia Dei omnibus aliis bonis præponere; fortitudinis, Deo firmissimè cohærere; temperantiæ verò, innoxiis, & honestis tantùm delectari. Eiusdem sententiæ est Beda *Exod. 26.* exponens, columnas, ante quas expansum est velum, esse potestates cœli, his quatuor virtutibus præclaras, *quæ aliter in cœlis seruantur ab Angelis, & animabus sanctis, quàm hîc à fidelibus.* Ergo beatorum animæ his virtutibus præditæ sunt; ac per consequens etiam Christus Dominus, cui solo beatitudinis titulo negari poterant; aut saltem eodem modo vnioni hypostaticæ, quo visioni beatæ concedi.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An præter virtutes theologicas dentur virtutes morales infusæ? Hîc S. Thomas *art.* 2. Bonau. *quæst.* 5. Richard. *quæst.* 2. Guillelm. & Gabr. *quæst.* 1. Brulef. *quæst.* 5. Durand. *quæst.* 6. Carthus. *quæst.* 1. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 27. *q.* 1.

Quæst. II. An virtutes infusæ efficiantur, ab actibus ipsarum? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 27. *q.* 17.

Quæst. III. An virtutes morales infusæ respiciant obiectum formale naturale commune virtutibus naturalibus, & virtutes naturales obiectum formale supernaturale commune virtutibus infusis? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 27. *q.* 18.

Quæst. IV. An virtutes morales infusæ sint tota ratio agendi actus supernaturales, an causa partialis tantùm? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 25. *quæst.* 9.

Quæst. V. An sint ad suos actus adeò necessariæ, vt non possint suppleri per auxilium extrinsecum? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 17. *q.* 3.

Quæst. VI. An virtutes supernaturales morales residеant etiam in parte sensitiua animæ? Hîc S. Th. *quæst.* 2. *art.* 4. Bonauent. *quæst.* 3. Scot. Richard. Dur. Argent. Gabr. & Carthus. *quæst.* 1. Maior *q.* 2. Baccon. *quæst.* 3. Caietanus, Conrad. Zum. Medina, Pesantius, Lorca, Vazq. & alij cum S. Th. 1. 2. *q.* 56. *art.* 4. & 5. Tanner. *tom.* 2. *disp.* 3. *q.* 3. *dub.* 1. Granad. *tom.* 2. *contr.* 5. *tom.* 1. *disp.* 3. & *controu.* 8. *tract.* 3. Almain. *Moral. tr.* 3. *cap.* 6. Fonseca 9. *Metaph. cap.* 15. *quæst.* 3. *sect.* 3. Salas *tom.* 2. *in* 1. 2. *tract.* 11. *d.* 2. *sect.* 3. & *d.* 6. *sect.* 4. Nos *de supernat. d.* 44. *sect.* 9. Valent. *tom.* 2. *d.* 5. *q.* 2. *p.* 2.

Quæſt. VII. An virtutes cardinales ſint quatuor, & quibus obiectis diſtinguantur? Hîc S. Thomas *q.* 2.*art.*1. Bonau.*q.*4. Brulef.*q.*4. Guillelm. Carthuſ. & Gabr.*q.*1. Caiet.Med.Zum. Lorca, Vazq. & alij cum S.Thoma 1.2.*q.*61.*art.*2. Salas *tom.* 2. *in* 1.2.*tr.*11.*d.* 4.*ſect.*1.Granad.*tom.*2.*contr.*5.*tr.*1.*d.*4.*&* 5.

Quæſt. VIII. An dictamen actuale prudentiæ præcedat neceſſariò omnes actus virtutum? De quo relati *lib.*2.*diſt.*25.*q.*16.

Quæſt. IX. An vna virtus prudentiæ regulet omnes virtutes? De quo Caiet. Aragon, Sylu. Peſant. & alij cum S.Thoma 2.2.*quæſt.*47.*&* 48. Valent.*tom.* 3.*d.*4.*q.*2.*&* 3. Tan.*tom.*2.*d.*3.*q.*4.*num.*7. *&* *tom.*3. *d.* 3.*q.*1.*dub.*2. Leſſius *lib.*1.*c.*2. *dub.*2. Almain. *tract.* 3. *Moral.cap.*7.Vazq.1.2.*d.*85.*c.*2. Salas *tom.* 2. *in* 1. 2. *tr.*11.*d.*3.*ſect.*4.Granad. *tom.*2.*contr.*5.*tr.*1.*d.*11. *ſect.*4.

DISTINCTIO XXXIV.

De ſeptem donis Spiritus ſancti.

Dona Spiritus ſancti enumerat Eſaïas cap. 11. *Spiritus ſapientiæ, & intellectus, Spiritus conſilij, & fortitudinis, Spiritus ſcientiæ, & pietatis, & Spiritus timoris Domini.* Hæc dona ſupponuntur, Sanctis in hac vita præberi. Quæritur nunc primò, an virtutes ſint? Secundò, an perſeuerent in patria? Tertiò, an in Chriſto fuerint.

2 Prima concluſio: Hæc dona virtutes ſunt, & perſeuerant in patria. Duo ſimul decernimus, quia vnica probatione ſimul vtrunque ſuademus, nempe, autho

authoritate Ambrosij, qui *lib. 1. de Spiritu sancto, c. 20.* ait: *Spiritus sanctus ex fonte vitæ procedens, cuius nos breui satiamur haustu, in illis cœlestibus Spiritibus redũdantiùs videtur affluere, pleno septem virtutum spiritualium, feruens meatu.* En septem dona septem virtutes dicuntur, & abundantiùs effusæ cœlestibus Spiritibus, quàm nobis. Continuò repetit: *Spiritus sanctus omnem supereminẽs creaturam, cùm nostræ mentis arua, tanquam inferiora perstringat, cœlestem illam Angelorum naturam effusione quadam sanctificationum vbertate lætificat.* Quas sanctificationes exponens subdit: *His autem sanctificationibus significatur plenitudo septem spiritualium virtutum, quas enumerat Esaïas dicens: Spiritus sapientiæ, & intellectus,* &c. Ergo apud Amb. duo explorata sunt; tum septem dona Spiritus sancti esse septem spirituales virtutes; tum beatam, & cœlestẽ illam Angelor. naturam vberrimè lætificare.

3 Secunda conclusio: Fuerunt, & sunt in Christo hæc dona. Primò, quia, vt vidimus ex Ambrosio, ea sunt in Angelis beatis propter abundantiam, qua Spiritus sanctus in illos effunditur. Abundantiùs autem in Christum Spiritus sanctus effusus est. Secũdò, quia sic docet Esaïas c. 11. *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientiæ, & intellectus; Spiritus consilij, & fortitudinis; Spiritus scientiæ, & pietatis; & replebit eum Spiritus timoris Domini.*

4 Obiicitur contra vtranque conclusionem, non esse in Beatis spiritum timoris, ac per consequens neque in Christo. Primò, quia Beda ad illud Prouerb. 1. *Timor Domini, principium sapientiæ.* distinguens duplicem timorem, seruilem, & amicabilem, ait: *Vterque*

Vterque in futuro cessabit. Secundò, quia Augustinus ad illud Psalm. 5. *Adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.* sic habet: *Timor Domini est magnum præsidium proficientibus ad salutem; sed peruenientibus foras mittitur.* Ergo omnia dona nō sūt in Beatis, & Christo. Respondetur: Hi Patres tantùm volunt, spiritum timoris nō esse in Beatis, & Christo, quoad omnia officia, quæ gerunt in nobis; secùs verò quoad aliqua, eorū felicitate digna. Etenim timor filialis in via primò vereri facit, ne offendamus Deum. Secundò, ne diuidamur à Deo. Tertiò, reuereri Deum. Quamuis in patria vereri non possimus offensam Dei, & diuisionem ab eo; tamen possumus reuereri Deum timore reuerentiali, quem Christo adscribit Paulus Heb. 5. cùm de Christo ait: *Qui exauditus est pro sua reuerentia.* Vnde est

5 Tertia conclusio: Ex dono timoris solus timor filialis, castus, seu amicabilis Christo adscribendus est, & non alius. Quidam enim quadruplicem distinguunt timorem. Primus est mundanus, qui metuit damna temporalia, quin vereatur æterna. Secundus est seruilis, qui adeò pœnas à Deo infligendas formidat, vt ipsam Dei Iudicis præsentiam metuat, ideoque amori illam exoptandi locum non præstat. Tertius est initialis, qui pœnas sic metuit, vt amoris initia componat. Quartus est amicabilis, seu castus, qui timet, ne sponsus offendatur, ne discedat, eiúsque reuerentia se comprimit. Primus est malus, & à Christo prohibitus: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus,* &c. Alij sunt boni; sed secundus imperfectior, quàm tertius; & tertius, quàm quartus. Augustinus verò, & Beda duos tantùm amores distinguunt, seruilem, scilicet, & castum.

stum. Quippe non timorem in genere, sed bonum tantùm exponunt, & sub seruili initialem comprehendunt. Quo duplici timore cohærent duo testimonia sacra, quæ fronte videntur dissonantia. Aliud est Ioan. Epist. 1. cap. 4. *Perfecta charitas foras mittit timorem.* Aliud Dauid Psalm. 18. *Timor Domini sanctus permanens in sæculum sæculi.* Nam, si timor permanet in patria, vbi charitas est perfecta. Ergo perfecta charitas non mittit foras timorem. Sed timor, qui pellitur charitate perfecta, est seruilis, vt Augustinus exponit *tract. 9. in eam Epistolam Ioannis.* Timor verò cum charitate perfecta permanens, est amicabilis, & castus. Vnde etiam de timore seruili dicitur, initium esse sapientiæ: nam purè seruilis locum præparat charitati, quæ sapientia dicitur; licèt eius ingressu pellatur, sicut seta introducit linum, & foras depellitur; initialis verò sub seruili comprehensus inchoat charitatem, cum qua coniungitur. Igitur Christus Dominus habuit timorem amicabilem, & castum; tum, quia habuit aliquem eius vsum, scilicet, reuerentiam Dei, quanuis non omnem, scilicet, formidinem offensæ, & absentiam dilecti, vt *superiùs* dicebamus; tum, quia is timor permanet cum perfecta charitate in sæculum sæculi. At non fuit in eo timor seruilis; tum, quia nullam pœnam veritus est; tum, quia cum perfecta charitate non componitur.

6 Sed obiicitur; quia Christus metuit mortem, & passionem. Respondetur: Timor mortis, & passionis non fuit seruilis, quia ardentissimam charitatem admisit: nec mortem, & passionem, tanquam supplicium, ac peccati pœnam timuit; sed fuit timor naturalis, & humanus omnibus hominibus congeni-

tus,

tus, qui *horror* propriè dicitur, mala nobis imminentia refugiens.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An dona Spiritus sancti sint habitus infusi? Hîc S. Thom. *quæst*. 1. *art*. 1. Bonauent. Scot. Richard. Durand. Gabr. Argent. Baccon. Carthus. *quæst*. 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Pesant. Vazq. Lorc. & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst*. 68. *art*. 3. Granadus *tom*. 2. *controu*. 5. *tract*. 2. *disp*. 1. Almain. *tract*. 3. *Moral. cap*. 13. Valentia *tom*. 2. *d*. 5. *quæst*. 8. *p*. 1. Tan. *tom*. 2. *d*. 3. *quæst*. 6. *dub*. 1. Salas 1. 2. *tract*. 12. *d*. 1. *sect*. 1. Azor *lib*. 3. *cap*. 30.

Quæst. II. An sint habitus distincti à virtutibus? Hîc S. Thom. *quæst*. 1. *art*. 1. Bonauent. *art*. 1. *quæst*. 1. Scot. Richard. Dur. Baccon. Gabr. Argent. Carthus. *quæst*. 1. Caietan. Conrad. Medina, Zum. Vazq. Lorca, Pesant. & alij cum S. Th. 1. 2. *q*. 68. *art*. 1. Gran. *tom*. 2. *controu*. 5. *tract*. 2. *d*. 1. Almain. *tract*. 3. *Moral. cap*. 13. Valent. *tom*. 2. *d*. 5. *quæst*. 8. *p*. 1. Tannerus *tom*. 2. *d*. 3. *q*. 6. *dub*. 2. Sal. 1. 2. *tr*. 12. *d*. 1. *sect*. 1. Azor *lib*. 3. *cap*. 30.

Quæst. III. An sectentur semper gratiam iustificantem? Hîc S. Thom. *art*. 1. Bonau. Richard. & Brulef. *q*. 2. Caiet. Conrad. Med. Zum. Vazq. Lorca, Pesant. & alij cum S. Thom. 1. 2. *q*. 68. *art*. 5. Granad. *tom*. 2. *controu*. 5. *tr*. 2. *d*. 4. Valent. *tom*. 2. *d*. 5. *q*. 8. Salas 1. 2. *tract*. 12. *d*. 1. *sect*. 6.

Quæst. IV. Differentia, & numerus donorum? Hîc S. Thom. *art*. 2. Bonau. *art*. 2. *q*. 4. Brulef. *quæst*. 4. Guillelm. & Gab. *q*. 1. Caiet. Conr. Med. Zum. Vazq. Lorc. Pesant. & alij cum S. Th. 1. 2. *q*. 68. *art*. 4. Gran.

tom.

*tom.*2.*controu.*5.*tract.*2.*d.*2.*&* 3. Tan. *tom.*2. *d.*3.*q.*6. *d.*1.Val.*tom.*2.*d.*5.*q.*8.*p.*2. Salas 1.2. *tr.*12. *d.*1.*sect.*2.

Quæst. V. An dona omnia sint in Christo,& Beatis? Hîc S.Thomas *art.*3.Richard.*quæst.*4.Gab.*quæst.*1. *art.*3.*dub.*2.Caietan. Conrad. Med. Zum. Vazquez, Lorca,Pesant.& alij cum S.Th. 1.2. *quæst.* 68. *art.* 6. Item,Caiet.Medina,Vazq. Suar. Aluar. Pesant. Præposit.Sylu.Cabrera,Nazar.Ragusa, & alij cum S.Th. 3.*p.quæst.*7.*art.*5. Granad.*tom.*1.*controuers.*5.*tract.*2. *d.*4.Salas 1.2.*tract.* 12. *d.*1.*sect.*8. Valent. *tom.*2.*d.*5. *quæst.* 8.

Quæst. VI. Quis sit timor filialis,& seruilis;& an vterque fuerit in Christo? Hîc S.Thom.*q.*2.*art.*3.Bonauent.*p.*2.*art.*2.*q.*1. Dur. Guillelm. & Gab.*q.*1. Richard.*art.*2.*q.*4.Alij relati *dist.*15.*q.*6.

DISTINCTIO XXXV.

Quomodo differant sapientia,& scientia?

PRima conclusio : Dona sapientiæ,& scientiæ differunt inter se. Primò authoritate Apost. 1. Cor. 12. *Alij datur sermo sapientia, alij sermo scientia.* Secundò,authoritate August.*lib.*14.*de Trin.c.*1. dicentis, licèt philosophicè non distinguatur sapientia à scientia, quia vtriusque cognitio apud Philosophos indiscriminatim sapientiæ,& scientiæ nomine potest comprehendi : cæterùm theologicè, prout sunt dona Spiritus sancti,iuxta sacros Scriptores distingui. Tertiò à priori. Tum, quia differunt ex obiecto : nam sapientia propriè rerum diuinarum notitia dicitur; scientia

ſcientia verò notitia rerum humanarum, prout connectuntur cum fide, in cuius lucem, & defenſionem intendit. Tum ex effectu apud Auguſtinum *in Enchirid. cap.* 2. nam ſapientię eſt colere, & diligere Deum; quare Latinè *pietas*, & Græcè θεοσέβεια dicitur: ſcientiæ verò abſtinere à malis, & in medio nationis prauæ prudenter conuerſari. Tum ex modo tendendi in obiectum apud Auguſtinum *lib.* 12. *de Trinitate, cap.* 14. Nam ſapientia ſpeculatiuè, ſcientia verò practicè tendit: quare ſapientiæ, æternorum contemplatio; ſcientiæ verò recta temporalium actio, ſeu adminiſtratio adſcribitur. Ex quibus deprehenditur, Chriſtum cognoſci à nobis per ſapientiam, & ſcientiam; ſcilicet, per ſapientiam, prout diuina; per ſcientiam verò, prout humana complectitur.

2 Secunda concluſio: Donum intellectus differt à donis ſapientiæ, & ſcientiæ. Differt à ſapientia ex obiecto: quam intellectus verſatur circa Deum, & inuiſibiles creaturas, veritates æternas, & temporales ſub ratione vtriſque communi. Sapiētia verò circa Deum tantùm ſub ratione propria Dei. Item, ex effectu: nam ſapientia effectum habet ſaporem, ſeu experientiam delectationis, & ſuauitatis dilectionis diuinæ, quem effectum non habet intellectus. Differt intellectus à ſcientia ex obiecto: quia hæc ſolis viſibilibus creatis inſiſtit; ille verò inuiſibilibus, creatis, & diuinis. Item, ex modo: quia hæc practicè, ille verò tantùm ſpeculatiuè ſua obiecta conſiderat: vnde ſcientiæ, adminiſtratio recta temporalium, bonáque inter malos conuerſatio; intellectui verò ſpeculatio Dei, & creaturarum inuiſibilium tribuitur.

3 Tertia concluſio: Dona ſapientiæ, ſcientiæ, & intellectus

intellectus à sapientia, scientia, & intellectu naturalibus differunt. Nam hæc Spiritus sancti dona sunt virtutes infusæ & supernaturales, sectantes gratiam iustificantem; habitus verò naturales intra ordinem naturæ continentur, & inter naturæ beneficia computantur, peccatoribus etiam communia. Quare, sicut virtutes naturales supernaturalibus adiuuantur, & eleuantur: sic naturalis sapientia, scientia, & intellectus, quæ peccato infirmatæ, & obtenebratæ erant, supernaturalibus donis reformantur, & iuuantur. Vnde sapientia spiritualis, cùm infusa, & intrinseca sit animo, non est sapientia increata, qua Deus sapiens est; sed, quæ nos sapientes facit: sicut iustitia nos iustificans non est iustitia increata Dei, qua Deus iustus est; sed creata nobis inhærens, quæ nos iustos facit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An dentur sapientia, scientia, & aliæ virtutes intellectuales infusæ à fide differentes? Hîc Bonauentura *in littera, d.* 2. Alij relati *dist. præced. q.* 1. *&* 2.

Quæst. II. An scientia, & sapientia infusæ differant obiectis formalibus ab acquisitis, & naturalibus. De quo relati *lib.* 2. *dist.* 27. *q.* 18.

Quæst. III. An earum actus possint fieri absque actu fidei, atque adeò elicere supernaturalem dilectionem Dei, quin præcurrat actus fidei? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 26. *q.* 13. *&* 14.

Quæst. IV. An actus horum donorum possint fieri à peccatore absque ipsis donis per auxilium extrinsecum Dei? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 17. *q.* 3. *& lib.* 3. *dist.* 14. *q.* 4.

Quæst. V. An hæc dona ſint neceſſaria ad ſalutem, ſicut fides? De quo Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Lorca, Vazq. Peſantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. q. 68. *art.* 2. Gran. *tom.* 2. *controu.* 5. *tr.* 1. *diſp.* 4. Val. *tom.* 2. *diſp.* 5. *q.* 8. *p.* 3. Sal. 1. 2. *tr.* 12. *diſp.* 1. *ſect.* 7.

Quæſt. VI. An actus ſupernaturales ſcientiæ, ſapientiæ, & intellectus, poſſint eſſe falſi ex natura rei, aut de potentia abſoluta? De quo relati *diſtinct.* 24. *quæſt.* 29. & 30.

Quæſt. VII. An actus horum donorum in via ſint obſcuri, an euidentes? Hæc difficultas eſt examine digna: lucem, quam Scriptores non tradunt, collige ex iis, quæ docent *ad quæſtionem* 5. *diſt. præced.*

Quæſt. VIII. An præter fidem detur in iuſto aliquis habitus ſupernaturalis obſcurus reſpiciens motiuum creatum? De quo nos ex profeſſo *d.* 61. *de ſupernat.* & non alij.

DISTINCTIO XXXVI.

De connexione virtutum.

PRima concluſio: Omnes virtutes infuſæ adeò connexæ ſunt, vt vna ab aliis, quoad exiſtentiam, ſeiungi nequeat. Primò auctoritate Hieronymi tomo 5. in cap. 36. Eſaiæ: *Omnes virtutes ſibi hærent, vt qui vna caruerit, omnibus careat.* Secundò, Auguſtini tractatu de laudibus charitatis: *Vbi charitas eſt, quid eſt, quod poſſit deeſſe? Vbi autem non eſt, quid eſt, quod poſſit prodeſſe?* Igitur, ſi charitas adeſt, omnes virtutes adſunt: ſi verò illa abeſt, cæteræ quoque abſunt.

Tertiò,

Tertiò, ratione: quia charitas est mater omnium virtutum. Matrem autem sectantur filij, vt occupent, aut deserant animam, quam mater charitas occupauerit, aut deseruerit.

2 Secunda conclusio: Omnes virtutes infusæ quoad intensionem sunt æquales, vt vna cæteris intensior, aut remissior non sit. Primò, quia omnes virtutes sunt connexæ cum charitate quoad intensionem, sicut quoad existentiam, ideoque omnes pariter eius intensionem, & remissionem sectantur. Secundò, quia Augustinus *lib. 6. de Trinitate, cap. 4.* sic docet: *Virtutes nullo modo separantur ab inuicem, vt quicunque fuerint æquales, v. g. in fortitudine, æquales sint, & prudentia, & iustitia, & temperantia: atque ita de cæteris virtutibus inuenies.*

3 Obiiciunt quidam oppositum sentientes. Primò, quia Sancti prædicantur virtutibus inæquales, vt Abraham fide, Iob patientia, alius continentia, alius misericordia præ aliis virtutibus claruerit. Secundò, quia peccata, & vitia sunt inæqualia. Ergo etiam virtutes illis oppositæ. Ad primum respondetur cum Augustino *epist. 29. ad Hieronym.* Imparitas virtutum intelligenda est in eodem Sancto quoad actus, & exercitia earum: aliæ enim frequentiùs, & intensiùs exercentur, quàm aliæ; non verò quoad earum habitus: aut facta comparatione plurium Sanctorum inter se; non verò virtutum in eodem subiecto. Ad secundum: Peccata, & vitia sunt imparia, quia inæqualiter opponuntur cum charitate: virtutes verò habituales sunt pares, quia æqualiter charitatem sectantur.

4 Tertia conclusio: Omnia præcepta virtutum ad duo charitatis præcepta reuocantur, ideóque in

charitate omnium virtutum perfectio continetur. Primò, quia Veritas ait: *In his duobus mandatis vniuersa lex pendet, & Prophetæ.* Hoc est, quidquid perfectionis à lege, & Prophetis præscribitur, in dilectione Dei, & proximi continetur. Secundò, Augustinus tract. de laudibus charitatis: *Totam magnitudinem, & amplitudinem diuinorum eloquiorum possidet charitas, qua Deum, proximúmque diligimus, quæ radix est omnium bonorũ.* Nihil igitur perfectionis diuina eloquia præcipiunt, aut consulunt, quod charitas non adimpleat. Tertiò, ratione: quia omnia præcepta, & consilia cæterarum virtutum possunt referri in dilectionem Dei, aut proximi propter Deum. Ergo dilectio charitatis est radix continens adimpletionem, & perfectionem omnium. Neque obstat, præcepta cæremonialia veteris legis iam cessasse, atque adeò nunc eorum perfectionem in charitate nõ contineri. Tum, quia ea non cessarunt quoad spiritum, & veritatem, sed quoad litteram, & vmbram; manent enim in perfectione præceptorum, & Sacramentorum legis nouæ. Tum, quia omnia illa cæremonialia reuocabantur ad decem præcepta Decalogi. At hæc nunc reuocantur in duo charitatis præcepta.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An cum gratia iustificante existant perpetuò omnes virtutes infusæ: Hîc S.Th. *art.* 2. Bonau. Richard. Argent. Gabr. Carthus. *q.* 1. Caiet. Conrad. Medina, Zumel, Vazq. Lorca, Pesantius, & alij cum S.Thoma 1.2. *q.* 65. *art.* 2. & 3. Val. *tom.* 2. *disp.* 5. *q.* 7. *p.* 2. Tanner. *tom.* 2. *disp.* 3. *q.* 5. *dub.* 2. Granad. *tom.* 2. *controuer.*

*controuer.*5.*tr.*1.*disp.*11.Salas 1.2.*tr.*11. *disp.*6.*sect.* 2. Azor *lib.*3.*cap.*29.

Quæst.II. An abeunte gratiâ abeant quoque omnes virtutes infusæ? De quo Interpretes Magistri,& S.Thomæ,& reliqui relati *q.præced.*

Quæst. III. An virtutes infusæ fluant physicè in genere causæ efficientis à gratia? Hîc Bonau.*in littera,dub.*1.*&* 3.Alij relati *dist.*4.*q.*4.Item,Zumel,Conrad.Medina,& alij cum S.Thoma 1.2.*quæst.*110. *art.* 4.*ad primum.*Gran.1.2.*controu.*8.*disp.*5.

Quæst. IV. An,& quomodo charitas possit imperare, aut referre actus aliarum virtutum in suum finem? Hîc Bonauent. *quæst.* 6. Richardus *artic.* 5. *quæst.*1.Guillelmus *quæst.* 1. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 38. *quæst.*5.*&* 6.

Quæst.V. An actus charitatis adeò contineat perfectionem aliarum virtutum, vt sit iustificans? De quo relati *lib.*1.*dist.*17.*q.*5.

Quæst.VI. An,& quomodo charitas sit forma virtutum?Hîc Bonau.*q.*6.Richard.*art.*5. *q.* 1. Guillelm. *q.*1.Brulef.*q.* 6. Alij relati *dist.* 23. Item, relati *lib.*2. *dist.*38.*q.*3.5.*&* 6.

Quæst. VII. An omnes virtutes intendantur æqualiter cum charitate?Hîc S.Thomas *art.*4. Bonauentura,Richardus, & Brulef. *q.* 5. Gabriel *q.*1.Val. *tom.*3.*disp.*1.*q.*5.*p.*4.*&* *disp.*3. *q.*2. *p.* 3. Zumel 1.2. *q.* 114.*art.*8.*disp.*3. Tanner. *tom.* 2. *disput.* 6.*q.* 6.*num.* 207.*&* 208.Granad.*tom.*2.*controu.*5.*tr.* 1. *disp.* 10. *&* *tom.*3.*controu.*3.*tr.*3.*disp.*12.Caiet. Conrad. Medina, Vazq.Pesantius,& alij cum S.Thoma 1.2.*q.*66.*art.*2. *&* *sequent.*

Quæst.VIII. An omnia peccata sint æqualia?Hîc

Bonauentura, & Richard. *q*. 4. S. Thom. *art*. 6. Gabr. *q*. 1. Caietanus, Conradus, Medina, Zumel, Curiel, Montesinus, Pesant. Vazq. Lorca, & alij cum S. Th. 1. 2. *q*. 73. *art*. 2. Valent. *tom*. 2. *disp*. 7. *q*. 3. *p*. 2. Tanner. *tom*. 2. *disp*. 4. *q*. 3. *dubio* 1. Salas 1. 2. *tr*. 13. *disp*. 5. *sect*. 1. Bellarminus *lib*. 1. *de statu peccat*. *cap*. 4. Anton. Perez *certam*. 8. *expos*. *à cap*. 23. Granadus *tom*. 2. *controu*. 6. *tr*. 3. *disp*. 1.

Quæst. IX. An virtutes inferiores possint imperare charitatem? De quo relati *lib*. 2. *dist*. 38. *q*. 7.

Quæst. X. An vitia sint mutuò connexa? Hîc S. Thomas *art*. 6. Richardus, & Bonauentura *quæst*. 4. Argentina *quæst*. 1. *artic*. 4. Gabriel *quæst*. 1. Brulef. *quæst*. 4. Caietanus, Conrad. Curiel, Medina, Montesinus, Lorca, Vazquez, Pesantius, & alij cum S. Thoma 1. 2. *q*. 73. *artic*. 1. Tann. *tom*. 2. *disp*. 4. *q*. 3. *dub*. 1. Gran. *tom*. 2. *controu*. 6. *comment*. *in art*. 1. *q*. 73. Valentia *tom*. 2. *disp*. 7. *quæst*. 3. *p*. 1. Salas 1. 2. *tr*. 13. *disp*. 4.

DISTINCTIO XXXVII.

De decem præceptis, quomodo contineantur in duobus mandatis charitatis.

CONclusio est: Decem præcepta Decalogi ad duo præcepta charitatis reuocantur. Nam tria priora Moysi delata in prima tabula, spectant ad honorem, & amorem Dei: septem posteriora verò scripta in secunda tabula, ad amorem proximi, & honorem.

honorem. Ergo in amorem Dei, & proximi omnia referuntur. Antecedens inductione, & explicatione præceptorum ostenditur.

2 Ergo primum primæ tabulæ præceptum est: *Non habebis Deos alienos, & non facies sculptile, neque omnem similitudinem.* Vbi Origenes voluit contineri duplex præceptum; alterum, quo sculptile, seu idolum; alterum, quo similitudo prohibetur. Nam, aliud est idolum, aliud similitudo: quippe idolum est, quod repræsentat rem absque similitudine cum alia verè existenti, vt si formes animal, cuius caput sit humanum, & manus equinæ: ideóque dixit Apostolus 1. Corinth. 8. *Idolum non est in mundo.* Similitudo verò, quæ refert speciem rei verè existentis, vt serpens aureus, canis argenteus. At rectiùs Augustinus negat duplicitatem præcepti: quia posteriora verba sunt explicatio priorum: *Non habebis Deos alienos.* in quibus illa continentur; ideóque etiam non probat differentiam similitudinis, & idoli. Ad illud verò Pauli, quod idolum non est in mundo, cùm similitudines plures sint; respondetur: Voluit Paulus, non esse in mundo idolum quoad formalem repræsentationem Diuinitatis, sed quoad materiale: nam quoad formale solùm est in peruersitate hominum, quæ sola, & non Deus, causa fuit illius, cùm vera non sit, sed ficta. Sicut Deus non est causa peccati quoad formale, sed quoad materiale: quia quoad formale nihil est.

3 Secundum præceptum est: *Non assumes nomen Dei tui in vanum.* Hoc est, non iurabis, seu non adduces in testimonium pro nihilo nomen Dei. Allegoricè verò præcipitur, ne arbitreris, Christum

Dominum esse puram creaturam: quia omnis creatura vanitati subiecta est. Tertium præceptum est: *Memento, vt diem Sabbathi sanctifices.* Hoc est, vt Festa Dei, & Sanctorum obserues. Allegoricè verò, vt hîc à vitiis vaces, & in futuro requiem expectes. Hæc tria præcepta adscribuntur toti Trinitati: primum Patri, qui est primum totius Trinitatis principium: secundum Filio, qui est coæqualis Patri: tertium Spiritui sancto, qui est nexus vtriusque, & omnis sanctificationis, & remissionis peccatorum operator: quia Spiritui sancto tribuitur adoptionis Spiritus, qui cum sanctificatione, & remissione peccatorum confertur.

4 In secunda tabula primum præceptum est: *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Hoc est, parentibus reuerentiam exhibe, & necessaria ministra. Secundum est: *Non occides.* Vbi, iuxta literam legis, actus occidendi: iuxta spiritum Euangelij verò, etiam voluntas occidendi prohibetur. Tertium est: *Non mœchaberis.* Hoc est, nulli fœminæ misceearis, nisi matrimonio coniunctæ: vbi omnis concubitus illicitus, & omnis membrorum inordinatus vsus vetatur. Quartum est: *Non furtum facies.* Hoc est, non vsurpabis rem alienam: vbi etiam rapina, & sacrilegium interdicitur. Sub rapina, docente Hieronymo *in cap.* 28. *Ezechielis*, comprehenditur vsura, quæ tunc committitur, cùm aliquid pretio æstimabile, siue pecunia sit, siue res alia, supra mutuum exigitur. Sub sacrilegio triplex peccatum continetur: primò, ablatio rei sacræ de sacro: secundò, rei non sacræ de acro: tertiò, rei sacræ de non sacro. Res autem sacra dicitur,

dicitur, quę diuino cultui mācipatur. Si nunc quæras, an filij Israel furtum commiserint, cùm, iubente Domino, pretiosa Ægyptiorum secum asportauerunt? Respondetur: Ea asportatio furtum non fuit, vt Augustinus docet: quia non est facta contra voluntatem Domini, scilicet, Dei, qui iis rebus vti poterat pro suo libito. Sicut occidere hominem, tanquam minister Iudicis iubentis occisionem, non est homicidium. Secùs esset, si propria auctoritate, aut voluntate occidisset, aut pretiosa alterius asportasset, quamuis aliàs à Iudice esset occidendus homo, aut à Domino sibi committenda pretiosa. Neque obest lex naturalis: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Quia ea intelligenda est, *ne feceris iniustè*, seu absque iure. Iubente autem Deo ius adest. Quintum præceptum est: *Non loquaris contra proximum tuum falsum testimonium.* Vbi duo crimina continentur, mendacium, scilicet, & periurium; de quibus vberiùs agendum est. Ac primò dubitatur, an omne mendacium sit prohibitum? Siquidem his præceptis tantùm prohibentur ea, quæ sunt contra dilectionem proximi. Plura autem sunt mendacia, quæ nulli proximo nocent. De quo seorsim *distinctione sequenti* decernitur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An primo præcepto Decalogi teneamur ad dilectionem formalem Dei, & an naturalem tantùm, an etiam supernaturalem? De quo Caietanus, Bañez, Aragon, Lorca, Pesantius, Torres, Sylu. & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 44. *artic.* 1. Valent. *tom.* 3. *disputat.* 3. *quæst.* 19. *parte* 1. Sanchez *lib.* 2. *sum.*

cap.35. Coninch 2.2.*disputat*.24. *dub*.2. Petrus Hurtado 2.2.*disputat*.174. Suarez *de charitate*, *disputat*.5. *sect*.1. Almain.*tract*.*de charitate*,*cap*.9. Granad. *tom*.3. *controu*.3.*tract*.7.*disputat*.1. Ledesma *tom*.2.*sum*.*tract*. 3.*cap*.5.

Quæst. II. An ad eam dilectionem teneamur in primo instanti vsus rationis,& quando in decursu vitæ? De quo Bañez 2.2.*quæst*.44.*art*.1.*dub*.1. Manuël *tom*.1.*summa*,*cap*.11.Scot.*lib*.2.*de iustitia*, *quæst*.3.*art*. 10. Victoria *relect*. *de hac re*. Valent. 1.2.*disputat*.6.*q*. 19.*par*. 3. Azor *tom*.1. *lib*.4. *cap*.10. Suarez *tom*.4. *in* 3.*p*.*disp*.11.*sect*.2. *num*.14. & 15.& 2.2. *de charitate*, *disp*.5.*sect*.3.Coninch 2.2.*disputat*.24.*dub*.3.Sanchez *lib*.2. *summæ*,*cap*.35.Salas 1.2.*tract*.13.*disp*.18. Caietanus, Conradus, Medina, Zumel, Pesantius,Vazq. & alij 1.2.*quæst*.89.*art*.6. Tannerus *tom*.2. *disputat*.4. *quæst*.5.*dub*.4.

Quæst. III. An, & quando primo præcepto teneamur ad actum fidei,& spei? De quo Caietanus,Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S.Thoma 2.2.*quæst*.16.*art*.1. & *quæst*.22. *art*.1. Sanchez *lib*.2.*summa*,*cap*.1. & 33. Azor *lib*.8. *cap*.7. & *lib*.9.*cap*.2. Valentia 2.2.*disp*.1.*q*.2.*par*. 5. & *disp*. 2.*quæst*.4.*p*.1. Suarez *de fide*, *disp*.13.& 14. & *de spe*, *disp*.2.*sect*.1. Coninch 2.2.*disp*.14. *dub*.1. & *disp*.15. *dub*.1.& *disputat*.19.*dub*.9.

Quæst. IV. Quæ sint peccata opposita fidei? De quo Caietan.Bañez,Arag.Lorca,Pesant Torres,Sylu. & alij cum S.Thom. 2.2.*q*. 10. & 11. Suarez *de fide*, *disp*.5.& *seq*.Sanchez *lib*.2.*sum*.*cap*.3.& *seq*. Granad. *tom*.3.*controu*.1.*tr*.15.*disp*.1.& *seq*.

Quæst.V.Quæ sint opposita spei? De quo Caietan. Bañez,

Bañez, Aragon, Lorca, Torres, Sylu. Pesantius, & alij cum S. Thom. 2.2. *quæst.* 22. Suarez *de spe, disputat.* 2. *sect.* 2. & 3. Granadus *tom.* 3. *controuers.* 2. *tract.* 4. Sanchez *lib.* 2. *sum. cap.* 33.

Quæst. VI. An præcepta negatiua obseruentur per puram omissionem meritoriam? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 24. *q.* 9.

Quæst. VII. Quid prohibeatur secundo præcepto Decalogi? Hîc Bonauent. *in litt. dub.* 2. Sanchez *lib.* 3. *summ. à cap.* 1. Azor *lib.* 11. *à cap.* 1. Ledesma *tom.* 2. *summ. tract.* 11. Suar. *tom.* 2. *de Relig. lib.* 1. *à cap.* 1. Sayr. *in claui regia, lib.* 5. *à cap.* 1. Caiet. Bañez, Arag. Valentia, Pesantius, Sylu. & alij cum S. Thoma 2.2. *quæst.* 89.

Quæst. VIII. Quid prohibeatur & præcipiatur reliquis præceptis vsque ad octauum? Hîc Bonauent. *in dub. litteral.* Videantur integri tractatus Bonacinæ, Azor, Sayri, Toleti, Henriquez, & aliorum *de præceptis Decalogi.*

DISTINCTIO XXXVIII.

De triplici genere mendacij.

ERgo quæritur, an omne mendacium sit peccatum? Est enim triplex mendacium. Primò, nulli nociuum, sed commodum, vt si pro salute, aut commodo alterius mentiaris, vt mentitæ sunt obstetrices Pharaoni, & Rahab exploratoribus Israël. Secundò, iocosum, quod non animo fallendi, sed iocandi dicitur. Tertiò, ex maligno, & duplici corde

pro

profectum. Ad quæ reuocantur octo genera mendaciorum, quæ in textu recensentur.

2 Conclusio est: Omne mendacium peccatum est, siue graue, siue leue. Primò, quia Augustinus *lib. contra mendacium, cap.* 15. sic docet. Vbi probat, non adimi malitiam, quòd alteri salutare sit; quia etiam furtum, & adulterium possunt esse commoda, & salutaria alteri; tamen peccata semper sunt. Secundò à priori: nam, qui mentitur, intendit fallere eum, cui loquitur. Fallere autem proximum, peccatum est contra proximum. Item, qui mentitur, abutitur verbis contra finem conuenientem naturæ rationali, in quem instituta sunt, scilicet, ad pandendum veros animi sensus, qui aliis ignoti sunt. At hic abusus verborum contra finem conuenientem naturæ rationali prauus, & turpis est. Assumptum probatur ex definitione mendacij. Est enim mendacium, definiente Augustino lib. contra mendacium, cap. 22. *Falsa significatio vocis cum intentione fallendi.* Vnde mentientis est, aliud habere in corde, aliud in ore: est enim mentiri, contra mentem ire. Ergo, qui mentitur, intendit fallere, & verbis abutitur. Ex quibus deprehendes, posse aliquem mentiri, dicendo verum. Item, non mentiri, dicendo falsum. Nam, qui loquitur verum, putans esse falsum, mentitur: quia loquitur contra suam mentem. Item, qui loquitur falsum, putans esse verum, non mentitur, quia iuxta suam mentem loquitur. Atque adeò potest Iudæus mentiri suadens alicui, Christum esse Deum contra suam existimationem, quanuis non dicat mendacium, neque falsum. Sic Augustinus *in Enchirid. cap.* 18. Vbi explicare est, an Iacob mentitus sit, dicens patri, se esse primogenitum

genitum Esaii? Augustinus ergo *lib. contra mendacium, cap.* 10. ait, *illud non fuisse mendacium, sed mysterium.* Quia loquutus fuit iuxta mentem matris, quæ responsionem præscripserat, & spirituali sensu, quem ipsa nouerat, veram.

3 Alia conclusio: Mendacium ex genere suo non est peccatum graue. Tum, quia mendacium iocosum non est graue: quanquam viris perfectis, si frequens sit, damnabile est. Tum, quia Augustinus *lib. contra mendacium, cap.* 15. *& lib.* 4. *super Leuiticum, quæst.* 68. docet, mendacium aliis salutare, vt obstetricum, & Rahab, *veniale fuisse peccatũ.* Cæterùm monet in Enchiridio, cap. 18. *Mihi videtur omne mendacium esse peccatum: sed multùm interest, quo animo, & de quibus rebus quisque mentiatur.* Scilicet, quia ea potest esse intentio, eáque materia mentientis, vt mendacium sit leue; & ea etiam, vt sit graue. Nam mentiri animo grauiter infamandi, & nocendi; item mentiri in rebus, quæ pertinent ad Religionem, graue peccatum est. At mentiri animo consulendi saluti alterius, & in rebus parui momenti, leue est. Vnde illud Psalm. 5. *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* item, illud Sapient. 1. *Os, quod mentitur, occidit animam.* accipienda non sunt de quocunque mendacio, sed tantùm de graui. At annotare est, viris perfectis potiùs eligendam mortem, quàm mendacium, etiam leue, & aliis salutare; cùm nullum peccatum, etiam leue, pro tuenda alicuius vita licitum sit. Tamen possunt occultare verum, & æquiuocis verbis dissimulare, quin mentiantur, quando non adest obligatio pandendi verum; & occultatio alicui prodesse potest.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An omne mendacium sit peccatum, & quale? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *artic*. 3. Richardus, & Bonauentura *quæst*. 2. Argentin. & Guillelm. *quæst*. 2. Caietanus cum S. Thoma 2. 2. *quæst*. 100. *artic*. 3. Tolet. *cap*. 54. Laym. *lib*. 4. *tract*. 2. *cap*. 13. Filliuc. *tract*. 40. *cap*. 2. *quæst*. 3. Clauis reg. *lib*. 12. *cap*. 2. Azor 3. *p*. *lib*. 13. *cap*. 1. Lessius *lib*. 2. *cap*. 47. Bonacina *tom*. 2. *d*. 10. *q*. 1. *par*. 2.

Quæst. II. An sint licita verba æquiuoca contra mentem interrogantis? Hîc S. Thom. *quæst*. 1. & reliqui relati *quæst*. *præced*. Item, alij relati *dist*. *seq*. *q*. 3.

DISTINCTIO XXXIX.

De periurio.

ALiud crimen prohibitum quinto præcepto secundæ tabulæ est periurium, de quo plures dubitationes mouentur. Prima est, an possit esse periurium sine mendacio? Quidam affirmant, quia Hieronymus *commentario ad cap*. 4. *Hieremiæ*, docet, ad periurium sufficere defectum veritatis. At potest quis iuramento deficere à vero, quin mentiatur, si illud cogitet esse verum. Sed rectiùs alij negant. Quia Augustinus *de verbis Apostoli*, *serm*. 28. distinguit triplex periurium. Primum, quo quis iurat falsum, animo fallendi, sciens esse falsum. Secundum, quo temerè iurat falsum, putans esse verum. Tertium, quo iurat verum, putans esse falsum, atque adeò animo

mo fallendi. Quæ omnia docet esse prohibita, quanquam grauius sit periurium ex animo fallendi profectum. Cæterùm, iurare falsum, quia prudenter putatur esse verum, propriè periurium non est; quia in eo nullum est peccatum. Nam peccatum non est, vbi mens, & voluntas non est rea. At in eo, qui iurat falsum, putans esse verum, potest voluntas, & mens non esse rea: nam absque culpa potest falli. Ergo, qui sic iurat, non est periurus. Requiritur igitur ad periurium mendacium, scilicet, vt contra mentem iuretur, siue illud re ipsa sit verum, siue falsum. Vnde, qui iuramento promittit aliquid, quod posteà non adimplet, si animo adimplendi promisit, non peierauit: quia licèt iurauit falsum, tamen non iurauit contra animum, & mentem suam At verò cùm animum mutat, reus est periurij, quia transgreditur obligationem iuramenti.

2 Secunda conclusio: Iurare ex se non est malum. Nam iurare ex se ad asserendam innocentiam alicuius, vel fœdera pacis confirmanda, prohibitum non est. Quare Augustinus *lib. 1. de sermone Domini in monte, post medium*, approbat iuramentum necessitate factum: quia interdum homines duri sunt ad credendum, quod sibi, vel aliis vtile est. Et tunc vsus iuramenti est licitus. Quod confirmat exemplo Apostoli Rom. 1. iurantis: *Testis est mihi Deus*. Ergo ex se iuramentum non est prohibitum. Vnde illud Christi Matthæi 5. *Ego dico vobis, non iurare omninò*. exponit intelligendum esse de assiduitate iurandi, quæ licita non est. Quia necessitas honestans iuramentum, rara est; & assiduitate iurandi potest homo in periurium labi.

3 Tertia

3 Tertia conclusio: Licitum est iurare per creaturam. Nam Ioseph *Genesis* 42. iurauit per salutem Pharaonis. Neque obest, *Deuteronom.6.* præcipi iuramenta Deo reddi, & *Matthæi* 5. prohiberi iuramenta per cœlum, per terram, per Ierosolymam, & per caput tuum. Quoniam aliud est, si iures per creaturas, putans eis aliquid Diuinitatis inesse; aliud iurare per creaturas absque fide Diuinitatis illarum. Primum tantùm prohibuit Deus Iudæis, qui tanquam infirmi poterant iuramento creaturis aliquid Diuinitatis tribuere. Non prohibuit secundum, quod viris perfectis assuetum fuit, vt diximus de Ioseph.

4 Quarta conclusio: Magis obligat iuramentum per Deum, quàm per creaturas. Ita Chrysostomus *in Opere imperfecto super Matth. ad cap.* 23. asserens, grauius esse iurare per Deum, quàm per Euangelia. Ratio est: quia sanctius est nomen Dei, quàm creaturæ, maiórque ei reuerentia debita. At violare maiorem reuerentiam debitam nomini Dei, grauius peccatum est.

5 Quinta conclusio: Iurare non est aliud, quàm Deum testem, & iudicem veritatis aduocare. Primò, quia sic iurauit Apostolus Rom. 1. *Testis est mihi Deus*. ac si dixisset: Per Deum ita est, vt Augustinus exponit *serm. 28. de verbis Apostoli*. Secundò, quia iurare per Deum, est ius, seu iudicium veritatis Deo dare. Hoc autem est, Deum in testem, seu Iudicem adducere. Vnde etiam cùm iuratur per lapidem, aut cœlum, Deus in testimonium adducitur: nam creatura illa non potest confirmare veritatem rei, quam minimè nouit. Ergo Creator in eius confirmationem aduocatur.

6 Sexta

6 Sexta conclusio: Non solùm iuramentum assertorium, sed etiam execratorium, graue peccatum est, vt si dicam: Mors mihi, aut filiis contingat, si non est ita res. Nam id obligat Deo, aut oppignoratur. Quod in testimonium mendacij grauis iniuria est. Sic Augustinus *sup*. Quare iurare per vitam, aut per salutem meam, & per filios meos, est genus execrationis, & illicitum, cùm in testimonium mendax profertur.

7 Septima conclusio: Admittendum est iuramentum præstitum per falsos Deos, quanuis tale iuramentum peccatum est. Nam, teste Augustino *epist.* 145. *ad Publicolam*, bis peccat, qui fidem iuratam per falsos Deos non seruat. Tum, quia creaturis Diuinitatem tribuit. Tum, quia contra pollicitā fidem fecit. Is enim animo se obligauit ad rem; & hanc tantùm obligationem, qui vtitur eius fide, accepit. Vnde vtens fide illius non fuit socius criminis, sed pacti tantùm, & obligationis ipsius acceptor, ad quod sibi ius erat.

8 Octaua conclusio: Iuramentum promissorium rei iniustæ non obligat ad sui obseruantiam. Nam, si res promissa iniusta est, maius peccatum est, illam exequi, quàm omittere. Promittens enim & exequens iniustum, bis peccat: promittens verò, & non exequens, semel tantùm peccauit. At nullus potest obligari sub peccato exequi peccatum. Quod Patres pluribus confirmant. Ambrosius *lib.* 1. *de offic. cap. vlt.* exemplo Herodis peccantis in occisione Baptistæ, quam iurauit. Isidorus *lib.* 2. *de summo bono, cap.* 31. exemplo eius, qui adulteræ perpetuam fidem cum ea conuiuendi pollicetur. Augustinus *serm. de Baptista*, 22. *quæst.* 4. exemplo Dauid pietate non effundentis sanguinem Nabal, quem impiè iura-

uit effundere. Num autem is, qui iuramentum rei illicitæ retractat, periurus dicendus ſit? Affirmant Beda, & Apocriſadius: quanquam reus criminis non aſſeritur.

9 Nona concluſio: Iurare cum dolo verbis iuranti ſignificantibus aliud, quàm ab audiente percipi intenditur, illicitum eſt. Tum, quia proximus fallitur. Tum, quia Deo, qui teſtis eſt veritatis, mentitur.

10 Decima concluſio: Prouocare alium ad iurandum poteſt eſſe licitum, & illicitum. Nam prouocare ad iurandum eum, quem ſcis iuraturum verum, licitum eſt. Eum verò prouocare, quem ſcis iuraturum cum mendacio, illicitum eſt, & maius peccatum, quàm homicidium: nam homicida occidit corpus; is verò occidit animam. Sic Auguſtinus *ſerm.* 28. *de verbis Apoſtoli*.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An obliget iuramentum, ſeu votum de re illicitâ? Hîc Gabriel, & S. Thom. *quæſt*. 1. Sanchez *lib*. 4. *ſum. cap*. 6. Suar. *lib*. 2. *de voto*, *cap*. 5. Filliucius *tract*. 26. *cap*. 2. Leſſius *lib*. 2. *cap*. 42. *dub*. 4. Clauis regia *lib*. 5. *cap*. 7. Azor *tom*. 1. *lib*. 11. *cap*. 5. *quæſt*. 1. Bonac. *tom*. 2. *d*. 4. *quæſt*. 2. *p*. 4. Sot. *lib*. 7. *q*. 1. *art*. 3. Nauar. *cap*. 12. *ſum*. Caiet. Salon. Valentia, & alij cum S. Thom. 2. 2. q. 88. *art*. 2.

Quæſt. II. An liceat petere & acceptare iuramentum per Deos falſos? Hîc Bonauentura *art*. 2. *quæſt*. 3. Richard. *quæſt*. 3. Gabriel *quæſt*. 1. *art*. 3. Suarez *lib*. 3. *de iurament*. *cap*. 13. Sanchez *lib*. 3. *ſumm. cap*. 8. Filliucius *tract*. 25. *cap*. 11. *quæſt*. 8. & 9. Reginald. *lib*.

18. *num*.

18. *num.* 20. Salon. 2. 2. *q.* 87. *art.* 4. *controu.* 2. Bonac. *tom.* 2. *d.* 4. *quæst.* 1. *p.* 11.

Quæst. III. An sit licitum, & obliget iuramentum factum contra mentem interrogantis? Hîc S. Thomas *art.* 3. Bonauentura *art.* 3. *quæst.* 1. Richard. *art.* 2. *quæst.* 1. Sanchez *lib.* 3. *c.* 6. Valentia *tom.* 3. *d.* 6. *quæst.* 7. *p.* 4. Clauis regia *lib.* 4. *c.* 5. & *lib.* 12. *cap.* 17. Laym. *lib.* 4. *tract.* 3. *cap.* 13. Suarez *de iuram. lib.* 3. *c.* 11. Filliucius *tract.* 25. *cap.* 11. Lessius *lib.* 2. *cap.* 42. *dub.* 9. Bonac. *tom.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 12. Nauar. *c.* 12. *sum.*

Quæst. IV. An obliget iuramentum coactum? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 3. Bonau. *art.* 3. *q.* 1. Rich. *art.* 2. *q.* 2. Gab. *q.* 1. *art.* 3. Sanch. *lib.* 3. *c.* 9. & 11. Suar. *lib.* 2. *de iur. cap.* 9. Less. *lib.* 2. *c.* 42. *dub.* 6. Filliuc. *tr.* 25. *c.* 6. *q.* 7. Laym. *lib.* 4. *tr.* 3. *c.* 7. Bonac. *tom.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 9.

Quæst. V. An obliget iuramentum de re indifferenti? De quo Sanchez *lib.* 3. *sum. cap.* 9. *num.* 11. & 12. & *lib.* 4. *cap.* 7. Clauis regia *lib.* 5. *c.* 7. Azor *tom.* 1 *lib.* 11. *cap.* 5. *q.* 1. Petr. Ledesma *tom.* 2. *sum. tr.* 11. *c.* 3. *dub.* 2. Suar. *lib.* 2. *de iuram. cap.* 17. Rebel. *p.* 2. *de iustit. lib.* 1. *q.* 9. Lessius *lib.* 2. *cap.* 42. *dub.* 4. Bonac. *tom.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 4. Laym. *lib.* 4. *tr.* 3. *c.* 6.

Quæst. VI. An iuramentum factum contra legem ciuilem obliget? De quo Sanch. *lib.* 3. *summ. cap.* 9. Bonac. *tom.* 2. *præcept.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 5. Azor *tom.* 1. *inst. moral. lib.* 11. *c.* 7. *q.* 1. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 17. *dubio* 7. Suarez *tomo* 2. *de relig. tract. de iuram. lib.* 2. *cap.* 20. & 26. Rebel. *de iustit. p.* 2. *lib.* 5. *quæst.* 7. *sect.* 3.

Quæst. VII. An obliget iuramentũ errore præstitũ? De quo Sanch. *lib.* 3. *summ. cap.* 11. *à n.* 38. Bonac. *tom.* 2. *præcept.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 8. *prop.* 1. & 2. Suar. *de iuram. lib.* 2.

cap. 11. Filliucius *tract.* 25. *cap.* 6. *quæst.* 5. Nauarr. *in sum. cap.* 12. Azor 1. *p. lib.* 11. *cap.* 7. Syluester *verbo, iuramentum*, 4. *quæst.* 8. & *ver.* 5. *quæst.* 12. Gutierrez *de iuramentis*, 1. *p. cap.* 37. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 47. *dub.* 7.

Quæst. VIII. An iuramentum exteriùs factum absque animo iurandi obliget? De quo Sanchez *lib.* 3. *sum. cap.* 10. *num.* 11. & *sequenti*. Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 42. *dub.* 8. Suar. *tom.* 2. *de relig. lib.* 2. *cap.* 7. Azor *lib.* 11. *cap.* 4. *quæst.* 2. Valentia *tom.* 3. *d.* 6. *quæst.* 7. *punct.* 4. Filliucius *tract.* 25. *cap.* 6. *quæst.* 1. Ledesma *tom.* 2. *sum. tr.* 11. *c.* 3. *dub.* 5. *dicto* 2.

Quæst. IX. An obliget iuramentum factum absque animo se obligandi; cum animo tamen iurandi? De quo Sanchez *lib.* 3. *summ. cap.* 10. Valentia *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 7. *punct.* 4. Azor 1. *p. lib.* 11. *cap.* 4. *quæst.* 2. Syluester *verbo, iuramentum*, 4. *quæst.* 7. Sotus *lib.* 8. *quæst.* 8. *art.* 7. Aragonius 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 7. *concl.* 4. Clauis regia *lib.* 3. *cap.* 6. Filliucius *tract.* 25. *c.* 6. *quæst.* 2. *num.* 144. & *seq.* Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 42. *dub.* 8. Bonacina *tom.* 2. *præcept.* 2. *disput.* 4. *quæst.* 1. *punct.* 7.

Quæst. X. An iurans ex consuetudine peccet mortaliter? De quo Sanchez *lib.* 3. *summ. cap.* 5. Valentia *tomo* 3. *disp.* 6. *quæst.* 7. *puncto* 3. Petrus Ledesma *tomo* 2. *summ. tract.* 11. *cap.* 5. *dub.* 3. Suarez *tom.* 2. *de relig. lib.* 3. *cap.* 7. Filliucius *tract.* 15. *cap.* 10. *quæst.* 9. Clauis regia *lib.* 5. *cap.* 5. Bonacina *tomo* 2. *præcept.* 2. *disput.* 4. *quæst.* 1. *punct.* 13. Reginaldus *lib.* 18. *num.* 87. & *seq.*

DISTINCTIO XL.

De sexto, & septimo præcepto secundæ tabulæ.

Conclusio est: Veteri Decalogi lege etiã prohibebantur affectus merè interni. Nam sextum præceptũ secundæ tabulæ est: *Non desiderabis vxorẽ proximi tui.* Septimum autem, & postremum: *Non concupisces domum proximi tui, non seruum, non ancillam,* &c. At his præceptis affectus merè interni prohibentur. Nam opera externa, seu affectus efficaces operibus externis coniuncti interdicuntur tertio præcepto: *Non mœchaberis.* & quarto: *Non furtum facies.* Quo sextum, & septimum à tertio, & quarto distinguuntur. Quippe obiecta interdicta differunt: nam illis opera externa, & affectus omninò efficaces operibus adiuncti; his verò affectus merè interni vetantur.

2 At obiicies: Communiter dicitur *Lex comprimere manum, non animam:* Euangelium verò *comprimere tam manum, quàm animum.* Quod ideò dictum est, quia lex sola opera externa, & non affectus merè internos, sicut Euangelium comprimebat. Respondetur primò: Illud proloquium comparat Euangelium cum lege veteri quoad sola præcepta cæremonialia, quæ solas actiones externas præscribebant: non verò quoad præcepta moralia, quæ etiam affectus internos dirigebant. Secundò, quoad præcepta moralia lex antiqua non prohibebat omnes affectus merè internos; sed eos, quos exprimunt sextum, & septimum præceptum. Euangelium verò omnes affectus internos rei

illicitæ interdicit. Tertiò, lex dicitur comprimere tantùm manum, & non animum, sicut Euangelium: quia lex occidere animum, Euangelium verò viuificare dicebatur iuxta illud 2. Corinthiorum 3. *Littera occidit, Spiritus autem viuificat.* Sub littera enim etiã præcepta moralia veteris legis comprehenduntur. Porrò hæc littera occidere animum dicitur, non quia mala erat; sed quia erat occasio peccandi potiùs, quàm Euangelium. Quoniam notitiam tantùm præstabat, & non gratiam vberem, quam Euangelium cum notitia præstabat. In Euangelio enim vberior, & ex se efficacior gratia est. Tum ratione meritorum Christi Domini, quæ Euangelio magis fauent. Tum ratione Sacramentorum, quæ in veteri lege solùm significabant gratiam, in Euangelio verò illam conferunt. Tum ratione præmiorum, quæ adimplenti legem, & Euangelium promittuntur. Legis enim adimpletioni bona tantùm temporalia, Euangelij verò obseruantiæ Deus pollicitus est æterna.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An opus externum superaddat malitiam affectui interno? Hîc Estius §. 1. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 35. *quæst.* 3.

Quæst. II. An delectatio de re illicita sit peccatum prohibitum nono, & decimo præcepto Decalogi? Hîc Estius §. 2. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 25. *q.* 13.

Quæst. III. An opera legis naturæ indigeant gratia auxiliante, qua egent opera legis gratiæ? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 28. *q.* 1. *& seq.*

Quæst. IV. Quodnam sit discrimen inter Sacramenta

menta legis veteris & nouæ? De quo *lib. seq. dist.* 1.

Quæst. V. An auxilia gratiæ professoribus vtriusque legis prouisa sint intrinsecè supernaturalia? De quo relati *lib.* 1. *dist.* 16. *q.* 6.

Quæst. VI. An omnia eiusmodi auxilia fuerint prouisa ex meritis Christi. De quo relati *lib.* 1. *dist.* 41. *quæst.* 9. *&* *lib.* 3. *distinct.* 13. *q.* 9.

Quæst. VII. An ea auxilia fuerint ex se efficacia, an ex consensu voluntatis? De quo relati *lib.* 2. *dist.* 24. *q.* 5.

Quæst. VIII. An vberiora nobis quàm antiquis auxilia prouideantur.

Quæst. IX. An opera legis naturæ sint meritoria de congruo bonorum supernaturalium? De quo *lib.* 1. *dist.* 41. *q.* 4.

Quæst. X. An opera naturalia legis possent disponere ex se ad suscipiendam gratiam? De quo relati *lib.* 1. *distinct.* 41. *quæst.* 5. *&* 6.

LIBER QVARTVS.

De Sacramentis, & ſignis ſacramentalibus.

Magiſter *lib.* 1. *diſt.* 1. diſtribuit vniuerſa obiecta Theologiæ in res, & in ſigna. Tribus præcedentibus libris diſſeruit de rebus: nunc tractationem inſtituit de ſacramentalibus ſignis, quæ annexa ſunt operibus noſtræ redemptionis, de qua libro præcedenti diſſertum eſt.

DISTINCTIO I.

SAcramenta ſunt remedia, quæ Chriſtus inſtituit ad medelam vulnerum peccati originalis, & actualis; præfiguratáque ſunt *Luc* 10. in eis, quæ Samaritanus, vulneribus ſauciato miſericorditer exhibuit. De quibus in hac diſtinctione quæruntur quatuor. Primò, quidditas Sacramenti. Secundò, partes,

ex

ex quibus conficitur. Tertiò, cauſæ, propter quas inſtituitur. Quartò, differentia, qua à veteribus Sacramentis, præſertim Circuncisione diſtinguitur.

2 Prima concluſio: Sacramentum, de quo diſputatio inſtituitur, eſt ſignum viſibile gratiæ inuiſibilis, eiuſdem imaginem gerens, & cauſa exiſtens. Nam Sacramentum apud ſacros Scriptores interdum ſignificat ſecretum, & latens myſterium; interdum ſignum ſenſibile tale myſterium, aut aliud quidpiam inſenſibile ſignificans: in qua ſignificatione nunc Sacramentum accipitur. Signum autem eſt, quod præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, facit nos in alterius notioné venire. Signum aliud eſt naturale, quod ſuapte natura ſignificat, vt fumus ignem. Aliud ex inſtitutione, quod ex libito Dei, aut hominum ſignificat. Rurſus ſignum ex inſtitutione, aliud præſefert ſimilitudinem eius, quod refert, vt ablutio exterior ablutionem interiorem: aliud, quod eiuſmodi ſimilitudinem non gerit, vt ramus pendens ſignificans vinum. Præterea ſignum imaginem rei ſignificatæ gerens aliud eſt ſpeculatiuum, rem tantùm ſignificans, ſed non cauſans, vt legalia vetera, quæ in ſolam ſignificationem, & non in iuſtificationem inſtituta fuerunt, cùm non conferrent gratiam iuſtificantem; quanuis in fide, & charitate fierét. Aliud practicum rem ſignificans, & cauſans. Sacramentum igitur nouæ legis, de quo nunc eſt ſermo, hoc poſtremo ſenſu ſignum eſt, & ſuperiori definitione comprehenditur.

3 Secunda concluſio: Quanuis potuit Chriſtus ſalutem animæ hominibus abſque Sacramentis prouidere, triplici de cauſa Sacramenta inſtituit. Primò, ad humiliationem hominis, vt rebus corporeis homine

inferioribus ſubiectus, ſalutem animæ conſequatur. Secundò, ad ipſius eruditionem, vt diuina, quæ ante peccatum ſine medio ſenſibili nota ipſi erant, & poſt peccatum ignota, mediis hiſce ſignis aſſequatur, & noſcat. Tertiò, ad eius exercitationem vtilem, & honeſtam, qua otium, & vanam occupationem declinet: ex triplici enim occupationum genere, alio ad bonum corporis, alio ad bonum animæ, alio ad vtriuſque detrimentum pertinente; Sacramentorum vſus ad ſalutem animæ dirigitur.

4 Tertia concluſio: Sacramentum ex duobus conficitur, verbis, ſcilicet, & rebus. Nam, vt progreſſu videbimus, omnis materia, & forma Sacramentorum verbis, & rebus conſtituitur, vt Baptiſmus inuocatione Trinitatis, & aqua; & ſic facta inductione per alia.

5 Quarta concluſio: Sacramenta noua à veteribus longè diſcrepant. Nam, vt ait Auguſtinus *tomo* 8. *ad tit. Pſalm.* 73. vetera tantùm promittebant, & ſignificabant ſalutem futuram in lege gratiæ. Noua verò illam ſignificant præſentem, & conferunt. Neque obſtat, circuncîſionem fuiſſe remedium conferens remiſſionem peccati, ſicut Baptiſmum, vt ſentiunt Auguſtinus *tomo* 7. *lib.* 2. *de nupt. cap.* 11. & Beda *Luc.* 2. Nam duobus diſtabat circunciſio à noſtro Baptiſmo. Primò, quia circunciſio non erat communis viris, & fœminis, ſicut Baptiſmus. Secundò, quia circunciſio ſolùm præſtabat Iudæis peccatoribus remiſſionem peccati; non verò iuſtificatis auxiliantem gratiam, virtutumque, ac gratiæ iuſtificantis argumentum; ſicut præſtat Baptiſmus, qui ceu aqua reficiens, & regenerans, & aridos animos fœcundat, & fœcundos ampliori vbertate donat. Vnde iuſtus ad Baptiſmum

ſinum accedens vberiori interiùs renouatur gratia. Qua tamen vberiùs renouatus non fuit Abrahamus, cùm primùm mandato Dei fuit circunciſus: quia iam erat per fidem, & charitatem iuſtificatus.

6 Ad hæc dubitabis primò: Quo remedio delebatur peccatum originale ante circunciſionem omnibus hominibus, & poſt circunciſionem fœminis? Secundò, quibus de cauſis inſtituta fuit circunciſio Hebræis? Tertiò, quo ritu circunciſio iniuncta fuit? Quartò, an paruuli Hebræorum, qui incircunciſi ante diem octauum decedebant, ſalutem conſequebantur?

7 Ad primam dubitationem reſpondetur: Quidam volunt ante circunciſionem omnibus hominibus, & poſt circunciſionẽ fœminis ablatum fuiſſe peccatum originale per oblationem, & ſacrificia. Sed rectiùs Gregorius *lib. 4. Moralium, cap. 2.* ante circunciſionem deleri peccatum originale paruulis per fidem parentum; parentibus verò virtute ſacrificiorum, quæ fide iuſtificationis offerebant Deo: poſt circunciſionem autem deleri fœminis infantibus per fidem, & opera bona parentum; fœminis verò adultis per ſuam fidem, & opera. Ad ſecundam: Primò, circunciſio iniuncta fuit in meritum obedientiæ. Secundò, in ſignum magnæ fidei Abrahæ. Tertiò, in ſeparationem populi Hebræi ab aliis Gentilium nationibus. Ad tertiam: Circunciſio iniuncta fuit in carne præputij, in remedium concupiſcentiæ contractæ per peccatum originale, quæ in ea parte magis dominatur. Item, conficiebatur petrino cultro, vt per petram Chriſtum omnis nobis abſcindi corruptio crederetur. Rurſus fiebat octauo die, vt præſignaretur

reſurrectio

resurrectio communis octauo die futura, ad imaginem resurrectionis Christi octauo die futuræ. Ad quartam: Rectè docet Beda *ad c. 2. Lucæ*, paruulos ante circuncisionem defunctos non assequi salutem, sicut nunc non assequuntur illam defuncti ante Baptismum. Fortè tamen tunc ingruente periculo mortis licebat Hebræis, ante octauam diem pueros circuncidere, sicut modò in Ecclesia eosdem baptizare.

Annotationes.

IN hac distinctione quatuor propositiones à Parisiensibus notantur. Prima est, legalia vetera non conferre iustificationem, etiamsi in fide, & charitate fierent. Secũda, hominem ante peccatum sine medio Deum, diuinaque videre. Tertia, per circuncisionem conferri remissionẽ peccati absque infusione gratiæ. Quarta, licitum fuisse Hebræis, instante mortis periculo, anteuertere octauum circuncisionis diem.

Cæterùm hæ propositiones, prout à Magistro tradũtur, sanum, & probabilem sensum habere possunt, Prima, si accipiatur de iustificatione ex opere operato, de qua ibi Magister disserit, & quam legalia vetera non conferebant, quanuis ea fideles per fidem, & charitatem dispositi conficerent. Loquitur enim Magister de iustificatione propria Sacramentorum nouæ legis, vt ea à veteribus discernat. At iustificatio Sacramentorum propria, & noua Sacramenta à veteribus discernens, non est, quæ ex opere operantis, sed quæ ex opere operato contingit. Secunda à nota liberari potest, si ponamus cum pluribus Theologis, Adamum ante peccatum præditum fuisse scientia infusa,

fusa, qua supernaturalia cognoscere posset absque ministerio sensuum. Magister ergo noluit, Adamum ante peccatum potuisse intuitiuè, & sine vllo medio videre Deum; sed potuisse contemplari Diuinitatis arcana absque medio sensibili, quo indiget post peccatum. Nam *lib. 2. distinct.* 3. expresse negat Angelis in via visionem intuitiuam Dei: & *distinct.* 20. *&* 23. Adamo solùm concedit notionem abstractiuam in creaturis. Neque ad scopum Magistri opus erat, omne medium cognitionis ante peccatum excludere, sed medium tantùm sensibile, quale est Sacramentum, quod ad hominis eruditionem proposuit dispositum.

Tertia verò integra erit, si animaduertatur Magistri mentem non fuisse, circuncisionem à Baptismo diuidere quoad effectum conferendi peccatoribus primam gratiam remissiuam peccati, quam credo nomine remissionis comprehendisse; sed quoad effectum conferendi iustificatis augmentum gratiæ, quod Baptismus confert. Iustificatis autem non contulisse circuncisionem augmentum gratiæ, improbanda doctrina non est, cùm plerique tueantur, neque primam gratiam iustificantem contulisse. Conijcio mentem Magistri: quia assumptum proposuit, Baptismum præ circuncisione esse *pleniori gratia accumulatum.* Ergo aliquam gratiam iustificantem, scilicet, primam remittentem peccata concessit circuncisioni. Item, id probat: quia in circuncisione, *virtutum augmentum non præstabatur, sicut in Baptismo, vbi virtutes augentur, & non solùm aridi fœcundantur, sed etiam fructificantes ampliori vbertate donantur.* Quod rursus confirmat: *Quicunque per charitatem*

ante

ante habitam iustus ad Baptismum accedit, vberiorem ibi recipit gratiam: sed non ita in circuncisione: nam Abrahæ iam iustificato signaculum tantùm fuit, & nihil ei intus contulit. Ergo non primam gratiam remittentem peccatum; sed solam augentem illius, collatam circuncisione negat. Denique, quarta propositio non est à Magistro absolutè asserta, sed cum cautione illa, *fortè*: ac si diceret, quanuis oppositum verius sit; tamen non esse omninò certum, non potuisse octauum circuncisionis diem instante mortis periculo absque peccato præueniri. At cum hac moderatione assertum Magistri temerarium non est, cùm vix scribat Theologus, id esse explorata fide certum.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sit essentia, & definitio Sacramenti? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. Scot. Tarant. Gabr. & Carthus. *quæst.* 1. Durand. *quæst.* 2. Richard. *quæst.* 3. & 4. Sot. *q.* 1. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 10. *art.* 1. & *seq.* Valent. *tom.* 4. *d.* 3. *quæst.* 1. Tanner. *tom.* 4. *d.* 3. *q.* 1. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tract. de Sacram. d.* 1.

Quæst. II. An Sacramenta fuerint necessaria? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Argent. Durand. Marsil. & Gabr. *quæst.* 2. Scot. *q.* 3. Richard. *art.* 2. *q.* 1. Sot. *q.* 2. Caiet. Cabeçud, Suar. Præpos. Coninch, Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 61. *art.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 3. *q.* 2. Tann. *tom.* 4. *d.* 3. *q.* 2. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tr. de Sacram. d.* 1.

Quæst. III. An constent verbis, & rebus? Hîc Bon. *in litt.*

*in litt.dub.*11.S.Th. *q.*1.*art.*3.Dur.*q.*3.Gab.*q.*2.Caiet. Cabeçud, Suarez,Præpos.Coninch, Sylui. Pesant.& alij cum S.Thoma 3.*p.quæst.* 60. *art.* 5. *&* 6. Valent. *tom.*4.*d.*3.*q.*1.*p.*2.Tann. *tom.* 4.*disp.*3.*q.*1.*dub.*2.Mærat.*tom.*3.*tr.de Sacram.d.*2.

Quæst. IV. An Sacramenta nouæ legis sint causa physica gratiæ? Hîc S.Thom.*q.*1.*art.*4. Bonau.*p.*1.*ar.* 2.*q.*4.Richard.*art.*4.*q.*2.Scot.*q.*4. Durand. *q.*5.Gabr. *q.*1.Tarant.*q.*6.Sot. *q.* 3. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpos.Pesant.Sylu. & alij cum S.Thom.3.*p.* *q.*62.*art.* 1.Alij relati *lib.*1.*dist.*44.*q.*9.

Quæst. V. Qua virtute sint causa physica gratiæ? De quo Interpretes Magistri,& S.Thomæ, & alij relati *q.præced.*

Quæst. VI. An Sacramenta veteris legis fuerint causa gratiæ ? Hîc S.Thom.*q.*1.*art.*5. Bonauent. *p.*1. *art.*1.*q.*5.Richard.*art.*3.*q.*4. Argent.*q.*2.*art.*4.Tarant. *q.*8.Gabr.*q.*3.Caiet.Cabeçud,Suar. Coninch,Pesant. Sylui.Præpos.& alij cum S.Thoma 3. *p.quæst.*62.*art.* 6.Valentia *tom.*4.*d.*3.*quæst.*3.*p.*3.Tann.*tom.*4.*d.*3.*q.*3. *dub.*1.Mæratius *tom.*3.*tr.de Sacram.disp.*5.

Quæst. VII. An, & quomodo circuncisio fuerit causa necessaria gratiæ delentis maculam peccati originalis? Hîc S.Thomas *quæst.*2.*&* 3.Bonau.*p.*2.*art.*2. *q.*1.*& sequenti.* Richard.*art.*6. *quæst.* 3.Tarant. *q.* 21. Caiet.Cabeçud,Suar.Præpos.Coninch,Sylui.Pesant. & alij cum S.Thoma 3.*p.q.*70.*art.*4. Valent. *tom.* 4.*d.* 4.*q.* 5.Tann.*tom.*4.*d.*4.*q.*3.*dub.*5.Mærat. *tom.* 3.*tract.* *de Sacram.disp.*5.

DISTIN

DISTINCTIO II.

De Sacramentis nouæ legis.

PRima conclusio : Sacramenta nouæ legis sunt septem, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema vnctio, Matrimonium, & Ordo. Quorum differentia ex diuersitate effectuum, in quos sunt instituta, deprehenditur. Alia enim gratiam remittentem peccatum, & auxiliantem conferunt, vt Baptismus, & Pœnitentia; alia remedium tantùm, vt Matrimonium; alia augmentum gratiæ, & virtutis operandi, vt Eucharistia, & Ordo. Quorum effectuum distantiam progressu exponemus.

2 Secunda conclusio : Hæc Sacramenta non sunt instituta continuò post peccatum. Quia eorum efficacia ortum habuit ex institutione Christi, & applicatione meritorum ipsius facta per ipsum. Hæc autem ante Christum fieri non potuit. At Christus continuò post peccatum non venit, quia expediebat, vt homo priùs experimento disceret remediis naturæ, & legis scriptæ absque gratia speciali Christi nō potuisse satis peccato prouideri. Neque obstat, ante peccatum præcessisse Matrimonium. Quia in statu innocentiæ verum Sacramentum non fuit, neque in remedium concupiscentiæ, quæ tunc non dominabatur, prouisum, sicut prouisum fuit post peccatum. Tunc igitur coniugium institutum fuit, tum ad officium, & propagationem naturæ humanæ, tum ad mysterium vnionis Christi cum Ecclesia præfigurandum.

3 Tertia

3 Tertia conclusio: Baptismus Christi primum Sacramentum est, à quo differens fuit Baptismus Ioannis. Nam Baptismus Ioannis antecedens Baptismum Christi primò distabat à Baptismo Christi, tanquam figura ab eo, quod repræsentat, & tanquam dispositio præparans ab eo, ad quod disponit. Secundò, quia ille non conferebat internam renouationem animæ, & remissionem culpæ, quam confert Baptismus Christi. Propterea ille dicebatur dari in aqua tantùm; iste verò in Spiritu sancto: quia solùm abluebat corpus, & non spiritum. Hinc etiam ille non erat strictè Sacramentum, sicut iste, quippe conferens gratiam; quanquam posset latè Sacramentis veteribus, tantùm significantibus salutem venturam, aggregari. Eam etiam ob rem *Baptismus Ioannis* dicebatur, & non Christi, aut Dei: quia, licèt Deo concurrente exhiberetur, nihil tamen interiùs à solo Deo, sed exteriùs tantùm, tanquam à Principe operatore agebatur à Ioanne. Denique Baptismi forma erat diuersa. Quippe Ioannes baptizabat *in nomine venturi*, scilicet, Christi; Christus verò in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Vnde est

4 Quarta conclusio: Quidam eorum, qui baptizabantur Baptismo Ioannis, non sunt rebaptizati Baptismo Christi. Nam quidam eorum credebant, salutem non esse futuram virtute Ioannis, sed virtute Spiritus sancti, & Christi. At hi non rebaptizati sunt Baptismo Christi. Cæterùm plerique eorum, qui Baptismo Ioannis abluti fuerunt, rebaptizati sunt Baptismo Christi, vt refertur *Act.* 19. quia salutem animæ non in Spiritum sanctum, sed in solùm venturum retulerunt, vt ex-

ponunt Hieron. *tom.6. super Ioëlem, c. 2. & tom.2. epist. ad Oceanum*, & Ambrosius *lib. 1. de Spiritu sancto.*

Annotationes.

DVo hîc prolata communiter cum Parisiensibus reiiciuntur. Primum est, Sacramentum Matrimonij institutum fuisse in remedium tantùm : quia eo negatur institutum ad conferendam gratiam. Secundum est, aliquos eorum, qui susceperunt Baptismum Ioannis, non fuisse rebaptizatos Baptismo Christi : quia eo sancitur, sufficientem fuisse Baptismum Ioannis.

Quanuis hæc doctrina in eo sensu, quo communiter accipitur, proba non sit ; alium tamen sensum accipere potest, in quo non sit improba. Equidem credo, primo prolato neutiquam negauisse Magistrum, Sacramentum Matrimonij institutum fuisse ad conferendam gratiam iustificantem : nam *dist. præcedenti* perspicuè docuit, omnia Sacramenta nouæ legis ex genere suo discrepare à Sacramentis veteris legis, in eo, quòd sunt causæ conferendæ gratiæ. Solùm igitur voluit, Matrimonium ex differentia essentiali, qua ab aliis nouæ legis Sacramentis distat, in remedium tantùm concupiscentiæ fuisse institutum ; cum quo rectè cohæret, Matrimonium ex genere suo omnibus Sacramentis communi virtutem ferre collatiuam gratiæ. Qua ratione hæc doctrina damnari non potest.

Secundum prolatum mihi persuadeo, non fuisse traditum à Magistro de iure, sed de facto ; hoc est, non

non sentire, baptizatos Baptismo Ioannis, quamuis credentes in Spiritum sanctum, non debuisse baptizari Baptismo Christi, eúmque non fuisse illis necessarium ad iustificationem, & remissionem peccati originalis. Nam *præcedentibus* disertè fatetur, Baptismum Ioannis non fuisse sufficientem ad iustificationẽ, & remissionem peccatorum. Sed tantùm asserere, eos, qui credentes in Spiritum sanctum, baptizati sunt à Ioanne, re ipsa non fuisse rebaptizatos ab Apostolis Baptismo Christi, sicut alios, qui in Spiritum sanctum non crediderunt: quia *Act.* 19. id non scribitur factum: quod nullam continet improbandam sanctionem. Neque Magister verbum profert, quod neget ius; sed tantùm factum: neque quæstionem mouit de iure; sed tantùm de facto; vt legenti palam constabit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An omnia Sacramenta nouæ legis fuerint immediatè instituta à Christo? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 2. S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 4. Durand. & Gabr. *quæst.* 1. Caiet. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *par. quæst.* 64. *art.* 2. *&* 3. Valent. *tom.* 4. *dist.* 3. *quæst.* 5. Tanner. *tom.* 4. *dist.* 3. *quæst.* 2. *dub.* 2. Mæratius *tom.* 3. *tract. de Sacrament. disp.* 7.

Quæst. II. An ea sint septem? Hîc S. Thom. *art.* 2. Bonau. *quæst.* 3. Richard. *q.* 4. Tarant. *q.* 2. Mairon. & Gabr. *q.* 1. Argent. *q.* 1. *art.* 4. Caiet. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præpos. Sylui. Pesant. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 65. *art.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 3. *q.* 6. *p.* 2. Tann. *tom.* 4. *d.* 3.

q.2.dub.3. Mærat.*tom.3.tract.de Sacram.d.*10.

Quæst. III. An ea omnia sint causa gratiæ? Hîc Bonauent. *in litt. dub.* 1.Gabr. *quæst.* 1. Alij relati *dist. præced.q.*4.

Quæst. IV. Qua virtute sint causa gratiæ? De quo relati *dist.præced.q.*5.

Quæst. V. Quænam sit essentia, & forma Baptismi Christi, qua à Baptismo Ioannis sit diuersa? De quo relati *dist. seq. q.* 1.

Quæst. VI. An Baptismus Ioannis fuerit Sacramentum, & collatiuum gratiæ, & quibus partibus constans? Hîc S. Thom. *q.2.art.*1. Bonau. *art.2. q.2.* Richard. *art.2.q.3.* Tarant. *q.*8. Sot.*q.* 2. Caiet. Suar. Præposit.Coninch,Pesant. Sylui. & alij cum S.Th.3. *p.q.38.art.*2.Valent.*tom.4.d.4.q.4.p.*1. Granad. *tom.*5. *controu.4.tr.*1.*d.*9.Tann.*tomo* 4.*disp.4.q.3.dub.*3.

DISTINCTIO III.

Quid sit Baptismus.

QVæritur *in hac distinctione*, primò, quidditas Baptismi; secundò, forma; tertiò, materia; quartò, institutionis tẽpus; quintò, causa finalis, seu effectus.

1 Prima conclusio: Baptismus est ablutio exterior corporis, facta sub forma verborum à Christo præscripta. Itaque duo essentialiter Baptismum constituunt, scilicet, elementum, & verbum: & alterutro detracto, nullum est Sacramentum Baptismi; & vtroque existente, quamuis alia detrahantur, verus Baptismus conficitur. Hinc August.

tomo

tomo 9. tr. 80. in Ioannem, ait: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* Vnde alia, quæ iuxta ritum Ecclesiæ Baptismum comitantur, vt sal, chrisma, & huiusmodi, non ad essentiam, sed ad solennitatem spectant.

2 Secunda conclusio: Forma Baptismi est inuocatio Trinitatis, vt, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Primò, quia Christus *Matth. vlt.* iussit discipulis: *Docere omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Secundò, quia, vt habetur *de consecratione, dist. 4. c. In Synodo.* Zacharias Papa ait: *Perfectus Christianus non est, nisi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptizatus.* Vnde, si non dicatur *in nomine*; aut dicatur *in nominibus*, non erit verum Sacramentum Baptismi.

3 Sed obiicitur, Apostolos *Act. 2. 10. & 19.* baptizasse tantùm in nomine Christi. Respondet Ambr. *lib. 1. de Spiritu sancto, c. 3.* in nomine Christi intelligi totam Trinitatem, & Patrem, à quo vnctus est, & Filium, qui vnctus est, & Spiritum sanctum, per quem vnctus est. Quare *de consec. dist. 4. c. A quodam.* Nicolaüs Papa hac de re consultus respondit: *Profectò si in nomine sanctæ Trinitatis, vel in nomine Christi, sicut in Actibus Apostolorum legimus, baptizati sunt; vnum enim, idémque est, vt exponit Ambrosius; rebaptizari non debent.*

4 Vrgetur: Ergo etiam erit validus Baptismus in nomine Patris tantùm, vel in nomine Spiritus sancti tantùm, sicut in nomine Christi tantùm. Admittit consequentiam Ambrosius *suprà*, si prolatâ ore vnâ tantùm personâ, credatur tota Trinitas corde; secùs verò si negetur. Rationémque reddit: *Nam, qui*

vnum dixerit, Trinitatē signauit. Si Patrem dicas, Filiū eius, & Spiritum oris eius pariter indicas; si tamen id etiā corde comprehendas. Et si Spiritum sanctum dicas, & Deum Patrem, à quo procedit, & Filium eius, cuius est Spiritus, nuncupasti. Tutius tamen est, Baptisma tradere cum inuocatione totius Trinitatis, in nomine, scilicet, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

5 Tertia conclusio: Materia Baptismi est sola aqua naturalis, & liquida, in qua ablutio, seu immersio fiat. Sic Christus Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. Ideóque aqua manans ex latere Christi Baptismum præsignauit. Liquida autem esse debet: quia aliter ablutio, aut immersio fieri non potest. Tamen ad eius essentiam non requiritur trina immersio, qua vtitur Ecclesia: sed sufficit vnica tantùm. Nam, vt tradit Gregorius *lib.* 1. *regist. epist.* 41. & habetur *de consecr. dist.* 4. de trina immersione, vnica tantùm immersio potuit ab Ecclesia præscribi absque detrimento baptizati: nam, sicut trina immersio, quæ nunc Ecclesiæ in more est, refert Trinitatem personarum, aut triduanam sepulturam Christi: sic vnica tantùm potest vnitatem Trinitatis referre. Cæterùm reprehensibilis est, qui trinam prætermittit contra Ecclesiæ consuetudinem, vt docet Haymo *ad cap.* 14. *Rom.* dicens, Cyprianum semel tantùm mergentem baptizatos, vbi admonitus fuit de Ecclesiæ more, trina mersione vsum fuisse. Porrò Christus Baptismum in aqua elementari instituit; tum, vt ablutio corporis exterior interiorem animæ munditiem indicaret; tum, vt neminem inopia, aut raritas excusaret suscipiendi tam salubre Sacramentum, cùm aqua vbique absque

absque pretio omnibus prompta, ac paratissima sit.

6 Quarta conclusio: Baptismus institutus fuit, cùm Christus fuit à Ioanne baptizatus. Neque enim institutus fuit, vt volunt plerique Ioan. 3. cùm dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto*, &c. Nam tunc solam Baptismi necessitatem expressit. Neque, vt alij volunt, post resurrectionem, cùm *Matth. vlt.* iussit Apostolis, docere omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quia ante passionem *Ioan. 3. & 4.* referuntur Apostoli, in Iudæa baptizasse. Vtique sub forma, & inuocatione Trinitatis, qua posteà præcepto Domini gentes baptizarunt. Rectiùs igitur dicitur, institutum fuisse Baptismum, cùm Christus à Ioanne in Iordane fuit ablutus. Tunc enim Christus non indigebat mundari peccato; sed contactu suo voluit vim mundandi, & regenerandi homines communicare, quando facto ipso apparuit tota Trinitas, in cuius nomine erat præscribenda forma Baptismi. Neque propterea credendum est, ab eo tempore euanuisse Circuncisionem, cùm legalia durauerint vsque ad mortem Redemptoris, ac iuxta eorum ritum ipse Christus ante passionem vetus Pascha cum Discipulis manducauerit. Igitur ab eo tempore tantùm institutus fuit Baptismus; non autem præceptus, vsque dum post Resurrectionem Discipulos misit gentes baptizare, atque docere.

7 Quinta conclusio: Causa finalis, & effectus Baptismi fuit hominis iustificatio, quæ in depositione peccati, & interiori infusione gratiæ atque virtutum consistit. Nam hæc est res, seu effectus interior, quem operatur Baptismus. Neque prætereà, Baptismo

adſcribenda eſt apertio cœlorum , cùm poſt inſtitutionem Baptiſmi clauſa manſerit cœlorum ianua, donec morte Chriſti reſerata eſt. Soli igitur morti Redemptoris cœlorum aditus erat annexus.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. Quænam ſit forma Baptiſmi ? Hîc S. Thom. *q.* 1. *&* 2. *art.* 2. Bonauent. *p.* 1. *ar.* 2. Richard. *ar.* 2. *q.* 3. Argent. Sot. & Gabr. *q.* 1. Tarant. & Marſil. *q.* 3. Caiet. Cabeç. Suar. Coninch, Præpoſ. Peſant. Sylu. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 66. *art.* 5. *&* 6. Valentia *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 3. Gran. *tom.* 5. *contr.* 4. *tr.* 1. *d.* 5. *& ſeq.* Tanner. *tom.* 4 *d.* 4. *q.* 1. *dub.* 3. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 2. *d.* 3.

Quæſt. II. Quænam ſit eius materia ? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 1. Bonau. *p.* 1. *ar.* 1. *q.* 1. Scot. Sot. Gabr. Richard. & Tarant. *q.* 1. Marſil. *q.* 3. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpoſit. Sylu. Peſant. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 66. *art.* 3. *&* 4. Valent. *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 1. *p.* 2. Granadus *tom.* 5. *controu.* 4. *tr.* 1. *d.* 3. *&* 4. Tann. *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 1. *dub.* 2. Mæratius *tom.* 3. *tr.* 2. *diſp.* 2.

Quæſt. III. Quanta eius neceſſitas ? Hîc Bonau. *p.* 2. *ar.* 3. *q.* 1. Richard. *art.* 6. *q.* 4. Caiet. Cabeçud Suar. Coninch, Præpoſ. Peſant. Sylu. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 68. *art.* 2. Val. *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 3. *p.* 4. Granad. *tom.* 5. *controu.* 4. *tr.* 3. *d.* 1. Tann. *tom.* 4. *d.* 4. *q.* 3. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 2. *d.* 7. *&* 8.

Quæſt. IV. Quæ efficacia ipſius, an phyſica, an moralis? De quo relati *diſt.* 1. *q.* 4. *&* 5.

Quæſt. V. Quinam eius effectus ? Vbi an habeat tollere omnem pœnam etiam temporalem ? Hîc Bonauent. *in litt. dub.* 3. Alij relati *diſt. ſequenti, quæſt.* 2.

Quæſt.

Quæst. VI. Quando fuerit institutus? Hîc S.Th. *q.* 1.*art.* 5.Bonau.*in litt.p.* 2.*dub.* 1. & *art.* 2.*q.* 2.Scot.*q.* 4.Tarant.*q.vltima*, Sot.*quæst.* 1.*art.* 2.Caiet.Cabeçud, Suar.Coninch, Præposit.Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma *q.66.art.* 2.Valent.*tom.* 4.*d.* 4.*quæst.* 1.*p.* 4.Granad.*tom.* 5.*controuer.* 4.*tr.* 1.*d.* 2.Tan.*tom.* 4.*d.* 4.*quæst.* 1.*dub.* 1.Mæratius *tom.* 3.*tr.* 2.*d.* 1.

DISTINCTIO IV.

Quòd alij suscipiunt Sacramentum, & rem; alij Sacramentum, & non rem; alij rem, & non Sacramentum.

AD intelligentiam huius distinctionis præmitte, à Theologis in Sacramento Baptismi tria considerari; primò, Sacramentum tantùm, quod significat, & non significatur, vt ablutio exterior; secundò, rem Sacramenti tantùm, quæ significatur, & non significat, vt interior sanctificatio; tertiò, rem, & Sacramentum simul, quod significatur, & significat, vt character spiritualis, qui ablutione externa significatur, & significat sanctitatem internam.

2 Prima igitur conclusio est: Plures suscipiunt Sacramentum Baptismi, & rem. Nam plures ritè baptizantur ablutione externa aquæ cum præscripta forma verborum, & interiùs iustificantur, vt paruuli, & ij adulti, qui cum recta dispositione ad Baptismum accedunt. Hæc Augustinus *in Enchiridio, cap.* 43. addés, paruulis solùm peccatum originale deleri; maioribus

verò, *etiam omnia, quæ malè viuendo addiderunt ad illud.* Nec obest Augustinus *lib.2. de Baptismo, cap.27.* dicens: *Sacramenta in solis electis efficere, quod figurant.* Quoniam loquitur solùm de effectu salutis æternæ, quam soli electi consequuntur; non verò de effectu remissionis peccati, & sanctificationis internæ, quam etiam consequuntur reprobi. Plures igitur etiam reproborum rem, & Sacramentum Baptismi suscipiunt.

3 Secunda conclusio: Plures suscipiunt Sacramentum, & non rem. Nam plures accedunt fictè ad Sacramentum Baptismi, aut sine fide, aut sine pœnitentia suorum peccatorum. At hi non consequuntur rem Sacramenti, scilicet, sanctificationem internam, quanuis verum Sacramentum suscipiant, vt docent Hieron. *in c.16. Ezechielis*, Augustinus *enarratione in Psalm. 72. & lib. de pœnitentia medicina.*

4 Obiicies primò Augustinum *tom. 7. lib.1. de Baptismo contra Donatistas, c. 12.* dicentem, etiam fictè accedenti cum odio fraterno condonari per Baptismum peccata, quanuis post Baptismum illicò redeāt. Secundò Paulum Gal.3. *Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis.* Quod indicat omnes baptizatos obtinere gratiam, per quam Christum induant. Ad primum respondetur: Augustinus id nō è sua, sed aliorum opinione asseruit. Nam ibidem ait: *Tunc valere incipit ad salutem Baptismus, cùm illa fictio veraci confessione recesserit, quæ corde in malitia perseuerante peccatorum ablutionem non sinebat fieri.* Ergo non censet, fictè accedenti peccata dimitti. Ad secundū: Paulus non ait absolutè, quotquot baptizantur induere Christū, sed cum addito, scilicet, quotquot *in Christo* baptizantur,

baptizantur, hoc est, cum dispositione eos conformante cum Christo, qualem non habent accedentes cum fictione. Prætereà, vt docet Augustinus sup. cap. 24. *Induunt homines Christum aliquando vsque ad Sacramenti perceptionem, aliquando vsque ad vitæ sanctificationem, atque illud primum bonis, & malis potest esse commune; hoc autem est proprium bonorum & piorum.* Ergo possunt baptizati aliquando induere Christum absque sanctificatione: quia non adæquatè, sed inadæquatè sola externa professione induunt.

5 Tertia conclusio: Plerique suscipiunt rem Sacramenti, absque Sacramento Baptismi. Nam plerique interiùs sanctificantur non suscepto Baptismo. Primò quidem Martyres, qui ante susceptum Baptismũ pro fide Christi sanguinem fundunt: secundò, verè pœnitentes, & contriti, quibus impossibilis est susceptio Baptismi, vt probat sanctificatio latronis in Cruce, & arguit Augustinus *lib. 4. de Baptis. contra Donatistas, cap. 22.* Vnde Theologi distinguunt triplicem Baptismum, scilicet, aquæ, sanguinis, & flaminis, seu contritionis ardentis: quippe sanguis effusus pro Christo, & contritio cordis supplent virtutem Baptismi. Nam, vt docet Augustinus, si paruulis non valentibus credere sufficit Baptismus, multò magis sufficit fides coniuncta charitati adultis volentibus, sed non valentibus baptizari.

6 Obiicitur primò illud Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest intrare in regnum cœlorum.* Ergo absque baptismo aquæ non potest obtineri regnum cœlorum. Secundò, Augustinus *lib. de fide ad Petrum, cap. 3.* asserens, absque martyrio nullum non baptizatum, quanuis bonis operibus

operibus defunctum vitam æternam accipere. Item, *de ecclesiasticis dogmat. cap.*74. baptizatis tantùm iter salutis adesse. Ad primum respondetur: Illud testimonium Ioannis intelligendum est de illis, qui potentes baptizari contemnunt Baptismum. Secundò, de illis, qui non renascuntur ex aqua, & Spiritu sancto, aut in re, aut in voto supplente præsentiam Baptismi, vt supplet illam martyrium, & pœnitentia. Ad secundum: Augustinus *in aliis locis superiùs adductis* expressit, quod obscurè tradidit in locis obiectis. Scilicet, non posse obtineri salutem absque Sacramento Baptismi, vel quando commodè suscipi potest, vel quando alio remedio non substituitur eius præsentia. Quod vlterius confirmat *tom.*4.*super Leuiticum, cap.*84. ex Cornelio, qui *Actor.* 10. ante Baptismum sanctificatus proponitur.

7 Quarta conclusio: Prodest Baptismus illis, qui ante Sacramentum rem Sacramenti, seu sanctificationem suscipiunt. Tum, quia susceptione Sacramenti soluuntur à debito pœnæ temporalis, quo erant adstricti. Tum, quia illis augentur dona supernaturalia gratiæ, & virtutum. Tum, quia præsentiora sunt auxilia actualia gratiæ, quibus benè operentur, & impetum concupiscentiæ superent. Cæterùm, non soluuntur à pœnalitatibus, quas peccato originali contraxerunt: primò, ne arbitrentur, eum esse præcipuum effectum Baptismi, sed interiorem animi sanctificationem: secundò, vt certandi, & vincendi cum augmento gratiæ, & gloriæ præbeatur materia. Vnde in illis Baptismus re ipsa susceptus potest esse signum, tum sanctificationis præteritæ, tum remissionis temporalis, & interioris renouationis præsentis: sicut in eis, qui

qui ficte Baptismum suscipiunt interdum est signum sanctificationis longè post fictionem futuræ, interdum nunquam re ipsa futuræ; sed quæ foret, si fictio non obesset.

8 Rogabis, an etiam paruulis prosit Baptismus ad benè moraliter operandum, siquidem destituti vsu rationis non valent benè moraliter operari? Respondetur, prodesse illis in munere, quamuis non in vsu. Scilicet, quia virtute Baptismi donantur illis habitus supernaturales, & disponuntur auxilia actualia gratiæ, quibus peruenientes ad vsum rationis possint operibus virtutum incumbere, & merita cumulare.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quæ dispositio sit necessaria ad effectum Baptismi? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Tarant. & Gabr. *q.* 1. Richard. *art.* 3. Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 69. *art.* 1. Valentia *tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 4. *p.* 2. Granad. *tom.* 5. *controu.* 4. *tr.* 5. *disp.* 2. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 2. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 2. *disp.* 11.

Quæst. II. An eius effectus sit ablatio omnis pœnæ, etiam temporalis? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonauent. *p.* 1. *art.* 1. *q.* 2. Gabriel, & Paludanus *quæst.* 1. Richardus *art.* 3. *q.* 2. Tarant. *quæst.* 12. Caietanus, Cabeçud, Suarez, Coninch, Præpos. Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p. quæst.* 69. *art.* 2. Valent. *tom.* 4. *disp.* 4. *quæst.* 4. *p.* 1. Granad. *tom.* 5. *controuers.* 4. *tr.* 5. *disp.* 1. *sect.* 3. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 4. *quæst.* 3. *dubio* 2. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 2. *disp.* 10.

Quæst. III. An inæqualis dispositio inæqualem

sortiatur

ſortiatur ſanctificationem baptizati? Hic S. Thomas *quæſt*.2.*art*.3. Bonauentura *p*.1.*art*.1.*quæſt*.3. Scotus *quæſt*.7.Richard.*art*.3.*quæſt*.3. Mayron.*q*.2. Argent. *q*.1.*art*.4.Gab.*quæſt*.1.Tarant.*quæſt*.13. Sotus *diſt*.6.*q*. 1.*art*.6.Caietan.Cabeçud,Suarez,Coninch, Præpoſ. Sylui.& alij cum S.Thoma 3.*p*.*q*. 69. *art*. 8. Valentia *tom*.4.*d*.4.*q*.4.Tanner.*tom*.4.*diſput*.4.*q*.3.*dub*.2. Mærat. *tom*.3.*tr*.1.*diſp*.3.*ſect*.6.

Quæſt. IV. An recedente fictione, ſeu indiſpoſitione peccati operetur Baptiſmus præteritus gratiam? Hic S.Thomas *q*.3.*art*.2. Bonauentura *art*.2.*quæſt*.3. Scot.*quæſt*.5.Richard. *quæſt*.2. Durandus, & Tarant. *q*.4. Maior *q*.3. Caietan.Cabeçud,Suarez, Coninch, Præpoſ.Sylui. & alij cum S.Thoma 3.*p*.*quæſt*.69.*art*. 10.Valent.*tom*.4.*diſp*.4.*quæſt*.4.*part*.2. Granadus *tom*. 5.*controuerſ*.4.*tr*.5.*diſp*.3.Tann. *tom*.4.*diſp*.4.*q*.3.*dub*. 2. Mærat. *tom*.3.*tr*.2. *diſp*.12.

Quæſt. V. An Baptiſmus ſit neceſſarius ad ſalutem? Hic Bonauentura *parte* 2.*in littera*, *dubio* 4. & *art*.1.*quæſt*.1.Bruleſ.& Tarant.*quæſt*.8.Alij relati *diſt*. *præced*. *q*. 3.

Quæſt. VI. An paruuli recipiant cum gratia virtutes infuſas? Hic S.Thomas *quæſt*.2.*art*.2.Bonauent. *p*.2.*art*.2.*q*.2.Bruleſ.*q*.13.Tarant.*quæſt*.2.Richard. & Gab.*quæſt*.1.Caietanus, Cabeçud, Suarez,Coninch, Præpoſ.Peſant.Sylui.& alij cum S.Thoma 3.*p*. *quæſt*. 69.*art*.6.Alij relati *lib*.2. *diſtinct*. 27. *quæſt*.1. & *lib*.3. *diſt*.28.*q*.1.

DIS

DISTINCTIO V.

Quòd Baptiſmus æquè ſanctus eſt à bono, & à malo datus bono, vel malo.

PRæcedenti *diſtinctione* aſſertum eſt, Sacramentum Baptiſmi conferri validum, tam bonis, quàm malis. Nunc aſſeritur illud etiam validum conferri, non ſolùm quoad eſſentiam, ſed etiam quoad effectum ſanctificãdi, ſiue à bono, ſiue à malo conferatur. Primò, quia ita diſertè decernũt Eccleſiæ Patres. Aug. *tr. 5. & 6. in Ioan. de Baptiſm. contra Rutil. cap. 11. lib. 3. contra Creſcent. cap. 7. de fide ad Petrum, cap. 4.* & Iſidorus *titulo de Sacram. Baptiſm.* Quorum teſtimonia in textu aperta ſunt.

2 Ex quibus ſecundò ratione probatur aſſertum. A priori: quia miniſter Baptiſmi operatur auctoritate, & poteſtate Dei, vt docemur *Ioan.* 1. At hæc poteſtas non aufertur miniſtro malo, cùm ea non in miniſtrantis, ſed ſuſcipientis vtilitatem concedatur. A poſteriori: tum, quia Iudas legitur baptizaſſe: tum, quia ſanctior miniſter non confert maiorem ſanctitatem Baptiſmo, aut baptizato. Ergo nec malus illam aufert. Explicatur exemplis: quia nihil refert ad efficaciam ſementis, aut plantationis, an lotis manibus, an ſordidis fiat: item, parum refert, vtrùm aqua ad areolas irrigandas per canales aureos, aut lapideos tranſeat. Ergo, nec ad effectum gratiæ cœleſtis iuuat, quòd Baptiſmus à bono, vel malo miniſtro diſpenſetur. Quæ omnia ſumpta ſunt ab Auguſtino *ſupra.*

3 Sed difficultatem ingerit, quod *tract. 5. in Ioan.* tradit,

tradit, ſcilicet, potuiſſe Dominum, non ſolùm miniſterium, ſed etiam poteſtatem ſanctificandi, & remittendi peccata creaturis communicare, ita vt vice, & poteſtate ſua, & non ſolius Dei, ſanctificationem, & remiſſionem conferrent: cæterùm, de facto eam poteſtatem non communicaſſe, ſed miniſterium tantùm, ne homines hominibus, ſed ſoli Deo eum effectum deferrent. Nam hæc poteſtas eſt propria Dei, & à Diuinitate indiuiſa. Ergo non potuit creaturæ concedi, ſicut illi non poteſt concedi poteſtas quidpiam creandi. At reſpondet Magiſter: Poteſtas ſanctificandi, & dimittendi peccata, necnon etiam creandi, potuit creaturæ communicari, quin eadem, quæ Dei eſt, illi communicaretur. Nam Dei poteſtas eſt principalis, & creaturæ potuit concedi inſtrumentalis. Primò, quia creatura nunc quoad miniſterium externum mundandi corpus eſt tantùm miniſter, & ſolus Deus principalis auctor. Ergo ſimiliter potuit eſſe quoad miniſterium internum ſanctificandi. Secundò, quia licèt Deus efficiat, tanquam cauſa principalis, actus ſupernaturales charitatis, & fidei, præditus homo eſt poteſtate inſtrumentali, qua eos ſimul cum Deo operatur. Ergo ſimiliter poterat eſſe poteſtate ſanctificandi.

Annotatio.

IN hac diſtinctione improbant, & notant Pariſienſes, quod Magiſter proximæ difficultati reſpondit, ſcilicet, potuiſſe Deum creaturæ conferre poteſtatem inſtrumentalem, tum ſanctificādi interiùs, tum etiam creandi. Verùm hæc doctrina adeò abſurda non eſt, vt

vt ab scholis relegetur. Nam maior pars Theologorum tuetur, re ipsa communicatam creaturæ virtutem instrumentalem efficiendi physicè gratiam remissiuam peccati. Quam potestatem interpretari possumus esse eam, quam Magister suprà concessit solùm possibilem. Item, plures sunt, qui virtutem instrumentalem creandi etiam creaturæ tribuant. Quid, quòd plerique volunt, etiam principalem posse, absque vllo absurdo, admitti? Necnon potestatem effectricem gratiæ sanctificantis non solùm obedientialem; sed etiam substantiæ, & qualitati creatæ connaturalem? Quod nos expendimus *disp. 27. de ente supernaturali, sect.* 13. & 14. In cuius confirmationem non leuis momenti est doctrina Augustini, & Magistri præcedens.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quinam sit minister Baptismi? An solus Clericus, an etiam laïcus, & hæreticus? An solus vir, an etiam fœmina? Hîc S. Thom. *q. 2. ar.* 1. Bonauent. *ar.* 1. *q.* 1. Scot. Argentina, Brulef. & alij *q.* 1. Richard. *ar.* 3. Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Pesantius, Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q. 67. art.* 1. & *sequent.* Valent. *tomo* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *p.* 1. Granad. *tomo* 5. *controu.* 4. *tr.* 2. *disp.* 1. & *sequent.* Tanner. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 1. Mærat. *tomo* 3. *tr.* 2. *disp.* 5.

Quæst. II. An peccator licitè, & validè, etiam quoad effectum, ministret Baptismum? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 2. Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 1. Tarant. *quæst.* 13. Brulef. *quæst.* 3. Caietan. Pesant. Sylui. Cabeçud, Suar. Coninch, Præp. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 64. *ar.* 5. & 6.

tradit, ſcilicet, potuiſſe Dominum, non ſolùm miniſterium, ſed etiam poteſtatem ſanctificandi, & remittendi peccata creaturis communicare, ita vt vice, & poteſtate ſua, & non ſolius Dei, ſanctificationem, & remiſſionem conferrent: cæterùm, de facto eam poteſtatem non communicaſſe, ſed miniſterium tantùm, ne homines hominibus, ſed ſoli Deo eum effectum deferrent. Nam hæc poteſtas eſt propria Dei, & à Diuinitate indiuiſa. Ergo non potuit creaturæ concedi, ſicut illi non poteſt concedi poteſtas quidpiam creandi. At reſpondet Magiſter: Poteſtas ſanctificandi, & dimittendi peccata, necnon etiam creandi, potuit creaturæ communicari, quin eadem, quæ Dei eſt, illi communicaretur. Nam Dei poteſtas eſt principalis, & creaturæ potuit concedi inſtrumentalis. Primò, quia creatura nunc quoad miniſterium externum mundandi corpus eſt tantùm miniſter, & ſolus Deus principalis auctor. Ergo ſimiliter potuit eſſe quoad miniſterium internum ſanctificandi. Secundò, quia licèt Deus efficiat, tanquam cauſa principalis, actus ſupernaturales charitatis, & fidei, præditus homo eſt poteſtate inſtrumentali, qua eos ſimul cum Deo operatur. Ergo ſimiliter poterat eſſe poteſtate ſanctificandi.

Annotatio.

IN hac diſtinctione improbant, & notant Pariſienſes, quod Magiſter proximæ difficultati reſpondit, ſcilicet, potuiſſe Deum creaturæ conferre poteſtatem inſtrumentalem, tum ſanctificãdi interiùs, tum etiam creandi. Verùm hæc doctrina adeò abſurda non eſt, vt

vt ab scholis relegetur. Nam maior pars Theologorum tuetur, re ipsa communicatam creaturæ virtutem instrumentalem efficiendi physicè gratiam remissiuam peccati. Quam potestatem interpretari possumus esse eam, quam Magister suprà concessit solùm possibilem. Item, plures sunt, qui virtutem instrumentalem creandi etiam creaturæ tribuant. Quid, quòd plerique volunt, etiam principalem posse, absque vllo absurdo, admitti? Necnon potestatem effectricem gratiæ sanctificantis non solùm obedientialem; sed etiam substantiæ, & qualitati creatæ connaturalem? Quod nos expendimus *disp. 27. de ente supernaturali, sect.* 13. & 14. In cuius confirmationem non leuis momenti est doctrina Augustini, & Magistri præcedens.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quinam sit minister Baptismi? An solus Clericus, an etiam laïcus, & hæreticus? An solus vir, an etiam fœmina? Hîc S. Thom. *q. 2. ar.* 1. Bonauent. *ar.* 1. *q.* 1. Scot. Argentina, Brulef. & alij *q.* 1. Richard. *ar.* 3. Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Pesantius, Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 67. *art.* 1. & *sequent.* Valent. *tomo* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *p.* 1. Granad. *tomo* 5. *controu.* 4. *tr.* 2. *disp.* 1. & *sequent.* Tanner. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 2. *dub.* 1. Mærat. *tomo* 3. *tr.* 2. *disp.* 5.

Quæst. II. An peccator licitè, & validè, etiam quoad effectum, ministret Baptismum? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 2. Bonauent. *art.* 2. *quæst.* 1. Tarant. *quæst.* 13. Brulef. *quæst.* 3. Caietan. Pesant. Sylui. Cabeçud, Suar. Coninch, Præp. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 64. *art.* 5. & 6.

& 6. Valent.*tom.4.disp.4.q.3.p.3.* Tann.*tom.4.disp.4.q.2.dub.1.* Mærat.*tom.3.tr.2.disp.5.*

Quæst. III. An possit esse creatura, quæ sit causa suapte natura collatiua gratiæ? Hîc S. Th.*q.1.art.2.&* 3. Bonau.*art.3.q.1.* Richard. *q. 2.* Tarant. & Gab.*q.1.* Brulef.*q.5.* Caiet. Suar. Cabeçud, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3.*p.q.64.art.4.* Alij relati *lib.1.dist.14.q.6.*

Quæst. IV. An collationi gratiæ sit annexa ex natura rei remissio peccati? An nouus fauor supra virtutem gratiæ fuerit Sacramento virtus dimittendi peccata? Hîc Bonau.*art.2.q.2.* Richard. & Argent.*q.1.* Alij relati *lib.3.dist.19.q.10.*

DISTINCTIO VI.

Quibus liceat baptizare?

PRima conclusio: Non baptizant licitè omnes, qui baptizant validè. Nam validè possunt baptizare Presbyter, Diaconus, & laïcus, tam vir, quàm fœmina. Tamen, præsente Presbytero, non est licitum baptizare Diacono, neque alterutro eorum præsente licet baptizare laïco; neque fœminæ, quanuis sanctæ, viro præsente. Cæterùm, superioris dignitatis absentibus, & necessitate vrgente, cuique datum est ministrare Baptismum. Sic Isidorus *lib.2. de officiis, c. 24.* Concil. Carthag. 4. *cap.* 100. *& de consec. dist. 4. cap. Mulier.*

2 Secunda conclusio: Ab Hæreticis baptizatos non licet Catholicis rebaptizare. Nam si ab Hæreticis

seruatur

seruatur forma Baptismi præscripta à Christo, verus Baptismus conficitur: Baptismus autem verus iterari non potest. Sic Beda *homilia 36. in Matthæum.* Augustinus *ad Max. epist. 203.* Neque obest, Cyprianum oppositum tenuisse. Quia hac in re errauit Cyprianus; & si quid ea opinione peccauit, martyrio purgauit, vt Augustinus ait.

3 Vt autem intelligatur, quid rebaptizatio sit, obseruanda sunt nonnulla. Primò, puer, qui continebatur in vtero, cùm mater baptizata fuit, non censetur rebaptizari, quando posteà extra vterum baptizatur. Nam in vtero baptizari non potuit: Baptismo enim renascitur Deo. Renasci autem Deo non potuit, qui nondum erat mundo natus. Sic Isidorus *lib. 1. de summo bono, c. 24.* & Augustinus *epist. 57. ad Dard.* Neque obest, Bapt. stam, & Ieremiam sanctificatos, & Deo natos in vtero materno. Quia id factum est potestate miraculosa Dei, qui ad hominis sanctificationem non est Sacramentis alligatus, & anteuertens rationis vsum potuit eis conferre dispositionem, qua sanctificantur mundo nati, & adulti. Quin Augustinus *suprà* ambigit, an eorum sanctificatio præcesserit in vtero sola prædestinatione Dei, an executione reali? Rectius tamen est, præcedentem executionem admittere, sed præter communem legem. Secundò, qui baptizatur à proferente verba Baptismi corrupta, & incongrua, vt, *Ego te baptizo in nomine Patrias, Filias*, &c. non est iterum baptizandus. Sic enim decernit Zacharias Papa *de consec. dist. 4. cap. Retulerunt.* nam incongruitas locutionis Romanæ non est error, aut defectus formæ. Tertiò, ille, de quo nulla extant argumenta inter cognatos, domesticos,

& vicinos, quòd à quoquam baptizatus eſt; rectè baptizari poteſt. Nam, vt habetur *de conſec. diſt. 4. cap. Si nullo.* quod non oſtenditur geſtum, non videtur iteratum, & agendum eſt, vt homo tunc renaſcatur, ne pereat. Quartò, qui per iocum aquis immergitur, inuocata Trinitate, poteſt deinde baptizari: nam, quod ioco agitur, non cenſetur ſeria intentione baptizandi geſtum.

4 Tertia concluſio: Quædam concurrunt ad ſolennitatem Baptiſmi, quæ ad eius valorem neceſſaria non ſunt. Primò, olim celebrabatur Baptiſmus in Sabbatho Paſchæ, vel Pentecoſtes. Quod nunc non ſeruatur. Secundò, adſunt patrini, qui pro infante reſpódeant, fideique, ac religionis Chriſtianæ profeſſionem ſpondeant; quibus propterea incumbit, vt baptizati ſponſioni ſatisfaciant. Tertiò, pro Neophytis, hoc eſt, Nouitiis fidei præcedit Baptiſmum Catechiſmus, hoc eſt, inſtructio rudimentorum, & Sacramentorum fidei. Quartò, exorciſmus, hoc eſt, adiuratio Dæmonis, in cuius ſignum baptizandus exſufflatur, vt ab eo poteſtas Dęmonis ablegetur. Quę omnia, licèt ſanctè, ac piè ab Eccleſia præſcribantur; tamen ſine illis verum Baptiſma conficietur.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. Quinam ſint licitè, & validè miniſtrantes Baptiſmum? Hîc S. Bonau. *in littera, dubio* 2. Gab. *q.* 1. Alij relati *diſt. præced. q.* 1.

Quæſt. II. An poſſit iterari Baptiſmus? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 1. Scotus *q.* 7. Richardus *art.* 4. *quæſt.* 1. Baccon. *quæſt.* 2. Tarant. *quæſt.* 11. Bonauent. *par.* 1. *quæſt.* 6. Caietanus,

Caietanus, Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p.q.* 66. *art.* 9. Val. *tom.*4.*disp.*4.*q.* 1.*p.*4. Gran. *tom.*5.*controuers.*4.*tr.* 1.*disp.*8. Tann. *tom.*4.*disp.*4.*quæst.*2 *dub.*4. Mærat. *tom.* 3.*tr.*2.*disp.*4.

Quæst. III. Quid, & qualis sit character Baptismi? Hîc Bon. *p.*1.*ar.*1.*q.*1.*& sequ.* Scot. *q.* 10. *&* 11. Argent. *q.*1. Gab. *q.*2. Caiet. Cabeçud, Pesant. Sylui. Suar. Coninch, Præpos. & alij cum S. Th. 3. *p.q.*63.*art.* 2. *&* 3. Val. *tom.*4.*disp.*3.*q.*4.*p.*1. *&* 3. Tann. *tom.*4.*disp.*3.*q.*3. *dub.*7. Mærat. *tom.* 3.*tr.*1.*disp.*6.

Quæst. IV. An in vtero possit quis baptizari? Hîc S.Th. *q.*1.*ar.*1. Bonau. *p.*2.*art.*1.*q.*1. Richard. *art.*2.*q.*1. Argent. & Dur. *q.*1. Tarant. *q.*5. *&* 6. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Pesant. Sylu. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 68.*art.*11. Val. *tom.*4.*disp.*4.*q.* 3.*p.* 1. Gran. *tom.*5.*contron.*4.*tr.*4.*disp.*3. Tann. *tom.*4.*disp.*4.*q.*2.*dub.*1.

Quæst. V. An intentio Sacramenti sit necessaria ad valorem Baptismi? Hîc S.Th *q.*1.*art.* 2. Bonau. *p.*2. *art.*2.*q.*1. Scotus *q.*5. Richard. & Durand. *q.*2. Tarant. *q.*4. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S.Thoma 3.*p.q.*64.*art.*8. Val. *tom.*4. *disp.*3.*q.*5.*p.*3. Tann. *tom.*4.*disp.*3.*q.*1. *dubio* 3. Mærat. *tom.*3.*tr.*1.*disp.*9.

Quæst. VI. An praua intentio ministri impediat valorem Sacramenti? Vbi, an actio supernaturalis possit infici malitia extrinseca intentionis? Hîc S. Thom. *q.*1.*art.*2. Scot. *q.*6. Bonau. *p.*2.*art.*2.*q.*2. Richard. *q.*3. Tarant. *q.*4. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpos. Pesant. Sylu. & alij cum S.Thoma 3.*p.q.*64.*art.*8. Nos *de supernat. disp.*50. Alij relati *lib.*2.*dist.*27.*q.*18.

DISTINCTIO VII.

De Confirmatione.

SEcundum post Baptismum Sacramētum est Confirmatio, de quo sequentia constantia sunt. Primò, eius forma sunt verba illa: *Consigno te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis.* quæ Episcopus profert baptizatos confirmans, & manus super eos imponēs. Secundò, eius materia est chrisma, vt forma verborū indicat, & constitutio Eusebij Papæ *in epist. Dilectissimis. & de consec. d. 4. c. Presb.* qua Presbyteris prohibetur, chrismate baptizatos signare. Tertiò, eius minister est solus Episcopus: tum, quia sic decernitur ab Euseb. Papa *suprà*: tum, quia tempore Apostolorum non legitur ab aliis, quàm ab ipsis Apostolis ministratū, quorum successores sunt Episcopi. Quartò, effectus huius Sacramenti est donatio Spiritus sancti per gratiam roborantem baptizatos ad confessionem, & defensionem fidei, quā in Baptismo professi sunt, vt docet Rabanus *lib. 1. de institut. Cler. c. 3.* Quintò, eius veneratio, & dignitas maior asseritur, quàm Baptismi à Melchiade Papa *in epist. ad Episcop. Hisp.* scilicet, quia à dignioribus ministris conficitur, & in parte corporis digniori, nempe fronte, & ad maius augmentū gratiæ deputatur. Sextò, à ieiunis tantùm suscipitur, & traditur, nisi aliud necessitas postulet. Septimò denique, non iteratur, sicut nec Baptismus, nec Ordo: iniuria enim Sacramento fit, quando non iterandum iteratur, vt de Baptismo, & Ordine docet Augustinus

gustinus *contra epistol. Parm. lib. 2. c.* 13. & habetur 1. *quæst.* 1. *cap. Quod quidam.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Confirmationis forma? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Richard. *q.* 2. Mayron. *q.* 3. Tarant. *q.* 6. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpos. Pesant. Sylu. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 72. *art.* 4. Val. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 1. *p.* 3. Gran. *tom.* 5. *controu.* 5. *tr.* 1. *disp.* 3. Tann. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 4. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 3. *disp.* 3.

Quæst. II. Eius materia? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. Richard. *q.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. Tarant. *q.* 3. & 4. Mayron. *q.* 2. Caiet. Cabeçud, Suar. Præpos. Coninch, Pesant. Sylu. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 72. *art.* 3. Val. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 1. *p.* 2. Gran. *tom.* 5. *controu.* 5. *tr.* 1. *disp.* 2. Tann. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 4. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 3. *disp.* 2.

Quæst. III. Eius effectus? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 2. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. & 2. Richard. *art.* 4. & 5. Argent. *q.* 1. Tarant. *q.* 11. & 12. Caiet. Cabeçud, Suar. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 72. *art.* 7. Valent. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 1. *p.* 4. Gran. *tom.* 5. *controuersia* 5. *tr.* 3. Tann. *tom.* 4. *disp.* 4. *q.* 4. *dub.* 3. Mærat. *tom.* 3. *tract.* 3. *disp.* 5.

Quæst. IV. Efficacia causandi gratiam? De quo relati *dist.* 1. *q.* 4. & 5.

Quæst. V. Minister Confirmationis? Hîc S. Th. *quæst.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 3. Mayron. *quæst.* 1. Richardus *art.* 2. *quæst.* 1. Argentin. *q.* 1. *art.* 3. Tarant. *quæst.* 16. Gabr. *q.* 1. *art.* 2. Marsil. *q.* 5. *art.* 3. Caiet. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 72. *art.* 11. Valent. *tom.* 4.

disp. 5 *quæst.* 2. *p.* 1. Gran. *tom.* 5. *controu.* 5. *tr.* 2. *disp.* 1. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 4 *quæst.* 4. *dub.* 3. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 3. *disp.* 8.

DISTINCTIO VIII.

De Sacramento Altaris, & Eucharistiæ.

TErtium post Baptismum, & Confirmationem Sacramentum est Eucharistia, de quo assero primò: Altius est Baptismo, & reliquis Sacramentis. Primò, quia altiorem præstat effectum: nam Baptismus solùm præstat remissionem peccati, & munditiem animæ: Eucharistia verò refectionem, & consummationẽ in bono. Vnde excellentiorem præbet gratiam, ideóque *Eucharistia*, hoc est, *bona gratia*, per antonomasiã dicitur; quippe in ea sumitur fons, & origo totius gratiæ. Secundò, quia pluribus, & altioribus figuris in lege veteri fuit præsignata. Nam eius figura fuit manna deserti; quam tamen longè præcellit. Nam, qui cibum illum manducauerunt, mortui sunt; iste verò panis de cœlo descendens vitã manducantibus tribuit: ille scaturiebat vermibus in diem alterum reseruatus; hic ab omni corruptione alienus à corruptione præseruat: ille viaticum præbuit ad terrã promissionis; hic verò ad patriam cœlestem: ille panis hominum; iste panis Angelorũ dicitur. Item, hoc Sacramentum præfigurauit sanguis profluens ex latere Christi, cui tota nostra redemptio tribuitur. Rursus sacrificium oblatum à Melchisedech, vt docente Ambrosio, primum tempore Sacramentum significaret dignitate primum.

2 Assero

2 Assero secundò: Hoc Sacramentum institutum fuit nocte Passionis, in cœna Domini. Primò, quia tunc post esum agni typici Corpus, & Sanguinem suum Christus discipulis porrexit. Secundò, quia id constanter credunt Ecclesiæ Patres, docétque Eusebius in contextu, qui plures tradũt eius tunc institutionis causas. Prima est, vt Christus migraturus in cœlum hoc Sacramentum sui memoriale discipulis relinqueret, arctiúsque in eis sui amorem infigeret. Secunda, vt ostenderet, vetera Sacramenta morte sua terminari, ac legis nouæ Sacramenta substitui, cùm post esum agni typici, qui erat huius Sacramẽti figura, & præcipuum inter vetera Sacramentum, iam figuratum, & verum Sacramentum ministraret. Nec propterea licitum est, hoc Sacramentum ab aliis, quàm à ieiunis sumi, vt vniuersæ Ecclesiæ consuetum est. Quia, cùm Christus propter causas superiores voluisset hoc Sacramentum nocte cœnæ Paschalis instituere, expediebat, illud non ieiunis ministrare. Cæterùm nunc ab Ecclesia solis ieiunis meritò dispensatur, vt debita tanto Sacramento reuerentia seruetur. Sic Augustinus *epistola* 118. *ad Ianuarium*.

3 Assero tertiò: Forma consecrationis panis in hoc Sacramento sunt illa verba Christi, Matth. 26. *Hoc est Corpus meum.* Consecrationis verò vini: *Hic est Sanguis meus.* Quibus panis in substantiam Corporis, & vinum in substantiam Sanguinis Christi cõuertitur. Primò, quia eis verbis facta est prima institutio Sacramenti. Secundò, quia eis vtitur Ecclesia in Sacrificio Missæ, in quo illa reperitur. Cùm autem ea verba ad sui veritatem exigant conuersionem panis in substantiam Corporis Christi, & vini in Sanguinem,

credendum est, virtute eorum verborum conuersionem istam fieri. Sic expendunt Ambrosius,& Augustinus in contextu. Vnde alia,quæ Sacrificium Missæ comitantur, non ad valorem;sed ad solennitatem Sacramenti,& laudem institutionis spectant.

4 Assero quartò:In Eucharistia,Sacramentum tantùm sunt species panis, & vini; res tantùm vnio mystica fidelium cum Christo per gratiam;res, & Sacramentnm simul Corpus, & Sanguis Christi, quæ sub speciebus continentur. Nam Sacramentum tantùm est,quod significat, & non significatur; res tantùm, quod significatur,& non significat;res, & Sacramentum simul,quod significatur,& significat. At species sacramentales non significantur, & significant, tum carnem, & sanguinem Christi, quibus alimur; tum vnitatem fidelium cum Christo: nam,sicut ex multis granis conficitur vnus panis, & ex plurimis racemis vinú;sic ex multis fidelibus vnitas Ecclesiæ constat, iuxta illud 1.Corinth. 10. *Vnus panis,& vnum corpus, multi sumus*, vt in rem præsentem exponit Augustinus *serm. 28. ad Fratres in Eremo, & serm. ad infantes de Sacramento Altaris.* Vnde vnitas Ecclesiæ significatur,& non significat.Corpus verò,& Sanguis Christi significatur speciebus,& significat vnionem fidelium cum Christo, vt docet Augustinus *apud Glossam, 1. Corinth.* 10. Ergo species sunt Sacramentum tantùm; vnitas Ecclesiæ,res tantùm;Corpus & Sanguis Christi,res,& Sacramentum simul.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sit forma Sacramenti Eucharistiæ?

ristiæ? Hîc S. Thomas *quæst.2. art.3.* Bonauent. *p.2. ar. 1. quæst.1.* Durand. & Scotus *quæst.2.* Richard. *art.3. quæst.1.* Bacon. & Gabr. *q.3.* Argent. *quæst.1. art.2.* Tarant. *quæst.* 12. Caiet. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 78. *art.3.* Valent. *tom.4. disp.6. quæst.6. p.1.* Granad. *tom. 5. contr.6. d.3. & tr.8. disp.2. & seq.* Tanner. *tom.4. disp. 5. q.3. dub.1.* Mærat. *tom.3. tr.4. d.31.*

Quæst. II. Quænam sint partes essentiales illius? An verba, Corpus Christi, & species sacramentales? Hîc Bonauent. *p.2. artic.2. quæst.1.* Brulef. *quæst.* 10. Gabr. *quæst.1.* Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Sylui. Pesant. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.7.* Valentia *tom.4. d.6. quæst.1. p.3.* Gran. *tom.5. controu.6. tract.1. d.2.* Tan. *tom.4. d.5. q.3. dub.3.* Mærat. *tom.3. tr. 4. d.1. sect.* 4.

Quæst. III. An verba sint causa physica corporis Christi? Hîc S. Thomas *quæst.2. art.2.* Bonauent. *art. 1. quæst.3.* Richard. *art.3. quæst.1.* Tarant. *quæst.7.* Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.78. ar.4.* Valent. *tom.4. disp.6. quæst.6. p.3.* Granadus *tom.5. controu.6. tr. 8. disp.1.* Tanner. *tom.4. disp.5. quæst.3. dub.2.*

Quæst. IV. An, & quomodo Eucharistiæ Sacramentum sit vnum? Hîc S. Thomas *quæst.1. art.1.* Bonauent. *art.2. quæst.2.* Argent. *q.1. art.2.* Richard. *q.2.* Gabr. *quæst.1.* Caietan. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.72. art.1.* Valent. *tom.4. d.6. quæst.1. p.4.* Granadus *tom.5. controu.6. tr.1. d.4.* Tannerus *tom.4. d.5. q.1. dub.2.* Mærat. *tom.3. tr.4. disp.2.*

DIS

DISTINCTIO IX.

De duobus modis manducandi.

PRima conclusio: Primus modus manducandi cibum eucharisticum est spiritualis, quo illum edût tantùm boni. Nam manducare spiritualiter est non solùm suscipere Corpus, & Sanguinem Christi; sed etiam effectum,& rem ipsius, scilicet, vnionem cum Christo per gratiam. At tantùm boni effectum, & rem Sacramenti suscipiunt. Ideò Augustinus *homil. 26.super Ioann.* ait: *Quid est, Christum manducare? Non est hoc, solùm Corpus eius accipere;multi enim indignè accipiunt;sed in ipso manere,& ipsum in se manentem habere. Spiritualiter enim manducat, qui in vnitate Christi,& Ecclesiæ, quam Sacramentum significat,manet.*Eadem docet *tract.25.&26.super Ioan.& serm.*11. *de Verbis Domini.*distinguens manducationem spiritualem à sacramentali,cuius expressa sunt testimonia textus.

2 Secunda conclusio contra nonnullos Hæreticos:Secundus modus manducandi est sacramentalis, quo edunt hunc cibum etiam mali.Nam sacramentaliter manducare,est sumere verum Sacramentum Eucharistiæ cum Corpore & Sãguine Domini.At etiam mali suscipiunt verum Sacramentum Eucharistiæ cũ Corpore, & Sanguine Domini.Id supponit Apostolus 1.Corinth. 11. *Qui manducat, & bibit Calicem Domini indignè,iudicium sibi manducat & bibit.* Confirmant Ecclesiæ Patres.Nam Gregorius *lib.2. Expo-*

sitionis

sitionis 1. *Reg.* ait: *Est quidem in peccatoribus, & indignè sumentibus veri Christi Caro, & verus Sanguis, sed essentiâ, non salubri efficientiâ.* Item Augustinus lib. 5. de Baptism. contra Donatistas, c. 8. *Corpus, & Sanguis Domini nihilominùs erat illis, quibus ait Apostolus: Qui manducat indignè,* &c. Eadem habet *tr.* 6. *&* 26. *super Ioannem.* Quare Ecclesiæ Patres exigunt ad sacramentalem sumptionem Eucharistiæ munditiem animi, & præparationem. Si autem non sumeretur verum Christi Corpus, & Sanguis, non exigeretur tanta mundities, & præparatio animi.

3 Obiicitur Augustinus *hom.* 26. *super Ioan.* dicens: *Bonus accipit Sacramentum, & rem Sacramenti; malus verò Sacramentum, & non rem.* At res Sacramenti est Corpus Christi. Item, dicens: *Non manducans manducat, & manducans non manducat.* Vbi videtur exprimi, à malis non manducari Corpus Domini, sed tantùm species panis. Tertiò, oratio illa Ecclesiæ: *Perficiant in nobis, Domine, tua Sacramenta, quod continent; vt quod nunc specie gerimus, rerum veritate capiamus.* Ergo nunc veritate non capimus ea, quæ specie gerimus. Ad primum respondetur: Sacramentum intelligit Augustinus Corpus Christi de Virgine natũ, quod etiam à malo suscipitur; rem verò, mysticam vnionem cum Christo per gratiam, quam suscipit solus bonus. Ad secundum: Non manducans sacramentaliter, aliquando manducat spiritualiter: quia participat gratiam, & vnionem cum Christo, quam manducatio sacramentalis operatur. Item, qui manducat sacramentaliter, aliquando non manducat spiritualiter: quia indignè ad Sacramentum accedit. Ad tertium: Rerum veritate Sacramenta capere, est efficaciam, seu

ſeu efficientiam Sacramenti ſuſcipere, non ſolùm in via, quoad gratiam; ſed etiam in patria, quoad manifeſtam viſionem eorum, quæ nunc ſub ſpecie, & velamine accidentium ſuſcipimus. Quod nunc orat Eccleſia, quia plures fidelium ea veritate non capiunt Sacramenta.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An Euchariſtia aliquando poſſit conferre peccatori gratiam iuſtificantem? Hîc S. Thomas *quæſt*.2.*art*. 3. Bonauent. *art*.2. *quæſt*.3. Scot. *quæſt*.1. Richard. *art*.2.*q*.1. Durand. *quæſt*.4. Tarant. *quæſt*.8. Caietan. Cabeçud, Vazq. Suarez, Coninch, Præpoſit. Peſant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.*p*.*q*. 79.*artic*.3. Valent.*tom*.4.*d*.6.*quæſt*.7.*p*.1. & *q*.8.*p*.3. Gran. *tom*.5. *contr*.6.*tr*.9.*d*.3. Tanner. *tom*.4.*d*.5.*quæſt*.7.*dub*.1.& 2. Mærat. *tom*.3.*tr*.4.*d*.33.*ſect*.3.

Quæſt. II. An, & quomodo iure præmitti debeat Confeſſio ſacramẽtalis ad ſumptionem Euchariſtiæ? De quo Valentia *tom*. 4. *d*.6. *q*.8.*p*.3. Sot. *diſt*.12.*q*.1. *art*.4. Victor.*q*.78.*de Sacram*. Gran. *tom*. 5. *controu*. 6. *tr*.10.*d*.7. Tanner. *tom*.4. *d*.5.*q*.8.*dub*.2.

Quæſt. III. An, & quæ diſpoſitio actualis requiratur ad effectum Euchariſtiæ? Hîc Bonauent. *in litt. dub*.5. Gabr.*q*.1. Valent. *tom*.4.*d*.6.*q*.7.*p*.3. & *q*.8.*p*.3. Gran.*tom*.5.*contr*.6.*tr*.9.*d*.4. & 5. Tan. *tom*.4.*d*.5.*q*.8. *dub*.3. Mærat.*tom*.3.*tr*.4.*d*.33.*ſect*.5. Corduba *lib*. 1.*q*. 8. Ledeſm.2.*p*.4.*q*.20.*art*.1. Sot.*diſt*.11.*q*.2.*art*.8.

Quæſt. IV. An, & quæ ſit ſpiritualis communio Euchariſtiæ? Hîc S. Thomas *q*.1.*art*.1. Bonau.*ar*.2.*q*.1. Tarant. Gab. & Bruleſ.*q*.1. Caietan. Peſant. Cabeçud, Suar.

Suar. Vazq. Coninch. Præpos. Sylui. & alij cum S.Th. 3.*p.q.*80:*art.*1. Valent. *tom.*4.*d.*6.*q.*8.*p.*1. Tanner. *tom.* 4.*d.*5.*q.*8.*dub.*1.

DISTINCTIO X.

De hæresi aliorum, qui dicunt, Corpus Christi non esse in altari, nisi in signo.

SVnt Hæretici, qui Sacramenta Dei naturali ratione metientes negant, Corpus Christi realiter, & verè subesse accidentibus panis; affirmantque, ibi solùm adesse, tanquam in figura, & signo. Itaque Christum dixisse: *Hoc est Corpus meum.* sicut dixit Apostolus: *Petra autem erat Christus,* scilicet; figuratiuè, & significatiuè tantùm. Primò, quia *Ioan.*6. cùm proposuisset Christus Discipulis, se præbiturũ carnem suam ad manducandum, & plures eorum dicentes, durum esse eum sermoné, abiissent retrò, dixit Christus alios instruens: *Hoc vos scandalizat? Spiritus est, qui viuificat; caro nihil prodest: verba, quæ loquutus sum vobis, spiritus, & vita sunt.* Vbi docere videtur, suum sermonem non esse accipiendum secundùm carnem, sed secundùm spiritum tantùm; scilicet, sensu spirituali, & non eo, quem sonat. Secũdò, quia *Matth.*26. ait: *Pauperes semper habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis.* Semper autem haberemus, si verè, & realiter in Sacramento Altaris præsens adesset. Tertiò, quia Augustinus *tr.*50. *in Ioann.* docet, *donec sæculum finiatur, sursum esse Dominum, & Corpus eius in vno loco esse oportere, quanuis eius veritas vbique diffusa sit.* Item, *epist.* 57. *ad Dard.* Christum, quà Deum, vbique

vbique esse; quà hominem verò in cœlo. Ergo quà homo, non adest verè, & realiter in Eucharistiæ Sacramento.

2 Omnia tamen vnica, & facili solutione explicantur. Scilicet, adest præsens verè, & realiter Corpus Christi inuisibile, non autem visibile; ad modum spiritus, non autem ad modum corporis. Sic Augustinus epist. ad Irenæum: *Ipsum quidem, & non ipsum Corpus, quod videbatur, manducatur; ipsum quidem inuisibiliter, non ipsum visibiliter.* Vnde ad primum dicitur: Verba Christi accipienda sunt spiritualiter, non, quia corpus non adsit realiter; sed, quia non adest visibiliter; neque per partes discerptum manducatur, vt putauerunt illi discipuli, qui retrò abierunt; sed integrum, & indiuiduum, ac si esset spiritus. Ad secundum: Christum non semper habemus visibilem, quanuis habeamus inuisibilem. Ad tertium: Christus, quà homo, semper adest in cœlo visibilis, in terris verò inuisibilis. Quod prætereà illustrat Augustinus in lib. Sent. Prosperi: *Caro eius est, quam sub forma panis opertam in Sacramento accipimus; & sanguis eius, quem sub vini specie, ac sapore potamus. Caro, videlicet, carnis, & Sanguis Sacramentum est sanguinis; carne, & sanguine vtroque inuisibili, intelligibili, & spirituali significatur corpus visibile, & palpabile, plenum gratiâ, & maiestate.* Vbi annotare est, species panis, & vini vocari carnem, & sanguinem visibilem Christi, & Sacramentum carnis, & sanguinis inuisibilis, & spiritualis. Quippe vtitur Augustinus tropo, quo continens accipitur pro contento, & communi cum illa voce significatur. Quibus iam nulla est argumentis Hæreticorum difficultas.

3 Ergo

3 Ergo Catholica conclusio sit: Corpus Christi verè, & realiter, & non figuratiuè solùm adest præsens in Eucharistiæ Sacramento. Primò, quia Matth. 26. dixit Christus Apostolis: *Accipite. Hoc est corpus meum.* Quorum verborum veritas stare non potest absque vera, & reali præsentia Corporis Christi, & conuersione panis in substantiam ipsius. Secundò, quia ita prædicant Ecclesiæ Patres, Ambrosius lib. 4. de Sacrament. cap. 4. *Panis est in Altari, usitatus ante verba sacra; ubi accessit consecratio, de pane fit Christi caro.* Augustinus in serm. de verb. Euang. *Sicut per Spiritum sanctum vera Christi caro sine coitu creatur; ita per eundem ex substantia panis, & vini idem Corpus Christi, & Sanguis consecratur. Corpus Christi, & veritas est, & figura. Veritas, dum virtute Spiritus sancti ex panis, vinique substantia efficitur. Figura vero est id, quod exterius sentitur.* Eusebius Emissenus serm. de Corpore, & Sanguine Domini: *Inuisibilis Sacerdos visibiles creaturas in substantiam Corporis, & Sanguinis sui, verbo suo secreta potestate commutat.* Tertiò probatur variis instantiis *lib. de iis, qui mysteriis initiantur, c.* 9. Prima est: Valuit sermo Heliæ ignem de cœlo deponere. Ergo etiam valebit sermo Christi substantias mutare. Secunda: Sermo Dei exordio mundi potuit ex nihilo facere, quod nō erat. *Quia ipse dixit, & facta sunt.* Genes. 1. Ergo poterit ea, quæ sunt, mutare in ea, quæ non erant. Non enim minus est creare, quàm naturas rerum mutare. Tertia: præter naturæ ordinem Christus est genitus ex Virgine. Ergo potuit præter naturæ ordinem conuerti ex pane. Quibus adde argumentum Augustini *suprà* à posteriori. Ante consecrationem non veneramur species panis, & vini eo

cultu, quo veneramur post consecrationem? Ergo post consecrationem subest illis de nouo verum Christi Corpus, cui nouum, & maiorem cultum exhibeamus.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An verè existat substantia Christi sub speciebus panis, & vini? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 1. Richard. Gab. Scot. Tarant. Brulef. *q.* 1. Argent. *q.* 2. *ar.* 1. Caiet. Cabeç. Suar. Coninch, Præpos. Vazq. Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 75. *ar.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 6 *q.* 3. *pag.* 1. Gran. *tom.* 5. *controu.* 6. *tr.* 3. *d.* 1. Tann. *tom.* 4. *d.* 5. *q.* 4. *dub.* 1. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 4. *d.* 6.

Quæst. II. An ex vi verborum consecrationis panis existat solùm Christi Corpus, & ex vi verborum consecrationis vini solus Sanguis? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 2. Durand. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Caiet. Cabeçud. Suar. Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 76. *ar.* 1. *&* *seq.* Val. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 4. *p.* 2. Granad. *tom.* 5. *contr.* 6. *tr.* 4. *d.* 1. *&* *seq.* Tanner. *tom.* 4. *d.* 5. *q.* 5. *dub.* 2. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 4. *d.* 11. *&* 12.

Quæst. III. Quod, & quale corpus existat ex vi verborum? Hîc S. Thomas *q.* 3. *ar.* 2. Bonauent. *p.* 1. *ar.* 1. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Richard. Argent. & Tarant. *q.* 2. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 76. *art.* 1. *&* *seq.* Val. *tom.* 4. *d.* 6 *q.* 4. *p.* 2. Granad. *tom.* 5. *controu.* 6. *tract.* 4. Tanner. *tom.* 4. *d.* 5. *quæst.* 5. *dub.* 1. *&* 2. Mæratius *tomo* 3. *tract.* 4. *disp.* 12.

Quæst. IV. An Corpus, & Sanguis Christi terminent actionem physicam? De quo *dist.* *seq. q.* 1.

Quæst.

Quæſt. V. An verba conſecrationis prædita ſint virtute phyſica tranſubſtantiandi? Hîc Bonauent. *p*.2. *ar*.2.*q*.3.Brulef.*quæſt*.8.Alij relati *diſt*.8.*quæſt*.3.

Quæſt. VI. An præſentia localis Chriſti ſub ſpeciebus ſit definitiua,& quomodo? Hîc S.Thom. *q*.2. *ar*.3.Bonau.*p*.1.*art*.1.*quæſt*.3.Richard. *art*.2. *quæſt*. 1. Tarant.*q*.3.Gab.*q*.1. Caiet. Cabeçud, Suarez, Vazquez,Coninch,Præpoſit. Peſantius, Sylui.& alij cum S.Thoma 3.*p*.*quæſt*.76.*art*.5.Val.*tom*.4.*d*.6.*q*.4.*p*.1.& 2.Gran.*tom*.5.*contr*.6.*tr*.5.*d*.1.*append*.*d*.5.Tanner.*tom*. 4. *d*.5.*q*.5.*dub*.3.Mærat.*tom*.3.*tr*.4.*d*.19.

Quæſt. VII. An ea præſentia ſit ſupernaturalis? Hîc Bonau.*p*.2.*art*.1.*quæſt*.1. Richard. *art*.5. Tarant. *quæſt*.8.Argent.*quæſt*.1.*art*.4.Caiet.Cabeçud,Suarez, Vazquez, Coninch, Præpoſit. Peſant. Sylui. & alij cum S.Thoma 3. *p*. *q*.76. Valent. *tom*. 4. *d*.6. *q*.4.*p*.3. Granad.*tom*.5. *contr*.6. *tract*.5. *append*.*d*.3. Tann.*tomo* 4.*d*.5.*q*.5.*dub*.3.& 4.Mærat.*tomo* 3.*tr*.4.*d*.19.*ſect*.1.

Quæſt. VIII. An Chriſtus ſub Sacramento poſſit obiici viſioni materiali ſenſus? Hîc Bonauent. *p*.2.*art*. 2.*q*.2.S.Thom.*quæſt*.2.*art*.2. Richard. *art*.5.*q*. 1. Tarant.*q*.7.Caiet.Cabeçud,Suar.Vazq.Coninch,Præpoſit.Peſant.Sylui.& alij cum S.Thoma 3.*p*.*quæſt*.75.*art*. 7.Valent.*tom*.4.*d*.6.*q*.4.*p*.3. Granad. *tom*. 5. *controu*.6. *tract*.6.*d*.3.Tanner.*tom*.4.*d*.5.*q*.5.*dub*.5.Mærat. *tom*. 3. *tr*.4.*d*.26.

Quæſt. IX. An poſſit viſione intellectuali,aut alia euidentia naturali deprehendi? Hîc Interpretes relati *quæſt*.7.Alij relati *lib*.2.*diſt*.10.*q*.7.

Quæſt. X. An Chriſtus, quâ homo,ſit vbique? De quo relati *lib*.3.

DISTINCTIO X.

De modo conuersionis.

QVæritur primò: Qualis sit conuersio panis in Corpus Christi? Certum est, formalem non esse: quia in conuersione formali accidentia pereunt. At post conuersionem eucharisticam remanent eadem accidentia panis; idem, scilicet, sapor, color, & reliqua. Ergo dubitatio est, an sit conuersio substantialis, qua pereunte substantiâ panis, producatur verè substantia Corporis Christi.

2 Plerique affirmant: quia Ecclesiæ Patres, quos *dist. praced.* adduximus, aiunt, ex pane, seu panem fieri, seu effici Corpus Christi. Si autem eis obiicias: Si panis, aut ex pane fieret Corpus Christi: primò sequi, Corpus Christi quotidie augeri, & formari ex pane: secundò, Corpus Christi nunc esse substantiam panis, quæ anteà non erat. Negatur vtraque sequela. Prima quidem: quia, vt Corpus Christi augeatur & formetur ex pane, requiritur, vt perseueret substantia panis. At in conuersione eucharistica non perseuerat substantia panis, cùm mutetur substantialiter in Corpus Christi, quæ mutatio substantialis exigit desitionem substantiæ, quæ mutatur, & productionem eius, in quam mutatur. Dicitur igitur fieri Corpus Christi: quia pereunte substantia panis, noua actione miraculosa, & inenarrabili efficitur Corpus Christi, proptereaque etiam confici verbo cœlesti, communiter dicitur. Secunda verò: quia non est idem, panem fieri

Corpus

Corpus Christi, ac esse Corpus Christi. Nam aqua etiam interdum efficitur vinum; & tamen non est vinum. Quanquam aliqui eorum concedunt, non quidem absolutè, panem esse Corpus Christi, cùm absolutè non sit panis, quando est in Eucharistia Corpus Christi; sed cum addito, scilicet, illud, quod anteà erat panis, nũc esse Corpus Christi: quia in Corpus Christi mutatum est. Qua ratione ait Augustinus lib. 3. de Trinitate, cap. 4. *Corpus Christi dicimus illud, quod ex fructibus terræ acceptum, & prece mystica consecratum sumimus in memoriam Dominicæ passionis.*

3 Alij verò negant, conuersionem illam esse productricem substantiæ Corporis Christi, sed adductricem tantùm, vt subsit accidentibus, sub quibus anteà non erat. Nam ad conuersionem sufficit, vt panis transeat in Corpus Christi. Vt autem panis transeat in Corpus Christi, sufficit, vt Corpus Christi collocetur nunc sub accidentibus, sub quibus anteà erat collocatus panis. Num autem tunc sub eis perseueret panis simul cum Corpore Christi? Quidam eorum aiunt, substantiam panis à Deo, vel in præiacentem materiam resolui, vel in nihilum redigi: quidam verò, simul cum Corpore Christi sub accidentibus manere. Quibus tamen refragandum est. Nam Ecclesia ibi non agnoscit alium panem, aut cibum, quàm Corporis Christi. Sic Ioann. 6. *Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi.* Iterum: *Panis, quem ego dabo, Caro mea est.* Item Ambrosius suprà: *Panis iste, quem sumimus in mysterio, illum intelligo vtique, qui manu sancti Spiritus formatus est in vtero Virginis, & igne passionis decoctus.* Eadem habet Gregorius *lib. 4. Dial. cap.* 58. Ergo solus panis mysticus Corporis Christi, non ille na-

 turalis,

turalis, qui priùs erat, sub ſpeciebus perſeuerat.

4 Secundò quæritur, cur Chriſtus ſub aliena ſpecie, & non ſub propria Carnem manducandam, & Sanguinem bibendum præbuit? Primò, propter meritum fidei: quia, iuxta Gregorium *homil. 26. ſuper Euangel.* nullum eſt fidei meritum, vbi humana ratio præbet experimentum. Secundò, ad vitandum horrorem ſumendi hoc Sacramentum: nam ſub ſpecie carnis humanæ, & ſanguinis horreremus vſum illius. Tertiò, ne infidelibus daretur occaſio irridendi noſtra Sacramenta: nam, vt ait Auguſtinus ſuprà: *Ridiculum fieret paganis, quòd cruorem occiſi hominis bibamus.*

5 Quæritur tertiò, cur Chriſtus ſub duplici ſpecie ſumendum ſe præbuit, cùm totus ſub alterutra ſumatur? Primò, vt oſtenderet, totam naturam humanam fuiſſe aſſumptam: panis enim carnem; vinum verò ſanguinem, in quo iuxta Medicos ſedes animæ eſt, præfigurat. Secundò, vt oſtenderet, totam fuiſſe redemptam, tum quoad animam, tum quoad corpus: nam, docente Ambroſ. *tom. 4. ad cap. 11. epiſt. 1. Corinth.* Caro Chriſti ad tuitionem corporis: Sanguis verò ad animæ tuitionem offertur. Cæterùm animaduertenda ſunt quatuor. Primum, quanuis ſub duplici ſpecie conficiatur hoc Sacramentum; ſub vna tantùm totum Chriſtum, nec ſub vtraque plus, quàm ſub vna ſumi: quod ſignificauit manna, de quo Exod. 16. *Qui plus collegerat, non habuit ampliùs; nec qui minus parauerat, reperit minùs.* Secundum, quanuis totus Chriſtus ſub vtraque ſpecie contineatur: tamen panem in ſolam Carnem conuerti; quæ ſola ex vi verborum ſpeciebus panis ſubeſt,

est, & vinum in solum Sanguinem, qui solus ex vi verborum subest accidentibus vini. Tertium, sub duplici specie non duo Sacramenta, sed vnum tantùm confici: quia sub duplici vnus, & idem Christus continetur. Quartum, quanuis possit iterari consecratio sub duplici specie, non posse iterari sub vnica indiuidua tantùm: quia, sicut præsentia Christi non repetitur sub eisdem indiuiduis accidentibus; ita nec consecratio repetitur.

6. Quæritur quartò: Cur in calice eucharistico aqua admisceatur vino? Ratio est: quia canones ecclesiastici id præcipiunt, vt populus, quem aqua refert, significetur redimi Sanguine Christi, & cum Christo vniri. Sic *de consecrat. dist. 2. cap. Non oportet.* & *cap. In sacramento.* vbi dicitur: *Non potest Calix Domini esse aqua sola, aut vinum solum, nisi vtrunque misceatur.* Cæterùm, si quis, aut obliuione, aut ignorantiâ prætermittat aquam, non erit irritum Sacramentum, confectum cum solo vino: tum, quia Ecclesia Græcorum non miscet vino aquam: tum, quia ait Cyprianus epistol. de Sacram. Cal. *Si quis de antecessoribus nostris, vel ignoranter, vel simpliciter non hoc seruauerit, quod nos Dominus facere, & exemplo, & magisterio docuit; potest simpliciter eius venia concedi.* Vnde illud, *Non potest*, canonis ecclesiastici intelligendum est de non posse licitè; non autem validè. Verùm, si aqua sola consecretur absque vino, non erit Sacramentum validum: nam, sicut panis confectus ex granis frumenti est materia necessaria ad conuersionem Corporis Christi: sic vinum de vite ad conuersionem Sanguinis.

7 Quæritur quintò. An corpus Christi in Eucharistia sumatur mortale, & passibile? Respondetur: Nocte cœnæ pra buit se Christus passibilem, & mortalem. Nunc verò immortalis, & impassibilis sumitur. Nam Christus se præbet sumendum in Sacramento, eo modo, quo extra Sacramentum existit. At nocte cœnæ erat passibilis, & mortalis, nunc verò immortalis, & impassibilis.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sit materia conuertenda in Corpus Christi? Hîc S. Thomas *quæst*.2. *art*. 1. *&* 2. Bonauentura *p*.2.*art*.1.*q*.1.*&* 4.Richard.*art*.2. *q*.1.*&* 2.Argent.*q*.1.Tarant.*q*.11.Gabr.*q*.2. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.*p*.*q*.74.*ar*.1.*& seq*. Valent. *tomo* 4.*disp*.6.*q*.2.*p*.1.Tanner. *tom*.4.*disp*.5.*q*.2.*dub*.1. *& seq*.Granad.*tom*.5.*controuers*.6.*tr*.2.*disp*.1. *& seq*. Mærat.*tom*.3.*tr*.4.*disp*.4.*&* 5.

Quæst. II. Quænam sit materia conuertenda in sanguinem? Hîc omnes Interpretes Magistri, & S.Th. relati *quæst*.*præcedenti*.

Quæst. III. An aqua immediatè conuertatur in Sanguinem Christi? Hîc S.Thomas *q*.2.*art*.3.1. Bonauentura *p*.2.*art*.1.*q*.3.*& in litt*.*dub*.5. Richard. *ar*.3.*q*.1.Brulef.*q*.9.Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij 3.*p*.*q*.74.*ar*.7. Tanner. *tom*.4.*disp*.5.*q*.2.*dub*.6. Alanus *lib*.1. *de Eucharist*. *cap*.13.Pet. Sotus *lect*.4.*de Euchar*. Valent. *tom*.4. *disp*. 6.*q*.2.*p*.1.Sot.*dist*.9.*q*.1.*ar*.6.Granad. *tom*.5. *controuer*. 6.*tr*.2.*disp*.4.Mærat.*tom*.3.*tr*.4.*disp*.5.*sect*.4.*&* 5.

Quæst.

Quæst. IV. An sit vera, & substantialis conuersio panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Bonau. *art.* 1. *q.* 1. Richard. Arg. Tarant. & Gab. *q.* 1. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cũ S. Th. 3. *p. q.* 75. *art.* 4. Valentia *tomo* 4. *disp.* 6. *q.* 3. *part.* 2. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 5. *quæst.* 4. *dub.* 3. Granad. *tomo* 5. *controu.* 6. *tr.* 3. *disp.* 5. Mærat. *tomo* 3. *tr.* 4. *disp.* 7.

Quæst. V. An hæc conuersio consistat in actione physica? Hîc Interpretes Magistri, & S. Thomæ relati *q. præced. & seq.*

Quæst. VI. Quinam sit terminus productus per actionem conuersiuam? An substantia Christi, an accidens, seu modus ipsius? Hîc Scot. *q.* 3. Tartaret. *q.* 4. Rubion. *q.* 1. *art.* 3. Maior *q.* 1. Okam. *q.* 6. Mayr. *q. penult.* Palat. *disp.* 1. Capr. *q.* 1. *art.* 3. Gab. *q.* 1. *art.* 3. *dub.* 2. Caiet. Cabeçud, Suarez, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. quæst.* 75. *art.* 4. & 8. Valentia *tomo* 4. *disp.* 6. *quæst.* 3. *part.* 3. Tanner. *tomo* 4. *disp.* 5. *q.* 4. *dubio* 4. *& seq.* Granad. *tomo* 5. *controu.* 7. *tr.* 3. *disp.* 6. Mærat. *tomo* 3. *tr.* 4. *disp.* 12. *& seq.*

Quæst. VII. An aliquid substantiæ panis, vel vini remaneat? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *p.* 1. *ar.* 1. *q.* 2. Richard. Brulef. & Tarant. *q.* 2. Gab. *q.* 1. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Coninch, Pes. Præpos. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 75. *art.* 2. Valent. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 3. *p.* 2. Tann. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 4. *dub.* 3. Gran. *tom.* 5. *controu.* 6. *tr.* 3. *disp.* 2. *&* 8. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 4. *disp.* 8. *&* 9.

Quæst. VIII. An substantia panis, & vini desinat per annihilationem? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2. Bonauent. *p.* 1. *ar.* 1. *q.* 3. Scot. *q.* 4 Richard. & Tarant. *q.* 3. Gab. *q.* 1. *dub.* 6. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch,

Præpoſ. Peſant. Sylui. & alij cum S.Th.3.*p.q.*75.*art.* 3.Val.*tomo* 4.*diſp.*6.*q.*3.*p.*3.Tanner. *tom.*4. *diſp.*5.*q.*4. *dub.*3. Granad. *tom.*5. *controuerſ.*6.*tr.*3. *diſp.*8. Mærat. *tom.*3.*tr.*4.*dub.*11.

Quæſt. IX. Quid ponatur ſub accidentibus ex vi verborum? Hîc Bonau.*p.*1.*art.* 1.*q.* 4. Richardus *q.* 1. Tarant.& Bruleſ. *q.*2. Alij relati *diſt.* 10.*q.*2.

Quæſt. X. Quale ponatur Corpus Chriſti ſub accidentibus? Hîc S.Th.*q.*3.*art.*2.Bonau.*p.*2.*q.*2.Tarant. *q.*22.Richard.*art.*4.*q.*4. Alij relati *diſt.* 10.*q.*3.

Quæſt. XI. De communicatione ſub vtraque ſpecie? Hîc S.Th.*q.*2.*art.*4.Bonau.*p.*2.*art.*1.*q.*2.Richard. *art.*2.*q.*1.Argent.*q.*2.*art.*3.Tarant.*q.*12. Caietan.Cabeçud, Suarez, Vazquez,Coninch, Præpoſ. Peſant. Sylui.& alij cum S.Th. 3.*p.q.*74.*art.*1. *& ſeq.* Valent. *tom.*4.*diſp.*6.*q.*8.*p.*5.Tanner.*tom.* 4. *dub.*5.*q.* 8. *dub.* 6. Granad. *tom.*5.*controu.*6.*tr.*11.*d.*2.

Quæſt. XII. An, ſicut panis conuertitur in Corpus Chriſti, ita quodlibet poſſit in quodlibet conuerti? Hîc Dur.& Gab.*q.*2.Scot.*q.*1.Sot.*diſt.*9.*q.*2. *art.* 4. Richard.*diſt.*10.*ar.*2.*q.*1.Mærat.*tom.*3.*tr.*4.*diſput.*17. Granad.*tom.*5.*controu.*6.*tr.*3.*diſp.*4.*&* 14. Suarez *tomo* 3.*in* 3.*p.diſp.*50.*ſect.vlt.*Palat.*diſt.*11.*diſp.*2.Ledeſ.1.*p.* 4.*q.*16.*ar.*4.*dub.*3.*&* 4.Vazq.*tom.*3.*in* 3.*p.diſp.* 184.

DISTINCTIO XII.

Vbi illa accidentia fundentur?

QVæritur primò: An accidentia panis, & vini in Euchariſtia exiſtant ſine ſubiecto? Reſpondetur: Nulli

Nulli subiecto insunt. Non substantiæ panis, quæ non est. Non Corpori Christi, quod eis accidentibus non informatur. Nullum autem superest aliud subiectum. Existunt igitur sine subiecto: tum ad mysterij ritum: tum ad gustus, fideique suffragium: tum ad Christi tegumentum.

2 Quæritur secundò: An Hostiæ fractio vera sit, & cuius sit fractio? Prima opinio est, non esse ibi fractionem veram, sed apparentem. Nam Corpus Christi immortale, & impassibile frangi non potest. Nullius autem rei potest esse ibi fractio, nisi Corporis Christi. Secunda opinio est, fractionem esse veram; sed non esse rem, quæ frangitur. Nam, sicut ibi sunt species panis, quin sit panis; ita potest esse fractio, quin res sit, in qua exerceatur. Tertia opinio est, fractionem illam esse Corporis Christi. Nam *de consecrat. dist. 2. cap. Ego Berengarius.* dicitur: *Post consecrationem Corpus Christi sensualiter, non solùm sub Sacramento, sed veritate manibus Sacerdotum tractari, & frangi, & fidelium dentibus atteri.* Probabilior opinio est, veram esse ibi fractionem, & partitionem: at non Corporis Christi, sed Sacramenti, hoc est, quantitatis, & formæ accidentalis panis. Nam Apostolus 1. *Cor.* 10. ait: *Panis, quem frangimus.* Ergo panis frangitur. At non quoad substantiam. Ergo quoad species, & formas accidentales ipsius. Item, quia Augustinus *serm. de verbis Euang.* docet, quando Christum manducamus, non facere de illo partes, sed de Sacramento tantùm. Fractio autem est diuisio rei in partes. Vnde *ad cap. Ego Berengarius.* conceditur, veritate quidem esse ibi fractionem, quia verè frangitur, & atteritur: at non in se immediatè, sed

in

in ſpeciebus,quæ Chriſtum continent,& ſignificant.

3 Quæritur tertiò: Quid figuret fractio, & partitio Hoſtiæ? Primò, pars in calicem miſſa figurat Chriſtum reſurgentem; pars comeſta, cum hominibus in terra conuerſantem; pars in altari remanens vſque ad finem Miſſæ, eundem in ſepulcro iacentem. Secundò, fractio, & diuiſio partium ſignificat Chriſti paſſionem, & mortem. Sic Sergius Papa *de conſec. diſt. 2. c. Triforme.*

4 Quæritur quartò: An huius Sacramenti oblatio ſit verum ſacrificium, & immolatio? Reſpondetur: Verum ſacrificium eſt, & immolatio in repræſentatione. Eſt verum ſacrificium: quia offertur à Sacerdote eadem Hoſtia, quæ in Cruce ab ipſo Chriſto oblata eſt, ſcilicet, idem Chriſtus cum pretio Sanguinis, & paſſionis ipſius. Eſt immolatio in repræſentatione: quia non eſt immolatio Chriſti in ſemetipſo, quæ ſemel tantùm in Cruce facta eſt; ſed eſt repræſentatio immolationis in Cruce factæ. Sic Auguſtinus epiſt. 23. ad Bon. *Semel immolatus eſt Chriſtus in ſemetipſo, & tamen quotidie immolatur in Sacramento.* Similiter Chryſoſtomus homilia 17. ad Heb. 20. *Semel immolatus eſt Chriſtus. Hoc autem ſacrificium exemplum eſt illius, id ipſum ſemper, id ipſum offertur, proinde hoc idem eſt ſacrificium.*

5 Quæritur quintò: Quinã fuerit finis inſtituendi hoc Sacramentum? Duplex is fuit. Primus augmentum gratiæ, & virtutum. Secundus, remiſſio peccatorum venialium, in quæ quotidie iuſti labuntur. Sic Ambroſius lib. 4. de Sacr. cap. 6. *Si quoties effunditur Sanguis Chriſti, in remiſſionem peccatorum effunditur; debeo ſemper accipere, qui ſemper pecco; debeo ſemper*

habere

habere medicinam. Item, Augustinus lib. 4. contra duas epistolas Pelag. cap. 10. & de verbis Domini, serm. 28. *Quia quotidie labimur, quotidie Christus mysticè immolatur pro nobis. Dedit enim nobis hoc Sacramentum salutis: vt, quia nos quotidie peccamus, per hoc Sacramentum remissionem consequamur.* At peccata quotidiana Sanctorum non sunt mortalia; sed venialia. Si autem inde quæras, num quotidie communicandum sit iustis, etiam laïcis? Augustinus respondet *de eccles. dogmat. c.* 53. quotidie Eucharistiam accipere, nec laudandum, nec vituperandum; exhortandum tamen omnibus Dominicis diebus communicare; si tamen mens in affectu peccandi non sit. Si verò non ita frequenter communicetur, saltem ter in anno absque actuali crimine homines communicent, in Pascha, scilicet, Pentecoste, & Natali.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An accidentia panis, & vini maneant in Eucharistia sine subiecto? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 2. Scot. *quæst.* 2. Richard. & Gabr. *q.* 1. Brulef. Tarant. & Bonauent. *q.* 3. Caiet. Cabeçud, Suarez, Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 77. *art.* 1. & 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 3. *p.* 2. & *q.* 5. *p.* 1. Tann. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 6. *dub.* 1. Granad. *tom.* 5. *tr.* 3. *disp.* 3. Mærat. *tom.* 3. *tr.* 4. *disp.* 27.

Quæst. II. An ea accidentia possint naturaliter agere? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. Bonau. *p.* 1. *art.* 2. *q.* 2. & 3. Richardus *art.* 3. *q.* 1. & 2. Argent. *q.* 2. *art.* 4. Brulef. *quæst.* 5. Durand. *quæst.* 2. Gabr. *q.* 1. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij

& alij cum S. Thoma 3.*p.quæst*.77.*art*.3.Valentia *tomo* 4.*disp*.6.*q*.5.*p*.2. Tannerus *tomo* 4. *disp*. 5. *q*.6. *dub*. 2. Granad.*tomo* 5.*controuers*.6.*tr*.7.*disp*.2. Mærat. *tomo* 3. *tract*.4.*disp*.28.

Quæst. III. An possint aliquam mutationem subire?Hîc S.Thomas *q*.1.*art*.2.Bonauent.*ar*.2.*q*.1. Rich. *art*.4.*q*.1.Argent.*q*.2.*art*.1.Gab.*q*.1.Dur.*q*.2.Caietan. Cabeçud,Suarez,Vazquez,Coninch,Præpos.Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.*p*.*q*.77. *ar*. 4. & 5. Valent.*tomo* 4.*disp*.6.*q*.5.*p*.3.& 4. Tanner. *tom*.4. *disp*. 5. *q*.6.*dub*.2.Granad.*tom*.5.*controu*.6.*tr*.7. *disp*.3. Mærat. *tom*.3.*tr*.4.*disp*.28.& 29.

Quæst. IV. An in Eucharistia sit vera fractio, & ea sit Christi,an accidentium tantùm? Hîc S. Thom. *q*.1.*ar*.3.Bonauent.*p*.1.*ar*.3.*q*.1.& 2.Richard.*art*.2.*q*. 1.Argent.*q*.2.*art*.3. Brulef. *q*.7.& 8.Gab. *q*.1.*dubio* 4. Caietan.Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch, Præpos.Pesant.Sylui.& alij cum S. Thoma 3.*p.quæst*. 77. *art*.7.Valent.*tomo* 4.*disp*.6.*q*.4.*p*.3.Tanner.*tom*.4.*disp*. 5.*q*.6.*dubio* 2.Granad. *tomo* 5. *controu*.6. *tr*.6. *disp*. *vlt*. Mærat. *tom*.3.*tr*.4.*disp*.30.

Quæst. V. Quam vnionem habeant accidentia cum Christo,an intrinsecam,an extrinsecam? De quo Valentia *tom*.4.*disp*.6.*q*.3.*p*.3.Tannerus *tomo* 4.*disp*.5. *q*.5.*dubio* 4.Suarez *tom*.3.*in* 3.*p*.*disp*.47.*sect*.3.Alan.*lib*. 1. *de Eucharist*. *cap*.34. & *seq*. Vazquez *tom*. 3. *in* 3.*p*. *disp*.181.*cap*.3.Bellarminus *lib*.3.*cap*.18. Granad. *tomo* 5.*controu*.6.*tr*.3.*disp*.7.Mærat.*tomo* 3.*tr*.4.*disp*.16.

Quæst. VI. An effectus huius Sacramenti sit prima gratia,& remissio peccati mortalis?Hîc S.Th. *q*.2. *ar*.2.Bonau.*p*.2.*art*.1.*q*.2.Rich.*ar*.5.*q*.1. Brulef. *q*.10. Alij relati *dist*.9.*q*.1.

Quæst.

Quæst. VII. An, & quando hoc Sacramentum operetur augmentum gratiæ? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Bonauent. *p.* 2. *art.* 1. *q.* 3. Rich. *ar.* 5. *q.* 2. Tarant. *q.* 13. Brulef. *q.* 11. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 79. *art.* 4. Valent. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 7. *p.* 1. Tanner. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 7. *dub.* 1. *&* 2. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 33. Soto *dist.* 9. *q.* 1. *& dist.* 11. *q.* 2. *art.* 1. Ruard. *art.* 15. Granad. *tomo* 5. *controuers.* 6. *tr.* 9. *disp.* 2. *&* 7.

Quæst. VIII. An oblatio huius Sacramenti sit verum sacrificium? & in quo sacrificium consistat? Hîc Bonauentura *p.* 2. *in litt. dubio* 1. *&* 2. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch, Prępos. Pesant. Sylui. & alij 3. *p. q.* 83. *art.* 1. Val. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 11. *p.* 1. Tann. *tom.* 4. *disp.* 5. *q.* 9. *dub.* 1. *&* 2. Granad. *tom.* 1. *controuers.* 6. *tr.* 14. *disp.* 1. *& sequent.*

Quæst. IX. An, & quæ frequentia huius Sacramenti liceat laïcis? Hîc S. Th. *q.* 3. *art.* 1. Bonau. *p.* 2. *art.* 2. *q.* 2. *&* 3. Brulef. *q.* 14. *&* 15. Richard. *art.* 2. *q.* 3. Caiet. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 80. *art.* 7. 10. *&* 11. Val. *tomo* 4. *disp.* 6. *q.* 8. *p.* 4. Tanner. *tomo* 4. *disp.* 5. *q.* 8. *dub.* 5. Gran. *tomo* 5. *controu.* 6. *tr.* 10. *disp.* 11.

Quæst. X. An Sacramentum Eucharistiæ sit necessarium ad salutem? Hîc S. Thomas *quæst.* 3. *art.* 2. Bonauentura *p.* 2. *art.* 2. *quæst.* 1. Richardus *art.* 1. *quæst.* 2. Brulef. *q.* 13. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vasquez, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 73. *art.* 3. Valentia *tomo* 4. *disp.* 6. *quæst.* 1. *p.* 5. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 5. *q.* 1. *dub.* 4. Granad. *tomo* 5. *controuers.* 6. *tr.* 1. *disp.* 7.

Quæst. XI. An sit effectus huius Sacraměti remissio venialium?

venialium? Hic S.Th. *quæst*.1.*art*.1. Bonauent.*p*.2.*art*.1.*quæst*.3.Richar.*ar*.5.*q*.2.Tarant.*q*.13.Caietan.Cabeçud, Suarez, Vazquez, Conninch, Præposit.Pes.Syluí. & alij cum S.Thoma 3.*p*.*quæst*.79.*art*.4. Valentia *tom*.4.*disp*.6.*q*.7.*p*.1.Tanner.*tom*.4.*disp*.5.*q*.7.*dubio* 1.Granad. *tomo* 5. *controuers*.6.*tr*.9.*disp*. 5.

DISTINCTIO XIII.

Si Hæretici, & excommunicati hoc Sacramentum conficiant?

PRima conclusio: Praui Sacerdotes conficiunt hoc Sacramentum, si excommunicati, & ab Ecclesia præcisi non sint. Primò, quia hoc Sacramentum non conficitur merito, & potestate Sacerdotis; sed verbo Creatoris, & virtute Spiritus sancti, quæ adest etiam Sacerdotibus prauis. Secundò, quia etiam Baptismus, & alia Sacramenta fiunt à ministris existentibus in peccato. Tertiò, quia sic docent Ecclesiæ Patres. Augustinus libro de Corpore Domini: *Intra catholicam Ecclesiam in mysterio Corporis, & Sanguinis Domini, nihil à bono maius, nihil à malo minus perficitur Sacerdote*. Item Greg. vt habetur 1. *q*. 1. *Multi sæcularium*. dicens: *Heu in quàm magnum laqueum incidunt, qui diuina, & occulta mysteria plus ab aliis sanctificata fieri credant, & minus, si illorum fiat officio, quorum vita videtur ignobilis*. Rursus Isidorus lib.6. Etymol. cap.19. *Quid melius Corpore, & Sanguine Christi? Siue ergo per bonos, siue per malos ministros intra Ecclesiam dispensetur,*

tur, Sacramentum tamen est: quia Spiritus sanctus viuificat, nec bonorum dispensatorum meritis ampliatur, nec malorum attenuatur.

2 Secunda conclusio: Vt hoc Sacramentum conficiatur, duo requiruntur in conficiente, scilicet, Ordo, & intentio cõficiendi. Requiritur enim legitimus minister huius Sacramenti, nempe, Sacerdos potestate Ordinis institutus, & intentio illud conficiendi. Si autem Sacerdos Hæreticus sit discredens veritati huius Sacramenti, potest illud conficere, dum intendat conficere, quod Ecclesia credit. Secùs, si intendat Sacramentum conficere, quod ipse credit. Nam quod ipse credit, verum Sacramentum non est, atque adeò non potest intendere Sacramentum verum. Aut iam credet veritati Sacramenti.

3 Tertia conclusio: Excommunicati Sacerdotes hoc Sacramentum non conficiunt. Tum, quia Eucharistiæ sacrificium celebratur nomine Ecclesiæ, ideóque in ipsa oblatione non dicit Sacerdos, *Offero,* sed *Offerimus.* At excommunicati, cùm sint extra Ecclesiam, nec eius partes habeantur, non gerunt personam Ecclesiæ. Tum, quia August. *suprà* docet, hoc Sacramentum confici perferente Angelo illud in conspectum Dei, iuxta illud Missæ: *Omnipotens Deus, iube hoc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum.* At oblationem factam à Sacerdote ab Ecclesia diuiso non perfert Angelus in conspectum Dei, qui eam acceptam habere non potest, iuxta illud Malachiæ 2. *Maledicam benedictionibus vestris.* Nam, si benedictionibus se asserit maledicturum, quid erit de ipsa hostia oblata? Ergo illa non conficitur valida apud Deum ab excommunicato Sacerdote. Vnde col-

ligitur, neque confici hoc Sacramentum ab Hæretico præciso ab Ecclesia, & excommunicato. Si auté quæras, quid sit Hæreticus? Hilarius *lib. 2. de Trinit.* respõdet, esse eũ, qui cœlestium verborũ simplicitaté aliter interpretatur, & intelligit, quàm veritas postulat. Augustinus verò esse, qui gratia alicuius commodi, aut gloriæ temporalis falsas, ac nouas opiniones sectatur, scilicet, pertinaciter contra institutionem Ecclesiæ.

4 Quarta conclusio: Corpus Christi à brutis animalibus verè non sumitur, nempe, à mure rodente species Sacramenti: Sacramenta enim bruta non sumunt. Quid autem brutum sumat, aut manducet sumens species sacramentales, Deus nouit, qui substituere potest substantiam, aut effectus, quos voluerit.

Annotationes.

TErtia, & quarta conclusio communiter à Theologis cum Parisiensibus improbantur. Et quidem ego fateor, ægrè sustineri posse. Nisi tertiam sic interpretemur, vt neget, hoc Sacramentum confici à Sacerdote excommunicato, non in ratione Sacramenti, sed in ratione Sacrificij ab Ecclesia oblati: hoc est, non esse oblationem, & Sacrificium Ecclesiæ, cùm eius Minister non sit Sacerdos excommunicatus, vt notant Theologi explicantes excommunicationis effectus. Sacerdos enim conficit illud Sacrificium, tum nomine Ecclesiæ, tum nomine Christi. At excommunicatus, quamuis nomine Christi possit illud offerre; tamen Ecclesiæ nomine, à qua præcisus est, offerre non potest. Quam mentem coniicio ex probationibus conclusionis, quæ huc tantùm dirigũtur. Quarta

conclusio

conclusio verò potest intelligi de sumptione, & manducatione sacramentali, distincta à physica, & naturali. Bruta enim, licèt naturaliter, ac physicè sumant, & manducent hostiam consecratam; tamen sacramentaliter non manducant, nec sumunt, cùm in eorum sumptionem instituta non sit, nec in aliquem eis effectum communicandum deputata.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An malus Sacerdos conficiat validè Sacramentum Eucharistiæ? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 1. Sot. *q.* 1. Scot. *q.* 2. Richard. Dur. Tarant. & Gab. *q.* 1. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 82. *ar.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 10. *p.* 1. *&* 5. Tanner. *tom.* 4. *d.* 5. *quæst.* 9. *dub.* 3. Gran. *tom.* 5. *controu.* 6. *tract.* 14. *d.* 9.

Quæst. II. An sacrificium mali Sacerdotis valeat minùs quàm boni? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 4. Sot. *q.* 1. Brulef. & Tarant. *q.* 4. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Præpos. Coninch, Pesant. Sylui. & alij cum S. Thom. 3. *p. q.* 82. *ar.* 6. Val. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 10 *p.* 5. Tann. *tom.* 4. *d.* 5. *quæst.* 9. *dub.* 3. Gran. *tom.* 5. *controu.* 6. *tract.* 12. *d.* 9.

Quæst. III. An hoc Sacramentum operetur suum effectum, quandiu manet in stomacho? De quo relati *dist. præced. q.* 7.

Quæst. IV. An intentio conficiendi Sacramentum sit necessaria ad eius valorem? De quo relati *dist.* 6. *q.* 5.

Quæst. V. An praua intentio Sacerdotis possit deturpare consecrationem. De quo relati *dist.* 6. *q.* 6.

DISTINCTIO XIV.

De Pœnitentia.

PRima conclusio: Pœnitentia lapsis post Baptismum necessaria est ad salutem: tum, quia non est aliud remedium peccatorum, quæ post Baptismum committuntur: tum, quia Hieronymus *ad c. 3. Esaiæ* ait, pœnitentiam esse secundam tabulam post naufragium. Nam, sicut à naufragio peccati originalis solùm eripimur per Baptismum, qui est prima tabula salutis: sic à naufragio peccatorum personalium, in quæ labimur post Baptismum, solâ pœnitentiâ liberamur. Tum, quia Baptista Matth. 3. cœpit prædicationem à pœnitentia clamans: *Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cœlorum.* Quippe ad illud obtinendum non est peccatoribus aliud medium præter Pœnitentiam. Porrò Pœnitentia dicitur à puniendo, qua quis punit in se peccata, quæ commisit, præueniens suo dolore vindictam Iudicis, & illam præcauens in futurum. Est autem duplex, scilicet, exterior, & interior. Exterior est Sacramentum Pœnitentiæ, de quo nunc instituitur sermo. Interior verò est virtus animi, qua, iuxta Ambrosium, *mala preterita plangimus, & plangenda iterum non committimus.* Iuxta Gregorium verò, *qua anteacta peccata deflemus, & flenda non committimus.*

2 Secunda conclusio: Potest esse vera Pœnitentia in eo, qui relabitur in peccata, quorum semel pœnituit. Primò, quia, iuxta Ambrosium lib. 2. de Pœnitent.

nitent. c. 10. *Hæc est vera Pœnitentia, cessare à peccato.* At potest quis hodie cessare à peccato præterito, quamuis relabatur cras in alia peccata. Secundò, iuxta Augustinum in Enchirid. c. 70. *Miserando Deus delet commissa peccata, si non satisfactio congrua negligatur.* At hæc satisfactio congrua exhibetur per Pœnitentiam. Ergo post remissum semel vnum peccatum per veram Pœnitentiam, possunt deinde alia committi, quæ per eiusdem satisfactionem deleantur. Tertiò à priori: quia verè est pœnitens, qui commissa mala cum emendationis proposito plangit, & odit: nam vera Pœnitentia est internus dolor, & odium peccatorum. At post verum animi dolorem, & peccatorum odium, emendationisque propositum, potest homo alio deinde tempore peccare: nam vera Pœnitentia hodierna solùm auertit animum à peccando eo tempore, in quo existit; non verò in alio, in quo non existit. Ergo vera Pœnitentia præcedere potest; quamuis illam iam præteritam subsequantur peccata.

3 Opponunt quidam aliqua prolata Patrum. Isidori illud lib. 2. de summ. bon. c. 16. *Irrisor est, & non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœnitet.* Item, *Inanis est Pœnitentia, quam sequens culpa coinquinat.* Gregorius lib. Syn. par. 48. *Qui commissa plangit, nec tamen deserit, pœna grauiori se subiicit.* Ambrosius lib. 2. de Pœnit. c. 10. *Si verè pœnitentiam agerent, iterandam posteà non putarent: quia, sicut vnum Baptisma, ita est vna Pœnitentia.* Augustinus de vera, & falsa Pœnitentia, cap. 8. *Pœnitentia est quadam dolentis vindicta, semper puniens in se, quod dolet commisisse.* Ad omnia respondetur. Primò, volunt Patres, non esse veram Pœnitentiam, quæ non excludit affectum actualem de cætero

peccandi, sed cum illo simul componitur. Secundò, Pœnitentiam, quam sequens peccatum mortificat, non esse veram quoad effectum obtinendi salutem æternam, si homo cum sequenti peccato decedat; vel quoad effectum mundandi, & arcendi animam à peccato futuro, quod simul cum præterito detestatur, qualiter vera, & perfecta est pœnitentia semper immaculata perseuerans; quamuis vera sit quoad sufficientiam salutis æternæ, & quoad effectum emendationis futuræ. Itaque discrimen est inter pœnitentiam, quam subsequitur peccatum, & eam, quam nullum peccatum sequitur: nam illa mortificatur peccato sequenti; ista verò semper viua, & efficax perseuerat. Mortificari verò dicitur: quia peccato impeditur accipere mercedem, quam meruerat; quin tamen omninò extinguatur, cùm præterita Pœnitentia, & cætera opera bona elicita in gratia, ablato per sequentem Pœnitentiam peccato, illicò reuiuiscant, & effectum salutis sortiantur. Aut tertiò volunt, eam Pœnitentiam sequenti peccato inanem, & effectu vacuam reddi: quia, aut peccata præterita redeunt, vt aliqui volunt, aut circunstantia ingratitudinis sequenti peccato annexa sic aggrauat malitiam peccantis, ac si ea redirent. De quo vberiùs *dist*. 22.

4 Tertia conclusio: Pœnitentia iterari potest cum fructu remissionis peccatorum. Vbi obserua, in Ecclesia duplicem fuisse Pœnitentiam. Alia erat solennis, & publica, quæ iuxta Ambrosium lib. 2. de pœnitentia, c. 11. *pro grauioribus, & manifestis quibusdam delictis imponebatur facienda extra Ecclesiam in manifesto, in cinere, & cilicio*. Alia sacramentalis, & secreta, quæ in foro secreto Sacramenti, aut interno cordis fieri

solet.

solet. Prior Pœnitentia non consueuerat iterari, ne frequenti vsu contemneretur, & vilesceret, vt testatur Ambrosius *sup.* Augustinus *epist.* 54. *ad Macedon.* & Origenes *hom.* 15. *ad c.* 25. *Leuit.* de qua Pœnitentia dixit Ambrosius sup. *Sicut vnum Baptisma, ita est vna Pœnitentia.* Posterior verò nunc asseritur iterari cum fructu salutis contra quosdam Hæreticos, qui Pœnitentiam semel tantùm salubrem esse profitebantur, ne spes veniæ fideles incitaret ad peccandum.

5 Quos primò redarguit Augustinus lib. de vera, & falsa Pœnitentia, c. 5. *Dicunt Dominum incitatorem mali, si semper peccantibus subuenit, & ei peccata placere, quibus semper præstò est gratia. Errāt autem. Constat enim multùm ei peccata displicere, qui semper præstò est ea destruere.* Itē, epist. 54. ad Macedon. *In tantum hominū iniquitas aliquando progreditur, vt etiam post peractā pœnitentiam, & reconciliationem, vel similia, vel grauiora committant. Et tamen Deus facit super tales oriri Solem suum, nec minus tribuit, quàm antea tribuerat largissima munera vitæ, atque salutis.* Secūdò Chrysostomus hom. 10. in c. 10. ad Heb. *Quidam exurgunt pœnitentiam auferentes, quasi per pœnitentiam non valeat peccator post lapsum resurgere secundò, & tertiò, & deinceps.* Rationemque reddit *hom. de reparatione lapsi*, & habetur de pœn. dist. 3. *Talis, mihi crede, talis est erga homines pietas Dei: nunquam spernit pœnitentiam, si ei sincerè, & simpliciter offeratur; etiamsi ad summum quis peruenìat malorum.* Tertiò, ratione Augustini arguitur: quia impiū est, & sacrilegū, credere nihil prodesse ad vitam post primam Pœnitentiam peccanti, si blandimenta voluptatū contempserit, si se pœnitendo acerbiùs, quàm priùs excruciauerit, si vberiùs fleuerit, si

pauperes largiùs aluerit, si charitate ardentiùs flagrauerit; eoque præberetur occasio, vt eis omnibus prætermissis laxaret habenas peccandi, & liberè suauitate huius vitæ frueretur. Quartò, duobus exemplis: primum est Dauidis, cui Dominus post remissum peccatum adulterij condonauit peccatum superbiæ enumeratione populi commissum: secundum, filiorum Israël, quibus Deus propter orationem Moysis indulsit idololatriam, quanuis alia priùs peccata indulsisset.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An virtus Pœnitentiæ sit specialis? & quod sit eius obiectum formale? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. Gabr. *q.* 1. Richard. Tarant. & Brulef. *q.* 2. Caiet. Cabeçud, Suarez, Vazq. Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 85. *art.* 2. Val. *tom.* 4. *d.* 7. *q.* 2. *p.* 1. Tanner. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 2. *dub.* 1. & 2. Gran. *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 2. *d.* 1. & 3.

Quæst. II. An primus actus Pœnitentiæ sit affectus prosequutionis, an odij? & quis ille sit, an absolutus, an conditionatus? Hîc Bonau. *p.* 1. *dub.* 4. & *p.* 2. *dub.* 7. *in litt.* & *p.* 1. *art.* 2. *q.* 1. Gabr. *q.* 2. Sot. *q.* 2. *art.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 7. *q.* 2. *p.* 1. Tann. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 2. *dub.* 3. Med. *cod. de pœnit. tr.* 1. *q.* 1. Gran. *tom.* 5. *controu.* 8. *tr.* 2. *d.* 4. & 7. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. d.* 3. *tr.* 1. *q.* 1.

Quæst. III. An contritio imperata per Pœnitentiam deleat peccatum, tanquàm dispositio, an tanquàm forma? Hîc Bonau. *p.* 2. *q.* 3. Scot. *q.* 1. S. Thom. *q.* 2. *art.* 1. Richard. *art.* 7. *q.* 1. Gabr. *q.* 1. Tarant. *q.* 17. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 17. *q.* 5.

Quæst.

Quæst. IV. Quinam sint Pœnitentiæ capaces? Hîc Gabriel *quæst.* 1. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazq. Torres, Coninch, Præposit. Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *par. quæst.* 85. *artic.* 4. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 15. *p.* 1. Tanner. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 2. *dub.* 4. Granadus *tom.* 5. *controuers.* 7. *tract.* 13. *d.* 1. *& seq.*

Quæst. V. An Sacramentum Pœnitentiæ sit necessarium ad salutem? Hîc Bonau. *p.* 1. *dub.* 1. *in litt.* Gabr. *quæst.* 2. S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 5. Caietan, Cabeçud, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 84. *art.* 5. Valent. *tom.* 4. *d.* 7. *q.* 1. *p.* 6. *& q.* 9. *p.* 2. Tan. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 1. *dub.* 3. Granad. *tom.* 5. *controuer.* 7. *tr.* 1. *disp.* 7.

Quæst. VI. An merita peccato interrupta redeant cum pristina gratia quoad omnes gradus, per Pœnitentiam, & iustificationem sequentem? Hîc S. Th. *q.* 2. Bonau. *p.* 2. *art.* 2. Scot. *quæst.* 1. Durandus *q.* 2. Gabriel *q.* 3. Richard. *art.* 8. Tarant. *quæst.* 18.

DISTINCTIO XV.

Quòd pluribus irretitus peccatis non potest pœnitere de vno verè, nisi de omnibus pœniteat.

CONclusio est: Non potest esse pœnitentia efficax ad remissionem vnius peccati, quin ad omnium, quorum pœnitens reus est. Probat Augustinus ex professo lib. de vera & falsa pœnitentia, cap. 9. Primò ex illo Ioann. 7. *Deus totum hominem sanauit in*

 Sabbatho,

Sabbatho, ſcilicet, *quia & corpus ab omni infirmitate, & animam ab omni contagione liberauit, indicans, pœnitentem oportere ſimul dolere de omni crimine.* Confirmat exemplis: nam Dominus ſimul mutum & ſurdum liberauit; *per hoc docens nos, nunquam, niſi de omnibus, ſanari.* Item, habenti ſeptem Dæmonia, *ſi vellet peccata ex parte reſeruari*, manente vno proficere poterat ſex expulſis; *expulit autem ſeptem, vt omnia crimina ſimul eiicienda doceret.* Rurſus legiones Dæmonum ab alio eiiciens nullum reliquit de omnibus, *oſtendens, quòd, etſi peccata ſint mille; oportet de omnibus pœnitere.* Secundò, ratione: quia omnis remiſſio peccati fit per gratiam, & amicitiam Dei. At per gratiam, & amicitiam Dei non poteſt remitti vnum peccatũ ſine alio. *Scio enim Dominum inimicum eſſe omni criminoſo. Quomodo ergo, qui crimen ſeruat, de alio recipiet veniam? ſine amore Dei conſequeretur veniam, ſine quo nemo vnquam inuenit gratiam.* Tertiò ex Innocentio II. *de pœn. diſt. 5. cap. Fratres noſtros.* docente, *falſam pœnitentiam eſſe, cùm ſpretis pluribus, de vno ſolo pœnitentia agitur; vel, cùm ſic agitur de vno, vt non diſcedatur ab alio.* Quæ concluſio ex ſolutione argumentorum aduerſæ partis magis conſtabit.

2 Ergo contraria ſententia ſic arguit: Poteſt quis cum vero dolore animi confiteri vnum peccatum, & ſatisfactionem pro eo impoſitam explere, diſſimulatis aliis, quorum reus eſt. At hoc peccatum remittitur à Deo per Pœnitentiam abſque aliis. Nam Nahum 1. *Non iudicabit bis in id ipſum*; iudicaret autem bis, ſi per eam pœnitentiam, & ſatisfactionem non eſſet dimiſſum. Confirmatur ex Hieronymo, qui explicans eum locum ait, *Deum genus humanum diluuio, Sodomi-*

tas

tas igne, Ægyptios mari, & Israëlitas in eremo perdidisse, ne in æternum puniret: quia non iudicabit bis Deus in idipsum. Secundò, Gregorius *homil.* 10. *super Ezechiel.* docet, Dominum pluere super vnam ciuitatem, & non super aliam. *Quia sunt quidam, qui cùm quædam vitia recensent, in aliis grauiter perdurant.* Tertiò, Ambrosius serm. 18. sup. Psalmo 118. *Etsi fides desit, pœna satisfacit, & releuat.* Quartò, quia satisfactio imposita pro vno peccato, & à pœnitente expleta non potest iterari. Ergo peccatum illud dimissum est. Nam, si dimissum non esset, subiiceretur alteri satisfactioni, & pœnitentiæ. Quod videtur rationi dissonum.

3 Ad primum respondetur: Deus non iudicat bis peccatum, quando peccatum emendatur, & remittitur. At vnum peccatum non remittitur sine alio. Neque obest, in hac vita puniri peccatorem pro illo: quia peccata, quæ supplicio æterno castigantur, interdum etiam castigantur temporali. Nam, vt Augustinus docet in eum locum Nahum, flagella Dei multis de causis contingunt. Primò, ad augmentum meriti, vt Iob. Secundò, ad custodiam virtutum, & humiliationem iustorũ, vt Paulo. Tertiò, ad correctionem peccatorum, vt Mariæ lepra. Quartò, ad gloriam Dei, vt cæco nato. Quintò, ad inchoationem pœnæ debitæ pro peccato, vt Herodi. Sic igitur potest in hac vita temporalis pœna castigare peccatum, & initiare æternam, qua in alia puniendum est. Ad confirmationem: Hieronymus solùm vult, Deum suppliciis temporalibus punire peccatores, vt omnium suorum peccatorum pœnitentiam agant, & pœnas æternas euitent, vt ibidẽ docet de fideli deprehẽso in adulterio, cui decollatio

collatio non est pœna sufficiens ad illam deuitandam, nisi Pœnitentia pro omnibus peccatis compenset. Ad secundum: Gregorius tantùm docet, Deum peccatoribus auxilia efficacia gratiæ largiri ad emendationem vnius vitij, quin ad emendationem alterius; quibus solùm cauentur peccata, & supplicia pro illis futura; non verò remittuntur præterita. Ad tertium: Ambrosius per fidem intelligit conscientiam: quia deficiente scientia peccati potest pœnitentia pro illo satisfacere; sed non absque satisfactione omnium. Ad quartum: Satisfactio vnius tantùm peccati, & non aliorum, non est condigna, & sufficiens ad eius remissionem, atque adeò postea simul cum aliis tale peccatum satisfactione compensandum est. Quod docere videtur Augustinus *de eccles. dog. cap. 54. & in Enchir. à c. 72.* dicens, non esse satisfactionem sufficientem, quæ non excidit omninò peccata; atque adeò eum, qui eleemosynas frequentat, non impetrare veniam peccatorum, nisi sibi ipsi misericors sit, delens ab anima peccatum per odium ipsius, & dilectionem Dei, quæ est eleemosyna, per quam Luc. 11. *omnia mũda sunt nobis.* Vbi obiter explicat varia eleemosynarum genera, quæ non sufficient mundare animam sine illa, qua quis sibi misericors est, quã ait, esse pœnitentiam generalem, omnium peccatorũ mundatricẽ.

4 Vnde colligitur, pœnitentiam, & satisfactionem exhibitam à peccatore pro vno tantùm peccato non prodesse ad vitam æternam, etiamsi posteà adueniat pœnitentia, & satisfactio aliorum. Quia illa pœnitentia hominem relinquit in peccato, atque adeò non mortificata, sed mortua est, iuxta Apostolum Hebr. 6. *Iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis.*

Ap

At opera mortua non reuiuiscunt per sequentem pœnitentiam, sed tãtùm mortificata. Confirmatur: quia, vt opus bonum ferat fructum vitæ æternæ, debet seminari in terra bona. At, dum anima est in peccato, opus bonum non seminatur in terra bona.

5 Oppositum sentiunt alij. Tum, quia Augustinus lib. de vera, & falsa Pœnitentia, cap. 14. ait: *Pium est credere, vt cùm gratia Christi in homine destruxerit mala priora, etiam remuneret bona.* Tum, quia ait Hieronymus commentar. Aggæi 1. *Si quando videris inter multa peccata quenquam facere aliqua iusta opera, non est tam iniustus Deus, vt propter multa mala obliuiscatur paucorum bonorum; sed faciet ea metere, & in horrea congregare, quæ bona in terra seminauit.* Respondetur primò: Hi Patres loquuntur de operibus elicitis in statu gratiæ; & deinde mortificatis per peccatum, quę per sequentem pœnitentiam, & iustificationem reuiuiscunt cum fructu vitæ æternæ. Secundò, disserunt de operibus elicitis in statu peccati, propter quæ Deus largitur remunerationem temporalem, & minuit pœnas grauiores æternas, quibus aliàs erat castigandus peccator; vt docet Augustinus *lib. de patientia, cap.* 26. de illo Schismatico, qui propter fidem vnius articuli sustinet pœnas martyrij. Quod etiam dicendum est de operibus elicitis in statu gratiæ ab eo, qui posteà decedit in peccato: quia ea opera, licèt non ferant fructum vitæ æternæ, vt dicitur *Ezechiel.* 33. & exponitur à Gregor. *lib.* 1. *hom.* 11. *sup. Ezechiel.* tamen prosunt ad minuendas pœnas, quas reprobus aliàs non incumbens bonis operibus, sed malis, sustineret.

6 Colligitur secundò, eam Pœnitentiam, & satisfactionem,

factionem, quæ ita detestatur omnia peccata præterita, vt non detestetur etiam omnia futura, non sufficere ad remissionem peccati. Ideò enim ait Hieronymus ad illud Matthæi 27. *Quid ad nos*. non profuisse Iudæ suam pœnitentiam, quia proditionem Christi sic detestatus est, vt adderet proprij homicidij culpā. Item, qui rem alienam iniustè abstulit, quam restituere potest, non consequitur veniam peccati, quanuis illius pœniteat, nisi efficaciter eius restitutionem decernat. Secùs verò est, si damnum rei ablatæ reparare non valet, vt si oculum fratri demat: tunc enim potest Pœnitentia absque restitutione prodesse: quia sufficit affectus restitutionis, vbi restitutio impossibilis est: ad impossibile enim nemo tenetur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An possit remitti vnum peccatum mortale sine alio ex natura rei? Hîc Bonauentura *par.* 1. *art.* 1. *quæst.* 2. S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 3. Richardus, & Tarant. *quæst.* 6. Sotus *quæst.* 1. *artic.* 4. Caietanus, Cabeçudo, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 86. *artic.* 3. Item, Caietanus, Medina, Zumel, Lorca, Curiel, Vazquez, Pesant. Conrad. & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst.* 113. Valentia *tom.* 4. *disputat.* 7. *q.* 3. *p.* 3. Tannerus *tom.* 4. *disputat.* 6. *q.* 3. *dub.* 1. Granadus *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 3. *disp.* 4. & 7.

Quæst. II. An possit remitti vnum peccatum sine alio diuinitùs? Interpretes Magistri, & alij relati *q. præced.*

Quæst. III. An possit homo iustificari sine dono inhærenti?

inhærenti? Hîc Bonauentura *p.* 1. *artic.* 1. *q.* 3. Richard. *q.* 7. Brulef. *q.* 3. Tarant. *q.* 8. Marsil. *q.* 11. *art.* 2. Gab. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 16. *q.* 6.

Quæst. IV. An solus actus charitatis sit æqualis compensatio pro peccato, aut forma iustificans? Hîc Bonauentura *p.* 1. *art.* 1. *q.* 1. Tarant. & Brulef. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 17. *q.* 5.

Quæst. V. An grauitas peccati sit infinita, vt nequeat homo satisfacere pro illa? Hîc Bonauentura, Tarant. & Brulef. *q.* 1. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 42. *quæst.* 7.

Quæst. VI. An satisfactio fieri debeat per opera pœnalia? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 4. Bonauent. *p.* 2. *art.* 1. *quæst.* 3. Tarant. *quæst.* 7. Brulef. *quæst.* 9. Richardus *quæst.* 3. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 14. *part.* 3. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 8. *dub.* 2. Bellarmin. *lib.* 4. *de Pœnitent. cap.* 4. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. disputat.* 37. *sect.* 6. Sotus *distinct.* 19. *quæst.* 2. *artic.* 1. Ledesma *quæst.* 14. *artic.* 2. *disputat.* 2. Vazquez *in* 3. *p. quæst.* 94. *art.* 1. *disp.* 5. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 19. Granad. *tom.* 5. *contr.* 7. *tract.* 12. *disp.* 1.

DISTINCTIO XVI.

De tribus, quæ in Pœnitentia consideranda sunt.

PRima conclusio: Ad perfectam Pœnitentiam tria requiruntur, contritio cordis, confessio oris, & satisfactio operis. Primò, quia sic docent sacræ Litteræ. Contritio commendatur Ioël. 2. *Scindite corda vestra.* Confessio Prou. 18. *Iustus in principio accusator*

est

est sui. & Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Satisfactio verò Matth. & Luc. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Secundò, sic testatur Chrysostomus serm. 29. de pœnit. *In corde contritio, in ore confessio, in opere tota humilitas, hac est fructifera Pœnitentia.* Tertiò, perfecta Pœnitentia debet prouidere tribus malis, seu mortibus animæ, quarum prima contingit in corde, cùm prauæ suggestioni consentimus; secunda in ore, cùm consensus extrà profertur officio, & diligentia verborum; tertia in opere, cùm tandem exequutioni mandatur. Quæ genera mortis præfigurant tres mortui, quos Dominus suscitauit, alium in domo, alium extra domum, alium iam fœtidum in sepulcro. At huic triplici mortis generi occurritur contritione, confessione, & satisfactione. Ergo hæc tria spectant ad veram pœnitentiam. Hæc ratio sumitur ex August. *lib. 1. de serm. in monte, cap. 23.*

2 Secunda conclusio: Ad veram pœnitentiam plura iuxta quantitatem, & qualitatem criminum consideranda sunt. Sic Augustinus *de vera & falsa pœnit. à cap. 14.* Nam primò ad veram contritionem cordis cogitare quis debet qualitatem criminis iuxta circunstantias loci, temporis, durationis, personæ, & alias: an, scilicet, loco sacro, an tempore sacrificio Missæ, & orationi deputato, an diuturna perseuerantia, an sacris Ordinibus decoratus, an plenâ aduertentiâ, aut absque impetu passionis turbatus commiserit, vt non solùm de crimine, sed de circunstãtiis aggrauantibus malitiam doleat. Secundò, confessio debet esse integra, vt vni Sacerdoti omnia, & non alia vni, & alia alteri peccata manifestet. Te[illegible], vt satisfactio sit condigna, & fructus dignos p[illegible]iæ edat, paratus

tus

tus accedat ad agendam Pœnitentiam, quæ sibi à Sacerdote fuerit iniuncta: tum ad perficiendum pro vita animæ, quæ pro vita corporis perficeret: tum ad restituendum iniustè ablatum: tum ad deponendum odium cum fratre: tum ad deserendum officia, & negotia, quæ animo laquei sunt, & occasio peccandi. Aliter enim Pœnitentia falsa est, vt docet Gregorius 7. *de Pœnitent. dist. 5. cap. Falsas.*

3 Tertia conclusio: Triplex est Pœnitentia, iuxta triplicem statum pœnitentis: prima, in statu peccati originalis commissorum ante Baptismum: secunda, in statu peccati mortalis post Baptismum: tertia, peccatorum venialium in statu iustitiæ. Sic Augustinus *homil. de vtilit. Pœnit. cap. 3. & 4. & lib. de medicina Pœnit. c. 2. & epist. 108. ad Seleucium.* De Pœnitentia ante Baptismum est illud Petri Actor. 2. *Agite pœnitentiam, & baptizetur vnusquisque vestrûm in nomine Domini.* Quod de solis adultis, qui peccati personalis capaces sunt, & libero vtuntur arbitrio, non de paruulis accipiendum est. De Pœnitentia mortalium post Baptismum sunt omnia, quæ hucusque dicta sunt, & materia illius continetur in præceptis Decalogi. De Pœnitentia venialium in statu iustitiæ est illud, quod oratione Dominica etiam Sancti quotidie deprecantur: *Dimitte nobis debita nostra.* Venialia enim etiam iustis facilè irrepunt, & Pœnitentia deleri debent, cùm interdum animam opprimant, & in naufragiū per grauiora ferant, ac aliqua grandia peccata. Parum enim interest, an naufragium animæ impulsu grauium peccatorum, an leuium inceptum, & factum sit. Ideò ad leuium peccatorum satisfactionem, & pœnitentiam est oratio quotidiana, pectoris tunsio,

est sui. & Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Satisfactio verò Matth. & Luc. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Secundò, sic testatur Chrysostomus serm. 29. de pœnit. *In corde contritio, in ore confessio, in opere tota humilitas, hæc est fructifera Pœnitentia.* Tertiò, perfecta Pœnitentia debet prouidere tribus malis, seu mortibus animæ, quarum prima contingit in corde, cùm prauæ suggestioni consentimus; secunda in ore, cùm consensus extrà profertur officio, & diligentia verborum; tertia in opere, cùm tandem exequutioni mandatur. Quæ genera mortis præfigurant tres mortui, quos Dominus suscitauit, alium in domo, alium extra domum, alium iam fœtidum in sepulcro. At huic triplici mortis generi occurritur contritione, confessione, & satisfactione. Ergo hæc tria spectant ad veram pœnitentiam. Hæc ratio sumitur ex August. *lib. 1. de serm. in monte, cap. 23.*

2 Secunda conclusio: Ad veram pœnitentiam plura iuxta quantitatem, & qualitatem criminum consideranda sunt. Sic Augustinus *de vera & falsa pœnit. à cap. 14.* Nam primò ad veram contritionem cordis cogitare quis debet qualitatem criminis iuxta circunstantias loci, temporis, durationis, personæ, & alias: an, scilicet, loco sacro, an tempore sacrificio Missæ, & orationi deputato, an diuturna perseuerantia, an sacris Ordinibus decoratus, an plenâ aduertentiâ, aut absque impetu passionis turbatus commiserit, vt non solùm de crimine, sed de circunstātiis aggrauantibus malitiam doleat. Secundò, confessio debet esse integra, vt vni Sacerdoti omnia, & non alia vni, & alia alteri peccata manifestet. Tertiò, vt satisfactio sit condigna, & fructus dignos pœnitentiæ edat, paratus

tus

tus accedat ad agendam Pœnitentiam, quæ sibi à Sacerdote fuerit iniuncta: tum ad perficiendum pro vita animæ, quæ pro vita corporis perficeret: tum ad restituendum iniustè ablatum: tum ad deponendum odium cum fratre: tum ad deserendum officia, & negotia, quæ animo laquei sunt, & occasio peccandi. Aliter enim Pœnitentia falsa est, vt docet Gregorius *7. de Pœnitent. dist. 5. cap. Falsas.*

3 Tertia conclusio: Triplex est Pœnitentia, iuxta triplicem statum pœnitentis: prima, in statu peccati originalis commissorum ante Baptismum: secunda, in statu peccati mortalis post Baptismum: tertia, peccatorum venialium in statu iustitiæ. Sic Augustinus *homil. de vtilit. Pœnit. cap. 3. & 4. & lib. de medicina Pœnit. c. 2. & epist. 108. ad Seleucium.* De Pœnitentia ante Baptismum est illud Petri Actor. 2. *Agite pœnitentiam, & baptizetur vnusquisque vestrûm in nomine Domini.* Quod de solis adultis, qui peccati personalis capaces sunt, & libero vtuntur arbitrio, non de paruulis accipiendum est. De Pœnitentia mortalium post Baptismum sunt omnia, quæ hucusque dicta sunt, & materia illius continetur in præceptis Decalogi. De Pœnitentia venialium in statu iustitiæ est illud, quod oratione Dominica etiam Sancti quotidie deprecantur: *Dimitte nobis debita nostra.* Venialia enim etiam iustis facilè irrepunt, & Pœnitentia deleri debent, cùm interdum animam opprimant, & in naufragiũ per grauiora ferant, ac aliqua grandia peccata. Parum enim interest, an naufragium animæ impulsu grauium peccatorum, an leuium inceptum, & factum sit. Ideò ad leuium peccatorum satisfactionem, & pœnitentiam adhibenda est oratio quotidiana, pectoris tunsio,

ieiunium, eleemosyna, & alia, quæ pro grauioribus adhibentur: quanquam & hæc comitari debeat aliqua interior cordis contritio, & interdum etiam oris confessio, vt opportunè, & efficaciter eis medeamur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sint partes Sacramenti Pœnitentiæ? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 1. S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Gabr. & Durand. *q.* 1. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Torres, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij 3. *p. q.* 84. *ar.* 1. 2. *&* 3. *&* *q.* 90. *ar.* 1. *&* 2. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 7. *p.* 1. Tann. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 1. *dub.* 2. Gran. *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 1. *disp.* 5. *&* *tr.* 7.

Quæst. II. An dolor de peccatis exigat intensionem? Hîc Bonau. *p.* 1. *art.* 4. *q.* 1. *&* 2. Tarant. *q.* 10. *&* 14. Brulef. *q.* 7. *&* 8. Gabr. *q.* 1. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 8. *p.* 5. Sot. *dist.* 17. *q.* 2. *art.* 4. Can. *Relect. de Pœnit. p.* 3. *q.* 5. Med. *tr.* 1. *q.* 5. Tann. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 2. Vega *lib.* 13. *c.* 24. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. d.* 4. *sect.* 4. Gran. *tom.* 5. *contr.* 7. *tr.* 2. *disp.* 7. *sect.* 3.

Quæst. III. An exigat durationem? Hîc Bonau. *p.* 1. *ar.* 3. *q.* 1. Brulef. *q.* 5. Tarant. *q.* 13. Sot. *q.* 2. *art.* 4. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. disp.* 4. *sect.* 5. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 8. *p.* 1. *&* 2. Vega *lib.* 13. *in Trid. c.* 23. Tann. *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 5. *&* *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 2. Medin. *tr.* 1. *de Pœnitent. q.* 5. Gran. *tom.* 5. *contr.* 7. *tr.* 2. *disp.* 7. *sect.* 3.

Quæst. IV. An peccatum veniale possit remitti sine præuio dolore? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *artic.* 2. Bonau. *p.* 2. *art.* 3. *quæst.* 2. Argent. *quæst.* 1. *art.* 4. Tarant. *quæst.* 16. Gabr. *quæst.* 1. Caietan. Cabeçud, Suarez,

Vazquez,

Vazquez, Torres, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.*p.q*.87.*art*.1. Valent. *tom*.4.*disp*. 7.*q*.4.*p*.1. Tann. *tom*. 4.*disp*.6.*q*.4.*dub*.1. Granad. *tom*. 5. *controu*. 7. *tract*. 4. *disp*. 2. *&* 3.

Quæst. V. An possit remitti sine infusione nouæ gratiæ iustificantis? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. *artic*. 2. Gabr. *quæst*. 5. Durand. *quæst*. 2. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Pesant. Præpos. Sylui. & alij 3.*p.quæst*.87. *artic*.2. Valent. *tom*. 4. *disp*. 7.*q*.4.*p*.2. Tann. *tom*.4.*disp*.6.*q*.4.*dub*.3. Gran. *tom*. 5. *controuers*.7.*tr*.4.*disp*.5.

Quæst. VI. An circumstantiæ aggrauantes malitiam intra eandem speciem sint necessariò confitendæ? Hîc S. Thomas *q*.3.*art*.2. Dur. *quæst*.4. Richard. *art*.3.*q*.5. Arbert.*art*.24. Paludan.*q*. 3. *art*. 3. Carthus. *q*.2. Val.*tom*.4.*disp*.7.*q*.11.*p*.1. Vazquez, & Torres 3. *p.q*.91.*dubio* 2. Sot.*dist*.18.*q*.2.*art*.4. Ledesma 2.*p*.4.*q*. 8.*art*. 4. *dubio* 5. Suarez *tom*. 4. *in* 3.*p*. *disp*. 22.*sect*.3. Henriq.*lib*.5.*c*.7. Tannerus *tom*. 4. *disp*. 6.*q*. 7. *dub*. 3. Gran.*tom*.5.*controu*.7.*tr*.9.*disp*.9.

DISTINCTIO XVII.

Tria proponuntur quærenda: primum, an sine confessione dimittatur peccatum? &c.

QVæritur primò: An confessio, & satisfactio exterior necessaria sit ad remissionem peccati; an sola contritione cordis ante confessionem, & satisfa-

ctionem remittatur peccatum? Prima ſententia docet, non eſſe neceſſariam confeſſionem, & ſatisfactionem externam. Primò ex illo Pſalm. 31. *Dixi: Confitebor aduersùm me iniuſtitiam meam Domino. & tu remiſiſti*, &c. Vbi Propheta docet, remiſſum ſibi peccatum, ſolùm quia dixit, hoc eſt, Interprete Caſſiodoro, deliberauit, confiteri. Quod expendens Caſſiodorus: *Magna*, ait, *pietas Dei, quòd ad ſolam promiſſionem peccatum dimiſerit.* Item, Auguſtinus: *Nondum pronuntiat: promittit ſe pronuntiaturum; & Deus dimittit.* Ergo non requiritur confeſſio exhibita, ſed promiſſa. Secundò ex illo Pſalm. 50. *Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum, Deus, non deſpicies.* Igitur ſufficit ad placandum Deum contritio cordis. Tertiò, ex illo Ezechiel. 18. *Quacunque hora peccator conuerſus fuerit, & ingemuerit, vita viuet, & non morietur.* Vbi non dicitur, confeſſus fuerit; ſed, *conuerſus ingemuerit*: quia ſola conuerſio interior, ore tacente, veniam conſequitur. Quartò, quia leproſi illi, quibus *Luc.* 7. Dominus præcepit, vt oſtenderent ſe Sacerdotibus, in itinere, antequàm ad Sacerdotes accederent, mundati ſunt: ſcilicet, quia priuſquàm Sacerdoti confiteamur peccata, à lepra peccati mundamur. Denique, quia Lazarus *Ioan.* 11. non priùs eductus eſt de monumento, & pòſt à Domino ſuſcitatus: ſed intus ſuſcitatus prodiit foras viuus, vt oſtenderetur ſuſcitatio animæ præcedere confeſſionem, docente Auguſtino *ſerm. 8. de verbis Domini.*

2 Secunda ſententia tuetur, neceſſariam eſſe confeſſionem, & ſatisfactionem externam. Confeſſio docetur neceſſaria Eſaiæ 43. *Dic tu iniquitates tuas, vt iuſtificeris.* Quod expendens Ambroſ. *lib. de Paradiſo, cap.*

cap. 14. ait: *Non potest quisquam iustificari à peccato, nisi peccatum ipsum anteà fuerit confessus.* Item, Chrysostomus de Pœnitētia, dist. 1. *Non potest quisquam gratiam Dei accipere, nisi purgatus fuerit ab omni peccato per Pœnitentiæ confessionem.* Rursus, Augustinus *lib.* 80. *homil. hom.* 49. idem probat: quia aliàs frustrà essent datæ Ecclesiæ claues soluendi, atque ligandi, si posset dimitti peccatum absque iudicio externo Pœnitentiæ. Satisfactio docetur necessaria ab Augustino lib. de continentia, c. 6. *Nullus debitè grauioris pœnæ accipit veniam, nisi qualencunque, etsi longè minorem, quàm debeat, soluerit pœnam.* Item, Hieronymus *de Pœnit. dist.* 1. *c. Qui Sanctus.* dicens: *Qui peccator est, plangat delicta, & dormiat in sacco, vt præteritas delicias, per quas Deum offenderat, vitæ austeritate compenset.* Ergo doctrina Patrum est, tum confessionem, tum satisfactionem externam esse necessariam ad remissionem peccati.

3 In hac quæstione conclusio est, confessionem, & satisfactionem non esse necessariam in re; sed in re, aut in voto contritionis internæ. Prior pars ostenditur argumentis primæ sententiæ. Posterior verò argumentis secundæ. Item, quia confessio exterior præcepta est. Ergo in contritione iustificante debet adesse votum confessionis. Atque adeò, vbi adsit copia Cōfessoris, & potestas confitendi, non potest obtineri iustificatio sine ipsa confessione. Obseruandum tamen est primò, compunctionem, & contritionem cordis, per quam remittitur peccatum, esse supernaturalem, & non sufficere naturalem. Nam, vt ait Augustinus enarratione ad Psalm. 50. *Iam donum Spiritus sancti habet, qui confitetur, & pœnitet: quia non potest*

collatio non est pœna sufficiens ad illam deuitandam, nisi Pœnitentia pro omnibus peccatis compenset. Ad secundum: Gregorius tantùm docet, Deum peccatoribus auxilia efficacia gratiæ largiri ad emendationem vnius vitij, quin ad emendationem alterius; quibus solùm cauentur peccata, & supplicia pro illis futura; non verò remittuntur præterita. Ad tertium: Ambrosius per fidem intelligit conscientiam: quia deficiente scientia peccati potest pœnitentia pro illo satisfacere; sed non absque satisfactione omnium. Ad quartum: Satisfactio vnius tantùm peccati, & non aliorum, non est condigna, & sufficiens ad eius remissionem, atque adeò posteà simul cum aliis tale peccatum satisfactione compensandum est. Quod docere videtur Augustinus *de eccles. dog. cap.* 54. *& in Enchir. à c.* 72. dicens, non esse satisfactionem sufficientem, quæ non excidit omninò peccata; atque adeò eum, qui eleemosynas frequentat, non impetrare veniam peccatorum, nisi sibi ipsi misericors sit, delens ab anima peccatum per odium ipsius, & dilectionem Dei, quæ est eleemosyna, per quam Luc. 11. *omnia mũda sunt nobis.* Vbi obiter explicat varia eleemosynarum genera, quæ non sufficient mundare animam sine illa, qua quis sibi misericors est, quã ait, esse pœnitentiam generalem, omnium peccatorũ mundatricẽ.

4 Vnde colligitur, pœnitentiam, & satisfactionem exhibitam à peccatore pro vno tantùm peccato non prodesse ad vitam æternam, etiamsi posteà adueniat pœnitentia, & satisfactio aliorum. Quia illa pœnitentia hominem relinquit in peccato, atque adeò non mortificata, sed mortua est, iuxta Apostolum Hebr. 6. *Iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis.*

At opera mortua non reuiuiſcunt per ſequentem pœnitentiam, ſed tãtùm mortificata. Confirmatur: quia, vt opus bonum ferat fructum vitæ æternæ, debet ſeminari in terra bona. At, dum anima eſt in peccato, opus bonum non ſeminatur in terra bona.

5 Oppoſitum ſentiunt alij. Tum, quia Auguſtinus lib. de vera, & falſa Pœnitentia, cap. 14. ait: *Pium eſt credere, vt cùm gratia Chriſti in homine deſtruxerit mala priora, etiam remuneret bona.* Tum, quia ait Hieronymus commentar. Aggæi 1. *Si quando videris inter multa peccata quenquam facere aliqua iuſta opera, non eſt tam iniuſtus Deus, vt propter multa mala obliuiſcatur paucorum bonorum; ſed faciet ea metere, & in horrea congregare, quæ bona in terra ſeminauit.* Reſpondetur primò: Hi Patres loquuntur de operibus elicitis in ſtatu gratiæ; & deinde mortificatis per peccatum, quę per ſequentem pœnitentiam, & iuſtificationem reuiuiſcunt cum fructu vitæ æternæ. Secundò, diſſerunt de operibus elicitis in ſtatu peccati, propter quæ Deus largitur remunerationem temporalem, & minuit pœnas grauiores æternas, quibus aliàs erat caſtigandus peccator; vt docet Auguſtinus *lib. de patientia, cap. 26.* de illo Schiſmatico, qui propter fidem vnius articuli ſuſtinet pœnas martyrij. Quod etiam dicendum eſt de operibus elicitis in ſtatu gratiæ ab eo, qui poſteà decedit in peccato: quia ea opera, licèt non ferant fructum vitæ æternæ, vt dicitur *Ezechiel.* 33. & exponitur à Gregor. *lib. 1. hom. 11. ſup. Ezechiel.* tamen proſunt ad minuendas pœnas, quas reprobus aliàs non incumbens bonis operibus, ſed malis, ſuſtineret.

6 Colligitur ſecundò, eam Pœnitentiam, & ſatisfactionem,

factionem, quæ ita detestatur omnia peccata præterita, vt non detestetur etiam omnia futura, non sufficere ad remissionem peccati. Ideò enim ait Hieronymus ad illud Matthæi 27. *Quid ad nos*: non profuisse Iudæ suam pœnitentiam, quia proditionem Christi sic detestatus est, vt adderet proprij homicidij culpã. Item, qui rem alienam iniustè abstulit, quam restituere potest, non consequitur veniam peccati, quamuis illius pœniteat, nisi efficaciter eius restitutionem decernat. Secùs verò est, si damnum rei ablatæ reparare non valet, vt si oculum fratri demat: tunc enim potest Pœnitentia absque restitutione prodesse: quia sufficit affectus restitutionis, vbi restitutio impossibilis est: ad impossibile enim nemo tenetur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An possit remitti vnum peccatum mortale sine alio ex natura rei? Hîc Bonauentura *par.* 1. *art.* 1. *quæst.* 2. S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 3. Richardus, & Tarant. *quæst.* 6. Sotus *quæst.* 1. *artic.* 4. Caietanus, Cabeçudo, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Præposit. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst.* 86. *artic.* 3. Item, Caietanus, Medina, Zumel, Lorca, Curiel, Vazquez, Pesant. Conrad. & alij cum S. Thoma 1. 2. *quæst.* 113. Valentia *tom.* 4. *disputat.* 7. *q.* 3. *p.* 3. Tannerus *tom.* 4. *disputat.* 6. *q.* 3. *dub.* 1. Granadus *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 3. *disp.* 4. & 7.

Quæst. II. An possit remitti vnum peccatum sine alio diuinitùs? Interpretes Magistri, & alij relati *q. præced.*

Quæst. III. An possit homo iustificari sine dono

inhærenti?

inhærenti? Hîc Bonauentura *p.1.artic.1.q.3.* Richard. *q.7.* Brulef. *q.3.* Tarant. *q.8.* Marsil. *q.11.art.2.* Gab. *q.1.* Alij relati *lib.1.dist.16.q.6.*

Quæst. IV. An solus actus charitatis sit æqualis compensatio pro peccato, aut forma iustificans? Hîc Bonauentura *p.1.art.1.q.1.* Tarant. & Brulef. *q.1.* Alij relati *lib.1.dist.17.q.5.*

Quæst. V. An grauitas peccati sit infinita, vt nequeat homo satisfacere pro illa? Hîc Bonauentura, Tarant. & Brulef. *q.1.* Alij relati *lib.2.dist.42.quæst.7.*

Quæst. VI. An satisfactio fieri debeat per opera pœnalia? Hîc S. Thomas *quæst.1.artic.4.* Bonauent. *p.2.art.1.quæst.3.* Tarant. *quæst.7.* Brulef. *quæst.9.* Richardus *quæst.3.* Valentia *tom.4. disp.7. quæst.14. part.3.* Tannerus *tom.4.disp.6.quæst.8.dub.2.* Bellarmin. *lib.4. de Pœnitent.cap.4.* Suarez *tom.4.in 3.part.disputat.37. sect.6.* Sotus *distinct.19.quæst.2.artic.1.* Ledesma *quæst.14.artic.2. disputat.2.* Vazquez *in 3.p.quæst.94. art.1. disp.5.* Henriquez *lib.5.cap.19.* Granad. *tom.5. contr.7.tract. 12.disp.1.*

DISTINCTIO XVI.

De tribus, quæ in Pœnitentia consideranda sunt.

PRima conclusio: Ad perfectam Pœnitentiam tria requiruntur, contritio cordis, confessio oris, & satisfactio operis. Primò, quia sic docent sacræ Litteræ. Contritio commendatur Ioël. 2. *Scindite corda vestra.* Confessio Prou. 18. *Iustus in principio accusator est*

est sui. & Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Satisfactio verò Matth. & Luc. 3. *Facite dignos fructus pœnitentiæ.* Secundò, sic testatur Chrysostomus serm. 29. de pœnit. *In corde contritio, in ore confessio, in opere tota humilitas, hæc est fructifera Pœnitentia.* Tertiò, perfecta Pœnitentia debet prouidere tribus malis, seu mortibus animæ, quarum prima contingit in corde, cùm prauæ suggestioni consentimus; secunda in ore, cùm consensus extrà profertur officio, & diligentia verborum; tertia in opere, cùm tandem exequutioni mandatur. Quæ genera mortis præfigurant tres mortui, quos Dominus suscitauit, alium in domo, alium extra domum, alium iam fœtidum in sepulcro. At huic triplici mortis generi occurritur contritione, confessione, & satisfactione. Ergo hæc tria spectant ad veram pœnitentiam. Hæc ratio sumitur ex August. *lib. 1. de serm. in monte, cap. 23.*

2 Secunda conclusio: Ad veram pœnitentiam plura iuxta quantitatem, & qualitatem criminum consideranda sunt. Sic Augustinus *de vera & falsa pœnit. à cap. 14.* Nam primò ad veram contritionem cordis cogitare quis debet qualitatem criminis iuxta circunstantias loci, temporis, durationis, personæ, & alias: an, scilicet, loco sacro, an tempore sacrificio Missæ, & orationi deputato, an diuturna perseuerantia, an sacris Ordinibus decoratus, an plenâ aduertentiâ, aut absque impetu passionis turbatus commiserit, vt non solùm de crimine, sed de circunstãtiis aggrauantibus malitiam doleat. Secundò, confessio debet esse integra, vt vni Sacerdoti omnia, & non alia vni, & alia alteri peccata manifestet. Tertiò, vt satisfactio sit condigna, & fructus dignos pœnitentiæ edat, para-

tus accedat ad agendam Pœnitentiam, quæ sibi à Sacerdote fuerit iniuncta: tum ad perficiendum pro vita animæ, quæ pro vita corporis perficeret: tum ad restituendum iniustè ablatum: tum ad deponendum odium cum fratre: tum ad deserendum officia, & negotia, quæ animo laquei sunt, & occasio peccandi. Aliter enim Pœnitentia falsa est, vt docet Gregorius 7. *de Pœnitent. dist. 5. cap. Falsas.*

3 Tertia conclusio: Triplex est Pœnitentia, iuxta triplicem statum pœnitentis: prima, in statu peccati originalis commissorum ante Baptismum: secunda, in statu peccati mortalis post Baptismum: tertia, peccatorum venialium in statu iustitiæ. Sic Augustinus *homil. de vtilit. Pœnit. cap. 3. & 4. & lib. de medicina Pœnit. c. 2. & epist. 108. ad Seleucium.* De Pœnitentia ante Baptismum est illud Petri Actor. 2. *Agite pœnitentiam, & baptizetur vnusquisque vestrûm in nomine Domini.* Quod de solis adultis, qui peccati personalis capaces sunt, & libero vtuntur arbitrio, non de paruulis accipiendum est. De Pœnitentia mortalium post Baptismum sunt omnia, quæ hucusque dicta sunt, & materia illius continetur in præceptis Decalogi. De Pœnitentia venialium in statu iustitiæ est illud, quod oratione Dominica etiam Sancti quotidie deprecantur: *Dimitte nobis debita nostra.* Venialia enim etiam iustis facilè irrepunt, & Pœnitentia deleri debent, cùm interdum animam opprimant, & in naufragiũ per grauiora ferant, ac aliqua grandia peccata. Parum enim interest, an naufragium animæ impulsu grauium peccatorum, an leuium inceptum, & factum sit. Ideò ad leuium peccatorum satisfactionem, & pœnitentiam adhibenda est oratio quotidiana, pectoris tunsio,

ieiunium, eleemosyna, & alia, quæ pro grauioribus adhibentur: quanquam & hæc comitari debeat aliqua interior cordis contritio, & interdum etiam oris confessio, vt opportunè, & efficaciter eis medeamur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sint partes Sacramenti Pœnitentiæ? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 1. S. Thom. *q.* 1. *art.* 1. Gabr. & Durand. *q.* 1. Caiet. Cabeçud, Suar. Vazq. Torres, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij 3. *p. q.* 84. *ar.* 1. 2. *&* 3. *&* *q.* 90. *ar.* 1. *&* 2. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 7. *p.* 1. Tann. *tom.* 4. *d.* 6. *q.* 1. *dub.* 2. Gran. *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 1. *disp.* 5. *&* *tr.* 7.

Quæst. II. An dolor de peccatis exigat intensionem? Hîc Bonau. *p.* 1. *art.* 4. *q.* 1. *&* 2. Tarant. *q.* 10. *&* 14. Brulef. *q.* 7. *&* 8. Gabr. *q.* 1. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 8. *p.* 5. Sot. *dist.* 17. *q.* 2. *art.* 4. Can. *Relect. de Pœnit. p.* 3. *q.* 5. Med. *tr.* 1. *q.* 5. Tann. *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 2. Vega *lib.* 13. *c.* 24. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. d.* 4. *sect.* 4. Gran. *tom.* 5. *contr.* 7. *tr.* 2. *disp.* 7. *sect.* 3.

Quæst. III. An exigat durationem? Hîc Bonau. *p.* 1. *ar.* 3. *q.* 1. Brulef. *q.* 5. Tarant. *q.* 13. Sot. *q.* 2. *art.* 4. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. disp.* 4. *sect.* 5. Val. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 8. *p.* 1. *&* 2. Vega *lib.* 13. *in Trid. c.* 23. Tann. *tom.* 2. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 5. *&* *tom.* 4. *disp.* 6. *q.* 6. *dub.* 2. Medin. *tr.* 1. *de Pœnitent. q.* 5. Gran. *tom.* 5. *contr.* 7. *tr.* 2. *disp.* 7. *sect.* 3.

Quæst. IV. An peccatum veniale possit remitti sine præuio dolore? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *artic.* 2. Bonau. *p.* 2. *art.* 3. *quæst.* 2. Argent. *quæst.* 1. *art.* 4. Tarant. *quæst.* 16. Gabr. *quæst.* 1. Caietan. Cabeçud, Suarez,

Vazquez, Torres, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3.*p*.*q*.87.*art*.1. Valent. *tom*.4.*disp*. 7.*q*.4.*p*.1.Tann. *tom*.4.*disp*.6.*q*.4.*dub*.1.Granad. *tom*. 5. *controu*. 7. *tract*. 4. *disp*. 2.*&* 3.

Quæst. V. An possit remitti sine infusione nouæ gratiæ iustificantis? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. *artic*. 2. Gabr. *quæst*. 5. Durand. *quæst*. 2. Caietan. Cabeçud, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Pesant. Præpos. Sylui. & alij 3.*p*.*quæst*.87. *artic*.2.Valent.*tom*. 4. *disp*. 7.*q*.4.*p*.2.Tann. *tom*.4.*disp*.6.*q*.4.*dub*.3. Gran. *tom*. 5. *controuers*.7.*tr*.4.*disp*.5.

Quæst. VI. An circunstantiæ aggrauantes malitiam intra eandem speciem sint necessariò confitendæ? Hîc S.Thomas *q*.3.*art*.2. Dur. *quæst*.4.Richard. *art*.3.*q*.5.Arbert.*art*.24.Paludan.*q*. 3.*art*. 3.Carthus. *q*.2.Val.*tom*.4.*disp*.7.*q*.11.*p*.1. Vazquez, & Torres 3. *p*.*q*.91.*dubio* 2.Sot.*dist*.18.*q*.2.*art*.4.Ledesma 2.*p*.4.*q*. 8.*art*.4.*dubio* 5. Suarez *tom*. 4.*in* 3.*p*. *disp*. 22.*sect*.3. Henriq.*lib*.5.*c*.7.Tannerus *tom*. 4. *disp*. 6.*q*. 7. *dub*. 3. Gran.*tom*.5.*controu*.7.*tr*.9.*disp*.9.

DISTINCTIO XVII.

Tria proponuntur quærenda: primum, an sine confeßione dimittatur peccatum? &c.

QVæritur primò: An confessio, & satisfactio exterior necessaria sit ad remissionem peccati; an sola contritione cordis ante confessionem, & satisfa-

ctionem remittatur peccatum? Prima ſententia docet, non eſſe neceſſariam confeſſionem, & ſatisfactionem externam. Primò ex illo Pſalm. 31. *Dixi: Confitebor aduersùm me iniuſtitiam meam Domino. & tu remiſiſti*, &c. Vbi Propheta docet, remiſſum ſibi peccatum, ſolùm quia dixit, hoc eſt, Interprete Caſſiodoro, deliberauit, confiteri. Quod expendens Caſſiodorus: *Magna*, ait, *pietas Dei, quòd ad ſolam promiſſionem peccatum dimiſerit*. Item, Auguſtinus: *Nondum pronuntiat: promittit ſe pronuntiaturum; & Deus dimittit*. Ergo non requiritur confeſſio exhibita, ſed promiſſa. Secundò ex illo Pſalm. 50. *Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus: cor contritum, & humiliatum, Deus, non deſpicies*. Igitur ſufficit ad placandum Deum contritio cordis. Tertiò, ex illo Ezechiel. 18. *Quacunque hora peccator conuerſus fuerit, & ingemuerit, vita viuet, & non morietur*. Vbi non dicitur, confeſſus fuerit; ſed, *conuerſus ingemuerit*: quia ſola conuerſio interior, ore tacente, veniam conſequitur. Quartò, quia leproſi illi, quibus *Luc*. 7. Dominus præcepit, vt oſtenderent ſe Sacerdotibus, in itinere, antequàm ad Sacerdotes accederent, mundati ſunt: ſcilicet, quia priuſquàm Sacerdoti confiteamur peccata, à lepra peccati mundamur. Denique, quia Lazarus *Ioan*. 11. non priùs eductus eſt de monumento, & pòſt à Domino ſuſcitatus: ſed intus ſuſcitatus prodiit foras viuus, vt oſtenderetur ſuſcitatio animæ præcedere confeſſionem, docente Auguſtino *ſerm*. 8. *de verbis Domini*.

2 Secunda ſententia tuetur, neceſſariam eſſe confeſſionem, & ſatisfactionem externam. Confeſſio docetur neceſſaria Eſaïæ 43. *Dic tu iniquitates tuas, vt iuſtificeris*. Quod expendens Ambroſ. *lib. de Paradiſo,*

cap.

*cap.*14.ait: *Non potest quisquam iustificari à peccato, nisi peccatum ipsum anteà fuerit confessus.* Item, Chrysostomus de Pœnitētia, dist. 1. *Non potest quisquam gratiam Dei accipere, nisi purgatus fuerit ab omni peccato per Pœnitentiæ confessionem.* Rursus, Augustinus *lib.* 80. *homil. hom.* 49. idem probat: quia aliàs frustrà essent datæ Ecclesiæ claues soluendi, atque ligandi, si posset dimitti peccatum absque iudicio externo Pœnitentiæ. Satisfactio docetur necessaria ab Augustino lib. de continentia, c.6. *Nullus debitè grauioris pœnæ accipit veniam, nisi qualencunque, etsi longè minorem, quàm debeat, soluerit pœnam.* Item, Hieronymus *de Pœnit. dist.* 1. *c. Qui Sanctus.* dicens: *Qui peccator est, plangat delicta, & dormiat in sacco, vt præteritas delicias, per quas Deum offenderat, vitæ austeritate compenset.* Ergo doctrina Patrum est, tum confessionem, tum satisfactionem externam esse necessariam ad remissionem peccati.

3 In hac quæstione conclusio est, confessionem, & satisfactionem non esse necessariam in re; sed in re, aut in voto contritionis internæ. Prior pars ostenditur argumentis primæ sententiæ. Posterior verò argumentis secundæ. Item, quia confessio exterior præcepta est. Ergo in contritione iustificante debet adesse votum confessionis. Atque adeò, vbi adsit copia Cōfessoris, & potestas confitendi, non potest obtineri iustificatio sine ipsa confessione. Obseruandum tamen est primò, compunctionem, & contritionem cordis, per quam remittitur peccatum, esse supernaturalem, & non sufficere naturalem. Nam, vt ait Augustinus enarratione ad Psalm. 50. *Iam donum Spiritus sancti habet, qui confitetur, & pœnitet: quia non potest*

esse confessio peccati, & compunctio in homine ex se ipso. Ergo necessaria est contritio elicita auxilio gratiæ. Obseruandum secundò, non frustrà subiici confessioni peccatum, quod per solum votum dimissum est: tum, quia ea confessio prodest ad satisfactionem temporalem pœnæ, cuius reus est post remissionem culpæ: tum, quia à Sacerdote adhibetur medicina morbo opportuna: tum, quia pœnitens eò humilior, & correctior existit.

4 Quæritur secundò: An confessio oris necessaria ad iustificationem facienda sit Sacerdoti, an fieri sufficiat soli Deo? Sunt enim, qui soli Deo factam sufficere arbitrantur. Primò, quia *Psalm.* 31. ait Propheta: *Dixi: Confitebor Domino. & tu remisisti*, &c. Vbi non nouit Propheta confessionem faciendam Sacerdoti, sed Deo: & tamen ait, remissum sibi peccatum. Secundò, quia Petrus *Lucæ* 10. solis lacrymis absque confessione Sacerdotis deleuit culpam. Quod expendens Ambrosius *lib.* 10. *super Lucam, ad c.* 22. ait: *Lauant lacrymæ delictum, quod voce pudor est confiteri, & veniæ fletus consulit, & verecundiæ.* Item, Chrysostomus homilia 31. ad cap. 12. Hebr. *Non dico tibi, vt te prodas in publicum, neque apud alios accuses: sed reuela Deo viam tuam. Ante Deum ergo confitere peccata, non lingua, sed conscientiæ tuæ memoria: & tunc demum spera te misericordiam posse consequi.* Eadem habet homilia 2. in Psalm. 50. *Si confunderis alicui dicere peccata, dicito Deo, qui curat ea.* Demum Prosper lib. 2. de vita contemplatiua, cap. 7. *Si ipsi sui Iudices peccatores fiant, & sic in se voluntariam pœnam seuerissimæ animaduersionis exerceant, temporalibus pœnis mutabunt æterna supplicia.* Et inferiùs: *Faciliùs Deum placabunt*

illi

illi, qui aut propriis confessionibus crimen produnt, aut nescientibus aliis ipsi in se voluntariæ excommunicationis ferunt sententiam. Ergo, quamuis aliis tegantur peccata, poterunt remitti detecta soli Deo.

5 Rectiùs tamen alij tuentur, confessionem faciendam Sacerdoti, & non soli Deo. Primò ex illo Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Vbi præscribitur confessio facta homini. Secundò ex Augustino homilia 50. de vtilitate Pœnitentiæ, cap. 11. *Iudicet seipsum homo voluntariè, dum potest; & veniat ad Antistites, per quos illi claues ministrantur Ecclesiæ.* Item, lib. de vera & falsa Pœnitentia, cap. 10. *Quem pœnitet, omninò pœniteat, & repræsentet vitam suam Deo per Sacerdotem, præueniat iudicium Dei per confessionem.* Quod ea ratione confirmat: *Quia præcepit Dominus mundandis, vt ostenderent ora Sacerdotibus, docens, corporali præsentia confitenda peccata, non per scripta, aut nuntium manifestanda.* Tertiò ex Leone Papa in epist. ad Inquis. *Multiplex misericordia Dei, ita lapsibus subuenit humanis, vt non modò per Baptismum; sed etiam per Pœnitentiam spes vitæ reparetur; sic diuinæ voluntatis præsidiis ordinatis, vt indulgentia Dei, nisi supplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri.*

6 Ad argumenta primæ sententiæ vnica solutione respondetur: Confessio exterior Sacerdoti facienda necessaria est post promulgationem Euangelij; eaque solùm auricularis, & secreta; non solennis, & publica, quæ olim fidelibus solita erat. Ideò Propheta, & Petrus consequuti sunt veniam peccatorum sola confessione facta Deo: quia tunc non erat institutum Sacramentum Confessionis. Ambrosius verò, Chrysostomus, & Prosper differunt de

confeſſione ſolenni, & publica coram multis in Eccleſia facta, quæ planè neceſſaria non eſt. Quod expreſſit Chryſoſtomus dicens: *Non tibi dico, vt te prodas in publicum.*

7 Quæritur tertiò: An confeſſio facta homini laïco ſufficiat ad remiſſionē peccati? Reſpondetur: Confeſſio, dum poteſt, Sacerdoti facienda eſt: eo autē deficiente, prodeſt ad iuſtificationem facere ſocio, quãuis laico. Prior pars probatur: tum, quia ſolis Sacerdotibus commiſſa eſt à Deo, *Matthæi* 16. poteſtas ligãdi, atque ſoluendi: tum, quia leproſi iuſſi ſunt coram Sacerdotibus ſtare: tum, quia id probant teſtimonia adducta pro ſuperiori ſententia. Poſterior pars probatur: tum, quia votum Confeſſionis ſacramentalis ſufficit ad iuſtificationem: deficiente autem Sacerdote hoc votum ſatis exprimitur Confeſſione facta laïco: tum, quia leproſi quærentes Sacerdotes, dum irent, & aliis occurrerent, in via mundati ſunt. Vtranque partem confirmat Auguſtinus de vera, & falſa Pœnitentia, c. 10. *Qui vult confiteri peccata, vt inueniat gratiam, quærat Sacerdotem, qui ſciat ligare, & ſoluere. Tanta verò eſt vis confeſſionis, vt ſi deſit Sacerdos, confiteatur proximo: fit enim dignus venia Sacerdotis deſiderio, qui confitetur ſocio.* Beda verò ad illud Iacobi 5. *Confitemini alterutrum.* doctrinam explicat, vt ad veniam mortalium quærendus ſit Sacerdos: quia ſola mortalia ſunt materia neceſſaria Confeſſionis ſacramentalis: ad venialium verò ſufficiat humilis Confeſſio cuiuis ſocio, & proximo facta; quia non ſunt venialia materia Confeſſionis neceſſaria. Cæterùm, quia ſunt materia ſufficiens, & Confeſſio ſacramentalis eſt efficaciſſimum omnium remedium,

etiam

etiam ad remissionem venialium; ideò etiam venialia, dum adest copia Confessoris, iudicio ipsius subiicienda sunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Confessio sacramentalis sit necessaria ad salutem? Hîc S. Thom. *q.*3.*art.*1. Durand. *q.*9. Alij relati *dist.*14. *q.*4.

Quæst. II. An sit præceptum diuinum Confessionis, & quando obliget? Hîc S. Thomas *quæst.*3.*art.*1. Durand. *quæst.*8. Bonauentura *part.*2.*artic.*1.*quæst.*3. Tarant. *quæst.*21. Gabr. *q.*1. Valentia *tom.*4. *disp.*7.*q.*9. *p.*2. Tannerus *p.*2.*tom.*4.*disp.*6.*q.*7.*dubio* 1.& 8. Sotus *dist.*18.*quæst.*1.*art.*1. Suarez *tom.*4. *in* 3.*part.disp.*16. & 35. Vazquez & Torres 3.*part.quæst.*90.*art.*1. Bellarminus *lib.*2.*de Pœnitentia, cap.*6. & *seq.* Granadus *tom.*5.*controuers.*7.*tr.*1.*disp.*8.

Quæst. III. An, & quomodo obligemur ad Confessionem annuam? Hîc S. Thomas *quæst.*3.*art.*1. Dur. *q.*14. Bonauentura. *p.*2.*art.*2.*q.*1. & *par.*3.*art.*1.*q.*2. Argentina *quæst.*2.*art.*4. Tarant. *quæst.*29. Gabriel *q.*1. Valentia *tom.*4.*disp.*7.*q.*9. Tannerus *tom.*4. *disp.*6. *quæst.*7.*dubio* 8. Suarez *tom.*4. *in* 3.*p.* *disp.* 36. Henriquez *lib.*4.*cap.*4. & 5. Sotus *dist.*18. *quæst.*1. Medina *de Pœnitentia, quæst.*18. Nauarrus *cap.*41. Antoninus 2.*part. titulo* 9. §. 3. Victoria *summa num.* 135. & *sequent.* Granadus *tom.*5.*controuers.*7.*tr.*1.*disp.*9.

Quæst. IV. An circunstantiæ peccati aggrauantes malitiam intra speciem, sint materia necessaria Confessionis? Hîc Bonau. *p.*3.*art.*2.*q.*3. Richard. *ar.*3. *q.*5. Tarant. *q.*27. Brulef. *q.*20. Alij relati *dist. præc.q.*6.

confeſſione ſolenni, & publica coram multis in Eccleſia facta, quæ planè neceſſaria non eſt. Quod expreſſit Chryſoſtomus dicens: *Non tibi dico, vt te prodas in publicum.*

7 Quæritur tertiò: An confeſſio facta homini laïco ſufficiat ad remiſſionẽ peccati? Reſpondetur: Confeſſio, dum poteſt, Sacerdoti facienda eſt: eo autẽ deficiente, prodeſt ad iuſtificationem facere ſocio, quãuis laïco. Prior pars probatur: tum, quia ſolis Sacerdotibus commiſſa eſt à Deo, *Matthæi* 16. poteſtas ligãdi, atque ſoluendi: tum, quia leproſi iuſſi ſunt coram Sacerdotibus ſtare: tum, quia id probant teſtimonia adducta pro ſuperiori ſententia. Poſterior pars probatur: tum, quia votum Confeſſionis ſacramentalis ſufficit ad iuſtificationem: deficiente autem Sacerdote hoc votum ſatis exprimitur Confeſſione facta laïco: tum, quia leproſi quærentes Sacerdotes, dum irent, & aliis occurrerent, in via mundati ſunt. Vtranque partem confirmat Auguſtinus de vera, & falſa Pœnitentia, c.10. *Qui vult confiteri peccata, vt inueniat gratiam, quærat Sacerdotem, qui ſciat ligare, & ſoluere. Tanta verò eſt vis confeſſionis, vt ſi deſit Sacerdos, confiteatur proximo: fit enim dignus venia Sacerdotis deſiderio, qui confitetur ſocio.* Beda verò ad illud Iacobi 5. *Confitemini alterutrum.* doctrinam explicat, vt ad veniam mortalium quærendus ſit Sacerdos: quia ſola mortalia ſunt materia neceſſaria Confeſſionis ſacramentalis: ad venialium verò ſufficiat humilis Confeſſio cuiuis ſocio, & proximo facta; quia non ſunt venialia materia Confeſſionis neceſſaria. Cæterùm, quia ſunt materia ſufficiens, & Confeſſio ſacramentalis eſt efficaciſſimum omnium remedium,

etiam

etiam ad remissionem venialium; ideò etiam venialia, dum adest copia Confessoris, iudicio ipsius subiicienda sunt.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Confessio sacramentalis sit necessaria ad salutem? Hîc S. Thom. *q*.3.*art*.1. Durand.*q*.9. Alij relati *dist*.14. *q*.4.

Quæst. II. An sit præceptum diuinum Confessionis, & quando obliget? Hîc S. Thomas *quæst*.3.*art*.1. Durand.*quæst*.8. Bonauentura *part*.2.*artic*.1.*quæst*.3. Tarant.*quæst*.21. Gabr.*q*.1. Valentia *tom*.4. *disp*.7.*q*.9. *p*.2. Tannerus *p*.2.*tom*.4.*disp*.6.*q*.7.*dubio* 1.*&* 8. Sotus *dist*.18.*quæst*.1. *art*.1. Suarez *tom*.4. *in* 3.*part*.*disp*.16. *&* 35. Vazquez & Torres 3.*part*.*quæst*.90.*art*.1. Bellarminus *lib*.2.*de Pœnitentia, cap*.6. *& seq*. Granadus *tom*.5.*controuers*.7.*tr*.1.*disp*.8.

Quæst. III. An, & quomodo obligemur ad Confessionem annuam? Hîc S. Thomas *quæst*.3.*art*.1. Dur. *q*.14. Bonauentura. *p*.2.*art*.2.*q*.1. *& par*.3.*art*.1.*q*.2. Argentina *quæst*.2.*art*.4. Tarant. *quæst*.29. Gabriel *q*. 1. Valentia *tom*.4.*disp*.7.*q*.9. Tannerus *tom*.4. *disp*.6. *quæst*.7.*dubio* 8. Suarez *tom*.4. *in* 3.*p*. *disp*. 36. Henriquez *lib*.4.*cap*.4. *&* 5. Sotus *dist*.18. *quæst*.1. Medina *de Pœnitentia, quæst*.18. Nauarrus *cap*.41. Antoninus 2.*part*. *titulo* 9. §. 3. Victoria *summa num*. 135. *& sequent*. Granadus *tom*.5.*controuers*.7. *tr*.1.*disp*.9.

Quæst. IV. An circunstantiæ peccati aggrauantes malitiam intra speciem, sint materia necessaria Confessionis? Hîc Bonau.*p*.3.*art*.2.*q* 3. Richard. *ar*.3. *q*.5. Tarant.*q*.27. Brulef.*q*.20. Alij relati *dist*. *prac*.*q*.6.

Quæſt. V. An peccatum veniale ſit materia Confeſſionis? Hîc Bonau. *p.* 3. *art.* 2. *quæſt.* 1. Tarant. *quæſt.* 25. Brulef. *quæſt.* 18. Caietan. Cabeçudo, Suar. Vazquez, Coninch, Torres, Præpoſitus, Peſantius, Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p.* *quæſt.* 84. *artic.* 2. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 1. *p.* 2. Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *q.* 1. *dub.* 2. *&* *quæſt.* 4. *dub.* 4. Gran. *tom.* 5. *contr.* 7. *tr.* 4. *diſp.* 1.

Quæſt. VI. An contritio perfecta ſine confeſſione in re, & infuſione gratiæ ſufficiat ad iuſtificationem? Hîc Durand. *quæſt.* 2. Bonauentura *part.* 1. *art.* 1. *q.* 1. *&* 4. Scot. *quæſt.* 1. *&* 2. Brulef. *q.* 1. *&* 4. Richard. *artic.* 4. *q.* 2. Tarant. *q.* 38. Alij relati *lib.* 1. *diſt.* 17. *q.* 5.

Quæſt. VII. An poſſit quis ad iuſtificationem diſponi per motus elicitos viribus naturæ? Hîc S. Th. *quæſt.* 1. *art.* 2. Bonauentura *part.* 1. *art.* 1. *quæſt.* 2. Richardus *art.* 4. Tarant *q.* 39. Alij relati *lib.* 1. *diſtinct.* 41. *quæſt.* 5. *&* 6.

Quæſt. VIII. An poſſit quis iuſtificari ſine dono inhærenti? Hîc S. Thomas *quæſt.* 1. *art.* 3. Bonauent. *part.* 1. *art.* 1. *quæſt.* 1. Scotus *quæſt.* 2. Richardus *artic.* 4. *quæſt.* 2. Tarant. *quæſt.* 38. Alij relati *lib.* 1. *diſt.* 16. *quæſt.* 6.

Quæſt. IX. An poſſit eſſe Confeſsio ſacramentalis informis? Hîc S. Thom. *q.* 3. *artic.* 4. Gabriel *q.* 1. Maior *q.* 9. Valentia *tom.* 4. *diſputat.* 7. *q.* 11. *parte* 2. Tanner. *tom.* 4 *diſputat.* 6. *q.* 7. *dub.* 6. Vazquez, & Torres *q.* 92. *artic.* 2. *&* 3. Vega *lib.* 13. *in Trident.* 34. *&* 36. Ledeſma 2. *part.* 4. *q.* 8. *artic.* 1. *diſputat.* 3. Sylueſter *verbo, Confeſſio,* 1. *q.* 22. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part.* *diſp.* 20. Petr. Sotus *lect.* 8. *de Confeſſione.* Sotus *diſtinct.* 18. *q.* 3. *art.* 2. *&* 3. Henriquez *lib.* 4. *cap.* 26. *&* *lib.* 5. *cap.* 11. Granad. *tom.* 5. *controu.* 7. *tr.* 3. *diſp.* 3.

DISTINCTIO XVIII.

De remissione Sacerdotis.

DIfficultas est, qua ratione Sacerdos remittere queat peccatum in hoc Sacramento Pœnitentiæ, quando pœnitens ante eius susceptionem per contritionem à peccato absolutus est? Quonam verò sensu proferat Sacerdos verba absolutionis: *Ego te absoluo à peccatis.* si nullis tunc peccatis pœnitens ligatus est? Ad quod præmittendum est, datas à Christo Ecclesiæ, & ipsius ministris claues spirituales, tum scientiæ, tum potestatis iudicialis, quibus conscientię causas discernere, & iudicare queat, tam ligando indignos, quàm soluendo dignos. Sic Matth. 16. *Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlis: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cœlis.* Vbi ius simul ligandi, atque soluendi fideles, Sacerdotibus traditum est, vt expendit Ambrosius lib. 1. de Pœnit. cap. 1. *Dominus par ius, & soluendi esse voluit, & ligandi, quia vtrunque pari conditione promisit. Ergo, qui soluendi ius non habet, nec ligandi habet.* Huius consequenter potestatis vsus est, & causas scientia discernere, & deinde iudiciali sententia reos soluere, aut ligare. Qua igitur ratione id à Sacerdote exerceatur, controuersia est, præsertim si pœnitens ad Sacramentum absolutus accedit.

2 Volunt plerique, sensum eorum verborum esse: Ego te absoluo à pœna æterna peccatis debita. Quia Dei est, peccata remittere; Sacerdotis verò, pœnas eis debitas

debitas relaxare. Quia peccata remittere eſt animam peccatis mortuam, & obtenebratam ſuſcitare, & illuminare. At ſolius Chriſti eſt animam ſuſcitare, & illuminare, iuxta illud Apoſtoli Eph. 5. *Surge, qui dormis, & illuminabit te Chriſtus.* Confirmatur: quia Ioan. 11. ſolus Chriſtus Lazarum in monumento ſuſcitauit: & deinde iam viuum, & ligatum Apoſtolis ſoluendum committit: quia ipſe priùs animam mortuam iuſtificat, & poſteriùs Sacerdos eam à reatu pœnarum abſoluit.

3 Verùm in hac ſententia duo diſplicent: primum, negari Deo remiſſionem pœnæ æternæ, & eam ſoli Sacerdoti concedi: ſecundum, negari Sacerdoti remiſſionem culpæ, & eam ſoli Deo concedi. Itaque vtrique vtraque poteſtas remittendi culpam, & pœnam, quanuis diſpari conditionę, tribuenda eſt. Deo quidem remiſſionem pœnæ adſcribit Auguſtinus ad illud Pſalm. 31. *Quorum tecta ſunt peccata.* Nā Deum peccata tegere, non eſt aliud quàm *nolle peccata aduertere, ſeu animaduertere, & punire. Ita ergo dicit à Deo tecta, vt Deus non videat, id eſt, æternaliter puniat.* Similiter Hieronymus, & Caſſiodorus in eum locū. Et ſuffragatur ratio: nam remiſſio culpę coniuncta eſt cum remiſſione æternæ pœnæ. At per te ante abſolutionem Sacerdotis, culpa à Deo remiſſa eſt. Ergo etiā æterna pœna. Maior probatur: Quia pœnitenti remittitur culpa per charitatem, & gratiam, qua amicus Dei, & dignus vitæ æternæ conſtituitur. At vbi amicus Dei, & dignus vitæ æternæ conſtituitur, non poteſt exiſtere filius iræ, & dignus damnationis æternę. Ergo ſimul cum remiſſione culpæ liberatur à reatu iræ Dei, & damnationis æternæ. Item, Sacerdotibus

traditam

traditam potestatem, non solùm remittendi pœnam, sed etiam culpam, probatur ex illo Matthæi 16. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, &c. Vbi peccatorum remissio, & non solius pœnæ expressa est. Sic etiam exponit Augustinus tract. 121. super Ioannem: *Ecclesiæ charitas, eorum, qui participes sui sunt, peccata dimittit; eorum, qui non sunt, tenet.* Item, lib. de vera, & falsa Pœnitentia, cap. 10. *Sacerdotes possunt confitentibus parcere: quibus enim remittunt, remittit Deus.* Similiter lib. 5. contra Donatist. de Baptismo paruulorum, cap. 21. *Remissionem peccatorum vel per se ipsum facit, vel per ipsius Columbæ membra, quibus ait: Si cui dimiseritis, dimittentur.* Neque repugnat, remissionem culpæ fieri virtute Sacramenti Pœnitentiæ à Sacerdote, & simul à Deo. Quia etiam culpa originalis remittitur virtute Baptismi, & simul à Deo. A Deo igitur, & Sacerdote simul, quamuis dispari modo, remissio, tum culpæ, tum pœnæ fieri, credenda est. Disparitas in eo est, quòd Deus per se ipsum immediatè; Sacerdos verò media potestate Dei vtrunque dimittit.

4 Sed nunc vrget, qua ratione verè Sacerdos dimittat, cùm ante ipsius iudicium culpa, & pœna à Deo immediatè dimissa est? Quísve sit verus absolutionis sacerdotalis sensus? In eos igitur, quia iam priùs à Deo absoluti sunt, triplici modo potest Sacerdos soluendi, atque ligandi potestatem exercere. Primò, eos soluendo in facie Ecclesiæ: hoc est, ostendendo eos esse à Deo solutos: tum, quia Christus leprosos sanitati restitutos ad Sacerdotes misit, vt eorum iudicio ostenderentur mundati: tum, quia Lazarum à se suscitatum Apostolis soluendum tradidit, vt ipsi patefacerent suscitatum: tum, quia Hieronymus *lib. 3. comm.*

comm. Matth. 16. docet, Sacerdotes euangelicos iudicare peccatores, ſicut olim legales contaminatos leprâ: *Quorum iudicium non faciebat leproſos, aut mundos; ſed diſcernebat, qui mundi, vel immundi eſſent.* Secundò, in ſolutos à Deo poteſtas exercetur Eccleſiæ, eos ligando, aut ſoluendo ſatisfactione ſacramentali, & ad communionem Euchariſtiæ, & aliorum Sacramentorum admittendo, ad quæ adhuc ligati accedere non valebant: dum enim eis ſatisfactio ſacramentalis imponitur, aliquid de pœna, & culpa relaxatur. Item, dum eis Communio Sacramentorum impenditur, vincula, quæ eos tenebant, ſoluuntur. Sic Auguſtinus lib. de vera & falſa Pœnitentia, cap. 10. *Opus iuſtitiæ exercent* (Sacerdotes) *in peccatores, cùm eos iuſta pœna ligant: opus miſericordiæ, dum de ea aliquid relaxant, vel Sacramentorum communioni conciliant.* Tertiò, ea poteſtas exercetur ab Eccleſia, dum peccatores ligat, aut ſoluit excommunicationis cenſurâ: quippe poteſt illos propter grauia aliqua crimina poſt trinam admonitionem, à loco ſacro, & Sacramentorum, ac fidelium Communione arcere, & poſt criminum emendationem reconciliare, & abſoluere. En tribus modis, quæ ſoluit, & ligat Sacerdos in terra, ligata, & ſoluta manent in cœlo.

5 Sed eſt difficultas: Quia interdum fidelis abſque debita diſpoſitione abſoluitur à Sacerdote, & interdum iniuſtè excommunicatur. At tunc, qui ſoluuntur, & ligantur in terra; non ſoluuntur, & ligantur in cœlo. Reſpondetur: Tunc ſolùm abſolutio, & ligatio facta à Sacerdote ſortitur effectum, & approbatur in cœlo, quando eius poteſtas legitimè exercetur; ſecùs verò, ſi illegitimè. Nam ad legitimum,

mum, & efficacem vsum requiruntur plura, quæ interdum desunt, & frustrant potestatem effectu, aut pœnitentis, & Sacerdotis malitia, aut vtriusque ignorantia. Vnde Origenes hom. 14. ad cap. 24. Leuitic. *Exit quis à fide, per hoc exit de castris Ecclesiæ, etiamsi Episcopi voce non abiiciatur: sicut contrà interdum fit, vt aliquis non recto iudicio eorum, qui præsunt Ecclesiæ, foras mittatur. Sed si non egit, vt mereretur exire, nihil læditur: interdum enim, qui foras mittitur, intus est; & qui foris est, intus videtur retineri.*

6 Est & alia difficultas; quid transacto peccato sit, quod peccatorem ligat? Respondetur: Transacto peccato actuali manere eius maculam, quæ peccatum habituale dicitur, & aliud non est, quàm prior voluntas moraliter perseuerans, per quam anima elongatur à Deo, ac si actualiter existeret. Sicut enim, qui tangit morticinum, aut aliud quid immundum, pollutus manet, quovsque lauatur, sicut erat cùm tangeret; ità post actum peccati polluta remanet anima, sicut erat in ipso actu peccati, donec à Deo per pœnitentiam emundetur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Sacerdos verè absoluat à culpa? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 3. *& in supplem.* 3. *part. quæst.* 18. *artic.* 1. Bonauentura *part.* 2. *artic.* 2. *quæst.* 1. Richardus *artic.* 2. *quæst.* 1. Argent. & Gabr. *quæst.* 1. Tarant. *quæst.* 11. Caietanus, Cabeçud, Suarez, Vazquez, Torres, Præposit. Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *part. quæst.* 84. *artic.* 3. Valentia

tom.

tom.4.d.7.q.1.p.3. Coninch *3.p.tract.2. d.4. dub.2.&* 8. Henriq. *lib.4.cap.12.* Bonauent. *tom.1.d.5. quæst.4. part.1. à num.8.*

Quæst. II. An post peccatum commissum maneat culpa habitualis, à qua Sacerdos absoluat, & quid ea fit? Hîc S.Thom.*q.1.art.2.* Alij relati *lib.2. d. 42. q.4.*

Quæst. III. An pœnitens teneatur acceptare pœnitentiam à Sacerdote iniunctam? Hîc Gabr.*q.1.* Suar.*tom.4.in 3.p.d.38.sect.7.* Coninch *tom.2.in 3.par. d.10. dub.9.* Valentia *tom.4.d.7.q.14.par.4.* Vazquez *3.p.q.94.art.2.dub.1.* Filliuc.*tr.8.cap.2.q.8.* Cabeçud. *q.15.artic.1.& q.13.artic.2.diffic.2.* Medin. *cod. de satisfact.q.6.* Zerola *de Pœnit.cap.25.q.9.* Diana *tract.1. Miscell. resol. 59. & de Sacram. resolut.51.* Comisol. *lib.1. Moral.q.35.* Mærat.*tom.3.tract.de Pœnit.d.42.* Tanner. *tom.4. d.6.q.8.dubio 1.*

Quæst. IV. Quinam possint excommunicare in Ecclesia? Hîc S. Thom. *q.2.artic. 2. & in supplem. 3. p.q.22.artic.1.* Bonauentura *par.2.artic.1.q.3.* Tarant. *q.15.* Gabr.*q.2.* Durand.*q.3.* Suarez *de censur.d.2.* Filliuc. *tract.11.cap.2.* Alterius *lib.3.d.7.* Henriq. *lib.13. cap.1.* Auila *1.p.d.2.* Vazquez *de excommunicat. dub.1.* Vgolin. *de censur.tab.1.cap.1.* Valent. *tom.4. d.7.q.17.* Coninch *tom.2.in 3.p.d.13.* Bonac. *de cens. d.1. q.1.p.2.* Laym.*tom.1. tr.5.p.1.c.3.*

Quæst. V. Effectus excommunicationis? Hîc S. Th.*q.2.art.4.* Gab.*q.2.& 3.* Bonau. *p.2.art.1.q.5.* Richard.*art.6.* Tarant.*q.22.* Suar.*tom.5.in 3.p.d.9.* Vazq. *tom.4.tr.de excommunic.d.2.* Vgolin.*tab.2.c.8.* Filliuc. *tr.12.cap.2.* Coninch *tom.2.in 3.p.d.14.* Regin. *lib. 32.* Alterius *lib.1.c.6.* Bonac.*tom.1.tract.de excommunicat.*

d,2.

*d.2.q.2.*Laym.*tom.1.tract.5.p.2.cap.2.*Auila *p.2.cap.6.*

Quæst. VI. Excommunicationis causæ? Hîc S.Th. *q.2.art.1.& in supplem.3.p.q.21.art.3.*Bonau.*p.2. art.1.q.2.*Gab.*q.2.*Suar.*tom.5.in 3.p.d 4.* Auila *p. 2. cap.5.* Coninch *tom.2.in 3.p.d.13.*Bonac.*de cens.d.1.q.1.p.3.* Filliuc.*tr.11.cap.6.*Sayr.*lib.1.c.17.* Alterius *lib.3. disp.1.*Val.*tom.4.d.7.q.17.*Vazq.*de excommun.dub.12.* Roderic.*2.p.c.67.*Laym.*tom.1.tr.4.cap.5.*

Quæst. VII. Quinam possint ab excommunicatione absoluere? Hîc S.Th.*q.2.art.5.* Gabr. *q. 3.* Suar. *tom.5.in 3.p.d.7.*Auila 2 *p.cap.7.d.1.*Henriq.*lib.13.cap.27.& 28.*Coninch *tom.2.in 3.p. d.14.* Alterius *lib.4.d.2.*Vgolin.*tab.1.c.4.*Bonau.*d.1.q.3.p.1.de censur.*Laym.*tom.1.tr.5.p.1.cap.7.*Tolet.*lib.1.c.16.*

DISTINCTIO XIX.

Quando hæ claues dantur, & quibus?

PRima conclusio: Claues apostolicæ dantur, quando homo ab Episcopo in Sacerdotium promouetur. Nam omnes, & soli Sacerdotes recipiunt potestatem clauium, atque adeò à Sacerdotio talis potestas inseparabilis est. Ergo ea simul cum Sacerdotio datur.

2 Sed obiicitur: Claues apostolicæ sunt, & potestas ad ligandum, & soluendum, & scientia ad discernendum. At non omnes, & soli Sacerdotes habent clauem scientiæ; nam plerique Sacerdotes destituti sunt scientia discernendi, & plerique ante Sacerdotium ea pollent. Ergo clauis scientiæ cum Sacerdotio

non datur. Respondetur: Clauis scientiæ duo vendicat, & scientiam discernendi, & potestatem aperiendi, atque claudendi. Igitur Sacerdotibus ignorantibus non datur clauis scientiæ: quia, licèt detur potestas aperiendi, atque claudendi; tamen scientia non datur: quia ante Sacerdotium scientia discernendi supponitur, & cum Sacerdotio potestas claudendi, & aperiendi conceditur, & interdum etiam scientia augetur.

3 Secunda conclusio: Potestas ligandi, atque soluendi conceditur omnibus Sacerdotibus, etiam prauis. Primò, quia Hieronymus apud Glossam ad illud Matthæi 16. *Tibi dabo claues Regni cœlorum.* sic ait: *Habet eandem iudiciariam potestatem Petri omnis Ecclesia in Episcopis, & Presbyteris.* Secundò, Augustinus in lib. quæst. vet. & noui testam. quæst. 11. *Quanta sit dignitas sacerdotalis officij, & ordinis, hinc aduertamus. Dictum est de nequissimo Caipha, cùm esset Pontifex anni illius, prophetauit, per quod ostenditur, spiritum gratiarum non personam sequi digni, vel indigni, sed ordinem.* Ergo simul cum Ordine Sacerdotij, potestas gratiæ communicandæ conceditur.

4 Obiicitur primò illud Malachiæ 2. *Maledicam benedictionibus vestris.* Quod improbis Sacerdotibus comminatur. Secundò, August. *super Exod. cap.* 120. dicens, laminas aureas in fronte Sacerdotis significare *fiduciam bonæ vitæ, quam qui verè, perfectéque habet, solus potest auferre peccata.* Tertiò, Gregorius hom. 26. in Euangelia: *Illi soli habent potestatem ligandi, atque soluendi, qui Apostolorum exempla tenent.* Quartò, Origenes *hom.* 1. *sup. Matth.* & Hesychius *lib.* 2. *super Leuit. c.* 9. Ad primum respondetur illa commina-

tio

tio facta est Hæreticis, & excommunicatis, quorum benedictiones, & absolutiones fiunt maledictiones iis, qui sectantur ipsorum errores. Ad cætera testimonia Patrum respondetur: Disserunt illi de potestate soluendi dignè, non de potestate soluendi validè. Certum enim est, vt dignè talis potestas exerceatur, probitatem vitæ, & imitationem Apostolorum exigi. Quare sit

3 Tertia conclusio: Non omnes Sacerdotes habent dignè potestatem ligandi, atque soluendi. Primò, ex illo Ezech. 15. *Væ iis, qui viuificant animas, quæ non viuunt; & mortificant animas, quæ non moriuntur.* Quod dictum est de iis Sacerdotibus, qui absoluunt indignos,& dignos ligant. Secundò ex illo Malachiæ 2. *Maledicam benedictionibus vestris.* Quod, licèt de solis Hæreticis, & excommunicatis possit intelligi, etiam quadrat in eos Sacerdotes, quibus benedictiones,& absolutiones sacræ vertuntur in maledictiones propter abusum earum. Tertiò, quia Augustinus *lib. de vera & falsa Pœnit. c.* 20. describens, qualis debeat esse dignus Sacerdos, & ecclesiasticus Iudex, recenset plura, quæ non omnibus Sacerdotibus communia sunt. Exigit enim, vt careat culpis, quas in aliis corrigere,& iudicare debet: vt sit præditus scientia, qua causas iudicij discernat: vt sit diligens inuestigator criminum, & qualitatum ipsorum: vt sit mitis in aliquos, in alios seuerus, &c. Quæ omnia constat, pluribus Sacerdotibus deesse.

Annotatio.

HIc Parisienses notant, doceri à Magistro, clauem scientiæ esse habitum sciendi, eoque qui carent Sacerdotes, claue scientiæ carere. At ego, iuxta Magistri mentem, clauem scientiæ distinguo duplicem; alteram remotam, & imperfectam, quæ est potestas claudendi, & aperiendi validè conscientiam pœnitentis; alteram proximam, & omninò perfectam, quæ ad dignum eius potestatis exercitium sapientiam vendicat. Igitur Magister non de claue remota scientiæ; sed de proxima, & perfecta disserit; quam exploratum est, cum Sacerdotio non dari, & in pluribus Sacerdotibus desiderari.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An potestas iurisdictionis detur Sacerdoti cum potestate Ordinis, & ab ea distinguatur? Hîc S. Th. *q.* 1. *& in supplem.* 3. *p. q.* 19. *art.* 3. Bonauent. *ar.* 3. *q.* 1. Tarant. *quæst.* 4. Brulef. *q.* 3. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 6. Bonac. *de Sacrament. disp.* 5. *quæst.* 3. *p.* 4. *& quæst.* 7. *par.* 1. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *par. disp.* 16. *&* 24. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 1. §. 2. Sot. *distinct.* 18. *quæst.* 4. *artic.* 2. Medina *de Pœnitentia, quæst.* 34. *&* 35. Valentia *tom.* 4. *d.* 7. *quæst.* 10. *p.* 2. Vazquez *in* 3. *p. quæst.* 93. *artic.* 1. *dub.* 2. Cabeçud. *in addition. quæst.* 17. *art.* 3. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 6. *quæst.* 9. *dub.* 3.

Quæst. II. An omnis Sacerdos possit quemlibet absoluere; saltem à venialibus? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 3. Bonauent. *art.* 3. *quæst.* 1. Richard. *quæst.* 3. Tarant.

rant. *quæst.* 7. Nauarr. *cap. Placuit, de Pœnitentia, dist.* 6. *num.* 22. Medina *cod. de pœnit. q.* 40. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. d.* 26 *sect.* 5. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 8. §. 1. Granad. *tomo* 5. *controu.* 7. *tract.* 10. *d.* 4. *sect.* 1.

Quæst. III. An quilibet Sacerdos possit absoluere quemlibet ab omnibus peccatis, etiam reseruatis, in articulo mortis? Hîc Maior *quæst.* 1. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 11. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. d.* 26. Zambran. *cap.* 4. *dub.* 4. Molina *tr.* 3. *de iust. d.* 63. Auila *de censur. p.* 5. *d.* 4. & 5. Sanchez *lib.* 2. *Moral. cap.* 13. Valent. *tom.* 4. *d.* 7. *quæst.* 10. *p.* 2. Laym. *tom.* 2. *tr.* 6. *cap.* 12. Bonac. *de Sacram. d.* 5. *quæst.* 7. *p.* 1. Med. *tr.* 2. *quæst.* 18. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 8. Sayr. *de pœnit. c.* 24.

Quæst. IV. An ad validam absolutionem necessaria sit Episcopi approbatio? De quo Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. d.* 28. Coninch *tomo* 2. *in* 3. *par. disp.* 8. Nauarr. *cap.* 4. Laym. *tomo* 2. *tract.* 6. *cap.* 11. Henriq. *lib.* 6. *cap.* 6. Vazquez *in* 3. *p. quæst.* 93. *art.* 3. *dubio* 3. Suarez *tomo* 4. *d.* 26. *sect.* 5. & 6. & *d.* 28. *sect.* 3. & 4. Filliuc. *tr.* 7. *c.* 9. *q.* 9. Alterius *lib.* 4. *disp.* 4. *cap.* 4. Bonac. *de Sacrament. d.* 5. *quæst.* 7. *p.* 4. Cabeçud *in addit. q.* 8. *art.* 5. Zerola *de Pœnit. c.* 16. *q.* 2.

Quæst. V. An vnius Episcopi approbatio sufficiat ad quemlibet pœnitentem vbiuis terrarum absoluendum? De quo Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. d.* 28. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *disp.* 8. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 6. Rodrig. *tom.* 1. *quæst.* 59. *art.* 5. Laym. *tomo* 2. *tr.* 6. *c.* 11. Bonac. *de Sacram. d.* 5. *q.* 7. *p.* 4. §. 1. Zerola *de pœnit. c.* 16. *q.* 8. Cabec. *addit. q.* 8. *art.* 4. *dub.* 9. Ledesma *de Pœnitent. cap.* 13.

DISTINCTIO XX.

De iis, qui in fine pœnitent.

PRima conclusio: Vera Pœnitentia etiam in fine vitæ sortitur iustificationis effectum: cæterùm periculosum est, eam in id tempus differre. Prior pars probatur primò: quia latro in fine pœnitens acceptus fuit in gloriam. Secundò, quia Ezechielis 18. dicitur: *Quacunque hora ingemuerit, & cõuersus fuerit peccator, vita viuet, & non morietur.* Ergo vita gratiæ, etiam in hora mortis, verè pœnitentibus parata est. Tertiò, quia *Psal.* 140. acceptabile est in conspectu Dei *sacrificium vespertinum.* Quod à Patribus intelligitur Pœnitentiæ oblatio facta in extremo vitæ. Quartò, quia Leo Papa *in epist.* 90. *respons.* 5. ait: *Nemo est desperandus, dum in hoc corpore constitutus est.*

2 Posterior pars probatur ex August. lib. 50. hom. homil. 41. *Si quis positus in vltima necessitate voluerit accipere Pœnitentiam, & accipit; fateor vobis, non illi negamus, quod petit; sed non præsumimus, quia benè hinc exit. Si securus hinc exierit, ego nescio. Pœnitentiam dare possumus; securitatem verò non.* Rationem reddit, *de vera & falsa Pœnitentia, cap.* 17. quia perfecta conuersio, & pœnitentia ex dilectione charitatis facienda est. Tunc autem ea difficilis, & periculosa est: tum, quia verendum est, hominem tunc necessitate potiùs, quàm libertate; timore potiùs, quàm amore pœnitere. *Nullus expectet, quando peccare non potest: arbitrij enim libertatem quærit Deus, vt deleri possint commissa;*

non

non necessitatem, sed charitatem, non tantùm timorem: quia non in solo timore viuit homo. Tum, quia amore filiorum, vxoris, & bonorum mundi retrahitur à dilectione Dei. *Quoniam vix, vel rarò est tam iusta conuersio, timendum est de pœnitente serò; maximè cùm filij, quos illicitè dilexit, sint præsentes; vxor, & mundus ad se vocet.*

3 Secunda conclusio: is, qui viuens satisfactionem sacramentalem non expleuit, luit pœnas in Purgatorio, nisi doloris interioris quantitas eas extinguat. Nam Deus, sicut est misericors ad largiendam veniam contritis, etiam est iustus ad exigendam pœnam ab iis, qui sua contritione non satisfaciunt culpis; ideóque dixit Apostolus Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.* Punire autem culpas impunitas, opus iustitiæ est. Cæterùm tanta potest esse doloris interni acerbitas, vt eam satisfactionem suppleat. Nam is dolor satisfactorius est, & punitio quædam præueniens in se punitionem diuinam. Ad quod argumento esse potest latronis pœnitentia, cui absque mora Paradisi portæ apertæ sunt, quin Purgatorium transierit.

4 Vnde etiam is, qui satisfactionem iniunctam impleuit, si ea peccatis condigna non fuit, pœnas Purgatorij non vitat, nisi contritionis satisfactio suppleat. Opus enim iustitiæ est, peccata impunita castigare. Impunita autẽ manent interdum satisfactione sacramentali: quia Sacerdotibus datum non est, quantitatem doloris interni plenè cognoscere, & mensuram satisfactionis iustam, & peccatis æqualem definire. Atque ideò interdum inæqualem imponunt,

& pœnis Purgatorij æquandam. Quod illustrant August. *in Enchir. c. 65*. & Hieron. *de pœn. dist. 1. c. Mensuram*. dicentes, ad pœnam satisfactoriam imponendam, metiendam illam iuxta mensuram doloris, quam explorare possunt, & interdum æqualem difficilè definire: ideóque nullam determinatam pœnam, tempúsque pœnitentiæ sacris canonibus præfigi: quia id arbitrio Sacerdotis, iuxta doloris quantitatem, pręscribendum relinquitur.

5 Tertia conclusio: In periculo mortis constitutis non est negandum Sacramentum Pœnitentiæ: nec eis pro eo tempore satisfactio imponenda: id enim misericordia Dei, & benignitas Ecclesiæ vendicat. Priorem partem probat Leo Papa epist. 91. ad Theodor. *Quia misericordiæ Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire.* Additque: *Si ita aliqua ægritudine aggrauati sunt, vt Sacramentum, quod paulò antè poscebant, sub præsenti significatione non valeant; testimonia eis fidelium circunstantium prodesse debebunt, vt simul, & pœnitentiæ, & reconciliationis consequantur beneficium.* Probat etiam Iulius Papa 26. *quæst. 6. cap. Si Presbyter.* quia Christus latroni in extremo vitæ reconciliationem non negauit: & Deus verè in ipsum conuersis, in quacunque hora vitam, & remissionem promisit. Ideóque, *Si Presbyter pœnitentiam abnegauit morientibus, reus erit animarum.*

6 Posteriorem partem decernit Theodorus Cantuariensis Episcopus, & habetur 26. *q. 7. cap. Ab infirmis.* his verbis: *Ab infirmis in periculo mortis positis pura inquirenda est confessio peccatorum; non tamen est illis imponenda pœnitentia.* Cæterùm ea innotescenda: tum, vt amici suis orationibus, & eleemosynis pondus pœnitentiæ

nitentiæ subleuent, si infirmi decesserint: tum, vt ipsi, si conualuerint, illam expleant. Item, Leo Papa *epist.* 77. *ad Nicetam*, monens, *Sacerdoti tempora pœnitudinis habita moderatione constituenda, & pariter etiam periculorum, vel ægritudinum necessitates respiciendas.*

7 Quarta conclusio: Pœnitens excommunicatus non est absoluendus à simplici Sacerdote absque Episcopi facultate, nisi absente Episcopo extrema necessitas cogat. Primò, quia sic statuit Carthaginense Concilium II. *cap.* 4. Secundò, Aurelianus Episcopus, & habetur 26. *quæst.* 6. *cap. Aurelianus.* Si verò pœnitens, aut excommunicatus signa pœnitentiæ dedit, & Sacerdotem quærens sine absolutione decessit, admittendus est communioni Ecclesiæ, & eius oblatio acceptanda. Sic enim sancitur in Concilio Epaunensi, & habetur 26. *quæst.* 6. *cap. Si aliquis.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An in articulo mortis possit quilibet Sacerdos quemlibet absoluere, etiam præsente superiore? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 1. Bonauent. *in litt. p.* 2. *dub.* 5. *& 6.* Alij relati *dist. præced. q.* 3.

Quæst. II. An satisfactio sacramentalis extinguat debitum totius pœnæ temporalis? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 2. Gabriel *quæst.* 1. Sotus *quæst.* 2. *art.* 3. Valentia *tomo* 4. *disput.* 7. *quæst.* 14. *part.* 4. Bellarminus *lib.* 4. *de Pœnitentia, cap.* 2. Zerola *de Pœnitentia, cap.* 25. *quæst.* 4. Vazquez *in* 3. *p. quæst.* 94. *art.* 2. *dub.* 6. Medina *cod. de effectu Pœnitent.* Pitigianus 2. *part. distinct.* 15. *quæst.* 1. *art.* 5. Suarez

disp. 33. Filliucius *tract.* 8. *cap.* 1. Bonacina *de Sacram.* *disp.* 3. *q.* 5. *sect.* 3. *p.* 1.

Quæst. III. An vnus homo possit satisfacere pro alio? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 2. Bonauentura *p.* 2. *art.* 1. *quæst.* 1. Richard. *art.* 1. *quæst.* 3. Tarant. *quæst.* 4. Argentina *q.* 1. *art.* 2. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. disp.* 48. *sect.* 1. & 2. Cabeçudo *in addit. q.* 20. *art.* 3. *de satisfactione, dif.* 1. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 10. *dub.* 7. Bonacina *de Sacrament. disp.* 6. *q.* 2. *p.* 1. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 6. *quæst.* 8. *dub.* 3. Mærat. *tomo* 3. *tr. de Pœnitent.* *disp.* 39.

Quæst. IV. An per Indulgentiam fiat pœnarum relaxatio? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Bonauentura *parte* 2. *art.* 1. *quæst.* 2. Richard. *artic.* 3. *q.* 1. Tarant. *q.* 13. Bellarminus *de Indulgent.* Viualdus *tit.* 9. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *parte, disp.* 49. & 51. Corduba *lib.* 5. *q.* 4. & *sequent.* Valent. *tomo* 4. *disp.* 7. *q.* 20. *p.* 1. & 2. Reginald. *lib.* 7. *num.* 98. & *sequent.* Coninch *tomo* 2. *in* 3. *p. disp.* 12. *dub.* 1. Filliucius *tr.* 8. *cap.* 3. *q.* 4. & 8. Bonacina *de Sacrament. disp.* 6. *q.* 1. *p.* 1.

Quæst. V. An per Indulgentiam plenariam omnibus remittantur omnes pœnæ? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 3. Bonauentura *parte* 2. *ar.* 1. *quæst.* 4. Richardus *art.* 3. *quæst.* 2. Tarant. *q.* 22. Graff. *de Indulgent. cap.* 7. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *part. disp.* 56. *sect.* 3. Cabeçudo *in addit. quæst.* 27. *art.* 4. *dif.* 3. Corduba *lib.* 5. *quæst.* 23. Coninch *tomo* 2. *in* 3. *part. disp.* 12. *dubio* 6. Viualdus *titulo* 9. *de Indulgent.* Filliuc. *tr.* 8. *cap.* 9. *q.* 5. Bonacina *de Sacrament. disp.* 6. *q.* 1. *p.* 7.

Quæst. VI. An Indulgentia valeat existenti in peccato mortali? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 5. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p. disp.* 52. Cabeçudo *in addit. q.* 27. *art.*

art. 1. Valent. *tomo* 4.*disp*.7.*q*.20.*p*.5. Corduba *de Indulgent.lib*.5.*q*.23. Nauar. *notab*. 17. & 18. Coninch *tomo* 2.*in* 3.*p.disp*.12.*dubio* 7.Tol.*lib*.6.*cap*.27. Bonac. *de Sacram.disp*.6.*q*.1.*p*.1.

Quæst. VII. An, & quæ causæ requirantur, vt Indulgentiæ valeant? Hîc S.Thomas *quæst*.1.*art*.3. & *in supplement*.3.*part.quæst*.25.*art*.3.Tarant. *q*. 21. Bonauentura *part*.2.*art*. 1.*quæst*.4. Suarez *tomo* 4. *in* 3.*p. disp*. 54.*sect*. 1.Cabeçudo *in addit. quæst*. 25.*art*. 3. Coninch *tomo* 2.*in* 3.*par. disp*. 12. *dub*.6. Corduba *lib*. 5.*de Indulg*. *q*.20.Reginald. *lib*.7.*cap*.12. Valent. *tomo* 4. *disp*. 7.*q*.20.*p*. 4. Filliuc.*tr*. 8. *cap*. 5. Bonacini *de Sacram. disp*.6.*q*.1.*p*.4.Henriq. *de Indulg.cap*.14.

Quæst. VIII. Quinam possint Indulgentias concedere? Hîc S.Th.*quæst*. 1.*art*. 4. Bonauentura *par*. 2. *ar*.1.*q*.3.Richardus *art*.5.*q*.2.& 3.Tarant. *q*. 20. Bellarminus *lib*.1.*de Indulg.cap*. 55. Suarez *tomo* 4. *in* 3. *p.disp*.49.*sect*.1.Coninch *tomo* 2.*in* 3.*p.disp*.12.*dub*.1. Henriq. *de Indulg.cap*.30.Filliuc.*tr*.8.*cap*.3.& 4. Cabeçudo *in addit.q*.26.*art*. 1. Valentia *tom*.4.*disp*.7.*q*. 20.*p*.3.Bonacina *de Sacram.disp*.6.*q*.1.*p*.3.

DISTINCTIO XXI.

De peccatis, quæ post hanc vitam dimittuntur.

PRima conclusio: Aliqua sunt peccata, scilicet, venialia, quæ post hanc vitam dimittuntur. Primò, quia id supponitur Matth. 12. vbi dicitur: *Qui peccauerit in Spiritum sanctum, non remittitur ei, neque in hoc*

sæculo,

sæculo, neque in futuro. Secundò, quia plures iusti subitò præoccupantur morte, priusquàm pœnitentia deleant plura venialia, quorum rei erant. At hæc in alia vita dimittuntur, cùm in ista dimissa non sint. Tertiò, quia ait Augustinus *lib.21. de ciuitate Dei, cap.26.* plures iustos, qui iuxta Paul. 1. *Corinth.* 3. ædificant lignum, fœnum, & stipulam, secum portare post mortem ædificia cremabilia, id est, venialia peccata, quæ igne purgatorio cremantur. Vnde deprehendes, non omnes iustos æqualiter perpeti pœnas in Purgatorio. Nam peccata venialia inæqualia sunt, quorum aliqua diutiùs, vt lignum; alia minùs, vt fœnum; alia minimum, vt stipula cremantur. Ideóque Augustinus *in Enchir. cap.69.* ait: *Post hanc vitam incredibile non est, nonnullos fideles per ignem purgatorium, quantò magis, minúsve bona pereuntia dilexerunt, tantò tardiùs, citiúsque saluari.*

2 Dices primò, per lignum, fœnum, & stipulam, quæ igne purgatorio cremantur, non intelligi 1. *Cor.* 3. peccata venialia ibi remissa. Nam Augustinus *enarrat. in Psalm.* 37. ait: *Qui superædificant aurum, argentum, & lapidem pretiosum, de vtroque igne securi sunt, non solùm æterno impiorum, sed etiam emendatorio saluandorum.* Tamen nullus est adeò perfectus, qui venialiter non peccet. Ergo, aut omnes iusti eo igne purgabuntur; aut ea ædificia cremabilia, non sunt peccata venialia. Respondetur: Sunt iusti eò charitate frigidi, vt quanuis Dei contemplationi, quæ est aurum; dilectioni proximi, quæ est argentum; bonisque operibus, quæ sunt lapides pretiosi, incumbant: ex eis tamen ædificium non conficiant. Item, iusti eò charitate feruentes, vt, licèt venialia commit-

tant;

tant; lignum tamen, fœnum, & stipulam non ædificent: quia igne charitatis ea absumunt in hac vita, quin aliqua supersint igne purgatorio cremanda. Igitur ea tantùm venialia igne purgatorio cremantur, quæ à iustis tepidæ charitatis fiunt, scilicet, affectiones mundanæ, quas illi cum charitate componunt, & eius ardore in hac vita non absumunt.

3 Dices secundò, superiori argumento solùm probari peccata venialia in alia vita remitti quoad pœnam, non verò quoad culpam. Sed contrà primò: quia sunt aliqua venialia, quæ in hac vita non remittuntur quoad culpam, videlicet, ea, quorum iustus simul cum mortalibus non pœnituit. Ergo ea in alia vita remittuntur quoad culpam. Secundò, quia Patres docent, venialia in alia vita remitti, non verò mortalia. At pœna temporalis in alia vita non solùm remittitur debita venialibus, sed etiam mortalibus. Ergo remitti venialia quoad culpam credendum est.

4 Secunda conclusio: Prodest fidelibus confessio peccatorum in genere. Tum, quia, licèt teneamur omnia mortalia in singulari explicare, & venialia etiã sic exprimere expediens sit; tamen interdum plura peccata non occurrunt memoriæ, præsertim venialia, quæ innumerabilia sunt. Ergo ad eorum remissionem expedit peccatorum in genere confessio. Tum, quia ea confessio in generę consuetudine Ecclesię laudabilis, & probata est. Tum, quia Augustinus *lib. 5. Hypognost. post initium*, commendat confessionem occultorum: quia veritatem Deo loquitur, qui occultorum veniam precatur.

5 Tertia conclusio: In Confessione propter humilitatem non licet mendacium. Tum, quia Deus diligit

ligit veritatem, iuxta illud Psalm. 50. *Veritatem dilexisti.* Tum, quia humilitas mendax, imprudens, & culpabilis est. Nam, vt docet Augustinus *serm. 29. de verbis Apostoli*, qui causa humilitatis mentitur; peccator, qui non erat, constituitur.

6 Quarta conclusio: Tenetur Sacerdos sigillo tegere confitentium peccata. Nam Gregor. *dist. 6. cap. Sacerdos. de pœnit.* ait: *Sacerdos ante omnia caueat, ne de iis, qui ei confitentur, peccata alicui recitet, nec (quod absit) pro aliquo scandalo. Nam, si hoc fecerit, deponatur, & omnibus diebus vitæ suæ ignominiosus peregrinando pergat.*

7 Quinta conclusio: Datum est pœnitenti confiteri alieno Parocho, cùm proprius nescit ligare, & soluere pœnitentes. Nam Matthæi 5. iubemur vitare cæcum Sacerdotem: *Ne si cæcus cæcum ducat, ambo in foueam cadant.* Item, quia Vrbanus II. *de pœn. dist. 6. cap. Placuit.* id permittit: *Placuit, vt nulli Sacerdotum deinceps liceat quemlibet commissum alteri Sacerdoti ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui se prius commisit, nisi pro ignorantia illius, cui prius confessus est.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quomodo in alia vita remittantur venialia quoad culpam? Hîc S. Thom. *q. 1. art. 3.* Bonauent. & Richard. *1. part. art. 2. q. 1.* Brulef. *q. 3.* Scotus, Carthusian. Maior, Durand. Almainus, Argentina, & alij *quæst. 1.* Suarez *tomo 4. in 3. p. disp. 11. sect. 4.* Vazq. *q. 87. dub. 2.* Mærat. *de pœnit. d. 11.* Tanner. *tom. 4. d. 6. q. 4. dub. 5.* Valentia *tomo 4. disp. 7. q. 4. p. 1.* Henriquez *lib. 4. cap. 15.* Sot. *d. 15. q. 2. art. 2.*

Quæst.

Quæst. II. An venialia remittantur absque proprio dolore? Hîc Bonauent. *ar.* 1. *q.* 2. Richard. *ar.* 2. Tarant. *q.* 9. Alij relati *dist.* 16. *q.* 4.

Quæst. III. An remittantur absque infusione gratiæ? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 1. Tarant. *q.* 9. Alij relati *distinct.* 16. *q.* 4.

Quæst. IV. An, & quomodo remittantur per sacramentalia? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 1. Bonauent. *art.* 1. *q.* 2. Valentia *tomo* 4. *disp.* 7. *q.* 4. *p.* 1. Suarez *disp.* 12. *sect.* 2. Reginald. *lib.* 5. *num.* 43. Filliuc. *tr.* 6. *cap.* 5. *q.* 10. Henriquez *lib.* 4. *de Pœnitentia, cap.* 15. Sot. *dist.* 15. *q.* 2. *art.* 3. Bonacina *de Pœnit. d.* 5. *q.* 6. *p.* 3. Caiet. Cabeç. Vazq. Torres, Præpos. Coninch, Pesant. Sylui. & alij cum S. Th. 3. *p. q.* 87. *art.* 3. Mærat. *disp.* 10.

Quæst. V. An, & quomodo remittantur extra Sacramentum per virtutum actus? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. Bonauentura *p.* 1. *in littera, dubio* 3. Caietanus, Cabeçudo, Suarez, Vazq. Torres, Præposit. Coninch, Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 87. *art.* 1. Henriquez *lib.* 4. *de Pœnitentia, cap.* 15. Filliuc. *tr.* 6. *cap.* 5. *n.* 109. *& seq.* Reginald. *lib.* 5. *n.* 45. *& seq.* Bonacina *de Sacrament. disp.* 5. *q.* 6. *p.* 3. Sot. *dist.* 15. *q.* 2. *art.* 1. Mærat. *disp.* 8. *de Pœnitentia.*

Quæst. VI. An venialia coniuncta mortalibus puniantur in Inferno æternâ pœnâ? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 2.

Quæst. VII. An, & quomodo ignis materialis Purgatorij possit cruciare spiritum? Hîc Bonauentura *p.* 1. *ar.* 2. *q.* 1. Richard. & Argent. *q.* 1. Tarant. *q.* 3. Brulef. *q.* 4. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 7. *q.* 6.

Quæst. VIII. An sit peccatum, & graue, se de falso crimine in confessione accusare? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.*

art. 3. Bonauentura *part.* 2. *art.* 1. *quæst.* 2. Richard. *artic.* 3. *quæst.* 4. Brulef. *q.* 8.

Quæst. IX. Quæ, & quanta sit obligatio sigilli confessionis? Hîc S. Thomas *quæst.* 3. Bonauentura *p.* 2. *art.* 2. *quæst.* 1. Scotus *quæst.* 2. Richardus *art.* 4. *q.* 2. Mayron. *q.* 3. Argentina, & Gabriel *q.* 1. Brulef. *quæst.* 10. Vazquez *in* 3. *p. quæst.* 93. *art.* 4. *dubio* 1. Cabeçudo *addit. q.* 11. *art.* 1. Sayr. *de Pœnitentia, cap.* 26. Reginald. *lib.* 3. Onufr. *de sigillo, sect.* 1. *q.* 3. Valentia *tomo* 4. *disp.* 7. *quæst.* 13. *par.* 1. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 19. Sot. *dist.* 18. *q.* 4. Coninch *tomo* 2. *in* 3. *p. disp.* 9. Suarez *tomo* 4. *disp.* 33. Filliuc. *tr.* 7. *cap.* 11. *q.* 2. Bonacina *de Sacram. disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *p.* 1. & 2.

Quæst. X. An sit obligatio confitendi peccatum, quod absque infamia alterius manifestari non potest? Hîc Gab. *q.* 1. Bonau. *par.* 2. *ar.* 1. *q.* 3. Brulef. *q.* 9. Alex. 4. *p. q.* 18. *membro* 4. *art.* 2. §. 4. Sanchez *in select. disp.* 8. Layman. *lib.* 5. *tr.* 6. *cap.* 8. Malder. *de sigillo, cap.* 17. Ledesm. *tomo* 1. *summa, cap.* 20. Lessius *lib.* 2. *cap.* 11. *dub.* 11. Pont. *de Matrimonio, lib.* 5. *cap.* 18. Onufr. *de sigillo, sect.* 4. *q.* 7. *dubio* 3. Bonacina *de contractib. disp.* 2. *q.* 4. *p.* 4. Coninch *tomo* 2. *in* 3. *p. disp.* 7. *dub.* 9. Valent. *tomo* 4. *disp.* 7. *q.* 11. *p.* 1. Petr. Soto *de Pœnitentia, lect.* 11. Diana *tomo* 1. *tr.* 7. *resolut.* 49. Filliuc. *tr.* 7. *cap.* 11. *q.* 9. & 10.

DISTINCTIO XXII.

Si peccata dimissa redeant?

QVæritur primò: An peccata per pœnitentiam dimissa redeant sequenti peccato, sicut redeunt merita

merita peccato mortificata per sequentem pœnitentiam. Plures graues Theologi affirmant: Primò, quia *Matth.* 8. à seruo nequam, qui fratri non dimisit, exegit Dominus debita priùs dimissa. Secundò, quia is videtur consensus Patrum: Ambrosius enim ad cap. 4. Eph. ait: *Donate inuicem, si alter in alterum peccat, alioquin Deus repetit dimissa.* Rabanus apud Gloss. *Non solùm peccata, quæ post Baptismum homo egit, reputabuntur ei ad pœnam; sed etiam in Baptismo dimissa.* Gregor. lib. 4. Dial. cap. vlt. *Ex dictis euangelicis constat, quia si ex corde non dimittimus, & hoc rursum exigi, quod iam nobis per pœnitentiam dimissum fuisse gaudebamus.* August. homil. 15. de verbis Domini: *Dicit Deus: Dimitte, & dimittetur tibi: nam, si non dimiseris, quidquid dimiseram, replicabo tibi.* Item, lib. 1. de Baptismo contra Donat. *Redire dimissa peccata, vbi fraterna charitas non est, apertè Dominus in Euangelio docet illo seruo,* &c. Neque propterea Deus dicendus est, bis iudicare in id ipsum, aduersùs Nahum 1. Nam tunc Deus bis iudicaret idem peccatum, quando post condignam satisfactionem, & emendationem puniret. At condigna satisfactio, & emendatio non fuit, vbi homo ingratus priori beneficio repetit iniuriam Dei.

2 Alij verò non contemnendi Theologi tuentur, peccata dimissa non redire. Quia absonum videtur à iustitia, & misericordia Dei peccatorum remissorum recordari ad pœnam. Vnde ad argumenta præterita respondent, ideò peccata dimissa imputari homini, quia circunstantia ingratitudinis post remissionem præteritarum culparum tantæ malitiæ censetur, vt mereatur castigari tanta pœna, quanta peccatis

dimissis erat debita, quanuis illa in se non redeant. In hac controuersia Magister anceps iudicium relinquit: quia vtriusque partis auctoritas, & ratio deliberare non sinit.

3 Ad plenam explicationem Sacramenti Pœnitentiæ quæritur secundò; quid sit in hoc Sacramento, Sacramentum, & res? Aliqui sentiunt, Sacramentum esse confessionem, & absolutionem externam; rem verò, dolorem internum. Quia exterior pœnitentia signum est interioris. Sacramentum autem dicitur, quod significat; res verò, quod significatur. Si eis obiicias, Sacramentum euangelicum efficere rem, quam significat: pœnitentiam verò externam non esse causam internæ, sed potiùs internam externæ. Respondent, id esse verum de Sacramentis, quæ primitùs in lege euangelica instituta sunt: Pœnitentiam verò externam non esse primitùs in lege euangelica institutam, cùm à primis parentibus exordium habuerit. Si iterum obiicias, rem non esse priorem Sacramento. Id negant: quia etiam in aliis Sacramentis sæpè res ipsum Sacramentum præcedit.

4 At alij sentiunt, Pœnitentiam externam esse Sacramentum tantùm; remissionem peccatorum rem tantùm; dolorem internum verò, rem, & Sacramentum simul. Nam Pœnitentia exterior significat, & non significatur; remissio peccatorum significatur, & non significat: dolor interior verò significat remissionem peccatorum, & significatur per pœnitentiam externam. Quo absoluitur de Sacramento Pœnitentiæ tractatio.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An peccata remissa redeant per sequens peccatum? Hîc S. Thomas, Bonauentura, Scotus, Gabriel, Durandus, Mayron. Argentina, Tarant. & Gabr. *quæst*. 1. Richard. *quæst*. 2. Caietan. Cabeçudo, Suarez, Vazquez, Torres, Coninch, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst*. 88. *art*. 1. Val. *tom*. 4. *disp*. 7. *quæst*. 5. *p*. 1. Sot. *dist*. 16. *quæst*. 1. Zerola *de Pœnitentia, cap*. 1. *quæst*. 21. Henriquez *lib*. 4. *c*. 32. Bonacina *disp*. 5. *de Sacrament*. *q*. 6. *sect*. 3. *p*. 1. Filliuc. *tr*. 6. *cap*. 6. *q*. 10. Tanner. *tom*. 4. *disp*. 6. *q*. 5. *dub*. 3. Mærat. *tom*. 3. *tr. de Pœnitent. disp*. 12.

Quæst. II. Quænam sint partes essentiales Pœnitentiæ? Hîc S. Thomas *q*. 2. *art*. 1. Bonau. *artic*. 2. *quæst*. 2. Richard. *artic*. 2. *quæst*. 1. Tarant. *quæst*. 9. Alij relati *dist*. 16. *quæst*. 4.

Quæst. III. An à Christo, & quando fuit institutum Sacramentum Pœnitentiæ? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. *art*. 3. Bonau. *art*. 2. *quæst*. 1. Tarant. *q*. 13. Brulef. *q*. 3. Richard. *art*. 2. *q*. 5. Caietan. Cabeçudo, Suarez, Vazq. Coninch, Torres, Præpos. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. quæst*. 84. *art*. 7. Bellarminus *tom*. 2. *lib*. 3. Valentia *tom*. 4. *disp*. 7. *quæst*. 9. *p*. 2. Molfes. *tract*. 7. *cap*. 3. Filliuc. *tract*. 6. *cap*. 2. Sayr. *de Sacram. lib*. 2. *cap*. 2. *quæst*. 1. Bonacina *d*. 5. *q*. 2. *p*. 4. Tanner. *tom*. 4. *disp*. 6. *q*. 1. *dub*. 1.

DISTINCTIO XXIII.

De Sacramento Vnctionis extremæ.

ALiud Sacramentum eſt Vnctio extrema. Triplex eſt vnctio. Prima, quæ fit chriſmate, quod oleo ſignificante conſcientiam, & balſamo ſignificante bonam famam conficitur, & Regibus, ac Pontificibus in capite, baptizatis in vertice, confirmandis in fronte adhibetur. Secunda eſt Catechumenorum, & Neophytorum, hoc eſt, Nouitiorum fidei, quæ in pectore, & inter ſcapulas fieri ſolet. Tertia infirmorum, quæ moribundis fit in ſenſibus, oleo per Epiſcopum conſecrato. De qua vnctione nunc ſermo eſt.

2 Primò, hoc Sacramentum creditur ab Apoſtolis inſtitutum. Continetúrque Iacobi vlt. *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini, & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis fuerit, dimittentur ei.* Secundò, effectus, in quem eſt inſtitutum, eſt duplex; ſcilicet, remiſſio peccatorum abſolutè, & ſalus corporis ſub conditione, quòd infirmo expedierit. Tertiò, in ea aliud eſt Sacramentum, aliud res Sacramenti: Sacramentum eſt vnctio exterior ſignificans, & non ſignificata; res verò eſt vnctio interior ſignificata, & non ſignificans, quæ remiſſione peccatorum, & virtutum augmento perficitur. Quartò, licèt neceſſarium non ſit ad ſalutem; tamen ſi contemnatur, aut negligatur, damnabile eſt. Quintò, iterari poteſt, ſicut pleraque alia Sacramenta iterantur:

iterantur: quia deputatum est ad medicinam corporis, & animæ ægritudine periclitantium; pericula autem ægritudinis iterantur. Vnde in eadem ægritudine, si morbus reuertitur, & Sacramento semel suscepto non cohibetur, iteratio medicinæ non prohibetur.

3 Vnde, cùm Augustinus *lib. 2. contra epist. Parmen. cap.* 13. ait, Sacramentum non iterandum, ne iniuria fiat Sacramento; non est intelligendus de omni Sacramento, sed de Baptismo, Confirmatione, & Ordine, de quibus ibi disserit: nam constat, Sacramenta Eucharistiæ, Pœnitentiæ, & Matrimonij iterari posse. Tamen nonnulli id verum intelligunt de omni Sacramento secundùm se totum considerato: quia nullum secundùm se totum iteratur; quanuis plura semel, & iterum suscipiantur. Quia super eandem materiam, v. g. super eandem Hostiam in Eucharistia, eandem confessionem in Pœnitentia, idem oleum in extrema Vnctione benedictio non iteratur. Si autem eis obiicias, ea ratione posse semel, & iterum Baptismum suscipi, quin iteretur; quia eadem aqua semel, & iterum non benedicitur. Respondent, benedictionem aquæ non esse essentialem Baptismo, sicut consecratio est essentialis Eucharistiæ, absolutio Pœnitentiæ, & benedictio olei Vnctioni extremæ. Hæc sententia sic iteratione intellecta vocalis est, & vera; eáque ratione etiam in Matrimonio coniuges semel tantùm in primis nuptiis benedicuntur. Cæterùm inter Sacramenta id discrimen de re est, quòd aliorum susceptio iterari potest, aliorum verò non. Ergo nunc Vnctio extrema iterabilis dicitur, quia eius susceptio iteratur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quænam sit materia extremæ Vnctionis? Hîc S. Thomas *q.* 1. *artic.* 3. Bonauent. *artic.* 1. *q.* 3. Richardus *q.* 3. Tarant. *q.* 5. Valent. *tom.* 4. *d.* 8. *q.* 2. *p.* 2. Suar. *tom.* 4. *d.* 39. *sect.* 1. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 1. *dub.* 1. Laym. *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 2. Henriq. *lib.* 3. *c.* 8. Bellarm. *c.* 7. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 19. *dubio* 2. Bonac. *de Sacrament. d.* 7. *q.* 1. *par.* 2. Mæratius *d.* 2. *&* 3.

Quæst. II. Quæ sit forma? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 4. Bonauent. Richard. & Brulef. *q.* 4. Tarant. *q.* 6. Durand. *q.* 3. Suarez *d.* 40. *sect.* 3. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 19. *dub.* 4. Bellarm. *cap.* 7. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 8. Filliuc. *tr.* 3. *cap.* 4. *q.* 10. Tanner. *tom.* 4. *d.* 7. *q.* 1. *dub.* 1. Laym. *tom.* 2. *tr.* 8. *c.* 3. Mæratius *disp.* 4. Val. *tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 2. *p.* 2.

Quæst. III. Effectus extremæ Vnctionis? Hîc S. Thomas *q.* 1. *art.* 2. *& in supplem.* 3. *p. q.* 30. *artic.* 1. Bonauent. Argent. Tarant. & Brulef. *q.* 1. Richardus *q.* 5. Valentia *tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 1. *p.* 3. Suarez *tom.* 4. *in* 3. *p. d.* 41. Henriq. *lib.* 3. *cap.* 9. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 19. *dub.* 5. Bellarm. *c.* 8. Filliuc. *tr.* 3. *c.* 5. *q.* 6. Tann. *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 1. *dub.* 2. Mærat. *d.* 6. *& seq.* Bonac. *de Sacram. d* 7. *q.* 1. *p.* 6. Laym. *tr.* 8. *c.* 5.

Quæst. IV. A quo sit institutum hoc Sacramentum? Hîc S. Thom. *q.* 1. *art.* 4. Scot. Argent. & Mayr. *q.* 1. Bonau. Richard. & Brulef *q.* 2. Tarant. *q.* 4. Suar. *tom.* 4. *in* 3. *p. d.* 39. *sect.* 2. Tanner. *tom.* 4. *d.* 7. *q.* 1. *dub.* 1. Mærat. *d.* 1. Bonac. *de Sacram. d.* 7. *q.* 1. *p.* 1. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 19. *dub.* 1. Laym. *tom.* 2. *tr.* 8. *c.* 1.

Quæst.

Quæst. V. Quibus ministretur? Hîc S. Thom. *q.* 2.*art.*2.Bonauent.*art.*2.*q.*2. Richard.*ar.*1.*q.*4.Brulef. *q.*6.Tarant.*q.*19. Antonin.3.*p.tit.*14.*c.*15.§.6.Bellar. *c.*9.Mærat. *d.*9.Suar. *tom.*4.*in* 3.*p.d.*42.*sect.*1. Filliuc. *tr.*3.*c.*5.*q.*6.Henriq.*lib.*3.*c.*10.*&* 11.Laym.*tom.*2.*tr.*8. *c.*4.Bonac.*de Sacr.d.*7.*q.*1.*p.*5. Val.*tom.*4.*d.*8.*q.*2.*p.*2.

Quæst. VI. An,& quomodo iterari possit? Hîc S. Th.*q.*1.*ar.*4.Bonau.*ar.*2.*q.*4.Richard.*ar.*2.*q.*6.Brulef. *q.*8.Tarant.*q.*6.Suar.*tom.*4.*in* 3.*p.d.*40.*sect.*4. Henriq. *lib.*3.*c.*19.Coninch *tom.*2.*d.*19.*dub.*8.Laym. *tom.*2.*tr.* 8.*c.*4.Bonac.*de Sacr.d.*7.*q.*5.*p.*6.Mærat.*d.*5. Tan.*tom.* 4.*d.*7.*q.*1.*dub.*3.Val.*tom.*4.*d.*8.*q.*2.*p.*2.

DISTINCTIO XXIV.

De Ordinibus ecclesiasticis.

PRimò quæritur, quid, & quotuplex sit Ordo ecclesiasticus? Ordo est signaculum externum,quo ordinatus charactere spirituali insignitus deputatur ad officium, & ministerium sacrum Ecclesiæ, & gratia ad illud implendum confertur. Vnde & Sacramentum est, cùm sit signum visibile inuisibilis gratiæ. Septem sunt gradus,seu ordines ecclesiastici, Ostiarij, Lectores, Exorcistæ, Acolyti, Subdiaconi, Diaconi, & Sacerdotes. Septem sunt propter septem dona Spiritus sancti, quorum participes esse debent, qui ad Ordines ecclesiasticos promouentur, & eorum augmentum in promotione suscipiunt.

2 Secúdò quæritur: Quales sint dignitate,& esse de-

beant sanctitate, qui ordinantur? Dignitatem indicant corona, & *Cleri* nomenclatura, qua ab aliis distinguuntur. Corona enim regale decus est; & *Clerici* dicuntur, quia principem Dei hæreditatem, & ministerij partem sortiuntur: de quibus propterea Petrus 1.2. ait. *Vos estis genus electum, regale Sacerdotium.* Sanctitatem refert ministerij officium, & capillorum tonsura: deputatur enim ad Dei Sacramenta tractanda, ad quod mentis immaculatæ puritas exigitur. Tondetur verò capilli, vt affectiones prauas, & terrenas cogitationes eis præcidendas demonstretur. Qui tonsuræ vsus à Nazaræis initium habet, quibus ob vitæ continentiam radebatur caput, & capilli igne sacrificij cremabantur.

3 Tertiò quæritur: Quænam sint in specie officia singulorum Ordinum? Primò, Ostiarij munus est, ostia templi custodire, dignis aperire, & indignis claudere. Vnde eis in ordinatione claues Ecclesiæ committit Episcopus dicens: *Sic agite, tanquam rationem Deo reddituri pro rebus, quæ clauibus istis recluduntur.* Quod officium gessit Christus, flagello vendentes, & ementes eiiciens è templo, & se Ostiarium dedignatus non est dicens Ioan. 10. *Ego sum ostium: per me si quis introierit, saluabitur.* Secundò, Lectoris est, sacros libros, & eloquia Prophetarum fidelibus in Ecclesia nuntiare. Vnde & ei traditur ab Episcopo codex diuinarum lectionum, & dicitur: *Accipe, & esto verbi Dei relator*, &c. Quare ei incumbit, sensum sacræ lectionis intelligere, & vim accentuum scire, ne legens populo sinistra prolatione intellectum lectionis turbet. Quod munus impleuit Christus *Luc.* 4. cùm in medio seniorũ librum Esaiæ

legit.

legit. Tertiò, Exorcistis datur adiurare, vel increpare Spiritus Dæmonum, manus super Energumenos, & Catechumenos imponendo. Vnde, cùm ordinantur accipiunt ab Episcopo librum Exorcismorum, dicente: *Accipite, & habetote potestatem imponendi manus super Energumenos, vel Catechumenos.* Quo officio vsus est Dominus *Marc.* 7. saliuâ sua tangens aures, & linguam surdi, & muti, & dicens, *effæta*, quod est, *adaperire*. Item, plures alios Dæmoniacos sanans. Quartò, Acolytis incumbit, cereum accensum deportare ad legendum Euangelium, vel offerendum Sacrum, & vrceolum cum vino, & aqua pro Eucharistia Subdiaconis præparare, & ministrare. Vnde ab Episcopo ordinante, huius ministerij monentur, & ab Archidiacono accipiunt candelabrum cum cereo, & vrceolum vacuum. Cuius officij typus fuit Christus *Ioan.* 8. dicens: *Ego sum lux mundi*, &c.

4 Rursus quintò Subdiaconorum est, officiis Diaconorum, & Leuitarum proximè inseruire, vt oblationes fidelium suscipere, & Leuitis altari supponendas deferre, calicem, & patenam ad altare eisdem tradere, vrceolum quoque & aquamanile cum manutergio tenere, & Episcopo, Presbyteris, & Leuitis pro lauandis ante altare manibus aquam præbere; necnon corporalia, pallas, & substratoria lauare. Subdiaconis lex continentiæ imponitur: quia altari propinqui sunt, & vasa Corporis, & Sanguinis Domini portant, iuxta illud Esaï. 52. *Mundamini, qui fertis vasa Domini.* Vnde eis ordinandis tradit Episcopus patenam, & calicem vacuum; Archidiaconus verò vrceolum cum aquamanili, & manutergio. Quorum officio functus est Dominus *Ioan.* 13. linteo se præcingens,

& mittens aquam in peluim, pedes discipulorum lauans, linteóque tergens. Sextò, Diaconorum officium est, Sacerdotibus proximè assistere in ministerium Sacramentorum Christi, præsertim Eucharistiæ, eis patenam & calicem disponentes, necnon oblationes fidelium suscipere, altari seruire, Crucem ferre, Euangelium populo prædicare, pacémque nuntiare. Hic ordo ab Apostolis celebratus est, *Act.6.* septem viros plenos Spiritu sancto ad hoc officium eligentibus, & manus eis imponentibus. Vnde, cùm ordinantur, solus Episcopus eis manum imponit, sic ministerium indicens; stolam super læuum humerũ ponit, iugum Domini suaue portare, & ad sinistram pertinentia diuino timori subiicere docens; textum Euangelij tradit, Præcones Euangelij declarans. Huic ministerio prælusit Christus *Matth.26.* post cœnam Sacramentum Eucharistiæ discipulis dispensans, & Luc.22. dormientes discipulos ad orationem excitans. Porrò Diaconi Leuitæ dicuntur: quia in lege veteri à Leuitis diuino cultui mancipatis, & Sacerdoti Aaroni, ac successoribus eius in tabernaculo ministrantibus præfigurati sunt.

5 Tandem septimò, Presbyterorum est, aliis morum sanctitate, & senili maturitate præcellere; ideóque *Presbyter* Græcè, Latinè *senior* interpretatur: coram Deo ante omnes stare, quare *Antistites*, seu antè stantes dicuntur: sacra populo dare, proptereáque *Sacerdotes*, hoc est, sacrorum Doctores, seu dantes, nuncupantur: Sacramentum Eucharistiæ conficere, donáque, & orationes populi Deo offerre. Vnde in sacerdotium assumptis inunguntur manus, vt possint Sacramenta tangere, & consecrare, fidelibúsque liberaliter

liter ministrare : stola super humerum vtrunque cingitur, vt armis iustitiæ contra aduersa, & prospera muniantur: calix cum vino, & patena cum Hostia porrigitur, vt Deo placabiles Hostias pro populo offerendas demonstretur. Sacerdotis personam induit Christus, tum in cœna Sacramentum Eucharistiæ conficiens, tum in Cruce Hostiam se Patri offerens.

6 Sacerdotis officium gradus habet, qui non ordinem, sed dignitatem inæqualem referunt. Alij enim Episcopi sunt; alij Presbyteri tantùm. Episcoporum dignitas præter officia Sacerdotum exposita poscit, vt aliis Sacerdotibus præpositus consulat gregi Domini, dignos ei ministros disponens, & in Ordines ecclesiasticos assumens. Quam dignitatem nactus est Christus, cùm Apostolos in Episcopos elegit, qui deinde alios septuaginta & duos discipulos Presbyteros ordinarunt. Inter Episcopos vnus Princeps est, quem primus gessit Petrus, & *Summus Pontifex*, seu *Papa*, hoc est, Pater Patrum dicitur. Rursus Episcopi inferiores Papa quatuor gradibus distinguuntur. Sunt enim Episcopi simplices, quibus alij Episcopi subiecti non sunt. *Metropolitani*, qui aliarum ciuitatum Episcopis præsunt. *Archiepiscopi*, qui Metropolitanis præeminent, quanquam nunc Archiepiscopi, & Metropolitani confunduntur. *Patriarchæ*, qui Metropolitanis superiores sunt, ideóque summi Patres dicuntur, vt Antiochenus, & Alexandrinus; quorum tamen summus, & primus est Romanus, legitimus, & vnicus successor Petri. Hęc diuisio dignitatũ etiā inter gentiles præcessit, qui suos Sacerdotes, alios *Flamines* simplices, alios *Archiflamines*, alios *Protoflamines*

nun

nuncupabant. *Flamines* autem dicti sunt à filo capitibus imposito, quo ab aliis discernebantur, quasi *Flamines* dicerentur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Ordo sit Sacramentum, & gratiam conferat? Hîc S.Thom.*q.*1.*art.*1.Bonau.*p.*1.*art.*2.*q.*2. Richard.*art.*4.*q.*2. Argent. *q*... Brulef. *q.*6. Tarant.*q.* 9.Dur.*q.* 1.Tanner.*tom.*4.*d.*7.*q.*2.*dub.*1. Val. *tom.*4.*d.* 9.*q.*1.Laym.*tom.*2.*tr.*9.*c.*2.Mærat. *d.*1.Bonau. *de Sacram.d.*8.*quæst.*1.*p.*1.Alij relati *q.sequenti.*

Quæst. II. Quot sint Ordines, & an omnes sint Sacramentum? Hîc S.Th.*q.*2.*art.*1.Bonau.*p.*2.*art.*2. *q.*4. Scot. *q.*1. Richard.*art.*3.*q.*3. Mayr.*p.*2. Durand. *q.*3.Tarant.*q.*12.Val.*tom.*4.*d.*9.*q.*1.Victor.*de Sacram.* *q.*226. Bellarmin. *tom.*3, *lib.*1.*de Ord.c.* 6. *& seq.* Coninch *tom.*2.*in* 3.*p.d.*26.*dub.*6.Filliuc.*tract.*9.*c.*1.*q.*11. Molf.*tr.*2.*c.*1. Tan. *tom.*4.*d.*7.*q.*2.*dub.*2.Laym.*tom.*2. *tract.*9.*cap.*4.Bonauentura *de Sacrament.d.*8.*q.* 1.*p.*2. Mærat.*d.*3.*& seq.*Nauar.*in Man. cap.*22.

Quæst. III. An omnes imprimant characterem, & quando? Hîc S.Th.*q.*1.*art.*2.*& q.*2.*art.*3.Bonau.*p.* 2.*art.*1.Richard.*art.*3.*q.*2.Tarant.*q.*1.Brulef.*q.*9 Bellarm.*lib.de Ord.c.*10.Sayr.*de Sacram.lib.*5.*c.*1.*quæst.*1. Filliuc.*tr.*9.*c.*3.*q.*2.*& seq.*Vazq.*tom.*3.*in* 3.*p.d.*243.*&* 244.Coninch *tom.*2.*d.*20.*dub.*8.Henriq.*lib.*10.*c.*7. *&* 14. Val.*tom.*4.*d.*9.*q.*2.*p.*1.Bonac.*de Sacram.d.*8.*quæst.* 1.*p.*6. Tanner. *tom.*4.*d.*7.*q.*2.*dub.*5.

Quæst. IV. An Episcopatus sit Ordo, & Sacramentum? Hîc S.Th.*q.*2.*art.*3.Bonau.*p.*2.*ar.*2.*q.*3. Richard.*art.*5.*q.*2.Tarant.*q.*6.Valent.*tom.*4.*d.*9.*quæst.*1.

*p.*4.

*p.*4.Bellarm.*tr.de Ord.c.*5.Mich.Medina *lib.*1. *de celebrat.c.*16. Coninch *tom.*2.*in* 3.*p.d.*20.*dub.*2.Vazquez *tom.*3.*in* 3.*p.d.*240.*c.*3. Philiar. *lib.*1.*c.*10. Fornar.*c.*1. *de ord.* Reginal.*lib.*30.*tr.*5.Filliuc. *tr.*9.*c.*1.*q.*9.Henr. *lib.*10.*c.*2. Bonac.*de Sacram.d.*8.*quæst.*1.*p.*1. Tanner. *tom.*4.*d.*7.*q.*2.*dub.*2. Sot. *de institut. Sacerdot. lectione* 4 Laym.*tom.*2.*tract.*9.*cap.*3. Mæratius *disp.* 5.

DISTINCTIO XXV.

De ordinatis ab Hæreticis.

QVæritur primò: An ab Episcopis Hæreticis validè Ordines conferantur; ideoque opus non sit ab eis ordinatos iterum ordinari? Prima sententia negat, eorum ordinationem esse validam. Cuius sententiæ videntur esse plures Ecclesiæ Patres. Innocentius enim *epist.*18.*cap.*3.*ad Alexand.* censet, *Arrianorum Clericos non esse suscipiendos, cum Sacerdotij, vel ministerij alicuius dignitate.* Gregor. lib.3. Dialog. c.31. *sacrilegam esse Arrianorum consecrationem.* Cyprianus epist. contra Hæret. *Omnia, quæ faciunt Hæretici, inania & sacrilega esse, & eorum altaria falsa, & sacrificia sacrilega.* Hieronymus ad illud: *Interroga Sacerdotes.* Aggæi 2. *Oblationes Hæreticorum contaminatas esse in conspectu Dei, odisséque Deum sacrificia eorum, & à se proiicere, quia offerunt panem sacrilegum* Leo ad Anatol.q. 36. c.2. *Extra Ecclesiam nec rata esse sacerdotia, nec vera sacrificia.*

2 Secunda sententia affirmat. Quam tuetur Augustinus *lib.*2.*contra epist.Parm. cap.*22. & probat: quia Hæretici

Hæretici validè baptizant. Ergo & validè ordinant. *Quia nulla ostenditur causa, cur ille, qui illud Baptisma amittere non potest, ius dandi possit amittere. Vtrunque enim Sacramentum est, & quadam consecratione vtrunque homini datur. Ideóque non licet in Catholica Ecclesia vtrunquè iterari; sed sicut Baptismus in eis, ita in eis mansit ordinatio integra.* Explicat: quia aliud est validè; aliud licitè ordinare. Hæretici illicitè, sed validè vtrunque Sacramentum conficiunt. Tuetur etiam eodem argumento Gregorius lib. 2. Regist. *Quod dicitis, vt qui ordinatus est, iterum ordinetur, valdè ridiculum est. Vt enim baptizatus semel, iterum baptizari non debet: ita qui consecratus est semel, in eodem ordine non valet iterum consecrari.*

3 Tertia sententia media est, partim affirmans, & partim negans, testimoniáque Patrum pro prima, & secunda sententia componens. Quod variè varij exponunt. Primus modus componendi est, Episcopos Hæreticos sententia Ecclesiæ excommunicatos amittere potestatem ordinandi validè, sicut ab eadem degradatos, quod primæ sententiæ conceditur: at sola prauitate sensus Hæreticos, & nondum ab Ecclesia damnatos eam potestatem retinere, quod Augustino, & secundæ sententiæ datur. Secundus modus est, Ordines ab Hæreticis etiam excommunicatis celebratos secundùm formam Ecclesiæ veros, & ratos esse cum secunda sententia; aliter verò celebratos esse inanes, & sacrilegos cum prima. Tertius modus, Ordines celebratos ab Hæreticis cum forma Ecclesiæ esse veros, & ratos, quantùm ad ipsorum valorem: at quantùm ad effectum gratiæ esse inanes, & vacuos. Quartus modus est, Hæreticos Episcopos in Ecclesia ordinatos

tos

tos ius validè ordinandi conseruare; cæteros verò ab eis in Schismate, vel hæresi ordinatos eo iure carere. In qua controuersia nihil decernit Magister.

4 Quæritur secundò: An Episcopi simoniaci ius ordinandi conseruent, qui Hæreticis annumerari possunt. Primò simoniaci dicuntur, qui instar Simonis Magi gratiam inpretiabilem Spiritus sancti pretio conducunt. Secundò, non solùm dantes, sed etiam accipientes simoniaci dicuntur. Tertiò vtrique sententiâ degradationis percelluntur. Ergo, qui à simoniacis ante degradationem ordinantur, ritè ordinati sunt. Item, qui post degradationem Episcopi ordinantur ignorantes Episcopum esse simoniacum, non subiiciuntur degradationis sententiæ. Qui verò sciẽter à simoniaco ordinantur, irritam ordinationem suscipiunt. Quò pertinet tripartita distinctio simoniacæ hæresis iuxta Nicolaum Papam 1.*q.* 1.*c. Statuimus.* docentem, alios simoniacè à simoniacis, alios simoniacè à non simoniacis, alios non simoniacè à simoniacis ordinari, & hos postremos misericorditer ab Ecclesia sustineri. Item, iuxta constitutionem Alexãdri II. 1.*q.* 1. *cap. Erga simoniacos.* etiam qui vi à simoniacis in Ordinem ecclesiasticum assumuntur, ab ea degradationis sententia excusantur. Nec audiendi sunt, qui se non consecrationem emere, sed prouentus consecrationis contendunt. Nam alterum sine altero, cui connexum est, non venditur.

5 Quæritur tertiò: In qua ætate sacri Ordines suscipiãtur? Nicolaus Papa *d.*77. & 78. declarat, Subdiaconũ non ordinandũ ante vigintiquatuor annos, nec

Diaconum

Diaconum ante viginti, nec Presbyterum ante triginta. Quod idem de ætate Presbyteri Fabianus sanxit: quia Christus ante eam ætatem docere non cœpit.

Annotatio.

PAriſienſes expungunt *in hac diſtinctione*, quod Magiſter docet, ordinationem factam ab Epiſcopo ſimoniaco degradato, ei, qui ſciebat, Epiſcopum eſſe ſimoniacum, eſſe irritam. Verùm benignè interpretari poſſumus de irritatione, quantùm ad effectum Sacramenti; non verò quantùm ad eius valorem. Nam expendens Magiſter *ſuperiùs* valorem Ordinis ab Hæreticis ſententiâ Eccleſiæ damnatis celebrati, cohibet omninò ſuffragium. Ergo poſteà, non de valore Sacramenti, ſed de eius effectu loquutus eſt. Item, quia eam docet non eſſe irritam ignoranti Epiſcopum eſſe ſimoniacum; ſed tantùm ſcienti, & peccanti ſuſceptione Ordinis. Ergo de effectu iuſtificationis tantùm diſſeruit, non de valore Sacramenti. At ſic ſuſcipienti eſſe irritum Ordinem quoad effectûm Sacramenti, indubitatum eſt.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An ſolus Epiſcopus poſſit Ordines conferre? Hîc S. Thom. Bonauentura, Richard. Argent. Tarant. Durand. Scot. Sot. Bruleſ. & alij *q.* 1. Mayr. *q.* 3. Vazquez *tom.* 3. *in* 3. *p. d.* 243. *&* 245. Henriquez *lib.* 10. *c.* 21. Coninch *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 20. *dub.* 9. Fornar. *de Ord. c.* 4. Filliuc. *tr.* 9. *c.* 5. *q.* 1. Val. *tom.* 4. *d.* 9. *quæſt.* 2. Bellarm.

Bellarm.*de Cleric.c.*27.Bonac.*de Sacram. d.*8.*q.*1.*p.*4. Tann. *tom.*4.*d.*7.*q.*3.*dub.*2. Laym.*tom.*2. *tract.* 9.*c.*9. Mærat.*d.*8.

Quæst. II. An possit Papa simplici Sacerdoti potestatem ordinandi conferre? Hîc Dur. & Sot. *quæst.* 1. Henriq.*lib.*10.*c.*23.Bellarm. *de Cleric. c.* 27. *& de ord. c.*7.Valent.*tom.*4.*d.*9.*q.*2.*p.*1.Filliuc. *tr.*9.*c.*5.*quæst.*2. Couar.*variar.c.*10. Coninch *tom.*2.*in* 3.*p.d.*20. *dub.*9. Cabeçud *in* 3.*p.q.*38.*ar.* 1.Fornar.*de Ordin.c.*5.Tann. *tom.*4.*d.*7.*q.*3.*dub.*2.Laym.*tom.*2.*tr.* 9. *c.* 9. Mærat. *de ord.d.*8.Bonac.*de Sacram. d.*8.*q.*1.*p.*4.

Quæst. III. An Episcopi hæretici, & excommunicati validos Ordines conferant? Hîc S. Thomas *q.* 1.*art.*2.Bonau.Richard.& Brulef.*q.*2.Tarant.*quæst.*3. Alij relati *q.*1.

Quæst. IV. An fœminis possit validè Ordo conferri? Hîc S. Thomas *q.*2.*art.*1.Bonau.*ar.*1.*q.*1.Scot. *q.*2.Richard.*art.*4.*q.*1.Argent. *q.*1. *art.* 2. Mayr. *q.* 4. Brulef. *q.*5. Tarant.*q.*9. Vazquez *tom.*3.*in* 3.*p.d.*235. Tann.*tom.*4.*d.*7.*q.*3.*dub.* 1. Coninch *tom.* 2.*in* 3.*p. d.* 20.*dub.*10.Filliuc.*tr.*9.*c.*4.*q.*1.Henriq.*lib.*14.*c.*8. Val. *tom.*4.*d.*9.*q.*4.*p.*1.Fornar. *de Ord.cap.* 3. Bonac.*de Sacrament.disp.*8.*quæst*....*p.*5.Layman *tom.*2.*tr.*9.*cap.* 6. Mærat.*de Ord.d.*9.

Quæst. V. In quo simonia consistat? Hîc S. Thom. *quæst.*3.*art.*1.*&* 2.Bonauent. *art.*1. *quæst.* 3. Richard. *art.*2.*q.*1.Durand.& Brulef. *q.*3. Tarant. *q.*4.Valent. *tom.*3.*d.*6.*q.*16.*p.*1.Azor 3 *p.lib.*12.*c.*3. Suar.*tom.* 1. *de Relig.lib.*4.*cap.*36.Filliuc.*tr.*45.*c.*1.Laym. *lib.*4. *tr.* 10. *cap.*8.Reginal.*lib.*23.*c.*11.Couar. 1.*variar.c.*5.Bonac. *de simon.d.*1.*q.*1.*p.*1.Molfes.*tr.*6. *cap.* 15.Less. *lib.*2. *c.* 35.*dub.*1.*& seq.*

Quæſt. VI. Quibus modis ſimonia committatur. Hîc S.Thomas *q.*3.*art.*2.*&* 3.Durand.*q.*4.*& ſequenti*, Sot. *lib.*9.*de iuſtitia*,*q.* 8. *art.* 1. *& ſequenti.* Azor 3.*p. lib.*12.*c.*1.*& ſequenti.*Laym.*lib.*4. *tr.* 10. *cap.* 8. *& ſequenti.*Nauar.*c.*23.Valent. *tom.*3.*d.*6.*q.*16. Rodrig.*in ſum.c.*55.Vgolin.*tab.*1.*c.* 62. Filliuc. *tr.*45.*c.*2. *& ſeq.* Bonac.*de ſimon.d.*1.*q.*2.*& ſeq.*Suar.*tom.*1.*de Relig.lib.* 4.Nauar.*de ſimon.*

DISTINCTIO XXVI.

De Sacramento coniugij, cuius inſtitutio, & cauſa oſtenditur.

PRima concluſio: Ante peccatum inſtitutum fuit matrimonium ad officium, & multiplicationem naturæ: quia Eua ante peccatum vxor Adami erat, de qua Adamus *Geneſ.* 2. dixit: *Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea: propter hanc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna.* Cauſa eius inſtitutionis ante peccatum fuit officium, & multiplicatio naturæ, vt oſtendit illud Geneſ. 1. *Creſcite, & multiplicamini*, quod à Deo ante peccatum dictum eſt. Quare etiam, deficiente peccato, propter officium naturæ eſſent in Paradiſo nuptiæ honorabiles abſque vllo incentiuo libidinis. Poſt peccatum verò, matrimonium eſt ad concupiſcentiæ remedium, vt teſtatur, & probat Auguſtinus lib. 9. ſuper Geneſ. cap. 7. *Quod ſanis eſt ad officium, ægrotis eſt ad remedium. Infirmitas enim incon-*

tinentiæ,

tinentiæ, quæ est in carne per peccatum mortua, ne cadat in ruinam flagitiorum, excipitur honestate nuptiarum.

2 Secunda conclusio : Prima institutio matrimonij habuit præceptum, secunda indulgentiam. Nam ante peccatum præceptum est primis hominibus Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini.* Quod præceptum etiam post peccatum, & diluuium, *Genes.* 9. filiis Noe eisdem verbis iterum iniunctum est. Multiplicato verò homine matrimonium secundùm indulgentiam est : tum, quia illi liberum est, & absque peccato prætermittitur : tum, quia Apostolus 1. *Corinth.* 3. virginitatem, tanquam meliorem, consulit, & solùm matrimonium propter remedium bonum probat. Vnde rectè nunc matrimonium indulgetur : quia indulgentia, sicut & permissio, de minoribus bonis esse solet.

3 Tertia conclusio contra Hæreticos Tatianos: Matrimonium ex se non est malum, sed bonum. Primò, quia Dominus inter primos parentes instituit matrimonium. Secundò, quia nunc est Sacramentum. Tertiò, quia Christus in Cana Galilææ nuptiis interfuit, eásque miraculo aquæ conuersæ in vinum commendauit. Quartò, quia ipse Christus *Matthæi cap.* 19. virum dimittere vxorem prohibuit. Denique, quia Apostolus Paulus 1. *Corinth.* 7. ait : *Virgo non peccat, si nubat.*

4 Quarta conclusio : Res Sacramento matrimonij significata est, tum spiritualis coniunctio animorum coniugum inter se, tum coniũctio Ecclesiæ cum Christo. Prior coniunctio significatur matrimonio: quia ipsi annexa est, iuxta illud Eph. 5. *Viri, diligite,*

vxores vestras, vt corpora vestra. Posterior verò, quia Apostolus ibidem ait: *Scriptum est: Relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Hoc est, inter Christum, & Ecclesiam, vt inter sponsum, & sponsam celebratum est. Vt enim inter coniuges est coniunctio animorum, & corporum: sic etiam inter Christum, & Ecclesiam est vnio voluntatis, quam refert coniunctio animorum; & vnio naturæ, quam refert coniunctio corporum. Christus enim amat eadem bona, quæ Ecclesia, & naturam sibi copulauit eandem.

5 Quinta conclusio: Potest esse verum Sacramentum absque vlla copula carnali, & commixtione sexuum: tum, quia inter Mariam, & Ioseph, qui nulla carnali copula fuerunt commixti, verum matrimoniũ contractum fuit: tum, quia Sacramentum matrimonij non repugnat maiori continentię sanctitatis; nam, teste Augustino de bono coniug. c. 18. *In nuptiis plùs valet sanctitas Sacramenti, quàm fœcunditas ventris.*

6 Obiicitur primò ab August. *lib.* 1. *contra Iul. c.* 5. & Leone Papa *epist.* 90. doceri, eam mulierem, cũ qua non fuit cõmixtio sexus, non pertinere ad matrimonium. Secundò, matrimonium secundùm vnionẽ corporum significare coniunctionem Ecclesiæ cũ Christo. Respondetur: Aliud est, non esse matrimonium significans perfectam vnionẽ Ecclesiæ cum Christo; aliud non esse verum, & perfectum matrimoniũ. Matrimonium, in quo non fuit copula carnalis, non est matrimonium significans perfectam vnionem cum Christo; scilicet, vnionẽ secundùm naturam; sed tantùm secundùm charitatis affectum. Cæterùm, verum, & per

& perfectum matrimonium est, imò perfectius, & sanctius: quia eius perfectio, & sanctitas non sumitur adæquatè ex illa repræsentatione vnionis cum Christo, cùm aliunde possit, scilicet, ex continentia carnis, & altiori repræsentatione vnionis charitatis perfectionem haurire.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An matrimonium fuerit, & sit præceptũ? Hîc S. Thom. *q.* 1. *ar.* 2. Bonau. *art.* 1. *q.* 3. Richard. *art.* 3. *q.* 1. Tarant. *q.* 4. Durand. *q.* 2. Sotus *q.* 1. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 3. Filliuc. *tr.* 10. *c.* 1. *q.* 5. Rebel. *lib.* 2. *quæst.* 2. Bonac. *q.* 2. *p.* 3. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 1. Mol. *de inst. disp.* 22. Tann. *tom.* 4. *disp.* 8 *q.* 2. *dub.* 1. Ledesm. *q.* 41. *art.* 2. Mærat. *disp.* 1. *sect.* 3. Coninch *disp.* 25. *dub.* 1. Valent. *tom.* 4. *disp.* 10. *q.* 1. *p.* 4.

Quæst. II. An matrimonium sit Sacramentum, etiam inter infideles contractum? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 1. Bonau. *art.* 2. *q.* 2. Scotus *q.* 1. Dur. & Tarant. *q.* 3. Sot. *q.* 2. *ar.* 3. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 7. *&* 8. Coninch *disp.* 24. *dubio* 2. Gutierrez *cap.* 42. Filliucius *tract.* 10. *cap.* 1. *quæst.* 9. Ledesma *quæst.* 59. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 1. Val. *tom.* 4. *disp.* 10. *q.* 1. *p.* 5. Tann. *tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 2. *dub.* 2. *&* 3. Laym. *tr.* 10. *p.* 2. *c.* 2. Mærat. *disp.* 2. Bonac. *q.* 2. *p.* 2.

Quæst. III. Quænam sit materia, forma, & minister huius Sacramenti? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 1. Bonauentura *art.* 2. *quæst.* 1. Brulef. *quæst.* 4. Durand. *quæst.* 3. Valentia *tom.* 4. *disp.* 10. *quæst.* 1. *p.* 6. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 5. *&* 6. Ledesma *q.* 42. Coninch *disp.* 24. *dub.* 3. Filliucius *tr.* 10. *c.* 1. *quæst.* 7. *& sequent.* Henriquez

lib. 11.*c.*2.*& seq.* Vazquez *disp.* 3. Gutierrez *c.* 41. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 8. *quæst.* 2. *dub.* 2. Laym. *tract.* 10. *p.* 2. *c.* 2. Mærat. *disp.* 3. *&* 4.

Quæst. IV. An commixtio carnalis, aut eius intentio sit de essentia matrimonij? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 4. Bonauentura *art.* 2. *q.* 3. Richard. *art.* 4. *quæst.* 3. Brulef. *q.* 6. Tarant. *quæst.* 9. Sotus *dist.* 27. *q.* 1. *art.* 2. Henriquez *lib.* 11. *c.* 15. Ledesm. *q.* 48. *art.* 1. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 28. Tannerus *tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 6. *dub.* 1. Mærat. *disp.* 7. *sect.* 3. Valentia *tom.* 4. *disp.* 10. *quæst.* 3. *p.* 5. Laym. *tr.* 10. *p.* 2. *c.* 1. *&* 7. Coninch *disp.* 24. *dub.* 4. Medina *lib.* 5. *de contin. c.* 70.

Quæst. V. An inter Ioseph, & Mariam verum fuerit matrimonium? Hîc Bonauentura *art.* 2. *q.* 3. Sotus *q.* 2. *art. vlt.* Canisius *in Mariali, lib.* 1. *cap.* 5. Suarez, Vazquez, Præpos. Pesant. Sylui. Caietan. & alij cum S. Thoma 3. *p. q.* 29. *art.* 2. Henriquez *lib.* 11. *c.* 15. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 28. Tann. *tom.* 4. *disp.* 2. *q.* 1. *dubio* 5. Bonacina *de matrimonio*; *quæst.* 2. *p.* 1. Item, relati *quæst. præcedenti.*

Quæst. VI. Quænam sit significatio sacramentalis matrimonij? Hîc Durand. *q.* 3. Alij relati *q.* 2.

DISTINCTIO XXVII.

Quæ sunt consideranda in coniugio?

PRima conclusio: In matrimonio considerare est primò quidditatem illius: secundò, efficientem causam: tertiò, finalem: quartò, illius bona: quintò, excusantia coitum carnalem: sextò, personas legitimè contra

contrahentes. De quibus progressu differitur. Nunc autem de quidditate, & causa efficiente tantùm.

2 Secunda conclusio : Matrimonium est coniunctio maritalis viri,& fœminæ , inter legitimas personas indiuiduam vitæ consuetudinem retinens. Indiuidua vitæ consuetudo exigit primò , vt absque consensu alterius neuter continentiam profiteri possit: secundò, vt neutri se alij copulare liceat : tertiò , vt alter alteri se copulare debeat.

3 Tertia conclusio : Efficiens causa matrimonij est consensus per verba de præsenti expressus. Vnde primò,si consensus sit expressiuus de futuro,vt , *Accipiam te in uxorem , & ego in virum* , non efficitur de præsenti matrimonium,sed spondetur faciendum. Secundò,neque fit matrimonium,si consensus sit solùm mentalis,& non expressus voce,aut aliis signis externis. Tertiò,si verbis exprimatur consensus de præsenti,vt, *Ego te accipio in vxorem*, quanuis corde deficiat voluntas , sola obligatio verborum matrimonium efficit,nisi adsit vis,aut dolus. Ergo consensu fieri matrimonium, docet Isidorus : *Consensus facit matrimonium.* Nicolaüs Papa : *Sufficit solus secundùm leges consensus eorum,de quorum coniunctionibus agitur,qui solus, si fortè in nuptiis defuerit, cætera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur.* Chrysostomus : *Matrimonium non facit coitus , sed voluntas.* Ambrosius : *Coniugium facit pactio coniugalis.*

4 Quarta conclusio : Superior consensus est causa adæquata matrimonij ante copulam , & sine illa. Sic Isidorus lib.9.Etymol. c.vlt. *Coniuges veriùs appellantur à prima desponsationis fide , quanuis adhuc inter eos ignoretur coniugalis concubitus.* Ambr. lib. de instit.

virg. cap. 16. *Cùm coniungitur viro, coniugium est, non cùm viri admixtione cognoscitur.* Augustinus *lib. 1. de nupt. cap.* 11. probat ex matrimonio Mariæ cum Iosepho: *Coniux vocatur Maria ex prima desponsationis fide, quam concubitu non cognouerat, nec fuerat cognitu-rus, nec peierauerat, nec mendax manserat coniugis appellatio, vbi non fuerat, nec futura erat carnis vlla commixtio.* Ergo solus consensus absque vlla carnis copula futura efficit matrimonium.

5. Sunt autem, qui contendunt, eum consensum ante copulam solùm cõstituere desponsationem, non verò matrimonium. Est enim discrimen inter vtrunque. A priori, quòd desponsatio est obligatio facta de contrahẽdo matrimonio per copulam; matrimonium verò est actualis per copulam contractio. A posteriori verò, quòd sponsis licitum est sine consensu alterius sponsi Religionem ingredi, vt decernunt Eusebius Papa 27. *quæst. 7. cap. Desponsatam.* Gregor. *lib. 6. Regist. epist.* 20. & habetur *vbi suprà*, & Hieronym *in vita Macarij, & super quæst.* 7. At coniugibus, intercedente matrimonio, datum non est absque consensu alterius Religionem eligere, vt sentiunt Gregor. *lib. 9. Regist. epist. 39. & 27. q. 2. c. Sunt qui. & c. Agathasa.* Octaua Synodus *ibidem, cap. Si quis. & cap. Si viri.* Augustinus *lib. 1. de adult. coniug. cap.* 1. 2. & 3. & Nicolaüs Papa *suprà, cap. Si abstines.* Respondetur: Desponsatio duplicem significationem habet: alteram, solius compromissionis de contrahendo matrimonio, quæ fit per verba de futuro: alteram consensus expressi per verba de præsenti ante copulam carnis. Prior desponsatio differt à vero matrimonio, quod solùm conficitur consensu expresso per

verba

verba de præsenti. Posterior verò cum matrimonio confunditur, & ab eo indistincta est. Igitur non solùm spōsis de futuro, sed etiam matrimonio coniunctis licitum est, ante copulam Religionem profiteri.

6 Et quidem matrimonium interdum significari nomine desponsationis, constat primò ex illo Deut. 22. *Si quis alterius sponsam in agro, vel quolibet loco oppresserit, vel adduxerit in domum suam, moriatur: quia vxorem proximi sui violauit,* &c. Vbi sponsa vocatur vxor. Item ex illo Gregor. 27.q.2.c. *Qui desponsatam. Diuinæ legis mos est sponsas appellare coniuges.* Item, *ibidem cap. Si quis vxorem.* & Iulius Papa *cap. Si quis desponsauerit.* vbi decernitur, vxorem desponsatam à fratre, & mortuo ante copulam, à nullo ei consanguinitate coniuncto, posse duci in vxorem. Quod argumento est, desponsatam intelligi, quæ vero matrimonio erat coniugata ante copulam. At etiam sponsam interdum intelligi eam, quæ sola sponsione matrimonij futuri obligata est viro, constat ex Concil. Tiburiensi *cap.* 41. & habetur 27.*q.*2. *cap. Si quis sponsam. & cap. Quidam desponsauit. & cap. Statutum.* Vbi decernitur, sponsam corruptam ab alio, quàm à suo marito, puniri debere publicè, & sponso licere alteri nubere. Quòd si verum intercessisset matrimonium, esset illicitum. Confirmatur ex Augustini constitutione *lib.* 8. *Confes. cap.* 3. & habetur 27. *quæst.* 2. *cap. Statutum.* vt sponsæ non statim tradantur sponsis: *Ne vilem habeat maritus datam, quam suspirauit sponsus dilatam.* Vbi distinguitur sponsus à marito.

7 Vnde sponsa, quæ tantùm de futuro pacta est matrimonium, mortuo sponso, non remanet vidua, quia non fuerat vir eius. Atque adeò, si quis eam

duxerit, non prohibetur ad ſacros Ordines promoueri: nam ſolus maritus viduæ, ſicut bigamus prohibetur. Quod decernit Pelagius Papa *diſt*. 34. *cap. vlt.* Cæterùm, ſi ſponſa pacta eſſet conſenſu expreſſo de præſenti, mortuo viro vidua remanſiſſet, ideóque ſecundo viro cum illa copulato ad ſacros Ordines accedere non liceret.

Annotatio.

MAgiſter videtur hîc docere, per ſolum matrimonium ratum, & non conſummatum contrahi bigamiam prohibentem ſacros Ordines. Quod à Pariſienſibus, & omnibus reprobatur: quia repugnat expreſſo textui *c. Debitum. de bigamis*. Magiſtri mens deprehenditur: quia §. *vlt.* docet, eum, qui duxit vxorem cum alio deſponſatam de præſenti, non poſſe ſicut bigamum ad ſacros Ordines promoueri: quia ſponſa vidua erat. Verùm ea Magiſtri mẽs adeò aperta non eſt, vt in communem ſententiam adduci non poſſit. Nam ipſe obiter tantùm in doctrinam bigamię incidit, & non expreſſit, per deſponſationem de præſenti abſque copula bigamiam contrahi. Benignè itaque intelligere poſſumus doctrinam Magiſtri de eo, qui duxit vxorem deſponſatam cum alio, & poſt copulam mortuo, cùm nihil huic interpretationi repugnans expreſſerit.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An conſenſus internus ſit eſſentialis matrimonio, & diuinitùs inſupplebilis? Hîc S. Thom. q. 1.

*q.*1.*art.*2.Bonauentura *art.*1.*q.*1.Richardus *q.*2.Scot. Gabriel. Argent. & Durand. *q.*1. Brulef.& Tarant.*q.* 3.Sanchez *lib.*2.*disp.*26.*&* 27.Valentia *tom.*4.*disp.*10. *q.*3.*p.*1.Coninch *disp.*24.*dub.*4.*&* 5.Mærat. *disput.*7. *sect.*1.*&* 2.Tanner. *tom.*4. *disp.*8.*q.*3.*dub.*2. Ledesma 2.*p.*4.*q.*47.*art.*1.Barthol. Ledesm. *de matrimonio,dub.* 16.Petr.Ledesma *q.*45.*art.*1. Henriq.*lib.*11.*cap.*1.

Quæst. II. An sufficiat consensus internus ad matrimonium absque signis externis? Hîc S. Thomas *q.*1.*art.*2.Bonauentura *art.*2.*q.*2. Richardus *q.*3.Brulef.& Tarant.*q.*4.Durand.*q.*1.Sanchez *lib.*2. *disp.*30. & 31.Filliuc.*tr.* 10.*cap.*3.*q.*4.Gutierrez *de matrimonio, cap.*63.Bonacina *q.*2.*p.*1. Valentia *tom.*4. *d.*10. *q.*3.*p.* 4.Coninch *disp.*24.*dub.*8.Tanner. *tom.* 4. *disp.*8. *q.*3. *dub.*5.*&* 7.Mærat.*disp.*7.*sect.*14.*& seq.* Filliuc. *tr.*10. *cap.*7.*q.*2.Rebel. *lib.*4. *quæst.*3.

Quæst. III. An, quæ, & quanta sit indissolubilitas matrimonij? Hîc S.Thomas *q.*1.*art.*3. Bonauent. *art.*3.*q.*1.Richardus *art.*2.*quæst.*1.Brulef.*q.*5.Tarant. *q.*9.Mayron.*q.*1.Durand.*q.*2.Sanchez *lib.*2.*disput.*13. & 14.Filliuc.*tract.*10.*cap.*2.*q.*2.*&* 9 *& cap.*10.*quæst.* 1.Petr.Ledesma *quæst.*67.*art.*1.*&* 2.Henriquez *lib.*11. *cap.*8.Bellarminus *lib.*2.*de Mon. cap.*38. Nauarr. *cap.* 22. Gutierrez *cap.*54. Coninch *disput.*26. *dubio* 2. & 3.Rebel.*lib.*2.*quæst.*15. Valentia *tom.*4.*disput.*10.*q.*1. *par.*7.Tannerus *tom.*4.*disp.*8. *quæst.*5. Mærat. *disp.*6. Layman *tractat.* 10.*part.*3. *cap.*6. Bonacina *quæst.* 2. *p.*11.

Quæst. IV. An, & quo iure matrimonium dissoluatur, altero coniugum Religionem ingresso? Hîc S. Thomas *quæst.*1.*art.*3.Durand.*q.*2.Bonauent.*in lit.d.* 4.*&* 5.Sanch.*lib.*2.*disp.*18.*& seq.*Tan. *tom.*4. *d.*8.*q.*5.

dub.

*dub.*3.Mærat.*disp.*6. Coninch *d.*26. *dub.*3. & 4. Val· *tom.*4.*d.*10.*q.* 1.*p.*7.Laym.*tr.* 10.*p.*3.*c.*6.Med.*de contin· lib.*5.*cap.*86.& *seq.*Les.*lib.*2.*c.*41.*dub.*8. Lopez 2.*par· cap.*39.Ledes. 2.*p.*4.*q.*55 *art.*2. & *q.*69.*art.*7.

Quæst. V. An sit irregularitas annexa bigamiæ, & quæ sit ea bigamia? Hîc S. Thomas *q.*3. Bonauentura *in littera*, *dubio* 6. Durandus *quæst.*4. Sanchez *lib.* 7. *disp.*83.& *sequent.*Rebel.*lib.*3.*quæst.*20.Sayrus *de censuris,lib.*6.*cap.*3.Suarez *disp.*49.Filliuc. *tr.*19.*cap.*4.*q.* 1.Maiol.*lib.*1.*cap.*32.& 33. Coninch *disp.*18. *dub.*11. Henriquez *lib.*14.*cap.*4. Auila *de censuris,p.*7. *disput.* 8.Vgolin. *cap.* 56. Bonacina *de irregul.disp.*7.*q.*2.*p.*5. Tanner.*tom.*4. *disp.*8.*q.*6.*dub.*4.

DISTINCTIO XXVIII.

Si consensus de futuro cum iuramento faciat coniugium.

PRima conclusio: Consensus de futuro, etiam iuramento firmatus, non efficit matrimonium, atque adeò si alter contrahentium de futuro contrahat cum alio de præsenti, tenebit factum posterius. Nam sponsio illa, quamuis iurata, solùm est de matrimonio contrahendo. Ergo vis, & efficacia illius non efficit contrahere matrimonium de præsenti. Nullus enim obligatur, nisi ad id, in quod consensit. Confirmatur: quia, si consensus de futuro iuratus operaretur matrimonium de præsenti, ridicula esset de futuro pactio, siquidem de præsenti sortitur effectum, qui iuratur de futuro.

2 Obiicitur

2 Obiicitur illud, quod 30.*q.*5.*c.* *Si quis.* allegatur: *Si quis iurauerit mulieri, se eam legitimam vxorem habiturum, sit illi legitima vxor, quanuis nulla dos, nulla alia scriptura interposita sit.* Respõdetur primò: Illud, *Sit illi legitima vxor.* nõ est affirmare, eo esse vxorem: sed obligare iurantem, vt in vxorem ducat. Secundò, possumus interpretari legem de consensu de præsenti, & impletione iurata pacti de futuro.

3 Secunda conclusio: Consensus clandestinus per verba de præsenti expressus in foro externo non iudicatur matrimonium: quanuis in interno (ante Tridentinum, quando doctrinam tradidit Magister) verum matrimonium sit. Nam propter decorem, & honestatem matrimonij sanciunt leges aliquas solennitates, sine quibus illegitima & fornicaria habeantur connubia. Sic 30.*quæst.*5.*cap.* *Aliter.* Euaristus Papa: *Aliter legitimum non fit coniugium, nisi aliis, qui super fœminam dominationem habere videntur, & à quibus custoditur, vxor petatur, & à parentibus sponsetur, & legibus dotetur, & à Sacerdote (vt mos est) benedicatur,* &c. Item, *ibidem: Ita legitima scitote esse connubia: aliter verò præsumpta non coniugia, sed adulteria, vel fornicationes sunt, nisi voluntas propria suffragata fuerit, & vota succurrerint legitima.* Quæ solennitates non ad essentiam, sed ad decentiam, & honestatem matrimonij spectant, vt si alter contrahentium dimiserit alterum, possit iudicio Ecclesiæ cogi redire. Nam, si pactio inter eos absque testibus, & clanculùm celebrata est, non potest Ecclesia dimittentem ad commanendum obligare. Quanuis re vera in foro conscientiæ verum inter eos matrimonium factum sit, cùm hoc Sacramentum solo consensu de præsenti expresso essen-

eſſentialiter, & adæquatè conficiatur.

4 Tertia concluſio: Conſenſus contrahentium matrimonium non habet pro obiecto ſolam cohabitationem, quia aliàs frater cum ſorore, & pater cum filia poſſet matrimonium contrahere. Neque item copulam carnalem: quia Maria Virgo cum Ioſeph matrimonium contraxit; tamen in carnalem copulam etiam de futuro non conſenſit: nam virginitatem vouit, & voti rea eſſet mente, ſi in carnalem copulam conſenſiſſet, vt expendit Beda *Lucæ* 1. Ideóque ipſa Angelo nuntianti filium dixit: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum nō cognoſco?* hoc eſt, voto adſtricta cognoſcere non poſſum. Eius igitur conſenſus obiectum eſt ſocietas coniugalis, quæ alia eſt à ſocietate ancillæ cum domino, & inferioris cum ſuperiori, collateraliſque, ac propria coniugum eſt. Ideò enim Eua non de capite formata eſt, ne ad dominium; non de pedibus, ne ad ſeruitutem; ſed de latere, tanquam collateralis viro, ad eius indiuiduam conſuetudinem putaretur creata.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An conſenſus per verba de præſenti requiratur ad matrimonium? Hîc S. Thom. Bonauent. Dur. Mayr. Richard. Brulef. Tarant. *q.* 1. Alij relati *diſt. præced. q.* 1. & 2.

Quæſt. II. Quæ, & quanta ſit ſponſalium, ſeu conſenſus de futuro matrimonio obligatio? Hîc Interpretes Magiſtri relati *quæſt. præced.* Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 27. & *ſequent.* Coninch *diſp.* 22. Vazquez *diſput.* 3. & *ſequent.* Rodriguez *cap.* 224. Henriq. *lib.* 11. *c.* 13.

Filliuc.

Filliuc.*tr.* 10.*cap*.7.*q*.2. *& seq*. Rebel. *lib*.4. *q*.1. *& sequent*.Ledesma *q*.43.Azor 3.*p*.*lib*.5.*cap*.5.Gutier.*cap*. 4.*& seq*.Bonacina *q*.1.*p*.2. Mærat. *disp*.12. Tannerus *tom*.4.*disp*.8.*q*.1.*dub*.3.Laym.*tr*. 10.*p*.1.*cap*.1. *& seq*.

Quæst. III. An consensus conditionatus ad matrimonium sufficiat? Hîc Bonauent.*art*.1.*quæst*.3.Durand.*q*.2.Richard.& Brulef.*quæst*.3.Tarant. *quæst*.15. Sanchez *lib*.5.*d*.2.*& sequenti*.Gomez 1.*variar*.*cap*.12. Valentia *tom*.4.*d*.10. *quæst*.3.*p*.3. Coninch *d*.29. Rebel.*lib*.2.*quæst*.12.*& seq*.Filliuc.*tr*.10.*cap*.4.Gutierrez *cap*.82.Henriq.*lib*.11.*cap*.12.Bonac.*quæst*.2.*p*.10.Layman.*tract*.10.*p*.2.*cap*.7.Tanner. *tom*.4. *d*.8.*q*.3. *dub*.4. Mærat.*d*.7.*sect*.10.*& sequenti*.

Quæst. IV. An consensus de futuro cum copula carnali sufficiat ad matrimonium? Hîc S.Th. *quæst*.1. *art*.2.Durand.*quæst*.1. Palac. *d*.1. Sanchez *lib*.3. *d*.40. *num*.6.*& sequenti, & lib*.5.*d*.8.*num*.26. Pet. Ledesma *quæst*.46.*art*.2.*dub*.1. *&* 2. Gutierrez *cap*.40. *num*.13. *& cap*.81.*num*.11. Coninch *tom*.2.*in* 3.*p*.*d*.22. *dub*.9. Bonacin.*de matrim*.*quæst*.2.*p*.1.Henriq. *lib*.11.*cap*.3.

Quæst. V. An consensus purè internus ad matrimonium sufficiat? Hîc S.Th.*q*.1.*art*.3.Bonau.*q*.4. Richard.*art*.2.*quæst*.1.Tarant.*q*.6.Alij relati *dist*.27.*q*.2.

Quæst. VI. An consensus de præsenti expressus per verba clandestina contrahentium sufficiat ad matrimonium? Hîc S.Thomas *quæst*.1.*art*.3. Bonau. *art*. 1.*q*.5.Richard.*art*.1.*quæst*.3.Tarant.*quæst*.6. Sanchez *lib*.3.*d*.1.*& sequenti*,Menoch.*lib*.3.*præsumpt*.1.Henriq. *lib*.11.*cap*.13. Riccius *decis*.234. Valent.*tom*. 4.*d*. 10. *quæst*.2.*p*.4.Filliuc.*tr*.10.*c*.5 Coninch *d*.27.Bonac.*q*.2. *p*.6.Laym.*tr*.10.*p*.2.*c*.4. Tannerus *tom*.4. *d*.8.*q*.3.*dub*. 6.Mærat.*d*.7.*sect*.16.*&* 17.

Quæst.

Quæſt. VII. Quodnam ſit obiectum conſenſus, & obligationis matrimonij? Hîc S. Thom. *quæſt*. 1. *art*. 4. Bonauentura *quæſt*. 6. Tarant. *q*. 7. Richard. *art*. 2. *q*. 4. Alij relati *diſt*. 26. *q*. 4.

Quæſt. VIII. An inter Mariam, & Ioſeph verum fuerit matrimonium? Hîc Interpretes Magiſtri relati *quæſt. præced*. Alij relati *diſtinct*. 26. *quæſt*. 4. & 5.

DISTINCTIO XXIX.

Coactio excludit conſenſum coniugalem.

ERgo concluſio eſt: Conſenſus contrahentium matrimonium debet eſſe ſpontaneus, & ſine vi præſtitus. Primò, quia conſenſus coactus non eſt ſimpliciter conſēſus, prout requiritur ad onera matrimonij. Secundò, quia leges Eccleſiæ ſic ſanciunt. Ita Vrbanus Papa 31. *quæſt*. 2. *c. de nuptiis. & cap. Si verum.* Duo tamen hîc annotanda ſunt. Alterum, eos, qui inuiti coniuncti ſunt, ſi poſteà aliquo temporis ſpatio, facultate diſcedendi, & reclamādi habita, ſponte iungantur, aut cohabitent, ſupplere ſequenti conſenſu, quod vis præcedens detraxerat. Alterum, eos, qui nulla ratione contradicunt voluntati parentum, aut aliorum celebrantium contractum, non cenſeri coactos; ſed abſolutè conſentientes. Sic enim decernitur *in lib. Pandectar. de ſponſalibus interuentu parentum celebratis*. ad quæ etiam conſenſus ſpontaneus, qui ad matrimonium, exigitur.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An possit voluntas cogi ad consensum? Hîc S.Th.*q*.1.*ar*.1.Dur.*q*.1.Alij relati *lib*.2.*dist*.25.*q*.11.

Quæst. II. Quisnam sit metus cadens in constantem virum? Hîc S.Th.*q*.1.*art*.2.Durand.& Bonau.*q*.1. Sanch.*lib*.4.*disp*.1.*&* *sequenti*. Les.*lib*.2. *cap*.17. *dub*.6. Rebel.*lib*.2.*q*.9.Henriq.*lib*.11.*cap*.9.Coninch *disp*.28. *dub*.1.Val.*tom*.4.*d*.10.*q*.3.*p*.2.Petr.Led *q*.16.Bonac.*q*. 3.*p*.8.Mærat.*d*.7.*sect*.5. Tanner. *tom*.4. *d*.8.*q*.3. *dub*.2. Laym.*tr*.10.*p*.2.*cap*.5.

Quæst. III. An metus cadens in constantem virum annullet matrimonium iure naturali, an solùm positiuo? Hîc S.Th.*q*.1.*art*.3.Scot. Richard.Bonauent. Dur.Sot.Mayr.Argent.Brulef. Tarant. & alij *quæst*.1. Sanchez *lib*.4. *disp*.14. Ledes.*q*.16.Nauarr.*c*.22.Henriq.*lib*.11.*cap*.9. Gutierrez, *cap*.76. Coninch *disp*. 28. *dubio* 1.Riccius *decis*. 253. Filliuc.*tract*. 10.*cap*.4.*quæst*. 1.Bonac.*quæst*.3.*part*.8. Rebel. *lib*. 2. *quæst*. 9. Lessius *lib*.2.*cap*.17.*dub*.7.Layman.*tract*.10.*part*.1.*cap*.5.Meratius *d*.7.*sect*.8.Tanner.*tom*.4.*d*.8.*dub*.2. Valent. *tomo* 4.*d*.10.*q*.3.*p*.2.

Quæst. IV. An metus reuerentialis eò sit grauis, vt matrimonium annullet? Hîc S.Th. *quæst*. 1. *art*. 4. Bonauentura,& Brulef. *quæst*. 3. Richardus *quæst*. 4. Argentinas *quæst*.1. *art*.2. Tarant. *quæst*. 7. Durandus *quæst*.2.Sanchez *lib*.4.*disp*.6.*&* 7.Valentia *tom*.4.*disp*. 10.*quæst*.3.*p*.2.Coninch *d*.28.*dub*.2.*&* 5.Rebel. *lib*. 2. *q*.9.Les.*lib*.2.*cap*.17.*dub*.6.Henriq.*lib*.11.*c*.9.Pet. Ledes.*q*.16.Bonac.*q*.3.*p*.8.Laym. *tr*.10.*p*.2.*cap*.5. Tann. *tom*.4.*d*.8.*q*.3.*dub*.2.

DISTINCTIO XXX.

De errore, qui euacuat consensum.

PRima conclusio: Error personæ, & conditionis annullat matrimonium. Error personæ est, quando contrahit cum Ioanne, volens, & putans contrahere cum Petro. Error conditionis, quando contrahit cum seruo, volens, & putans contrahere cum libero. Probatur conclusio: Quia error circa materiam, & substantiam contractus annullat contractum, vt si petenti aurum tradatur aurichalcum: nam deficiente consensu deficit obligatio contractus: deficit autem consensus deficiente materia, & substantia obiecti consensus. At error personæ, & conditionis est circa materiam, & substantiam contractus. Ergo. Explicatur: Si quis hæreticus simularet se Augustinum, aut Ambrosium, & ab aliquo consensum in suæ fidei professionem impetraret, planè cõsentiens non in sectam Hæretici, sed in Catholicam Religionem consentiret. Ergo similiter non Ioanni simulanti se Petrum, sed Petro consensum præstat, quæ vult, & putat contrahentem esse Petrum. Nec obstat Liam, *Gen.* 29. suppositam fuisse Iacob putanti esse Rachelem; cum qua tamen matrimonium contraxit. Nam errore deposito, posteà consequutus fuit consensus in Liam, qui matrimonium perfecit. Quæ consilio Dei in mysterium, & sine peccato facta sunt: nam bona fide, & affectu maritali ambo coïerunt, credente Lia, lege primogenitarum, & paternis imperiis se illi iure copulatam

2 Secunda

2 Secunda conclusio: Error qualitatis, & fortunæ non frustrat matrimonium. Error qualitatis contingit, quando quis contrahit cum Maria, quam putabat moribus honestam, & virginem; error fortunæ, quando contrahit cum ea, quam diuitem credebat. Nam, etiamsi posteà comperiatur pauper, aut corrupta, matrimonium non dissoluitur: est enim error circa accidentia, & non circa substantiam contractus.

3 Tertia conclusio: Inter Mariam & Ioseph verum matrimonium intercessit, etiamsi vterque ignorauerit votum alterius de virginitate seruanda. Vbi supponitur cum Augustino *lib. 1. de nup. cap. 11. & 12.* Mariam virginitatem vouisse, & votum viro non expressisse, donec contractum matrimonium est, cui Ioseph etiam posteà consensit. Probatur: quia diuino consilio tale matrimonium contractum est. Item, quia Augustinus *epistola* 199. docet, *tantò sanctius manere coniuges, quantò sanctiora concorditer placita seruant.* Rursus, quia ea sanctitas contrahentium non repugnat Sacramento matrimonij, cùm consensus in copulam ad eius valorem necessarius non sit, vt præmisimus. Perfectum itaque tale matrimonium fuit triplici bono coniugij, fide, prole, & Sacramento: fide, quia nullum inter eos adulterium; prole, quia Deus ex Maria natus; Sacramento, quia nullo diuortio diuisi sunt. Nec obstat Ambrosius *lib. de Patriarchis, cap. 11. & 12.* dicens, matrimonium perfici permixtione corporum. Nam disserit de perfectione matrimonij quoad significationem vnionis Christi cum Ecclesia; non verò quoad veritatem, & sanctitatem, vt *dist. 26.* explicatum est.

4 Quarta conclusio: Plures fines honestant institutionem matrimonij. Primus est procreatio prolis, in quem intendit illud Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini.* Secundus, post peccatum Adæ remedium incontinentiæ, iuxta illud 1. Cor. 7 *Propter fornicationem vnusquisque habeat vxorem suam.* Tertius amicitiæ conciliatio. Necnon quartus animi in pulchritudinem affecti sedatio, quem respexit Iacob *Genes.* 29. appetens Rachel propter faciei pulchritudinem, & decorem; & probat Dominus *Deut.* 21. Quibus deficientibus, fuerunt matrimonio Mariæ cum Ioseph alij fines; tum solatium, & custodia Virginis; tum celatio Prolis diuinæ, facta Diabolo; tum testimonium castitatis Mariæ per virum.

5 Quinta conclusio: Matrimonium validum est, quanuis intentio contrahentium fuerit mala. Nam, licèt bonus finis requiratur ad honestatem, & sanctitatem contractus; non tamen ad eius valorem, qui solo consensu contrahentium perficitur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An error personæ irritet matrimonium? Hîc S. Thom. Bonauent. Scot. Durand. Richar. Argent. Mayr. Brulef. & Tarant. *quæst.* 1. Sanchez *lib.* 7. *d.* 18. Ledesm. *quæst.* 50. & 51. Gutier. *c.* 89 Coninch *d.* 31. Filliuc. *tr.* 10. *p.* 2. *cap.* 2. & 3. Tusc. *tom.* 5. *concl.* 150. Rebel. *lib.* 3. *q.* 2. Bonac. *quæst.* 3. *p.* 2. Mærat. *d.* 10. Tanner. *tom.* 4. *d.* 8. *quæst.* 4. *dub.* 3. Layman *tract.* 10. *p.* 4. *cap.* 2. Valentia *tom.* 4. *disp.* 10. *quæst.* 3. *p.* 2. & *quæst.* 5. *p.* 3. Coninch *disp.* 31.

Quæst. II. An etiam error qualitatis personæ dans causam

causam matrimonio? Hîc Interpretes, & alij relati *q. preced.*

Quæst. III. An praua contrahentium intentio reddat nullum matrimonium; & quis sit finis honestatis matrimonij? Hîc S. Thom. *q. 1. art. 3.* Bonauent. & Brulef. *quæst. 3.* Richard. *art. 3. quæst. 1.* Tarant. *quæst. 10.* Sanchez *lib. 2. disp. 29. quæst. 2. & 3.* Vuald. *de Sacram. cap. 131.* Henriq. *lib. 11. cap. 12.* Petr. Ledesm. *q. 48. art. 2. dub. 1.* Syluest. *ver. matrim. 4. quæst. 5. & 6.* Coninch. *d. 24 dub. 4. & disp. 34. dub. 1.* Caiet. tract. 13. *q. 3.* Petr. Sot. *lect. 16.* Medina *lib. 1. summ. cap. 16. §. 13.* Nauar. *cap. 22.* Bonac. *q. 4. p. 6. n. 7.* Tanner. *tom. 4. d. 8. q. 6. dub. 1.* Layman *tract. 10. p. 3. cap. 4. & sequenti.*

Quæst. IV. An Mariæ, & Ioseph fuerit finis ad verum matrimonium sufficiens? Hîc S. Th. Bonau. Scot. Durand. Richard. Mayr & Brulef. *q. 2.* Argent. *q. 1. art. 4.* Tarant. *q. 5. & seq.* Alij relati *dist. 26. q. 5.*

DISTINCTIO XXXI.

De tribus bonis coniugij.

PRima conclusio: Tria bona matrimonij sunt, fides, proles, & Sacramentum. Sic Augustinus *lib. 9. super Genes. cap. 7.* Fides est, ne cum alio coïtus habeatur. Proles, vt filius amore susceptus religiosè educetur. Sacramentum, vt coniunctio vtriusque significans vnionem Christi cum Ecclesia adeò indiuidua sit, vt alteri obligari nequeat.

2 Secunda conclusio: Ex his tribus bonis sola sa-

cramentalis vnio à matrimonio inseparabilis est. Nam fides deficere potest per adulterium, quin matrimonium dissoluatur. Proles deesse potest; aut, quia coniuges continentiam vouent, & seruant; aut, quia ex defectu naturæ non gignitur. Imò, quamuis genita sit, bonum prolis non assequitur: quia religiosa educatio negligitur, cùm prolem solùm in hæreditatem terrenam, & non cœlestem instituant. Vnio tamen sacramentalis indissolubilis semper perseuerat: nam, licèt corporalis separatio, aut causa adulterij, aut diuortij, aut ex communi consensu causa religionis interdum contingat; tamen Sacramentum semper integrum est, quo nulli contrahentium ius adest ad contrahendum cum alio. Quare hoc Sacramentum signum est vinculi indissolubilis Ecclesiæ, & Christi. Sic Augustinus *lib. 1. de nupt. cap.* 10 & 11.

3 Tertia conclusio: Animus vnionis sacramentalis sufficit ad matrimonium, quamuis desit aliorum bonorũ intentio. Sic August. *lib. de bono coniug. c.* 5. Nam, licèt duo coniungantur animo generandæ prolis, & fidei integrè seruandæ; si desit animus consuetudinis perpetuæ amborum, verè coniuges non sunt, sed fornicarij. Si tamen animo perpetuæ consuetudinis conueniant, quamuis desit animus fidei seruandæ, aut generandæ prolis, imò quamuis malo aliquo dolo procurent impedire, vinculo coniugali conueniunt. Quanquam, quia fides, & generatio prolis bona sunt, in quę matrimonium est deputatum, tunc coniuges tanquam fornicarij affectu adulterino iungantur. Quare Augustinus *lib. 1. de nupt. cap.* 15. vocat meretricem mariti, & maritum adulterum vxoris, cùm venena sterilitatis ad vitandam prolem procurant. Vbi tamen aduer-

tendum est cum Augustino *lib. super Exod. cap.* 8. *& lib. quaest. vet. & noui Testament. cap.* 23. & Hieronymo *epistola ad Algasiam, quaest.* 4. coniuges impedientes puerperiũ nõ reputari homicidas, donec foetus omninò formatus est. Paulatim enim formatur corpus ad introductionem animae, ideoque remedia possunt impedire illam, priusquàm anima in corpus inducta sit. Quod tamen ad homicidium non sufficit, cùm aliàs homicidae haberentur omnes, qui se polluunt, semen absque fructu natiuitatis perdendo.

4 Quarta conclusio: Concubitus inter coniuges causa generationis est honestus; secùs verò causa libidinis, & voluptatis. Sic Augustinus lib. de bono coniugali, cap. 6. *Coniugalis concubitus generandi gratiâ non habet culpam; concupiscentiae verò satiandae, sed tamen cum coniuge propter thori fidem, venialem habet culpam.* Similiter Hieronymus *epist.* 1. *contra Iouinianum, in fine.* Nam affectus voluptatis, & libidinis adulterinus est, & pecudum solâ carnis voluptate coëuntium proprius: non autem hominis ratione vtentis.

5 Sed obiicitur Paulus 1. *Cor.* 7. vbi docet, concubitum coniugum *secundum indulgentiam* permitti. At indulgentia est solius peccati. Ergo concubitus etiam causa prolis non caret culpa. Respondetur: Hoc argumentum multùm probat, scilicet, etiam nuptias esse culpabiles: nam de nuptiis dixit, secundùm indulgentiam concedi. Deinde Apostolus ibi non disserit de concubitu causa prolis, sed causa libidinis, qui, vt diximus, non caret culpa veniali, & ideò indulgeri potest propter nuptias. Sic Augustinus *de verbis Apostoli*, & apud Glossam 1. *Cor.* 7.

6 Secundò obiicitur Gregorius *lib.* 12. *Regist. &*

*in resp.ad decimam interrogationem Cantuarienſis Archiepiſcopi,*iubens,*vt vir cum propria coniuge dormiens, niſi lotus aquâ Eccleſiam non intret: quia ipſa licita admixtio coniugis ſine voluptate carnis fieri non poteſt, & voluptas ipſa ſine culpa nullatenus eſt.* Ergo ipſa voluptas,& delectatio carnis in ſe eſt mala,& culpabilis. Ergo,quanuis cauſa prolis ametur,affectus erit culpabilis,& malus Reſpondetur: Omnis delectatio carnis ex ſe non eſt mala,& peccatum : nam etiam viri ſpirituales delectantur requie poſt laborem , & cibo poſt famem , abſque vlla culpa. Solus igitur immoderatus affectus delectationis malus eſt , vt ſi cibus ſumatur propter delectationem tantùm,& non propter ſuſtentationem naturę. Similiter affectus concubitus coniugalis delectabilis carni non eſt malus,quando ea delectatio in finem generationis refertur : ſecùs verò, quando propter ſolam libidinem , & delectationem appetitur. Gregorius itaque de hoc affectu concubitus,cauſa voluptatis diſſerit,& eò lauari oportere coniuges ante communionem Eccleſiæ docet. Mox enim ſubdit: *Si quis verò ſua coniuge, non cupidine voluptatis raptus, ſed tantùm creandorum liberorum gratiâ vtitur, iſte profectò de ſumendo Corporis Dominici myſterio, ſuo eſt iudicio relinquendus.*

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. Quænam ſint matrimonij bona honeſtè appetibilia,quæve ad eius valorem appetenda? Hîc S. Th.*q.1.ar.2.&* 3.Bonau.*art.*1.*q.*2. *&* 3. Scot. Argent. & Palud.*q.*1.Rich.Durand.Bruleſ. & Tarant. *q.* 2. *&* 3.Alij relati *diſt.præced.q.*3.

Quæſt.

Quæst. II. Quod sit obiectum consensus ad matrimonium necessarij? Hîc superiores Interpretes. Alij relati *dist*.26.*q*.4.

Quæst. III. Quæ, & quanta sit indissolubilitas matrimonij? De quo relati *dist*.27.*q*.3.

Quæst. IV. An actus coniugalis propter eius delectationem sit illicitus? Hîc Bonau.*ar*.2.*q*.3. Argent. *q*.1.*ar*.4.Richard.*ar*.3.*q*.3. Tarant.*q*.6.& 7.Palac.*d*.2. Almain.Sot.& Maior.*q*.1.Sanch.*lib*.9.*d*.11.Coninch.*d*.34.*dub*.1.Bonac.*q*.4.*p*.6.*n*.7.Nauar.*c*.16.Barthol. Led. *dub*.27.Altisiod.*lib*.4.*tr*.9.*q*.2.Antonin.3.*p*.*tit*. 1.*c*.20. §. 11.Henriq.*lib*.11.*c*.4.Medin. *lib*.1.*sum*. *c*. 16. §. 13. Laym.*tr*.10.*p*.3.*c*.4.Tanner.*tom*.4.*d*.8.*q*.6.*dub*.3.

Quæst. V. An etiam propter vitandam fornicationem præcisè? Hîc S.Th.*q*.1.*ar*.5.Bonau. *ar*.2.*q*. 2. Tarant.*q*.5.Richar.*art*.3.*q*.2.Argent.*q*.1.*ar*.3. Durand. *q*. 4.Mai. Almain.& Sot.*q*.1.Sanch.*lib*.9.*d*.9.Coninch.*d*. 34.*dub*.1.Tanner.*tom*.4.*d*.8.*q*.6.*dub*.3. Layman *tr*. 10. *p*.3.*c*.4.Bonac.*q*.4.*p*.6.*n*.7.Nauar.*c*.16.Medin.*lib*.3. *de contin*.*c*.13.Petr.Ledes.*q*.49.*art*.5.Henriq.*lib*.11.*c*.15.

DISTINCTIO XXXII.

De solutione carnalis debiti.

PRima conclusio: Tam vir, quàm mulier, tenetur reddere debitum alteri poscenti. Sic Apostolus 1. Cor.7.*Vir debitum reddat vxori: similiter & vxor viro.* Rationémque reddit: *Quia mulier non habet potestatem sui corporis, sed vir: similiter & vir non habet potesta-*

tem sui corporis, sed mulier. Vnde, quanuis vir sit caput mulieris, & quoad alia impar illi sit; quoad debitum carnis par illi est, nec ab eo liberior, quàm illa. Quod verum est, quanuis alter non causa generationis, sed incontinentiæ vitandæ petat; & quanquam petens voluptatis causa venialiter peccet. Semper enim tenemur reddere petenti, quod suum est. Id quod etiam confirmat Augustinus *in epist. ad Ecdiciam* 199.

2 Obiicitur Hieronymus ad illud 1. Cor. 7. *Ne vos tentet Satanas*, & *serm. de esu agni Paschalis*, dicés, eum, qui vxori debitum reddit, non posse accedere ad esum Eucharistiæ, sicut olim non poterat ad panes propositionis edendos accedere. Si autem non peccaret reddendo debitum, accedere posset. Respondetur: Disserit Hieronymus de ministris Ecclesiæ olim coniugatis, quibus lege speciali prohibitum erat, diuina mysteria celebrare post carnales amplexus coniugij, propter tanti ministerij sanctitatem & reuerentiam.

3 Secunda conclusio: Neuter coniugum potest continentiam vouere absque consensu alterius; nec vouens tenetur implere votum, sed reddere poscenti debitum. Sic Augustinus epist. 45. ad Armentarium: *Vouenda talia non sunt à coniugatis, nisi ex consensu, & voluntate communi: & si præpropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quàm persoluenda promissio.* Cuius rationem subiungit: *Non enim Deus exigit, si quis ex alieno aliquid vouerit; sed potiùs vsurpare vetat alienum.* Si autem alter continentiam vouit, consentiente altero, peccabit consentiens petendo, non verò vouens reddendo. Quod etiam docet Augustinus lib. 1. de adulter. coniug. c. 3. & lib. 4. quæst. Numerorum, cap. 59. *Nam, cùm ad peccatum viri pertinere*

voluerit

voluerit lex, si prius permiserit, & postea prohibuerit; non tamen dixit, vt faciat mulier, quod vouerat, quia permissa iam prius fuerat à viro. Hæc intellige, cùm votum non fuit continentiæ religiosæ: tunc enim post votum emissum neuter potest petere, nec reddere, nec in aliud coniugium diuertere. Sic sanctum est in Concilio Remensi 33. *q.* 5. *cap. Qui vxorem.*

4 Tertia conclusio: Quamuis debitum semper sit soluendum poscenti; tamen sunt dies aliqui, in quibus poscere non licet, seu decet. Sic Augustinus *lib. de qq. noui, & vet. Testam. q.* 127. & Ambrosius *serm. de Dominica secunda Aduentus.* Qui ad poscendum excipiunt dies ieiunij, Rogationum, Festiuitatum, præcipuè vbi Eucharistia sumenda est. Id, quod est consonum Hieronymo *super Num.* 2. necnon Ecclesiæ, quæ etiam nuptias vetat celebrare certis temporibus anni, vt à Septuagesima vsque in octauam Paschæ, & tribus hebdomadis ante festum Sancti Ioannis, & ab Aduentu Domini vsque ad Epiphaniam inclusiuè. Sic 33. *quæst.* 4. *cap. Nec vxorem.* 38. *quæst.* 4. *cap. Non oportet.*

QVÆSTIONES.

1 Quæst. I. Qua ratione obligētur coniuges ad vsum matrimonij, siue petendo, siue reddendo debitum? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Rich. *q.* 2. Sotus, & Paludanus *quæst.* 1. Sanchez *lib.* 9. *disput.* 1. & *seq.* Tanner. *tomo* 4. *disp.* 8. *q.* 6. *dub.* 2. Coninch *disp.* 34. *dub.* 2. Bonacina *q.* 4. *p.* 1. Layman *tr.* 10. *part.* 3. *cap.* 1. Rebel. *lib.* 2. *q.* 16. Rodriguez *cap.* 243. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 15. Perez *de reddit. debiti.* Filliuc. *tr.* 10. *cap.* 9.

Quæst.

Quæst. II. An quoties coniux peccat petendo, alter peccet reddendo? Hîc Rubion *q.2.art.2.* Richard. *art.2.quæst.1.* Sanchez *lib.9. disp.6.* Coninch *disp.* 34. *dub.4.* Bonacina *q.4 par.3.* Layman *tr.* 10. *p.3.cap.1.n.* 18. Tannerus *tomo* 4. *disp.8. q. 6. dubio* 2. Henriquez *lib.* 11.*cap.*15. Rodriguez *cap.*90. Rebel. 2. *p. lib.*3. *q.* 17.*art.*3. Filliuc.*tr.* 10.*cap.*9.*q.*3. Couar. 3.*p.epist.cap.*3. §.1. Pet. Ledesma *quæst.*53.*art.*1.*dub.*2. Medina *lib.* 1. *sum.cap.*14.§.6.

Quæst. III. Ad quid obligentur coniuges ratione voti castitatis post matrimonium emissi? Hîc S. Th. *quæst.*1.*ar.*1. Bonauentura, Scotus, Richardus, Durandus, Argentina, Mayr. & Carthus. *quæst.*1. Tarant. *q.*3. Sanchez *lib.* 9. *disp.* 35. *& sequent.* Coninch *disp.* 34. *dub.6.* Tannerus *tomo* 4.*disp.*8.*quæst.*6.*dub.*3. Bonacina *quæst.*4.*p.*3. Layman. *tr.* 10.*parte* 3.*cap.*1. Valentia *tomo* 4. *disp.*10.*q.*6.*p.* 2. Henriquez *lib.*11.*cap.* 25. Rodrig. 2.*p.cap.*90. Less. *lib.* 2. *cap.* 40. *dubio* 10. Syluest. *verbo, Matrimonium*, 6. *q.* 5. Pet. Ledesm. *quæst.* 64. *art.* 4. *dub.* 1.

Quæst. IV. Quæ tempora, seu circunstantiæ excusent à reddendo debitum? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.*5. Bonauentura *art.*2. Tarant. *q.*5. *& seq.* Richard. *art.* 3. *& seq.* Sanchez *lib.*9. *cap.* 12. *& seq.* Coninch *disp.*34.*dub.*9. Tanner. *tomo* 4. *disp.*8.*q.*6. *dub.*3. Bonacina *q.*4.*p.*6. Valent. *tomo* 4.*disp.*10. *q.*6.*p.*2. Rebel. *lib.* 3.*q.*19. Henriquez *lib.*11.*cap.*15. Nauar. *c.*16. Filliuc. *tr.*10.*p.*1.*cap.*9.*q.*10.

DISTIN

DISTINCTIO XXXIII.

De diuersis coniugij legibus.

PRima conclusio: Antiquis Patribus datum erat pluribus vxoribus vti absque peccato. Primò, quia sancti viri pluribus vsi fuerunt. Nam Abraham *Genes.* 16. viuente vxore ex ancilla genuit; & Iacob *Genes.* 29. se liberis, & ancillis commiscuit. Secundò, quia id probant Augustinus *lib. de bono coniugatorum, c.* 15, *& lib.* 22. *contra Faustum, cap.* 47. *&* 48. & Ambrosius *lib.* 1. *de Abraham, cap.* 4. quia nec contra naturam, nec contra morem, nec contra legē aliquam erat eis Patribus pluralitas vxorum. Tertiò, quia sic expediebat exordio mundi ad propagationem naturæ: deinde verò ad multiplicationem colentium Deum, qui cum gentilibus compositi rari erant, & cum successione sanguinis successionem religionis quærebant: ideóque & Sacerdotibus coniugia decreta erant, quia successio familiæ successioni officij subueniebat. Verùm, cùm venit in lege gratiæ plenitudo temporis, quo Dei cultus vbique dilatatus est, & genus humanum propagatum, desunt hæ rationes ad vsum plurium vxorum, & ideò vnica tantùm vxor permittitur, vt eo perfectiùs coniunctio Christi, & Ecclesiæ, Sacramento matrimonij figuretur.

2. Obiicitur primò, quia *Genes.* 4. Lamech Adæ filius reprehenditur propter vsum duarum vxorum. Secundò, quia immoderatus affectus voluptatis coniugalis culpabilis est. Vsus autem plurium vxorum

immo

immoderatum affectum voluptatis arguit. Tertiò, quia talis vſus eſt contra fidem debitam matrimonio. Quartò, quia *Deuter.* 17. ſcriptum eſt: *Non habebit Rex vxores plurimas, quæ alliciant animam eius.* Ad primum reſpondetur: Non reprehenditur Lamech, quia duas vxores ſimul habuit; ſed quia libidinis ſatiandæ causâ cum eis coiuit. Ad ſecundum: Auguſtinus, & Ambroſius *ſuprà* excuſant antiquos Patres ab immoderato affectu libidinis: quia plures vxores non causâ libidinis, ſed propagationis Deo gratę conueniebant. Itaque affectus duarum vxorum immoderatus non erat, cùm voluptas coniugalis non causâ voluptatis, ſed generationis quærebatur: vt delectatio cibi licita eſt, cùm ea non guſtus causâ, ſed neceſſariæ ſuſtentationis aſſumitur. Ad tertium: Fides matrimonij tunc integra erat, quia non aliis, quàm vxoribus copulari licebat. Ad quartum: Ea lex Deuteronomij non plures vxores, quas Dauid abſque tranſgreſſione eius præcepti habuit; ſed *plurimas*, quas habuit Salomon contra eam legem, prohibebat. Secundò prohibebat plures vxores non fideles, ſed infideles, quæ Regem à cultu Dei veri diuerterent. Sic exponit Auguſtinus *libro quinto in Deuteronom. capite* 27.

3 Secunda concluſio: Non fuit ſemper licitum coniugium cum conſanguineis. Nam, licèt initio mundi filij Adæ cùm ſororibus licitè coniuncti fuerint, quia alia ratione non poterat propagari natura; & filiæ Loth ad patrem ebrium acceſſerint; tamen poſteà Moyſes Deuteron. 27. interdixit coniugium cum matre, cum nouerca, ſorore, nepte, matertera, amita, nuru, & aliis. Sic etiam diuortium permiſit

Deuteron.

Deuteron.24. dato priùs libello repudij, in quo diuisionis causæ proponerentur, vt ea ratione dissidia, & homicidia cauerentur.

4 Tertia conclusio: Castitas virginalis legis gratiæ non est præferenda castitati coniugali Abrahæ, & aliorum priscorum Patrum. Tum, quia sic statuunt Augustinus *lib. de bon. coniugat. c.* 21. *&* 22. & Hieronymus *lib.* 2. *contra Iouin. post init.* Tum, quia probant: nam vsus coniugij tunc erat Deo gratior, quàm continentia virginalis, & cum eo vsu poterant retinere affectum continentiæ virginalis, in quo meritum talis virtutis consistit. Confirmatur à posteriori: Non est maius meritum patientiæ in Petro, qui martyrio obiit, quàm in Ioanne, qui martyrio coronatus non fuit: quia affectus martyrij non fuit maior in Petro, quàm in Ioanne. Ergo etiam in antiquis Patribus potuit esse meritum continentiæ æquale merito virginum Euangelij: quia affectus virginalis potuit esse æqualis. Confirmatur à priori: nam, vt docent Ambrosius *lib.* 2. *de virgin. & lib. ad virg. lapsam*, *cap.* 4. & Isidorus *lib.* 2. *Synonym.* §. 3. perfectio, & sanctitas virginalis non est in carne, sed in mente: ideóque virgini, quæ vi corrumpitur, manet integra virginitatis perfectio. Ergo affectu virginitatis poterant antiqui Patres ad meritum, & sanctitatem euangelicorum virginum accedere.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & qua ratione simplex fornicatio sit contra legem naturæ? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *artic.* 3. Bonauen

Bonauentura, Richardus, & Brulef. *quæst.* 1. Tarant. *q.* 3. Durand. *q.* 2. Bonacina *q.* 4. *p.* 14. Valentia *tomo* 3. *disp.* 9. *q.* 3. *p.* 3. & *tomo* 4. *disp.* 10. *q.* 1. *p.* 2. Layman *tom.* 1. *lib.* 3. *sect.* 4. Graf. 1. *p. lib.* 2. *cap.* 7. Lef. *lib.* 4. *cap.* 4. *dub.* 7. Filliuc. *tr.* 30. *n.* 39. Sanchez *lib.* 2. *disp.* 2.

Quæst. II. An pluralitas vxorum sit contra naturæ legem? Hîc S. Thomas, Scotus, Durandus, Tarant. Richardus, & Argentin. *q.* 1. Bonauentura *q.* 1. Sanchez *lib.* 7. *disp.* 80. Valentia *tomo* 4. *disp.* 10. *q.* 1. *p.* 3. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. Pet. Ledesma *q.* 65. *ar.* 2. Coninch *disp.* 26. *dub.* 2. Gutierrez *cap.* 106. Filliuc. *tr.* 10. *cap.* 5. *q.* 9. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 8. *q.* 4. *dubio* 6. Bellarm. *lib.* 1. *de matrimonio, cap.* 11. Corduba *lib.* 4. & *q.* 3. *dubio* 2. Medina *lib.* 4. *de ccntinentia, cap.* 9.

Quæst. III. An, & quo iure sit indissolubile matrimonium? Hîc S. Thomas *q.* 2. *ar.* 1. Alij relati *dist.* 27. *q.* 3.

Quæst. IV. An diuortium sit licitum, & quas ob causas? Hîc S. Thomas *quæst.* 2. *art.* 1. Bonauentura *art.* 3. *quæst.* 1. Scotus, Durandus, & Argentin. *q.* 3. Tarant. *q.* 5. Richardus *art.* 3. *q.* 1. Sanchez *lib.* 10. *disp.* 1. & *sequent.* Bonacina *quæst.* 4. *p.* 5. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 8. *quæst.* 5. *dub.* 5. Layman *tr.* 10. *p.* 3. *cap.* 7. Coninch *disp.* 35. Filliuc. *tr.* 10. *cap.* 10. Pet. Ledesma *q.* 62. *art.* 1. Gutierrez *cap.* 129.

Quæst. V. Quid possint, & debeant coniuges diuortiati? Hîc Bonau. *art.* 3. *q.* 3. Tarant. *q.* 6. Richardus *art.* 3. *quæst.* 2. Sanch. *lib.* 10. *disp.* 9. & *sequent.* Coninch *disp.* 35. Bonacina *q.* 4. *p.* 5. Layman *tr.* 10. *p.* 3. *cap.* 7. Tannerus *tomo* 4. *disp.* 8. *q.* 5. *dub.* 5. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 17. Pet. Ledesma *q.* 62. *art.* 6. Gut. *cap.* 120. Filliuc. *tr.* 10. *q.* 10.

Quæst.

Quæst. VI. An sit eiusdem meriti affectus interior virginitatis cum ipso opere virginitatis externo, ideoque possit coniugatus ad meritum virginitatis accedere? Hîc S. Thom. *q.* 3. *art.* 3. Bonau. *art.* 2. *q.* 1. Richard. *art.* 4. *q.* 1. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 35. *q.* 6.

DISTINCTIO XXXIV.

De personis legitimis.

PRima conclusio: Contrahentes matrimonium pendent à legibus Ecclesiæ, vt validum matrimonium contrahant. Tum à priori: quia personæ ad contrahendum legitimæ sunt, quæ iuxta leges maiorum contrahunt, à quibus contractus valor iure decernitur. Tum à posteriori: quia non eædem semper personæ ad contrahendum legitimæ fuerunt: aliæ enim ante legem; aliæ post legem; aliæ in lege gratiæ legitimæ sunt ad contrahendum, vt constat *ex distinctione præcedenti.*

2 Secunda conclusio: Nunc in lege gratiæ varia est legitimitatis cōditio. Aliæ enim plenè legitimæ sunt, quibus nullum obstat impedimentum legibus ad contrahendum præscriptum. Aliæ penitùs illegitimæ, quibus aliquod impedimentum ad valorem matrimonij repugnat, vt votum continentiæ, Ordo sacer, cognatio, aut dispar religio. Aliæ mediæ, quibus nuptias ignoranter celebratas ius datur ad dissoluendum post impedimenti notitiam, vt eis, quæ frigidæ, & disparis conditionis sunt. Nam de eis, qui causa frigiditatis debitum reddere non possunt, consulit

Gregorius 27.*quæst*.2.*decret.cap. Quod autem interrogatis. & 33.quæst*.1.*cap.Requisitis.& cap. Consultationi.de frigidis.& cap. Si quis acceperit*. vt tanquam frater, & soror permaneant: si verò mulier ad alias nuptias transire voluerit, præmisso iuramento vtriusque de impotentia viri, ius detur mulieri ad contrahendum cum alio; & viro aliud matrimonium prohibeatur: at, si vir iuramento neget, quod mulier attestatur, viro adhibeatur fides, qui mulieri præferendus est. Quòd si hoc impedimentum naturæ non sit, sed maleficio aliquo contingens, consulitur 33.*q*.1.*cap.Si per hortiarias*. vt Sacramentis Ecclesiæ, oratione, & bonis operibus remedium à Deo procurent.

3 Tertia conclusio: Amentia præsens reddit matrimonium nullum: iam verò contracto superueniens non dissoluit illud. Sic Fabianus 32.*quæst*.7.*cap. Neque furiosus*. & Nicolaus Papa *ibidem*, *cap. Hi qui matrimonium*.

4 Quarta conclusio: Cum sorore vxoris defunctæ irritum est matrimonium, & accessus ad sororem vxoris illicitum reddit matrimonium, etiam cum quauis alia. Sic Concil. Aurel. 27. *quæst*. 2. *cap. Qui dormierit*. Zacharias Papa 32. *quæst*. 7. *cap. Concubuisti*. & Gregor. *ibidem cap. Hi verò qui*. A quibus decernitur, vt vir dormiens cum duabus sororibus, neutram vxorem habeat, & prohibeatur cum aliqua in coniugium copulari. Vnde nec propriæ vxori licet sibi reddere (petere) debitum, quam sibi reddidit illicitam, cognoscendo eius sororem.

5 Quinta conclusio: Nulla infirmitas, vel deformitas corporalis sufficit ad dissolutionem matrimonij,

monij, aut diuortium. Sic Augustinus *lib. de serm. Domini in monte, cap. 31.* consulens: *Vt vir uxorem sterilem, aut deformem, aut debilem membris, aut cæcam, aut claudam, aut morbis, doloribúsque confectam, & quidquid, excepta fornicatione, excogitari potest vehementer horribile, pro societate, fidéque sustineat.*

Annotatio.

HIc videtur docere Magister, virum accedentem ad sororem vxoris non posse reddere debitum propriæ vxori, quia §. *De his etiam.* ait: *Item, nec propria vxori licet sibi reddere debitum.* Quod à Parisiensibus, & omnibus reprobatur: quia repugnat expresso iuri *cap. Discretionem.* 1. Ego verò credo, verbum illud, *reddere*, fuisse errore calami suppositum pro, *petere*: nam ea ratio Magistri: *Quia sibi vxorem reddidit illicitam, sororem eius cognoscendo.* rectiùs probat, illicitum sibi esse petere debitum, quàm vxori petenti reddere: quod sanè ab omnibus illicitum docetur. Qua ratione eandem propositionem, & verbum in Concilio Aurelianensi *relato cap. Qui dormierit.* 27. corrigit Glossa, & in Magistro etiam Sotus *in præsenti, quæst. vnica, art. 2. §. 2. Secunda conclusio.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An auctoritate humana possint apponi matrimonio impedimenta, præsertim dirimentia; & quænam re ipsa sint apposita? Hîc S. Thomas, Richardus, Bonauentura, Durandus, Argentina, Mayron, Tarant. & alij *q. 1.* Valentia *tom. 4. disp.*

 10. quæst.

10.*quæst*.5.*parte* 1. Sanchez *lib*.7.*disp*. 1. *& sequent.* Coninch *disp*. 30. *dubio* 1. Tannerus *tomo* 4. *disp*. 8. *quæst*.4.*dubio* 1.Layman *tr*.10.*parte* 4.*cap*.1.Bonacina *quæst*.3.*p*.1.Filliucius *tr*. 10.*p*.2.*c*.1. Victoria *relect. de matrimonio,parte* 2.*sect*.1.Nauarr.*c*.22.

Quæst. II. An, & quæ impotentia dirimat matrimonium? Hîc S.Thomas *quæst*. 1.*artic*. 2.Bonauentura *artic*. 2.*quæst*.1.Scotus & Argentina *quæst*.1.Durand. *quæst*. 2.Richardus *artic*.2.*quæst*.1.Tarant.*quæst*. 3. Sanchez *lib*.7.*disp*.93.*& sequent*. Coninch *disp*.31. *dubio* 7.Tannerus *tomo* 4.*disp*.8.*quæst*.4. *dubio* 8.Bonacina *quæst*.3.*part*.13.Layman. *tr*.10.*part*.4.*c*.11. Mæratius *disp*.8.*sect*.6. Petrus Ledesma *quæst*. 58. *artic*.1. Valentia *tomo* 4. *disput*. 10. *quæst*. 5. *p*. 3. Henriquez *lib*.12. *cap*. 7. Gutierrez *cap*. 112. Filliucius *tract*. 10. *p*. 2.*cap*.3.

Quæst. III. An etiam incestus cum sorore vxoris? Hîc S.Thomas *quæst*.1.*art*.5. Bonauentura *art*. 3.*q*.2. Richardus *art*.4.*quæst*.2.Argentina *quæst*.1.*art*.4. Tarant.*quæst*.7.Sanchez *lib*.7.*disp*.65. *&* 66. Henriquez *lib*.12.*cap*.9.*&* 10.Coninch *disp*.32. *dub*. 4. Bonacina *quæst*.3.*part*.13. Pet. Ledesma *quæst*. 55.*artic*. 3. *& sequent*.Valentia *tomo* 4.*disp*.10.*q*.5.*p*.2. Gutierrez *cap*. 99.Laym. *tr*.10.*p*.4.*c*.5. Tannerus *tomo* 4. *disp*. 8. *q*.4. *dub*.7.Mærat. *disp*.9.*sect*.11.*& seq*.

Quæst. IV. Quas ob causas negari possit vsus matrimonij, aut repudium intentari? De quo relati *dist*.*præced*.*q*.4.

DISTIN

DISTINCTIO XXXV.

Eodem iure vtitur vir, & mulier.

PRima conclusio: Tam vxor, quàm vir ius æquale habent dimittendi à se coniugem adulterum. Sic Hieronymus in epist. ad Oceanum: *Quidquid viris præcipitur, hoc consequenter redundat ad fœminas. Non enim adultera vxor dimittenda est, & vir mœchus tenendus*. Item, Innocentius Papa in epistola ad Exup. cap. 4. *Christiana religio adulterium in vtroque sexu pari ratione condemnat.* Hoc ius dimittendi adulterum non competit coniugi, nisi adulterij experti, ideoque vir adulter non potest vxorem adulteram à se dimittere, neque è contra. Sic Augustinus lib. 1. de serm. in monte, cap. 28. *Quisquis fornicationis causâ vult abiicere vxorem, prior debet esse fornicatione purgatus. Quod similiter & de fœmina dixerim.* Eadem habet *lib. 2. de adult. coniug. c. 8.*

2 Secunda conclusio: Nullus coniugum potest post adulterum dimissum ad alias nuptias transire. Primò, quia Apostolus 1. *Corinth. 7.* ait: *Præcipio, non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere: quòd si discesserit, maneat innupta, aut viro suo reconcilietur.* En vxor, quæ à marito discessit, præcipitur innupta manere, aut viro reconciliari. Secundò, quia id docet Augustinus *lib. 1. de serm. Dom. in monte, c. 26.*

3 Tertia conclusio: Licitum est coniugi reconciliare sibi adulterum dimissum iam pœnitentem, & correctum. Primò, quia Apostolus 1. *Corinth.* 7.

ZZ 3 superio

ſuperioribus verbis facultatem vxori tribuit reconciliationis cum viro. Secundò, id docent Auguſtinus *lib. 2. de adult. coniug. cap. 6.* & Hermeſ. 32. *quæſt. 1. cap. Quod autem.* Nam poteſt adulter pœnitentiâ adulterium purgare, & corrigere. Æquum autem eſt, vt condonetur iniuria pœnitenti, & iam correcto.

4 Obiicitur Chryſoſtomus *homil. 32. ſuper Matth.* & Hieronymus *epiſt. de diuerſis quæſt.* dicentes, fatuum, & iniquum eſſe, qui meretricem, & adulteram retinet. Reſpondetur: Differunt, cùm adultera ab adulterio non receſſit: tunc enim vir eam retinens conſentire videtur, & fieri turpitudinis patronus. Ideóque tunc tenetur vir eam à ſe abiicere, vt reſipiſcat, & corrigatur.

5 Quarta concluſio: Prohibitum eſt matrimonium cum adultera, cui mœchus fidem dedit contrahendi poſt maritum defunctum. Sic Leo Papa 31. *quæſt. 1. cap. Nullus.* & Concil. Tiburien. *cap. Relatum.* Neque obſtat Auguſtinus *lib. 1. de nupt. cap.* 10. probans coniugium, cum qua præceſſit adulterium. Item, *libro de bono coniug. cap.* 14. docens, licitas eſſe nuptias factas à perſonis priùs illicitè coniunctis. Nam prius teſtimonium intelligendum eſt, cùm mœchus non dedit adulteræ fidem contrahendi matrimonium poſt mortem mariti. Poſterius verò non eſt de nuptiis celebratis cum adultera, ſed cum concubina; cum qua non eſt illicitum à fornicatione ad honeſtas nuptias tranſire.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I An, & quas ob causas liceat diuortium? Hîc S. Thom. Bonau. Richard. Tarant. & alij *quæst* 1. Item relati *dist*. 33. *q*. 4.

Quæst. II. Quid possint, & debeant coniuges diuortiati? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *art*. 4. *&* 5. Bonauentura *quæst*. 4. *&* 5. Richardus *artic*. 3. *quæst*. 1. *&* 2. Argentin. *quæst*. 1. *art*. 1. *&* 2. Tarant. *quæst*. 4. *&* 5. Alij relati *dist*. 33. *quæst*. 5.

Quæst. III. An propria auctoritate possint coniuges diuortiari? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *artic*. 3. Richardus, Brulef, & Tarant. *quæst*. 3. Bonauentura *q*. 2. Sanchez *lib*. 10. *disp*. 12. Bonacina *q*. 4. *p*. 5. Tannerus *tom*. 4. *disp*. 8. *q*. 5. *dub*. 5. Laym. *tract*. 10. *p*. 3. *cap*. 7. Sotus *dist*. 36. *q*. 1. *artic*. 2. Petr. Ledesma *q*. 62. *art*. 3. Coninch *disp*. 35. *dub*. 1. Henriquez *lib*. 11. *cap*. 17. Nauarr. *c*. 22. Filliuc. *tr*. 10. *c*. 10. *q*. 8.

Quæst. IV. An, & quod crimen dirimat matrimonium? Hîc Bonauentura *in littera, dubio* 5. Sanchez *lib*. 7. *disp*. 78. *&* 79. Bonacina *q*. 3. *p*. 6. Valentia *tom*. 4. *disp*. 10. *q*. 5. *p*. 3. Tanner. *tom*. 4. *disp*. 8. *q*. 4. *dub*. 5. Laym. *tr*. 10. *p*. 4. *cap*. 10. Coninch *disp*. 31. *dub*. 5. Mærat. *disp*. 9. *sect*. 1. *&* 2. Rebel. *lib*. 3. *q*. 8. Filliuc. *tr*. 10. *p*. 2. *c*. 8. Henriquez *lib*. 12. *c*. 14. Nauar. *c*. 22. Vgolin. *c*. 19. Bellarm. *lib*. 1. *c*. 22.

DISTINCTIO XXXVI.

Si pro seruili conditione valeat vxor separari à viro, & è conuerso?

PRima conclusio: Error conditionis seruilis irritat matrimonium. Non asserimus matrimonium liberi cum serua esse nullum, cùm liber seruilem coniugis conditionem nouit; sed cùm eam putauit liberam. Sic Concil. Vermer. *cap. 6.* & habetur *29. quæst. 2. cap. Si quis ingenuus. cap. Si fœmina ingenua.* & Zacharias Papa *ibidem, cap. Si quis liber.*

2 Secunda conclusio: Seruus cum serua contrahere matrimonium potest, etiamsi ad diuersos dominos pertineant; consensus tamen dominorum petendus est. Sic Concil. Cabilonense *vbi suprà, cap. Dictum est.*

3 Tertia conclusio: Seruilis conditio superueniens alteri coniugum non dirimit matrimonium prius in libertate contractum, nec alterum coniugem seruum facit. Sic Triburiense Conc. *vbi suprà, cap. Cuius rei. & c. Perlatum.* de viro, qui se seruituti subiecit, vt iugum deiiceret matrimonij.

4 Quarta conclusio: Vir ante quatuordecim annos, & fœminæ ante duodecim annos inire matrimonium nequeunt. Quia ea ætas ad onera matrimonij requiritur: vnde, quamuis voluntate parentum ante id tempus iungantur, separari possunt, nisi ætate præscripta ipsi ratum habeant. Sponsalia autem ante septennium

septennium contrahi nequeunt; quia ad consensum eius, quod agitur, minor ætas censetur inepta. Sic 33. *q.2.c. Sponsalia.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & qua ratione conditio seruilis dirimat matrimonium? Hîc S. Thomas, Bonauent. Scot. Richard. Durand. Argent. Mayr. Tarant. & alij *quæst.* 1. Sanchez *lib.7.d.*19. Bonac. *q.*3 *p.*3. Coninch *d.* 31. *dub.*2. Gutier. *cap.*90. Tanner. *tom.*4. *d.*8. *quæst.*4. *dub.*3. Layman *tr.* 10. *p.*4. *cap.*2. Mæratius *d.* 10. Petr. Ledesm. *q.*54. *art.*2. Henriq. *lib.*11. *cap.* 10. Filliuc. *tr.* 10. *quæst.* 2. *cap.* 2. Couar. 1. *p. cap.*3. §.7. Rebel. *lib.*3. *q.*3. Nauar. *cap.*22.

Quæst. II. An seruus possit nubere absque consensu domini? Hîc Bonauent. *in litt. dub.*2. S. Thomas *quæst.*1. *art.*2. Sanchez *lib.*7. *d.*21. Bonac. *quæst.*3. *p.*3. Tanner. *tom.*4. *d.*8. *quæst.*4. *dub.*3. Layman *tr.* 10. *p.*4. *c.* 2. Coninch *d.*31. *dub.*2. Mæratius *d.* 10. Rebel. *lib.*3. *q.* 3. Gutier. *c.*92. Fill. *tr.* 10. *p.*2. *c.*2. Petr. Ledes. *q.*52. *ar.*1.

Quæst. III. Quæ ætas sit necessaria ad valorem matrimonij? Hîc S. Thom. *quæst.*1. *art.*5. Bonau. *art.*2. *quæst.*1. Richard. *art.*6. *q.*1. Argent. *q.*1. *art.*4. Tarant. *q.*5. Sanch *lib.*7. *d.*104. Nauar. *lib.*4. *consil.*4. & 5. Laym. *tr.* 10. *p.*4. *cap.*22. Coninch *d.*31. *dub.*7. Tanner. *tom.*4. *disp.*8. *quæst.*4. *dubio* 8. Henriq. *lib.*12. *cap.*7. Rodrig. *tom.*1. *sum. cap.*235. Petr. Ledesma *quæst.*58. *art.*5.

Quæst. IV. Quæ ætas necessaria ad valorem sponsalium? Hîc S. Thomas *quæst.*1. *art.*5. Bonauent. *art.*2. *q.*2. Scot. *quæst.*2. Richard. *art.*6. *q.*1. Argent. *q.*1. *art.*4. Tarant. *quæst.*5. Sanchez *lib.*1. *disp.*51. Tanner.

tom.4.disp.8.quæst.1.dub.2. Bonacina *quæst.1.p.6.* Coninch *disp.23.dub.2.* Molfes. *tr.4.cap.5.* Gutierrez *cap.29.* Filliuc. *tract.10.cap.8.quæst.4.* Henriq. *lib.11. cap.14.* Couar. *de sponsal.1.p.cap.5.* Valentia *tom.4. disput.10.quæst.2.p.3.*

DISTINCTIO XXXVII.

In quo ordine nequeat fieri coniugium.

PRima conclusio: In Ordine Sacerdotij, Diaconatus, aut Subdiaconatus constituti nequeunt matrimonium contrahere: constituti verò in minoribus Ordinibus Lectoris, Exorcistæ, &c. possunt, nisi voto continentiæ, & religionis sint obligati. Sic Leo Papa *dist.31.c. ex continentia. dist.32.c. Seriatim.* Carthaginense Conc. *ibidem, c. Placuit.* Sexta Synodus *cap. Si quis.* Calixtus Papa *dist.27. c. Presbyteris.* Gregorius *dist.28. c. Nullum.* & Innocentius *cap. Decernimus.* Quorum testimonia in textu sunt plana.

2 Secunda conclusio: Interfectoribus suarum coniugum ad alias nuptias transire prohibetur. Sic Nicolaus Papa 33.*q.2. Interfectores*, & Pius *ibidem, c. Quicunque.*

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quis Ordo dirimat matrimonium? Hîc S. Thomas *quæst.1.* Bonauentura *art.1.* Scot. Richard. Durandus, Mayr. Tarant. Argent. & alij *quæst.1.* & 2. Sanchez *lib.7. d.28. & seq.* Valentia *tom.4. d.10.q.5.*

10.*q*.5.*p*.3.Bonacina *q*.3.*p*.9.Tanner.*tom*.4.*d*.8.*quæst*. 4.*dub*.6.Layman.*tr*.10.*p*.4.*cap*.3.Coninch *d*.20.*d*.11. Henriq.*lib*.12.*c*.5. Filliuç. *tract*.10.*p*.2. *cap*.4. Gutier. *cap*.94.

Quæst. II. An vxoricidium, necnon viricidium impediat matrimonium? Hîc S.Th.*quæst*.2.*art*.2.Bonau.*art*.2.*q*.3.Richard.*art*.2.*q*.2.Tarant.*q*.6.Sanchez *lib*.7.*d*.16.Bonac.*q*.3.*p*.14.Gutierrez *c*.88.Nauar.*cap*. 22.Rebel.*lib*.3.*q*.18.Henriq.*lib*.12.*cap*.2. Tan. *tom*.4. *d*.8.*q*.4.*dub*.2. Laym. *tr*.10.*p*.4. *c*.15. Coninch *d*. 30. *dub*.3.Mærat. *d*.11.Valentia *tom*.4.*d*.10.*quæst*.5.*p*.4.

Quæst. III. An sit peccatum occidere vxorem in adulterio deprehensam. Hîc S.Thomas *quæst*.2.*art*.1. Bonauent.*art*.2.*quæst*.1. Richardus & Argentin. *q*.1. *art*.2.Brulef.*q*.4 Tarant. *q*.5. Sanchez *lib*.7. *disput*.16. Valentia *tom*.3.*disp*.5.*quæst*.8.*p*.3.Filliuc.*tract*.29.*cap*. 1.*quæst*.20.Molina *tom*.3.*tract*.3.*d*.7.Sot. *lib*.5.*de iust*. *quæst*.1.*art*.3.Petr.Nauar.*lib*.2.*cap*.3.*num*.220.Bañez, Aragon, Salon. 2.2.*quæst*.64.*art*.3.Azor 3.*p*.*lib*.2.*cap*. 2.*quæst*.2.

DISTINCTIO XXXVIII.

De voto, & quod votum faciat illegitimum matrimonium, & nullum?

PRima conclusio: Votum solenne continentiæ reddit matrimonium nullum, & dirimit contractum: votum verò priuatum reddit matrimonium illicitum, non verò irritum. Votum est promissio spontanea

ſpontanea Deo facto de iis, quæ Deo grata ſunt: vnde ea vota, quæ ſtultè fiũnt de aliis, quæ ad Deum non pertinent, non obligant, & violari poſſunt. Votorum aliud eſt omnibus Chriſtianis commune, vt quod Baptiſmo annexum eſt de renunciando Diabolo, & pompis eius: aliud ſingulare, quod ſingularem tantùm perſonam adſtringit, vt votum continentiæ. Rurſus, ſingulare votum aliud eſt ſolenne, quod Eccleſiæ ſolennitate emittitur, vt votum profeſſionis religioſæ: aliud priuatum, quod in abſcondito fit abſque ſolennitate Eccleſiæ, vt quod fit priuatim de aliquo bono opere agendo. Violatio cuiuſque voti peccatum mortale eſt, cùm vnuſquiſque teneatur implere ſponſionem Deo factam arctiùs, quàm factam hominibus. Vnde conſtat, votum priuatum continentiæ reddere matrimonia illicita, cùm ſine peccato tale votum violari non poſſit. At verò non reddere irrita, inde deprehenditur: quia Eccleſia coniuges eo voto contrahentes non ſeparat: quia votum priuatim, & abſque ſolennitate factum iudicio Eccleſiæ non ſubiicitur.

2 Votum verò ſolenne irritare matrimonia, colligitur ex Paulo 1. ad Rom. 5. *Adoleſcentiores viduas deuita. Cùm enim luxuriatæ fuerint in Chriſto, nubere volunt; habentes damnationem: quia primam fidem irritam fecerunt.* Vbi damnationi publicæ Eccleſiæ ſubiicit viduas nubere volentes, poſtquàm voto publico adſtrictæ ſunt Chriſto, quod eſt, *in Chriſto luxuriatæ: quia primam fidem irritam fecerunt.* Si autem contendentes nubere damnatæ ſunt, & non permittendæ matrimonio iungi. Ergo arctiori damnationi ſunt ſubiiciendæ, ſi re ipſa nupſerint, & à nuptiis ſeparandæ.

dæ. Quod sic exponit, & faciendum definit Gregorius ad Bonifac. & habetur *27.q.1.cap. Viduas à proposito*. Idem, *in epist. ad Victorium, c.12. & 13.* & habetur *suprà, §. Si virgines*. decernitur de virginibus non velatis, quæ simili voto obligatæ sunt Christo. Quibus coniugium interdicitur, & ad propositum redire præcipitur; imò & publica pœnitentia negatur, hoc est, non approbatur, nisi ij, quibus se iunxerant, de mundo recesserint, hoc est, mortui peccato ab eis discesserint. Ergo eiusmodi personas omninò illegitimas ad coniugium Ecclesia docet.

3 Secunda conclusio: Inæqualis est peccatorum incontinentiæ malitia. Nam graue peccatum est fornicatio, grauius adulterium, grauius incestus, & in specie incestus grauius cum matre, quàm cum alia consanguinea commissum: & omnium grauissimum peccatum contra naturam. Sic Clemens Papa *epist. 1. ad Iacobum*, & Augustinus *de bono coniug. cap. 8.* & habetur *32.q.7.cap. Quid in omnibus. & cap. Adulterij malum.*

4 Tertia conclusio: Nullum est matrimonium contractum cum ea, quæ viuente viro absenti, & putans, eum defunctum, cum alio nupsit. Ideóque primo viro reuertenti restituenda; quanquam propter bonam fidem à reatu adulterij possit liberari. Sic Leo Papa *in epist. 79. ad Nicetam, c.2. & sequent.* & refertur *34.q.1. & 2. c. Cùm per bellicam.* Quia primus vir per absentiam, aut captiuitatem non amisit ius in vxorem, quæ proptereà tanquam aliena secundo viro tradita est. Similiter dicendum de viro, qui ab vxore viuente absens contrahit matrimonium cum alia, quod propter eandem rationem nullum est. Si autem

redire

redire volens ad propriam vxorem cogatur ab Ecclesia manere cum secunda fœmina: quia Ecclesiæ non constat, eum esse coniugatum cum alia iam viuente, excusatur per obedientiam, & vim Ecclesiæ, si secundæ fœminæ poscenti debitum reddat.

Annotatio.

HIc notatur Magister, quòd videatur docere, licitum esse viro reddere debitum fœminæ, cum qua, viuente propria vxore, nuptias peregrinus celebrauit. Quia id ab omnibus reprobatur. Sed à nota liberari potest: tum, quia id non docet absolutè licitum; sed tantùm excusabile per vim, & obedientiam Ecclesiæ: opus autem excusabile non est idem, quod licitum; nam excusatio etiam est eorum, quę minuunt culpam, quamuis omninò non auferant. At eo in casu per vim, & obedientiam Ecclesiæ culpam reddendi debitum minui, exploratum est. Tum, quia intelligi potest excusatio auferens culpam, quoad damnationem externam, cùm ab Ecclesia cogatur reddere debitum poscenti fœminæ, non verò petere.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Quid sit votum? Hîc S. Thomas, Bonauent. Richard. Mayr. Tarant. & alij *q.* 1. Sanch. *lib.* 4. *sum. c.* 1. Bonac. *de præcept. d.* 4. *q.* 2. *p.* 1. Valentia *tom.* 3. *d.* 6. *q.* 6. *p.* 1. Nauar. *c.* 12. Azor *lib.* 11. *cap.* 13. Clau. reg. *lib.* 6. *c.* 1. Filliuc. *tr.* 26. *c.* 1 Less. *lib.* 2. *cap.* 40. *dub.* 4. Layman *lib.* 4. *tr.* 4. *cap.* 1. Suarez *lib.* 1. *de voto, cap.* 2. Sot. *lib.* 7. *de iust. quæst.* 1. *art.* 2. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 13.

Quæst.

Quæst. II. Quid votum solenne,& simplex? Hîc Bonauent. *in litt.dub.*1. *&* 2.S.Thomas *quæst.*1.*art.*2. Scot.*q.*1.Palud.*q.*4.*ar.*4.Palac.*d.*2.Sanch.*lib.*7.*de matrimon.d.*25.*&* *lib.*5.*summ.c.*1.Suar.*tom.*3.*de statu Relig.lib.*2.*cap.*6.*&* *sequenti.* Azor *lib.*12.*institut.c.*6.Val. 2.2.*disp.*6.*q.*6.*p.*5.Petr.Ledesm.*de matrimon.q.*53.*art.*2.Henriq.*lib.*12.*de matrimon.c.*5.Medina *lib.*4.*de contin.controuers.*7.*c.*35. Caietan. Pesantius, Aragon, Salon. Sylui.& alij 2.2.*q.*88.*art.*7.

Quæst. III. Quænam sit materia voti? Hic S. Thom.*quæst.*1.*art.*1. Bonauentura *art.*1. *quæst.*2. Richard.*quæst.*3.Tarant.*quæst.*2.Mayr.*quæst.*1.*art.*2.Caiet.Pesant.Sylui.Aragon. Salon. & alij cum S.Th. 2.2.*q.*88.*art.*1.Sot.*lib.*7.*de iust.q.*1.*art.*3.Nauar.*cap.*12. Sanch.*lib.*4.*sum. c.* 6. *&* *sequenti.* Suar. *lib.* 2. *de voto, cap.*5.*&* *sequenti.* Filliuc. *tract.*26. *cap.*2. Layman *lib.* 4 *tract.*4.*cap.*2 Rodrig *p.*2.*sum.cap.*94. Valentia 2.2. *d.*6.*q.*6.Azor 1.*p.lib.*11.*c.*14.

Quæst. IV. Voti commutatio? Hîc S. Thomas *quæst.*1.*art.*4.Bonauent. *art.*2.*quæst.*2. Richard.*art.*8. *q.*1.*&* 2. Mayr.*quæst.*1.*art.*5.Tarant. *q.*6. Caietanus, Aragon.Salon.Pesant.Silui.& alij cum S.Thoma 2.2. *q.*88.*art.*12.Sanch.*lib.*4.*summ.c.*49. *&* *sequenti.* Suar. *lib.*6.*de voto,c.*18.*&* *sequenti.* Valentia *tom.*3.*d.*6.*q.*6. *p.*7.Azor 1.*p.lib.*11.*c.*18. Laym. *lib.*4.*tr.*4.*c.*8. Filliuc. *tract.*26.*c.*10. Lessius *lib.*2.*c.*40. *dub.*11. *&* *seq.* Clau. reg.*lib.*6.*cap.*10. *&* *sequenti.*

Quæst. V. Voti dispensatio? Vbi præcipuè,an Papa possit dispensare in voto solemni? Hîc S.Th.*quæst.* 1.*art.*4.Bonauent.*art.*2.*quæst.*3. Richard. *artic.*9.*q.*1. Mayr.*q.*1.*art.*7.Tarant. *q.*9. *&* 10.Sanch.*lib.*4.*summ. c.* 37. *&* *seq.* *&* *lib.* 8. *de matrimon.d.*8.Valentia *tom.*3.

*d.*6.

d.6.quæst.6.p. 7. Lessius *lib.* 2. *cap.* 40. *dub.* 12. *&* 14. Azor 1.*p.lib.*11. *cap.*18. Suarez *lib.6.de voto, cap.*9. *& sequenti.*Clau.reg.*lib.6.cap.* 11. Nauarr.*c.* 12. Gutierrez *de matrimon.cap.*123.Bonac.*de pracep. disputat.*4. *q.*2.*parte* 7.§.4.

Quæst. VI. An, & quo iure votum solenne dirimat matrimonium? Hîc Scot.Gabr.Rubion,Ouand. & alij *quæst.*1.Palud. *q.*4.*artic.*4.Richard. *artic.*7.*q.*2. Sanch.*lib.*7.*de matrimon.d.*26.Bellarmin.*lib.*2.*de Monac.à cap.*22.Coninch *d.*31.*dub.*6.Tanner. *tom.*4.*d.*8. *q.*4.*dub.*3.Mæratius *disp.*8.*sect.*1. *&* 3. Layman *tract.* 10.*p.*4.*cap.*3.Bonac.*q.*3.*p.*4.Valentia *tom.*4.*disput.*10. *q.*5.*p.*3. Henriq. *lib.*11.*cap.*8.*& lib.* 12.*cap.*3. Gutierrez *cap.*54.*&* 94. Rebel. *lib.*3. *q.* 4. Lessius *lib.*4. *cap.* 41.*num.*68.Azor *lib.*12.*c.*6.

Quæst. VII. An votum simplex impediat valorem, aut vsum licitum matrimonij? Hîc S.Thom. *q.*1. *art.*3.Scot.Durand.Argent. & Mayr.*q.*1.Richard.*ar.* 7.Tarant.*q.*5. Sanch. *lib.*7.*d.*11.Bonac.*q.*3.*p.*14. Coninch *d.*30.*dub.*3.Mæratius *disp.*11.Tanner. *tom.*4.*d.* 8.*q.*4.*dub.*2.Layman *tract.*10.*p.*4.*c.*15.Filliuc.*tract.*10. *p.*2.*cap.*9.*q.*5.Gutierrez *cap.*85.Rebel.*lib.*3.*q.*12.

DISTINCTIO XXXIX.

De impedimento ad contrahendum matrimonium ex cultus disparitate.

PRima conclusio: Matrimonium fidelis cum infideli interdictum est. Primò, quia in lege veteri interdicebatur. Sic Exod. 34. *Non accipies vxores de filiabus*

filiabus alienigenarum filiis tuis, ne traducant eos post Deos suos. Secundò 1. Esdr. 10. præcipit Deus, vt coniugia Iudæorum cum alienigenis inita dissoluantur. Tertiò, quia id prohibetur in nouo Testamento, vt testatur Augustinus lib. 1. de adulter. coniug. c. 1. *Ne nubat fœmina, nisi suæ religionis viro, vel ne vir talem ducat vxorem. Id enim iubet Dominus, docet Apostolus, vtrunque præcipit Testamentum.* Similiter Ambros. *lib. de Abraham Patriar. c. 9.*

Obiicitur Apostolus 1. *Corinth.* 7. dicens: *Ego dico, non Dominus, si quis frater habet vxorem infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.* Vbi probat coniugium fidelis cum vxore infideli. Respondetur: Apostolus loquitur de coniugio in infidelitate inito ab infidelibus, quorum alter posteà fidelis factus est, altero in infidelitate permanente. At superior conclusio differit de coniugio inito cum disparitate religionis à fideli cum infideli: tunc enim facultas non datur fideli ad coniungendum cum infideli: quia ab initio coniugium fuit initum contra ius, & legem Domini. Sic Augustinus *suprà, & lib. 1. de serm. in monte, c. 27. & lib. de adult. coniug. cap.* 18. & Ambr. *super 1. ad Corinth.* 7.

3 Secunda conclusio: Infidelis cum infideli verum matrimonium contrahit. Primò, quia Paulus 1. *Cor.* 7. hortatur coniugem ad fidem conuersum manere cum coniuge infideli volente cohabitare cum illo. Id autem non liceret, si non esset verum matrimonium inter illos. Secundò, quia supponit Augustinus lib. de fide & operibus, cap. 16. *Vxor legitima societate coniuncta sine vlla culpa relinquitur, si cum viro Christiano permanere noluerit.* Vbi legitima societa-

tis coniunctio legitimum matrimonium est.

4 Obiicitur, illud matrimonium non esse ratum, quia solui potest altero conuerso ad fidem, vt mox dicemus: nec legitimum; quia iuxta Apostol. Roman. 14. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est.* Peccatum autem non est legitimum, cùm non sit iuxta leges Dei, nec naturæ rationalis. Sic Augustinus *ad Polent. cap.* 18. ait, *non esse veram pudicitiam infidelis cum fideli.* Respondetur: Tale matrimonium legitimum est: quia nulla lege prohibente contrahitur, vt supponit Augustinus *suprà*. Neque obstat Apostolus: tum, quia fides ibi intelligitur conscientia; id est, quod non est iuxta conscientiam, peccatum est: tum, quia tale matrimonium potest dici peccatum solùm extrinsecè, & non intrinsecè; quia ab infideli non refertur in finem, & cultum veræ religionis. Neque obstat August. qui veram pudicitiam negat inter fidelem, & infidelem, solùm quia non habet bonitatem Sacramenti, & indissolubilitatem, quæ competit matrimonio fidelium.

5 Tertia conclusio: Coniux conuersus ad fidem potest dimittere vxorem infidelem nolentem conuerti; & è contra. Primò, quia id permittit Paulus 1. *Cor.* 7. ibi: *Ego dico, non Dominus.* Vbi innuit, non esse præceptum, sed consilium manere cum infideli volente cohabitare. Secundò, quia docet August. *lib. de adult. coniug. c.* 18. dicens, à Deo non iuberi, neque prohiberi cohabitationem fidelis cum infideli. Non iuberi: quia iustitia permittit discedere à fornicante, & infidelitas quædam fornicatio est contra fidem debitam Deo. Neque prohiberi: quia coniugium non fuit initum contra legem prohibentem Dei. Item, quia spes fortè erit, vt infidelis societate coniugis fidelis conuertatur

ad

ad fidem. Vnde coniux fidelis potest discedere licitè à coniuge fideli, quando societas coniugis prouocat ad aliquod peccatum, vt si vir nolit coniungi cum vxore, nisi furetur, aut mœchetur, aut quid aliud flagitiosum expetat. Nam non solùm infidelitas, sed etiam quæuis alia illicita cupiditas, fornicatio quædam est, cuius causa facultas datur coniugi ad dimittendum coniugem. Sic Augustinus *lib. 1. de serm. Dom. in monte, c. 8. & de fide, & operib. cap. 16.*

6 Quarta conclusio: Coniux conuersus ad fidem, & dimissa coniuge infideli, nolente conuerti, potest ad alias nuptias transire. Primò, quia ait Apostolus 1. Cor. 7. *Quod si infidelis discedat, discedat; non enim seruituti subiectus est frater, aut soror in huiusmodi.* Vbi coniugem fratrem non esse seruituti subiectum, non est aliud, quàm non manere vinculo matrimonij obligatum: quia non est alia seruitus, de qua Apostolus loquatur. Secundò, quia sic intelligit Apostolum Ambrosius reddens rationem: *Non est enim ratum matrimoniũ, quod sine deuotione Dei est, & ideò non est peccatũ ei, qui dimittitur propter Deum, si alij se copulauerit. Contumelia enim Creatoris soluit ius matrimonij circa eũ, qui relinquitur, ne accusetur alij copulatus.* Vnde, si coniux infidelis velit conuerti, aut liberè cohabitare cum fideli absque contumelia Creatoris, non potest fidelis alias nuptias inire. Quo explicatur idem Ambrosius dicens, esse adulteros eos, qui copulantur aliis vxoribus post dimissas infideles. Differit enim expressè, quando infideles volunt liberè cohabitare cum fideli absque contumelia Creatoris. Quod non contradicit superioribus.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An matrimonium fidelis cum infideli possit validè contrahi? Hîc S. Thomas, Bonauent. Scot. Richard. Durand. Argent. Mayr. Tarant. & alij *quæst*. 1. Sanchez *lib*. 7. *d*. 71. Bonac. *q*. 3. *p*. 7. Tanner. *tom*. 4. *d*. 8. *q*. 4. *dub*. 5. Mærat. *d*. 9. *sect*. 3. *&* 4. Coninch *d*. 31. *dub*. 3. Henriq. *lib*. 12. *cap*. 12. Val. *tom*. 4. *d*. 10. *q*. 5. *p*. 3. Filliuc. *tr*. 10. *c*. 7. Gutier. *c*. 104. Petr. Ledesm. *q*. 59. *art*. 1. Laym. *tr*. 10. *p*. 4. *c*. 14.

Quæst. II. An matrimonium infidelis cum infideli sit Sacramentum, aut eis conuersis ad fidem fiat Sacramentum? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *art*. 2. Bonau. Richard. Tarant. & Brulef. *quæst*. 2. Argent. *q*. 1. Alij relati *dist*. 26. *q*...

Quæst. III. An infidelis conuersus ad fidem possit dimittere coniugem infidelem nolentem conuerti? Hîc S. Thom. *quæst*. 1. *artic*. 2. Bonau. & Richard. *art*. 2. *quæst*. 1. Argent. *quæst*. 1. *artic*. 2. Tarant. *quæst*. 5. Alij relati *q*. 1.

Quæst. IV. An infidelis conuersus ad fidem, & dimittens coniugem nolentem conuerti, possit ad alias nuptias transire? Hîc Interpretes relati *quæst. præced*. Sanchez *lib*. 7. *d*. 74. Coninch *d*. 26. *dub*. 5. Bonacina *quæst*. 3. *p*. 7. Rebel. *lib*. 3. *quæst*. 10. *sect*. 2. Petr. Ledes. *quæst*. 59. Filliuc. *tract*. 10. *p*. 2. *c*. 7. Tanner. *tom*. 4. *d*. 8. *quæst*. 4. *dub*. 5. Henriq. *lib*. 11. *cap*. 8. *&* *lib*. 12. *cap*. 13.

DISTIN

DISTINCTIO XL.

De cognatione carnali omninò impediente matrimonium.

PRima conclusio: Cognatio carnalis, seu consanguinitas iure antiquo Ecclesiæ impedit omninò matrimonium vsque ad septimum gradum. Sic Gregorius *lib.* 12. *Regist. epist.* 31. & refertur 35. *quæst.* 3. *cap. Progeniem.* Nicolaüs Papa *ibidem, cap. De consanguinitate,* & Concil. Lugdunense *ibidem, cap. Nulli.* Porrò hi gradus sunt generationes ordine descendentes ab eodem stipite, seu parente. Quos Isidorus *lib.* 9. *Etymolog. cap.* 5. *&* 6. & habetur 35. *quæst.* 5. *cap. Series.* sic computat, vt à filiis, & non à parente numeret primum gradum, ideóque gradus impedientes matrimonium sex tantùm recenset. Alij verò ipsum parentem inter gradus numerant, ab eóque primum gradum inclusiuè incipiunt, vt habetur 35. *quæst.* 3. *cap. Contradicimus. & cap. Parentelæ.* Qua ratione computant Canones Ecclesiæ, qui vsque ad septimum gradum matrimonium interdicunt. Isidorus ea ratione sex tantùm gradus impedientes matrimonium constituit, vt sicut sex ætatibus, mundi generatio, & hominis status concluditur; ita propinquitas tot gradibus terminetur. Alij verò ideò septem computant gradus, vt post septem gradus iungatur sponsus sponsæ, sicut post hanc vitam, quæ septem diebus agitur, Ecclesia Christo iungetur.

2 Secunda conclusio : Potest Ecclesia dispensare in matrimonio contracto cum cognatis intra septem gradus enumeratos. Nam Gregorius *lib.12.Regist. & in responsione ad quintam interrogationem Augustini, Anglorum Episcopi*, licentiam concedit Anglorum genti, nuper ad fidem conuersæ, vt intra quartam, vel quintam generationem matrimonia contrahant. Vbi meminit legis Romanæ permittentis coniugia intra secundum gradum. Quod ipse non probat: quia experimento compertum est, ex talibus coniugiis soboles non succrescere.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & qui gradus consanguinitatis dirimant matrimonium iure ecclesiastico? Hîc S. Thom. *q.*1.*art.*2.*&* 3. Bonauent.*art.*1.*q.*2.*&* 3. Scotus, Durandus, Mayron.& Argent.*q.* 1. Richardus *q.* 2. *&* 3. Tarant.*q.*3.*&* 4.Sanchez *lib.*7.*disp.*53. Tann. *tom.* 4. *disp.*8.*q.*4.*dub.*4. Mæratius *disp.*9.*sect.*5. *&* 6. Bonac. *q.*3.*part.* 5.§.1.Valent.*tom.*4.*disp.* 10.*q.* 5. *p.* 3. Laym. *tr.*10.*p.*4.*cap.*4. Petr. Ledesma *q.* 54. *art.* 3. Coninch *disp.*32.*dub.*1.Rebel.*lib.*3.*q.*5.

Quæst. II. An, & qui gradus dirimant matrimonium iure naturæ, quin Ecclesia possit in eis dispensare? Hîc Scotus, Mayron. Durand. Rubion & alij *q.*1.*&* 2.Sanchez *lib.*7.*disp.* 51. *&* 52. Tanner. Petr. Ledesma, Bonacina, Valentia, Mæratius, Coninch, Rebel.relati *q.præcedent.*Henriq.*lib.*12.*c.*4. Filliuc. *tr.* 10.*p.*2.*c.*5.*q.*4.Gutier.*cap.*98.

DISTIN

DISTINCTIO XLI.

De gradibus affinitatis omninò impedientibus matrimonium.

PRima conclusio: Affinitas iure antiquo Ecclesiæ matrimonium omninò impedit, sicut cognatio sanguinis. Sic Gregorius relatus 35. *q.* 5. *c. Porrò.* & *cap. De affinitate.* Iulius Papa *ibidem, q.* 2. & 3. *cap. Æqualiter.* & *c. Nullum.* Isidorus *cap. Sanè consanguinitas.* Nam vir, & vxor per copulam fiunt vna caro, ideoque consanguinei viri fiunt vxori propinqui, & è contra: quæ propinquitas ratione alterius coniugis conueniens dicitur affinitas. Ergo, sicut consanguinei ratione propinquitatis sunt inhabiles ad matrimonium, ita & affines.

2 Secunda conclusio: Gradus affinitatis impedientes matrimonium non fuerunt omninò iidem iure ecclesiastico constantes. Nam iura proximè relata vsque ad septimum gradum affinitatem impedientem matrimonium, sicut consanguinitatem protrahebant. At verò Fabianus Papa relatus 35. *q.* 2. *cap. De propinquis.* & Iulius *cap. Et hoc quoque.* coniugia in quinto gradu affinitatis permittebant, in quarto verò contracta non dissoluebant.

3 Tertia conclusio: Affinitas iure antiquo parit affinitatem impedientem matrimonium: v.g. Petrus ducens Mariam, eáque mortua Ioannam, parit affinitatem inter fratrem Mariæ, & Ioannam, filiósque,

& filias eorum. Sic Gregorius relatus 35. *q.* 10. *cap. Fraternitatis*. & Innocentius *ibidem, cap. Si qua mulier.*

4 Quarta conclusio: Quanuis matrimonia bona fide inter consanguineos, aut affines gradibus impedientibus inita, post notitiam impedimenti dissoluantur ab Ecclesia; tamen ante illam, quoad effectus externos, iudicantur vera, & legitima matrimonia. Tum, quia eorum filij habentur legitimi. Tum, quia Canones Ecclesiæ eorum coniunctionem vocant matrimonium, vbi de personis agunt, quarum testimonio sit dirimenda coniunctio. Sic Vrbanus Papa 36. *q.* 6. *cap. Si duo viri. & cap. Notificamus.* & Fabianus Papa *cap. Consanguineos.*

5 Quinta conclusio: Accessus ad consanguineam, aut affinem, specialem continet differentiam malitiæ in confessione explicandam: sunt enim variæ incontinentiæ species, quarum vna est incestus cum cognata, aut affine. Prima species est fornicatio simplex, quæ est coïtus illicitus cum fœmina non vxore: ideoque est quasi generica ad omnes species incontinentiæ, quanuis specialiter sortiatur hoc nomen coïtus illicitus cum fœmina, non habens differentias sequentes. Secunda, stuprum, quæ est virginis illicita defloratio. Tertia, adulterium, quæ est alieni thori violatio, seu alterius thori accessio. Quarta, incestus, quæ est consanguinearum, vel affinium abusus. Postrema, raptus, quæ est violenta puellę à domo patris eductio, vt corrupta in vxorem habeatur. Quod delictum secundùm leges morte raptoris punitur, nisi ad Ecclesiam cum rapta puella confugiat, cuius priuilegio mortis impunitatem consequitur.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. Per quam copulam affinitas contrahatur? Hîc S.Thomas *quæst.1.art.4.* Bonauentura, Richardus, Argent. Tarant. Durandus, & alij *q.1.* Sanchez *lib.7.disp.64.& sequent.* Bonacina *quæst.3.p.13.* Petr.Ledesma *quæst.57.art.3.* Coninch *disp.32.dubio 4.* Sotus *dist.27. quæst.1. art.4.* Filliuc. *tract. 10.parte 2.cap.6. quæst.2.* Medina *de continent. cap.76.* Henriquez *lib.12.cap.10.* Gutierrez *cap.87.* Tanner. *tom.4. disp.8.quæst.4.dubio 7.* Layman *tract.10.parte 4.cap.5.* Mæratius *disp.9.sect.11. & sequent.*

Quæst. II. Quæ affinitas dirimat matrimonium? Hîc S.Thomas *quæst.1.art.6.* Bonauentura, Brulef. & Tarant. *q.3.* Scotus, Durandus, Sotus, Argentina, & Mayron. *q.1.* Sanchez *lib.7.disp.67.* Henriquez, Petr. Ledesma, Tannerus, Bonacina, Layman, Coninch, & Mæratius relati *quæst.præcedenti.* Rodriguez *cap.228.* Valentia *tom.4.disp.10.q.5.par.2.* Couar. *2.p.cap.6.*

DISTINCTIO XLII.

De spirituali cognatione.

PRima conclusio: Datur spiritualis cognatio differens à cognatione carnali, & affinitate. Nam datur spiritualis paternitas, & filiatio, vt inter baptizantem, & confirmantem, & patrinos suscipientes ex vna parte, & inter baptizatum, & confirmatum ex alia: vnde spirituales parentes parentibus naturalibus

compatres, & commatres dicuntur comparatione eiusdem filij. At hæc ſpiritualis cognatio differt à carnali exigente communionem ſanguinis,& ab affinitate exigente copulam vxoris cum viro, cùm neutrum exigat ſpiritualis cognatio. Ergo.

2 Secunda concluſio: Cognatio ſpiritualis orta ex Sacramento Baptiſmi, & Confirmationis, impedit matrimonium contrahendum inter baptizantem, & confirmantem, & patrinos ſuſcipientes ex vna parte, & baptizatum, & confirmatum, & parentes naturales eius ex alia. Sic Moguntinenſe Concilium *cap.* 10. & habetur 30. *quaſt.* 1. *cap. De eo.*

3 Tertia concluſio: Eadem cognatio impediens matrimonium eſt iure antiquo inter filios naturales, & filios ſpirituales, vel adoptiuos compatrum, vel commatrum. Sic Nicolaüs Papa *ad conſulta Bulgarorum*, & habetur 30. *quæſt.* 3. *cap. Ita diligere.* Quod alij de illis tantùm filiis intelligunt, per quos compaternitas contracta eſt. Quibus conſentire videtur Vrbanus *ſup. cap. Super quibus.* Alij verò etiam de illis, qui ante, vel poſt compaternitatem, vel commaternitatem geniti ſunt, vt definire videntur Paſchalis II. *ibidem, cap. Poſt ſuſceptum.* & Triburienſe Concilium *cap. Illud etiam.*

4 Quarta concluſio: Contrahitur iure antiquo Eccleſiæ cognatio ſpiritualis impediens matrimonium inter virum, & commatrem vxoris, poſt obitum vxoris. Sic Nicolaüs Papa 30. *quaſt.* 4. *cap. Sciſcitatur.* & Vrbanus *cap. Quod autem.* Cuius oppoſitum docere videntur Triburienſe Concilium *cap.* 47. relatum *ſuper cap. Qui ſpiritualem.* & Paſchalis Papa *cap. Poſt vxoris.* Sed componuntur cum concluſione.

Quippe

Quippe ea est de viro, qui copulatus est carnaliter cum vxore post commaternitatem; aliæ verò decisiones de viro, qui eam copulam cum vxore post commaternitatem non habuit.

5 Quinta conclusio: Inter virum, & fœminam suscipientes eandem sobolem non contrahitur cognatio dirimens matrimonium. Sic Vrbanus 30. *quæst.* 4. *cap. Quod autem.* dicens, nullo iure prohibitum, virum, & vxorem suscipere eundem puerum, quanuis id minùs conueniat.

6 Sexta conclusio: Cognatio spiritualis matrimonio superueniens non dirimit matrimonium contractum, vt si alter coniugũ baptizet alterius, vel vtriusque filium, aut patrinus eius in Baptismo, aut Confirmatione sit. Sic Nicolaüs Papa 30. *q.* 1. *cap. Nosse.* Concilium Cabilonense *ibidem, cap. Dictum est.* Ioannes Papa *cap. Ad limina.* Quibus repugnare videtur *ibid. c. Peruenit. & c. Si quis filiastrum.* vbi decernitur, separandos esse coniuges, quorum alter alterius filium in Baptismo, aut Confirmatione susceperit. Sed hæc iura solùm ad terrorem, vel de cognatione ante matrimonium contracta intelligenda sunt.

7 Septima conclusio: Cognatio spiritualis orta ex Sacramento Pœnitentiæ inter Confessarium, & filiam pœnitentem, afficit speciali malitia copulam inter eos habitam. Tum, quia Symmachus Papa 30. *quæst.* 1. *cap. Omnes, quos.* & Syluester *ibidem* admonent, tam esse nostras spirituales filias, quas in Sacramento Pœnitentiæ absoluimus, quàm eas, quas baptizamus. At copula cum eis habita continet specialẽ malitiã. Ergo etiam habita cum filiabus Confessionis.

Tum,

Tum, quia Syluester *suprà* eam vocat *flagitiosam commixtionem*.

8 Octaua conclusio: Secundæ nuptiæ, tertiæ, & quartæ licitæ sunt. Sic Augustinus *lib. de sancta viduitate, cap.* 12. & Hieronymus *ad Pammachium apolog. & lib. contra Iouinianum*. At videtur aduersari Paulus 1. *Timoth.* 2. prohibens bigamis Sacerdotium. Item, Neocæsariense Concilium *cap.* 7. prohibens Presbyteris, nuptiis bigamorum interesse; quia bigami pœnitentia indigent. Sed Paulus Sacerdotium bigamis interdicit, solùm propter maiorem Sacerdotij reuerentiam, non verò propter culpandam bigamiam. Concilium autem Neocæsariense de nuptiis bigamorum differit, qui primæ vxori propter secundas nuptias insidiati sunt. Aut vtraque prohibitio ideò facta est, quia in eis nuptiis desideratur significatio sacramentalis perfecta coniunctionis vnius cum vna, quæ refert vnionem Ecclesiæ, & Christi.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An, & quæ cognatio spiritualis dirimat matrimonium? Hîc S. Thomas *quæst.* 1. *art.* 1. Bonau. *q.* 2. Scotus, Durandus, Richardus, Argent. Mayron. Tarant. & alij *q.* 1. Sanchez *lib.* 7. *disput.* 54. *& seq.* Bonacina *q.* 3. *p.* 5. §. 2. Tanner. *tom.* 4. *disput.* 8. *q.* 4. *dub.* 4. Mærat. *disput.* 9. *sect.* 8. *&* 9. Coninch *disp.* 32. *dub.* 2. Layman *tr.* 10. *p.* 4. *cap.* 8. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 11. Filliuc. *tr.* 10. *p.* 2. *cap.* 5. Valentia *tom.* 4. *disp.* 10. *q.* 5. *p.* 3. Gutier. *cap.* 100. Nauarr. *cap.* 22.

Quæst. II. An, & quæ cognatio legalis dirimat matrimonium? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 2. Richardus, &

& Bonauentura *art.2.quæst.2.* Argentina, & Baccon. *q.1.* Tarant. *q.9.* Sanchez *lib.7. disp.63.* Bonacina *q.3. p.5.§.3.* Tannerus *tom. 4. disp.8. q.4. dubio* 4. Mærat. *disp.9.sect.10.* Coninch *disp.32.dub.3.* Laym. *tract.10. p.4.cap.7.* Valentia *tom.4.disp.10. quæst.5.p.3.* Nauar. *cap.32.* Henriquez *lib.12.cap.12.* Rebel. *lib.3.quæst.7.* Petr. Ledesma *quæst.* 54.

DISTINCTIO XLIII.

De resurrectionis, & Iudicij conditione.

ANte omnia præmittendum est, futurum esse iudicij, & resurrectionis diem. Tum ex illo Esaiæ 26. *Resurgent mortui, & resurgent, qui erunt in sepulcris.* Tum ex illo 1. Thessal.4. *Si enim credimus, quòd Iesus mortuus est, & resurrexit; ita & Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos, qui viuimus, qui residui sumus in aduentum Domini, non praueniemus eos, qui dormierunt: quoniam ipse Dominus in iussu, & in voce Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo, & mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi.* Quibus satis expressa est futura mortuorum resurrectio.

2 Nunc quæritur primò: Quid significet, conferátve vox tubæ in die resurrectionis? Voce tubæ facienda dicitur resurrectio, quia eius virtute, & efficacia facienda est. Vnde Propheta Psalm.67. *Dabit voti suæ vocem virtutis*, id est, efficaciam suscitandi mortuos. Et Ioann. Euangelista 5. *Venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filij Dei: & procedent,*

procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Vbi voci filij Dei, tanquàm causæ, tribuitur resurrectio. Vnde, cùm ab Apostolo *suprà* dicitur resurgendos mortuos *in voce Archangeli*, per Archangelum potest intelligi Christus Archangelorum Princeps, vel vox vnius, vel plurium Angelorum, quæ virtute Dei resurrectionem operetur. Quæ vox *tuba* dicitur: quia erit grandis, & omnibus manifesta: ideoque in Euangelio Matthæi 25. clamoris nomine significatur: *Media nocte clamor factus est, ecce sponsus venit.*

3 Quæritur secundò: Quare media nocte Christus venturus annuntietur? Augustinus docet, mediam noctem non intelligi horam temporis, sed circunstantiam, scilicet, quia veniet occultus, cùm non speratur. Cassiodorus verò ideò nocte venturum, quia primogenita Ægypti nocte percussa sunt. Sed rectiùs noctem, non temporis, sed euentus qualitatem interpretari constat: quia ea ratione etiam *Dies Domini* dicitur, quia tunc cogitationes, & consilia singulorum, quasi in die patebunt, iuxta illud Dan. 7. *Vetustus dierum sedit, & libri aperti sunt coram eo.* Hoc est; conscientiæ singulorum, vt impleatur illud Matth. 10. *Nihil occultum, quod non reueletur.* Quod etiam testatur Augustinus *lib. 20. de ciuitate Dei, cap. 14.*

4 Quæritur tertiò: An electorum tunc peccata manifestanda sint? Certum est, ipsis electis ea in memoriam reuocanda: quia eorum memoria auget in eis gloriam, & gratitudinem, iuxta illud Psalm. 88. *Misericordias Domini in æternum cantabo.* Quod expendens Gregorius *lib. 4. Moral. cap. 42.* ait. *Quomodo in æternum misericordias Domini canit, qui miseria*

non

non meminit? Quomodo autem plena beatitudo, si memoria reatus mentem tangit? Sed sæpè læti tristium meminimus, & sani dolorum meminimus sine dolore, & inde ampliùs læti, & grati sumus. Vnde explicatur illud Esaïæ 65. *Non erunt in memoria priora*: hoc est, non erunt ad pungendum cor; sed ad gaudendum de illis, vt exponit Hieronymus *in eum locum.* At expressum in sacra Pagina non est, electorum peccata cæteris omnibus notificanda. Vnde non est improbabile, ea tegenda: quia per pœnitentiam omninò tecta, & deleta sunt, quasi non fuerint.

5 Quæritur quartò, an illi, quos Christus inueniet viuentes, morituri tunc sint? Apostolus 1. *Thess.* 4. ait: *Nos, qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam Christo in aëra.* Verius autem est, vt tunc, dum per aëra feruntur, moriantur, & continuò reuiuiscant: nam 1. Cor. 15. ait: *Quod seminas, non viuificatur, nisi priùs moriatur.* Item suprà: *Omnes quidem resurgemus; sed non omnes immutabimur.* Scilicet, quia omnes post mortem recuperaturi sunt vitam; quanuis aliqui, scilicet, tunc viuentes, non resurgent solenni, & manifesta resurrectione: quia *anima,* vt ait Ambrosius, *quasi per soporem egressa de corpore, eidem in momento reddetur.* Cuius sententiæ est Augustinus *lib. 20. de ciuitate Dei, cap. 20.* sed Hieronymus videtur contrarius dicens: *Quosdam in fine sæculi, adueniente Christo, non esse morituros, sed viuos repertos in immortalitatem repentè mutandos.* Vnde quod dicitur Christus iudicaturus viuos, & mortuos, alij viuos intelligunt tunc viuentes, alij verò iustos.

6 Quæritur quintò, quomodo omnes iuxta Apost.

1. *Corinth.*

1.*Corinth*.15. resurgent incorrupti? Scilicet, quia omnes resurgent immortales absque vlla diminutione membrorum futurâ. At non, quia omnes resurgent impassibiles, cùm reprobi mortem, & pœnas passuri sint æternas.

Annotatio.

PArisienses hîc reprobant, electorum peccata non esse aliis in Iudicij die manifestanda. Sed id à Magistro omninò non docetur; sed tantum ait, non esse expressum in sacra Scriptura oppositum, neque certa fide tenẽdum: ideóque non esse tunc temerè dictum, si electorum peccata aliis occultanda dicantur: siquidem tunc, neque testimonia sacræ Paginæ, neque Scholasticorum, & Patrum suffragia ei asserto repugnantia, sibi erant explorata.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An resurrectio hominum sit supernaturalis, & miraculosa? Hîc S. Thomas *quæst*. 1. *art*. 2. *&* *in supplem*. 3. *p*. *quæst*. 75. *art*. 3. Bonauentura *ar*. 1. *quæst*. 5. Scotus, & Tarant. *quæst*. 4. Argent. *q*. 1. *artic*. 2. Brulef. *q*. 5. Suarez *tom*. 2. *in* 3. *p*. *disp*. 44. *sect*. 6. Granadus *tom*. 5. *controuers*. 13. *tr*. 2. *disp*. 2. Valentia *tom*. 4. *disp*. 11. *quæst*. 3. *p*. 2. Sal. 1. 2. *tr*. 2. *disp*. 14. *sect*. 2. Syluest. & Pesant. *in* 3. *p*. *q*. 75. *supplem*. *art*. 3. Ægid. de Præsent. *tom*. 3. *lib*. 1. *q*. 3. *art*. 3.

Quæst. II. An resurrectio sit futura? Hîc S. Thomas, Bonauentura, Scotus, Richardus, Argent. Mayr. Brulef. Durandus, Tarant. & alij *quæst*. 1. Sylui. Pesant.

Pesant.& alij *in 3.p.q. 75. supplement. art. 1.* Valentia *tomo 4.disp. 11.q.3. p.1.* Suarez *tomo 2.in 3.p. disp.* 50. Granad. *tomo 5.controuers. 13.tr.2.disp.3.* Salas 1.2.*tr.2. disp. 14.sect.4.* Acosta *lib. vlt. de nouissimis.* Tannerus *tomo 4.disputat.2.quast.4.dubio 2.* Ægidius de Præsent. *tomo 3. lib. 1.q.4.*

Quæst. III. An corpora resurgentium erunt omninò eadem, quæ primò viua? Hîc S.Th. *q.1.art.4.* Bonauent. *art.1.q.4.* Richard. *ar.5.q.3.* Argent. *q.1. art.3.* Brulef. *q.4.* Tarant. *q.11.* Durand. *dist.44. q.1.* Valentia *tom.4.d.11.q.3.p.1.* Sal. 1.2. *tract.2.d.14. sect. 12.* Sot. *dist.44.q.1.art.1.* Granad. *tom.5.controuer.13.tr.3. d.2.* Ægid.de Præsent. *tom.3.de beatit.lib.2 q.3.art.1.& sequenti.* Pesant. Sylui.& alij *q.79.supplem. art.1.* Suarez *tomo 2.in 3.p.disp.44. sect.2.* Tannerus *tomo 4. disp. 2. q.4.dubio 2.*

Quæst. IV. An ante resurrectionem omnes homines sint morituri? Hîc S.Th. *q.1.art.4.* Scot.& Mayr. *q. 1.* Brulef.& Tarant. *q.2.* Valentia *tomo 4.d.11. q.3.p.3.* Acosta *lib.vltim.de nouissimis,c.21.* Suar. *tomo 2. in 3.p. disp.50.sect.2.* Sal. 1.2. *tract.2. disp. 14.sect.4.* Tannerus *tomo 4.d.2.q.4.dub.2.* Ægid.de Præsent. *tom.3. lib.1. q. 4.art.1.§.3.a num.40.*

Quæst. V. An omnium etiam electorum peccata sint omnibus manifestanda? Hîc S.Th. *q.2.art.5.* Bonauent. *art.2. q.3.* Tarant. *q.14.* Brulef. *q.9.* Alber. & Carthus. *quast. 1.* Pesant. Sylui.& alij cum S. Thom. *q.87 art.1.& 2.* Suarez *tomo 2.in 3.p. d. 37. sect.9.* Valentia *tomo 4.d.11.quast.4.p.2.* Acosta *lib.4. de nouissimis,cap.23.& 24.* Granad. *tomo 5. controuers.13. tract. 4.disp.5.* Sot. *distinct.47.q.1.art.3.* Tannerus *tomo 4.d. 2.q.4.dub.4.*

Quæst. VI. Quænam futura sit resurrectionis causa efficiens? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 1. Bonau. *art.* 1. *quæst.* 6. Mayr. & Sot. *quæst.* 1. Brulef. *quæst.* 6. Tarant. *q.* 5. Valentia *tom.* 4. *d.* 11. *q.* 3. *p.* 2. Sal. 1. 2. *tract.* 2. *d.* 14. *sect.* 5. Suarez *tom.* 2. *in* 3. *p.* *d.* 50. *sect.* 4. Acosta *lib.* 4. *de nouissimis, cap.* 17. *& sequenti.* Pesant. Silui. & alij *q.* 76. *supplem. art.* 1. 2. *&* 3. Granad. *tom.* 5. *controuers.* 13. *tr.* 2. *d.* 4. *& seq.* Tanner. *tom.* 4. *d.* 2. *q.* 4. *dub.* 1. Ægid. de Præsent. *tom.* 3. *lib.* 1. *q.* 5.

DISTINCTIO XLIV.

De ætate, & statura resurgentium.

PRima conclusio: Omnes resurgent in ætate Christi. Sic enim testatur Apostolus Eph. 4. *Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Vbi in virum resurrecturi omnes dicuntur; non, quia in sexu virili omnes; sed, quia in virilis ætatis fortitudine, & valetudine corpora resument.

2 Secunda conclusio: Non resurgent omnes in statura corporis Christi; sed in ea, quam viuentes habuerunt, vel habituri essent attingentes ætatem Christi. Sic August. *lib.* 22. *de ciuit. Dei, c.* 15. Nam Apostolus *supra* solùm ait, resurgendos omnes in mensuram ætatis; non verò staturæ corporis Christi. Præterea, quia, si in staturam Christi omnes resurgerẽt, perirent plures corporis partes iustorum, qui magnitudine Christum excelluerunt. Quod est contra illud Luc. 21. *Capillus de capite vestro non peribit.* Vnde consequenter

ter ex omni collectione partium corporis, quas animus informauit, redintegrabit diuinus artifex corpora Sanctorum, quin materiam capillorum ad capillos formandos, nec oculorum ad oculos, sed ad fabricandam, quam sibi libuerit, partem adigatur.

3 Tertia conclusio: Omnes electi resument corpora absque deformitatibus huius vitæ: quod de reproborum corporibus incertum est. Prima pars probatur: quia sic testatur Augustinus *in Enchir. c.* 91. Item, quia sic decet eorum pulchritudinem, propter quam lucidiora Sole prædicantur. Secunda pars probatur: quia Augustinus *suprà* attingens rem, iudicium dubium relinquit.

4 Quarta conclusio: Reproborum corpora non consumentur igne: quia tormentum ignis erit perpetuum. Quod etiam Augustinus *lib.* 21. *de ciuit. à cap.* 1. illustrat variis exemplis, præsertim tormentis animę, quibus ipsa non consumitur.

5 Quinta conclusio: Etiam Spiritus angelici, & humani nunc, ante vnionem cum corpore, igne materiali comburũtur. Tum, quia *Apoc.* 9. apud gehennã dicitur esse stagnum ignis, & sulphuris ad tormentum spirituũ. Tũ, quia *Matth.* 25. ignis ęternus, quo corpora hominum vrenda sunt, dicitur paratus Diabolo, & Angelis eius. Tum, quia *Luc.* 16. anima diuitis proponitur cruciata flammis ignis, & petens ad refrigerium guttam aquæ. Tũ quia August. *lib.* 21. *de ciuit. c.* 10. testatur, Spiritus ibi miris, sed veris modis, quanuis incorporeos corporeis ignibus cremari. Similiter Gregorius *dialog.* 4. *c.* 29. & Cassianus *lib.* 10. *collat.* 1.

6 Sexta conclusio: Abortiui fœtus, qui anima in ventre matris informati sunt, etiam tunc resurgent.

Sic Augustinus *in Enchir. c.* 85. *&* 86 quia resurrectionis illi, sicut præcedentis vitæ, & mortis capaces sunt. At verò fœtus, qui ante informationem animæ euanuerunt, sicut vitæ rationalis præteritæ; ita & resurrectionis futuræ erunt expertes. Vnde etiam monstra, quæ animâ vixerunt, resurrectura creduntur, sicut fœtus animati, quanuis citò perierint, quia iteratò viuere possunt, quæ vixerunt semel. Quanquam monstrositas corporis erit emendanda, vt Augustinus *suprà cap.* 87. declarat.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An corpora resurgentium erunt omninò eadem, quæ eorundem viuentium? Hîc S. Thomas *q.* 1. Dur. & Sot. *q.* 1. Alij relati *dist. præced. q.* 3.

Quæst. II. An corpora Beatorum resurgent cum deformitatibus vitæ? Hîc S. Th. *q.* 3. *art.* 1. Bonau. *ar.* 3. *q.* 1. Richard. *q.* 6. Sot. *q.* 1. *art.* 3. Tarant. *q.* 7. Granad. *tom.* 5. *controuer.* 13. *p.* 2. *tr.* 3. *d.* 3. Ægid. de Præsent. *tom.* 3. *lib.* 3. *q.* 6. *art.* 5. Conimbric. 2. *de generat. cap.* 8. *q.* 3. *art.* 3. Suar. *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 43. *sect.* 3.

Quæst. III. Impassibilitas corporum Beatorum? Hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 1. Durand. *q.* 4. Palac. *d.* 2. Granad. *tom.* 5. *controu.* 13. *p.* 3. *tr.* 3. *d.* 3. Ægid. de Præsent. *tom.* 3. *lib.* 5. *q.* 3. Suarez *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 48. *sect.* 2. Sal. 1. 2. *tr.* 2. *d.* 14. *sect.* 17. Pesant. Sylui. & alij cum S. Thoma 3. *p. in supplem. q.* 82. *art.* 1. *&* *seq.* Valent. *tom.* 4. *d.* 11. *q.* 5. *p.* 1. Lorca 1. 2. *q.* 4. *art.* 6. *annotat.* 1.

Quæst. IV. Agilitas eorundem? Hîc S. Thom. *q.* 2. *ar.* 3. Dur. *q.* 7. Valent. *tom.* 4. *d.* 11. *q.* 5. *p.* 1. Granad. *tom.* 5. *contr.* 13. *p.* 3. *tr.* 3. *d.* 5. Ægid. de Præsent. *tom.* 3.

*lib.5.q.5.*Suar.*tom.2.in 3.p.d.*48.*sect.*4.Salas 1.2.*tr.2.d.* 14.*sect.*18.Viguer.*Instit. theolog. c.*14. §. 2. Nisse *resolut. tract.7.p.3.q.3.*Angles *de Beat.ar.5.difficult.*3.

Quæst. V. Claritas eorundem? Hîc S. Thomas *q.* 2. *art.* 4.Dur.*q.*8.Palud.*q.*5.Palac.*d.*4.Val.*tom.*4.*d.*11. *q.5.p.*1.Suar.*tom.2.in 3.p.d.*48.*sect.*2. Salas 1.2. *tr.2.d.* 14.*sect.*16.Nisse *resolut. theolog.tr.7.p.3.port.3.quæst.*4. Ægid. de Præsent.*tom.3.lib.5.q.*4.Gran.*tom.5.controu.* 13.*p.3.tr.3.d.6.*Pesant.Sylui.& alij cum S.Thom.3.*p. in supplem.q.*85.

Quæst. VI. Subtilitas eorum? Hîc S. Thom. *q.*2. *art.*2.Durandus *q.5.& 6.*Paludanus *q.*5.Capreol. *q.*3. Palac.*d.*3. Valentia *tomo* 4.*disp.*11.*q.5.part.*1. Suarez *tomo* 2.*in 3.p.disp.*48.*sect.*1. Salas 1.2. *tract.2. disp.* 14. *sect.*19.Granadus *tomo* 5.*controuers.*13.*p.3.tract.3.disp.* 4.Ægidius de Præsent. *tomo* 3.*lib.5.q.6.*Horont.*de loc. lib.*11.*cap.*40.Nisse *resolut. theolog. tr.* 7. *p.3. port.2. q.* 5. Viguer. *institut. theolog. cap.* 14. §. 2. Pesantius, Sylui. & alij cum S. Thoma *in supplement.* 3. *part. quæst.* 83.

Quæst. VII. Qualia resurgent corpora reproborum? Hîc Bonauent. *p.1.art.3.q.*1. Richard. & Brulef. *q.6.*Tarant.*q.*8.Argènt.*q.1.art.*2.Valentia *tom.* 4 *disp.* 11.*q.5.p.3.*Granad.*tom.5.contron.*13.*p.3.tr.4.disp.*1. & *sequenti.* Pesantius, & Sylui. cum S. Thoma *supplement.3.p.q.*86.

Quæst. VIII. An vero igne corporeo sint cremanda? Hîc Bonauent.*p.2.ar.2.q.*1.Richard.*art.2.q.*3.Tarant.*q.* 13. Carthus. *q.*8. & 10. Valentia *tom.* 4. *d.* 11. *quæst.5.p.3.* Granadus *tomo* 5.*controuers.* 13.*p.* 3. *tract.* 4.*d.*3.Pesantius,& Sylui.cum S.Thoma *in supplem.* 3. *p.q.86.art.*3.

Quæſt. IX. An ſpiritus quoque igne corporeo ſint vrendi, & quomodo? Hîc Bonauentura *p.2. art.3.q.2.* Scot. & Mayr. *quæſt.2.* Richard. *art.2. quæſt. 6. &* 10. Durand. *quæſt.* 10. Tarant. *quæſt.6.* Alij relati *lib. 7. diſt.6.q.6.*

DISTINCTIO XLV.

De diuerſis animarum receptaculis, & conditionibus.

PRima concluſio: Animæ decedentes è corpore ad diuerſa receptacula tranſeunt. Sic Auguſtinus *tract. 49. ſuper Ioan. & in Enchiridio, cap.* 109. Nam aliæ in gaudium, aliæ in tormenta deputantur, prout fuerint huius merita vitæ. Vnde vltimo reſurrectionis die peccatoribus pœna, iuſtis verò augebitur gloria: nam vtraque in corpora redundabit, in quibus anteà illam experti non ſunt.

2 Secunda concluſio: Suffragia Eccleſiæ, & fidelium proſunt animabus iuſtorum. Triplex eſt animarum differentia. Aliæ valdè bonæ, quæ de corpore immediatè tranſeunt in gloriam; aliç valdè malæ, quæ immediatè tranſeunt in damnationem æternam; aliæ mediæ, & mediocriter bonæ, quæ prædeſtinatæ ſunt in gloriam, ſed indigent purgari pœna temporali, priuſquàm beatitudine potiantur. Igitur ſuffragia Eccleſiæ, & fidelium non conferunt primæ, neque ſecundæ differentiæ animarum, ſed tertiæ. Nam primæ animæ

animæ eis non indigent; secundæ, quanuis indigeant, iuuari non possunt; tertiæ verò & indigent, & iuuari possunt. Quam inæqualem conditionem merita inæqualia huius vitæ pepererunt. Vnde ea suffragia pro primis oblata conferunt in gratiarum actionem; pro secundis in viuentium consolationem; pro tertiis verò in propitiationem. Tum, quia traditione Ecclesiæ sic creditur. Tum, quia animæ purgandæ communione gaudent Corporis, & Sanguinis Christi, ad quam spectat hæc suffragiorum participatio. Tum, quia impium est, credere, oblationes Ecclesiæ pro defunctis vanas, & inutiles esse. Hæc Augustinus *in Enchiridio, cap.* 110. *& serm.* 32. *de verbis Apostoli.* & habetur 13.*q.*2.*cap.Tempus.*

3 Tertia conclusio: Funeris pompa, & præclara sepultura nihil iuuant animas defunctorum. Tum, quia Augustinus testatur *lib. de cura pro mortuis agenda, cap.*2.*& serm.*32.*de verbis Apostoli.* Tum, quia diues his honoribus præcessit apud homines pauperem; quem tamen meritis superiorem apud Deum non præcellit, vt constat ex parabola animæ diuitis & pauperis, *Lucæ* 16. Neque propterea negligendum est officium funeris, & sepulturæ; & quia in sacris Literis commendatur; & quia iuuat ad pietatem, & lenimentum mœroris viuentium. Tamen suffragia orationum, & oblationum, quæ animabus prosunt, multò obseruantiùs procuranda,

4 Quarta conclusio: Ex duobus cum æquali merito, & demerito defunctis; altero diuite, pro quo offeruntur plura specialia suffragia; altero paupere, pro quo nulla specialia, sed communia tantùm suffragia oblata sunt; non erit diues ampliori mercede gloriæ

Quæſt. IX. An ſpiritus quoque igne corporeo ſint vrendi, & quomodo? Hîc Bonauentura *p. 2. art. 3. q. 2.* Scot. & Mayr. *quæſt. 2.* Richard. *art. 2. quæſt. 6. &* 10. Durand. *quæſt.* 10. Tarant. *quæſt. 6.* Alij relati *lib. 7. diſt. 6. q. 6.*

DISTINCTIO XLV.

De diuerſis animarum receptaculis, & conditionibus.

PRima concluſio: Animæ decedentes è corpore ad diuerſa receptacula tranſeunt. Sic Auguſtinus *tract. 49. ſuper Ioan. & in Enchiridio, cap.* 109. Nam aliæ in gaudium, aliæ in tormenta deputantur, prout fuerint huius merita vitæ. Vnde vltimo reſurrectionis die peccatoribus pœna, iuſtis verò augebitur gloria; nam vtraque in corpora redundabit, in quibus anteà illam experti non ſunt.

2 Secunda concluſio: Suffragia Eccleſiæ, & fidelium proſunt animabus iuſtorum. Triplex eſt animarum differentia. Aliæ valdè bonæ, quæ de corpore immediatè tranſeunt in gloriam; aliæ valdè malæ, quæ immediatè tranſeunt in damnationem æternam; aliæ mediæ, & mediocriter bonæ, quæ prædeſtinatæ ſunt in gloriam, ſed indigent purgari pœna temporali, priuſquàm beatitudine potiantur. Igitur ſuffragia Eccleſiæ, & fidelium non conferunt primæ, neque ſecundæ differentiæ animarum, ſed tertiæ. Nam primæ animæ

animæ eis non indigent; secundæ, quanuis indigeant, iuuari non possunt; tertiæ verò & indigent, & iuuari possunt. Quam inæqualem conditionem merita inæqualia huius vitæ pepererunt. Vnde ea suffragia pro primis oblata conferunt in gratiarum actionem; pro secundis in viuentium consolationem; pro tertiis verò in propitiationem. Tum, quia traditione Ecclesiæ sic creditur. Tum, quia animæ purgandæ communione gaudent Corporis, & Sanguinis Christi, ad quam spectat hæc suffragiorum participatio. Tum, quia impium est, credere, oblationes Ecclesiæ pro defunctis vanas, & inutiles esse. Hæc Augustinus *in Enchiridio, cap.* 110. *& serm.* 32. *de verbis Apostoli.* & habetur 13. *q.* 2. *cap. Tempus.*

3 Tertia conclusio: Funeris pompa, & præclara sepultura nihil iuuant animas defunctorum. Tum, quia Augustinus testatur *lib. de cura pro mortuis agenda, cap.* 2. *& serm.* 32. *de verbis Apostoli.* Tum, quia diues his honoribus præcessit apud homines pauperem; quem tamen meritis superiorem apud Deum non præcellit, vt constat ex parabola animæ diuitis & pauperis, *Lucæ* 16. Neque propterea negligendum est officium funeris, & sepulturæ; & quia in sacris Literis commendatur; & quia iuuat ad pietatem, & lenimentum mœroris viuentium. Tamen suffragia orationum, & oblationum, quæ animabus prosunt, multò obseruantiùs procuranda,

4 Quarta conclusio: Ex duobus cum æquali merito, & demerito defunctis; altero diuite, pro quo offeruntur plura specialia suffragia; altero paupere, pro quo nulla specialia, sed communia tantùm suffragia oblata sunt; non erit diues ampliori mercede gloriæ

remunerandus, ſed celeriori abſolutione purgandus. Nam merces gloriæ ſolùm ſecundùm merita datur; ſolutio tamen pœnæ temporalis ſuffragiis fidelium acceleratur. Quanquam etiam dici poſſit, pauperi æqualiter communia, ac diuiti ſpecialia prodeſſe ad eandem ſolutionem pœnæ: quia applicatio ſuffragiorum fit à Deo iuxta merita huius vitæ, quæ in vtroque æqualia ponuntur.

5 Quinta concluſio: Etiam animæ iuſtorum in aduentu Chriſti viuentium ſoluent pœnam temporalem breui punitione ignis; quanuis nulla pro eis ſuffragia offerantur. Soluent pœnam: quia debita illa eſt: breuem tamen, & citò tranſeuntem; quia theſaurus Eccleſiæ meritis Chriſti, & iuſtorum diues eis applicabitur ad citam punitionem, vt poſſint ſtare ante tribunal Chriſti.

6 Sexta concluſio: Audiunt, & cognoſcunt Sancti preces & vota fidelium, quæ pro defunctis fundũtur. A priori: quia in Verbo innoteſcunt Beatis ea, quæ ad ipſorum gloriam ſpectant. At vota fidelium in ipſos relata ad eorum gloriam ſpectant. A poſteriori: quia Angeli audiunt noſtras orationes. Ergo etiam Sancti, cùm par ſit vtriuſque ratio. Antecedens oſtendit Auguſt. *lib. de orando Deum, c. 9.* ex illo Tobiæ 12. ab Angelo hominibus denuntiato: *Cùm oraretis, orationem veſtram obtuli Deo.* aliiſque ſacræ Paginæ prolatis, quibus docemur ab Angelis noſtras orationes deportari ad Deum. Quod interprete Auguſt. *ſuprà*, non fit, vt Deo innoteſcant per Angelos, cùm omnia à ſe perfectè prænoſcat; ſed, vt eorum meritis, & impetratione iuuentur. Quod idem de precibus ad Sanctos fuſis credendum eſt.

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An suffragia viuentium prosint defunctis in Purgatorio? Hîc S. Thomas *quæst*. 2. Bonau. Richard. & Argent. *q*. 1. Brulef. *q*. 4. Tarant. *q*. 7. Alij relati *dist*. 20. *q*.

Quæst. II. An animæ puniantur in Purgatorio, & Inferno igne corporeo? De quo relati *distinct. præced. q*. 9. *& lib*. 2. *dist*. 6. *q*. 6.

DISTINCTIO XLVI.

Si valdè malis detur mitigatio pœnæ?

CONclusio est: Deus punit reprobos citra condignum, miscens misericordiam cum iustitia. Primò, quia Cassiodorus *in Psalm*. 50. ait: *Hæ duæ res, scilicet*, misericordia & iustitia, *iudicio Dei semper adiunctæ sunt. Ergo, & in punitione malorum non est iustitia sine misericordia*. Idem in Psalmo 100. *Hæc duo mutua societate sibi iunguntur*. Secundò, quia Augustinus *in Enchiridio, cap*. 112. disserens cum illis, qui reproborum supplicia finem habitura contendebant ex illo Psalmo 76. *Non enim obliuiscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas*. Sic eis respondet: *Si hoc ad omnes existimant pertinere, non ideò necesse est, vt damnationem opinentur finiri posse; sed pœnas damnatorum certis temporibus existiment (si hoc eis placet) aliquatenus mitigari, non æterno supplicio finem dando, sed leuamen adhibendo, vel interponendo*

cruciatibus. Ergo etiam circa damnatos misericordia admiscetur iustitiæ.

Sed obiicitur primò, illud Iacob. 2. *Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecit misericordiam.* Secundò, Augustinus in Psalmo 19. *Misericordia hic, iudicium in futuro.* Item, explicans illud Psalmi 24. *Omnes viæ Domini misericordia, & veritas.* sic ait: *Erga sanctos omnes viæ Dei misericordia: erga iniquos omnes veritas: quia vbi non miseretur, vindicta veritas datur.* Ad primum respondetur: Iudicium sine misericordia Deus facere dicitur: quia iustitiam exercet sine misericordia liberante, & saluante; quanuis non sine misericordia minuente pœnas peccatis condignas. Ad secundum: Misericordia hîc dicitur fieri à Deo, & iudicium in futuro: quia hîc, etiam circa reprobos, magis elucet misericordia, quàm iustitia; & in futuro magis iustitia, quàm misericordia. Nam sic peccatores Deus vocat, & iustificat, variisque modis promouet ad salutem. Illud verò: *Omnes viæ Domini misericordia, & veritas.* multiplicem accipit expositionem. Primò enim, omnes viæ Domini, quibus Deus ad nos venit, misericordia, & veritas dicuntur: quia, vt Augustinus exponit, duo sunt Dei aduentus ad homines. Primus, in quo factus homo manifestam, & multiplicem misericordiam exhibuit: Secundus, in quo Iudex factus meritis, & demeritis hominum præmia, & supplicia iusta decernit. Secundò: Viæ Domini dicuntur, quæ nos ad Dominum dirigunt, illæque misericordia, & veritas: quia misericordia est, qua bonum facimus; & veritas, seu iustitia, qua à malo declinamus. Nam in hæc duo omne meritum, quo in Deum tendimus, reuocatur. Augustinus verò dicens erga iniquos viam Domini

mini esse iustitiam, vbi non miseretur; intelligendus est de iustitia excedente misericordiam, quando in futuro reprobos post multam misericordiam suppliciis deputat æternis.

1 Hîc tamen annotare est, cùm Patres distinguunt in Deo iustitiam, & misericordiam, non intelligendũ, eas inter se distingui realiter, cùm ambæ identificẽtur essentiæ diuinæ, & inter se nulla ratione opponantur; eodemque Deus realiter sit misericors, quo iustus est. Duo ergo dicuntur: quia diuersos effectus operãtur; alios, quibus sola misericordia; alios, quibus sola iustitia ostenditur, quanuis vtrosque eadem realiter natura Dei operetur. Quanquam pluribus placet, nullũ fieri opus à Deo, in quo vtrunque attributũ non eluceat, sic intelligentibus vniuersas vias Domini esse misericordiam, & iustitiam: quia omnia opera sua iustè, & misericorditer facit: quia etiam quãndo punit, nostram salutem intendit, & quando miseretur, iustã misericordiam largitur. Sed quidquid sit de affectu interno Dei, negari non potest in effectu externo alia esse opera, quæ solam misericordiam; alia, quæ solam iustitiam nobis testantur.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An in Deo sit stricta iustitia? Hîc S. Th. *q.* 1. *ar.* 1. Dur. & Capr. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 44. *q.* 6.

Quæst. II. An in Deo iustitia sit ex natura rei à misericordia? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 5. *&* 6. S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 2. *q.* 7.

Quæst. III. An sit distincta virtualiter & ratione? Hîc Bonau. *in litt. dub.* 5. *&* 6. S. Th. *q.* 1. *art.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 2. *q.* 6.

Quæst.

Quæſt. IV. An præmium gloriæ ſit mathematicè maius, quàm meritum, ideóque miſericordia miſceatur cum iuſtitia in retributione illius? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 6. Bonau. *art.* 2. *q.* 2. Scot. *q.* 3. Richard. *art.* 2. *q.* 3. Argentin. *q.* 1. *ar.* 3. Tarant. *q.* 4. Alij relati *lib.* 2. *diſt.* 27. *quæſt.* 7.

Quæſt. V. An pœna æterna ſit debita malitiæ peccati mortalis? Hîc Bonauentura *in litter. dubio* 1. & *art.* 1. *q.* 2. Durandus *q.* 2. Richard. *artic.* 2. *q.* 4. Brulef. *q.* 8. Alij relati *lib.* 2. *diſtinct.* 43. *q.* 6. vbi de grauitate infinita peccati. De quo relati *lib.* 2. *diſtinct.* 43. *quæſt.* 7.

Quæſt. VI. An item ſit debita peccato veniali coniuncto cum mortali? De quo relati *lib.* 2. *diſt.* 43. *q.* 6.

DISTINCTIO XLVII.

De ſententia Iudicij.

QVæritur primò, an ſententia illa Iudicij Matth. 21. *Venite, benedicti.* &, *Ite, maledicti.* futura ſit vocalis, an ſolùm mentalis? Sunt enim, qui velint, ſolùm exprimendam in mentibus hominum, & non voce proferendam: quia Apoſtolus 1. *Cor.* 15. ait: *In momento, & in ictu oculi,* myſterium peragendum. Quod momento fieri non poteſt, ſi ſententia, & increpatio reproborũ: *Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare,* & electorũ laudatio verbis perficiẽda eſt. Alij verò, voce promẽdã ſententiã putant: quia id indicant Scripturæ: quare illud, *in momento, & in ictu oculi.* ſolùm ad reſurrectionẽ mortuorũ, & non ad acta Iudicio referũt.

Quæ

2 Quæritur secundò: An alij præter Christũ futuri sint Iudices nationum? Sententiam affirmantem docere videtur Christus Matthæi 19. Apostolis dicẽs: *Sedebitis, & vos iudicãtes duodecim Tribus Israël.* Vbi non solùm Apostolis, sed etiam aliis Iustis Apostolorum vestigia sequentibus potestas iudicãdi promittitur. Tum, quia etiam Paulus, qui plùs omnibus laborauit, iudicaturus sedebit. Tum, quia illud Psalm. 149. *Gladij ancipites in manibus eorum.* de aliis Sanctis, qui personam iudicantis induent, communiter intelligitur. Vnde Gregorius *ad cap. 36. Iob, lib. 26. Moral. c. 24.* quatuor ordines in iudicio distinguit, duos electorum, & duos reproborum. Primus eorum, qui iudicantur, & pereunt, quibus inclamabit Dominus: *Esuriui, & non dedistis mihi manducare*, &c. scilicet, qui fidem sine operibus professi sunt. Secundus eorũ, qui non iudicantur, & pereunt: de quibus Dominus ait Ioan. 3. *Qui non credit, iam iudicatus est*; scilicet, qui à fide remoti fuerunt, quia eorum damnatio toti Ecclesiæ nota est. Tertius eorũ, qui iudicantur, & regnant, quibus in dextera Iudicis consistentibus dicit: *Esuriui, & dedistis mihi manducare*; scilicet, electi, qui sola præcepta legis impleuerunt, & perfectionem cõsiliorũ non attigerunt. Quartus denique eorũ, qui nõ iudicantur, & regnant; scilicet, qui consiliorum perfectionem, & Apostolorũ vestigia sequuti sunt: quia hi non iudicandi, sed iudicaturi cũ Domino sedebũt. De quibus Esaïas 3. ait: *Dominus ad iudiciũ veniet cũ Senatoribus populi sui.* Ex Salomon Prouerbior. vlt. *Nobilis in portis vir eius, quando sederit cum Senatoribus terræ.* Et Iob 36. *Non saluat impios, & pauperibus iudicium tribuit.* Et Apocalyp. 3. *Qui vicerit, dabo ei sedere*

ſedere mecum in throno meo. Quibus omnibus ſatis exprimitur, præclaros virtutum amatores propter Chriſtum poteſtate Iudicis functuros.

3 Quæritur tertiò: An Angeli miniſtraturi ſint in Iudicio? Pars affirmans oſtenditur Matthæi 13. *Exibũt Angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis.* Et Matthæi 24. *Mittet Angelos ſuos cum tuba, & congregabunt electos à quatuor vẽtis.* Iuxta illud Pſ. 49. *Congregate illi Sanctos eius.* Quibus miniſterium Angelorum illo die ſatis exploratũ eſt. Etenim aduentum Iudicis præcedet ignis comburens elementa mundi, & aſcendens, quo aſcenderunt aquæ diluuij, purgans viuentes iuſtos, & conſumens iniquos. Quo peracto Angeli ſegregabunt bonos à malis, & rapient bonos obuiam Chriſto in aëra, iuxta Pauli 1. *Theſſal.* 4. reprobis in terra relictis. Rurſus, proferente iudice ſententiam aſſument benedictos à Chriſto in gloriam, & maledictos mittent in ignem æternum. Erunt igitur Angeli illius iudicij cooperatores, & miniſtri Deo.

4 Quæritur quartò: An poſt Iudicij diem vſurus ſit Deus Dæmonibus ad tormentum reproborum hominum? Volunt enim aliqui, tunc deſtituendos Dæmones poteſtate torquendi, qua modò funguntur, iuxta illud 1. Corint. 15. *Tunc euacuabit omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem.* Ideóque reprobos homines deinde cruciandos immediatè à Deo ſine miniſterio Dæmonum. Verùm, Apoſtolus id non exprimit: aliud enim eſt euacuari principatum, & poteſtatem: aliud euacuari miniſterium. Quanuis igitur Dæmones non præſideant hominibus ad torquendum, poterunt Deo miniſtrare ad tormentum hominum,

num, cùm eos Scriptura *Eccles.* 39. carnifices, tortoréſque animarũ appellet. Erunt igitur hominibus tortores in pœnam, ſicut fuerunt incentores in culpam.

QVÆSTIONES.

Quæſt. I. An futurum ſit Iudicium generale? Hîc S. Thom. Bonau. Richardus, Argentina, Durandus, Carthuſianus, Sotus, Paludanus, & alij *quæſt.* 1. Val. *tom.* 4. *diſp.* 11. *q.* 4. *p.* 1. Suarez *tom.* 2. *in* 3. *p. diſp.* 53. Ægid. de Præſent. *tom.* 3. *lib.* 1. *q.* 7. *art.* 1. Gran. *tom.* 5. *controu.* 13. *p.* 2. *tr.* 4. *diſp.* 1. Peſant. & Sylui. cum S. Th. 3. *p. in ſupplement. q.* 88. *art.* 1.

Quæſt. II. An, & qui alij præter Chriſtum ſint iudicaturi? Hîc S. Thomas, Bonauentura, & alij Interpretes relati *quæſt. præcedent.* Valentia *tom.* 4. *diſp.* 11. *q.* 4. *par.* 2. Suar. *tom.* 2. *in* 3. *par. diſp.* 57. *ſect.* 4. Granad. *tom.* 5. *controu.* 13. *p.* 2. *tr.* 4. *diſp.* 7. Platin. *lib.* 2. *de relig. c.* 17. Salmer. *tom.* 4. *p.* 3. *tr.* 25. Maldonat. & alij Interpretes *Matth.* 19. Peſant. & Sylui. cum S. Thoma *in ſupplement.* 3. *p. q.* 89. *art.* 1.

Quæſt. III. An omnes ſint iudicandi, etiam iuſti, eorúmque peccata omnibus manifeſtanda? Hîc S. Thomas *art.* 3. Bonauentura *q.* 3. Richard. *art.* 1. *q.* 6. Durand. *q.* 2. Argent. *q.* 1. *art.* 2. Tarant. *q.* 4. Alij relati *diſt.* 43 *q.* 5.

Quæſt. IV. Quæ ſigna præcedant Iudicium generale? Hîc S. Thomas *quæſt.* 2. *art.* 3. Durandus *quæſt.* 3. Bonauentura, & Richard. *artic.* 2. *quæſt.* 4. Argent. *quæſt.* 1. *art.* 4. Tarant. *quæſt.* 11. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 11. *quæſt.* 2. Granad. *tom.* 5. *controuerſ.* 13. *p.* 2. *tract.* 1. Suar. *tom.* 2. *in* 3. *p. diſp.* 56. *ſect.* 1. Peſant. & Sylui. cum

S. Thoma

S. Thoma *3.p.supplement.q.73.* & *74.* Maldon. & alij Interpretes *Matth.* 24. & *Luca* 21. Acosta *de nouis. lib.4.cap.8.*

Quæst. V. An sententia Iudicij proferenda sit voce sensibili? Hîc S. Bonauentura *in littera, dubio* 1. Sotus *q.2.ar.4.* Valent. *tom.4 disp.11.q.4.p.2.* Suarez *tom. 2.in 3.p.disput.57.sect.10.* Acosta *de nouis. lib. vlt.c.25.* Gran. *tom.5.controuers.13.part.2.tr.4. disputat.6.* Pesantius, & Sylui. cum S. Thoma *in supplement. 3.p. q.88.art.2.*

Quæst. VI. An vero igne corporeo cremandi sint Spiritus in Inferno? & quo modo? Hîc S. Bonauentura *artic. 2. quæst.1.* Durandus *q.3.* Argent. *q. 1. art. 4.* Tarant. *quæst.7.* Alij relati *dist.44.q. 9.* & *lib.2.dist. 6.quæst.6.*

DISTINCTIO XLVIII.

De forma, & potestate Iudicis.

PRima conclusio: Christus iudicans apparebit omnibus in forma humana. Primò, quia Zacharias c. 12. referens Iudicij diem ait de reprobis: *Et aspicient eum, in quem confixerunt.* Secundò, quia *Ioan.* 5. dicitur: *Pater non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio.* Quod nõ est sic accipiendum, vt solus Filius iudicet sine Patre, sed vt solus Filius cunctis in Iudicio apparebit, & non Pater: ideóque etiã iudicaturus dicitur: *Quia Filius hominis est*, scilicet, quia in forma hominis Iudicis personam induet. Sic Augustinus

Augustinus lib. 1. de Trinitate, c. 13. *Omne iudicium dedit Filio, quia forma Filij humana cunctis in iudicio apparebit.* Cæterùm, forma Diuinitatis reprobis erit inuisa: quia Diuinitas sine summa felicitate, & gaudio videri non potest: ideoque Esaïæ 26. dicitur: *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei.* Hinc explicari potest, quomodo verum sit, Christum secundùm humanitatem suscitaturum mortuos, cùm potestas suscitandi Diuinitatis sit: scilicet, quia secundùm humanitatem meruit, vt suscitarentur. Nam, sicut Christus secundùm humanitatem dicitur iudicare, quanuis potestas iudicandi sit Diuinitatis, quia secundùm humanitatem apparet iudicaturus: ita secundùm humanitatem dicitur suscitare mortuos: quia secundùm illam meruit resurrectionem mortuorum. Sic Augustinus *tr. 13. in Ioannem.*

2 Secunda conclusio: Christus cunctis apparebit secundùm humanitatem gloriosus. Sic expressè August. suprà: *Forma humana in Christo glorificata videbitur à cunctis.* Nec obstat illud Esaïæ 26. *Tollatur impius, ne videat gloriam Dei.* Quia, Augustino interprete, sola gloria Diuinitatis, non humanitatis, oculis impiorum ibi negatur.

3 Tertia conclusio: Christus non descendet iudicaturus in vallem Iosaphat. Tum, quia Glossa *Ioëlis* 3. id friuolum censet. Tum, quia Chrysostomus *homilia de Cruce, & Latrone*, docet, iustos ad Iudicium in aëra eleuandos. Quod confirmat ex illo 1. Thessalonic. 4. *Rapiemur obuiam Christo.* Nec obstat illud Ioël. 3. *Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat.* Quia vallis Iosaphat ibi non sensu materiali, sed mystico accipienda est: quippe *Iosaphat* interpretatur

pretatur *iudicium Domini.* Deus igitur descendens in Iosaphat, solùm significat in iudicium aduenienś: aut, si vis etiam, aduenienś in eam aëris regionem, quæ materiali Iosaphat respondet.

4 Quarta conclusio: Eo tempore varias cœlestia mutationes subibunt. Primò, Sol, & Luna obscurabuntur, non quia priuabuntur lumine; sed, quia maiori Christi claritate abscondentur. Secundò, virtutes cœlorum mouebuntur; quia Angeli admiratione pauebunt; iuxta illud Iob 16. *Columnæ cœli pauent aduentum eius.* Tertiò, diem iudicij præcedet mira Solis, & Lunæ eclipsis, iuxta illud Ioëlis 2. *Sol conuertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequàm veniat dies Domini magnus, & horribilis.* Quartò, deinceps Sol, & Luna maiora lucis incrementa accipient, & dies erunt absque vicissitudine noctis: nam, teste Esaia 30. & 65. tunc fulgebit Luna, sicut Sol, & Sol septuplò lucidior apparebit, & Zacharia teste: *Erit dies vna, quæ nota est Domino, non dies, neque nox.* Neque contradicit Esaias 60. *Non erit ibi ampliùs Sol ad lucendum per diem, nec splendor Lunæ.* Nam Interpretibus Hieronymo, & Isidoro, ibi non negatur lux Solis, & Lunæ futura; sed vsum Beatis præstitura: quia, vt Esaias adiungit: *Tunc erit tibi Dominus in lucem sempiternam.* Vt quid ergo ea lux superstes futura est? Deus scit, qui in Scripturis solùm tradit, eam lucem superstituram, non verò quem vsum habitura sit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An Christus apparebit in Iudicio secundùm humanitatem visibilis, & gloriosus? Hîc S. Th.

quæst.

quæst. 1. *artic.* 2. Bonauentura *art.* 1. *q.* 2. & 3. Durandus, & Argent. *quæst.* 1. Richard. *q.* 2. Tarant. *q.* 2. & 3. Valentia *tom.* 4. *disp.* 11. *quæst.* 4. *p.* 1. Gran. *tom.* 5. *controuers.* 13. *part.* 2. *tr.* 4. *disp.* 1. Suarez *tom.* 2. *in* 3. *part. disp.* 57. *sect.* 3. Acosta *lib.* 4. *de nouis. cap.* 16, Pesantius, & Sylui. cum S. Thoma *supplement. quæst.* 90. *artic.* 1. & 2.

Quæst. II. An, & quomodo humanitas Christi futura sit causa resurrectionis hominum? De quo relati *dist.* 43. *q.* 6.

Quæst. III. Quæ immutationes orbis futuræ sunt? Hic S. Thomas *q.* 1. Bonauentura, & Richardus *artic.* 1. Mayron. *q.* 1. Tarant. *q.* 6. & 7. Alij relati *dist. praced. q.* 4.

Quæst. IV. In quo loco futurum est Iudicium? An in valle Iosaphat? Hic Bonauentura *in littera, dubio* 1. S. Thomas *q.* 1. *art.* 4. Albertin. *art.* 8. Val. *tom.* 4. *d.* 11. *q.* 3. *p.* 2. Suar. *tom.* 2. *in* 3. *p. d.* 54. *sect.* 3. Ægid. *de Præsent. tom.* 3. *lib.* 1. *q.* 7. *art.* 1. §. 2. Gran. *tom.* 5. *controu.* 13. *p.* 2. *tr.* 4. *d.* 2. Acosta *lib.* 4. *de nouis. c.* 13. & 14. Sot. *dist.* 47. *q.* 1. *art.* 4. Pesant. & Sylui. cum S. Th. *supplement.* 3. *p. q.* 88. *art.* 4. Interpr. Ioëlis *c.* 3.

Quæst. V. An damnati percipiant, aut queant percipere delectationem ex visione gloriæ Christi, aut alia ex causa? Hic S. Thomas *q.* . *art.* 3. Bonauentura *art.* 1. *quæst.* 3. Argent. *q.* 1. Richardus, & Durandus *q.* 2. Tarant. & Brulef. *q.* 3. Pesant. & Sylui. cum S. Th. *supplement.* 3. *p. q.* 90. *art.* 3. Item, Caietan. Bañez, Naz. Molina, Vazq. Valentia, Pesant. Præpos. Sylui. Ripa, Zumel, & alij cum S. Thoma 1. *p. q.* 64. *art.* 3. Suarez *de Angelis, lib.* 8. *c.* 15.

Quæst. VI. An Diuinitas sit visibilis oculis corpo-

reis? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 2. Bonauentura, Richard. & Tarant. *q.* 2. Mayron. *q.* 1. *art.* 5. Alij relati *dist.* 8. *q.* 6.

DISTINCTIO XLIX.

De differentia mansionum in cœlo, & in Inferno.

PRima conclusio: Mansiones damnatorum, & Beatorum non sunt inæquales quoad durationem. Nam omnes erunt sine fine beati, aut miseri: sicut enim boni in vitam æternam, sic mali in pœnam deputantur æternam.

2 Secunda conclusio: Inæquales sunt Beati in gloria, & damnati in pœna. Inæqualitas beatitudinis colligitur ex Ioanne 14. *In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* Vbi multitudo mansionum differentiam significat Beatorum. Secundò ex 1. Corinth. 15. *Stella à stella differt in claritate, sic & resurrectio mortuorum.* Nam stellæ Beatos referunt. Sicut ergo inæqualis est claritas stellarum; sic erit inæqualis Beatorum felicitas. Tertiò à priori: quia, licèt omnes idem bonum possideant, scilicet, Deum, ideóque omnes eodem denario diurno Matthæi 20. à patrefamiliâs remunerentur; alij tamen viciniùs, clariúsque; quàm alij, illud contemplantur: Vnde etiam inæqualitas pœnæ damnatorum colligitur. Nam, sicut inæqualitas meritorum causa est inæqualitatis mansionum in cœlo; sic inæqualitas demeritorum est causa inæqualitatis mansionum in Inferno.

3 Tertia conclusio: Beatitudo formalis consistit

in

in cognitione intuitiua Dei. Primò ex Ioann. 17. *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te verum Deum.* Secundò, quia Deus est summum bonum, quo sumus beati. At hoc summum bonum haberi, & possideri non potest, nisi intuitiua, & per speciem propriam cognitione.

4 Quarta conclusio: De Deo non cognoscit vnus Beatorum magis, quàm alius. Nam omnes cognoscunt ea, quæ ad Vnitatem, & Trinitatem spectant. In Deo autem nihil est, quod ad Vnitatem & Trinitatem non spectet. Item, ea cognitio Beatorum est per speciem propriam, & intuitiuam, quæ non præscindit ex parte obiecti vnum attributum ab alio. Vnde inæqualitas, & differentia beatitudinis in modo inæquali, & differenti cognoscendi Deum consistit.

5 Quinta conclusio: Inæquale est Beatorum gaudium. Tum, quia inæqualis est cognitio. Tum, quia inæqualis est beatitudo. Inæqualitas autem gaudij sectatur inæqualitatem beatitudinis, & cognitionis. Neque obstat Augustin. *homil. 67. super Ioannem, & lib. Sent. Prosperi, cap.* 36. aiens: *In dispari claritate fore Beatis par gaudium.* Nam paritas gaudij intelligitur ab Augustino quoad obiectum; non verò quoad intensionem affectus: licèt enim omnes de eisdem bonis gaudebunt; tamen omnes impari affectu, & intentione gaudebunt.

6 Sexta conclusio: Omnes homines appetunt beatitudinem in communi, non verò in particulari. Prima pars probatur ex August. lib. 13. de Trinit. cap. 4. *Capessendæ, retinendaque beatitudinis vna est voluntas omnium.* Item, cap. 1. *Verum est, quòd omnes homines esse beati velint, idque ardentissimo amore appetant.* Secundò ex Cicer. in Hortensio: *Beati certè omnes esse volumus.*

Absit, vt hoc falsum esse dicamus. Secunda pars probatur: quia non omnes cognoscunt beatitudinem in particulari. Alij enim eam in honoribus, alij in voluptatibus corporis: alij in virtutibus animæ constituunt. Omnes autem vnanimiter appetere non possunt, quod omnes vnanimiter non cognoscunt. Secundò, quia, cùm Beatitudo in particulari consistat in virtute animæ, & summo Dei bono; omnes tamen non volunt istud virtutis, & Dei bonum. Neque obest, omnes velle secundùm delectationem viuere, quod est beatitudo cuiusque. Nam viuere secundùm delectationem non est beatitudo; sed interdum miseria: plures enim delectationes dedecent naturam rationalem: quæ autem dedecent naturam rationalem, non constituunt illam beatam, sed miseram.

7 Septima conclusio: Post iudicium maior futura est Sanctorum beatitudo. Tum, quia maius erit eorum gaudium societate iustorum. Tum, quia maior erit gloria corporum. Tum, quia maior erit delectatio animorum: nam eis inest appetitus in corpora, qui possessione corporum conquiescet, præsertim cùm corpora tunc non ad grauamen, sed ad gloriam animabus deseruiant. Tum, quia Hieronymus super Oseę 6. ait: *Peracto Iudicio ampliorem gloriam suæ claritatis Deus demonstrabit electis.* Quod etiam confirmat Augustinus *lib. 12. super Gen. cap.* 35.

QVÆSTIONES.

Quæst. I. In quo consistat nostra beatitudo obiectiua? Hîc S. Th. *q.* 1 *art.* 2. Bonau. *ar.* 1. *q.* 1. Richard. & Arg. *q.* 3. Dur. & Tarant. *q.* 1. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 1. *q.* 3.

Quæst.

Quæst. II. In quo beatitudo formalis, an in visione, an in amore? Hîc S. Th. *q.* 2. Dur. *q.* 4. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 1. *q.* 2.

Quæst. III. An beati videant, viderève possint naturam Dei sine attributis, & personis, aut è contra? Hîc S. Th. *q.* 2. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 1. *q.* 4.

Quæst. IV. An visio beata sit inæqualis pro inæqualitate intellectus creati? Hîc S. Th. *q.* 2. *art.* 4. Bonauentura *parte* 1. *art.* 2. *quæst.* 6. Richardus *quæst.* 8. Nos fusè *d.* 37. *de supernat.* Alij relati *lib.* 2. *distinct.* 9. *quæst.* 3.

Quæst. V. An affectu naturali, eoque efficaci possimus appetere beatitudinem supernaturalem? Hîc S. Th. *q.* 1. *art.* 3. Bonauentura *q.* 2. Richardus *art.* 2. *quæst.* 1. Argent. *q.* 3. *art.* 3. Tarant. *q.* 4. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 28. *q.* 1.

Quæst. VI. An sit appetitus innatus in beatitudinem supernaturalem? Hîc Interpretes proximè relati. Nos fusè *de supernat. disp.* 9. Salas *tom.* 1. *in* 1. 2. *tract.* 2. *disp.* 12. *sect.* 2. Caiet. Bañez, Zumel, Nazarius, & alij 1. *part. q.* 12. *art.* 1. Fonseca 1. *Metaphys. cap.* 1. *q.* 2. Valentia *tomo* 2. *disp.* 1. *quæst.* 5. *p.* 1.

Quæst. VII. An Beati videre possint in Deo creaturas? Hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 5. Dur. *q.* 5. Alij relati *lib.* 3. *dist.* 14. *q.* 8.

Quæst. VIII. An videre possint omnes possibiles? Hîc S. Th. *q.* 2. *ar.* 5. Dur. *q.* 5. Alij relati *lib.* 3. *distinct.* 14. *q.* 10.

Quæst. IX. An Deum possint comprehendere? Hîc S. Thom. *q.* 2. *ar.* 3. Dur. *q.* 3. Alij relati *lib.* 1. *dist.* 35. *q.* 4.

Quæst. X. An sensus Beatorũ elicient sensiones in-

trinſecè ſupernaturales? Hîc attingunt Bonau. *art.* 3. *q.* 1. Richard. *q.* 3. Alij relati *lib.* 3. *diſt.* 15. *q.* 7.

Quæſt. XI. An corpora Beatorum afficiantur qualitatibus ſenſibilibus intrinſecè ſupernaturalibus? De quo relati *lib.* 3. *diſt.* 16, *q.* 7.

Quæſt. XII. Quænam futuræ ſint dotes corporis glorioſi? Hîc S. Th. *q.* 4. Bonau. *p.* 2. *art.* 2. *q.* 1. Richar. *ar.* 3. *q.* 8. Tarant. *q.* 8. Alij relati *diſt.* 44. *q.* 3.

DISTINCTIO L.

Si mali in Inferno peccabunt.

Prima concluſio: Reprobi in Inferno ſemper ſunt in affectu maligno peccandi. Primò ex Auguſtino lib. de fide ad Petrum, c. 3. *A talibus enim ita culpabitur iniquitas ſua, vt nullatenus ab eis poſſit vel diligi, vel deſiderari iuſtitia. Voluntas enim eorum talis erit, vt habeat ſemper in ſe malignitatis ſuæ ſupplicium; nunquam tamen poſſit recipere bonitatis affectum.* Secundò probat Auguſtinus. Quia, *ſicut Beati nullas in ſe malæ voluntatis reliquias habebunt; ſic nec damnati bonam nullatenus poterunt habere voluntatem.* Tertiò probat Auguſtinus à priori: *Quia exterioribus deputati tenebris nullo illuſtrabuntur interiori lumine veritatis*, prout opus erat ad bonum affectum concipiendum. Quippe, vt idem Auguſtinus exponit *in Pſalm.* 6. tenebræ exteriores, quibus deputantur damnati, non ſolùm ſunt priuatio lucis corporeæ, ſed etiam ipſius Dei, qui lucem habitat inacceſſibilem, à quo per odium elongantur. *Sanè exteriores tenebræ*, ait Auguſtinus, *intelligi*

intelligi possunt quædam malignitas odij, & voluntatis, quæ tunc excrescet in mentibus reproborum, & quædam obliuio Dei, quia tormentorum doloribus adeò afficientur, & turbabuntur, vt ab illis ad cogitandum aliquid de Deo, vix vel raro, vel nunquam mentem reuocent; vt qui nimio premuntur pondere, adeò turbantur, vt interim in aliam cogitationem non se extendant. En vnde damnatis contingat impotentia, siue physica, siue moralis, vt afficiantur in bonum, scilicet, ex acerbitate pœnarum eos prouocante ad odium vindicis Dei, & non sinente aliò diuerti.

2 Obiicitur idem Augustinus *in Enchir. c.* 111. dicens, damnatis non esse facultatem peccandi. Respondetur: Augustinus negat facultatem peccādi per meritum noui supplicij: quia in statu damnationis non est locus merito pœnę, sicut in statu beatitudinis non est locus merito præmij. Alij volunt, prauam damnatorum voluntatem non esse peccatum, sed tantùm supplicium, quia destituti sunt libertate cohibendi malignum affectum.

3 Secunda conclusio: Damnati non agnoscunt, quæ circa suos in hac vita geruntur. Sic Augustinus *super Psalm.* 180. *& lib. de cura pro mortuis, cap.* 14. *&* 15. probans ex diuite cruciatibus addicto, qui proponitur *Luc.* 16. solicitus de salute fratrum, & ignarus eorum, quæ circa ipsos erant. Ex qua narratione colligitur, damnatos ante Iudicium agnoscere eos, qui sunt in gloria, sicut diues ille eleuans oculos vidit Abrahamum, & Lazarum in Beatorum requie. Cæterùm post Iudicium id eis non datur, vt Gregorius *homil. 40. in cap. 16.* Lucæ testatur, dicens: *Infideles in imo positi ante diem Iudicij fideles super se in requie attendunt,*

tendunt, quorum gaudia pòst contemplari non possunt. At verò Beati etiam post iudicium supplicia malorum cernunt: quia Ecclesiæ Patres id eis non negant.

4 Tertia conclusio: Beati videntes tormenta malorum nulla compassione mouentur. Colligitur ex illo Luc. 16. quod Abraham diuiti respondet; *Inter nos, & vos chaos magnum firmatum est.* Nam illud chaos interpositum inter Beatos, & damnatos, significat distantiam, qua nulla compassione ad reprobos transire volunt: nam, vt ait Gregorius suprà: *Iustorum animæ iam tunc Authoris sui iustitia coniuncta tanta rectitudine constringuntur, vt nulla ad reprobos compassione moueantur.*

5 Sed obiicitur in eadem Abrahami responsione illud; *Vt hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint.* Vbi innuitur, Beatos velle compassione tormentorum ad damnatos transire. Respondetur: Illud velle Beatorum non significat compassionem, sed affectum misericordiæ, quo ad eos transirent, si datum, & volitum esset à Deo, vt Gregorius exponit *suprà*, ibi: *Iusti per misericordiam ire volunt ad positos in tormentis, vt eos liberent.*

6 Vnde colligitur, visione tormentorum non minui, sed augeri Beatorum gloriam. Primò ex illo Esaiæ vlt. *Lætabitur iustus, cùm viderit vindictam.* Secundò, quia occasio gaudendi est Beatis videre pœnas, quas euaserunt auxilio Dei, & diuinam voluntatem impleri. Quare Gregorius suprà: *Licèt iustis sua gaudia sufficiant; ad maiorem tamen gloriam vident pœnas malorum, quas per gratiam euaserunt.*

QVÆSTIO

QVÆSTIONES.

Quæst. I. An damnati possint benè moraliter operari? Hîc S. Thom. *q.* 2. *art.* 1. Bonau. & Scot. *quæst.* 1. Richard. *quæst.* 3. *art.* 4. Tarant. *quæst.* 18. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 7. *quæst.* 3.

Quæst. II. An Beati tristari, aut compati queant de reproborum pœnis? Hîc S. Thom. *quæst.* 2. *art.* 4. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 11. *q.* 5.

Quæst. III. An pœna reproborum futura sit æterna? De quo relati *dist.* 46. *q.* 5.

Quæst. IV. An, & quomodo spiritus torquendi sint igne corporeo? Hîc S. Thom. *q.* 2. Alij relati *lib.* 2. *dist.* 6. *quæst.* 6.

FINIS.

60